

ספרי" — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שנים עשר

היכל
שלישי

מאמרי אדמו"ר הזקן

תקס"ז

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ט

מכ"ק אדמו"ר הזקן
הרב רבי שניאור זלמן מליאדי
(בעל התניא והשו"ע)
יצוקללה"ה נבג"מ ז"ע

יוצא לאור בפעם הראשונה מכת"י

על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ. י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת המאה להולדת כ"ק אדמו"ר (מוהרי"צ) נ"ע
שנת חמשת אלפים שבע מאות וארבעים לבריאה

MAAMOREI ADMUR HAZOKEN

VOL. VI

Published and Copyrighted, 1979, by
KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway • Brooklyn, N. Y. 11213

Tel.: HY 3-9250-1

Printed in the U. S. A.

נסדר בדפוס. עמפייער פרעסס"
ע"י צבי הירש בן דאבא ומרדכי ליב בן פיגא

נדפס בדפוס האחים גרויס
Printed in U.S.A. GROSS BROS. Printing Co. Inc.

פתח דבר

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א מדפיסים אנו בפעם הראשונה מכתבי-יד כרך ששי מאמרי כ"ק אדמו"ר הזקן — מאמרים משנת „תקס"ז².

המאמרים נעתקו מד' ביכלאך כת"י א) בוך כת"י 1025 על הכריכה רשום „תקס"ו" הכתב יד דומה להבוך שממנו נדפס „תקס"ב" ו„תקס"ח" — לכן קרוב לוודאי שהוא גוף כתבי יד קודש של אדמו"ר האמצעי, כולל מאמרים משבת בראשית — שבת פ' ויגש. ב) בוך כת"י 1196 כת"י דומה להכת"י 1025, ובתחלת הכת"י נרשם בגוף כתיב כ"ק אדמו"ר צמח צדק: בוך מו"ח ז"ל נ"ע.

בכמה מקומות בכתי"ק הנ"ל תיקן כ"ק אדמו"ר הצמח צדק — בגוף כתי"ק — וכן הוסיף הערות והגהות, ונדפסו באותיות איטלקיות.

ג) בוך 1066 כת"י מעתיק הנחות אחרות מהמאמרים הנ"ל, ונדפסו כאן רק אלה שאינם נמצאים בהגוף כתי"ק הנ"ל. ד) בוך 953 כת"י מעתיק הנחות אחרות מהמאמרים הנ"ל, ונדפסו כאן רק אלה שאינם נמצאים בכתי"ק הנ"ל, א, ב, ג.

* * *

הכתיב (האויסלייג) בביכל זה שונה הוא בכמה מקומות מכמו הרגיל, וכן הרבה תיבות נסמנו " (כדי להדגיש אותם?) וכן נדפסו כאן.

* * *

בפרטיות יותר אודות הכתבי-יד ראה בסוף הספר בתיאור הכת"י.

* * *

בסוף הספר הוספנו א) ביאורים מכ"ק אדמו"ר האמצעי נ"ע הנמצאים בבוך 953, שרשום עליהם: ביאור מהר"ד ש"י. ב) מאמרים מכ"ק אדמו"ר האמצעי שנאמרו בשנת תקס"ז, שרשום עליהם: דרוש מהר"ד ש"י, — הנמצאים בבוך זה. ג) ביאורים

1) כרך הראשון. הנחות הר"פ זילי וכרך השני, אתהלך — לאוניא — יצאו לאור בשנת ה' תשח"י. כרך שלישי סה"מ, תקס"ב בשנת תשכ"ד. כרך רביעי סה"מ, תקס"ח — תש"ב. כרך חמישי סה"מ, תקס"ו — תש"ט.

2) ראה בפתח דבר לסה"מ תקס"ב הערה 2.

3) צילום מכת"י ירושלים 8°1034, וכאן המקום להביע תודתנו להנהלת הספרי, ובמיוחד להנהלת מחלוקת כתבי יד בעד המצאת הצילום, וכן בעד הרשות להשתמש בו ולהדפיסו.

(*) וכן צ"ל ב.פ.פתח דבר לסה"מ תקס"ב וסה"מ תקס"ח הערה 1.

והגהות מכ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק" על המאמרים משנת תקס"ז שלא נדפסו באוה"ת. ד) פאקסימיליא מעמוד אחד כתי"ק מכ"ק אדמו"ר האמצעי, בתוספות הגהות מכ"ק אדמו"ר ה"צ. ה) הערות וציונים ותיאור כתי" (נערכו ע"י הרב התמים ר' גבריאל שי' שפירא).

* * *

אודות המאמרים דשנת תקס"ז כותב כ"ק אדמו"ר מהרי"צ צוקללה"ה נבג"מ זי"ע: דער' טאטע' האָט יעמאַלט' געזאָגט, דער זידע' פלעגט זיין כתבי יד געבן חסידים אויף צו לערנען און איבער שרייבען, עס זענען געווען אַזעלכע, וועלכע האָבן דעם כתבי יד ניט אָפּגעגעבן צוריק, באַ בעשען זיינען געווען איבער פּערציג ביכער דעם זיידענס האַנטשריפט וועלכע זיינען פאַרברענט געוואָרן אין דער שריפה דשנת תקפ"ד נאָר צוויי ביכער — משנת תקס"ז—תקס"ז — וועלכע זיינען געווען ביין טאָטן בהלואה זיינען גאַנץ געבליבן.

מערכת „אוצר החסידים“

טו כסלו ה'תשמ"ב, ברוקלין, נ.י.

-
- 4) בפרטיות אודות המאמרים והגהות שנדפסו באוה"ת ראה במפתח המאמרים.
 - 5) רשימה מוירצבורג, ג' וישלח, י' כסלו, ס"ז — נדפס בהתמים חוכרת שני' עמוד עט.
 - 6) כ"ק אדמו"ר מהרי"ש.
 - 7) יו"ד כסלו תר"מ.
 - 8) כ"ק אדמו"ר האמצעי.

ספרי" — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שנים עשר

היכל
שלישי

מאמרי אדמו"ר הזקן

תקס"ז

•

והוא ליקוט אמרים, מאמרים יקרים, מעוררים הלבבות לעבודת ה'
מפי קדוש עליון אדונינו ומורינו ורבינו הרב הגאון הגדול
החסיד והעניו אור עולם מופת הדור איש אלקים
קדוש וטהור כ"ק שם תפארתו

מוהר"ר שניאור זלמן נבג"מ

יוצא לאור בפעם הראשונה מכת"י

על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ. י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת המאה להולדת כ"ק אדמו"ר (מוהרי"צ) נ"ע
שנת חמשת אלפים שבע מאות וארבעים לבריאה

מפתח מאמרים — תקס"ז

א	זוהר בראשית גוונא דאתיחד יחידא תתאה ¹
	זוהר נח ר' חייא פתח ²
	ויאמר ה' אל אברם ³
	תוס' ביאור הנ"ל ⁴
	זוהר וירא וה' פקד את שרה ⁵
	זוהר חיי שרה פתח ר' יוסי ⁶
	זוהר בראשית לא טוב היות האדם ⁷
	זוהר ויצא ויצא יעקב ר' חייא פתח ⁸
	להבינן ההפרש בין ק"ש לשמ"ע ⁹
	זוהר וישלח כי ישרים דרכי ה' ¹⁰
	זוהר וישלח ר' יהודה פתח ¹¹
	זוהר וישב פתח ר"ש ואמר ¹²
	הנה ישכיל עבדי ^{12*}
	מי כה' אלהינו ¹³
	שבת חנוכה

- (1) נעתק מבוך מס' 1025, נמצא בבוך מס' 1066 (עם שינויים).
- (2) נמצא בבוך מס' 1025, ובבוך מס' 1066, ובבוך באב' מס' 61, נדפס בביאורו לכ"ק הציצ כרך א' ע' יב,
- (3) נמצא בבוך מס' 1025, ובבוך מס' 1066 (עם שינויים), נדפס באוה"ת בראשית ו' ע' תתרעב, א — מלקרית לג' פרשיות, ונדפס (עם שינויים) בתריח ע' פ, א.
- (4) נמצא בבוך מס' 1066 והתוכן כמו מאמר שנמצא בבוך מס' 1025, אבל שם לא רשום יום אמירתו, נדפס במקומות הנסמך לעיל (ביחד עם המאמר).
- (5) נמצא בבוך מס' 1025, ובבוך מס' 1066 (עם שינויים), נדפס בביאורו לכ"ק הציצ כרך א' ע' נו.
- (6) נמצא בבוך מס' 1025, ובבוך מס' 1066 (עם שינויים), נדפס בביאורו ע' קל, א.
- (7) נמצא בבוך מס' 1025, ובבוך מס' 1066 (עם שינויים), ושם רשום "ליל ש"ק פ' תולדות", נדפס בביאורו ע' א, ב.
- (8) נמצא בבוך מס' 1025, ובבוך מס' 1066 (עם שינויים), נדפס בביאורו טז, ג.
- (9) נמצא בבוך מס' 1025, ובבוך מס' 1066 (עם שינויים), נדפס בסידור ע' עג, ג. נזכר באוה"ת בהר ע' תרפח.
- (10) נזכר בסד"ה כי ישרים דרכי ה' תר"פ שמאמר זה בביאורו הוא מתקס"ז, (לכא' הכוונה בזה לביאורו (לאדמוה"ע) ע' יט, ב ואילך. וראה ג"כ ביאורו לכ"ק הציצ ע' תשיד ואילך (נדפס ג"כ באוה"ת נ"ד ע' תנג עם הוספה בסוף המאמר).
- (11) נמצא בבוך מס' 1025, ובבוך מס' 1066 (עם שינויים), נדפס בביאורו ע' יט, ב. נזכר בבוך מס' 8°2314 ירושלים ע' לג, ב.
- (12) נמצא בבוך מס' 1025, ובבוך מס' 1066, (עם שינויים), נדפס בביאורו ע' כב, ב.
- (12*) נזכר בבוך מס' 8°2314 ירושלים ע' לג, ב.
- (13) נמצא בבוך מס' 953, נדפס בתרי"א ע' לה, ב. נזכר באוה"ת תרומה ע' א' שנד, א' תמ.

	זוהר מקץ וליוסף יולד ¹⁴
	ויגש אליו יהודה ¹⁴
שבת פ' ויגש	זוהר ויגש פתח ואמר כה אמר ה' ¹⁵
שבת פ' ויחי	החיות רצוא ושוב ¹⁶
יא	זוהר ויחי נפתלי אילה שלוחה ¹⁷
	הטעם שעושינו משה ושמחה ¹⁸
	מזמור לתודה ¹⁹
	אשרי יושבי ²⁰
	הללויה כי טוב זמרה ²¹
	השמים מספרים ²²
	מזמור שיר ליום השבת ²³
	נשמת כל חי ²⁴
	נשמת כל חי ²⁵
	מזמור שיר חנוכת הבית ²⁵
	אני בצדק אחזה פניך ²⁶
	אשר לקחתי מיד האמורי ²⁷
	מזמור שיר חנוכת הבית לדוד ²⁷
	יוס ג' פ' שמוח

- 14) נמצא בכוך מס' 1025, ובכוך מס' 1066, (עם שינויים), נדפס בביאוהז' לא, ג. 141) ראה אוה"ת בראשית ע' 2300 — באמצע התיאור מכוך גוכתי"ק כ"כ אדמור' הצ"צ, וישוב ויחי, שהמאמר בדיה ויגש אליו יהודה נדפס בתור"א (מג, ג) הוא מתקס"ה. וראה הערה שם: להעיר מס' התולדות — אדמור' מהר"ש (ברוקלין תש"ז) ע' 11 — שנאמר (גם) בשנת תקס"ז, ומוסיף שם: ויאמר [אדה"ז] לי ביהדות, ביאור על המאמר והוא הדרוש ולתוס' ביאור שבסוף פ' ויגש בתור"א (מד, ד) — ביאור זה לא נמצא בכוך, וישוב ויחי.
- 15) נמצא בכוך מס' 1025, ובכוך מס' 1066, (עם שינויים), נדפס בביאוהז' ע' 50.
- 16) נדפס בהנחת הר"פ ע' פב — טז טבת.
- 17) נעתק מכוך מס' 1196, נמצא בכוך מס' 1066 (עם שינויים), נזכר באה"ת ויקרא כרך ב' ע' תקכא, תקכה.
- 18) נדפס בהנחת הר"פ.
- 19) נמצא בכוך מס' 1025, ובכוך תניא ברוק, נדפס בסידור ע' מד, א.
- 20) נמצא בכוך מס' 1025, נדפס בסידור ע' מו, א.
- 21) נמצא בכוך מס' 1025, נדפס בסידור ע' נח, ב.
- 22) נמצא בכוך מס' 1025, נדפס בסידור ע' קעה, א.
- 23) נמצא בכוך מס' 1025, ובכוך מס' 1066, (עם שינויים), נדפס בסידור ע' קפז, ג.
- 24) נמצא בכוך מס' 1025, נדפס בסידור ע' קצא, א.
- 25) נמצא בכוך מס' 1025, נדפס בסידור ע' קצב, ג. וראה בוך מס' 1092 (כו, ב).
- 25) נמצא בכוך מס' 1196 (וכמעט כל המאמר קרוי), בכוך וארא אלטהוין (צא, ב), תניא ברוק, נדפס בסידור ע' יט, ד. ובמאמרי אדה"ז — הנחת הר"פ זיל (ע' עט) בדיה הטעם שעושים משה כר, ונרשם עליו: למי'ט חנוכת בית חומה כי טבת ס"ז. נדפס ג"כ בלקו"ת ברכה (צח, יג) עם שינויים ז'תוספות הערות וכו'. בדיה מזמור שיר, נמצא ג"כ בס' עבודת הלוי ח"ב, ונרשם עליו: כ"י"ק ששמע מרבו בעת חנוכת הבית.
- 26) נמצא בכוך מס' 1196, נדפס בסידור ע' כא, ד.
- 27) נמצא בכוך מס' 1196, נדפס בסידור ע' כג, ב.
- 27) נמצא בכוך מס' 1066, נדפס בסידור ע' יט.

כב		להבין ענין אור א"ס ²⁸
	ויצוום ²⁹	
כז	שבת פ' וארא	כי כאשר השמים החדשים ³⁰
לב	שבת פ' וארא	להבין שרש הדברים הנ"ל
מ	שבת פ' בשלח	שמני כחותם ³¹
		לסוסתי ברכבי פרעה ³²
מז		להבין שרש הדברים הנ"ל
		זוהר יתרו בהאי יומא ³²
	פ' יתרו	זוהר יתרו ת"ח ברזא דשמיא ³³
	יום שבת פ' יתרו	זוהר יתרו ר"ש הוה אמר הכי ³⁴
מח	שבת פ' משפטים	ויאמר לו יהונתן מחר חודש ³⁵
נח		להבין שרש הדברים הנ"ל
סה		זוהר תרומה אתה הראת לדעת ³⁶
סו	שבת פ' תצוה	ואתה תצוה את בני ³⁷
עג		להבין שרש הדברים הנ"ל
	ליל שבת פ' תצוה	זוהר תצוה רזא קדמא ³⁸
	יום שבת פ' תצוה	יגלה לן טעמי ³⁹
		למנצח על השמינית ⁴⁰
		אם ישים אליו לבר ⁴⁰
	שבת פ' כי תשא	ר"מ פ' כי תשא פקודא ליתנ ⁴¹

- 28 נעתק מבוך מס' 1196, נזכר באוהית שמות ע' ב' תכנג, יתרו ע' תתקעה, ויקרא ע' ג' תרפט. ועשית חגהיש תרניו. הגהות לפתח אלי תרניח. המשך ספר המאמרים תרע"ב. ספר המאמרים תרע"ח ע' רמו.
- 29 נזכר בבוך 1196 — במפתח — (וראה בתיאור בסוף הספר). ובאוהית כי תשא ע' א' תתקפג, אוהית נ"ד ב ד"ה כי העליון נורא, ובמים רבים ששייז (קונטרס מאמרים (קהית תשליז) ע' ס' סעף ט).
- 30 נעתק מבוך מס' 1196.
- 31 נמצא בבוך מס' 1196, (אבל כמעט כל המאמר קרוע), ובבוך וארא אלטהוית, נדפס בלקוית שה"ש מה, א. סידור ע' טו. ובבוך כי לא על הלחם יזוביז (עט, א) — שייך לווארא תקס"ז.
- 32 נעתק מבוך מס' 1196.
- 32* נעתק מבוך מס' 1066.
- 33 נמצא בבוך מס' 1196, נדפס בהנחת הר"פ ע' טז.
- 34 נמצא בבוך מס' 1196, נדפס בסידור ע' קעג, א.
- 35 נעתק מבוך מס' 1196, נמצא בבוך מס' 1066 (עם שינויים), נזכר באוהית נח כרך ג' ע' תרנג, בא ע' רנא.
- 36 נעתק מבוך מס' 1066.
- 37 נעתק מבוך מס' 1196.
- 38 נמצא בבוך מס' 1196, ובבוך מס' 1066 (עם שינויים), נדפס בכיאוהיז ע' 102.
- 39 נמצא בבוך מס' 1196, ובבוך מס' 1066, (עם שינויים), נדפס בסידור ע' 404.
- 40 נמצא בבוך מס' 1196, נדפס בסידור ע' קלט, א.
- 40* נזכר בהוספה לאוהית מגלת אסתר ע' גא, ויקרא-ג ע' תשמב, נדפס בתיאור ע' קכא, ג.
- 41 נמצא בבוך מס' 1196, ובבוך מס' 1066, (עם שינויים), נדפס בכיאוהיז ע' נב, ב. הנחת הר"פ ע' לב.

		ה'ללויה נפשי ⁴²
	פ' כי תשא	ויקהל משה ⁴³
ע	שבת פ' ויקהל	להבין שרש הדברים הנ"ל
פ		זוהר ויקהל ד"א מי עלה שמים ⁴⁴
		ויקרא ⁴⁶
פט		ביאור אדם כי יקריב ⁴⁷
	פ' ויקרא	זוהר ויקרא ר"א פתח שאל לך ⁴⁸
	שבת פ' שמיני	זוהר שמיני תו שמענא ⁴⁹
צה	פ' שמיני	להבין מ"ש בע"ח בהיכל הז' ⁵⁰
		דרוש בהרת ^{50*}
צח	שבת פ' תזריע	זוהר פ' תזריע ר' חיי פתח ואמרי ⁵¹
קי	ליל שבת חוהמ"פ	ועבר ה' לנגוף ⁵²
קיד		משא מצרים ⁵³
קיו	אחרון של פסח	ששת ימים תאכל מצות ⁵⁴
קכג		זוהר אחרי מות פתח ר"ש ואמר כאיל ⁵⁵
		זוהר אמור ר' אבא שלח ⁵⁶

42) נמצא בבוך מס' 1196, ובבוך מס' 1092, נדפס בסידור ע' נו, ב (עם שינויים). וראה הנחת הר"פ ע' ל' שמאמר זה פ' כי תשא. וראה ספר המאמרים ה'תש"ט ע' 204 — אין לימוד החסידות וואס כ"ק אדמו"ר הרה"ק אין קובע זמנים צו לערנען מיט מיר אין איינער פון די ערשטע מאמרים געווען דער מאמר הללי נפשי את הוי אין סידור, זאגענדיק אז זייענדיק אויף יחידות אין די ערשטע יארן בא הוד כ"ק אביו הרה"ק האט ער אים געזאגט, אז דעם מאמר האט אביו הרה"ק צמח צדק געהערט פון רבינו הוקן ווען ער אין געקומען פון פעטערבורג. אין דעם שווער'ס כתבים — הוד כ"ק אדמו"ר האמצעי — אין דער מאמר באריכות, מיט דעם מאמר הללי נפשי את הוי האט דער רבי איבערגעגעבן דעם אור עצמי וואס ער האט מקבל געווען בא דעם מגיד אין מעזריטש.

43) נעתק מבוך מס' 1196. נזכר באוה"ת בשלח ע' תרכט, משפטים ע' א' קט, תצוה א' ע' תרפ, במדבר-ה ע' א' תרה, שופטים ע' תתמו, ע' תתסג, איוב ע' תרפד, רשימות על מגילת איכה ע' ג, בבוך מס' 8°2314 ירושלים (קלח, ב).

44) נזכר באוה"ת וישב ע' 530. רשימה למגילת איכה ע' 5 (ובהערה מציין כ"ק אדמו"ר שליט"א לעיין בתרא). ובבוך יט שכמו — ביחאוסקי (נדפס באוה"ת ויקהל ע' ב' צה).

45) נמצא בבוך מס' 1196, נדפס בביאוה"ז נוה, ד.

46) נזכר ביהל אור ע' שנח. אוה"ת ויקהל ב ע' תתא.

47) נעתק מבוך מס' 1196, נזכר באוה"ת תרומה ע' א' תלד, תשא ע' א' תתקעב, ר"ה ע' א' תלו.

48) נמצא בבוך מס' 1196, ובבוך מס' 1066, נדפס בביאוה"ז פ' ויקרא.

49) נמצא בבוך מס' 1196, ובבוך מס' 1066, נדפס בביאוה"ז לכ"ק הציצ' ע' שיט. נזכר באוה"ת ויקרא

כרך ב' ע' תסו.

50) נעתק מבוך מס' 1196, נזכר באוה"ת תצוה ע' א' תרל"ז. ויקראג ע' תסו. תתפ"ב

50*) נזכר באוה"ת תזריע ע' תקלה.

51) נעתק מבוך מס' 1196, ומבוך מס' 1066, נמצא בבוך מס' 953.

52) נעתק מבוך מס' 1196.

53) נעתק מבוך מס' 1066. תתפ"ב - תתפ"ג, רגל.

54) נעתק מבוך מס' 1196, ומבוך מס' 1066 — ושם רשום, שביעי של פסח.

55) נעתק מבוך מס' 1196, ומבוך מס' 1066.

56) נמצא בבוך מס' 1066, ובבוך באב' מס' 24. נדפס בביאוה"ז לכ"ק הציצ' כרך ב' ע' תלא, נזכר

באוה"ת סוכות ע' א' תשמב.

		וספרתם לכם ממחרת השבת ⁵⁶
		בחוקותי ⁵⁶
קכח	חודש אייר	הנותן שלג ⁵⁷
קמג	חודש סיון	הנותן שלג ⁵⁸
קמו	שבת שלפני חג השבועות	בחודש השלישי ⁵⁹
קנג		להבין שרש הדברים הנ"ל ⁶⁰
קנח	ב' דריח סיון	וישב המלך ⁶¹
קסא	ג' סיון	אז תתענג ⁶²
קסה		זוהר ר"א שאל לר"ש אביו ⁶²
קע	חג השבועות	צאנה וראנה ⁶³
קעט	יום ב' דשבועות	להבין שרש הדברים הנ"ל ⁶⁴
	ליל שבת פ' נשא	מהרה ישמע ה' אלקינו ⁶⁵
		להבין שרש הדברים הנ"ל ⁶⁵
		כי על כל כבוד חופה ⁶⁶
		להבין שרש הדברים הנ"ל ⁶⁷
		ונערים ממשתה נגינתם ⁶⁷
קפו		ת"ר כיצד מרקדין ⁶⁸
קצא		להבין טעם למנהג ישראל ⁶⁸
קצב	יום שבת פ' נשא	נשא את ראש בני גרשון ⁶⁹
קצז		להבין שרש הדברים הנ"ל

56* נדפס בהנחת הרי"ף ע' מ.
56** נזכר באוה"ת בהר ע' תתצג.
57 נעתק מבוך מס' 953.
58 נעתק מבוך מס' 953.
59 נעתק מבוך מס' 1196, נמצא בבוך מס' 953 ובבוך ברוך שאמר (גראסס), נזכר באוה"ת יתרו ע' תשעז, תשצא, תשצג, ובאוה"ת ויקרא כרך ב' ע' תקכא.
60 נמצא בבוך כי לא על הלחם יווביץ (מו, א), ובבוך ברוך שאמר (גראסס).
61 נעתק מבוך מס' 953, נמצא בבוך כי לא על הלחם יווביץ (יא, א).
62 נעתק מבוך מס' 953.
62* נעתק מבוך מס' 953.
63 נעתק מבוך מס' 1196, נזכר באוה"ת מג"א ע' ג. בלק ע' תתקז. בבוך הנה ענין ב' ירידות (שמוטקין) בד"ה להבין ע"פ קדש ישראל) ובבוך 8°2314 ירושלים.
64 נזכר באוה"ת שבועות ע' א' תקעג.
65 נמצא בבוך מס' 1196, ובבוך מס' 1066, נדפס בסידור ע' קלה.
65* נדפס שם.
66 נמצא בבוך מס' 1196, ובבוך מס' 1066, נדפס בסידור ע' קכה, ב.
67 נדפס שם.
67* ראה הוספה לספר זה, נזכר בסה"מ תרנ"ט ע' קכא.
68 נעתק מבוך מס' 1196, נמצא בבוך מס' 1066 (עם שינויים), ובבוך מס' 416 (אות באות כמו 1196).
68* נעתק מבוך מס' 1066.
69 נעתק מבוך מס' 1196. נזכר באוה"ת וישב כרך ר' ע' 2192, תרומה ע' א' תלד, ובהוספות לבמדבר ע' א' תסד.

רז	פ' נשא	כי לא על הלחם לבדו ⁶⁹
רי	ליל שבת פ' בהעלותך	צאינה וראנה ⁷⁰
רטו	יום שבת פ' בהעלותך	להבין שרש הדברים הניל בעלהותך את הנרות ⁷¹
רכג	שבת פ' שלך לך	ויהס כלב ⁷²
רכז	שבת פ' שלך לך	ויאמרו אל כל עדת ⁷³
רלה	אור ליום ד' פ' קרח	שמע ישראל ⁷⁴
רמ	פ' קרח	להבין מ"ש בע"ח כשעלה ⁷⁵
רמו	פ' קרח	מי כה' אלקינו ⁷⁶
רנא		ואכלתם אכול ⁷⁷
רנה	פ' חוקת ובלק	להבין ענין כללות התפלה ⁷⁸
רנט	פ' חוקת ובלק	על כן יאמרו המושלים ⁷⁹
רסה		להבין שרש הדברים הניל
רעא		זוהר בלק פתח ואמר המלאך ⁸⁰
רעד	סעודה ג' ביום השבת הניל	להבין מ"ש בע"ח בענין המילואים ⁸¹
רפג	שבת פ' פנחס	מי כמוך ⁸²
רפט		וידבר משה אל ראשי המטות ⁸³
רצו		להבין שרש הדברים הניל
דש	שבת פ' ואתחנן	ושנתם לבניך ⁸⁴
שיא		להבין שרש הדברים הניל

וזאת המצוה⁸⁴

69) נעתק מבוך מס' 416. נמצא בבוך שמע ישראל (סט, א), ובבוך ברוך שאמר (קט, ב) — י"ג סיון.

70) נעתק מבוך מס' 1196. נזכר באוה"ת במדבריה ע' א' תקעא. שה"ש"ב תקכת.

71) נמצא בבוך מס' 1196 עם הגהות מכ"כ הצי"צ. נדפס באוה"ת פ' בהעלותך ע' שלב. (ושם אינו ניכר

מה הגה"ה). נזכר באוה"ת פ' זכור ע' תשעו, בהעלותך ע' שכג. **1127** *ב"מ*

72) נעתק מבוך מס' 1196. נזכר באוה"ת שמות ע' ב' תפה.

73) נעתק מבוך מס' 1196.

74) נעתק מבוך מס' 953, נמצא בבוך ברוך שאמר (ד, א).

75) נעתק מבוך מס' 953, נמצא בבוך ברוך שאמר (א, ב).

76) נעתק מבוך מס' 953, נמצא בבוך כי לא על הלחם יחיוכי (כה, א). בוך ברוך שאמר (פא, ב).

77) נעתק מבוך מס' 1066, נמצא בבוך 953, ובבוך ברוך שאמר (ו, ב).

78) נעתק מבוך מס' 953, נמצא בבוך ברוך שאמר (קית, א).

79) נעתק מבוך מס' 1196, נמצא בבוך מס' 953, ובבוך ברוך שאמר (ז, א).

80) נעתק מבוך מס' 1066.

81) נעתק מבוך מס' 1066.

82) נעתק מבוך מס' 953.

83) נעתק מבוך מס' 1196, נמצא בבוך מס' 953. נזכר באוה"ת תרומה ע' א' שסח. ויקרא ע' תקעא.

84) נעתק מבוך מס' 1196, נמצא בבוך מס' 953. נזכר באוה"ת בראשית ע' נד.

84) נזכר בפסטי דינים לכ"כ הצי"צ דף תמב, א.

שיט	שבת פ'	וכל בנייך ⁸⁵
שכד		להבין שרש הדברים הנ"ל
של		ביאור שני באופן אחר קצת
שלו	ש"ק פ' כי תבוא	זוהר עקב ואכלת ושבעת ⁸⁶
	שבת פ' כי תצא	אני לדודי ⁸⁷
		להבין שרש הדברים הנ"ל
שמ	שבת שלפני ר"ה פ' נצבים	זה היום תחלת מעשיך ⁸⁸
שמז		להבין שרש הדברים הנ"ל
שנב	שבת שלפני ר"ה פ' נצבים וילך	זוהר וילך וענתה השירה הזאת ⁸⁹
שנה	שבת פ' האזינו	האזינו השמים ⁹⁰
שס		להבין שרש הדברים הנ"ל
		להבין מ"ש בע"ח ^{90a}
		משנה אתתא להווא נער ^{90b}
		ויצא ששים מלכיות ^{90c}

הוספות

ביאורים מכ"ק אדמו"ר האמצעי

שעה	מבה"ח סיון	ביאור ע"פ בחודש השלישי ⁹¹
שעה		ביאור על התורה שבת נחמו ⁹²

דרושים מכ"ק אדמו"ר האמצעי

שפה		להבין מפני מה שביעי של פסח ⁹³
שפט	אחר הפסח	נטה את ירך ⁹⁴

85) נעתק מבוך מס' 1196, נמצא בבוך 1066, ושם רשום — יום ר' עשיק וריח אלול.

86) נעתק מבוך מס' 1066.

87) נמצא בבוך מס' 1196, ובבוך מס' 1066, גדפס בסידור ע' 450.

88) נעתק מבוך מס' 1196, נמצא בבוך מס' 1066 (עם שינויים), ובבוך מס' 416 (אות באות כמו בוך

1196), נזכר באוה"ת משפטים א' רח, ר"ה א' תלד.

89) נעתק מבוך מס' 1066.

90) נעתק מבוך מס' 1196.

90a) נזכר באוה"ת בהר ע' תרפח.

90b) נמצא בוואר אלטהויז צב, ב. גדפס בלקי"ת שה"ש מה, א.

90c) נזכר בבוך מס' 1135 ע' מב, ב.

91) נעתק מבוך מס' 95.

92) נעתק מבוך מס' 953, נמצא בבוך כי לא על הלחם יזוביץ (עז, ב), בוך ברוך שאמר (מה, ב), נזכר

באוה"ת בראשית מ, ב.

93) נעתק מבוך מס' 953, נמצא בבוך ברוך שאמר (קלט, ב).

94) נעתק מבוך מס' 953.

שצג	יום ב' פ' מטו"מ	להבין ענין ק"ש ותפלה ⁹⁵
שצז	דברים	השמים כסאי ⁹⁶
תג	בבקר ערב ט"ב	זוהר מקץ וליוסף ⁹⁷
תז		אל ברוך גדול דעה ⁹⁸
תיד		אל ברוך גדול דעה ⁹⁹

הגהות וביאורים מכ"ק אדמו"ר הצ"צ

תכג		להבין ענין אור א"ס ¹⁰⁰
תלה		קיצור על מאמר ד"ה ונערים ממשטה נגינתם ¹⁰¹
תלז		ונערים ממשטה נגינתם

95) נעתק מבוך מס' 953.

96) נעתק מבוך מס' 953.

97) נעתק מבוך מס' 953, נמצא בבוך ברוך שאמר (פט, ב).

98) נעתק מבוך מס' 953, נמצא בבוך ברוך שאמר (פה, ב), ושם רשום — יום ה' פ' בחוקותי.

99) נעתק מבוך מס' 953, נמצא בבוך ברוך שאמר (פו, ב), כי לא על הלחם ייזביח (יד, א).

100) ביאור מכ"ק אדמו"ר הצ"צ, נעתק מבוך באב"י מס' 49. *נמצא בק"ק 174 ז' 174.*

101) נמצא בעלים נפרדים בספריות כ"ק אדמו"ר שליטי"א.

זוהר בראשית (ד' י"ח ע"ב): גוונא דאתיחד יחודא תתאה לפום יחודא עילאה ה' אלקינא ה' גוונין סתימין דלא אתחזו ואתקשרו אל מקום אחד. גוונין בקשת לתתא לאתיחדא בהו חוור וסומק וירוק כגוונין סתימין ואינון יחודא אוחרא ושמו אחד בשכמל'ו יחודא דלתתא. יחודא עילא' שמע ישראל כו' ה' אחד. דא לקביל דא. ע"כ. פי' גוונין סתימין הן המדות כמו שהן בלב עדיין שהן סתומים ונעלמים קודם בואם בגילוי כדיבור בפה כענין לבא לפומא לא גלי כו' והיינו מהות המדות עצמן כמו שהאבהה היא בעצם והיראה כמו שהיא בע"כ שהמה כחות פשוטים עדיין ונק' גוונין סתימין דלא אתחזו לפי שלא באו לידי גילוי עדיין ונק' בשם גוונין להיות כי כללוי' המדו' בעצם ידוע שהם שלשה והן חג"ת שהן ג' גוונין חוור וסומק וירוק חוור וסומק המה בחי' חו"ג וגוון הירוק הוא בחי' ת"ת הממוצע ונה"י הן כלי ההשפעה שהן מלבר מגופא כידוע ובהיותם בהעלם בבחי' עצמותם נק' גוונין סתימין דלא אתחזו והיינו בחי' יחודא עילאה ה' אלקינא ה' ג' תיבות הללו הן בחי' חג"ת דז"א ה' חסד אלקינא גבורה וה' הב' ממוצע ובתיבת אחד נכלל'י כולם יחד והוא בחי' יסוד המשפיע אותם למלכו' והיינו שאמר ואתקשראן אל מקורם אח"ד שמתקבצין כולם במקום הנק' אח"ד והוא אח"ד דשמע כו' וד"ל ואחר שביאר ענין יחודא עילא' דז"א בגוונין סתימין כנ"ל בא לפרש ענין ג"כ ענין יחודא תתא' דנוק' דז"א בבשכמל'ו שאחר שמע ישראל כידוע ואמר שהיחוד דמלכו' הן ענין גוונין דקשת כי הנה בקשת יש ג"כ ג' גוונין הנ"ל חג"ת והן ג' גוונין דאש אש השחור אשר למטה ואש הלבן אשר למעלה וא' גוון אש ירוק הממוצע ביניהם וכך הן בחי' חג"ת שכמל' דאצי' שהוא בחי' גילוי המדות כשמתגלין כדיבור בפה וכמ"ש בס"י וקבען בפ"ה כו' וידוע שאין גילוי הדיבור מגלה כ"א כפי אופן בחי' ההעלם של המדות אשר בלב וע"כ ממילא מובן דגוונין הנגלין כדיבור דהיינו בחג"ת דמל' הוא רק לפי אופן הגוונין סתימין שבז"א והיינו שאמר גוונין בקשת' לאתיחדא לתתא בהו חוור וסומק וירוק בגוונין סתימין כו' עד דא לקביל דא וכידוע וד"ל:

(ב) יקוון המים. מדידו דקו משחתא הכא שית תיבין והכא שית תיבין. משחתא דבוצינא דקרדונתא דכתיב מי מדד בשעלו מים. ודא איהו יקוון המים דא איהו שיעורא דיוצר עלמין. ינ"ד הא וא"ו ה"א. קדו"ש קדו"ש קדו"ש. דא איהו יקוון המים. פי' בא לפרש זה הפסוק דיקוון המים אל מקום אחד עפ"י אופן דב' יחודי' הנ"ל בפי' שמע ישראל ובשכמל'ו כנ"ל ותחלה בא לפרש מה שאמר יקוון לשון קוין ולא ענין אסיפה כפי' מקוה המים ואמר

וזהו לפי שיש בחי' קו הנק' קו המדה שהוא המודד כל שיעור ומדה באורו' הנאצלי' ושרש התהוות זה הקו המודד מתחיל מבחי' ח"ס שנק' משחתא דבוצינא דקרדניתא וכמבואר בע"ח והיינו שאמר יקוו מדידו דקו ומשחתא כו' אך יש להבין למה צריך כאן לקו המדה הזה ולמה מפרש דבריו הכא שית תיבין כו' דהנה לכאורה באמת יפלא למה נאצל בז"א דוקא ששה מדות בהעלם וגם בנוקבא בגילוי הן רק ששה כנ"ל והיינו שית תיבין דשמע ושית תיבין דבשכמל"ו ולמה לא נאצל פחות או יותר מזה כו' וגם עוד יפלא על עיקר ענין האצי' איך יאצל מן המאציל הפשוט בתכלית כו' איזה ענין אור ומדה בפרט כמו אור החסד או אור הגבורה וכיוצא הלא ידוע הכלל בספרי הקבלה דמאחדות הפשוטה בתכלית א"א שיסתעף ממנו רק בחי' אחדות פשוטה ולא חלק אור פרטי כי אחר שהוא בעצמו אחד פשוט גם אורו ושפעו צריך להיות בהכרח ג"כ בבחי' האחדות הפשוטה ולא בבחי' התחלקו' אור מוגבל פרטי שאינם אור פשוט כמו האחד הפשוט כו'. אך הענין הוא לפי שכאשר עלה בעצמו המאציל להאציל אם ה' האור מסתעף ונאצל ממנו כמו שהוא בעצם באמת ה' גם האור בבחי' אחדו' הפשוטה כמוהו ולא ה' מתחלק לייס להיות' עשר ולא תשע כו' וגם לא ה' באפשרי שיהי' נמצא מציאת ספי' א' אחר ספי' הראשונה שקדמה לה כמו כאשר ה' נאצל אור החסד הרי אורו מתפשט בבחי' א"ס כמו שעצמות המאציל הוא א"ס וא"כ לא ה' כח זה כלה ונפסק כלל אלא ה' הכל רק אור של חסד ומהיכן ה' מקום למציא' אצילות לאור הגבורה ועד"ז לא ה' מסתעף כלל מעילה לעילה כמו מחסד לגבור' ומגבורה לת"ת כי אחר שאין שיעור להתפשטו' עילה הראשונה א"א להיות' התחלה לעילה השני' כו' ובהכרח לומר שהי' הפסק בהתפשטו' אור הראשון כדי שיתחיל להיות' אצילות אור השני וא"כ יש להבין מהיכן יש כח להיות' הפסקה זאת אחר שאין אור המאציל מצד עצמו בבחי' הגבלה והפסקה כלל כנ"ל אלא צריך לומר שע"י כל זה לפי שנתפשט כח מיוחד תחלה בעצמות המאציל קודם שעלה ברצונו להאציל וכח זה נק' קו המדה והוא למדוד ולצמצם השפע מעצמותו שלא יאצל במהות אחדו' פשוטה אלא יבא השפע בבחי' התחלקו' אורו' פרטיי' וזהו מה שיאצל אור אחד ויופסק אורו כדי שיתחיל להאציל אור השני שכל זה הוא בא מצד כח זה הנק' קו המדה המודד כל שיעור ומדה וכמו שהוא עדיין לפני האצי' דאריא וז"א כו' נק' משחתא דבח"ס דא"א וכאשר מסתעף אור השפע עוד בבניה נק' מ"י וז"ש מ"י מדיד בשעליו מים כמו שנמדדו המים בחפניו של אדם כך נמדד בקו המדה שבבניה כל אורו' דזו"ג להיות' הכא שית תיבין בלבד והכא שית תיבין בלבד לא פחו' ולא יותר וגם שיהי' אור החסד כלול מכך וכך ואור הגבורה מכך וכך לא פחות ולא יותר כו' וזהו פ"י יקויו המי"ם לשון קויו' מבחי' קו המודד הנ"ל וד"ל. וזהו שאמר יקוו מדידו דקו ומשחתא הכא שית תיבין כו' ושרשו הוא משחתא דבוצינא כו' עד דא איהו שיעורא דיוצר עלמין פ"י כמ"ש בפרקי היכלו' דר"י ור"ע שיש שיעור קומה ליוצר בראשית וכל היודע לשער שיעור קומתו אני ועקיבא עדים בדבר כו' וכמבואר שם

דרליו אלפים פרסאו' כו' דמשמע שם שיש בחי' שיעור ומדה גם בכל קומת אדם קדמון ושרש זה השיעור עלה תחלה בעצמו' הא"ס וזהו הנק' כאן שיעורא דיוצ"ר עלמי"ן בכלל וד"ל.

(ג) יו"ד הא וא"ו הא פי' מפרש והולך דרך כלל מהו שיעורא דיוצ"ר עלמי"ן בכלל דהיינו רק בחי' המילוי דשם הוי' בכלל והו' י' אותיו' שבמילוי זה יו"ד וה"א ה' אותיו' וא"ו ה"א ה' אותיו' שהו' לנגד י"ס בכלל אך זה המילוי הוא בחי' פנימי' אור וחיות של כל הי"ס והוא שם מ"ה במילוי אלפי"ן הנז' במאמר דאליהו שנק' אורח כל האצ"י ושקיו דאילנא כו' ומבואר במ"א שהוא שם מ"ה דא"ק הכולל כל אור"ח אצ"י למדוד מדה ושיעור לכל כי הוא בחי' פנימי' החיות של כל ההשתלשלו' כמבואר במ"א באריכו' ואע"פ שיש שם הוי' בפרט בכל ספי' וספי' כנודע דשם הוי' בנקוד פתיח בחכמ' ובניקוד קמץ בכת"ר אבל בחי' הכוללת הכל והנותנת מדה ושיעור לכל הוא בחי' המילוי. דשם הוי' שזוכר כאן והו' רק י' אותיו' ומפרש הדבר עוד שזהו ג"פ קדוש שהו' ג' ווי"ן ג' המשכות מבחי' קדש העליון דידוע שהוי"ו מורה ההמשכה מיו"ד שבראשו שהוא בחי' החכמה ולהיו' כי חג"ת דז"א כאו"א נמדד במדה מבינה כמ"ש מ"י מד"ד כו' כנ"ל ובינה מקבלת מאור אבא שנק' קד"ש כידוע ע"כ אמר ג"פ קדו"ש שהו' ג' ווי"ן לג' מדות והוי"ו הוא בחי' קו המדה בפרט בכאו"א מג' מדו' דז"א ומשם מתחלק להתחלקו' פרטיו' יותר כו' וזהו שאמר קדו"ש קדו"ש כו' דא איהו יקו"ו המים בקו המדה הנ"ל וד"ל (ועוד יתפרש יקו"ו לשון אסיפה והוא ענין העלא' וקיבוץ האורו' דז"א בשרשם בבינה והיינו יקו"ו המים למעלה אל מקום אחד כו' ולפי"ן פי' הווי"ן דקדו"ש הוא ענין העלא' להיו' נכללי' ועולין בקדש העליון דאו"א כו' וזהו כמו פי' הקדושה המבואר בר"מ בקדש וקדו"ש וקדושה שהוא עליי' וירידה ועליי' או בהיפך ירידה ועליי' וירידה ע"ש באמרו ואית דאמרי כו' וכמ"ש במ"א).

ה' צבאות דא הוא אל מקום אחד. ברזא דשמא דא. מלא כה"כ. דא ותראה היבשה. רזא גליפא שמא דיחודא כוז"ו כו'. פי' מפרש והולך פסוק קדו"ש קדוש ע"ד פי' יקו"ו המים דמאחר דיקו"ו לשון קוין קאי על ווי"ן דג"פ קדו"ש ממילא יתפרש תיבו' ה' צבאו' כפי' תיבו' אל מקום אחד שהוא בחי' יסוד כנ"ל וגם שם צבאו' הוא בחי' נו"ה ושם ה' צבאו' הוא בחי' יסוד ולפי שפי' ג"פ קדו"ש שהו' חג"ת לכך מפרש ה' צבאו' שהו' בחי' נה"י כו' ותראה היבשה הוא בחי' המל' שבאה בבחי' התגלות וכידוע והיינו מלא כה"כ שהוא בחי' מל' שנק' כבודו' וכמ"ש למען יזמרך כבוד' שהו' ל"ב נתיבו' חכמ"ה שבמל' בל"ב ויאמר דמעשה בראשית שהוא בחי' הדיבור דמל' כנודע וד"ל. וזהו שאמר אחר ותראה היבשה רזא גליפא כו'. פי' גליפא כי הנה בבחי' יסוד ז"א שנק' מקום אח"ד כנ"ל אמר תחלה דאיהו ברז"א דשמא דא פי' ברז"א הוא בחי' ההעלם שיש ביסוד כי בחי' הסוד וההעלם הוא

ביסוד כידוע אך עתה בבחי' מלכו' שהוא בא לבחי' הגילוי בעולמו הנפרדי' יש מאין כו' כידוע אמר שמתפרש בבחי' רזא גליפא שמא ד'חודא פי' לא שם הוי' כמו שהוא בעצם אלא באותיו' מגולפות לבא בשינוי המהות כמו במקום אות י"ד דשם הוי' יבא אות הכיף שאחריו ובמקום הה"א הוי"ו ובמקום הוי"ו הזי"ן שאחריו כו' והיינו שם דכו"זו כו' כידוע וע"כ הוא נק' רזא גליפא דשמא ד'חודא לפי שבא בגלופי עשרה אותיו' דשם הוי' במילוי אלפי"ן הנ"ל והטעם הוא לפי שבחי' המל' באה למטה מטה בהתגלות ממש וכמ"ש ומשם יפרד כו' וכידוע וד"ל:

תדשא הארץ דשא. עשב מזריע זרע כו'. השתא אפיקת חילא באילין מיין דאתכנשין לאתר חד ונגדין בגווייה גו טמירא סתימאה ונפקין בגווי' טמירין עילאין וחיילין קדישין. די כל בני מהימנותא מתקנו לון בתיקונין דמהימנותא בהווא פולחנא דמאריהון. ע"כ. פי' עד כאן דיבר בענין מהות מדת המל' במ"ש ותראה היבשה שהוא רזא גליפא דשמא ד'חודא כנ"ל ועתה מתחיל הכתוב לדבר באיכות השפע שנמשך מן המל' ובאיכות קבלתה בתחלה את אור השפע בעצמותה והיינו שאמר תדשא הארץ שהוא בחי' מל' שנק' ארץ כו' וביאר שזהו עדיין בבחי' היחוד דז"נ בבחי' הפנימי' שהמל' מקבלת השפע מ"ד דז"א בעצמותה תחלה וגם העלא' מ"ן שלה נאספי' בעצמותה ומתייחדי' מ"ד ומ"ן בבחי' עצמותם שאז עדיין אין מקום ושרש להסתעפות ותולדות הנמצאים מבחי' מל' מאין ליש אחר שהשפע דמ"ד ומ"ן עדיין מיוחד' בבחי' פנימי' המל' ולא בא עדיין תולדו' אור ושפע מיחוד זה למטה בעולמו' הנפרדים יש מאין כו' וא"כ גם שנמצאים ע"י יחוד הפנימי הזה דמ"ד ומ"ן נשמות ומלאכי' אבל הם נק' חיילין קדישין בבחי' האצי' שנק' קד"ש ולא בבחי' בריא' נפרדת כו' וזהו שאמר על פי' הפסוק תדשא הארץ דשא כו' שהוא בחי' העלא' מ"ן דמל' מן המלאכי' שנק' דשא דקיימין למיכלא כמ"ש בסמוך ונכללים במל' להיו' מהם המ"ן כמשל המאכל שממנו נתהפך למ"ן ביסוד דנוק' ונמשכי' המ"ן מן המוחי' דנוק' כמו שנמשך המ"ד ממוחי' דדכורא כו' והיינו שאמר אפיקת חילא באינון מיין דהיינו מ"ן דאתכנשין לאתר חד בבחי' יסוד דנוק' עד ונפקין בגווי' טמירין עילאין וחיילין קדישין פי' נשמו' ומלאכי' שמתהווין מיחוד זה הוא בבחי' הפנימי' של מ"ן ונק' חיילין קדישין בבחי' האצי' (וגם מתפרש כל זה במ"ד דדכורא שמתכנש למקום אחד ביסוד דנוק' והמל' אפיק' חילא להוליד נשמו' דאצי' בקבלתה המ"ד בעצמות' כו' וד"ל) ואותן מלאכי' דאצי' נק' מלאכי' שלום פי' שמתהווין מבחי' היחוד הפנימי הנ"ל שנק' שלום וע"כ נא' בהן מלאכי' שלום מר יבכיון כשנשמו מסילות שבת עוב"ר אור"ח דהיינו כשנתבטל היחוד כמו בזמן הגלות כו' וכמ"ש במ"א וד"ל). די כל בני מהימנותא מתקנו לון כו' פי' ע"י היחודי' בתפלת ש"ע בכוונת' שהצדיקי' ונשמו' מיחודי' למטה מביאין

למלאכי הנל שיתלבשו בתיקונין שהם כלים מכלים שונים כו' וירדו ויבאו למטה להשפיע אור וחיות מאין ליש בבי"ע וכמו שמצינו הרבה נשמו' דאצי' שירדו למטה ונתלבשו בגופים גשמיים כו' וד"ל והיינו פי' תדשא הארץ דש"א שנתהווה מן המ"ן מלאכי' עליונים שנק' דש"א כו' וד"ל:

ורז"א דא מצמיח חציר לבהמה. דא בהמה דרביעא על אלף טורין. ומגדלין לה בכל יומא ההוא חציר ואינו אינון מלאכי' דאתבריאו לפום שעתא דאתבריאו בשני וקיימין למיכלא דהאי בהמ"ה. בגין דאית אשא דאכלא אשא. ע"כ. פי' בהמ"ה בגי' ב"ן היינו שם ב"ן שיורד בכל יום למטה בבי"ע לברר וללקט רפיח ניצוצי' דתוהו כו' וכמ"ש ותתן טרף כו' וכידוע וענין ברור זה ידוע שהוא עד"מ התכללות הנר בפני האבוק' כך נבלעו ונכללו הניצוצי' בעוצם גילוי אור האלקי משם ב"ן כו' והי' כמשל בהמה הבולעת הדשא בפיה כך נבלעו ונכללו המלאכי' שנק' חצירי' בפי המל' כו' אך ענין החציר הזה שמגדלין לה כו' כמ"ש מצמיח חציר כו' היינו בחי' הולדת מלאכי' הנל שנתהוו מן המ"ן דמל' וכמו החציר שגדל בכל יום מכח הצומח שבארץ בלתי זריעה ונק' ספיחין כו' ונק' דש"א והיינו יוצר משרתים שנוצרים בכל יום מאין ליש כנ"ל וענין התכללותם בפי בהמ"ה היינו כדי להיו' מתהוו' ע"י אכילה זו מ"ן כנ"ל ולכך מגדלין לה כל יומא ההוא חציר וקיימין למיכלא דהאי בהמ"ה כו' ובתחלה דיבר בהתהוו' המלאכים שנק' דש"א והיינו מצמיח חצירי' כו' ועתה מדבר בכונת גידול הדשא שהוא בשביל שיוכללו בפי בהמ"ה ויחזרו להיות' מ"ן ויחזרו ויגדלו כמ"ש תדשא הארץ כו' וד"ל וזהו שאמר דא בהמה דרביעא על אלף טורין דהיינו מלאכי' שבעולם הבריאי' שמספרם אלף בכלל ומהם מסתעפים כמה מלאכי' פרטי' כו' ובכל יום גדילי' וזמן גידולם רק ביום א' כי מיד נקצר החציר ולמחר גדל אחר כו' וכמ"ש בזוהר במ"א ע"פ אנוש כחצירי' ימיו כו' וזהו ואינו מלאכי' דאתבריאו לפום שעתא כו' דאתבריאו בשני כו' בגין דאית אשא פי' כי ה' אשות הן אש אוכלת כו' והמל' נק' אשא תכלא דאכיל ושצי כו' כמ"ש בזוהר והיינו מ"ש כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא וכידוע והמלאכי' הנל הן מבחי' אש כמ"ש משרתיו אש לוחט שהוא בחי' גבורו' דמל' ונכללי' במל' כהתכללו' הנר בפני האבוקה הגדולה כנ"ל וזהו דאית אשא דאכלא אשא וד"ל:

ועשב לעבודת האדם. עשב דא אילין אופנים וחיות וכרובים. דכולהו מתתקנן גו תקונייהו וקיימין לאתתקנא בשעתא דבי"ן אתיין לפולחנא דמאריהו בקרביניהו ובצלותא דדא איהו עבודת האדם. פי' רוצה לפרש דקדוק הפסוק דעשב מזריע זרע הוא משא"כ חציר כמו שמפרש בסמוך ולכך הקדים לפרש מהו עשב אשר הוא לעבודת האדם ולא לבהמה כחציר הנל ואמר דאילין אופני' וחיו' פי' מלאכי' שעומדים מו' ימי בראשית כמו מיכאל וגבריאל כו' כך יש אופנים וחיות בכל עולם ועולם אשר עומדים מו' ימי בראשית ואינם מתחדשי' בכל יום כמלאכי' הנל והי' כמו העשב שאינו

נקצר לעולם כו' ואינו מאכל לבהמה אלא לעבודת האדם דכולהו מתתקנו כו' פי' שהמלאכי' הללו הם העולים ע"י הקרבן והתפלה למעלה ממדרגה למדרגה ע"י היחודי' והכווננו' עד שעולין בבחי' האצ"י ממש ונעשין מרכבה לבחי' חג"ת דז"א שהוא ענין ג"פ קדו"ש כנ"ל ומקבלי' משם אור ושפע וחוזרין ויורדין מאצ"י לבריא' ומבריא' ליצי' כו' וככל עולם לפי ערך קבלתו מביאין אור השפע לשם וזהו מ"ש וסולם מוצב ארצה כו' ומלאכי אלקים עולי' ויורדי' בו וידוע שהתפלה נק' סולם והעליו' של המלאכי' הללו בסולם הזה היינו בד' מדרגו' מעשי' ליצי' ומיצי' לבריאה ומבריאה לאצ"י והן ידועי' בסדר התפלה בכלל מברכו' השחר עד ש"ע והנה אחר ש"ע הוא ירידת השפע מאצ"י לבריא' כידוע וזוהו יובן ענין ג' קדושות' שהמלאכי' אומרי' הא' קדושה שבברכת יוצר כמ"ש ואומרי' ביראה קדו"ש עד והאופנים והחיו' כו' והב' קדושה שבש"ע והג' קדושת ובה לציון כידוע וידוע דבברכת יוצר מתחיל העליי' מיציר' לבריאה כו' וזהו הקדושה שאומרי' המלאכי' שביצי' כשעולין בעולם הבריא' ונעשין מרכבה לבחי' ז"א דבריא' לבחי' חג"ת שבו שהן ג"פ קדו"ש וזהו שאומרי' בירא' קדו"ש כו' והאופני' דיצי' אומרי' ברוך כו' ובש"ע שהעליי' שם מבריא' לאצ"י כידוע ע"כ הקדוש' שהמלאכי' אומרי' בש"ע היינו מלאכי' דבריא' כשעולין ונכללי' באצ"י ממש ונעשין בחי' מרכבה לחג"ת דז"א דאצ"י ואו' ג"כ ג"פ קדו"ש כו' והאופני' דבריא' או' ברוך כו' ולאחר ש"ע שהוא ענין ירידת אור השפע מאצ"י לבריא' היינו קדושה השלישי' שבבוא לציון בשעה שהמלאכי' הללו עצמן חוזרין ויורדי' למטה אחר קבלתם השפע מחג"ת דז"א כו' ולכך אומרי' אותה עם התרגום לפי שצריכין לירד ע"י קדוש' זו למטה להביא אור ושפע בהתלבשו' בכלים מכלים שונים לכאור' כפי ערכו ומדרגתו כו' וד"ל וככל זה מובן פי' המאמר הזה עשב דא אילון אופני' דבי"ע דמתתקנין בעליי' בסדר התפלה בשעתא דבי"ג אתיין לפולחנא בקרבניהון ובצלותא כי התפלה במקום קרבן ודא אקרי עבודת האדם פי' כי תועלת עליי' המלאכי' היינו כדי להביא אור ושפע מחג"ת דז"א בבי"ע וחג"ת דז"א נק' אד"ם ועבודת האדם היינו להביא אור ושפע לכל העולמו' כו' והיינו ועש"ב לעבודת האדם המלאכי' שעולי' ויורדי' הן לעבודת אד"ם שם מ"ה דאצ"י ולא בשביל בחי' שם ב"ן כו' ואמנם אין עבודת האדם למעלה אלא ע"י עבודת האד"ם התחתון למטה כמ"ש נעשה אד"ם בצלמינו כו' כידוע והיינו בשעתא דבי"ג אתיין לפולחנא למטה כו' כידוע שזה נק' ג"כ עבודת האדם והנה עד"מ אדם העובד בשדה שזורע וחורש כדי להוציא ממנה טרף ומזון אח"כ כו' כך תכלית העליי' הנ"ל הוא לצורך ירידה אח"כ והיינו שמפרש עוד וכד אינון מתתקנו בהווא עבודת האדם לבתר מנייהו נפקין מזונין וטרפין לעלמין דכתיב להוציא לחם מן הארץ ודא איהו עשב מזריע זרע דהא חציר לא מזריע זרע הוא אלא קיימא למיכלא דאשא קדישא ועשב לתקונא דעלמא להוציא לחם מן הארץ כו'. פי' ארץ הוא בחי' פנימי' המל' ובעוד שהמין ומ"ד מיוחד' בה הרי עדיין הכל בבחי' האצ"י וצריך להוציא מן הארץ לחם דהיינו המזון ושפע לנשמו'

ומלאכי' דביע מאין ליש וזה נעשה ע"י המלאכי' הנק' עשב דמתתקנו בתפלה וקרבו דהיינו כשעולי' בעליו' הנ"ל וחוזרין ומביאי' אור ושפע מוגבלת מן המל' לכל העולמו' כמשל הצמיחה שהארץ תצמיח כל מיני מזון וטרף כו' והיינו שאמר כדי להוציא לחם מן הארץ לכך נברא עשב זה אך שהוא ע"י עבודת האדם כנ"ל וד"ל ובדבר יש הפרש בין דשא לעשב שהמלאכי' הנק' דשא נבלעי' במל' להיו' לה למין אבל אינם חוזרין ומביאי' ממנה אור ושפע לעולמו' הנפרדי' אבל בחי' העשב הנ"ל מזריע זרע הוא לתקונא דעלמא וכמו שמפרש עוד לספקא על ידיה'ן מהאי ארץ טרפי ומזוני לעלמא ולא תברכא ב"נ מברכאן דלעילא ולכך לא אמר מוציא לחם כמו שאמר בתחלה מצמיח חציר כו' כי להוציא זה קאי אדסמיק ל"י ועשב לעבודת האדם כדי להוציא לחם מן הארץ כנ"ל וד"ל:

עץ פרי עושה פרי. דרגא על דרגא. דכר ונוקבא. כמה דעץ פרי אפיק חילא דעץ עושה פרי אוף הכי אפיקא איהו ומאן אינון אילין כרובים ותימרות מאי תימרות אינון דסלקין בתננא דקורבנא ואקרון תמרות עשן. ע"כ. פ"י בא לפרש עוד בסוף דברי הפסוק דתדשא הארץ כו' דיש עוד מדרגה הדומה לעשב שמביא טרף ומזון למטה בחיצוניו' העולמו' ואמנם יש עוד דבר המביא השפע בבחי' הפנימי' והוא הנק' עץ פרי ועד"מ כמו שיש הפרש בין עשב לעץ המצמיח פרי בגשמי'ו' דהגם ששניהם בחי' צומח בלבד אבל בעץ גדל הפרי שיש בה טעם ומתיקו' תענוג ובעשבים אין בהן גידול טעם פרי כלל כו' כך יש הפרש למעלה בין מלאכי' הנק' עשב שאינם ממציא' שפע פנימי' שיש בה עונג כו' אבל עץ פרי הן הנשמו' אשר מצמיחי' בחי' טעם ועונג אלקי והיינו כמו בחי' מל' דאצי' כשנעשי' בחי' עתיק לבריא' שנהניו הנשמות מזיו כו' כך יש בחי' הארה ושפע אלקי המורגש לנשמו' ומלאכי' בבחי' טעם ועונג כמו פרי העץ מבחי' דבריא' וד"ל ומה שאמר עץ פרי עושה פרי דרגא על דרגא כו' היינו בחי' יסוד ומל' דכר ונוקבא כו' כלומר המשפיע העונג והמקבל העונג כו' שניהם נמצאו מן הארץ וד"ל.

כמה דעץ פרי אפיק חילא דעץ עושה פרי כו'. פ"י בא לדקדק בפ"י הפסוק משום דמשמעוהו דעץ פרי עושה פרי הוא שמוציא כח מבזולתו להוציא פריו והיינו משום דעץ פרי היינו בחי' מל' ועץ עושה פרי היינו בחי' יסוד ואמר דבחי' מל' אפיק חילא דעץ עושה פרי וכמה דעץ פרי אפיק כו' כך אפיקא איהו דהיינו בחי' מל' שמוציא' כח במקבלים שיוכלו גם הם להיו' מולידים ומשפיעי' וכמו הנשמה הגם שנברא' יש מאין יש בה כח להוליד ולהוציא פירו' ופירו' כו' וכל זה לפי שהעונג הזה נמשך מבחי' המוחי' דהיינו התענוג אשר בחכמה והוא בחי' אדים דאצי' המוליד נשמו' בבחי' אדים כיוצא בו ולכך יש בהם ג"כ כח המוליד כו' והו' הנקראי' כרוביים אנפי כרביא פני נער כמ"ש בסמוך ואע"פ שהן בבחי' הקטנו' אבל מ"מ הן בחי'

אדם והן מט"ט וסנד"ל שנק' נערים כו' ויש בהן יחוד כמו בחול שהיחוד הוא בזו"נ דבריא' כו' כידוע וכרובי"ם הללו היו עומדי' סמוך לארון הברית שהוא בחי' מל' והיו כמו דמות זכר ונקבה דבוקים זה בזה ולכך נתלוצצו עמו ומואב כידוע בדברי רז"ל וד"ל ופי' תמרות היינו העטרה אשר על הכרובים שהוא בא ע"י תנא דקורבנא בחי' חיצוניו' של הקרבן ונק' תמרות עש"ן כו' וד"ל (פי' עש"ן עולם שנה נפש בחי' חיצוניו' העולמו' משא"כ בכרובי"ם שביחודם הוא מזון לבחי' פנימי' והוא פנימי' הקרבן כו' וד"ל):

ודמות פניהם פני אדם. אליו לאו אינון כאינון כרובים. אליו אפי רברבן בדיקנא חתימא. כרובים אפי זוטרי כרביא. פני אדם. כל דיוקנין כלילן בהו בגין דאינון אפין רברבן. ע"כ. הנה ידוע ההפרש בין נער לזקן שהנער אין בו זקן מטעם שאין בו עדיין בחי' מוחי' דגדלו' שנמשכין מבחי' מותרי המוחי' דח"ס כי בחי' ח"ס הוא הכח המשכיל השכלות חדשות כידוע וענין המותרות שבו שמהם נמשכין שערות הזקן היינו עדימ' מי שנפל לו שכל חדש במוחו שנמשך שרשו מלמעלה מן השכל יוכל להיות שלא יתוסף בו דבר חידוש כלל רק שהוא משכילו כמו שהוא נמשך מלמעלה מן השכל בלבד בלי תוס' ובלי מגרעת ויוכל להיות שיתוסף בו דבר חידוש אחר יציאתו מהעלם כח המשכיל וזאת התוס' באה מבחי' מותרי המוחי' שבח"ס שמתרו' הללו מחפים הם על גוף המוחי' כי משום שלא יכילם הכלי יצא בחי' המותרות כידוע וזהו ענין חתימת זקן שהוא כאשר יוכל להשפיע דבר חדש באותו השכל שכבר הובא מלמעלה אבל הנער לא יוכל להשפיע בו דבר חידוש כלל אלא ישפיע אותו כמו שהוא בלבד וכך יובן הנמשל למעלה שיש מלאכי' משפיעי' שהן מבחי' פני אדם מבחי' מוחי' דגדלו' בדיקנא חתימא שנק' אפי רברבן דהיינו שההשפעה שמקבלי' מלמעלה בבוא השפיע למטה יוכלו לחדש בה דבר מצד עצמם נוסף על המדה שקיבלו. והיינו בחי' הזקן שנמשכי' ממותרי מוחי' כו' כנ"ל אבל כרובים אפי זוטרי כרביא היינו מלאכי' שהן שלוחי' ההשפעה להשפיע רק כפי המדה שקיבלו לעצמם ולא יוכלו לחדש בה דבר מצד עצמם לפי שאין בהן עדיין בחי' מותרי המוחי' שיונקי' מהן שער' דדיקנא וע"כ נק' נערי"ם כו' וד"ל. פני אדם כל דיוקנין כלילן בהו כו' פי' בא עוד לפרש שיש עוד הפרש גדול בין אפי זוטרי לאפי רברבי מלבד ענין הנ"ל והוא כמה שבנערים המוחין שלהם בבחי' הקטנו' ואע"פ שהן ג"כ בחי' אדם אבל הן בבחי' הקטנו' משא"כ אפי רברבן הן בבחי' הגדלות וההפרש ביניהם הוא ידוע דבבחי' הקטנו' א"א שיתחברו בו הרבה פרטים יחד להתכלל בהתכללות אלא רק דבר פרטי בלבד כי עדימ' התינוק שמפני שמוחו בקטנו' קצר הוא מהכיל ב' הפכים מחוג' יחד אלא רק יסבול דבר א' ואם הוא מחדסי' לא יסבול היפכו כלל כו' ונמצא אינו סובל רק דבר פרטי ומזה בא ההכרח שיתחלק בו לחלקים פרטיים דוקא משא"כ

בחי' גדלו' המוחי' הוא היפך זה שיסבול דוקא כללות מכמה הפכיים יחד ולא פרטי בלבד כמו החכם שמדותיו ממוזגים ומעורבים מכמה הפכים כפי הוראת השכל כו' וכידוע ונמצא תמיד ימצא בו בחי' ההתכללות מבחי' הכוללת הרבה פרטיים כו' והיינו שאמר בפני אד"ם דכל דיוקנין דאד"ם כלילן בהו כי פני אד"ם הוא מוחי' דגדלו' דז"א שכולל כללות מכמה מיני מזיגה במדות דחג"ת כמו מחדס שבגבורה מעורב עם גבורה שבחדס כו' והגם שיש שכל ומוחי' לכל מדה בפרט אבל בפני אדם כלילן כל דיוקנין דאד"ם מהתכללו' כמה מוחין יחד לפי שנק' אפי רברבן פי' שכל דגדלו' שכולל כמה שכליים פרטיים כנ"ל וד"ל:

ומצטיירין בהו ציורין גלופין בגלופא שמא מפרש בד' סטרי עלמא מזרח ומערב כו' מיכאל רשים לצד דרום וכל אנפין מסתכלין ביה. פי' כמו שם מ"ה דאד"ם דאצי' שנק' שמא מפרש כך בפני אדם דמרכבה דבריא' מאחר שהם ג"כ בחי' התכללו' מנבראי' הן כדוגמא דשמא מפרש שהוא כולל בנאצלי' כו' אלא שבהם רק ציור וגלופי אותיו' משמא מפרש לפי שהן בבריא' כו' וד"ל. וגם בפרט שבהן יש בחי' התכללו' כמו מיכאל לדרום כל אנפין דמסטרא דחדס מסתכלין ביי' וכמו שמסיים בסוף המאמר ואינון אליו דקא משלבן חד בחד למהוי כליל כל חד בחבריה כו' ר"ל שגם בירידת שפעם למטה כל השפעה שלהם באה ג"כ בבחי' ההתכללו' מכמה דברי' מעורבי' חד מחברי' ולא דבר ומדה פרטי' מטעם שבצעמם ומהותם המה מבחי' הגדלו' כנ"ל וד"ל. אדם איהו דכר ונוקבא ולא אקרי אד"ם בר מהני ומני' אצטיירן ציורין ברכב אלקי' רבותיים כו' פי' פני אד"ם הנ"ל כוללת כל המרכבה שבמל' והוא שנק' אלפי שנא"ן שו"ר נש"ר ארי"ה והנו"ן כללא דכולהו דא איהו אדם פשיט"ו דאתכליל כחדא דכר ונוק' כו' פי' עד"מ הנו"ן פשוטה מתפשטת עד למטה כך ציור אד"ם דגדלו' הנ"ל מתפשט הארתו עד למטה מטה כידוע הכלל שכל הגבוה גבוה יותר יותר יוכל להשפיל א"ע כו' וכל המסתעפי' ממנו אינם רק פרטים המסתעפי' מהכלל כמו שיוצא הדבר מן ההעלם לגילוי בלבד כידוע וזהו וכולהו אלפין ורבבן מנה נפקי ומהם דיוקנין מתפרשין כאו"א בסטרי' כו' וד"ל:

בסוף המאמר. נפקא דיוקנא דאדם דכליל כל דיוקנין. כדין כתיב עץ פרי עושה פרי למינו אשר זרעו בו על הארץ. לא אפיק זרעא אלא לתועלתא על הארץ אשר זרעו בו דייקא. מכאן כו'. פי' בא לדקדק מה שאמר אשר זרעו ב"ו דייקא ועל הארץ דוקא משא"כ עשב שהוא מזריע זרע ולא נק' אשר זרעו ב"ו כו'. דהנה ידוע דעשר ספי' דאצי' נק' בס"י ע"ס בלי מ"ה כלומר בלא מהות' לפי שקשורי' ונאחזי' בעצמו' המאציל שהוא אור פשוט כו' וכידוע אך הנה המלכו' שהיא מדה העשירית יש בה דבר מה שאין בשאר הט"ס והוא שכלולה מבי' הפכי' שהיא בבחי' הביטול בלי מ"ה כשאר הספי' וגם הרי היא בחי' יש ודבר מ"ה כי הלא ידוע שהמל' הוא בחי'

ההתגלות הנרא' ליש כו' ואמנם ב' הפכים הללו סובלת היא בטבעה כאחד דהיינו שהיא בחי' י"ש ודבר וגם הי"ש שלה תמיד בבחי' הביטול כו' ומחמת שטבע מדה זו כך היא שהיא בחי' יש והי"ש בטל כו' ע"כ כשמדה זו מתפשטת להוליד נבראים יש מאין כידוע תוליד ג"כ בדמותה כצלמה דהיינו שיהי' נולד מציא' יש נפרד לגמרי ואעפ"כ יש בו בחי' הביטול לפרקי' וכמו וצבא השמים לך משתחוויו' וכן כל עליו' העולמו' כידוע אך הנה מובן לפ"ז שכל שפע אור הזרוע במל' מצדיק חי עלמין שהוא בחי' יסוד ז"א כשמתעכב בבחי' עיבור ט"ח נקלט האור ונעשה מהותו כמהות המל' ממש וכל מי שנתעכב ונשתהא יותר כמו עיבור דיב"ח יש בו בחי' הביטול ביותר וכמו אליהו שאמר חי ה' כו' אשר עמדתי לפניו שנתעכב הרבה בבחי' עיבור בבטן אימא תתא' לכך נמצא באליהו בחי' ביטול היש ביותר כי גם גופו החומרי הי' בו בחי' הביטול כמלאך כידוע לפי שקיבל מדרגת המל' ביותר בהיותו עצור בבטן הנוק' והכל מטעם שבחי' המל' היא כלולה מב' הפכי' בביטול היש כניל משא"כ בחי' מ"ד דז"א להיותו בעצמו אור פשוט בלי מ"ה ע"כ גם שפע אור הזרוע מאתו אין בו התכללו' מב' הפכי' דביטול היש אלא א' מב' פנים או בחי' הביטול בתכלית בלי מ"ה כמו שהאור הוא נשפע בבחי' האצי' כו' או בירידת השפע למטה להתגשם אז יהי' המציאו' בבחי' נפרד לגמרי כמו עזא' ועזאל שנק' נפיליים כמ"ש הנפילים היו בארץ לפי שלא נקלטו ברחם הנוק' כידוע ויצא אור המ"ד דז"א ונפל למטה בלתי אמצעו' כלי המל' כו' והוא אינו סובל ב' הפכי' להיותו מסתעף בשפעו בחי' ביטול היש ע"כ בנפיליים הנ"ל הי' בהם בחי' הפירוד לגמרי כו' משא"כ באור דז"א הנקלט במל' גם שירד אח"כ השפע מן המל' עד למטה מטה לא ימצא מציאו' שלא יהי' בו בחי' ביטול קצת וכאוה"ע דקרו לי' אלקא כו' וגם בלעם אמר לא אוכל לעבור את פי ה' כו' מטעם שבחי' המל' בעצמה כוללת ב' הפכי' הללו כניל וד"ל. ובכל זה יובן המאמר נפקא דיוקנא דאדם הוא בחי' מ"ד דז"א אשר נק' עץ פרי ביסוד ועליו נא' אשר זרעו ב"ו על הארץ לא אפיק זרעא אלא לתועלתא על הארץ פי' כדי שיהי' נקלט האור במל' שנק' ארץ והוא בחי' תיקוין לכללות העולמו' הנפרדי' יש מאין שנמצא בהן עליו' לפרקים כניל והיינו לתועלתא כו' וזהו אשר זרעו ב"ו ולא יפול הנופל ממנו כמו ענין הנפיליים הנ"ל והיינו שמסיים מכאן דלית רשו לבינ' לאפקא זרעא מיני' לבטלה (רזא דהכא לאו איהו מזריע זרע פי' לא כבחי' עשב הנ"ל שנק' מזריע זרע אבל עץ פריי נק' אשר זרעו ב"ו דוקא ועל הארץ דוקא כניל) וד"ל:

בעזרה שבת פ' ויחי

(זוהר פ' ויחי ד' רמ"ו ע"א) נפתלי אילה שלוחה הנותן אמרי שפר, הא
 איתמר דעלמא עילאה עלמא דדכורא איהו וכד מלה סלקא מכנ"י
 לעילא כולא הוא דכר מנלן מעולה דכתי' עולה זכר תמים כו' בגין דסלקא
 לעילא מן נוק' אקרי עולה ע"כ. פי' בא לדקדק בפסוק זה נפתלי אילה
 שלוחה דאילה לשון נקבה והנותן אמרי כו' הנותן לשון זכר והל"ל הנותנת
 כמו שאמר בסוף זה המאמר בתירוץ הקושיא ולזה הדקדוק הקדים לתרץ
 בזה המאמר דהא איתמר דעלמא עילאה כו' פי' כי עולם האצ"י בכלל נק'
 עלמא עילאה כידוע ואמר דדכורא איהו גם כד סלקא מלה מכנ"י כולא הוא
 דכר כו' ר"ל דגם בחי' הנוקבא דז"א הנק' כנ"י כשעולה באצ"י נעשית גם
 היא בחי' דכר משום דכל עולם האצ"י כולו הוא בחי' דכורא גם בחי' הנוקבא
 שיש בו כמו גם בחי' בינה דאצ"י שנק' אימא עילאה כידוע והיא בחי' נוקבא
 לגבי אור אבא לקבל השפע כו' מ"מ גם היא נחשבת בחי' דכר לגבי
 העולמות בי"ע הנפרדי' יש מאין כו' והטעם הוא כי בדרך כללות
 ההשתלשלות נק' האצ"י כולו בחי' משפיע להיות כי באצ"י אמרו דאיהו
 וחייה וגרמוהי חד כו' האורו' והכלים כולם הם מקבלי' מהארת אור איס
 ולגבי הנברא' יש מאין כל מה שיש באצ"י בין האורו' בין הכלים כולם נק'
 משפיעי' לפי שאור הא"ס הוא העובר את שפעו מאצ"י לבריא' ונמצא בחי'
 האצ"י מקור לבריא' בכל פרטי' שבו וא"כ גם בבחי' הנוק' שבו הגם שהוא
 בחי' נוק' באצ"י אבל לגבי הבריא' הוא בחי' דכר משפיע כו' וע"כ גם בחי'
 בינה שנק' נוק' באצ"י לגבי אבא אבל לענין הורדת השפע לבי"ע נק' דכר
 עד שהוא בחי' מקור לבינה דמלאכי' כו' שבעולם היצ"י כו' ועד"ז כל בחי'
 נוקבא שבאצ"י נק' דכר לגבי בי"ע והיינו דאמר דכולא הוא דכר גם כד
 סלקא מלה מכנ"י פי' גם בהעלות מ"ן ממל' דאצ"י שנק' כנ"י אבל כשעולה
 באצ"י נק' דכ"ר מטעם הנ"ל וד"ל וביאור ענין סלקא מכנ"י ולעילא כו' ומה
 שאמר ראי' לזה מעולה בגין דסלקא לעילא מן נוק' כו'. הנה יש להקדים
 לזה כלל אחד הנו' בע"ת תמיד והוא שיש במל' דאצ"י ב' מדרגות הא' בחי'
 עיקר המלכו' ופנימיותה דהיינו כמ"ש ואל אישך תשוקתך והוא בחי' כתי"ר
 דנוק' שדבוק באחורי ז"א תמיד וכמ"ש לעולם דבר"ך נצב בשמי"ם שהוא ז"א
 כו' כמ"ש בע"ת וע"ז נאמר למען יזמרך כבוד כו' וכן אלקי' אל דמי לך וא'
 בזוהר דקארי תדיר ולא שכיך כו' והוא עיקר בחי' מל' דלית לה מגרמה
 כלום רק אל אישה שהוא ז"א תשוקתה בתמידו' וכמ"ש אש תמיד תוקד כו'
 וכמ"ש בזוהר והיא הנק' עולית תמיד שתמיד עולה למעלה באצ"י ואינה
 יורדת למטה בבי"ע כלל והבי' בחי' התחתונה שבמל' שמתלבשת בבי"ע להיו'
 ראש לשועלים כ"ס האחרונ' כו' והנה בחי' פנימי' שבה שעולה באצ"י הוא
 בחי' נוקבא בשעת העלאתה אבל לאחר שעולה ונכללת בז"א ממש אז נעשית
 גם היא בחי' דכר והיא אז למעלה מבחי' נוק' וזהו שאמר וכד סלקא מלה
 מכנ"י ולעילא פי' כנ"י הוא בחי' נוק' שעולה תמיד אך כבר סלקא מלה

מכנ"י ונכללת למעלה כולא הוא דכר ולא נוק' ומנלן מעולה דנק' עולה ע"ש ההעלאה אעפ"כ הוא זכר ולא נקבה משום דלאחר עלייתו סלקא לעילא מן נוק' כו' ועיקר הטעם משום דגבורו' דנוק' לאחר שנכלל' ונמתקים בחסדו' דכורא ונעשי' גם הם בחי' דכורא ממש וע"כ אמרו אשה מזרעת תחלה יולדת זכ"ר וכמ"ש במ"א וד"ל.

אמאי תמים אלא כמ"ש התהלך לפני והי' תמים דאתגזר ודא דכורא באת קיימא כו' כמ"ש איש צדיק תמים ובי' אשתמודע דכורא מן נוק' בג"כ זכר תמים דאשתמודע בי' האי שייפא ולא יסרסון לי' ואי תימא הא כתי' נקבה תמימה ודאי צדק אקרי תמימ"ה וצדיק אקרי דכולא נטלא מיני' ע"כ. פי' זה המאמר מבואר שמפרש שבחי' יסוד הוא נק' תמימ"ם והוא איש צדיק ואין הכונה בתמים שלא יהי' בעל מום כו' אלא שלא יהי' סירוס באבר זה הנק' יסוד משום שעיקר כל השפעות עוברין בו וע"כ צריך להי' בשלימות כו' והיינו שאמר דבי' אשתמודע דכורא כו' פי' בו נכנסו כל השפעות המשפיע ועל ידו דוקא נק' משפיע דכורא כו' וע"כ לא יסרסון לי' ואח"כ הקשה דא"כ בנקב"ה שהיא בחי' מקבל למה נק' תמימ"ה ותיריך שהתמימו' הנז' בנקב"ה הוא להיותה מקבלת שלימת ההשפעה מבחי' יסוד כשהוא שלם וא"כ אין עיקר תמימו' שלה אלא מתמימו' דזכר תמים שנק' צדיק כו' והיינו שתירץ ודאי צד"ק בחי' מלכות אקרי תמימ"ה בגין דכולא נטלא מיני' כו' וכמ"ש כל הנחלי"ם הולכים אל הי"ם כו' וזהו פי' תמימ"ה תמימ"ם היא דהיינו כששלימו' המשפיע נתקבל במקבל בשלימות כו' וד"ל.

בג"כ עולה דסלקא מנוק' לדכורא ומהאי אתר ולעילא כולא הוא דכורא ומנוק' ולתתא כולא נוק' והא אוקימנא ואי תימא ה"נ נוקבא דלעילא אלא סיומא דגופא אחזי על כל גופא דאיהו דכורא כו' אבל הכא רישא וסיפא נוקבא, פי' מנוק' ולתתא היינו בחי' מל' כשמתלבשת בבי"ע הגם שנעשי' שם בחי' ראש ומקור מ"מ כולא נוק' וזהו רישא וסיפא נוקבא משא"כ העליי' המל' באצי' כשנכללת ממש בז"א כנ"ל הרי נק' דכ"ר וזהו שמפרש דלא תאמר ה"ז נוק' לעילא אלא סיומא דגופא אחזי כו' פי' בחי' יסוד נק' סיומא דגופא והוא המורה על כל האצי' כולו שהוא בחי' דכ"ר כנ"ל וגם בבחי' נוק' שבוהכל לצורך ירידת השפע הוא כנ"ל וד"ל.

ת"ח חד רזא עילאה אית במלה דא דהא חמינן דיעקב בריך ליוסף בגו אחוהי כיון דמני קודב"ה ד' דגלי"ן דשכינתא בתריסר שבטין לאתתקנא בהו גרע מנייהו ליוסף ושוי לאפרים באתריה מ"ט אי משום דלאו זכא' איהו לאו הכי אלא רזא דמלה יוסף רשימו דכורא הוה דכתי' בן פורת יוסף בן פורת עלי עין וכת' משם רועה אבן ישראל מתמן אתזן האי אבן ישראל דא כנ"י ועלה א' אבן מאסו הבונים כו' ובג"כ אקרי יוסף הצדיק דהא איהו צדיק ודאי משם רועה אבן ישראל ע"כ. פי' ד' דגלי"ן דשכינת' היינו ד' מחנות שכינה למעלה פני אר"י להימין כו' והוא למטה דגל מחנה ראובן

תימנה וכן עד"ז כל הד' דגלים כמבואר בזוהר פ' פקודי אך מה שאמר בתריסר שבטי"ן לאתקנא בהו הענין הוא כי הנה פ' לאתקנא היינו ענין לבו"ש וכתרגום ולא ילב"ש גבר ולא יתקן כו' כי הנה בחי' מל' דאצי' נק' שכינה כידוע ותחלת ירידתה למטה להי' מהווה מאי"ן ל"ש הרי באה ירידה זו בבחי' התלבשות תחלה דרך כללות עדיין דהיינו בתריסר שבטי"ן שהם ד' מחנו' בלבד דרך כלל ומהם יסתעפו הרבה פרטים רבים מאד כמו בדגל מחנה ראובן תימנה שהוא לנגד פני אר"י להימין כו' מסתעפים ממנו מאת אלף וכו' וכולם נכללי' במקור א' והוא האמונה בסטרא דדרום שהוא בחי' חסד ולהיות כי בחי' השפעת המל' מתלבשת בד' ממוני' הללו שהן י"ב שבטים בפרט אור חסד שבמל' מתלבש בדגל מחנה ראובן וכיוצא בזה ואח"כ יוכלו להשפיע האור למטה בפרטי' המסתעפי' כו' ונמצא כולם מקבלי' מבחי' מל' דאצי' אלא שע"י אמצעו' הי"ב שבטי' דוקא מקבלי' הכל הרי המה נקראי' בבחי' מלבו"ש שיתקן לאדם להוריד שפע על ידו מה שלא יוכל עשותו לבדו כמו כלי ההבטה שהעין מכיט על ידה למרחוק שיכולה לפעול פעולתה בהתפשטות יותר כך ד' דגלים נק' תקוני' דשכינתא בכלל שעל ידם יתפשט אור השפע עד למטה מטה ולפי אופן תיקונם דהיינו אופן הלבשתם מל' דאצי' כך יהי' השפע.

והנה כדי לתרץ קושיא שהקשה למה לא מנה ליוסף בד' דגלי"ם העליוני' דהיינו שיהי' גם הוא בכלל הד' מחנו' להי' נק' בשם תיקו"ן לשכינתא בלבד הקדים מאמר זה הנה לזה הקדים לומר בשרש בחי' יוסף שנק' רשימ"ו דדכור"א וכמ"ש בן פורת יוסף בן פורת עלי' עי"ן כו' ותחלה יש להבין מה שפ"י עלי' עי"ן ואיך שהוא ענין א' עם מ"ש משם רועה אב"ן ישראל כו' דהנה פ"י עי"ן הוא בחי' מל' דאצי' שנק' עי"ן כמ"ש עיני כל אליך ישברו כו' להיות ידוע דבחי' מל' נק' ד"ל כמ"ש אשרי משכיל אל ד"ל להיות כי לית לה מגרמה כלום עד"מ הדל והעני שאין לו כלום ועומד תמיד ועיניו מיחלות ומצפוט' לשפע צדקה שנותן לו העשיר וע"כ תמיד עיני הדל צופוט' אל העשיר לקבל שפע מזונו כו' כך יובן הנמשל למעלה דמשום דבחי' מל' דאצי' לית לה מגרמה כלום ע"כ כתיב בה עיני' כ"ל אליך ישברו ותמיד עיניה מצפוט' לקבל אור השפע מבחי' חסד דז"א כידוע שזוהו פ"י חסד' חס דלי"ת כו' אבל בחי' יוסף שהוא בחי' יסוד ז"א הוא עלי' עי"ן זה כלומר שהוא המשפיע למל' הריי שהוא עומד למעלה על העי"ן דמל' שצפות אליו כו' ופ"י פורת' ידוע ומבואר כמ"א והיינו שאמר שהוא ענין א' עם מ"ש משם רועה אבן ישראל דהנה פ"י אב"ן א' ב"ן הוא ג"כ בחי' מל' דאצי' והטעם שנק' אבן להיותה בחי' אותיו' והאותיו' נק' אבני"ם כמ"ש בס"י ג' אבני"ם בונות כו' והאותיו' הנה הם בחי' דומם כי כמו הדומם אין לו תנועה מצד עצמו אלא מצד המניעו' כך האותיו' של הדיבור מצד עצמם הן בחי' דומם כי

(*) תיבה אחת אינה ברורה בנוכחתיק.

אין להם תנועה שהרי בצירופי' של האותיו' בדיבור אינו אלא עפי' הקול שיוצא מהבל הלב והוא נמשך עפי' השכל וא"כ הרי השכל והמדוי' דוקא המה המנהיגי' לאותיו' הדיבור כי אין להם תנועה מצד עצמם כמו בחי' הדומם הגשמי וע"כ גם למעלה יובן שבחי' האותיו' שבמל' הוא בחי' דומם בערך כי ד' מדרגו' דצח"ם יש ג"כ באצי' והמל' שנק' אכן הוא בחי' דומם בלבד והוא היותר להיו' ראש לשועלי' למטה וע"כ אמר אב"ן מאסו הבונים פי' הבונים הן כל האורו' דאצי' כמו אור' וז"א ועל בחי' אותיו' של כל ספי' ומדה שהוא בחי' מל' בכלל מאסו' הבונים הללו להיותה בחי' אחרונה ביותר כו' אבל היתה לראש פניה פי' כי הגם דאותיו' אין להם תנועה וע"כ המל' לית לה מגרמה כלום כנ"ל אך אעפ"כ כל בחי' העלאה נעשה דוקא ע"י בחי' האותיו' דהנה אנו רואי' בשכל המלוכב בדיבור שאע"פ שהדיבור הוא דומם מגביה הוא ומעלה את השכל להשיג יותר בעומק כו' וכן כל ספי' ומדה ע"י בחי' האותיו' שבהם מתעלי' האורו' וכמשל הרוכב על הסוס שהסוס ינשאנו למרחוק ובגובה ההר מה שאין ביכולת הרוכב מצד עצמו וכמ"ש במ"א בפי' סוס ורוכבו רמה כו' שהאור נק' רוכב והסוס"י הן בחי' אותיו' כמ"כ ע"י מל' דאצי' שנק' אותיו' נתעלי' כל האורו' מה שאין בבחי' האורו' מצד עצמן לעלות כ"כ וכמו שהאותיו' מגביהי' השכל למעלה מן השכל כו' ושרש הענין הוא לפי שנעוץ תחלתו בסופן דוקא וע"כ בבחי' דומם דוקא נעוץ בחי' התחלה שהוא בחי' כתר' עליון שלמעלה מכל האצי' וכידוע שמלמטה למעלה בבחי' אור חוזר המל' הוא בחי' כתר' ונק' כתר מל' ומלמעלה למטה המל' בחי' אחרונה וע"כ הגם שמלמעלה למטה המל' בחי' דומם שבאצי' אבל בבחי' העלא' דא"ח נהפוך הוא שהמל' בחי' כתר' ולפי שנעוץ סופן בתחלתו ותחלתו בסופן כו' ע"כ ביכולת האותיו' דוקא להעלו' כל האורו' לבחי' כתר' וזהו הית"ה לרא"ש פניה שהוא בחי' כתר' כידוע וד"ל ובה יובן מה שמצינו בכל ההעלאות למטה הוא ג"כ ע"י בחי' אותיו' דוקא וכידוע בתפלה שהעיקר של בחי' העלא' מ"ן בתפלה הוא ע"י אותיו' הדיבור דוקא כשמדבר בפה אבל הרהור לא עביד מידי כו' וגם בבחי' המעשה עיקר ההעלא' דשם הוא ע"י אותיו' כמו הכריעות וההשתחוואו' שבש"ע הוא ע"י בחי' אותיו' אלא שנק' אותיו' שבמעשה כמ"ש בפע"ח שע"י הכריעה כשכורע ומרכין ראשו הוא בחי' אותיו' ואין שום העלא' אלא ע"י אותיו' אלא שיש ריבוי מדרגו' באותיו' כמו אותיו' דמחשבה דו"מ ואותיו' דשכל ומדוי' ורצון וגם למעלה מן הרצון יש אותיו' וגם שם אין בחי' ההעלא' מלמטה למעלה אלא ע"י אותיו' מטעם הנ"ל וד"ל. ואחר כל זה יובן פי' אבן ישראל שהוא בחי' מ' דאצי' שנק' אב"ן ישראל מטעם הנ"ל ופי' משם רועיה אב"ן כו' היינו מבחי' יסוד ז"א שנק' רועיה שזן ומפרנס מוחי' לנוק' כמבואר למעלה דהשכל ומדוי' מנהיגי' לאותיו' הדיבור אך זהו בדרך ירידת ההמשכה מלמעלה למטה אבל בדרך העלא' מלמטה למעלה נהפוך הוא שהמל' מעלה את הכל וכמ"ש הית"ה לראש פניה וכנ"ל וד"ל.

ובכל זה מבואר דרך כלל ענין מאמר הנ"ל דיוסף איהו רשימו דדכורא בחי' יסוד כו' אך מה שמתרץ בה הקושיא הנ"ל הוא שמסיים ובגין דכל תקונין דשכינתא אינון נוקבין אסתלק יוסף מתמן כו' ואתמני אפרים תחותיה כו' וזה מבואר עפ"י הנ"ל דתקונין דשכינתא אינון נוקבין שהרי י"ב השבטי' שהם ד' מחנו' בכלל בחי' מקבלי' הם ממל' דאצי' כנ"ל אלא שהמה כלליים ושרשיים אבל בחי' יסוד ז"א הוא הגבה למעלה גם מבחי' מל' דאצי' השרש לייב שבטי' שהרי הוא בחי' יסוד ז"א שנק' רוע"ה אבין ישראל וכמ"ש בן פורת עלי' עיין וכנ"ל וא"כ האיך ימנו לדכורא בין תיקוני' דנוק' אלא אתמני אפרים תחותי' לסטר מערב כו' וכמוכן לייח וד"ל.

נפתלי אילה שלוחה הנותן אמרי שפר היינו דכתיב ומדברך נאו"ה כו' פי' עתה בא לפרש דקדוק הנ"ל מה שאמר אילה שלוחה לשון נקבה ואח"כ אמר הנותן לשון זכר כו' והקדים לזה ענין קול ודיבור דהנה ידוע שבחי' מל' דאצי' הוא בחי' אותיות הדיבור העליון וכמ"ש בדבר ה' שמים נעשו כו' עד"מ הדיבור למטה שמגלה לזולתו מה שבלבו ובשכלו כו' כך בחי' אותיו' הדיבור העליון הוא בחי' הגילוי מן ההעלם דאצי' ומתלבשת בבי"ע כו' משא"כ בחי' מל' דאצי' קודם ירידתה בבי"ע הרי הוא בבחי' אצי' ופי' אצילות הוא לשון אצלו כו'. הוא ענין סמיכות וכמאמר הידוע דאיהו וחייהו וגרמוהי חד באצי' כו' והנה הקול המלוכב בדיבור הוא המנהיג לדיבור כי הקול כלול מג' דברים אש ומים ורוח כידוע ושרשו נמשך מהבל הלב שהוא למעלה בחי' ת"ת דז"א ולולי הקול שנמשך מהבל הלב לא הי' לכח הדיבור שום תנועה מצד עצמו וזהו שאמר היינו דכתיב ומדברך נאוה בגין דקול מדבר לי' לדיבור ולית קול בלא דיבור פי' עוד כמו שא"א לדיבור דמל' בלא קול מבחי' ת"ת דז"א כנ"ל כך א"א לקול בלתי ירידת אורו בדיבור כנראה בחוש שאין לקול מציאת בפ"ע כ"א בהתפשטותו בדיבור כו' וד"ל.

וההיא קול אשתלח מאתר עמיקא ושליח מקמיה לא לאנהגא לדיבור פי' עמיקא דלעילא היינו בחי' כת"ר עליון שממנו נמשכו הקוין קו ימין חח"ג וקו השמאל בג"ה כו' והנה קו האמצעי דתי"י נק' בריח התיכון מבריח מן הקצה לקצה כו' ונק' עמודא דאמצעותא והוא בחי' הקול ששרשו בת"ת דז"א וכמ"ש הקול קול יעקב וק"ל בלא וי"ו הוא קלא פנימא' שבהבל הלב כנ"ל ולהיותו עולה עד הכתר ע"כ אמר דהאי קול אשתלח מאתר עמיקא דלעילא מלמעלה למטה ג"כ דהיינו שנשלח מכת"ר דרך קו האמצעי דתי"י עד שמתלבש בבחי' הדיבור וזהו שאמר ושליח מקמי' לאנהגא להיותו • כו' וד"ל וביאור ענין שליחות זאת יובן יותר במאמר הסמוך לזה המתחיל ת"ח כו' וכמשי"ת בעזר"ה וד"ל.

דהא לית קול בלא דיבור ולית דיבור בלא קול ודא כלל דאצטריך לפרט ופרט דאצטריך לכלל. פי' כלל ופרט יובן בהקדים הידוע דעולם האצי' הוא בחי' מקור כללי לכל הנמצאי' אשר בעולמות הנפרדים יש מאין והיינו פרט דאצטריך לכלל לפי שהעולמו' כולם מקבלים האור והשפע מעולם האצי' בכל ג' המדרגו' עולם שנה נפש כו' והטעם שזה נק' פרט וזה נק' כלל כי העולמו' דבי"ע באין ע"י בחי' ההתחלקות של צרופי אותי' הדיבור כידוע אשר ע"כ יש מדה וגבול לכל נברא כמו מהלך ת"ק שנה מרקייע לארץ כו' וע"כ נק' פרט לגבי האצי' מקורם שהוא בחי' קול כמו הקול שהוא כולל כמה דיבורי' כו' וז"ש כי אלף שנה כיום אתמול דאלף שנה בבריאי' כיום אתמול באצי' לפי שיום דאצי' כולל כל האלף שנה כו' וכמ"ש במ"א ופי' כלל דאצטריך לפרט היינו לפי שעיקר הכונה של המשפיע הי' כדי שירד האור למטה דוקא כענין נתאוה הקדב"ה להיו' לו דירה בתחתוני' והיינו כמו הקול שעיקר ירידתו הוא לבא בגילוי בדיבור דוקא כנ"ל וכמו שאמר דלית קול בלא דיבור וזהו כלל דאצטריך לפרט ואם לא חפץ זה לבא בגילוי לא הי' נאצל האצי' כו' וד"ל. ודא קול נפקא מדרום ומדבר למערב ירית לתרין סטרין הה"ד ולנפתלי אמר כו' ים ודרום ירשה לעילא דכר לתתא נוקבא כו'. פי' נפתלי היה ממנין הי"ב שבטים שהן בחי' נוקבין כנ"ל להיותם מלבישי' לבחי' מל' דאצי' כנ"ל אך הנה הוא בבחי' הו"ד שבמל' כי זבולון ונפתלי הם בחי' נו"ה כמ"ש בע"ח וכמו ששרשו במל' דאצי' בבחי' הו"ד ונק' הוד מלכות וכתוב הו"ד והד"ר לפניו כו' וא"כ הי' שרשו בוז"א ג"כ בבחי' הו"ד דז"א והוא עקב השמאלי כו' וההשפעה מז"א לנוקבא הוא בנו"ה שנק' כליות יועצות כו' וידוע המאמר דאיהו ננצח ואיהי בהו"ד כו' ע"כ בהו"ד דוקא שם הוא חיבור ויחוד דזו"ג ואיך שיהי' הפי' איהי בהו"ד דז"א או בהוד שבה הכל ענין א' לזה שהיחוד דזו"ג ננפתלי הוא וע"כ אמר עליו דוקא י"ם ודרו"ם ירש"ה י"ם הוא בחי' מל' כידוע ודרום הוא בחי' חסד דז"א שמשפיע למל' וזהו שאמר ודא קול נפקא מדרום שהוא חסד דז"א ומדבר למערב שהוא בחי' מל' כידוע דהשכינה במערב כו' וירית לתרין סטרין מצד בחי' המשפיע ומצד בחי' המקבל כי הוא כמו בחי' אמצעי ביניהם אחר שבבחי' הו"ד מתחברי' יחד כו' וזהו לעילא דכר ולתתא נוקבא כו' כלומר שנפתלי מחבר דכר ונוק' מטעם הנ"ל וד"ל.

בג"כ נפתלי אילה שלוחה נוקבא לתתא כגוונא דא דכר לעילא דכתיב הנותן אמרי שפר הנותן כתיב ולא הנותנת. פי' אחר כל הקדמות הנ"ל ובפרט במה שאמר בסמוך בשרש נפתלי שהוא מחבר דכר ונוק' ע"כ בא עתה לתרץ הקושיא הנ"ל דאילה שלוחה נוק' לתתא כו' פי' כי מבואר למעלה בבחי' מל' דאצי' ב' מדרגו' הא' התלבשותה בבי"ע להיו' ראש לשועלי' והב' כמו שהיא בבחי' אצי' ששם כולו בחי' דכר כו' ועל אותה המדרגה שהיא בחי' דכר באצי' אמר הנותן לשון זכר ועל אותה מדרגה שיורדת למטה עד מל' דעשי' נקראת אילה שלוחה לשון נוק' זהו תוכן

הכונה במאמר זה אך להבינו ביאור הדברי" וגם מה זה שייך להקדמה שהקדים בענין קול ודיבור למעלה כו' הנה יש להקדים תחלה פי' אמרי שפ"ר מהו לשון שפ"ר כו' דהנה שפ"ר לשון תענוג כמו שפ"ר מעשיכם כו' והוא בחי' עתיק דאצי' והיינו ע"ד הנ"ל בפי' מ"ש דהאי קו"ל אשתלח מאתר עמיקא דלעילא שהוא בחי' כת"ר והוא בחי' עתיק דאצי' כידוע והיינו לפי שקו האמצעי עולה עד הכת"ר ומהכת"ר יורד האור והשפע אח"כ מגבוה לגמוך ע"י האי קול שהוא בחי' ת"ת דז"א לדיבור שהוא בחי' מל' והיינו פי' הנותן אמרי שפ"ר פי' האי קול דז"א הוא הנותן בחי' דכר להשפיע לדיבור אמרי שפ"ר דעתיק לפי שהוא בחי' שליח מכת"ר כנ"ל ופי' אמרי שפ"ר היינו בחי' הדיבור והרי מוכן שנעוץ תחלתו בסופן מכת"ר למל' ע"י אמצעו' האי קול כו' וכמ"ש בסמוך במאמר ת"ח כו' וד"ל ומה שאמר איל"ה שלוח"ה לשון נוקבא קאי על בחי' אותיו' הדיבור עצמו שהיא בחי' מקבל מהאי קול כנ"ל ואמנם היא ג"כ בחי' שליח אלא שענין שליחותה הוא למטה לנשמות ומלאכי' דבי"ע כי הרי מן הדיבור יורד אור השפע בהתחלקו' הצרופי' עד מלאכי' דעשי' היותר אחרוני' המקבלי' מבחי' מל' שבמל' דעשי' וזהו פי' אילה שלוחה כמו עד"מ האילה שמרוצתה בקלות ומהירות גדולה לפי שהיא קל"ה ברגליה מאד וכמ"ש אז ידלג כאי"ל פסח כו' שרץ בדילוגי' גדולי' כו' כך יובן ענין ירידת השפע ממל' דאצי' בבי"ע שיוורד האור במהירות ומרוצה גדולה מעילה לעילה בלתי עיכוב כלל והיינו שיוורד האור ממל' דאצי' עד מל' דעשי' הכל ביחד ולא בהדרג"ה שהוא כמו משל ענין הדילוג כו' וד"ל וזהו שאמר כאן בג"כ נפתלי אילה שלוחה נוק' לתתא פי' בחי' מל' כשיוורדת להשפיע למטה בבי"ע כגוונא דא לעילא דכר הנותן אמרי שפ"ר פי' באותה המדרג' דמל' כשמקבלת מקול דז"א בבחי' האצי' שגם היא בחי' דכר שלמעלה מהיות מקור וראש להשפיע לנברא' וע"כ אמר הנותן ולא הנותנת לפי שהוא בחי' דכ"ר להביא אור ושפע מכת"ר למל' והוא האי קול שנק' שליח ג"כ אלא שהוא בחי' דכ"ר ולא בחי' נוק' וע"כ הקדים ענין קול ודיבור כנ"ל כדי לפרש הנותן על הקול ואילה שלוחה על הדיבור ומה שהקדים ענין כלל דאצטרין לפרט כדי לפרש מה שייך זה לנפתלי דוקא וע"כ פירש בתחלה שרש נפתלי' שביכולתו לחבר קול ודיבור כנ"ל ולית קול בלא דיבור כו' אשר אחר כל זה יתפרש היטב הפסוק הזה דנפתלי' דוקא הוא איל"ה שלוחה למטה נוק' ונותן אמרי שפ"ר למעלה דכר כו' ושניהם אמת וכנ"ל ומשום דנפתלי שרשו בבחי' הו"ד וע"כ הי' י"ם גינוסר וים כנרת בחלקו שע"ז אמר י"ם ודרו"ם ירש"ה כו' וכנ"ל וד"ל.

ת"ח מחשבה ראשיתא דכולא ואיהו לגו סתימא ולא אתיידע וכד אתפשט האי מחשבה יתיר אתיא לאתר דרוחא שריא וכד מטי להאי אתר אקרי בינה והאי רוחא אפיק קלא מאשא ומיא ורוחא והאי קלא כללא דכולא ומדבר למלה ובגין דקול אשתלח מאתר דרוחא ואתא לדברא מלה לאפקא מילין תריצין. פי' מחשבה חשב מ"ה הוא בחי' חכמ"ה כח מ"ה וע"כ סתימא

ולא אתיידע וכמ"ש והחכמ"ה מאיין תמצא והתפשטו' החכמ' מאין ליי"ש הוא כאשר בא אור השכל בצרופי אותיו' ההשגה כידוע אך עדיין הוא סתום שם אבל כאשר בא בהבל הלב שנק' רוחא וידוע דביני'ה לביא כו' לפי ששרש הבל הלב מביני'ה ושרש צרופי אותיו' מחשבה הוא נמשך מחכמה וע"כ כאשר בא אור החכמ' בהלב הלב דהיינו בינה לבא אזי אקרי ביני'ה בבחי' גילוי יש ודבר מה כו' והאי רוחא אפיק קלא פי' הלב הלב נק' קלא פנימא' ואינו נמצא קול המורגש מאמר והקול המורגש מנהיג לדיבור כידוע והיינו שמסיים בגין דקול אשתלח מאתר דרוח"א שהוא הבל הלב דבינה ושם דוקא מאיר אור אבא בגילוי כנ"ל ע"כ אתא לדברא מלה לאפקא מילין תריצין פי' כי הדיבור שהוא בלתי הארת אור אבא אלא רק עפ"י אותיו' המחשבה סתם הי' מדבר דברי שטות או דברי' מבולבלים ולא דברים ברורי' בטעמן כמ"ש דבר על אפניו' כו' אך מפני הארת אור אבא בהבל הלב והרי הוא הרוח המוציא הקול ע"כ הוא אשר מנהיג לדיבור לאפקא מילין תריצין דברים ברורי' מאד וכסדרן להיות כי בחכמ"ה אתברירו כו' משא"כ בצרופי אותיו' השגה גם שהארת החכמ"ה מאיר שם אבל הוא סתום שם עדיין כנ"ל וד"ל.

וכד תסתכל בדרגין הוא מחשבה הוא בינה הוא קול הוא דיבור וכולא חד והיא מחשבה ראשיתא דכולא וכולא קשורא חד ומחשבה אתקשר באין ודא הוא ה' אחד ושמו אחד. פי' אחר כל זה שפירש שהחכמה מאיר בדיבור לאפקא מילין תריצין ע"י אמצעו' האי רוחא כו' עכ"פ נמצא שבשעת הדיבור יש קישור וחיבור מראשיתא דכולא שהוא החכמ' עם קול ודיבור המורגשי' וא"כ הוא מחשב' ובינה שהוא חו"ב והוא קול ודיבור זו"נ כולא בקשורא חד ומחשבה דחכמ' אתקשר באיין דכתר כנ"ל ונמצא כולם מקושרי' זה בזה ונעשי' כמהו' ומציא' א' בלבד בלי בחי' התחלקו' מדרגו' זה בפ"ע כו' והיינו ה' אחד יחוד או"א ושמו אחד יחוד זו"נ וד"ל וכל זה תוס' ביאור לבאר פי' הנותן אמרי שפר בקול שמנהיג לדיבור שהוא מוריד השפע מבחי' • בבת אחת בקשורא חדא כנ"ל להיותו בחי' אמצעי' והוא הנק' שליח מאתר עמיקא דלעילא כנ"ל וד"ל והיינו שאמר לסיום זה המאמר וע"ד הנותן אמרי שפ"ר כתי' דא גופא פי' בחי' ת"ת דז"א שהוא האי רוחא הנ"ל וד"ל.

סיומא דגופא דא דכתיב בן פורת יוסף בן פורת תרי זימני בן פורת לעילא בן פורת לתתא ואמאי לאו איהו בן פורת לתתא בתקוני מטרוניתא, בגין דבנות צעדה עלי שור דבעיין בנות לתקונהא ולא בנינים כדא' רבות בנות עשו חיל רבות בנות אילין תריסר שבטין, פי' סיומא דגופא הוא בחי' יסוד בכל מקום ומה שאמר כאן בן פורת ב' פעמי' היינו ב' בחי' יסוד א' לעילא הוא יסוד דאבא וא' לתתא הוא בחי' יסוד ז"א שמשפיע למל' וזהו בן פורת לעילא ביחוד דאו"א ובן פורת לתתא ביחוד דזו"נ ואח"כ הקשה

אמאי לאו איהו בן פורת לתתא פי' גם בבחי' מל' להיו' מיוחד יחוד המל' בנבראי' ואמנם הנה בחי' צדיק תחתון הוא בין ימי'ן והוא בחי' יסוד דנוק' כו' אך להיו' יוסף מקור כל בחי' יחוד וחיבור משפיע במקבל ע"כ הקשה למה לא אמר בן פורת פי'ג לתתא בתקוני' מטרוניתא שהוא בחי' התלבשו' המלכו' בבי'ע שנק' בשם תקוני'ן כנ"ל וע"ז תירץ בגין דבנו'ת צעדה בנו'ת דוקא ולא בניים וכמבואר למעלה די"ב שבטי' נק' בחי' מקבלים ממל' אלא שהן בחי' מקבלים הכלליים כו' וע"כ נק' בנו'ת ולא בניים כו' וד"ל וזהו שאמר דדוקא בעיין בנו'ת לתקונהא כמ"ש רבו' בנות עשו חיל וכו' פי' הפסוק הזה דרבות בנו' עשו חיל הנה ידוע דפי' עשו חיל' היינו מה שמסתעף חיל גדול מאד מכל א' מי"ב השבטי' כנ"ל כמו במחנה ראובן מאת אלף כו' ויתבאר עוד ענין זה בסמוך בפי' צעדי'ה כו'.

ת"ח מלכותא קדישא לא קביל מלכותא עד דאתחבר באבהו ואתבני בבנינא שלימא מעלמא עילאה דדכורא ועלמא ז' שנין אינון וסימנך ויבנהו ז' שנים ולא כתי' בז' שנים כו' ולתתא אות ז' שנין רזא דעלמא תתא' הה"ד ז' ימים וז' י"ד יום כו' ואילין ז' שני' דעלמא תתא' נוקבין אינון ועלייהו כתי' רבות בנות כו' אליו י"ב שבטין דעשו חיל כדכתי' כל הפקודי' למחנה יהודה כו', ואי תימא רבות והא תריסר אינון ולא יתיר אלא כמ"ש זעקת סדום כי רבה כלומר גדלה וכן רבות גדולות עילאי' ורברבין על כולא ואקרין חיות גדולו' וההוא חיל דעבדו אקרי חיות קטנות דסמיכין עלייהו לאתחברא בהו לאתקנא בהו מטרוני'ת' כדא' ליתן זה יצרת כו' ע"כ. פי' מלכותא קדישא הוא בחי' מל' דאצי' דשרש התחלת בנינה מהחזה דז"א ולמטה והיינו מה שאמר דלא קביל מלכותא עד דאתחבר באבה'ן שהן חגית דז"א ובחז"ה דז"א מתחיל שרש הכת"ר דנוק' שזהו ענין קבלת המל' עדי"מ כאשר בני המדינה מקבלי' מלך עליהם שנותנים עליו בחי' כת"ר מלכות כו' ועלמא עילא' הוא בחי' ז' שכולל ז' מדו' והוא מ"ש ויבנהו ז' שני' שהז' שני' עצמן הן עיקר הבנין דז"א וע"כ לא נא' בז' שני' כו' וז' שני' דעלמא תתא' היינו בחי' נוקבא דז"א שהוא ג"כ ז' מדו' הגדולה והגבורה כו' אלא שהן בחי' נוק' כנ"ל וע"ז נא' רבו'ת בנות כו' והקדים כל זה כדי לפרש פי' רבו' לשון גדולו' ולא ריבוי ממש שהרי באמת אין הבנין דנוק' רק ז' מדו' אלא שיי"ב שבטין נק' רבו'ת בנות וגם זה לא בענין הריבוי במספר שהרי י"ב אינון ולא יתיר אלא שאור חיותם גדול מאד בעצמם ומהותם והענין הוא עדי"מ כשקוראין לחכם גדול מאד שהוא אדם גדול שזהו רק על ענין גודל התפשטו' חכמתו כי רבה היא וע"כ תרגום גדול ר"ב כמו ר"ב שבחי' כו' וכן על איש עשיר מאד אומרי' לשון רב וגדול ע"ש עצמו ומהותו כי רב הוא דהיינו בבחי' ההתפשטות שלו ולא הריבוי במספר שהרי הוא יחידי אלא שהתפשטותו גדולה אם בחכמ' אם בעושר כו' ועיקר ענין ההתפשטות הגדולה הזאת היינו כאשר יכולי' לחלוק אותה לחלקי' רבים לאין מספר כמו החכם הגדול שמקבלי' ממנו אלף תלמידי' ויספיק לכאו"א כו' ואם היו חולקי' חכמתו

לחלקי' הי' מספר אלף וכיוצא בזה בעשירו' כו' ונמצא פי' הגדולה הוא דוקא כשהיא בחי' כוללת לכלול פרטים רבים ביותר וכל שהוא כולל יותר חלקי' פרטי' דהיינו שיכולי' לחלוק אותו לחלקי' פרטי' בריבוי יותר הוא נק' גדול יותר ונמצא הגדולה עם הריבוי ענין א' מאחר דשיעור א' להן ממש וא"כ אין הפרש ביניהם רק שהגדולה הוא ענין כולל בעצמו עדיין והריבוי הוא מה שמתפשט ממנו לחלקי' ועי"ז נגלה בגילוי ערך התפשטותו כו' וד"ל והדוגמא מזה יובן למעלה בפי' י"ב שבטין שנק' חיות גדולות כלומר שכוללים בעצמם עדיין כל מספר הריבוי שמתחלק מהן אח"כ לחלקי' רבים וכמו כל הפקודי' למחנה יהודה כך וכך הרי ריבוי זה יש לו שיעור עכ"פ והוא לפי ערך עצם בחי' הגדולה של אותו ראש הממונה שעל מחנה יהודה הכוללם יחד כו' ועד"ז למעלה בכל ד' מחנו' שכינה שנק' י"ב בקר שהים עומד עליהם כנ"ל שכללותם פני אר"י להימיו' הוא כולל תחתיו כל מספר הריבוי שמסתעף מצד החס"ד והוא מספר דכל מחנה ראובן למטה כו' וכן לסטר מזרח דגל יהודה כו' ואמנם אין כל חדש במספר הקצוב הזה דהיינו מפני שהחיות דפני אר"י שהמה כוללי' רק אינם כוללים כפי מספר הזה מפני שאינם גדולי' בעצמם יותר מכפי שיעור להתחלק מהם לפרטי' רק כפי המספר הנמצא בכאור"א כו' ונמצא הריבוי עם הגדולה ענין א' וזהו שפי' כאן פי' רבו' בנות כמו חיו' גדולות כי הכל ענין א' הוא כי הא בהא תליא כנ"ל אך דרך כללו' תחלה הם רק י"ב שבטי' ואח"כ ע' נפש ואח"כ מסתעפי' למספר יותר גדול בריבוי כו' עד שנמצאו ת"ר אלף וג' אלפי' כו' וכמ"ש במ"א וד"ל וזהו שאמר גדולו' עילאי' ורברבין על כולא והוא חיל דעבדו אקרון חיו' קטנו' המתחלקי' מהם ממש וסמיכין עלייהו לאתחברא פרט בכלל כו' וד"ל ופי' לאתקנא בהו מטרונית' מבואר למעלה שי"ב השבטי' נק' תקונין דשכינת' הכלליים וממילא נכללו אז חיו' קטנו' בגדולו' וכמשיית' בסמוך בעזר"ה וד"ל.

וע"ד בנות צעדה עלי שור, צעדה צעדות מיבעי' לי' אלא ההוא עין דכתי' לעילא ואיהו עין משפט ואיהו קאים עלי עין, ואיהו עין צעדה ופסעת למיטל בנות לתקונהא והיינו בנות ולא בנים צעדה אסתכלא לתקונהא ולא בנים, ע"כ. פי' כדי לתרץ הדקדוק הזה דצעדות מיבעי' לי' כי אחר שאמר בנות לי' רבים הל"ל צעדות התחיל להקדים מה שהזכיר תחלה שעיי'ן הוא בחי' מל' דאצי' וכמ"ש למעלה וכמ"ש עיני כל אליך כו' ונק' עין משפט משום דמשפט איהו דכ"ר דהיינו בחי' ז"א כידוע ובחי' המלכו' נק' עיי'ן משפ"ט כו' ועי"ז אמר למעלה ביוסף שהוא בחי' יסוד ז"א עלי' עיי'ן כו' כנ"ל. והנה אחר הקדמה זו תירץ הדקדוק הזה מ"ש צעדה שאין הכונה בזה על הבנות שהבנות צועדות דא"כ הל"ל צועדות לשון רבים אלא הכוונה הוא על בחי' מל' דאצי' שהיא למעלה הרבה מבחי' הבנות הללו כי מבואר למעלה שהי"ב שבטי' שנק' בנות להיותם בחי' מקבלי' היותר ראשוני' ויותר כלליים לכלל הכל כו' המה המלבישי' לבחי' מל' דאצי' וע"כ אמר בפי'

צעדה דהמלכות פסעת למיטל בנוית לתקונהא כו' והענין הוא שהמל' צועדת
ופסעת על י"ב שבטין הנ"ל הנק' בנות וזהו פי' בנות צעדה שצעדה על
הבנות כו' וביאור אלה הדברי' הנה ידוע דמחדש בכל יום מעשה בראשית
ואע"פ שתמיד מלכותו ית' מחי' כל העולמו' מאין ליש אבל חידוש אור
השפע מתחדש בכל יום ובכל עת כו' בנשמות ובמלאכי' שככל ג' העולמו'
דבי"ע וכמ"ש חדשי"ם לבקרי"ם רבה אמונתך וכמ"ש בזוהר בכמה דוכתי ויש
בחידוש השפע הזאת בכי"ע שינויי' רבים מאד כי לפעמי' יאיר אור השפע
בכי"ע הכל בבחי' החסד' ולפעמי' יאיר אור השפע הכל במדת הדין ולפעמי'
במדת החסד עצמו יש הרבה אופני' שונים לפעמי' כך ולפעמי' כך וכן במדת
הדין יש הרבה אופני' שוני' וכל זה הוא מצד שיש ריבוי התחלקות למעלה
בי"ב שבטין היותר כללי' שכל א' כלול מכמה פרטי' כנ"ל כמו גבורה
שבחסד שבגבורה של צד פני השור כו' וכמו חסד שבגבורה שבחסד של צד
פני ארי' כו' ואמנם כאשר יאירו כא' ימצא מהם מציאת אור ושפע למטה
הכלולה מדין וחסד כו' וכיוצא בזה וכל זה השינוי דרך פרט אך השינוי דרך
כללות כמו מכולו חסד לכולו דין וכיוצא בזה זה תלוי בכלליו' הי"ב שבטין
שאם פני ארי' בלבד מאיר יורד למטה בכי"ע רק אור החסדי' ואם פני שור
בלבד כו' ותחלה ישתנה דרך כלל ואח"כ ממילא ישתנה דרך פרט כמונן
ממשל הנ"ל בענין הגדולה וריבוי בטעם שנק' חיו' גדולו' וחיו' קטנו' כו'
וכל אלה השינויי' בכלל ובפרט בא רק מסיבת שינוי ההלבשה דמל' דאצי'
מה שלפעמי' מתלבשת בפני ארי' ובלבד ולפעמי' מתלבשת בפני שור בלבד
ולפעמי' בממוצע שבין שניהם כמו פני נש"ר כו' מזה בא השינוי למטה דרך
כלל והפרטי' יסתעפו ממילא כנ"ל וסיבת שינוי התלבשו' המל' תלוי' במעשה
התחתוני' כידוע וזהו פי' צעד'ה שהמל' צועדת ופסעת להתלבש לפעמי'
בבנות החסד דלסטר דרו"ם במחנה ראובן שהוא בחי' פני ארי' כו' ולפעמי'
בסטרא דצפון כו' וצעד'ה זאת היא עלי שו"ר פי' לפי אופן הסתכלותה כלפי
מעלה כי שו"ר לשון הסתכלו' כמו אשורני' כו' והיינו כמו שמקבלת המל'
מז"א בהסתכלותה אליו אם חסדי' או גבורי' וכמ"ש עיני' כ"ל כו' ולכן נק'
עין משפט כנ"ל כך היא מתלבשת אח"כ בד' מחנו' וצועדת ופסעת עליהם
אם בסט' דחסד כו' וע"כ דוקא בנוית נטלא לתקונהא להשפיע על ידם למטה
מטה בפרטי פרטו' ולא בנים כי גם היא בחי' מקבל מז"א והי"ב שבטי' הם
מקבלי' ממנה כו' כנ"ל וד"ל וגם פי' שו"ר הוא מלשון שור"ה והוא שורת
חומה המקפת להיות כי בחי' הסתכלות זאת דמלכו' כלפי מעלה באצי' לקבל
שפע מז"א כמ"ש עיני כל אליך כו' הוא נעשה בחי' מקיף הכללי לכל
העולמו' דבי"ע כי התלבשותה אח"כ בכי"ע הוא רק בבחי' חיצוני' שבה
וכמ"ש צעד'ה דהיינו שפסעת ברגל י"ה שהו בחי' נהי' בלבד כו' והסתכלות
זאת הרי הוא בעיני' שהוא בחי' פנימי' שבה כו' וד"ל.

בעזרה

להבין* ענין אור א"ס. הנה ידוע החקירה בספרי המקובלים הקדמונים למה נק' אין סוף דוקא ולא נקרא אין לו תחלה כו' כי באמת אין לו תחלה כמו שאין לו סוף כו'. אך הנה מה שתירצו בזה דשם זה קאי על בחי' אור הרצון שיש לו תחלה ואין לו סוף זה אינו אמת דהרצון כבר נחשב בחי' מציאת ולא יתכן לקרותו בשם א"ס שהוא אור פשוט בתכלית האחדות הפשוטה שלמעלה מבחי' איזה מציא' ונק' בעל הרצון כו' אך האמת הוא דשם זה אור א"ס הכונה על בחי' האור והזיו שהיה ממלא כל החלל ואח"כ נעשה בחי' הצמצום הנק' מקום פנוי כאמצעיתו כמ"ש בהתחלת הע"ח ועל בחי' האור בלבד שייך לקרות לשון א"ס ולא לשון אין לו תחלה כי בחי' האור הוא רק בחי' ההתפשטות מן העצם ואינו בחי' עצמיו' לכך שייך לקרותו בלשון א"ס כלומר אין סוף להתפשטותו אבל בעצמו' ממש לא שייך לומר אין סוף להתפשטותו אחר שלמעלה הוא מבחי' ההתפשטות וא"כ פי' אור א"ס היינו שבחי' האור והזיו נק' א"ס ולא שר"ל אור של א"ס כמובן מדעת המקובלים וד"ל. ואמנם הנה יש להבין עיקר ענין אור א"ס מהו ולמה נק' בשם אור דוקא. הנה עיקר פי' אור יובן עד"מ מחיות הנפש בגוף שנק' ג"כ בשם אור דהיינו שהחיות הזה המחי' הגוף איננו עצמות הנפש אלא רק אור מתפשט מן העצם כדוגמת זיו השמש מן העצם של השמש והמופת לזה ידוע כי אנו רואי' שכח הנפש הנמשך באיברי הגוף אע"פ שיקרה בו מקרה רע כמכה וכאב לא יגרע שינוי כלל בעצם כח ההוא כמו כח הראי' בכלי העין גם שיהי' מכה על העין לא יוגרע כח הראי' שבנפש כלל אלא רק שלא יתפשט בעין מפני שהכלי של העין נתקלקל וכיוצא בזה אם החוש השמיעה תקצר מפני רוע קלקול האזן לא יגרע כח חוש השמיעה בעצם מפני זה והי' כדמיון החי שמתנונענע שגם בלתי תנועה חי הוא בעצם ואין התנועה עושה בו שינוי כלל וא"כ הרי שגם כל החיות שמחי' הנפש כל הגוף אינו אלא בחי' אורה וזויה מאור שהוא רק כדמיון תנועת החי וא"כ יובן שבחי' החי' הנמשך מן הנפש שנק' רוח החיוני דהיינו רק כשמחי' את הגוף עד שהגוף יחי' גם הוא אבל לגבי עצם הנפש לא יתכן לקרותו רוח חיוני כי למעלה הוא מהתפשטו' חיות עדיין כו' (ועוד המשל בזה ידוע כמו מטבע הטוב להטיב שהטבה זאת לזולתו מסתעפת מצד שעצמו טוב ורחמן ואין ערך להתפשטו' הטבה זאת לגבי עצמו' טובו כי בעצמות טובו עדיין אין כאן בחי' השפעה להטיב לאחרים אך מה שמטיב לזולתו הוא רק בחי' הארה מתפשטת מעצמותו כו') כי בחי' האור והחיות הוא בחי' ההשפעה והמקובלי' קורין להשפעה שהוא בחי' גילוי העצם בשם אור כדמיון אור השמש מגופו של השמש וזהו שנק' בלק"א ג' לשונות אלה כא' או"ר וכ"ח וחיות' כי שלשתן הוא רק בחי' השפעה וגילוי העצמות בלבד וכמ"כ יובן למשכיל למעלה

(*) ראה אור התורה בהר ע' תרפט שדיה להבין ענין אור א"ס תקס"ז הוא מפרשה שמות. וראה ביאור מ"ק אדמו"ר הצי"ע על מאמר זה (נדפס בהוספה לספר זה).

בכחי' אור דא"ס שר"ל בחי' הגילוי של העצמות שהוא כדמיון גילוי החי' מן החי והנה בחי' גילוי אור זה הנק' א"ס אם מתפשט כך או כך אין זה שינוי כלל בעצמו' כמשל אור השמש המתפשט בחלונות רבים כו' וכידוע וד"ל ונמצא מובן מזה בכחי' אור א"ס הטעם שנק' א"ס הוא כי עד"מ מטבע הטוב להטיב הרי לפי ערך עצמו' הטוב יסתעף התפשטות אור ההטבה לזולתו ובהיות שעצמו' המאציל הוא בלתי מוגבל כך בחי' התפשטות אורו בלתי מוגבלת ולכך נק' אור זה בשם א"ס כלומר אין סוף להתפשטותו כניל ולכך הי' ממלא כל החלל קודם הצמצום הראשון כמ"ש בע"ח וד"ל.

ומעתה יש להבין בענין הצמצום הנק' מקום פנוי איך נתהווה בחי' צמצום זה ומה ענינו. הנה מבואר בע"ח בכמה דוכתי דהצמצום הזה הנק' מקום פנוי הכוונה בו הי' כדי שיוכל להיות בחי' קו וחוט אח"כ במדה וגבול כו' ואמנם אחר הצמצום הזה נשאר בחי' רשימו בחלל כו' ואח"כ נמשך הקו והחוט כו' ומבחי' הרשימו הזאת נמשך שרש התהוות הכלים ומבחי' הקו והחוט נמשך שרש כל האורו' כו' אך יש להבין דלכאורה אנו מוצאי' היפך זה דהרי מבואר במ"א בע"ח דמ"ש בזהר קרח דא הוא רזא לאכללא שמאלא בימינא וימינא בשמאלא שר"ל מה שהאורות יכולים להחליף כליהם כמו אור החסד דימין שמאיר בכלי הגבורה דשמאל ואור הגבורה מאיר בכלי החסד כו' היינו מפני בחי' הקו והחוט דאור א"ס המאיר בכל הע"ס שמצידו יוכלו האורו' להחליף כליהם כו' וא"כ הרי בחי' הקו והחוט למעלה מבחי' התפשטות האור במדה כו'. אך הנה כל זה יובן בהקדים תחלה ענין בחי' אצילות בכלל ובפרט מה שנאצלו ע"ס ולמה נקראו בס"י ע"ס בלי מ"ה. דהנה פ"י אצילות ידוע מלשון ויאצל מן הרוח כו' שהוא ענין הפרשה והבדלה כך הופרש והובדל בחי' אור והוא בחי' התפשטו' בלבד מעצמות המאציל ע"י בחי' הקו והחוט כמו להאיר אור מציאת חכמה דאצי' וכיוצא והנה באמת אור חכמ' דאצי' א"א לומר שהוא כדמיון ודוגמת מציאת חכמה שלנו לא מינו ולא דוגמתו כלל וכלל שהרי אמר בא"ס שנק' חכים ולא בחכמ"ה ידע' אלא הענין הוא שבבחי' חכמ' דאצי' שהוא בחי' מקור למקור להיות נמצא מציאת חכמה ושכל בכל עולם לפי ערכו כמו עד"מ שכל אנושי שנמשך רק מחיצוניו' הכלים דע"ס דעשי' ושכל וחכמה שבנפש האלקי' נמשך מיחוד ז"נ דעשי' הרי גם בחי' חכמה האלקית שבאדם למטה המשיג השגו' ריזן דאורי"י הוא רק אור הנולד מבחי' חו"ב שבע"ס דעשי' שהן בחי' המוחי' במדו' דנק' ז"א המוליד תולדו' הנשמה כדוגמת וולד הנולד מטפת האב כו' וא"כ יובן שאין ערך כלל וכלל לחכמ' אדם זה לגבי בחי' חכמה שבז"א דעשי' וכמ"כ אין ערך כלל בין בחי' חכמ' דז"א דעשי' לגבי בחי' החכמ"ה שבז"א דיצי' אחר שמבחי' מל' דיצי' נעשה בחי' עתיק שהוא בחי' כתיב מקיף לכל העשי' ועד"ז ממש איך שאין ערך ליצי' עם הבריאי' ומכ"ש חכמ"ה דז"א דבריאי' לגבי חכמ"ה דז"א דאצי' אחר שיש בחי' פרסא המבדלת בין האצי' לבריאי' כנודע וידוע דאור חכמ' דאצי' נק' אור אבא ומבחי' נה"י

דא"א בלבד נעשה מוחי' לז"א וא"כ יובן שהגם שיש שרש אחיזה לשכל וחכמ' האלקי' שבאדם למטה עד בחי' אור חכמה דאצי' הנק' ראשיית' האצי' אך הוא בא בריבוי רבבות ההתלבשות בהשתלשלות באבי"ע עד שא"א לימר שיש ערך ודמיון ביניהם כלל וכלל לא מיני' ולא מקצתי' כו' אך שזהו אמת דבחי' חכמ"ה דאצי' מה שנק' בשם החכמה היינו להיותה בחי' שרש ומקור הראשון שימצא מציא' שם חכמ"ה בכל עולם עד בחי' חכמ"ה שבאדם למטה כו' וד"ל והטעם לתולדו' החכמה באדם הנק' נפש המשכלת שהוא מבחי' ז"א דעשי' דוקא ידוע להיו' כי החכמה מתלבשת במדו' כמ"ש לפי שכליו' יהולל אי"ש כידוע ובהיו' שצריך להיו' השפעה למטה להיו' תולדו' נפש המשכלת צריך להיו' התלבשות החכמ' במדות הנק' ז"א ומשם יולד כח חכמת נפש המשכלת ע"י יחוד ז"א דעשי' במל' דעשי' כמו חכמת שלמה שנתהווה מאין ליש מיחוד דזו"ג דעשי' וכיוצא בזה בכל חכמה וד"ל והנה כמו שאין ערך לחכמה שלנו לחכמה דאצי' כך יותר ויותר אין ערך לבחי' חכמ"ה דאצי' עם בחי' עצמות המאציל כי הוא מובדל ומושלל מהיות גם בחי' מקור לחכמה כו' (והדמיון לזה כמו שחכמה שבמוח האדם הבאה מבחי' החכמה הכלולה בנפש עצמה קודם בואה לגוף במוח גשמי שאין ערך ביניהם כלל וכלל כך אור חכמ' דאצי' הבאה בבחי' האצי' בבחי' מציא' דבר מ"ה לגבי בחי' מקורה במאציל עצמו כמו חכמ"ה הקדומ"ה ועד"ז נק' ע"ס דאצי' ע"ס בלי מ"ה כלומר בלי מהות כו' כי ע"ס הגנוזות במאציל המה בלתי ניכר' בהתחלקות איזה מציאו' כו' אך בבוא הארתם באצי' מתחלקי' וניכרין למהות ומציאו' כו' והדמיון בזה כמו שמחשב האדם לצייר איזה כלי שמחשבת אותו הציור במוחו רוחנית היא והציור בפועל גשמי הוא כך ערך גילוי אורו' האצי' לגבי י"ס הגנוזו' במאציל עצמו ולכך נק' החכמה דאצי' בשם עשי' כמו עד"מ ציור בפועל הבא מן ציור שבמחשבה כו' וד"ל).

והנה אחר שנתבאר איך שע"ס דאצי' מצד שרשם במאציל הם בלי מ"ה כנ"ל הנה יובן עתה ענין המאמר הנ"ל דא הוא רזא לאכללא שמאלא בימינא כו' דהיינו כמו מה שיכול אור החסד להאיר בכלי הגבורה הגם שהוא היפך ומנגדו כו'. כי הנה להיות כי בחי' אור א"ס שלפני הצמצום הוא בחי' א"ס ממש להיותו עדיין בחי' כח היולי דהיינו כח כללי הנמשך מכללות העצמות כמו עד"מ הנ"ל ממשל אור ושפע פרטית מיוחדת אלא כולל הכל ע"ד דוגמא טבע הטוב להטיב הנה גם בהטבה זאת לזולתו כוללת כמה מיני הטבה אם שפע שכל או שפע ממון וכיוצא ועדיין לא ניכר ומובדל בטבע הטבה זאת בין שפע לשפע אלא כמו כח ההיולי שמתפשט ממנו הכל כידוע והנמשל מכל אלה יובן למשכיל למעלה בבחי' אור א"ס קודם הצמצום שהי' ממלא כל החלל כו' שהוא בחי' התפשטות כללית עדיין מעצמות המאציל ולא ניכר בו עדיין בחי' התחלקות אורות מיוחד' וא"כ הרי הי' נאצל מאור זה ספירות ומדות עד אין קץ ושיעור ולא ע"ס במספר וגם הי' נמצא מאתו מציאו' אורות וכחות שאינם במציאת ומהות האצי' דוקא אלא מציאת ומהות

אחר בריבוא רבבות אופנים שונים ולא במדה וגבול במציאת האצ"י בע"ס דוקא וכיוצא ולפ"ז לא הי' בחי' השתלשלות דאבי"ע כלל אחר שאור זה הי' ממלא כל החלל בבחי' השפעה וגילוי דוקא כנ"ל ולזאת הוצרך המאציל לצמצם אור זה בבחי' צמצום והסתלקות בעצמותו והוא הנק' מקום פנוי וריקו כו' וביאור ענינו אינו בחי' הסתלקות ממש אלא הענין הוא דהוצרך לצמצם ולהעלים את בחי' גילוי אור ההשפעה הנמשכת בבחי' כח ההיולי והיכן נתעלם בעצמות המאציל והעלמה זאת אינו ענין הסתלקות לגמרי אלא רק שנכלל כח נגלה זה בעצמות הכח עד"מ הטבה של הטוב כשמעלימה ומסתירה בעצמות טובו בלתי תתגלה בבחי' גילוי אור ושפע או במשל החי' של הנפש כאשר תתכווץ גילוי אורה בעצמות מהו הנפש כמו עד"מ כשמסתיר על כי העין שהגילוי של אור הראי' נכלל בהעלם עצמות כח הראי' שבעין וכמ"ש במ"א ולפ"ז הרי ישנו במציאו' גם לאחר שנכלל בעצמו' אלא ששם הוא גנוז בהעלם וכונת המאציל היה כדי שיבא זה האור אח"כ במדה וגבול והוא ע"י בחי' הרשימו שנשאר בחלל זה שהוא שרש התהוות הכלים המגבילים האור כו' וענין הרשימו' שנשאר כמשל אות וסימן מדבר שעושה ומצייר אדם שמגביל לדבר ההוא באותו הרושם כמו הרושם בלוח שעושי' הבונין שמגבלי' לבנין הגדול בצורות רשימות וצרות מאד וכיוצא בזה כל פי' רשימו' הוא בחי' אות המוגבל לדבר שבלתי בלתי מוגבל וכך לבחי' אור הא"ס לאחר שנכלל בהעלם העצמות נמשך אח"כ בבחי' כח גבולי ובלא בחי' רשימו' הנשאר בחלל כי הוא ית' כל יכול ויש בו כח הגבול ג"כ דהיינו להגביל אור התפשטות שבלתי מוגבלת כלל כו' וע"כ שרש כל קו המדה המודד ומגביל האור שנק' בחי' כלים בכלל הוא בא ונמשך מכח אותה בחי' הרשימו' שנשאר בחלל כו' וד"ל ואמנם הנה אחרי בחי' הצמצום הנ"ל רשימו' הנשאר ממנו נמשך בחי' הקו והחוט שהוא שרש כל בחי' אורות כו' והענין הוא כי אחר שבא האור בבחי' כח גבולי בשביל התהוו' הכלים כנ"ל אח"כ האיר אור א"ס הנ"ל כמו שהוא בבחי' אור א"ס בלתי מוגבל והוא שרש בחי' הקו והחוט שנק' אור ממש מאותו אור דא"ס שהי' ממלא תחלה כל החלל כו' אך שלא נמשך רק בבחי' קו וחוט דק כו' כמ"ש בע"ח והטעם הוא כי מאחר שכבר הוגבל כללו' אור א"ס ע"י שנכלל בעצמות ונתעלם ובא בבחי' רשימו' להגביל כל אור אח"כ חוזר להאיר אור בבחי' גילוי השפעה ממש דאל"כ הי' הכל בבחי' הגבול גמור המגביל לגמרי את האור ולא הי' מציא' אצ"י בבחי' אור והדרא קושיא לדוכתה אך אם הי' הקו מאיר כמו שהוא ממש לפני הצמצום ג"כ לא הי' מציא' אצ"י בפרט כנ"ל הטעם אבל אחר שבא הקו במדה מפני בחי' הרשימו' שקדם לו יוכל להיות' מציא' אורו בכלים במדה נכונה כמה יהי' בחי' האור וכמה יהי' בחי' הכלי המגביל כו' ואעפ"כ הנה שרש אמיתית אותו בחי' הקו והחוט הוא בא מבחי' אור א"ס שקדם לצמצום הנק' מקום פנוי כנ"ל ולזאת יש בכח הקו והחוט הזה גם לאחר שנתפשטו ממנו אורות במדה בכלים מכלים שונים שיחליף כל אור גם בבחי' כלי המנגדו כמו אור החסד בכלי הגבורה וכיוצא מאחר ששרשו הוא

בחי' כח היולי דאור א"ס שלפני הצמצום שהוא למעלה מבחי' התחלקו' אורו' בפרט עדיין כנ"ל מטעם הנ"ל דלאו מכל אינון מדות איהו כלל ולכך מאיר על הקו גם אור החסד בכלי הגבורה וכמ"כ יבא מסיבת הקו והחוט הזה כל עיני היחודי' ב' הפכי' כמו חסדי' דאבא עם גבורו' דאימא ואף כל עיקר היחודי' דאור' וזו"נ בפרט הכל ע"י בחי' הקו והחוט שעובר בכל האצי' ועלי' אמרו אנת דמייחד לון ומקשר לון כו' והיינו מטעם הנ"ל כי הגם שמודד אור בכלי ונק' קו המדה בכלל מ"מ מצד שרשו באור א"ס הקדום הוא כמו בחי' כח ההיולי דאור א"ס עצמו כנ"ל וד"ל וזהו שנק' ע"ס דאצי' מצד שרשו בקו וחוט ע"ס בלי מ"ה בלתי ניכר בהן בחי' התחלקו' ב' הפכי' כו' והיינו שאמר דא הוא רוא לאכללא שמאלא בימינא כו' ואין מאמר זה סותר למ"ש בע"ח דמבחי' הרשימו נמשך כלים ומבחי' הקו וחוט נמשך האורות כו' דשניהם אמת ודוגמא לדבר זה מה שאמרו מקום ארון אינו מן המדה הגם שנתפס במקום ומדה בהיכל ק"ק אבל הוא עצמו אינו מן המדה כו' כך בחי' הקו הזה הוא מקור כל מדידה והוא עצמו אינו בבחי' מדה כו' וד"ל.

ובכל הנ"ל יובן ענין וי"ו דו"הנורא כי לכאורה יפלא למה בגדול וגבור אומר רק בה"א הידיעה הגדול הגבור ולא אמר והגבור אבל בנורא אמר ו"הנורא כו'. אך הענין הוא דו"ו זה דבו"הנורא הוא בחי' וי"ו דקו וחוט הנ"ל כי הקו הוא הו"ו כנודע בענין נקוד"ה ק"ו שט"ח שהנקודה הוא בחי' כח ההיולי והקו הוא בחי' ההמשכה וההארה ההולכת בצמצום ביושר מלמעלה למטה כדמיון אור שפע שכל היורד מרב לתלמיד שהולך ומתקצר כצורת הו"ו ובקבלת התלמיד נעשה בחי' אורך ורוחב שהוא השטח כמ"ש במ"א וכך בחי' הקו והחוט הנק' קו המדה לפעמי' הרי הוא בחי' ההמשכה וההארה המצומצמת ההולכת ביושר מבחי' כח ההיולי דעצמות אור א"ס שלפני הצמצום וע"כ הוא כדוגמת הו"ו ונק' קו המדה שע"י נמדד כל אור באצי' כדמיון אמת הבנין כו' וכמ"ש במ"א והנה כתיב יק"ו המים והיינו בחי' התחלקו' הקוין בכת"ר עליון מבחי' חג"ת שבו כמ"ש בפרדס בשער הצינורות מבחי' חסד דא' נמשך קו הימין חח"נ ומבחי' גבורה דא"א נמשך קו השמאל בג"ה ומבחי' ת"ת דא"א נמשך קו האמצעי דת' ות"ת דא"א אשר נמשך בק' האמצעי הוא שנקרא נור"א כי גדול וגיבור הם חו"ג דא"א שנק' יד הגדולה ויד החזקה ולכך נק' בה"א הידיעה כלומר מקור כל החסדי' שבו הימין הוא הנק' הגדול שהוא בחי' חסד דא"א ומקור כל הגבורו' שבו השמאל הוא הנק' הגבור ובחי' ת"ת שהוא מקור הקו האמצעי נק' נור"א שהוא כלול מחו"ג ומה שאמר ו"הנורא בתוס' וי"ו היינו מפני שזו נק' בריח התיכון והוא המבריח מן הקצה לקצה דהיינו בבחי' פנימי' הכתר מה שאין ב' הקוין מגיעין לשם והיינו בבחי' קו וחוט מקור כל האורות והוא הנמשך בו"ו דוהנורא מבחי' כח ההיולי דעצמו' אור א"ס שלפני הצמצום שלמעלה מבחי' התחלקו' ע"ס כנ"ל ולהיות ידוע דהת"ת עולה עד הכת"ר וע"כ כל שם הוי' הוא בת"ת דוקא כי באור חסד הוא שם א"ל ובגבורה שם שד"י וכיוצא

אבל בת"ת דוקא שם הוי"ו ושם הוי"ו כולל כל האצ"י יו"ד חכמ' וכת"ר בקוצו של יו"ד כו' והיינו לפי שהארת הכת"ר הוא בת"ת יאע"פ שגם בבי' הקוין חח"נ בגי' מאיר אור הכת"ר ואעפ"כ לא נקראו בשם הוי"ו אך הענין הוא משום דבחי' הקו והחוט כמו שהוא מצד שרשו בעצמות אור א"ס המאיר בכת"ר שהוא וי"ו דו"הנורא כנ"ל הוא המתגלה גם בבחי' ת"ת דאצ"י שהוא בחי' ז"א בכלל ולכך שם הוי"ו בת"ת דוקא ולא בזולת וביאור הדברים הנה יובן עפ"י המבואר למעלה דבחי' הקו והחוט מצד שרשו בעצמו' אור א"ס יכול להאיר את אור החסד בכלי הגבורה כו' ולייחד כל ב' אורו' כו' וכך בבחי' ת"ת הנק' נורא אחר שביכולתו לסבול ב' הפכי' חוי"ג זה א"א להיות כ"א כאשר מאיר שם אור א"ס שלמעלה מבחי' ההתחלקו' עדיין כענין עושה השלום במרומיו כו' שמיכאל וגבריאל כדמיון אש ומים מנגדים יתחברו ויתכללו ע"י הארה הגבוה משניהם יחד כו' וכך בבחי' ת"ת ע"י הוי"ו דו"הנורא נתחברו ונתכללו בבחי' האור דקו וחוט שהוא פשוט בתכלית ומושלל מבחי' ההתחלקות ואינם מנגדים כלל ומאחר דהת"ת דאצ"י הוא עולה עד הכת"ר גם הוא בהכרח שיש בו מהארת הת"ת דא"א ולכך סובל גם הוא ב' הפכי' דחוי"ג דז"א כו' ולכך שם הוי"ו בת"ת דוקא להיותו כולל כל ההפכי' ושרשו בכללות האצ"י שבאור פנימי' הכת"ר וד"ל (ואמנם ההפרש בין ת"ת דא"א לת"ת דז"א כו' היינו רק בין בחי' גילוי לבחי' ההעלם כי כללות תוכן הענין הוא שבחי' אי"ן דקו וחוט מאיר בפנימי' הכת"ר וכל בחי' אי"ן סובל ב' הפכי' (כענין מקום ארון אינו מן המדה כנ"ל אך בחי' אי"ן דכת"ר הוא בבחי' ההעלם עדיין קודם שיבא האור בבחי' האצ"י כי הכת"ר הוא בחי' מקור לנאצלים אך בבחי' ת"ת דאצ"י בא אור זה דבחי' האי"ן בבחי' הגילוי בבחי' האצ"י שהרי הת"ת הוא בחי' מדה נאצלת באור וכלי כשאר המדות והספירות וכאשר בחי' האי"ן בא בגילוי דוקא אז הוא מתלבש באותו' דשם הוי"ו דוקא משא"כ בכת"ר הוא עדיי' בשם אהי' ולא בשם הוי"ו כידוע כי פי' אהי' אנא זמין לאעדא כמ"ש במ"א והוא בבחי' הכת"ר שנק' מקור אבל שם הוי"ו היינו שכבר נאצל ולכך הוא בבחי' ת"ת דז"א דוקא וד"ל).

בעזרה שבת פ' וארא

כי כאשר השמים החדשים וארץ החדשה עומדים לפני כן יעמוד זרעכם ושמכם כו'. הנה אמרו ז"ל בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית ולפעמי' אמרו בשביל התורה שנק' ראשית וכתוב בראשית ברא אלקי' את

השמים ואת הארץ אי"כ שמים וארץ נבראו בשביל תורה וישראל והרי מוכרח לומר שיש בחי' שמים וארץ בתורה ועבודת ישראל אחר שעל ידם יתקיימו שמים וארץ הגשמיים והענין הוא כי הנה אמרו ז"ל למה נקרא שמה ארץ שרצתה לעשות רצון קונה ופי' ארץ מלשון רץ כמו בכה ארוץ גדוד והיינו ג"כ לשון רצון כי הנה כתיב והחיות רצוא ושוב בחי' רצוא כזה היינו ג"כ ענין מרוצה כי בחי' התשוקה אשר כלב לדבקה בו ית' נק' רצוא שהלב רץ כמ"ש בכה ארוץ כו' והנה בחי' הרצוא הוא בק"ש ונח"י השוב הוא בתפלת ש"ע ובת"ת שהוא בחי' גילוי אלקו' מלעלה למטה כו' כידוע ופסוקי דזמרה שקודם ק"ש היינו לספר בשבחו של מקום כמ"ש רוממו' אל בגרונם ועי"ז נעשה כמו חרב פפיו' לעשו' נקמה בגוים דהיינו לקרוע המסכים המבדילים גילוי אלקו' וכל זה הכנה בלבד לש"ע כי בש"ע הוא המשכת גילוי אלקו' באמרו ברוך אתה הוי' אלקינו שהוא בחי' גילוי סובב כ"ע בממלא כ"ע כו' וכידוע אך כדי שיבא לזה צריך הוא לסדר שבחו של מקום תחלה בפסוקי דזמרה כמו בברוך שאמר והי' העולם איך שבדיבור אחד בלבד נתהוו בריאת שמים וארץ וכל צבאם כו' וכמו שמסיים בברכה זו בישתבח מלך יחיד חי העולמים ובב"ש אמר ג"כ יחיד חי העולמי' מלך להיו' כי כל החיו' של כל העולמו' הוא רק מבחי' מלך ואע"פ שלמעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית כידוע בפי' מלכותו לעולם ועד דועד אין לו הפסק וכמ"ש היש מספר לגדודיו אלף אלפי' ישמשוני' וריבו רבבו קדמוהי כו' מ"מ כולם הן נמשכי' רק מבחי' מלך שהוא בחי' ש"ם בלבד כידוע והוא בחי' ממלא כ"ע וכיוצא בזה מתבונן בגדולת ה' בהתפשטו' אורו בעולמו' מזה נולדה בחי' ההתפעלות האהבה בלבבו באמרו ואהבת את ה' אחד שאמר שמ"ע ישראל ה' אלקינו כו' ופי' ואהב"ת היינו בחי' רצוא הנ"ל לבחי' סובב כ"ע לדבקה בעצמות אלקו' וכמ"ש מי לי בשמים כו' והיינו מ"ש בכ"ה ארוץ גדוד בכ"ה בעצמותך דוקא ארוץ בכחי' רצוא הנ"ל ופי' גדוד היינו אלף אלפי' ורבו רבבו כו' שבכולם לא יחפוז רק בה' לבדו וכמ"ש מי לי בשמים כו' ובאלקי אדלג שור' פי' באלקי בכחי' עצמו' אלקו' שהוא בחי' סובב כ"ע אדלג שור גם בחי' כל המקיפי' שנק' שור' כמ"ש בנות צעדה עלי שור' שהוא כמו שורת החומה המקפת גם הם אדלג כי מי לי בשמי"ם ועמך לא חפצתי כו' וכמו שאין לעבוד ע"מ לקבל פרס בעוה"ב כי גם העוה"ב הוא רק בחי' אות א' משמותיו ית' כמ"ש רז"ל ביו"ד נברא העוה"ב כו' וד"ל.

ב) והנה מבחי' רצוא הנ"ל בק"ש נעשה בחי' שויב אח"כ בתפלה דהנה בסוף ק"ש מסיים אני ה' אלקיכם פי' אלקיכם ממש להיות בחי' גילוי אלקות בכאויא מלמעלה למטה למהוי אחד באחד כו' ואח"כ בש"ע בחי' ברכאן נמשך זה הגילוי אור בכחי' שוב ממש בחי' ברכות באמרו ברוך אתה ה' מברוך לאת"ה בגילוי לנוכח כידוע ואחר ש"ע בלימוד התורה נמשך גילוי זה בתורה כמ"ש ותורה אור כו' כי רוח אייתי רוח כו' ועי' בחי' הרצוא הנ"ל נמשך בחי' רוח המשכה מלמעלה למטה וכמ"ש אם ישים אליו

לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף כו' וכידוע ואח"כ במעשה המצות נמשך בחי' שוב זה יותר וכידוע בשרש בענין המצות שהוא להמשיך האור בכלי דוקא וכמ"ש כי נר מצוה כו' ועל קיום המצות אמרו ז"ל בעל כרחך אתה חי פי' לפי שאחר האהבה והתשוקה במס"נ בבחי' רצוא הנ"ל אח"כ נעשה בחי' שוב להיות על כרחו חי בגוף כדי להיות גילוי אור אלקי מלמעלה למטה במעשה המצות וזהו פי' בכל לבבך במס"נ תחלה בבחי' הרצוא הנ"ל ואח"כ בבחי' שוב והיו בע"כ חי כו' והוא פי' בכל נפשך לקשר מחשבה ודיבור ומעשה בדיבור ומעשה שבתורה ומצות כו' והנה בבחי' שוב הזה בתורה ומצות נמשך האור מלמעלה בבחי' מקיף כידוע שהמצות הן בחי' מקיפי' וע"כ נעשי' המצות לבושי' לנשמה בג"ע כי הלבושי' והמקיפי' ענין א' הם וז"ש צרורה בצרור החיים כו' צרור זה היינו המצות כידוע והתורה נק' מזון כידוע וגם נק' לבוש כמ"ש עוטה אור כשלמה כו' וע"כ נק' בחי' שוב זה שע"י תורה ומצות בחי' שמים כי כמו שהשמים מקיפי' לארץ כך בחי' השוב הזה בחי' מקיף לבחי' הרצוא בארץ הנ"ל וד"ל. וזהו שאמרו ז"ל לחד מ"ד דארץ • קדמה לשמים בבריאה כי הרי מבואר למעלה בענין ק"ש ושע"י ותורה דבחי' הרצוא קודם לבחי' שוב וכך היא המדה כי מאתעדלית דוקא נעשה אח"כ אתעדל"ע וע"ס ארץ שהוא לשון רצוא כנ"ל קדמה לשמים שהוא בחי' ש"ב וד"ל. ובכל זה יובן מה שאמרו ז"ל בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית וגם בשביל התורה שנק' ראשית ברא אלקי' את השמים ואת הארץ הגשמיים דהנה בחי' שמים וארץ הרוחניים ישנם בתורה ובישראל בתורה הוא בחי' ש"ב שהוא בחי' שמיים כנ"ל ובישראל בעבודתם במס"נ בבחי' רצוא כנ"ל הוא בחי' ארץ כנ"ל וע"כ על ידי תורה וישראל דוקא יתקיימו שמים וארץ הגשמיים דהיינו ע"י בחי' שמים וארץ הרוחניים שהוא בחי' רצוא ושוב שע"י תורה וישראל והיינו בראשית בשביל תורה וישראל שנק' ראשית וד"ל:

ג) והנה כל זה דוקא בשמים וארץ הנבראי' בראשית הבריא' בגשמי' ע"ד שהן ברוחני' כנ"ל דהיינו מאתעדלית בבחי' רצוא נעשה בחי' שוב באתעדל"ע אבל מ"ש השמים החדשים דהארץ החדשה שיהיו לעתיד אינם כו'. דהנה כתיב הארץ הדום רגלי פי' הדום עד"מ השרפרף לכסא שמגביה הרגלים כך הנשמות שנק' ברא כרעא דאבוה נתעלים כמו בשבת ויו"ט כמ"ש אם תשיב משבת רגליך וכן ביו"ט דלכך נק' עולי רג"ל כשעולין בג' רגלים לקבל פני ה' כו' והיינו ע"י מצות הצדקה כמ"ש בצדקה תרומם גוי לפי שהצדקה בבחי' רגל ג"כ כמ"ש בצדקה תרומם כו' ופי' הארץ הדום רגלי היינו כי בחי' מלכותו ית' המח' כל העולמו' נק' ארץ כידוע כפי' תוצא הארץ וכמ"ש בזוהר וע"י בחי' המל' שנק' ארץ מתעלים כל הנשמות ועל ידה דוקא מתרוממי' ועולין למעלה כמו בשבת ויו"ט כו' והטעם הוא להיותה בבחי' הרצוא דלכך נק' ארץ שרצת"ה לעשו' רצון קונה כו' כנ"ל

(*) התיבה „דארץ“ נכפל בכתיב.

והוא שרש ענין התפלה בכל ימו' החול שנק' סולם מוצב ארצה שבו עולין הנשמו' השמימה וכמ"ש וראשו מגיע השמימ"ה כו' והשמי"ם הוא בחי' שוב תורה ומצות כנ"ל והנה ע"ד משל מארץ ושמים הגשמיים הרי אנו רואים שהארץ אינה רק כמו גרגיר חרדל בלבד לגבי מרחב הכדור של השמים המקיפים עליה מכל צדדיה בהשוואה אחת כו' כך ערך בחי' הרצוא דארץ לגבי בחי' הש"ב תורה ומצות שנק' רצונו וחכמתו ית' העצמיים הוא רק כערך גרגיר חרדל לבי מרחב הגדול דשמי"ם כו' ואעפ"כ הרי הארץ מקבלת מן השמים כך אחר בחי' הרצוא נעשה אתעדל"ע ובניי שנק' אר"ץ מקבלי' מן בחי' השמים העליוני' שהוא בחי' טובב כ"ע כו' שנק' הוי' כמ"ש ביום עשות ה' אלקי' אר"ץ ושמי"ם.

(ד) והנה כל זה בשמים וארץ דעכשיו אבל לעתיד בשמים וארץ החדשי' הנה כתיב הנני עושה חדשה בארץ נקב"ה תסובב גב"ר פי' נקבה הוא בחי' מלכו' המקבלת עכשיו משמי"ם כנ"ל ולעתיד לא תצטרך לקבל מן המשפיע כי היא תסובב לגב"ר שהוא בחי' המשפיע כו' וביאור טעם הדברי' הוא לפי שעכשיו צריך להיות בחי' רצוא באר"ץ הנ"ל מטעם שיש קליפו' המסתירי' האור האלקי' וכתיב רוממו' אל בגרונם ועי"ז נעשה חרב פיפיו' להרוג יניקו' החיצוני' לעשו' נקמה בגוים כו' ועי' הרצוא דהיינו בחי' ביטול הרצון אתהפכא חשוכא לנהורא כו' עד שהוא מגלה ההסתר והצמצום כי בחי' ביטול הי"ש גורם גילוי אור האלקי והיינו פי' ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים ענין אלקים זה היינו בחי' הצמצום וההסתר ועי' ארץ שהוא בחי' רצוא נמתק הדין והצמצום דשם אלקי' המסתיר וזהו ביום עשות ה' אלקי' שנכלל אלקי' זה בהוי' כו' עי' אר"ץ ושמי"ם כו' וד"ל. עד שיוכל להיות בחי' לבוש גס ועב המסתיר לגמרי כמו בחי' הקליפו' אשר ע"ז הוזהרנו בק"ש השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם אלקי' אחרים והשתחוויתם פי' ע"ז הוא כחד קליפה המסתיר וההשתחווה היינו בחי' ההמשכה כמו ע"י השתחווה' בקדוש' בכריעה בברוך שממשיך גילוי אלקו' כך אתעדל"ע כו' וזהו מארז"ל ישראל שבח"ל עובדי' ע"ז בטהרה הן כי נפשם הבהמיו' ממשיך בע"ז בבחי' השתחווה' דהיינו כשנמשכי' אחר הכלי עוה"ז גם שהם דברי' המותר' בבחי' ש"ב שבנוג"ה כו' וזהו השמרו לכם פן יפתה כו' וסרתם ועבדת"ם אלקי' אחרים פי' שיעבודו בהשתחווה' להמשיך תוס' יניק' לחיצונים ח"ו דכתיב ואת רוח הטומא' אעביר כו' וד"ל ולא יהי' כלל בחי' קליפה המסתיר גילוי אלקו' אזי א"צ כלל ענין בחי' הביטול של היש וכיוצא שזהו רק לצאת מן בחי' ההיפך המנגד כו' כידוע ע"כ אמר השמים החדשי' וארץ החדשה אשר אני עושה אני דוקא דהיינו מצד אתדל"ע בלבד ולא מצד אתעדל"ת כלל כי א"צ אתעדל"ת רק לברר ולהפוך

(*) בהכתי"ק נרשם כאן בין השורות. עיין לקמן' (הכוונה לעמוד הבא) — ולקמן מסיים ואת רוח הטומאה אעביר וכו' וד"ל, וכאן מתחיל עוד הפעם, אבל לעתיד כתיב ואת רוח הטומאה אעביר'.

חשוכא לנהורא כנ"ל אבל לעתיד שא"צ לזה יהי' בחי' אתעדל"ע בלא אתעדל"ת ע"כ אמר אשר אנ"י מעצמי עוש"ה כו' וד"ל והיינו שקורא אותם בשם שמים חדשים וארץ חדש"ה פי' שבאין בבחי' גילוי מלמעלה למטה מצד עצמו' המאציל אשר עדיין לא הי' בחי' כזאת בראשית ההשתלשלו' כמו דכתיב ביום עשו' ה' אלקי"ם ארץ ושמים שהוא ע"י בחי' רצוא מלמטה וארץ קדמה אבל לעתיד שמים קדמו כמ"ש כאן כי כאשר השמים החדשים ואח"כ הארץ החדשה והיינו טעם דעת אידך מ"ד בגמ' דשמים קדמו לארץ כו' וד"ל וזהו שנא' לעתיד דוקא ויצא כברק חיצו כו' וכן נא' עוד ולא יכנף עוד מוריך והי' עיניך רואות כו' כי בחי' הגילוי אור שבא מלמעלה מצד עצמות המאציל בלבד כנ"ל הנה הוא בא בבחי' תוקף ההתגלות בלתי בחי' לבוש מעלים ומסתיר כלל כי ה"ז בחי' גילויי עצמותו כמו שהוא אחר שאין הגילוי מצד המקבלי' עד"מ המלך שמצד עצמו מאיר פניו שמגלה כל מצפוניו משא"כ כשמעוררי' עבדיו לגילוי אור פניו שהוא בא לפי ערך האנשי' המקבלי' פניו כו' וד"ל והיינו שנא' ויצא כבר"ק בבחי' הבהקת אור בלתי העלם כלל וכלל וזהו ולא יכנף עוד שלא יתלבש ויתעלם בלבושו כלל וכלל משא"כ עכשיו שמאיר בלבושי' והעלמו' רבות מאד.

(ה) וזהו כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה עומדי' לפני. פי' עומדי' לפני כי הנה עדיין יש להבין בענין השמים החדשי' וארץ החדשה הנ"ל דאם התחדשות שלהם הוא מצד שאינם באי' רק מצד אתעדל"ע בלבד א"כ איך יתכן בזה בחי' אר"ץ שהוא בחי' רצוא מלשון רץ כנ"ל למה נקרא שמה ארץ שרצת"ה לעשו' רצון קונה כו' והרי לעתיד לא יהי' בחי' רצוא כלל כנ"ל למה אמר אר"ץ חדשה לא הי' לו להזכיר רק בחי' שמי"ם בלבד. אך הענין הוא דגם בבחי' אתעדל"ע בלבד יש ב' מדרגו' הללו דרצוא ושוב רק שהשמים קדמו לארץ כו' ולהבין איך יתכן בחי' רצוא בעצמו' המאציל אחר שאין דבר מסתיר לפניו כלל כו' הנה הן עד"מ שאנו רואי' בחי' רצוא ושוב בגוף האדם הגשמי ברוח החיים אשר בקרבו שדופק בלבו ונק' בזוהר דפיקו דלבא שהחיות שבלב הוא בא בנשימה דוקא רצוא ושוב בהסתלקו' בתחלה ואח"כ בהתפשטו' וחוזר ומסתלק וחוזר ומתפשט כדפק שביד שמתפשט ומסתלק וחוזר ומתפשט וכו' וכן הוא ממש ברוח החיים שבלב כידוע והיינו כל בחי' רצוא ושוב כשלהבת העולה כו' ונמצא רצוא ושוב כזה הכל הוא בגוף האדם עדיין קודם שיבא לידי גילוי לזולתו וגם הנה יובן עוד במשל זה שבדפיקו דלבא אין הרצוא קודם לשוב אלא אדרבה השוב קדם לרצוא כנראה בחוש שהתפשטות החיות בא ראשונה בלב ואמנם תיכף ומיד חוזר ומסתלק וחוזר ומתיישב וכן חוזר חלילה כל הנשימה מהבל הפה שבתחלה יתפשט ההבל והרוח ומיד יחוזר בחזרה וחוזר ומתפשט כו' וככל הדוגמא הזאת יובן למשכיל למעלה בבחי' רצוא שבעצמות המאציל שהוא הכל עדיין בעצמותו קודם שיבא לידי גילוי השפעה כו' שהתפשטות האור קודם לבא ומיד חוזר ומסתלק וחוזר ומתפשט והכל עדיין כלעצמות

ונקרא זה בע"ח בשם בחי' מטי ולא מטי שהאור מטי ומתפשט וחוזר ומסתלק ולא מטי שבחי' מטי הוא בחי' התפשטו' קודם לבחי' לא מטי כו' והכל בבחי' אלקות עצמו כי דמיון שפע האלקי בעצמותו נמשל לאש כמ"ש כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא והאש טבעו בבחי' הסתלקו' אחר ההתפשטו' כדמיון דפיקו דלבא ממש כנ"ל וד"ל [כתי"ק: פי' עומדים לפני' בבחי' העצמות שנק' לפני' דהיינו בבחי' ההעלם עדיין קודם שיבא לידי גילוי ושם שמים קדמו לארץ כי בחי' ארץ הוא בחי' רצוא בהסתלקות] הוא בא דוקא אחר בחי' ההתפשטו' כנ"ל כדמיון דפיקו דלבא וע"כ אמר כי כאשר השמים החדשי' בתחלה ואח"כ הארץ החדשה כי מטי קודם ללא מטי כנ"ל והכל עדיין בעצמו' המאציל כי כאשר השמים החדשי' וארץ החדשה עומדי' לפני' דייקא וטעם שנק' חדשים נתבאר למעלה וד"ל.

יעמוד זרעכם.

בעזרה

להבין שרשי הדברים הנ"ל. הנה ידוע בירידת הנשמה בעוה"ז שלא ירדה רק לברר לבושי נוג"ה ע"י תורה ומצות ולכאורה אין זה מובן דבשביל תורה ומצות לא הוצרכה לירד כי למעלה יש ג"כ תורה כמו שביקשו המלאכים תנה הוד"ך ע"ל השמים כידוע וגם בשביל העבודה באוי"ר לא הוצרכה לירד כי בהיותה בג"ע ודאי הי' לה אוי"ר במדרגה יותר עליונ' כו' אך הנה כתיב כל הנק' בשמי ולכבודי בראתי' יצרתיו כו' פי' בשמי' היינו כללות עולם האצ"י באורו' וכלים שנק' שמי' כמ"ש בזוהר תמיד דע"ס דאצ"י נק' רזא דשמא קדישא כו' ומדוע המאמר דבאצ"י איהו וחיוהי וגרמוהי חד פי' חיוהי הן בחי' האורו' וגרמוהי הן בחי' הכלים הכל מאירי' מהארת אור א"ס ממש כי פי' אצילות מלשון ויאצל מן הרוח כו' וכמו שנאצל הרוח ממש על ע' הזקנים שהוא ענין הפרשה וכתרגום ויאצל ואפריש כו' והגם שהי' מדרגת הזקנים למטה הרבה ממדרגת משה מ"מ הרי הופרש והובדל מרוחו של משה למטה והי' בחי' חלק נבדל מרוחו ממש עכ"פ כך למעלה ענין ע"ס האצ"י כולן הוא ענין ובחי' הפרשת אור מאור א"ס אבל מתאחדי' המה באור א"ס להיותם בחי' חלק נבדל ממנו וע"כ אמר דאיהו כלומר עצמו אור א"ס וחיוהי שהן ע"ס שנק' אורות וגם הכלים שלהם הכל אחדו' א' כו'

וגם הנה שבחי' התחלקות י' אורות היינו דוקא כשבאין בהתלבשות ביי' כלים אבל בעצם האורו' הרי אין בהן בחי' התחלקות עדיין וכמאמר כו' ע"ס בלי מה כלומר בלי מהות ומה שנקראי' בשם מהות כמו מהות אור החכמה או מהות אור הבינה היינו מצד התלבשותם בכלי"ם אבל באורו' אין התחלקו' עדיין כידוע ומבואר במ"א והנה ידוע דנר"ג דבי"ע הוא בא מבחי' למ"ד כלי"ם דז"א דאצי' מי' כלי"ם הפנימי' נעשה נשמה לבריאי' כו' והיינו מ"ש לכבודי' בראתיו יצרתיו כו' פי' שמ"י היינו כללו' עולם האצי' בחייהו"י וגרמוהי' דכולא חד כנ"ל אלא שמתחלקי' לי' וי' ליו"ד כו' אבל בבחי' הבריאי' נא' ומשם יפרד כו' ונק' טורי דפרודא להיותם באין בבחי' יש מאין כידוע וזהו ולכבודי' בראתיו פי' לכבודי' היינו בחי' לבוש בלבד וכמאמר לבושי' תקינת לון דמנייהו פרחיו נשמתין לב"ג כו' אך לפרקים בלבד המה בטילי' במציאות בענין וצבא השמים לך משתחווי' ויש להבין מהו שרש ענין עבודת המלאכי' בבחי' ביטול כו' הלא אין חידוש כלל בעבודה זו אחר שנבראו יש מאין בהכרח שיתבטלו אל מקור חוצבם כו' אך הענין הוא בעולם האצי' הוא עולם התיקון כידוע וג' העולמות ביי"ע הוא מבחי' עולם התווה כי הנה ז' מלכין קדמאין דתוה"ו שמתו הרי נפלו למטה בשם ב"ן שבבי"ע כו' ומהם נתהווה שרש הג' עולמות כידוע בע"ח בפרטות ענין הז' מלכים כמ"ש ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדו"ם ארץ אדו"ם הוא שם ב"ן שנתהווה משם ס"ג דתוהו אחר השבירה כו' והרי מלכים שרשם מבחי' ס"ג שלפני שם מ"ה דאצי' שהוא התיקו"ן והיינו מ"ש לפני מלוך מלך לבני ישראל כו' ודרך כלל כל הז' מלכי' דתוהו נפלו בבחי' עד שמלך האחרון מהם והוא מלך השביעי אשר שמו בעל חנן בן עכבור הוא שרש עולם העשי' האחרון מכולם וכידוע דמלך הראשון מהם והוא בלע בן בעור הוא בחי' הדעת דליפ' כו' אשר לפ"ז מלך זה הז' בעל חנן בן עכבור הוא בא בסוף עולם העשי' עד שאחריו לא יש עוד שרש להיכלות החיצוני' ולכך אחר מלך זה נאמר וימת בע"ח כו' וימלוך תחתיו הד"ר ושם עירו פע"ו שהוא בחי' התיקון כו' כידוע שמלך השמיני הד"ר הוא בחי' התיקו"ן ע"כ מיד אחר שמת בע"ח בן עכבור שהוא סוף העשי' מלך מלך הד"ר כו' וד"ל.

והנה ידוע דזהו ג"כ ענין הברורי' דרפ"ח ניצוצו' דתוהו שנפלו בג' עולמו' דבי"ע והנה בעולם העשי' היותר אחרון מכולם שם נתגשם האור ביותר ע"י עוצם הירידה והנפילה וכידוע דבעולם הבריאי' עדיין רובו טוב ומיעוטו רע וביציר' חציו טוב וחציו רע ובעולם העשי' מיעוטו טוב ורובו רע ע"כ הקליפו' קשים וגסים ביותר בעולם העשי' כידוע בפ"י אדמ"ת בני ח"ם כו' ולהיות כן נמצא גם מציאת הנמצאים בעוה"ז השפל ג"כ בתכלית ההגשמה כמו האדם שגופו מגושם עפר מן האדמה וכיוצא והוא בא מסיבת מבחי' הנפילה היותר אחרון אבל שרשו בעולם התווה הוא מבחי' העפר אשר הי' בתווה שלפני האצי' כו' ותכלית כל הברורי' דבי"ע הוא כאשר יתברר בחי' הרע דעשי' היותר אחרון והבירור הוא בבחי' הביטול הנ"ל כענין וצבא

השמים לך משתחווים כו' וכענין בחי' הביטול דמרכבה העליונה כמו פני אריה להימין כו' שהוא שרש האריה למטה נא' בו ארייה שא"ג כו' וכן הכפירי' שואגים כו' דהיינו מפני שהם בטילי' ממציאותם וע"כ הם שואגי' בקול רעש כו' ובדרך פרט יש תחת פני ארייה זה ריבויא רבבו' מלאכי' שנק' ארייה שמסתעפי' ממנו וזהו ענין המאמר שיע אלפים אריות כו' ועד"ז הוא בכל עבודת המלאכי' דמרכבה העליונ' דפני שו"ר ופני נש"ר כו' דהיינו בבחי' הביטול שלהם מתברר בחי' נוגיה דבייע מאחר שהמה שרש למציאו' הנמצאי' בהגשמה למטה כו' וד"ל וזהו שרש בחי' אריץ בחי' רצוא כמ"ש בכ"ה שם ב"ן ארוץ גדוד כי ע"י התפלה ברצוא הזה דשם ב"ן דבייע מתברר ונפרד הרע מן הטוב כנ"ל והיינו בכ"ה ארוץ גדוד עד שגם הגדודי' הנמצאי' בעלי' מתעלים ומתבררי' כנ"ל שגם בסוף העשי' מתברר כו' וד"ל. ופי' באלקי' אדלג שו"ר היינו בחי' המקיפי' שנק' שו"ר כי הנה כל המקיפי' גם הם באים בבחי' ההשתלשלות עכ"פ כי מאחר שנק' מקיפי' לעלמין ונק' סובב כל עלמין ועלמין הוא בחי' כוללת לכל העולמו' דעולם לשו"ן העלם כידוע וגם העולמו' דא"ק נק' עולם לגבי א"ס עצמו ובחי' מל' דא"ס נק' מקיף וסובב לעולם הא"ק וכידוע דבדרך כללות הכל הנה בחי' א"ק נק' אדם דבריאה והוא בעולם העקודי' בכלל ובחי' נקודי' אדם דיצי' ובחי' ברו'די' הוא אדם דעשי' והיינו בחי' האצי' בכלל שנק' אד"ם דעשי' ובכל עולם יש בחי' פנימי ובחי' מקיף כו' והיינו פי' ברוך שאמר והי' העולם פי' העולם היינו עולם העקודי' ופי' שאמר הוא בחי' זו דא"ס שהוא בחי' מקיף כו' וכן פי' ברוך הוא כו' עד ברוך עושה בראשית שהוא עולם האצי' שהוא בחי' אד"ם דעשי' וע"כ אמר עושה בראשית להיו' כי גם בחי' החכמ"ה דאצי' הנק' ראשית כמ"ש ראשית חכמ"ה גם הוא נחשב רק בחי' עשי' כי כללו' האצי' כולו נק' בחי' אד"ם דעשי' כנ"ל וד"ל וזהו ובאלקי' אדלג שו"ר באלקי' היינו בבחי' עצמו' אור א"ס אדלג כל המקיפי' היותר עליוני' כמו דא"ק וכיוצא אחר שהן באין בכלל השתלשלו' עלמין עכ"פ ועצמו' אור א"ס הוא למעלה מעלה מבחי' השתלשלו' גם להיו' נק' סובב לעלמין כו' וכמאמר לאו דאי תלך כו' וכידוע דלית מחשבה תפיס' בי' היינו אפי' מחשבה דא"ק כו' כי מחשבה דא"ק היינו בחי' חכמ"ה דא"ק שנק' אדם דברי' שהוא בחי' שרש לשרש עכ"פ לחכמ"ה דאצי' הנק' אד"ם דעשי' כו' אבל אין ערוך כלל בין א"ק שנק' אדם דברי' לגבי עצמו' אור הא"ס כמו שאין ערך למטה בין נברא עם הנורא אחר שנק' אדם דברי' עכ"פ להברי' הוא יש מאין כידוע ופי' יש מאין ידוע שהוא בא בבחי' דילוג השפע ולא בדרך הדרגה כמו עילה ועלול כו' ולא כמה טפה בים אוקיינוס כו' וזהו פי' אדל"ג שור אדל"ג דוקא בבחי' דילוג לפי שאין ערוך כלל ביניהם וד"ל. וזהו בכ"ה ארוץ גדוד בתחלה בבחי' הברור' דרצוא ע"י התפלה להפריד הרע דנוגיה מן הטוב כו' כנ"ל והוא הברור' דמ"ן דנק' משם ב"ן דתהו שנפל בבייע שזהו פי' בכ"ה כנ"ל ואח"כ באלקי' אדל"ג שור כו' שהוא הברור' דמ"ד דהיינו ע"י תור"ה ומצות שהן באין מבחי' התיקו"ן

דאדם דאצי' כו' כידוע דרמ"ח מ"ע רמ"ח איברי' דמלכא כו' והנה לטעם זה אמרו ז"ל דארץ קדמה לשמיים פי' ארץ דרצוא הכלי קדמה בבחי' הברורי' לברורי' דשמיים דתורה ומצות כי בחי' הברורי' דמ"ן קדמו לברורי' דמ"ד דז"א כו' וד"ל. וטעם. ביאור הדברים ידוע משום דע"י אתעדלית דוקא נמשך אתעדל'ע כמ"ש אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף משום דרוח אייתי רוח ואמשיך רוח וכמ"ש במ"א וד"ל.

והנה להבין ענין הברורי' דתורה ומצות שהוא מלמעלה למטה בבחי' שריב שאחרי הרצוא הנ"ל הנה יובן ע"ד דוגמא מארץ ושמים הגשמיים דמאחר שפי' רצוא הרי פי' שמים מבחי' שוב והוא עפ"י מה שאנו רואים בגשמיות שהארץ וכל אשר בה מקבלי' מן השמים כמארז"ל שאין לך גם כל עשב למטה שאין לו מזל המכה ומגדלו ועד"ז כל הנמצאי' כולם שבארץ מכל חלקי דצח"מ בפרט כולם הם מקבלי' מן המזלות הקבועים בשמים וכמאמר מזל מחכים כו' והנה גופה של כדור הארץ שאנחנו עליה רק כמו גרגיר חרדל בלבד לגבי השמים המקיפים וסובבי' עליה מכל צד וההשפעה המגיע מן השמים לארץ הרי באה מכחה של כל מרחב כדור השמים אך שבבואה לארץ מתקבצת רק כפי צמצום קבלת חלקי דצמ"ם שבארץ והנה כתיב למטר השמים תשתה מים שהארץ מקבלת ושותה ממטר השמים וכת"י ואד יעלה מן הארץ כו' וכן כת"י מעלה נשיאים מקצה הארץ כו' וידוע שמן האידים העולים מן הארץ מהם נמשך המטר מן השמים והרי באמת יפלא אחר שהארץ בכללה רק כגרגיר חרדל בלבד איך יגרום העלא' אידיה מטר הנמשך מן כדור השמים הגדול הרבה מן כדור הארץ שכמעט באין שיעור וערך ביניהם כלל כמו שאין שיעור וערך לגרגיר חרדל לגבי כדור הגדול כו' אך הענין הוא דגם שהארץ כגרגיר חרדל מ"מ בהעלתה אידי' יגרום רצון והתעוררות שפע מן השמים להיו' בא ונמשך למטה להשקו' הארץ והשפעה זו למעלה היא במרחב גדול כמרחב השמים אך בבואה למטה בארץ נתצמצמה רק כפי הערך שיש בקבלת הארץ וכך יובן למשכיל למעלה דבאמת כמ"כ בבחי' העלא' מ"ן דרצוא הנ"ל בפי' ארץ למעלה דארץ קדמיה לשמים שמעורר בחי' השוב מאצי' וע"י תורה ומצות כו' הרי אין ערך כלל ביניהם כמו שאין ערך כלל בין העלא' אידי' מגרגיר חרדל דארץ לגבי השמים כי לגבי האצי' שנק' שמיים אין כל העולמו' הנבראי' יש מאין מבחי' ארץ העליונ' רק נחשב כמו רק גרגיר חרדל בערך כו' הרי כי אין ערוך כלל בין נברא עם הבורא עד שיגרום אתעדלית אתעדל'ע ע"ד השתלשלו' מעילה לעילה דרוח אייתי רוח כו' אלא מ"מ כמו שמתעורר מטר מן השמים ע"י העלא' אידי' מן הארץ כך מתעורר אתעדל'ע באצי' ע"י אתעדלית כבי"ע שנק' ארץ בכלל כמ"ש בכ"ה ארוץ כו' אך שבאצי' האור והשפע הוא בבחי' אלקו' ממש משום דבאצי' איהו וחיוה"י כו' וכנ"ל ובהגיע האור ושפע מאצי'

לבי"ע שהוא בחי' השוב שבתורה ומצו' בא בבחי' העלם וצמצום כפי קבלת כלליו פ"י כו' כמו ע"י מצות צדקה נמשך אור המאציל בה"א שבשם הוי' דאצי' שהוא בחי' אלקי' ולמטה נמשך גילוי זה בכנ"י בבחי' צמצום וכן ע"י תורה נמשך למעלה באות הוי"ו שבשם הוי' שהוא בחי' תפארת הנק' עמודא דאמצעותא ולמטה נמשך בו' סדרי משנה שהוא רק כו"ק דנוק' דיצי' כידוע זרעים בחס"ד דנוק' דיצירה כו' וע"ד דוגמא הנה במצות תרומה לכהן היינו בחי' העלא' מ"ן בחסד שבמל' שרש הכהן למטה ועי"ז נמשך בחי' מ"ד מעצמו המאציל ע"י החס"ד דכהן כמו בהקריבו הקרבן או בנשיאת כפי' כו' וא"כ הרי מובן שבחי' מ"ד דאצי' שע"י תורה ומצות שרשם למעלה הוא בבחי' עצמות המאציל אלא שירד' ומתלבשי' למטה כבי"ע שנק' ארץ וזהו מ"ש אם יש אליו לבו ברצוא הנ"ל רוחו ונשמתו שבעצמות המאציל יאסוף למטה כדמיון ירידתו מטר השמים בארץ כנ"ל וד"ל. ובוה יובן מה שאמרו ז"ל ע"פ ועשיתם אתם מעלה אני עליכם כאילו עשאוני' ולכאורה זה המאמר יפלא אך בחי' אד"ם דאצי' הנה נק' אד"ם דעשי' להיות כי באצי' מתלבש האור' בכלים ואיברל כו' ודרך כלל הוא המשכת אור המאציל בד' אותי' הוי' היו"ד בחכמה שנק' ראשית וה"א בבינה והוי"ו בתורה והה"א במצות כו' ודרך כלל יותר הנה ידוע שהן בחי' ג' קוין שבאצי' קו הימין חח"ג וקו השמאל בג"ה וקו האמצעי דת"י וזהו פ"י יקו"ו המי"ם לשון קוין' כידוע וזהו פ"י כאילו עשאוני' פ"י שנמשך אור א"ס בג' קווי"ן הללו ונעשה בחי' בנין פרצוף אד"ם וכמ"ש נעשה אד"ם כו' והיינו שרש ענין הג' ווי"ן דויסע ויבא ויט וג' ווי"ן דג"פ קדו"ש כו' ובתורה ומצות הן הנה ג' מדרגות תורה ועבודה וגמ"ח תורה קו האמצעי כו' לפי שהוי"ו שרשו ענין ירידת המשכה מלמעלה למטה להיות כי בראש הוי"ו יש יו"ד והולך משם ומתקצר למטה כך נמשך ירידת אור א"ס בג' קוין הללו כו' ולהיות כי סיבת ירידה זו שהוא בחי' תורה ומצות הוא נמשך ע"י בחי' העלא' מ"ן דרצוא הנ"ל כמ"ש בכה ארוץ כו' ע"כ אמר ועשיתם אתם מעלה אני עליכם דוקא כאילו עשאוני' כי ע"י העלא' מ"ן דכנ"י בתחלה אז נמשך אח"כ ירידת אור באצי' להיות נק' אד"ם דעשי' כנ"ל וד"ל ולזה הטעם יובן מה שמצינו במי שתורתו אומנתו שהוא פטור מן התפלה דהיינו כמו רשב"י וחביריו לפי שאמר רשב"י בחד קטירי"א אתקטרני"א כו' פ"י בבחי' רצוא אשר התפלל פ"א נתקשר נשמתו ונכלל ונדבק באצי' בבחי' עצמיו' וא"צ עוד להתפלל בבחי' רצוא פ"ב וזהו בח"ד קטירי"א כו' וע"כ הי' תורתו אומנתו בלבד דהיינו רק להמשיך אור מבחי' מ"ד כו' וכן כל מי שתורתו אומנתו כמוהו פטור מן התפלה כו' לפי שהעיקר הוא בחי' השו"ב דמ"ד שאחר הרצוא ומי שתורתו אומנתו כרשב"י להיותו בחד קטירי"א תמיד בבחי' הרצוא לכך פטור מן התפלה וד"ל:

(*) תיבה אחת אינה ברורה בגוכתי"ק, ואולי צ"ל: כנ"י.

(**) תיבה אחת אינה ברורה בגוכתי"ק.

ואחר כל זה יובן שרש ענין ירידת הנשמה דוקא בעוה"ז לברר ברורי נוג'ה דבי"ע שנפלו מעולם התווה בבחי' הרצוא הנ"ל ואח"כ ממילא נמשך בחי' התיקו"ן דאצי' ע"י תורה ומצות בבחי' שו"ב כנ"ל שלא הי' נמשך גם כן בהיותה בג"ע עוס"ק בלימוד תורה ומצות של מעלה ברוחניות כי דוקא הרצוא מברורי' דנוג'ה לאהפכא חשוכא לנהורא כנ"ל עיי"ז נמשך בחי' התיקו"ן בתורה ומצות המלוכשי' בנוג'ה ג"כ אבל לא בהעלא' דרצוא באוי"ר שבג"ע ולא בבחי' שוב בתורה ומצות של מעלה שא"צ בירור שם כמאמר עולם ברורי' ראית שכבר נברר כו' והנשמה עצמה א"צ בירור להיותה באה מבחי' התיקו"ן כידוע וד"ל:

ועתה יש להבין שרש ענין הנ"ל בארץ והשמים החדשים אשר אני עושה כו' שהוא אתעדל"ע בלא אתדל"ת כו'. דהנה כל הנ"ל בשרש ענין רצוא ושוב שהוא בחי' ארץ ושמים הנה בכל זה ארץ קדמה לשמים דוקא מטעם הנ"ל דמן הברורי' דבי"ע נמשך אח"כ אתדל"ע באצי' בבחי' מ"ד כו' משום דרוח אייתי רוח כו' והיינו דכתיב ביום עשו' ה' אלקי' ארץ ושמים ארץ קדמ'ה לשמי"ם כו' וכל זה עכשיו דיקא שהוא זמן הברורי' דתווה והיינו בחי' עולם הברודי' דתיקו"ן שמתקן עולם הנקודי"ם שבו הי' השבירה כידוע אבל הנה לעתיד דכתיב ואת רוח הטומא' אעביר כו' וכן ובלע המות לנפ"ו כו' לפי שיתברר קליפת נוג'ה לגמרי ולא יהי' עוד בחי' ברורי' כלל מעולם התווה שנפל בכי"ע כו' הרי אז א"צ כלל לבחי' התכללו' דבי"ע באצי' אחר שכבר נתברר הכל ונכלל הכל בבחי' האצי' שהוא בחי' התיקו"ן אשר ע"כ קורא אז לארץ ושמי"ם בכללות ההשתלשלות דאבי"ע בשם ארץ ושמים החדשי"ם ולא של עכשיו כו' ופי' חדשים היינו שלא באו מעולם בהשתלשלו' בבחי' מ"ן ומ"ד כו' והיינו בחי' עולם העקודי"ם שלמעלה הרבה מעולם הנקודי"ם ועולם הברודי' כידוע והענין דעקודי"ם היינו שהאורות שבו אינם מחולקים בי' כלים אלא עקודים בכלי א' כמ"ש בע"ח והוא לפני האצי' הרבה וע"כ לבחי' שמים וארץ דבעולם העקודים נק' שמי"ם וארץ החדשי"ם לגמרי כו' ואע"פ שגם עכשיו אמר מחדש בטובו בכל יום מעשה בראשית אין זה חידוש גמור אבל שמים וארץ החדשי"ם דבחי' עקודי"ם הם חדשי"ם לגמרי מטעם שהם למעלה מבחי' הברורי' כי לא הי' שם שבירה עדיין כו' והיינו שאמר כי כאשר השמי"ם החדשי"ם והארץ החדשי"ה אשר אנ"י עושה אנ"י דוקא פי' בעצמות המאציל הם נעשים כו' וביאור הדברי' איך אפשר להיות בחי' שמי"ם וארץ שהוא בחי' רצוא ושוב הנ"ל בעצמות המאציל וגם הנה יש להבין עוד איך שייך בחי' רצוא בעצמות המאציל כי אין בחי' רצוא שייך אלא בבחי' נפרד מן העצמו' כו' אך הנה הענין הוא להיות כי בחי' הרצוא מעולמו' הנפרדי' בי"ע כנ"ל היינו שתכלה נפש הנברא לצאת מנרתק חומר גופו ליכלל ולהדבק באצי' כמאמר לאשתאבא בגופא דמלכא כו' וא"כ הרי בחי' רצוא זה הוא לצאת מעולם הנפרד כי אין חפצו ורצונו להשאר בבחי' הפירוד למטה וכמאמר מים תחתונים בוכין אנן בעינן למהוי קדם מלכא פי'

קדם מלכא דוקא ולא למטה בבחי' אחורי' המסתירי' כו' וכמ"ש במ"א וא"כ בהכרח לומר שהשוב הוא אחרי הרצוא כנ"ל אבל בעצמו' המאציל א"א לומר כלל גם מעין ודוגמת בחי' רצוא כזה אחר שאין דבר מסתיר לפניו כלל כו' אלא ענין הרצוא שבעצמו' המאציל הנק' עולם העקודי' הוא בחי' הצמצום וההסתלקו' והוא בא דוקא אחרי השוב כידוע בביאור ענין המאמר מטי ולא מטי דבתחלה בא בחי' שוב שהוא בחי' מטי ואח"כ הרצוא שהוא בחי' לא מטי כו' לפי שהשוי"ב קודם לרצוא והיינו דעת אידך מ"ד בגמ' דשמים קדמו לארץ כו' וד"ל. וביאור הענין איך הוא למעלה בבחי' העקודי' כו' הנה יובן עד"מ משפע השפעה שכל שהרב משפיע לתלמידו המקבל כאשר אין ערך למקבל עמו דכאשר ישפיע הרבה הנה כי מטבע הטוב. להיטב רוצה להשפיע לו כמו שהוא בעצמו מבין והוא מצד טובו וחסדו אך כלי המקבל קצר מהכיל עומק השגת המשפיע ולא יסבלנו כלל אשר ע"כ אחר שבא להשפיע ונגמר בדעתו להשפיע לו הכל מיד חושב המשפיע ומתבונן בקוצר כלי המקבל ומתחרט ע"ז ומצמצם בעצמו אור השפע שלא ישפיע למקבל רק בצמצום ובמדה כפי קבלתו בלבד כו' ונמצא הרי בחי' החסד וההמשכה קדמה לבחי' הצמצום והכל בעצמות המשפיע עדיין קודם שישפיע בגילוי בדיבור למקבל כו' והנמשל מכל זה יובן למעלה ג"כ איך שבבחי' העצמו' של המאציל הנק' בחי' עקודי' בחי' השוב הנק' מטי קודם לבחי' הרצוא הנק' לא מטי כי בחי' החסד והטוב להשפיע הכל בא בעצמו' המאציל קודם לבחי' הצמצום וההסתלקו' למנוע אור השפע שזהו פי' מטי ולא מטי כידוע והכל בעצמות המאציל עדיין קודם שיבא אורו בגילוי באצי' כמבואר במשל הנ"ל וד"ל. וזהו כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה אני בחי' עצמו' המאציל ושם בחי' השוי"ב הנק' שמים קדמו לארץ שהוא בחי' הרצוא וע"כ הזכיר שמים תחלה וזהו דעת אידך מ"ד דשמים קדמו כו' וד"ל עומדי"ם לפני פי' לפני היינו בבחי' העצמות הפנימי' כנ"ל וכמשי"ת בסמוך עוד ופי' עומדי"ם היינו לפי שגם עכשיו רוי"ש זה שבעצמו' המה עומדים לפני בחי' העצמו' של המאציל תמיד אלא שהיה כלולי' עדיין בבחי' עצמו' ולא יצאו לידי גילוי עדיין ולע"ל יתגלה בחי' עולם העקודי"ם למטה כמשי"ת בסמוך בעז"ה וד"ל:

כַּן יעמוד זרעכם ושמכם כו'. דהנה פי' הפשוט בפסוק כך הוא דכמו שהשמים וארץ החדשים עומדי' תמיד לפני דוקא כך זרעכם ושמכם יעמוד ג"כ לפני דוקא ויש להבין תחלה מהו פי' לפני בשמים וארץ החדשי' אשר אני עושה כו'. דהנה כתיב הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד. פי' מא"ד הוא בחי' פנימי' דעתיק כי הנה מבואר בע"ח בבחי' יחודי' דא"א זוי"ג עכשיו שהוא רק לצורך העולמו' לחדש נשמות הישינות בלבד כו' אבל להמשיך אור נשמה חדשה לא יהי' אלא לעתיד דוקא בימות המשיח כו'

וביאור הדבר הנה כל הנשמות שרשם מאדה"ר שהוא הכולל כללות כל הנשמות שנולדו אחריו בכל דור עד ימות המשיח כנודע ושרש הראשון שלהם הוא בא מבחי' נקודי' שנפל מהז"ת שבו בבחי' שבירה ובאו בבחי' הברורי' באבי"ע אותן ששרשם לפני האצי' נתבררו באצי' ואשר שרשם באצי' ירדו למטה להתברר כו' והנה ידוע שבאוי"א וגם בחיצוניו' ע"י הי' קצת נפילת המדרגה משא"כ בבחי' פנימי' דע"י לא ירד ממדרגתו כלל וכלל והטעם הוא להיות כי בחי' אור א"ס מאיר בפנימי' הכת"ר הנק' עתיק כנודע והוא ובאור א"ס עצמו נא' אני ה' לא שנית"י וקמ"י כחשיכה כו' ולהיות כן כל הנשמו' שיצאו מאדה"ר לבא בבחי' הברורי' כו' הרי שרשם הוא רק מבחי' חיצוניו' דע"י בלבד שירד אורו עכ"פ אבל לא מבחי' פנימי' ע"י אמנם לעתיד יהי' התגלות אור חדש לגמרי דהיינו נשמות חדשות לגמרי שלא יצאו לאור עדיין בבחי' סדרי ההשתלשלו' דאבי"ע והיינו מבחי' פנימי' דע"י שלא הי' בו ענין ירידה כלל והוא מאיר מבחי' עצמו' אור א"ס וזהו פי' ישכיל עבדי' שהוא בחי' משיח שהוא אדה"ר כידוע בפי' אד"ם אד"ם דו"ד משי"ח ולפי שבימות המשיח יבאו הנשמו' החדשות לגמרי למטה בכנ"י ע"כ אמר ישכיל עבדי' ירום כו' מאד שהוא בחי' פנימי' ע"י שמשם יומשך אור נשמו' החדשות (וזהו ושבת אני את המתים שירדו בבחי' הברורי' כו' והיינו ההפרש בין תחי"ה לימות המשיח) וכמו שאו' אור חדש על ציון תאיר כו' חדש לגמרי וכידוע שכל המשכת בחי' אור חדש מעיקרו אשר י'דיין לא הי' בסדרי ההשתלשלו' הוא בא ונמשך בהכרח מבחי' עצמו' אור א"ס שמאיר בפנימי' הכת"ר כנ"ל וד"ל. וזהו שמים החדשי' לגמרי אשר אני עושה וכנ"ל עומדי"ם לפני' פי' לפני' היינו בחי' עצמו' אור א"ס שמאיר בפנימי' עתיק שיתגלו לעתיד כנ"ל וידוע דשמים וארץ הן בחי' זו"ג שרשי התולדה של כללות הנשמו' ועכשיו אין יחודם רק לחדש נשמו' הישניות כנ"ל אבל לעתיד יאירו גם הם מבחי' אור חדש שבא יבא מעצמו' אור א"ס והיינו אשר אנ"י עושה כו' שהן עומדי' לפני' דוקא בבחי' הפנימי' שלמעלה מבחי' הברורי' כו' וד"ל והיינו שאמרו ז"ל עתיד"י צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש כו' כי יאיר בהם אור חדש שלא הי' כמוהו בהשתלשלו' כו' וד"ל. ומעתה יש להבין מה שאמר דכמו שהשמים והארץ החדשים עומדים לפני' דהיינו בבחי' הפנימי' דעתיק כך יעמוד זרעכ"ם ושמכ"ם כו'. דהנה הנביא מבשר שנשמו' ישראל שהיו בגופים עד ימות המשיח שבאו בבחי' הברורי' כנ"ל יתעלו גם הם לעתיד ויוכללו למעלה בבחי' פנימי' ע"י שנק' מא"ד וכמ"ש ישכיל עבדי' כו' וכנ"ל וזהו שאמר כאשר השמים החדשי' עומדי' לפני' כ"ן יעמו"ד זרעכם ושמכ"ם כו' והנה מה שאמר כפל לשון זרעכ"ם ושמכ"ם הענין הוא *

(*) כ"ה בגוכתי"ק, ומכאן עד סיום הדף נשאר חלק.

בעזרה שבת פ' בשלח

לסוסתי ברכבי פרעה דמיתך רעייתי כו'. איתא בזוהר מה פרעה נטל סוסוון נוקבן וכפתי לון בקדמיא וסוסוון דוכרין לאחורא כו' וכד לאנחא קרבא נטל נוקבי ושוי לן לאחורא כו' כך וה' הולך לפניהם יומם ולבתר חזרה שכינתא לאחוריהן דישאל כמ"ש ויסע מלאך האלקי ויעמוד מאחריהם הה"ד לסוסתי ברכבי פרעה דמיתך רעייתי ע"כ. והנה •

להבין שרשי הדברים הנ"ל. הנה להבין שרש ענין אותיות זכרים ואתיו' נקבות כו' הנה תחלה יש להבין שרש ענין האותיות דהנה שרש האותיות הוא מלמעלה מעלה מן השכל הרבה כו' דהנה לכאורה יפלא למה נתקנה התפלה בדיבור באותיות דוקא ולא יספיק בכונה שכליית כי העיקר הוא הכוונה וההשגה דוקא וכן בלימוד התורה למה דוקא בדיבור בקריאת אותיות והלא עיקר המצוה והגית בה בהגיון כו' אך הענין הוא דאותיות שבתורה ותפלה שרשם גבוה גם מגופה של ההשגה המלוכשת בהאותיות כי הנה לכאורה הרי צרופי אותיות הדיבור נמשכי' ומתהווים מן החכמה וכידוע דאבא יסד ברתא אבל באמת אינו כן דמה שאמרו דאבא יסד ברתא היינו רק שצירופי האותיו' נמשכי' ע"י החכמה דהיינו מה שיש כח לתינוק לדבר ולהוציא אותיות בה' מוצאות בצירופי' שונים כו' אבל בחי' מהות ועצמות האותיות כמו שהן גם מבילתי צירוף בגילוי בדיבור בפה כמו גופו של אות האבג"ד כו' שהאות אל"ף מהגרון הוא יציאתו בלבד אבל גופו ומהותו של אות האל"ף הנה הוא נמשך ונתהווה מלמעלה מן החכמה הרבה אלא שע"י החכמה הוא יוצא מן הגרון כו' והיינו ששרש התהוות גופן של מציאת האותיות הוא מבחי' אור הכת"ר שהחכמ"ה יונק ממנו בבחי' הארה בעלמא בלבד כידוע בפ"י והחכמה מאי"ן תמצא וא"כ הרי יש בכחן של האותיות מצד גופן שנתהוו מבחי' הכת"ר מעלה ומדרגה גבוה מה שלא ימצא גם בחכמה עצמה ומכ"ש באור השכל המלוכש באותיות פרטיים ולהיות כן ניתנה התורה באותיות דוקא כו' באותיו' מצד שרש התהוותם יש בהן בחי' אור א"ס שבכתר שלמעלה הרבה מבחי' חכמה שמלוכשת באותיו' התורה וע"כ עיקר המצוה דוקא בקריאת אותיו' התורה והיא עיקר המצוה יותר ממצות ההגיון בלבד מטעם זה וכן מטעם זה עיקר הענין בכווננו בתפלה הוא דוקא באותיו' שבה לפי שהן יותר גבוהי' מצד עצמן מן ההשכלה וההשגה שמלוכש באותיו' וכידוע שהאותיות בכל מקום המה מעלים את האור של ההשגה

(*) כ"ה בגוכתי"ק, ומכאן עד סיום העמוד נשאר חלק.

המלוכב בה וז"ש בא את"ה וכל בית"ך אל התיב"ה לפי שהתיב"ה שהן האותיו מעלים כל הנפש עם כל השגתה באלקו' שמשגת בתיבה זאת וע"כ צריך לקשר כל נפשו רק באותיו שבתובה מצד עצמן בלבד ולא בהשגה שכליית שבה וזהו בא את"ה וכל בית"ך אל התיב"ה דוקא וד"ל אך הנה לפ"ז א"צ להעמיק הדעת בהשגה שכליית שבתובה ובאמת צריך דוקא כונה והשגה באלקו' וכמ"ש שמ"ע ישראל כו' אך הענין הוא דההשגה והכונה ודאי צריכה אבל האותיו מעלין את ההשגה ובאמת הנה עיקר עבודת האדם הוא שיעמיק בהשגה וכונה כל חד וחד לפום שיעורא דילי' כו' וכמ"ש נודע בשערים בעלה וכידוע אבל מה שהאותיו מצד עצמן ומהותן מעלין את ההשגה והכונה זהו לא נק' עבודת האדם אלא ממילא בא וז"ש לא בגבורת הסוס יחפץ פי' האותיו נק' סוסים עד"מ הסוס שמעלה את הרוכב ומוליכו למרחוק במקום שאין בכחו להגיע שמה מצד עצמו כך האותיו מעלין את הנפש עם השגתה בחי' עצמו אור א"ס שבכת"ר שמשם נחצבו גופי האותיו אך לא בגבורת האותיו שנק' סוס יחפץ המאציל כי עוד החפץ והרצון הוא בעבודת האדם וזה לא תלוי בעבודת האדם כלל אלא בגבורת הסוס מצד עצמו וגם לא בשוקי האיש ירצה פי' שוקי האיש עד"מ האיש הרוכב על הסוס שירכותיו עם שוקיו מלבישי' לסוס ונאחזו בו והסוס מוליכו למרחוק כך השגת השכל שבאדם הנה הוא מתפשט באותיות התיבה ובהשגת השכל הרי יש בחי' נה"י שהוא בחי' התפשטו' עצמו ההשכלה וההשגה כשבאה בבחי' מחשבה עכ"פ ונק' בחי' מל' דתבונה שמשם נחצבו אותיו דמחשבה הנק' לאה וזהו הנק' שוקי האיש כי אי"ש נק' מוחין דאבא ואימא שמתפשטי' במדו' ושוקי האיש הזה היינו בחי' נה"י דתבונה כשמחשב את ההשגה בהתפשטו' במחשבה ובחי' נה"י הללו דתבונה הוא הנק' שוקי האיש שרוכבין על אותיו התיבה כי המה מלבישי' לאותיו התיבה כשמהרהר בה כנראה בחוש וגם בחי' שוקי האיש הרוכב על התיבה ג"כ לא ירצה כי אין זה בחי' עבודה כלל לאיש אחר שההולכה שלו הוא מצד אותיות התיבה כנ"ל ולא מצד כחו העצמי אלא רוצה ה' א"ת יריאיו המייחלים לחסדו פי' א"ת יריאיו א"ת הן כללות אותיו הדיבור וכאשר מדבר באימה וביראה וביטול גדול נק' א"ת יריאיו ואזי ממילא נמשך באדם התפעלות האהבה שנק' חסד וז"ש את יריאיו המייחלים לחסדו כי הרי דרכו של איש לחזור אחר אשה וכך ממילא יחזור איש שהוא בחי' האהבה אחר האשה שהוא בחי' היראה שבאותיו ולזה הוא רוצה כי רחמנא לבא בעי ולא יחפץ בגבורת הסוס כו' כי לא לזה הי' עיקר כוונת המאציל בתחלה כידוע ומבואר במ"א וד"ל:

והנה כל זה הוא בחי' סוסי' נקבו"ת שהן בחי' האותיו שמעלין ההשגה מלמעלה למטה והרי הם בחי' מקבלים לקבל אור ההשגה בתוכן ואעפ"כ המה מעלין השכל עד בחי' הכת"ר כנ"ל וכמ"כ יש בחי' סוסי' זכרים והוא כדוגמא של בחי' סוסי' נקבו' הנ"ל אלא שהמה באין מלמעלה למטה דוקא והענין הוא כמ"ש כי תרכב על סוסי"ך כו' דקאי במ"ת דכתיב קול

דודי הנה הוא בא מדלג על ההרים מקפץ על הגבעו' כו' פי' וענין הדילוג הזה שמדלג גם על ההרים כו' הנה ידוע דבמ"ת פכ"ב דיבר ה' כו' והיינו שמבחי' עצמות אור א"ס ב"ה ה" התגלות בדיבור כמ"ש אנכי ה' אלקיך וידוע דאנכ"י הוא בחי' פנימי' הכתר שהוא מל' דא"ס והיינו אנכ"י מי שאנכ"י כו' והרי נאמר והאלק"ים יעננו בקול דהיינו בקול דברים באותיו' ותיבות ד' הדברות כמו לא תרצח וכיוצא וא"כ הרי אנו רואים כאן בחי' דילוג גדול שאור א"ס עצמו הפשוט בתכלית האחדו' הפשוטה נמשך ובא בקול דברים באותיות וז"ש קול דודי כו' מדלג על ההר"ים פי' שהי' בחי' דילוג גדול שלא כסדרי ההשתלשלות דכפי ההשתלשלו' הי' צריך שיומשך הארת אור א"ס תחלה בחכמה ובינה ומחור"ב למדו' כו' ומשם לאותיו' הדיבור ובמ"ת הי' בחי' דילוג על ההר"ים שהן חור"ב וגבעו' שהן המדו' אלא מבחי' עצמו' אור א"ס נגלה באותיו' והי' כמו שמבואר למעלה דיש באותיו' מאור הכת"ר כך נמשך מבחי' אור הכתר באותיו' הי' הדברות אך שהארה זאת הי' מלמעלה למטה והוא הנק' בחי' סוסי' זכרי' וד"ל. וזהו כי תרכ"ב על סוסיך שבמ"ת נדמה ב"ה הדברו' כרוכב על הסוסי' שהן בחי' אותיות זכרים שגם בחכמה לא יוכל להגלות האור כ"א באותיו' ולזה הטעם יש כח באותיו' להעלות מלמטה למעלה אלא שהן נקראין סוסי' נקבות כנ"ל ומלמעלה למטה נק' סוסי' זכרים וד"ל. והנה את זלעז עשה האלקי' כו' כי הסט"א נדמה לקדושה כקוף בפני אדם וע"כ פרע"ה שהוא בחי' כת"ר דקליפה העמיד סוסוון נוקבין בקדמיתא כמ"ש בזהר הנ"ל דהיינו מה שהאדם נדבק בעניני עוה"ז שהוא בחי' אותיו' נקבות שמעלין את נפשו לידבק במקום הקליפות שהוא בחי' כת"ר דקליפה שמשם מקור מחצב מציאו' התהוו' אותיו' דקליפה דהיינו למעלה מן הטעם ודעת דקליפ' כו' וד"ל:

וז"הו שרש ענין מאמר הזהר הנ"ל דפרעה נטל סוסוון נוקבן בקדמיתא וסוסוון דזכרין לאחורא פי' שהעלה כל מדרגו' הקליפו' ע"י בחי' אותיו' נקבות שיש בכחן להעלות עד בחי' כת"ר דקליפה כו' כדי שבהגיע המלחמה ימשיך בחי' אותיות זכרים בקדמיתא כי מחמת העלא' אותיו' נקבו' ממשיכ' ממקור האותיו' שהוא בחי' כת"ר דקליפה אותיו' זכרים כנ"ל והן הנה בחי' הרהורי עבירה שקשין מגופה של עבירה כידוע וד"ל. וכגוונא דא וה' הולך לפניהם יומם בקדמיתא ולבתר חזרה שכינתא לאחוריהן כו'. פי' והי' הוא בחי' מל' דאצ"י כמשארז"ל והי' הוא ובית דינו דינא דמלכותא כו' והוא בחי' אותיו' נקבות בקדושה האלקית שבמדה זו יצאו כללו' נ"י מגלות מצרים דכתיב אנכי ארד עמך מצרים' ואנכי אעלך כו' דהיינו שם ב"ן שירד בגלות מצרים ואותו השם הוא שהעלה אותם ממצרים וזהו ואנכ"י אעל"ך כו' וכמ"ש לכתך אחרי במדבר כו' ותחלה יש להבין שרש ענין יציאת מצרים למעלה דהנה בחי' מצר"ים הוא מצר מי דהיינו כל בחי' גבול ומיצר שהוא ענין הכלי המגביל את האור ומצמצמו והיציאה מן המיצר הזה הוא ענין יצ"מ למעלה כי הנה עצמו' אור א"ס הוא פשוט בתכלית ואין לו תחלה כו' וכמ"ש

גם השמים ושמי השמים לא יכלכלוך אך כאשר אור א"ס מאיר דרך צמצום בקו וחוט מתחלק האור ונגבל בכלים מכלים שונים והן כללו' ה' כלים די"ס דאצ' ועד"ז מאצ' לבריא' ומבריא' ליצי' ומיצי' לעשי' כידוע עד שנמצא בחי' ההתחלקות אור ושפע לריבוא רבנות מדרגות שונות בכל עולם ועולם כמ"ש אלף אלפי' ישמשוני' וריבוא רבבן קדמוהי כו' וכתוב גדול אדונינו ור"ב כ"ח וידוע הפי' דב' תיבות הללו ור"ב כ"ח שעולה מספר רל"ו שהן רל"ו אלפי' רבבות פרסאו' כו' כמ"ש בס"י אבל בעצמו' אור א"ס הוא למעלה מבחי' ההתחלקו' עדיין וע"כ כאשר יש עליי' מעולם לעולם כמו מעשי' ליצי' ומיצי' לבריא' היינו ענין יציאה מן המיצר והגבול דכלי"ם וגם מבריא' לאצ' ומאצ' לגבי עצמו' המאציל הכל הוא ענין היציאה מן המיצר והגבול שהכלים מקבלי' האור דא"ס כו' דהיינו אפי' ע"ס דאצ' עצמן כמו חכים ולא בחכמה ידיעא נק' מצרי"ם מצר מ"י שהוא מיצר ד"ם החכמה כי עצמו' אור הא"ס הוא נבדל בערך גם מבחי' חכמה כו' וכידוע בפי' המאמר אנת חד ולא בחושבן כו' והנה ידוע בשרש ענין ב' פרשיו' דק"ש שפ' ראשונה שיש בה מב' תיבו' הוא בחי' שם מ"ב דאנא בכח כו' שבו כל העלאו' שעולין מעולם לעולם העליון היינו והוא מ"ש בשתים יכסה פניו כו' וכמ"ש במ"א באריכות והיינו מ"ש בכל מאד"ך בפ' ראשונה ולא בפ' שניה לפי שבכל מאד"ך היינו ענין היציאה מן הכלי אל עצמו' אור א"ס בכל עולם לפי ערכו והוא ענין יצ"מ כנ"ל וד"ל אבל בפ' שניה לא נא' בכל מאד"ך לפי שפ' שניה הוא בשם ע"ב דחס"ד בגי' ע"ב שהן ע"ב קשרים של חסד והענין הוא עד"מ הקשר שיש בו חדרים רבים למעבר המים שיוכלו לעבור בהם בהתחלקות מעט מעט בכדי שלא ישטפו שטף רב כו' וכמ"ש במ"א כך הוא בחי' ע"ב קשרים למעלה בבחי' רב חסד העליון של המאציל שהוא דוקא בחי' התחלקו' האור שיתלבש בריבוי הכלים דוקא מלמעלה למטה כדי שיומשך האור גם למטה מטה כו' וכמ"ש במ"א באריכות וד"ל ונמצא שם ע"ב זה הוא היפך שם מ"ב ששם מ"ב הוא ענין העלא' ויציאת האור מן הכלי ושם ע"ב הוא דוקא ירידת והתלבשו' האור בכלי בצמצום אחר צמצום כו' ולזה הטעם נא' בפ' שני' ונתתי עשב כו' ולכאורה יפלא איך יאמר משה ע"ע ונתת"י ואם מפני ששכינה מדברת מתוך גרונו של משה הרי גם פ' ראשוני' משה אמרה כמשמעו' הלשון שמע ישראל ה' אלקינו כו' ולמה לא נא' ונתת"י בפ' ראשונה אלא הענין הוא משום דבפ' שני' הוא שם ע"ב שהוא המשכת וירידת האור בצמצום הכלי שיכול לבא האור עי"ז גם בכל מי שיש לו נשמה אלקי' מבי"ע בריבוי הצמצומי' ויוכל גם הוא לומר ונתת"י כמ"ש ודבר"י אשר שמתי בפ"ך שדבר ה' מדבר בו וכענין מתני' מלכתא כו' וכמ"ש במ"א וזהו פי' רוח"י אשר עלייך ודבר"י אשר שמתי כו' כי זהו בחי' אתדל"ע מצד עצמו שיתלבש האור בכלי כו' כנ"ל ובוזה יובן הטעם מ"ש בפ' שני' לאהב"ה בה"א שהוא ענין פועל יוצא כלומר שפועל אהבה למעלה באור א"ס שימשיך אור חסדו הבלתי ב"ג שיתלבש בכלים וכמ"ש אהבתי אתכם אמר ה' כו' וזהו לאהב"ה את הו"י אלקיכם שיהי' הו"י בכלי שהוא בחי' אלקי"ם כו' המגביל

האור כדי שיהי' בחי' גילוי אור א"ס למטה ובלעדי בחי' הכלי המצמצם לא היו הנבראי' משיגי' גילוי זה כו' והיינו מפני האהבה' שהוא רב חסיד כו' וד"ל. ובהקדמה זאת יובן ענין וה' הולך לפניהם יומ"ם שהוא בחי' סוסוון נוקבן דקדוש' דהיינו בחי' יציא' מן המיצר והגבו' של ההשגה המלובשת באותיו' בצמצום כי הרי האותיו' הן מעלין את הנפש למקור החכמה שהוא בחי' כת"ר שבו שורה עצמו' אור א"ס כנ"ל וכך בחי' מל' דאצי' שנק' וה' הי' הולך לפני מחנה ישראל להעלותם מן הכלי והגבול לגבי עצמו' אור א"ס כענין שם מ"ב הנ"ל שבפ' ראשונה באמרו בכל מאד"ך כו' ועליי' זו היא עד רום המעלו' מבי"ע לאצי' ומאצי' למעלה כו' כנ"ל והיינו מ"ש ואנכי' אעליך שהוא שם ב"ן שנק' אותיו' נקבות ומטעם הנ"ל במשל וד"ל ואח"כ במ"ת נמשך עיי"ז מלמעלה למטה בחי' אותיו' זכרים שנק' סוסוון דוכרין והוא בחי' אתדל"ע כמו שמבחי' רב חסד דעצמו' המאציל שמתחלק בכלים שהוא שם ע"ב שבפ' שני' כנ"ל כידוע הכלל דבאתעדל"ת אתעדל"ע וכמ"ש אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף משום דרוח אייתי רוח ואמשיך רוח כו' וכמו שבשיר השירי' בהעלא' מ"ן דכנ"י באמרה הנך יפה דודי כו' כן נמשך אתדל"ע לומר הנך יפה רעייתי כו' וזה שאמר בזוהר דלבתר חזרה שכינתא לאחוריהו כו' כמו שפרעה בהגיעו ללחום העמיד סוסי' זכרים תחלה וכמשי"ת עוד בסמוך בעזר"ה וד"ל.

והנה עדיין יש להבין מה היה ענין קריעת י"ס ולמה כתיב ויעמוד מלאך האלקי' מאחריהם בשעת קריעת י"ס דוקא וגם פרעה העמיד סוסים זכרי' דוקא כשנכנסו ישראל בים כו'. אך הענין הוא דקריעת י"ס הי' עיקר ומקור להיו' אח"כ מ"ת בבחי' דילוג הנ"ל. כי הנה אחר ק"ש אומרי' באמת ויציב וים סוף להם בקעת וזדים טבעת כו' ולכאורה אין שייכו' להזכיר קריעת י"ס בין ק"ש לש"ע. אך הענין הוא דכתיב הפך ים ליבשה כו' שם נשמחה בו. פי' ים ויבשה הוא עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא כי בים יש כל הברואים שיש ביבשה כמארז"ל כל מה שיש ביבשה כנגדן יש בים כו' אלא שבים מכוסין המה בהעלם כו' וכך למעלה בחי' עלמא דאתגליא הוא כח הפועל בנפעל שהוא בחי' מל' דאצי' וכל מה שיש בעלמא דאתגליא הנק' יבשה למעלה הכל יש בעלמא דאתכסיא הנק' ים למעלה כדמיון אותיו' הדיבור שנמשכי' מאותיו' המחשבה שבודאי אין דיבור נגלה למטה שלא הי' תחלה במחשבה ואדרבה לא כל מה שיש במחשבה נגלה בדיבור כנראה בחוש וכך למעלה מן בחי' ההעלם דעלמא דאתכסיא לא הכל בא לידי בחי' התגלות בעלמא דאתגליא רק אפס קצהו בלבד ועד"ז הוא עד רום המעלות בכל העולם וגילוי שבד' עולמו' דאבי"ע והמופת לזה הוא ממה שמצינו ביי"ג מדה"ר שבאין מעצמות המאציל רק בב' אותיות בלבד והן בחי' השערו' דייג תקוני דיקנא שהן כמו יודי"ן ווי"ן כידוע לפי שאינו נמשך מהעלם לגילוי רק בחי' הארה בעלמא ואפס קציהו בלבד וד"ל:

והנה כל בחי' העלם וגילוי הנ"ל הוא מתחיל מבחי' קו וחוט שאחר הצמצום הראשון הנק' מקום פנוי כו' אבל בבחי' עצמו' האור דא"ס שלפני הצמצום הזה כתיב קמי' כחשיכה כאורה כו' קטן וגדול שם הוא פי' חושך בחי' ההעלם ואורה הוא בחי' הגילוי וקמי' עצמותו כחשיכה כאורה שהעלם והגילוי שניהן שוין דגם ההעלם בחי' גילוי נחשב מאחר שהוא למעלה מבחי' השתלשלות לגמרי וע"כ שם משהו קטן וגדול כו' וכמ"ש במ"א והיינו לפי שגם הצמצום במקום אינו מסתיר לפניו כלל כי אינו נחשב רק בחי' עשיי' ונק' אדם דעשי' בכלל כו' וד"ל וזהו הפך ים ליבשה פי' בשעת קריעת י"ס נהפך עלמא דאתכסיא שהוא בחי' ההעלם לבחי' גילוי שנק' יבשה וע"כ אמר דשם נשמחה בו פי' בו בעצמותו ומהותו ית' דוקא דהיינו למעלה גם מבחי' המקור לאצי' ששם כחשיכה כאורה בחי' ההעלם והגילוי שוין כי גם ההעלם לגילוי יחשב וכמו שאומרי' לפניך נגלו כל תעלומות כו' וע"כ נהפך הים שהוא בחי' ההעלם לגילוי ולכך אמר שם נשמחה בו דוקא דהיינו בבחי' מל' דא"ס עצמו קודם שבא לידי צמצום בקו וחוט שהוא בחי' ההעלם והגילוי בכלל כידוע ומבואר במ"א בפי' ומבלעדי אין אלקי"ם כו' וד"ל ובוה יובן פי' אנכי ארד עמך כו' ואנכי אעלך ג"ם עליה דלכאורה גם עלה שאמר מיותר הוא לגמרי אחר שכבר אמר אעלך כו' אך הענין הוא דאעלך היינו למעלה מן ההשתלשלו' דבי"ע וכנ"ל בענין שרש יציאת מצרים למעלה כו' והוא ע"י אתדלית דוקא ע"י בחי' אותיו' נקבות שנק' סוסי' נקבות כנ"ל באריכו' כמ"ש שהאותיות מעלין את הנפש עד בחי' הכת"ר כו' ועי"ז נמשך אתעדל"ע בחי' סוסי' זכרי"ם כו' אך לאחר יציאת מצרים אמר אנכי אעלך גם עלה פי' עליי' אחר עליי' הראשונה כי עליי' הראשונה באתעדל"ת תליא מילתא ואחר זה יתעלו כנ"י עוד במקום הגבוה מאד נעלה שאין אתעדל"ת מגיע לשם כלל ושם אתעדל"ע מצד עצמו הוא בא בלי שום אתעדל"ת כלל והיינו שאמר למשה בשעת קריעת י"ס מה תצעק אלי כי אין אתעדל"ת מגיע לשם כלל והיינו בחי' עצמו' אור הא"ס שלמעלה מבחי' הצמצום בקו כנ"ל שאין שם בחי' התחלקו' מעלה ומטה העלם וגילוי כו' וכנ"ל וזהו שאומרי' וים סוף להם בקעת כו' דהגם שבק"ש אומרי' בכל מאדך שהוא בחי' יציא' מן המיצר כנ"ל הרי אין זה עדיין רק בחי' העלאה הראשונה דאעלך כנ"ל אבל להיו' עליי' השניה דגם עליה למעלה מכל עיקר ההשתלשלו' כנ"ל הוא אחר יצ"מ והיינו שאומרי' באמת ויציב וי"ם סוף להם בקעת לפי שקריעת י"ס הוא מגיע לבחי' עצמו' אור הא"ס ולזה אומרי' אותו בין ק"ש לש"ע דבק"ש בהכנה הוא לעליי' זאת באמרו בכל מאדך כנ"ל ובש"ע צריך להיו' ירידת אור חדש מן העצמו' בחי' ברכאן דצלותא באמרו באי כו' כידוע ע"כ אומרי' וים סוף להם בקעת בתחלה משום דרוח אייתי רוח כו' וד"ל וזהו שקריעת י"ס הי' הכנה גם למית שאח"כ כי בקריעת י"ס הרי ההעלם בא לידי גילוי וע"כ יוכל להיו' אח"כ בחי' הדילוג למעלה לבא האור בבחי' התגלו' אותיו' שנק' סוסי' זכרי"ם כנ"ל וד"ל:

ובכל זה יובן מ"ש ה' ילחם לכם ואתם תחרישון ואמרו בזוהר ואתם תחרישון לא תתערו מידי כי מתחלה כתיב ויצעקו בניי צעקה זאת בחי' העלא' מ"ן היתה באתעדל'ת והשיב להם ואתם תחרישון לא תתערו מידי כי אין אתעדל'ת מגיע לשם כלל והשתיקה יותר טובה וד"ל. והנה אמרו עוד בזוהר ע"פ ויאמר מה תצעק אלי בעתיקא תליא מילתא. פי' ויאמר כתיב סתם ולא נאמר מי הוא וע"כ מפרש הזוהר דויאמר זה הקדב"ה אמר מה תצעק אלי דהיינו בחי' ז"א דאצי' שנק' קודב"ה כידוע ואמר למשה מה תצעק אלי כי אין הענין תלוי בהעלא' מ"ן כלל שיהי' הענין תלוי בשם הוי' דז"א אלא בעתיקא תליא מילתא פי' עתיקא הוא בחי' הכת"ר שהוא בחי' קוצו של יו"ד שלמעלה משם הוי' דז"א וזהו עד יעבור עמך הוי' כו'. וביאור הדברי' הנה בהעלאת מ"ן בצעקה כמ"ש ויצעקו בניי כו' גורם בחי' המשכת המ"ד וז"א דאצי' שנק' הוי' בכלל כידוע וזהו כללות ענין המצות שהמה העלא' מ"ן לגרום המשכו' אורות בכלים למעלה אבל הנה זהו דוקא מצד מעשה המצוה עצמה בלבד ואמנם בחי' שמחה של מצוה גבוה מגופה של המצוה מצד שהשמחה הזאת מעוררת למעלה בחי' שמחה ועונג העליון הנק' עתיקא מלשון המעתיק הרים כו' שהוא מתנשא מימות עולם כו' ומשם מעורר עוד למעלה והיינו במקור התענוגי' כו' שהוא בבחי' עצמו' אור הא"ס וזהו אשר קדשנו במצוותיו אשר לשון תענוג כמ"ש באשרי' כו' וכידוע וע"כ הוא למעלה למעלה מבחי' התלבשות אורו' בכלים שע"י גופי המצות מעשיות וכיוצא בזה הי' בשעת קריעת י"ס דכתיב הפך ים ליבשה כו' שם נשמחה בו פי' נשמח"ה כמו ענין שמחה של מצוה שמגיע במקור התענוג ושמחה העליונה שבעצמו' המאציל וז"ש נשמחה בו בעצמותו דוקא כנ"ל וזהו עד יעבור עמך הוי' שהגיעו אז בשעת קריעת י"ס למעלה משם הוי' שהוא בחי' אורו' בכלים וד"ל וזהו שאמר בזוהר מה תצעק אלי בעתיקא תליא כי הגיעו בשעת קריעת י"ס לבחי' מקור העונג העליון הנק' עתיקא שלמעלה מבחי' אורו' וכלים דאצי' שכללותם הוא וע"כ אמר הקדב"ה שהוא בחי' ז"א מה תצעק אלי להעלו' מ"ן ולגרום יחודי' דאורו' בכלים שאין השעה צריכה לכך כלל כי עכשיו הכל בעתיקא תליא וכמ"ש שם נשמחה בו ומטעם הנ"ל דאין אתעדל'ת בהעלא' מ"ן מגיע לשם כלל כי קמי' כחשיכה כאורה כו' וכנ"ל וד"ל:

ובכל הנ"ל יובן פי' מאמר הזוהר הנ"ל דפרעה העמיד סוסוון נוקבן בקדמיתא להעלו' מ"ן ועי"ז סוסוון דוכרין אוחיו למיזל כו' ואח"כ בהגיעו לים העמיד סוסוון דוכרין ונטל נוקבן ושוי לון לאחורא וכך כתיב וה' הולך לפניהם יומם ולבתר חזרה שכינתא לאחוריהם וכמ"ש ויעמוד מלאך האלקי' מאחריהם הה"ד לסוסתי ברכבי פרעה דמיתך רעייתי ע"כ. פי' כי פרע"ה הוא בחי' כת"ר דקליפ' ונק' תנים הגדול הרובץ כו' ובתחלה העמיד סוסי' נקבו' כנ"ל להעלו' מ"ן כדי להמשיך סוסי' זכרי' כו' כנ"ל אך בהגיעו לים ששם נהפך בחי' ההעלם לגילוי ואין אתדל'ת מועלת כלל כנ"ל אזי נטל

סוסוון נוקבן ושוי לון לאחורא כו' כי רצה לעורר אתדלע מצד עצמו בלתי אתעדלית בהעלא' מ'ן כלל בכדי שלא יבא האור מיוחד לכנ"י דקדוש' כו' וכמ"ש במ"א ואמנם גם בכנ"י דקדוש' חזרה שכינתא לאחוריהם דישראל כו' שלא יעלו העלא' מ'ן כלל וכנ"ל בפ"י מה תצעק אלי בעתיקא תליא כו' והיה בחי' אתעדלע מצד עצמו לישראל בלבד וכמ"ש שם נשמחה ב'ו בו דוקא וכנ"ל וע"כ הי' קריעת י"ס דוקא הכנה למ'ת באותיו' זכרים כו' והיינו שאמר הה"ד לסוסתי ברכבי דמיתוך רעיית' דמל' דאצי' • שרש כנ"י חזרה לאחוריהם שלא יעוררו באתעדלית כלל כדוגמא שעשה פרעה בסוסוון מקבל דשוי לון לאחורא מטעם הנ"ל וז"ש דמיתוך רעיית' וד"ל:

בזוהר (פ' יתרו ד' פ"ט ע"ג ועח ד' ב')

ת"ח בהאי יומא דאורי' מתעטרא ביה מתעטרא בכלהו, בפקודיו, בכל גזירין ועונשין. בע' אנפין דנהורא כו' מאן חמי ענפין דנפקין מכל ענפא וענפא כו'. פ"י כי הנה בשבת הוא בחי' התגלות העונג עליון, בתוס' אור וגילוי במוחין דאבא דאצי' אזי מתפשטי' הענפין הנמשכי' מאבא בחי' ע"ס שבחכמה בהרחבה והתפשטו' להיות עשר כלול מעשר וזהו מאן חמי ענפין דנפקין מכל ענפ"א כו' וזהו אורי' מתעטרא בכל"א אורי' הוא החכמה עליונה מתעטר' בשבת בהאר' הכ"ע ואז מתעטר' בכלהו להתחלק לרמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת כו' וכ"ז כונתו לבאר שהגדלת הכלי' דאצי' היותן כלולי' למאות ולאלפי' הוא ע"י רבוי האור המתגלה בשבת מעונג העליון (וכנ"ל בזוה' ע"י... וזריתי פרש כו' בענין ה"ח שמתחלקי' למאתן ונ' עלמין כו' ע"ש) חמשה קיימין גו אילנא כו', כלהו ענפין בהו אחידן עכ"ל. פ"י ה"ח דאבא הן מלובשי' בתוך ז"א בכדי להגדיל אברי ז"א בבחי' הגדל"ה והתפשטו' שיתחלק לרמ"ח אברין דמלכא כו' כנודע וכמ"ש בפ' אליהו כו' כמיא דאשקי' לאילנא ורבי וגדיל ליה כו' כי ז"א נק' בחי' אילנ"א וגופ"א דאילנא הוא עמודא דאמצעי' ת"ת דז"א שה"ח קיימין ג'ו אילנא בנקוד' התיכונה דוקא וכלהו ענפין קוין דימין ושמאל בהו אחידן בכדי להתגדל בהגדלה והתפשטו' כנ"ל עד דכל ענפא עביד פירין כמה ענפין דאחידן בכל ענפא כו' וד"ל.

תאנא בהאי יומא נשמתהון דצדיקי' מתעדנין בתפנוקי דע"ק כו' עד ונייחין בנייחא שלים ומתנשי מכלהו כל רוגזין כו' דכתי' ביום הניח ה' לך

(*) תיבה אחת אינו ברור בגוכתי"ק.

(**) תיבה זו אינו ברור בכתי"ק.

מעצבך כו' וכל דנטיר שבת כאלו נטיר אורי' כולה דכתי' אשרי אנוש יעשה
 זאת כו' שומר שבת מחללו כו' וכן בגמ' ארז"ל מהאי קרא דאפי' עע"ז כדור
 אנוש מוחלין להם כו' ע"ש. והטעם לזה הוא בהיות ידוע דאורי' מחכמה
 דאצי' נפקא ומשם נמשכ' בבחי' התפשטו' רמ"ח אברי' רמ"ח מ"ע ושס"ה
 גידי' דשס"ה ל"ת כנ"ל. והנה כשיחטא ואש"ם ויפגום באחת מכל המצות
 עשה ול"ת יפגום בחכמ' עליונה דאצי' אשר אין לו תיקוה כ"א שישוב
 בתשובה שלימה להמשיך מהמקור החכמ' לכפר עון כי החכמה איצ שתחיה,
 להצדיקי' המתנהגי' עפי' ד"ת של החכמה, ולא יסורו הימנה ימין ושמאל,
 אבל הרשעי' ועע"ז שנגד החכמ' שבתורה היא בחי' דיין ונקה לא ינקה כו'
 (כמ"ש במ"א עמרז"ל שאלו לחכמה כו'), ולכן בשבת שמתגלה בחי' עונג
 עליון מקור החכמ"ה, העת להמשיך תיקון לנפשו שפגם בחכמה כו' ולכן
 השומר שבת כהלכתו אפי' הי' עע"ז כאנוש מוחלין לו מצד שממשיך ממקור
 הסליחה בחי' עונג עליון לבחי' החכמ"ה בשבת וזהו כונתו כאלו נטיר אורי'
 כולה שממשיך בחי' מקיף לחכמה בחי' העונג עליון דנטיר לאורי' כו'
 וד"ל.

בעזרה שבת פ' משפטים*

ויאמר לו יהונתן מחר חדש ונפקדת כי יפקד מושבך כו'. הנה ידוע בדברי
 רז"ל דישראל מונין ללבנה ואוה"ע מונין לחמה ולכאורה יפלא למה
 ישראל שהם במעלה העליונה מונין ללבנה ולא לחמה כו'. אך הענין הוא
 דאמרו בזוהר דסיהרא לית לה מגרמה כלום פ"י שאין לה אור עצמי רק מה
 שמקבלת מאור השמש בלבד כך ישראל אין להן משל עצמם כלום רק מה
 שמקבלים מאור האלקי ע"י תורה ומצות כי הרי התורה נקראת תורת הוי'
 וכן המצות מצות הוי' וכמאמר אשר קדשנו במצותיו וכמארז"ל שהקדב"ה
 מתעטף בציצית ומניח תפילין כו' וישראל שלומד בתורת ה' הרי נאמר בו
 אשים דברי' בפוך כו' שדבר ה' מתורת ה' הוא אומר בפיו ומאיר בנפשו אור
 האלקי הגנוז בדבר ה' זו הלכה ששונה כו' וכן במצות שעושה הרי מקבל
 בנפשו אור ה' המאיר במצוה זו שעושה כמו שהיא למעלה שנק' מצות ה'
 ונק' מצותי וא"כ נמצא שאין נפש הישראל רק בחי' כלי קיבול לקבל בעצמו
 האור האלקי שבתורה ומצות מלמעלה ואין לו מצד עצמו כלום כמשל
 הלבנה דלית לה מגרמה כלום כי אינם בבחי' יש ודבר בפ"ע כלל זולת מה

(*) מאמר זה נמצא באור התורה בראשית ע' ד, ב. עם הגהות (בשינויים קלים ביותר) והביאור
 דלהלן אינו שם, ולשלימות הענין מדפיסים כאן המאמר עוד הפעם.

שמקבלי' מבחי' גילוי אלקות כו' וע"כ ישראל מונין ללבנה משא"כ עוכומ"ז שהם בבחי' פירוד מאלקו' יש ודבר בפ"ע מונין לחמה כו' כי לא יוכלו להיות בבחי' הביטול בעצמם כ"כ כמו ישראל לקבל רק מהארת אלקו' שבתורה ומצות בלבד ולכך החזיר הקדב"ה התורה אחר כל אומה ולשון ולא קבלוהו כי לישראל דוקא שייך קבלת אור התורה והמצות מצד כי יש בחי' הביטול בנפשם (יכמארז"ל כל ישראל בני מלכ"ם הם דהיינו מפני ששרש נשמתם ממל' דאצי') ובזה יובן מה שארז"ל ע"פ אשר כתבתי להורותם להורתם כתיב לשון הריון ועיבור כי כל התורה והמצות נתעברו בבחי' עיבור בנשמות ישראל כעובר במעי אמו עד"מ מטעם הנ"ל שגילוי אור האלקי שבתורה ומצות נתקבל כולו בנשמו' ישראל כמשל האשה שמקבלת השפע בעצמותה ומצד עצמה אין לה כלום וכענין ודברי אשר שמתי בפ"ך וכן למען תהי' תורת ה' בפ"ך וכיוצא וגם כל פרטי הדינין וההלכות שבתורה שבפ"פ הרי כולם משה קיבל תחלה בעצמותו ואח"כ מסרה לזקנים וזקנים מסרו לנביאי' עד התנאי' והאמוראים האחרונים שאנו מקבלים מהם וכשאנו שונין ולומדין דבריהם הרי גם אנו מקבלי' בעצמינו דבר ה' ממש שקיבל משה בהר כידוע וד"ל והראי' לכל זה הוא מה שמצינו בקצת מצות מעשיות הנעשות למטה שקורא אותם הכתוב בשם מצות הוי' ממש וכמו בתרומה דכתיב כן תרימו גם את"ם תרומת הוי' הרי שקורא לתרומה שאנו מרימי' בשם תרומת הוי' ממש וכן בקרבנו' הנעשו' למטה אומר את קרבנאי לחמי כו' קרבן הוי' כו' וכיוצא בזה וד"ל....

(ב) ... והנה אחר שנתבאר שכללות נ"י המה בחי' מקבלים בלבד והכל משם הוי' שבתורה ומצות א"כ יובן בזה עוד כמו במשל הלבנה עם השמש שנחלקים לי"ב חדשים שהגם שדרך כלל כללו' נ"י מקבלי' י"ש הוי' אבל יש י"ב צרופי' בשם הוי' ולפעמי' מקבלי' מצרופי' זה ולפעמי' מצרופי' אחר ודרך פרט המה י"ב צרופי' כמו י"ב חדשים למטה בלבנה שבכל חדש מקבלת הלבנה הארה חדשה מן השמש כידוע ופרטי הי"ב צרופי' דהוי' ידוע שלפעמי' שם הוי' זה כסדרו יו"ד בתחלה ואח"כ ה"א וי"ו ולפעמים יו"ד תחלה ואח"כ ו"ה או ה"ה ו"ה ולפעמי' וי"ו תחלה ואח"כ יו"ד ה"א או וי"ו ה"א ה"א כי בכל אות יש ג' צרופי' ובד' אותיו' יש י"ב צרופי' כידוע. ולהבין ביאור הדברי' הנה י"ב צרופי' הוי' הנ"ל הוא הנק' י"ב גבולי אלכסו"ן יהוא ענין ובחי' התכללות המדות העליונות חסד וגבורה ותפארת כו' כ"ל לך הוי' הגדולה והגבורה והתפארת כו' ויובן זה למעלה מאשר אנו למטה במדות שבנפש האלקי' אהבה ויראה כו' שיש בהם בחי' התכללות כ"כ הפכי' יחד אוי"ר כאחד כמו שאמרו וגילו ברעדה במקום גילה שם תהא רעדה וכן

(*) חצי עיגול זה אינו באור התורה שם.

(**) על צד הדף באמצע קטע דלעיל...יש הערה: כמי' אשר חלק ה' אלקיך לכל העמים

שהחליקו כו'. ואין סימן לאיפה זה שייך.

(***) באור התורה שם זה קטע ג.

עד"ז יש התכללות במדו' העליונו' חסד וגבורה כמ"ש לך ה' הגדולה והגבורה כו' דהנה כמו האהבה למטה הוא גורם בחי' ההתפשטו' של חסד כך בחי' אהבה למעלה כתי' אהבת עולם אהבתיך ע"כ משכתיך חסיד והוא הנק' גדולה וכמ"ש ולגדולתו אין חקר שבחי' החסד הזה נמשך להיות מרבה לסלוח גם למי שאינו ראוי כו' כי בהגלות נגלות אור גדולתו ית' הרי כולא קמי' כלא חשיב וזהו מ"ש ולגדולתו אין חקר ואין הסט"א תופסת מקום כלל וממילא אין הפגם שהגביר כח הסט"א בחטא ועון תופס מקום כלל וכמו שאמרו ז"ל בדורו של אנוש דאע"פ שהיו עובדי ע"ז ולא נענשו לפי שניזונין היו בחסדו של הקדבי"ה כו' ולעומת ולנגד מדה זו הוא מדת הגבורה שהוא מדת הדין והצמצום כענין מ"ש שמים לא זכו בעיניו כו' והוא היפך מדת הגדולה לגמרי אך מ"מ יש בשתי מדות הללו בחי' ההתכללו' זה בזה ע"י אור א"ס שמאיר בע"ס דאצי' כי אור א"ס עצמו רם ומובדל בערך מכל הע"ס דאצי' וכמאמר לאו דאית לך מכל אינון מדות כלל וכידוע וע"כ בהגלות נגלו' אור א"ס באצי' נמשך ממילא בחי' הביטול וההתכללות גם בבי' המדות דח"ו הגה"ה הפכים וזהו לך ה' הגדולה והגבורה כו' ועד"ז יש התכללות בדרך פרט בכל הששה מדו' ולפי שהמה כפולי' כידוע בפ"י הנה מקו"ם אתי שמקום כולל ו"ק מעלה ומטה מזרח כו' שהוא לנגד ו' מדו' ויש בחי' המקו"ם למעלה ולמטה ע"כ הם י"ב מיני התכללות ונק' י"ב גבולי אלכסון והיינו ענין י"ב צרופי' שיש בשם הוי' דהיינו כשלפעמי' מאיר הארת החסד בצירוף עם הגבורה הרי ישתנה הצירוף עי"ז ועד"ז בכל פרטי הי"ב צרופי' היינו ע"י שיש י"ב מיני התכללות כמו גם בנצח והוד שאע"פ שהנצח ענף החסד דוקא וההוד ענף הגבורה מ"מ לפעמי' יתכלל החסד עם ההוד והגבורה עם הנצח כו' וד"ל וזהו פי' י"ב גבולי אלכסון כמו עד"מ האלכסון שכולל ומאחד ב' קצוות גשמיים מזרח ומערב מעלה ומטה כו' ויובן גם בחי' פרטי ההתכללו' הזאת במדו' שבנפש האלקית דהנה כל ששה המדות ישנם בנפש האלקית בעבודה שבלב דהנה האהבה לדבקה בו ית' היא נולדה בלב מן ההתבוננו' בגדולת ה' איך שלגדולתו אין חקר כו' הוא ממלא כ"ע וסובב כ"ע כו' ואיך שנשגב ה' לבדו גם אחר הבריאה יש מאין ממש כמו קודם שנברא הבריאה יש מאין וכמ"ש אני הוי' לא שניתי וזהו אתה ה' עד שלא נברא העולם כו' וע"ז ניתקנה כל סדר התפלה בפסד"ז שאומרי' יהללו את שם ה' כי נשגב שמו כו' ואח"כ ביוצר אור אומרי' מה שהמלאכי' או' ג"פ קדוש הוי' צבאו' פי' קדו"ש זה היינו שאור האלקי קדוש ומובדל בערך גם לאחר ההשתלשלות כמו קודם ההשתלשלות ואע"פ שההשתלשלות נמשך בריבוי עליות המדרגות מדרגה אחר מדרגה עד אשר יש נ' אלפי' יובלות כידוע מ"מ גם לאחר תשלום הנ' אלפי' יובלות אין שינוי לפניו מכמו קודם שנשתלשלו הנ' אלפי' יובלות וגם עתה בשעת בריאת העולמו' בעלי' הנ' אלפי' יובלות אין ההארה בהן רק בחי' שמו בלבד אבל לא מבחי' עצמותו ומהותו כי מהותו ועצמותו קדוש ומובדל וז"ש קדוש הוי' ששם הוי' היינו היה הוה ויהי' באין שינוי כלל כו' והוא נק' קדו"ש ובמה נק' קדוש

בצבאות שמובדל ומרומם מריבוי הצבאות הנמשכי' משם הוי' כו' ולזה והאופני' ברעש גדול כו' שנופלת עליהם יראה ופחד בהשגתם בקדושת אור האלקי ויש מלאכי' שאומרי' באהבה כידוע ודוגמת זה יש בנפש האלקי' שתתפעל הנפש מהתבוננו' גדולת ה' ע"ד זה באהבה וביראה לפעמי' באהבה נגלית והיראה נעלמה בה בהעלם ולפעמי' בהיפך שהיראה בגילוי והאהבה נעלמה בה בהעלם והוא ענין ההתכללות באוי"ר וכנ"ל מדת התפארת היינו מה שאחר האוי"ר שנולדי' בתפלה ילמוד בתורה שהיא בבחי' התפארת למעלה וכמשארז"ל והתפארת זו מתן תורה וד"ל.

והנה מי שאין דעתו ושכלו חזק להוליד מתבונתו האוי"ר ע"ד הנ"ל בהתבוננו' מפני שלא יוכל להרחיב ולהעמיק דעתו כ"כ הנה עצה היעוצה לנפשו שיעבוד בבחי' נצח והוד וביאור שתי מדות הללו הנה המה כדוגמת האוי"ר אלא שאין בהן אור וחיות רב כ"כ כמו באוי"ר ונקראו ענפי האוי"ר הנצח הוא ענף האהבה וההוד הוא ענף היראה ולהבין ביאור ענינם הנה בחי' מדת ההו"ד ידוע שהוא בחי' ההודאה אשר בנפש כשמודה בהודאה עכ"פ שכן הוא האמת כענין מודים אנחנו לך שאתה • ה' אלקינו פי' אע"פ שאנחנו אין אנו יכולי"ם על עומק ההשגה הזאת איך שה' הוא אלקי' מ"מ עכ"פ בהודאה אנו מודים שבודאי כן הוא הענין שה' הוא אלקינו כו' וכל ענין הודאה הוא כאשר לא יספיק כלי השגתו בא הוא בבחי' הודאה כמו שמודה לחבירו שמנצחו בדבר מה שאתו האמת ובחי"ם הודאה זאת הרי היא בחי' עצמותו שמבטל א"ע ומודה לחבירו כו' כך למעלה בהתבוננו' בגדולת ה' יש שלא יוכל להעמיק בהשגה זאת אבל מ"מ יודה בבחי' הודאה במוחו על כללות ההשגה איך שה' הוא אלקי' וכיוצא בזה בשארי ההתבוננו' ועיקר ענין ההודאה הוא בחי' ביטול עצמות הנפש כמ"ש הפעם אודיה את ה' בהודאה אשר במוחו יוכל להוליד אהבה ודביקו' כמו באמרו שמע ישראל ה' אלקינו כו' שהוא מודה בהודא"ה עכ"פ שה' אחד בן' רקיעי' והארץ וד' רוחות העולם כו' ע"י בחי' הודיה זאת יפעול אהבה בלב באמרו ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך כו' ויקיים תורה ומצות ע"י אחר התפלה באמת לאמיתו כצדיק גמור... במס"נ כו' והקיום הזה בחי' הת"ת כנ"ל ונמצא בחי' הודיה זאת מתכללת במדת האהבה ובמדת הת"ת וד"ל. וכמ"כ אנו רואי' שיש בחי' התכללות ההוד... בנצח שמתכללת במדת היראה שהיא בחי' גבורה כו' דהנה בחי' הניצוח הוא בחי' ההתגברות לעמוד על נפשו להיו' שמאל דוחה לאכפייא לסט"א להיו' סו"מ... בכל פרטי שמירת מצות ל"ת ולהגביר יצ"ט על יצה"ר דהיינו להגביר הטוב על הרע כו' והנה מדה זו היא באה בבחי' עקשות כענין כי עם קש"ה עורף אתה כו' והיינו כאשר אין לו היראה

(•) לכאורה חסר תיבה „הוא“ — ובאור התורה שם נמצא תיבה זו.
 (***) לכאורה חסר כאן תיבה וצ"ל: להשיג. וכן הוא באור התורה שם.
 (****) נחתך הכתי"ב ואולי צ"ל: ההוד.
 (*****) נחתך הכתי"ב וחסר תיבה.

האמיתית להיות סור מרע ע"ז מצד ההתבוננו' כו' אך הוא עומד על נפשו
בנצחון ועקשות שלא לעבור אפי' על דבר קל של ד"ס גם אם אינו מתפעל
ביראה עפ"י ההתבוננו' וה"ז כדמיון בחי' ההו"ד שפועל האהבה גם בלתי
התבוננו' בעמקות כך הניצוח פועל היראה גם מבלתי התבוננו' כו' וא"כ
נמצא שאע"פ שהנצח ענף החסד הוא ולא ענף הגבורה וההוד הוא ענף
הגבורה ולא ענף החסד הנה אנו רואי' שיוכשלו ב' מדו' הללו נצח והוד
להחליף את שרשם ולהיות מתאחד ומתכלל הניצוח עם היראה שהיא בבחי'
הגבורה וההוד מתאחד ומתכלל עם האהבה שהוא בחי' החסד כידוע וד"ל.
ומכל זה יובן למשכיל למעלה ג"כ בענין בחי' המדו' העליונו' דאצי' הגדולה
והגבורה והתפארת כו' שיש בהן בחי' ההתכללות כנ"ל וכמ"ש לך ה' הגדולה
והגבורה כו' שגם בבחי' ב' המדו' נצח והוד שנק' ענפיהו של חסד וגבורה
מתכללי' בהתכללו' כאו"א בהיפכו המנגד' כמו הנצח בגבורה וההוד בחסד
וז"ש לך ה' הגדולה כו' והנצח וההו"ד וד"ל וזהו פי' ימינך ה' נאדרי בכח
ימינך ה' תרעץ אויב ולכאורה מהו שכפל לומר ב"פ ימינך הל"ל ימינך ה'
נאדרי בכח ותרעץ אויב אלא הענין הוא דכתיב נעיונות בימינך נצח
שהנצח שרשו בימין דוקא כידוע שהנצח הוא ענף החסד והיינו מ"ש ימינך
ה' נאדרי בכח דהיינו מ"ש בזוהר לאכללא שמאלא בימינא כו' וביאור הדבר
היינו כמו האוהב שיעבוד מאהבה אם לפעמי' לא תאיר אור האהבה כ"כ
בלבו יעמוד בניצוח לעורר את האהבה ולנצח א"ע לעשות טוב וחסד הגם
שאינן בלבבו כ"כ וזהו בחי' הנצח שיש בו בחי' רשימו מאור האהבה וזהו פי'
נאדרי בכ"ח שמחזק ומנצח ע"ע וזהו ע"י העלא' מ"ן ממעשה התחתוני'
שמעוררי' בחי' הנצח למעלה עכ"פ וכמ"ש לך ה' הנצח (וכמארז"ל והנצח זו
בנין בהמ"ק וכמ"ש במ"א) אבל כשאין העלא' מ"ן מלמטה כלל לעורר גם
בחי' הניצוח אזי כתיב ימינך ה' תרעץ אויב שניצוח זה בא בבחי' התגבורת
מצד הגבורה שבו השמאל לומר דאע"פ שאין זכות בתחתוני' כלל לזה מ"מ
תרעץ אויב במדת הניצוח והעקשות כנ"ל בענין הניצוח שמתאחד עם
הגבורה כו' (וימינך הראשון הוא הנצח שנכלל בו קו השמאל וכמ"ש לאכללא
שמאלא בימינא כי גבר בחי' החסד בניצוח זה כו' אבל ימינך השני בהיפוך
שניצוח זה בקו השמאל דגבורה ונכלל הנצח בגבורה וז"ש הושיע"ה לו
ימיני כו' וד"ל) וע"ד ההתכללות שיש בנצח והוד כנ"ל יש ג"כ בחי'
ההתכללות במדה הששית והוא בחי' יסוד וזהו שאמר כי כל בשמים וארץ
ותרגומו דאחיד בשמיא וארעא פי' כי כל הוא בחי' יסוד שהוא בחי' צדיק
המקשר אור השפע מן המשפיע אל המקבל וזהו פי' דאחיד בשמיא וארעא
שמחבר ומקשר בחי' המשפיע שנק' שמים והוא בחי' סובב כ"ע כידוע עם
בחי' המקבל שהוא בחי' ממלא כ"ע שנק' ארץ וכמ"ש והארץ הדום רגלי
וכידוע והיינו להיו' כי הצדיק העושה טוב בתורה ומצות הוא מחבר וממשיך
אור א"ס מסובב לממלא דהיינו מבחי' אורות המקיפים העליונים שא"א להם
להיות נגבל בכלי שיבאו ויאירו למטה בכל מצוה ומצוה שעושה כו' וז"ש
אמרו צדיק כי טוב שבחי' הארה והמשכה זאת מסובב לממלא ע"י הצדיק

הוא שנק' טו"ב כמו עד"מ שמטבע הטוב להטיב כך בחי' יסוד שהוא ממשיך ההשפעה נק' טו"ב כו' וכמ"ש במ"א והוא מקבל מבחי' נצח והוד שנו"ה הרי המה נקראים כלי ההשפעה והוא בחי' כליות יועצות וכמו השוקיים שמוליכין את האדם ממקום למקום שהן לבר מגופא וכמ"ש בזוהר וגם בבחי' צדיק זה יש התכללו' מנצח והוד לפעמי' כך ולפעמי' כך כו' וד"ל ונמצא יש התכללו' בכל ששה המדות העליונו' דחג"ת נה"י כו' וז"ש לך ה' הגדולה והגבורה כו' עד כי כל בשמים וארץ שהוא בחי' יסוד וד"ל. ובכל זה מבואר שרש ענין י"ב צרופי הוי' שנקראו י"ב גבולי אלכסון שהם י"ב מיני התכללות שיש בששה המדו' חו"ג כו' ועד"מ האלכסון שמקשר ומחבר בקו בבי' קצוות כו' כך מתאחד החסד עם הגבורה והנצח עם ההוד כנ"ל ליי"ב גבולי אלכסון הללו הן הנה בחי' י"ב צרופי' דשם הוי' שבכל חדש מי"ב החדשי' מקבלת כני' מבחי' צירוף חדש כמו פעם בצירוף של נצח שמתכלל בחסד ופעם בצירוף נצח שמתכלל בגבורה כו' ועד"ז בכל י"ב התכללות ובכל צירוף הרי יש אור חדש ע"ד דוגמא כשנמשך מן ההוד אהבה כנ"ל נעשה צירוף חדש בשם הוי' וכן כשנמשך יראה מן הניצוח נעשה שם הוי' בצירוף אחר כי בכל מדה יש שם הוי' כידוע וההתכללו' בוי"ק י"ב צירופים הם ממילא והוא ד' אותיו' דשם הוי' בכלל הכוללם יחד וד"ל.

ג) וז"ה שארז"ל שישאל מונין חדשי השנה ללבנה כי כמו הלבנה לית לה מגרמה כלום אלא מקבלת מאור השמש ובכל ר"ח מקבלת אור חדש כך כני' מקבלי' י"ב צירופי' משם הוי' בכל ר"ח צירוף חדש כנ"ל וענין הלמ"ד יום של החדש היינו בחי' התפשטות אותו הצירוף החדש אבל עיקר החידוש בא בראש חדש ולכך נק' ראש עד"מ המוח שבראש שהוא כולל כל האיברי' ונמשך ממנו חיות לכל האיברי' כך ר"ח כולל כל הלמ"ד יום כא' וממנו מסתעפי' כל הלמ"ד יום וע"כ הקרבן ב"ח דוקא וד"ל. אך הנה עדיין יש להבין בחידוש הלבנה למה תחשך אורה ותתמעט כ"כ עד שלא ישאר בה אור אפי' כנקודה א' ואח"כ יאיר בה אור כנקודה קטנה והוא הנק' מולד הלבנה כידוע עד שתתמלא אור באמצע החדש וכן חוזרת חלילה להתמעט עד שלא ישאר בה כלום כידוע ואם מפני שמתחדש אור מן השמש בכל ר"ח למה לא תקבל החידוש בלא מיעוט וגרעון האור בתחלה כו' אך הענין הוא דארז"ל אמר הקדב"ה הביאו עלי כפרה על שמעטתי את הירח כמ"ש לירח לכי ומעטי א"ע כו' וטעם מיעוט הירח הוא לפי שכאשר צריכה לקבל אור חדש בהתחדשו' צריכה תחלה לבא לבחי' הביטול בעצמות אורה הקודם מכל וכל ואח"כ תוכל לקבל הארה חדשה כו' אבל כל זמן שהיא באורה הקדום להיותה בבחי' י"ש לא תוכל לקבל אור חדש כו' ויובן דבר זה ממה שאנו רואים בגרעין הנורע בארץ שכל זמן שהוא שם בקיומו לא יצמח ממנו כלל שום חטה אך כשנרסק הגרעין בארץ לגמרי ונעשה בבחי' אי"ן ונכלל בכח הצומח אזי מתלבש בו כח הצומח שבארץ ומצמיח ממנה חטים הרבה כי להיו' התחדשו' כמו חטים חדשים א"א להיו' בבחי' ביטול היש שהוא גורם

החידוש מאין ליש אח"כ והיינו בבחי' ביטול היש לאין שהי' בגרעין הצמיח יש מאין וכן בהולדת ולד מטפה שצריך להיו' תחלה ג' ימי קליטה שהטפה נסרחת כו' וכן באפרוח שנוצר מן הביצה כמו שאמרו במס' חולין וכידוע ומזה יובן הנמשל בדוגמא בכל התחדשו' אור הבא מלמעלה מאין ליש שא"א להיות כ"א ע"י בחי' ביטול היש בתחלה וע"כ אמרו בגסי הרוח שהם בבחי' יש גמור (שנק' תועבת ה' כמ"ש תועבת ה' כל גביה לב) אין אני והוא יכולי' לדור כו' מפני שא"א לשכון כל אור חדש מאור האלקי כ"א בדבר שהוא בא בתכלית הביטול במציאות מכל וכל כו' וכמ"ש במ"א וכך יובן בחידוש אור הבא ללבנה שא"א להאיר בה כ"א ע"י מיעוט מיעוט הירח בתחלה עד שלא ישאר בה אור כלום כו' וזהו שארז"ל הביאו עלי כפרה שהקרבן ברי"ח הוא עולת ר"ח שכנ"י עולה לקבל הארה חדשה דהיינו צירוף חדש משם הוי' וכמ"ש עולת חדש בחדשו' כו' שמקבלת אור חדש וכדמיון הלבנה למטה ואמנם בעלות הלבנה לקבל אור חדש צריכה לבא בבחי' מיעוט תחלה ואח"כ מקריבין ברי"ח קרבן שהוא העליי' שאחר המיעוט שא"א להיות כאן כ"א עליי' בלתי מיעוט בתחלה כנ"ל וזהו והי' מדי חדש בחדשו כו' יבא כל בשר להשתחוות לפני הוי' פי' להשתחוות הוא ביטול המציאות בחי' המציאו' מכל וכל לפני קבלת אור צירוף החדש משם הוי' כו' וד"ל והנה מיד שמקבלת אור החדש משם הוי' הוא כולל כל מה שנמשך אח"כ בלמ"ד יום ולכך נקרא ר"ח כנ"ל והוא הנק' בלבנה מולד כלומר שנוולד הולדה והתחדשות השפעה למטה ע"י העליי' והביטול כדמיון הגרעין שמצמיח ומוליד אחרי התכללותו בכח הצומח כך בלבנה מתחדש אור מן השמש ויתחיל להאיר גם חצי הכדור התחתון שבה הנוטה לחלל הארץ שהוא ענין הארה והשפעה למטה שזה נק' הולדה וכך למעלה אחרי בחי' העליי' והביטול דכנ"י לפני שם הוי' ברי"ח נמשך בהן חידוש האור משם הוי' בצירוף החדש מי"ב גבולי אלכסון הנ"ל הנק' ג"כ מולד שהוא בבחי' הולדה והשפעה למטה כמו בלבנה כי ישראל מונין ללבנה וזהו ראשי חדשי' לעמך נתת זמ"ן כפר"ה לכל תולדות"ם כו' וזהו יעלה ויבא כו' וישמע ויפקד ויזכר וזכרונינו ופקדונינו כו' פי' לשון פקידה זו היינו בחי' הולדה כמו פקידת עקרות כמ"ש וה' פקד את שרה כו' וכענין חייב אדם לפקוד את אשתו כו' שהפקידה הזאת היא באה מלמעלה מעלה להיו' בן לשרה שהוא דבר חדש כו' והיינו בחי' הארת אור צירוף החדש משם הוי' מי"ב גבולי אלכסון שנפקד משם אור ושפע חדשה אחרי בחי' הביטול והעליי' כנ"ל וד"ל (ואמנם הנה מובן שבחי' ההשתחוואה והביטול אשר בתחלה כמ"ש מדי חדש בחדשו כו' להשתחוות לפני הוי' כו' הוא גבוה במעלה גם מבחי' ההולדת אור שבא אח"כ והיינו מפני שההעלא' הזאת מגיע בעצמו' אור א"ס שלמעלה מי"ב צירופי' דשם הוי' כי י"ב צרופי' הללו המה בבחי' אור וכלי כמו האהבה למטה שיש מי שאוהב כו' ובאמת לאו דאית ב"י מכל אינון מדות כלל כו' ואמנם היא הנותנת דמשום בחי' ביטול זה נמשך אח"כ ירידת האור בצירופי' י"ב וזהו פי' יעלה ואח"כ יב"א כו' וד"ל).

וזהו ויאמר לו יהונתן מחר חדש ונפקדת. פי' יהונתן היינו מלשון מתנה
 ויש בשם זה ג' אותיו' משם הוי' דהיינו י"ה וי"ו ורצונו לומר בשם זה
 דשם הוי' ניתן במתנה והענין הוא כי ידוע בדברי רז"ל דכל מתנה יש לה
 הפסק (וכמבואר במס' ברכו' בענין הברכה דנתן מכבודו לבו' כו') וביאור
 זה להיות כי מבואר למעלה דכני' המה רק מקבלים משם הוי' ע"י תורה
 ומצות מעשיות ולהיות כי התורה והמצות הרי המה מלובשים בענינים
 גשמי' דנוג"ה שהוא בבחי' עולם הפירוד וכמ"ש ומשם יפריד כו' ע"כ
 נקרא' בשם מתנה כמתנה זו שיש לה הפסק ופירוד מן הנותן המתנה שהרי
 יעשה בה המקבל מה שירצה כי כבר הובדלה מן הנותן אחר שנתנה למקבל
 כו' וגם המתנה יש לה גבול והפסק מצד פרידתה מן הנותן כו' וכך יובן
 למשכיל למעלה בענין הארת שם הוי' בכני' בתורה ומצות שעושי' בעה"ז
 הנפרד כו' שנק' שם הוי' זה יהונתן ע"ש שיש לה הפסק ופירוד מן הנותן
 שהוא בחי' שם הוי' דאצי' כמו שהוא בבחי' האצי' דשם הוא בבחי' א"ס ממש
 כמאמר דאיהו וחיהי וגרמוהי חד כו' וכידוע ולכך נחסר אות ה"א האחרונה
 בשם זה אחר שכבר ניתן למקבלי' שמקבלי' מה"א האחרונה כידוע וד"ל.
 והנה בחי' יהונתן זה אמר לדוד שהוא בחי' מל' הכוללת כללו' נ"י מחר
 חדש ונפקדת כי יפקד מושבך. פי' כי כל ישראל בני מלכים הם דהיינו
 מבחי' מלכו' דאצי' שמקבלי' משם הוי' דאצי' כנ"ל ואמר לו יהונתן לדוד
 מחר' חד"ש כמו אחרי מיעוט הירח תתחדש אור הירח מן השמש בכל ר"ח
 כך כני' מקבלי' הארה חדשה משם הוי' וזהו מחר חד"ש ונפקדת פי'
 ונפקדת' כמבואר למעלה שנפקד אור החדש הזה מלמעלה מעלה כי כדי
 שיהי' בחי' הולדה והתחדשו' אור צריך להיות בחי' פקידה מלמעלה והיא
 באה ע"י ההשתחוואה והביטול אשר בתחלה ופקידה זו נק' הולדה אח"כ
 וכמו וה' פק'ד את שרה וכנ"ל וד"ל. כי יפקד מושבך. פי' מושבך הוא הנק'
 כס"א הכבוד כי הכבוד עצמו הוא בחי' מל' דאצי' וכמ"ש למען יזמרך כבוד'
 כו' כבוד מלכותך יאמרו כו' וכן ונגלה כבוד הוי' כו' אבל כסא הכבוד הוא
 מושב המלך שהמלך משפיל א"ע ויושב עליה להיות מלך על עם כו' ולמעלה
 הוא מ"ש וישב ה' מלך לעולם ששיבה זו ירידה והשפלה היא כדי להיות
 מלך על עם נפרד כו' שהן העולמו' שהן בבחי' הפירוד יש מאין כו' כי לפני
 עצמותו ית' לא שייך עדיין בחי' מלוכה וממשלה כי על מי מולך ומושל אחר
 שאין עוד מלבדו כו' וכידוע וד"ל והנה ארז"ל דנשמות ישראל חצובות הנה
 מתחת כסא הכבוד כו' וכן אמרו צורת יעקב חקוקה בכסא הכבוד כו' דהיינו
 בבחי' מושב מדת מלכו' דאצי' כשהוא ית' מלך על עם בעולם הבריאה כו'
 משם נחצבו נשמות ישראל כי עיקר מלכותו מתפשטת בכני' דוקא כידוע אך
 משם יפרד כתיב שע' שרים טובבי' את הכסא הזה ג"כ אבל בכסא עצמה
 נחקקו נשמות ישראל דוקא וידוע בדברי רז"ל דארון נושאין נשא כו'. כך
 בחי' כסא הכבוד הזה אע"פ שהמרכב"ה עליונה נושאי' אותה וכמ"ש הפייטן
 והחיו' נושאות כו' אבל הכסא נושא את הנושאין וזהו ומנושאות כו' ולכך
 אמר כי יפק'ד מושב"ך שהוא בחי' הכסא של המלכו' שיפק'ד למעלה מעלה

מאמרי אדמו"ר הזקן

כי כללות נ"י מתעלים המה בכל ר"ח למעלה באצ"י לקבל האור החדש בצרופי' בשם הוי' וכנ"ל בפ"י ויפקד ויזכר זכרונינו כו' וד"ל.

ושלשת תרד מאד. פ"י ושלשת שתעשה שלישיה כמו סג"ל כו' וביאור הדברים הנה כתיב והייתם לי סגולה מכל העמים אשר ע"פ האדמה פ"י מכל העמי' אשר י"ש"י ע"פ האדמה תעשו לי מהם סגולה כי מבירורי' שעושי' ישראל מכל העמי' עושי' מהם כמו סג"ל כו' והענין הוא דאת זלע"ז עשה האלקי' וכמו שיש מדו' אוי"ר בקדושה כך יש מדות רעות בקליפ' וישמעאל הוא בחי' חסד דקליפה דהיינו בחי' ההתפשטות שלו גדולה מאד וכמ"ש בו בישמעאל ידו בכל ויד כל בו פ"י ידו בכל שצריך לכל ומתפשט על כל לפי שצרכיו מרובים לפי ערך רוממות וגדלות שלו כו' לכך יש בנפש הבהמיו' מדה זו באדם שצריך לפי ערך רוממותו להתנהג בגדולות והוצאות מרובות וא"א לו בהוצאה מועטת ונדמה לו שהוא נצרך לזה כמו הצטרכות ההכרחית וזהו רק מפני המדת חסד דקליפ"ה מדת ישמעאל מחמת הגדלות והרוממות כו' וכן יש בחי' גבורה דקליפה והוא בחי' עשו שהוא היפך זה ממש והוא הקמצנות לצמצם ביותר מפני שעינו צרה וכו' ומזה מסתעף הכעס והקפידא כו' שהוא מפסולת הגבורה הקשות ושרש זה הוא מבחי' לגרמי' שאינו אוהב רק א"ע ועינו רע בשל אחרי' כו' והנה ב' מדו' רעות הללו נמשכי' מבחי' המותרו' והנובלות שנופל מן הקדושה וכענין שאמרו לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל דהיינו ממותרו' החסדי' דקדוש' נפל להיות' חסד דישמעאל ומבחי' פסולת דיצחק נמשך עשו כו' וצריך האדם להפוך חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא (באוי"ר דקדוש' לאתהפכא חשוכא"י כו') לברר מדו' הרעות הללו ולהפכם כו'.

וענין הבירור שלהם הוא לקיים משארז"ל ע"פ לשארית נחלתו לעשות א"ע כשיריים שהוא מותר בעולם והוא לנגד ממש למדת ההתפשטו' דישמעאל שהוא נצרך ויש מי שצריך לעוצם רוחב לבבו כו' אבל בחי' שיריים נהפוך הוא שאין צריכין לו שהוא אך למותר וא"כ איך יאמר בנפלו שהוא צריך הרבה אחר שהוא עצמו אך למותר כו' ועד"ז ממילא יהפוך מדה השנית דקליפת עשו בחי' הלגרמי' בקמצנות כו' ויהי' ית' בצדקה עכ"פ וא"כ בחי' הבירור לב' מדות הללו ע"י בחי' הביטול כשמבטל א"ע הוא והרי זה כמו הסגול שיש ב' נקודו' זו אצל זו ואחת תחתיהן וכך ב' המדו' הללו כשמתהפכין בקדושה נעשין ב' נקודו' זא"ז והביטול שמחמתו מתהפכין הוא הנקודה שתחתיהן שמעלה את שתיהן שהרי הסגול מתהפך לפעמי' נקודה התחתונה על גבי הנקודו' ונק' סגולתא כו' וד"ל וזהו והייתם לי סגולה מכל העמי' שיעשו בחי' סג"ל מבירור דכל העמי' מעשו וישמעאל כו' וזהו

(*) באור התורה שם אינו תיבה י"ש.

(**) באור התורה שם אינם תיבות: לאתהפכא חשוכא כו'.

ושלשת תרד מאד שהנשמה האלקי' תרד מאד להתלכש בגוף בעוה"ז כדי לברר ברורי נוגיה מעשו וישמעאל כניל וירידה זו לצורך עליי' היא כדי לעשות סגוליה והוא הנק' שלשי' וזהו פי' ושלשת תר"ד מאד (ולמעלה הוא ג"כ ענין גלות השכינה בע' שרים לברר ברורי' כו' והיינו שאמר לו יהונתן לדוד שהוא בחי' מלי' ושלשית תרד מאד כי מלכותו בכל משלה כתוב וכידוע וד"ל).

וישבת אצל אבן האזל. פי' אבן הוא מ"ש אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה כמאמר נעוץ סופן בתחלתו דוקא וכמ"ש אשת חיל עטרת בעלה כו' לפי שבברורי' דנוגיה להיותם יותר אחרון בהשתלשלו' כשמתהפכין לקדושה כניל הרי נעוץ סופן בתחלתו ומעורר תחלת המחשבה והרצון כי סוף מעשה דוקא עלה במחשבה תחלה כו' וזהו אב"ן אשר מאסו הבונים היא היתה לראש פנה כו' וזהו וישבת אצל אבן האזל דהיינו בבחי' הבירור היותר אחרון כמו בעקבות משיחא עכשיו שהוא הבירור בקליפו' היותר גסות שאין עוד אחריהם מה לברר כו' ואו נעוץ תחלתו בסופן וזהו שנק' אבן האזל פי' אזל תרגום של הילוך לפי שהולך עד רום המעלות בתחלתו כו' או פי' אזל שהוא לשון גירוש שמגרש כל הרע לגמרי וכמ"ש ויגרשוהו וילך שבשבת הוא ג"כ זמן עליו' העולמ' ואז כתיב בשנותו את טעמו מלבושי' דחול ואז ויגרשוהו לסט"א וילך לו כו' והכל ענין א' מפני שזהו לאחר תשלום כל הברורי' כידוע וד"ל.

ואני שלשת החיצים צידה אורה כו'. פי' כל הנ"ל הוא מצד הברורי' דעה"ד טו"ר ובאתעדלית אתדל"ע לפי שיעשו בחי' סגוליה מכל העמי' בהיפוך הרע לטוב כניל אבל אח"כ אני שלשת החיצים צדה אורה כו' שיומשך מלמעלה למטה בלי אתדל"ת כלל ג"כ בחי' סגול' והן שלשת החיצים כדוגמת הסגול שעשו ישראל מלמטה למעלה כו'. והענין הוא דכתיב וישלח חיציו ויפיצם ברקים ויהומם פי' חיצים הללו באין מלמעלה שהקדב"ה בעצמו נלחם בהם וכמ"ש ה' ילחם לכם ואתם תחרישון ואמר בווהר לא תתערו מידי כי אין אתעדלית מגיע לשם כלל כו' וזהו שנא' לעתיד ואת רוח הטומאה אעביר כו' פי' אעביר אני אעביר וזוהי ההעברה אשר מכל וכל כי בתחלת הגאולה כתיב ועמדו זרים ורעו צאנכם כו' שיבורר מהם הטוב והיהו עבדים ומשרתים כו' אך לעתיד כתיב אעביר העברה לגמרי כו' וזהו ואני שלשת החיצים צדה אורה ג"כ בבחי' סגול' אבל זהו הנק' סגולת"א שהנקודה העליונה ע"ג ב' נקודות וזהו זקא מקץ שופר סגולת"א כו' ופי' צדה אורה לכל צד וכמ"ש וישלח חיציו ויפיצם כו' וד"ל.

להבין שרשי הדברים הנ"ל. הנה מבואר בפרדס שער עשרים פרק שביעי בענין י"ב גבולי אלכסון שהוא ענין התכללות המדות מחסד לגבורה ומנצח להוד וכן מחסד להוד וגבורה בנצח כו' והיינו לאכללא שמאלא בימינא כי הקו הימין החכ' נכלל ומתאחד עם קו השמאל בג"ה כמו הנצח שמסתעף מן החסד מתאחד עם הגבורה שבקו השמאל וכן ההוד שבקו השמאל מתאחד ומתכלל בחסד שבקו הימין והכל ע"י בחי' קוין האלכסונים שמחברי' זע"ז עדי"מ האלכסון בציוור מרובע בשטח הגשמי שהאלכסון יחבר הב' דפנות העומדי' זה לנגד זה בכמה אופנים שונים ממזרח למערב מחבר ממקצוע המזרחית צפונית למקצוע מערבית דרומית וכן מחבר ממקצוע מזרחית דרומית למקצוע מערבית צפונית ועד"ז מחבר האלכסון מעלה ומטה צפון ודרום בכמה אופנים שונים כידוע וא"כ הרי כל הששה קצוות מעלה ומטה מזרח ומערב צפון ודרום האלכסון הוא המחברם ולמעלה נקראו י"ב גבולי' אלכסון' כי בחי' ששה קצוות העליונים כפולים המה כידוע שיש ו' קצוות למעלה וו"ק למטה וכמ"ש כי הנה מקום את"י כו' ולזה הטעם יש י"ב חדשים ללבנה ששה חדשי' בקיץ וששה חדשי' בחורף שכוללי' כל י"ב גבולי' אלכסון כי כל חדש מקבל הוא אור מיוחד באופן חדש בענין ההתכללות באלכסון הכולל ומחבר אם מחסד בהוד או בגבורה בנצח וכיוצא וד"ל. וביאור הדברי' הנה ידוע שהמדות באדם למטה ששה הן החסד והגבורה כו' עד בחי' יסוד ונמשכין כולן לדיבור בהתגלות וידוע שהחסד הוא האהבה וענין התכללותה בהוד היינו מה שנוולד בחי' ההודאה והביטול מן האהבה אע"פ שהוא מנגד לאהבה כי מדת אהבה מולדת בחי' הקירוב היפוך הביטול ובהיפוך מדת הגבורה שמתאחד עם הניצוח שעיקרו בחסד כו' ועד"ז מתכללי' כל המדו' זע"ז דעיקר גילוי ההתכללות שלהם נראה ונגלה דוקא בדיבור כי בדיבור מתגלה כל המדו' מכל מיני התכללות שלהם כידוע והנמשל יובן מזה למעלה בבחי' ז"א דאצי' הנק' שמשא שהן המדות דאצי' כידוע שמתכללי' זה בזה ובכלל המה הנק' י"ב גבולי' אלכסון וכנ"ל. וכולן נגלין בדיבור העליון שהוא בחי' מל' דאצי' שנמשל לסיהרא וזהו שאמרו בזוהר דסיהרא לית לה מגרמה כלום דהרי הדיבור אינו אלא בחי' גילוי התכללו' המדו' דאצי' עדי"מ כמו הלבנה שאינה מקבלת רק מאור השמש והוא שרש ענין י"ב חדשי הלבנה למטה וד"ל. והנה בחי' מל' דאצי' הוא שם א"ל שי"ן דלית יו"ד והוא שם הוי' בניקוד מלאפ"ם כו' אבל כשהמל' מסתרת בבריאה אז ש"ם הוי' שבה הוא בניקוד חירק או חול"ם והיינו יהודה בחול"ם כמאמר איהו בנצח ואיהי בהו"ד וכמ"ש הפעם אוד"ה את ה' כו' וזהו בחי' דוד שהוא בחי' מל' דבריאה ובחי' יהונתן הוא בחי' יסוד ז"א דבריאה כי כמו שבחי' יסוד ז"א דאצי' הנק' יוסף הוא בחי' משפיע למל' דאצי' כידוע כך בחי' יסוד ז"א דבריאה הנק' יהונתן הוא בחי' משפיע למל' דבריאה וזהו שאמר לו יהונתן לוד מחר חד"ש ונפקד"ת כו' והטעם שנק' יהונתן לשון מתנה הוא משום שכבר נבדל בחי' האור דאצי' שמלוכב בו"ק דבריאה ועדי"מ המתנה שנותנין לאדם שעושה בה מה שחפץ מפני שיש לה

פירוד והפסק מן המשפיע משא"כ בחי' חלק שחולק אור ושפע מעצמותו שעדיין אחוז וקשור אור זה בעצמותו וע"ד שידוע ההפרש בין שחלק מחכמתו בין שנתן מכבודו כו' דחלק מחכמתו ליריאי חלק מעצמותו הוא כו' ונתן מכבודו נתינה זו בבחי' פירוד היא באה כו' וכך יובן למשכיל למעלה דבחי' ו"ק דבריאה שם הוי' דשם שהוא אותיו' יהי' דיהונתן נק' נתינה בבחי' פירוד מן האצי' עצמו ומכ"ש כשבחי' יסוד ז"א דבריאי' משפיע למל' דבריאי' בבחי' גילוי יש מאין כו' ולכך נק' יהונתן' כו' ודל'.

והנה עתה יש לבאר מה שאמר לו יהונתן' לדוד שהוא בחי' מל' דבריאי' מחר חדש ונפקדת' כי יפקד מושב"ך כו'. דהנה יש להבין למה אמרו דאיהו בנצח ואיהי בהו"ד ויש להקדים לזה ענין א' הגז' בע"ח ובזוהר בכמה דוכתי שבמדות דוקא הי' בחי' השבירה ובמלכות לא הי' שבירה אלא רק בחי' ביטול בעלמא וכמאמר וארעא אתבטלת כו' דהנה שרש השבירה במדו' הוא בא מבחי' ז' מלכין קדמאין דתוהו שנא' בהן וימלוך וימ"ת והמלך הראשון הוא בלע בן בעור שהוא בחי' הדעת ואחריו בחי' החסד כו' עד בעל חנן בן עכבור שהוא בחי' יסוד ואחריו מלך מלך השמיני הד"ר שהוא בחי' התיקוין כידוע והנה הטעם לסיבת השבירה בז' מלכין' דתוהו ידוע שהוא מפני שהי' בהן בחי' יש וגסות קצת כמו שאמר אנאי אמלוך כו' וכמ"ש ביאור זה במ"א ולזה כשנפלו למטה בעולם הבריאה נעשו בחי' יש גמור והוא שרש לו' מדו' שכולם נעשו בחי' יש גמור כמו האהבה שהיא באה בבחי' יש מורגש כו' וכן בחי' הפחד הוא יש מורגש כו' וכל אלה מצד הדעת שבא בבחי' הרגשה להרגיש א"ע כו' ומזה נפל שרש לו' מדו' רעות כמו הכעס והתאוה הרעה כו' וכידוע ואמנם הנה כל זה במדות דוקא אבל בבחי' מלכות לא הי' בחי' שבירה כלל כי אין מדה זו בבחי' יש מורגש כ"כ כי בחי' המל' הוא בטבעה בבחי' הביטול במציאות כי כמו היראה לפני המלך הוא ביטול היש שהכל משתחוין לפניו כו' ולזה אמר דארעא אתבטלת פי' שנעדר אור התפשטותה בלבד אבל לא שנעשה גרעון בעצמות מדה הזאת אחר שלא היתה בבחי' יש גם בהיותה בז' מלכין' לא היתה נחשבת ליש ודבר בפ"ע אלא היתה מתכללת בכאוי"א מהן כמ"ש בכאוי"א וימלוך כו' וכידוע שגם בחי' מל' דאצי' עיקר בנינה מבחי' מל' שבכל ספי' מע"ס דז"א כו' וכמ"ש במ"א ולטעם זה יש מעלה במדת מל' משא"כ בכל הספי' דהיינו דהגם שהיא בחי' יש מ"מ יש בה בחי' ביטול וסובלת בטבעה ב' הפכים הללו יחד וכמ"ש במ"א ולזה הטעם יסתעפו ממנה הנבראי' יש מאין ג"כ באמצעות ב' הפכים הללו יש ואין יחד כי הלא אנו רואי' שיש בכל נברא בחי' הביטול במציאו' וכמ"ש וצבא השמים לך משתחווי' ואעפ"כ הוא בחי' יש ודבר בפ"ע כי יש בו מבחי' ביטול היש מצד מקור חוצבו שהוא בחי' מל' דמובדלת במעלה זאת משאר הספי' מטעם הנ"ל והיינו לפי שלא הי' שבירה ונפילה לגמרי במל' אלא רק דארעא אתבטלת' (וביטול זה הרי מתהפך מיש לאין כמו מאין ליש כו') משא"כ במדו' שהי' בהן השבירה כשנפלו נפלו לגמרי

בבחי' יש נפרד גמור כמו הכעס והתאוה כו' (ועוד יתפרש שנעשה במל' בחי' ביטול זה הנ"ל וזהו דארעא אתבטלית והכל ענין א' דלגבי המאציל הרי אתבטלית ממציא' התפשטו' והיינו מיי"ש לאיין וכמ"כ אתבטלית ממש דרך הירידה במעלה והוא מה שיש בה בחי' ההתגלות מאיין ליי"ש כו' וד"ל ולזה הטעם שלא הי' במל' אלא בחי' ביטול לכך אמרו דאיהי בהוד' בהודא"ה וביטול דוקא וכמ"ש ביהוד"ה הפעם אוד"ה כו' שהוא בחי' מל' דבריאה כנ"ל וד"ל.

ב) ועתה יש להכין מה שאמרו דאיהו בנצח. דהנה ידוע ומבואר בע"פ בכמה דוכתי דנו"ה דז"א מהם נמשך מוחין לנוקבא ונק' נו"ה תרין שוקין דלבר מגופא והן בחי' חיצוניו' דנו"ה והכליות יועצות הן בחי' פנימיו' דנו"ה ומתפשטין ונמשכין בתרין ביעין דיסוד דדוכרא כו' ועד"מ השוקיים באדם שאדם א"צ להם כלל כשהוא יושב בטח ואי"צ להלוך ממקום למקום אך כשצריך להולך א"ע ממקום למקום אזי יצטרך לרגליו ושוקיו שיוליכהו כו' ונמצאי' שהשוקי' הן רק כמו משמשי' לגוף ולא עיקר הגוף וכך בכל השפעה מעילה לעילה בחי' נו"ה הן בחי' כליות יועצות איך להשפיע והרי אינם רק כשרוצה האדם להשפיע לזולתו אבל כשאינו רוצה להשפיע א"צ להם כלל משא"כ גוף ועצם השפע הוא הנק' בחי' חג"ת שנק' גופא ונו"ה הן לבר מגופא עד"מ האהבה שבלב היא עצם ההשפעה והמביאה לידי גילוי בדיבור הוא ע"י בחי' כליו' יועצו' כו' והן הנק' נו"ה כו' וכמ"ש במ"א והנה מאחר שכן הרי אין ערך כלל בין עצם ההשפעה הנק' חג"ת למה שבא מהן בבחי' גילוי בנו"ה המביאן וממשיכן לידי גילוי שנק' כלי ההשפעה כו' והיינו שאמרו בווהר דנצח והוד נק' בדי ערבות כמו הערבו' שאין בהן טעם וריח כו' כך בנצח אין בו רק הארה דהארה בעלמא מעצם מדת החסד והאהבה שבתוך הלב כו' וד"ל.

ו'יובן ביאור זה עד"מ הניצוח באדם שמנצח א"ע לאהוב איזה דבר שאין בניצוח זה אמיתית האהבה כמו שהוא בלבו רק שמנצח בניצוח ועקשות להיות אוהב כו' וכך הוא מדת הנצח ענף החסד כמו שמנצח לאהוב דבר כו' וכמ"ש ביאור דבר זה במ"א באריכות וד"ל. והנמשל מזה יובן למשכיל למעלה מה שאמרו דאיהו בנצח כו' דמן המדות חג"ת דאצי' עצמן א"א למלכו' לקבל ביומין דחול לפי ששם עדיין האור והחיו' בבחי' עצמו' האצי' וע"ד דמיון אהבה שבלב האדם שא"א שתבא לגילוי כמו שהיא ממש אך מבחי' נו"ה דז"א בלבד הוא שבא לידי גילוי אור ושפע במל' דאצי' להיותם רק בחי' כלי ההשפעה להביא השפע לידי גילוי כנ"ל וכבר בהם האור מצומצם מאד מאד כמו משל הניצוח שהאהבה הוא בהעלם גדול בניצוח כנ"ל וזהו פ"י דאיהו בנצ"ח כלומר המשפיע שהוא בחי' ז"א דאצי' כל אורו' שפעו בא רק מבחי' נצח וכמ"ש וגם נצח ישראל לא ישקר כו' שהוא רק ענף והארה בעלמא מן החסד (ועד"ז יתפרש דאיהי בהוד שהמל' עולה

עד ההו"ד ולא יותר) וכל זה ביומין דחול שאין קבלת מוחי' דנוקבא רק מבחי' נו"ה דז"א אבל בשבת מקבלת המל' המוחין מבחי' חג"ת דז"א עצמן וזהו ימין ושמאל תפרוצי וכמאמר ימינא ושמאלא ובנייהו כלה כו' וביום השבת עולה המל' יותר לקבל מבחי' חב"ד דז"א כידוע וד"ל.

ד) והנה הגם שבחי' נצח והוד המה בחי' האחרונה שבז"א מ"מ הנה בחי' כח ההולדה שיש בנו"ה להשפיע לגילוי ממש כו' הוא בא ממקום ומדרגה גבוה מאד נעלה והיינו מבחי' כת"ר כי בחי' התוס' הזה שיכולי' נו"ה להאיר למטה בא מצד הארה היותר עליונה גם מבחי' חב"ד דז"א ויובן זה במה שאנו רואי' בחוש כן בתינוק קטן בן שנה שאינו יכול להלוך ברגליו הגם שיש לו שכל להבין בכל הדברי' וגם יכול לדבר כמה דיבורי' ואעפ"כ אינו יכול להלוך ברגליו עד היותו בן ב' שנים ויותר לפי שהשוקיים אע"פ שאינם אלא בחי' משמשים וטפלים לעיקר הגוף מ"מ אינו יכול להלוך בהם כל זמן שלא נשלם בו כניסת המוחין בשלימותם דוקא דהיינו מהארת הכת"ר שמאיר במוחין חב"ד שהוא הנק' מוחין דגדלו' (והתחלת כניסת מוחין דגדלו' מתחיל מב' שנים עד שנשלמו לגמרי בהיותו בן עשרים וכמ"ש במ"א) והיינו לאחר שנשלמו מוחין דיניקה כמו בכלות ב' שנים או פחו' מעט ולכאורה זה הענין יפלא מאד האיך יתלה דבר טפל שהוא ההילוך בעיקר הדבר שהוא בחי' יחידה שבנפש אך הענין יובן ממשל החבית המלאה שכאשר תתמלא ביותר מכפי מדתה אזי נשפך המשקה ממנה על גדותיה ויורד גם למטה כו' כך בכניסת האור בנפש מבחי' המקיף דכת"ר אזי דוקא יצא בחי' כח מותר"י ג"כ והוא כח ההילוך שהוא טפל לבר מגופא כנ"ל וכיוצא בדוגמא זאת יובן למשכיל למעלה בבחי' נו"ה דז"א כשיוכלו להשפיע ולהוליך המשכו' אורו' ומוחין חדשי' במל' שהוא בא מצד כניסת המוחין דגדלו' בז"א מבחי' הכת"ר דז"א וד"ל ויובן עוד במשל התינוק שהרי אנו רואי' כשיגדל עוד ויהי' בן ט' שנים שהוא גם ראוי להוליד בנה"י שבו לפי שאז נשלם זמן הגדלו' יותר כידוע והדוגמא מזה יובן למעלה שבחי' תולדת הנשמו' ממ"ד דז"א שבא מבחי' נה"י שבו שאז הוא מפני שנכנס בו מבחי' הגדלו' יותר כו' וזהו פי' אל עליון גומל חסדי' טובי' וקונה הכל פי' אל עליון הוא בחי' הארת הכת"ר שנק' א"ל עליון שמאיר בז"א והוא קונה הכל שבחי' יסוד נק' כ"ל כמ"ש כ"י כ"ל בשמים כו' לפי שהתולדה מבחי' נה"י תלויה דוקא בהארת אור הכת"ר במוחין כנ"ל במשל וזהו ומביא גואל לבני בניה"ם פי' בניי בניה"ם היינו בחי' בניי בני"ם דמה שנולדי' מן בחי' נה"י נק' בניה"ם ומה שמסתעפי' מהם עוד למטה נק' בני בניהם והיינו גם עד נשמו' ישראל שבעקבי' כו' וכל זה מפני שא"ל עליון נגלה בז"א וד"ל ועפ"י הקדמה זאת הרי יובן למעלה בענין בחי' נו"ה דז"א כשכא מהם בחי' תולדה הגם שהמה בחי' האחרונה מ"מ שרשם בא מבחי' הכת"ר בהולדה זו וזהו שאמרו ז"ל

דבני חיי כו' לאו בזכותא תליא אלא במזלא תליא פי' במזלא זה היינו במזליא דא"א שהוא בחי' אור הכת"ר שמאיר בז"א כנ"ל וד"ל. וזהו שאמר לו יהונתן לדוד מחר חדש ונפקד"ת. פי' ונפקד"ת כמו פקידת עקרות כי המל' דבריאה נפקדת בבחי' פקידת יחוד וזווג כענין חייב אדם לפקוד לאשתו כו' ופקידה זאת היינו להיות בה תולדות התחדשו' הנשמו' יש מאין מבחי' יסוד ז"א דבריא' ושרש זאת הפקידה הנה היא באה מלמעלה מעלה דהיינו מבחי' אור הכת"ר הנק' מזל"א כמארז"ל דבני חיי ומזונא במזליא תליא וכנ"ל באריכות וד"ל. כי יפקד מושבך. פי' מושבך היינו בחי' כסא הכבוד שהוא בחי' מרכבה דמל' דבריאה כמו נושאי הארון שבכהמ"ק שמלכו' דבריא' נקי' ארו"ן הברית וכידוע והרי ארוז"ל ארון נושאי נשא כו' וכך ע"י התנשאות כסא הכבוד דבריא' מתנשאת בחי' מל' דבריא' אבל נושאי נשא כו' וזהו ונפקדת כי יפקד מושבך וד"ל.

ה) **ושלשת** תרד מאד. הנה מבואר בזהר בשרש ענין ג' גוונים דקשת דביומא דמלכא משיחא יתחזון בגוונים נהורין כו'. ויש להבין הטעם למה דוקא ביומא דמ"מ יתחזון בגוונים נהורין כו'. אך הנה ידוע בשרש ענין התוהו והתיקון שעיקר ענין התיקון הוא בחי' ההתכללות והיינו בחי' ג' הקוין כמ"ש יקו המים כו' ומבואר בפרדס שיש התחברות מקו לקו כו' וכללות התיקון הוא בחי' הג' קוין והוא ענין ג' גוונים דקשת כידוע שהמבול הי' בחי' התוהו כמ"ש במבול ארובות השמים נפתחו ומעיינות תהום רבה נבקעו כו' כך למעלה בבחי' האורו' תוהו הי' עיקר הענין בריבוי תגבורת האור וכמ"ש והארץ היתה תוהו ובוהו וחושך ע"פ תה"ם כו' ונק' מעייניו' תה"ם רבי' וכו' ואחר המבול הי' בחי' התיקון והוא ענין ג' גוונים דקשת כמו דכתיב בקשת וראיתיה לזכור ברית כו' וכמ"ש בכתבי האריוז"ל והנה כתיב כאשר נשבעתי מעבור מי נח על הארץ כו' כך ישראל נשבע ה' שבועה שלא יכלה אותם משום דישראל הוא בחי' התיקון לברר ולתקן בחי' הניצוצו' תוהו שנפלו בע' אומו' וכידוע דיעקב נק' בריח התיכון כו' וזהו שאמר בישראל והייתם לי סגולה מכל העמים אשר ע"פ האדמה פי' שע"י תורה ומצות שישראל עושין בזמן הגלות הנה הם מבררי' ומעלין לרפ"ח ניצוצו' תוהו שנפלו בנוג"ה וכוה עושין בחי' התיקון למעלה כמו שהוא ג' גוונים דקשת לקלוט ממש לזכור ברית כנ"ל כך בחי' התיקון שלהם נעשה כמו סגול' בג' נקודות שהוא בחי' התיקון בכלל וזהו והייתם לי סגול"ה פי' סגולתא בג' נקודו' דתיקון כנ"ל וממה תהיו לי סגול"ה זאת מביורר דכל העמי' אשר ע"פ האדמה שאתם מבררי' כל ימי היותם תחתם בזמן הגלות כמאמר רז"ל גלו לאדום שכינה עמהם וזהו כאשר נשבתי מעבור מי נח כו' וד"ל. והנה ידוע בסדר הברורי' דרפ"ח אשר בכל דור ודור כו' שהוא כפי סדר קומת בנין המלכו' דאצי' שבדורו' הראשוני' הי' הביורר בבחי' חב"ד

(*) התיבה נק"י נכפל בכת"ק.

דמלכות ואח"כ בחג"ת עד בזמן הגלות הזה האחרון הבירור הוא בנה"י בסוף העקביי' ונק' עקבות משיחא כידוע והיינו מ"ש ועמדו רגלינו ביום ההוא כו' ואמר בזוהר עד דמטו רגלין ברגלין כו' שהוא בחי' הבירור היותר אחרון והיינו בחי' הברורי' שבמל' דעשי' שהיא היותר אחרונה במדרגה מכל בחי' מלכו' דיי"ס דאבי"ע וע"כ עיקר העבודה עכשיו במעשה דוקא משא"כ בימי התנאי' שהי' עיקר העבודה בתורה כו' וכמ"ש ומעשה ידינו כוננהו וכמ"ש בצדקה תכנני' וכמ"ש במ"א ע"פ אני בצדקה אחז' פניך כו' וד"ל. ואמנם הנה הגם שבחי' בירור זה האחרון נמוך הוא במדרגה מכל הברורי' שלמעלה הימנו כנ"ל הנה מ"מ כאשר יתברר גם בחי' העשי' אזי יהי' גרם לעליי' גדולה לכללו' בחי' המל' שלא היתה כמוה עדיין גם בזמן בהמ"ק מטעם שנעוץ תחלתו בסופן דוקא דמאחר שגם בחי' הרע היותר גס והוא בחי' הרע דעשי' יתברר אזי יהי' בחי' התיקון בשלימות גם בבחי' המוחין דנוק' משא"כ גם בזמן בהמ"ק שלא הי' אז בירור בבחי' העקביי' עדיין הגם שהי' גילוי שכינה בהיכל ק"ק אין זה אלא בבחי' המוחין בלבד וד"ל וכזה יובן מה שאנו מצפים לגאולה בגלות זה האחרון יותר מבימי התנאי' ואמוראי' לפי שעכשיו הוא הבירור האחרון בעקבו' משיחא דכתי' בי' ועמדו רגלינו כו' וכנ"ל וד"ל. וזהו שאמר בזוהר בענין ג' גוונים דקשת שביומא דמלכא משיחא דוקא מפני שהוא בחי' הבירור היותר אחרון כנ"ל אזי יתחזן בגוונין נהירין בבחי' התיקון השלם ביותר כו' כי אז נשלמו כל הברורי' ונעוץ תחלתו בסופן דוקא כנ"ל וד"ל.

וזהו ושלש"ת תר"ד מא"ד. פי' ושלש"ת היינו בחי' סגול' בג' נקודו' שנק' שלישיי' כידוע שהוא בחי' התיקון בג' קוין כנ"ל ולהיות כי בחי' התיקון היותר שלם במעלה ומדרגה יהי' דוקא בבחי' הבירור היותר אחרון דהיינו בעקבו' משיחא כנ"ל ע"כ אמר ושלש"ת תרד מאד כלומר כדי שתהי' בבחי' התיקון דושלש"ת בשלימות המעלה אין זה אלא כאשר תר"ד מא"ד והוא כשהברורי' הן בבחי' מל' דעשי' שהיא סוף כל הברורי' וזהו תר"ד מא"ד בבחי' עקביי' כו' ומטעם הנ"ל וד"ל. וזהו שאמר עוד ובאת אל המקום אשר נסתרת שם ביום המעשה וישבת אצל אבן האזל. פי' ביום המעשה הוא בחי' מל' דעשי' שנק' יום המעשה להיותה בחי' עשי' בפ"מ להיות מקור להשפעה והמשכה גשמי' בדצח"מ דעשי' ובחי' מלכו' דאצי' מלוכש שם בבחי' הלבוש וההסתר היותר אחרון מכולם כנודע וז"ש אשר נסתרת"ת שם ביום המעשה כי דו"ד הוא בחי' מל' דבריאה כנ"ל ובזמן במולד הלבנה מסתרת עד שנפגם ונסתלק אורה לגמרי והוא תכלית ההסתר כו' וזהו תרד מאד ובאת אל המקום אשר נסתרת שם בכל סוף חדש כידוע וד"ל והיינו ג"כ וישבת אצל אבן האזל כי הנה בחי' ד' מדרגו' דדצח"מ הוא לנגד ד' מדרגו' דד' עולמו' אבי"ע כמ"ש בע"ח וא"כ בחי' מל' דעשי' הוא בערך בחי' הדומם לגבי בחי' מל' דבריאה ודיצי' ודאצי' ונק' אב"ן וכמ"ש משם רועה אב"ן ישראל כו' וזהו וישבת אצל אב"ן האזל אב"ן זה היינו בחי' מל' דעשי'

ומה שנק' אבן האזל היינו לפי שבה כבר נשלמו כל הברור' כנ"ל ואין עוד בירור למטה הימנה ותרגום והלך ואז"ל כידוע וכמ"כ כאן בבירור זה היותר אחרון כנ"ל הרי נתבער הרע מכל וכל וחלף והלך לו לגמרי וכמ"ש ויגרשהו וילך דקאי בבגדי חול שנאחזי' בו החיצוני' כמ"ש במ"א וגם להיות כי נעוץ תחלתו בסופן כנ"ל והרי אז מתעלה בחי' המל' עד רום המעלות דהיינו עד בחי' הכת"ר הנה מטעם זה יתפרש אז"ל לשון עילוי המדרגה בהילוך מלמטה למעלה מעלה עד אין קץ ושיעור כו' ודוקא אצל בחי' אב"ן זה שהוא בחי' מל' דעשי' בחי' דומם לפי שסוף מעשה דוקא עלה במחשבה תחלה כמ"ש במ"א וד"ל.

ואני שלשת החיצים צדה אורה לשלח לי למטרה. הנה אחר שאמר ושלש"ת כו' שהוא בחי' התיקון הנעשה מלמטה ע"י ישראל בבחי' העלא' הברורי' דרפ"ח כל ימי הגלות כנ"ל אזי באתדל"ת זאת בבחי' מל' דבריאה שהוא בחי' דוד נעשה אתדל"ע בבחי' ו"ק דברי'א שנק' יהונת"ן כנ"ל שיאיר מלמעלה למאד ג"כ בבחי' סגו"ל והוא הנק' סגולתא כידוע בענין זרקא מקף שופר סגולת"א שיש ב' מיני סגו"ל הא' מלמטה למעלה והוא כמו הסגו"ל שתחת האות שהוא ב' נקודו' למעלה וא' תחתיהם והיינו בחי' חג"ת והו' ג' גווני קשת דמל' הנ"ל והב' בחי' סגול העליון שע"ג האות כמו בסגולתא דטעמי' בנגינות שהוא נקודה א' למעלה וב' למטה והיינו בחי' כח"ב ולהיות כי ישראל נעשי' בחי' סגולה מלמטה למעלה כנ"ל בפ"י והייתם לי סגולה מכל העמי' כו' אזי ממילא נמשך בחי' סגולת"א דכח"ב דז"א מלמעלה למטה והיינו מ"ש יהונתן ואני שלש"ת החיצ' צדה אורה ג' חצי' אלה הן בחי' כח"ב שבא מלמעלה למטה כו' והטעם הוא כי שם ב"ן לאחר הבירור הוא נעשה בחי' עטרת בראש ז"א וכמ"ש אשת חיל עטרת' בעלה פי' אשת חיל הוא בחי' מל' דברי'א ולאחר הבירור נעשה עטרת' לבעלה שהוא בחי' ז"א וז"ש ג"כ אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה אב"ן א" ב"ן היתה לראש פנה לעטרת תפארת והיינו בבחי' ת"ת דאימא שמשם יומשך כת"ר א' לזו"ג לעתיד דכתיב והי' אור הלבנה כאור החמה כו' והי' זו"ג שניהם שוין בקומתן כו' וד"ל.

ושרש ענין ישלח חציו ופיצם שהקדב"ה נלחם בעצמו כו' הנה יוכן בהקדים ענין אחד והוא במ"ש ואשמיד פריו ממעל ושרשיו מתחת דלכאורה אין לזה הפסוק הבנה ע"ד הפשוט דפריו א"צ השמדה אחר שישמיד שרשיו מתחת והל"ל שיאבד שרשיו מתחת וממילא ישמיד פריו אח"כ. אך הנה בענין יניקות החיצונים יש ב' אופני' הא' כמו שיש להם שרש למעלה שמשם נמשך להם במדה הקצובה להם עפ"י מאמר קו המדה כמ"ש קץ שם לחושך ואע"פ שאין רע יורד מלמעלה מ"מ בכי"ע נמשך להרע שרש יניקה מבחי' אחורי' דשם ב"ן דקדוש' כו' ואמנם הנה לאחר שמקבלי' החיצוני' שרש יניקתם מלמעלה המה מתפשטי' אח"כ ומשתרשים למטה

בשרשי הרבה כמ"ש בזהר ע"פ התנים הגדול הרובץ בתוך יאורי'ו כו' ע"ש וכדי להשמיד השרשי' שמתפשטי' מהם בבי"ע היינו ע"י בחי' הברורי' לאהפכא חשוכא לנהורא כו' והוא ע"י התשובה ומע"ט דישראל שעושין בחי' סגול' מלמטה למעלה אך עכ"ז נשאר לחיצונים שרש ומקור יניקתם מלמעלה הנה ע"ז אמר ואשמיד פריו ממעל שהוא שרש פריו שיש להם ממעל הקדב"ה בעצמו ישמיד וזה אינו תלוי בהעלא' הברורי' אלא להשמיש שרשיו מתחת תלוי בהעלא' הברורי' שהוא בחי' הרע שכבר נתפשט למטה ונשרשו בכמה שרשי' מתחת כו' וזהו שאמר תחלה ואשמיד פריו ממעל שלא יקבלו יניק' מלמעלה ואח"כ בסיבת הברורי' ישמידו גם שרשיו מתחת ואזי ממילא יתבער הרע מכל וכל מלמעלה ומלמטה כו' וד"ל. וזהו ואני שלשת החיצוי' צדה אורה מלמעלה למטה כמ"ש ישלח חיציו' ופיצ"ם שהקדב"ה נלחם בעצמו לעקור שרש יניקתם ממעל וכמ"ש ואשמיד פריו ממעל וכנ"ל שאין זה תלוי באתדל"ת בברורי' שלמטה ואמנם אין זה בא מלמעלה להשפיל בחי' מקום החיצוני' למעלה אלא כשהברורי' שלמטה האכידו שרשיו מתחת והיינו ע"י בחי' הסגול' התחתון כמ"ש ושלש"ת תר"ד מאד ירידה עצומה זאת היא לברר עד בירור היותר אחרון בשרשי הרע שנתפשטו מטה מטה ואזי אח"כ ואני שלש"ת החיצוי' אורה מלמעלה וממילא יתבער הרע מכל וכל מלמעלה ומלמטה וזהו צד"ה אור"ה מלמעלה למטה לשלח לי למטר"ה כו' וד"ל.

בזהר (פ' תרומה דף קס"א ע"א)

אתה הראית לדעת וגו'. משל למלכ' דעביד פלטרין אי לא שוי אומנ' לגבי' לא יכיל למעבד פלטרין כיון דפלטרין אתעבידו לא סליק שמא אלא דמלכא מלכא שוי באינון פלטרין מחשבה כו' כך קב"ה בעי למברי עלמא אסתכל באומנ' כמ"ש ואהי' אצלו אמון כו' ע"ש.

ובאור הענין דהנה כתיב כולם בחכמה עשית שהחכמה דאצי' כוללת כל המעשי' ונבראי' פרטי' שנבראו דרך פרט מעשרה מאמרו' דאלקי' מל' דאצי' הדבור עליון, בסקירה א' דרך כלל, וכאשר הי' מצטרך להתהוות נברא פרטי ממאמר פרטי בלתי אפשר הי' להתהוות מעצמו' אור אין סוף עד שיומשך השפע תחלה בכלליו' החכמה דאצי' ומשם יומשך דרך פרט בבי"ע להתהוות הנברא פרטי ההוא ע"י צרוף מאמר פרטי ההוא שבמל' אבל מעצמו' אור אין סוף הפשוט א"א להתמשך בארח' פרט להתהוות הנברא

פרטי, עד שיומשך תחלה בדרך כלל בכלליו' החכמה כח מ'ה שהיא כלי הביטול שבה שורה אור אין סוף כנודע ולכן כתי' כולם בחכמה עשית, שמוכרח להיות השפע של כל פרט ופרט תחלה נכלל בכלליו' החכמה וממנה עוברת דרך פרט למטה וז"פ באורי' אתברי עלמא כמ"ש ואהי' אצלו אמוין כו' כמשל המלך שבונה הפלטרין דמלכא שוי מחשבה דרך כלל איכו' הבניין ואומר להאומנ' לצייר ע"ג הנייר דרך כלל וקיצור מופלג וממנו הוא בונה דרך פרט ופרט מתבנית הבנין בהסתכלותו בהציור הכוללי הפרטי כו' ואעפ"כ נק' על שם המלך כי האומנ' הוא רק כלי מעביר שע"י נעש' הבנין והעיקר הוא מחשבת המלך ורצונו כו' ככה עד"מ למעלה בחי' חכמה דא"ק כוללי כל הפרטי' שיהי' בכל ההשתלשלו' דאבי"ע בסקירה א' וזהו מלכא שוי מחשבה הוא מה שארז"ל כשעלה במחשבי'ה קדומה לפניו כו' ומצוה לאומנא' לצייר ע"ג הכתב תבני' הבניין דרך כלל זהו עד"מ בחי' חכמ' דאצי' שרש התורה שהיא כלי אומנתו כביכול וממנה נמשך דרך פרט לכל נכרא פרטי וז"ש כולם בחכמה עשית כו' וכמ"ש במ"א בארוכה ע"ש.

בעזרה שבת פ' תצוה

ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית כתית למאור להעלות נר תמיד. הנה יש להבין מה זה שייך למשה והלא הטבת הנרות שייך לאהרן וכמ"ש יערוך אותו אהרן ולמה אמר ויקחו אליך שמן זית כו' ועוד יש להבין במ"ש להעלות נר תמיד ובאהרן כתיב מערב עד בקר אך הנה אהרן נקרא שושבינא דמטרוניתא ומשה נק' שושבינא דמלכא כידוע והנה פי' שושבינא ידוע שהוא בשעת החתונה דוקא להביא הכלה אל חדר החתן וכך יובן למעלה דכתיב ביום חתונתו וביום שמחת לבו כו' שבנ"י נק' כלה והקדב"ה נק' חתן ואהרן הוא שושבינא דמטרוניתא שהיא כנ"י לחברה בבעלה וביאור הדברים הנה כתיב ויניחהו בג'ע לעבדה ולשמרה וידוע דלעבדה זו רמ"ח ולשמרה זו שס"ה ל"ת וא"כ הרי ע"י המצות שעושים בעוה"ז נעבד ונתתקן הג'ע למעלה וענין התיקון שלו היינו שנמשך בו גילוי אלקו' מזיו השכינה ביתר שאת וגילוי הזיו הזה הוא ע"י מעשה המצות דוקא וע"כ אמרו דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא כי אין לשער השכר בעוה"ז לפי שאין כל תענוגי עוה"ז ערך ויחוס כלל אל בחי' קבלת שכר הנאת הזיו האלקי בג'ע וע"כ אמרו באחר מוטב דלדיינוה ויקבל עונשי' ויבא לקבלת

שכר זה כי כדאי כל היסורי' לנגד התענוג הנפלא הזה מפני שאין לו שיעור לעונג הנפלא להיותו בחי' עונג האלקי שאין לו קץ ואין לכל התענוגי' שבעהו"ז ערך ודמיון לו כי הרי כל תענוגי עוה"ז הם שנפלו מלמעלה למטה בסוד שבירת הכלים ונפילתם מלמעלה הוא בבחי' פסולת ונק' פרש כמ"ש במ"א ואין להם ערך עם בחי' העונג אשר למעלה שאין לו קץ כו' וזהו שאמר ר' עקיבא כשראה כרך גדול של רומי שחק ואמר אם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו על אכור"כ כו' פי' בכרך גדול של רומי התבונן בתענוגי' הרבים שנפלו שם מצד שבירת הכלים ע"כ שחק ואמר אם לעוברי רצונו כך דהיינו לאוה"ע ששרשם מז' מלכי' שנפלו לשם תענוגי' כאלה לעושי רצונו אעכ"ו כי הרי זה העונג שנפל הוא בחי' פסולת בלבד לגבי בחי' עונג העליון האלקי ואם בחי' הפסולת כך גדול איך גדול בכפלי כפליים לאין שעור בחי' העונג העליון האלקי שמשם הורד והושפל למטה עונג זה הגשמי ע"י שבירת הכלים ידוע וזהו לעושי' רצונו בעוה"ז בבחי' התיקון לברר רפ"ח ניצוצות דתהו בתורה ומצות אעכ"ו שהרי מגיעי' לבחי' מקור התענוג העליון להמשיך ממנו בחי' זיו והארה בג"ע ביתר שאת כנ"ל שאין לכל תענוגי' גשמיי' ערוך לו כלל וכלל והנה מה שע"י המצות בעוה"ז נמשך תמיד בחי' תוספת גילוי אור וזיו בג"ע כנ"ל הוא כדמיון המדליק נר מנר בלבד שאין אור הנר הנדלק רק אור הארה בעלמא נבדלת מאור הנר הדולק ולא נחסר מאומה בנר הדולק ע"י הבדלת הארת נר שמדליקין ממנה כך בחי' הארת זיו עונג העליון המאיר בג"ע מזיו השכינה הוא רק בחי' הארה בעלמא הנבדלת ממקור התענוגי' שאין לו קץ ושיעור בעצמותו וכך אין שיעור לבחי' תוס' גילוי הארתו להאיר בג"ע וזהו פי' תחת אשר לא עבדת ה' בשמחה וטוב לכב מרוב כל דלכאורה אינו מובן מ"ש מרוב כל דמשמע שיש ריבוי כל אך הענין הוא להיות שאנו אומרי' תתברך ה' אלקינו על כל שכח מעשה ידיך ולכאורה למה נק' מעשה ידיו בשם שבח אך הטעם הוא כי בחי' מלכותו ית' שמתפשטת בעולמו' הוא רק בחי' כח ההתפשטות בבחי' עשי' בלבד ועד"מ כשמשבחי' לאדם שעושה כלי נאה או ציור נאה או כתב ידו שכתבתו נאה וכיוצא באלה הנה אין זה השבח נוגע אל בחי' עצמותו כלל אלא רק לבחי' התפשטות כוחותיו שמתפשטי' בעשי' בפועל ידיו בלבד וכיוצא אבל אין זה ערך לשבח עצמותו כמו לשבח חכמתו ומדותיו וכיוצא וכך ג"ע העליון וג"ע התחתון שנק' שמים וארץ בכלל כמ"ש בשמים ממעל אין עוד ועל הארץ מתחת אין עוד בשמים ממעל זהו ג"ע העליון וגם בשם אין עוד פי' אין שם דבר ויש במציאו' עו"ד כמ"ש אין עו"ד מלבדו להיות כי אין הארתם גם בג"ע העליון רק מבחי' התפשטו' עשי' שאין לזה ערך אל עצמות אור האלקי וכמאמר אין ערוך לך כו' וכידוע וכן בארץ מתחת הוא ג"ע שבארץ שנק' ג"ע התחתון ושניהם נקראו רק בשם מעשה ידיו של הקדב"ה כידוע וזהו תתברך בבחי' גילוי אור בכל שכח מעשה ידיך שהשבח שלהם הוא רק בבחי' התפשטו' עשי' בלבד והנה כתיב כי כ"ל בשמים ובארץ ותרגומו דאחיד בשמיא ובארעא דהיינו בג"ע העליון ובג"ע התחתון שנק' שמים וארץ ובחי'

כ"ל זה היינו בחי' הארת אור האלקי דאחיד ומתקשר בג"ע עליון כו' וידוע שיש ריבוי מדרגות בג"ע כי הגם שדרך כלל הם רק ב' מיני ג"ע עליון ותחתון הנה דרך פרט נמצא רבבו' מיני ג"ע ובין כאו"א מפסיק נה"ר דינו"ר כו' וזהו שאמרו ז"ל ת"ח אין להם מנוחה כו' דכתיב ילכו מחיל אל חיל כו' ובכל ג"ע שמאיר בו אור האלקי נק' זאת ההארה בשם כל ונמצא יש ריבוי כ"ל וזהו מרוב כ"ל כי בין כל ג"ע התחתון לגבי הג"ע העליון הימנו יש עמוד שבו עולין הנשמו' כמ"ש בס' הבהיר וז"ש ילכו כו' והרי כל נשמה בעלייתה מג"ע לג"ע דרך העמודי' זוכה לשבוע וליהנות מריבוי בחי' כ"ל שמאיר בכל ג"ע עד רום המעלות וזהו פי' מרוב כ"ל אך מה שהנשמה תזכה לריבוי כ"ל זה בריבוי עליו' המדרגו' הוא בעלותה מעוה"ז דוקא לפי ריבוי ערך עבודתה במצות מעשיו' וכמ"ש לעבדה כנ"ל וכמארז"ל יפה שעה • בתשובה ומע"ט מכל חיי העוה"ב והטעם הוא מפני שכל חיי העוה"ב בריבוי כל הנ"ל הוא רק בחי' הארה וזיו ממקור התענוג העליון כמדליק נר מנר כנ"ל אבל במצות מעשיות מגיע האדם לבחי' מקור כל התענוגי' שממנו יהי' נמשך בחי' ריבוי כ"ל כנ"ל וזהו מ"ש תחת אשר לא עבדת ה' אלקיך בשמחה' וטוב לב"ב פי' בשמחה של מעשה המצות שנק' עבודה וכמ"ש לעבדה שהוא יותר טוב גם מרוב כ"ל דהיינו גם מכל חיי העוה"ב שהרי מהם נמשך כל ריבוי הארת בחי' הכ"ל שמאיר ברבבו' מיני ג"ע עד רום המעלות לפי שהמצות הן נקראי' בשם רמ"ח איברי' דמלכא ממש וז"ש עקב אשר שמע אברהם כו' וישמור משמתי מצוותי פי' מצוותי דוקא וכמ"ש בברכת המצות אשר קדשנו במצוותינו' וכמארז"ל שהקדב"ה מניח תפילין ומתעטף בציצית וכיוצא בזה מקיים כל המצות ונק' מצות הוי' ולכך נא' בכל המצות לפני הוי' וכמ"ש במ"א ע"פ אלה המצות אשר יעשה אותם האדם וחי' בהם דהאדם זה היינו בחי' אדם דאצי' כמ"ש ועל הכסא דמות כמראה אדם כו' וד"ל.

ומעטה יובן ענין אהרן שנק' שושבינא דמטרוניא כנ"ל, כי הנה כללוי' נ"י נק' מטרוניא למעלה ואהרן הרי הוא מז' הרועי' המפרנס' לכני' כו' והיינו שממשיך הארת אור עונג העליון ממקור התענוג והוא ע"י שמחה של מצוה דוקא וכמ"ש בשמחה' ובטוב לבב מרוב כ"ל וכנ"ל דכתיב אורה ושמחה הרי בחי' הארת האור האלקי בג"ע זוהי בחי' שמחה והיינו ע"י שמחה של מצוה וכמו שאנו אומרי' אשר קדשנו במצוותיו אשר לשון תענוג ושמחה כמו באשר"י כו' וזהו ובהעלות אהרן את הנרו' שמעלה ומחבר לנשמו' ישראל בשמחה של מצוה זו ולהיות כי כל ישראל בני מלכ' הם ונק' מטרוניא ע"כ נק' אהרן שושבינא דמטרוניא כמו השושבין שמביא הכלה אל החתן שתשמח עמו כו' והוא בשעת החתונה דוקא וז"ש ביום חתונתו ושמחת לבו כו' וד"ל. והנה כתיב יערוך אותו אהרן מערב עד בקר ענין

הערכה זאת היינו רק בחי' הכנה מלמטה למעלה שיוכל אח"כ להעלות את הנרות בשמחה של מצוה כנ"ל דהנה כמו שהי' ענין הדלקת הנרות בזמן בהמ"ק כך הוא ענין פסוקי דזמרה לפני ק"ש עתה בזמן הגלות דפסוקי דזמרה הוא בחי' הכנה לק"ש כי צריך להשפיל א"ע תחלה כי בחי' חושך קודם לאור כמאמר ברישא חשוכא כו' (וז"ש מערב עד בקר שצ"ל בחי' ערב תחלה ואח"כ בק"ר ואו"ר כנ"ל) וד"ל.

וזהו ואתה תצוה את בניי ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור כו', פי' שמן זית זך הוא בחי' חכמ"ה כח מ"ה בבחי' ביטול היש ונק' זך ע"ש בחי' הבריורי' משום דבחכמ"ה אתברירו דוקא ולכך אמר למשה ואתה דוקא תצוה ויקחו אליך שמ"ן לפי שמשה שרש התכמ"ה אך אהרן הוא הדולק את הנרות וכמ"ש ובהעלות אהרן את הנרות ונק' שושבינא דמטרוניתא כנ"ל והיינו עדי"מ כשלהבת הדולקת בפתילה אשר בשמן שהשמן הוא שנכלה בפתילה כשנמשך אחרי' והוא הגורם אחיות האור בדליקת הפתילה ואם לא כליון השמן הי' האור כבה כך בחי' ביטול היש מצד החכמ"ה הוא כדמיון כליון השמן ועי"ז דולק האור ועולה ובא בחי' אורה ושמחה הנ"ל משמחה של מצוה אשר באה ע"י אהרן דוקא כנ"ל וד"ל אך הנה שמן זית זך הזה אינו בא רק ע"י כתישה דוקא וזהו פי' כתית כידוע והטעם הוא כי כמו עד"מ הכותש זתים בבית הבד שהראשון שמן למאור כנודע הנה כתישה זאת דחיקת הזית' הוא להוציא השמן מתוכם והוא הראשון אשר למאור כו' כך עיקר סיבת גרם בחי' שמחה ואורה הנ"ל במעשה המצות הוא ע"י בחי' כתישה בתחלה והוא מדת השפלות והענוה עד קצה האחרון וכמשארז"ל לשארית נחלתו למי שמשים א"ע כשיריים שהוא מותר בעולם ובסיבת זה יכנעו כל החיצוני' כי כל חיותם מבחי' המותרות דקדושה כנודע ואחר שמשים א"ע כשיריי' ומותרות א"צ לשום דבר ולא יש מקום לחיצוני' לינק ממנו וז"ש והי' שארית יעקב כו' ואח"כ כתיב תרום ידך על צריך וכל אויבך יכרתו כו' וד"ל. והנה בחי' כתישת הזיתים דוקא בעבודת ה' יובן עד"מ מזיתים הגשמיים שקודם הכתישה המה מרורים בטעמן כנודע ממארז"ל ע"פ ועלה זית כו' אמרה כנ"י יהיו מזונותי מרורין כוית כו' והנה אחר הכתישה מוציאינן השמן הטוב שהוא היפך טעם המר שבזית וכיוצא בזה יובן בעבודת ה' דהנה הנפש הבהמיו' שבאדם הוא הנק' משכא דחויא ושרשו בא מבחי' גבורי' הקשו' שנק' מיין מרירן כו' אך כשיתברר הנפש הבהמיו' ע"י בחי' כתישה שהוא השפלות וההכנעה לשום א"ע כשיריים כנ"ל הנה אח"כ יוציאו מזה בחי' שמן הטוב עד"מ והוא בחי' חכמה כח מ"ה הנ"ל להיו' בחי' ביטול היש ע"ד דמיון השמן הטוב שנמשך אחר הפתילה ודולק כנ"ל וזהו פי' שמן זית זך כתי"ת למאור כתי"ת דוקא מטעם הנ"ל אזי הוא נקרא ראשון למאור להיות בחי' אורה ושמחה הנ"ל וד"ל וכל זה אנו מוצאים בסדר התפלה דבק"ש או' ואהבת בכל לבבך שהוא בשני יציר"ך דוקא כידוע והוא בחי' הבריור כמו מן הזית המ"ר כו' ואח"כ והיו הדברי' האלה כו'

שהוא תורה אור כו' ובאמת ויציב אומרי' ונחמד ונעים וטוב ויפה שהוא בחי' שמחה ותענוג הנ"ל וד"ל.

והנה כל הנ"ל בענין הדלקת נרות המנורה הרי כתיב בה מחוץ לפרכת העדות יערוך אותו אהרן כו' דוקא מחוץ לפרכת וביאור ענין מחוץ לפרכת הנה יובן בהקדים פי' כי שמש ומגן הוי' אלקי' כי הנה שם אלקי' הוא בחי' יחודא תתאה שהוא בחי' מסתיר על יחודא עילאה שהוא שם הוי' כמשל המגן ונרתק של השמש המסתיר על גופו של מאור השמש וז"ש כי שמש ומגן ה' אלקי' וכמ"ש בס' לק"א באריכות וזהו מחוץ לפרכת פי' פרכת הוא בחי' הפרסא המפסקת בין אצי' לבי"ע וכמ"ש והבדילה הפרכת לכם בין הקדש כו' כי תרגום פרכת פרסא כנודע ולהיות כי שם אלקי' הוא בחי' מסתיר על שם הוי' דאצי' ע"כ נק' פרכת וז"ש והבדילה הפרכת כו' וזהו מחוץ לפרכת יערוך כו' לפי שהעלאה דנרו"ת המנורה הוא ע"י בחי' הברורי' דבי"ע כדמיון כליון השמן כו' וכנ"ל שזה דוקא מחוץ לפרכת למטה מן בחי' הפרסא כי באצי' עצמו הרי אמרו דאיהו וחיהי וגרמוהי חד כו' ולכך אמר מחוץ לפרכת דוקא יערוך כו' וד"ל. ומה שאמר עוד חוקת עולם לדורותם מאת בני כו' הענין הוא כי פי' א"ת בני א"ת זה היינו כללות הכ"ב אותיו מא' עד תי"ו שבבני' בדברם באותיות אשר בתורה כי הנה אמרו ז"ל לא ע"ה חסיד דהיינו גם שאהרן הוא בחי' שושבינא דמטרונית' דכללו' נ"י וגם בפרט בכא"ר להעלות נפשו באור ה' בשמחה ותענוג ע"ד הנ"ל הנה אין כח זה מצוי להעלות כ"א במי שיש בו מבחי' אותיות התורה דוקא אבל לא בע"ה וזהו לא ע"ה חסיד כו' והיינו מא"ת בני' מבחי' אותיו התורה שבבני' יהי' חוקת עולם ענין הדלקת אור נשמתו ע"י אהרן כו' וד"ל. והנה להיות כי כל העלא"ה זאת אשר מחוץ לפרכת היא בבחי' רצוא בלבד וכמ"ש והחיות רצוא כו' וכמאמר אם ר"ץ לבך כו' לפי שמחוץ לפרכת הנ"ל המה עומדים בבחי' הריחוק מאור פני מלך חיים וכמאמר מים תחתונים בוכיין אנן בעינן למהוי קדם מלכא כו' ע"כ אמר כאן בסוף זה הפסוק מערב עד בקר פי' מער"ב הוא בחי' הרצוא בבחי' העלאה מחוץ לפרכת בלבד כנ"ל שאין זה אלא בערב דוקא וכמ"ש נפשי איזיתך בלילה דוקא כו' ועד בק"ר היינו כשהשושבינא דמטרוניתא הנ"ל כבר העלה כללו' נ"י למעלה בבחי' האצי' שהוא למעלה מן הפרכת הנק' פרסא אזי אין מקום לבחי' העלא"ה בבחי' רצוא אחר דבאצי' איהו וחיהי כו' כנ"ל אלא שם הוא בהיפוך שנמשך בחי' המשכת אור א"ס מלמעלה למטה והוא הנק' בחי' שו"ב וכמאמר אם רץ לבך שוב לאחד מפני שאחד הוא למטה כמו שהוא אחד למעלה כו' והיינו בחי' בק"ר שהוא מדת יו"ם כו' והיינו בחי' משי"ה שנק' שושבינא דמלכא וכמשי"ת בע"ה וד"ל.

וזהו ואתה תצוה את בני' ויקחו אליך דוקא כו' שמשוה הוא שנצטווה במצוה זאת ושיביאו אליו דוקא שמן המאור אע"פ שמצות ההדלקה

באהרן דוקא כמ"ש יערוך אותו אהרן כו' דהנה משה נק' שושבינא דמלכא ופי' שושבינא דמלכא היינו שהוא בחי' שושבינא להמשיך בחי' גילוי אור א"ס מלמעלה למטה שהוא בחי' שו"ב הנ"ל ולהבין זה בתוספות ביאור יש להקדים מה שארז"ל דמי שתורתו אומנתו דוקא פטור מן התפלה ומפסיק לק"ש ולכאורה אינו מובן למה דוקא לתפלה אינו מפסיק וגם למה דוקא מי שתורתו אומנתו כו'. אך הענין הוא דבש"ע אנו אומרי' ברוך אתה ה' ופי' ברוך ידוע שהוא בחי' המשכה והיינו בחי' המשכת אור א"ס למטה בעלמא דאתגליא שנק' את"ה וכמ"ש ואת"ה מחיה את כולם כו' והמשכת זאת הוא בא בבחי' אור ושפע גשמיות חיי שעה כמו רפאינו וברך עלינו כו' ובליומו התורה ג"כ הוא בחי' המשכת אלקו' אלא שנק' חיי עולם וכמ"ש במ"א וא"כ התפלה ענין א' עם עסק התורה ולכך מי שתורתו אומנתו פטור מן התפלה כי בעסק התורה ג"כ הוא ממשיך אור א"ס מלמעלה למטה אבל בק"ש באמרו ואהבת כו' שהוא בחי' רצוא בהעלא"ה מלמטה למעלה גם מי שתורתו אומנתו צריך להפסיק כו' והנה ענין מי שתורתו אומנתו היינו כמו רשבי דוקא ומבואר בזהר דרשבי אמר ע"ע בחד קטיר"א אתקטרגא כו' כלומר בקשר אחד אמיץ וחזק כבר נתקשר פ"א ושוב א"צ לעורר נפשו עוד בבחי' רצוא בהיות שנשמתו דבוקה תמיד למעלה בלי הפסק כלל כמו דיין. דבר הנקשר בקשר אחד והיו לאחדים כאילו לא היו נפרדים מעולם כו' וע"כ לא הי' צריך רק להמשיך אלקו' בבחי' שוב בלבד והיינו פי' מי שתורתו אומנתו שאין לו בחי' כלי אחרת זולת התורה שהוא ממשיך אור א"ס ע"י עסק התורה והיא לו ככלי אומנות ביד האומן כו' וכמ"ש במ"א וכך דבר ה' זו הלכה שאומר היא כלי אומנתו להיות גילוי אור א"ס בדברו דבר ה' וכמאמר מתני' מלכתא כו' כמלך עצמו שגזור ואומר כו' וכך כתיב ודברי אשר שמתי בפיו שאינו אלא בחי' כלי לדבר ה' שמדבר בפיו כדוגמא שאמר המלאך להרבי ז"ל אני המשנה המדברת בפיו כו' וזהו בחי' משה דאתפשטותי בכל דרא ודרא גם בכאו"א מישראל בעסקו בתורה ע"ד הזה דוקא בבחי' הביטול בעצמותו כו' וכמ"ש במ"א וע"כ אמרו בזהר ע"פ מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש דשאני עמלא דאורייתא דאיהי לעילא מן שמשא כי שמש ומגן ה' אלקי' כנ"ל ועמלא דאורייתא שמתגלה בדבר הלכה מבחי' עצמו אור א"ס כנ"ל היז לעילא גם מן שמשא שהוא רק בחי' סובב לעלמין כנ"ל וכמ"ש במ"א וד"ל וזהו שהי' משה כבד פה וכבד לשון מפני שהי' בו בחי' הביטול מצד עצם כח מ"ה שבחכמ"ה וכמ"ש ונחנו מ"ה ולכך נק' שושבינא דמלכא ע"ד בלימוד הנ"ל ולא שושבינא דמטרוניתא כי מטרוניתא הוא בחי' דיבור העליון שמחי' העולמו' בי' מאמרות כידוע אבל לאו אורחא דמלכא לאשתעווי במילי דהדיוטא שהן הי' מאמרו' אלא בדברי תורה דוקא ולכך נק' משה שושבינא דמלכא לפי שבו ועל ידו נתגלה אור א"ס שנקרא מלכא בכל פרשה ופרשה שבתורה כמו שאמר בכל פ' ויאמר ה' אל משה

כו' וד"ל ועם זה יובן ג"כ מה שנצטווה משה במצוה זאת באמרו ואתה תצוה את בני ויקחו אליך דוקא שמן זית זך הנ"ל דהנה בחי' שמן זית זך הנ"ל הוא בחי' חכמ"ה שהוא בחי' ביטול היש בלבד וכנ"ל שזהו בחי' אהרן שנק' שושבינא דמטרוניתא.

והנה ידוע מה שארז"ל איזהו חכם הרוא"ה את הנולד דהיינו שיראה האדם בעין שכלו את הנולד יש מאין כמו בבחי' ראייה חושיית וע"ד שיהי' לעתיד כי עין בעין כו' ולכאורה הא"ך יראה אדם התהוות יש מאין בעיני שכלו אך הענין הוא דהרי הוא ית' מחדש בטובו בכל יום מעשה בראשית ולא שבראו פ"א מאין ליש ועומד כנ"ל וא"כ בהתחדשות זאת הרי יראה האדם בראי' שכליית גם בכל יום איך שהוא מהווה יש מאין ואמנם מהיכן יש לאדם כח ראי' זאת הגם שמחדש בכל יום כו' היינו ע"י בחי' כח מ"ה שבנפש שהוא הנק' חכ"ם הרוא"ה את הנולד יש מאין ובחי' כח מ"ה זה הוא הנותן כח ועוז בכאור"א למסור נפשו על קדו"ש כמ"ש בס' לק"א והארת כח מ"ה זה נמשך מבחי' משה הנק' שושבינא דמלכא לפי שאין התלבשו' אור א"ס אלא בחכמ"ה כנ"ל וזהו ואתה תצוה כו' ויקחו אליך לפי שמחמת משה שהוא מ"ה בעצם יהי' להם ג"כ בחי' ביטול הי"ש שע"י חכמ"ה שהוא ענין חכ"ם הרוא"ה כו' כי שרש כח הראי' נמשך דוקא מבחי' משה שנא' בו בחי' ראייה וכמ"ש ויר"א ראשיית לו שזה משה כידוע וד"ל.

להעלות נר תמיד: דבר זה קאי אדסמיך ליה שאמר ויקחו אליך דוקא שמן זית כו' וע"ז אמר להיות כי הבאת מצוה זאת היא ע"י משה דוקא כמ"ש ויקחו אליך כנ"ל ע"כ נאמר בה להעלות נר ותמיד תמיד דוקא ולא כמו במצות הדלקת הנרות שנא' באהרן כמ"ש יערוך אותו אהרן דכתיב בה מער"ב עד בקר בלבד ולא תמיד כנ"ל. ולהבין טעם ההפרש אשר ביניהם הנה יש להקדים הטעם שאמרו ז"ל דהגם דהמעשה עיקר מ"מ מצות ת"ת כנגד כולם כי הנה מבואר למעלה בשרש ענין לימוד התורה שהוא רק להמשיך אור א"ס למטה כו' והנה בהגלות נגלות אור א"ס בדבר ה' זו הלכה וכמ"ש ודבר"י אשר שמת"י כו' וכנ"ל הנה הארת זאת היא מבחי' עצמו' אור הא"ס שלמעלה מבחי' סובב וממלא כנ"ל בפ"י טעם להמאמר דשאני עמלא דאוריית' שהוא לעילא מן שמשא כו' לפי שבחי' עצמות אור הא"ס מובדל ומרומם לגמרי מבחי' השתלשלו' מעלה ומטה ושורה למטה כמו למעלה בהשווא' א' ממש וכמ"ש אני ה' לא שנית"י כו' וכידוע שזהו פ"י קמ"י כחשכ"ה כאור"ה כו' דהיינו למעלה גם מבחי' חושך שהוא העלם וצמצום ולמעלה מבחי' האור שהם בחי' ב' שמות הנ"ל הוי' ואלקיים כו' ולכך הוא שורה למטה בב"ע כמו למעלה באצ"י כי אצ"י ועש"י שוי' לפניו כו' וזהו פ"י להעלות נר תמיד אור א"ס שמאיר בד"ת הוא בבחי' א"ס שלמעלה ממדת יום ומדת לילה הנק' ערב ובקר שהן בחי' ב' שמו' דה' אלקי' סובב וממלא כו' וכמ"ש כחשיכה כאורה כו' ולכך הארתו בתמידות

ולא מער"ב עד בוקר בלבד כהדלקת אהרן שושבינא דמטרוניתא הנ"ל להיות שהוא מעלה מחוץ לפרכת הנ"ל. פרסא בלבד כנ"ל אבל משה שהוא בחי' שושבינא דמלכא שלמעלה מן הפרסא וגם מן בחי' האצ"י שנק' שמשא כנ"ל נאמר בו להעלות נ"ר תמיד בהתמדה ביום כמו בלילה משום דקמיה"ה כחשיכה כאורה ולילה כיום יאיר כו' מטעם הנ"ל ולכך מצות ת"ת כנגד כולם לפי שבמצות יש מדת יום ומדת לילה כידוע ומצות לימוד התורה בבחי' משה כנ"ל כוללת הכל בהשווא' א' מטעם הנ"ל ולכך שקולה כנגד כל המצות כו' וזהו ג"כ פי' ואתה תצוה א"ת בני ישראל שפי' א"ת זה היינו בחי' אותיות התורה כנ"ל בפי' חוקת עולם מא"ת בני כו' אך מא"ת זה נא' בהדלקת נרו' ע"י אהרן הנק' שושבינא דמטרוניתא ואמנם מהיכן יהיו מציאות א"ת הללו בבניי שמהם יעלה הנרות כנ"ל ע"ז אמר ואתה תצוה א"ת זה בכניי מפני שמש"ה הוא בחי' מ"ה בעצם וכמ"ש מ"ה שמו כו' וממנו נמשך בחי' אותיו' דחכמ"ה שבתורה בכל בני כנ"ל בפי' ויקחו אליך שמן כו' ולאחר שאתה תצוה א"ת זה שהוא אותיו' דתורה אזי דוקא יוכל אהרן להעלות ולהעריך את הנרות מא"ת בניי זה חוקת עולם לדורת"ם כנ"ל וד"ל.

להבין שרשי הדברים הנ"ל ע"פ ואתה תצוה את בניי. הנה שרש בחי' אהרן שנק' שושבינא דמטרוניתא היינו בחי' העלאות הרפ"ח ניצוצי' שאהרן הוא המעלה אותם וכמ"ש בהעלותיך את הנרות והנרות הן המצות כמ"ש כי נ"ר מצוה כו' ולהבין ביאור הדברים הנה כתיב מחוץ לפרכת העדות יערוך אותו אהרן פי' מחוץ לפרכת היינו מחוץ לבחי' פרסא המפסקת בין אצ"י לבי"ע שתרגום פרכת פרסא והפרסא הזאת היא בחי' שם אלקי"ם המסתייר כמ"ש כי שמש ומגן הוי' אלקים כמו שנרתק השמש מגן להסתיר אור השמש כך שם אלקי' הוא המסתייר לשם הוי' וה"ז כמו עד"מ המסך והפרסא שמסתיר ומעלים את האור כו' וזהו ענין מארו"ל דלעתיד הקדב"ה מוציא חמה מנרתקה וכמ"ש במ"א וד"ל והנה אהרן הוא בחי' שושבינא להעלות הניצוצי' מבי"ע לאצ"י וז"ש מחוץ לפרכת יערוך הנרות מחוץ לפרס"א הנ"ל ואח"כ יעלה אותם לאצ"י והענין של בחי' שושבינא הנה זה הלשון לכאורה לא שייך אלא בחתונה דחתן וכלה שיש להם שושבינין והוא לעיתים ופרקים רחוקים אבל העלאת הנרות הרי היה בכל בין הערביי' ולמה נק' בשביל זה בשם שושבינא

אך הענין הוא דכל בחי' התחדשות אור מביאה השמחה והתענוג והוא ענין החתונה ששמחי' בה לפי שהוא דבר חדש כו' וכך בהטבת הנרות ג"כ הגם שהי' בכל יום מ"מ הי' בכל יום שמחה חדשה מפני בחי' התחדשו' העלאו' רפ"ח ניצוצי' המתחדשי' בכל יום לעלות מבי"ע לאצי' ולכך נק' שושבינא כו' דהנה ידוע בענין הברורי' שהמל' מברר בכל יום וכמ"ש במל' דאצי' ותקם בעוד לילה ותתן טר"ף כו' טר"ף היינו רפ"ח ע"ה וכמ"ש עלה זית טר"ף בפיה וכן טר"ף נתן ליריאיו כו' ואהרן הוא שושבינא דמטרוניתא היינו שמעלה את המל' שנק' שושבינא עם כל בחי' הניצוצי' שביררה והן הנרות שבמנורה הכוללי' כל הברורי' ומפני בחי' ההתחדשו' הזאת מסתעפת בחי' השמחה למעלה והשמחה למעלה באצי' הוא בבחי' ה"ג דאימא וכמ"ש אם הבנים שמחה וזהו ענין אורה ושמחה השמחה באימא ואורה באבא וכללותם יחד הן אר"א שנק' תרין ריעין כו' וביאור הדברי' הנה שמחה של מצוה הוא בבחי' בינה שהוא יותר גבוה גם מרוב כ"ל מבחי' צדי"ק שנק' כ"ל כידוע שה"ח שביסוד הן נש"ב ושמחה של מצוה הוא בבחי' פנימי' בינה שנק' ר"ב כל מלשון ריבוי כי התחלקו' של כ"ל מתחלק עד אין שיעור כו' והנה שכר מצוה בהאי עלמא ליכא אלא רק שמחה של מצוה בלבד והענין הוא כי הנה שרש המצות עצמן הוא למעלה בבחי' גלגלתא דא"א בתרי"ג ארחין דהנה בחי' השערות דגלגלתא היינו בחי' אותיו' התורה כי ידוע במשל השערות שהוא כמשל הדיבור ממש שהרי בצירופי אותיו' הדיבור שמתוכם מבינים גופה של ההשכלה המלוכשת בהם הרי השכל יוצא ומאיר מתוך הצירופים של האותיו' כך במשל השערו' היניקה של חיו' המוחין מלוכשת בחלל השערה וההארה בוקע ויוצא מן המוחין דרך חלל השערו' כמו שיוצא אור השכל דרך צרופי אותיו' הדיבור כו' והרי לפיז אותיות התורה ששרשם בבחי' שערות הרי המה בחי' לבוש וכלי בלבד לבחי' גילוי אור וחיות המלוכש בהן דהיינו בחי' הלבנונית שלמעלה מן השערות כי בחי' לבנונית שבגלגלתא הנק' חוורת' הוא הנק' ארחין הרי הוא שרש ליניקו' השערו' שצומחין מהם כו' וכידוע באד"ר ואדר"ז שהלבנונית סובלת הצמיחה של השערו' כו' וזהו שאנו רואי' שהתורה היא פירוש המצות בלבד כמו שמפרש בתורה מעשה החושן והאפוד בפרשיו' הרבה באמרו ועשית חשן וכו' וכיוצא בזה בכל המצות הרי אותיו' התורה המה המפרשי' למצות איך יהיו והפירוש הוא הטפל בכל מקום לגבי הדבר שהוא מפרש אותו וכך המצות הן העיקר והתורה היא רק הפירוש בבחי' טפל והיינו לפי שאותיו' התורה הן הנה בחי' השערות דגלגלתא החלולי' שבהן בוקע ויוצא האור מבחי' הלבנוני' דגלגלתא שהוא בחי' המצות שנק' ארחין וכמ"ש כל אורחו' הוי' אביטה אורחותיך כו' וע"כ אמרו ז"ל דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא משום דגופה של מעשה המצוה שרשה למעלה בבחי' חוורת' דגלגלתא דא"א שאין האור יוצא משם רק בבחי' צמצום גדול דהיינו באותיו' התורה שמפרשי' אותם כנ"ל שנק' בחי' שערו' וד"ל אך אפס קצהו ומעין ודוגמא בעלמא מאיר ומתגלה ונמשך למעלה מבחי' חוורת' הנ"ל בכל שבת בשחרית והיינו ב"ב

לחמים שנק' סעודתא דעתיקא כמ"ש במ"א בביאור המאמר יגלה לן טעמי דתריסר נהמא כו' וד"ל. והנה אהרן היה מז' הרועים כידוע ופי' רועה גשמי היינו שזן ומפרנס לצאנו ואין הפרנסה משל עצמו רק שנותן להן עשב אשר בשדה כו' וכך למעלה הנה אהרן כהנא רבא היינו שבחי' אהבה רבה ואהבה זוטא נמשכי' ממנו שנק' הר והר' הה"ר כמ"ש במ"א וכמאמר לא כאברהם שקראו הר' כו' והן אותיו' הר' שבתוכת אהרן והאל"ף שבו היינו שממשיך מבחי' חוורת' הנ"ל שבגלגלתא דא"א שנק' אלופ"ו של עולם הנאצל כו' והוא ממשיך עד בחי' המל' דאצי' והוא ענין הנו"ן פשוטה שהולכת ומתפשטת עד למטה מטה כו' וכמ"ש במ"א והפרנסה עצמה אינה משל עצמו אלא שמביא האור והשפע מבחי' חוורת' הנ"ל למטה להאיר בכני' וזהו בהעלותך את הנרו' שהמצות נק' נרו'ת כמ"ש כי נר מצוה והי' מדליק בהן האור והחיות דהיינו מבחי' שרש המצות הנ"ל דאע"פ שאין שכר מצוה ממש בהאי עלמא כנ"ל הטעם מ"מ אפס קציהו נמשך ונתגלה גם עכשיו ע"י אהר"ן שנק' רועה שזן ומפרנס כו' וזוהי שרש ענין שמחה של מצוה וכמ"ש תחת אשר לא עבדת כו' בשמחה וטו"ב לב"ב מרב כל שמחה זו היינו בחי' גילוי האור מבחי' חוורת' הנ"ל שהוא בחי' פנימי' העונג העליון כו' ומקום גילוי זה האור של השמחה הוא בבחי' פנימי' בינה וכמ"ש אם הבנים שמחה כנ"ל וסיבת השמחה הוא מפני בחי' התחדשו' העלאו' רפ"ח ניצוצי' וזהו כמשל כליון הפתילה בהעלות אהרן את הנרו' בכל בין הערביי"ם כו' והרי יש כאן ב' מדרגו' הא' בחי' ההעלא"ה והוא מ"ש בהעלותך את הנרו'ת כו' וז"ש מחוץ לפרכ"ת יערוך כו' מחוץ לפרסא להביא הברורי' דרפ"ח מבי"ע לאצי' ואח"כ בהגיעם לבחי' האצי' הנה מפני שבאצי' אמרו דאיהו וחיוהי וגרמוהי ח"ד כו' הרי בחי' אהר"ן שנק' כהנא רבא שהוא מבחי' חסד דע"י ממשיך אח"כ ההארה מן בחי' ההעלם דבחי' חוורת' הנ"ל שרש גופי המצות והוא הנק' שמחה של מצוה כנ"ל וזוהי מדרגה השני"ת בבחי' ההמשכה כו' וע"כ נק' אהרן בשם שושבינא דוקא עד"מ השושבין שיכול להביא הכלה לפני החתן ודאי יש לו זה היכולת מצד התקרבותו אל החתן וע"ד דוגמא המקורב אל המלך יכול להכניס אחר בהיכל המלך וכל מי שבוש ומתיירא ליכנס להיכל המלך וצריך סעד ועזר להכניסו הנה המקורב הזה יכול להכניסו מפני שנכנס תמיד בהיכל המלך ואינו בוש כלל להיותו נחשב מאנשי היכל המלך כו' וכך בחי' השושבין למעלה הוא אהרן כהנא רבא שהוא מבחי' חסד דע"י אלא שיורד מאצי' לבי"ע לברר ולהעלו' הניצוצי' שבמל' שנק' מטרוניתא כנ"ל וע"כ ביכולתו להכניסם ולהעלותם למעלה במאציל ולהוריד משם ההארה שהוא בחי' שמחה של מצוה כנ"ל וגם בענין האהבה הנה הוא מעורר אהבה בכני' שיוכלו לעלות וז"ש בהעלותך כו' וכן הוא ממשיך אהבה רבה בכני' מבחי' לבנוני' הנ"ל ולכך נק' אהר"ן כנ"ל וע"כ נק' אהר"ן שושבינא דמטרוניתא דוקא אבל שרשו מבחי' נצח דאבא ששרשו בבחי' חסד דע"י דבי' אחיד אבא כו' וד"ל.

והנה הטבת הנרות הי' בשמן ופתילה כידוע וענין השמן שכנר הוא בחי' חכמה כידוע שבחכמה דוקא אתברירו וכמו השמן שהוא בחשאי כו' כך החכמ"ה הוא בחי' הביטול כו' ולהבין זה יש להקדים ביאור מאמר רז"ל בשמן זית דכשם שהזית משכח תלמודו של ע' שנה כך שמן זית מחזיר תלמודו כו' דזה המאמר פלאי לכאורה אך הענין יובן בהקדים שרש ענין שבירת הכלים בז' מלכין קדמאין שמתו כמ"ש וימלוך וימת כו' שהוא בז"ת בלבד ולא בג"ר דבג"ר לא הי' שבירה כלל וכמ"ש ימותו ולא בחכמ"ה שאין נפילה ומיתה בחכמה כלל והנה תחלת השבירה במלך הראשון שנקרא בל"ע הוא בחי' הדעת ואחריו שאר המדות חו"ג ותפארת כו' ואמנם הנה מאחר שבכחי' החכמ"ה עצמה לא הי' שבירה כלל אי"כ גם בבחי' הארת החכמה שמאירה גם ברו"ק מהדעת ולמטה ג"כ לא יש בחי' שבירה ונפילה כ"כ והיינו כמו בחי' חכמה שבחסד ובחי' חכמה שבגבורה כו' אין בבחי' החכמה שמלובשת בהן בחי' שבירה ונפילה ואדרבה עלי' נא' והחכמה תחיה כלומר תחיה לבחי' מית"ה שיש בז"ת דתוהו שלעצמות החכמה אי"צ חיות אלא להחיות לזולתה והיינו בחי' חכמה שבחסד דתוהו שהיא מחי' לבחי' מיתה שנפל בה וכיוצא בזה בכל פרטי חלקי המדו' דתוהו שנפלו למטה בבי"ע כולם בחי' אור החכמ"ה שבהן מחי' אותם כו' והיינו מ"ש בע"ח בענין הבלא דגרמי בתח"ה שהוא מבחי' אור החכמה שברפ"ח ניצוצי' שנפלו הנשאר בכלים אחר שבירתן כדי להחיותן כי יש ג' מדרגו' אורו' ניצוצי' וכלים כו' ע"ש והיינו מד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן שבהם נשאר בחי' אורו' דחכמה שבכל שם מד' שמו' הללו כדי להחיותן גם אחר שבירת הכלים והטעם הוא כנ"ל לפי שבחכמ"ה לא הי' שבירה כלל ע"כ גם בחי' הארת החכמה הנשאר לאחר השבירה יכולה היא להחיות הניצוצי' כו' וד"ל וזהו שרש ענין הבלא דגרמי' דכתי' ביה ונפשו עליו תאבל כו' שע"י הכל זה יקום המת בתחיי' לעתיד (וע"כ מאן דלא כר"ע במודים דוקא שהוא בחי' הביטול ע"י החכמ"ה כו' לאחר ז' שנים שדרתו נעשה נח"ש כי נחש הקדמוני הוא נמשך מן השבירה שהי' בז"ת כידוע והטעם לז' שנים הוא לנגד ז"ת וכמשי"ת בסמוך בענין ע' שנה' דשכחה כו' וד"ל) ובזה יובן מ"ש בפרדס וגם בשאר ספרים שיכולין להוציא שמן מכל חלקי דצח"ם גם מבחי' הדומם כאבנים וכמ"ש ושמן מחלמיש צור כו' כי השמן הוא בחי' החכמה בפרט הנמצא גם בכל מציאות פרטי בכל פרטי חלקי דצח"ם וכמ"ש מה רבו מעשיך כולם בחכמ"ה עשית וכידוע בטעם שם א"ל שיש בכל מלאך פרטי כמו מיכאל גבריאל' שהוא נהירו דחכמתא כו' וכמ"ש במ"א והיינו בחי' הביטול במציאו' שיש בכל נברא שממנו יחי' מנפילתו בשבירה וכמ"ש והחכמה תחי' כו' וזהו שאמרו ז"ל דכשם שהזית משכח תלמודו של ע' שנה פי' השכחה באה מצד השבירה כי השכחה הוא היסח הדעת והיינו מחמת השבירה שהי' במלך הראשון דתוהו שנק' בל"ע כו' וע"כ הזית המר שהוא מקליפת נוג"ה שנק' משכ"א דחוי"א ששרשו בא מצד השבירה לכך הוא משכח תלמודו של ע' שנה כו' אך כשכותשין את הזית ומוציאין ממנו השמן שהוא בחי' החכמ"ה

שהוא בבחי' מוח הזכרון דאור אבא כידוע הנה הוא מחזיר תלמודו של ע' שנה כי החכמ"ה הוא היפך השכח"ה מפני שלא הי' שבירה כלל בחכמה כנ"ל והטעם לע' שנה כי ז"ת שכאור"א כלול מ"י השכח"ה נופלת בהם אבל בחכמ"ה יש כח להחזיר מה ששכח"ח בע' שנה כו' וד"ל. ומעתה יובן בענין הטבת הנרות בשמן ופתילה שהשמן הזה הוא בחי' החכמה הכללי שיש לכללות כל הנמצאי' כולם מבחי' החכמ"ה שעל ידה יחיו מן הנפילה והמיתה כנ"ל אך בתנאי שיהי' בה בחי' הביטול במציאו' כי בחי' ביטול היש הוא היפך שרש ענין השבירה שהי' מחמת התגלות האור לבחי' יש דוקא וכמ"ש במ"א ע"פ ראית איש חכם בעיניו תקו"ה לכס"ל ממנ"ו כו' והיינו ענין כליון השמן שבנרות המנורה כי הרי השמן מתבער ונכלל באש הדולק בו עד ששינוי מראה האש והשלהבת הוא בא מן השמן אם עכור או צלול כנראה בטבע אך אם לא השמן לא הי' זהרורית האור נמצאת כלל כי אין הארת והבהקת השלהבת רק מן השמן רק שהשמן הוא כלה ונשרף ונעשה אש כי הוא נמשך אחר הפתילה ונכלל באש כו' וכך יובן בדוגמא למעלה בבחי' חכמ"ה שבכללו' העולמו' שהוא בחי' ביטול היש דוקא כנ"ל וביטול היש לאין דוקא גורם המשכת אין ליש כי א"א להתהוות יש מיש כידוע וכדמיון אור הנר שמאיר מחמת כליון השמן דוקא כנ"ל וד"ל. וזהו שרש ענין אור"ה ושמח"ה הנ"ל והכל בבחי' אהר"ן כי בחי' העלא' הנרו' ע"י ביטול דחכמ"ה שהוא השמן הוא מביא בחי' אור"ה ושמחה מלמעלה למטה כי ע"י בחי' הביטול יש לאין שורה אור א"ס בחכמ"ה ונק' אור"ה ומשם מאיר לבינה דאצי' ומדו' ומל' כו' והוא בחי' השמח"ה של מצוה כנ"ל וד"ל (כידוע שאין אור א"ס שורה אלא בבחי' הביטול דהיינו בחכמ"ה שהיא באה בבחי' ביטול הי"ש לאי"ן כנ"ל וד"ל).

וזהו שרש ענין ויקחו אליך שמן זיך זך כתיב למאור כו' אך תחלה יש להקדים שרש בחי' משה שנק' שושבינא דמלכא כנ"ל. דהנה מבואר למעלה בענין מחוץ לפרכת כו' והנה כל זה הוא בבחי' העלא' מ"ן מבי"ע לאצי' אבל משה הוא בחי' שושבינא דמלכא דהיינו בחי' המ"ד שמברר מ"ן והוא ענין מי שתורתו אומנתו כמלך שגזור כמאמר מתני' מלכתא וכמ"ש ודברי אשר שמתי וכו' כמבואר וזהו פ"י ותורה אור ואע"פ שמבאר למעלה בשרש התורה שהיא מבחי' השער' שלמטה מבחי' הלבנונית שהוא שרש המצות מ"מ בירידת האור למטה בהתלבשות הנה המצות ירדו למטה ביותר בהתלבשו' בבי"ע משא"כ התורה שהיא בחי' אור לנר מצוה למטה עכ"פ ולכך נק' משה שושבינא דמלכא ואהרו נק' שושבינא דמטרוניתא בלבד ומטעם זה בהעלות אהרן את הנרות לא כתיב להעלות נר תמיד ובמשה כתיב ואתה תצוה וכו' להעלות נ"ר תמיד כי באצי' דאיהו וחיהי כו' אין שם בחי' עליו' וירידות בשינויי' כ"כ כמו בבי"ע ולכך עולה שם האור תמיד משא"כ בבי"ע דכתי' מחוץ לפרכת העדות יערוך כו' כנ"ל וד"ל (וידוע דמשה הוא בחי' חכמה דאצי' וע"כ הי' כבד פה כו' ולכך כתיב בו ואתה

הקרב אליך את אהרן אחיך כלומר שיקריבהו ויעלהו אליו לבחי' האצי' להכלל בו והקרבה זאת היא כדמיון מ"ש רוצה ה' את יריאיו כו' וד"ל. וזהו ויקחו אליך שמן זית כי פי' ואת"ה הוא בחי' חכמ"ה דמשה ואליו דוקא יקחו שמן לברר ברורי' כי סדר הברורי' תחלה באצי' ואח"כ מאצי' לבי"ע ולהיו' כי מבחי' אותיו' דחכמה דוקא נעשה הברירור משום דאבא יסד ברתא והוא הנותן הכח לאהרן להעלות נרו' כו' ונק' סוסי' זכרים כמ"ש במ"א לכך אמר מא"ת בניי חוקת עולם מא' עד תי"ו דאותיו' התורה יש חוקת עולם להעלו' הנרו' כו' וד"ל וזהו ואתה תצוה ואתה דוקא לפי שבמשה תלוי הדבר בין הברורי' שמלמטה למעלה שע"י אהרן כנ"ל ובין הברורי' שמלמעלה כו' ואח"כ נצטווה אהרן להעלות הנרו' מלמטה כמ"ש בסמוך יערוך אותו אהרן כו' ואם לא ע"י משה לא הי' אהרן יכול להעריך הנרו' מטעם הנ"ל וד"ל. ובכל זה מתורץ מה שנצטווה משה במצוה זו ליקח אליו שמן זית זך כו' וגם מה שבו נא' להעלו' נר תמיד ובאהרן כתיב מערב עד בקר כי העלא' מן דבי"ע באצי' הוא ע"י הנרות כידוע והרי בחי' שרש התהוות הזמן הוא במלכו' דוקא כמ"ש ה' מלך מלך וימלוך עבר הוה ועתיד כי בבחי' מלוכה שהוא בחי' התגלות והתפשטו' אור שייך עבר הוה ועתיד אבל בבחי' עצמו' אלקו' הוא למעלה מבחי' הזמן וכידוע בע"ח הטעם דמ"ע שהזמן גרמא נשים פטורי' לפי ששרש הזמן הוא בבחי' נוקבא כו' וד"ל ולכך אמר בהעלות הנרו' דאהרן שנק' שושבינא דמטרוניתא מערב עד בקר שהוא כללו' הזמן בי"ב צרופי' דלילה וי"ב צרופי' דיום משא"כ במשה שנק' אי"ש האלקי' שהוא למעלה מבחי' הזמן נאמר להעלות נר תמיד וכנ"ל וד"ל.

שבת פ' ויקהל בעזרה

ויקהל משה את כל עדת בניי ויאמר אליהם אלה הדברים אשר ציוה ה' לעשות אותם ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי כו'. הנה הדקדוקי' בפ' זאת ידוע דהאיך אמר אשר ציוה ה' לעשות אותם ומפרש אח"כ שר"ל מצות שבת בלבד והלא שבת היא מצות ל"ת וא"א לומר הכונה על ששת ימי המעשה שיעשו בהם מלאכה שהרי אין המלאכה בהם מצוה אלא רשות, וגם מה שאמר תחלה אלה הדברים לשון רבים ואח"כ אינו מצוה רק מצוה אחת דשבת, וגם יש להבין מהו שקורא לבניי בלשון עדה באמרו כל עד"ת בניי והל"ל ויקהל משה כל בניי וגם הלא ידוע שאין עדה פחותה מ' ויש להבין למה דוקא י' ולא פחות כו'. אך הנה הפי' דעדת זה היינו מלשון עדות כמ"ש ואתם עדי שבניי נק' עדות ולכך נקראי' עדה מלשון עדות וכמו עד הגל כו' ועדה המצבה שהוא ענין סימן ואות לזכרון עדות בכריתת הברית בכל פעם ופעם שיראו המצבה והיינו עיקר ענין העדות גם על להבא כשירכה הזמן כדי שלא ישכח הדבר יעמדו דבר שיהי' לעד תמיד

וכמו שאמר בעבור תהי' לעד'ה כי חפרתי הבאר הזאת וכן כיוצא בזה מ"ש למען תהי' השירה הזאת לעד כו' והרבה כאלה בענין העדות שהוא רק לראיה ולסימן על דבר הנעלם שאינו ידוע אם מצד שינוי הזמן או מצד ריחוק המקום עושין סימן ועדות בדבר כדי שיתברר הדבר ע"י עדות ולא יתעלם הדבר כו' וכך יובן ממש בבני' שנק' עדות וכמ"ש ואתם עדיי' דהיינו שהם עדים על דבר הנעלם ומופלא ומכוסה והוא על בחי' אור א"ס המופלא ונעלם מכל ההשתלשלות ונק' סתימו דכל סתימי' דלית מחשבה תפיס' ביה כלל אך בני' הן בחי' העדי' באות וסימן ע"ז כניל' בפ"י עדות והענין הוא כי הנה התורה נק' ג"כ בשם עדות וכמ"ש אלה העדות והחוקים כו' וכן כתיב עדות ה' נאמנה וכן לוחות העדות והרבה כאלה לפי שהתורה נקראת נובלות חכמה של מעלה ופי' חכמ"ה של מעלה היינו כמה שאמר דהוא ית' נק' חכים ולא בחכמה ידיעא שאינה מושגת בשום עולם והחכמה שבתורה היא בחי' נובלות חש"מ זאת שהרי במצות המפורשי' בתורה מביני' ומשיגי' עכ"פ בבחי' דוגמא ומעין חכמתו ית' ע"ד אות וסימן לדבר הנעלם כניל' בפ"י עדות כמו מצות ציצית שהוא מצמר ומתעטף בטלית שיש למעלה באלקו' ממש כדוגמא זאת והוא מ"ש לבושי' כתלג חיזור ושער רישי' כעמר נקא כו' והיינו מה שארז"ל מנין שהקדב"ה מתעטף בטלית כו' ועד"ז כל המצות יש למעלה ונק' מצוות כו' והמצות הנעשו' למטה המה כמו מן דוגמא למצות העליונות ונק' עדות ה' וכמו היריעות עזים במשכן הרי למעלה היריעות הללו היינו מ"ש נוטה שמים כיריעה ויש שמים ושמי השמים והכל בחי' יריעות והיריעות שבמשכן ה'י' בבחי' דוגמא להם ועד"ז כל המצות שבתורה הכלולים בחכמה שבתורה היא רק בחי' נובלות חש"מ והוא הנק' עדות ע"ד העדות הגשמית שהוא אות וסימן דוגמא לדבר הנעלם ומופלא כניל' ולכך נק' ישראל שמקיימין המצות ג"כ בשם עדים וכמ"ש ואתם עדיי' וכניל' ודל. וזהו שאמר דוד בדרך עדותיך ששתי' כעל כל הו', פי' בדרך היינו. בחי' ההמשכה וההשפעה שנק' דרך ובדרך עדותיך היינו שרש המשכו' אור א"ס שבדרכי המצות העליוני' וכמ"ש אביט"ה אורחותיך כו' ונק' אורחות הוי' למעלה והיינו בחי' העדות שהמצות המה בחי' עדות לגילוי אור א"ס שלמעלה כי מתלבשת ההארה ממצות העליונו' במעשה המצות התחתונו' כמו בחי' גילוי אלקות ביריעות המשכן שמתלבש בהן כמו שמתלבש ביריעו' העליונו' הנק' שמים ושמי השמים וכן בצמר דציצית כו' ובקלף דתפילין כמו בתפילין שמניח הקדב"ה כו' וכידוע ולפי שדוד השיג והביט בחי' דרך ה' במצות אמר בדרך עדותיך ששתי' כו' וגם יובן כמ"כ בכאו"א מישראל בעשותו איזה מצוה מן המצות מעורר באתדל"ת אתעדל"ע להיות גילוי אור א"ס במצות של מעלה כי הרי אמרו בזה דבאצי' איהו וחיוהי וגרמיהו חד כו' דהיינו שכל הע"ס דאצי' גם בחי' הכלים מיוחדים המה במאצילן בתכלית היחוד עד"מ המבואר בס' יצירה שהוא כדמיון שלהבת הקשורה בגחלת דהנה

(*) התיבה 'היינו' נכפל בגוכתי"ק.

שלהבת הקשורה בגחלת הנה היא קשורה שם בתכלית האחדו' ואמנם אעפ"כ הנה לא נראה שלהבת ממש בגחלת אלא כשנופחין בגחלת במפוח תבער השלהבת והיינו שיוצאת מן הקשר שנקשרה שם בהעלם ותבא לידי גילוי והוא ע"י האדם הנופח במפוח או בהבל פיו כך הדמיון למעלה באור א"ס המלוכש במצות של מעלה שנק' כלים לאורו' כידוע שהוא כדמיון שלהבת הקשורה בגחלת בהעלם והיינו המאמר דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד כו' ביחוד גמור ואמנם ע"י אתדל"ת במעשה המצות גשמיות הנה זהו כדמיון סיבת המפוח שגורם יציא' שלהבת מן ההעלם לגילוי כנ"ל כך הם סיבה לבא גילוי אור א"ס הקשור ומלוכש בע"ס בהעלם שיאיר בהתגלות אור עד למטה מטה דהיינו להאיר גם בג"ע העליון והתחתון ואדרבה טרם שיבא גילוי האור הזה במצות יבא תחלה גילוי האור הזה מרשפי אש שלהבת יה כו' בג"ע העליון והתחתון ונהנין ממנו הנשמו' והמלאכי' כו' וד"ל והיינו שארז"ל דאין המלאכי' אומרי' שירה עד שיאמרו ישראל שירה למטה וגם אין המלאכי' אומרי' קדושה למעלה עד שיקדישו ישראל למטה תחלה כו' ולכאורה זה יפלא דהנשמו' שבישראל מלוכשי' בגופים חומריי' ואיך יהיו גבוהים מן המלאכי' העליונים. אך הנה י

בעזרה

להבין שרשי הדברים הנ"ל. הנה מבואר בזוהר בפ' ויקהל דף קצז ע"ב בענין ד' משריין כו' שהמה נכללין כאחד בהגיעם למעלה ואע"פ שלמטה הם י"ב כו' כי הנה כל הגבוה גבוה ביותר יותר הוא בבחי' האחדו' וההתכללות וכל שלמטה יותר הוא בא יותר בבחי' ההתחלקות והראי' מבחי' עקודי' נקודי'ם שהעקודי' כלולי' י' בכלי א' כו' ובנקודי'ם שלמטה ממנו מתחלק לי' כלים כו' וכיוצא בזה בכל עולם לפי ערכו כך ערך בחי' ההתחלקות שלו כו' והנה גם בבחי' המוחין חב"ד דז"א דאצי' הנה בחו"ב עדיין אין בחי' התחלקו' כ"כ רק במוח הדעת ע"י הכאת בחי' קוצא דשערי שמכה מאחוריו מתחלק להרבה מדרגו' ומתחלה נחלק רק לחו"ג ואח"כ בא התחלקו' בו"ק לרבעות מדרגו' וכידוע בזוהר שהו"ק מתחלקי' לס' ריבוא וגם מתחלקי' ליותר כמו לאלף וריבוא רבבין והכל בבחי' האצי' אך יש להם בחי' ההתכללות לפעמי' כידוע אבל שרש ההתחלקו' הוא רק מב' המדרגו' חו"ג ולהיות שהח' והג' עולי' י" ע"כ מספר עדה לא פחות מי' וזהו ויקהל משה כל עד"ת בני ישראל שאין עדה פחותה מי' עכ"פ הגם שכללותה הוא ס"ר כנ"ל ופי' עד"ה הוא הבא מבחי' הדעת כנ"ל אך במל' דאצי' נק' עד"ה בה"א כי המלכו' לית לה מגרמה כלום וכידוע דכל בנין המל' הוא רק מי"ס דז"א

(*) כ"ה בגוכתי"ק, ומכאן עד סוף העמוד ועוד שני עמודים חלק.

כי מבחי' מל' שבכת"ר נעשה בחי' כתר שבמל' ומבחי' המל' שבחכמה נעשה
 בחי' חכמה שבמל' כו' וכשנגמר כל בנין המל' ביי"ס נק' עד"ה ושרשם רק
 הח' והג' שבאו מן הדע"ת שמתחלק כנ"ל ופי' ויקהל מש"ה כל עד"ת כו'
 היינו מפני שקיבוץ הח' והג' לכללם יחד בבחי' האחדו' וההתכללות הוא
 בבחי' משה שהוא בחי' יסוד אבא שעדיין למעלה מבחי' ההתחלקו' אשר
 מסתעף ע"י הדע"ת כמשי"ת בסמוך בעזר"ה וזהו כללות ענין ויקהל משה כל
 עד"ת כו'. אך להבין שרש ענין הטעם למה בני' נק' עדו"ת והתורה ג"כ נק'
 עדו' כנ"ל שזהו שרש ענין נובלות חכמה של מעלה תורה ונובלות בינה של
 מעלה שכינה כנ"ל, הנה תחלה יש להבין בענין בחי' הפרסא הנ"ל בפ' מחוץ
 לפרוכת כו', דהנה ידוע שיש בחי' פרסא בין כל עולם ועולם עד רום
 המעלות כמו מאצי' לבריא' שיש פרסא המפסקת כו' וכן באצי' עצמו מן
 המוחין למדו' כי אין ערך ממהות שכל להיו' גולד מהות מדה והרי מהות
 המדו' אוי"ר ישנם גם בבהמה כמו באדם וא"כ מה שתלויה התפעלות המדה
 במהו' השכל דוקא כמו התינוק שמתפעל באהבה לדברי' קטני' כו' שאין אלא
 באדם בר דעת דוקא הרי מוכרח שיש בחי' פרסא מפסיק ביניהם והוא מיצר
 הגרון כו' שהשכל בוקע דרך הפרסא ומוליד אהבה כו' וכך יש עוד בחי'
 פרסא מן למעלה מן השכל אל השכל אחר שאין ערוך ביניהם כלל והוא
 למעלה בחי' קרומא דאוריא כו' כמ"ש באד"ר וכמבואר במ"א ודרך כלל ג'
 פרסו' הן מאצי' לבריא' ומן המוחין למדו' ומן בחי' הכת"ר למוחין ויובן ערך
 ג' פרסו' הללו כמו עד"מ באדם שיש חצר הכבד ונק' פרסא להבדיל בין
 איברי המזון לאיברי הנשימה וכך הוא ערך בחי' הפרסא עד רום המעלות כי
 גם בא"ק עצמו יש בחי' פרסא כזאת וכמאמר קרומא פסיק באמצע מעוהי
 וכו' וד"ל והנה כי בחי' ההתחלקו' הוא למטה מן הפרסא וכמו בעולם
 הבריאה הנפרד יש מאין שלמטה מן הפרסא הנה שם יש בחי' התחלקו' רבות
 בד' מחנו' דרך כלל וכל מחנה כלולה מכמה אלפי' ורבבו' מדרגו' כי כל
 מדה שם מנגדת מאד עם היפכה כו' להיות שבבריא' כאו"א בבחי' יש גמור
 נבדל בפ"ע ואמנם בהגיעם לבחי' אור האצי' כמו בבקיעת המסך והפרסא
 הנ"ל אזי מתכללי' כ"א וכמ"ש בזוהר הנ"ל משום דבאצי' אמרו איהו וחיוהי
 חד ואיהו וגרמוהי חד פי' חיוהי הן האורו' שמיוחדי' במאצי' וגרמוהי הן
 הכלים שמיוחדי' ג"כ במאציל כמ"ש כי שמש ומגן ה' אלקי' שבשמות הללו
 ה' אלקי' הוא בחי' אור וכלים וכמו המגן לשמש שמתאחדי' כא' כו' וכך
 כתיב במדו' דאצי' לך הוי' הגדולה והגבורה כו' משום דבאצי' נמשך אור
 א"ס עדיין בלי העלמת מסך כזה בעצמו' אור א"ס אמרו דאין בו מכל אינון
 מדו"ת כלל כו' משא"כ בבריא' לאו איהו וחיוהי חד ולא איהו וגרמוהי חד
 דהיינו מפני שהאורו' מובדלי' ורחוקים מן המשפיע מצד העלאת המסך וע"כ
 באין בבחי' הפירו"ד זה מזה ומכ"ש בכלי"ם דע"ס דבריא' דלאו איהו
 וגרמוהי חד כו' וד"ל ואמנם בעלות הבריא' בבחי' האצי' למעלה מן הפרסא
 כולם מתאחדי' ומתכללי' בהיות שבאצי' יש שם בחי' האחדו' וההתכללו'
 מטעם דאיהו וחיוהי חד כו' וכנ"ל שכל הגבוה גבוה גבוה יש בו בחי'

ההתכללו' ביותר כו' ועד"ז הרי יובן שגם באצ"י מן המדו' למוחין יש בחי' עליי' זאת בבחי' ההתכללו' כי גם שם יש בחי' פרסא מפסקת כנ"ל ועד"ז הוא עד רום המעלות וז"ש מחוץ לפרוכת העדו' דהיינו מחוץ לפרסא יתעלה בחי' הנפרד לבא בבחי' האחדו' למעלה מן הפרכת בכל מקום שהוא עד רום המעלות לפי שכל בחי' התחלקו' הוא דוקא למטה מן הפרסא כנ"ל וד"ל. וזהו עד הגל הזה ועדה המצבה הנה בגל אמר עד ובמצבה אמר עד"ה דהנה הגל אכנים הוא בחי' הפרסא המפסיק בין אצ"י לבריאי' כי האבני' הן האותיו' כמ"ש בס"י והגל הוא בחי' מסך מבדיל בין אצ"י לבריאי' והמצבה הוא בנין אב"ן ונק' עד"ה בה"א כי להיות הבריאי' נבדלת בבחי' נפרד וכשרוצין כל העולמו' הנפרדי' לעלות ולהתכלל בבחי' אצ"י אזי נק' מצב"ה וז"ש וישם אותה מצב"ה שהוא בחי' מל' הכוללת כל הנבראי' כו' שעולה ממטה למעלה להתכלל בבקיעת המסך כו' ומ"ש ויצוק שמן על ראשה היינו בחי' חכמ"ה לפי ששרש האותיו' הנק' אבני' המה מאור החכמ' כמאמר הידוע דאבא יסד ברתא שהדיבור נלקח מאור השכל וזהו שנק' עד"ה בה"א לפי שאין עד"ה פחותה מיו"ד דהיינו הח' והג' כנ"ל והיינו ורצון שמ"ן כו' ויובן דבר זה גם למטה בכללו' נ"י שכל ישראל בני מלכ"ים הם דהיינו מבחי' מל' דאצ"י כידוע ומודעת זאת שמהתבוננו' בחי' יחודא תתא' דבשכמל"ו נמשך התפעלו' האהבה באמרו ואהבת מפני שיש מי שמתפעל באהבה ושייך לומר ואהבת כו' אבל בבחי' יחודא עילאה דהיינו בבחי' האצ"י כידוע לא שייך לומר ואהבת מאחר שאין מי שמתפעל כו' להיות כי באצ"י איהו וחיוהי חד כנ"ל ועפ"ז יובן גם למעלה בעליו' כל העולמו' דנק' העלא' מ"ן דהיינו מים תחתוני' בוכין אנן בעינן למהוי קדם מלכא בבחי' האצ"י אבל בבחי' האצ"י עצמו לא שייך לומר אנן בעינן למהוי שהרי לא נק' מים תחתני' אלא למטה מן הפרסא כנ"ל וד"ל ונמצא מובן מכל הנ"ל בענין ההעלאה שהיא מחוץ לפרכת הנק' פרסא דוקא שבחי' ההתחלקו' אשר למטה מן הפרסא נק' עד"ה ואין עדה פחותה מיו"ד כי שרש ההתחלקו' הוא מבחי' חו"ג שבדע"ת אלא שבמל' נק' עד"ה ובאצ"י נק' עדו"ת והוא אותיו' דע"ת כידוע בפ"י ויקם עדו"ת ביעקב כו' וד"ל.

והנה מעתה יש להבין מהו שאמרו דנובלות חכמה ש"מ תורה כנ"ל דהנה על התורה אמר בדרך עדותיך ששתי כעל כל הון כנ"ל כי גם התורה נק' עדות כנ"ל דהנה התורה ניתנה למטה בבחי' אותיות דוקא כמו אותיו' דתורה שבכתב ותורה שבע"פ כו' והנה בחי' האותיו' נקראו בשם עדות דוקא כי שרש ענין העדות בלה"ק היינו להשים אות סימן לזכרון על דבר שנשכח ונעלם כמו העד של הגל והמצבה בכריתת הברית שהי' לאות וסימן בלתי ישכח כו' כשישכח יהי' הוא לאות ונק' ע"ד ולכך עדות אדם בחבירו שהוא על דבר הנעלם דוקא כידוע וכיוצא בכל אלה יובן גם בבחי' אותיות שנק' ג"כ עדו"ת לפי שהאותיו' הם בחי' אות וסימן על דבר הנעלם והוא כמו השכל שהי' צפון ונעלם במוח והדיבור מגלהו וכמ"כ אותיו'

הכתובי' המה בחי' עדות לזכון להיו' השכל הצפון באותיו' הללו מובנים לכל והרי האותיות מצד עצמן המה רק בחי' דומם בלבד כמ"ש בס"י שהאותיו' נק' אבני"ם אלא שהמה לעדות על הדבר הנעלם שמתגלה בהן והוא כמו השכל והמדוי' שמתגלי' באותיו' הדיבור ובאותיו' הכתב והיינו הטעם שנק' בשם אותיו'ת דוקא מלשון אות וסימן כמ"ש כי אות היא כו' וד"ל והנה אותיו' הדיבור המה נמשכי' מהבל הלב כנודע והקול הוא המתחלק באותיו' הרי הוא מתחלק בסיבת הג' מנצפ"ך המפרידות ההבל כידוע ונמצא בקול ודיבור יש בחי' הח' והג' הח' מהבל הלב והג' המחלקו' ההבל כו' וז"ש והאלקים יעננו בקול והוא קול דתורה שניתנה בבחי' התחלקו' אותיו' וכמ"ש והאלקים יעננו בקול פי' בקול' הן ה' קולות דהג' המחלקו' ההבל והיינו מה שארו"ל דהתורה ניתנה בה' קולות כו' וגם יש בה מבחי' הח' וזהו הטעם שנק' האותיו' דתורה בשם עדו'ת וכמ"ש בעדותי"ך ששתי כו' לפי שהם עדו'ת על בחי' אור החכמה עצמה הצפונה שלמעלה מבחי' התגלות והיינו בחי' הח' ששרשם מיסוד אבא שלמעלה מבחי' ההתחלקו' עדיין אך בחי' הנ"ל דמנצפ"ך שמבחי' אור אימא הן המחלקו' כנ"ל וזהו פי' עדו'ת ואין עדות פחותה משנים כשהן עדות ממש וכשבאין לריבוי ההתחלקו' מתחלקי' לס' ריבוא ויותר כנ"ל והן ס' מסכתו' כמ"ש ששים מלכו' כו' ושרשי ההתחלקו' בא מן בחי' הדעי'ת כנ"ל באריכות וזהו פי' בעדותי"ך ששתי כעל כל הון, פי' הו"ן הוא לשון ריבוי עצום מלשון אש לא אמרה הון והיינו דוקא ע"י בחי' הדעת וכמ"ש ובדעת חדרים ימלאון כל הו"ן יקר ונעים פי' כי מחמת שבחי' קוצא דשערי מכה באחורי הדעת כנ"ל מתחלק הוא לב' מוחין חו"ג והם הח' והג' ומהם מתחלק עוד לריבוא רבבו' מדרגו' כנ"ל וזהו ובדעת חדרים ימלאון שהם לב' חדרים שבמוח ונק' ל"ב שבילין דמתפתחי' כו' כידוע ומהם מסתעפי' עוד ריבוא רבבו' מדריגו' עד שנק' הו"ן יקר ונעים כו' ונמצא בחי' הריבוי העצום הנק' הו"ן תלוי בבחי' ההתחלקו' של הדעת לה"ח וה"ג אבל קודם התחלקותו הנה הדעי'ת כולל ה"ג וה"ח הללו והיינו בבחי' אור אבא עדיין שלמעלה מבחי' העדו'ת שמסתעף מן הדעת בהתחלקו' והיינו בחי' משה שנא' בו ויקהל כל עדו'ת שמקבץ כל העדו' המסתעפי' ונכללי' בו כולם כא' להיותו בחי' כח מ"ה בחי' עצמו' החכמ"ה וכמ"ש בו מן המי"ם משיתהו וכידוע וזהו פי' בדרך עדותי"ך דרך היינו בחי' הארת אור אבא שנק' דר"ך שהוא מתחבר בדעת כו' ודוד ע"ה אמר כאשר בדרך הזה דאור החכמה השיג והביט הרי השיג והביט במקור הראשון הכולל כל ההסתעפות הפרטי' המתחלקין מן הדעת הנק' ה"ג כנ"ל ולזה אמר בדר"ך עדותי"ך כלומר בדרך הכולל כל עדותי"ך שמסתעף מן הדעת ששתי כעל כל הון פי' כעל כל הו"ן יקר ונעים הנ"ל המסתעף מן הדעת וכמ"ש ובדעת חדרים כו' וכנ"ל לפי שכולל הכל וכאילו השיג בכל פרטי הריבוי העצום כו' וד"ל. וזהו שהתורה נק' עדותי"ך בב' אופני' הא' בבחי' אותיו' התורה כנ"ל והב' מצד בחי' הדעי'ת אלא שהאותיו' הוא הנק' עדי'ה כנ"ל בפ"י עדי'ה המצבה כו' והדעי'ת הוא בבחי' ז"א שהוא אוריית' דנפק' מחכמה כו' כידוע

וז"ש ויק"ם עדות ביעק"ב כו' וע"י לימוד התורה מעורר בקול ודיבור בחי' מקור הראשון דאבא יסד ברתא כנ"ל וה"ז כמו עד"מ השלהבת הקשורה בגחלת שהיא שם בהעלם וע"י המפוח מוציאין אותה מן ההעלם שבהיותה עדיין בהעלם לא ה' בה גוונין כלל אלא בהיותה באה בגילוי נראית בגוונין ירוק וחווור כו' וכך נא' הלא דברי כאש כו' אבל בבחי' מקור החכמה שבהעלם אין שם גוונין שהן בחי' המדו' כשר פסול כו' וזהו שאמרו ז"ל דנובלות חכמה של מעלה תורה פי' לגבי בחי' מקור הראשון דחכמה שבהעלם נק' אותיו' התורה הבא בבחי' התחלקו' הדעת בקול ודיבור כנ"ל רק בשם נובלות' וחיצוני' בלבד כנ"ל בפ"י דר"ך עדותיך כו' וד"ל. והנה עד"ז יתפרש ג"כ מה שאמרו ז"ל דנובלות בינה ש"מ שכינה זהנה כל ישראל בני מלכי' הם מבחי' מלכו' דאצי' שנק' שכינה והוא מקור לכללו' נ"י וע"כ אין או' המלאכי' שירה עד שיאמרו בני' לפי שהמלאכי' מקבלים רק מבחי' ו"ק דבריאי' ונק' מרכב"ה דבריאי' פני ארי' פני שור' כו' או י"ב בקר והי"ם עומד עליהם מלמעלה שהוא בחי' מל' כמ"ש כל הנחלים אל הי"ם כידוע אבל האבות שהן המרכבה כידוע הרי הן בחי' מרכבה דז"א דאצי' ונק' אבהן עילאין כמ"ש בזוהר אברהם ה' מרכבה לבחי' חסד דז"א ונק' שם בחי' אברהם סבא ויצחק ה' מרכבה לבחי' גבורה דז"א כו' וגם כנ"י בני בניהם אבות סימן לבנים שכאשר מעורר כאו"א מישראל באהבה הרי באתעדלית זאת מעורר אתעדל"ע דאברהם סבא בבחי' חסד דז"א וכן עד"ז במדת היראה כו' והנה אמרו דישאל עלה במחשבה פי' בבחי' בינה שנק' חשב"ב מ"ה דחכמ"ה נק' מ"ה ובינה נק' חשב"ב מ"ה והיינו מחשב"ה והיא נק' א"ס הבנים דו"ק דז"א כידוע והיינו מ"ש באבות ואקח את אביכם מעבר הנהר כו' דהיינו מבחי' בינה דאצי' שנק' נה"ר וכמ"ש ונה"ר יוצא מעדן (כמ"ש בזוהר פ' אמור דף צ"ט ע"פ זה דמעבר הנה"ר כו' ונמצא נובלות בינה של מעלה זאת הנק' מחשב"ה היא שכינה שהיא מקור לכללו' נ"י כי מה שהשכינה מאירה בעולמו' ובמלאכים הוא רק בחי' נובלות' דבינה דאצי' בלבד כי ע"י אתעדלית שמעורר אתלד"ע בכינה דאצי' נמשך האור בהמדות דז"א שנק' אבהן עילאין כנ"ל ומשם מאיר האור בבחי' מל' שנק' שכינה ומבחי' מל' מאיר בעולמו' ומלאכי' הנק' מרכבה דבריאי' כנ"ל והרי המלאכי' מקבלים רק בחי' האחורי' והחיצוני' של האור הנמשך ע"י ישראל באתדלית מטעם שעלו במחשבה דבינה ונובלו' בינה ש"מ שכינה כו' ולכך אין או' שירה עד שיאמרו ישראל בתחלה וימשיכו להם ג"כ האור כנ"ל וזהו הטעם שנאמר באברהם והוא עומד עליהם להיותו למעלה מהם כי ה' מרכבה לבחי' חסד דז"א הנק' אברהם סבא כנ"ל וד"ל ואין עד"ה יתירה מס' כמו למעלה בבחי' הדעת דז"א ונק' ג"כ כנ"י עדות מטעם הזה וכנ"ל וד"ל.

מה שהאותיות הן עדות כי מקור האותיות מהכתר או מעצמות השכל בד"ה ויעש דוד שם ובד"ה מזוהר מימין א"כ אותיות התורה הן עדות לשרשן ומקורן.

וזהו ויקהל משה כל עדות בני ישראל כו'. דהנה כל הנל בפ' עדות ושאינו עדה פחותה מ' כו' הכל הוא מלמטה למעלה בבחי' עליות העולמו' מחוץ לפרכת כו' אבל הנה הלוחות שהיו עומדי' בקדש הקדשי' מבית לפרכת וכמ"ש והבדילה הפרכת כו' וכנ"ל הוא בחי' מש"ה כו' ולהבין ביאור הדברי' הנה יש להקדים שרש ענין ההפרש בין ק"ש לש"ע דהנה גם מי שתורתו אומנתו חייב בק"ש וברכותיה ואינו פטור אלא מן התפלה והטעם הוא לפי שמבואר בפע"ח דמק"ש עד תהלות לאל עליון גואלם הוא בחי' עליית המלכו' ומתהלות אל' עליון ואילך הוא בחי' ירידת ז"א לקראתה וכמ"ש בזוהר דמלכא אתי לקבלה כו' וביאור הענין הוא כידוע בכונות הברכות דש"ע באמרן ברוך אתה ה' דפי' ברוך היינו בחי' המשכת אור אבא לאת"ה א"ת ה"א שהוא בחי' המל' כנודע ואח"כ זוקף בשם שהוא עליי' המלכו' וא"כ נמצא שבתפלה דש"ע הוא בחי' המשכת אור אבא אבל קודם ש"ע הוא רק בחי' עליית המל' מחוץ לפרכת הנק' פרסא כנ"ל והוא ענין ק"ש וברכותיה עד תהלות לאל עליון שהכל חייבים אפי' מי שתורתו אומנתו כי פי' תורתו אומנתו שהוא כדמיון כלי אומנות כידוע היינו בחי' המשכת אור ושפע מחכמה שבתורה למלכו' ולכך הוא פטור מן התפלה דגם ברכו' ש"ע הוא ג"כ רק בחי' המשכו' מאור אבא כנ"ל אבל בק"ש שהוא בחי' עליי' המל' גם מי שתורתו אומנתו צריך להעלו' מ"ן במס"ג בואהבת כו' אך בבחי' המשכת אור אבא פטור כי הוא ממשיך בתורתו כו' וזהו שעד תהלו' לאל עליון כו' הוא בחי' העלא' ומתהלות ואילך מלכא שהוא בחי' אור אבא אתי לקבלה בבחי' המשכה שהוא שרש ענין התפלה וגם זהו שרש ענין התורה כי התורה וברכו' ש"ע שרש א' להם אלא שהתפלה נמשך רק בחיצוניו' ולכך נק' חיי שעה כמ"ש במ"א וד"ל. וזהו ויקהל מש"ה עדת מש"ה הוא בחי' יסוד אבא שהוא בחי' החכמה שבתורה כנ"ל והוא כולל כל הג' והח' שמתחלק מן הדעת כנ"ל בפ' בדר"ך עדותיך כו' והיינו ענין לימוד התורה מתני' מלכתא כענין שאמר להרבי' אני המשנה המדברת כו' וכידוע וד"ל.

וזהו אלה הדברים אשר ציוה ה' לעשות אותם ששת ימי' תעשה מלאכה כו'. דהנה כמו שנתבאר בפ' ויקהל משה שהוא כח מ"ה שכולל כל פרטי ההתחלקו' של הדעות כו' ואמנם זהו הכל בבחי' הפנימי' דז"א וכמ"כ הוא ענין ימות החול לגבי יום השבת אלא שהוא בבחי' חיצוניות דז"א בלבד כנ"ל. ויובן דבר זה בהקדים תחלה מ"ש לעשות אותם דלעשות זה היינו לתקן כמו ועשית את צפרני' כו' וכמ"ש במדרש ע"פ אשר ברא אלקים לעשות לתקן כמשל בישול התורמסין שצריכין תיקון כו' כי הנה אליה בגי' ל"ט שהן ל"ט מלאכות כדרשת רז"ל בפ' אלה הדברים כנודע והוא ענין הברורי' כל ו' ימי המעשה בל"ט המלאכות חורש וזורע כו' שהוא כדמיון

הבישול של התורמסין שמהפכין המר שבו למתוק כך הברורי' דימות החול מהפכי' מרירו למיתקא מרפ"ח ניצוצי' כו' וכידוע וזהו פי' לעשות אותם לתקין כו' וכן פי' אשר ברא אלקי' לעשו"ת כו' והנה כתיב ששת ימי' תעשה מלאכה דהיינו לברר ולהפוך מרירו למיתקא בלי"ט מלאכו' ואח"כ וביום השביעי תשבות כו' פי' ביום השביעי תשבות היינו עד"מ העושה מלאכה שמתפשטת כחו בה וכשנח מן המלאכה חוזר רוחו אליו והרי אותו הכח שנתפשט הוא החוזר כשנח מבחי' התפשטותו והנה עד"מ כשהאדם כותב אותו' ומתפשטת בה כח הפעולה מאצבעותיו הרי ודאי שבנוחו מן הכתיבה שחוזר האור והחיו' אל עצמותו ואמנם הנה אנו רואי' שבכתיבה זאת מלובשת בה אור השכל ג"כ וטרוד באותה הכתיבה מאד ודאי שבנוחו ממלאכת הכתיבה ינוח גם דעתו ושכלו אשר היה מלובש באותיות כתיבתו בשעה שהי' כותב ועד"ז יובן גם באותיו' הדיבור שגם שהאותיו' המה בחי' דומם אבל השכל הנאמר ומתגלה באותיות הדיבור הרי הוא כח רוחני ממהות שכל כו' וכשנח מדיבורו ודאי נח גם אור השכל שמלובש היה בדיבור' כו' כנ"ל באותיו' הכתיב וכיוצא בכל זה יובן למשכיל למעלה שזהו בחי' שבת דמעלי שבתא שהוא עליית בחי' מל' דאצי' שנק' דיבור העליון וגם אשר הי' מלובש בה מבחי' אור החכמה ונק' חכמ"ה שבדיבור כו' והיינו עליות כל הי' מאמרות יהי אור יהי רקיע כו' ששוכנת מדיבורו עד"מ וחוזרי' למקורם וחוזר גם בחי' החכמ"ה המלובשת בי' מאמרות כו' כמשל הנ"ל באותיות הכתב ואותיו' הדיבור וד"ל אך הנה ביום השבת אומרי' מזמור שיר ליום השבת שיום השבת עצמו הוא שעולה והיינו שגם בחי' חכמה שהי' מלובשת ונתעלה גם הוא עולה עוד הפעם והוא שעולה בעצמות המאציל שממנו נחצב מקור החכמ"ה וכמ"ש והחכמ"ה מאיין תמצא והוא בחי' הכת"ר שנק' אי"ן וזהו הנק' סעודתא דעתיקא כו' וכמ"ש במ"א משא"כ במעלי שבתא שאין ההעלאה דחכמה רק מבחי' דיבור בלבד וד"ל. וזהו הטעם שאומרי' בליל שבת ויכולו כו' ואתה קדשת כו' וביום השבת אומרים ישמח משה במתנת חלקו כו'. דהנה ביום השבת שהוא בחי' עליי' החכמה בכת"ר כנ"ל אזי אומרי' ישמ"ח משי"ה שהוא בחי' יסוד אבא במתנת חלקו דהיינו במה שניתן לו הארת הכת"ר שנק' מתנת חלקו או יתפרש באופן אחר דמתנת חלקו הוא השבת שניתנה לו במתנה מלמטה למעלה והוא שבת דמעלי שבתא הנק' שבת תתאה שהוא עליי' החכמ"ה שמלובש בדיבור כנ"ל והכל ענין א' משום דנעוץ סופן בתחלתן המל' בכת"ר ושניהם נק' מתנת חלקו כו' וד"ל אבל בליל שבת שהוא עליי' המל' בלבד כנ"ל אומרי' ויכולו כו' שהוא כליון של התפשטות אור הנמשך בדיבור שיוכלל למעלה בעצמו' שהוא בבחי' אור חוזר אל העצמו' כמשל הנ"ל וזהו הטעם שאומרי' בליל שבת ב' פעמי' ויכולו א' בתפלה וא' בקידוש כדי שיהיו ב' עדים א' בעמידה בתפלה וא' בקידוש כי המל' בעלייתה נק' ע"ד כמ"ש עדיה המצב"ה וכנ"ל באריכות וצריך ב' עדים בכל עדות שאין עדות פחותה משנים כידוע וד"ל וד"ל.

ועם כל הנ"ל יובן שכמו שבח"י משי"ה הוא הכולל בהמשכה כל בח"י התחלקו הפרטיו' כו' כך בח"י יום השבת שהוא בח"י הארת הכת"ר בחכמיה הנ"ל כולל כל מה שנתעלה מששת ימי המעשה כנ"ל והיינו מה שאמר ויקהל משי"ה כל עדת' כו' אלה הדברי' שהן ל"ט מלאכו' אשר ציוה ה' לעשו' אותם לתק"ן כנ"ל ששת ימי' תיעשה מלאכה וביום השביעי תשבות כו' שזוהו ממש כענין ויקהל משה כל עדת כו' וגם בכל זה יובן דהגם שאלה הדברי' אשר ציוה משמעו מצות עשה ושבת הוא רק מניעת המעשה מי"מ שייך לומר בה אשר ציוה ה' לעשות כו' דלעשות זה הוא בח"י התיקו"ן ועיקר התיקו"ן הוא בשבת כשהחכמ"ה עולה עד הכת"ר כנ"ל וכמ"ש במ"א באריכו' וגם בזה יתורץ דלמה לא אמר רק מצות שבת ומתחלה אמר אלה הדברי' לשון רבי' כי כולם נכללו במצות השבת כי כל המצות הן בא"י בבחי' הברורי' כמ"ש לעבדי"ה כו' ושבת כוללת כולם מטעם הנ"ל וד"ל ובכל זה יובן מה שארז"ל בקורא בתורה דאפי" אדם אחד שקורא בתורה שכינה שורה עמו ובתפלה בעיניו עשרה דוקא משום דהתפלה הוא בא אחרי בח"י ההעלאה שאין עד"ה פחותה מי"ד מטעם הנ"ל בפי' עד"ה המצבה אבל בתורה ששרשה מאור אבא שלמעלה מבחי' התחלקו' הדעת בה"ח וה"ג כנ"ל ע"כ די גם באחד שיושב וקורא דאורייתא מחכמ' עילא' נפק' כידוע וע"כ גם באחד שיושב ושונה שכינ"ה שורה עמו מיד ובתפלה בעיניו עדה שאינה פחותה מי' כו' וד"ל.

ולגם בכל זה הנה מובן מה שבישראל נאמר ואתם עידי' עד יו"ד ובמצבה נאמר עד"ה עד היא כי בעלות בח"י הדיבור בחכמ"ה עצמה נק' עד יו"ד וכמו ביום השבת או בתורה שאז נק' ישראל עדי' אבל בהיותם מעלין מ"ן מלמטה כמו בתפלה וכיוצא נק' עד"ה בה"א מטעם המבואר למעלה בענין מחוץ לפרכת העדו' שהוא ההעלאה מלמטה למעלה דוקא שאז נק' עד"ה מצד התחלקו' ה"ג וה"ח כו' וד"ל.

עדות ע' ד"ה ע"פ שנים עדים ברי"מ פ' שופטים, וע' בזהר קדשי' ע"פ ואתם עדי'. אלה פקודי תקס"ו מענין משכן העדות בעדי עדיים. פרוכת העדות כי ע"י פרסא נעשה התחלקו' משא"כ למעלה מהפרסא יהוד עדות. ויקהל תקס"ה שבת גלוי דעת עליון וזהו ויקהל וכו' וביום השביעי וכו'. עד"ה אתם נצבים תקס"ג בהתאסף ראשי עם וכו'. עד"ה האוינו דלקמן מענין העדותי בכס וכו' תורה נק' עדות. וע' בלק"ת תלים ע"ח ע"פ ויקם עדות וכו' ובמ"ש סד"ה רני ושמיחי תקס"ה. זהר וארא עדי עד ובמ"ש ע"פ שובה עד. ק"ש ע' ד' רבתי עד ע' אשמח.

(ועמ"ש) ד"ה נגוף ורפוא כו') ונמשכי' בוק' דז"א והו"ק מתחלקים לס"ר. (ע' בסידור ע"פ תהלתו בקהל חסידים). (שינייך כעדר וכו' עדר א' רבקה שינייך השין של ג' ראשים כשב) (וע' בענין חשבון ודעת הנז' לקמן אזהר פ')

פנחס דר"כ ע' בענין א"ב דשבת אל ברוך כו' אתוון רברבין כשנמשך בדיבור מתחלק יותר משא"כ למעלה. ובפ' נדרים ע"פ מה רבו כולם בחכמה וכו' משא"כ מו"ס לא אתפתח כו'. חשן אפוד מתחלה מתחלק לשני אבני' ואח"כ כל אבן לששה.

(וזהו שמע ישראל שמע ל' קיבוץ ואסיפה וישמע שאל שם נכלל בבחי' ע'). מגדוד א' מדה א' נעשה רבבו' מלאכ"י וכו' עדי"ה ורב כח.

וע' בענין וקבל היהודים. ויחן ישראל כו'. כי ההתחלקות מצד השכל והדעת אין דיעותיהם שוות ושכל א' משתנה בדיעות כו' משא"כ רעו"ד התכללות כו' יחידה וזהו שאמרו משרבו תלמידי ב"ש ובי"ה כו'. וע"ש הקרי וקבלו כו'. וע' דרוש שני ע"ד הקרי וכת"י תק"ע. וע' ר"פ מטוי' שמש"ה ממשיך רעו"ד.

(עד"ה) שובה ישראל עד להשיב בחי' עד בשכמ"ל ועד כו' (ועד"ה רב שמואל מרקד כו'. וכענין כיבוס הלבושי' וזהו ויקהל כו' עדת) תפלה עשרה. ותורה בא'. עידי עדה. באדה"ר נכללו כל הנשמות מד"ר כי תשא. וכענין מ"ש ב' פי' בענין ארוממך כו'. מלאכתך אסיפת הבירורי' נעשי' ע"י וכו' והם תשמעון בחי' עליונה כו'.

ע' בפ' במדבר שאו וכו' לגלגלתם ובענין והי' מספר כו' אשר לא יספר בחי' תשובה. משא"כ במצות פקודין לפ"ז ויקהל משה שייך ג"כ על עדות מצות שמעלה אותן לבחי' אשר לא יספר כו'. ויקהל משה עמ"ש ע"פ כי הוא יברך הזבח, בקוראי שמו הקרואים.

מ"ת נק' ביום הקהל ע"ד ויחן וקבל. ובהקהיל העדה תתקעו כנופי' בכסף כו' חסדי', תקיע' קול פשוט זמן קהלה להקהל ולעמוד על נפשם היא בחי' תפלה התחברו הנשמה קומי לך. אם יהי' נדחך כו' יקבצך. פרת תופר. מצות אחת. ע' הי"מ קע"ג דיעות ולא ולו וכו' ע"ש. בדרוש הלולב אין כי מחכמי התחלקו' משא"כ הקטני' ע"ש אין.

אדר"ך קליו א' שביעי תיקון הי"ז ט"ז. ודבר דבר דיבור אסור. הנה הלשונות של כל ע' לשון ודאי מחודשי' מאין ליש כמבואר בפלסופי' שמה הביאו ראי' על חידוש העולם כמ"ש הרלב"ג. ושבת שהוא מורה על חידוש העולם לכן דיבור אסור בחי' שתיקה למעלה מהלשון והכתב והדיבור וכו'.

להבין* שרשי הדברים הנ"ל. הנה שרש ענין אדם כי יקריב כו' מן הבהמה כו' היינו בחי' שם מ"ה בגי' אדם שהוא מברר שם ב"ן בגי' בהמ"ה כידוע וזהו אדם כי יקריב כו' מן הבהמ"ה כו'. אך הנה תחלה יש להבין שרש ענין אדם אל"ף דיבור מעשה הנ"ל. דהנה כתיב לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו והן ג' עולמו' בי"ע שהם בחי' מחשבה דו"מ כידוע והנה ידוע בזה ובע"ח דאימא מקננא בכורסייא שהוא עולם הבריאה וז"א מקנן ביצי' ומלי' בעשי' ולכך נק' עולם הבריאה בשם חושך וכמ"ש ובור"א חושך" שהחושך בבחי' בריאה והאור בבחי' יצירה כמ"ש יוצר" אור והיינו לפי שבחי' אימא הוא בחי' בינה שהוא כמו המחשבה שהיא בהעלם ואינו מושג למקבלים אבל הדיבור הוא מושג ונגלה למקבלים וה"ז כמו האור שהוא גלוי לכל משא"כ בחי' המחשבה שבהעלם שנמשל לחושך וכמ"ש ישת חושך סתר"ו והדיבור הוא המגלה מצפון המחשבה ולכך אמר יוצר" אור מפני שהיצי' הוא בבחי' הדיבור הנק' עלמא דאתגליא ובורא חושך מפני שהבריא' היא בבחי' המחשבה שנק' עלמא דאתכסיא כידוע וזהו שארז"ל ככרייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא והיינו מטעם הנ"ל דאימא מקננא בבריא' וז"א שהוא בחי' המדו' הנגלי' בדיבור מקנן ביצי' וז"ל. ואמנם הטעם האמיתי למה שנק' בריאה חושך היינו מפני שבין אצי' לבריאה יש בחי' פרסא המפסקת ומעלמת אור האצי' כידוע בפ"י והבדילה הפרכת כו' ע"כ ממילא בהעדר האור דאצי' נק' חושך כי אין אור האצי' נגלה שם וז"ש ישת חושך סתר"ו וכן מ"ש ומשה נגש אל הערפל כו' וכיוצא בזה וכללות ג' אלה מחשבה דו"מ שהן ג' עולמו' בי"ע נק' אד"ם האל"ף מלוכש בבריא' והדלית ביצי' והמ"ם בעשי' דהיינו המחשבה שבהעלם הוא בחי' האל"ף דאד"ם והדיבור הוא הדלית והמ"ם בחי' המעשה והן בחי' למ"ד כלים דז"א שנעשין נר"נ בבי"ע כמ"ש בע"ח וז"ל.

(ב) והנה בחי' אדם דאצי' זה בחי' שם מ"ה לא נקרא אד"ם אלא דוקא כשירוד למטה בבי"ע לברר ברורי' כל ו' ימי המעשה יום הא' יורד מבחי' אור החסד דז"א וביום הב' מבחי' גבורו' כו' כידוע דבאמת מצד עצמות המאציל לא שייך לקרותו בשם אד"ם וכמ"ש כי לא אד"ם הוא כו' כי אין לו דמות הגוף כו' ולא נערוך אליו כו' אלא רק מצד התלבשו' שלו בכי"ע לברר ברורי' בג' מדרגו' מחשבה דו"מ כנ"ל אזי נק' אד"ם ונק' גי"כ איש כמ"ש ה' איש מלחמה ופי' מלחמה זאת היינו לברר ברורי' כי האיש דרכו לכבוש ואין האשה דרכה לכבוש דהיינו שכל הברורי' הוא ע"י שם מ"ה המברר מבחי' דכר דוקא ולא מבחי' נוקבא שאין דרכה לכבוש ואע"פ שנא' ותק"ם בעוד לילה ותתן טרף כו' וידוע שהוא בחי' שם ב"ן דמלי' שמבררת ברורי' דרפ"ח ניצוצו' שנפלו בנוג"ה כו' ונק' טרף כו' הענין הוא שהעלאת הברורי' בלבד הוא ע"י שם ב"ן אבל עיקר כח המברר הוא שם מ"ה דדכורא

(*) י"ל שזה ביאור על מאמר ד"ה אדם כי יקריב שנוכר ביהל אור ע' שנת, — המאמר חסר.

דוקא דהיינו שבכל יום ויום מששת ימי המעשה יורד הארה משם מ"ה לברר מנוג"ה ובלילה לאחר שנברר ביום יורדת בחי' המל' להעלותם בלבד כענין אימורין ופדרי' שנתאכלו מבע"י שהקטירו כל הלילה כו' וד"ל.

והנה ידוע ג"כ באופן הבירור איך דמ"ד דזכורא שמברר מ"ן דנוקבא דהיינו שהמ"ד מקיף למ"ג מכל צד ואז זמן בירור המ"ג בתוך המ"ד דהיינו דוקא לאחר שנכללת המ"ן בתוך המ"ד כמו עד"מ מ"ן דנוק' גשמית שנאמר אשה כי תזריע כו' שמעלה מ"ן תחלה ואח"כ יורד על המ"ן בחי' טפת הדכר ונכלל בו כל המ"ן ואז הטפת זכורא מברר למ"ן להיות' נולד ולד מן הברור שבה דוקא כו' (ובמ"א מבואר בהיפך שהמ"ן מקיף למ"ד כמ"ש נקב"ה תסובב גבר כו' אלא שבענין הבירור נהפוך הוא שאין המ"ד מברר למ"ן אלא כל המ"ן נכלל בו כו' וד"ל) וכמ"כ יובן למעלה בענין העלא' הברורי' דמל' משם ב"ן בכל לילה כנ"ל הוא הנק' בחי' מ"ן וגורם אח"כ לבא ביום בחי' מ"ד לברר בהעלא' הזאת כו' ויובן דבר זה היטב בענין הקרבנות ע"ג המזבח דהנה ידוע בשרש ענין הקרבנות שהוא בחי' הברורי' דב"ן בגי' בהמ"ה כנ"ל והמזבח הוא בחי' מל' כו' כמ"ש אש תמיד תוקד ע"ג המזבח כו' וכמ"ש בזוהר והנה המשכן וכל כליו כמו הארון והמנורה והשולחן וכיוצא הי' מבחי' שם מ"ה דהרי במשכן כתיב ויקם משה את המשכן כו' ומשה הוא בחי' מ"ה דחכמ"ה וכמ"ש ונחנו מ"ה כו' והענין הוא שכדי שיוכל להיות' הברורי' בקרבנות בשם ב"ן הוצרך להיות' המשכן להאחיל ולהקיף את המזבח מכל צד עד שלא הי' נראה מבחוץ שום דבר מקרבנו' שע"ג המזבח רק אהל מקיף בלבד והיינו להיות' כי המשכן הוא בחי' שם מ"ה דזכורא המקיף לבחי' מ"ן דנוק' דב"ן וכנ"ל שאין הבירור דמ"ג יכול להיות' אלא כשהמ"ד דמ"ה מקיפה ובלתי זה א"א להיות' התהוות ולד ממ"ן דנוק' כו' וד"ל.

והנה כמו שהמשכן והמזבח הוא בחי' מ"ה וב"ן כנ"ל כך גם עכשיו שהתפלה במקום קרבן והתורה במקום משכן כי אין להקדב"ה בעולמו רק ד"א של הלכה בלבד כידוע הרי ע"י לימוד התורה נמשך שם מ"ה דהיינו כמו אהל המשכן מבחי' המקיף (כי מהבל הדיבור בד"ת נעשה בחי' א"מ) שהן ענין ד"א של הלכה כי בחכמ"ה דוקא אתברירו כנ"ל אך אין המשכת מ"ה אלא דוקא שיוקדם תחלה העלא' מ"ן כנ"ל הנה לזאת התפלה קדמה לתורה להעלות מ"ן תחלה דהיינו בק"ש באמרו ואהבת כו' בכל מאדך שהוא מלמטה למעלה כי ע"י ההתכוננו' באחד הוא מוסר נפשו באחד והוא בחי' מ"ן ואח"כ נכלל בחי' מ"ן זה באותיו התורה שלומד אח"כ שהוא מבחי' שם מ"ה שהם בחי' מקיפי' כנ"ל ועיקר בחי' העלא' מ"ן הוא דוקא מאהבה הטבעי' שבאה אחר ניצוח הסי"א מלמעלה כמו שאמר בפ' שני' לאהבה כו' ולא אמר ואהבת כי ואהבת שבפ' ראשונה ע"י התכוננו' היינו בבחי' מ"ה

(*) בכתיב מצויין כאן להערה, אבל אינו נמצא הערה.

דחכמה המברר ב"ן אבל אהבה העליונה הטבעי' והעצמי' הוא מעצמו' הניצוץ אלקי אלא שנפל למטה בנוג'ה ושרשו מבחי' התוהו שקדם לתיקון כו' שזהו עיקר ענין העלא' מ"ן כידוע וד"ל וזהו שנא' לעתיד אשת חיל עטרת בעלה כי הנה עכשיו בחי' מ"ה הוא המברר ב"ן אבל לאחר שיושלם הברור יעלה שרש הב"ן למקור חוצבו והוא בחי' ב"ן דס"ג כי עכשיו אין מ"ה מברר רק לבחי' ב"ן דב"ן אבל לעתיד תתעלה בבחי' ב"ן דס"ג שלמעלה משם מ"ה וזהו אש"ת חי"ל עטרת' לבעלה שם מ"ה כו' וכמ"ש במ"א באריכות וד"ל.

וזהו אדם כי יקריב מכם קרבן מן הבהמה כו' פי' אד"ם הוא בחי' שם מ"ה המברר ברורי נוג'ה בבחי' ב"ן בגי' בהמה כנ"ל בענין המשכן והמזבח דרך כלל כו'. מן הבקר ומן הצאן תקריבו קרבנכם פי' בקר וצאן הוא בחי' חו"ג כי הבקר דרכו להזיק והוא מבחי' פני שור מהשמאל כידוע והצאן יש בהם מבחי' הרחמי' והחסד היינו לאכפייא לסט"א בשתי מדות הללו שהן כללו' כל העלאו' רפ"ח כו' בבקר היינו בבחי' גבורו' לעולם ירגיזו כו' ובצאן היינו ע"י לעורר רחמי' כו' וכנ"ל וזוהו מתבררי' ועולין כל הניצוצי' דתוהו שנפלו בשבירה והוא בחי' רצוא ושוב דרך כלל שעל ידם הוא כל בחי' העלאה וכידוע בפי' בשתים יעופף כו' וד"ל אך כדי שיהי' הכח והעוז בבניי' להעלות נפשם הבהמי' בבחי' העלא' זאת הוא שהקדים עצה תחלה באמרו וידבר ה' אל משה דבר אל בניי' כו' פי' שנמשך שם הוי' שלפני האצי' במשה וממנו נמשך לבניי' וזהו דב"ר אל בניי' כל דיבור לשון הנהגה והמשכה הוא כידוע ואזי יוכל להיות' בבחי' אד"ם שם מ"ה להקריב ולברר מן הבהמ"ה כו' וד"ל. והנה כי יקריב לשון עתיד הכונה על התורה והתפלה דעכשיו שהם במקום משכן ומזבח כמבואר למעלה.

והנה כי יקריב לשון עתיד הכוונה על התורה והתפלה דעכשיו שהם במקום משכן ומזבח כמבואר למעלה. והנה הדרוש אינו נמצא כאן וכמדומה שיצא לו פי' זה ממש בזה ויקרא דף ד' סע"ב וז"ל הה"ד וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר מאי א"ל מאהל מועד מעסקי אהל מועד דזמין לאתמשכנא בחובוי'. דישאל ולא יתקיים בקיומיה אבל אתוותיה** להאי אדם כי יקריב מכם קרבן לה' הרי לך קרבנין דאגין על כולא**. ולכאורה פלאי דאם יחרב בהמ"ק איך שייד קרבנין. אעכצ"ל הפירוש דפי' אדם כי יקריב קאי על התפלה דעכשיו שהיא במקום קרבנות והתורה היא במקום משכן וכמארז"ל במסכת תענית פ"ב בזמן שאין בהמ"ק קיים.

והענין דהנה פי' אהל מועד יש בפי' בזהו ס"פ כי תשא ובפי' בראשית דף נ"ב ע"ב בפי' וקרא לו אהל מועד דהא בקדמיתא הוה אהל סתם כדא' אהל

(*) כ"ה בגוכתי"ק, ובזוהר: חוביהו.

(**) כ"ה בגוכתי"ק, ובזוהר: אסותא.

(***) כ"ה בגוכתי"ק, ובזוהר: כלא.

בל יצען בל יסע יתודותיו לנצח והשתא אהל מועד כו' כדא' ובית מועד לכל חי. וזהו עצמו מ"ש הזהר כאן שהודיעו מעסקי אהל מועד דומין לאתמשכנא ואינו בבחי' אהל בל יצען כו'. אך עכ"ז א"ל העצה לזה אדם כי יקריב שאעפ"כ ברוחניות נשאר המקדש והקרבתו קיימים והיינו כשאר בחי' ההשראה שבמקדש ומזבח ע"י עסק התורה ולכן ארז"ל במד"ר ויקרא ר"פ ב' כל מקום שנאמר לי אינו זו לעולם במקדש נאמר לי ועשו לי מקדש בקרבנות נאמר לי תשמרו להקריב לי. ואיך אין זו הלא נחרב בהמ"ק אלא הכוונה שנשאר קדושת ההארה של המקדש והקרבתו ע"י עסקי התורה והתפלה ועו"נ אדם כי יקריב מכס לשון עתיד על התורה והתפלה דעכשיו. ולע"ל יהי' אהל בל יצען ולא אהל מועד עיי"ש בבה"ז ויחי דרל"ט א'. ועמ"ש בלק"ת סד"ה שובה ישראל עד דרוש השני והנה אדם כולל דו"נ היינו תשב"כ ותשב"ע"פ וזהו אדם כי יקריב כו'.

אך הנה גם בתורה ומצות עצמן יש בחי' מ"ה וב"ן, כי הנה התורה שרשה מחכמה עילא' שהוא בחי' מ"ה דאבא והמצות הן בחי' כלים לאורו' כמ"ש כי נר מצוה ותורה אור כו' ונמצא המצות הן בחי' ברורי' מבין ונעשי' כלים לאורו' דשם מ"ה שבתורה כו' היינו ג"כ פי' אדים כי יקריב מן הבהמ"ה כו' וגם הנה במצות עצמן יש בחי' מ"ה וב"ן כי שרש המצות הוא מבחי' תרי"ג ארחי' דגלגלתא דא"א כידוע ויש בזה ב' מדרגות בחי' הלבנוני' הוא בחי' מ"ה ובחי' השערו' הוא בחי' ב"ן כו' וד"ל. ועם כל זה יובן גם שרש ענין אני מדבר בצדקה רב להושיע. דהנה ידוע בע"ח בפ"י אנ"י שהוא אותיו' אי"ן כי אי"ן הוא בחי' כת"ר כמ"ש והחכמ"ה מאין תמצא והמל' נק' אנ"י ולהיות כי נעוץ תחלתו בסופן וסופן בתחלתו כתר במל' ומ' בכת"ר ע"כ צירוף אחד להם באותיו' אך שמתחלפי' בסדרן וז"ש אנ"י ראשון ואנ"י אחרון כו' והנה כדי שיתחבר הארת הכת"ר במל' מאי"ן לאנ"י הוא ע"י מעשה המצות וזהו אני מדבר בצדקה פי' כדי שיהי' המל' הנק' אנ"י במדרגת הכת"ר הנק' מדב"ר כידוע שהמל' נק' דיבור והכת"ר הוא בחי' מדבר הוא ע"י הצדקה דוקא והיינו אנ"י מדב"ר הוא ע"י הצדקה כו' והנה הטעם לזה הנה תחלה יובן למה נקראו המצות בשם צדק"ה, דהנה יש להבין לכאורה למה האיש העושה טוב וסור מרע נק' צדיק כמו שאמר בנח איש צדיק כו' וכי מפני שעושה טוב יקרא צדיק הלא שם צדיק הוא על צדקתו בדין ויושר האמת כו' אך הענין הוא דעיקר שם זה צדיק הוא על העושה חסד וטוב עם הבריו' כמו הנותן לעני שצדקה נקראת וכך בעושה מעשה הטוב שהן המצות חסד וטוב עושה כמו הצדקה כי מחמת זה נמשך המשכו' גילוי אור האצי' במלכו' דלית לה מגרמה כלום והוא גומל דלים כו' ולכך כל המצות נק' בשם צדק"ה צדק ה"א שנמשך הצדק בה"א תתא' דמל' והאיש הגורם המשכה זאת נק' צדיק כמ"ש למעלה אור זרוע לצדיק כו' שהוא בחי' יסוד כו' וזהו אני מדבר בצדק"ה ע"י בחי' השפעת ז"א במל' שנק' צדק"ה בזה נבנה בנין הנוקבא ועולה ברום המעלות עד שמאיר בה בחי' הכת"ר שנק' מדב"ר כנ"ל וכמ"ש במ"א ע"פ אני בצדק אחזה פניך וד"ל.

ורב להושיע. פי' ורב הוא בחי' הריבוי לבא בבחי' התחלקות לחלקי' רבים והנה ידוע שכל בחי' ריבוי הנה הוא בא מבחי' הגבורות דוקא ולא מבחי' החסדי' כי טבע הגבורה לחלק כמו טבע האש לפרר בבישול וטבע המים לדבק כו' וכמ"ש אתה פורר"ת בעוזך בחי' גבורה וכידוע בפ"י וארבה את זרעו ארבה"ה זה בני' יצחק שהוא בחי' גבורה לפי שטבע הגבורה לעשו' הריבוי והנה החסד טבעו הפכי שלא לעשות הריבוי וא"כ לכאורה יפלא מה שמצינו באברהם דכתיב בו ויוצא אותו החוצה ויאמר לו ספור הכוכבי' כו' והלא הכוכבים המה מבחי' החסדים כי כל אור הוא מבחי' החסד והחסד אין טבעו לעשו' הריבוי ואיך נמצא הריבוי בהתחלקו' בכוכבים שהם ניצוצי החסדים מאור השמש כידוע. אך הענין הוא משום דגם בחסד יש מבחי' הגבורות כי כל מדה כלולה מחברתה כידוע ונק' בחי' גבורה שבחסד ואמנם בחי' גבורה זאת שבחסד יותר חסד הוא מגופו של החסד כי הנה בחי' גבורה זאת היא המביא לחסד לבא לידי התחלקו' לחלקים קטני' הוא בשביל תועלת המקבלי' שיוכלו לקבל השפע כמו בניצוצי אור הכוכבי' אנו רואי' בחוש שאם הי' ג' וד' כוכבים מאירי' ביחד לא הי' פועל פעולת הצמיחה בדברי' הידועי' שגדולי' מן הכוכבי' כענין אין לך עשב שאין לו מזל וכוכב כו' כידוע לפי שהאור רב מבילתי יכולת המקבל להכילו אך כאשר מתחלקי' הכוכבי' לניצוצי' קטני' כאו"א פועל פעולתו ועד"ז הגשמים שמתחלקין לטיפין טיפין ואם היו יורדי' בשטף לא היו מצמיחי' תבואה וכמ"ש במ"א ונק' ג"כ גבורה גשמי' לפי שיורדין בגבורה כלומר בבחי' גבורה שבחסד דהיינו בחי' התחלקו' החסד לחלקי' קטני' כי הגשמי' ברכה וחסד הן כידוע והתחלקו' זאת חסד גדול ביותר וזהו ורב להושיע פי' כל ישועה הוא בחי' גבורה שבחסד דוקא וכידוע בפ"י כוס ישועות אשא כי הישועה צריכה לתגבורת לעמוד לנגד מדת הדין המקטרג כו' ומבחי' זו נעשה הריבוי כנ"ל וזהו ור"ב להושיע והיינו המשך הפסוק אני מדבר אני הי' בחי' מדבר הוא בצדקה ועי"ז ממילא נעשה ורב להושיע בבחי' ריבוי ניצוצי החסדי' בשביל תועלת המקבלי' כי ע"י בחי' הצדקה למאן דלית לי' מגרמי' כלום גורם למעלה בחי' המשכו' אלקו' לבא בבחי' ריבוי התחלקו' מדרגו' לכאור"א מישראל לפום שיעורא דילי' כו' וד"ל.

ושרש ענין השמות בפ' שניה דק"ש שהן כמו השמות דבקריעת י"ס ויסע ויבא וי"ט כו' הענין הוא כי מבואר בזהוה דעיקר הכל הוא לאכללא שמאלא בימינא כו' לפי שלפעמי' נחלפו האורות בכלים שאינם שלהם כמו אור החסד בכלי הגבורה ואור הגבורה בכלי החסד כו' ונמצא יש כאן התכללו' שמאלא בימינא ובפ' ראשונה אור החסד בכלי הגבורה בשם מ"ב דהוא בחי' גבורה להעלו' העלאה בכל מקום והיינו ע"י אהבת בכל מאדך כו' ובפ' שני' לא נא' בכל מאדך אלא לאהבה מלמעלה למטה אלא שהוא שבתוכה יש בחי' גבורה שבחסד וכמו בקריעת י"ס שהוא שם ע"ב ע"ב קשרים וכלול הוא מג' מדרגו' ישר הפוך וישר כו' והיינו ג' שמו' דויסע

ויבא ויט כי בקריעת י"ס היתה ההארה ממקום גבוה מאד נעלה עד שבלתי אפשר לבא בבחי' החסד אלא בבחי' הגבורו' כמ"ש וינהג ה' ברוח קדים עזה רוח קדים מקדמוניו של עולם והוא בחי' הג' דחכ' כו' ונק' עז"ה ובכחו הגדול נבקעו המים כו' ובבחי' התחלקו' בא כדמיון הקשר שהמים מתחלקי' בו כו' וכמ"ש במ"א בביאור ענין ע"ב קשרים כו' והיינו אור הגבורה בכלי החסד דע"ב וד"ל (ושרש ענין מלחמת עמלק הנה קליפת עמלק הוא חוצפא מלכותא בלא תגא וז' אומי' יונקי' מז' מדו' כענין אברהם יצא ממנו ישמעאל צפרני' כו' ועמלק למעלה מכולם וז"ש ראשית גוים כי הוא בדע"ת שרש המדו' והוא אחורי העורף מול הפנים והוא העקשו' קשי' קבל בלא טעם כו' ולעומת זה בקדושי' הנצחון בלי טעם שובר לקליפ' עמלק והוא ענין מלחמת עמלק הנ"ל דכתיב והי' בהניח ה' מכל אויביך ז' מדו' הרעו' דז' אומי' כנ"ל אזי תמח"ה זכ"ר עמלק ששרשו בבחי' הדעת אחורי העורף ואזי דוקא יתגלה בחי' הארת הכת"ר כו' וכמ"ש במ"א • וסלחת כי עם קשה עורף כו' וד"ל.

אדמו"ר מודו"מ כי מחשבה חשך זהו אלף פלא והיינו ג' מיני כלי' דז"א פנימי אמצעי חיצון שעכשיו נעשה לבי"ע ומבררים ג"כ זהו כי יקריב כו'. ואדם זה לא נק' אדם רק ע"ש שמתלבש בבי"ע דהא כי לא אדם הוא. בחי' ש' מ"ה והמשכה זו דאדם ע"י תומ"צ כי התורה נק' אדם וקיומם במודומ"ע זהו אני מדבר פ"י אני... בפ"י כי לא אדם נמשך להיו' מדבר בחי' אדם ע"י צדקה. והנה ענין הברור שהמיד מקיף למ"ן. ולכן המזבח שבו קרבנות ברור מ"ן הוא ע"י שמוקף מהמשכן בחי' מ"ה ויקם משה כו' (זה יובן עם מ"ש ע"פ צו כו' קרבני כו' תשו' בעה"ז כי בעה"ז מאיר סכ"ע והוא בחי' שם מ"ה כו' ע"ש) ועכשיו ד"א של הלכה במקום משכן ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסית"ך בדיה ביום השמע"צ שמאלו תחת לראשי'. והתפלה העלאת מ"ן מזבח זהו אני מדבר עיין לעיל... אהל מועד שע"פ במדבר סיני גבי יריעות המשכן ע"ש נוטה שמים כיריעה והמיד מבחי' שנים המקיפי' את הארץ שהיא רצוא ומ"ן כמ"ש בת"א פ' בראשית בדיה כי כאשר השמים החדשים. וזהו אדם כי יקריב כנ"ל בקר וצאן חו"ג כי פני שור מהשמאל וצאן רחמי' רוי"ש. ומתחלה כדי שיהי' כח להעלי' מ"ן נמשך וידבר כו' דבר אל כו' ל' הנהגה. אני מדבר בצדקה כו' זהו כי יקריב ל' עתיד אתפלה דעכשיו ולכן לא נאמר אדם מכס כי יקריב כיון אדם זה פירושו תורה או המשכן ש' מ"ה. ורב להושיע גבו' שבחסד כוכבים. השמו' שבפ' שני'. יקריב ע"ד עם קרובו. בענין אדם כי כו' כי יש נש"י דבי"ע נק' זרע בהמה דב"ן ומשה ממשיך בהם דעת זהו אדם נשמי' דאצי' כי יקריב כו' ע' מד"ר ב' בראשית ע"פ ואדם אין לעבוד ואדם כאלהו וחוני המעגל אין... את הבריות להקב"ה והנה בענין הקרבנות תמהו המפרשי' האדם יחטא ובהמה ישחוט ויתכפר אך כי החטא

(*) נחתך הגליון ואינו ברור תיבה אחת, ואולי צ"ל בפ"י.

(**) תיבה זו אינה ברורה בגוכתי"ק.

(***) בגוכתי"ק יש כאן הפסק.

(****) תיבה אחת אינה ברורה בגוכתי"ק.

מהתגברו נהיב דנוגה ועיי בירור הבהמה ממשיך כו' אך מתחלה צ"ל בירור עצמיות נהיב שבאדם קשוט עצמך כו' וזהו אדם כי יקריב מכם כו' תחלה יהי בירור נהיב שלכם והיינו עיי מודומיע אדם ואח"כ מן הבהמיה ממש תקריבו כו'. ולכן הקרבנו רק על השגגות שהן מעשה בלי מויד כדפי' האלשיך. ובזה יתורץ מ"ש כמצות רצונך אקרבן בהמה והלא נהיב שבאדם עדיף אלא דבקרובן הי' זה גיכ כמ"ש מכם והקושיא אדם חטא בהמה מה חטא יתורץ עמ"ש ע"פ נוח לאדם וכו' טפל כו' וכמו אכילת בע"ח כו' ועמ"ש עוד בד"ה ראשי המטות שזהו עליי' להבהמה שנק' עליה * שם קדה"ק או קדק"ל. עמ"ש ע"פ אני הנה בריתי אתך הפי' אני הוא מיי... הנה בריתי יסוד אתך ע"ד מלך שהשלום שלו והיינו עיי מצות מילה, ועד"ז פי' אני מדבר, ובענין מהרה ישמע קול כלה משא"כ עכשיו ליכא קול כו' כמ"ש בסידור ע"פ מהרה ישמע, וגם צ"ל אני והו הושיעא נא. וזהו אני מדבר בצדקה. וע' תוספת פרק לולב וערבה דמיה ע"א אני והו הוא משמות ויסע ויבא ויט. וזהו רב להושיע ע"ד הושיעה נא ועמ"ש ע"פ אני כברוש רענן בד"ה לכאר ענין יוהכ"פ כי יש אנכי ואני ועיי המצות מתעלה אני יש אנכי וזהו אני מדבר בצדקה והע' מלך יחיד כו' בד"ה כי אחה נריי... והנה ענין אני מדבר י"ל עיי התורה שהיא... ודבר מל' דא"ס אשר שמתני בפ"ך וכדלקמן בביאור ע"ד בחדשי השלישי אך כל האומר אין תורה וצ"ל גמ"ח ומצות וזהו אני מדבר בצדקה.

בעזרה

להבין מ"ש בע"ח בהיכל הז' בהתחלתו דאור א"ס בא באור הכתר
 ובחכמה בלתי ריחוק מקום אלא בקירוב ובהתרחבות ואמנם בבחי' בינה בא בבחי' ריחוק מקום ומבחי' בינה לז"א בא האור רק בבחי' חלון ומז"א לנוקבא רק בבחי' נקב בלבד ומנוקבא דז"א לבי"ע בא האור דרך מסך כו' ע"ש (ובשער הכללי) אמר שבבחי' הכתר בא בריחוק מקום ע"ש). וגם יש להבין מ"ש בע"ח בכמה דוכתי בענין החילוק שיש בין בחי' פרסא שבין אצי' לבי"ע שנק' מסך ממש ובין בחי' הפרסא שבין כתר לחכמה שאינו בחי' מסך ממש כו'.

(א) **ולהבין כל זה יש להקדים תחלה פי' מקו"ם בלשון המקובלי' שאינו ח"ו בחי' מקום גשמי במעלה ומטה ממש אלא ר"ל במקו"ם זה**

(*) בנוכתיק יש כאן הפסק.

(**) בצד הגליון נרשם. גם אני מדבר ע"ד מלך יחיד בד"ה כי אתה נריי, ואינו ברור איפה זה שייך.

(***) נחתך הגליון ואינו ברור תיבה אחת.

בבחי' מעלה ומדרגה בלבד כמו הרצון שלמעלה מן השכל והשכל למעלה מן המדו' והמדו' למעלה מן הדיבור שנמצא יש כאן בחי' מעלה ומטה במעלה ומדרגה בלבד שהרצון למעלה מכולם והדיבור למטה מכולם אבל לא בחי' מקום כמעלה ומטה גשמי' כו' וגם יש להקדים עוד ענין א' כללי הנז' בתחלת ס' הע"ח בבחי' הקו והחוט דאור א"ס שלא נמשך עד למטה ממש אלא נעשה מיד בריחוק מקום כו' כי אם הי' נמשך הקו עד למטה בלתי ריחוק הי' הכל בבחי' א"ס כו' פי' ריחוק מקום זה הוא ג"כ ע"ד הנ"ל דהיינו שהי' האור בלתי מתגלה בקירוב במעלה ומדרגה אל המקבלי' אלא בריחוק מקום במעלה ומדרגה כמו ע"ד ריחוק המעלה מערך השכל אל הדיבור שהשכל רחוק ונבדל הרבה מהדיבור מפני היות הדיבור בחי' דומם בלבד והשכל בחי' מדבר ובמעלת מדבר על הדומם כו' משא"כ המדו' יש להם בחי' קירוב יותר אל השכל וכן השכל אל הרצון שלמעלה מן השכל כו' ולפי"ז אם הי' בחי' המשכת גילוי אור א"ס בא ונמשך בבחי' קירוב מעלה מעילה לעילה הרי לא הי' מציאו' אצי' כלל כי הכל הי' בבחי' מדרגה ממדרגת אור א"ס כו' אלא כשנמשך הקו נעשה מיד בבחי' ריחוק מקום בשפעו ואז הי' באפשרי להיות' מציאת נבדלת מעצמו' הא"ס כו' וד"ל.

ב) והנה בחי' אור הכתר עדיין לא נאצל מאור א"ס בבחי' ריחוק מקום במעלה ומדרגה כנ"ל להיות כי באור הכתר מאיר מבחי' הארת אור א"ס עדיין והנה לכאורה אין זה מובן דהלא עצמו' אור א"ס הוא מובדל מכל בחי' הי"ס כמאמר לאו דאית בי' מכל אינון מדות כלל כו' וגם אחר שנאצלו אינם תופסי' מקום כלל ואין כאן שינוי כלל כידוע משום דאין ערוך להם אל אור א"ס שהוא פשוט בתכלית כו' כידוע שבבחי' אור א"ס הפשוט יהי' ביכולתו להאציל מציאו' ספירו' לאלפי' ורבבו' גם שלא מבחי' י"ס הללו כח"כ כו' אחר שהוא אור פשוט בתכלית הפשיטו' ולכך גם אחר שנאצלו ונבראו כו' הי' כמו ביטול טפה בים אוקיינוס דהיינו כערך המספר לגבי למעלה מן המספר כנודע וא"כ מפני מה אור הכתר נאצל שלא בריחוק מקום כו' אך הענין הוא דאור הכת"ר הוא הנק' רצון העליון וכמו עד"מ הרצון באדם שמתאחד עדיין עם עצמות נפשו כך בחי' רצון המאציל להאציל מתאחד עדיין עם בחי' עצמו' אור הא"ס ואין בחי' הקו נעשה בו בבחי' ריחוק מקום כו' אלא עדיין הוא שם בבחי' קירוב ובהרחבת אור וכן מאור הכת"ר לחכמה הגם שהחכמה נאצלה רק מבחי' שערו' דח"ס ממזל ונוצר' כידוע והוא ענין פותח את ידיך יודיך דהיינו בחי' יודיך ווי"ן כי השערו' ראשה יונק במוח והוא כמו היוד ואח"כ נמשכת והולכת כמו הוי"ן שבראשה יוד כו' וכמ"ש במ"א. הנה מ"מ עדיין גם באור החכמה יש מבחי' אור א"ס בקירוב ולא בריחוק והטעם הוא לפי שהחכמה הוא בבחי' אי"ן עדיין וכמ"ש והחכמ"ה מאי"ן תמצא ונק' כח מ"ה כידוע ובבחי' אי"ן יכול אור א"ס לבא שם עדיין בבחי' קירוב כו' משא"כ בבחי' בינ"ה שהיא בחי' יש בהשגה כלומר איך הוא ומה הוא כו' שם דוקא בא הארת אור א"ס בבחי'

ריחוק מקום כנ"ל בהיותה בחי' אור נפרד ונבדל מבחי' העצמות אחר שכח הבינה הוא כח ההתבוננו' בזולת העצמו' וגם בהשגה מותפס האור בשינוי המהות לגמרי אחר שהוא משיג דבר מה ובאמת הרי אמר בא"ס דלית מחשבה תפיס' ביה כלל וא"כ בהכרח לומר שהארת קו דא"ס בבינה בא שם דוקא בבחי' ריחוק מקום ע"ד הנ"ל ודל'.

וזהו מ"ש בע"ח בהיכל הז' דבכתר וגם בחכמה בא אור א"ס בקירוב אבל בבינה הוא בא בבחי' ריחוק מקום ע"ד הנ"ל.

ג) ומעתה יש להבין מה שאמר עוד דמבחי' בינה לז"א בא האור בבחי' חלון כו', הנה עד"מ החלון הרי בא בבית על ידו הארת השמש בצמצום במקום מיוחד כמדת פתיחת החלון בלבד ובדפנות המסתירי' מלבד פתיחת החלון משם לא יאיר בבית כלל והרי ההארה שבחוץ בכללות האויר מתפשט אך בבית הוא בא רק במקום החלון בלבד מחמת הדפנות המסתירי' כו' וכדמיון זה יובן בהארת אור הבינה במדות שנק' ז"א כידוע שהוא בא כדמיון האור שבא בחלון בלבד והענין יובן עד"מ מבחי' בינה אשר בנפש האדם דהנה כשהאדם לומד איזה פלפול עמוק בתלמוד ופוסקי' בסברות וטעמים רבים בהרחבה גדולה הנה אחר כל הפלפול יפסוק הדין כמו ע"ד המשנה בדרך קצרה שיהי' כשר או פסול או טמא או טהור וכיוצא בזה וא"כ הרי מכל מה שהשיג תחלה בטעמי' וסברות רבות נכנס בדין הנפסק בקצרה בדיבורי' מועטי' אלא שאור השכל הרחב הרבה נתמעט אורו בדין העולה בדבורי' קצרים כי הרי לא יבינו במשנה כלל מכל הטעמי' וסברות שאומרי' בתלמוד אלא יבינו רק שהדין כך או כך כו' ואמנם מ"מ אפס קצה מכל הטעמי' יש בגילוי באותו הדין הנפסק כי לכל דין ודין יש טעם בקצרה עכ"פ כמו סוכה למעלה מכ' פסולה שיש להבין טעמו בדרך קצרה כמו משום דלא שלטא בה עינא וכיוצא רק שהוא דרך קצרה מאד לגבי כל עומק הפלפול כו' וכיוצא בזה יובן בהארת והמשכת הבינה אשר בנפש האדם להמדות שבלב כמו כאשר יתפעל האדם באהבה מצד ההתבוננו' כידוע דהגם שנתמעטה כל ההשגה והטעם בהולד ההתפעלו' מ"מ אפס קצהו נכנס במדה ג"כ ע"ד הנ"ל בדין הנפסק אחר הפלפול כו' והוא הנק' בחי' חלו'ן כמו עד"מ הארת השמש שבחוץ שמתצמצם ונכנס להאיר בחלון בלבד וזולת החלון סתום מכל צד כך הארת הבינה נכנסת במדו' שבלב בהעלם וצמצום כל עצמו' הבינה רק מאירה בהם בבחי' חלון כו' וכמ"כ יובן למעלה בבחי' בינה דאצי' שמאירה לז"א שהם בחי' המדו' דאצי' רק בבחי' חלו'ן בלבד ע"ד הנ"ל ועד"ז יובן גם מז"א לנוקבא שאור הבא שם נתמעט עוד ואינו מאיר רק בבחי' נקב שפתוח בצמצום גדול כו' והענין הוא עד"מ הדיבור שמקבל מהמדות שבלב כנראה בחוש שהדיבור מגלה האהבה ואם לא יאהוב לזולתו לא ידבר עמו שהרי אין הארת המדו' בדיבור בפתיחה גדולה כדמיון פתיחת החלון כנ"ל אלא רק בנקב קטן והטעם הוא כי בחי' הדיבור בחי' אותיו' הוא

והוא רק כמו בחי' הדומם לגבי המדו' וכערך הדומם לגבי הצומח כו' והמופת לזה שהרי גם התינוק יוכל לצרף צרופי אותיות והגם שהצירוף בא ע"י הארת החכמה והחכ' מאיר במדו' ומהם יאיר בדיבור כנ"ל מ"מ הנה נתמעט האור מיעוט אחר מיעוט עד שאין באותיו' הדיבור רק בחי' הארה מצומצמת כמו בחי' נקב בלבד וד"ל (ובאמת אין הכונה בכל זה הענין אלא רק על בחי' אור א"ס בלבד דהיינו שאור א"ס מאיר בכת"ר וחכמה בקירוב ובכינה' מאיר בריחוק ובמדות הארת אור א"ס בא שם בבחי' חלון ובבחי' הדיבור הארת אור א"ס הוא מאיר רק בבחי' נקב ומה שאמר שממדו' לדיבור יאיר בבחי' נקב וכן מבינה למדו' דרך חלון הכונה על התלבשו' אור א"ס בהתלבשו' אחר התלבשו' מכח"ב למדו' וממדו' לדיבור עד שבדיבור הוא מאיר רק בבחי' נקב קטן והענין יובן ע"ד כלל כמו עד"מ בדיבור האדם שבו מאיר השכל ע"י התלבשותו במדו' ובאותו השכל יש בחי' הכת"ר שלמעלה מן השכל והוא הרצון כידוע וברצון יש הארת עצמו' הנפש הרי בשעה שמדבר אין מאיר בדיבור מעצמות הנפש רק בבחי' נק"ב קטן מצד התלבשותה בכח"ב ומבינה למדו' כו' וד"ל) ואמנם מבחי' הדיבור אין ההארה אלא על בחי' מס"ך שנק' פרסא המעלמת האור לגמרי כמשי"ת בסמוך וזהו שאמר ומנוקב' דז"א לבי"ע הוא מאיר ע"י מס"ך כו' וד"ל.

שבת פ' תזריע בעזר"ה

(זוהר*** פ' תזריע ד' מ"ז סע"א) ר' חייא פתח ואמר וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות וגו', בכמה אתר אסתכלנא במלוהי דשלמה מלכא ואשגחנא בחכמה סגיא דילי, ואסתים מלוהי בגו לגו היכלא קדישא האי קרא אית לאסתכלא בי' מאי וראיתי אני וכי שאר ב"נ לא ידעי דא שיש יתרון לחכמה מן הסכלות ואמאי שבח גרמיה, אלא הכי תאנא מאן חכים כשלמה דבז' דרגין דחכמתא אתקרי כגוונא דלעילא שיתא יומין לעילא שביעאה עילאה עלייהו שיתא יומין לתתא שביעאה עלייהו, שיתא דרגין לכורסייא הוא על כורסייא דכת' וישב שלמה על כסא ה' למלך ע"כ. הנה עיקר הדקדוק הוא במה דאמר וראיתי אני דוקא וכי שאר ב"נ לא ידעי כו' ולזה התחיל לדבר במדרגת שלמה המלך ואמר בכמה אתר אסתכלנא כו' ואסתים מלוהי בגו לגו כו' ויש להבין למה כפל לומר בגו לגו ומהו היכלא

(*) בגוכתי"ק יש כאן הערה בצד הגליון, אבל נחתך ואינו ברור.

(**) מכאן עד סיום המאמר נחתך בגוכתי"ק.

(***) כל מקום שיש ג' נקודות כזה... הכוונה שבגוכתי"ק נחתך כאן מהגליון. מאמר זה נעתק מבוך (גוכתי"ק) שחציו התחתון נחתך (באלכסון).

קדישא, אך הנה שרש בחי' שלמ"ה הוא בחי' מל' דאצי' כידוע דבימי שלמה דוקא קיימא סיהרא באשלמותא שהוא ע"ס דמל' דאצי' וידוע בס"י ובוהר שיש חכמה בראש וחכמה בסוף ונק' חכמה עילאה וחכמה תתאה כו' וז"ש אני ראשון ואני אחרון אני בחי' הארת הכתר בחכמה עילאה וכמ"ש והחכמ"ה מאין תמצ ... דכת"ר שנק' בחכמה אני וזהו אני ראשון בחי' שנק' ראשית כידוע ואני אחרון בבחי' חכמה תתא' שהוא בחי' מלכו' שנק' אחרון והוא שרש נשמת שלמה והנה אותיות ... שלמה והוא מפני ששרש משה מבחי' ח"ע מבחי' יסוד אבא ושרש נשמת שלמה הוא מבחי' חכמה תתא' כו' והיינו שאמר שלמה וראיתי אני ...

והנה ידוע שבחי' מל' דאצי' כלול מע"ס אורו' וכלים דהיינו בחי' פנימי' ובחי' חיצוניות ונק' בתי בראי ובתי גוואי והן היכלו' הפנימי' ... ככלל הן בחי' כלים היותר חיצוני' למלכו' וכלולי' מז' היכלות והיכל הז' היותר עליון מכולם הוא הנק' היכל ק"ק דבריא והיינו ... דאצי' והיינו עד"ז שהמל' מעלה מ"ן מכל הברורי' דנוג"ה כו' ועולין בה בבחי' הפנימי' שבה דוקא והיינ ... ומ"ד זה הוא בחי' טפת יסוד דז"א שיצא דרך בחי' הכלים דז"א הנק' גופא ועבר עד בואו ברחם הנוק' ... כשנקלט ברחם הנוק' ובלעדו לא יוליד המ"ן כלום כו' כך למעלה עד"מ כשנזרע בחי' אור ... בבי"ע אח"כ וזהו שרש ענין יחוד דזו"ג הנק' יחוד הוי' אלקי' כידוע ודל' וזהו שאמר ... דבריא' ששם מתייחדי' זו"ג כנ"ל ושלמה שהוא בחי' מל' דאצי' אסתי"ם מלוה"י שם ... ומה שאמר בגו' לגו היכלא כו' היינו מפני שהעלא' המ"ן הוא ברחם הנוק' בבחי' ... ובארוז היו גנוזים הלוחו' כו' ונק' ארון הברית והוא בחי' יסוד דנו ... למעלה בחי' ג"ר דבריא ובבחי' מל' ... הנק' שכינה ... שבה הי' בהיכל ק"ק לכך אמר ... אית לאסתכלא מאי ...

והנה ידוע שמבחי' דיבור העליון נמשך ג"כ בחי' שרש לחכמה למטה בבי"ע כי בחי' אותיו' ודיבור העליון גבוה הרבה גם מבחי' חכמה שלמטה בבריא' אחר שאין ערך כלל בין אלקו' לנברא' כו' וכמ"ש נעשה אדם בצלמינו כו' הרי רק מבחי' אותיו' דמאמר זה נעשה אדם נמשך ונתהווה בחי' אדם דבריא' בשכל ומדו' כו' וא"כ מזה יובן למעלה דמבחי' מל' דאצי' הנק' דיבור נתהווה כל ע"ס דבריא' הנק' כסא כי עולם הבריא' נק' כסא הכבוד וכמ"ש ועל הכסא דמות כמראה אד"ם כו' וכתוב שש מעלות לכסא פי' ששה מדו' שבבריא' נק' ששה מעלות לכסא ובחי' ג"ר שבבריא' הוא בחי' מושב הכסא עצמו כו' והיינו שאמר אחר שיתא יומין דלתתא מתהווי' שיתא דרגין לכורסייא כו' והמה ששה היכלות דבריא' היכל הזכות וכו' וז"ש בוהר דפ' פקודי וכמשל כסא גשמית עם ששה מדרגו' למטה הימנה לעלות עליה כו' וד"ל. והוא על כורסייא דכתי' וישב שלמה על כסא ה' למלך, פי' מדת המלכו' למעלה היינו כמ"ש ה' מלך גיאות לבש שמתלבש בלבוש להיות מלך להיו' כי אין מלך בלא עם אבל אין זה מבחי' עצמו'

האצי' כו' דבאצי' איהו וחיוהי חד כו' בלתי יש בחי' נפרד שימלוך עליו כו' וזהו וישב ה' למלך ישיבה זו ירידה היא מעצמותו כידוע וה"ז כמו המלך היושב על הכסא להיות' מלך על עמו כו' וזהו שאמר בשלמה שהוא כמו בחי' מ' דאצי' למעלה וישב שלמ"ה על כסא ה' למלך כדוגמת בחי' מל' דאצי' למעלה ובחי' הכסא היינו בחי' ע"ס דבריא' וגופה של כסא הוא בחי' בינה דבריא' ושש מעלות ... בחי' ששה היכלו' שהן בבחי' ו"ק דבריא' כנ"ל והיינו מ"ש כאן והוא על כורסייא כו' וכל זה בא לפרש שרש בחי' שלמה למעלה כדי לבאר מה שאמר תחלה דאסתים מלוהי לגו בגו כו' ... אצי' שהי' שורה בארון שבהיכל ק"ק כו' וכל זה הביאור הוא כדי לפרש מ"ש וראיתי אנ"י דוקא וכנ"ל וד"ל.

... וכדיו לקבליהוון שבעה שמהו, שלמה, ידידיה, אגור, בן יקא, למואל, אתיאל, קהלת, ומה דאיהו חמא לא חמא ב"ג אוחרא ... כמתא אקרי קהלת, וז' הכלים אמר לקבל ז' כתרין דלעילא, וכל הבל קלא אתעביד מיני', ע"כ. הנה ... כתר על הראש שהוא מקיף מלמעלה בלבד ואינו מעצמות הראש אבל סביב לראש הוא מלמעלה כו' ... בחי' סובב ומקיף אליו בפרט והיינו עד"מ השפעת שפע שכל הרב לתלמיד שהשפע המתקבל ... על התלמיד מפני שקצר כלי השגתו לקבלו כו' וזהו הנק' בחי' אור מקיף לאור הנשפע ... הוא כמו בחי' ממוצע בין המשפיע והמקבל כי הרי אין ערך כלל בין המשפיע ... בקירוב והוא בחי' אור המקיף הנ"ל שהוא בחי' ממוצע להיות בקירוב אל המשפיע ... כל מקום שהוא בחי' ממוצע בין העילה והעלול כו' וכמ"כ יובן שיש גם בכל ... ממוצע כנ"ל וכמו אור ספי' חכמה ... מלבר כו' מלגיו בבחי' א"פ ... ועל מדרגה זאת ... הוא מקור הדיבור ממש דהיינו שמהווה להדיבור להיות בא בהרגשת קול ממש כו'. והנה אנו רואי' בחוש שהדיבור תלוי ברצון האדם שכאשר ירצה ידבר הרבה ואם לא ירצה לא ידבר רק דברים מועטי' כו' והיינו לפי שמהבל הלב הוא שיוצא הבל הדיבור ובלב מאיר הרצון ולכך תלוי אורך הדברי' או קצרם רק ברצון שבלב וכנראה בחוש שאם האדם בשמחה מרבה דברים מאד ואם הוא בעוצב ימעט בדיבור מאד והיינו לפי שבשמחה מתפשט הרצון בלב ונתפשט הבל הלב להיות' מקור לדיבור לדבר הרבה ואם הוא בעוצב יכווץ הבל הלב מבלתי יתפשט כו' ולפי שהדיבור כלול מז' מדו' לכך יש ז' הכלים שהן נק' הכלים תתאין דנוק' וזהו ז' הבל"י דאתקיימו בהון תתאין והוא בחי' הבל הדיבור שהוא בחי' מקיף לדיבור והן ז' כתרין למטה וכמ"כ יש ז' הכלים למ... מן המדות שהן בחי' מקור למדות ונק' ז' הבלים עילאין כו' והענין הוא כי הנה יש עוד בחי' הבל בלב ונק' הבל הפנימי למעלה מבחי' ההבל שבלב ... אל הדיבור הנ"ל ושרש הבל זה הפנימי הוא בא מבחי' בינה אם הבנים וע"כ הוא מקור למדות שבלב כו' ויובן דבר זה בהקדים ענין בחי' הנשיקין ... ידוע בבחי' זווג הנשיקין שהוא אתדבקות רוחא ברוחא דוקא והענין הוא כי ידוע דזווג נשיקין הוא מבחי' ההבלים דא"א דוקא וזהו ... בחב"ד כו' והטעם

הוא כי הנה מבשרי אחז' כו' בהיות שאנו רואים באהבת האב לבן שאהבתו טבעית היא בתמידות ... האהבה אל בנו הנה ישקנו מנשיקות פיהו ונשיקה זאת לכאורה אינה מובנת מה זו עושה הלא האהבה היא טב... האהבה עד שנושקו בפיו כו'. אך הענין הוא דהאהבה מוטבעת בלבו כמות שהיא מוגבלת בכלי ... בפנימיות' שלה דהיינו בבחי' המקור לאהבה זאת שמשם נחצבה והוא מבחי' בינה אם הבנים כנ"ל ... שיוצא מתוך פנימי' הלב דוקא כידוע בנשיקין דהוא ענין תוך ופנימי' הלב דוקא ... ונמצא שהבל הנשיקין יוצא מבחי' פנימיו' המדות ומקורו והבל נשיקין דפה הו... חיצוני שבלב נמשך בקול הדיבור כנ"ל כך בחי' הבל הפנימי הזה שב... נשיקין שרשו מבחי' או"א שלמעלה מן המדו' כי הנה הוא בחי' מקור לכל ... המקור והוא בחי' ההבל שנק' תוכה ופנימיותה של אותה המדה ... ההתבוננו' בתבונת לבו שנק' ... ונק' ז' הבלים דליעלא שלמעלה ... וידוע דרך מבחי' שלישי ... ונשמע שקיבלו ... ותניא וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכל ז', מן הסכלות ממש אתי תועלתא לחכמתא, דאלמלא לא אשתכח שטותא בעלמא לא אשתמודע חכמתא ותגיא חיובא לב"נ דאוליף חכמתא למילף מן שטותא למינדע לה בגין דאתי תועלתא לחכמתא בגיני' כמה דאתי תועלתא לנהורא מחשוכא דאלמלא חשוכא לא אשתמודע נהורא ולא אתי תועלתא לעלמא מיני', תנא שיש יתרון לחכמה לחכמה סתם דאר"ש לר' אבא ת"ר רזא דמלה לא נהיר חכמתא דלעילא ולא אתנהיר אלא בגין שטותא דאתער מאתר אחרא ואלמלא האי נהירו ורכו סגיא ויתיר לא להוי', ולא אתחזי תועלתא דחכמתא ובגין שטותא אתנהיר יתיר ונהירין לי' יתיר הה"ד שיש יתרון לחכמה מן הסכלות סתם וכך לתא אלמלא שטותא כו' והיינו דר"ה סבא כד הוי ילפין מיני' חברייא רזי חכמתא הוה מסדר קמיהו פרקי דשטותא הה"ד יקר מחכמה ומכבוד סכלות מעט משום דהיא תקונא דחכמתא ויקרא דחכמת' וע"ד כתיב ולבי נוהג בחכמה ולאחוז בסכלות, ע"כ.

והנה הגם שהמאמר הזה נראה מובן ע"ד הפשוט שמן חושך הסכלות יתודע אור החכמה בהיות שהסכלות היפך החכמה כו' אך יש להבין מה שאמר דאתי תועלתא לחכמ' מן השטות מהו התועלת הזה, דהנה בחכמה יש ב' מדרגות א' בחי' העלם עצמות החכמה כמו שהיא והב' בחי' התפשטות גילוי אורה עד"מ איש החכם ... ע"י ומשיג חכמה עמוקה אם אינה נגלית על ידו לאחרים הרי"ז נק' בחי' חושך והעלם לגבי האחרים משא"כ כשמגלה אותה אז נק' או"ר ופי' שמאיר לאחרים כו' והנה סיבת גילוי זה ... כשרואה החכם שהאחרים משתבשין הרבה ואומרי' בה סברות משובשות מאד אז יתעורר להדריכם בדרכי אמיתית החכמה ולהביאם אל אמיתתה והרי ... רק ע"י סיבת הטעות והשיבוש שמחמת זה הביאוהו לידי ירידת אור גילוי חכמתו ונמצא השטות והשיבוש גרם בחי' גילוי התפשטו' ... למעלה כי בחי'

חכמה דאצי' הרי היא בחי' העלם בעצמותה ומהותה כמו שהיא למעלה ולא היתה באה למטה לידי בחי' גילוי ... בחי' קליפו' נוג'ה דבי'ע שנק' מלך זקן וכסיל כידוע שמחמתם יבא אור גילוי חכמ' דאצי' כדי לבררם כי בחכמה ... בנוג'ה כו' וזהו שאמר דאתי תועלתא לחכמתא פי' תועלתא הוא בחי' התיקון כשמתקן דבר ... ע"י בחי' גילוי אור חכמ' דאצי' למטה וסיבת הגילוי הזה הוא מן הסכלות והיינו פי' הפשוט ... אמנם אין הכונה על שטותא ממש אלא כמו שמפרש ר"ש לר"א רזא דמלה כו' עד ה... ופיא וכיוצא והיינו פרקי דשטותא שהי' לומד ר"ה סבא קודם שלמה חכמת ה... וכל זה אמר ע"ד הפשט ואח"כ אמר לו ר"ש לר"א סוד זה הענין ת"ח רזא ... רק כדי שיבא גילוי אור התפשטו' החכמ' למטה לברר כנ"ל א"כ מהו זה שאמר ... רון וריבוי אור כלל בחכמה מכמו שהיא ... שמתרבה בה האור בתוס' מרובה ... בבחי' אחורי' דאר"א ולא ... כלל והיינו בחי' חכמה ... דאבא ...

שבת פ' תוריע תק"ס זי"ן

להבין מאמר הזהר פרשה תזריע דמ"ז ע"א, ר' חייא פתח וראיתי אני כו', עד מאן חכם כשלמה כו' שיתא יומין לעילא שביעאה עילאה עליהו, שיתא יומין לתתא שביעאה עליהו שיתא דרגין לכורסייא הוא על כורסיי' דכתיב וישב שלמה על כסא ה' למלך כו', ע"כ. ויש לדקדק במה שאמר בוא'ו יומין דלעילא שביעאה עילאה ובוא'ו יומין דלתתא אמר שביעאה לבד. וגם יש להבין ענין ג' מדרגות הללו לעילא ולתתא וכורסייא, הנה במקדש מלך פי' על זו"ג, אך אין הפשט האמיתי מכוון בזוהר על זה, אלא פי' וא"ו יומין דלעילא הכוונה על שורש ומקור ז"א, כשהוא בבחי' עיבור במעי אימא שיש בה ג"כ וא"ו יומין, אך שהן לעילא בבחי' אימא עילאה כידוע שעובר ירך אמו הוא וזהו בחי' ה' ראשונה דשם הוי' שהיא בחי' בינה עילאה כידוע ותמונת צורת הה"א ידוע שהוא דלי"ת וא"ו, והוא"ו הוא רגל הקצר ומופסק שבה"א, וכשהוא עדיין עובר בהה"א הוא בבחי' עיבור בה"א היינו כלול בהעלם, ואינו דבר בפ"ע, והוא כמשל עובר במעי אמו כו'. וביאור הדברים הנה ידוע בעבודת השם שהתפעלות הלב נולד מן השכל וההתבוננות, אך כל זה הוא כשכבר בא ונמשך השפע מן ההתבוננות להלב, והיינו המידות שבלב אז יש ודבר בפ"ע, כמו למשל הלידה שנולד הולד ויצא לאויר העולם, אך כשעדיין היו המדות כלולים ומתאחדים עם ההתבוננות אז נקראים מדות שבשכל, כמ"ש במק"א, והם עדיין אינם בכלל הרגשה בלב כ"א בהעלם המוח כו', והם עדיין בתכלית היחוד עד שאין ההתפעלות ענין בפ"ע כלל וזהו בחי' עיבור המדות בשכל, היינו שנחשבים

כירך אמו כו', וזהו בחינת וא"ו הקצר דכלול בה"א עילאה, היינו אם הבנים כו' וד"ל. והנה בתמונת הוא"ו הקצור שבה"א יש בסופו פסיעה לבר כו' כידוע, וזהו בחי' עיבור המלכות במעי אמו היינו יותר בהעלם כי אף אין שם בחי' ג"כ, אלא רק בחי' פסיעה והמשכה קטנה בסופו של וא"ו זה לבר כו', וזהו בתכלית ההעלם יותר מעיבור ז"א שהוא בגדר המשכה ממש היינו בציור וא"ו כו' אך כמו שהוא בציור פסיעה לבר במעי אימו כמו"כ בצאתה בבחי' לידה והתגלות ליש ודבר בפ"ע, היינו לאחר שיצאו המידות דאצילות בבחי' לידה כנ"ל, הנה המלכות ג"כ תהי' במדרגות הוי"ו הקציר, רק שהוא בבחי' צמצום גדול והוא כענין פסיעה לבר כשאדם מפסיע ברגלו לחוץ ממפתן ביתו כו', כמו"כ כשמלכות דאצילות תוכלל מוא"ו יומין היינו המידות שבמלכות, והיינו גדולה וגבורה כו' ה"ז רק בבחי' התפשטות וההתנשאות בלבד להיות מקור כל חי' העולמים, כמ"ש מלכותך מלכות כל עולמים כו', והרי זה לבר מבחי' עצמיות האצילות כידוע היינו שאין ערך כלל בין אצילות לבריאה כו' וד"ל, שאף כשהיתה כלולה בהעלם במעי אימו היינו בחי' השכל כו', לא היתה פסיעה זו בבחי' הכרה • כלל כו' כידוע, ובכל זה יתפרש דברי המאמר היינו שיתין יומין לעילאה הן המידות דאצילות כשהי' כלולים במעי אימא עלאה כו' כנ"ל, או שביעאה עילאה עליהו פירש מקפת אימא עליהו מכל צד עד ז"א יאנגם נכרים ליש ודבר בפני עצמם כלל וכלל, והיינו כמו תמונת הה"א, ע"ווא"ו שבה כלול בה"א כנ"ל, ושיתא יומין לתתא הוא בחי' המידות שבמלכות דאצילות ששרשם היו תחילה בבחי' פסיעה לבר מן הוא"ו הזה וכנ"ל ושביעאה עליהו היינו בחי' כלליות כתר דמלכות דאצילות, ולכן לא נקרא שביעאה עילאה אלא שביעאה סתם בכל מקום, אבל בינה עילאה דאצילות היינו אם המידות שלה באצילות נקראים שביעאה עילאה לפי שהם בבחי' פנימיות בינה היינו ו"ד שבה, כי מאחר שז"ת שבה הם בבחי' ירך אימו, היינו שהעובר כולא מתאחד עמהם, ונשאר רק בחי' כח"ב שמקיפין עליהם לכן נקראים רק שביעאה סתם כידוע כו' וד"ל. ושיתא דרגין לכורסייא כו', הנה להבין מהו ההפרש שבין דרגין ליומין ידוע כי הכסא הוא בחי' הו"ק שבעולם הבריאה, והן כבר כח הפועל אלוקי שמתצמצם בנפעלים כו', ולכך נקראים לכסא בשם דרגין, להיות כי עליה נקראת כאשר יוכלל להיות בבחי' האצילות כידוע ע"כ הירידה לעלי' נקראים בשם דרגין כפי הנראה בעולם, אמנם משא"כ למעלה באצילות עצמה גם אף במידות מלכות נקרא הכל בבחי' יומין ע"ש ההארה וההשפעה בלבד עדין אינו ירידה כ"כ כו' וד"ל. וביאור כל אלה כי הנה ידוע שמבחי' תחתונה שבמלכות דאצילות נעשה כתר דבריאה וכמו"כ כו', וזהו וישב שלמה על כסא ה' כו' שהוא בחי' כתר דבריאה הכלול כל הכסא כנ"ל שבחי' כסא הוא בחי' כח הפועל שבנפעל ושייך ג"כ בחי' דרגין, לכן כסא הוא בחי' כתר דבריאה וגם נכלל בה כל הדרגין דהיינו שיתא דרגין כו' וד"ל, וזהו בחי'

פסיעה לבר שהיתה מקודם בהעלם כנ"ל, אך כשישב שלמה על כסא ה" היינו לבר ממש כתיב כו', היינו שבעה כתרין דיומין לעילאה, ולעלמין שבעה שמהן דשלמה כו', ושבעה הבלים אמר לקבל שבעה כתרין דלעילא וכל הבל קלא אתעביד מניה ע"כ. הנה לפי שצריך להבין בסוף דבריו ענין הבלים שהם בחי' מקיפין דנוקבא כמשיית בעז"ה, לכך היקדים הענין כתרין דיומין דווקא מפני שהם שורש ההבלים נמצא למטה, ושרש כתרין ידוע שהוא בחי' עגולים ומקיפים, להיות כל מדה ומדה נשתלשלה כסדר מעילה לעילה, היינו מהשכל נולד מדה כו', והנה מה שנולד הוא בבחי' אור פנימי ומה שלא יוכל עוד השכל להתמצם נשאר בבחי' מקיף על המידה הנולדת כו' כידוע, וזה נקרא מקיף לאותה מדה היינו מיוחס אליה דווקא, ועד"ז יש ג"כ בחי' כתר המקיף לכל מידה פרטיות כו' כנ"ל ונקרא כל זה כתרין ליומין דלעילא דווקא פירש גם אף כשהמידות הם בבחי' העלם היינו באם הבנים הנ"ל נשאר עלייהו ג"כ בבחי' מקיפים, אמנם כל זה מתחלקין המקיפים לפרטי פרטים שבכל המידות כו', משא"כ ענין שביעאה עילאה שהוא רק מקיפים דכח"כ דאימא הכוללי אינם מתחלקים לפרטים כו' וד"ל. והנה לקבליהן זיין שמהון דשלמה ידידי' כו' שזהו בחי' התלבשות המקיפין שבשמות הללו כו', ולכך אמר זיין הבלים לקבל זיין כתרין כו', פירש עד"מ ההבל באדם התחתון, היינו שהוא בוקע ויצא מן כלי הלב לחוץ, והנה אנו רואים הסיבה למתחזק הוא כאשר יתאפק מלהוציא ההבל לחוץ אז גם החיות שבתוך הלב לא יועיל לו להחיות וימות במעט זמן כו', ואי אפשר לומר שההבל היוצא הוא העיקר החיות של הלב, כי אנו רואים שכבר יש חיות רב בלב בלעדי זה ההבל היוצא, אך הענין הוא כך דהנה החיות שבתוך הלב מכבר הוא בבחי' אור פנימי היינו שהוא רק מצומצם לפי מציגות כלי הלב בלבד כידוע, וההבל הבוקע ויוצא לחוץ מכלי הלב, הוא מפני שלא יכול הכלי הלב לסבול עוד חיות יותר מכפי מזגו כו' לכן ידחק ממנו מותרי ההשפעה, והיינו זהו ההבל היוצא ממנו לחוץ, ונמצא מסיבת המשכות אור המקיף בכלי הלב עד שאין ביכולותה לסבול, לכן מחמת זה יבקיעו ממנו ההבלים לחוץ כו' הרי שורש ההבלים נמצאו בבחי' אור מקיף דוקא ולא בבחי' א"פ כו' וד"ל. והנה לא יספיק לאחד חיות זה המצומצם של א"פ שבתוך כלי הלב כי הרי יכלה במעט זמן, לכן צריך להתגבר בלב תמיד בבחי' אור המקיף כו', וזהו דלא אתקיים עלמא אלא בהבל כו', דאמר בסמוך כי יצטרך תמיד לבקיעת ההבלים לחוץ, ובבקיע ויציאה זו יותר הרבה יתיישב בזה האור המקיף ובוה יחי' האדם ובלעדי זה הי' אור הפנימי שבתוך כלי הלב כלה ויוצא לחוץ, היינו מפני הדוחק ההבל והמצר, כמו שאמר בסמוך דלא אתקיים ב"נ בעלמא אפילו שעתא חדא אלמלא האי הבל דנפק מפומי, היינו מפני שהי' החיות כנוס ומצומצם בדוחק גדול בגוף עד שהי' הכלי כלה לגמרי כי הי' החיות דוחק לחוץ מפני אפס מקום להתיישב בו כו' וזה נקרא בל"א פאר דונפיון. וכל זה מפני שבאמת צמצום החיות של א"פ לא יספיק לו להחיות בלתי ההשפעה מאו"מ תמיד כו' וד"ל. ונמצא מובן למעלה

מכל זה דשורש ההבלים יוצא מבחי' עפ... דמצות דאצילות היינו הנקראים כתרין דיומין כו', ולכך אמר זיין ההבלים לקבל זיין כתרין דווקא כו'.

והנה ידוע שיש ה' מיני מקיפין, היינו של אור ישר ושל אור חוזר כו', והוא מה שאנו רואים שע"י ה' מיני ההבלים יחי' האדם, האחד שהוא בחי' אור ישר היינו מה דנפק מפומו כו' כנ"ל, והשני היינו מהבל דאור של חלל שבאף בתוכו בבחי' אור חוזר, וכמשי"ת בסמוך על הבל מתקיים עלמא הכוונה על שני מיני ההבלים הללו דא"י ודא"ח שמתאחדים יחד, וזהו וחיות רצוא ושוב פירש ע"י רצוא ושוב נשלם ומתקיים החיות של כל העולמות, דהיינו שאיפת ההבל לתוכו מבחוץ זהו בבחי' רצוא, והמשכות וירידת ההבל מתוכו לחוץ בבחי' שוב ויחדיו ישכנו בנשימה אחת כו' וד"ל. ובכל זה יתפרש דברי המאמר דבסמוך, תאנא משמי' דר"ש הבל אפיק קלא ברוחא ומיאי דבי' ולית קלא אלא בהבלה, פירש בא לפרש ולהביא ראי' על ענין הבל הלב שהוא מבחי' מקיפין דווקא כנ"ל, שגם הרי הבל הפה היא בבחי' מקיף, כנראה בחוש דהקול הוא בחי' מורכב מאש מים רוח לכן הוא בחי' או"פ כידוע, וקודם שיוצא הקול, ה' רק הבל הפשוט מבלתי הרכבה כלל באופני פרטים, כי הרי כמה מיני קולות ישחנו מן הבל אחד הכוללם כו', וזהו דאמר ליתי קלא אלא בהבל, לפי שהבל שרשו הוא מבחי' מקיפים כידוע, וכמו כן מצד הבל הלב שבא בבחי' מקיפים של המדות, למעלה מעלה מבחי' התחלקות עדיין למציאות המדוי' כו', ולכן מבואר שבזיין הבלים את קיימין עלאין ותתאין, פירש עלאין הן הזיין מדות באצילות כמו שע"י ההבל כנ"ל שבוקע מבחי' מקיף דוקא כנ"ל, וזהו יחי' האדם כו', ותתאין הן זיין מדות שבמלכות הנקרא דיבור דכתיב וברוח פיו כל צבאם כו' וד"ל. ופירש אתקיימו היינו בבחי' מקיף דווקא כידוע, שכל בחינה קיים שהיא מרחוק דווקא כו', וכמ"ש במ"א. וזהו דאמר ר' יצחק על הבל מתקיים עלמא פירש עלמא הוא עולם האצילות או עולם הבריאה כו' הכל ע"י ב' מיני הבלים דמקיפים היינו דא"י ודא"ח, שהיא כמשל הנשימה באדם התחתון כנ"ל וכו'. וזהו כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם, היינו לא על בחי' או"פ דווקא יחי' האדם דלעילא שהוא בחי' ז"א דאצילות, אלא ע"י מוצא פי' ה' יחי' האדם, פירש פי' ה' היינו מה שיוצא בבחי' הבל היינו מסיבת המקיפים דאו"א כנ"ל, וע"י שאיפת הבלא מחללא דעלמא שלמעלה מכל ההשתלשלות דקו וחוט כו' וד"ל. וזהו שאמר והבל דמתקיים עלמא מהבלים דלעילא אתא כו' וזהו שאמר מוצא פי' ה' מאן מוצא פי' ה' דא הבלים דלעילא כו', ופירש מוצא פי' ה' היינו דאו"א ששורשו מבחי' מקיפים דמדות כנ"ל, היינו מה שאוכל הכלי בבחי' פנימיות לסבול דא כו' כנ"ל. ואמנם בא לפרש עוד דיש שורש לשרשים דהיינו שיש שורש ומקור להבלים עלאין דמקיפין של המדות כו' והוא מבחי' הבלים מאו"א כו', וביאור הדברים הנה תחילה יש להקדים

(*) תיבה זו אינה ברורה בכתיב.

דעיקר שורש הפה הוא בבחי' בינה ולא בחכמה, כי הנה מתחילה יש להקדים, כי החכמה היא נקודת ההשכלה ותמציתה, אשר עדיין אינה בכלל ההשגה ותפיסא במוחו כלל כו', א"כ אין בה עדיין אפילו בחי' אותיות כלל, משא"כ בשכל והשגה שכבר יש תפיסא והלכשה בכלי המוח או יש שורש לבחי' אותיות, שהן אותיות המחשבה לחשוב באותה השגה כו', וזה בחי' לאה היינו בחי' אחריים דאימא כו', עד שאותיות הללו נשתלשלו עוד בדיבור בפה ממש כו' אשר לסיבה זאת נקרא הבינה ג"כ פה ע"ש שסופה לירד ולהתגלות בדיבור בפה, אבל מה שא"כ בחכמה, היינו כ"ח מ"ה בוודאי אין סופה לירד ולהתהוות ממנה בחי' אותיות כלל אף גם בבחי' מחשבה כו', וכמ"ש במק"א וד"ל. והנה זה ג"כ ידוע שבכל מקום שיש בחי' דיבור הי' שם מתחילה בוודאי בחי' ההבל שורשו ומקורו מבלתי הרכבה עדיין כנ"ל, וא"כ גם באותיות דאימא הי' שם מתחילה ההבל שורשם ומקורם ונקראים זיין הכלים דאימא, היינו מוצא פי ה' פירש פי ה' היינו מה שיוכל לבא לבחי' אותיות במדות דאצילות ומחשבה כו', וזהו בחי' מוחין דאבא שנתלבשו בבחי' מקיפין לז"א ונוק' כו', ומוצא פי ה' הוא בחי' החיך והגרון דאור"א כו' היינו שורש של השרשים דאותיות שהוא בנינה הנקרא גרון ושם המוצא לפה הדיבור כו', ומבחי' זיין הכלים דגרון דאימא נמצא מציאות זיין הכלים דמקיפים של המדות דאצילות כו', וזהו שאמר הבל הכלים, היינו הבל מהבלים כו' וד"ל, ובהבלים דלעילא כתיב כי על כל מוצא פי ה' כו' וד"ל.

עוד שם ותניא וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות היינו מן הסכלות ממש אתא תועלתא להכשרא כו'. ופירש תועלתא, לא שיש יתרון לחכמה ממש היינו שתיתוסף בה נהירו כמו שאמר בסמוך בנמשל למעלה, אלא רק תועלתא למקבלים בלבד היינו שיוכל לקבל את החכמה ותתייקר בעיניהם היינו ע"י ביזוי בשטות כו', וגם אז לא תתייקר בעינו הרי זה אין שייך גרעון לבחי' חכמה עצמה, כ"א למקבלים בלבד כו', ואמנם בנמשל אמר שיש יתרון לחכמה ממש כדאמר בסמוך לא נהיר ולא אתנהיר כו', תנא שיש יתרון לחכמה סתם, דאמר ר"ש לר' אבא תא חזי רזא דמלה לא נהיר חכמתא דלעילא ולא אתנהיר אלא בגין שטותא דאתער מאתר אוחרא ואלמלא כו' נהירו ורבו סגיא ויתיר לא להוי כו', והיינו דרב המנונא סבא שסידר תחילה פירקי דשטותא כו' הה"ד רק מחכמה ומכבוד סכלות מעט משום שהיא תיקונא דחכמתא ויקרא דל"י, רבי יוסי אמר זעיר דשטותא אחזי יקרא דחכמתא ויקרא דכבוד דלעילא כו', ע"ש עד סוף המאמר. והנה להבין כללות ענין המאמר יש להקדים תחלה שורש ענין מ"ן ומ"ד, הנה ידוע דאחוריים דאימ"א נפלו ג"כ בשבירות הכלים, והוא כמו חכמת נכרים דאוה"ע שנקראת פרקי דשטותא ואין הכוונה שטות ממש, איך יתכן לשון פרקי, אלא הוא כמו חכמת הפילסופים וכדומה לזה שהיא ג"כ חכמה ושכל, אך שהיא רק שכל אנושי, היינו בבחי' גשמיות דעולם העשי' ושורשה מכלים חיצונים דספירות, היינו מחכמה שבמלכות דעשי' שנפלו בשבירה וזה

מאחוריים דאבא כו'. והנה הבירור שבה הוא כאשר יוקח ממנה ההתפעלות לחכמות האלוקית, היינו באמרו אם לעוברי רצונו כך, כלומר אם יש כ"כ שכל וחכמה בעינינים גשמים, על אכו"כ לחכמת אלקית היינו שבבחי' האלקות כ"ש וקו"ח שאין לה חקר וגבול כו'. וכיוצא בזה ויותר הרי זה בחי' העלאת מ"ן היינו לעורר שפע החכמה דקדושה ע"י ידי זה ההתפעלות. נמצא מהסיבה של ההתפעלות שהייתה מן החכמה דקליפה הנקרא פרקי דשטות' המשכות המשכות מ"ד היינו בחי' מוחין חדשין לבחי' חכמה דקדושה, וזהו לא נהיר ולא איתנהיר פירש נהיר היינו להשפיע תוספת שפע למטה מעילה לעילה, ולא אתנהיר פי' לקבל בעצמם מוחין חדשים היינו משלמעלה ממנה אלא בגין שטותא דאתער כו' היינו ע"י העלאת מ"ן דבירורי רפ"ח ניצוצין, והתפעלות היוצא מפרקי דשטותא גרמה כל אלה כנ"ל. וזהו שאמר יתרון לחכמה סתם פירש סתם לשון סתום והעלם, כלומר לא שהכוונה על חכמה הנגלית היינו האנושית אלא על חכמה הנעלמה שבבחי' אצילות שיש לה יתרון גדול שע"י בירור הסכלות מחכמה דנגה דאצילות כי זלע"ז כו'. והדוגמא לזה ידוע מבעלי תשובה דגדולים מהצדיקים כו' לפי שהם משכו בחילא יתיר, פירש העלאת מ"ן שלהם באה מצד אחר כמו שכתוב בכתבי האריז"ל, כי מחמת שנפלו בעומק הרע כו', לכך התלהבות שלהם גדולה וחזקה, היינו שע"י ההתפעלות שלהם מעורר בחי' מ"ד בבחי' אור חדש לגמרי כמ"ש בכתבי האריז"ל וכמו עד"מ בכאן, וזהו שאמר רבי יוסי יקרא דחכמתא ודכבוד כו', והוא בחי' אור חדש כו' וד"ל.

(דף מ"ח ע"א) **תאנא** בכמה דרגין אתקרי ב"נ אדם כו', איש גדול שבכולם אדם דכתיב ויברא את האדם בצלמו כו' א"ל והא כתיב אדם כי יקריב כו' ע"ש. צריך להבין שורש ענין הפרש שבין אדם לאיש ידוע בכתבי האריז"ל, דהאדם הם בחי' כל המוחין דאו"א בשלימות וכל פרקי הצלמים כבר נכנסו בו כו', משא"כ בחי' איש הוא בחי' קטנות המוחין דאו"א כי ידוע דיש בחי' עיבור ויניקה ומוחין, ואיש עדיין אינו בבחי' מוחין דגדלות דאבא בשלימות כמו אדם, כי אדם גימט' מ"ה היינו שם מה הוא בו בשלימות, והתכללות מכל המוחין העליונים כו', משא"כ בחי' איש שהוא אותיות א' י' ש' היינו לפי שעיקר שורשו הוא מבחי' ס"ג דאימא, לכך אין בו אלא אות אלף מאבא, וי"ש מאימא שנקרא י"ש היינו ש"י כידוע ע"פ להנחיל אוהבי י"ש היינו שהוא בחי' ההשגה כו', אבל אדם הוא אותיות אלף ד"ם, היינו שבא לרמוז על המתקות כל הגבורות קשות שנמשכו מצד אימא שהוא בחי' הדם היינו כי הוא האודם שמן האישה כו' וד"ל. היינו לפי שבמוחין דגדלות דאבא נימתקין כל הגבורות קשות כידוע, וכל זה הוא ע"י שם מ"ה דחכמה היינו כח מה כו', וכמ"ש במ"א. וע"כ הגם שיש מעלה ומדרגה באיש שאין באדם כי איש הוא מבחי' ס"ג שהוא גבוה ממ"ה שהוא בחי' אדם, אך מ"מ איש הוא מבחי' קטנות המוחין דס"ג דאימא, ואדם הוא מבחי' גדלות המוחין דשם מ"ה ששורשו מגדלות דאבא, וכמ"ש בכתבי האריז"ל בשער

הכלים כו' וד"ל. וזהו שאמר אדם גדול שבכולם היינו בבחי' גדלות דאבא וכמ"ש בצלמו היינו בצלם דאבא דוקא, ושורש הדברים הנה ידוע דאבא דווקא הוא הנקרא אדם, כי פירש אדם היינו בחי' אדמה לעליון, דהיינו אדם קדמאה שהוא בדומה לעליון היינו לבחי' עצמיות אור א"ס, ידוע זה דא"ק הוא בחכמה כו', ומטעם זה עיקר ההתלבשות אינו אלא בחכמה ובכל פרצוף לפי ערכו אינו אלא בחכמה ישכון כו' וד"ל. וביאור הדברים הנה ידוע שכל כח המוליד אינו אלא בדומה לו דווקא, וזהו בצלמו ממש, וזהו בוודאי אינו אלא בבחי' חכמה כנראה בחוש דמיון הבן אל האב אינו אלא מצד שנמשך הטפה ממוח האב בדומה לו וכנ"ל וכמ"ש במ"א וד"ל. א"ל והכתיב אדם כי יקריב כו' דמשמע העלאת מ"ן ולא מ"ד שנמשכו מבחי' אבא כו', והשיב קרבנא נייחא דקוב"ה כו', פירש לאחר שעלה הקרבן במ"ן הרי נייחא דקוב"ה במ"ד כו', ומי יוכל לכוון אל אורו אם לא אדם מפני שהוא בעצם במדרגה זו כמ"ש בצלמו כנ"ל. וזהו שאמר ומאן יתחזי למקרב קמי' האי נייחא כנ"ל וד"ל, א"ל והכתיב אדם כי יהי בעור בשרו כו', וא"ל מאן דאיהו בדרגא עילאה כו', ולכך כתיב והובא מאן דחמי ל' כו', פירש כי הנה מאחר שנשלמו באדם כל המוחין עליונים דאור"א כו', יכול להיות תוספת שפע רב לחיצונים ממנו הנקרא נגעי בני אדם כמ"ש בסמוך שהרי יש בו שפע רב טוב, לכן מתאספים אליו כל החיצונים, כמשל אוצר המלא כל טוב מתרבים גנבים שודדי לילה למסור נפשם לגנוב ממנו כו', משא"כ בחורבה וכיוצא לא יתאספו ולא ישימו לב אליו כו' כידוע וכמ"ש במ"א, וכמו"כ כאן באדם דהוא בדרגא עילאה דאור"א היינו ממלא כל טוב כו' לכן יהי בו נגעי בנ"א, היינו בכדי לקבל ממנו יניקה, ולכך והובא מאן דחמי ל' כו' היינו לחוס על כבוד ה' שלא יתחלל כו', משא"כ איש ואישה כו' שהמה בבחי' קטנות המוחין כנ"ל לא כתיב והובא, מחמת שאין כאן חילול כבוד ה' כ"כ מאחר שאינו בדיוקנא קדישא כמו בחי' אדם היינו בבחי' אדמה לעליון כנ"ל וד"ל. וזהו דמסיים דהא דיוקנא קדישה לא ליתבי הכי וד"ל.

עוד שם א"ל והא כתיב והאיש משה כו', פירש וזה ידוע דמשה הוא בחי' יסוד אבא, כי הרי החכמה של התורה ע"י נשפע מאור א"ס ב"ה, וא"כ היתה התלבשות אור א"ס ב"ה ממש בנשמת משה היינו בבחי' חכמה והי' ראוי שיקרא משה בשם אדם ולא בשם איש, כי הוא בבחי' אדמה לעליון מטעם הנ"ל, ולמה נקרא איש כו', א"ל משום דאיקרא עבד למלא, כמ"ש משה עבדי כו', ופירש עבד הוא בחי' ביטול דכח מה שבחכמה שלמעלה מן החכמה עצמה, שנקרא בחי' עשי' לגבי בחי' האין של החכמה כו', שהרי משה הי' בחי' שליח ממוצע בין אור א"ס ובין החכמה שבתורה, מאחר ששפע חכמה שבתורה ע"י נשפע מאין ליש כו' א"כ הי' בו מדרגות שלמעלה מן החכמה, דהיינו מבחי' אור א"ס המאיר בחכמה, וזהו עבדי דווקא היינו עבד ושליח לאור א"ס ב"ה להיות נשפע ע"י מוחין דאבא וכנ"ל וזהו שמסיים אף הכי איקרי איש לגבי אדם דלעילא, פירש בא לפרש אמיתית הטעם על

שלא נקרא אדם כי אם איש, היינו כי במה שהוא מדרגות הביטול דכח מה שבחכמה אינו נקרא בשם אדם היינו בחי' אדמה כו', כי מאחר שזהו כבר בחכמה כנ"ל, ומטעם זה בעצמו נקרא איש, היינו שהרי לגבי עצמות אור א"ס ב"ה אינו אלא שליח ועבד היינו בבחי' קטנות המוחין וזהו לגבי אדם דלעילא היינו אמיתית האדם היינו בחי' א"ק בצלמו נברא כו' וד"ל. א"ל והכתיב ה' איש מלחמה כו', ומכאן לא היה לו מה להשיב כי זה ידוע דהוי' כתיב שהוא בשם מה דווקא כידוע ברחמים וחסדים דשם מ"ה דווקא היינו בבחי' מוחין דגדלות כו', וכתיב ב' איש ולא אדם כו', עד דאשכחי' לרבי אבא דדריש לאמר אימתי אתקרי' שלימותא דלעילא, כד יתיב קוב"ה על כורסייא, ועד דלא יתיב בכורסייא לא אשתכח שלימותא, דכתיב ועל הכסא דמות כמראה אדם כו' היינו בחי' אדם הוא כללא ושלמותא דכולא ע"כ. והנה ר' אבא הוסיף תוספת ביאור במעלת אדם, היינו שאינו מצד עצמו, אלא מצד המתייחד באישתו, הנקרא כורסייא כידוע, וביאור הענין כי הנה מצד עצמו, הרי בתחילת האצילות לא נאצל ז"א, אלא בששה קצוות בלבד כידוע, ולא נתוסף בו כחב"ד אלא לאחר שמתייחד בנוקבה, היינו לצורך הולדות נשמות ומלאכים דבי"ע כו', וטעם הדבר ידוע עד"מ התינוק פחות מבן ט' שאינו מוליד הרי הוא בחיסרון דעת שלמה, ולא ניתן לו דעת שלמה אלא כשראו להוליד דווקא והיינו כשהוא נתגדל, נמצא הגם שבחי' לידה היא בנין ירידת שפע לבר מעצמותו היינו מבחי' הקטנות שבו, עכ"ז תולין בה כל המשכות מוחין דגדלות שלו, היינו שאם עדיין אינו בא לבחי' הולדה לא יומשך בו כלל מבחי' הגדלות של המוחין, אכן כשיומשך בו בחי' הגדלות של המוחין, אז בוודאי הוא ראוי להוליד, והא בהא תלי', וזהו פלא. אלא הענין הוא דנעוץ תחילתו בסופן וסופן בתחילתו דווקא, וכשיכול להשפיע מבחי' נה"י שבו אז יאיר בו התחילה כו' וכמ"ש במ"א באריכות ע"פ חגרה בעוז מתניה כו', וכן בהפוך כשיאיר בו התחילה אז יכול להשפיע ולהוליד כו', וזהו אדם היינו כשראו להוליד, דאז נשלמו לו בודאי כל המוחין דגדלות ונקרא שלימותא דכולא, והיינו כד יתיב בכורסייא דווקא, להוליד ביווג זו"ג נשמות ומלאכים מאין ליש כו', ועד שלא יתיב אינו אלא בבחי' קטנות המוחין דעיבר ויניקה היינו בעל וא"ו קצוות כו' וד"ל. ובזה יובן הטעם למה יש בכל עולם פרטים היינו מעולמות דבי"ע יש בהם בחי' כחב"ד, מלבד בעולם האחרון דעשי', היינו שאין עוד למטה הימנו, והוא עולם הגלגלים שלנו שאין בו בחי' כחב"ד וכמ"ש בכתבי האריז"ל, וכל זה הוא הטעם לפי שאין בו בחי' נה"י המשפיע עוד למטה לאחר שהוא סוף כל ההשתלשלות כידוע, ע"כ לא נשלמו בו המוחין דגדלות מטעם הנ"ל וד"ל.

והנה כתיב ע"כ יעזוב איש את אביו כו', והיו לבשר אחד, ויש להבין פ"י לבשר אחד והוא כי • הנה מבואר במ"א בענין מ"ן ומ"ד שהוא כמשל

(*) תיבה זו אינה ברורה בכת"י.

המחבץ שמקפיא החלב כו', כמו"כ בהעלות מ"ן כמאמר דאשדי מיין לקבל מ"ד, אז מתחברין ומתאחדין מ"ן ומ"ד והיו לאחדים בתכלית היחוד האמיתי כו', וזהו והיו לבשר אחד כו', ופירש לפי שמדרגות המ"ד גבוה מאוד נעלה הרבה ממדרגות המ"ן, לכן א"א למ"ן לעמוד ביחוד זה ולהכלל כולו במ"ד, לכן מוכרח שיפול ממנו בחי' המותרות והפסולת שבו היינו מה שלא יוכל להכלל ולהתאחד בבחי' מ"ד כו' וזהו סיבת ענין יציאות הולד בשליא, והיינו שהשליא היא מבחי' פסולת המ"ן כו', וגם מותרי המ"ן בראשית התהוות הוא מדם נידות כידוע אבל אדם דב"ן, היינו שממנו בשר הולד, הוא מבחי' פנימיות המ"ן מהתגבורת שלה כו' כידוע, וכמ"ש אישה כי תזריע כו', כמאמר והיו לבשר אחד אע"פ שהלובן שממנו העצמות כו', אעפ"כ הכוונה והיו לבשר אחד היינו שבתחילה מתאחדים בתכלית היחוד בבחי' והיו לבשר אחד כו', ואח"כ המ"ד מברר את המ"ן ומפיל ממנה הפסולת כו', מפני שא"א לפסולת לעמוד ביחוד המ"ד. וביאור הדברים ידוע עד"מ, כשמתעורר בע"ת בהתעוררות נפלא היינו בהתלהבות גדול, הנה עדיין מעורב בו בהתלהבות התעוררות הזאת כמה ענינים זרים אשר לא לה' המה, כי לא נתעורר רק בדרך כלל, היינו לשוב מדרכו הרע אל ה' לבדו כו', ואיכות ההתקרבות ב"ה ב"ה היינו איך ומה הזיזה אופן שישוב מדרכו היינו עפ"י התבררות בבחי' חכמה ודעת כו' עדיין אין זה בליבו עד אשר יעיר עליו רוחו ממרום להדריכו ולהוליכו בדרך האמת והבירור הנכון בקרב אלוקים כו' עליו וזהו בחי' המ"ד המברר המ"ן של בע"ת והפסולת שהיו מעורב בו עד הנה נופל עכשיו למטה כו' וד"ל. ועד"ז יובן ג"כ למעלה בכל בירור רפ"ח ניצוצים כנ"ל שהן העלאות מ"ן מתבררים בירור שני דהיינו בירור אחר בירור שלאחר שכבר עלו בהעלאות מ"ן מברר אותם אור החדש דמ"ד והפסולת היינו מה שלא יוברר בכתר יפול בבחי' חכמה ומה שלא יוברר בחכמה יפול לבינה וכן כולם כו' וכמ"ש כל זה באריכות במקום אחר כו' וד"ל.

בעזרה ליל שבת חה"מ פסח

ועבר ה' לנגוף את מצרים וראה את הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות ופסח ה' על הפתח ולא יתן המשחית לבא כו'. הנה יש להבין שרש ענין הפסח למה נק' שמו פסח לשון דילוג וגם מהו שאמר שפסח על הפתח דוקא ומהו ענין המשקוף ושתי המזוזות וכו'. אך הענין הוא דכתיב וה' הכה

כל בכור בארץ מצרים כו' ואמרו ז"ל וה' הוא ובית דינו כו' והענין הוא ע"ד הפשוט לפי שנא' ונגף ה' את מצרים נגוף ורפוא בישעני' סי' י"ט כב ואמרו ז"ל נגוף למצרים ורפוא לישראל כי בהכותו כל בכור מצרים באותה השעה הי' צריך להציל בכור ישראל והי' בחי' דין למצרים ובחי' חסד ורחמי' לישראל והכל בשעה ורגע א' ממש נגוף למצרים ורפוא לישראל כו' והנה ידוע ששתי מדות הללו דין ורחמים א"א שישלטו ברגע א' באדם כי הרי אין מרחמין בשעת הדין. ואין דין ועונש בשעת הרחמים אחר שהמדות חו"ג המה ב' הפכי' ממש מן הקצה לקצה כידוע ואמנם כאן במכות בכורות הי' בחי' התכללות דחו"ג הללו בשעה ורגע ... ממש דהיינו לנגוף למצרים ולהציל לישראל כו' וזהו שאמרו ז"ל וה' הוא ובית דינו כו' וידוע פ"י הוא ובית דינו היינו בחי' זוי"ג דאצי' דהמלכות נק' בית דינו ... כידוע וזהו והוי"ו הוא ובית דינו כו' והיינו בחי' חו"ג בכלל כי ז"א רובו חסדי' כמ"ש כי זכ"ר חסדו כו' כמו שהזכר טבעו יותר בחסדי' והמל' נק' ... דמלכותא דינא כו' ובשתי מדות הללו בכלל הכה כל בכור דהיינו לנגוף למצרים ולרפאות לישראל כנ"ל ובוה יוכן ג"כ מ"ש הנה ה' רוכב על ... היינו בחי' ב' מדות הללו חו"ג כי ע"ב הוא בגי' חס"ד וידוע שהוא בחי' ע"ב גשרים של חב"ד כו' וק"ל הוא בחי' גבורה כי ... מספר... דמלכותא כנ"ל ונק' ק"ל משום דנשים דעתן קלו"ת כו' וכמ"ש רז"ל בלילה הקדב"ה רוכב על כרו"ב ק"ל ושט כו' ובהיות ש... הנה ה' רוכב ע"ב ק"ל בבחי' התכללות מחו"ג וכנ"ל בפ"י וה' הוא ובית דינו כו' וד"ל.

... באפשרי שישלטו ב' מדו' חו"ג ברגע א' כנ"ל אחר שהמה ב' הפכי' מן הקצה לקצה כנ"ל, מבכור פרעה כו' ויש להבין למה דוקא בחצי הלילה ולא קודם כו' אבל הענין הוא ... מבחי' את כולם וכן כתי' ומלכותו בכל משלה דהיינו גם עד סוף המדרגות התחתוני' ... ליל שמורים כו' ולילה ליל הי' כו' והנה להיות כי הי' צריך כאן שמבחי' מל' ... זה שיבא הדבר הזה בחצי הלילה דוקא כי בחצות לילה מתחלקים י"ב שעו' ... וחצי השני מבחי' החסדי' [וע"כ כתי' חצות ל ... וזהו והי' בחצי הלילה דוקא אז ... לא הי' באפשרי שישלטו ב' הפכי' ... לנגוף לזה ולהציל לזה ... כמו היולי וכך לית שמאלא ולמטה בכואו לאו"א נעשה בו חו"ג וכמ"כ מוציא חטה ... ים כו' חיים, ועמ"ש בד"ה להבין ענין אור א"ס לעיל ובהגהו' שם ... מבחי' חג"ת דא"א עדיין שם למעלה גם מבחי' מקור ושרש לג' הקוין שבאצי' וא"כ הרי ג"כ אין שרש לבחי' התחלקו' בחו"ג באו"א וזו"נ אלא מבחי' ב' מזלו' א' חו"ג דא"א אבל למעלה משם אין שרש לבחי' התחלקו' חו"ג אלא שם הם עדיין בבחי' ההתכללות למעלה מבחי' ההתחלקות באו"א בפ"ע כי בבחי' פנימי' הכת"ר יש בו מבחי' אור א"ס שהוא למעלה מבחי' התחלקו' דיי"ס כנ"ל ולכך נק' עתיק יומין מלשון המעתיק הרים כו' לפי שבחי' כח"ב דא"א ג' עתיק

(*) בגוכתי"ק הי' כתוב בדין והוסיף בין השורות בשעת הדין אבל לא מחק תיבת בדין.

מז"ת הנק' יומין דמתלבשי' בנאצ'י וכמ"ש המלך המרומם המתנשא מימות עולם כו' ושם נא' אני ה' לא שניתי כו' קמ'י כחשיכה כאורה וכמשל העיגול כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. והנה לפ"ז אם הי' האור והשפע הולך מאור א"ס בשעת יצ"מ כפי סדרי ההתלבשות בהדרגה מעילה לעילה דהיינו בז"ת דע"י וא"א שמתלבשי' באו"א ומשם לזו"נ כו' הרי הי' האור בא בבחי' ההתחלקו' דחו"ג ממש בזו"נ שנק' הוא ובית דינו כנ"ל ולא הי' הצלה לישראל לנגד בחי' מדת הדין דז"א וכמו שטענה מדת הדין הללו כו' אלא בשעת יצ"מ בא בחי' האור והשפע מעצמו המאציל שלא בבחי' סדר והדרגה לבא בהתלבשו' הפרצופי' דאו"א וזו"נ אלא מיד שבא האור מבחי' פנימי' הכתר הי' הולך ואור עד למטה במלכו' דאצ"י שלא ע"י התלבשות באו"א וז"א תחלה והוא הנק' דילו"ג כמ"ש הנה זה בא מדל"ג על ההרי"ם כו' והוא שרש ... הפסח מלשון דילוג כמ"ש ופסח ה' על הפתח פי' שדלג אור א"ס לבא בדילוג המדרגה כנ"ל ומזה הטעם הי' ביכולת בבחי' מל' לסבול ב" הפכ"י דחו"ג הנ"ל ברגע א' לנגוף ... אור לישראל כו' כי הי' האור בא שם מבחי' חו"ג הכלולי' בפנימי' הכת"ר שעדיין שם למעלה מבחי' ההתחלקו' כנ"ל ומשם דוקא נחלקה בחי' הלילה לב' חצאין כו' וכמ"ש ויהי בחצ"י הלילה ... להיו' דין לזה וחסד לזה ברגע א' כנ"ל וד"ל (משא"כ אם הי' האור בא תחלה בהתלבשות או"א הי' בחי' חו"ג מחולקין ולא הי' יכול להיו' חסד לישראל בשעת הדין כו' ... דא"א כמ"ש בעבר הנה"ר ישבו אבותיכם שהן חג"ת כו' ביד חזקה ובורוע נטויה שיהי' חו"ג שולטים כא' מפני שדילג על בחי' ההתלבשו"ת כו' וד"ל).

... הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות ופסח ה' על הפתח כו'. פי' ועב"ר שעב"ר מלמעלה למטה בבחי' דילוג גדול כנ"ל ... דוקא כנ"ל וזהו ועבר ה' לנגוף למצרים כו' וד"ל.

ד ועתה יש להבין מהו ענין המשקוף ושתי המזוזות ... בחי' פתח מהו, דהנה כתיב והוא יושב פתח האהל כו' וכן כתיב ושרה ... בכל מקום כמו פתח האהל דכאן וכן ותשב בפתח עינים וכיוצא והטעם הוא לפי שהמל' ... חא לאעלא כו' פי' עד"מ הפתח הנה הוא משמש כניסה ויציאה בלבד והוא ... שיכנסו בו מבחוץ לפנים ויצאו בו מבפנים לחוץ כידוע וכך יוכן למעלה בבחי' מל' ... כו' ... פי' בזאת שהוא בחי' מל' דוקא יעלה כל עולה בבחי' ... שנק' חוץ להכלל באצ"י שנק' פני"ם ... עוברת דוקא דרך בחי' ... וד"ל ... ג"כ השינויי החיות הנוסף מהמאכלי' בכלל גם במין מאכל א' מיום א' לחבירו דגם באכלו הלחם הרי ביום זה מוסיף אור בשכל באופן א' וביום הב' מוסיף אורו באופן אחר והוא מפני שהלחם שאוכל עכשו אינו אותו הלחם שאכל אתמול ובהכרח שיהי' בזה שינויי' בנפש מפני שינוי גופי

המאכל שהרי ממילא ישתנה כח וחיות הנמשך על ידם בכחו' הנפש מיום לחבירו אחר שהמאכלי' מתחדשים מיום לחבירו כנ"ל וד"ל. וא"כ הרי מזה יובן גם בעלות בחי' הבירור מהמאכלי' שאכל כמו במס"נ באחד בק"ש בכל יום שמתעלה כח המאכל שעשה חיזוק חדש מה שנתן היום באחדות כידוע הרי במס"נ זה יש חידוש אור בפרט מה שלא הי' אתמול כמוהו באופן כזה מטעם הנ"ל וה"ז בחי' בירור חדש מה שלא הי' כמוהו אתמול במס"נ דק"ש וממילא מובן שגם בחי' המשכת גילוי אלקו' אשר נמשך עי"ז הוא בא ג"כ בבחי' חידוש אור בכל יום ויום וז"ש חדשים לבקריים כו' וד"ל. ומזה יובן בדוגמא למעלה בבחי' העלא' מ"ן בכלל מברורי רפ"ח ניצוצות דתוהו שנפלו בנוג"ה ע"י שם ב"ן דמל' דאצי' שיורדת למטה בכל לילה לברר וכמ"ש ותקם בעוד לילה ותתן טרף כו' שהוא נמשל למאכלים ממש וכמו הקרבנות שהיו לריח ניחוח ונק' לחמי לאשי' כו' שאח"כ בעלות הברורי' בבקר בבחי' העלא' מ"ן שנק' בחי' בירורי' חדשים שמתחדשי' בכל יום כמו מאכלים הח... שבעל יום כנ"ל וממשיכי' בחי' המשכת מ"ד מאצי' לבי"ע בחי' המשכת אור חדש בכל יום מה שלא הי' עדיין כדוגמתו בשאר הימים לפי שבכל יום מתבררי' ניצוצות חדשי'... אתמול וכמשל המאכלי' הנ"ל וד"ל. ועם כל זה יובן הטעם לחידוש השגות הנשמות בג"ע שנהנין מזיו ואור האלקי בבחי' אור חדש בכל יום ויום ... חדש מטעם הנ"ל וזהו שיש תמיד התחדשות אור לנשמות בהשגות אלקו' והשגות סודות ורזין דאורי' מאדה"ר עד ימות המשיח כנ"ל וד"ל.

... ג"כ שרש ענין ופסח ה' על הפתח כו' דהנה טעם שהמל' נק' פת"ח מבואר למעלה לפי שבה עולין כל העלאו' ונמשכין כל המשכות כדוגמת ... והנה בכל יום מתבררי' ברורי' חדשים כנ"ל ונמשכין עי"ז המשכו' אורות חדשות מאצי' לבי"ע מטעם הנ"ל והכל דרך המל' הנק' ... ונשמתו אליו יאסוף דהיינו כמאמר רוח אייתי רוח ואמשיך רוח כו' דהעלא' מ"ן מעורר המשכת מ"ד רק לפי אופן ההעלם ... יעלה בהעלאה לא ימשיך כלום משום דרוח אייתי רוח כו' וזהו אם ישים אליו לבו מלמטה למעלה בהעלא' מ"ן ... וזה הענין הוא עכשיו כל הימי' שמזמן יצ"מ עד ימות המשיח שתלוי הכל באתדל"ת ... וזהו ההפרש שיש בין חול לשבת ובין שבת ליו"ט וביו"ט עצמו יש ג' מדרגות פסח בחס ... בחי' מעלה ומדרגה שלא נמצא כמוה בכל המועדי' ושבתו' והוא במה שהיה אז ... כלל כנ"ל באריכות וכמ"ש ואעבור עלייך כו' ועבר ה' כו' וזהו ענין ופסח ה' על ... אתעדל"ת בהעלא' מ"ן תחלה כלל אלא היה בחי' אתעדל"ע מצד עצמות ... וא' בזהוה לא תתערו' מידי' כו' ואמנם אם לא ... וענין המשקוף ושתי המזוזו' שבצורת ... הדם על המשקוף ושתי המזוזו' ...

(*) בגוכתי"ק נחתך כאן מהגליון ואוציל: החדשים.

(**) בגוכתי"ק נחתך כאן מהגליון מסום ב' תיבות ואוציל: שלא היו.

(ישעי' י"ט)

משא מצרים, הנה ה' רוכב על ע"ב ק"ל, ונעו אלילי מצרי' מפניו וגו'. ע"ב הקפי' ונגף ה' את מצרים נגוף ורפוא ודרשו רז"ל נגוף למצרים ורפוא לישראל כמ"ש ואמרתם זבח פסח הוא לה' אשר פסח על בתי בניי ואת בתינו הציל וגו'. וכת' ויהי בחצי הלילה • הכה כל בכור בארץ מצרים ונז' בזוה' ע"ז וה' הוא ובי"ת דיניו ע"ש. ולהבין כ"ז באר היטב צריך להקדים לבאר ענין המדות חו"ג דאצי' שהמה מב' קוין ימין ושמאל דאצי' ואופן התכללותן זב"ז בבחי' התיקון דאצי'. הנה זאת ידוע שחסד דרועא ימינא שהוא ענף החכמה, שהיא שרש הקו ימין חח"ן דאצי', וגבורה דרועא שמאלא שהיא ענף הבינה שרש הקו שמאל בג"ה דאצי', הרי המה בחי' מנגדיי' והפכיי' זל"ז מן הקצה אל הקצה כנודע.

אך אופן וסבת התכללותן זב"ז הוא בקו האמצעי דעתי' דאצי' ששם מתכללי' ביחד ביחוד אמיתי דהיינו ביסוד ז"א המה נו"ה מתכללי' כא' ובת"ת מדתו של יעקב כללא דאבהו מתכללי' חו"ג ובדעת הכולל חו"ג (בחי' משה שמלגיו ויעקב מלבי"ר כנודע) וכמ"ש בע"ח שדעת"י עולה עד הכת"ר דאצי' שהוא שרש סבת היחוד והתכללו' דב' קוין ימין ושמאל דאצי' (כמ"ש בפ"י המלות שבתפלה ע"פ ועוזו נוראותי"ך ע"ש)

(ב) **והנה** זהו כלל גדול שכל מה שלמעלה מעלה יותר שם בחי' היחוד והתכללו' דב' הפכי' יותר דהיינו בת"ת היחוד דחו"ג יותר מביסוד' דמתייחדי' נו"ה כאחד וכן בדעת הכולל חו"ג היחוד יותר מבת"ת עד שבהכ"ע היחוד נפלא יותר מכולן מצד ששם הוא מקור ושרש המשכותן דב' קוין ימין ושמאל, לכן בשרשן ומקורן המה מתכללי' ביחוד אמיתי יותר, מן בחי' התכללותן למטה לאחר התפשטותן בקוין דאצי'. והיינו דאו"א דאצי' המה שרשי הקוין דימין ושמאל דאבא הוא שרש הקו ימין ובינה שרש הקו שמאל כנ"ל ושרשן דאו"א המה ב' מזלות דאו"א נוצר ונק"ה דאבא יונק ממזל הח' ותל"י שהוא מזל נוצר חסד, ובינה ממזל הי"ג מזל ונק"ה דאו"א, ולכן בא"א כשמתייחדי' הב' מזלו' דנוצר ונק"ה המקוריים ושרשיים של ב' קוין ימין ושמאל דאצי' אזי ממילא מתייחדי' או"א תולדותיהן וחו"ג תולדות תולדותיהן כיוצא בהן וכן נו"ה תולדו' תולדו' תולדותיהן כיוצא בהן עד בחי' מל' דאצי' (שנק' בחי' קר"ן ישראל מטעם זה כמ"ש במ"א ע"ש) שגם שם מתכללי' ומתייחדי' ב' הפכי' דחו"ג שבמל' דאצי' ביחוד אמיתי והתכללות וסבת כל הסבות הוא בחי' היחוד דחו"ג דאו"א שהמה ב' מזלו' דאו"א שרשן דאו"א דאצי' כנ"ל וד"ל.

ג) והנה ביצימ הי מצטרך להיות סבת היחוד דחוג שבמל דאצי בלילה ההיא, בכדי שיהי פעולתן שתייהן כאחד בזמן א' ברגע א' להיות נגוף למצרים בחצי הלילה וברגע ההיא להיות רפוא לישראל אשר פסח ה' על בתי בניי ואת בתינו הציל וכו' שזה א"א להיות ב' הפכי' כאחד, זולתי ע"י בחי' היחוד וההתכללו' דב' מדו' חוג' שבמל' דאצי' להיותן שתייהן פועלי' פעולתן בב"א ברגע, דהיינו שהנגוף למצרים הי' מפעולת מדת הגבורה שבמל' ובזמן ההוא היה רפוא לישראל מפעולת מדת החסד, אבל אלמלא לא הי' מתכללי' הב' מדו' חוג' שבמל' בהתכללות א' בלתי אפשר הי' סבת הפעולות המנגדות אלו דנגוף ורפוא בזמן א' כ"א בזא"ז כו' וז"ש הנה ה' רוכב על ע"ב ק"ל ונעו אלילי מצרים מפניו וגו', פי' ע"ב הוא ש' ע"ב שממדת החסד כי חס"ד ג"כ גי' ע"ב כנודע וק"ל הוא מסט' דשמאלא דהיינו ק"ך צרופים דאלקים שמיח צרופי' המה נמשכו לסט"א ומהן שרשן דאלקי' אחרי' (בסוד אדמת בני ח"ם גי' מ"ח כמ"ש בע"ח) ועשר כתרין דמסאבותא דמצרים עולה גי' ק"ל וזהו ונעו אלילי מצרים מפניו מצד היות שרשן מבחי' הצרופי' דאלקי' וכאשר ה' רוכב על ע"ב ק"ל דהיינו שנתחברו הב' הפכי' דחוג' ביחד ונתמתקו הגבו' דאלקי' בחסדי' והיו לאחד אז כתי' ונעו אלילי מצרים מפניו וכמ"ש ובכל אלקי מצרים אעשה שפטים וגו' והיינו כי נגוף למצרים ע"י מדת הדין שרשן ממש שנמשך מבחי' הצרופי' דאלקים וכמ"ש וסכסכתי מצרים במצריים (כי מיני' ובי' אבא ליזיל בי' נרגא) וכמ"ש במ"א ורפוא לישראל ע"י מדת החסד דש' ע"ב מאחר שנתכללו כאחד ע"ב וק"ל לכן אפשר היו להיות בזמן א' נגוף למצרי' ורפוא לישראל.

ד) וז"ש וה' הכה כל בכור בארץ מצרים וכתוב בוזהר כ"מ שנאמ' וה' הכונה הו"א ובית דינו, פי' הו"א, היינו בחי' החס"ד דש' ע"ב, ובית דיניו הוא הגבו' דאלקי' שנתכללו כאחד כנ"ל וז"ש ויהי בחצי הלילה שחלק עליהם הלילה הוא מדת מל' דאצי' שנמשלה ללילה נדמה להיות נמשך ממנה הפעולה דחוג' בבחי' התחלקו' חסד לישראל וגבורה למצרים ואעפ"י כן בזמן א' וברגע' וזהו בחצי הלילה שחלק הלילה מחצה לישראל היינו ורפוא להם ומחצה למצרים היינו ונגוף להם כנ"ל, וזהו ועברתי בארץ מצרים אני ולא מלאך כו' שזהו בחי' ההעברה של השפ"ע של היחוד דמזלו' דא"א, כלליו' האצי' ע"ס כל דרגין בחי' מל' דאצי' • לצורך יחוד חוג' דמל' להיות נגוף ורפוא בב"א כנ"ל, שסבת כל הסבות הוא בחי' יחוד המזלו' דא"א ואו"א הלבישו הזרועי' דא"א ונעשה בהן ג"כ היחוד וזה הי' סבת הגאולה כמ"ש בכ' אריז"ל על מ"ש בהגדה עבדים היינו לפרעה במצרים ויוציאנו הוי' אלקיניו משם ביד חזקה וזרוע נטויה הו"ה אלקיניו או"א דאצי' הלבישו הזרועי' דא"א שהמה יד חזקה וזרוע נטויה כו' שזה הי' עיקר סבת הגאולה שאלמלי זאת הרי אנו ובנינו כו' היינו משועבדי' כו' ואפי' כולנו חכמיים כו' וכמ"ש במ"א בארוכה.

(י) בכת"י יש כאן תיבה שאינה ברורה, ואוצ"ל: ליחד.

אך בחי' העברת השפע דא"א למל' דאצי' היתה בבחי' דילוג שלא כסדר ההשתלשלות דאצי' וז"ס ואמרתם זבח פס"ח הוא לה' אשר פס"ח דוקא בבחי' דלוג שלא כסדר ההשתלשלות להיות נמשך מבחי' א"א למל' דאצי' אשר לא כדת של סדר ההשתלשלו' עילה ועלול כו'. (ואח"כ בפסח נמשך בהדרגה וסדר במצה ומרור וד' כוסו' בבחי' קטנו' דאבא וגדלו' דאימא גדלו' א' וגדלו' ב' כמ"ש בפרע"ח ע"ש).

ה) וז"ה שכתוב ועבר ה' לנגוף את מצרים, וראה את הדם על המשקוף ועל שתי המזוזו' ופסח ה' על הפת"ח וגו' פי' מל' דאצי' נק' בשם פת"ח כמ"ש ושרה שומעת פתח האהל, והטעם לכנוי זה, הנה כמו עד"מ הפת"ח גשמי של הבית, או השער של החצר, פתוח לנכנסין ויוצאין בו, שא"א להגיע לתוך הבית זולתי דרך הפתח וכן א"א לצאת זולתי בזה השער או הפתח, כן עד"מ מדת מל' דאצי' היא סוף כל דרגין דאצי' ומקור דבי"ע נק' בחי' פת"ח, מצד שכל העליו' וירידות לנכנסין ויוצאין הוא הכל דרך בחי' מל' דאצי' דהיינו בהיות ידוע שמל' דאצי' נשפלת כבי"ע לברר ברורין בסוד ותקם בעוד לילה ותתן טר"ף לביתה וגו' ואח"כ מתכללי' המתבררין ביסוד דנוק' ונעשה מהן בה בחי' העלא' מ"ן לאצי' וזהו עליותן דרך הפתח וזה השער להוי"ה ז"א דאצי' צדיקי' ילכו בה דוקא וכמ"ש בזאת יבא אהרן אל הקדש בזאת דייקא כמ"ש בזהר בכמה דוכתי טובא ע"ש, ואח"כ כשנמשך המ"ד דז"א דאצי' לשרות על המתבררין אזי נמשך ג"כ דרך הפת"ח מל' דאצי' נמצא בחי' הפת"ח של כללי' האצי' לנכנסין ויוצאין בבחי' מ"ן ומ"ד עליו' וירידו' וזהו ושרה שומעת פתח האהל וד"ל, אך המשקוף וב' מזוזו' שבפתח זהו ב' קוין ימין ושמאל דאצי' שנק' ב' מזוזו' הפתח שנמשכי' למל' דאצי' והמשקוף העליון הוא הכתר עליון העולה על גביהן וזהו ועבר ה' לנגוף את מצרים כנ"ל שהעברה היא שעובר כללי' האצי' שנמשך שלא בהדרגה מהמזלו' דא"א למל' דאצי' ואז ראה הדם על המשקוף וב' מזוזו' דפת"ח עליון הוא מל' דאצי' ופסח על הפת"ח כי נגוף למצרים ורפוא לישראל וכ"ז סבת הסבות ממה שעבר ה' מהמזלו' דא"א למל' דאצי' ואז נאמר ויהי בחצי הלילה וה' הו"א ובית דינו הו"א רפוא לישראל ובית דינו נגוף למצרים כנ"ל וד"ל.

בעזרה"י שביעי של פסח
(מפה"ש למדנו)

ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת לה' אלקיך לא תעשה כל מלאכה וגו'. הנה מצינו שג' יו"ט נקראו בשם עצרת שביעי של פסח דכתי' עצרת לה' אלקיך ושמיני עצרת דכתי' ביום השמיני עצרת תהי' לכם זהו מד"ת ומד"ס נק' חג השבועות עצרת כמארז"ל בעצרת על פירות האילן כו' ומובחר שבכולן הוא שביעי של פסח שנאמ' בו עצרת לה' אלקיך שהוא כולו לה' משא"כ בש"ע דכתי' לכם שהוא חצי' לכם וחצי' לה' וכן כל המועדי' חצי' לה' וחצי' לכם כדאי' בגמ' ע"ש.

והענין הוא דהנה ארז"ל גדולה ביות הים כו' פי' הביזה הוא בחי' העלא' הניצוצין שנפלו בשבירה שביררו אותם ישראל בגלות מצרים כמ"ש וינצלו את מצרים שעשואם כמצולה שאין בו דגים שביררו וליקטו כל הניצוצי' והעיקר הי' בקי"ס שאז הי' הביזה גדולה יותר ולכן הי' אז בחי' גלוי אלקות יותר עד שיותר ראתה שפחה בים משראה יחוקאל בן בוזי כמארז"ל. וז"ש אנכי תרגלתי לאפרים קחם על זרועותי פי' כמו עד"מ האב שנוטל את בנו על זרועותיו ומגביהו מן הארץ בכדי שיוכל לראות למרחוק, ככה עד"מ למעלה בזמן קי"ס נתקיים מקרא זה קחם על זרועותי מצד שאז הי' בני' בבחי' קטנו' מאד לכן הוא ית' קחם על זרועותיו ית' בכדי שישגו למעלה מעלה מאד נעלה עד שאפי' שפחה ראתה בים יותר מיחוקאל ואפי' עוברו' שבמעיי' אמן אמרו שירה כו' ולכן לא רצו ליסע מן הים כשטעמו כי טוב ה' מנועם ה' ית' כמ"ש ויִסַע משה את ישראל מים סוף ויסע משה דוקא, שהמה לא רצו ליסע מים סוף עד אשר משה הסיעם כו'. ולהבין כ"ז, הנה כתי' בשירת הים עד יעבור עמך ה' עד יעבור עם זו קנית ב"פ עד יעבור, דהנה הא' מורה על ביאה ראשונה והשני על ביאה שניה לע"ל דכתי' והניף ידו בעים רוחו והכהו לשבעה נחלים כו' כאשר עשה לישראל בעלותו מארץ מצרים וגו' והיינו דכתי' כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות דהיינו שלע"ל יהי' בחי' הכא' הנהר לז' נחלים כמו שהי' עתה בקי"ס שגזר ים סוף ליי"ב גזרים עד שכל שבט עבר במסילתו, אכן לע"ל יהי' הכאת הנהר רק לשבעה, והטעם הוא כי ים סוף מורה על בחי' סופא דכל דרגין שעומד על י"ב בקר נגד י"ב שבטים והים עליהם מלמעלה שזהו ים ש"ש המלך ע"ה, אבל הנהר הוא הנהר היוצא מעדן הידוע דכתי' בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם וגו' והכהו רק לז' נחלים המה ג' אבות וד' אמהו' כמ"ש לך ה' הגדולה והגבורה כו' והנה עתה היא בבחי' העלם ולע"ל כשהכהו לז' נחלי' אז יהי' נגלה כבוד ה' עין בעין יראו ולא יכנף עוד מוריך כו' וז"ש אודך ה' כי אנפת בי ישוב אפך ותנחמני פי' שלע"ל יראו ויודו לה' שכדאי הי' כל הצער ויסורי' מגלות המר בכדי להגיע לבחי' ששון ושמחה להיותם נהנין מזיו השכינה וכאוי"א מראה באצבעו ואומר ז"ה ה' קוינו לו וגו' ז"ה אלי

ואנוהו וגו' וזהו כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות שלע"ל יהי' ביתרון המעלה מאד נעלה מכאשר הי' בקייס כו' כנ"ל ועל לע"ל נאמר עד יעבור שני כו' וז"ש בשביעי של פסח עצרת לה' אלקיך שהוא כולו לה' שזוהי הכונה על לע"ל כשיניף ידו בעים רוחו ויכהו להנהר לז' נחלים כו', ומעין זה הי' בפסח דכתי' אשר פסח ה' על בתי בניי ואמרתם זבח פסח הוא כו' שזוהו בחי' הדלוג שהי' נמשך השפע שלא כדרך ההשתלשלות עילה ועלה כ"א בבחי' דלוג כמ"ש בע"ח וכמ"ש במ"א אך זה הי' רק בלילה ראשונה ואח"כ חזר להיות כסדר ההשתלשלות בהמשכ' מוחי' דקטנו' וגדלות ע"י הסדר דמצה ומרור וד' כוסו' כו' וספ"ה"ע היום כך וכך לעומר שהוא המשכת השפע מהמדו' עליונו' מעט מעט בהדרגה וסדר, והי' כמו האדם שנותן מתנה לחבירו סך זהובי' בכיס ואח"כ חוזר וסופר ומונה דרך פרט כל זהב וזהב בפני עצמו, שתחלה קיבלו בכלל ועתה סופרין דרך פרט, שלא נתחדש מאומה במספרן לא חסר ולא יתיר כפי שקיבלו בכלל קודם, כן עד"מ בלילה ראשונה הי' בחי' הדלוג שנמשך השפע בכלל שלא כדרך ההשתלשלות, ואח"כ מונין ספ"ה"ע דרך פרט ופרטי פרטיות דמימני יומי ומימני שבועי כו' וכנ"ל וד"ל.

בעזרה אחרון של פסח

ששת* ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת לה' אלקיך לא תעשה מלאכה. הנה יש להבין הטעם שנקרא שביעי של פסח עצרת לה' אלקיך ולא עצרת סתם כי הנה גם חג השבועי' נק' עצרת בלשון המשנה בעצרת על פירות האילן כו' ובשמיני עצרת כתיב ג"כ עצרת תהי' לכם ובפ' אמור אמר ביום השמיני עצרת היא סתם ולמה אמר בכאן בסוף פ' ראה בשביעי של פסח עצרת לה' אלקיך ולא אמר עצרת סתם או עצרת תהי' לכם. ועוד יש להבין למה אמר כאן לא תעשה מלאכה סתם דמשמע אפי' מלאכת אוכל נפש שהותרה בכל יו"ט והלא בכל המועדי' אמר דוקא דכל מלאכת עבודה לא תעשו אבל מלאכת אוכל נפש מותר וגם בשביעי של פסח שרי אוכל נפש כמ"ש בפ' אמור ובפ' פנחס ביום השביעי מקרא קדש כל מלאכת עבודה לא תעשו מלאכת עבודה דוקא אך בכאן מפני שאמר עצרת לה' אלקיך אמר סתם לא תעשה מלאכה אפי' אוכל נפש ויש להבין מה שייך זה לזה. וגם יש להבין כל עיקר ענין שביעי של פסח מהו ... ני נס דקריעת י"ס למה אמר מטעם עצרת לה' כו' מה ענין קריעת י"ס לקרותו בשם עצרת

(*) כל מקום שיש ג' נקודות כזה ... הכוונה שבגוכתי"ק נחתך כאן מהגליון. מאמר זה נעתק מבוך (גוכתי"ק) שחציו התחתון נחתך (באלכסון).

כו'. אך הנה כתיב הפך ים ליבשה כו' ולעתיד כתיב ... ה' את לשון ים מצרים והניף ידו על הנהר בעים רוחו והכהו לשבעה נחלים והדריך בנעלים והיתה מסילה לשאר עמו אשר ישאר מאשור ... מארץ מצרים ואמרת ביום ההוא אודך ה' כי אנפת בי כו'. והנה יש להבין למה לעתיד יעברו בנהר ולא בים כמ"ש והניף ידו על ... הפך ים ליבשה לשון עבר דקאי ביצ"מ בנהר יעברו ברגל לשון עתיד דקאי לעתיד והיינו שם נשמחה לשון להבא דהל"ל שמחו כו' וגם בפסוק ... להבין למה אמר לעתיד והכהו לשבעה נחלים בלבד ובקריעת י"ס אמר לגזור י"ס לגזרי"ם כל"ח וידוע דיי"ב גזרים ... יהי' כללו' נ"י מחולקים ליי"ב שבטים.

אך הנה כל זה יובן בהקדים תחלה ... בשרש ענין קריעת י"ס שהוא בחי' זווג דקטנות ע"ש באריכות שזהו ביאור כללי למאמר ... תה וכו' ושתת דמא וכו' וכמבואר שם. ולהבין ביאור ענין זה יש להקדים תחלה ... הנה ידוע פ"י יחוד דזו"ג דרך כלל שהוא ענין יחוד קודב"ה ושכינת' הנז' ... והוא להיות כי מלכותו בכל משלה להחיות כל העולמות מאין ליש כו' וכמ"ש ... בואר מחנה מיכאל מחנה גבריאל מחנה אוריאל כו' ונק' ד' מחנות ... מיכאל לעבוד באהבה וכלות הנפש ... עליהם מלמעלה כידוע בזוהר כו' ... מאין תמצא וכידוע דאור אבא יונק ממזל הח' דא"א בלבד כו' ושרש מוח הבינה ממזל הי"ג כו' והו הנה בחי' ב' הקוין חח"ג מימין ובג"ה משמאל כו' שהוא כבר בא בציור השתלשלות אבל בבחי' א"א או ע"י שנק' כת"ר עליון דרך כלל הנה הוא למעלה לגמרי מבחי' ההשתלשלו' בקוין כו' ובו מאיר מבחי' הארת אור א"ס שהוא למעלה מכל מדה וספי' כנ"ל ולכך נק' הכת"ר בשם עתי"ק יומי"ן מלשון המעתי"ק הרים כלומר שהוא נבדל ונעתק מערך השתלשלות וכמ"ש המלך המרום לבדו כו' המתנשא מימיות עולם וכידוע ומבואר במ"א והנה כשנמשך בחי' המוחין מבחי' ע"י וא"א בז"א הוא הנק' בחי' הגדלות בכלל כו' להיותם גם בחי' מקור לחו"ב דאצי' כו' וזהו ביאור ענין היחוד דזו"ג בבי' מדרגות בבחי' הקטנות ובבחי' הגדלות כנ"ל וד"ל.

והנה שרש ענין קריעת י"ס בכלל הוא שנגלה האור שם מבחי' ע"י וא"א כמ"ש מה תצעק אלי ואמרו בזוהר שר"ל מה תצעק אלי בעתיקא תליא כו' ולהיות כי אז ה' בחי' ישראל שהוא בבחי' המלכות בבחי' הקטנות וכמ"ש ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמי"ך כו' לכך נגלה להם בקריעת י"ס מעצמות המאציל שלא ע"י התלבשות באו"א כלל כמ"ש למעלה בפ"י ועבר ה' ... כו' ופסח ה' על הפתח כו' ע"ש באריכות דהיינו בבחי' הדילוג במדרגה שלא כדרך ההשתלשלות כו' והיינו מה שהי' אז ראוי להיות התגלות אור מאצי' לבי"ע ע"י בחי' ... הקטנות כנ"ל נעשה בחי' גילוי זה שלא ע"י ז"א אלא מלמעלה מעלה דהיינו מבחי' ע"י במל' וכמאמר בעתיקא תליא וכמ"ש ויולך ה' ברוח קדים עזה כו' וד"ל. ומעתה יש להבין ... ולמה ה' בים דוקא ולמה נק' בשם קריעה ויש להקדים תחלה שיש ב' פרושים

בענין קריעת י"ס הא' פ'י הזוהר בהיות שים סוף נק' בחי' המל' ... כידוע והנה הים הגשמי הוא המכסה על היבשה שתחתיה כך למעלה בחי' מל' דאצי' שנק' ימא והרי כתיב בה שם אניות' יהלכו'ן כו' וא' ... בחי' נשמות שבאצי' דוקא שהן עדיין בבחי' ההעלם למעלה מבחי' הגילוי מאין ליש כנשמות דבריא' ויצו' ... כל הנבראים בבחי' ההעלם והנשמו' שבה נק' נוני ימא וכ"ש בחי' הארבי'ן דסלקין ונחתין עליה כו' וכמ' ... למעלה במל' כתיב יקו המים ותראה היבשה שהוא בחי' גילוי ההעלם וממנה יוציאו לאור תול ... בשעת קריעת י"ס שנהפך למטה ים ליבשה והלכו בני' ביבשה הרי בחי' הגילוי דיבשה נכלל אז ב' ... ג"כ שנכללו ונתעלו בחי' הנשמו' דבי"ע בבחי' ההעלם דים העליון ונתחבר בחי' הבריא' ע' ... אבל פ'י השני הוא בהיפך והוא לפ"ד האריז"ל בפע"ח דקריעת י"ס היינ' ... הנשמות כדוגמת הולד הנולד שיוצא מן ההעלם לגילוי והיינו ענין קריע' ... בערייתו ומולדת כו' וז"ש קול ה' יחולל איילו' ... עד"מ ... בה ע"י קריעה מלמעלה מעלה כנ"ל ו' ... (ולפי פ'י זה יתפרש פשט ... והנמשל יובן מזה למעלה שביום א' דפסח ה' בחי' כללות ההארה שהאור אור א"ס מלמעלה בכנ"י וביום הב' דפסח מתחילי' לספור היום יום א' כו' ובוה יתורץ הקושיא למה אין יום א' דפסח נמנה בימי הספי' אחר שכל ימי הספי' ה' כמו ז' נקיים באשה כידוע וכמ"ש ז' שבועו' תספור לך כו' כי ביום הא' הרי ה' בו בחי' כללות ההארה וע"כ אין למנותו אלא ביום הב' שאחריו מתחילין לספור וזהו ממחרת השבת דוקא תספרו כו' וד"ל.

ובכל זה יובן מארז"ל ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל כו' וכן אמרו ז"ל אפי' עוברין שבמעי' אמן אמרו שירה על הים כו' ולכאורה אין לזה הבנה למה דוקא על הים והאיך יתכן שגם שפחה תוכל לראות ולהשיג מה שראה והשיג יחזקאל הנביא במרכבה דיצי' כו' וכן עוברין שבמעי' אמן האיך אמרו שירה כו', וגם יש להבין מה שלא מצינו כדוגמא זאת שיהי' הכל בהשווא' א' עד שגם שפחה ראתה וכו' והלא בזמן מ"ת שהי' גילוי שכינה ביתר שאת כמ"ש פנים בפנים דיבר ה' כו' וידוע שלא הי' הארת גילוי אלקו' בכולם בהשוואה א' אלא אדרבה היו מחולקים כל א' וא' על מקומו ומדרגתו דוקא גם משה ואהרן ראשי כל ישראל הרי אמרו דמשה הי' לו מחיצה בפ"ע ואהרן הי' לו בחי' מחיצה בפ"ע וכן כאו"א על מקומו ומדרגתו דווקא כו' ... יובן עפ"י הנ"ל משום דבשביעי של פסח הי' בחי' הדילוג מעצמות המאציל בלתי אתלד"ת כלל וע"כ כמו שההארה היתה למעלה בעצמות המאציל כך היא באה למטה להיותה ... מעילה לעילה כנ"ל וע"כ מיד שבא האור למטה קיבלו כולם בהשווא' א' וגם שפחה או עוברין שבמעי' אמן ראו והשיגו מה שלא השיג גם יחזקאל ... רק במרכבה דז"א דיצי' והאור בא ע"י התלבשות שם בריבוי ההשתלשלו' מעצמות המאציל וכללו' נ"י קיבלו אז בקריעת י"ס הארת בחי' עתיקא כנ"ל ... שאביו מגביהו על ידיו למעלה ולהיות האב גבוה בקומ"ה מאד הנה מעל זרועי ידי האב

יוכל התינוק לראות למרחוק מאד ... הנמשל יובן למעלה בהיות שהי' בחי' הארת ע"י במל' שהיא כלל' נ"י כמארז"ל כל ישראל בני מלכי' כו' ... יריעת י"פ דבחי' הגילוי נכלל בהעלם העצמו' ונשמו' שלמטה נכללו למעלה כנ"ל וכתתי' ובנני' הלכו ... ולכך ראו הכל גם מה שלא ראה יחזקאל הנביא כי מפני עוצם רוממו' מעלת בחי' הכת"ר עליון ... דרגו' כלל בין איש גדול לקטן וכולם בהשווא' א' השיגו וראו ונשתוו בזה העוברין שבמעי' אמן עם גדולי' ... סוף כל כו' כתיב קטן וגדול שם הוא כו' וכמשל העיגול שאין בו מעלה ומטה כו' וד"ל. ... כידוע ובנני' היו אז בבחי' הקטנו' כמשל תינוק בן יומו והי' בחי' דילוג מאד ... ביה התינוק שהוא קצר הקומה מאד ואח"כ ... הבטת האב ממש כו' והיינו בחי' עליי' ... גם שמלובשי' ...

להבין ענין הנ"ל הנפלא שיהי' לעתיד כאותה הדוגמא שהי' בקריעת י"ס
 יש להקדים תחלה הטעם מה שמבואר בנוגע לעתיד שיהי' בנהר ולא בים וכמ"ש והניף ידו על הנהר כו' וכן בנהר יעברו ברגל כנ"ל וביצי"מ הי' הנס בים דוקא, בהיות ידוע שיש ב' ההי"ן בשם הוי' ה"א ראשונה והי"א אחרונה וידוע שבחי' ה"א ראשונה הוא בחי' בינה שנק' אימא עילאה ובחי' ה"א האחרונה הוא בחי' מל' דאצי' שנק' אימא תתאה ומטרוניתא כו' וכתב כאמ"ה בת"ה פ"י המל' נק' ברתא דמלכא וכן במארז"ל בת היתה לאברהם כו' ונק' בת נדיב כו' והוא מפני שמדה זאת היא בחי' התגלות מאין ליש כמשל הדיבור כידוע וגם בחי' הבינה אע"פ שהיא מקור המדו' ונק' א"ם הבני"ם כנודע הנה מ"מ לגבי בחי' האורו' שלמעלה הימנה היא בחי' יש בהתגלות כי בחי' הבינה הוא בחי' ההשגה וההבנה של השכל דוקא משאי"כ החכמ"ה הוא כח מה בחי' אין וכמ"ש והחכמ"ה מאין תמצא וזהו כאמ"ה בת"ה והי' כמו ב' ההי"ן דשם הוי' שהרי הה"א הוא בחי' ההתפשטו' לאורך ורוחב כמו בהשגה והבנה שמתפשט כח אותו השכל הנק' אין כו' והרי בצורת הה"א אין שי... בין ה"א ראשונה דבינה לה"א אחרונה דמל' והיינו כאמ"ה בת"ה אלא שהיא ראשונה נק' עלמא דאתכסיא וכמ"ש וש"ם הגדולה לאה כו' וכן ש"ם האחת שפרה כו' כי בחי' בינה מעלמת אור ... כי ההשגה דבינה מעלמת אמיתית אור א"ס כמו שהוא אחר שבא בהשגה והבנה כי באמת לית מחשבה והשגה תפיס' ב"י כו' ולכך בחכמה דוקא שורה אור א"ס ... שהחכמה הוא בחי' כח מ"ה בחי' אי"ן ואין אור א"ס שורה בבחי' י"ש אלא בבחי' אי"ן כו' וכמ"ש במ"א וגם יש עוד טעם והכל ענין א' ... וידוע הטעם לפי שהבינה באה בהשגה ואז נתעלם עצמות האור ולא יוכל לסבול המנגד כו' עד שמסיבת זאת תבא הקפידא ... והכל הוא בחי' הסתר והעלם להעלים אור א"ס שבחכמ"ה כו' והי' כדמיון בחי' הפרסא שמעלמת הא ... בקיעת המסך והפרסא וכמו עד"מ חצר הכבד המבדיל בין איברי הנשימה לאיברי המזון ... כל האורו' דאצי' ואח"כ בבקיעת המסך נעשה ראש לשועלי' להחיו' מאי"ן ליי"ש כו' ... הקרח כו' פ"י כי בחי' ת"ת דאימא עילא' שנעשה כת"ר לז"א הוא הנק' בטן מל' דבר... כו' והיינו שמתעלם אור א"ס

שבחכמה ע"י בחי' בינה דאצי' שנק' אימא עי' ... יובן הטעם מה שהנס דלעתיד נק' נהר דוקא ונס דיצ"מ הי' בים כי הנה בחי' ... ב' פרושי' מלמעלה למטה ומלמטה למעלה שהוא פי' הזוהר ... עד"מ הנהר שיוצא מן בחי' ההעלם דמעיינ ... או שיעלה מבריא' לאצי' כך בבחי' ביו... וזהו ... תהי' לכם דוקא שהרי מבואר במ"א ענין שמחת תורה שאחר שמ"ע שהוא מפני בחי' הקליט' של נשמו' ישראל בשמ"ע מתגלה אח"כ אור התורה למטה ונק' שמח' תורה היינו עצרת תהי' לכם בשבילכם וכן בחג השבועות דנק' עצרת בלשון חכמי' הרי ידוע שמתן תורה הי' בשביל ישראל משא"כ בוי' של פסח שאין בחי' העצרת בו לעתיד רק לה' אלקיך בלבד וד"ל. ועם כל זה יובן ג"כ מ"ש לא תעשה מלאכה סתם בכאן דוקא ולא בשאר יו"ט זולתו וגם בוי' של פסח שמזכיר בפ' אמור ובפ' פנחס אמר מלאכת עבודה דוקא רק כאן בפ' ... אמר לא תעשה מלאכה סתם דמשמע אפי' אוכל נפש כו' משום דקאי כאן לעתיד דוקא כנ"ל אך הנה יש להבין מאיזה טעם ישתנה דין אוכל נפש בוי' של פסח דלעתיד ... אבל יש להקדים לזה שרש טעם ההפרש בין שבת ליו"ט באוכל נפש כו' דהנה ידוע דשבת הוא בבחי' מוחי' דאבא ויו"ט הוא בבחי' מוחין דאימא ולכך נק' שבת קדש ... נק' מקרא קדש כי הקדש הוא בבחי' חכמה ומקרא קדש היינו בחי' בינה' שמקבלת מחכמה' וכמ"ש במ"א באריכות וע"כ אוכל נפש אסור בשבת לפי שהחכמה היא למעלה ... אוכל נפש הוא ענין תיקון המאכל באפי' ובישול שהוא ענין בחי' הברורי' למעלה בל"ט מלאכות כידוע שהרי הבורר אסור בשבת וכמ"ש במ"א אבל ביו"ט להיותה בבחי' בינה ... והשבירה היתה במדות ע"כ אוכל נפש מותר כדי לברר בחי' ברורי' הצריכים לאוכל נפש עכ"פ ולכך נא' ביו"ט כל מלאכת עבודה דוקא לא תעשו אבל ... במ"א באריכות ואמנם בכאן אמר בוי' דפסח לא תעשה מלאכה סתם דמשמע אפי' אוכל נפש לפי שמדבר לעתיד כנ"ל ... בענין הנס דלעתיד דכתיב בנה"ר יעברו ברגל כו' ובכתר וחכמה' כל בחי' בורר אסור לפי שהוא למעלה ... תאכל מצות ולא אמר ז' ימים דהא בוי' דפסח חייבי' במצה כמ"ש ז' ימי' תאכלו מצות ... לזו"ג שנק' הוי' אלקי' וזהו וביום עצרת לה' אלקיך וכנ"ל ולא לכ"ם כלל והיינו בחי' העוה"ב שאין ... פנ"ג כו' והוא מ"ש מאשר שמינה לחמ"ו ונק' מעדנ"י מלך והיינו בחי' אכילה שהיא בבחי' ... העליון דעתיקא יתגלה או וכמ"ש אראנו נפלאות וכנ"ל באריכו' וע"כ יהי' בחי' ... ולפ"ז יובן שיהי' מדרגת ז' דפסח לעתיד גבוה גם ממדרגת שבת ... לאכול ולשתות בשבת אכילה גשמית שהיא בבחי' העונג והטעם הגש' ... וכמ"ש בזוהר יתרו בענין ג' סעודות דשבת וכמו ... במזון סעודתא גשמי' אבל לעתיד לא יתלבש ... למעלה

וכמ"ש אראנו נפלאות...

בעור"ה שבת שאחר הפסח פ' אחרי מות

(זוהר* פ' אחרי מות ד' ק"ז ע"ב) פתח ר"ש וא' כאיל תערוג על אפיקי מים
 כן נפשי תערוג אליך אלקים, זכאין אינון ישראל דקדב"ה יהיב לון
 נשמתי קדישין מאתר קדישא מכל עמין, בגין למיעבד פקודהי ולאשתעשע
 באורי' דכל מאן דאשתעשע באורייתא לא דחיל מכולא דכתי' לולי תורתך
 שעשועי אז אבדתי בעניי מאן אינון שעשועי אוריית' דאוריית' שעשועי
 אקרי דכתי' ואהי' שעשועי' יום יום, ודא הוא דתנינן קודב"ה אתא
 לאשתעשע עם צדיקיא בג"ע מאי לאשתעשע למחדי בהו דכתי' אז תתענג
 על ה' כו' בגין לאתענגא מההוא שקי' דנחלא כד"א והשביע בצחצחו' נפשך
 כביכול קדב"ה משתעשע בהו מההוא שקי' דנחלא דמתענגי בהו צדיקיא
 וע"ד אתא לאשתעשע עם צדיקיא, ע"כ.

והנה כדי להבין שרש הפסוק דאיל תערוג כו' הקדים לבאר בחי' שעשועי
 דאורי' כי הנה פי' תערוג הוא דוקא על בחי' העדר השעשועי והוא
 כמו כאשר יתענג האדם מאיזה דבר הנחמד וכל שעשועי תמיד באותו הדבר
 ולפעמי' ימנעו ויעדרו ממנו אותו העונג הרי יצק מתוך לבבו להביא לו
 אותו הדבר הנחמד ... והיינו כמו איל שתערוג בהעדר ממנו אפיקי מים
 שהמה שעשועי התמידים ואין צעקה זאת בצעקת המרירות שהוא מתוך ...
 כמו העדר המים וכיוצא אבל הצעקה הזאת הנק' תערוג הוא רק על העדר
 העונג והשעשועי דוקא כו' בחי' הללו אמר כא"ל תערוג כו' והנה תחלה
 יש לבאר כללות ענין המאמר למה ... דברי המאמר. בהיות ידוע דהתלבשות
 התענוג הוא בחכמ"ה ... שכל וסברא יהי' במה שיהי' אם במילי דעלמא או
 בשאר ענינים הכל ... לבש בין בחי' חכמה שבענין זה לחכמה שבענין אחר
 כמו חכמת התכונ' ... הנה אעפ"כ הרי אנו רואי' שיש אדם שיצליח בחכמה
 זאת ולא ... בהכרח לומר שיש הבדל מדרגות בהתלבשו' העונג בין ...
 מתענג מאחרת כו' אך הענין הוא ... אור ... דכל מאן דאשתעשע באורי'
 לא דחיל מכולא פי' כי כל הדינין שרשן רק בבחי' הקטנות דמוחין דז"א אבל
 שרש חכמת התורה באה מבחי' פנימיות שהוא בחי' מוחין דגדלו' דז"א
 כמשי"ת בסמוך ולכך לא דחיל מכל דינין וקטרוגי' מי שמשתעשע דוקא
 בחכמ' שבתורה ומביא ראי' ממ"ש לולי תורתך שעשועי בעניי שזה אמר דוד
 על רוב הצרות שעברו עליו מפני עוצם הקטרוג שבא מחמת בחי' הקטנו'
 שנק' עניי' א' לולי שהי' תורתך שעשעתי שאין שם כלל בחי' שרש לדיני'
 ... בעניי' כו' וד"ל. מאן אינון שעשועי' בא לפרש שאין הכונה שהשעשועי'
 דבר נבדל מן התורה כמשמעו' פשט הפסוק בתורתך שעשעתי אלא הכונה
 היא שהתורה עצמה היא בחי' השעשועי' דאוריית' שעשועי' אקרי וכמ"ש

* כל מקום שיש ג' נקודות כזה... הכוונה שבגוכתיק נחתך כאן מהגליון.
 מאמר זה נעתק מכוך (גוכתיק) שחציו התחתון נחתך (באלכסון).

ואהי' שעשועי' ומטעם הנ"ל להיותה בחי' עצמו' התענוג העליון כו' וכנ"ל וד"ל.

וּדָא הוא דתנינן קדב"ה אתא לאשתעשע עם צדיקיא בג"ע כו'. הנה המאמר הנ"ל בא לפרש גם מאמר רז"ל הא דתנינן דקדב"ה ... ויש להקדים תחלה מהו פי' קודב"ה ושהוא אתא לאשתעשע בג"ע ועם צדיקיא דוקא, דהנה ידוע בפי' קודב"ה שהוא בחי' ... כי קדוש ומובדל הוא גם מהיות בחי' מקור לנבראי' כו' אך מ"מ עיקר הנהגה של בחי' המלכו' דאצי' בבחי' ... כי נצח והוד הן רק ענפים דחו"ג כנודע וביאור ענין שתי ... שיותר ממה שהעגל רוצה לינק הפרה רוצה להניק דגם בתשוקת ורצון המקבל לקבל והיינו שאו' שהעגל רוצה בזה ג"כ הפרה יש לה תשוקה ורצון יותר להשפיע ומכ"ש בשעת ההשפעה שיש למשפיע יותר עונג משיש למקבל והטעם הוא למעלה כי כך הוטבע להיות בטבע המשפיע שיתענג ביותר בהשפעתו כדי שיהי' הילוך אור ושפע מעילה לעלול ממדרגה למדרגה דאם לא זה העונג של המשפיע הי' כל עילה מובדל מעלול בחי' השתלשלות כלל כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. ולפי' יובן למשכיל למעלה שיש בחי' שעשועי' בעצמו' המאציל העליון שנק' משפיע כששופע אורו בנאצלי' שהוא הרבה בכפלי כפליי' מבחי' השעשועי' שמקבלי' האור מאתו כו' וא"כ הרי גם כל בחי' השעשועי' הנ"ל בנ"א אין להם ערך עם בחי' שעשועי' שבמשפיע עצמו' שהוא עצמות המאציל כו' ולזה אמר במאמר זה לבאר יותר ענין הנ"ל בשעשועי' דאורי' מאי לאשתעשע פי' לא לקבל שעשועי' אלא למחד"י בהו ע"ד בחי' ... המשפיע הנ"ל והיינו כמ"ש אז תתענג ע"ל הוי' כו' ... שמפרש דבר זה ואמר בגין לאתענגא מההוא שקי"ו דנחל"א פי' שקי"ו דנחל"א היינו בחי' החכמה שנק' עדין והבינה נק' נה"ר שיוצא מעדין וזהו שקי"ו דנחל"א ... והעדן שבחכמה שממנו נובע הנהר דבינה שרשו יוצא מבחי' פנימי' דעי' כי פנימי' חכמה דווקא ... והוא בחי' התענוג שבחכמה כנ"ל וידוע דבחי' פנימי' אבא היינו ... כמ"ש בע"ח והיינו מ"ש להביא ראי' ... מ"ש והשביע בצחצחות נפשך פי' צ"ח ידוע בפרדס שהוא בחי' פנימי' הכתר וגם בזוהר מבואר צח ... קדב"ה ... בהן מההוא שקי"ו דנחל"א פי' ע"ד המשל שהפרה רוצה להניק יותר כנ"ל ופי' קודב"ה זה היינו בחי' ... בטובו וחסדו וכו' ולכך אמר לשון כביכול ומשה מתענג מההוא שקי"ו דנחל"א דמשתעשע ... מזיו זה נשמות בג"ע וזהו פי' מה שאמר כביכול קודב"ה משתעשע בהו מההוא שקי"ו ... מפרש בבי' אופני' אם בבחי' קבלת השעשועי' ואז פי' קודב"ה הוא בחי' ז"א ... בסיבת קבלתם ולא עמד בהשווא' א' וד"ל.

... תקייא ממבועי דנחל"א ע"י דצדיק תערוג כד"א לערוגת ... שביאר ההקדמה בענין השעשועי' דאורי' כנ"ל כדי ... של ענין הפסוק מהו כאיל תערוג על אפיקי ... ואז גם בחי' המל' שמקבלת תמיד ... תערוג כד"א לערוגת הבושם. פי' בא לפרש עוד פי' אחר בלשון תערוג שאינו ענין

צעקה על העדר העו... ערוגות הכרם והענין הוא כי הנה עד"מ הערוגות בכרם ידוע ענינה שהוא כדי שיצמיח יותר בטוב ע"י שמחלקים ... בלתי התחלק לערוגות להיות כאו"א מובדל בחלק בפ"ע הרי ה' הגשם בא על כל השדה בכלל ולא ה' מצמיח ממנה כ"כ ... בפ"ע ביחד וכך יובן הנמשל למעלה שבסיבת בחי' ההתחלקות למעלה במקבלים עי"ז יבא בהם אור השפע ... והיינו פי' תערוג לשון ערוג"ה לפי שבמל' נא' עיני"ך ברכו' בחשבו"ן בבחי' מספר והתחלקות דוקא כדי ש... קץ ושיעור ... בפ"י ועלמות אין א"ת עלמו"ת אלא עלמות ע"ד שכל חד לפום שיעורא דיילי' מקבל כו' ... כ"כ וזהו ש... לערוג"ת הבושם להיותה בבחי' ההתחלקות כערוגות שבכרם כנ"ל וד"ל. ומ... העליון שמתלבש בחכמ"ה כנ"ל הוא נמשך למטה במל' ונק' בוש"ם כמ"ש אריתי מורי עם ... את הנפש כך והתענוג שבמל' נק' בשם ריח הבושם לפי שעי"ז הריח מתעורר בחי' עצמו' ... תפוחי"ן או ערוגת הבושם וכיוצא בזה מפני ענין בחי' העלא' העונג שע"י בחי' הריח ... בחי' השעשועי' גם במל' ונקראת אז בשם ערוגת הבושם ועי"ז ... אליך אלקים, פי' כמו שבחי' המל' דאצי' תערוג לקבל ... כל המקבלי' דבי"ע נפש"י והוא נפש דוד שהוא בחי' מל' המס... לבחי' מל' דאצי' אלקי"ם להיותה בבחי' הצמצום לגבי בי"ע כידו... לאחר הביורור ועליי' לבחי' המל' בנינה כשיהי' בחי' ... מבועי' נחלא מאן מבוועא חד לעילא דכתי' ... ומתכנסין בתרעין דאקרון נצח והוד ... ויסוד כחדא מש... צדיק וצדק ע"כ ... במהירות גדולה ... להיות שברגע א' ...

בזוהר (פ' אחרי מות ד' ס"ח ע"ב וע"א ד' ס"ט ע"ש)

פתח ר"ש ואמר כאיל תערוג על אפיקי מים ואי' זכאין אינון ישראל דקב"ה
 יהב לון אורייתא קדישא ואודית לון נשמתין קדישין מאתר קדישא
 בגין למעבד פקודוי אורי"י ולאשתעשע' בה דכתי' לולא תורתך שעשועי כו'
 דאורי"י שעשועי' אקרי דכתי' ואהיה שעשועי' יום יום, ודא הוא דתנינן קב"ה
 אתי לאשתעשע' עם צדיקי' בגי'ע מאי לאשתעשע' בגין למחדי בהו כו' ע"ש
 ע"ס המאמר.

כתיב מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית והיינו שכל הברורי' דרפ"ח
 ניצוצין דנוגה דבי"ע מתבררין ע"י החכמה שרש התיקון מצד שבחי'
 חכמה היא כלי הביטול בחי' כח מ"ה לכן בחכמה דייקא אתברירו והעלות
 הטוב שבהן שנפל לב"ן שרש היש שלמטה ולהעלותו לאין ותכלי' הביטול
 דקדושה והפסולת הגס שא"א לבא לתכלי' הביטול בבחי' מ"ה שבחכמה

יתפרד למטה, ועד"ז הוא כלליו' הברורין שבכל סדרי ההשתלשלות שמתבררי' ע"י בחי' חכמה שבכל סדרי ההשתלשלות כנודע. ולכן עיקר השראת אור אין סוף הוא בחכמ'ה מצד שהחכמה מאי"ן תמצא והיא כלי הביטול, שהיא כלי ראוי' להשראת אור אין סוף כנודע, והנה ידוע ששרש התורה הוא מבחי' ח"ע דאצי' דאורי"י מחכמה נפק"א ולכן כל עיקרה של תורה להבדיל בין הטמא לטהור, ובין אסור להיתר כו' שזהו ענין הברורין שבחכמה דוקא אתברירו וכלליו' המצות עשה ול"ת הוא ג"כ ענין הברורין שע"י קיום מ"ע בלבישת טלית הנעשה מצמר גשמי שנמשך מנוגה דבי"ע ומתעטף בו אזי מתעלה הצמר לקדושה וכן כולו, והל"ת הוא ההבדל והפרוד מסט"א אשר לא תיעשנה שמקורן דרמ"ח פקודין דעשה ושס"ה ל"ת הוא הן רמ"ח אברין ושס"ה גידי' דמלכא הוא ז"א דאצי' בחי' חסדי' וגבורות דז"א שע"י אתעדל"ת בקיום מ"ע ממשיך אור החסד מז"א לג"ע עליון ותחתון להוסיף אור כו' וכן ע"י אתעדל"ת בשמירת מל"ת בשב ואל תעשה כמארז"ל ישב ולא עבר עבירה כו' והיינו כי איזהו גבור הכובש את יצרו ועפ"י העצה היעוצה מחז"ל לעולם ירגיז אדם יצ"ט על יצה"ר ירגיז דוקא כמ"ש בלק"א בארוכה ע"ז מתכללי' למעלה שמאלא בימינא חסדי' בגבורו' דז"א אך הנה יש הפרש גדול בין בחי' חצוניו' המדות דז"א דאצי' דאתנהיג עלמא ע"י המדו' דאצי' כמ"ש אליהו ז"ל וכולא לאחזאה איך אתנהיג עלמא כו', ובין בחי' פנימיו' המדו' דאצי' שהמוחי' דאו"א מלובשי' בהן שזהו בחי' התורה שבז"א דאצי', והיינו כי החכמה של התורה היא עיקר המברר כל הברורין להבדיל בין הטמא לטהור שזהו ענין התלבשות החכמ' בתוך פנימי' המדו' שבתורה החיוב והזכות כו' שע"ז מתנהגי' העולמו' אבי"ע דהיינו שהנהגת העולמו' הוא ע"י חצוניו' המדו' דז"א חסד דרועא ימינא להשפיע הטוב והשכר לצדיקי' וגבורה דרועא שמאלא כו' אך אופן הנהגתו הוא כאופן הכרעת החכמה של התורה שבפנימי' המדו' לזכות או לחייב כן תתפשט אח"כ בבחי' חצוניו' המדו' להשפיע הטוב ממתת החסד להזכאי, והדין והעונש ממדה"ד להחייב כו', והנה כיון שמתפשט השפע מהפנימי' המדו' שחכמ'ה של התורה מלובש' בהן לבחי' חצוניו' המדו' שהוא גזר הדין לזכות או לחייב כו' אזי אין שם בחי' התגלות עצמו' החכמ'ה של המדו', זולתי פעולת המדו' לבד שנסתעפו מגמר הדין שנגמר בחכמה שבפנימי' המדו' כו', ולכן לא נמצא כ"כ בחי' השעשועי' והתענוג בחצוניו' המדו' כמו שנמצא בפנימי' המדו' בעודו נכללי' בעצמו' החכמה שבה מלובש עונג עליון שנק' שעשועי' דמלכא כמ"ש ואהי' אצלו אמון ואהי' שעשועים וגו', והיינו כמ"ש בזוהר דקב"ה אתי לאשתעשע בצדיקי' בג"ע כו' ויש לפרש בבי' אופנים דהיינו אם נפרש מלת קב"ה קאי על עצמו' המאציל, אזי בהכרח לומר ענין השעשועי' של עצמו' המאציל הוא ע"ד מאמרז"ל יותר משהעגל רוצה לינק הפרה רוצה להניק, כך עד"מ למעלה כי עצמו' המאציל מרומם לבדו ומתנשא מימות עולם וא"צ לכלום, רק עיקר השעשועי' לפניו ית' הוא מעצמו' ההשפעה שמשפיע השפע לעליוני' ותחתוני' העונג העליון מאור

פניו ית' ועד"מ למטה דכמו שיש תענוג והנאה להמקבל, בקבלתו השפע הטוב, אשר לזאת כלתה נפשו, כמו כן ויתר ע"כ מתרבה העונג הנפלא והשעשועי' במוח המשפיע בעת ההשפעה כמה שמטיב לזולתו שזהו טבע הטוב להטיב ושיתענג מהטבה זאת שמטיב לזולתו דוקא וזהו כונת מרז"ל יותר משהעגל רוצה לינק הפרה רוצה להניק ויש הפרש גדול בין התענוג של המשפיע להתענוג של המקבל, כי המקבל מתענג מהשפע הטוב שנקלטה במוחו ונהנה ממנה שלזאת צמאה נפשו, אבל התענוג של המשפיע הוא מצד העצם שהוא טבע הטוב ולא מצד בחי' קבלת התענוג מהשפע כי הרי הוא מריקה לזולתו וא"צ לה כלל ומוזה עצמו הוא מתענג כמה שמטיב לזולתו נמצא אינו בחי' מקבל הנאה מהעונג כ"א עצם העונג מתגלה בו ממה שמטיב לזולתו, אבל המקבל הוא בחי' מקבל הנאה מהעונג שבשפע שנמשך אליו כו' כנ"ל וד"ל, וכמ"כ עד"מ למעלה בחי' השעשועי' של המאציל ב"ה מהשפעתו השפע של העונג לזולתו לעולמו' עליוני' ותחתוני', כי אין צריך הוא לכלום ואין עוד מלבדו רק זהו השעשועי' מעצמו' ההשפעה שנמשך להעולמו' כולן כמארז"ל יותר משהעגל רוצה לינק כו' וכנ"ל וד"ל.

אך הפירוש האמיתי במלת קב"ה בכ"מ בוהר הוא ז"א דאצי', שהם המדו' דאצי' שאינו בחי' עצמו' המאציל דלאו ביה מאינון מדות כלל, ולכן יתכן שפיר דקב"ה אתי לאשתעשע' עם צדיקי' דהיינו לקבל העונג ממש כפשוטו, ביחד עם הצדיקי' שאף קב"ה הוא ז"א דאצי' מקבל התענוג מלמעלה לאחר גמר הברורי'ן שנתהפכו מחשוכא לנהורא כו' והלשון דלאשתעשעא מוכיח כאידך פרושא בתרא, שזהו לשון קבלת השעשועי' להתפעל מהשעשועי' ולא כפי' הראשון במארז"ל יותר משהעגל רוצה כו' וכנ"ל וד"ל.

תאנא כאיל תערוג על אפיקי מים, דא כנ"י כד"א אילותי לעזרתי חושה, פי' כנ"י מל' דאצילות נקראת בחי' אילת' כמ"ש אילותי וגו' וכת"י למנצח על אילת השחר וגו' והטעם לזה הוא דכמו האילה שלוחה במהירו' גדולה מרקדת על הרים וגבעו' למעלה ולמטה בזריזות גדולה כנודע כן במל' דאצי' עד"מ יש בה בחי' עליות וירידות שלא בהדרגה וסדר ההשתלשלות דרך קפיצה ודלוג, שלפעמי' מתעל' למעלה מעלה עד ה"ג דעתיק היינו בניעלה דיו"כ ולפעמי' היא בתכלי' הירידה להיות ראש לשועלי' דבי"ע ולא עוד אלא גם רגליה יורדו' מות ממש, אשר לא כן בכל פרצוף זולתי במל' דאצי' שיהי' בה העליו' וירידו' ושלא בהדרגה כלל, ולכן נק' בחי' אילת, וד"ל.

תערוג זהו ענין התשוקה להשגת העונג מהשפעת המ"ד של הדכר זכאשר עדיין לא השיגה, וכלתה נפשו להשיגו, אז נק' בלה"ק תשוקה או בשם תערוג. והפי' השני כדמפ' בוהר כד"א לערוגת הבושם. דהיינו שמלת

תערו"ג הוא לשון ערוג"ה, והיינו שלשון ערוגה הוא לשון התחלקו' דכמו ערוגת הבושם מתחלקי' שורות שורות בכדי שיוגדל ויצמיח הבושם הטוב, אבל אם לא הי' מתחלקי' לערוגות כ"א בערבובי' כאחד לא הי' נגדל הבושם כלל, כן עד"מ למעלה כשנמשך שפע המ"ד מז"א למל' מוכרח להתחלק תחלה לחלקי' פרטי' בשנוי הצרופי' אותיו' שוני' שבמל' דאצי' בכדי שיתהוו רבוי הנבראי' פרטי' בבחי' פרוד והתחלקות, וזהו כן נפשי תערו"ג אליך אלקי"ם דייקא וכנודע וד"ל.

ומ"ש להלן ובג"כ איל וצבי כחדא משתכחי צדיק וצדק. פי' כי בכל התורה נזכרי' שניהם כאחד. כמ"ש יחדיו יאכלנו הטמא והטהור כאיל וצבי כו', והיינו כי איל הוא בחי' הרצון שבמל' דאצי' לקבל העונג שרצתה בבחי' עלוי למעלה כאילה שלוחה במהירו' לקבל העונג. וצבי הוא רץ ג"כ במהירו' רק לא במהירות כ"כ כמו האיל וכמארז"ל הוי עז כנמר ורץ כצבי. והיינו כי צבי הוא בחי' צדיק יסוד דז"א שבו תרוץ השפע של המשפיע להמקבל וצבי' הוא לשון רצון בלשון ארמית וצבא דהיינו דביסוד ז"א מתגלה עצמו' התענוג והרצון של המשפיע ובו ירוץ צדיק שנמשכה השפע במרוצה להמקבל, ולכן כחדא משתכחי וד"ל.

ואפיקי מים המה נו"ה דז"א שהמה מוציאי' המי"ם הוא השפע כי הכליו' יועצות כנודע וכמ"ש במ"א ולכן נק' אפיקי מים וד"ל.

דרוש גדול בחודש אייר דשנת תקס"זיין בק"ק לאדי'

הנותן שלג כצמר כו', הנה הכתר הוא ממוצע בין המאציל לנאצלים, היינו שיש בו מבחי' תחתונה שבמאציל, והוא בחי' ג"ר דעתיק יומין שנאמר עליהם המתנשא מימות עולם, ויש בו מבחי' שורש וראש לנאצלים והוא בדרך כלל בחי' אריך שמתלבש באצי' כידוע. והנה להבין כי בכל השתלשלות העולמות מעולם ועד עולם המקבל מלביש את המשפיע והמשפיע הוא מלובש בו, כמו בז"א המלביש לאימא, היינו שכל בחי' אימא גם ג"ר דאימא מלובשים בז"א, וכן הוא בכל השתלשלות, אבל בחי' פרצוף דע"י שהוא בבחי' תחתונה שבמאצי' שהוא רם ונשגב הרבה מערך הנאצלים ואפילו מהיות להם מקר ושורש, לזאת א"א לו להתלבש בבחי' אריך שהוא שורש ומקור לנאצלים, רק מבחי' ז"ת דעתיק הם מתלבשים באריך, דהיינו חסד דעתיק מתלבש הגלגלתא דאריך שהוא כתר שבכתר וגבורה דעתיק מתלבש במוחא סתימאה, והיינו כי להיות החסד דע"י גדול אורו למאוד וא"א לו להתלבש במוח"ס לכן אינו מתלבש רק בבחי' גלגלתא, והגבורה דע"י שהיא נמוכה מחסד יכולה להתלבש אף במוח"ס שהיא למטה מגלגלתא ועל שני מדות הללו שהם חו"ג דע"י כתיב הנה ישכיל עבדי ירום ונשא

וגבוה מאוד, פי' ישכל עבדו הם בחי' מוחין דנוק' שנקרא עבדי והם מתעלים למעלה עד מקור הראשון שהוא בבחי' כתר וכמאמר רז"ל כסא דמשיחא מחזיק רכ"א לוגין, והוא מבחי' מלכות הנקרא כוס רויה מחזיק רכ"א והוא אותיות אר"ך והוא בבחי' א"א ששם הוא שורש המלכות וכשהוא מתעלה לכתר נאמר ונשא וגבוה מאוד ודרשו רז"ל ונשא מסטרא דאברהם וגבוה מסטרא דיצחק מאוד מסטרא דייעקב, ונשא וגבוה הם בחי' חו"ג זכתר, אברהם הוא בחי' חסד יצחק הוא בחי' גבורה, והיינו להיות כי אברהם הי' גדול במדרגה מיצחק להיות מבחי' חסדים ע"כ אמרו שגם בשורשם אברהם הוא מבחי' חסד דע"י היינו שלמעלה מבחי' גבורה דע"י שלכך הוא מתלבש בגלגלתא שזהו למעלה ממוח"ס, והנה לפי' זה צריך להבין הפסוק, לבושי כתלג חיור ושער רישא כעמר נקי, ופי' באד"ר לבושי אינון י"ג ת"ד כו' כמו שמתרגם על פסוק לא ילבש גבר כו' לא יתקין גבר כו', וי"ג ת"ד ידוע שהם מבחי' י"ג מזלות הנמשכין ממוח"ס היינו להיות מקור להתהות אצילות היינו דאבא יונק כו', ואימא יונק כו', והם הי"ג מדות שבפסוק ה' ה' אל רחום וחנון כו' שהם נמשכין מב' פאות דאריך, כמ"ש ומחץ פאתי מואב כו' שהם הב' פעמים הוי' שלפני אל רחום כו', וזהו פי' ויעבור ה' אל פניו ויקרא ה"ה שהם בי"ת פיאות דגלגלתא, ויעבור היינו לעבור דרך ח"ס להיות מחי' הי"ג מזלות שהם הי"ג מדות אל רחום וכו', וא"כ בודאי הפיאות גבוהים מהם יותר אחרי שהם מקור ושורש להם, ומכ"ש שבחי' גלגלתא עצמה שממנו נמשכו הפיאות גבוה ונעלה יותר על בחי' המזלות דח"ס, וא"כ לפי' יפלא מאוד מה שהימשיל הכתוב בחי' לבושי שהם י"ג ת"ד לתלג חיור, ושער רישא שהם מבחי' גלגלתא הנקרא רישא לעמר נקי שהוא צמר נקי כו', הלא השלג יותר גדול במעלת הלבנונית מצמר, וכידוע בהרת עוזה כשלג שני' לה כסיד ההכל שאת כצמר לבן והיינו שהשלג היא מעוזה ותוקף הלבנונית שאין למעלה המנו והצמר לבן הוא במדרגה ג' ממנו, וזה ידוע שכל בחי' לבנונית מורה על תגבורת החסדים, וא"כ הוא בחי' שער רישא שהם בחי' גלגלתא והם יותר בחי' חסדים מח"ס וכמ"ש באד"ר שערין דרישא שעעין אינון כו' והיינו בחי' רחמים פשוטים, והי' לא* לדמות שער רישא לתלג חיור שהוא עז וגדול במעלת הלבנונית, ולבושי שהם י"ג ת"ד כו' לעמר נקי וכתוב בקרא להפוך היינו להיות העליון תחתון כו'. אך צריך להקדים תחילה ענין שורש השלג מהו וגם מהו ההפרש שבין שלג לקרח כי שניהם נאמר בפסוק היינו הנותן שלג כו' ומשליך קרחו כו'. הנה ידוע שיש ג' בחי' אמ"ר דהיינו אור ומים הם מדרגה אחת דהיינו בחי' החכמה, אלא שהמים רומזים על בחי' חכמה הגילויי* דהיינו כשמשכיל בשכלו איזה טעם נברא שהוא בחי' גילוי במהותו ומציאותו ודבר זה הוא בד"כ בחי' מים שהם מהות ודבר מה ממש, ובחי' האור הוא בחי' כח המוליד ההשכלות שממנו הם נובעים ונמשכין שאותו כח הוא היולי היינו שאינו נרגש ונתפס במציאות דבר מה כו', וביאור

(*) כ"ה בכתיב, ואוציל: לו.

(**) כ"ה בכתיב, ואוציל: הגלוי.

הדברים יובין עד"מ מהמשכות טיפה ממוח האב, דהיינו עיקר משכן יסוד המים הוא במוח וכמו שנראה שמי שיש בו הרבה לחלוחית במוחו הוא בר הבנה ביותר ויוכל לחדש השכלות והמצאות חדשות לפי שהשכלות נובעים מבחי' הלחלוחית שבמוחו, אך הלחלוחית שבמוח אינו בבחי' לחלוחית גשמי כמים אלא שהוא רק בחי' כח הלחלוחית ונקרא יסוד המים, ומזה יובין בענין ההפרש שבין טל למים שהמים הם גשמים יותר ומשמשיין, משא"כ הטל אין בו רק כח הלחלוחית שעולה מהארץ, והוא המקור להתהוות מים גשמים, כמו"כ כאן שהלחלוחית שבמוח הוא בחי' כח הרוחני להיות התהוות ממנה הטיפה הגשמי, הרי זה כדוגמת ערך המים לגבי הטל כנ"ל, ולכן מצטרך להיות ע"י בחי' צמצום והגשמה, והנה גם אחרי שנמשכה הטיפה ממוח אב ונקלט בכטין הנוק' ומתהווה מזה ציור הולד באברים וגידין הוא הגשמה שנית, כי הרי הטיפה אע"פ שהיא בחי' גשמי ורחוקה מאוד מערך לחלוחית שבמוח עכ"ז היא עדיין מופשטת מתואר גשמי דהיינו שיתכן לומר עליו שהוא כך ולא כך כמארז"ל שמלאך הממונה על הריון מביא הטיפה לפני הקב"ה ואומר טיפה זו מה תהי' עלי' ונמצא מובין שאף גם עתה כשנמשכו הטיפה יכולה להיות באופן זה או באופן אחר ולא לומר שדווקא אופן זה מסוגל אליה ולא אופן אחר כי הוא עדיין מופשט מתואר גשמי, אך אמנם אמת הדבר שבעצמית הלחלוחית כשהיא במוח, אין שום מקום אליה אפילו לשאול מה תהי' עלי' אם חכם כו' כי שם היא תכלית ההעלם אבל כשנמשך ונתגשם ונעשה טיפה יש מקום לשאלה אם יהי' חכם כו' כי מאחר שיכולה להיות בכמה אופנים הרי מוכרחת שהטיפה גם כשנמשכה יכולה להתפשט בכמה אופנים שונים, אכן כשנעשה ממנו ציור ולד אז א"א להיות בו שום שינוי, ולא יתכן לומר אם יהי' חכם כו' אלא בלשון אם הוא חכם כי אם הוא טיפח א"א לו להתהוות חכם וכן להפוך, והיינו מפני שנתגשם עוד בהגשמה שני' שיהי' בבחי' מהות ודבר נבדל היינו שלא יוכל עוד להשתנות, והדוגמה מזה בגשמיות הוא ההפרש שבין שלג לקרח דהנה המים עצמם הגם שיש בהם קרירות אבל אין בהם קרירות כ"כ להיות גלודים ונעשים דבר העומד, אבל השלג הוא שנעשה ע"י קרירות חזק עד שנולד ונעשה דבר ממש, אמנם שלג ע"י מעט חמימות יחס ויהי' מים, והיינו מפני שלא נגלד כ"כ בתוקף ועוז, אבל הקרח הוא שבא ע"י תוקף הקרירות בחוזק גדול מאוד, שאז נגלד המים ונעשה קרח והוא בחי' דומם ממש שהוא דבר העומד ולא נייד, משא"כ מים הוא דניידו, וב' בחי' הללו הם דוגמת שני הגשמות של הטיפה עד שנעשה ממנו ולד, דהיינו הא' היא הגשמה ראשונה להיות נמשך טפה גשמיות מעצם הלחלוחית, ומה גם שמעצם הלחלוחית שבמוח הי' יכול להיות השפעה רוחניות היינו בחי' שכל, והרי זה כדוגמת השלג לגבי המים שהוא בחי' הגשמת המים להיות נגלד ונעשה דבר ממש אמנם אעפ"כ הרי אין גלודו קשה כ"כ, אך הקרח הוא שנגלד יותר בעשי' מאוד והרי הוא כדוגמת ההגשמה השני' שמתגשם הטיפה להיות ציור הולד שאז א"א להיות בו שינוי כלל רק ישאר כמו שהוא, וזהו דוגמת הקרח ממש שהוא דומם

וזהו ענין אמ"ר שהאור הוא עדיין כח היולי שאינו נתפס במציאות דבר מה והרי זה כדוגמת כח הלחלוחית שבמוח שהוא רוחני ממש, והמים הם מהות ומציאות ממש אלא שהם ניידים כו', והרי זה כדוגמת הטיפה שהיא יש ודבר גשמי אלא שיוכל להשתנות מאופן לאופן להיות חכם או טיפש כו', והרקיע הוא כמו בחי' הקרח שהוא בחי' דומם ממש היינו שא"א לו להשתנות כלל והוא כדוגמת הטיפה אחר שנעשה ממנו ציור ולד בבטין הנוק' כידוע והנה כמו סיבות גילוד השלג או הקרח בא מחמת תוקף הקרירות שהם גורמים להיות נגלדים המים, וכמ"ש בזהר דרום צפון אגלידו מייא כו', כך הסיבה להגשמות הטיפה ממוח האב הוא בא ע"י בחי' גבורות וצמצומים המצמצם והמגשם השפעות היסוד והלחלוחית שבמוח להיות נעשה ממנו טפה גשמיות, דהנה ידוע הקושי' שבספרי הטבע מפני מה אין הפסק להשפעות והיינו שיוכל להשפיע ולהמשיך בלי קץ ותכלה הרי הלחלוחית שבמוח יש לו גבול ומדה בכל הכחות שבאברים, והתירוץ האמיתי לזה כך כי אם לא היה תוספת הארה חדשה ביסוד הלחלוחית שבמוח מעצמיות המהות היה בוודאי גבול ומדה להשפעתה, וגם היה חסרון במוח כשנמשך ממנו הטיפה אחרי שנלקח ממנו חלק אחד כידוע אמנם להיות שטיפה זו יורדת ע"י בחי' גבורות דייקא שלכך היא יורדת טיפין טיפין, ובאם הי' נשפעת ע"י בחי' חסדים היה שותה כמעיינו, וכל זה מחמת שטבע הגבורות דווקא לפרר משא"כ בחי' חסדים כידוע, כי טבע המים לדבק כי הם מבחי' חסדים כו', אבל מחמת זה שהיא נשפעת ע"י בחי' גבורות דווקא, הנה הגבורות יכולים לעורר בעצמיות המהות להיות נמשך משם המשכה חדשה ותוספת במוחיו, ולכך אין גבול ותכלה להמשכות הזרע וגם שאין חסרון ע"י במוח מפני שנמשך מעצמיות החיות של הנפש שאין לה הפסק ותכלה וזהו שאמרז"ל בני חי' ומזוני לאו בזכותא תלי' אלא במזלא פי' זכותא הוא בחי' חסד ומזלא הוא בחי' גבורת, כי מלשון יזול מים והיינו הזלה טיף טיף והיינו ע"י בחי' גבורת המפרר השפעה, לכן בני חי' ומזוני אינן נמשכין ע"י החסדים כ"א ע"י גבורת דוקא, והטעם הוא לפי שכל עיקר מדרגותם ומהותם הוא ג"כ בבחי' התחלקות לחלקים וכמבואר למעלה בענין המשכות הטיפין להוליד בני שהוא ע"י בחי' גבורות דווקא שהם גורמין התחלקות טיפין טיפין וכך הוא למעלה דכתיב ושלושת החיצים צדה אורה כו', להיות כי שלושת החיצים הם ג' גווני קשת שהם ג' בני נח כו', והוא ענין התחלקות טיפת יסוד אבא לחלקים כו', היינו כשנמשך בבחי' יסוד הנק' צידה אורה הוא ע"י בחי' גבורת דווקא שזהו מ"ש בלשון חיצים מענין יורה כסף כו' והיינו לפי שהטפה צריכה לחלק לחלקים רבים להיות מזה רמ"ח אברים וזה ההתחלקות א"א כ"א ע"י בחי' גבורת דווקא וזהו בני, וכמו"כ חי' ומזוני שהמזון הוא ג"כ בבחי' התחלקות כי צריך לאכול היום ולמחר עוד וכן שחרית וערבית וכן חי' הוא בבחי' התחלקות שיש בו חיות חדש בכל יום כידוע וכל בחי' התחלקות אינו כ"א ע"י בחי' גבורת לכן במזלא תלי' כו', ולכן עמדתו בצפון שנמשך ע"י בחי' גבורת הנקרא צפון, אך עדיין צריך

להבין ענין גבורת אלו הגורמין הגשמת הטיפה וההתחלקות לחלקים מה ענינם, הנה יובן ממשול ירידות המטר ע"י העבים שיורדים בהתחלקות טיפין טיפין שהעבים מקבלים לתוכם מים הרבה מהים או מן התהום או כדומה ואח"כ יורדים טיף טיף ולא בשטף גדול כמו שהם מקבלים, והוא לפי שנעצרים בעבים ונבלעים בהם כי מייא בעיבא מיבלע בליעי כידוע ונעצרים גלל כן יכולים אח"כ להמטיר בהתחלקות, אבל אילו הי' המים ממטירים תיכף ומיד כשקבלו בלי עצרה אזי הי' יורדים בשטף גדול, נמצא שהגורם להתחלקות הוא מה שנעצרים בעבים, וכח העצרה זו הוא מבחי' גבורת המצמצמים ומעצרים ההשפעה, ודוגמא זו יובן ג"כ במשל הטיפה כאשר נמשכו מהמוח א"א להוליד ולד ברמ"ח אברים היינו בהתחלקות אם לא שנמשך תחילה דרך ח"י חוליאן שבשדרה ושם היא נעצר מעט מעט ואז יש בה כח להוליד בהתחלקות ברמ"ח אברים, וכמ"ש בזהר בענין מ"ב זיווגין כו' היינו אור דאתבריא ואיתגניזו ואיתכללו כו', והיינו שהטפה מתגנזת ומתכללות בח"י חוליאן שבשדרה עד שיוצאת בגילוי בפי היסוד, והענין הוא שידוע מאמרו"ל אודם שבאדם מן האם היא שממנו נעשה בשר וגידים, דהיינו שממוח בינה נמשכים הגידים שהם מלאים דם ובהם יש כח הרגשה שמבחי' בינה, ולובן מאב שממנו העצמות כו' שהעצמות נמשכין ממוח חכמה ולכך יש בעצמות מוח כמארו"ל גרמין בניין על מוחא והיינו מהמשכות המוח שנמשך בהם, וע"כ יש בהם הרגשה כלליות להרגיש כל הגוף כידוע, כי בעצמות יש בחי' הרגשה להרגיש הכאב מהאברים כי לפי שנמשך מבחי' מוח חכמה, וכמו שבמוח חכמה הוא מרגיש כל פרטי אברי הגוף, כך בעצמות יש בחי' הרגשה מכלליות גופו והיינו מחמת גידים הלבנים שנמשך בהם מהמוח, ולכן נקרא עצמות ולשון עצמיות, והנה הח"י חוליאן שבשדרה הם הכלליות מכל הגוף שבהם נקשרים עצמיות כל הגוף ע"כ כשהטיפה עוברת דרך ח"י חוליאן היא מקבלת הכח מכלליות הגוף ומצד שיש בעצמות מבחי' גבורה ע"כ הם פועלים להיות בחי' עצרה להטפה בח"י חוליאן שבשדרה ומצד עצירה זו כשנכלל אח"כ בה כח מכל האברים כו' יכולה אח"כ להתחלק לחלקים היינו להיות רמ"ח אברים ושס"ה גידים כי מחמת עצרה זו שהיא מבחי' גבורת גורמין בחי' התחלקות לחלקים וכמשל הנ"ל מהתחלקות המטר ע"י שנעצרים בהעבים, וזהו ענין דאיתבריא כו', דהיינו טיפת יסוד שנמשכו במלכות להיות מזה התהות העולמות ע"י ל"ב מאמרות שהם ל"ב פעמים אלוקים הנאמרים בעובדה דבראשית, שזהו בחי' התחלקות שהרי אמרו במאמר אחד יכול להבראת, רק כדי שיתחלק לחלקים דהיינו ל"ב פעמים אלוקים, כי אלקים הוא בחי' מלכות, כי ויאמר הוא הארת טיפות יסוד אבא, וכתוב ל"ב פעמים אלקים והיינו מפני שהתחלקות ל"ב חלקים, והוא ע"י בחי' גבורת דשם מ"ב דאיזרע במ"ב דאתוון, והיינו מה שהטיפה דיסוד איתגניזו בבחי' ח"י חוליאן דשדרה שיש שם מבחי' גבורת שהם גורמין להיות עצרה להטיפה, ואז ע"ז יכולה אח"כ להתחלק לחלקים כנ"ל

במשל שע"י עצירת הטיפה יכולה אח"כ להיות ממנה הולדות הולד בהתחלקות רמ"ח אברים, וגם להיות מבחי' גבורות היינו שירדים בתגבורת גדול כמ"ש בע"ח בענין הלב דז"א כו' והכל דבר אחד כנ"ל. והנה ככל המשל הזה מן הטיפה שכבר נמשך מהמוח בכדי צורך היכולת להתחלק לחלקים ברמ"ח אברים מצטרכות להעצר בחי' חוליאן שבשדרה ועצירה זו הוא מבחי' גבורת, כך להיות נמשכת הטיפה מהמוח שהוא בחי' ירידה והגשמה כנ"ל, הוא ג"כ ע"י בחי' גבורת וצמצום שהם גורמין המשכות הטיפה שתתגשם. ומכל זה יובן למעלה למשכיל, בענין ג' בחי' הנ"ל אמ"ר שהאור הוא בחי' ח"ס שהוא משכיל כל דבר והיינו כח המוליד בחי' השכל דחכמה דאצי' שהוא אינו נתפס עדיין במהותו ומציאותו והרי זה כמו המים כנ"ל, ולהיות התהוות החכמה מבחי' ח"ס והוא ע"י בחי' גבורת, והיינו בחי' גבורת דעתיק שמלוכש במו"ס שהם גורמים הצמצום והגשמה להיות התהוות החכמה כנ"ל, במשל המשכות הטיפה כו', והם גומרין ג"כ להיות התחלקות המזלות דהיינו אבא יונק כו' ואמא יונק כו', וענין גבורת אלו הם כמו דוגמות הגבורות והצמצומים הגורמים המשכות הטיפה שהיא מה שנעצר הטיפה ואינה נשפעת נוסף כמו"כ יובן כאן היינו שבחי' תגבורת דע"י שגורמים השפעת החכמה דאצי' בבחי' התחלקות והגשמה הם ג"כ בבחי' העצרה והביטול בבחי' החכמה, דהיינו כמו משל התלמיד היושב לפני רבו היינו שבשעת ששומע ומאזין השכל הנשפע לו מרבו, הנה אז בעת ההיא שכלו בטל וכלול בתכלית בשכל הרב ואין שכלו באותה שעה יש ודבר בפ"ע, וכמו בכלים גשמים ידוע זה דכלים רקים מקבלים כו', והיינו כל מה שהכלי ריקן מקבל יותר, כך התלמיד שצריך לקבל השכל א"א לו לקבל בלתי שיהיה ריקן דהיינו שיהי' שכלו כאלו אינו כלל מצד עצמו רק מה שמקבל מהרב ואז יהי' מקום פנוי לקבל השפעות הרב בכלי מוחו, ולכן אנו רואים שבשעת ששומע דבר שכל מן הרב יהי' מבלבל לו ג"כ אף התשוקה שמשתוקק ונוער כאש לשמוע השכל הזה, ואף שתשוקה זו היא היא התשוקה אל השכל הנשפע מן הרב, עכ"ז התשוקה היא מהתפשטות מהותו היינו שהוא רוצה ומשתוקק בזה, אך אינו בבחי' ביטול והתכללות מכל וכל וא"א לו לקבל בתוכו הטיב השפעות השכל של הרב, כי הוא אינו כלי ריקן אמיתי אחרי שיש לו תשוקה שהוא בחי' התפשטות והרגש מהותו, ואע"פ שנאמר ואל אישך תשוקתך דמשמע שהמקבל צריך לו להיות תשוקה להמשיפע היינו דווקא קודם שמשפיע לו בכדי שיהי' בחי' העלאות מ"ן אל המשפיע לגרום ההשפעה דהיינו להיות המשכות מ"ד מן המשפיע, אבל בשעה שמשפיע צריך להיות המקבל כלי ריקן מכל וכל בכדי לקבל בתוכו השפע כי כל מה שיהי' הכלי ריקן ביותר יומשך לתוכו השפעה ביותר, וא"כ אף התשוקה שהיא בחי' התפשטות מהותו היינו בכדי לשמוע ג"כ מבלבל אותו כנ"ל, וע"כ אמרו רז"ל כל תלמיד שאין שפתותיו נוטפות מר כו', דהיינו שצריך להיות בו בחי' הביטול בתכלית, והנה אנו רואים שבעת שמקבל השכל, אם ישאלנו אחר איזה שאלה אע"פ שידוע אותה לא יוכל להשיב לו כלום והיינו מצד שהוא כלול

ובטל לשמוע השכל שצריך להתבטל ממציאותו מכל וכל לכן ממילא זהו תכלית ההפוך היינו להיות מושב לאחר כעת אשר הוא מקבל דהיינו להיות משפיע שהוא בחי' התפשטות והרגשות מהותו, וע"כ אמרו רז"ל איידי דטריד למבלע לא פליט, כי הם ב' הפכים ומנגדים זל"ז, אך הנה הצמצום הזה אינו צמצום האמיתי, משא"כ אצל התלמיד הוא מה שאינו משיב לשואלו דבר בעת אשר הוא מקבל השכל אין זה מצד צמצום עצמו דהיינו שאין לו רצון להשפיע לו דבר זה, כי שהרי אנו רואים שלאחר שפוסק מלשמוע ויש בתוכו השכל שקיבל אז ישיב לו, אלא מה שאינו משיב לו עד עתה הוא מחמת שהי' כלול ובטיל בהשפע של המשפיע לכן הוא אינו יכול להשפיע בשום אופן כי הוא בטיל במציאות לגמרי מכל וכל וד"ל, ונמצא שמניעות ההשפעה לשואל הוא עצמו בחי' הכיווץ והביטל שהוא בטיל לרבו המשפיע לו וכמו"כ יובן מזה בבחי' ח"ס שמלוכשים שם גבורת דע"י שגורמים בחי' הצמצום להיות נמשכת בחי' חכמה דאצילות ע"י מזלות, היינו שענין הגבורת הללו הם מה שהחכמה סתימאה כלול ובטיל להמקור דהיינו לבחי' כתר שבכתר, כי הח"ס בחי' מקבל ממנו שהיא בטילה ממציאותה ממש כנ"ל במשל, ולכן זהו הסיבה לבחי' צמצום השפע ע"י ההגשמה, ומזה נעשה ג"כ בחי' התחלקות במזלות והוא כמו הזלת טיפין טיפין וזהו רק ע"י גבורת כנ"ל וד"ל.

ולהבין יותר בדבר זה יובן ג"כ ע"ד דוגמא במלכות דאצי' שהיא ג"כ בחי' כלי קיבול להמשכות אורות דז"א וכמ"ש כל הנחלים הולכים אל הים כו', ואמנם זה שהים איננו מלא היינו שהמלכות הוא בחי' כלי ריקן בכדי לקבל המשכות האורות ומבואר למעלה שהמקבל צריך להיות בחי' כיווץ וביטל בתכלית וכל מה שהוא יותר בחי' כיווץ והעדר ההתפשטות יוכל לקבל בתוכו יותר כי כלי ריקן מחזיק כו', ולזאת בחי' מלכות שבטבע תולדתו באצילותה מן המאציל העליון היה נאצל באופן שיהי' בה יותר בחי' כיווץ וביטל המהות וכמו שיתבאר לקמן ע"כ איננו מלא מכל ההשפעות הנמשכים אליו, כי לפי ערך הכיווץ שלה לא יוכל להספיק לה השפעות הנמשכים אליו מז"א כי היא יכולה לקבל יותר ויותר כי כן גודל הכיווץ שלה, וע"ז נאמר ארץ לא שבעה מים כו' והיינו מפני שנקראת ארץ טובה ורחבה דהיינו שיש בה בחי' התרחבות הכלים שיוכל להכיל בתוכו אור גדול והיינו כענין הנ"ל, שהוא בחי' הכיווץ להיות כלי ריקן כו', וז"ש באר חפרוה שרים כרוה כו' ר"ת בחש"ך היינו בחי' כיווץ, וזהו שאמר בזוהר ארעא איתבטילת כו' ופי' ארעא הוא בחי' מקבל דהיינו בחי' מלכות איתבטלת שיש בה בחי' הביטול יותר מבכל הי"ס, כי הי"ס אין בהם מיצוע היינו שכשהם גנוזות במאצילן הם בתכלית הביטול כמ"ש בס"י ע"ס בלי מה היינו שאינם רק בחי' ביטול לגמרי וכשהם באים לידי גילוי והשתלשלות יוכל להיות נמשך מהם בחי' יש שזהו ענין בחי' הנפילין כו' כמו שיתבאר, אבל בחי' מלכות יש בה התחברות יש ואין דהיינו בחי' ביטל היש שהיש מתבטל והוא בחי' אין ואח"כ יכולה לירד למטה מטה בסתר המדרגות גם עם בחי' היש

ולא יהי' לה שבירה ונפילה כלל, לפי שיכולה להתחבר גם עם היש אף שענינה ומהותה הוא רק בחי' ביטול היש כנ"ל, וזהו הנפילים היו בארץ אשר מעולם אנשי השם כו' כי אנשי השם הוא בחי' דכר שהוא בחי' ז"א ולפיכך כשירדו בבני"ע בעולם הפירוד נפלו ונתגשמו מאוד והיינו לפי שאין להם מיצוץ וכנ"ל, משא"כ באל"י כתיב חי ה' אשר עמדתו לפניו דהיינו שנשתאה בכטין הנוקבה י"ב חדשים, וע"כ הי' בו יותר בחי' הניטל היש עד שגם גופו עלה בסערה השמים כו', וזהו ענין תיבת נח שנאמר בה להחיות זרע ע"פ כל הארץ ומבואר בזהר לעילא כו', והיינו שכדי שיהי' קיום להנשמות הנמשכין בבני"ע שלא יפלו ממדרגתם הוא ג"כ ע"י שהיו בתיבה י"ב חדשים כי התיבה היא בחי' מלכות שבה היא בחי' חיבור יש ואין כנ"ל, וכמו שבבחי' מלכות שהוא בחי' כלי יש בה בחי' הכיוון ביותר כך למעלה ענין הגבורת שבח"ס היינו בחי' הכיוון והטרדא ואידי דטרדא למיבלע מבחי' כתר שבכתר והגבורות הללו הם גורמין השפעות החכמה דאצי' ע"י הגשמה ולהיות מתחלקות במזלות כנ"ל, והנה מבואר בזהר דשערות דרישא שעעין אינון, ושערות דדיקנא תקיפין אינון, ופי' שערות דרישא הם בחי' רחמים פשוטים מבחי' כתר עליון מקור הרחמים, ולכן הם שעעין, ושערות דדיקנא הם מבחי' ח"ס שהם מבחי' גבורת כנ"ל, והיינו מפני שגבורת דעתיק מלובשים במו"ס לכן הם תקיפין, אך לפי' זה יש להבין מה שכתוב ובהאי דיקנא כד איתגלי מצחא כו' משתככין כל בתי דינין ואספי להון, הוא ענין מיתוק הגבורת הוא ע"י בחי' חסדים, אך הענין הוא דשורש ומקור החיים של החיצונים הוא מהארץ הדיקנא דז"א דמשם איתער ד' מאות ב"ד כו', ואין הדינין נמתקין אלא ע"י שורשן דהיינו ע"י התגלות דיקנא דא"א שאז הם משתככין, דהנה כתיב תפארת בחורים כחם והדר זקנים שיבה, פי' בחורים היינו בחי' זו"ג והוא מה שאמרז"ל על הים נדמה להם כבחור, והדר זקנים שיבה הוא בחי' חכמה ובינה והוא פי' ענין במ"ת שנדמה להם כזקן כו' והענין הוא דבקי"ס הוא בחי' מלחמה עם מד"ה שטענה מה נשתנו אלו מאילו כו', לכן הוא בחי' בחור, ובמ"ת הוא בחי' זקין דהיינו ליתן התורה, ואף שיש ג"כ בחי' מלחמה במ"ת והיינו מלחמתה של תורה וכמ"ש לכו לחמו כו', אך לזה המלחמה צריך להיות שיבה, כי הנה אמרו רז"ל ע"פ יעז לא האמנתם בי להקדישיני דהיינו במשה שהיכה הסלע ואמור לו הקב"ה יעז לא כו' ומזה גרמו שלא ידוע התורה כ"א ע"י פלפול דווקא, והענין כי מן הפילפול יכול להיות שלא יכוון לאור האמיתי הגם שהוא מפולפל ביותר וכדוגמות ענין הפילפול לטהר את השרץ בק"ן טעמים כו' לכן גרמו על דבר אשר עברו רצונו אף שהאמת אינו כן לטהר את השרץ, ולכן לא קבלו בסנהדרין איש רך בשנים אעפ"י שהוא חריף ומפולפל גדול מפני שיכול להיות שלא יכוון אל האמת, שלכך אמר ראב"ע הרני כבן שבעים שנה, שלפי שנעשה כבן שבעים שנה והוא בחי' זקן היינו שקנה חכמה דהיינו שידוע בחכמה האמיתית כמו שהוא במקורה שלא ע"י פילפול והוא ענין איש האשכולות היינו שהכל בו וזהו מ"ש בזהר סבא דעתו סתום דהיינו שידוע ומשיג עצם החכמה היינו כמו שנמשך

ממקורה מבחי' ח"ס שנקרא חכמה ברורה אמרת אלוקי צרופה אל תוסף כו', לכן הי' במ"ת בחי' זקין וד"ל, אך צריך להבין שיש מעלה ומדרגה בתורה ע"י הפילפול והוא שע"י פילפול בקושיות ותרוצים יסתור כל המנגדים ומסתירים אשר מסתיר אור האמת דהיינו להיות יותר ברור לאמיתו עד שיתגלה האמת והוא ענין מעיין המתגבר, שבזה שבחיהו רבנן לראב"ע שאם יהי' בכף אחד יכריע את כולם, דהיינו שע"י הפילפול יוכל לכוון האמת לאמיתו כי מצד סתירת המנגדים להשכל, יתחזק ויובן יותר עמקיות השכל, ואף זהו ענין מלחמתו של תורה, והוא בחי' הגבורת דח"ס ששם הוא מקור כל הביוררים ושם מתכפין כל ב"ד, דהיינו שנברר שם הפסולת וסיגים המסתירים על התורה האמיתית, והוא כמו ענין הפילפול בקושיות כו', שע"י ניתוסף עמקות השכל וכמשל המעיין שנזדכך ונעשה צלול ביותר ע"י שעובר בתוך הארץ הרבה, וזהו ענין כחמרא דיתבי ושקיט על דורדי' המבואר בזהוה שהמשיל לח"ס, דהנה כמו למשל היין שכשיושב על השמרים נתחזק ונוסף בו טעם, מה שאין בו מצד עצמו שהרי כשיעמוד צלול וזך בלא שמרים יוסר טעמו הטוב מעליו, אך מחמת שעומד על השמרים והשמרים נבררים ונופלים למטה ע"י מתחזק טעמו וריחו, והיינו לפי שע"י בירור השמרים כשמתבררים מוסיפים כח ביין, לפי שיש בשמרים כח גדול יותר מן היין, ויובן זה עד"מ יותר רוחני מענין חיזק המוחין ע"י שינה, שאין חיזק זה מצד המוחין עצמו, כי הרי אז ינוחו בניחא בלבד ולא יישן בוודאי לא יתחזק המוחין שלו ע"י, ואדרבה יהי' מבולבלים ביותר, אלא שע"י השינה נתברר בחי' הפסולת מן השכל, וזהו ענין החלומות והרהורים שבעת השינה שהם מפסולת המוחין שחישב בכל היום ונתערב עם השכל וע"י שנבררים ונבדלים הם מוסיפים אח"כ כח גדול במוחין מה שאין בהם מצד עצמם לפי שיש בהם כח יותר נעלה מה שאין במוחין עצמם, וז"ש ותחלימני ותחיני והוא המשל, ומזה נבין הנמשל למעלה בבחי' ח"ס שע"י הביוררים שנתברר ח"ס היינו להבדיל בין הטמא כו', עד שנתגלה הטוב שהיה מעורב ברע נוסף ע"י כח בעצמיות הח"ס, וכמ"ש וראיתי שיש יתרון לחכמה מן הסכלות היינו מן הסכלות ממש יש יתרון, לפי שבבחי' הסכלות שהם הביוררים יש כח יותר גדול מבחכמה עצמה להיות מקומם יותר גבוה, והרי זה כדוגמות החריף שע"י שמבין אור השכל האמיתי ע"י הפילפול הוא מבין בעמוק יותר והיינו מצד סתירות המנגדים שהם הקושיות שמסתירים אור השכל נתוסף כח יותר גדול בעצם השכל וכנ"ל וד"ל. ובזה יובן הטעם לבושי כתלג חור, דהיינו שנמשל בחי' ח"ס שהוא בחי' חכמה ס' לשלג חור שהוא יותר לבן מן הצמר, והענין דאעפ"י שבחי' גלגלתא היא יותר גבוה שהם בחי' רחמין פשוטים מטבע הטוב להטיב היינו שאינו יכולה להתלבש בבחי' כלים לברר, עכ"ז להיות שבחי' ח"ס היא המברר כל הביוררים, לכן מבואר בזהוה דכד איתגלי דיקנא עילאה ב"ד משתכחין כנ"ל, ע"כ צריך להיות בה החסדים יותר בתוקף ועוז שהוא בחי' חסד שבגבורה היינו שיומשך האור מטה מטה בשביל הבירר לברר הניצוצים שנפל, כי המברר צריך להתלבש בהמתברר לבררו, וזהו

שכתוב ב"ג מדה"ר נושא עון כו', אך לע"ע שהח"ס יורדות לברר בירורים הנה בודאי בחי' הכתר עצמו יותר גבוה היינו להיות בחי' רחמים פשוטים כו', ואינו יורדות להתלבש כלל למטה, אבל לע"ל אחר גמר כל הביורורים יתעלה בחי' החכמה ס' להיות במעלת הכתר שבכתר עצמה, וז"ש שינייך כעדר הרחלים שעלו מן הרחצה, שינייך הם ל"ב שיניים שבמלכות המבררים כל הביורורים שלעתיד יתעלה להיות כעדר הרחלים שהוא בחי' כעמר נקי דכתר שבכתר שעלו מן הרחצה היינו רוחצות בחלב והוא בחי' חסד דע"י שמלוכש בגלגלתא, וזהו לעתיד הנותן שלג כצמר דהיינו המאציל העליון יתן בח"ס שלג דח"ס הארה כמו צמר שהוא בחי' כתר שבכתר, אבל עכשיו בבחי' גלות ונמשל לשינה כמ"ש היינו כחולמים כו' היינו שכמו שע"י החלומות בהפרד הפסולת מן המוחין ע"ז מיתוסף אח"כ כח במוחין מה שאין להם מצד עצמם כידוע, כך ע"י הגלות שהוא בחי' ירידה דהיינו בסתר המדרגות ע"ז נתוסף אח"כ כח במלכות המברר ומזה יהי' גילוי אלוקות לעתיד שיהי' אז הארה יותר גדולה מבמ"ת אף שהי' במ"ת פב"פ דיבר ה', אך הי' בחי' דיבור בחי' צמצום, והיינו ע"י הגלות דווקא כמו משל חמרא כנ"ל, היינו ע"י הביורורים שמתברר ח"ס עתה יתעלה לעתיד להיות במעלת הצמר דגלגלתא דהיינו בבחי' חסד דע"י שלמעלה מן הביורורים דהיינו למעלה מן המברר והמתברר, וז"ש למכה מלכים גדולים כל"ח דהיינו בחי' המברר והמתברר ע"י חסדו היינו חסד עולם ויהי' אז בירור למעלה מעלה כנ"ל, וזהו ענין שאמרו רז"ל בד' שנכנסו לפרדס דהיינו ב"ע הציץ ומת וב"ז הציץ ונפגע וכל זה מחמת שב"ז הימשיך ביותר בחי' גבורה דע"י לכך הי' מזה בחי' שבירה כי עיקר הביורור שבח"ס היא בהתחברות חסד וגבורה בשוה כנ"ל, וזה הממשיך ביותר מבחי' חסד דע"י ולכך הציץ ומת לפי שבחסד דע"י א"א לו להתגלות למטה, אבל ר"ע יצא בשלום פי' שידע השיעור כמה יומשך מבחי' גבורות וכמה מבחי' חסדים כו' ולכן יצא בשלום כידוע, כפור כאפר יפור הנה הכפור הוא מבחי' ממוצע בין השלג והקרח, שהקרח גלודו קשה מאוד היינו שיכולים לעבור עליו במרכבות ומשאות גדולים והיינו מפני שהוא מסיבות קור גדול, והשלג גלודו דק מאד תיכף נמוס ויהי' למים, והכפור הוא ממוצע שנגלד יותר מן השלג ולהקרח לא בא, והיינו כמ"ש במן וחס השמש ונמס וכתוב ב' דק ככפור על הארץ ובבוקר תלקטו אותו שיהי' יורד בבוקר דווקא טרם זריחות השמש בקדרותא דצפרא מפני שאז הוא עדיין בחי' גבורת כי השמש הוא בחי' חסדים, ולכן טרם זריחות השמש דהיינו בעת התחברות יום ולילה שיש בזה בחי' גבורת המגלידים ומצמצמים, אבל בחם השמש היינו שמתגברים בחי' חסדים הוא נמס ואינו כמעלת הקרח בעצמו, שאינו נמס למים ע"י חמימות השמש בנקל כמשי"ת, אבל היא למעלה מגלדות השלג שהרי עכ"פ בהחם השמש דוקא נמוס אבל זולת השמש לא ימוס וישאר נגלד, משא"כ בשלג שנימוס גם בלא חמימות השמש, והנה המן הוא מזוני דחכמתא ולכן הוא נבלע באברים כי אין לו פסולת, וא"כ בכדי להיות ירידה וחלוק גדול ממהות החכמה במן להיות מזון גשמי

א"א להיות כ"א ע"י צמצום, יותר גדול מן הצמצום שהי' בבחי' ח"ס להתהות חכמה דאצ"י שאין בזה שינוי גדול כ"כ כידוע, וזהו ענין הכפור שהוא צמצום גדול יותר מן השלג כנ"ל, אך מ"ש כפור כאפר יפור הענין הוא כי אפ"ר הוא א' פר, פ"י כי פר הוא בחי' גבורת ה' גבורת דמנצפ"ך דח"ס כי פר הוא כענין מנצפ"ך שהם גורמין הפזרות וההתחלקות של הכפור לחלקים, וכמו שהי' במן שהי' יורד לחלקים קטנים בשביל שהי' מזון להיות ניזון בו כו' וה"א דפר הוא בחי' חסדים דהיינו להמתיק הגבורת, כי מצד הגבורת בעצמם הי' יכול ההשפעה להגשם מאוד עד שלא יהי' ממנה חיות כלל להמקבל, ולכן הי' צריך להיות בה ג"כ בחי' חסדים שימתיקו את הגבורת בחסדים וזהו בחי' חסד שבגבורה, והענין כי המן הי' נוטף מבחי' טלא דעתיקא, כמ"ש בווהר וטל זה הוא טל דתחי' שעתידי הקב"ה להחיות בו המתים, והיינו מ"ש טל אורות טלך כו', כי הענין הוא שבכדי להחיות המתים מוכרח להיות נמשך חיות חדש, שהרי אחרי שאדם מת מוכרח להיות כלה ונפסק כל החיות שלו אשר הי' מבחי' חכמה כמ"ש החכמה תחי' כו' וא"כ בכדי להחיות צ"ל המשכות החיות מחדש דווקא, וזהו א"א כ"א ע"י טלא דעתיקא דוקא, והוא מבחי' גבורה דע"י כי הגבורת מעוררים גילוי החיות חדש מעצמותו כמשי"ת למעלה, וזהו ג"כ ענין מים חיים שהוא ג"כ לטהר מטומאת מת שהי' בפרה אדומה דהיינו שצריך להיות המשכת חיות חדש, שזהו דווקא ע"י המים חיים שהם מבחי' התלבשות גבורה דע"י בח"ס כידוע, וכל עיקר חיות זה שמבחי' הגבורה דע"י נקרא בחי' חסד שבגבורה דווקא דהיינו שהגבורת ממתקים בחסדים דהיינו שמתלבשות במו"ס מקור החסדים, וזהו ענין א' דפר, וזהו פ"י כפור שהוא בחי' המן והוא מזוני דחכמתא, כאפר שהוא בחי' גבורת ממתקים בחסדים יפור כדי שיהי' חיות ומזון להמקבל כמו במשל המן כנ"ל וד"ל, ומשליח קרחו כפיתים הנה כתיב מבטן מי יצא, הקרח, פ"י מי הוא בחי' בינה שמשם יצא הקרח.

והענין כי בינה נקרא קרח כו', והנה מבואר למעלה בפ"י אמ"ר שההפרש בין מים לרקיע הוא, כי המים נידי לכאן ולכאן, שהם עדיין במציאות דבר שאינו מוחלט שיתכן לומר עליו שהוא כך ולא באופן אחר, אלא כמו המים שנידי לכאן ולכאן ואינו דבר העומד וכמשל הטיפה שיכול להיות ממנה התהות הולד בכמה אופנים או חכם או טיפש, והוא עד"מ בחי' גילוי השכל טרם שבא לידי השגה שיוכל להתפשט ממנו ההשגה בבחי' ואופנים אלו או אחרים כפי שיעמיק באיזה סברא כו', ומשא"כ בחי' רקיע הוא כאשר נתגשם בהשפע בבחי' דבר העומד ממש וכדוגמות הקרח שא"א לו להשתנות והרי הוא בבחי' דומם ממש, וכמו הטפה, אחרי שנעשה ממנה צורת הולד כו', והרי זה עד"מ כשבא השכל לידי השגה שאז א"א לו להיות משתנה וכמו שהוא ישאר, ולכך איתא בווהר דבינה דינא מתערין מינה ולפי שבינה הוא בחי' קרח דהיינו אחרי שבא ההשגה מהשפעות החכמה בבינה שארי דינין מתערין מינה על המנגד, משא"כ בהיות עדיין בבחי' חכמה אין

שם התעוררות הדינין אחרי שאינן בבחי' השגה מוחלט אך יתכן לומר שם מנגיד כלל, והנה כמו שיש בחי' קרח בבינה דאצילות כך יש בחי' קרח במלכות דאצי' והוא ענין הפרסא שבין המאציל לבריאה, כי הנה הנבראים הם בעלי גבול היינו שהשגתם מוגבלת במדה וגבול, היינו שעד כאן יושג ולא יותר והרי זה בחי' ריחוק ודלוג גדול מבחי' אצי' שהוא בחי' כחות המתפשטים בלתי גבול ותכלה, ולזאת בכדי שיהי' התהות הנבראים ממלכות דאצי' הוא ע"י פרסא המפסקת שהיא הגורמת השינוים, והיא הנקרא בחי' קרח, וכמו עד"מ מאדם כמ"ש מבשרי אחזה כו', שהקנה והושט הם אברי הנשימה, והם עצמם באים אח"כ ויורדים בכרס וקיבה ונעשים אברי המזון שהוא בחי' ירידה ודילוג גדול, והיינו ע"י החצר הכבד המפסיק בין אברי הנשימה לאברי המזון, שע"י שעוברים דרך בו הם משתנים ממהות למהות כו', וכמו"כ יש בחי' פרסא עד רום המעלות, דהיינו בבינה דאצי', ובבינה דאריך כו' כמבואר בכמה מקומות דקרומא פסיק במעי דאימא, וקרומא דחפי' על מוחא, והנה בחי' קרח ופרסא זה צ"ל לפתות אותו פיתים שזהו פי' משליך קרחו כפיתים, והענין הוא שכדי שיהי' עילוי בנשמות לקבל השגה יתירה למעלה מצמצום הפרסא, וכמו בשבת שהוא זמן עליות הנשמות לעולמות, וגם עולמות גופא להיות עלי' לעולמות העליונים כידוע, וכמו שמבואר בזהר בענין שלושה סבין שנסתלקו * דפרסא נטלי אילין, דהיינו שע"י בקיעות הפרסא יכולים להתגלות כו' וד"ל והם כדוגמות הכוכבים שבוקעים דרך מחיצות הרקיע ומאירים לארץ, והוא כמו ענין הקרי והכתיב שבתורה היינו כל התורה הוא סיפור מעשיות ובהם מתלבשים סודות העליונים ורזין עלאין והקורא בתורה יכול להדמות שאין הכוונה אלא מה שנבין מפשטות הסיפור מעשיות, אבל באמת אינו כן שמלוכשין בהם רזין עלאין וסודות התורה בסיפורים הללו, ולכך כשאינם יכולים להתעלם כ"כ בתוך הסיפורים הם בוקיעים לחוץ, וזהו ענין הקרי והכתיב, ומובן לכל שיש בזה כוונה נעלמה וסוד הכמוס כו', כי מחמת שהם אינם יודעים שום טעם על זה מוכרחים לומר שזה למעלה משכלם לכן הם יודעים שיש בזה סודות גדולות, כן הוא כל הסיפורים והמעשיות, וכמו"כ יובן מזה למעלה בענין בקיעת הפרסא דמלכות דאצי', דהיינו מפני שאין האור יכול להתעלם כ"כ תוך הפרסא דמלכות דאצי' מוכרח להתפשט ולבקוע בפרסא כו', ועי"ז הבקיע יכולים הנשמות דבייע שלמטה מן הפרסא להתעלות בבחי' אצי' שלמעלה מן הפרסא וכמו"כ בפרסא דבינה שע"י בקיעות הפרסא יכולים להתעלות בפנימיות בינה, וזהו לפני קורתו מי יעמוד פי' מי הוא בחי' בינה תעמוד לפני קורתו ובוקע כנ"ל, וגם הענין הוא ע"ד שאמר אם עוונות תשמר י"ה ה' מי יעמוד והיינו בחי' בינה הנקרא מי תעמוד לפניהם ונמתקים להיות בחי' בקיעות הפרסא שע"י יכולים הנשמות להתעלות למעלה מן הפרסא, ישלח דברו וימסם ישב רוחו וילו מים.

(*) תיבה אחת אינה ברורה בכתיב.

הנה פירוש דברו ורוחו הם בחי' קול ודיבור, כי הקול הוא נמשל מהבל הלב שנקרא רוחו כידוע, והנה בחי' יחוד קול ודיבור הוא בבחי' השתלשלות מעולם ועד עולם עד רום המעלות, דהיינו שיש בחי' קול ודיבור באצי' והם זו"נ, ויש בחי' קול ודיבור דא"ק והם בחי' מ"ה ובין דא"ק, והענין הוא שכמו שיש מעלות ומדרגות בבחי' הגבורות המצמצמין ומגלידים שאם הם בתוקף ועוז יתהוה מזה צמצום גדול כדוגמת הקרח כו', כך יש ג"כ מדרגות בבחי' חסדים הממתיקים הגבורת, דהיינו כמו למשל בחמימות השמש שמפשרת את השלגים שאם תהי' בתוקף והתגברות אז גם אף הקרח ימס ממנה ויהי' למים, ואם לא תהי' כ"כ בהתגברות לא ימס ממנה כ"כ וכך בבחי' החסדים העליונים הממתיקים הגבורת יש ג"כ חילוקי המדרגות, גם הם בבחי' התגברות בתקף גדול והוא הנקרא למעלה גבורה שבחסד כלומר התגברות החסד והוא למשל חמימות האש בתקף כחום היום כו', אז יומתק גם צמצום גדול שבאו מסיבות גבורת תקיפין כו', ואם לא יאירו כ"כ בהתגברות לא יוכל להמתיק גבורת וצמצומים גדולים כ"כ, וזהו ההפרש שבין דיבור שהוא בחי' ב"ן דא"ק הממתיקים הגבורת לבחי' רוח שהוא בחי' מ"ה דא"ק שע"י שישלח דברו וימסם ויהי' למים, והיינו שכשיומתק הגבורת אז יתהפוך גם המה להיות מהם מימי החסדים, וכמו שע"י הפשרת השלגים או שנמס הקרח מיתוסף ונעשה מים, ונמצא שהגלוד והקרושה שבא מסיבת רוח צפון שמבחי' גבורת דאגלידו מייא נהפכין הם עצמם להיות בחי' מים ע"י חמימות השמש שהוא התגברות החסדים, או במשל הצמצום והביטול שיש בהתלמיד בשעה ששומע השכל מפי הרב, והיינו שצמצום זה עצמו גורם אח"כ ההשפעות שיכליים חדשים שישפיע הוא לזולתו מה שקיבל מהרב, או כמשל העצרת המים שנעצרו בדף שלא ירוצו ויומשכו ע"י הדף שמסתיר אותם שעצירה זו הוא מבחי' גבורת וצמצום, ועכ"ז היא העצרה גופה זורמות אח"כ שיטפת ומרוצת המים בתקף גדול היינו כשנלקח הדף והוסר הצמצום, ונמצא שאלו לא הי' בתחילה הצמצום לא הי' אח"כ התגברות בהשפעות שהמה מבחי' חסדים וכמובן מפי' הנ"ל, וכך ע"י צמצום עליונים הנקרא שלג שהוא בחי' הצמצום דגבורה דע"י כשמתלבש בח"ס או בחי' צמצום הפרסא שנקרא קרח כו', וכיוצא בהם כשהם מתמתקים ע"י החסדים או נהפכים גם הם לבחי' חסדים להיות נוספים מימי החסדים, וזהו שאמר אנכי מגן לך שכרך הרבה מאוד, אנכי מי שאנכי בחי' רדל"א, ועי"ז שכרך הרבה מאוד בלי גבול היינו שיתגלה בחי' פנימיות הכתר שנקרא הרבה מאוד, וז"ש ישלח דברו וימסם שהן עצמן יהפכו למים, אך הנה ע"י שישלח דברו בלבד שהוא בחי' ב"ן דא"ק לא יהי' רק ההמסה בלבד, אבל לא שיומשך למטה בחי' מ"ד אבל ע"י שישב רוחו היינו בחי' מ"ה דא"ק שהוא מבחי' חסדים גדולים ביותר אז יזלו מים שיומשכו ההשפעה למטה, כמ"ש ונוזלים מן לבנון, ומה שאמרו בלשון הזולה הענין הוא שלהיות בחי' עצמיות הכתר עליון הרי הוא למעלה מהנאצלים וא"א להם להכיל ההמשכות, אמרו אם לא ע"י שיתחלק לחלקים קטנים כדוגמת הזולה טיף טיף, וכמו שית' לעיל בענין הכל שבמזאל תליא

מילתא מגיד דבריו ליעקב כו' פי' אחר שאמרו יזל מים דהיינו שיומשך מימי החסדים בא לפרש מהו ענין הזלה ואמר מגיד לדבריו ליעקב מגיד הוא לשון המשכה דהיינו שיומשך עייז בחי' התורה הנקרא דברו.

והנה ידוע דבתורה יש נגלה ונסתר דהיינו אתכסיא ואתגליי' וזהו ענין דבריו ליעקב וחוקיו ומשפטיו לישראל היינו ישר א"ל והוא מוחין דז"א שנמשכין מפנימיות אבא דנותן לו חוקיו ומשפטיו שהוא פנימיות התורה, וליעקב שהוא בחי' יו"ד עקב היינו בחי' חיצוניות אבא נותן לו דבריו שהוא הדיבור היינו חיצוניות התורה, ועכ"פ כלליות התורה היינו הנגלה והנסתר ניתנה לישראל לבד ולא לא"ה, כמ"ש לא עשה כן לכל גוי והטעם הוא כי התורה היא להבדיל בין הטמא ובין הטהור שהוא בחי' בירור בירורים, וידוע דהמברר צריך להתלבש בהמתכרר, ולכן יש תורת כריאה ותורת יצירה כו' כידוע דהיינו מתלבשות המכרר בהמתכרר אמנם שורש ומקור התורה הוא למעלה מן התוהו והתיקון שהם מברר ומתכרר, ולעתיד אחר שלימות כל הבירורים כמו שנאמר בלע המות לנצח אזי תתעלה התורה שהיתה נשפלת לברר בירורים לשורשה לבחי' ישראל לבד היינו להיות שורשה ממקום שאין שם שורש ויניקת החיצונים שיהי' בחי' בירורים כו', והיינו בחי' קו האמצעי שמברייח מן הקצה העליונה להקצה התחתונה שממנו אין להם יניקה כלל, כמו שאמרז"ל לא כאברהם כו' ולא כיצחק כו' אלא כיעקב שהיתה מטתו שלימה היינו בחי' ת"ת שהם כולל מחו"ג שהם קו האמצעי שהוא בחי' ומדרגות יעקב, כי אברהם ויצחק הם רק חסד וגבורה והוא קו ימין ושמאל ויש יניקה לחיצונים דהיינו רישא דעשיו מגיע בעטפי' דיצחק אבל קו האמצעי שהוא מדרגות יעקב אין להם שום יניקה לחיצוניא כלל וכלל והרי הוא למעלה מכל דהיינו המברר והמתכרר, וע"כ נתנה התורה לישראל ששרשם ג"כ ממקום הנ"ל, אבל משא"כ אוה"ע שהם בבחי' מתכררים לא עשה כן לכל גוי, והיינו שלא נתן לה התורה כי משפטים בל ידעום כו' הללוי' וד"ל.

דרוש בחודש סיון דשנת תקס"זיין בק"ק לאד"י

הנותן שלג כצמר כו' אם יהי' חטאיכם כשנים כשלג ילבינו, ואם יאדימו כתלע כצמר יהיו. ולהבין כל אלה כי הנה הכתר הוא ממוצע בין מאצי' לנאצלים, והיינו נקודה אחרונה שבמאציל שורש וראש לכל הנאצלים, ולהבין כי הנה יש חיצוניות כתר ופנימיות כתר חיצוניות כתר הוא ז"ת דאריך שמלובשים בנאצלים, ופנימיות כתר הוא ג"ר דאריך, ועזי' נאמר המתנשא מימות עולם היינו שאינם מתלבשים כלל בנאצלים והיינו ימות עולם, והנה כתיב ישכיל עבדי ירום ונשא וגבוה מאוד גבוה הוא מלכות

דאצי' נשא מסטרא דאברהם וגבוה מסטרא דיצחק מאוד מסטרא דיעקב והם חג"ת דאריך והם שורש המדות היינו חג"ת דאצילות ונקראים אברהם יצחק ויעקב, אבל אלוקי אברהם ואלקי יצחק ואלקי יעקב הם ג"ר דאריך, כי גדול גיבור ונורא בלא ה' הוא חג"ת דאצי', אבל הגדול הגיבור והנורא הם חג"ת דעתיק שמשם שורש • והז"ת דאריך הם שורש כל האצילים • כי מדות אינן עיקר שורשם מחו"ב, רק מהרצון, כידוע שזעיר בעתיק אחיד ותל"י רק שבחו"ב הם דרך הלבשה לרצון היינו שיהי' ג"כ השכל מסכים לזה אבל באמת בהבטל הטעם לא יתבטל המדה כלל, וע"כ ישכיל עבדי מסטרא דאבהן שהם חג"ת דאריך כי הוא שורש לזו"ג, וזהו שאמרז"ל בלילה הקב"ה רוכב על כרוב קל ושט בחי' אלף עלמין, וצריך להבין כי הקב"ה הוא בחי' זעיר דאצי' ורוכב על כרוב קל הוא בחי' מלכות דאצי' ובלילה הוא בחי' הסתלקות למקור שהוא חג"ת דאריך ע"כ הוא שט בחי' אלף עלמין, והוא יסוד ח"י עלמין דאריך כי ביום הוא בחי' ז"א היינו חסד אל כל היום והוא מאה ברכאן, כי בז"א הוא ע"ס ויו"ד כלול מיוד הוא מאה ברכאן, ונמשך המאה ברכות האלו לזו"ג בחי' חוליין שבשדרה שהוא ח"י ברכאן דצלותא אבל בלילה הוא הסתלקות ממטה למעלה היינו ברך יעקב היינו ח"י עלמין דאריך והוא ח"י אלף כי מאות הם בז"א ואלפים הם באריך ורכבות הם בעתיק, וזהו ותנח התיבה בחודש השביעי על הרי אררט, כי בראש השנה הוא ג"כ הסתלקות למקור, רק שהסתלקות היא על הרי אררט היינו למעלה מטורי קדמאן והיינו יומין קדמאין שהם ז"ת דאריך, אבל הסתלקות ברה"ה הוא בג"ר דאריך המתלבשות בז"ת דעתיק היינו חסד דעתיק מתלבש בגלגלתא דאריך וגבורה בחסד ת"ת בנינה דאריך כו', והנה ידוע שיש זיין תיקוני רישא והוא מבחי' גלגלתא וי"ג ת"ד הוא מח"ס, וב' פיאות הראש הוא ממוצע בין זיין תיקוני רישא ליי"ד ת"ד, וזהו ויעבור ה' על פניו ויקרא ה' ה' הם ב' פיאות הראש כי אל הוא המשכה לרחום וחגון הם י"ג ת"ד, והנה כתיב לבושי' כתלג חיורר ושער רישי' כעמר נקי והנה לבושי' הם י"ג ת"ד כי תרגום ולא ילבש ולא יתקין, ושער רישא הוא ז' תיקוני דגלגלתא, והנה ידוע שגוון היותר לובן מורה על חסדים כו', ומעתה יפלא מה שהימשיל הי"ג ת"ד לשלג ושערי רישי' לצמר נקי אלא ידוע במראות נגעים שהשלג הוא מדרגה ראשונה מהלבנונית והצמר הוא מדרגה כו' מהשלג, כידוע בהרת עזה כשלג שני' לה • ושאת כצמר לבן כו' ומעתה למה הימשיל י"ג ת"ד שהם מח"ס שבו גבורה כנ"ל, לשלג, שהיא מדרגה ראשונה של הלובן, וזיין תיקוני דגלגלתא שבו מתלבש חסד דעתיק, הימשיל לצמר שהוא אינו לבן כ"כ כמו השלג וצריך להימשיל להפור, אך הענין הוא דהנה כתיב יום ליום יביע אומר אומר ר"ת הוא אור מים רקיע, כי הנה בכל דבר ודבר יש בחי' אמ"ר ויש לזה ב' משלים א' מגשמיות הטיפה וא' משכל הרוחני כי הנה הטיפה היא

(*) תיבה אחת אינה ברורה בכתי"י.

(**) כ"ה בכתי"י.

ממוח היינו כשהיא עדיין במוח היא בוודאי רוחני כי אם הי' גשמי א"כ בהמשך הזמן הי' נחסר מהמוח, כי ידוע שדבר גשמי א"א להעמיד על ארכו אך כשבא הטיפה מהמוח לחוט השדרה היא נשגשם קצת, והוא בחי' מים דניידי כי עתה שייך לומר חכם יהי' או טיפש, כי קודם לכן כשהי' הטיפה במוח עדיין לא שייך לומר עליו חכם יהי' או טיפש, כי הוא עדיין בחי' אור, אך אח"כ יהי' הגשמה קצת להיות בבחי' מים, אך הוא עדיין טל ומים כי טל הוא לחלוותי הארץ היינו על הגיזה יהי' חורב ועל הארץ יהי' טל ומים הוא הגשמי קצת להיות דניידי, והנה אור הוא בחי' חסד שנאמר וירא אלקים את האור כי טוב אך טוב וחסד ירדפוני, ומים הוא ג"כ בחי' חסד שירדן ממקום גבוה כו', אך מים הוא הגשמה קצת, אך הנה רקיע הוא בחי' קרח, וכמ"ש ודמות על ראשי החיות רקיע כעין הקרח והנורא, והוא עדי"מ הקרח העומד במקום אחד ואינו ניידי לכאן ולכאן, והנה מבחי' מים שיהי' מזה בחי' רקיע הוכרח ג"כ להיות הגשמה כמשל הגשמים שמתחלה העבים משקה א"ע במים ונעצרים העבים במים כי מייא בעבא מיבלע בליעי, ואח"כ יורד המטר טיפין טיפין וע"כ נקרא גבורת גשמים היינו מחמת העצרה שנעצר בהעבים מחמת זה יורד הגשמים טיפין טיפין בהתחלקות, כי בלא זה הי' יורד בשטף גדל ולא הי' יכול לצמוח שום דבר וזהו ועצר את השמים היינו אפילו טיפין לא יהי', והנה כמו כן להיות בחי' רקיע שיהי' הולד בהתחלקות האברים מוכרח להיות תחילה בחי' עצרה היינו להעציר בבטין הנוק' ט' חדשים והוא בחי' רקיע היינו בחי' קרח ובאופן אחר א"א להיות להשתנות לכן רק כמו שהיא עתה חכם או טיפש, והנה כמו שיש בחי' העצרה בבטין הנוק' ט"ח ואח"כ נעשה הולד בהתחלקות אברים כמו"כ יש בחי' עצרה בזכר היינו קודם שיוצא הטיפה כו', כי בלא זה הי' יורד בשטף גדול ולא הי' יכול להיות בחי' הולדה לכן מוכרח להיות תחילה העצרה בכליות ואח"כ יורד בהתחלקות כמו שהמים נעצרים בעבים ואח"כ יורד טיפין כמו"כ בזכר בתחילה נעצר בכליות ואח"כ יורד ג' טיפין בהתחלקות כידוע, והנה יש עוד משל ב' היינו מרוחני השכל כי כח המשכיל על דבר שממנו נופל לו השכל ובריקות וסריקות החכמה הוא בחי' אור ומים היא ברק המבריק כי הוא בחי' מים דניידי היינו שיכול להיות הבנת של השכל באופן זה או באופן אחר, ובחי' רקיע הוא בחי' בינה היינו בחי' קרח שא"א להיות באופן אחר, כו' כמו שהוא עתה, והנה בבחי' מים גופא יש מים רקיע וברקיע יש ג"כ מים רקיע כי הנה רקיע הוא בחי' בינה, וכשאדם מבין השכל בפ"ע אז הוא בחי' רקיע היינו שאינו יכול להיות באופן אחר רק כמו שהוא מבין, אבל כשצריך להסביר לחברו הבנת של זה השכל אשר הוא מבין בפ"ע אזי יכול להסביר לחברו בכמה אופנים שונים נמצא זה השכל שהוא מבין בפ"ע הוא נקרא בחי' מים דניידי היינו שיכול להסביר לחברו בכמה אופנים שונים דהיינו למי שהוא בר דעת יכול להסביר באופן זה, ומי שאינו כ"כ ב"ד מוכרח להסביר לו באופן אחר בכדי שיוכל לקבל, אבל בהסבר שמסביר לחברו הוא בחי' רקיע שאינו יכול להיות באופן אחר, וע"כ יכול להיות לפעמים ששני תלמידים

מרב אחד יחלקו בהלכה זה אומר כך וזה כך אף ששניהם שמעו מרב אחד, וכל זה מחמת שלוה הסביר לו הרב באופן זה ומזה ההסבר מוכרח שהדבר כך במשמע, ולזה הסביר כך לכן אצלו כך וזהו מחלוקת שמאי והלל, וזהו שאמרו חכמים הזהרו בדבריכם שמא ישתו התלמידים כו', והנה בבחי' חכמה יש ג"כ מים רקיע כי הנה אמרו כל תלמיד שיושב לפני רבו ואין שפתותיו נוטפות מר תכוונה כו', והיינו כי המקבל בשעה שמקבל מהמשפיע צריך להיות להמקבל כיווץ בעצמותו ולהיות מופשט מעצמותו, ואם לא יהי' התפשטות מעצמותו לא יוכל לקבל והיינו כלי ריקן מקבל וכלי מלא אינו מקבל כידוע, ואפילו תשוקה גופה היינו בכדי לקבל ההשפעה לא יהי' לו בשעה שמקבל, כי אדרבה צריך להיות בבחי' קרירות, ומה שנאמר ואל אשרך תשוקתך זהו קודם ההשפעה אבל בשעה שמקבל ההשפעה צריך להיות בבחי' קרירות, וכל זה מחמת שהתשוקה היא התפשטות בעצמותו והוא אדרבה צריך לבטיל א"ע מעצמותו, והנה אם תלמיד יושב לפני רבו ומקבל איזה שכל מרבו אם בשעה שהוא ישאל מהתלמיד איזה דבר הלכה בוודאי התלמיד ההוא לא ישיבנו כי איידא דטרידו למיבלע לא פליט, אך הנה הצמצום הזה אינו צמצום אמיתי כ"כ כי זה מה שאינו משיב הוא מחמת שאינו פנוי כי טריד לשמוע השכל מהרב, אך הצמצום האמיתי הוא כי אף שיהי' התלמיד במקומו ויושב בעצמו וטרוד בשכלו ואם ישאלנו אדם ואינו משיב זהו הצמצום האמיתי, והנה כמו"כ בחכמה כי מחמת שהחכמה טריד תמיד לקבל ההשפעה מכתר לכן אינו יכול להשפיע והוא כח העצרה שבחכמה ומחמת זה יכול להיות אח"כ התחלקות לג' טיפין ביסוד אבא הוא חכמה כידוע וזהו שלושת החיצים צידה אורה הוא ג' טיפין דיסוד אבא וזהו שמבואר בזהר כשושנה בין החוחים היינו אור דאתבריא ואתגניז במ"ב זיווגין, כי הנה אור הוא כח המשכל איתבריא היינו שנעשה בחי' הגשמה דהיינו בחי' מים אבל אח"כ איתגניזו הוא כח העצרה שבחכמה והוא בחי' ביטול שבחכמה וע"כ הי' משה כבד פה וכבד לשון כי משה הי' מבחי' ביטול שבחכמה ולכן לא הי' יכול לדבר כמשל התלמיד אשר הוא ביטול במציאות ממש לפני הרב כנ"ל, ומכח העצרה זו שבחכמה הי' יכול להיות ל"ב פעמים ויאמר אלוקים והיינו בבחי' ההסתלקות כי ויאמר הוא בעל המאמר היינו יסוד אבא ואלוקים הוא נוק, והיינו כי בתחילה לא הי' התחלקית כי הי' הכל נכלל במאמר אחד כמבואר והלא במאמר אחד יכול להבראות אלא בראשית נמי מאמר הוא דהיינו הצמצום לכן היה מוכרח להיות העצרה בכדי שיהי' אח"כ התחלקות וד"ל. וזהו ג' בני נח כי נח הוא יסוד אבא וג' בניו הוא ג' גווני קשת דהיינו ג' טיפין דיסוד אבא כנ"ל. ובכדי שיהי' בחי' הולדה היינו בחי' רקיע ע"כ היה מוכרח להיות בתוכה יב"ח להיות נעצרים ומחמת כח העצרה בתוכה שהיא בחי' מלכות דאצי' הי' אח"כ בחי' הולדה, וזהו מאלה נפצה כל הארץ וד"ל, והנה כמו"כ בחי' אור א"ס יש ג"כ בחי' רקיע כדי להתהות בחי' מים והוא מה שח"ס שהיא כח המשכל טריד לקבל מגלגלתא

שהיא כתר דכתר ואיידא דטריד למיכלי לא פליט והם הי"ג ת"ד היינו אבא יונק ממזל הח' כו', ומזל הוא מלשון יזול מים שהוא לשון הזלה טיפין טיפין כי מחמת כח העצרה שבח"ס כח המשכיל, ע"כ הוא טיפין טיפין כמשל הנ"ל, וזהו ג' פרסות שמפסיק בין כתר לחכמה ובין חכמה לבינה ובין בינה למדות וד"ל. והנה יש ג' בחי' שלג כפור וקרח שלג הוא ג"כ ממים שנקרשים ואינו הגשמה כי"כ כי תיכף נמוס ימוס, וכפור הוא הגשמה יותר מעט, כי צריך לחמימות השמש כמו שכתוב במן דק ככפור על הארץ וחס השמש ונמוס אבל בקדרותא דצפרא אינו נמוס, וקרח הוא הגשמה יותר וצריך תוקף דחום ביותר ויכולים לעבור עליו במשאות גדולים, והם כנגד ג' צמצום והיינו צמצום האחד הוא בחי' שלג והוא בחי' י"ג ת"ד, וכח העצרה שבחכמה הוא בחי' כפור, וצמצום הג' הוא בחי' קרח ויוכל לעבור עליו כנ"ל. והנה תוקפא דצפון אגלידו מיא כי כל אילו הצמצומים הם שורשם מח"ס שבו מלוּבש גבורה דעתיק, והנה אמרו שערי דראשי' שעעין ושערי דדיקנא תקיפין והנה לכאורה יפלא והלא הם י"ג מדות הרחמים אך הענין הוא כן, כי הנה עד"מ שיש בני אדם הלומדים הלכה אחת זה לומדה הלכה כמו שהוא וזה לומד כמו שהוא, היינו בעינן ובפלפול וקושיות עם שאח"כ כל הפלפול יגיע אל אור האמיתי היינו ההלכה כמו שהיא, והחילק בין שניהם הוא, היינו שזה הלומד ההלכה כמו שהיא יכול להיות לו מנגדים להקשות שמא אינו כך, וזה שלומד בפלפול ועיון אין לו מנגדים כי אדרבה ע"י המנגדים יתחזק אור האמת יותר, וזה החילק בין ר"א בן עזרי' ובין ר"א בן ערך, היינו שזה בור סיד שאינו מאבד טיפה היינו הוא עצם ההלכה כמות שהיא, וזהו כמעין המתגבר, היינו תגבורת השכל בפלפול עד שאחר כל הפלפול יתחזק אור האמת, וזהו עד"מ כמו מעיין היינו שכל מה שהולך בם המים מתחת לארץ יותר הם מתקיימים ונעשים צלולים, כך כל מה שיורד המכרר בהמתברר לבררו ומתלבש השכל בהמנגיד אח"כ יבורר האמת יותר ויתחזק כמו"כ המשל הנ"ל, והנה ידוע שבגלות העיקר הוא לברר בירורים ולכן התורה נתלבשה בטמא טהור כשר ופסול אסור ומותר והיינו מחמת שכל התכללות הוא רק לברר בירורים, וזהו חטא מי מריבה יען לא האמנתם בי להקדישני היינו שקדוש ומובדל, ואלו לא היה החטא של מי מריבה לא הי' התורה בדרך פלפול ולא הי' צריכים לברר בירורים והי' קדוש ומובדל בעצמו, והנה המכרר הוא תגבורת השכל ולא עצם השכל בעצמו כי עצם השכל הוא גבוה מאוד נעלה והוא אינו יכול לירד ולהתלבש בהמתברר, רק מה שיורד ומתלבש בהמתברר אינו רק תגבורת השכל, והנה אחר כל הבירורים נתעלה תגבורת השכל לעצם השכל, והנה עכשיו בגלות הב' דברים האלו היינו המכרר שמתלבש בהמתברר, הוא ח"ס המלוּבש בו גבורה דעתיק והוא תגבורת השכל ותגבורת החסד כי עצם השכל להיות גבוה מאד נעלה אינו יכול לירד ולהתלבש בהמתברר, אך מי הוא המכרר הוא ח"ס המלוּבש בו גבורה דעתיק, אך לעתיד אחר גמר כל הבירורים אזי יתעלה תגבורת השכל

לעצם השכל והיינו שחכמה סתימאה נתעלה לגלגלתא כידוע, ואז לא יכנף עוד את מוריך דהיינו שיהי' התגלות התורה והתגלות אלוקית ולא יהי' עוד התורה מלובש בטמא טהור כו', אבל עתה כשהוא עדיין בברורים אזי המברר הוא גבורה שבחסד דהיינו תגבורת החסד תוקף הלכנונית, וזהו הנותן שלג כצמר, שזה שבח שלעתיד לבא יהי' מדרגות השלג שהוא המברר שיתלבש בהמתברר, כמדרגות הצמר שהוא למעלה מהמברר ומהמתברר כנ"ל וד"ל. משליך קרחו כפיתים, היינו כמו שבמלכות יש פרסא ודרך אותה פרסא מלכות בוקע הארה ומאיר ב"ע כך בכינה יש בחי' קרח והוא פרסא בין בינה למדות וצריך ג"כ בקיעות המסך, וזהו ענין סכך בסוכה היינו מקיפים דאימא, לכן צריך להיות הכוכבים נראין מתוכה והוא בחי' חסדים שבוקעים דרך פרסא, וזהו ענין קרי וכתוב שבתורה כי התורה נתלבש בסיפורי מעשיות, וקרי וכתוב הם בחי' כוכבים הבוקעים המסך היינו שעי"ז מובין לכל שאינו כפשוטה, וזהו פ"י משליך קרחו היינו בחי' קרח דבינה כפיתים היינו לפתת אותה פיתים והוא בקיעות המסך דבינה, ישלח דברו וימסס ישב רוחו יזלו מים הנה רוח דרום אשתריאו מיא, כי הנה לעתיד שיתעלה הח"ס להיות במדרגות גולגלתא דאריך או לא יהי' בחי' כח העצרה היינו שהוא בחי' ביטל לגלגלתא כי עתה נתעלה היא עצמה לבחי' גלגלתא אזי הוא רוח דרום אשתריאו מיא, וישלח דברו הוא ב"ן דא"ק וימסס היינו יהי' נעשה רק המסה במקומה וישב רוחו הוא מ"ה דא"ק יזל מים שהוא נוזל השפעה, מגיד דברו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל, כי הנה לעתיד יהי' נתעלה התורה למעלה מהמברר והמתברר, ע"כ לא ניתנה תורה רק ליעקב, כי הוא קו האמצעי שאין בו פסולת כי לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל ולא כיצחק שיצא ממנו עשיו אלא כיעקב כו' לכן מגיד דבריו ליעקב וד"ל.

בעזרה שבת שלפני חג השבועות

בחדש השלישי לצאת בני מצרים ביום הזה באו מדבר סיני. הנה כתיב ביום הזה באו כו' ולא פירש באיזה יום אלא שחכמים דרשו שהוא בר"ח כתיב הכא ביום הזה וכתוב התם החדש הזה. ויש להבין למה נק' ר"ח זה ביום הזה סתם כו'. אך הנה הענין יובן בהקדים שרש ענין קבלת התורה והלא גם קודם מ"ת היו צדיקים גדולים כמו האבות שהן המרכבה גם בלתי קבלת התורה ולמה ניתנה התורה לישראל דוקא. אך הענין הוא דכתיב באברהם הלוך ונסוע כו' ואמר בווהר שהלך ממדרגה למדרגה במדרגת האהבה והדביקות מדי יום ביום עד שנעשה בחי' מרכבה ממש לבחי' אור אהבה עליונה דאצי' כי רוח אייתי רוח ואמשיך רוח כמים הפנים וכו' ונק' אברהם אוהבי אך מ"ש הלוך ונסוע נסיעה זאת היינו כמו ענין היציאה היציאה.

ממקום למקום כך יצא אברהם הלך ונסוע באור האהבה עד קיום בעילוי המדרגה יותר ואמנם נסיעה זאת נאמרה כשיצא אברם ממצרים הנגבה וכמ"ש ויעל אברם ממצרים כו' פי' מצרי"ם הוא אותיות מצר מ"י דהיינו בחי' הצמצום והמיצר והגבול בהיות שהנפש האלקי' מוגבלת מאד במאסר חומר הגופני עד שגם אם לבכו ושכלו עפ"י ההתבוננו' בחו"ב שבנפש האלקי' יתפעל באהב' לדבקה בו ית' הנה חומר מחשך הגוף מונע לנפש האלקי' לצאת מנרתקה להיותה מוגבלת במיצר וצמצום החושך הזה כידוע אבל אברם הוא שיצא ממאסר החושך החומרי הנק' מצרי"ם וזהו ויעל אבר"ם ממצרי"ם כו' וכל יום ויום ה"י הולך ונוסע מן המיצר הזה בכיטול וכלות הנפש יותר וזהו שאמר הלויך ונסו"ע ויש בנסיעה זאת ב' עניני' א' שיצא מנרתק חומר הגופני והב' שנתדבקה נפשו באור אלקי' חיים וה"ו כמו שיוצא אדם ממקום זה והולך למקום אחר שכל מה שנתרחק יותר ממקום שיצא משם נתקרב יותר אל המקום שבא לשם כו' וזהו פי' הלויך ונסוע באור אהבה וכלות הנפש וממילא יצא מן המיצר בכל יום בתכלית היציאה והיריוק עד שנעשה בחי' מרכבה ממש למעלה באצ"י וכמ"ש רז"ל האבות הן המרכב"ה וע"ד שאמר בענין הברכות בכללן' נ"י והיית אך למעלה כו' וד"ל.

והנה ענין ההתבוננו' שמחמתה תתפעל הנפש האלקי' הנה ידוע שהוא ע"י שמתבונן איך שהוא ית' מחיה כל העולמו' מאין ליש כמ"ש מלכותך מלכו' כ"ע וידוע שבבחי' הדיבור בלבד הוא מחי' ומהווה מאין ליש וכמ"ש דב"ר מליך שלטון פי' עדי"מ המלך אשר בדברו גוזר ואומר ועי"ז מתנהגת כל המדינה כך ע"י בחי' דיבור העליון ב"י מאמרו' כמו יהי רקיע תדשא הארץ כו' וכיוצא הוא ית' מחדש בכל יום כל מעשה בראשית' בכל העולמו' וכמו שאנו אומרי' ברוך שאמר והיה העולם ברוך אומר ועושה וכיוצא בזה וכידוע בפ"י הכתוב בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאו כו' ובמאמר אחד יכול לברוא שהוא מאמר דבראשית כמארז"ל דבראשית נמי מאמר הוא והוא בחי' החכמה שהוא כח כללי לכלל' כל הנמצאים והנבראים וכמ"ש כולם בחכמ"ה עש"ת כו' אלא שנתחלק ל' מאמרו' וזהו פי' שאמר והי' העולם בדיבור ומאמר א' בלבד וד"ל. והנה אנו אומרי' תתברך ה' אלקינו על כל שבח מעשה ידיך הרי נק' כל הנבראי' בשם בחי' המעשה בלבד עדי"מ המעשה שהאדם עושה בפועל כפיו שאין בעשי' ההיא אלא התלבשות מכחות החיצוניות שבנפש בלבד כך כל העולמו' אע"פ שהמה לאלפים ורבבות עד אין מספר ומן הארץ לרקיע ת"ק שנה כו' מ"מ כולם המה רק בחי' העשי' דהיינו שנעשו מבחי' כח המעשה שבאלקו' וזהו על כל שבח מעש"ה ידיך ויש שנקראו בשם בחי' יצירה כמו יוצר משרתים כו' ויש שנקראו בשם בחי' בריאה כמו בור"א קדושים כי כתיב לכבודי בראתי'ו יצרתיו אף עשיתיו שהן ג' עולמו' בי"ע כנודע ויש בכל עולם ג' מדרגו' הללו דבי"ע ודרך כלל בחי' הבריאה והיצירה הן בנשמות ומלאכי' שבכל עולם כי הנשמות הם בחי'

חלק אלוה ממש ונק' בריאה וזהו בורא קדושים והמלאכי' בבחי' יציר"ה וזהו יוצר' משרתים וכולם הם למעלה מבחי' כח המעשה שהיא כח חיצוני ביותר דלכך נא' אף עשיתו א"ף הפסיק הענין כי בחי' העשי' אין לה ערך עם בחי' היצי' והבריא' כערך כח המעשה לגבי כח המחשבה וכח הדיבור שהן בריא' ויצי' כמ"ש במ"א והיינו שאנו אומר' בנשמו' ומלאכי' שנק' משרתים וקדושי' ישתבח שמ"ך לעד מלכינו כו' כי המה מקבלים מבחי' שמ"ך עד"מ השם של אדם שאע"פ שאיננו מעצמות האדם הנה מ"מ כשיקראו לאדם בשמו הוא נפנה בכל עצמותו אל הקוראו בשמו לפי שהשם אחוז בעצמותו אבל ע"י כח מעשיו של אדם לא יפנה האדם עצמותו כמו ע"י כח מעשיו שעשה איזה כלי הרי באחיות הכלי לא יפנה כי כבר נבדל כח עשי' זאת מעצמותו משא"כ קריאת שמו להיות השם כלול בעצמותו כך בחי' המלאכי' והנשמו' אחוזים וקשורים באותיות שמו ית' והן קרובים יותר אל עצמו' אור האלקי לכך או' עליהם ישתבח שמ"ך דוקא כי הם למעלה מבחי' מעש"ה ידי' וד"ל. אך הנה כל זה הוא רק בבחי' ממלא כ"ע שנק' שמ"ז כו' אבל בבחי' טובב כ"ע כתיב אני ה' לא שנית' פי' בלתי המצא שם שינוי כלל בין קודם הבריא' לאחר הבריא' ואין שם חילוק ג' מדרגו' דבי"ע הנ"ל אלא קטן וגדול שוין כמ"ש קטן וגדול שם הוא וכחשיכה כאורה כו' משום דבחי' טובב הוא למעלה מבחי' ההשתלשלו' לגמרי וכמשל העיגול שאין בו מעלה ומטה וכמ"ש ומתחת זרועו' עולם כו' וכידוע שע"ז נא' בשמים ממעל אין עוד ועל הארץ מתחת אין עוד כו' והנה אחר שאמר אני ה' לא שנית' אמר ואתם בית יעקב לא כלית"ם פי' ואתם אין לכם כלות הנפש במס"נ מפני התבוננו' זאת דאני ה' לא שנית' כו' והסיבה המונעת מס"נ זאת הוא חומר מחשך הגוף שנתגשם מאד מחומריות עוה"ז עד שמחמת זה תתחלש כח הניצוץ האלקי וכמ"ש כשל בעוני כחי פי' לא בעוני ממש אלא גם בעונות שהאדם דש בעקביו דכתיב ע"ז עון עקבי יסובבני כו' ובהם נא' כש"ל בעוניי כח"י שע"ז תתחלש כח של ניצוץ האלקי וכמ"ש בזהר דתוקפא דגופא חולשא דנפשא כו' ואין לניצוץ כח ועון למס"נ בהתבוננו' לצאת מנרתק הגוף כו' ולכך ואתם בית יעקב לא כלית"ם מחמת חלישת כח הנשמה וד"ל. והנה לזה הטעם שניצוץ האלקי' חלש בכחו לזאת ניתנה התורה כדי לחזק כחה כי התורה נק' עון כמ"ש ה' עו"ז לעמו יתן ואין עון אלא תורה ולהיות כן היא הנותנת כח ועון גם לניצוץ האלקי שיוכל לצאת ממאסר חומר הגופני וגם הנה התורה נק' תושי"ה כמארז"ל שמתשת כחו של אדם כידוע והענין הוא כי לאום מלאום יאמץ וכשזה קם זה נופל וכמבואר בזהר דתוקפא דנפשא חולשא דגופא והיינו שנחלש כח הסט"א שמצד הגוף ע"י חיזוק כח ניצוץ האלקי שע"י התורה שנק' עו"ז ולכך נק' התורה עון ותושי"ה עון לניצוץ האלקי וממילא תושי' לבחי' נפש הבהמית שבגוף וד"ל וזהו שאמר ה' עון לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום, פי' כמו שאמרו ז"ל ע"פ או יחזק במעו"זו יעשה שלום לי שלום יעשה לי ב' שלומות שלום בפמליא שמ"ע ושלום בפמליא שמ"ט וכך גם בענין זה דהתורה נק' עו"ז ותושי' הרי

יש כאן ב' שלומות שלום בפשמ"ע היינו ככח ועוז שנותנת לניצוץ האלקי שע"ז יתחבר אור הניצוץ באלקות כו' ושלום בפשמ"ט להפריד הניצוץ מכח הסט"א במה שמתשת כח נפש הבהמיו' כנ"ל וד"ל.

אך הנה יש להבין כיצד תהי' התורה עוז ותושי' והלא מצד גופי עניני ההלכות שבתורה הרי המה מלוכשים בענינים גשמי' כמו מצות תרומו' ומעשרו' בתבואות ומצות ציצ"י בצמר וכיוצא ואיך יועילו להיו' כח ועוז להשגה האלקי' בנפש האלקי' להיו' לה עוז וכח במס"נ וכיוצא. אמנם הענין הוא די' ש להבין בעיקר כללות ענין קבלת התורה דכתיב בפ' די' הדברות העליונות שהוא עיקר קבלת התורה וידבר אלקי' את כל הדברים האלה לאמ"ר, ולכאורה תיבת לאמר אין לה הבנה גם ע"ד הפשוט דא"א לפרש כונת לאמר לאמר לזולתו שהרי כל ישראל שמעו בעצמם כמ"ש פנים בפנים דיבר ה' עמכם כו' וגם את אשר ישנו פה ואת אשר איננו פה כו', אלא פי' לאמר היינו ציווי לכל ישראל שכל הדברים האלה יאמרו תמיד לדורות בכל עת שיאמרו כדיבור ד"ת הללו הגם שכבר נאמרו למשה יאמרו אותם הדברים דהיינו להיו' דבר ה' בפיהם תמיד במקרא וגם במשנה בהלכות ואגדות שכולם נאמרו למשה בסיני והגם שנזכר במשנה וגמ' שמות התנאים והאמוראי' כמו ב"ש אומרי' ב"ה או' ר' פלוני או' היינו דבר ה' שיצא בפי ר' פלוני את אשר נאמר למשה בסיני כי גם מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש הכל נאמר למשה כו' וז"ש בתורה ודברי אשר שמתו בפ"ך דבר"י ממש והיינו פי' ענין קבלת התורה בפ' זו די' הדברות שהוא במה שאמר וידבר ה' את כל הדברים האלה לאמ"ר פי' שכל הדברים האלה יהי' נאמרים תמיד כמ"ש ודבר"י אשר שמתו בפ"ך והוא שרש קבלת התורה לעתיד שיאמרו בני' כל האמור למשה כי י' הדברו' כללות כל התורה היא כנודע וכאשר נא' בהם לאמ"ר הוקבע ציווי זה בכל התורה שתיאמר כדיבור כו' וד"ל. ובזה יובן מארז"ל ע"פ והודעתם לבניך ולבני בניך כו' וסמיך לוי' יום אשר עמדת לפני ה' כו' מה להלן באימה וביראה ברדת ובזיע' אף כאן באימה וביראה כו' ולכאורה אין זה מובן איך ידמה לימוד התורה עכשיו לקבלת התורה בהר סיני שבהר סיני עמדו ישראל פב"פ עם ה' וע"כ נפל עליהם אימה ופחד עד שעל כל דיבור פרחו נשמתן אבל עכשיו בהסתר אלקי' האיך ילמוד אדם באימה וירא' ממש כמו באימה וירא' שהיתה בזמן מ"ת עד שאומר מה להלן כו'. אך הענין הוא משום דגם עכשיו בכל עסק התורה ביחוד הנה דבר ה' זו הלכה היא המדברת בפיו וכמ"ש ודבר"י אשר שמתו וכנ"ל בפ"י לאמ"ר א"כ עי"ז הדיבור הרי תפול עליו ממש אותה האימה והפחד שהי' בזמן קבלת התורה שהרי כאילו מקבל ושומע עכשיו דבר ה' כמו שהי' נשמע לישראל בהר סיני מאחר שדבר"י חיים וקיימי' נצחיים בלתי שינוי כמ"ש אני ה' לא שניתי אלא השינוי הוא מצד המקבלים בלבד כו' וזהו שאמרו ז"ל מה להלן באימה ובירא' כי יש לדמות ממש דבר ה' הנאמר בפי היחיד עכשיו לדבר ה' שבהר סיני וד"ל. ועם כל זה יובן השרש של ענין התורה שנק' עו"ז ותושי'

הגם שהיא מלובשת בעניני' גשמי' כנ"ל להיו' כי קמי' עצמותו ית' אין שינוי כלל ודבר ה' בצרופי אותיו' התורה הוא ממש כמו דבר ה' ב' הדברו' ולכך יש ביכולת באור דתורה ליתן כח ועוז ללומד ועוסק בה בדיבור להאיר ולחזק לנפש האלקי' ולהתיש כח הסט"א שבגוף וז"ש ה' עו"ז לעמו יתן יתן לשון עתיד הגם שכבר ניתנה התורה אבל מצד דברי' אשר שמתי בפייך תמיד עו"ז וכח יתן לכללו' נ"י ע"י התורה וד"ל. והנה ע"ד הנ"ל באור דתורה שנק' עוז ותושי' להתיש ממילא לכח הסט"א כו' כך יש ג"כ בק"ש בפסוק ואהבת כשהאהבה הזאת נמשכת בבחי' הביטול במציאו' והיינו בהיות האהבה באה רק מבחי' ההתבוננו' ביחודא עילאה שבפסוק ראשון בלבד כדעת אנשי יריחו שהיו כורכין את שמע כו' ולא היו אומרי' בשכמל"ו לפי שבבחי' אחדו' הפשוטה דבחי' טובב כ"ע כתיב אני ה' לא שניתי כו' וכנ"ל ואזי כאשר יתבונן בזה יתפעל באהבה לאתכפייא לסט"א ג"כ ממילא וזהו ככל לבבך בשני יצרי"ך כו' משא"כ בהתבוננו' דיחודא תתא' בשכמל"ו הרי יש משם שרש ומקום גם לע' שרים כמ"ש מלך אלקיים על גוים כו' פי' גם על גוים מליך אלקי' לפי שהם מקבלי' ממיח צרופיים דאלקיים ונק' אדמ"ת בני ח"ם כידוע וא"כ א"א להיו' אתכפיא סט"א מכל וכל משא"כ ביחודא עילא' כו' וד"ל אך מ"מ אנו אומרי' בשכמל"ו בחשאי כי אותיות וע"ד בחילופי אתוון דאחד והיינו לפי שיש הארת יחודא עילאה ביחודא תתאה ע"י חלופי אתוון עכ"פ ולכך אין הלכה כאנשי יריחו וד"ל וד"ל.

וזהו אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, פי' אנכי מי שאנכי שנק' סתימו דכל סתימין והיינו בחי' עצמו' אור א"ס ב"ה שנא' בו אני ה' לא שניתי וכנ"ל והוא אשר נמשך ומתגלה באור דתורה להיו' הוי' אלקיך ביו"ד הוא בבחי' הצמצום ובה"א בבחי' ההתפשטו' כו' ואח"כ מהו' זה נמשך אור בניצוץ האלקי להיו' נקרא אלקיך ממש והכל ע"י דבר ה' במה שכל הדברים האלה לאמ"ר יאמרו בפי כאו"א כנ"ל וד"ל ואנכי זה הוא אשר הוצאתיך גם מארץ מצרים וכמ"ש ביעקב אנכי ארד עמך ואנכי אעלך כו' כי הנה מצריים הוא בחי' המיצר והגבול כנ"ל בפי' ויעל אברם ממצריים כו' והיינו לצאת ממיצר מחשך הגוף לבא לידי בחי' ביטול במציאות מפני השגת אני ה' לא שניתי כו' והיינו שנא' ואעלה אתכם מענ"י מצריים אל ארץ טובה ורחביה כו'. וביאור ענין זה ע"ד דוגמא מענין מולד הלבנה, דהנה הלבנה קודם חידושה היא מתמעטת מאד בבחי' נקודה קטנה תחת השמש וזה נק' מולד הלבנה כי עיקר הארת הלבנה הוא ממה שמקבלת אור מן השמש כמאמר סיהרא לית לה מגרמה כלום כו' וע"כ הלבנה להיותה בחי' מקבל מאור השמש היא בבחי' ביטול במציאותה בתחלת קבלתה ואינה אלא כנקודא א' בלבד ואח"כ מעט מעט מתמלאת אור עד שתתמלא אור ככולה ואור זה הוא הנמשך בה מאור השמש דוקא מאחר דלית לה מגרמה כלום ולהיותה דבוקה בחצי העליון למול נגד אור השמש ע"כ אינה מאירה

רק בחצי התחתון שלה ובחצי העליון שבה אינה מאירה כלל כי מפני אור השמש אשר לנגדה בטלה במציאות אל האור של השמש המאיר עליה אך חצי התחתון שבה מאיר בארץ מחמת הארת השמש כידוע וכך יובן בכללות נ"י שנמשלי' ללבנה כי ישראל מונין ללבנה כנודע דגם כללו' נ"י לית להו מגרמייהו כלום אלא רק מה שמקבלי' מאור ה' המאיר עליהם והוא אור א"ס ב"ה שגנוז בתורה בדבר ה' זו הלכה כו' וזהו פי' לאמר שאומרי' ישראל רק מה שנאמר מפי ה' ולית להו מגרמייהו כלום כו' וכמו שהלבנה בחצי העליון אינה מאירה מפני בחי' הביטול לנגד אור השמש כך כנ"י בבחי' הביטול מקבלי' בעצמם אור א"ס בלימוד התורה כמ"ש ודברי' אשר שמתי בפיו כו' וכנ"ל כי הרי אור דתורה הוא כמו אור השמש שהרי נא' וזרחת לכם יראי שמי שמי' צדקה וידוע שכללות כל המצו' נק' בשם צדקה כמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמור וכן לעשות צדקה ומשפט כו' והנה כמו הצדקה שהיא להחיות רוח שפלים כך האור שהוא המאיר רק במקום החושך כדי להאיר את החושך שהוא בחי' השפעה לנמוך כו' וע"כ אור ושפע בענין אחד הם וכמ"ש וירא אלקי' האויר כי טו"ב וכך אור דתורה נק' צדקה להחיות רוח שפלים המקבלים האור כו' וכמאמר והא"ר עיננו בתורתך כו' ונק' מפני זה אור דתורה בשם שמש כמו אור השמש שהוא בחי' משפיע ללבנה כנ"ל וזהו וזרחת לכם יראי שמי שמי' וצדקה שניהם ענין אחד הוא והוא בחי' אור דתורה המאיר בכללו' נ"י וכנ"י המקבלי' אורה המה מקבלים בבחי' ביטול המציאו' כמו מולד הלבנה קודם שתקבל מאור השמש שאינה אלא כנקודא א' כנ"ל ובכל חצי העליון אינה מאירה מפני בחי' הביטול לגבי אור השמש כו' כך כנ"י מפני בחי' • לגבי אור דתורה שנק' שמי' אינם בבחי' יש ודבר בפ"ע כלל וכמארוז"ל מה להלן באימה וביראה כו' אך מעט מעט נכנס האור במוחם ולבנם ונק' עו"ז כנ"ל והנה יש בזה ג' מדרגות הא' קודם התחלת קבלת אור שעומדת הלבנה תחת השמש שאז אינה מאירה כלל בכל חצי העליון שבה ולא נק' מולד עדיין והב' בהתחלת קבלתה הנק' מולד כנקודא קטנה והג' בהתמלאותה עד חצי החדש וכך יובן ג' מדרגות אלה בכללו' נ"י כקבלתם אור דתורה שנק' שמי' • שקודם שילמוד תפול עליו אימה ופחד בביטול לגמרי כמו בזמן מ"ת כמארוז"ל מה להלן כו' ואח"כ יאיר אור דתורה בבחי' נקודא א' עד שתתפשט להאיר בכל הניצוץ האלקי כו' וזהו אנכי הוא אשר הוצאתיך מארץ מצרי"ם מן המיצר והצמצום כו' להיותו עומדת בבחי' פכ"פ כו' ובבחי' הביטול במציאו' כמו בזמן מ"ת ואח"כ אינא אתכם אל ארץ טובה ורחבה שהוא כדמיון מילוי' הלבנה וד"ל.

וזהו בחדש השלישי לצאת בני מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני, כי בצאת בני' ממצרים התחילו לספור ג' שבועות בשביל שיקבלו התורה שהן ביטול ובירור ז' מדות כידוע בענין ספירת העומר במ"א ובשבוע

(*) בגוכתי"ק יש חיבה ונרשם עלי' קו ואינה ברורה.

השביעית ביום הג' הוא ר"ח סיוון הוא יום המולד של הלבנה נעשה בחי' גילוי אור השמש בלבנה כנקודה קטנה וכך בכני' המקבלי' משם הוי' ביום הזה שהוא ר"ח סיון התחיל להאיר בהם מאור שם הוי' אחרי בחי' ביטול שקדם וביום הזה התחיל להתנוצץ בהם גילוי אור האהבה של הקדב"ה כי האור נק' אהב"ה שהוא בחי' המשכת חסד כו' כידוע בפ"י ויקרא אלקי' לאור יו"ם וכתוב כי חסד אל כל היום"ם כו' ומפני האור הזה של אהבה לכני' ממילא נתעוררה שנאה למנגד לקדוש' האלקי' והיינו מ"ש ביום הזה באו מדבר סיני וארז"ל שירדה שנאה לאוה"ע כמ"ש אהבתי אתכם אמר ה' וממילא ואת עשו שנאתי כו' וע"ד הנ"ל בתורה שנק' בשם עוז ותושי' עוז לניצוץ האלקי ותושי' לנפש הבהמיו' כי לאום מלאום יאמץ כשזה קם זה נופל כמאמר הנ"ל תוקפא דנפשא תולשא דגופא כו' וכמו שהוא בדרך פרט בכל ניצוץ אלקי כך הוא בכללות נ"י כשהאיר אור עוז דתורה בר"ח זה לכני' הרי ממילא ירדה שנאה לאוה"ע להתיש כחם ולהשפילם משום דהתורה עוז לישראל ותושי' לאוה"ע ברגע א' כנ"ל וד"ל. וזהו שאמר ביו"ם הו"ה באו מדבר סיני ולא פי' באיזה יום אלא שחכמים דרשו שהוא בר"ח לפי שעדיין לא האיר בכללו' נ"י רק בבחי' נקודה א' כמו מולד הלבנה עדיין עד זמן המוגבל לקבלת התורה בששי בסיון שהאיר ה' להם בבחי' הארת פכ"פ כו' (והי' זה כמו קידוש הלבנה שזמנה דוקא ביום הו' כמ"ש הטעם בפע"ח). אך הנה עדיין יש להבין למ"ה נק' מדב"ר סיני כו'. אבל הענין מובן עפ"י הנ"ל בפ"י עיקר קבלת התורה שהוא במ"ש וידבר אלקי' את כל הדברים האלה לאמ"ר דהיינו לאמר לדורות מה שכבר נאמר כו' וכמ"ש ודבר"י אשר שמתי בפ"ך וכנ"ל וזהו פי' מדבר ג"כ כמו ומדבר"ך נאווה כי שרש התיבה הוא רק ענין דיבור והמ"ם הניתן בתיבת מדב"ר הוא מאותיות האמגנתי"ן להקטין הענין דהיינו שאין לכני' בחי' דיבור בפ"ע אלא מקבלת מדיבור העליון מדבר ה' שבאותיות התורה וכמ"ש ודבר"י אשר שמתי בפ"ך כו' וכנ"ל והיינו פי' מדב"ר לשון מתדבר כלומר שהדיבור אינו בא בבחירה ורצון אלא מתדבר אחר דיבור שכבר אמור וכמ"ש תע"ן לשוני אמרתך פי' תע"ן כמו אדם העונה אחר הקורא כמאמר המשנה עונה מה שהם אומרי' וכו' שאין בעונה בחירה ורצון איך ידבר אלא רק שאומר מה שהקורא אומר מלה במלה וכמ"כ תע"ן לשוני אמרתך שהוא דבר ה' שבתורה שנק' אמרתך דוקא וכמ"ש וידבר אלקי' את כל הדבר"י האלה כו' ודבר"י חיים וקיימי' כנ"ל וזהו ומדבר"ך נאו"ה כו' להיותו בא בבחי' הביטול האמיתי מן העצמות אלא רק תע"ן לשוני כו' לקבל מבחי' דיבור העליון והוא ענין גילוי אור דתורה שנק' שמש בלבנה שהוא כני' ביום הזה שהוא ר"ח סיון וזהו ביו"ם הו"ה דוקא באו מדבר סיני וד"ל.

ובזה יובן מ"ש במחר חדש דיהונתן ודוד ויהי ממחרת החדש השני וישב המלך אל הלחם לאכול והקרי אל הלחם והכתיב על הלחם, כי הנה כתיב וישב ה' מלך לעולם שהוא בזמן התמלאו' הלבנה שהוא בחי' מל'

שירדת בבי"ע שנק' מלך לעולם כי אין מלך בלא עם כידוע וישיבת הוי' למלך היינו בחי' הארת סובב כ"ע שנק' הוי' שהוא בחי' שמשא ובמחרת החדש השני שכבר האיר הלבנה מבחי' אור השמש שנק' מלך עילא' וזהו וישב המלך א"ל הלחם להשפיע אור דתורה שנק' לחם וכמ"ש לכו לחמ"ו בלחמ"י, וקרי אל הלח"ם בבחי' התגלות אור והכתיב ע"ל הלחם בבחי' הסתימות וההעלם למעלה כי עדיין לא נגלה אורו רק כנקודא א' כנ"ל (ויובן שרש ענין קרי וכתיב זה ממה שמבואר במ"א בחג השבועות בענין שתי הלחם במ"ש לכו לחמ"ו בלחמ"י ע"ש וד"ל).

להבין שרשי הדברים הנ"ל ע"פ בחדש השלישי לצאת בני מאמצ'. הנה שרש ענין מצות ת"ת לכאורה יפלא למה תהא המצוה דוקא לקרות בדיבור בפה במה שנא' בתורה שהוא הלימוד בתורה והלא עיקר מצותה הוא ידיעת התורה בלבד שידע המצות הכתובות בה ולזה די שיעיין במה שכתוב בה גם בהרהור בעלמא כקורא אגרת המלך שאינו מחוייב לקרותו בפה אלא מעיין מה שכתוב בו כדי שיוכל לקיים וגם אם שומע מפי אחר הקורא יוכל לידע רצון המלך ולמה המצוה דוקא ללמוד בדיבור כמה פעמי' כידוע. אך הנה שרש הענין הוא משום שנא' בכל פ' ופ' וידבר ה' כו' לאמר ומבואר למעלה שיהא דבר ה' זה נאמר בפה שאין זה הדיבור של עצמו ממש רק כמו שעונה אחר הקורא מלה במלה כך לומד מה שכבר כתוב כו' וה"ז בחי' ביטול עצמותו מכל וכל והוא בבחי' כת"ר שהוא שרש ענין קבלת התורה בחג השבועות כמ"ש בפע"ח והענין הוא כי כל ימי הספירה עד חג השבועות הוא רק בבחי' הז' מדות לברר הטוב מן הרע בבחי' העלא' מ"ן כנודע וזהו ז' שבועות תספור לך כו' כי במדות הי' בחי' שבירה וכענין אברהם שיצא ממנו ישמעאל וכמאמר רישא דעשו בעטפוהי דיצחק כו' וזה הי' ענין גלות מצרים בתחלה אבל בחג השבועות עושין בחי' כת"ר לז"א כמ"ש בפע"ח וביאור ענין הכת"ר ידוע שהוא למעלה מבחי' התחלקות המדות עדיין להיותו נק' בחי' אי"ן ממש וכמ"ש והחכמ"ה מאי"ן תמצא פי' החכמה נמצאת ג"כ מן בחי' הכת"ר הנק' אי"ן אבל אמיתית בחי' האי"ן הוא הכת"ר אבל החכמ' אינה בחי' אי"ן ממש ולכך אמרו בוהר בכמה דוכתי דאמר הכת"ר כולו בחי' רחמים פשוט"י ואין בו מבחי' הגבורות כלל משא"כ החכמה יש בה ג"כ מבחי' הגבורות ונק' גבורות דאבא וכיוצא והטעם הוא לפי שבחי' הכת"ר הוא בחי' ממוצע בין המאציל לנאצלי והרי יש בו מבחי' אור א"ס ג"כ שהוא מובדל ומרומם מכל ההשתלשלו דאבי"ע וכמ"ש אני ה' לא שנית"י כו' וכידוע וד"ל. והנה כל ימי הספי' הבריור נעשה בו' מדות ע"י המשכו' מוחי' בבחי' א"פ אבל בחג השבועות נמשך מבחי' מקיף דכת"ר הנק' אי"ן ממש ולכך אז זמן

קבלת התורה כדיבור דוקא כמ"ש לאמ"ר גם ב' הדברו' דהיינו לאמר מה שכבר נאמר כו' והוא בחי' כת"ר שנק' מדב"ר כי הדיבור עצמו הוא בבחי' מל' אך המ"ם פתוח"ה שבמדב"ר שמורה הנהגת הדיבור שרשו מבחי' הכתר שהוא בחי' הביטול לאמר מה שכבר נאמר וז"ש ומדברך נאווה וכמ"ש למעלה והיינו משום דנעוץ תחלתו בסופן (וכך ה') בשעת מ"ת דכתיב וידבר ה' כו' לאמר שהדיבור הזה נאמר בבניי וכך הוקבע בחי' ביטול זה לדורות כי הרי על כל דיבור ודיבור פרוחה נשמתו כו' ולכך קיבלו ב' כתרם בשעה זאת שהו נעשה ונשמע וכמשי"ת).

ב) **ואמנם** יש להבין עדיין מהו שנק' התורה עוז ונק' ג"כ תושי' כנ"ל וגם יש להבין מה שנק' שלו"ם בפמליא שי"מ וכו'. דהנה מבואר למעלה שיש שרש יניקה לחיצוני' מפסולת המדות כענין אברהם שיצא ממנו ישמעאל כו' וזהו מה שמבואר למעלה בענין הפסוק כשל בעוני כחי שהכת של נפש האלקי' כמשל כשל מפני יניקות החיצוני' כו' אך כדי לדחות יניקו' החיצוני' הוא בכ' אופני' הא' בענין הספי' כנ"ל והב' בהאר"ת אור הכת"ר שהוא בחי' מקיף דיחידה שבכחו לדחות החיצוני' לגמרי כי כת"ר אותיות כר"ת לפי שהוא כורת שרש יניקת החיצוני' וכמ"ש וכל אויביך יכרתו' כו' והטעם הוא לפי שבחי' אור הכת"ר הוא למעלה מבחי' התחלקות המדו' וע"כ אין שם מקום ושרש להיות יניקות החיצוני' כו' ולהיות כי התורה ניתנה מבחי' הכת"ר כמ"ש אנכי' ה' אלקיך אנכי' מי שאנכי' כו' וכנ"ל ע"כ נק' התורה תושי"ה כו' תושיה לפי שמתשת כח יניקות החיצוני' מטעם הנ"ל וד"ל וגם מזה הטעם הוא מה שנק' התורה עו"ז מפני שנותנת עו"ז וכ"ז לנשמו' האלקו' בלתי יכשל כחם כלל בעונות ולא יהי' מקום ליניקו' החיצוני' שמקבלי' מפסולת המדות כו' כי להיות בחי' הכת"ר למעלה מבחי' המדו' לכך יש בכחו להעלות המדו' מיניקו' החיצוני' וז"ש ה' עו"ז לעמו יתן ואין עוז אלא תורה כידוע ונמצא יש בתורה ב' הפכי' עוז ותושי' עוז לישראל ותושי' לאוה"ע ולכך נק' סיני שירדה שנא"ה לאוה"ע וכמשי"ת בסמוך וד"ל.

והנה ידוע דבחי' הכת"ר הוא בחי' ממוצע בין עצמו' המאציל לנאצלי' וכנ"ל וידוע שבכל ממוצע בהכרח שימצא בו מב' ההפכי' אחר שהוא מחברם יחד וא"כ בבחי' הכת"ר יש בו ג"כ מבחי' עצמו' המאציל וגם הוא שרש הנאצלי' כידוע אחר שהוא מחבר המאציל בנאצלי' כו' ולפי"ז עיי' בחי' הכת"ר דוקא נמשך אור השפע מעצמו' המאציל לנאצלי' וזהו שכל ברכה הוא בבחי' הכת"ר דוקא כנודע בכוונו' הברכה ברוך את"ה כו' וזהו ה' עוז לעמו יתן ה' יבר"ך את עמו בשלום וקאי הכל על התורה שנק' עוז וגם נק' שלום לפי שענין השלום הוא בחי' הממוצע המחבר ב' הפכי' כידוע וגם התורה מאחר שהיא בבחי' הכת"ר הרי היא מחברת ומקשרת אור עצמות המאציל בנאצלי' וזהו ענין השלום בפמליא של מעליה דהרי בחי' האצ"י הוא מתאחד עדיין במאציל עצמו וכידוע בפ"י המאמר דאיהו וחיהו וגרמוהי

חד כו' וענין השלום השני בפמליא של מטה היינו ע"י בחי' מל' דאצי' שנעשה בחי' כת"ר לבריאי' כידוע שהמדה הזאת ג"כ בחי' ממוצע לקשר ולחבר אור האצי' בבריאי' כמו שהכת"ר מחבר המאציל בנאצלי' כידוע ולהיות כי ב"ע נק' עלמין דפרודא וכמ"ש ומשם יפרד כו' לכך נקראו פמליא של מטה בבחי' הפירוד משא"כ בחי' האצי' דאיהו וחיהי חד כו' כניל' נק' פמליא של מעלה ואמנם מפני שנעוץ תחלתו בסופן דהיינו בחי' הכתר במל' לכך התורה נאמר בה ורב שלום בנייך אית' בנייך כו' והמה ב' שלומו' א' בבחי' הכת"ר המחבר באצי' והב' בבחי' מל' המחבר אצי' בבריאי' להיו' נמצא גם שם בחי' הביטול היפך הפירוד וכענין וצבא השמיים לך משתחווי' כו' וכיוצא וזהו או יחזק במעווי' שהוא התורה הנק' עוז יעשה שלום לי שלום יעשה לי ב' שלומות הנ"ל והיינו פ"ה ה' יברך את עמו בשלום פ"ה ב' שלומו' הנ"ל בשלום העליון בפמליא ש"מ ובשלום התחתון בפמליא של מטה בב"ע כו' וד"ל. וזוהו יובן שרש ענין ב' כתרים שקיבלו ישראל בהר סיני כמ"ש ויתנצלו בניי את עדייכם כו' וכידוע בדברי רז"ל והן נעשה ונשמע להיות כי בחי' הדיבור ד' הדברו' הוא בחי' מל' דאצי' וכמ"ש וידבר אלק' כו' ושרש אותו הדיבור היה בבחי' הכת"ר שהוא מקור הדיבור וכנ"ל בפ"ה מדב"ר ומאחר שעל כל דיבור ד' הדברו' פרח' נשמתן הרי קיבלו שני כתרי' הנ"ל דהיינו בחי' כת"ר דאצי' אשר הוא בחי' ממוצע בין המאציל לנאצלי' וגם בחי' כת"ר דבריאי' שהוא בא מבחי' מל' דאצי' שהיא בחי' ממוצע בין אצי' לבריאי' והן ב' שלומו' הנ"ל והיינו נעשה ונשמע שהן ב' כתרי' הנ"ל נעשה בכת"ר ונשמע במל' כו' וכמ"ש במ"א וד"ל.

ג) וזהו ג"כ שרש ענין מולד הלבנה בהיותה רק בבחי' נקודא א' הנ"ל. דהנה הלבנה הוא בחי' מל' דאצי' כידוע וכמו שהלבנה למטה נסתר אורה לגמרי בסוף החדש מפני שעומדת תחת השמש ממש ואין לה רק אור השמש בלבד כניל' וחציה העליון מאיר מן השמש אבל חצי התחתון חושך כידוע כך למעלה בחי' מל' דאצי' בעלותה בבחי' האצי' נכללת כולה באורו' דז"א שנק' שמשא ואין בה אור מצד עצמה וכאשר כנקודה א' היא תחת היסוד כו' זהו כמו ענין מולד הלבנה למטה ובחי' נקודה זאת אין בה התחלקו' כלל לייס אחר שהיא רק נקודא א' והוא ענין בחי' הביטול במציאות ע"ד הנ"ל בדיבור כו' ואח"כ הולך ואור נקודה זאת עד חצי החדש שנחמלאה אור והוא למעלה ענין בנין הנוק' בע"ס שלימות בבחי' פרצוף כידוע והנה קידוש הלבנה ידוע שהוא בז' ימים בחדש והטעם הוא לפי שכאשר עוברי' עליו ז' ימים או כבר נמשך בה ז' ספירו' חסד דנוק' ביום א' וגבורה דנוק' ביום ב' כו' וראוי' לקדש אותה מפני שכבר קיבלה בעצמה מז' מדות דז"א כו' וכמ"ש בע"ח ומחצי החדש ואילך נתמעט אורה והולך כו' לפי שחוזרת ועולה באצי' ומקבלת מאור השמש כו' ובקבלתה אור השמש מתבטלת מאור עצמותה למטה כו' כענין איידי דטרירד למיבעל לא פליט כו' וד"ל וזוהו יובן שרש ענין הנ"ל בהיות כי ענין לימוד התורה למטה

שהוא בבחי' הביטול לאמר מה שכבר אמור כו' הי' כדמיון ביטול אור הלבנה באור השמש בהיותה רק בחי' נקוד' א' כנ"ל ואח"כ בא להתפעלות אהבה שהוא נק' אור שמאיר בהתפשטו' והיינו שמע ישראל ואח"כ ואהבת כו' כנ"ל וד"ל.

וזהו בחדש השלישי לצאת בני ממצרים באו מדבר סיני כו' בחדש השלישי זה היינו בר"ח סיון שהוא זמן מולד הלבנה וגם הי' יום זה יום הג' בשבוע השביעי' כנ"ל והענין הוא כי הנה כתי' ז' שבועות תספור לך כדי לקבל התורה אח"כ בחג השבועו' והו' שבועות המה בחי' מ"ט שערי בינה הנמשכי' בז"א וכידוע בשרש כונות הספירה ומז"א נמשך למל' שהוא שם ב"ן וכידוע בכונת תיבת לעומ"ר כו' והנה בהיות מולד הלבנה הוא התחלת הארת המל' מז"א כנ"ל וע"ד הנ"ל בקידוש הלבנה שזמנה דוקא בו' ימי' בחדש מטעם שאו נשלם בה ז' ספי' דז"א כך בענין הספירה בו' שבועו' נשלמו כל המשכו' ז"א במל' מבחי' מ"ט שערי בינה כו' ואמנם בהיות עדיין ג' ימים בשבוע השביעי' כבר יש בה מבחי' כללות המ"ט שערים מאחר שבחי' יום הג' הזה הוא בחי' ת"ת שבמל' כידוע שהשבוע השביעי' בבחי' מל' וידוע שבחי' ת"ת כלול מחו"ג ויש בו כללות הג' קוים שבמל' הנמשכי' בה בדרך פרט וא"כ בהגיע יום הג' בשבוע השביעי' הי' כאילו נשלמו ובאו במל' כל הז' ספי' דשבוע זאת ובתשלום ז' ספי' שבשבוע זאת מאירי' כל המ"ט שערי' דבינה ואו בחג השבועות מאיר משער החמשים שהוא בחי' הכת"ר בכלל כנודע וזהו שאמר בחדש השלישי דוקא שהוא ר"ח סיון שהוא יום ג' לשבוע הי' באו מדבר סיני לקבל התורה שהוא ג"כ בחי' הארת הכת"ר הנמשך בחג השבועו' וד"ל. והנה לזה הטעם מר"ח סיון ואילך הוא רק ענין הכנה לקבלת התורה כמו ג' ימי הגבלה כו' לפי שכל הימי' הללו הוא בבחי' קבלת הכת"ר מטעם הנ"ל וביאור ענין בחי' הכת"ר הנה מבואר למעלה שהוא למעלה מבחי' המדוי' שאין שם שליטה לחיצוני' כלל וענין הספי' הי' לברר הרע מז' מדוי' מלמטה למעלה אך אח"כ בהארת הכת"ר נדחו החיצונים לגמרי וע"כ אמר בחדש השלישי באו מדב"ר סיני שירדה שנא"ה לאה"ע שלא יקבלו יניק' אפי' דרך שערו' וצפרני' ולכך הי' אז חירו"ת כו' והארת הז' ספי' שבמל' מקבלי' או רק מבחי' הכת"ר שהוא בחי' הביטול הנק' מדב"ר כנ"ל ולכך אין שליטה לחיצוני' משאי"כ בימי הספי' כנ"ל כמו דאברהם יצא ממנו ישמעאל כו' והיינו שאמר שאחר שבאו למדבר סיני' אז יסעו מרפידי"ם מבחי' רפיו"ן ידים כנ"ל לפי שאין שליטה לחיצוני' אז כלל וד"ל.

ד) וזהו ענין אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים כו'. דהנה פי' מצרי"ם הוא מצר י"ם העליון והוא בחי' צמצום המל' שנק' ים בהיותה מסתרת בני"ע עד שרגלי' יורדו' כו' להחיו' ע' שרים ג"כ שהם בבחי' אלקיים אחרים דהיינו שמקבלי' מאחורי' דשם אלקי' דקדושה כי יש

ק"ך צרופי בשם אלקים וע"ב צרופי הם בבחי' הקדושה ומ"ח צרופי יש מהם יניק' לחיצוני' וזהו פי' אדמ"ת בני ח"ם וכמ"ש מלך אלקים על גוי"ם ששם אלקי' המלך על גוים הוא בחי' מ"ח צרופי' ה'תהתוני' ועי"ז יש תוס' יניק' תמיד לחיצוני' וכידוע בענין תיקון חצות במ"ש אלקים באו גוים בנחלתך כו' וכן ערו ערו עד היסוד"ב"ה שמקבלי' מפסולת ה' דמי' טמאי' שביסוד דנוק' וכו' והן מ"ט שערי טומאה דמצרי"ם כנודע והנה לזה הטעם היו אנשי יריחו כורכין את שמע ולא היו או' בשכמל"ו שהוא בבחי' מל' לפי שהי' ע"י עליי' זאת עלייה גם לאלקים אחרים שמקבלי' מן המ"ח צרופי' התחתוני' כו' אבל ביחודא עילא' דפסוק ראשון שהוא בחי' ז"א שלמעלה מעה"ד טו"ר כו' ואמנם ענין יציאת מצרים הוא מה שבחי' המלכו' עולה מן המיצר והצמצום הזה שמתצמצמת בכי"ע וכמ"ש מי זאת עולה מן המדב"ר כו' ויש בענין עליית"ה ב' מדרגות הא' מצד אדל"ת בימי הספי' כנ"ל והב' מצד בחי' הארת הכת"ר בחג השבועי' שהוא דוחה חיצוני' לגמרי כנ"ל שנק' התורה עו"ז ותושי' מפני שאור מקיף דיחיד"ה דוחה חיצוני' לגמרי כי כת"ר אותו' כר"ת וכמ"ש וכל אויבך יכרתו כו' וזהו אנכ"י אשר הוצאתיך מארץ מצרים פי' אנכ"י הוא בחי' הארת הכת"ר בחי' הביטול הנ"ל שלמעלה מהתחלקו' ז' ספי' וכמו בר"ח סיון שנעשי' המל' רק כמו נקוד' תחת היסוד"ד שהוא כענין לאמר הנ"ל שנק' אי"ן ממש ומחמת זה אין מקום כלל ליניקו' החיצוני' ואז ע"י הארת הכת"ר הזה עולה המל' מבי"ע מכל הצמצומי' גם מבחי' הצמצום דאלקים אחרים הנ"ל וכמ"ש קול ה' יחיל מדב"ר פי' גם דבר הגשמי שהי' כנחש שרף ועקרב ג' קליפו' הטמאו' לגמרי כולם נדחו מפני הארת הכת"ר הנק' אנכ"י מי שאנכ"י כידוע וא"כ הרי אנכ"י הוא אשר הוצאתיך מארץ מצרי"ם וכמ"ש אנכ"י אר"ד עמ"ך ואנכ"י אעלך כו' דקאי הכל על בחי' הכת"ר שהוריד לשם ב"ן בגלות מצרי"ם במ"ט שערי ואנכ"י הוא אשר אעלך כו' וד"ל.

ובכל זה יובי' הטעם מה שחג השבועות אינו אלא יום א' בלבד משא"כ בפסח וסוכו' שהן ז' ימים כי בחג השבועי' הוא זמן קבלת התורה שהוא בבחי' הכת"ר שהוא בחי' יחיד"ה שלמעלה מהתחלקו' ז' מדו' שנק' ז' ימים למעלה וכדמיון המולד של הלבנה שהיא כנקוד' א' בלבד כו' אבל בפסח וסוכו' נבנה בנין ז'ונ' בבחי' פרצוף בז' ספי' עם מוחי' פנימי' ומקיפי' פנימי' בפסח ומקיפי' בסוכו' כידוע וגם יש שרש יניק' מן המדו' לחיצוני' כענין אברהם שיצא ממנו ישמעאל כו' ע"כ מקריבי' ע' פרי' בסוכו' נגז' ע' אומו' שמקבלי' מז' מדו' דקדוש' משא"כ בשבועי' שהוא בחי' הכת"ר שאין בו התחלקו' לז' מדו' כלל וכמו עד"מ העיגול שאין בו מעלה ומטה כלל כידוע בפ' כת"ר מלשון כותרת שמקיף בהשווא' א' מכל צד ובשמים ממעל הוא כמו מתחת לארץ וכמ"ש כחשיכ"ה כאורה כו' ולכך הוא רק יום א' בלבד וד"ל (ואחר כל זה יובן יותר שרש ענין מצות ת"ת שהוא כדיבור לאמר מה שכבר נאמר כנ"ל כי הדיבור שתלוי בבחירה ורצון אם לדבר כך או כך הרי

שרשו בבחי' התפשטו' הרצון הנק' כתר בו' מדות שברצון המתלבשי' בחו"ב כו' אבל הדיבור שאינו תלוי ברצונו אלא מדבר מה שאמור כבר ואין בו בחירה ורצון כמו ענין נעשה ונשמע שאמרו כו' מגיע זה בבחי' פנימי' הכת"ר דהיינו בחי' רצון הפשוט הנק' רעוא דכל רעיון והוא בחי' גלגלתא דא"א שלמעלה מבחי' המדו' שברצון והוא ענין קבלת התורה מאנכ"י מי שאנכ"י שהוא פנימי' הכת"ר ולכך אינו אלא יום א' כי בבחי' רצון הפשוט אין הרצון אלא א' בלבד ולכך נק' מדב"ר שהוא שרש ענין טעם מצות ת"ת גם עכשיו כדיבור מה שכבר נאמר וכמ"ש ואשי"ם דברי בפ"ך כו' והיינו שאמרו ז"ל דאין העולם מתקיים אלא כהבל תשב"ר כו' אפי' אינם יודעי' מה הם אומרי' כי דבריו ב"י הדברו' חיים וקיימים וכו' וד"ל).

דרוש ב' דר"ח סיון דשנת תקסמ"ז ל"פ"ק פה לאד"י

וישב המלך על הלחם, כתיב על הלחם וקרי אל הלחם. ולהבין זה הנה כתיב כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי הוי' יחי' האדם. הנה אדם הוא אדם דלעילא, והוא בחי' ז"א דאצי', וכמ"ש ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם ומוצא פי ה' היינו זי"ן הבלים דלעילא וכו'. וצריך להבין זה, הנה מבואר דג' שעות ראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה שניות יושב ודן שלישית יושב וזן רביעית יושב ומשחק עם לויתן, ובלילה מאי קא עבד כעין יממא. וצריך להבין כי יש י"ב צרופי הוי' וי"ב צרופי אדני, י"ב צרופי הוי' הם ביום וי"ב צרופי אדני הם בלילה וי"ב צרופי הוי' הוא בחי' ז"א, והיינו הקב"ה שהוא זעיר דאצי' ג' ראשונות יושב ועוסק בתורה היינו ג"ר דז"א שהוא בחי' מוחין דז"א וג' שעות שניות יושב ודן היינו חג"ת דז"א שהוא עצם המדות לכן הם בחי' דן איך להיות התפשטות להחיות עולמות, שלישית יושב וזן הוא בחי' נה"י דז"א שהיא התפשטות של עצם המדות דהיינו בחי' מזון מזוני דחי', והנה יש גרנח"י שהוא רצון ושכל ומדות ודיבור, ורצון ושכל היינו בחי' חו"ב, וכל הה' בחי' נחלקים לפנימיות ולחיצוניות כי הנה כדיבור יש חומר וצורה חומר היינו הבל דמיני' אתעבד קלא מורכב מאש רוח מים והוא הבל הפשוט וכשיוצא דרך ה' מוצאות הפה אזי הוא בחי' צורה, דהיינו בחיתוך האותיות כמ"ש מקשה תעשה את המנורה והיינו שמקודם ה' גולם ואח"כ נעשה פרקים פרקים היינו בחי' צורה וכ"ז הוא בחי' הבל החיצון, ויש ג"כ הבל פנימי כמו שמבואר למטה וכן בכל דו"ד מהה' מוצאות ומה' בחי' הנ"ל יש בחי' פנימי וחיצון, ולבאר כ"ז כי הנה יש כח היולי כללי וכח היולי פרטי, עדי"מ שכל אדם יש בו כח החכמה בעצם אך הוא עדיין בקטנות וכשמטריד שכלו בכח חכמתו או נתפשט כח

החכמה להיות בהתגלות יותר, אבל קודם לכן היה כח החכמה שבעצם
 בהעלם דהיינו בעצמיות החכמה, וזהו יהיב חכמתא לחכימין, היינו שמה
 שנתן חכמה הוא אינו התחדשות רק הי' תחילה כלול בהעלם, וזהו עד מ'
 שנין לא קאים אנשי אדעתי דרבי כי רבו הי' מלביש לו הרחבות בשכלו, אך
 אצל רבו היה הכל בקיצור כי א"א להרב להרחיב לתלמידו כמו שהוא בשכלו
 והוא עד"מ משנה וגמרא היינו הפלפול והרחבות השכל מבואר בגמרא, הוא
 ג"כ היה כלול בהמשנה אך ששם הוא בהעלם גדול כידוע, וזהו אין התינוק
 יודע לקראות או"א עד שיטעום טעם חיטה, והנה לכאורה אינו מובן וכי מה
 ענין חטה גשמיות לחכמה ושכל שהם דבר רוחני, אך הענין הוא כי חטה
 הוא ק"ב אותיות והחכמה מלובש בה בהעלם גדול, כמו מצה הוא בחי' מוחין
 דאבא דהיינו לחמא דמהמנותא, והוא ג"כ מפני שהמוחין דאבא מלובש בה
 בהעלם גדול לכן בחי' זו שהשכל מתפשט ומתגלה הוא עד ע' שנין כמאמר
 הרי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי כו', והיינו כי עד ע' שנין נכנסין למ"ד
 מ' דצלם ומכאן ואילך לסבא דעתי' סתום, וכל זה הוא כח היולי פרטי, אך
 הנה יש בחי' כח היולי כללי והוא כח המשכיל שממנו נופל לו הברק
 המבריק והוא כח היולי כללי, והנה שניהם דבר אחד, כי הגדלות שהוא כח
 היולי הכללי מלובש בקטנות שהוא עצם השכל, אך התגלות השכל אינו
 מתגלה רק בדיבור כמו"כ יש עד"מ הבל החיצון היינו שמקודם שבא להי'
 מוצאות הפה הוא בחי' גולם ואח"כ כשבא לה' מוצאות הפה נעשה צורה,
 ועוד יש הבל פנימי היינו כח הדיבור שבנפש בעצמה וכמ"ש ויהי אדם
 לנפש חי' ות"א לרוח ממללא, והנה אדם הוא ז"א דאצי' לרוח ממללא היינו
 רוח הוא כח הדיבור שבנפש בעצם ממללא הוא הדיבור שהוא בהתגלות,
 והנה הבל הפנימי שהוא כח היולי פרטי הוא בחי' חכמה שבדיבור, והבל
 הכללי הפנימי הוא בחי' כתר שבדיבור וזהו מהבל הדיבור נעשה אור מקיף
 כי הוא כתר דנוק', לכן קול מעורר הכוונה, הגם שהבל שבא לה' מוצאות
 הפה הוא בחי' חכמה שבדיבור, אך הקול שהוא בחי' עצמיות כח המדבר
 כשנתגלה יותר ע"י התלבש בז"א הוא בחי' כתר והוא בחי' עצמיות לכן
 מעורר הכוונה וזהו קלא דאשתמע וקלא דלא אשתמע, והנה כמו"כ יש בז"א
 הבל פנימי והבל החיצון דהיינו נמי קלא דאשתמע וקלא דלא אשתמע, כי
 הנה בז"א יש ג"כ בחי' חב"ד והוא הנקרא מוחין דז"א ויש בחי' חג"ת והוא
 בחי' עצמיות ונה"י דז"א והוא ההתפשטות לז"א, וכל מדה ומדה נמדד לפי
 ערך השכל וכפי שכלו כך הוא המדה וההתפשטות וההתפעלות ניכר בלב
 עצמו כידוע וכ"ז נקרא בדרך כלל הבל החיצון דהיינו חכמה שבז"א
 ששורשם מחב"ד דז"א, ויש כח היולי הכללי בז"א הנקרא כח המדות בטבע
 האב על הבן שאינו ע"ד השכל, וע"כ נקרא ז' כתרין כי כתר הוא עצמיות
 המדה שלא ע"פ שכל וזהו הבל הפנימי שאינו מתלבש בלב כי הוא יוצא דרך
 בחי' נשיקין דהיינו ישקני מנשיקות פיהו פרש"י אתדבקת רוחא ברוחא דרך
 הבל הפה מצד שהוא כתר דז"א ששרשו מת"ת דאימא שגבוה למעלה מעלה
 מן הלב והוא אינו יכול להתיישב בלב ומוכרח לצאת דרך הבל הפה דהיינו

בחי' נשיקין, ועד"ז הוא בחי' • בעבודה ג"כ רק שבעבודה הוא ממטה למעלה שבתחילה מתבונן איך ומה וכולא קמי' כלא חשיבה והיינו ע"פ שכל כידוע, אך כשמעמיק מאוד בזה ההתבוננות בא לידי מוחין דגדלות מצד הטבע שנקרא כתר שהוא אינו בא בלב רק שהוא יוצא דרך הבל הפה, ובמלי דעלמא הוא להפוך שבתחילה ניכר הטבע כטבע האב על הבן, ואח"כ בא לידי חב"ד וההתפשטות דז"א הוא מלמעלה למטה וכ"ז הוא בחי' חכמה, וגם בבינה יש הבל הפנימי והבל החיצון, הבל החיצון היינו שכל המושג בדבר זה ויכול להתפשט לז"א, וזהו נקרא הבנת הדבר דהיינו חכמה שבבינה, ויש הבל הפנימי דהיינו כח היולי בבינה מעצם השכל דהיינו כח הבנה שאינו יכול להתפשט בלב ומדה רק מתפשט בשיר ונבל וזהו נקרא יובל במלאופם הוא ה' אבי כל תופס כינור ועוגב, כי הנה בינה לפעמים נקרא יובל בחולם ולפעמים נקרא יובל במלאופום, והענין כי עצם ההבנה שיכול להתפשט למדות נקראים יובל בחולם פ"י שהוא מנהיג את המדות, כי יובל בחולם פ"י שהוא מנהיג את אחרים ויובל במלאופום פ"י כח ההבנה גדולה שאינו יכול להתפשט למדות רק בניגון, והניגון הוא המנהיג את השכל, והיינו יובל בחולם היא פ"י בינה שמנהיג את המדות ויובל במלאופום פ"י שמתנהג הוא ע"י אחרים, היינו שאחרים מנהיגים את השכל, ולכן הלויים היו משוררים בניגון, כי לויים היו משורש בינה כידוע ועבד הלוי הוא זה בחי' בינה, והי' עבודתם רק עד"ז ומה היה ניכר המדות בכל יום, יום א' כנגד חסד וכו', וזהו שנענש דוד על שקרא לד"ת זמירות, כי הנה תשב"כ ותורה שבע"פ הם האותיות החכמה ואותיות הבינה והוא קרא להם זמירות שהוא למעלה מאותיות, וגם בפרצוף חכמה יש הבל החיצון והבל הפנימי דהיינו הברק של החכמה המאיר לבינה נקרא הבל החיצון והוא קלא דאשתמע, וכח היולי של החכמה הנקרא עצם החכמה אינו יכול להתפשט אפילו בבינה וזהו הבל הפנימי, וכמאמר סבא דעת' סתום וזהו איזה חכם הרואה את הנולד כי יש חכם המבין בגדולת השם עפ"י הבנה והשכלה, ודרך הבנה זו רואה את האמת שאין עוד מלבדו, וזהו נקרא ראי' דרך מסך וגם יש חכם שרואה בעצם החכמה שלו בלא מסך ובלא משל, וזהו חכם הרואה את הנולד, וזהו החכמה אינו יכול להתפשט בשום דבר מחמת גדלותו רק בקול היוצא ממילא בלא כוונה, וזהו והאלקים יעננו בקול בקולו של משה שהוא משורש חכמה כידוע, וזהו הבל הפנימי היינו כתר דחכמה, וגם לפרצוף דכתר יש ב' הבלים כי הנה יש ב' רצונות היינו רצון המתפשט והוא גולת הכתרים כצנה רצון תעטרינו, ולזה הרצון יש השתנות לפי הטעם נשתנה הרצון כידוע שיש גם באריך ח"ס הנקרא טעם הכמוס, ולפי הטעם נשתנה הרצון או לימין או לשמאל, וזהו נקרא הבל החיצון, ויש רצון פשוט הנקרא כתר דכתר וזה הרצון אינו משתנה בשום פעם ונקרא מס"נ שיש בכל או"א מישראל, והוא עד"מ כשדנין לאחד עונש מיתה אין במחשבתו שום דבר אחר והיינו מחמת

שנוגע לעצמותו אינו מרגיש שום דבר, וכך צריך להיות בעבודת השם כמ"ש כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך היינו שצריך להיות נוגע לעצמותו והוא המס"נ, וזהו נקרא הבל הפנימי, כי גם במילי דעלמא יש דמיון זה כשהוא עוסק תמיד במו"מ נעשה אצלו רצון הפשוט שאינו יכול לשמוע ההפוך רצון, וזהו בשעת קבלת התורה שאמרו ישראל נעשה ונשמע, אף שלא שמעו אופן התורה ואמרו נעשה, והיינו מצד התגלות כתר דכתר שהי' בשעת מ"ת, וזהו הטעם שיו"ט של שבועות הוא רק יום אחד כי הי' התגלות כתר דכתר, ועפ"ז יובן כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי הוי' יחי' האדם הנה לחם נקרא התורה דהיינו לחם בגמט' מזל אבא יונק כו', ולכן הכל תלוי במזל ואפילו ס"ת שבהיכל שהוא יחוד חו"ב תלוי ג"כ במזל העליון, ולכן אף שבאורייתא ברא קוב"ה עלמא אעפ"כ מצד התורה עצמה הנקרא לחם לא יכול להתהוות תמיד בריאות העולמות דהיינו אדם דלעילא ואדם דלתתא, רק באופן זה דהיינו מוצא פי הוי' יחי' האדם כנ"ל וממילא יובן הקרי והכתיב וזהו וידבר ה' אל משה לאמר אנכי ה' אלקיך, פי' לאמור היינו מחמת שאנו עוסקים בתורת ה' היינו ואשים דברי בפ"ך עונה מה שהם אומרים מחמת זה בא התגלות אנכי דהיינו מי שאנכי והוא כתר שבכתר, וזהו בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע נעשה ב"ת כתרים כי בהבל הדיבור יש חיזונויות ופנימיות כי דיבור נוגע בכתר דנוק' וכתר נוגע למעלה מעלה עד כתר דכתר נמצא עושה כתר ממוצע בין מאציל לנאצלים, וזהו יו"ד מאמרות שנברא העולם, וזהו מלכות דאצי' הנקרא כתר דבריאה, וזהו משים שלום בפמלי' של מעלה היינו בין מאציל לנאצלים ובפמלי' של מטה היינו בין נאצלים ולנבראים וזהו רק ע"י התורה בא תוספת חיות מאור א"ס לנאצלים ולנבראים וזהו הקרי והכתיב אל הלחם ועל הלחם כידוע למשכילים וד"ל.

דרוש ג' סיון תקס"ז

אז תתענג על הוי' והרכבתיך על במתי ארץ, והאכלתיך נחלת יעקב אביך כו' כי פי הוי' דיבר. הנה להבין כל זה שיש ג' סעודות לשבת, ערבית שחרית ומנחה, סעודת ערבית היא והרכבתיך על במתי ארץ, סעודת שחרית הוא אז תתענג על הוי', סעודת שלישית הוא והאכלתיך נחלת יעקב אביך. ולהבין כל אלה צריך להקדים תחילה עני החילוק שבין שבת ליומ"ט, כי בשבת הוא מוחין דאבא, כמ"ש ושמרו את השבת ושמרתם כי קודש הוא, וכל קודש הוא בחכמה, ויו"ט היא מקראי קודש היינו מוחין דאימא שהיא המשכה מקודש, ולהבין זה כי גם בחול הוא מוחין דאבא, כי הרי החיות דבי"ע הוא בחכמה כמ"ש כולם בחכמה עשית ואבא הוא שורש כל האצי' וגם

בחול הוא יחוד חו"ב כי הוי' אלוקינו שבק"ש הוא יחוד חו"ב, וגם להבין מהו שבכל השבת נתעלו הנשמות מג"ע התחתון לעליון ומעליון לשלמעלה ממנו, הלא תמיד הם נהנין מזוי השכינה ומהו דווקא בשבת, אך הענין שיש ב' בחי' חכמה, דהיינו חכמה שיש בה הארת התענוג וחכמה סתם וכמ"ש ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, עדן הוא חכמה המלוּבש בה הארת התענוג, ובזה יובן כי הנה בשבת היא החכמה שמלוּבש בה הארת התענוג, ובחול היא בחי' חכמה סתם. אך גם זה צריך להבין הלא תמיד אפילו בחול היא הארת התענוג בחכמה כמ"ש והחכמה מאין תמצא היינו שמציאות החכמה היא מאין דהיינו בחי' תענוג ומהו חכמה סתם, אך הנה יש ב' מיני תענוגים, דהיינו תענוג מורכב ותענוג עצמי, תענוג מורכב כמו עד"מ שיש לאדם תענוג מאיזה ציור או טיול שהציור הוא מהות בפ"ע והענג הוא מורכב דהיינו כפי חידוש הציור כן הוא הרכבת התענג אבל כח התענוג עצמו דהיינו כשמתחדש לאדם איזה שכל חדש ומתגלה לו בשכלו בלתי ראות דבר גשמי ויש לו ע"ז תענג, וזה התענג הוא אינו מורכב, כי הוא תענג עצם עם השכל, והמופת לזה הוא כי אנו רואים שבמקבל השפעה יש ג"כ תענג מזה השכל בעצמו, ואם התענג שבמשפיע הוא מורכב הי' לו למקבל השכל ג"כ תענוג כ"כ כמו להמשפיע, ואנו רואים שהתענוג של המשפיע יותר מהתענג של המקבל, ואם תאמר שטבע הבורא כך הוא להיות להמשפיע תענג מזה השפעה כי אם לא הי' לו תענג לא הי' שום השפעה בעולם, וכמ"ש יותר משהעגל רוצה לינק פרה רוצה להניק כי כל בחי' עילה ועילול הוא על דרך זה כידוע, ולכן אפשר שבמשפיע ג"כ תענג מורכב מזה השכל כמו במקבל, הנה אם מחמת זה יש להמשפיע תענוג הי' לו להיות ג"כ תענג זה בעצמו כשמשפיע להמקבל השפעה אחרת, כגון מתנה שנותן לו איזה דבר חפץ ובאמת אנו רואים בחוש כשמשפיע לו השפעה אחרת, אעפ"י שיש להמשפיע תענג כי א"א בלתי תענג מ"מ אינו כ"כ גדול כח התענג של דבר השכל, אלא וודאי התענג שמתגלה בשעה שנתחדש לו שכל חדש הוא עצם התענג עם השכל, כי בשכל החדש שנופל לו על מוחו הוא נקר' ברק המבריק והוא מח"ס היינו כח המשכל שממנו נופל לו השכל, והוא בחי' תענוג פנימי, אבל בתענוג של המקבל ההשפעה הוא נקרא תענג מורכב כי הוא בחי' חיצונית חכמה והיינו חיצונית עתיק, ופנימיות החכמה הוא בחי' פנימיות עתיק. ועתה יובן החילוק שבין שבת לחול שבחל מאיר חיצונית עתיק כמו עד"מ התענוג של המקבלי השפעה והוא מורכב כנ"ל, אבל בשבת הוא הארה מפנימיות עתיק, והיינו עד"מ שיש תענוג להמשפיע שכל בעצמו, וזהו שמבואר בירושלמי כד הוי' מחדש הוי' צהיב אנפוהי, כמ"ש חכמת אדם תאיר פניו, פי' שנתגלה הארת פנימיות התענג. ועתה יובן מה שבשבת הוא פנימיות התענג ולכן בשבת הוא עליות הנשמות, כי כל ימי החול הוא רק חיצונית התענג אבל בשבת הוא פנימיות התענוג, והנה כתיב אז תתענג על הוי' והוא אינו מובן כי על הוי' משמע למעלה מהוי', והנה מבואר שיו"ד של הוי' הוא חכמה וקוצו של יו"ד העליון הוא הארת הכתר בחכמה והיינו חכמה

סתימאה דהיינו כח המשכיל, ומזה הפסוק משמע שהוא למעלה אפילו מקוצו של יו"ד דהוא ח"ס, אך הענין הוא כך דהנה יש תענוג כללי ותענוג פרטי, והיינו כמו שח"ס הוא כח כללי שמזה נמשך חכמות פרטי לכל דבר ודבר ולכן הם ל"ב נתיבות החכמה היינו שמשם הוא מוכרח להיות שורש ההתחלקות של שכל הפרטי כך בתענג יש ב' מיני תענג היינו תענג כללי שהוא כח התענוג והתענוג שהוא פרטי, וכח הכללי הוא בחי' ג"ר דעתיק, וכח תענג פרטי הוא בחי' ז"ת דעתיק, ובתענג הפרטי יש בחי' אור ישר וא"ח, דהיינו אור ישר והוא שבזה נח דעתו, וא"ח הוא שיש לו תשוקה וכלות הנפש לאיזה דבר, כי א"י הוא למשל שיש לו תענג מצויר וכזה הוא נח דעתו, והנה כתיב ויכולו השמים והארץ והיינו ויכולו הוא מלשון כלתה נפשי, כי שבת דמעלי' שבתא הוא בחי' א"ח דתענג, והוא עד"מ כשעלה ברצונו לבנות איזה בנין שבודאי מתחילה יש לו תענג מזה הבנין שרוצה לבנות, ואח"כ כשגומר הבנין אזי נתעלה סוף התענג היינו שבא לו בשעה שנגמור הבנין ונתעלה לתחילת התענג שקודם הבנין, וזהו סוף מעשה במחשבה תחילה, והא"ח של התענג גורם שאח"כ נתעלה התענוג לעצמותו שהוא כח הכללי, כי הא"ח נעשה בבחי' העלאת מ"ן ממטה למעלה, וזהו שאומרים בשבת מזמור שיר ליום השבת והיינו שיר שהוא בחי' מלכות ליום השבת שהוא עצם התענג, כמו עד"מ כשנוצח המלך מלחמה כמו ינאי המלך כבש ששים כרכים ואח"כ כשנצח המלחמה בשלימות אזי עשה סעודה לכל שרי המלוכה וזהו בחי' שעשועי המלך בעצמותו, והיינו שנתעלה בחי' התענג פרטי ובטל לתענג כללי וזהו כאיל תערוג הוא אור חוזר והוא גורם להיות כעל אפיקי מים כי הוא בחי' חכמה ואפיקי מים הוא בחי' ח"ס שמשם נמשך החכמה ועל אפיקי הוא למעלה מבחי' ח"ס והיינו תענוג כללי וזהו שבשבת דמעלי' שבתא הוא עליות המלכות בכתר שהוא סוף תענג בתחילת תענג, וזהו סעודה דליל שבת הוא חקל תפוחין קדישין, כי חקל הוא בחי' נה"י דמלכות תפוחין הוא בחי' חג"ת דמלכות קדישין הוא בחי' חב"ד דמלכות, וזהו עליות מלכות דהיינו פרצוף לכתר, וסעודה שני' היינו סעודה שחרית סעודתא דעתיקא קדישא, וזהו דעתיקא דל"י עבדינן סעודתא וזהו שעשוע המלך בעצמותו דהיינו שעולה בחי' תענג גופה לעצמיות התענג, וזהו אז תתענג על הוי' היינו למעלה מח"ס שהוא קוצה של יו"ד, וזהו למעלה מעלה, ועתה יובן מה שאמר וירא אלוקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד, כי טוב הוא בחי' יסוד דעתיק כמ"ש ובטובך הגדול מאוד הוא בחי' עצם התענג והוא הכלליות של התענג, ולכאורה נראה פלאה, שמאמר אשר עשה היינו בחי' עש"י יה"י נתעלה לבחי' כח התענוג כללי, והלא לו הי' לו להתעלה כי אם רק לתחילת התענג, אך עתה יובן כמו שמבואר למעלה, היינו שאח"כ כשנתעלה האור חוזר וגרם להיות נתעלה לעצמותו של התענג, וזהו ואהי' אצלו אמון ואהי' שעשועים יום יום היינו שהתורה שהיא אמון גם היא שעשוע המלך בעצמותו כנ"ל, ומזה יוכל להבין מפני מה יש תענג כשמתגלה החכמה חיצונית, דהיינו חכמת תשבורת וחכמת המדידה וכיוצא

בזה כי חכמות חיצוניות היא מאחוריים דאו"א שנפלו בשבירה ונעשה מזה חכמת חיצוניות וזהו התורה היא מפנימיותו ומתוכיותו ע"כ יכול להתעלה לעצם התענג כנ"ל, וסעודה שלישית היא סעודת דז"א היינו שנמשך עצם התענג למידות דז"א והיינו כתר דז"א, והוא על ד"מ כשבא לאדם בשורה טובה הנה כל זמן בעת אשר יכול להיות הבשורה בכלי המוח אזי אינו נכנס ללב אבל אח"כ כשנתרבה הבשורה והשמחה ואינו יכול לכנס בכלי המוחין אזי נכנס ללב וממלא מהתענג גם הלב, ומזה יכול להתהפוך המדות דהיינו מקמצן נעשה פזון כידוע, וזהו נקודת הלב הנקרא בווהר התערותא דליבא היינו מה שאינו יכול להתיישב בכלי המוח והלב נתיישב שם, והיא הנקרא יחידה שבנפש וזהו סעודה שלישית היינו שנמשך עצם התענג למדות דז"א, וזהו מה שכתוב והאכלתיך נחלת יעקב אביך דהיינו נחלה בלי מצרים פי' היינו שנתגלה כתר כללי שהיא גלגלתא דאריך בכתר דז"א, ומזה מובין מפני מה אינו מתגלה התענג לחו"ב ולהכתר דז"א הוא מתגלה, והיינו מחמת שממילא כלי המוחין נמשך לנקודות הלב ושם מתגלה, וזהו שבסעודת שחרית נתעלה למעלה אבל אח"כ הוא המשכה למדות דז"א, וזהו שנקרא שבת בשם שבת בראשית, כי בשבת דמעלי' שבתא הוא העלאת מ"ן דהיינו החיות של שבוע העבר עד שבשחרית הוא העלאה לעצם התענג, ואח"כ נמשך חיות לשבוע הבא. והנה עתה יובן מה שהשדים נבראו בע"ש בין השמשות והיינו רוחים בלא גופים כי עד"מ כשנפסק התענג אזי נפסק מלבנות ואז נפסק התענג ולכן היו נבראים רוחים בלא גופם, והיינו מ"ש תכלית שינאה שנתם והיינו שתכלית הדבר וסוף הוא שינאה, ולכן אמרו רז"ל כל המקיים ג' סעודות ניצל מג' פורעניות דהיינו מדש"ג ומחבלי משיח וממלחמות גו"מ ומבואר בווהר דתלת מילין דיני דגהנם שהוא נגד ג' בחי' הנ"ל, כי זה לעומת זה עשה אלוקים, וכמו שיש ג' מדרגות בעליות החיות כך יש זלע"ז והוא על דרך הנ"ל, כי ההפוך עונג הוא צער וכמו עד"מ כשיש תענג מדבר השכל כך בהפוך כשאינו מבין השכל יש לו צער לפי ערך התענג, והנה בין שבת ליומ"ט יש ג' חילוקים והיינו שבשבת אוכל נפש אסור וביומ"ט מותר, וגם בשבת חייבי גהנים נייחין וביומ"ט אינם נייחין, וגם בשבת חדו אע"ג דלא יהב למסכני, וביומ"ט חדי למסכני דוקא ואם לא יהיב למסכני עונשו רב כמאמר ורתתי פרש על פניכם פרש חגכם קאמר ולא פרש שבתכם, כי הנה כתיב אשר משכיל אל דל, כי דל הוא מבחי' גבורה שבמלכות דאצי', כי העושר הוא מבחי' חסד ממלכות דאצי' וצריך להמתיק גבורות בחסדים לכן צריך להיות עני בתוך סעודתו ביומ"ט בכדי לקיים מצות צדקה כי עני הוא בחי' מקבל ונקבה לית לה מגרמי כלום וזהו בחי' צדקה היינו צדיק ה' כו' כידוע והיינו להמתיק גבורות בחסדים, והוא מבחי' יומ"ט שהוא ג"כ בחי' אימא והיינו בינה, דינין מתערין מינה וזהו הטעם הוא ג"כ שאוכל נפש מותר ביומ"ט ובשבת אסור כי יומ"ט הוא בחי' גבורת כנ"ל וצריך להתברר כידוע, אבל בשבת שהוא נתעלה לעצמותו ואינו צריך לבייר לכן אסור באוכל נפש ולכן חייבי דגהנים נייחין בשבת מחמת שהוא רק בחי'

חסד אבל ביומ"ט הוא בחי' גבורת כנ"ל, וזהו פרש חגיכם ופרש הוא מלשון פרשא שהוא הפסולת שהיא מבחי' גבורות וצריך להמתיק בחסדים לכן צריך להיות עני בעת אכילה ביומ"ט, וזהו החילוק בין שבת ליומ"ט וכל זה מחמת שבשבת הוא מוחין דאבא וביומ"ט הוא בחי' מוחין דאימא והיינו בחי' גבורות כנ"ל בחי' בינה ודינין מתערין וצריך להמתיק כנ"ל וד"ל.

דרוש תקס"ז לפרק פה ק"ק לאד"י

להבין מאמר הזוהר ר"א שאל לר"ש אבוי, אבא סימנא לזיווגא דיה דא מניין, א"ל ברי אע"פ כו', סימנא דא אחיד כעין סתרא דמדבחא, דתנו ובא לו לקרן דרומית מירחית כו', א"ל והא לא יכול ב"נ עד דמקבל עליו עול מלכות שמים בקדמיתא כו', א"ל כולא הא אמינא לך דהא ובא לו לקרן אודנא בקדמיתא, היינו רזא דקרן כו'. וצריך להבין כל זה, כי הנה כתיב בתפלה למשה איש אלוקים אדוני מעון כו', כענין אותיות נועם היינו כמ"ש ויהי נועם, אך החילק כי מעון הוא בחי' חיצוניות עתיק, ונועם הוא בחי' פנימיות עתיק, לכן צריך מתחילה להיות בבחי' מעון שהוא חיצוניות כדי שיהי' אח"כ בבחי' נועם, כי מעון הוא התחלה והכנה היינו להיות בימי משיח בבחי' נועם היינו שיהי' התגלות הפנימיות, וכמו שאנו מבקשים, אבינו מלכנו גלה כבוד מלכותך היינו התגלות כבוד ממלכות להיות בבחי' התגלות והיינו בחי' ג"ר דעתיק כמ"ש בכוונות האריו"ל, וביאור כל אלה, כי הנה יש בחי' אדם, והוא ר"ת אדם דוד ומשיח, היינו כי בזמן שהי' אדם הראשון קודם החטא היה הזיווג אב"א היינו דו פרצופים ובימי דוד ושלמה כד קיימא סיהרא באשלמותא היה זיווג פנים בפנים, ולעתידי בימי משיח יהיה ג"כ זיווג אב"א, וזיווג אב"א יהי' בו הארה מג"ר דעתיק, וזהו ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח כו' היינו מארבע רוחות העולם, כי לא למראה עיניו ישפוט היינו חכמה ובינה כ"א והריחו ביראת ה' היינו בחי' הריח שהוא מבחי' כתר כמ"ש לבעל החוטם אני מתפלל כו' וזאת אנו מבקשים גלה כבוד מלכותך הוא ג"ר דעתיק כנ"ל. אך צריך להבין כל זה מאחר שאנו מבקשים גלה כו', משמע שזה דבר גדול שלא הי' בשום פעם בעולם, הרי בזמן בנין הבית היה ג"כ בחי' זה כמ"ש צימצם שכינתו בין ב' כדי ארון כו'. ועוד זאת צריך להבין הרי תמיד יש הארה מג"ר דעתיק כי זהו סדר ההשתלשלות. אך מתחילה צריך להבין ענין מאמר הזוהר רזא דקרן כו'. וביאור כי הנה ענין הזיווג הם ב' הפכים היינו ענין תשוקה ממטה למעלה זהו בחי' מקבל היינו ואל אשיך תשוקתיך, והזכר הוא בחי' המשפיע הוא להפוך היינו מלמעלה למטה, ולכן שאל ר"א לאבוי סימנא לזיווגא

דיחודא מנין, והשיב לו כנ"ל, והיה סבר ר"א שהתשובה מאבוי הר"ש באופן זה היינו כעין סתרא דמדבחה ובא לו לקרן דרומית מזרחית מזרחית צפונית כו' היינו זיווג ויחוד עילאה ותתאה, היינו הוי' אלקינו הוא בחי' חו"ב והוי' אחד הוא בחי' זו"נ והיינו ההפוך זה מזה ואין באופן להיות התכללות ע"כ הוצרך להיות ממוצע היינו דבר שהוא כלול משניהם, וזהו בחי' אהרן הכהן שהוא שושבינא דמטרוניתא היינו כמו השושבינין שמכניסין את החתן ואת הכלה לחופה והם המחברים את החוה"כ שהם ב' הפכים כמו"כ בחי' אהרן ה' ג"כ לחבר זעיר עם נוק' שהם ב' הפכים, כי אהרן הוא בחי' חסד כי טבע המים לדבק, כמ"ש בהעלותך את הנרות הוא נוק' דז"א שהוא הממשיך אהבה לכנ"י היינו מלכות דאצילות שיהי' אהבתם כשלהבת העולה מאליה, ולכן ממשיך אהבה לבחי' זעיר, כמ"ש כשמן הטוב יורד על הראש זקן אהרן שיורד ע"פ מידותיו, היינו זעיר דאצילות, לכן שאל ר"א והא לא יכול ב"נ כל זה עד דמקבל עליו עול מלכות שמים בקדמיתא כו', כמ"ש בזאת יבא אהרן אל הקודש, ואין זאת אלא מלכות, והשיב לו ר"ש אבוי הא ובא לו לקרן אמינא לך בקדמיתא כי ענין הקרן הוא שמחבר ב' כתלים, היינו ב' שטחים, כי הכותל הוא שטח מכאן ושטח מכאן, היינו אורך ורוחב, והקרן הוא המחבר שטח שבצפון עם השטח שבמערב, והנה הקרן אינו מהות בפ"ע ואינו תופס מקום כלל, רק הוא המחבר ב' כתלים יחד, וזה אין לומר ג"כ שהחיבר הלז הוא מקום בפ"ע, שהרי אנו רואים כשילקח הכותל שמצד זה ומצד השני לא נשאר מאומה, אלא הרי הוא סוף הכותל שמצד זה והתחלת הכותל שמצד זה, והוא הוא המחבר הכתלים זה עם זה, והוא בחי' נקודה. וביאור הדברים כי הנה יש ג' בחי' נקודה קו שטח, והוא עד"מ טיפת דיו שנפל על הנייר, הנה הטיפה זו היא בחי' נקודה, היינו כח היולי שיכול למשוך ממנו בכמה אופנים פרטים שונים, כי הנקודה כלול למשוך ממנה באיזה פרטי אופנים שירצה, ואח"כ כשהתחיל למשוך הוא בחי' קו והוא אמת הבנין היינו שהוא בונה בכמה אופנים פרטים, כך הוא המשכה שנמשך מהטיפה שהוא בחי' נקודה יכול ג"כ למשוך בכמה אופנים שירצה, אך כשנגמר ההמשכה אז אינו יכול להיות אלא באופן זה, אף שאח"כ התחיל להמשיך מזה עוד קו אחר, אך כל זה הוא המשכה אחרת ואינו המשכה אחת עם מה שהמשיך מתחילה, אלא המשכה זו היא מנקודה שבסוף המשכה ראשונה כי יש נקודה בראש ונקודה בסוף, נקודה בראש היא כח היולי ונקודה בסוף היא הגמר של המשכה, והנה זה הנקודה בעצמה שהיא הגמר היא הנקודה בעצמה שיכול עוד ממנה להמשיך, כי כמו שהנקודה היא בראש שממנו יכול למשוך המשכה כך הנקודה היא בסוף יש לה ג"כ זה הבחי' שיכל למשוך ממנה המשכה אחרת כנ"ל, עד"מ האות דל"ת שהיא באורך ורוחב, הנקודה היא בסוף הקו של אורך היא הנקודה ראש להקו המתפשט ברוחב, והנה יש משל רוחני לזה והוא מבחי' השכל, שהנה כח המשכיל הוא כח היולי היינו שאינו נופל עדיין שם עליו לקרואתו בשם איזה שכל פרטי, רק הוא כלול מכל השכליים, אך אח"כ כשנמשך איזה שכל אז הוא בחי' קו שהוא פרטי אך זה גופה אינו עצם

השכל כי יכול שיונח השכל על מוחו באופן זה או באופן אחר, אך אח"כ כשהשכל מונח על מוחו באיזה אופן אז הוא נקרא מלכו' דחכמה, היינו שהוא גמר של החכמה וזו היא בחי' נקודה אחרונה, אך זה הבחי' של מלכו' דחכמה יש לה ג"כ הבחי' כמו כתר דחכמה, היינו שהוא כח היולי, וזהו כי כמו שבכח היולי יש בו מכל הפרטים בהעלם ונמשך כח השכל משם, כך מנקודה אחרונה שבחכמה שהוא מלכות דחכמה משם נעשה בחי' בינה שהיא השגת השכל באורך ורוחב, ובינה היא ג"כ באופנים פרטים שיכול לפעמים להשיג השכל באורך ורוחב באופן זה ולפעמים באופן אחר, וא"כ היא הבחי' שיש בכח היולי היינו נקודה ראשונה שהוא בחי' כתר זה הבחינה בעצמה יש בנקודה אחרונה שהיא המלכות והוא בחי' אותיות, ע"כ יש בכח הקרן לחבר ב' שטחים, היינו בחי' מלכות וזהו קרן שהוא בחי' ממוצע בין נאצלים לבי"ע וזהו הקרן בעצמה שהוא האצילות וזהו הקרן בעצמה הוא בחי' ראש לבי"ע וכל למעלה למשכילים ואף על פי שהם ב' הפכים, היינו כי זה בחי' אצילות וזה בחי' בי"ע מ"מ הנקודה אחרונה יש בה בכחינתה כח היולי כמו שיש בכתר, וכמו שבכח היולי הוא כלול מכל אופנים היינו מב' הפכים כך בנקודה אחרונה היא כלול ג"כ מב' היינו מאצילות ומבי"ע, וזהו הבחי' בעצמה שהיא בחי' סוף לאצילות והוא בחי' ראש לבי"ע, וכדי להבין ביותר משל מהמדות שבלב, היינו המדות כמו שהם בעצמם אינם מתפשטים, והמדות בעצמם כמו שהם בעצם אינם רק כח היולי שהוא כלול מהכל היינו מאהבה ושנאה, אך כשנמשך להלב אז הם בחי' נקודה היינו שהוא גכ"ה הדבר והוא הנקרא מלכות שבמדות, והנה מצינו לפעמים ג"כ שהלב יכול לסבול ב' הפכים כאחד, כמו ח: זה תקועה בליבו מסטרא דא ובכי' תקועה כו' וכמו שמצינו שבפעם א' כתיב: ביום שמחת לבו זהו בנין בהמ"ק, ובפעם א' כתיב כי על אפי ועל חמתי היתה לי הבית הזה כי בשעת בנין הבית נשא שלמה את בתי' בת פרעה, ואיך יכול הלב לסבול זה כאחד היינו שמחה והפכה.

אך הענין הוא דהנה באמת אהבה ושנאה בעצם אינם יכולים להיות כאחד היינו כמו מים ואש כי המים מכבין את האש, אך כל זה מחמת שהם בבחי' כלים היינו כנ"ל שהוא בחי' נקודה אחרונה היינו גמר הדבר והוא מלכות של המידות ע"כ יכול להיות ב' הפכים כאחד והוא מטעם הנ"ל שהמלכות יש בה מבחי' כתר, שכמו שבחי' כתר יש בה מבחי' דבר והפכו כך המלכות יש בה מבחי' זו, וזהו עושה שלום במרומיו היינו בין שר של אש לשר של מים דהיינו בין מחנה מיכאל שהוא בחי' מים למחנה גבריאל שהוא שר של אש וזהו מחמת הכלים ומי יכול לעשות שלום הוא בחי' מלכות שהוא סוף האצילות, שהוא כלי של כל הספירות שהוא גמר כל הספירות היינו נקודה אחרונה שבכל הספירות, כי בחי' ז"א אינו רק טית ספירות כי המלכות של כל הספירות היה כלול בספירות פירש שהגילוי של הספירות הי' כלול בהעלם, היינו שבתחילה היה דו פרצופים, ואח"כ נעשה נסירה

היינו שנתחלק הגילוי מההעלם ונעשה בנין המלכות, כידוע שלמ"ד כלים דזעיר ה' בנין הנוקבה וכלים דזעיר הם הגילוי בהמדות דהיינו ממלכות דאצילות, והנה המלכות הוא הכלי של חו"ג ע"כ יכול לסבול ב' הפכים, לכן עושה שלום במרומיו היינו בין שר של אש וזהו בין מחנה מיכאל כו' כנ"ל הנ"ל. ולכן מה שאמרו רז"ל אין לך עשב מלמטה שאין לו שורש ומזל מלמעלה שמכה ואומר לו גדל, והנה יש כמה מיני פירות היינו מרים ומתוקים, היינו כי מרים הם מבחי' גבורות ומתוקים הם מבחי' חסדים, וכ"ז ידוע כי יש כח הפועל בנפעל בכל דבר, וממלא מה שהנפעל יש בפועל א"כ איך אפשר להיות ביחד בחי' חו"ג כנ"ל. אך עם כל הנ"ל יובן היטב היינו שמחמת שזה הבחי' הוא הגילוי של המדה, היינו הגמר של המידה ובבחי' זו יש בה מבחי' כח היולי שבכתר היינו שאף ג"כ שם נכלל בו דבר והפכו ע"כ יש בה כח לסבול בחי' חו"ג, ומופת גשמי לזה ידוע שמים ואש מכבין זה את זה, והנה אם יקח דבר שעיקר יסודו הוא מבחי' אש היינו כמו מתכת שעיקר תגבורת יסוד האש בו, ויוקח ג"כ אבן שבו עיקר יסודו ממים, הנה בוודאי יכולים לעשות התמזכות זה בזה ויעשה דבר המולבש משניהם, כי זה נראה לעינים איך שבבחי' כלים יכולים להיות ביחד אש ומים, כמו"כ הוא ממש למעלה במלכות דאצילות שהוא הכלי של כל המידות ע"כ יכול לסבול דבר והפוכו בנושא אחד, וזהו מ"ש בס"י כרכן אש ומים ועשה מהם שמים היינו אף שהם ב' הפכים, אך מחמת שהחיות מכל דבר הוא ממלכות דאצילות ובמלכות דאצילות ג"כ החו"ג שלה הם בבחי' כלים ע"כ יכול לסבול להיות ביחד ולעשות מהם שמים מורכב וד"ל.

והנה מכל הנ"ל יובן מה שמלכות דאצילות הוא ממוצע בין אצילות לבי"ע ונעשה כתר לנבראים, וגם מלכות דא"ס נעשה כתר לקו וחוט ומלכות דא"ק נעשה ג"ר דעתיק, ומלכות זה שהוא סוף עולם שלמעלה היא בעצמה התחלת עולם שלמטה כנ"ל, וזהו בחי' חיריק וחולם, וכמ"ש ותחלימיני ותחיני כי ותחלימיני הוא בחי' חולם, כי בחי' חיריק הוא תחת האתווה, היינו כשמלכות דאצי' הוא בעולם האצילות, וחולם הוא למעלה על האתווה, היינו שנעשה מלכות כתר לבי"ע ולכאורה יפלא הדבר, האיך זה בעצמו שהוא סוף עולם האצילות, יהי' בחי' ראש לבי"ע שהוא שינוי מהות בתכלית והוא מהפוך להפוך ממש, אך הענין הוא כנ"ל, היינו שמלכות יש לו הארה מכתר, וכמו בכתר שהוא כח היולי היינו שכלול בו דבר והפכו כמו"כ המלכות הוא כלול מדבר והפכו, וזהו מ"ש נעוץ תחילתן בסופן וסופן בתחלתן, כי תחילתן היינו בחי' כתר בסופן הוא בחי' מלכות, כי מלכות יש לו הארה מכתר, אך אינו נתגלה במלכות, כי בעצם אינו יכול להתגלות, כי כח היולי הוא באמת כלול מדבר והפכו, אך בעצם הוא באופן אחד, ובמלכות שהוא התגלות שם הוא יכול להיות הארה מכתר, וגם נעוץ סופן בתחילתן, כי סוף הוא בחי' מלכות בתחילתן היינו בחי' כתר, היינו כי יכול לעלות המלכות עם הכתר, כמ"ש ותנח התיבה בחודש השביעי על הרי אררט, כי

הרי אררט הוא טורי קדמאין היינו זיין תחתונות דעתיק ותיבה הוא בחי' מלכות וזהו בחי' עלי' היינו על הרי כו' למעלה מהרי והוא ג"ר דעתיק, וזהו ישראל נמשלו ללבנה כשהם עולם עולם כו', והנה יחוד אבי"א היינו שהוא בגלות הזה הוא יותר משובח במעלה מזיווג פב"פ, וביאור כי זיווג פב"פ היינו בחי' יחוד חב"ד בחב"ד, והוא עד"מ היינו כשהרב מסביר לתלמידו איזה שכל והתלמיד משיג הכל, היינו כמו שהוא בשכל של הרב, הנה מ"מ אין זה יחוד נפלה כי אינו יכול להיות התכללות גמור מדבר והפכו היינו שהוא בחי' זעיר ונוקבה אם לא בכלים שלהם היינו על ידי הכלים שלהם יכול להיות התכללות נפלא, והכלים הם בחי' נה"י בנה"י, וזהו זיווג אחר באחור, כי בחי' אחוריים היינו האותיות והכלים היינו מידות התחתונות שהם בחי' נה"י כנ"ל. וזהו אנכי הסתר אסתיר פני כו', כל שאינו בהסתר פנים אינו מהם, והיינו מחמת שזיווג אחוריים הוא יותר משובח כנ"ל וד"ל. וזהו שא"ל ר"ש הא זמינא לך רזא דקרן דייקא, היינו בחי' מלכות כנ"ל, היינו שצריך להיות הזיווג היותר משובח ודווקא בקרן היינו האותיות של המשפיע עם האותיות של המקבל שהוא בחי' נה"י בנה"י נה"י של המשפיע בנה"י של המקבל ששם יכול להיות התכללות מדבר והפכו וזהו תכלית הזיווג, וזהו סימנא לזיווגא דיחודא מנין, פי' זיווג כל היחודים, היינו כמו או"א זו"ג, וכן שורש של כל היחודים, היינו להיות יחוד מדבר והפכו, והשיב לו עלה בכבש היינו בכבשוננו של עולם, היינו אור א"ס שממלא כל מקום החלל ונעשה קו וחוט ממלכות דא"ס, והנה מלכות דא"ס הוא בעצמו כתר לאצילות, והוא ג"כ כלול מב' הפכים אלא מפני שהבחי' היותר תחתונה, יש לו זה הבחינה שיש בבחי' היותר עליונה, היינו שהוא כתר ושם הוא כלול ג"כ מדבר והפכו, וע"כ בחי' מלכות הוא שורש לכל היחודים, של או"א או לזו"ג, היינו שיכול להיות התכללות דווקא ע"י בחי' מלכות שלהם שהוא נה"י בנה"י, וזהו בתחילה ובא לו לקרן, פי' בתחילה הוא כתר, ובא לו לקרן הוא מלכות, פי' שהארות הכתר הוא דווקא במלכות, וזהו הנקרא מלכות בבחי' רזא דקרן פי' שמלוכש בהעלם בתוך הקרן והיינו בחי' מלכות, והנה כמו"כ הוא בחי' קרן שכולל ב' הפכים היינו כמו קרן שופר, שבתחילה צריך להיות מכווץ בעצמות היינו בקול, ואח"כ כשיוצא דרך הקרן אז בתחלה הוא מצמצם ואח"כ יוצא במרחב, כמ"ש מן המצר קראתי י"ה ענני במרחב י"ה, וזהו סיום הקול של אדם והתחלת הקול היוצא במרחב כי קרן הוא המתכר ב' דברים הפוכים, היינו שסוף של זה והתחלת של זה היינו מחמת שבקרן יש לו זה הבחי' היינו בחי' מלכות ויש לו זה הבחי' בעצמה כמו שיש בכח היולי שהוא בחי' כתר וד"ל, והנה לעתיד יהי' ג"כ זה הזיווג נה"י בנה"י היינו אותיות המשפיע עם האותיות של המקבל, כמ"ש ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזתים היינו בחי' נה"י רגליו ברגליו, אך לעתיד יהי' במעלה היותר גדולה מעכשיו שהוא ג"כ אב"א כי עתה אף שהוא זיווג נה"י בנה"י מ"מ מלובש הארת הכתר בהעלם כמ"ש נעוץ תחלתן בסופן היינו בהעלם, אבל לעתיד יהיה במעלה היותר עליונה, והוא שיתגלה הארת הכתר בנה"י בהתגלות

גמור ולא בהעלם אלא כמו שהוא שם בגילוי, וזהו יו"ד עמקים שבשיר המעלות ממעמקים, וזהו ישיש עליך אלוהיך כמשוש חתן על כלה, משוש חתן ומשוש כלה הוא כתר דמשפיע עם כתר של מקבל אך לא יהי' בהתגלות רק דווקא בבחי' רגלין ברגלין שהוא נהי' בנהי', וזהו שמבואר שבימי משיח יהיה התגלות גי'ר דעתיק והיינו מטי רגלין ברגלין, וזי"ש לא למראה עיניו ישפוט, כי ראייה ושמיעה הוא בחי' חו"ב, כ"א והריחו ביראת השם, וריח הוא בכתר כמ"ש ותהילתי אחטם לך, היינו שלעתיד יתגלה בחי' כתר והוא בחי' חוטם ודיל, וזהו שאנו מבקשים א"מ גלה כבוד מלכותך היינו הארה של מלכות דא"ס שהוא גי'ר דעתיק, כי זה הבחי' לא היה אפילו בזמן בהמ"ק, כי הי' רק בבחי' פנים בפנים וזיווג פב"פ אינו משובח אפילו מזיווג אב"א ומכ"ש כמו שיהי' לעתיד היינו התגלות הכתר בנהי' והוא גי'ר דעתיק, היינו כמו שהי' קודם החטא דאה"ר לכן יהי' יותר משובח מזיווג של עתה ומזיווג של זמן בהמ"ק, וזהו ויהי נועם הוא פנימיות עתיק ומעשי ידינו כוננה עלינו ומעשי ידינו כוננהו, כי מלכות הוא כלליות כ"י ויש בה חב"ד חג"ת נהי' היינו נשמות אשר הם משיגים אלקות במוחם, וגם יש בעלי מידות היינו שהמידות שלהם גוברים בהם, ויש אנשים אשר הם בעלי מצות מעשיות, אך הנה לעתיד יהי' התגלות אלקות במצות מעשיות דווקא וזהו ומעשי ידינו כוננהו דווקא מעשה ידינו היינו התגלות במצות מעשיות, וזהו בחי' התגלות הארת הכתר בנהי' היינו הארת ממלכות דא"ס אשר הוא גי'ר דעתיק וזה יהי' במעלה המשובחת כנ"ל וד"ל.

בעזרה חג השבועות

צאנה וראנה בנות ציון במלך שלמה בעטרה בעטרה לו אמו ביום חתונתו וארז"ל ביום חתונתו זה מ"ת וכו'. הנה ידוע דנמשלה התורה לכמה דברים ללחם ויין ושמן וכו' כמ"ש לכו לחמו בלחמי ושתו כו'. והענין הוא דכתיב ויין ישמח לבב אנוש להצהיל פנים משמן ולחם לבב אנוש יסעד. ויש להבין למה השמחה ביין וצהלת פנים בשמן והלחם יסעד ומה הם ג' אלה יין ושמן ולחם למעלה. הנה הלחם שהוא סועד לבב אנוש פי' אנו"ש היינו כשהלב עקוב מכל וזהו לשון אנוש וגם אנוש הוא לשון חלישות כידוע וענין החלישות בעבודת ה' היינו כשאין בו כח להתגבר על יצרו כמארז"ל איזהו גיבור הכובש את יצרו משום שנא' בכל לבבך בשני יצריך כו' וכשאינן בנפש האלקי' להגביר כח יצרו עד שגם יצה"ר שבנפש הבהמי' תסכים גם היא לאהוב ה' כו' אזי ע"י התורה שנק' לחם יסעד לבב אנו"ש וחלו"ש הזה ויחזקנו להיו' בו כח ועוז לכבוש גם לנפש הבהמי' כו' והיינו לפי שהתורה נק' עוז וכמ"ש ה' עוז לעמו יתן כו' וכמ"ש במ"א והוא מטעם שנק' התורה

בשם לחם ועד"מ הלחם גשמי שסועד הלב הגשמי ומחזקו כך לחמה של תורה (דהיינו בחי' חט"ה כ"ב אותיו' שבתורה בכלל) מחזק ונותן כח ועוז לנפש האלקי' לכבוש לנפשו הבהמיו' ואם אינו עוסק בתורה יום או יומיים תתחלש נפש האלקי' ולא יהי' בה כח ועוז ונק' • אז לבב אנו"ש וע"י התורה יסעד ל"ב אנו"ש וכך למעלה אצל השי"ת (שנק' לבא דכל עלמא) כתיב ג"כ לכו לחמו בלחמי שהתורה נק' לחמו ית' לחזק ולסעוד בחי' הלב העליון ע"ד שסועד הלב באדם התחתון. והענין הוא עד"מ כמו הלחם הגשמי הנה מה שסועד הלב היינו שמקשר ומחבר חיי הנפש באיברי הגוף שאם ירעב ולא יאכל כל היום יתחלש ויסתלקו כחות חיי נפשו כו' ועל הלחם יחי' האדם ותשב רוחו אליו להתלבש ולהתמשך באיברי גופו להחיותם כו' וכך הוא למעלה בתורה שנק' לחם העליון שמקשרת ומחברת אור חיי העולמו' דאבי"ע שהוא אור המאציל חיי החיים א"ס ב"ה שיומשך ויתחבר בנאצלי' ונבראי' כו' שהרי מצד עצמו לאו דאית לי' מכל אינו' מדו' כלל ואנת חכים ולא בחכמי' ידיעא כו' וע"י לחמה של תורה הוא מתלבש בתוך כל עלמין להחיותם בי' מאמרו' בין באצ"י בין בבריא' כמארז"ל בי' מאמרו' נברא העולם ובראשית נמי מאמר הוא דהיינו החכמה כתרגום בראשית בחוכמתא כו' וכמארז"ל בי' דברים נברא העולם בחכמה ובתבונה ובדעת כו' דכתיב ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה בדעתיו תהומו' כו' וכדי שיתלבש אור א"ס עצמו בחכמ' ובתבונה ובדעת וכו' הוא ע"י התורה שנק' לחם כי גם חכמ' ותבונה כו' נמשל כגוף לגבי נשמה לגבי אור א"ס כי אור א"ס למעלה הרבה גם מערך מציא' חכמה כו' וע"י לחמה של תורה נמשך בחכמ' עד"מ שע"י הלחם גשמי תשוב רוח האדם להשכיל במוחו ג"כ וזהו לכו לחמו בלחמי לחמי ממש מפני שסועד לב העליון וממשיך אור א"ס בלב ומוחי' העליוני' כו' וד"ל.

וזהו וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר. פי' וידבר אלקי' היינו כללו' כל התורה שכלול' בי' הדברו' (כמ"ש הרמב"ן שבי' הדברו' יש תר"ך אותיו') והכוונה הי' בי' הדברות הללו שנק' לחמה של תורה כדי שיומשך אור א"ס בי' מאמרו' באבי"ע ע"י כני"ל וזהו פי' לאמר כדי שיהי' קיום וחיות לי' מאמרות ע"י וד"ל וזהו שארז"ל ע"פ או יחזק במעוזי יעשה שלום לי כו' שהעוסק בתורה לשמה משים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא שמ"ט ופי' בפמליא שמ"ע היינו בחי' התקשרות והתחברות אור א"ס בחכמה ובתבונה וכו' שבהו נבראו ונאצלו כו' שנק' פמליא של מעלה ופי' בפמליא שמ"ט היינו בנפש האלקי' בגוף שכובש גם לנפשו הבהמיי' מפני העוז והכח שניתוסף בניצוץ האלקי ע"י לחמה של תורה כו'.

ב) והנה עיקר הטעם לזה שהתורה ביכולתה לחבר אור א"ס בנאצלי' ונבראי' כו' היינו לפי שהתורה שרשה בבחי' רצון העליון שהוא

(•) תיבה אחת אינה ברורה בגוכתי"ק.

בחי' כתיר תריך עמודי אור דהיינו כשעלה ברצונו להאציל ולברוא כו' שזהו מקור כל העולמו' והוא למעלה גם מבחי' החכמה כי הרי אין טעם לרצון להיותו למעלה מן הטעם והשכל כמבואר במ"א ועיי' הרצון העליון נמשך אור א"ס בחכמה וכן בתבונה ובדעת כו' הכל ע"י זה הרצון כידוע ועיי' נא' פותח את ידך וכשביע לכל חי רצון פי' לכל חי ע"ד מ"ש במצות אשר יעשה אותם האדם וחי' בהם פי' האדם בה"א הידיעה היינו בחי' האד"ם דלעילא וחי' בהם הוא בחי' המשכת אור וחיות מאור א"ס עצמו שנק' חיי החיים וכן כאן באמרו לכל חי הכונה לכל בחי' חיו' ואור פרטי שבע"ס דאצ"י ודבריא' וכי' נמשך הכל ע"י בחי' רצון העליון הנ"ל וזהו פותח את ידך א"ת ידך אלא יודיך כו' שהוא בחי' פתיחו דיודין כו' להשביע לכל חי מבחי' רצון העליון כו' וד"ל וכל זה באתדלית באדם התחתון נמשך אתדליע באדם דלעילא כמ"ש כמים הפנים לפנים כן לב האד"ם לאד"ם כו' וכך באתדלית בעסק התורה באדם התחתון שמקשר ומחבר רוח החיים בקרבו נעשה אתדליע בבחי' אד"ם העליון דאצ"י ג"כ שיומשך בו בחי' רוח החיים מבחי' החיים עצמו' אור א"ס כנ"ל והוא ע"י בחי' רצון העליון דוקא כנ"ל והיינו ע"י התורה דוקא לפי ששרשה בבחי' רצון העליון כנ"ל וזהו ועשיתם אותם אתם כתיב כאילו עשאוני וכמארוז"ל ישראל עושין רצונו של מקום שממשיכי' לבחי' רצון העליון וכי' וד"ל וזהו לכו לחמי' בלחמי' פי' בלחם שלכם דוקא באתדלית בעסק התורה יהי' אתדליע בלחמי' לחם העליון בתורה העליוני' לחבר אור א"ס באדם העליון וכנ"ל וד"ל. וזהו ענין שתי הלחם שהקריבו בעצרת שע"י בחי' שתי הלחם שהקריבו למטה נמשך לכלל' נ"י בחי' סעודת הלב לחבר אור האלקי בכלל' נ"י ולכבוש גם ליצהיר ע"י הכח והעוז הזה כנ"ל בניצוץ האלקי בפרט והוא ענין השלום בפמליא שמ"ט וכמ"כ באתדליע כמים הפנים וכי' נעשה למעלה בחי' לחם העליון בלחמה של תורה העליונה לעשו' שלום בפמליא שביע' והיינו להיו' התלבשו' אור א"ס בחכמה ובתבונה כו' כנ"ל וד"ל.

ג) ופי' לנו לחמו כו' הליכה זאת היינו ע"ד לך לך מארצך כו' והענין הוא כי כיצד יהי' כח ועוז לניצוץ האלקי ע"י התורה כי הגם שנק' לחם ולחם לבב אנוש יסעד בהכרח אבל לא למי שאינו רעב ללחם שלא תשוב רוח כלל וזהו שאמר לכו לחמו דוקא בהליכה ויציאה תחלה ממאסר הגבול הגשמי ע"י ההתכוננו' בתפלה באור א"ס ב"ה הסובב כ"ע וממלא כ"ע ואיך שנשגב שמו לבדו כו' ורק הודיו על ארץ כו' ויתפעל עיי' באהבה במס"נ בק"ש באמרו ואהבת בכל לבבך כו' משאיכ בתורה לבדה בלתי הילוך ויציא' ממאסר החומרי בתפלה הרי אמרו האו' אין לי אלא תורה אפי' תוריה אין לו כו' וכמ"ש במ"א וד"ל.

ובכל זה יובן מארוז"ל במשנה עשה רצונו כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו. פי' רצונו היינו בחי' רצונו הפשוט כמו כשעלה ברצונו להאציל ולברוא כו' שזה הרצון הוא למעלה מן הטעם והדעת ולא כמו באדם

שטעם ושכל יחייבו לרצונו אבל בא"ס ב"ה לא שייך לומר שום צד חיוב מצד אחר שיגרום לו רצון אחר שא"צ לשום דבר ואין לך דבר חוץ ממנו שהרי נק' שלימותא דכולא כו' משא"כ האדם נשלם ע"י דבר זולתו ולכך ימצא בו ענין חיוב והכרח ממקום אחר זולתו כו' אלא בח"י רצון העליון הוא בח"י רצון פשוט ונק' בשם רעוא דכל רעיון פ"י מקור כל הרצונו' והוא בח"י רצון לרצון ולכן אנו מבקש"י יהי רצון כו' וד"ל. והנה רצון האדם נמשך למעלה ע"י טעם ושכל דוקא דהיינו כשמתכוונן בגדולת א"ס ב"ה וכמו בכל רצונו' שבאדם שתחייב אותם השכל והטעם דוקא כני"ל וזהו שאמרו עשה רצונו כרצונך פ"י תחלה עשה רצון העליון ב"ה שיבא ויתגלה למטה כרצונך שבא מחמת טעם ודעת ע"י התכווננו' כו' כך יתלבש רצון העליון בחכמה כדי שאח"כ יעשה רצונך כרצונו פ"י שיהי' רצונך למעלה מן הטעם ודעת ג"כ כמו רצונו הפשוט הנ"ל והוא הנק' בח"י אהבה רבה הבאה מלמעלה שהוא למעלה מכדי השגתו בנפשו בהתכווננו' כו' והיינו אהבת בכל מאדך בלי גבול כידוע וד"ל. אך הנה בח"י אהבה רבה זו שיעשה רצונך כרצונו למעלה מן השכל שנעשה ע"י עשה רצונו כרצונך בתחלה כני"ל כל זה מדבר בשעת התפלה דוקא שאו נותן לבבו בעיון תפלה ובפסד"י שנסדרו בהתכווננו' כדי להגיע לאהבה זו בק"ש כו' אך אחר התפלה וכמו בעסקו כל היום במו"מ ודאי אהבה זאת חולפת ועוברת ולזה אמרו עוד בטל רצונך מפני רצונו כדי שיבטל רצון אחרים מפני רצונך פ"י בח"י ביטול רצון זה היינו לבטל רצונו' הזרו' שבתאווי' גופני' ועניני' עוה"ז החומרי' ולאכפייא לסט"א שהם לנגד רצון ה' וזה עכ"פ יוכל כל אדם להגיע גם בעת עסקו במו"מ שלא יהי' לו רצון זר לנגד ה' הגם שכבר חלף ועבר בח"י הרצון לה' באהבה רבה הנ"ל וזהו שאמר בטל רצונך גם שלא בעת התפלה כדי שיבטל רצון אחרים הן הקליפו' והסט"א שנק' אלקיים אחרים להיותם מקבלי' מבחי' אחוריי' דקדושה כנודע וענין ביטול רצונם היינו שבע"כ יענו אמן והוא ענין בשני לבבך כו' כני"ל וזהו כדי שיבטל רצון אחרים מפני רצונך כו' וד"ל.

וזהו ויין ישמח לבב אנוש כו' כי הנה במעשה המצות נא' שמחה דוקא כמ"ש עבדו ה' בשמחה וכן כתיב בשמחה וטוב לבב מרוב כל והענין הוא כי מבחי' עשה רצונו כרצונך הגם שהוא ע"י ההתכווננו' בגדולת א"ס כני"ל הרי יבא ויגיע לבחי' השמחה בקיום המצות מאחר שהמצות המה בח"י רצון העליון שלמעלה מן הטעם וההתכווננו' היא בעצמו' א"ס ג"כ שלמעלה מן החכמ' כו' וזהו הנק' שמחה של מצוה שע"ז נא' בשמחה וטוב לבב כו' וזהו אשר קדשנו במצוותיו פ"י אשר כמו באשרי כי אשרוני כו' מלשון הילול ושבח כי זהו דבר יפה מאד עד להלל מה שקדשנו במצוותיו שהן הן בח"י רצון ועונג העליון שנק' מקור החיים ומקור התענוגי' ולכך השמחה וטוב לבב מזה יותר מרוב כל וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו' וד"ל. וזהו ויין ישמח לבב אנוש, פ"י ויין יינה של תורה כי הנה בעסק התורה יש ג"כ שמחה וחדוה כמאמר רב ששת חדאי נפשאי לך קראי כו' והחדוה באה

מחמת ההתבוננני שבחיי רצון העליון ביה שבעסק התורה מתגלה בנפשו והרי רצונו כרצונך מזה ישמח ויגל כמו בשמחה של מצוה הניל והוא הנק' יינה של תורה שמשמח לבב אנוש כו' ודיל.

ה) והנה על בחי' גילוי שמחה כזאת שבתורה ומצות נצטוינו גי' במועדים ורגלים שנק' מועדים לשמחה כו'. אך הנה יש להבין מה שאנו אר' בתפלת המועדי' וישמחו בך ישראל מקדשי שמך מהו בך וכי יעלה על הדעת שתהא השמחה זולת ה' כו'. אבל הנה יש להבין תחלה מה שאומר מקדשי שמך דידוע פ' שמך הוא בחי' מלכו' דאצי' שנק' שם כמי'ש ויעש דוד שם וכמי'ש מלכותך מלכו' כי'ע שהוא בחי' ממלא כי'ע בבחי' זו והארה בעלמא כמו אותיו' השם בלבד כידוע וישראל שהם מקדשי שמך הענין הוא דישראל המה ממשיכי' בחי' קדושה העליונה בשמך שהוא בחי' מלכותו ית' ולכאורה תמוה מהיכן יש ביכולת ישראל להמשיך בחי' קדש העליון לבחי' מלכותו ית' וכמי'כ יפלא ענין הקדושה שאו' ישראל למטה גי'פ קדוש עד שנמשך להיר הוי' צבאו' מלא כל הארץ כו' ומהיכן יש להם הכח הגדול הזה כו'. אך הענין הוא דישראל שרשם בבחי' מחשבה סתימאה כמאמר ישראל עלה במחשבה כו' והענין הוא כי ישראל נק' בניים כמי'ש בני בכורי ישראל וכתוב בניים אתם לה' כו' כמו הבן שנמשך מטפת מוח האב ששם משכן המחשבה כך עדי'מ יובן למעלה מאחר דישראל נק' בן הרי שרשו נמשך מבחי' מחשבה סתימאה שהוא בחי' פנימי' מוחי' העליונים אך שירדו נשמו' ישראל ממחשבה סתימאה ובאו לבחי' גילוי מן ההעלם עדי'מ טפת האב שיוצא' בווג כו' והנה עדי'מ הזווג הגשמי הרי בחי' עונג מופלא מלובש ונעלם בטפה הרוחנית כשמתהווה במוח האב ובגמר ביאה דוקא בא העונג הזה בבחי' גילוי גדול בהרגשה גדולה ולכך עיקר התענוג בגמר ביאה דוקא וכידוע בפ' ותאלצהו דגבי שמשון כו' וכך יובן בדוגמא למשכיל למעלה בבחי' אור הזרוי'ע לצדי'ק שמשם נמשך נשמר ישראל בגילוי מאין ליש הרי בגילוי זה עיקר גילוי בחי' העונג העליון שבשרש הטפה והאור הזרוע כו' כמו שהוא בבחי' מחשבה סתימאה שנק' טפה במוח האב עדי'מ ויובן זה עוד עדי'מ מעונג שפע השכל כשהרב משפיע לתלמידו שמקבל עונג בגמר שפעו דוקא כמארוז'ל יותר משהעגל רוצה לינק הפרה רוצה להניק כו' ודיל. ומסני טעם זה יובן מה שיש ביכולת ישראל להמשיך בחי' קדש העליון לבחי' המלי' כניל משום דשרשם בבחי' פנימי' עונג העליון ששורה בפנימי' המוחי' שנק' קדי'ש העליון ולכך ביכולתם להמשיך תוס' קדושה במלכו' וזהו גי'כ מה שאנו אומרי' בתפלת המועדים וישמחו בך ישראל מקדשי שמך להיות כי בחי' שמחה ועונג העליון יש לנפשם בו שרש כניל הטעם משום דישראל עלה במחשבה כמשל טפה במוח האב ובגמר ביאה דוקא שהוא בחי' אור הזרוע כו' וזהו וישמחו' בך בך דוקא בבחי' פנימי' ועצמרי' עונג ושמחה עליונה ועי'כ ביכולתם לקדי'ש את שמך גי'כ דהיינו להמשיך בחי' תוס' מוחין שנק' קדי'ש כידוע ודיל.

להצהיל פנים משמן. פי' יין ישמח לבב אבל צהלת הפנים מן השמן ולא מן היין זהו פשוטו. ולהבין שרש ענין זה למעלה הנה תחלה יש להבין פי' צהלת פנים מהו, בהיות ידוע ע"ד הפשוט ענין סיבת הארת הפנים באדם למטה הוא ענין התגלות בחי' חיות הפנימי' שבו וזהו סיבת אדומיית הפנים כמו צהבו פניו של פלוני שהוא ע"י גילוי בחי' חיו' פנימי' שבו בהיות כי הדם שמתפשט באיברי' התפשטו' זאת רק מבחי' חיצוניו' שבדם אבל מה שיש בחי' פנימי' החיו' שבדם שאינו מתגלה רק לפרקים כמו כאשר יבשרו לאדם בשורה טובה יתקבץ ויתאסף אז בחי' חיו' הפנימי שבדם ואיברים ונכנס ונכנסו לתוך פניו ואז יצהבו פניו ויאירו כו' והרי הארת הפנים שתבא מן השמחה מבשורה טובה וכיוצא דהיינו מקיבוץ פנימי' החיו' שבדם כניל לפי' יכול להיות שיצהבו פנים גם מן היין והוא ע"י שישמח מן היין ומצד שמחה זו יאיר בפנים חיו' פנימי' שבדם כניל אך הנה לזה לא אמר ויין יצהיל פנים אלא יין ישמח אבל להצהיל פנים משמן דקדק לומר שלא יבא צהלת פנים רק מן השמן ולא מן היין בשום סיבה ולכאורה זה סותר לענין הנ"ל. אך הענין הוא דבחי' הארת הפנים שמחמת שמחה כמו מבשורה טובה או שמחת היין בא מפנימי' שבדם כניל אבל יש עוד בחי' הארת הפנים שאינו בא מסיבת הדם כלל לא מיני' ולא מקצתי' והיינו ענין הארת הפנים שבאה באדם רק מצד אור החכמה שמאיר בו כמ"ש חכמת אדם תאיר פניו וכמו שהשיב ר' יהודה למטרוניא שראתה פניו צהובים ואמרה לו יורה ורוי ואמר לה שאינו שותה יין כלל אלא חכמת אדם תאיר פניו וכמו שאמרו ב"ר אבהו דנהירין אנפוהי מפני שמצא תוספתא חדשה כו' והרי יש הארת פנים שאינו בא מבחי' קיבוץ הדמי' בפנים אלא בא ונמשך אור מלמעלה ומציהיב ומאיר בפנים והיינו אור המשכיל שכל חדש שנקי חכמת אדם ונקי שמן וזהו להצהיל פנים משמן דוקא ולא מיין וד"ל. והנה שרש ענין ההפרש בין הארת פנים שבא משמחת היין ובין הארת פנים שבא רק מצד הארת החכמה היינו במה שמן הדם עולה החיו' הפנימי בפנים מלמטה למעלה בבחי' קיבוץ והעלאה וזהו בא בבחי' רשפי אש חמימות בוער כשלהבת ועולה ומתגלה בפנים כו' אבל בחי' הארת הפני' שמאיר מן החכמ' מאיר ובא מלמעלה למטה ובבחי' הקרירות כמים שיורדי' מגבוה לנמוך כו' ואין בהארה זאת שום ענין חמימו' ורשפי אש כלל והיינו להיות כי החכמ' נקי' כח מ"ה בבחי' ביטול המציאות כידוע וד"ל ויובן כל זה הענין למעלה כעבודה שבלב זו תפלה שמחמת ההתכוננו' בא השמחה ברשפי אש שלהבת והתלהבות והתלהטות הלב והוא ענין קיבוץ פנימי' החיו' שבדם כניל כמו יין ישמח כניל וזהו עבודת חיות שבמרכבה העליונה דכתיב בהו בוערות כמראה הלפידים כו' ובכל הפרשה נא' בהם וכנפיהם שריל' בחי' אוייר בהתפעלו' התלהבו' והתלהטו' לעוף כלפי מעלה ליכלל ולהבטל באור השכינה המאיר עליהם כו' וכן במתן תורה כתיב וכל העם רואים את הקולות והלפידים כו'

פי' לפידי' כי הנה הקולו' והלפידים הללו לא באו כדי להפחיד את ישראל אלא היה ענין ובחי' אתדליע ברשפי אש לעורר את האהבה בישראל באתדלעית שיתלהב נפשותם ברשפי אש התשוקה לה' אחד ולזה הי' הקולר' והלפידים' להלהיב כניי וכן הי' שעל כל דיבור פרוחה נשמתן לפי שהקולר' והלפידים' הלהיבו בנפשותם התלהבו' אורה ושמחה בכלות הנפש ממש עד שפרחה נשמתן על כל דיבור כו' וכל זה מחמת השמחה בהתבוננו' כמו יין ישמח כניל אבל הנה בכחי' החכמה הוא בהיפך מכל זה להיות כי אור החכמה מאיר מלמעלה למטה ובאה בכחי' ביטול המציאו' היפך ההתלהבו' כו' וזהו שנא' בחיו' הקדש ועל ראשי החיות כעין הקרח הנורא פי' קר'ח כמו עדי'מ הקרח הגשמי שנגלדו בו המים כו' כך בחי' החכמה ממשכת בראשי החיות בחי' ביטול במציאו' עד דאגלדו מיא ונעשה כעין הקרח כו' והוא בחי' הנקודה של החיר'ק שתחת האותיו' כי קר'ח אותיות חיר'ק להיותו בחי' הביטול תחת האותיות ודיל ואזי נאמר בחיות בעמדם תרפינה כנפיהם פי' שכנפיהם בהתלהבו' אוייר תרפינה למטה כי מתבטלים ממציאור שלהם ועומדי' בכחי' ביטול לגמרי כמו בלי כנפים לעוף למעלה כו' ודיל.

ו) וזהו להצהיל פנים משמן כו' ולכאורה יש להבין למה לא אמר ושמן יצהיל פנים כמו שאמר ויין ישמח לבב אלא אומר להצהיל פנים דמשמע שאחר שיין ישמח מיד יצהיל פנים משמן שכל עיקר שמחת היין בתחלה לא הי' אלא בשביל צהלת הפנים שאחיכ כי הוא העיקר ושמחת היין טפל אליו והיינו ויין ישמח כדי להצהיל פנים משמן שהוא העיקר כו' ויובן זה עפ"י הנ"ל דשמחת היין באה מן קיבוץ הדמי' והארת החכמ' מלמעלה באה בכחי' קרירו' כו'. והנה זהו פי' אדים אליף דם כי הדם הוא הנפש הרי הוא בכחי' הגבורו' דהיינו בשמחה הבאה ברשפי אש כניל שהוא בחי' יין ואליף שבדם הוא בחי' המתקו' הגבורו' בחסדי' והיינו אור החכמה דאליף שבאדם היינו אאלפ'ך חכמה כידוע וזהו פי' אדים אליף דם אליף דחכמה שממתיק לבחי' הגבורו' דדם והענין הוא כניל דבחי' הארת פנים דחכמה באה מלמעלה למטה בכחי' הקרירות כמים שיורדי' מגבוה לנמוך כו' ועיכ המה כמו מים קרים על נפש עייפיה שמקררי' ומיישבי' הנפש לבלתי תסתלק מחמת החום כו' וכך בחי' החכמה נמשל למים כשמאיר פני אדם בהשכלה חדשה עד שתשיב את הנפש בכחי' שוב כמאמר אם רץ לבך שוב לאחד פי' רץ לבך היינו כמי'ש והחיות רצוא כו' בכחי' תשוקה שהוא הסתלקות וכלות הנפש מלמטה למעלה ואחרי בחי' הרצוא בתפלה שוב לאחד ע"י העסק דתורה שהיא בכחי' שוב כמו שתאיר פני אדם להשיב נפשו כו' כך נמשך ע"י עסק התורה אור איס בחכמה מלמעלה למטה להיות גילוי אור איס למטה כמו למעלה ממש והיינו כענין אליף דים שהחסדי' דחכמה ממתיק לגבורו' כו' כך בחי' שויב שאחרי בחי' הרצוא כו' ודיל. וזהו להצהיל פנים משמן, כי כל עיקר השמחה ביין דהיינו ברשפי אש התשוקה בתחלה בכחי' רצוא שהוא ענין קיבוץ הדמים כו' הוא רק כדי שיהא אחיכ בחי' השוב והוא בחי'

ההמשכה וגילוי אור אלקי הבא ע"י החכמה בהארת פנים מלמעלה למטה ולא הי' שמחה ביין אשר בתחלה רק כמו הכנה בלבד להיו' עיין סיבה להמשכת גילוי אור החכמה (כענין חמריא וריחא פקחיין שעיי היין שישמח בו הלב יהי' סיבה לגילוי אור החכמ' אחיכ מלמעלה למטה וכענין אגברו חמרא אדרדקי כדי שיאמרו תורה כו' ודיל) אבל לא שיהי' הארת הפנים מן היין אלא מן החכמה הנק' שמן דוקא כי הארת הפנים מן היין הוא בא מלמטה למעלה מקיבוץ הדמ"י ולזה לא אמר ויין יצהיל פנים אלא ויין ישמח לבב לבד אבל להצהיל פנים מן השמן דוקא ולא מן היין כי בחי' הארת פנים שעיי החכמ' מלמעלה היא באה ובבחי' החסדי' והיינו בחי' גילוי אור אלקי למטה כמו למעלה כניל ודיל ולהיו' כי העיקר המכוון ביין המשמח הלב הוא רק כדי שיבא אחיכ בחי' הארת פנים דחכמ' לכך לא אמר והשמן יצהיל פנים אלא ויין ישמח להצהיל כלומר רק בשביל להצהיל פנים משמן אחיכ הוא ששמח ביין בתחלה ושמחת היין טפל הוא לבחי' צהילת פנים דשמן כניל והיינו שיהי' העיקר בחי' השוב שאחרי הרצוא אך בהיות שא"א שיבא לבחי' שוב אחיכ קדם לו בחי' הרצוא ברשפי אש התשוקה לצאת ממאסר הגוף ע"כ אמר ויין ישמח תחלה ואחיכ להצהיל שהוא העיקר להיו' בחי' שוב והוא מ"ש אם רץ לבך מיד שויב כו' ואמנם מי שתורתו אומנתו פטור מן התפלה כי יכול להמשיך בבחי' שוב בלתי הקדמת בחי' רצוא שכתפלה כמ"ש במ"א ודיל.

ובכל זה יובן מה שאנו אומרי' כי באור פניך נתת לנו תורת חיים כו' ויש להבין לכאורה מה שייכו' לענין מית בחי' הארת פנים דוקא כמו שאמר כי באור פניך נתת לנו כו' אך הענין הוא משום שאינו דומה בחי' הארת פנים דשמחה הבאה מן ההתכוננו' שנו יין המשמח לשמחה שהיא באור פנים מצד החכמ' כי שמחת הנפש מההתכוננו' יבא מן הדם שבנפש היא שמחת הנפש מצד עצמותה במה שהגיעה ועלתה לידבק בה' כו' אך שמחה שמצד החכמה כמו חכמת אד"ם שתאיר פני אדם אין זה מצד עצמו' הנפש אלא זה האור בא מלמעלה לפי שאור א"ס יורד ומאיר בחכמיה ונק' אור פני מליך וזהו כי באור פניך דוקא נתת לנו תורת חיים כו' וכך אפס קצה הארת פני ה' בחכמה שבכל אד"ם דהיינו א' ד"ם א' פליא כו' והוא שמחה וחדוה שיגיע לאדם כשמצא שכל חדש וכך במי שתורתו אובנתו נמשך בו חדות ה' ושעשועי' העליוני' בחכמיה שבתורתו אהר ייחודותיו אומנתו ונק' אהבה בתענוגי' הבאה מלמעלה בדרך מתנה וקיבול כו' כמ"ש בלקי"א (והיינו שאמר רב ששת חדאי נפשאי לך קראי לך תנאי כו' לפי שאין הארת פנים וחדוה זו מצד עצמותו לכך אמר לך קראי ע"כ חדאי נפשאי כו' ודיל).

וזהו צאנה וראנה בנות ציון במלך שלמה בעטרה בעטרה לו אמו כו'. כי הנה פי' עטרה הוא בחי' הרצון כמ"ש כצנה רצון תעטרנו והנה בחי'

רצון העליון של המאציל ביה נמשך ומתגלה ונק' עטריה עיי' ב' דברים הא' עיי' בחי' בטול רצון מלמטה בכניי שבאתדלית אתדליע כניל והיינו כניל כפי' בטל רצונ'ך מפני רצונו כדי שיעשה רצונ'ך כרצונו כו' שעיי' בחי' אתכפיא וביטול הסטיא אסתלק יקרא דקודביה לעילא וגורם המשכת הרצון שהוא בחי' אהבה ותענוג העליון מאליו וממילא כניל כפי' להצהיל פנים משמן וזה אינו אלא לאחר שיון ישמח לבב בתחלה והיינו מחמת ביטול רצון שמחמת ההתבוננ' והטעם וכניל כפי' המאמר עשה רצונ'ך כרצונו כו' והבי' מחמת שמחה של מצוה וכמ"ש בשמחה וטוב לבב ודוקא עיי' ישראל להיות כי ישראל עלה במחשבה וזהו וישמחו בך ישראל כניל באריכות ממשל טפה כמות האב וכי' עיי' מתעורר בחי' עונ'ג העליון וזהו ויון ישמח בשמחה שמהתבוננ' או בשמחה של מצוה אתדלית זאת מעוררת אתדליע להצהיל פנים משמן שהוא בחי' גילוי אור א"ס ברצוין וזהו בעטרה שעטרה לו אמו פי' אמו כמו שארז"ל לא זו מחבבה עד שקראה אמי שהוא בחי' בינה דכתיב בה אם הבנים שמחה כו' ועיי' שמחה שמצד ההתבוננ' שנק' אמי נעשה בחי' עטריה אחת מלמטה למעלה והוא בחי' הרצון שמצד הטעם והשכל כניל ואחי' אתדליע נמשך בחי' רצון ועונ'ג העליון מלמעלה למטה שהיא עטרה השנית הנאה מעצמות אור א"ס כמ"ש להצהיל פנים כו' באור פניך נתת לנו כו' וזהו בעטריה שעטרה לו אמו ב' עטרות א' מלמטה והבי' מלמעלה וכל זה מצד שלא זו מחבבה עד שקראה אמי כי ישראל עלה במחשבה שהוא בחי' בינה ומשם מגיעי' לבחי' העצמי' כמשל הבן שנמשך ממוח האב כו' ודיל ומה שאמר צאניה וראניה פי' צאנה דוקא בבחי' מס'נ ממאסר הגוף שהוא בחי' ביטול רצון מכל וכל בלתי לה' לבדו כמ"ש מי לי בשמים כו' וכניל כפי' לכיו' לחמיו כו' ודיל.

והנה מה שאמר במלך שלמה שהוא מלך שהשלום שלו כבר מבואר למעלה שהוא בחי' התורה שמחבר אור א"ס כנאצלי ונכראי' שנק' פשמ"ע ופשמ"ט כו' והיינו שאמר גי'כ ביום חתונתו שזה מ"ת כמשארז"ל, דהנה מבואר למעלה כפי' ולח"ם לבב אנוש יסעד שהוא ענין לחמיה של תורה כמ"ש לכו לחמיו בלחמיי ועד"מ הלחם שמחבר אור הנפש באיברי הגוף כו' כך בחי' אותיו שכתורה נק' לח"ם שישעד לבב אנוש כו' וזהו ביום חתונתו שהוא מ"ת שנק' לח"ם כו' והיינו שסידר ג' אלה זה אחר זה בתחלה ויון ישמח לבב אנוש באתדלית לענין העטריה כניל ואחי' להצהיל פנים משמן באור פניך נתת לנו תורת חיים כו' והוא בחי' העטריה שעטרה לו אמו ביום חתונתו והקיתון עצמה היינו התלבשות התורה באותיות עד שנק' לחם והוא מ"ש ולח"ם לבב אנוש יסעד אחר שאמר להצהיל פנים כו' כי הארת פנים דתורה למעלה היא וכדי שיקבלוה כניי באה בהתלבשו' באותיו ונק' לחמה של תורה ועד"מ הלחם שזהו כח לחזק השכל כך יש באותיו' התורה לחזק לחמיה שבנפש האלקי' וכניל שזהו פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון משביע ממש כו' ודיל וזהו שנק' יום חתונתו' כמו עד"מ החתונה שמטפחי'

ומרקדיו לשמח חתן וכלה ואחיכ מתייחדין ומזדווגין כו' כך ויין ישמח כו' עד שבאור סניך נתח לנו כו' וכניי מקבלי אור התורה בבחי' לחם ממש שאז הוא כמו בחי' זווג ויחוד ממש (שהרי נא' לכו לחמיו בלחמי כו' וכמ"ש בלתי הלחם אשר הוא אוכל כו' שהוא בחי' הזווג כמ"ש אכלה ומחתה כו' וכך למעלה כתיב אכלתי יערי כו' ודיל).

בעזרה יוס ב' דשבעות

להבין שרש הדברים הנ"ל. הנה להבין שרש ענין הארת הכת"ר בחג השבעות תחלה יש להקדים שבחי' הכת"ר אינו נמנה בכלל י"ס לפעמי' להיותו בחי' ממוצע בין המאציל לנאצלי' ובכל ממוצע בהכרח יש בו מבחי' עצמות המאציל ג"כ ולכך הכת"ר הוא מקור העיס דאצי' והוא בחי' עתיקא שהוא בחי' מקור כל התענוגי' למעלה מבחי' השתלשלות עדיין כי ראשית והתחלת ההשתלשלו' אינו אלא מבחי' חכמיה כמ"ש ראשית חכמה כו' וכידוע בע"ח דאור אבא שרש ומקור כל האצי' אך הנה בחכמה אתברירו והענין של הבירור היינו לברר ברורי נוגיה מרפיח ניצוצי' דתוהו שנפלו ובחכמיה שהוא שם מ"ה נבררו כולם וזהו ענין בחי' העונג העליון שבעתיקא שבא דוקא מחמת התהפכות חשוכא לנהורא מתוהו לתיקון דהיינו מיש נעשה אין כי החכמה כח מ"ה הוא בחי' אין וכמ"ש והחכמה מאין תמצא והשכירה עיקרה הוא שנעשה בחי' יש נפרד כידוע וכאשר מתהפך מיש דתוהו לאין דתיקין ע"י שם מ"ה שזה בא בחי' העונג העליון למעלה ומאיר אור הכת"ר הנ"ל ע"י ביתר שאת וע"כ עיקר הארת הכת"ר הוא בשבועו' להיות כי אז נשלם הבירור בכלות ימי הספי' שהן ענין הברורי' מנוגה שהוא ענין קרבן העומ"ר שעורי' מאכל בהמה כמ"ש במ"א ודיל.

והנה בחי' אור החכמה כלול מ"ס ויש בה ב' מדרגות בכלל מכת"ר דחכמה עד ת"ת שבחכמיה ומת"ת דחכמיה עד מל' דחכמיה כי כחיב וחגי' דחכמיה נק' או"א עילאי' ובבחי' תנהיים דאור החכמה נקרא בחי' או"א תתאין והן הנק' יש"ס ותבונה כידוע והנה ידוע דשרש נשמות ישראל הוא בא מבחי' יחוד דאו"א והיינו בבחי' יש"ס ותבונה שנק' או"א תתאין להיות כי בחי' ההשפעה למקבל הוא בבחי' נו"ה דוקא שהן בחי' כליות יועצות איך להשפיע והיינו בחי' נה"י דאבא שאינו עצם אור אבא ומשם נחצב עיקר שרש נשמו' ישראל למטה בעולם הבריאי' יש מאין שהן הנשמ"ר דבריאה אבל בחי' ההשפעה הבאה שבאצי' מאור אבא דהיינו נה"י דאבא נק' ישראל סבא והיינו שרש ענין וישמחו בכך ישראל הנ"ל ולכך יש ביכולת נשמו' ישראל לקדש ג' קדושו' ונק' מקדשי שמך שהוא בחי' מל' דאצי'

שירדה לבייע בג' ווין דקדו"ש קדו"ש כו' לפי ששרשם הוא בנה"י דאבא שהוא שרש כל האצ"י כי קד"ש עצמו בלא ו"יו הוא באור אבא והו"יו מורה בח"י ההשפעה וההמשכה מאור אבא והיינו ג"ם קדו"ש בו"יו שממשיכ"י ישראל דוקא מבחי' קד"ש העליון לפי שישראל עלה במחשבה דחכמיה ויצא מן ההעלם לגילויי בבחי' נה"י דחכמיה כנ"ל שהם מזווג ישי"ם ותכונה וד"ל. ומעתה יש להבין שרש ענין השמחה והעונג העליון שמעורר"י ישראל למעלה ע"י שמחה של מצוה וכנ"ל בענין וישמחו בך ישראל כו'. אך הנה תחלה יש להקדים שרש ענין בחי' נה"י דאבא הנ"ל דהנה אנו רוא"י בחוש טבע המשפיע בכל מין אור שפע שהוא משפיע עיקר העונג שהמשפיע מתענג הוא בא דוקא בכלות שפעו במקבל ולא בהתחלת השפעתו כמו בזווג הגשמי הרי עיקר העונג בא בהורעה דוקא כנ"ל שבגמר ביאה עיקר העונג וכענין הידוע בדברי רז"ל באשת שמשון במ"ש ותאלציהו שבגמר ביאה היתה נשמטת מתחתיו דמפני שזה הוא עיקר העונג ע"כ אמר ותאלציהו כו' וגם בירידת אור שפע שכל ממשיפע למקבל עיקר העונג של המשפיע הוא בהיותו גומר שפע השכל בהבנה גמורה עד שתתפס היטב בכלי המקבל כנודע בטבעיות האנושית וגם הנה במקבל אור השפע אינו מקבל היטב העונג אם לא משיגה בכ"י טוב דוקא כי אין הארת העונג בשכל מאיר בהרחבה והתפשטות כ"א כאשר ההבנה וההשגה היא בהרחבה דהיינו שמבינה בכ"י טוב וכידוע בענין עונג הנשמות בגי'ע שהוא מבחי' בינה שבמל' דאצ"י והגם שהחכמה נק' ע'דן היינו להיותו בחי' מקור עונג הזה הנרגש בהבנת איזה שכל אבל עיקר התגלות אותו עונג הוא בבינה דוקא ולכך עיקר בחי' התגלו' ע"י הוא בבינה דוקא כידוע והנה גם מכל זה אין הענין מובן עדיין בנמשל למשכיל על דבר למעלה כי האדם המשפיע צריך הוא לשפע זאת כי ע"י יושלם באיזה שלימות שלא ה"י בו מתחלה אבל למעלה במאציל עצמו שא"צ לשלימו' כי הוא שלימותא דכולא כענין הוא המדע והוא הידוע וכו' וא"כ הרי משל הנ"ל במשפיע גשמי שחפץ ומתענג בכלות השפע שהוא ענין מארז"ל יותר ממה שהעגל רוצה לינק הפרה רוצה להניק לא יתכן כלל לומר ע"ד דוגמא כזאת למעלה בהשפעת המאציל אחר שא"צ כלל להשפעה זאת אלא רק להיות כי ישראל עלה במחשבה דהיינו עדי"ם טפה במוח האב כו' הרי בזה יתכן לומר עכ"פ שעיקר התגלות בחי' עונג המאציל בשרש נשמו' ישראל היינו בגמר השפע דוקא והוא בבחי' נה"י דאבא דוקא כמ"ש אור זרו"ע לצדיק שהוא בחי' יסוד אבא כידוע ע"ד דמיון אור שפע הגשמי' למטה כנ"ל וד"ל ובכל זה יובן יותר הטעם למה יש ביכולת נשמו' ישראל לקדש את שמ"ך כנ"ל להיותם מבחי' ישי"ם ותכוניה וביניה שהיא התגלות השגה שם בא העונג יותר בגילוי כנ"ל וזהו ג"כ ענין וישמחו ב"ך ישראל כו' לפי שמעורר"י בעצמות המאציל דהיינו בחי' שמחה ועונג העליון דע"י ע"ד דמיון משפע הגשמית למטה שהמשפיע מתענג בעצמותו בגמר השפע דוקא כך ישראל מפני שהם גמר השפע ע"כ המה דוקא מעורר"י שמחה ועונג עצמות המאציל וד"ל.

וזהו שרש ענין ויין ישמח לבב אנוש הנ"ל. הדנה שרש ענין נכנס יין יצא סוד הנ"ל היינו ענין בחי' גילוי העונג העליון דע"י בבינה שהוא בחי' היין כו' כי הנה עדימ' כשאדם שותה יין מעט ישמחנו ויוסיף אומץ וחיוזק בדעתו ושכלו וכמאמר חמרא וריחא פקחין וכדא' ר"נ עד דלא שתינא רביעי' יין לא צלינא דעתי כו' אבל השותה הרבה יין יכלבל דעתו כי היין ישמח במעט דוקא לגלות בחי' העונג הצפון בחכמה והוא ענין גילוי הסוד ולא בהרבה כי הרבה יין יכלבל מפני שבחי' היין הוא בבחי' מוחין דאימא כידוע והוא בחי' רשפי אש גבורו' וכשהמה יותר מדאי לא יוכלו אורו' החסדי' דאבא לירד ולהתגלו' למטה ולזה הטעם הי' מצות ניסוך היין ע"ג המזבח בכל הקרבנו' במדה ומשקל כמו חצי ההין לפר' ושלישית ההין לאיל כו' שהיין ע"ג המזבח היינו בחי' המשכו' אור הבינה במל' שנק' מזבח וכשמתגברי' בחי' הגבורו' דאימא יותר מכפי המדה הראוי' לפי ערך העלאת אותו הקרבן אזי לא יוכל אור החכמה לירד ולהתגלו' אחיכ' ע"ד דמיון הנ"ל בשותה יין יותר מדאי גם להיות כי בינה מינה דינין מתערין כידוע שמבחי' גבורו' דאימא יורד ונופל בחי' פסולת הגבורו' קשו' כמו הכעס שבא מריכויו היין והחדוה במיעוט היין כמ"ש בווהר וזהו ענין חטא אדהיר כמארז"ל אילן שאדם אכל גפן הי' וחיה אשכול של ענבים סחטה לו שהוא בחי' פסולת הגבורו' דיין המשמיח דבינה כו' ולכך גם בניה איש צדיק כתיב וישת מן היין וישכיר ויתגל כו' ובא חס וסרסו לפי שח"ס הוא בחי' חמימו' התאו' שבאה מבחי' פסולת הגבורו' דקדוש' כידוע בפ"י אדמית בני ח"ם שהן מ"ח צרופי' האחרוני' דסם אלקי' כו' וזהו ויר"א ח"ם כו' לפי שהשכיל דיין היא שרש בחי' ח"ם כו' וד"ל. וזהו ויין ישמח לבב אנוש שהיין אינו אלא מעט רק לשמח הלב בלבד ולא שיגבר על בחי' אור אבא היורד מגבוה לנמוך להאיר פנים כמשי"ת בסמוך. אך הנה אע"פ שהיין אינו אלא משמח מעט מימ' עי"ז מעורר בחי' העונג העליון שהוא גילוי סוד דהיינו בחי' התענוג כנ"ל וגילוי שפחה זאת למעלה אינו אלא באמצעות ב' דברים דוקא הא' ע"י ישראל דוקא וכמ"ש וישמחו ב"ך ישראל וכנ"ל הטעם לפי שישראל עלה במחשבה בבחי' עונג עצמות המאציל דוקא כנ"ל לכך ע"י שמחתם בחי' ישמח ישראל סבא הנ"ל בשרשו בעצמו המאציל אבל זולת ישראל אין ביכולת לעורר בעצמו המאציל בחי' השמחה גם ע"י היין המשמיח אלקי' כו' והב' ע"י שמחה של מצוה כענין הנ"ל בפ"י אשר קדשנו במצוותיו כו' אשר הוא בחי' התענוג ויש אה"י אשר אה"י פ"י אה"י הוא בחי' כת"ר ואשר הוא העונג המתגלה בבינה והיינו אה"י אשר מלשון כי אשרוני כו' (ויש ב' כת"ר) א' בחי' כת"ר דאימא ב"א וזהו אשר אה"י וכת"ר דאימא הוא כת"ר הכללי בחי' אה"י הראשון או על לעתיד קאמר והפ"י בהיפוך וד"ל).

וזהו צאנה וראנה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעתרה לו אמו כו', פ"י העטרה הזאת היינו בחי' הכת"ר שנק' עטרה כעטרה על הראש וכמ"ש כצנה רצון תעטרנו וכידוע דבחי' רצון העליון נק' כת"ר והנה אמרו ז"ל

עשה רצונו כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו ומשמעות זה המאמר שיש הפרש עכ"פ בין רצונך לרצונו ויש להבין מהו ההפרש, בהיות ידוע שהרצון והתענוג ענין א' הוא ויש ב' מיני רצון א' רצון שלמעלה מן הטעם והב' הרצון הנולד מן הטעם והשכל והנה למעלה ג"כ יובן שיש ב' מיני בחי' כת"ר הא' בחי' הכת"ר שהוא בחי' רצון העליון שנולד מן בחי' חו"ב דאצי' והוא בחי' ת"ת דאימא שנעשה בחי' כת"ר לז"א שהוא בחי' המדות כנודע והב' בחי' רצון העליון הפשוט שבעצמות המאציל שלמעלה מן בחי' הטעם שבחוי"ב כו' וכמ"כ יש ב' מיני תענוג כו' והנה בחי' התענוג והרצון שלמעלה מן הטעם נק' רצונו ר"ל רצונו העצמי הפשוט ובחי' רצון הנולד מן החכמה הוא בחי' רצון שנולד למטה מצד ההתבוננו' והוא הנק' רצונך והיינו שאמר עשה רצונו כרצונך שיתלבש בטעם וחכמה והיינו שמחה של מצוה שהוא ע"י הדעת והכונה שבמצות כדי שיעשה רצונך בבחי' למעלה מן השכל והדעת שהוא כרצונו הפשוט כו' וד"ל וזהו פי' בעטרה שעטרה לו אמו פי' כפל בכאן לומר ב' מיני עטרה בעטרה שעטרה כו' הא' על בחי' הרצון שנק' כת"ר דז"א הבא מן השכל והב' עטרה לעטרה זאת דהיינו בחי' הרצון הפשוט שנק' רצונו כנ"ל וזהו בעטרה שעטרה לו אמו וד"ל ומה שאמר שעטרה לו אמו דוקא הענין הוא כי בחי' רצון הנולד מן השכל וההתבוננו' הרי הוא בחי' בינה שנק' אמו כמ"ש א"ם הבנים שמח"ה והוא בחי' ת"ת דאימא שנעשה כת"ר למדו' שנק' ז"א כנ"ל אך עטרה השנית מלמעלה למטה באה ממילא ואינו בא מצד אמ'ו עצמה אלא שאמו מעטרת אותו כעטרה זאת אבל לא שנעשית מאימא עצמה והענין הוא מובן מפ"י הנ"ל בענין יין המשמח שיצא סוד שהוא בחי' התענוג הנולד מצד ההתבוננו' והוא עטרה הא' וכמ"ש ויין ישמח לבב כו' שהוא ע"י אמצעו' ב' דבר' ע"י ישראל שעלה במחשבה כו' והב' ע"י שמח' של מצוה כו' אבל כל זה רק בחי' הרצון שנולד מההתבוננו' אבל לעשו' רצונך כרצונו הפשוט הרי אין זה בא מן ההתבוננו' מאחר שהוא למעלה ממנה אלא ממילא הוא בא רק שהוא בתחלה התעוררו' אותו הרצון והעונג הפשוט מלמטה והיינו ע"י בחי' רצון התחתון שמבינה הנק' יין המשמח שיוצא הסוד והעונג מלמטה למעלה כנ"ל ולכך אמר בעטרה' שעטרה לו אמו' דוקא כי הרצון שבבינה הנק' אמו' מעטרת אותו בבחי' הרצון הפשוט כו' וד"ל ונמצא מובן מכל זה שע"י שמחה של מצוה ג"כ אינו בא למעלה רק התעוררו' הכת"ר העליון הפשוט ואמנם כדי שירד ויאיר אור כת"ר זה למטה מטה אין זה אלא לאחר שיתלבש בבחי' מוחין דאבא והוא מ"ש להצהיל פנים משמן שהוא בחי' הארת פנים שמאיר מבחי' כת"ר עליון בח"ס דא"א כמ"ש חכמ"ת אד"ם תאיר פניו כו' והטעם שנק' החכמה שמן ידוע לפי שהחכמה בבחי' ביטול המציאו' כמו השמן שהוא בחשאי וכמ"ש ונהרותם כשמ"ן אוליך כו' וכנ"ל באריכו' אך ענין הארת פנים שבחכמה יובן בהקדים מ"ש ויעבור ה' על פניו ויקרא ה' אל רחום כו' ויש להבין מהו לשון ויעבור אך הענין הוא שהוא בחי' בקיעת האור כמו השמש שבוקע ברקיע ומאיר שנק' הארה זאת דרך מעבר מפני שעבר בתוך הרקיע

המבדיל כו' וכך בחי' הארת הכת"ר כשבוקע בחי' המסך נק' הארת הפנים והענין של המסך למעלה הוא בחי' בינה שהיא בהשגה שמעלמת האור האמיתי כנודע שהבינה נק' יש והחכמ"ה נק' אי"ן וכמ"ש והחכמה מאי"ן תמצא כו' ואמנם כשהארת הכת"ר הנק' אין בוקע מסך הבינה היינו בחי' הארת פנים דחכמ"ה וזהו ג"כ ענין בחי' תגבורת החסדי' דאבא על בחי' גבורו' דאימא עד"מ השמן שהוא צף ע"ג היין ונשאר עומד עליו למעלה והיין תחתיו למטה כו' ויובן ביאור זה מן המבואר למעלה בענין יין ישמח לבב כו' ובענין ניסוך היין ע"ג המזבח כו' שטבע היין לעלות בבחי' הסתלקו' מלמטה למעלה היפך בחי' החסדי' שיורדי' מגבוה לנמוך ולכך הי' ניסוך היין במדה כו' וכמ"כ כתיב בשרפים בעמדם תרפינה' כנפיהם שאחרי הרעש שלהם ברשפי אש התשוק' מלמטה למעלה והיינו שכנפיהם מעופפו' וכמ"ש בוערו' כו' אח"כ תרפינה' כנפיהם ויורדין למטה מפני בחי' הביטול במציאו' בחכמ' שבא אחר הרצוא דבינה כמבואר כל זה במ"א באריכו' והיינו ענין בקיעת אור אבא שגובר על אור אימא ושרש בקיעה זאת באה מחמת בחי' הארת הכת"ר בחכמה וכמ"ש והחכמ' מאי"ן תמצא וזהו ויעבור ה' על פניו שהפנים נק' מוחין דאבא והעברה זאת הוא בחי' בקיעת אור מכת"ר כו' ועי"ן יכולה אור החכמ' שבתורה להתלבש בכלים ולבושי' שונים גשמיים כמו תרומו' ומעשרות וכיוצא ולולי בקיעת אור זה הי' האור נשאר למעלה ולא הי' ביכולתו לירד למטה מטה כי"כ וד"ל.

וזהו שאחר שיין ישמח לבב אנוש אמר להצהיל פנים משמן מפני שממילא באה בחי' הארת הפנים מלמעלה כשמן שצף ע"ג היין וממילא הוא בא כמו שע"י השמחה מתעורר בחי' העונג לבא מעצמו כך משמחת היין יצא סוד שהוא בחי' העונג העצמי ומעצמו הוא שיורד מגבוה לנמוך ובוקע בחי' הגבורו' דיין המשמח כו' והוא מ"ש להצהיל הצהלה זאת הוא בחי' המתקו' הגבורו' דיין בשמן דחכמ"ה כשצף ע"ג היין כו' דהיינו תגבורת החסדי' מבחי' אבא שמאיר מהארת הכת"ר שנק' עונג העליון (ומ"ש לשון הצהל"ה לשון בהירות וצלילות אור לפי שגם בחי' ח"ס דא"א מקור כל הברורו' נק' מוחא דשקיט ושכיך כחמר טב דיתיב על דורדני"א כו' והוא בחי' היין המשומר בענביו כו' כנודע והרי עכ"פ יש בתחתיתו בחי' שמרים שהן משירי המלכי' שלא נתבררו עדיין כו' אבל צהלת הפנים הוא אור שכולו בהיר וברור והיינו להיו' כי בבחי' הארת פנים הבא משמן הטוב היוורד על הראש כו' הוא למעלה הרבה גם מבחי' ח"ס והוא בחי' שערו' הראש דכתיב ושער רישי' כעמ"ר נק"א וכמ"כ כתיב כעדר הרחליים שעלו מן הרחציה שכולם מתאימות ושכוליה אין בהם כלל וד"ל והיינו לעתיד דוקא כמ"ש ביום שמחת לבו כשיתגלה טעמי תורה כמ"ש במ"א באריכו' וד"ל) וזהו פי' אד"ם א' דם הוא הנפש דבינה ואל"ף דחכמ' מחמת הארת פנים נמתקו' הגבורו' וכך צריך להיו' שלא יהא היין רק לשמח הלב בלבד וכמ"ש ויין ישמח אבל העיקר הוא מה שבא אח"כ בחי' הארת פנים דחכמ' מלמעלה

למטה וכנ"ל בענין יין המשמח כו' וזהו מאמר בס"י אם רץ לבך שוב לאחד פ"י בחי' רצוא הוא בחי' הסתלקו' מבחי' הגבורו' דיין המשמח ע"י ההתכוננו' שיתפעל הלב בהתלהבות ואמנם אין זה העיקר אלא שזה רק כדי לעורר עייז בחי' עונג העליון להאיר בחכמה הנק' הארת פנים שהיא בבחי' הקרירו' כנ"ל והוא הנק' בחי' שו"ב שאחרי הרצוא והיינו בחי' תגבורת חסדי' דאבא על בחי' גבורו' דאימא כי הרי יין המשמח הוא בחי' גבורו' מאורות דאימא ואינם אלא רק לשמח הלב כדי שעייז יתעורר עונג העליון בחכמ' שהוא גילוי חסדי' דאבא ונמצא שאחר בחי' הארת הפנים שקדם לו יין המשמח הלב הרי בחי' שמחת הלב מן היין גנוז בהעלם בלבו ואמנם בחי' עונג העליון שבחכמ' מאיר בגילוי והוא הנק' הארת פנים שצריך להיו' בהתגלות דוקא וז"ש בשמחה וטוב לבב במעשה המצוה השמחה בהעלם בתוך הלב והטוב לבב שהוא בחי' הארת פנים מצד העונג בגילוי ולכך כפל לומר בשמח"ה ובטו"ב לב"ב כו' וד"ל.

ובכל זה יובן פ"י הענין מה שאנו אומרי' בברכת שים שלום דוקא כי באור פניך נתת לנו ה' אלקינו תורת חיים כו', כי הנה ידוע בסידור הכונה בתבית שים שלום שהוא בחי' טפת יסוד אבא ביסוד אימא וכשנבקע כלי היסוד אזי ה"ז כמו בקיעת אור דאבא כשגובר על בחי' אור אימא ולכך אומרי' מיד אחר ש"ע ויעבור ה' על פניו כו' שהוא בחי' הארת הפנים כנ"ל וזהו שאומרי' בשים שלום דוקא כי באור פניך נתת לנו כו' וד"ל.

ומעתה יש להבין מ"ש ולחם לבב אנוש יסעד ומה שייכות וקשר ללחם זה אחר יין ושמן שהזכיר תחלה. ויש להקדים תחלה שרש כ"ב אותיו' שבתורה בכלל שנק' חט"ה כמ"ש בזוהר תרומה כי חט"ה בגי' כ"ב כנודע, דהנה שרש החטה הוא בבחי' החכמה שהרי אמרו ז"ל דאין התינוק יודע לקרות אבא עד שיטעום טעם דגן וכן אמרו ז"ל אילן שאכל אדה"ר חטה היתה כו' וכנראה בטבע התינוק שבאכלו חטה ולחם יש להתינוק מוח החכמה להכיר לאביו לקרותו אבא בידיעה נכונה משא"כ עד שלא יטעום טעם חטה אלא יונק משדי אמו גם שהוא חריף ומבין אינו יודע לקרות אבא כו' כי בטעם החטה נתלבש מאור החכמה אלא שהתלבשות זאת היא באה בבחי' הקטנות מאד כי הרי הטעם שבלחם גשמי הוא ואנו רואי' שיחזק תוס' חיזוק לשכל עד שמשיוני טבעיו' המאכלים ישתנה אור השגת השכל כו' וכמ"כ יובן שרש בחי' אותיות שבתורה שהוא כדמיון הלחם שהרי אור השכל גנוז הוא באותיו' שבתורה כי האותיו' המה רק בחי' דומם בלבד אך אור השכל מלובש בהם והתלבשות זאת הרי היא בבחי' הקטנות מאד דהיינו באותיו' שהן בחי' דומם ונמצא שהשגת השכל ע"י האותיו' הוא ממש כמו הוספת אור השכל ע"י הלחם ולכך נק' כ"ב אותיו' התורה בשם חטה מצד בחי' התלבשו' חכמ' שבתורה בהאותיו' בבחי' הקטנו' כמו הלחם כו' וזהו שנאמר בתורה לכו לחמו בלחמי לחמה של תורה כידוע וע"ז נא' ולחם לבב

אנוש יסעד פי' יסעד כי הלב אנוש הוא מקבל מוחי' בקטנו' והיינו בחי' מלי' דאצי' כשיורדת למטה מטה בתכלית הקטנו' כמ"ש רגליה יורדו' אך החיזוק לתוס' מוחין לנוק' הוא ע"י לחמה של תורה דז"א והענין הוא עד"מ הלחם הגשמי שסועד הלב הנה סעידת הלב בא בבחי' העלם כי הרי אין טעם מורגש בלחם להשיב הנפש מצד הטעם והחיות נגלה אלא רק ממילא יתחזק אור השכל בלתי נודע סיבתו והיינו להיו' כי ההתלבשות בלחם בא בהעלם ולא בגילוי להיותו בבחי' הקטנות כו' ועכ"פ הלחם סועד הלב ממקורו דהיינו בל יפול מבחי' מקור חוצבו הראשון והוא בחי' החכמ' אשר מאיין תמצא להיותה מלובשת בלחם כנ"ל וכך יובן בלחמה של תורה שהוא סועד לבחי' לב אנוש דמל' ממקור חוצבה דאבא יסד ברתא כו' והיינו הטעם שהתורה נק' עוז שנותנת כח לחלישת הנשמה כו' וכך למעלה נותנת כח ועוז מאור אבא במל' וזהו ולח"ם לבב אנוש' יסעד' וד"ל. וענין מ"ש ולחם לבב כו' אחר שאמר ויין ישמח לבב ולהצהיל פנים משמן כי הנה גם ביין יש סוד וטעם גנוז אך יוצא מן ההעלם לגילוי וכמאמר נכנס יין יצא סוד וכנ"ל בענין שמחה של מצוה כו' וכיוצא בזה בשמן הרי נמשך ממנו בחי' הארת פנים בגילוי וכמ"ש להצהיל פנים משמן וכל זה בבחי' מוחי' דא"א בבחי' הפנימי' שלהם כמו שהן במקורן בבחי' כת"ר אבל בחי' ההתלבשות מאותה ההארה למטה הרי א"א להתלבש גם במוחי' דז"א הפנימי' אלא דוקא בבחי' חיצונית דז"א שהם בחי' נצח והוד שהן שתי הלחם דשבועות כמשי"ת בע"ה וזהו שאמר ולח"ם לבב אנוש יסעד אחר שהזכיר היין והשמן כי ממש אותה בחי' המוחי' הפנימי' דא"א שביין ושמן הוא אשר מתלבש בלחם שהן אותיות התורה דוקא ולכך נק' עוז כמו הלחם שאין בו טעם כמו היין והשמן ואעפ"כ סועד הלב אבל אין בו בחי' שמחה כמו ביין וכמו שא"א לשחות יין אלבא ריקנא כך א"א לשמחה בלתי סעידת הלב בלחמה של תורה תחלה וז"ש לכו לחמו בלחמי ושתו כו' וכמ"כ כתיב אכלו ריעים ואח"כ שתו ושכרו כו' וד"ל.

וזהו ג"כ שרש ענין שתי הלחם דשבועות כי שרש בחי' שתי הלחם הוא בבחי' נצח והוד כנ"ל וידוע דאיהו בנצח ואיהו בהוד והענין הוא כי בחי' המשפיע נק' ז"א ונצ"ח והו"ד הן בחי' כלי ההשפעה בלבד וכאשר באו המוחי' הפנימי' דא"א בז"א וא"א שיכילם בחי' חכ"ד דז"א בהכרח שיתלבשו דוקא בבחי' הקטנות כדמיון התלבשו' השכל באותיו' יותר מבהשגה כו' והיינו בבחי' נו"ה דז"א שהן בחיצוני' דז"א הנק' כלי ההשפעה והוא ענין שתי הלחם שהן לחמה של תורה דז"א וכמ"ש לכו לחמו בלחמי כו' אך הנה גם הלחמה של תורה הנ"ל נשפע מז"א לנוק' ונק' תורה דז"א דאצי' בשם בחי' תורה שבכתב אבל בחי' תורה דמל' נק' תורה שבע"פ והוא תורה דבריא' כו' כידוע וזהו לחמו בלחמי' לחמו במלאפ"ם וי"ו הוא בבחי' תורה דבריא' שבמל' ולחמי ביו"ד וחיר"ק היינו בבחי' תורה דז"א כי במל' שיורדת בבריא' שנק' רה"ר טורי דפרודא גם התורה נק' בלשון רבים לחמו

במלאפ"ם כו' אבל באצ"י דאיהו וחייהו כו' יחיד בתכלית נאמר לחמי בחיר"ק ויו"ד והיינו ענין שתי הלחם דאחת בנצח דז"א והוא בחיר"ק שהנצח בחיר"ק כנודע והשנית בהו"ד דז"א וההו"ד במלאפ"ם משום דאיה"ו בנצח ואיהי בהוד שהמל' מקבלת מהו"ד וז"א בנצח כו' וד"ל.

וזהו צאנה וראנה בנות ציון במלך שלמה כו'. כי הנה בחי' עטרה שעטרה לו אמו מבואר למעלה שהוא בחי' העונג והרצון העליון הפשוט כו' שיוצא ומתגלה ע"י עטרה דאמ"ו אם הבנים שמחה בשמחה של מצוה כי נכנס יין יצא סוד כו' אך להיות כי אור עליון הזה דרצון ועונג הפשוט בלתי אפשר שיתגלה ויושג למקבלים שהרי אמרו דאפי' אור צח אור מצוחצח אוכם הוא לגבי עילת העלות שהוא בחי' כתר שבכת"ר זה כו' ולית מחשבה תפיס' ב"י כלל ע"כ אמר צאנה וראנה פי' בשביל שתראו ותשיגו באור עליון הנורא הזה דהיינו רצון ועונג הפשוט שנק' עטרה שעטרה לו אמו צריך שתצאו מבחי' האצ"י להיכלות הבריא' ושם תראו אותו ולא באצ"י כי באצ"י דאיהו וחייהו וגרמוהי חד כו' לא ניכר ונראה שם אור עליון דעטרה זאת אך בהיכלות הבריא' שלבר מבחי' האצ"י שם דוקא מורגש ונגלה אורו כו' וביאור טעם הדבר מוכן עפ"י משל בהירות אור המבהיק ביותר עד שלא יוכלו להסתכל בו כלל כמו הבהקת אור השמש בתקפו יראו ויסתכלו בו ע"י מסך דוקא וכמ"כ צורת עטרה מאבנים טובות המאירים ומבהיקי' ביותר לא נגלה לעין אורם כ"א כשחוקקים אותם בדבר חשוך כמו השעוה וכיוצא וכל זה מפני שהאור מצד עוצם בהירתו לא יוכר אורו רק במנגדו שהוא החושך וכענין שרגא בטיהרא מאי מהני אבל בחושך יאיר אור הנר ביתר שאת כו' ומכל המשלים האלה יובן למשכיל למעלה דדוקא בהיכלות הבריאה שהם אחורי הפרגוד והמסך שבין אצ"י לבריא' שמה יוכר יתרון האור דעטרה יותר מבאצ"י כמ"ש יתרון האור מתוך החושך דוקא ולכך אמר צאנה וראנה מבחי' האצ"י לבריא' ולא באצ"י עצמו מטעם הנ"ל וד"ל.

בעזרה

ת"ר כיצד מרקדין לפני הכלה בית שמאי או' כלה כמות שהיא ובית הלל או' כלה נאה וחסודה וכו'. הנה שרש ענין מחלוקתם הוא למעלה בחתן וכלה העליונים שהם הקדב"ה ובנ"י שנק' קודב"ה ושכינתא הוי' ואלקי' ובזוהר נק' ממלא וסובב כנודע וכאז"א אומר דעתו בזה הריקוד כפי שהם מדרגתו למעלה ב"ש כפי שרשם וב"ה כפי שרשם זה מבחי' החסדי' וזה מבחי' הגבורי' וכמשי"ת בסמוך. אך הנה תחלה יש להבין מהו בחי' כלה

למטה באדם ומהו ענין הריקוד לפני הכלה כו'. בהיות ידוע שניצוץ האלקי שבכאור"א מישראל נק' כלה מלשון כליון כמ"ש כלתה נפשי לפי שנא' כי רוח האד"ם הוא העולה למעלה כי טבע ניצוץ האלקי הנק' רוח האדם לעלות למעלה לדבקה בה' אחד במס"נ ותשוקה זאת תמידית היא בבחי' טבעיות ועצמיות כי חלק אלוה ממעל היא וכמ"ש יעקב חבל נחלתו וכידוע שאפי' בפחות הערך וקל שבקלים ישנה אהבה טבעית זאת מצד שרש מקור חוצב נשמתו האלקי' אלא שהיא בבחי' ההעלם אצלם וכמאמר אכל עשרה שכינתא שריא מצד חומר הגופני שמחשיך ומעלים אורה ומ"מ לפרקים ועתים רחוקים תאיר אורה מבחי' ההעלם וגילוי והוא ע"ד שאמרו ז"ל אע"ג דאיהו לא חזי מזלי' חזי דמזלי' היינו בחי' ההעלם הנק' מקיף שישנו תמיד בנפש ואע"ג דאיהו שהן השכל והמדו' לא חזי ולא מרגיש אהבה טבעי' הנ"ל אבל מזלי' חזי ולפעמי' יאיר אור מקיף זה בגילוי וכמ"ש עד יערה עלינו רוח ממרום והן הרהורי תשובה שנופלי' לאדם בכל יום וכמארו"ל בת קול מכרזת בכל יום שובו בנים שובבים וכו' וכמ"ש במ"א וד"ל. והנה להוציא אור אהבה הטבעית והעצמיות הנ"ל מן בחי' ההעלם לגילוי נקרא בחי' ריקוד לפני הכלה ועד"מ הריקוד לפני הכלה למטה שמעורר לכלה שמחה ותענוג שתוכל שתוכלי להתייחד בבעלה כך בניצוץ האלקי יש בחי' הריקוד שאיר עי"ז מבחי' ההעלם לגילוי אור אהבה טבעי' הנ"ל הנק' כלה וזהו שרש ענין מחלוקת ב"ש וב"ה למטה בכנ"י כבריייתא זאת באמרם כיצד מרקדין לפני הכלה פי' איך ממשיכי' מבחי' ההעלם לבחי' כלה לעורר אהבתה הטבעי' הנ"ל. בית שמאי אומרי' כלה כמות שהיא. פי' בית שמאי שרשם הי' מבחי' הגבורה והדינין דהיינו לדקדק ע"ע בתכלית הדקדוק ולשקול כל מעשיו היטב במשקל השכל ולבררם וזהו פי' בית שמאי מלשון שומא כמ"ש ושם דרך אראנו כו' וארו"ל השם אורחותיו כו' ששם ושוקל דרכיו איך הוא ומה הוא וכשמוצא א"ע בחסרון ופגם נמדה מן המדו' בין בסור מרע בין בועשה טוב שאינו כפי הראוי אזי הוא נבזה בעיניו נמאס כי כל איש אשר בו מום לא יקרב כו' וירא לגשת אל הקדש לעבוד עבודת ה' במעלת ומדרגת המשכו' גילוי אלקות ביחודא עילא' ותתאה וכו' אלא משער בנפשו לפי ערך בירור נפשו בסור מרע ועשה טוב באתכפיא סט"א כו' כך יעלה למעלה בעבודה שבלב להמשיך המשכו' אלקו' לא פחות ולא יותר וזהו ענין השם אורחותיו כו' והוא שרש ענין בית שמאי ששמים א"ע כו' וע"כ גם במחלוקת זו בריקוד לפני הכלה ע"ד הנ"ל ב"ש או' כלה כמות שהיא פי' כלה בחי' ניצוץ האלקי שבכאור"א כמו שהיא דוקא אם מעט אם רב בסור מרע ועשה טוב כך ימשיך לה מלמעלה למטה בבחי' הריקוד משום דב"ש מבחי' הגבורה להיו' שמין אורחותיהם כנ"ל. אבל בית הלל אומרי' כל"ה נא"ה וחסוד"ה. פי' בית הלל שרשם מבחי' החסדי' היפך בחי' ב"ש ולכך נק' בית הלל מלשון בהילו נרו וגם מלשון הילול ושבח שתמיד מהללים ומשבחי

להמשיך גילוי אלקו' בעבודה שבלב גם שאינו מוצא עצמו בחשבון טוב בדרכי' ומעשי' לפי שביה חולקי' על ב"ש וסוברי' שלא ימתין האדם וימנע עבודה שבלב בהמשכו' אלקו' עד שיתברר בכל מעשיו תחלה אלא אדרבה יתחיל מלמעלה למטה שימשיך גילוי אלקו' תחלה ואזי ממילא יפול הרע שבמדו' כהמס דונג כו' כי מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך ולכך נק' הלל מלשון בהילו גרין דהיינו שיאיר אור האלקי תחלה ואזי ידחה בחי' החושך דקליפה ולכך ב"ה משבחי' ומהללי' תמיד ואינם משגיחי' לדקדק ולשער בעצמם אלא ממשיכי' גם שלא לפי ערך ההעלאה והיינו שהועשה טוב יהי' קודם כו' וזהו משכני אחרין נרוצה, פי' אחרין נרוצה הוא בחי' כלות הנפש בתשוקה מלמטה למעלה וזה בא ממילא ע"י שנמשך אור אלקי למטה למשוך לב האדם וזהו פי' משכני' ואזי ממילא אחרין נרוצה והיינו מפני שימשיך גילוי אלקו' מלמעלה למטה תחלה כו' וד"ל. וזהו שאומרי' ב"ה דוקא כלה נאה וחסודה. פי' חסודה' הוא לשון נפעל שהחסד הוא שם התואר וכן חסיד אבל חסודה' היינו שכבר קיבל בעצמו מאור החסד שנמשך בו בתמידות ונתפעל ממנו והיינו שנעשית הכלה חסודה' מצד בחי' חוט של חסד עליון שמשוך עליה תמיד והענין הוא כי ע"י מדרגת בית הלל שמהללים ומשבחי' תמיד ועי"ז ממשיכי' בחי' אור חסד עליון בניצוץ האלקי ונק' חסודה' כו' ואזי ממילא נקראת כלה נא"ה בבחי' הוד ויופי אור העליון כמ"ש הוד והדר לפניו כו' וגם בבני' נמשך היופי הזה עד שאומר ישראל אשר בך אתפאר כו' כי ע"י גילוי אור עליון ממילא נדחה כל רע ואזי אפי' הכלה שהוא הניצוץ האלקי חגרת או סומא כו' דהיינו בפגם מן הפנימי' באיברי' הרוחניים אשר לניצוץ האלקי אם בבחי' הראי' בעין שהוא בבחי' חכמ"ה אם בבחי' מעשה שהוא ברגל ונק' חגרת או סומא כו' עכ"ז נקראת כלה נא"ה וחסודה' להיות כי קמי' כולא כלא חשיבא שוה ומשוה קטן וגדול כו' בלתי יש חילוק מדרגו' כלל כמשל העיגול הסובב שאין בו מעלה ומטה כו' וז"ש אם צדקת מה תתן לו כו' וא"כ גם הפגם דחגרת או סומא אינו פגם כלל לגבי עצמו' המאציל וכמו שלעתיד נאמר אז ידל"ג כאיל פסח כו' הרי גם הפסח ידלג כמו השלב לפי שלעתיד יהי' בחי' גילוי עצמות אור א"ס וכמ"ש ונגלה כבוד הוי' כו' ועי"ז נא' כולך יפה רעייתי מום אין בך וכן נא' ועמך כולם צדיקי' כו' לפי שבהגלו' נגלות אור עליון דבחי' סובב ממילא נדחה כל פגם וחסרון כו' וד"ל. ומכל זה יובן ג"כ ענין מחלוקת זאת דב"ש וב"ה למעלה בבחי' מל' דאצי' שרש כללו' נ"י שנק' כלה העליונה כמ"ש לבבתני אחותי כלה כו' כידוע דב"ש ס"ל כלה כמות שהיא דוקא פי' באופן ערך העליו' מ"ן מנשמו' ומלאכו' דבי"ע כך יהי' אתעדל"ע בבחי' המשכת מ"ד מבחי' סובב שהוא בחי' ז"א שהוא ענין הריקויד דהיינו בנה"י דז"א שנמשך משם מוחין לנוק' כו' וב"ה ס"ל כלה נאה וחסודה שגם שלא הועלה העלא' מ"ן כראוי ויש בה פגם מצד העוונו' כדמיון חגרת או סומא מ"מ מצד עצמו' המאציל כתיב בה כולך יפה רעייתי מו"ם אין בך כו' מטעם הנ"ל וד"ל ומה שטענו ב"ש מדבר שקר תרחק הלא השיבו להם ב"ה תשובה נכונה

דהיינו מי שלקח מקח מן השוק ישבחנו או יגננו כו' פי' מק"ח מן השוק היינו בירורי רפ"ח ניצוצי' שהמל' מבררת מן השוק שהוא מקום יניקו' החיצוני' וכמ"ש אמצא"ך בשו"ק אשק"ך כו' ולפי שלקחה בשוק מוכרח לשבח אותה הגם שהיא חגרת או סומא כו' כי לעתיד יבורר הכל וכמ"ש אז ידלג כאיל פסח ותרון לשום אל"ם כו' וד"ל.

והנה עדיין צריך לבאר מה שאמרו כיצד מרקדין לפני הכלה מהו ענין מרקדין הל"ל כיצד רוקדין וגם לשון לפני הכלה כו'. אך הנה תחלה יש להקדים דחתן וכלה המה במהותם ב' הפכים מן הקצה לקצה להיות כי פי' חתן ידוע מלשון חות דרגא שהוא ענין ירידה מגבוה לנמוך כטבע המים שיורדים מגבוה לנמוך להיות כי החתן הוא בחי' משפיע וכל בחי' משפיע הרי בהכרח שיורד אור שפעו מלמעלה למטה מגבוה לנמוך אבל בחי' הכלה שהוא בחי' המקבל הוא בהיפך ממש כי להיותה בחי' מקבל הרי אל המשפיע • לקבל וכמ"ש ואל אישך תשוקתך ולכך נקראת כלה מלשון כלתה נפשי והוא כדוגמת האש שטבעו עולה מלמטה למעלה היפך המים וא"כ הרי החתן והכלה המה ב' הפכים מן הקצה כו' ולכאורה לפ"ז יפלא איך יהי' בהם בחי' היחוד והזוג בהתכללו' גמור כמ"ש והי"ו לבש"ר אח"ד כו' אך הענין הוא דיוכל להיות בחי' ההתכללות גם בב' הפכים כאשר יבא עליהם אור גבוה ושניהם יחד עד שיתבטלו ממציאיותם דוגמא לדבר מ"ש עושה השלום במרומיו דהיינו בין מיכא' שר של מים וגבריא' שר של אש אע"פ שהמה ב' הפכי' מן הקצה כו' והיינו לפי שנגלה עליהם אור המופלא וגבוה משניהם יחד עד שמתבטלים ממציאיותם וכאשר כל אחד נתבטל ממקומו ומעמד מצבו אזי יוכל להשתוות גם עם היפכו ויתאחד עמו בתכלית עד"מ העבדים המנגדים זע"ז בתכלית כשיבאו במקום הגבוה מערכם כמו לפני המלך ישתוו ויתאחדו בתכלית כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. והנה גם בכאן בענין חתן וכלה שהמה ב' הפכי' מן הקצה כנ"ל הנה כדי שיתאחדו ויתכללו יחד צריך להיות ג"כ ע"י בחי' האור שמאיר עליהם ממקום ומדרגה היותר גבוה גם משניהם יחד עד ששם משתווים יחד כמבואר למעלה והיינו ענין החופה מה שמביאים החתן והכלה תחת החופה שחופפת על שניהם יחד ועומדת בגובה ורום על החתן והכלה כו'. והענין הוא כי חופה זאת הוא בחי' אור מקיף הבא מבחי' מקיפים העליונים מבחי' טובב כ"ע להאיר על החתן והכלה בבחי' מקיף עליהם ולהיות כי הוגבהו ונתרוממו החתן והכלה כ"כ במקום ומדרגה גבוה מכל עיקר שרש מקור חוצבם שאינו אלא בבחי' א"פ מע"ס דבי"ע ע"כ נתבטל שרש מקור מציאותם במקום הגבוה כזה ויוכלו להתאחד ולהתכלל זע"ז אע"פ שהמה ב' הפכים מטעם המבואר למעלה וזהו מ"ש כי על כל כבוד חופה פי' על כל כבוד מב' מיני כבוד דחתן וכלה אע"פ שהמה ב' הפכים אך להיות כי מעלין ומגביהי' אותם למקום הגבוה מכל עיקר ערכם

דהיינו בבחי' טובב כ"ע ע"כ יתייחדו והיו לבשר אחד גם להוליד ביחודם וכל זה מבחי' האור מקיף הנק' חופ"ה והיינו כי על כל כבוד חופה וד"ל וכמ"כ יובן למעלה בכל בחי' משפיע ומקבל עד רום המעלות הנק' כבוד עליון וכבוד תחתון בין באצי"ב בין לפני האצי"ב לכולם יש בחי' חופ"ה החופפת בבחי' אור מקיף מבחי' הכת"ר שמעלין לשם בחי' המשפיע עם המקבל הנק' חתן וכלה למעלה כדי שעי"ז יוכלו להתאחד ולהוליד ביחודם כנ"ל וד"ל. וזה שאמרו כיצד מרקדין לפני הכלה פי' לפני הכלה היינו למעלה מן הכלה וגם למעלה מן החתן כי ענין הריקוד הזה הוא להמשיך עי"ז בחי' מקיף מבחי' טובב הכללי ולהיות כי בחי' טובב כ"ע הכללי הוא למעלה גם מבחי' הקו והחוט שנק' ממלא כ"ע בכלל ע"כ אמר לפני הכלה שהוא בחי' מקבל בכלל ולא אמר לפני החתן כי עיקר הענין שתתאחד הכלה עם החתן וכו' ומה שאמר לשון ריקוד שהוא ברגל דוקא הענין הוא כי הריקוד ברגל הוא בבחי' נה"י שהוא בחי' חיצוניו' בלבד כידוע להיות כי מבחי' טובב הכללי א"א להמשיך רק בחי' חיצוניו' (וכידוע שכל הפרצופי' עליונים אינם מלבישי' רק לבחי' נה"י דא"ק כו') אך מ"מ ענין הריקוד להגביה הרגל הוא גורם שיבא אור השפע שלא בדרך הדרגת עילה ועלול והיינו בחי' המשכת אור המקיף שע"ג הראש כו' כי הרי החדוה שלא תכיל המוח יגרום הריקוד ברגל וכמ"ש במ"א וד"ל וזהו שאמרו כיצד מרקדין כלומר איך ממשיכי' מבחי' טובב הכללי ע"י הריקוד כדי לייחד חתן וכלה ע"י בחי' אור מקיף ומה שאמר מרקדין ולא אמר רוקדין הענין הוא כי הרי לעשות זה הריקוד צריך שיומשך ממקום הגבוה ביותר והיינו פי' מרקדי"ן לשון מפעיל כמו מאכיל מלביש וכיוצא והיינו ע"י ענין הכבוד שעושי' לכלה כשמנשאי' ומגביהי' אותה במעלות גדולות שע"ז תתנשא ותתרומם בערכה יותר מכפי מדת מעלתה העצמי עד שתוכל לקבל מבחי' טובב כ"ע ע"י הריקוד כנ"ל וזהו כל עיקר הטעם של גודל עוצם הכבוד שעושי' לחתן וכלה בחופתם והעיקר להכלה שהוא רק כדי להעלותם ולרוממם עי"ז בתכלית בהיות שצריכי' לבא לבחי' אור המקיף שלמעלה מבחי' גבול גדר מציאותם העצמי ואז לא יהיו ב' הפכים כנ"ל ובזאת ההתנשאות והרוממות לשבח ולהלל לכלה נחלקו ב"ש ובי"ה דב"ש ס"ל כלה כמות שהיא משבחי' ומנשאי' אותה ובי"ה ס"ל כלה נאה וחסודה גם שהיא חגרת או סומא כו' ולכאורה אין הלשון מכוון דתחלה אומר דעיקר מחלוקתם הוא רק כיצד מרקדין ואח"כ אומר דמחלוקתם אם לשבח אותה כמו שהיא אם לאו כו'. אך הענין הוא משום דעי' השבח והמעלה הכלה מתרוממת וגורם לבא בחי' המשכת אור מקיף כנ"ל ע"כ אמר כיצד מרקדי"ן פי' לגרום המשכת המקיף ע"י הריקוד שזהו פי' מרקדין לשון מפעיל כנ"ל ב"ש אומרי' כלה כמות שהיא דוקא יהללוה פי' לא יעלו אותה בשבח יותר מכפי ערכה למטה בבחי' א"פ כו' בכדי שלא ישכון אור המקיף על חסרון ופגם וכמ"ש מדבר שקר תרחק כו' ובי"ה ס"ל דגם שהיא חגרת או סומא יהללוה לומר כל"ה נא"ה וחסוד"ה מטעם דלגבי בחי' טובב הכללי אין שם בחי' פגם וחסרון כלל ולעולם היא כלה נא"ה

וחסוד"ה למעלה הגם שהיא למטה חגרת או' סומא כו' ומאחר דכל עיקר ענין זה הריקוד הוא להמשיך מבחי' טובב הכללי הרי שם נא' קטן וגדול שם הוא כו' וכחשכה כאורה כנ"ל וד"ל ומעתה יתפרש לשון הברייתא היטב כיצד מרקדין פי' איך וכמה מפעילי' וגורמי' ע"י הריקוד להמשיך מלמעלה למטה בחי' טובב לפני הכלה ב"ש או' כלה כמו שהיא בערכה מלמטה למעלה כנ"ל וב"ה או' כלה נא' כו' גם שלא לפי ערכה מלמטה למעלה משום דב"ה הי' שרשם מבחי' החסד' כנ"ל וד"ל (ובניצוץ האלקי הנק' כל"ה כנ"ל יתפרש פי' כיצד מרקדיין דהיינו כמה יומשך מבחי' המקיפי' כדי להוציא בה אור אהבה הטבעי' ע"י הריקוד ב"ש או' כמו שהיא בסור מרע כו' וכנ"ל וד"ל).

בסעודה הנ"ל

להבין* טעם למנהג ישראל לאכול דגים קודם בשר כו' נלמד מהדין קרא הצאן ובקר ישחט להם ומצא להם אם את כל דגי הים יאסוף להם ומצא להם כו', והיינו כי משה רע"ה אמר מאין לי בשר כו' בהיות דור המדבר הי' דור דע"ה שהי' מיוחדי' במדרגתו של משה בחי' יסוד אבא דאצי' כמ"ש בעצמו ת"ר אלף רגלי הגברי' אשר אנכי בקרבו ואתה אמרת בשר אתן להם מאין לי בשר כו', פי' כי בשר' הוא מבחי' גבו' דרפ"ח ניצוצין דתה"ו שנפלו בשבירה בנוג"ה דבי"ע בבהמו' וחיו' כו' ולכן ארז"ל ע"ה אסור' לאכול בשר' מצד שמצטרך לברר ברורי' דרפ"ח נצוצי' שנפלו בשבירה ולהעלות הטוב למעלה וזה א"א כ"א לתלמיד חכם כו' כי בחכמ' אתברירו, אבל ע"ה אסור לאכול בשר שכיון שא"א לו לברר לא די שלא יוכל להעלותו כ"א אדרבה יתגשם יותר כו', וזהו טענת מרע"ה על דור המדבר שהתאוו תאוה כו' מאין לי בשר' שהם אחוזי' ב"י אשר אנכי בקרב' ואני למעלה ממדרגת הבשר' (כי בשר' נמשך מבחי' אימ"א בחי' י"ש ומשה בחי' מ"ה כמ"ש במ"א) ואם הם יתפרדו ממני אזי יתגשמו באכילת הבשר כנ"ל, וז"ש הצאן ובקר ישחט להם ומצא להם שיוכלו לברר ולהעלות הברורי' כנ"ל ואם את כל דגי הים יאסף להם דדגי' אין טעוני' שחיטה כ"א באסיפה בעלמא סגי מצד היותם למעלה ממדרג' הבשר' בהמה שיש בהן הארת הביטול יותר ואינן בהגשמה כ"כ שהן ממוצעי' בין תכלי' הביטול שלמעלה לבחי' הי"ש דבשר ואפשר ע"י אמצעו' הדגי' יוכלו לאכול בשר כו' אעפ"כ א"א שתימצא להם שיוכלו לברר כו' ויאמר ה' היד ה' תקצר עתה תראה כו' פי' שיוכל להיות נשפל השרא' הביטול באורך ימשך למטה לשרו' אף בבשר' הי"ש והיינו בחי' השלי"ו שהי' שמ"ן מעורב בבשר ושמ"ן הוא חכמ' תכלי' הביטול כו' כמ"ש במ"א.

(*) מאמר זה לא נמצא בבוך 1196 (שממנו נעתק המשך מאמרי חתונה) ונעתק פה מבוך 1066, והוא שם אחר ד"ה ת"ר כיצד מרקדין.

יום שבת פ' נשא

נשא את ראש בני גרשון גם הם למשפחותם כו', ונשאו את יריעות המשכן ואת אהל מועד ומכסהו מכסה התחש כו', על פי אהרן ובניו תהי' כל עבודת בני הגרשוני וגו', ולכאורה יש להבין למה הוצרך לומר בבני גרשון לשאת ראשם גם הם וגם מה שאמר בבני גרשון דוקא עפי' אהרן ובניו תהי' עבודתם ולא אמר כן בעבודת בני קהת ובני מררי, אך הנה מתחלה יש להבין כללות ענין המשכן ונסיעתו במדבר ואח"כ יתבאר פרטי ג' עבודות דבני גרשון ובני קהת ובני מררי. דהנה שרש טעם נסיעתם במדבר עם המשכן וכליו היה כדי להכניע כח יניקות החיצונים ששרש יניקתם הוא במדבר דוקא ובהיות שעיקר שפע יניקתם במדבר ע"כ נקרא המדבר מדבר לפי שכל ע' שרים דנוג"ה כולם מקבלים שם יניק' ושפע ולכך במדבר אין שם גידול צמח ודשא כלל אלא שממנו בלבד להיותו המקום הריקן מכל חיות אור ושפע כמו ששרשו למעלה אינו אלא בחי' הפסולת והאחוריי' שנמשך לחיצוני' ולכך נק' אלקים אחרי"ם כנודע וז"ש במדבר הגדול והנורא הזה נח"ש שרף ועקר"ב כו' שהן ג' קליפות כמ"ש במ"א והנה כדי להכניע כח החיצוני' שבמדבר נשאו את המשכן במ"ב מסעות כמ"ש ויסעו ויחנו כו' שהוא בחי' שם מ"ב כמ"ש בספרי הקבלה והיינו ע"י שהי' בחי' גילוי שכינה במשכן כשנשאו אותו במדבר העמים ממילא נכנעו כמ"ש כהמס דונג מפני אש יאבדו רשעי' מפני אלקי' כו' ונסיעה זאת במדבר היתה ענין הכנה לעתיד כי לעתיד ג"כ יהי' בחי' גילוי אלקו' בעוה"ז השפל שמלא קליפות וכמ"ש ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר כל בשר דוקא והיתה נסיעת המשכן במדבר העמים הכנה שיוכל להיות גילוי אלקו' גם בנוג"ה דעשי' ממש והוא ע"י שם מ"ב כמ"ב מסעות שע"ז הוברר מהחיצונים בחי' הטוב ונפרד הרע ויוכל להיות לעתיד גילוי אלקות בלתי מסך מבדיל ומסתיר מכח הקליפות כלל כי באמת הרי קמי' עצמותו ית' אין שום בחי' הסתר והעלם כלל כי קמי' כלא כלא חשיבא ואין שינוי כלל בין קודם שנברא העולם לאחר הבריא' הוא אחד מיוחד באחדו' הפשוט' מאחר שכל עיקר הבריא' יש מאין אינו אלא מבחי' אותיות הדיבור עד"מ הדיבור למטה שהוא רק בחי' כח חיצוני נבדל מעצמות האדם (עד"מ) ובטל וטפל לגבי המחשבה בלתי תופס מקום כלל וכלל כו' רק אצל השומע הדיבור (עד"מ) הדיבור נתפס ליש ודבר וכך למעלה בחי' אותיות הדיבור בי' מאמרות לגבי הנבראי' מהם יש מאין הם בבחי' יש אבל לגבי עצמותו ית' המה בטילי' כלא ולכך אין בחי' הסתר והעלם לפניו כלל רק מצד בחי' התגלותות אותיו' הדיבור נראה העולם לבחי' יש ודבר וע"כ לעתיד שיתגלה כבוד הוי' שהוא בחי' גילוי עצמות אלקות אז ממילא לא יסתיר שום הסתר כלל ויהי' גילוי אלקו' גם בע' שרים עד שיראו כל בשר אפי' בהשגת שכל אנושי הגשמי' וכמאמר וידע כל פעול כי אתה פעלתו כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. והנה זהו ענין נסיעת המשכן במדבר העמים דרך כלל אבל דרך פרט הרי התורה ניתנה לכל או"א ויש בחי' משכן

בפרט בכל או"א וכל פרטי העניני' שבו הכל יש בנפש האדם, דהנה כתי' ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ודרשו רז"ל בתוכו לא נא' אלא בתוכם כו' לפי שכאו"א צריך לעשות בחי' משכן בנפשו והיינו להמשיך בחי' גילוי אלקות בנפשו בעבודה שבלב זו תפלה כשיהי' לבבו טהור כמ"ש לב טהור ברא לי כו' וכמ"כ בר לבב כו' כי כאשר לבבו בר וטהור מכל סיג בלתי לה' לבדו אזי נק' משכן לשכון בו גילוי אור ה' וכמ"ש נקי כפים ובר לבב הוא ישא ברכה מאת ה' כו' וכן לענין ההסתר המבדיל מחמת החיצוני' מה שנראה העולם לבחי' יש בבחי' הפירוד כו' היינו רק מפני גסות חומריו' נפש הבהמיו' אבל כשלבבו זך וברור יראה בעין שכלו איך שאין מסתיר באמת כמו שהוא למעלה דקמ"י כלא כו' כי ע"י זכות לבו נמשך גילוי אלקו' גם בבחי' ההסתר שלא יסתיר כמו שיהי' לעתיד דכתיב וראו כל בשר כני"ל וד"ל (כי האדם נק' עולם קטן וכמ"ש בצלמינו' כדמותינו' ובהכנת לבבו כך ימשיך למעלה בכל העולמו' כידוע).

ומעתה יש להבין דרך פרטי בעניני המשכן שהיו ג' דברים יריעות וקרשים וכלים ובני גרשון נשאו היריעות שהן בחי' ששה מדות כי ששת המינין שש משור תכלת וארגמן כו' שביריעות הן הנה לנגד ו' מדו' הגדולה והגבורה והתפארת כו' וכללותם, עורות תחשים שנק' כאן מכסה התחש ותרגמו ששגוונא ששש בגווינין כו' ותחלה יש להבין ענין הקרשים שנק' עצי שטים עומדי"ם כמ"ש בזוהר שהן כמו בחי' מלאכי' העליוני' למעלה שנק' עומדי"ם כמ"ש שרפי"ם עומדי"ם וכן כתי' ונתתי לך מהלכ"י בין העומד"י האלה כו', והענין הוא כי אין עמידה אלא שתיקה כמ"ש וירא העם וינעו ויעמדו כו' וכדברי רז"ל ופי' שתיקה היינו בחי' ביטול העצמות מכל וכל והיינו בחי' ביטול הרצון שלא יהא לאדם רצון אחר זולת הרצון לה' אחד וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו' וכמאמרם ז"ל בטל רצונך מפני רצונו כו' כי הנה האהבה והדביקות בה' הוא בחי' הרצון לה' אך עמידה זאת היינו קודם שיגיע למדרגת האהבה והרצון בה' שלא יהי' לו רצון אחר עכ"פ זולת רצון ה' ובחי' ביטול רצון זה נק' עמידה שהוא נק' שתיקה וכמ"ש ועמך לא חפצתי אע"פ שעדיין לא הגיע לאמיתית האהבה לה' ואח"כ יגיע למדרגת האהבה והרצון לה' בבחי' כלות הנפש והוא הנק' תכלית לשון כליון כלתה נפשי כלה שאירי לבבי כו' שהוא ענין כללות בחי' היריעות אך בחי' ביטול רצון זר שקודם לזה הוא בחי' הקרשים ולכך נק' עצי שטים עומד"י וזהו כדמיון העצמות שהן באדם לקיום תמידי כי הן מעמד ומצב האדם כדכתי' כל עצמותי תאמרנה ה' מ"י כמו"ך וזה צריך להיו' באדם כל היום בתמידו' בחי' בטול רצון זר עכ"פ אך בחי' היריעות שהוא בחי' האהבה שנק' מהלכ"ים ולא עומדי"ם הוא דוקא בשעת התפלה והוא עבודת בני גרשון וד"ל.

והנה מהיכן תבא התפעלות האהבה בכלות הנפש הנה לזה אומר שמע ישראל ואח"כ ואהבת פי' שמע לשון הבנה כידוע והוא ההתבוננו'

בגדולת ה' איך שכל העולמות כולם וג'ע עליון ותחתון וגם מה שעתיד להיות' באלף הו' הנק' עוה"ב וגם השמטה הבאה עד נ' אלפים יבולות כולם עלו במחשבה אחת בלבד קמ' עצמותו ית' כמאמר צופה ומביט עד סוף כל הדורות והבטה זאת במחשבה אחת היא בלבד כמ"ש בווהר ובמדרש דבמחשבה אחת ברא הקדב"ה כל העולמות כו' ועד"מ המחשבה באדם התחתון שאיננה נחשבת כלל מבחי' עצמות הנפש כי אינה רק בחי' לבוש בלבד לנפש כמו עד"מ הלבוש שהאדם פושט ולובש כך המחשבה משוטטת באדם פושטה כשרוצה כו' וחושב מחשבה אחרת כי הרי השכל מתלבש הוא במחשבה לחושבו כאשר ילבש האדם בלבוש גשמי כו' להיותה אינה בחי' עצמית' הנפש כלל, וכך יובן במחשבתו ית' שכולל בה כל ההשתלשלות מראש עד סוף שכל זה אין ערוך לגבי בחי' עצמותו כלל וכלל אלא רק כערך הלבוש שברצונו פושטו וכו' וז"ש ה' מלך גיאות לבי"ש פי' בבחי' לבוש זה במחשבה נתלבש ומזה נמשך להיות מלך על עם כו' וכן אמרו ז"ל במדרש בעשרה לבושים נתלבש הקדב"ה כו' וד"ל וכאשר יתבונן האדם בזה איך שכל העולמו' נמשכי' רק מבחי' מחשבה אחת בלבד (וגם היא בחי' טפל) גם היא בחי' לבוש בלבד אזי יתפעל בלבו באהבה בכלות הנפש והוא הנק' תכלית כנ"ל וד"ל. והנה זהו ענין היריעות בכלל אבל דרך פרט הנה המה ששה מדות והן ר' גוונים שש משור תכלת וארגמן כו' דהיינו כמו מ"ש במלאכי' בשתים יכסה פניו כו' ובשתים יעופף פי' עד"מ העוף הפורח בכנפיו שמנדנד אנה ואנה כך בבחי' רצוא ושוב דוקא ידבק האדם בה' אחד והוא ענין תכלת וארגמן כו' שהן בחי' רוי"ש ויש כמה בחי' רוי"ש אך דרך כלל הי' מכסה התח"ש שתרגמו ששגוונא ששש בגוונים כלומר כלול מכל מיני גוונים בבחי' רוי"ש כו', וביאור ענין הרו"ש שהוא בחי' העלאה ובחי' המשכה הוא ע"י מצות מעשיות דהנה בסיבת האהבה לה' יבא האדם לחשוק בהמשכות גילוי אלקות במצות באמרו אשר קדשנו במצוותיו שהמצות המה בחי' רמ"ח איברי' דמלכא כידוע ועד"מ האבר שבו משכן עצמות חיות הנפש כך ע"י המצוה יש בחי' כלי לשכון בו גילוי עצמות אור האלקי למטה כו' והרי האהבה היתה בבחי' רצוא שהוא בחי' העלא' מלמטה ורוח אייתי רוח כו' וכמ"ש אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף שנמשך בחי' עצמות אלקות ע"י המצות עד"מ האבר שהוא כלי לחיות עצמות הנפש ונמצא הרי בחי' שוב אחרי הרצוא, והנה באתדל"ת אתדל"ע נמשך בחי' אור אהבה וחסד עליון על נפש האדם ובפרט במעשה הצדקה להחיות רוח שפלים שנמשך עליו עי"ז בחי' חסד עליון הנק' דרועא ימינא דקודב"ה כו' ואחרי המשכת בחי' חסד עליון זה בנפש האדם ממילא נתעורר בלב האדם בחי' אהבה ברצוא כמים הפנים כו' וז"ש אהבת עולם אהבתיך ע"כ משכתיך חסד שאהבתיך מלמעלה למטה באור חסד עליון דאצי' כנ"ל ע"כ ממילא משכתיך חסיד פי' משכתי את לבבך אלי בהתפעלות האהבה והנה כתיב משכני אחרך נרוצה פי' דכתיב ישקני מנשיקות פיהו שהוא דבר ה' זו הלכה שנק' פי ה' וההתקשרות שאדם מקשר א"ע בדבר ה' זו הלכה הרי עי"ז מעורר

בחי' המשכה מלמעלה למטה כי בחי' נשיקין הללו שבתורה היינו בחי' אתדבקות רוחא ברוחא ורוח אייתי רוח ואמשיך רוח כנ"ל וזהו משכנ"י ע"י אתדבקות רוחא ברוחא ואזי ממילא נמשך אח"כ בחי' המשכה מלמעלה למטה בנפש האדם עד שאחרי"ך נרוצה באהב"ה בבחי' רצוא ממילא ומאליו וזהו ג"כ ענין אהבת עולם אהבתך ע"כ משכת"ך חסד פי' משכת"ך כענין משכנ"י הנ"ל שעי"ז ממילא אחרי"ך נרוצה וד"ל ונמצא יש רצוא אחר השוב ושוב אחר הרצוא וכן חוזר חלילה, והיינו ענין תכלת וארגמן בכלל שכוללי' כמה מיני רוי"ש ויותר בכלל הוא מכסה התחש ששש בגוונין כנ"ל והכולל לכל בחי' רוי"ש • ביותר הוא ענין נסיעת המשכן וחנייתו בכלולתו שהנסיעה היתה בחי' רצוא והחנייה היתה בחי' שוב וכמ"ש והחיות רצוא ושוב וקאי על כלל' החיות שהוא בחי' מל' הנק' שכינה והוא בחי' משכן בכלל כנ"ל והוא בפרט במ"ש ובשתים יעופף דקאי בבחי' משכן שיש בכא"א כנ"ל וד"ל.

והנה עתה יש לבאר שרש עבודת בני קהת בכלים ארון וכפרת כו'. כי הנה כתיב ישת חושך סתר"י שהוא בחי' העלם העצמות ולהיות מגלה עמוקות מני חושך לצאת מן ההעלם לגילוי הוא ע"י התורה שנק' אור כמ"ש ותורה אור אך בכלים כמו בארון ה' אור זה גנוז ובני קהת נשאו הכלים להמשיך בהן בחי' אור דתורה שיוצא מהעלם חושך העליון וע"כ נק' קה"ת מלשון אסיפה וקיבוץ כמ"ש לו יקה"ת עמי' ותרגומו יתכנשון עממיא כו' להיות כי בחכמה אתברירו דוקא והענין הוא כי יש ב' מדרגות בחכמה שבתורה א' בחי' החכמ"ה לברר בירורי' כמו להבדיל בין הטמא לטהור כו' וזהו שאמרו ז"ל אם אין חכמ"ה אין יראה כי הירא' להיו' סור מרע לאהפכא חשוכא לנהורא הוא ע"י החכמה משום דבחכמה אתברירו ומדרגה הב' הוא בחי' חכמה עילאה שהיא למעלה מן הירא' והיינו שאמרו לפעמים אם אין יראה אין חכמה שצריך להיו' הירא"ה קודמת עד שיבא ויגיע לבחי' חכמ"ה זו כו' והוא בחי' ביטול דקרשים שקודמין לבא במשכן ואח"כ נותנין בתוכו הכלים ארון וכפרת וכרובים כו' שהן בחי' אור החכמה כי בארון ה' גנוז הלוחות כו' ומ"ש הן יראת ה' היא חכמה הוא בחי' יראה עילאה שהוא בחי' ביטול האמיתי אך הביטול שבבחי' הקרשים הוא בחי' ירא"ה תתאה שהוא רק בחי' ביטול רצון אחר כנ"ל וזה ה' עבודת בני מררי ומה שהיו בני מררי נושאי' את הקרשיים היינו לחבר בחי' היראה תתא' בבחי' יראה עילאה דהנה שם מורה על זה כי הנה פי' מררי' מלשון מור כי היה ב' מיני מור במשכן הא' מור שבסמני הקטרת מור וקציעה והיא נעשה מדם חיה ששמה ידוע כשנקרש הדם ונעשה בושם וזהו ענין אתכפיא ואתהפכא חשוכא לנהורא והנה כמו הדם שמתהפך לבושם שעולה לריח טוב וערב לנפש עד שמשיב את הנפש אח"כ כך במור שבקטרת שמדם חי' הנ"ל כאשר עלה לריח ניהוח ע"ג מזבח הפנימי כמ"ש ישימו קטורי' באפי"ך כו' עי"ז ההעלאה נמשך אח"כ

בחי' המשכה מלמעלה למטה והוא בחי' המור שבשמן המשחה שנק' מירא דכיא תרגום מר דרור כו' והוא בחי' יראה עילאה שנק' חכמה כמ"ש הן יראת ה' היא חכמה אך בחי' יראה תתא' שהוא בחי' מור שבקטרת גורמת המשכת ירא' עילאה זאת ולכך נקרא מרר"י ב' מיני מור הללו דקטרת ושמן המשחה זה בהעלא' וזה בהמשכה וז"ש שמאלו תחת לראשי בבחי' העלא' מור דקטרת וימינו תחבקיני בבחי' מור דשמן המשחה ובכלל היינו בחי' המשכת אור דחכמה בארון וכפרת ע"י בני הקהתים והמשכת אורו' המקיפי' ע"י בני גרשון ביריעות כמשיית בעזריה וד"ל.

וזהו נשא את ראש בני גרשון גם הם כו', עפ"י אהרן ובניו תהי' כל עבודת בני הגרשוני כו'. דהנה בחי' היריעות שהן בחי' המדות בבחי' רו"ש כנ"ל הן הנה בחי' אורות המקיפים בשרשם וכמו שהיריעות היו פרושות מלמעלה ע"ג הקרשים והכלים בבחי' מקיף וסובב כו', דהנה כללות בחי' הלויים הוא ענין אתעדלית כדי לעורר אתדל"ע כי באמת הרי אין ערוך כלל לנכראים עם הבורא אך ע"י אתדל"ת אתדל"ע בבחי' ביטול יש לאין מעורר המשכת אין ליש ואמנם מאחר שאין ערוך ביניהם כלל היאך יוכל להיות אתדל"ע מצד אתדל"ת אבל הענין הוא דזאת היתה בחי' מדרגת הלויים שהיו מחברים אור א"ס בעולמות ולכך נקראו לויים מלשון התחברות כמ"ש לאה בלדתה את לוי הפעם ילווה אישי אלי כו' וכללות בחי' הלויים הוא כג' אלה שהם גרשון קהת ומררי גרשון מחבר בחי' אורו' המקיפי' העליוני' בעולמו' דאבי"ע ע"י היריעות שהן הלבושים כו' ובחי' קהת מחבר האורו' אשר בכלים ארון וכפרת כו' ובחי' מררי מחברי' וממשיכי' לבחי' הכליים כו' והנה בחי' האורות והכלים דקהת ומררי א"צ לאהרן אבל בחי' המקיפי' דיריעות שע"י גרשון צריך לזה בחי' אהרן כי כדי שיוכל להיות המשכת אור המקיף צריך להמשיך מבחי' מקור כל המקיפי' העליוני' והוא בחי' אהרן אלף ה"ר כי ה"ר הוא בחי' אהבה כמארז"ל לא כאברהם שקראו ה"ר כו' ואהרן נקבר בה"ר ה"ה"ר שהוא בחי' אהבה רביה שהוא אור בלתי מוגבל בבחי' כלי כו' ונו"ן הפשוטה הוא בחי' וענין ירידת המשכת אור זה למטה מטה ומזה יוכל להיות המשכת מקיפי' בפרט ביריעות שבמשכן וזהו שנא' בגרשון דוקא עפ"י אהרן ובניו תהי' כל עבודת בני הגרשוני ולא בקהת ומררי וד"ל. וזהו מקדש ה' כוננו ידיך ג' ידות זהו ג' מדרגות שגרשון קהת ומררי הנ"ל כי יש ג' ידות יד רמ"ה ופי' רמ"ה הוא בחי' הרוממות בעצמו' אור א"ס ע"י אור דתורה כנ"ל שהוא בחי' קה"ת שהתורה הוא קו האמצעי כו' וי"ד החזקה הוא בחי' מרר"י כמ"ש שמאלו תחת לראשי מפני שהוא בחי' קו השמאל כנ"ל וי"ד הגדולה הוא בחי' גרשו"ן להיות כי כל בחי' המקיפי' נמשך מבחי' י"ד הגדולה שהוא מ"ש וימינו תחבקיני ולהיות כי בחי' אהרן שנק' כהנא רבא בבחי' רב חסד הוא מקור עבודת הגרשוני בהמשכת המקיפי' ע"כ הוא בבחי' יד הגדולה וז"ש מקדש ה' כוננו ידיך ג' ידות וד"ל. והטעם שנק' גרשו"ן בנו"ן פשוטה כי הנה שרש בחי' עבודת גרשון הוא בא מבחי' אהרן כנ"ל

ובאהר"ן יש נו"ן פשוטה שמורה ענין ובחי" ההמשכה מלמעלה למטה מטה מאד כצורת הנו"ן הפשוטה שרגלה נמשכת עד למטה מאד כו' ובאהר"ן היינו המשכת אור מקור המקיפי" שהולך ונמשך עד למטה כענין ורגל"י חסידיו ישמו"ר בבחי' מקיפים דהיינו במה שהמה דשים בעקביהם שלא יכשלו שם כו' ובבחי' גרשו"ן היינו ג"כ מבחי' אותו כח המקיף העליון אמנם הוא בא לגרש כחות יניקות החיצוני' שלא יקרבו לאדם כלל וכלל כו' וזהו פ"י גרשו"ן לשון גירושין כי בחי' המגרש גרש יגרש לכח החיצונים וכמ"ש ימינ"ך ה' תרע"ץ אוי"ב כו' וע"כ גם בגרשו"ן יש נו"ן פשוטה להיות כי כח המקיף הזה הדוחה לבחי' יניקו' החיצונים ג"כ הוא מתפשט עד למטה מטה גם כח היותר עמוק בהיכלות החיצונים לגרשו ולכלותו גם משם כי כל הגבוה גבוה יותר יותר יוכל לירד ולהשפיל א"ע כענין המבואר במ"א ע"פ ועברתי בארץ מצרים אני ולא מלאך כו' וד"ל וזהו מה שאמר עפ"י אהר"ן ובניו דוקא תהי' עבודת בני הגרשוני' כי כל ערך מדרגת כח עבודתם לגרש החיצוני' שבמדבר העמ"י תלוי' בערך מדרגת כח אור מקור המקיפי' שבאהר"ן כהנא רבא כו' וד"ל.

בעזרה

להבין שרשי הדברים הנ"ל. הנה שרש ענין ג' ידות הנק' יד הגדולה יד החזקה יד רמה שהן שרש לג' מדרגו' דגרשו"ן קהת ומררי כניל מבואר זה בפסוק מקדש ה' כוננו ידיך דר"ל ג' ידות הנ"ל ולהבין ביאור זה הנה ענין המקדש היינו כמ"ש ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכו שהוא בחי' שכנה הנק' מל' דאצי' ששוכנת בג' עולמו' ביי"ע כידוע ולהיות ידוע שאין ערך כלל בין אצי' לבריאה כי הבריאה היא יש מאין שהוא בחי' גבול להיותם מחדש"י כו' ואור א"ס דאצי' הוא בלתי בג' כנודע וכמ"כ אין ערך בין האצי' עם המאציל אחר שהמאציל עצמו הוא אור אחד פשוט בתכלית ובאצי' המה ע"ס באורו' וכלים כו' אשר לזאת כדי שיהא חיבור המאציל בנאצלי' והאצי' בבי"ע הוא ענין עשיית המקדש והמשכן ע"י ג' ידות הנ"ל כדי שע"י המקדש הזה יתחבר וירד אור שפע המאציל תמיד בנאצלי' ונבראי' כו' וז"ש מקדש הוי' כוננו ידיך להיות כי הג' ידות הנ"ל המה המכינים וכוננים למקדש ה' תמיד ויש להבין מה הם הג' ידו' הנ"ל ומהו ענין ההכנה הזאת ויש להקדים תחלה שרש ענין הלויים בכלל דהנה בלוי אמרה לאה הפעם ילדה אישי אלי כי ילדתי לו שלשה בנים, פ"י לאי"ה היא בחי' מחשבה דבינה אם הבנים כי לאי"ה ילדה ששה בנים שהן ששה מדות שנוולדי' מן השכל כידוע והנה במחשבה זו דבינה עלה ברצונו שיהי' מלך אנה אמלוך כי באמת אין מלך בלא עם והוכרח שיהי' בחי' דבר נפרד זולתו שתתפשט

מלכותו עליהם וא"כ הי' צריך שיעלה זה במחשבה תחלה דהיינו הרצון למלוכה כזאת וכשעלה במחשבה אזי יש מקור להיות' מציאת ב"ג מאין ליש וז"ש ה' מלך גיאות לבש פי' התעוררו' הרצון למלוכה במחשבה למעלה הוא בא רק בדרך לבוש בלבד שמתלבש ברצון זה אחר שאין מציא' נפרד זולתו ולא כמו רצון מלך כו' למלוך על עבדיו שישנם במציאו' זולתו שרצון זה עצמי הוא ולא שבא בהתלבשו' אבל למעלה כאלקים חיים שאין לך דבר חוץ ממנו הנה כדי שיהי' נקרא ה' מלך גיאו' לבש בכחי' לבוש בלבד בא הרצון הוזה אנא אמלוך ומרצון זה דבינה נמשך בחי' כת"ר בזו"ג הנק' כת"ר מלוכה כו' וד"ל והנה שרש רצון זה למלוכה שבמחשבה דבינה שהיא שרש לזו"ג דאצי' עלה ג"כ בבחי' מחשבה סתימאה דא"א שהוא בחי' הרצון להאציל כי גם האצי' אין לה ערך עם המאציל וכדי שיהי' לו רצון לזה נתלבש במחשבה ג"כ אלא שהוא בבחי' מחשבה סתימאה פי' סתימאה טעם כמוס ונעלם כי אין טעם גלוי לרצון העליון הנק' א"א אלא טעם כמוס יש לו הנק' מוחא סתימאה ועי"ז הטעם מתחבר המאציל בנאצלי' וכמ"כ יש עוד בחי' מקור למקור והוא הנק' מחשבה הקדומה דא"ק שבעצמות המאציל שהיא מקור גם לבחי' מחשבה סתימא' וכמ"ש במ"א שזהו ביאור המאמר סוף שעשה עלה במחשבה' תחליה וד"ל ועכ"פ הנה מובן מכל זה דרצון זה שבמחשבה אנא אמלוך כו' הוא סיבת חיבור וקשר המאציל בנאצלי' והאצי' בבי"ע להיות' נק' מלך באבי"ע כו' וזהו שאמרה לאה שהיא בחי' המחשבה דבינה הפעם ילווה אישי אלי פי' אישי הוא בחי' אור המשפיע הנק' יעקב שהוא בעל עולם האצי' בכלל להיות כי הוא בריח התיכון המברית מן הקצה לקצה היינו מן הקצה לקצה שנק' משפיע מן המאציל לנאצלי' וכן מאצי' לבי"ע ע"י יחודו בכינה שנק' לא"ה ואז יעק"ב בחי' יסוד אבא כנודע ואמנם כדי שילוויה אישי זה אלי היינו כדי שיתחבר המשפיע ברצון דאנא אמלוך הוא בא ע"י בחי' העלאת מ"ן מן הג' בנים דלאה שילדה ליעקב זה וזהו שאמרה הפעם ילווה אישי אלי כי ילדתי לו שלשה בנים והיינו בחי' חג"ת דראובן ושמעון ולוי ובחי' לוי כוללם יחד והוא בחי' ת"ת שבקו האמצעי שעל ידו יתחבר הכל כנ"ל ולכך נק' לוי ע"ש בחי' ההתחברות כמ"ש הפעם ילווה כו' ולוי זה כולל ג' מדרגו' הלויים בפרט גרשון קהת ומררי נושאי המשכן שעל ידם תמיד מתחבר ויורד אור א"ס באבי"ע במקדש ה' כנ"ל ושרש ג' אלה הוא בחי' ג' ידות הנ"ל וכמ"ש מקדש ה' כוננו ידיך וכנ"ל ולהבין מה הם הנה תחלה יש להבין כל עיקר ענין המסעות שהי' במדבר ע"י ג' אלה. דהנה המדבר נק' מדב"ר העמי"ם לפי ששם בחי' מקור ליניקות החיצוני' ולכך נשלח השעיר לעזאזל המדברה כו' וכמ"ש במדבר הגדול והנורא הוזה נח"ש שר"ף ועקר"ב כו' שהן ג' קליפות הטמאו' לגמרי ולכך ציוה ה' שילכו בניי במדבר כדי להכניע שם מקור החיצוני' והיינו ע"י שישאו הלויים דוקא את המשכן בהיות מבואר למעלה דמקדש ה' הי' כלי להיות' על ידו ירידת אור א"ס באבי"ע והיינו ע"י הלויים מפני ששרשם בקו האמצעי כמ"ש לאה הפעם ילווה אישי כו' והיו מעוררי' בחי' הרצון הקדום שבמחשבה הקדומ' ומשם

ירד האור במחשבה סתימא' עד מחשבה דבינה ובא בבחי' גילויי אנא אמלוך כנ"ל ובהגלות נגלות האור הזה במקדש ה' ממילא נתבטל כח יניקת החיצוני' והיינו ע"י הנסיעה דוקא כי הנסיעה והחנייה הוא ענין ובחי' רצוא ושוב וכל העלא' וברור הוא דוקא ע"י בחי' ר"ש דוקא כידוע בענין שש כנפים כו' ובשמים יעופף כו' והוא שרש ענין שם מ"ב דאנא בכ"ח שהן מ"ב מסעו' שבמדבר שכולם ענין עליות להעלות לרפ"ח ניצוצי' שנפלו במדבר' העמיים הזה וכל זה נעשה ע"י נושאי המשכן גרשון קהת ומררי דוקא להיותם מעלין מ"ן ברצון הקדום כנ"ל וד"ל ומעתה יש להבין בשרש שלשה פרטי הדברים שהיו במשכן שנתחלק לעבודת ג' אלה גרשון על היריעות וקהת על הכלים ארון וכפרת כו' ומררי על הקרשים דהנה ידוע שרש ג' מדרגות עוליים שנה' נפ"ש וכל מה שיש בעולם יש בנפש וידוע שיש ג' מדרגו' בעולם אור וכלי ולבוש כך יש באדם בנפש אור הוא בחי' נר"ג שלו המלוכש במוחא לבא וכבדא שנק' איברים הפנימי' לפנימי' כחות הנפש מוח לשכל והלב למדות ודם שבכבד הוא הנפש כו' ואמנם איברי' החיצונים הנק' כלים החיצוני' הן הנה העצמות שבהן ועל ידן יש קיום ומעמד לכל חיות פנימי' שנמשך מן הנפש באיברי' הפנימי' אם העצמות עצמן הן בלתי חיות פנימי רק בחי' חיצוניו' דחיצוניו' כו' והמדרגה השלישי' הוא העור והבשר שע"ג העצמות שנק' בחי' לבו"ש וכמ"ש עור ובשר תלבישני' כו' אך הגם שהן מדרגה היותר חיצוניות מ"מ בשרשם המה יותר גבוהי' גם מבחי' האורו' דנר"ג להיות כי בחי' המקיפי' דחי' יחידה שלמעלה מנר"ג מאירים על בחי' הלבושי' דוקא כו' והנה כדוגמא זאת בחילוק ג' מדרגות הללו הי' במשכן שהי' בציוור עולם ג"כ בבחי' ג' מדרגו' אור וכלי ולבוש ומל' דאצי' ששוכן במשכן הוא בחי' נפש כו' והיינו האורו' הן הנה בחי' הכלים הפנימי' שהיו במשכן כמו הארון והכפרת שגנוז בו הלוחו' וידוע דאורי' מחכמ' עילא' כו' והוא כדמיון התלבשות החכמה במוחא כך הארון הי' מסתיר לאור חכמ' הגנוז בלוחו' כו' ומנורה הוא שהאיר בה קכ"ח מאור הגנוז בארון אחרי ההסתר וכמ"ש ותורה אור והוא אור המנורה וכמ"ש אל מו"ל פני המנורה כו' דהיינו למו"ל אור דתורה' הגנוז בלוחו' שבארון כו' וד"ל וכך הי' ענין שאר כלים כמו מזבח הפנימי ושולחן וכיוצא שהוא כדוגמת לבא וכבדא לרוח ונפש כו' אבל הנה בחי' כלים החיצונים שבמשכן הוא בחי' הקרשים' שהמה עומדי' מבחוץ לכל הכלים הפנימי' דארון וכפרת כו' והכלים הפנימי' גנוזי' בתוך הקרשים והיינו כמו שהעצמות מעמיד' לכל האורו' דנר"ג ואיברי' הפנימי' שנאדם כנ"ל ומדרגה השלישי' הוא בחי' היריעות שנק' לבוש בלבד כדמיון עור ובשר שע"ג העצמו' כך היו היריעות אך מה שהיו עומדים למעלה היינו להיות כי שרשם הוא בבחי' אורו' המקיפי' שלמעלה מבחי' נר"ג כנ"ל וד"ל.

והנה כדי להבין היטב ג' מדרגו' הללו במשכן יש לבאר תחלה ג' מדרגו' אלה בנפש האלקי' בעבודת ה' דהנה נא' בקרשים עצי שטים עומדי'

ונא' להלן עומדי"ם שרפים עומדי' כו' מה להלן באימה וביראה כי אין עמידה אלא שתיקה כו' פי' כי האהבה נק' מהלך כמ"ש באברהם הלוך ונסוע כו' שהלך במעלת הדביקות בעילוי אחר עילוי ולא יוכל לעמוד על מקום א' כו' משא"כ היראה נק' עומד היפך מהלך והוא מדרגת המלאכי' שנק' עומדים וכמ"ש ונתתי לך מהלכיים בין העומדי"ם האלה וז"ש שרפיים עומדי"ם והטעם הוא מבואר כי עמידה זו שתיקה וביטול רצון ההפכי המנגד להאהבה וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו' והי' כמו העצמות שהן קיום חזק לאורו' וכלים הפנימי' כי ע"י ביטול זה יש בחי' כלי חיצוניו' לשכון בו אור האלקי' שבנר"ג בשכל ומדו' כו' וכמ"ש כל עצמותי תאמרנה מי כמוך משא"כ אם אין לו ביטול זה אין אור האהבה שבלב מתקיימת וכמ"כ אין אור השכל שבמוח מתקיים כו' וזהו ענין הקרשי"ם במשכן שנק' ג"כ עצי שטים עומדי"ם שהוא בחי' יראה וכמ"ש בזאת יב"א אהרן אל הקדש שהן כלים הפנימי' דארון וכפרת כו' וד"ל. והנה בחי' היריעות נק' לבוש כנ"ל והן היו ששה גוונין תכלת וארגמן וע"כ תרגומו ששגוונא כנ"ל ובנפש האלקי' היינו בחי' המדות שבמעשה בפ"מ בסור מרע ועשה טוב כי האהבה שרש למ"ע בפועל כו' והיראה שרש למצות ל"ת כידוע כו' והי' כמו היריעות שאינו אלא לבוש נפרד כדמיון המעשה ואעפ"כ מחולקת בגוונין כפי חילוק עצם המדו' שבלב שהן אוי"ר כו' וזהו ענין הגוונין שביריעות שמורין על עצם המדו' שבלב כמו שמעשיו של אדם בסור מרע ועשה טוב מורים על בחי' עצמו' אוי"ר שבלב כו' ולכך נק' לבוש בלבד אבל שרשם מבחי' המקיפים כנ"ל והוא ענין היריעו' שבמשכן שהיו מורים על בחי' המדו' דאצי' גדולה וגבורה וד"ל.

ומעתה יש להבין ענין שלשה נושאי המשכן קהת נשא הכלים הארון והכפרת כו'. דהנה קהת מלשון יקהת עמים כתרגומו יתכנשון עממיא כנ"ל להיות כי מבואר למעלה דאורי"י מחכמ' נפק' שהוא הלוחו' שנארון כו' שהוא כמו מוחא ולבא כו' נק' כלים ואיברי' הפנימי' באדם כו' והנה עיקר הברורי' למעלה הוא באיברי' והכלים הפנימי' דוקא שהן מוחא ולבא וכבדא כו' דהנה מבשרי אחז' כו' שאנו רואים בחוש הטבעי דאדם שהמאכל שהוא אוכל מתברר בקיבה ע"י בישול והפסולת שבו נדחה חוץ והפנימי' שבו נברר ועולה ללב ע"י שמתהפך לדם בכבד ומן הכבד נשלח דם המובחר שבו ללב ומן הלב עולה אל המוח ג"כ המובחר שמתברר מן הלב ובמוח מתברר עוד עד שנעשה חיות לכחו' הנפש כמו שאנו רואי' שע"י המאכל יתחזק גם אור השכל כו' ואח"כ יורד זה האור והחיות מן המוח ללב ומן הלב אל כל האיברי' וכמבואר בזהר ונמצא עיקר הביורר של החיות הוא באיברי' הפנימי' דוקא כמוח ולב הממשיכים חיות הרוחני ודוקא ע"י הביורר שמבררי' ועיקר הביורר על ידם נעשה וכמ"כ יובן למשכיל למעלה בבחי' אדם העליון שהי' שורה במשכן והמשכן הי' כמו בחי' כלים ואיברי' כידוע הרי בחי' איברי' הפנימי' שהן הארון והמנורה וכיוצא עיקר כל הברורי' שהי' במזבח עולה על ידם דוקא כי הנה ידוע דבקרבו ע"ג המזבח

הוא כמו בירור המאכל דאדם כמ"ש האכל ואכל וארוז"ל בשתי אכילות כו' אכילת מזבח כו' כי הבהמ"ה שהיא גשמי' מנוגיה דעשי' כשנשרפת ע"ג המזבח ונכללת באש של מעלה ה"ז כדמיון בירור המאכל באצטומכא כי הרי עולה ונכלל גם בחי' שרשה בבחי' פני שור דמרכבה וכן עולה עוד עד רום המעלות וכמו שבבירור המאכל יוצא הפסולת לחוץ כך בבירור הבהמה ע"ג המזבח הרי העשן היוצא מהבשר הנשרף עולה למעלה גם הוא והוא בחי' חיות החיצוניו' דבהמ"ה והנשאר מן העשן שהוא אפר המערכה הוא תכלית הפסולת שלא יוכל לעלות וה"ז כמו פסולת המאכל שנדחה לחוץ כך בחי' הר"ע דנוגיה שבבהמה זאת שלא תוכל לעלות למעלה לריח ניחות הוא ענין מצות תרומת הדשן דכתיב והרים את הדשן כו' שהיו זורקין אותו חוץ למחנה והיינו כדי ליתן מקום גם ליניקו' החיצוני' שמקבלי' מבחי' הפסולת והאחורי' כו' וד"ל וזהו שהיה קהת נושא את הכלים הארון והכפרת כו' כי בקו האמצעי דמוחא ולבא כו' שם עיקר הבירור ולכך נק' קהת' כתרגומו יקהת יתכנשוין עממיא כו' שהוא בחי' בירורי נוגיה שנפלו בהם רפ"ח ניצוצו' כו' שמתקבצין ומתאספין מכל המקומות שנדחו שמה כדמיון בירור המאכל מכל מה שיוכלו לבררו כו' והיינו דוקא בקו האמצעי להיות כי נק' בריח התיכון המבריח מן הקצה לקצה פי' קצה התחתון יש לו קשר וחיבור עם קצה העליון כמו שמרגיש במוח גם מה שברגל כו' אבל כב' הקוים האחרים אין להם חיבור וקשר זע"ז כי עד"מ היד שבימין שנק' למעלה קו הימין אין לו חיבור עם הרגל כו' וגם אין לאיברים החיצוני' כח לברר מה שלמטה הימנו כו' משא"כ קו האמצעי דמוחא ולבא שמברר' כל האור והחיו' הנמשך בכל האיברי' מקצה העליון לקצה התחתון ומקצה התחתון לקצה העליון כו' עד למעלה מעלה וד"ל.

וזהו שרש ענין ג' ידות הנ"ל יד רמ"ה הוא שרש בחי' קו האמצעי ד"ת שהוא בחי' קהת הנ"ל כי הוא בחי' כח עליון בחכמ"ה המרים ומגביה כל הניצוצו' שנפלו גם בקצה התחתון שיעלו למעלה מעלה ולכך נק' יד רמ"ה לשון הרמיה למעלה מעלה כו' ועי"ז יהי' אתעדל"ע של המאציל להיות מאיר באבי"ע ומשום דרוח אייתי רוח כו' דוקא כפי אופן בחי' ההעלאה ע"כ בחי' המשכת אור אי"ס באצ"י ע"י קהת נושא הכלים הוא דוקא בבחי' קו האמצעי דוקא והוא א' מג' מדרגו' הנ"ל הי"ג אורו' וזהו מקדש ה' כוננו ידיך ג' ידו' ותחלה מאיר בחי' יד רמ"ה ע"י קהת ואח"כ מאיר בחי' יד החזקה ע"י מררי ואח"כ בחי' יד הגדולה ע"י גרשון כמשי"ת וענין כללותם הוא רק כדי שיתחבר אור אי"ס בנאצלי' ונבראי' כנ"ל וד"ל.

ומעתה יש להבין בחי' מרר"י. דהנה ידוע בענין המור שהיה במעשה הקטרת הנז' ב"א סממני הקטרת מור וקציעה כו' שהוא נעשה מדם חיה הנק' ידועה ונעשה בושם וממנו ריח הקטרת שנא' בה ישימו קטורה באפך כו' וכידוע מעלת בחי' ריח הקטרת שעולה על כל הקרבנות

והנה גם המור דשמן המשחה דכתי' ב"י וקנמן בושם מר דרור כו' הוא ג"כ מאותו המור אלא שנק' מר דרור ותרגומו מירא דכיא כו', ושרש ענין המור הזה להיות ידוע ד"א סממני הקטרת בקדושה הם לנגד י"א הארורי' דקליפ' שהם י"א כדי לברר מהם הטוב ע"י אתכפיא ואתהפכא חשוכא לנהורא כו' וענין המור הוא מחי' הנק' ידועה היינו בחי' קליפת אוב וידעוני' כידוע שמעונן ומנחש עד חוכה חכר הם ע"ס דקליפה וכשהיו עושין מן המור הזה בקטרת לריח ניחוח לה' ה"ז ענין בירור והעלא' מהסטי"א לקדוש' כי הנה ידוע דהריח הוא שעולה למוח והנשמה דוקא נהנית ממנו שהרי הריח הוא שמחזק לאור השכל שבמוח עד שהוא משיב את הנפש שיחזור להאיר באיברי' הפנימי' כי הרי מזכך ומוסיף אור במוחין שבראש מבחי' יחידה כו' וכך יובן למעלה בריח דקטרת דכתיב ב"י ישימו קטורה' באפך שע"י הריח הזה העולה נתחזק ונודרך בחי' מוחין דא"א דאצי' מהארת אור הכת"ר הנק' יחידה בכלל כי באמת מצד עצמות המאצי' הרי מושלל לגמרי מבחי' מדות וספירות וכמאמר חכים ולא בחכמ' ידיעא כו' עד ולא מכל אינון מדות כלל אלא שממשיכי' אורו להאיר בחכמה עד שנק' חכים וכן בבינה שיהי' נק' מבין כו' וכדמיון משל השבת הנפש ע"י הריח במוחין שמאירי' מחדש כך מתעורר מחדש אור א"ס להאיר בחלק דאצי' ע"י ריח הקטרת וד"ל. וזהו ענין מור השני דשמן המשחה כי הנה בחי' השמן הוא בחי' החכמה כידוע ושמן משחת קד"ש שנעשה מהבשם הנק' מר דרור היינו בחי' אור בהיר המאיר בחכמ' עילא' מלמעלה למטה ע"י סיבת העלא' הריח מבחי' המור דקטרת מלמטה למעלה כו' ולכך נק' מירא דכיא כו' וד"ל. וזהו ענין שרש מררי' ששרשו למעלה בבחי' י"ד החזקה שהוא בחי' גבורה דע"י המלוּבש בח"ס להגביר כח המוחין ע"י סיבת הרוח שבא מלמטה כו' ולכך נק' מררי' ב' מיני מור הנ"ל וזהו שהי' מררי' נושא את הקרש"ים דוקא, כי הנה מבואר למעלה בבחי' הקרש"ים שהן בחי' הביטול במציאו' וזהו שנק' עצי שטי"ם עומדי"ם ואין עמידה אלא שתיק' והוא כמו בחי' העצמות באדם שהן כלים החיצוני' כו' וכך למעלה הוא בחי' כלים החיצוני' לאורו' דע"ס שנמשך ע"י בחי' קו השמאל ד"ד החזקה דוקא דהיינו מבחי' מאמר דקו המדה שנמשך מבחי' הג' דח"ס כו' כי בחי' הביטול הוא בחי' הכלי כנ"ל אך מה שיש ביכולת מררי' להמשיך זה בקו השמאל יובן בהקדים ענין מ"ש בר"מ די'ש ב' מיני יראו' ירא' תתא' וירא' עילא' דהיינו ירא' תתא' שבמל' למטה מן המדוי' הוא הירא' למרוד בלבד וירא' עילא' בחי' ביטול האמיתי מצד בחי' החכמה כמ"ש הן ירא' ה' היא חכ"מ' ולהיו' כי נעוץ סופן בתחלתן ע"כ נעוץ ג"כ ירא' תתאה בירא' עילא' דהיינו כמו שמפני הירא' הפשוטה יבא לבחי' ביטול האמיתי דחכמ"ה וזהו שאמר בס"י חכמה בראש חכמ' בסוף חכמ' בראש ירא' עילא' וחכמ' בסוף ירא' תתא' ונעוץ סופן בתחלתן כו' וזהו שאמר במ"ח בכונת דשם הוי' דיו"ד הוא חכמ' היא בינה כו' דהיינו כמ"ש בר"מ דחילו

ורחימו רחימו ודחילו פי' דחילו ואח"כ רחימו הוא דחילו עילא' שלמעלה מן הרחימו ודחילו שלמטה מרחימו הוא בחי' ירא' תתא' כו' וכנ"ל ואמנם הנה מאחר שנעוץ סופן בתחלתן כנ"ל הרי יובן שמסיבת בחי' הירא' דחילו תתא' שהוא עצי שטים עומדיים יבא לבחי' ירא' עילא' דחכמ' ולכך מרר"י נשא הקרשים כי הרי הגם שגופי הקרשים המה רק בחי' ביטול דירא' תתא' אבל שרשם מגיע בבחי' ירא' עילא' דחכמ' וזהו ענין חיבור הקרשים למטה ולמעלה כו' והיינו ג"כ ענין ב' מיני מור' הנ"ל המור התחתון הבא מן הקטרת מלמטה למעלה הוא בחי' ירא' תתא' דכואת' יבא אהרן כו' והמור השני דשמן המשחה הוא בחי' ירא' עילא' דחכמ' לפי שנעוץ סופן בתחלתן לכך בהנשא הקרשים ע"י מרר"י שכולל ב' מיני מור כנ"ל נמשך ע"י מבחי' י"ד החזקה וחבר אור א"ס באצ"י לעשי' בחי' הכלים החיצוני' והוא להיו' בחי' ביטול והיינו בקרשיים שנשאו כו' והוא מ"ש שמאלו תחת לראשי כו' שהוא בחי' ק"ו השמאל דא"א כו' אבל וימינו' תחבקיני הוא בחי' יד הגדולה דגרשון שנשא את היריעות כמשיית וד"ל.

ומעתה יש להבין שרש ענין היד השלישית שנק' יד הגדולה דהיינו שרש בחי' היריעות שבמשכן שהם בחי' מקיפי' שנשא גרשון ומה שנאמר בגרשון דוקא עפ"י אהרן כו' דהנה מבואר למעלה בענין בחי' יריעות בנפש האלקי' הוא בחי' המדות שבלב אוי"ר שיוצאין ובוקעין במעשה בסור מרע וכו' והן ששה גוונים תכלת וארגמן כו' ונק' לבושי' כו' והנה יש להבין למה שרש המדו' דוקא בבחי' מקיפי' אך הנה יובן בהקדים הידוע דשרש המדות דז"א הוא בבחי' המדות שבכת"ר וכמאמר הידוע באד"ר דז"א בעתיקא אחיד ותליא והענין הוא כי יש ב' מיני מדות הא' בחי' המדות הנולדי' בלב מן ההתבוננו' שבמוח כמו כאשר יתבונן בשכלו עוצם גדולת ה' בבחי' ממלא וסובב וכה"ג ע"ז יתפעל בלבו באהבה לדבקה בו כו' כידוע ומדת אהבה זאת באה במדה מוגבלת בלב רק לפי ערך ההשגה בלבד להיותם למטה מן השכל אבל באמת הנה שרש המדות ואמיתית מקור חוצבם הוא למעלה מן השכל וההתבוננו' כנודע שיש ברצון שלמעלה מן השכל ג"כ מדות אוי"ר כו' אלא שהמה ברצון בלתי מוגבלים כלל ונק' מדות שברצון כמו אהבה שברצון דהיינו כשירצה ויחפוץ בדבר מה ויתפעל אליו באהבה מצד בחי' הרצון הנה זאת האהבה בלתי מוגבלת היא בלב כמו שהרצון הוא בלתי מוגבל בשכל כידוע וכדוגמא זאת יובן למעלה בבחי' מדו' העליונו' דז"א דאצ"י דהגם שנולדי' ונמשכי' רק מבחי' מוחין שנמשכי' מבינה דאצ"י הנק' אם הבנים אבל שרש אמיתית מקור חוצב המדות הללו המה נטועים ומושרשים בבחי' כת"ר עליון הנק' ע"י וא"א והם בחי' מדות שבכת"ר כמו בחי' חג"ת דא"א או חג"ת דע"י והם מבחי' א"ס שבכת"ר בלתי מוגבלי' כלל באורות וכלים כמו המדות שבז"א וזהו שנקרא"י מדו' שבכתר בווהר בשם טורי חשוכא כידוע במאמר דאילתא אזלת טורא חשוכא ושם ארחת מזונא כו' פי' עליי' המל' לבחי' המדו' העליונו' שבכת"ר שנק' הרי חושך כי גם סתם

מדות נק' הרים כמו האבות שנק' הרים כמ"ש ההרים תרקדו כו' וכן בטרם הרים ילדו כו' כי המדות להיותם עולי' מלמטה למעלה כמו התפעלות האהבה שהיא בחי' נשיאת הלב והגבהו לדבקה בו כמ"ש באברהם הלך ונסוע כו' לכך נמשל להר כמ"ש רז"ל לא כאברהם שקראו הר כו' עדימ' ההר שהוא שטח ארץ שנגבה בגובה על כל שאר שטחי הארץ כו' אך בהיות המדות אינם מגיעי' רק למקור המולידם שהוא השכל נק' הרים סתם כלומר שהמה גלויים בבחי' גילוי השגה דבינה אבל שרש הראש שהם כמו שהם בכת"ר ששם המה למעלה מן השכל והמה נעלמים כי הכת"ר הוא בבחי' ההעלם בכלל לגבי חו"ב כידוע וע"כ גם בחי' המדות שבו נק' הרי חושך פי' חושך לשון העלם וכמ"ש ישת חושך סתרו וכידוע ולכך נקראו בשם טורי' חשוכי' להיותם למעלה עדיין מבחי' ההתחלקו' בבחי' גילוי כו' וכידוע דבבחי' ההעלם אין שם בחי' ההתחלקות עדיין ניכר ונגלה כו' וד"ל והנה באמת אין ערוך כלל וכלל למדו' שלמטה מן השכל לגבי המדות שלמעלה בכת"ר עד שאברהם אע"ה שהי' מרכבה לבחי' אור אהבה שבחסד דז"א אמר ע"ע ואנכי עפר ואפר פי' לגבי אור אהבה שבכת"ר הנק' אהבה רבה בלתי מוגבלת הרי גם בחי' אור אהבה שבז"א המחי' מאין ליש אור אהבה דאברהם הוא כדמיון האפר הנשאר מן העץ הנשרף שאע"פ שאפר זה היה תחלה כלול בעץ ביסוד העפר שהי' בו וכשנשרף כלה היסוד העפר שבו ונשאר האפר הנה מ"מ בחי' היסוד העפר הי' רוחני והאפר הוא גשמי ואין ביניהם ערך והשתוות כלל וכלל וכמ"כ עדימ' הי' ערך אהבה דאברהם שהיתה דבוקה בבחי' חסד דוקא לגבי מקור בחי' החסד הזה כמו שהוא בשרש הראשון בבחי' כת"ר הנק' אהבה רבה כו' וכך הם כל המדו' דז"א לגבי בחי' מדות דא"א ודע"י וד"ל והנה מאחר שאין ערך ביניהם כלל צריך להיות דבר שיחבר את המדו' דכת"ר במדו' דז"א ויוציאן מבחי' ההעלם לגילוי בכינה ומשם למדו' שבלב הנק' ז"א בכלל כו' והנה המחבר והמקשר אותם הוא בחי' אהרן שנק' כהנא רבא והוא בחי' היד הגדולה דהיינו בחי' חסד דע"י שמלוכש בגלגלתא דא"א שהוא שרש כל החסדי' דכת"ר שנמשך בקו הימין חח"נ כו' וכידוע בפי' ישכיל עבדי כו' ונש"א וגב"ה מא"ד ונש"א מסט' דאברהם שהוא בחי' חסד דע"י שבגלגלתא וגב"ה מסט' דיצחק שהוא בחי' גבורה דע"י שבחס' הנק' יד החזקה ומא"ד מסט' דיעקב שהוא בחי' ת"ת דע"י שרש קו האמצעי הנק' יד רמ"ה כנ"ל וד"ל וביאור ענין בחי' יד הגדולה הזאת הנה ידוע בפי' אהרן שהוא אלף הר פי' אלף זה כי שרשו בחי' אהבה רבה שבכת"ר שנק' אלף אאלפ"ך חכמה והשרש הראשון שלו הוא הוא בחי' חסד דע"י שמלוכש בגלגלתא כו' אשר משם יכול היותו מקור להמשכו' המקיפי' בדיקנא דא"א כמ"ש כשמ"ן הטו"ב היורד על הראש היורד על הזקן זקן אהרן שיורד עפ"י מדותיו פי' זקן אהרן הוא בחי' דיקנא דא"א כי חסד דא"א נק' כהנא רבא והיינו א" ה"ר כו' ושמן הטוב שבחסד דע"י שמלוכש

בגלגלתא דאיא הוא המוריד מקור שפע החסדי' לדיקנא דאיא שהוא נקי' דיקנא דכהנא רבה ומשם נמשך למדו' דזיא בבחי' מקיף וכידוע בפ"י המאמר באדר"ר בטלא דנטיף מעיי דמשם אנער לההוא רישא דלבר שהוא בחי' גלגלתא דזיא שנק' לב"ר להיות כי המדו' שנולדו' מן השכל נבדלים המה מבחי' עצמות המאציל כו' וד"ל ולהיות כן הרי יש ביכולת אהרן להוריד מבחי' מקור כל החסדי' הנק' מקיפי' לבחי' המדו' דזיא וזהו פי' אהרן א' הר הוא חסד דאיא והרי כשמת אהרן כתיב ויגווע ויאסף אל עמיו ויקבר בהר ההר פי' ה"ר ההר כמו הר שע"ג הר שהר התחתון נחשב לבחי' שטח פשוט לגבי הר שעל גביו כך בחי' גם בחי' ה"ר דאהרן שהוא א' הר שהוא בחי' חסד דאיא נחשב רק לבחי' שטח עד"מ לגבי בחי' חסד דעיי שנק' ה"ר ההר והיינו דשם נכלל שרש נשמת אהרן וכמ"ש ויקבר בה"ר הה"ר כו' (וכמ"ש במ"א כדוגמא זאת ע"פ ותנ"ח התיבה בחדש הג' על הר"י אררט שהוא למעלה מבחי' טורי חשוכא דהיינו בבחי' חג"ת דעיי שמתלבשי' בגלגלתא ומ"ס בא"א כו' וד"ל) ובחי' נו"ן הפשוטה' דאהרן היינו ענין כח ירידתו עד למטה מטה כמו צורת הנו"ן הפשוטה והיינו ענין חיבור וקשר המדו' דכת"ר שיוכלו לירד ולהתחבר במדו' דזיא בבחי' מקיפי' עכ"פ והיינו שרש המאמר הנ"ל דזיא בעתיקא דוקא אחיד ותליא וד"ל.

ואחר כל זה יובן ג"כ שרש ענין היריעות שבמשכן כי להיותם בחי' לבוש' כמו המדו' שבמעשה כנ"ל שהן שרש מ"ע ול"ת כו' מתלבש בהן בחי' מקור המקיפי' העליונים דמדות דזיא והיינו בחי' מדות שבכת"ר ששרשם בבחי' חסד דעיי שנק' יד הגדולה שהוא מקור כל המקיפי' שנמשך עיי אהרן כהנא רבא כנ"ל ולכך דוקא ביריעות דמשכן נזכר אהרן עפי" אהרן להיותו המחבר המדו' דכת"ר במדות דזיא הבאי' בבחי' לבוש דוקא מטעם שעל הלבושי' שורין המקיפי' כנ"ל וזהו מ"ש וימינו תחבקיני בבחי' מקיף דהיינו ביד הגדולה שנמשך עיי משא היריעות דגרשון כו' ונמצא מובן כל ענין הג' ידות הנ"ל דהיינו בחי' חג"ת דעיי וע"ז נא' מקד"ש ה' כוננו יד"ך לכונן ולחבר על ידם כל הארו' המאציל בנאצלי' בג' קוין בכלל חח"נ בג"ה דתי' ובפרט הן ג' מדריגו' הנק' אורו' וכלים ולבושי' אורו' עיי קהת וכלים החיצוני' עיי מררי ולבושי' דמקיפי' עיי גרשון כו' וד"ל. ומעתה יובן ג"כ הטעם שנק' גרשון בנו"ן פשוטה כו' כי הנה בחי' אור המקיף הזה הוא הדוחה ויכלה לחיצונים שלא יקבלו יניקה כי אור המקיף מסמא עיני החיצוני' וזהו ענין התכלית כו' וכידוע דמעמד ומצב החיצונים בין בחי' אורו' המקיפי' לכלים החיצוני' אחוריהם אל המקיף כו' כי יריאים להסתכל במקיפי' שלא יתבטלו ממציאותם וז"ש ימינך ה' נאדרי כו' ימינך ה' תרעץ אויב פי' ימינך דוקא שהוא בחי' חסד דעיי מקור כל המקיפי' הוא המשבר כח יניקו' החיצוני' ולא מבחי' גבורה דעיי הנק' יד החזקה והטעם הוא כי הנה יש מקום ושרש אחיז' לחיצוני' בקו השמאל ששרשו בבחי' גבורה שבכת"ר בענין המאמר רישא דעשו בעטפוהי דיצחק פי' מבחי' פסולת

הגבורו' דז"א בקו השמאל שלו נמשך שרש ומקור ליניק' כת"ר דקליפת עשו שהוא בא בבחי' הגבורו' ונק' אדלם כו' אם במקיף דקו הימין אין להם מקום אחיזה כלל וכמ"ש ימין ה' רוממ"ה כו' שרם ונבדל מהם כו' ולכך ימינך ה' תרעץ אויב (וזהו לעתיד דוקא אבל במצרים כתיב ויוציאניו ה' משם ביד חזקה דוקא) וזהו פי' גרשון מלשון גירושין לפי שבחי' אור המקיף דיד הגדולה הוא המגרש ומכלה כח החיצוני' ולהיותו כחו גדול מאד לגרש עד גם למטה מטה מאד ע"כ נק' גרשוין בנוין פשוטה שמורה על עוצם ירידת האור עד למטה מטה כנ"ל בנוין פשוטה דאהרן והכל ענין א' אלא הנוין פשוטה הוא ירידת אור החסד העליון עד למטה מטה ובגרשון בחי' הירידה הזאת עצמה באה לגרש את החיצוני' עד למטה מטה והכל מכח אחד דלפי שאור המקיף שרשו מאד גבוה ע"כ ירידתו מתפשטת למטה מטה כי כל הגבוה גבוה יותר יוכל לירד מטה מטה כו' ובחי' וי"ו שבגרשון הוא ראשית ירידת אורו ואח"כ מן הוי"ו נעשה ונמשך הנוין פשוטה והענין הוא כי תחלה גרש יגרש לשרש הקליפו' הרוחניים שהם עדיין בבחי' האצי' באחוריי' דז"א והוא הוי"ו ואח"כ יורד עוד לגרש גם החיצוני' שבבי"ע והוא בחי' הנוין פשוטה וד"ל וכל הנ"ל הוא דרך פרט בג' אלה גרשון קהת ומררי בג' חלוקי עבודות שלהם להמשיך מבחי' עצמו' המאציל ע"י ג' ידות הנ"ל אך הנה דרך כלל כללות הכונה היתה במשכן בנסיעתו לגרש יניקות חיצוני' שמקורם במדב"ר העמי' ע"י גילוי אלקו' במשכן אך מה שהי' צריך לנסיעה וחניי' דוקא מבואר למעלה להיות כי אין כל העלא' וביורור רק ע"י בחי' רו"ש לפי שהם בחי' רו"ש למטה שהוא בבחי' מטי' ולא מטי' מלמעלה למטה כי הרו"ש מלמטה למעלה הנה רוח אייתי רוח כדוגמתו שיהיה בחי' מול"מ מלמעלה למטה וכל ירידת אור המאציל לנאצלי' בתוס' אור א"א שתבא בבחי' מול"מ דוקא כו' כמ"ש הטעם בע"ח להיות כי אין ערוך כלל בין עצמו' עם הנאצלי' ע"כ א"א להתחבר בהם כ"א ע"י התפשטו' וצמצום ואח"כ יאיר אורו כו' וכמ"ש במ"א וזהו ג"כ טעם ושרש כל המצות שצריך להיות בדחילו ורחימו שהוא בחי' רו"ש וע"ד דוגמא יובן ענין זה מענין הנענועי' שבמצות לולב שבנענוע זה הוא בחי' רו"ש מול"מ ובזה מעביר רוחות רעות כו' וכך הי' ענין המסעות שבמדבר כדי להעביר רוחו' רעות שבמדבר העמי' ע"י נסיעה וחניי' שהוא בחי' רו"ש דוקא כדמיון הנענוע וד"ל.

בעזרה . . . פ' נשא שנת תקסמך זיין

כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם מי כמוך באלים ה' אין כמוך באלוהים כי אל באותיות אלהים פלג אלהים נאלמתי דומי' ואלהים הוא כח הפועל בנפעל ממכ"ע וסוכ"ע והוי' הוא מקור לאלהים וידעת היום כו' וצריך להיות ידיעה כדי להיות אתה הראתה לדעת ראי' חושיות כי עין בעין וכו' וביאור הענין על העבודה בהקדם צריך להבין ענין ההשתלשלות מעילא לעילא ומבשרי אחזה כו' נעשה אדם בצלמינו אף כי לא מחשבותי מחשבותיכם אעפ"כ למטה שוה כמו למעלה ממש וענין ההשתלשלות יובן כי באדם יש חמשה בחי' נר"נ ח"י וזהו רצון שכל ומדות ודיבור ושכל נחלק לשני בחי' ח"ב וכל הבחי' אפילו בחי' חכ' הם מציאותו ית' ולא מהותו ובכל בחי' יש חומר וצורה והחומר נק' כח היולי ועצם התפשטותו הוא גילוי ההארה וכמו למשל בדיבור יש חומר וצורה הבל חיצון והבל פנימי' קול פשוט וקול מורכב משני יסודות או"מ הבל פנימי' הוא החומר והבל החיצון הוא הצורה והחומר נק' כח היולי שהוא כח הדיבור שיש בכח לדבר בלי שיעור וגבול וזה נק' הבל פשוט ויש הבל הדיבור לחקוק האותיות שהדיבור היא חקיקת האותיות מחמישה מוצאות הפה אחע"ה בומ"ף כו' והדיבור שהוא חקיקת האותיות היא מנפש המדברת כי בלא נפש המדברת אי אפשר לחקוק האותיות הוא כמו למשל בחי' איזה נקודה ומהנקודה בא לחקוק איזה אות שירצה דהיינו אלף כו' והנקודה נק' כח היולי וזהו חומר כך הדיבור הוא חקיקת האותיות שנחקק האותיות איך לדבר וחקיקת האותיות היא הצורה והוא הבל החיצון וכח הדיבור דהיינו נפש המדברת אינו יכול לדבר יוחקק האותיות מחמישה מוצאות הפה ולמשל כי אצל בהמה יש לה ג"כ קול ואינה יכולה לדבר מחמת שאין אצלה נפש המדברת ואינה יכולה להחזיק האותיות וזה משל גשמי' וגם יש משל מתינוק שיש אצלו בכח ה' מוצאות הפה ואין יכול לדבר מחמת שאין יכול להחזיק האותיות ולהפריד עד שיטעום טעם דגן וכח הדיבור והחיבור הם חומר וצורה כח הדיבור הוא החומר והיולי והחיבור הוא הצורה אלא שלפי ענינו נראה שהצורה אינו גשם כ"כ כמו החומר מחמת שזה חומר וזה צורה אעפ"כ החומר הוא יותר רוחני מהצורה מחמת שהצורה נתקן על החומר כמו מקשה תעשה את המנורה והחומר הוא העצב והצורה הוא ההתפשטות וההתפשטות אין לו ערך ודמיון כלל להכח היולי שההתפשטות הוא גילוי ההארה ולמשל כמו כח היד וכח ההילוך וכח הראיה כי בכח היד יש בכח לעשות עד בלי גבול ואעפ"י שאינו עשה שום דבר עים היד אעפ"כ יש בכח לעשות תמיד וזהו נק' עצם דהיינו כח היולי מהיד והעשי' שהוא עשה ביד הוא גילוי הארה וכח היולי וזהו נק' כח התנועה שמתנועע ממקום למקום וכמו"כ כח ההילוך והענין יובן ג"כ בדיבור כי כתיב ויהי' האדם לנפש ח' ותירגום אונקלוס לרוח ממללא ולמה נק' שמה חוה שהיא אם כל חי והיא כח הדיבור נפש המדברת וזהו שת"א לרוח ממללא שהרוח דהיינו הבל פנימי של הדיבור הוא הממלל והוא כח היולי

הוא העשה הדיבור והדיבור הוא גילוי הארה וההתפשטות מהעצם וכתוב והחי מתנועע דהיינו הדיבור הוא מחמת חקיקת האותיות שנחקק וניפרד מחמשה מוצאות הפה וזהו הבל החיצון שבלב הוא ראש למדריגות התחתון והוא הבל הפנימי שבדיבור והבל החיצון והבל החיצון • שבלב ונק' קלא פנימאה דמינא איתעביד קלא דהיינו קול הדיבור וכמו"כ במידות דהיינו אהוי"ר והתפארת וכמו שבלב יש ג"כ הבל החיצון והבל פנימי ואין ערך ודמיון כלל מהכלי' שבלב דהיינו המידות להכלי' שבדיבור כי הבל הדיבור הוא גשמי' מאוד והבל הלב אינו כ"כ והוא הרגשה בלב והרגשת הארה שהוא מרגיש בלב הוא הבל החיצון שבלב וזהו התפשטות וגילוי הארה מכח האהבה וזה נק' התפעלות הלב שנתפעל הלב מחמת התבוננות ומרגיש האהבה בלב והבל הפנימי שבלב הוא כח הארה אף שאינו מרגיש האהבה בלב אעפ"כ יש בכח האהבה ולמשל אב על בנו אעפ"כ שהוא מתנהג עם הבן פעם כך ופעם כך האהבה בכח הוא בשוה ומחמת שכח האהבה אינה יכולה ליתפוס מקום בלב להרגיש אותה בלב מחמת שהיא עצם הארה ומחמת זה בא לידי תשוקה שהיא למעלה מהרגשת האהבה שבלב וזהו נק' כח היולי שבלב וסוף מדריגות העליון דהיינו הבל החיצון שבבינה הוא ראש למדריגות התחתון דהיינו הבל הפנימי שבמידות כי מחמת היתבוננות הוא כח האהבה ואינה מרגיש אהבה בלב וזה נק' התפעלות המוח כי התפעלות מהלב הוא במוח מחמת שאינו מרגיש כח האהבה בלב יכול להרגיש את האה' במוח מחמת שהלב הוא חומרי' להרגיש את כח האהבה וניקלט את האהבה במוח ומוח תפיסא הוא מה שתופס בשכלו איזה דבר ומתבונן בזה להוליד מיזה איזה אהבה ולמשל כמו הרב שאומר להתלמיד איזה דבר איס התלמיד בעל שכל ומיתבונן במה שאמר לו רבו וידע זה הדבר שאמר לו רבו מחמת היתבוננות זה נק' מוח תפיסא שתופס את הדבר על בורי' ומי שאינו בעל שכל גדול נק' מוח קליטא שקולט את הדבר במוחו מה שאמר לו רבו ואינו יודע הדבר על בורי' וכמו"כ בשכל יש ג"כ הבל חיצון והבל פנימי וסוף מדריגות העליון דהיינו הבל החיצון שבשכל שהיא התפשטות השכל אורך ורוחב הוא ראש למדריגות התחתון דהיינו הבל הפנימי שבבינה כי יש בינה ותבונה והבל פנימי שבחכ' הוא בחי' ברק המבריק והיינו חכ' שמבריק לו מחמת שרואה איזה דבר חידוש וזה בלי טעם ודעת ואינו מחמת היתבוננות שהוא מיתבונן בזה השכל וזה נק' הבל חיצון וגילוי אהבה והעצם השכל הנק' חכ' כ"ח מ"ה וכמו למשל בדין שנים או חזים בטלית זה אומר וזה אומר כך וחלקו וזהו בלי טעם ודעת רק ככרך המבריק מחמת שהדין כך ויש התבוננות השכל דהיינו סברא והמצאות למה יהי' הדין כך שמא כך אעפ"כ הדין שיחלוקו ובחי' כח החכ' אי אפשר להתלבש בלב מחמת שאין הלב יכול להתאפק ואעפ"כ כח החכ' יכולה להתגלות והיינו ברמיזה וזהו ודי לחכימא ברמיזא וכמו"כ ברצון וזהו ד' הבלים שאמר קהלת וכתוב בזהר ד' הבלים

לעילא וד' הבלים לתתא ולמעלה יש ג"כ ד' בחי' רצון ושכל ומידות ודיבור והם ד' פרצופים א"א וא"א וז"א ונוק' ונוק' היא הדיבור ודיבור הוא המלכות באצילות שמחי' כל העולמות ביי"ע ומלכות דאצילות הוא נפש המדברת שהוא כח הדיבור והבל הפנימי הוא כח הדיבור שיש בכח לברוא העולמות עד בלי גבול ותכלית וגם על ציורים אחרים אם כתיב ואהי' אצלו אמון שעשועים אסתכל באורייתא וברא עלמא ב"י בדבר ה' שמים נעשו וברוח פ"י וכו' ומחמת אורייתא ברא כך ע"ד הציור העולמות וברוח פ"י כל צבאם הוא כח הדיבור ובדבר ה' שמים נעשו הוא גילוי הארה מכח הדיבור ודבר ה' הם עשרת הדיברות ודבר אלוהים אנוכי כו' והבל חיצון הוא חקיקת האותיות כו' דהיינו ויאמר אלוהים יהי אור ויאמר תדשא הארץ כו' וגם יש קול מורכב והיינו קול ה' בכח קול ה' בהדר וכו' ומחמת חקיקת המאמר נבראו כל העולמות וזהו ויאמר אלהים פלג אלהים ונתקן המאמר ונעשו עולמות ביי"ע וזהו בשכמל"ז שיברך ונמשך לשם כבוד מלכותו וכי ביי"ע וזהו יחוו"ת וגם יש יחוו"ע ועיקר בריאת העולמות לעשות היחודים וכי בלאו הכי לאו אחד הוא אלא כדי להחקיק האותיות • חקיקת האותיות התורה נעשה יחוד שאין יחוד כמוהו וזה הוא מי שאמר לשמן וידליק הוא יאמר לחומץ וידליק מחמת שהכל מאמר והיינו החקיקה ואמר לשמן שידליק ובעל המאמר יכול לשנות המאמר ויאמר לחומץ וידליק שבעל המאמר מצמצם א"ע להיות כמו המאמר עצמו למשל כח הצומח במצמיח שכה הצומח הוא בצמצום כמו מצמיח ולמשל כמו הרב שמסביר לתלמידו איזה שכל אזי מחוייב הרב לצמצם א"ע בשכל קטן כמו התלמיד כדי שיוכל להבין לכן בעל המאמר יכול לשנות המאמר וכתיב צדיק מושל ביראת אלוהים וזהו שאמר המגיד לעולם ה' דברך ניצב בשמים כי דברך שאמרת יהי רקיע ניצב בשמים בבחי' סוכ"ע ולא"י בבחי' ארץ ממלא כ"ע וזהו ממאמר בגמרא אין העולם מתקיים אלא בהבל של תינוקות של בית רבן ואף שאין לומדין אלא מחמת אונס אלא שמחמת אותיות שהם נחקקים ונפרדים האותיות של תורה יכול העולם להתקיים שכתוב אסתכל באורייתא וברא ב"י לכן כתיב תיפח רוחם ונשמתם כו' שאותיות התורה היא התורה בעצמה וסוף המדריגות העליון דהיינו הבל החיצון שבמידות דהיינו נהי' שבמדות הוא הבל פנימי לבחי' דיבור דהיינו לנוק' דהיינו למלכות דאצילות ובמידותו דהיינו ז"א דאצילות י"ג אהוי"ר והתפארת והוד יש הבל פנימי והבל חיצון הוא הרגשת אהבה בלב אינו כ"א הרגשה שמרגיש מחמת היתבוננות שהי' מתבונן ברוממות האל והבל פנימי שבלב הוא לב בשר כי כתיב לבי ובשרי ירננו אל אל חי שאהבת השם חקוקה בליבו וזה שמע ישראל הכנס עצמך בהתבוננות ה' אלהים ה' אחד א"ח ד' רבתי שמד" רבתי ברוך שם כבוד מלכותו שנברך ונמלך לשם כבוד מלכותו וכו' ואהבת את ה' אלוקיך שאהבה נתקע בליבו וזה הוא וידעת היום

(*) תיבה אחת אינו ברור בכת"י.

(**) כ"ה בכת"י.

והשבות כו' בכל לבבך כו' כי הנה יש שמיעה וראיה כי הרגשות אהבה בלב הוא מחמת היתבוננות וזהו שמועה ולמשל ששומע מהמלכות וירא מלפניו וראית הלב הוא לב בשר שרואה את המלכות כראיית הלב וראי' ושמיעה הכל א' רק ששמיעה צריך עיון רב וראי' הוא רואה את המלכות בלי התבוננות וזהו אתה הראת לדעת שצריך להיות ראיית הלב וסוף מדריגות העליון דהיינו הלב החיצון ממדריגת העליון דהיינו התבוננות והוא נהי' דאימא הם מוחין לז"א הבל פנימי למידות ובשכל יש ג"כ הבל פנימי והבל החיצון עצם והתפשטות חכמה כ"ח מ"ה שהוא ברק המבריק הוא הבל פנימי כח השכל והיינו וברק המבריק בלי טעם הוא התורה שהדין כך ואורייתא מחכ' עילאה נפקת וזה הוא עצם החכ' והתבוננות השכל הוא הבל החיצון כמ"ש ושם אחיו יובל הוא הי' אבי כל תופש כינור ועוגב ויש ב' בחי' יובל יובל הוא יובלא דחירותא יובל הוא המנהיג ויובל הוא הנהיג והוא למשל כמו הניגון ובניגון יש שמחה ומרירות העלאה והמשכה וזהו נעימות הניגון וכשהוא צריך לנגן הוא מיתבונן איך לזמר הניגון וזהו קול מעורר הכוונה וקודם הקול צריך לעורר הכוונה איך לנגן ואח"כ כשהוא מנגן הוא מנגן בלא כוונה והזמר הוא בחי' לוי' שכתוב ועבד הלוי ההוא והזמר הוא התפשטות השכל ומחמת זה נענש דוד המלך ע"ה שאמר זמירות הי' לי חוקיך שהשוה התורה לזמירות שהזמר הוא התפשטות החכ' והתורה הוא עצם החכ' שאורייתא מחכ' עילאה נפקת והזמר כפי מה שהי' מתבונן בניגון כך הי' מנגן וכך הלוי' היו מזמרים ואומרי' תהילים כפי הקרבן שהיו מקריבים כי לזה הקרבן הי' מזמרי' כך ולזה הקרבן הי' מזמרי' כך וד"ה ע"ה עשה תהלים ברוה"ק לפי הקרבנות והקרבנות הם העלאה למעלה ולפי העלאה כך הוא המשכה כי בלא העלאה אזי התפשטות החיות כדרך ההשתלשלות נהי' דז"א מוחין לנוק' נהי' דאימא מוחין לז"א וצריך להיות העלאה למעלה מהשתלשלות כדי שיהי' המשכות אלקות שלא כדרך ההשתלשלות דהיינו שלהיות מוחין לז"א מיסוד אבא כו' כך א"א להיות כח החכ' הוא בחי' אין.

ליל שבת פ' בהעלותך (בוחאו)

צאנה וראנה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו כו'. הנה אמרו ז"ל ביום חתונתו זו מ"ת וביום שמחת לבו זה בנין בהמ"ק כו'. דהנה כתיב לבבתי אחותי כלה כו', דכנ"י נק' לב כמ"ש לך אמר לבני כו' וכנ"י נק' כליה מלשון כלתה נפשי והנה הטעם שנקראת בשם ליב דהנה עדי"מ הלב באדם התחתון דכל הדמים הולכים מן הלב ויוצאי' לכל

האיברי' דרך הגידי' והעורקי' עד סיום כל הגוף כמו גם בצפרני הרגל מגיע חיות הדם שהוא הנפש כידוע והנה כל הדמים שיצאו בכל האיברי' המה חוזרים ושבים ללכת אל הלב כידוע שיש בלב ב' חללים חלל השמאלי בו מתקבץ כל הדם ויוצא לכל האיברי' וחוזר' ונכנס' בחלל הימיני וכן חוזר חלילה כו' כמ"ש בספרי הרפוא' והמובחר מן החיות שבלב עולה אל המוח ומחזקו ואח"כ חוזר ונמשך מן המוח חיו' לכל האיברי' ע"י הלב כו' והנמשל מכל זה יובן למעלה במקור כל נשמות ישראל שנק' כנסית ישראל דלעילא כו' שהוא דומה ללב להיותו בחי' שרש ומקור לכל הנשמו' עד גם נשמו' ששרשם בבחי' עקביים בלבד גם הם מקבלי' יניקה כו' כמו הדם שבלב שהולך גם אל צפרני הרגל כו' ובחי' מס"ג בהעלא' מ"ן של כל הנשמו' שהוא עניו העלא' הנשמו' אל מקור חוצבם ה"ז כמו הילוך הדמי' מכל האיברי' אל הלב שהם שבים ללכת אל מקורם כך כתיב והרוח תשוב אל האלקי' כו' וזהו כמ"ש כל הנחלים הולכי' אל הים כו' אל המקום שהם הולכי' שם הם שבים ללכת כו' כי הים ג"כ הרי כל הנהרו' שבכל העולם מתקבצין בו ונקראים ומן אותו הקיבוץ הנק' ים נעשי' הנחלים ונהרו' דארעא חלחולי מחלחלא בעובי הכדור ונעשי' נהרו' וחוזר' ושבים ללכת אל הים וכן חוזר חלילה וה"ז ממש כמו הדם שבלב כנ"ל ולכך לפעמי' נמשל בחי' כנ"י שהוא בחי' מל' ללב ולפעמי' לים כידוע וד"ל והנה כמו שבכללו' ג"י כך יש בפרט בכל ניצוץ אלקי בעבודה שבלב זו תפלה שאז זמן העלא' והתקשרו' האהבה של הניצוץ באלקי' חיים ואתערותא זאת בלב היא דוקא כמ"ש ואהבת בכל לבבך ואז כל הדמי' מתקבצין ועולי' ללב ע"ד האהבה הגשמי' שכל הדמי' מתעוררי' ובאי' בתשווקה שבלב כו' והנה סיבת תולדת אהבה זו בק"ש באה מהתבוננו' דשמע ישראל ביחודא עילאה ופי' שמע ישראל ה' אלקינו הוא בחי' יחוד חו"ב שהוא במחשבה כמ"ש בזוהר דבמחשבה אחת ברא והאציל כו' וכל ההשתלשלו' דאבי"ע הכל במחשבה אחת כמאמר צופה ומביט עד סוף כל הדורו' בסקירה א' כו' להיות כי מה שנמשך בחי' הזמן שהוא עבר הוה ועתיד בכלל ומתחלק לפרטים בשנים וחדשי' כו' הוא דוקא כשבא מן העלם המחשבה אל גילוי צרופי אותו' הדיבור לפי שבדיבור מיוחד כל צירוף בפ"ע עד שיש י"ב צרופי היום בי"ב שעו' וי"ב צרופי הלילה בי"ב שעו' כו' אבל בבחי' העלם המחשבה קודם שבא אל הדיבור הרי שם הוא למעלה מבחי' התחלקו' הצרופי' גם בכלל וע"כ ממילא במחשבה הוא למעלה מבחי' הזמן גם מהיו' בחי' מקור לזמן בעבר הוה ועתיד אלא עבר הוה ועתיד שבזמ"ן נסקר שם בסקירה אחת כמו מחשבה אחת באדם שסוקר כל צרופי הדיבור בסקירה א' כו' וזהו צופה ומביט עד סוף כל הדורו' כו' והוא בחי' יחודא עילא' דה' אלקינו' פי' שהוא תמיד ה' אלקינו' בלתי שינוי כלל בין עליונים לתחתונים משום שהוא אחד למטה ולמעלה בהשווא' א' אחר שהוא למעלה מן הזמן הוא למעלה גם מבחי' מעלה ומטה והאצי' עם העשי' שוין כו' אחר שצופה ומביט הכל בסקירה א' ע"ד העיגול שטובב הכל בהשווא' א' כו' וכמ"ש במ"א במשל

המחשבה המקפת דבר מה כשחושב בו שתופסו בהשווא' א' מכל צד כו' ונק' בחי' עיגול במחשבה כו' וכמ"ש בלק"א בענין הידיעה שמקפת הארץ תוכה ותוך תוכה כו' וד"ל. ומהתבוננו' כזאת באמרו שמע ישראל משום שישראל עלה במחשבה זאת הכוללת הכל אזי נמשך התפעלו' האהבה באמרו ואהבת כו' ועי' ענין התפעלו' זאת היינו כדי שיהי' הוי' אלקי"ך בבחי' גילוי במוח ולב האדם וכמ"ש על כי אין אלוה בקרבי כו' כי צריך אלהי' בקרבי דוקא וד"ל. וענין פסוקי דזמרה לפני ק"ש בשינוי צרופי' במזמורי' היינו לפי שבכל מזמור יש צירוף חדש מיוחד אלי' ובהיו' שעד ק"ש הוא רק בחי' העלאה עד"מ העלא' וקיבוץ הדמים מן האיברי' אל הלב ע"כ צריך לומר מזמורי' מיוחדים בצרופי' מיוחדים כו' וד"ל.

והנה כל סדר התפלה נק' עבודה שבלב דוקא להיו' כי ענין עניני' התפלה הוא בחי' שפיכת נפש וכמ"ש ואשפוך את נפשי וכתי' כי הדם הוא הנפש והיינו שיקובץ כל הדמי' בתשוקה מורגשת בלב ומשם יעלה למוח כו' אבל אחר התפלה הרי חוזר הארת הנפש להתמשך מלמעלה למטה כמו שהדמים יוצאי' מן הלב אל כל האיברי' עד שמגיע גם לצפרני הרגל כו' כך אחר התפלה נמשך המשכו' מן העלא' שהי' בתפלה והוא בחי' שוב כמו בעסק התורה וכיוצא ואמנם מאחר שבחי' המשכה הוא ענין ירידה והתלבשו' יכולה הנפש לירד מטה מטה ביותר כמו בלימוד התורה בלתי כונה לשמה או בעסק המצו' לכבוד כו' ומכ"ש כשיוצא לעסקיו לפרנס א"ע בהיותו כבר בירידת המדרגה יכול להתגשם ביותר ולעסוק בלב ונפש עד שישכח על ה' לגמרי כו' והי' כמו שמגיע הדמי' גם לצפרני הרגל כו' והנה למחר חוזר ועומד להתפלל ומעלה כל כחו' נפשו אל הלב כנ"ל והי' כמו שהדמי' חוזרי' ושבים ללכת אל הלב כנ"ל והנה אנו רואי' בחוש שכאשר יארע איזה קלקול וריעותא בדמים שבאיברי' כמו איזה אטימות או מכה וחולי שיש בה חסרון עד שלא יוכל הדם לחזור ולצאת אל הלב כסדר מהלכו מפני אותה המכה שנתקלקל שם הדם ובסיבתו נתקלקל כל סדר הילוך הדמי' כידוע בספרי הרפואה אזי א"א לתקן סדר הילוך הדמי' מן הלב לאיברי' ומאיברי' ללב בלתי אם לא ירפאו באותו מקום עד שיתוקן שם הילוך הדם ואזי יחזור סדר ההילוך כמקדם והנמשל מכל זה יובן למעלה שהגם שע"י התפשטות החזרה אחר התפלה כמו במו"מ וכיוצא מתגשם אור הנפש באיזה מקום אבל אם אין המו"מ בגזל וכיוצא שאינו חטא ועון הנק' פגם וחסרון כמו עד"מ המכה והחולי כו' עדיין יכולה הנפש לחזור ולעלו' בכל כוחותי' למחר בתפלה בעבודה שבלב כי לא נתקלקל עדיין סדר ההילוך עד"מ אבל כשנעשה בחי' מכה וחולי או אטימות כענין שאמרו עבירה מטמטמ"ת כו' אזי נתקלקל כל סדר ההילוך ולא יוכל האדם לחזור ולהתעורר בתפלה ולפעמי' יש בעונות שמקלקלי' כ"כ עד שנק' הנפש מסוכנ"ת עד שלא תחי' בחיי החיים כמ"ש

הכרת תכרת הנפש וכענין כי מ"ת אתה בעוה"ז כו' ולפעמי' תועיל רפואה למכ"ה וענין רפואת הנפש ע"ד רפוא' הגוף שעיקר מופת הרפואה הוא כשהדמי' הולכי' כסדרן אל הלב ואין בלב טמטום כלל ובהיפך כשנתטמטם הלב מפני קלקול כל הדמי' תצא נפשו כו' וכך ברפוא' הנפש מן העונו' המטמטמי' לבו כו' ועיקר הרפואה הוא התשובה מעומקא דלבא כמארז"ל גדולה תשובה שמביאה רפואה לעולם פי' לעולם לכל הנפשו' האלקי' בכלל שנק' כנ"י שנק' עולם בכלל והוא בחי' מל' דאצי' כמאמר כל ישראל בני מלכי' הם שהרי כשירפאו לנשמה שבקבי"ם יתוקן גם אור הנשמה שבראש ומוחי' כו' וד"ל.

והנה יש להבין למה תהא התשובה דוקא רפואה לעולם ולא מצוה אחרת זולתה. אך הענין הוא דגם התורה היא רפואה לנפש כמ"ש רפאו"ת תהי' לשר"ך כו' וכידוע. ושרש הענין הוא משום דב' דברים הללו תשובה ותורה קדמו לעולם כידוע בדברי רז"ל דהתשובה קדמה לעולם וגם התורה קדמה לעולם כו' וכל דבר שקדם לעולם הנכרא קדם גם לעולם הנאצל כו' וממילא מוכרח לומר שהוא בחי' אור חדש לגמרי שלא בא עדיין בהשתלשלו' דאבי"ע וע"כ יש בכחו לרפאות במכה ופגם רוחני שבנפש למלאות אותו החסרון ופגם ועד"מ בחולי הגשמי' שכאשר ירפאו ירפאו בדבר רפואה שהוא סם חיים לנפש לחדש חיות אורה בגוף כו'. וביאור הדברים יובן עפ"י הקדמה להבין ההפרש בין שרש התורה לשרש התפלה.

דהנה מבואר למעלה דשרש התפלה הוא בכחי' העלאה ממטה למעלה והוא בחי' ל"ב שהוא בחי' יסוד הא"ש שעולה מלמטה למעלה ולכך נק' לב מלשון לה"ב שהוא אותיו' הב"ל אבל הנה שרש התורה הוא מבחי' חכמ"ה שהוא בחי' יסוד המים שבמוח שיורד מגבוה לנמוך כטבע המים כו' כי יסוד המים הוא במוח דוקא וידוע דאוריית' מחכמ"ה עילא' נפק' ולכך אור דתורה נק' אור חדש וכמארז"ל על ד"ת בכל יום יהיו בעיניך כחדשי' כו' כי שרש התורה הוא מבחי' המחשבה שבמוח ומבואר למעלה שבבחי' המחשבה העליונה הוא למעלה מבחי' הזמן דעבר הוה ועתיד כו' והוא בחי' יחודא עילא' דהוי' אלקיניו' שהוא יחוד חו"ב כו' שהיחוד שם תדיר כידוע וע"כ אור דתורה אור חדש לגמרי הבא מלמעלה מן הזמן ומה שהוא למעלה מהזמן נק' חד"ש כי אין כל חדש תחת השמש דוקא אבל למעלה מן השמש יש בחי' התחדשו' ולכך אמרו בכל יום יהיו בעיניך כחדשי"ם כו' ועיקר הטעם הוא לפי ששרש התורה קדמה לעולם והיינו ששרשה למעלה מבחי' ההשתלשלו' כו' ולכך אור תורה כשמאיר בעולם נק' אור' חדש לגמרי והוא בחי' יסוד המים שבחכמה שיורד מגבוה לנמוך ולכך נא' בתורה רפאו' תהי' לשר"ך שמביאה בחי' רפוא"ה רוחניו' בכל איברי הנפש דהיינו להשלים כל בחי' חסרויו ופגים שבנפש באיזה קלקול דם שיוכל לעלות ולבא לשרשו בלב בתפלה ולכך נק' התורה סם חיים לנפש כידוע. והנה בתורה ומצות נא' היום

לעשותם היום ולא למחר שאין מועיל מעשי' הטובי' רק בעוה"ז בעוד הנפש בגוף אבל בעוה"ב העליון לא יועיל כמ"ש במתים חפשי כיון שמת נעשה חפשי מן המצות כו' כי היום עולם המעשה לתקן כל פגם וחסרון כמשל החולי שבהיו' הנפש עדיין בגוף ירפאו לחולי או גם בלתי רפואה יוכל לחיות זמן רב באיוז מיחוש אבל אחר צאת הנפש מהגוף לא יועיל תיקו"ן כלל כך בעולם העליון הרי גם ריב"ז אמר איני יודע באיזה דרך מוליכי' אותי ולא הועיל לו או מעשי' טובי' שיעשה שם כו' וד"ל. וכמ"כ הנה אמרו ז"ל דתשובה קדמה לעולם פי' קדמה לבחי' ההשתלשלו' ולכך יש ביכולת התשובה ג"כ להביא רפואה לנפש לתקן כל פגם וחסרון וכמאמר תשובה ותפלה כו' מעבירין כו' ולכך התשובה ג"כ בעוה"ז דוקא ולא בעולם העליון כדמוכח מהא דריב"ז דלעיל וזהו שאמרו ז"ל יפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעוה"ז דוקא ולא בעוה"ב ודוקא בב' דברים הללו תשובה ומע"ט לפי שהתורה והתשובה שניהם קדמו לעולם ונק' אור חדש כניל וד"ל.

וזהו צאנה וראנה בנות ציון במלך שלמה כו' צאנה ממקור שרשם בעולם העליון כמו בג"ע שהיתה נהנית מזיו השכינה וירדה לעוה"ז בגוף ומשם תראה דוקא כי ע"י תשובה ומע"ט בעוה"ז תמשיך אור חדש שלמעלה מן ההשתלשלו' והוא הנק' עטרה בחי' כת"ר ומקיף כו' ולהיות כי אין יתרון אלא מתוך החושך דוקא ע"כ בעוה"ז שהוא מקום חושך משם יוכלו לראו' יותר בהבהקת אור חדש דתורה ומצות ולכך או' לנשמו' צאנה וראנה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו שזה מ"ת כו' וד"ל.

והנה הטעם שנק' המצות בשם עטרה דוקא הנה הוא מפני שהן בחי' רצון העליון כידוע שהמצות בכלל הן בחי' כת"ר שהן תר"ך עמודי אור כו' ובאד"ר א' שהן תרי"ג ארחין דגלגלתא כו' ונמשלו כעטרה ע"ג הראש דהנה עדי"מ העטרה היא עשויה מאבנים טובות מאירים ומבהיקים מאד והרי גוף האבנים הוא רק בחי' דומם אלא לפי שזה דבר הפלא שהדומם כאבן יאיר כ"כ ולכך ניתן לתכשיט על הראש אע"פ שהראש מעלתו נכבדת להיות בו שוכן אור החכמ' אמנם האבני' הטובות ישמן על הראש למעלה מעלה מן המוח והשכל כו' והמלך ביפיו עיקר היופי הוא בתפארת העטרת מלכות שבראשו על גבי המוחין שבראשו כו' וכך במלכותא דלעילא הנה שרש המצו' הן בחי' הרצון שלמעלה מן המוחי' שבראש ולהיותם נעשי' מבחי' נוגיה דברים גשמי' ע"כ נמשלו כאבנים אבל הן מאירי' ולכך המצו' נקראו בשם מעשים טובים ופי' טוב לשון אור כידוע ומבואר במ"א וזהו שהמצו' נמשלו לעטרה ע"ג הראש דהיינו בראש המלך שנק' כת"ר מלכו' העליונה כמ"ש מלכותך מלכו' כ"ע ואע"פ שנתלבשו בענינים גשמיים מ"מ שרשם מבחי' אור רצון העליון שלמעלה מן החכמה וכמ"ש כצנה רצון תעטרניו כו'

וזהו בעטרה שעטרה לו אמו כו' ודיל וענין במלך שלמה היינו במלך
שהשולים שלו כמבואר בדברי רז"ל. והענין הוא כי הנה

עמ"ש ע"פ עושה שלום, להעיר מענין אין עבירה מכבה תורה בד"ה אחרי ב'פ'
ראה ועמ"ש בד"ה ואחזק תורה למעלה מאתעדל"ת ובד"ה בשעה
שהקדימו רעדכ"ר. גם בד"ה ביום השמע"צ כל העוסק בתורה משים שלום
בפשמ"ע טוב וממלא א"כ התורה למעלה מסובב. משל הקדמוני. גם כי אור
חדש יחוד אור"א וזהו ענין תורה ותשובה כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך כו'
ובד"ה דוד זמירות כו' שאינה מערך חיות העולמות. גם תפלה ח"י ברכאן אחור
ותורה פנים, גם תפלה ח"י שעה אלפי שאינן אבל בתורה מרבבות קדש, גם ב'
אלפין הנ"ל, לב תש"י, ותורה ראש תש"ר. תשו' ממעמקי ובתורה עמקו
מחשבותיך. או יאמר תורה נק' רפוא' ע"ד מ"ש בבינה לעיתי' ס"י ע"ה ע"פ כל
המחלה כו' לא אשים כו' רופאך הרי שג"ז נק' רפוא' וזהו ע"י התורה. סיבוב
והילוך הדם ברמ"ח איברים י"ל כי רמ"ח מ"ע הם רמ"ח איברים והנה מצות
צריכות כוונה והוא התפלה כמ"ש בד"ה לא הביט און ביעקב שצריך להמשיך
בהן אור א"ס, ע"כ זהו ענין הילוך הדם מהלב לרמ"ח איברים ואח"כ חזור
חלילה וכו'.

בעזרה

להבין שרשי הדברים הנ"ל. הנה כתיב לבבתני אחותי כלה כו' שהמל'
הנק' כלה נק' לב והטעם הוא כי הנה להבין שרש ענין כל הנחלים
כו' למעלה הרי הוא עד"מ הלב באדם מבואר למעלה שיש בו ב' חללים
מחלל השמאלי טוב והולך הדם בכל האיברי' כי רוח החיים שבלב מתפשט
בדם שהוא הנפש והולך אל כל האיברי' עד גם אל הצפורן שברגל יגיע
חיות ואח"כ חוזרי' ונכנסי' כל הדמים שבאיברי' אל הלב בחלל הימיני וחזרה
זאת עולה מלמטה למעלה והיינו שהלב שבו רוח החיים נמשל לים דכתי' כל
הנחלים הולכי' אל הים אך אל מקום שהנחלים הולכי' שם המה שבים ללכת
כו' פי' כי הנה בכחי' מלכו' דאצי' נק' ים העליון כידוע וכל הנחלים הולכי'
אל הים בכחי' אור ישר להיות כי כל האורות העליוני' הנק' נחליים נמשכי'
בכחי' מל' ומבחי' המל' יוצא אור השפע למטה בכי"ע כדמיון הדם שבלב
שיוצא אל כל האיברי' עד רגלי העשי' שהוא כדמיון הצפורן שברגל אך
אח"כ חוזרי' ועולין כל העולמו' דבי"ע ונכללי' בכחי' מל' בכחי' אור חזור
מלמטה למעלה והי' כדמיון הדמים שבאיברי' שמתקבצין כולם ונכנסים בלב
וכן חזור חלילה ונמצא שאל מקום שהנחלים הולכי' שם הם שבים כו' ודיל

ושרש הענין הוא כי גם בחי' המל' עצמה הנה בלילה יורדת בתכלית הירידה
 כמ"ש ותקם בעוד לילה ותתן טרף כו' וידוע שהוא ענין ירידת שם ב"ן
 למטה בכי"ע לברר ברורי נוג"ה מרפ"ח ניצוצי' שנפלו שמה ומתלבשת
 בירידת המדרגות מאד כדי לברר וכידוע בענין המאמר דתרין צפרין כו'
 שהם בחי' חו"כ דנוג"ה שמבררת גם מהן בלילה ע"י שמקבלי' יניק' כו'
 ומשם מתפשטת גם בכל הע' שרים דנוג"ה דעשי' ללקט מהן ניצוצי'
 להעלותם לאצי' וה"ז כדמיון ב' משלים הנ"ל כמו הדם שמתפשט גם בצפורן
 וכמו הים שמתפשטי' ממנו גידים עד התהום והן כל הנחלים ונהרו' שבארץ
 והנהרות הללו חזורי' והולכי' אל הים וכן חוזר חלילה וכך בבחי' מל' לאחר
 שירדה עד תחתית העשי' לברר ברורי נוג"ה אח"כ בחצות לילה תקום
 ותעלה מעט מעט עם כל הניצוצי' שביררה ותעלם בבחי' העלא' מ"ן עמה עד
 כשיאיר היום הוא שנק' איילת השחר' להיותה עולה אז בבחי' האצי' אך
 שאינה שם רק בחי' נקודה תחת היסוד' ואח"כ בהאיר היום ממש עד עמידה
 דש"ע נבנית באצי' בפרצוף שלם ואח"כ בלילה חוזרת לירד כו' וה"ז כנחלים
 שהולכי' מן הים עד למטה בתהום וחוזרים ושבים אל הים וכמ"כ כל
 העולמו' עולין עם בחי' מל' באצי' וחזורי' ונמשכי' מבחי' מל' למטה כנ"ל
 והוא כמו הלב שהדמי' נכנסי' בה ויוצאי' ממנה וכן חוזר חלילה וזהו
 לבבתי' אחותי כליה שנמשל ללב או לים מטעם הנ"ל וד"ל. וכמ"כ יובן
 בעבודה שבלב זו תפלה שיש בה ג"כ ענין ירידה ועלי' כנ"ל בדם שבלב
 ובים כי הניצוץ האלקי נמשל לכלה כידוע ובתפלה עולה בהעלא' בפסד"ז
 עד ק"ש לפי שעי' ההתבוננו' בגדולת ה' איך שהוא ממלא וסובב תתפעל
 הנפש בכלות הנפש כמ"ש כלתה נפשי כו' וענין ההתבוננו' בפסד"ז הוא
 להיות כי מבואר בכתבי האריו"ל שיש בכל מזמור התלבשות בצרופי אותיות
 שבו מעשר ספי' אלא שכל מזמור מיוחד בחי' ע"ס שבו אם בע"ס דכת"ר או
 בע"ס דחכמ' כמו מזמור דהללו אל בקדשו שמדבר בע"ס דכת"ר וכמ"כ
 במזמור אחר מדבר בע"ס דחכמ' כו' כי כללות הענין בהללויה דכל מזמור
 הוא להלל לה' איך שהוא מתלבש בע"ס ובאמת לאו דאית ביי' מכל אינון
 מדות כלל כו' אלא שבסיבת שינויי הצרופי' דבכל מזמור שם משתנה אופן
 המקום ומדרגה אם בע"ס דכת"ר או בע"ס דחכמ' כו' וד"ל והנה עכ"פ
 הכונה במזמורי' הללו הוא ענין העלאה מלמטה למעלה בבחי' א"ח עד שעי"ז
 נעשה יחוד בק"ש באמרו ה' אלקינו כו' שהוא יחוד או"א ויחוד זו"ג וענין
 היחוד כי בחי' ז"א הוא בחי' המשפיע ונחשב מסוף עולם הא"ס להיו' כי ע"י
 בחי' המדו' דאצי' ירד אור א"ס שבקו וחוט להאיר למטה והוא בחי' ז"א שעל
 ידו ירד סוף השפעת המאציל לבי"ע ובחי' מל' הנק' אימא תתא' ומטרוניתא
 הוא בחי' המקבל כל השפע הזאת ונק' מקור הנבראי' בשם אימא תתא' כידוע
 וענין יחוד דזו"ג היינו מ"ש הוי' אלקיך שהוי' שהוא בחי' ז"א יבא לידי גילוי
 במל' דאצי' שנק' אלקיך (משא"כ הוי' אלקינו יחוד או"א הוא בהעלם כו'
 וכמ"ש במ"א וד"ל) ואחר שנעשה היחוד חוזרת המל' לירד למטה להמשיך
 שפע בכי"ע וכך בניצוץ האלקי אחרי כלות הנפש בק"ש בואהבת ה' אלקיך

כו' הרצון ותשוקה מלמטה למעלה חוזרת כל היום לעסוק בעסקי מו"מ וכיוצא שהוא בחי' ירידת הנפש למטה מטה ואח"כ ביום מחר תחזור ותעלה בהעלא' כו' ונמצא שהניצוץ האלקי עולה ויורד הוא בעבודה שבלב זו תפלה כדמיון הדם שבלב וכמו הים וע"כ נק' התפלה לב ג"כ כמ"ש לך אמר לב"י בקשו פני כו' וכידוע שהתפלה הוא בבחי' מל' כמ"ש בפע"ח בשער התפלה וד"ל.

וכל זה בתפלה שנמשלה ללב כנ"ל אבל התורה הנה מעלה יתירה יש בה מה שאין בתפלה והוא מה שאמרו בה בכל יום יהי' בעיניך כחדשים כו' וכנ"ל באורך ולהבין שרש ענין זה הנה ידוע דשרש כל ההשתלשלות דאבי"ע הוא נמשך מבחי' הקו והחוט כו' והקו והחוט הזה הוא בא אחרי בחי' הצמצום הראשון הנק' מקום פנוי באמצעותו כו' דהיינו שנתעלם האור בעצמות אור א"ס תחלה דהיינו שנכלל גילוי זה האור בעצמות הא"ס ואח"כ כשנמשך קו וחוט נמשך במדה רק הארה מצומצמת כנודע ומשם נמשך סדרי ההשתלשלות בע"ס אורו' וכלים כו' והנה כל מה שנמשך ע"י הקו והחוט באבי"ע לא נקרא בשם אור חדש מעיקרו אחר שקו וחוט הזה הוא בחי' גילוי אור מבחי' ההעלם שהי' בתחלה לפני הצמצום כנ"ל וא"כ אין זה אור חדש כי אין כל חדש בגילוי אחר שכבר האור הי' תחלה בהעלם ומן ההעלם יצא לידי גילוי כדמיון המחשבה שמאיר בדיבור כו' וכמו שהמשכת אור השפע מאצי' לבריאי' ג"כ לא נק' אור חדש מעיקרו אחר שהי' האור בבחי' ההעלם באצי' אלא שירד מן ההעלם לגילוי בבריאי' ועיקר הטעם כי בכל ענין שפע הבאה מן המשפיע אל המקבל אין כל חדש במקבל אחר שכבר היתה זאת השפע תחלה במשפיע אלא שבמשפיע היתה כלולה בהעלם ובמקבל יצאו לידי גילוי כו' וכמ"כ יובן למעלה גם בבחי' הקו והחוט שנמשך מאור א"ס ע"י בחי' צמצום והעלם בתחלה שאין כל חדש בגילוי אור זה שבקו הנמשך בכל האצי' כנ"ל אחרי שהוא בחי' מקבל וההעלם הראשון הוא בחי' משפיע ואין כל חדש במקבל כנ"ל וזהו דוקא במה שהוא בבחי' השתלשלות שפע במשפיע ומקבל כמו האצי' והבריאי' שהאצי' משפיע והבריאי' בחי' מקבל וכמ"כ בבחי' קו וחוט זה מצמצום והעלם העצמו' אבל אור הנגלה מעצמות אור א"ס שלא ע"י בחי' העלם וגילוי והיינו עצמו' אור א"ס כמו שהוא לפני הצמצום הנק' מקום פנוי כו' הוא הנק' בחי' אור חדש מעיקרו דהיינו שלא בא עדיין בסדר השתלשלו' מהעלם לגילוי בקו וחוט ובחי' אור חדש מעיקרו כזה הוא הנגלה לנו בתורה כי הרי אמרו ז"ל דהתורה קדמה לעולם פי' קדמה לעולם הנאצל ע"י קו וחוט כו' וכמ"ש ואהי' אצלו אמון אצלו ממש דהיינו אצל עצמו' אור א"ס שלפני הצמצום הנק' מקום פנוי כו' וזהו שאמרו ז"ל על התורה דוקא בכל יום יהיו בעיניך כחדשים כי אור דתורה אור חדש מעיקרו הוא להיותו בא מבחי' עצמות אור א"ס בהתחדשות גמור שלא בא כמוהו עדיין בסדרי ההשלשלו' וע"כ בכל יום הם חדשים משא"כ בתפלה דגם המוחי' דאי' ואו"א כו' וכיוצא שנמשכים ע"י היחודי' שבתפלה אין כל

חדש בהם אחר שנמשך ע"י יחוד משפיע ומקבל ששרש הכל הוא רק בחי' הקו והחוט כו' וד"ל.

והנה שרש התורה עם שרש התפלה המה ב' הפכי' כי הנה מבואר למעלה דהתפלה הוא בחי' העלאה מלמטה למעלה כדמיון הלב שהדמים נכנסי' בו כו' וכך הוא מפסדו עד ק"ש כנ"ל וכמ"כ למעלה בבחי' מל' דאצי' עד רום המעלות ושרש התורה הוא בבחי' המשכה כמים שיורדין מגבוה לנמוך שהרי הקורא בתורה הוא ממשיך בחי' אור א"ס עצמו שבא מלמעלה למטה כנ"ל ולכאורה הי' בחי' אור חוזר דתפלה סותר לבחי' אור ישר דתורה כמו האש שמנגד למים כו' וכמ"ש למעלה בז"א על בחי' מל' דאצי' הסיבי' עיניך מנגדי שהמה הרהובני כו' אך להיות כי שרש האמיתי דתורה הוא בחי' אור חדש מעיקר עצמו המאציל שלמעלה מבחי' ההשתלשלו' בבחי' העלם וגילוי משפיע ומקבל כנ"ל בפ"י ואהי' אצלו אמון כו' ע"כ יש בכחו לחבר אור ישר דתורה גם במנגדו והיפכו כמו אור חוזר דתפלה כי ע"י בחי' גילוי עצמו' אור א"ס מתחבר' גם ב' הפכי' דא"י וא"ח כידוע בפ"י עושה השלום במרומיו כו' וזהו שהתורה נק' שלום וכמ"ש ורב שלום בנייך כו' וכת"י או יחזק במעווי ואין עוז אלא תורה יעשה שלום לי שלום יעשה לי שהן ב' שלומי' שלום בפשמ"ע ושלום בפשמ"ט כידוע והיינו מ"ש צאנה וראנה במלך שלמה במלך שהשלום שלו בין בפשמ"ע בין בפשמ"ט והענין הוא דפשמ"ע היינו עולם הנאצל ולהיות כי ע"י אור חדש דתורה מתחבר א"י בא"ח ע"כ עושה השלום בין המאציל עם הנאצלי' להיות בחי' התחברו' מל' דא"ס בקו וחוט להיות' כת"ר לנאצלי' ולהיות כי נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן ע"כ כאשר כבר נעשה השלום וההתחברו' במאציל עם הנאצלי' כנ"ל אזי ממילא נעשה שלום והתחברו' גם באצי' עם בריא' כו' והוא היות בחי' מל' דאצי' כת"ר לבריאה כו' שנק' פשמ"ט כידוע וזהו במלך שלמה במלך שהשלום שלו פי' שזה החיבור לחבר ב' הפכי' דא"י וא"ח הוא שלו דהיינו ע"י בחי' אור חדש דתורה הנ"ל וד"ל.

וזהו בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתנותו זו מ"ת וביום שמחת לבו זו בנין בהמ"ק כו'. דהנה בחי' אור חדש הנ"ל שנמשך באור דתורה זה היה בשעת מ"ת דכתי' אנכי' ה' אלקיך אנכי' מי שאנכי כו' שהוא בחי' עצמות אור א"ס ב"ה שלמעלה מבחי' הקו והחוט כו' אלא שנמשך וירד אור זה בהשתלשלו' אח"כ להיות נק' רצון העליון והוא הנק' עטרה' כמ"ש כצנ"ה רצון תעטרני וכידוע וזהו בעטרה' שעטרה' לו אמי' ביום חתנותו זו מ"ת דוקא וד"ל. ומה שאמר וביום שמחת לבו זו בנין בהמ"ק כו' הנה יובן בהקדים תחלה שיש הפרש בין תענוג לשמחה דהנה השמחה והתענוג לכאורה ענין א' הם אבל באמת ב' ענינים המה כי ע"מ מי שמוצא מציאה גדולה או עשיר שיש לו מטמון כסף וזהב באוצרו הוא שמח וטוב לב תמיד אע"פ שהוא רחוק מביתו כמה מאו' פרסאו' ואינו רואה את יקר האוצר הטוב

אך להיותו מתבונן שישנם במציאותם בשלימות בביתו אע"פ שמכוסה ונעלם הוא עתה מעיניו ישמח לבו מאד וזוהי טבע השמחה שיוכל להיות גם על דבר הטוב והנעלם ומכוס' מעיניו רק כשיודע ויתבשר ממנו בלבד אבל התענוג והשעשועים אינו אלא דוקא כשרואה את האוצר הנחמד בעיניו כמו כאשר מביא לידי גילוי כל הכסף וזהב ומרגליות וכיוצא על שולחנו אזי משתעשע ומקבל עונג נפלא אבל כשהכסף וזהב ומרגליו' ואבנים טובו' וכיוצא צרורים ומונחים בתיבתו אע"פ שיודע שישנם שם בשלימות אינו מקבל שעשועי' ותענוג כי מכוס' ונעלמי' מעיניו וכל תענוג ושעשוע אינו אלא כשהדבר הנחמד שמקבל עונג ממנו הוא בגלוי לעין כמו השעשועי' של האב לבנו הקטן הנחמד וחביב שאינו משתעשע בו רק כשמקבלו על ידיו ומשחק עמו אבל כשהבן מרחוק אע"פ ששמח בו גם מרחוק אבל אינו מקבל שעשועי' ממנו מרחוק כו' ונמצא שהשמחה והתענוג אע"פ שבדבר א' הם מ"מ בכ' אופני' המה דהיינו כשמכוסה הדבר הטוב אז הוא השמחה וכשיתגלה אותו הדבר הטוב יתענג בו ונמצא שגם בשמחה הי' העונג כלול אלא שהי' כלול בהעלם וכשנתגלה אותו הדבר בא העונג שהי' בהעלם בשמחה לידי גילוי כו' וד"ל. והנמשל מכל זה יובן למשכיל למעלה בהיות ידוע שבמ"ת אע"פ שהיה בחי' גילוי אור חדש מעצמו' המאציל כנ"ל וע"כ הוא למעלה מן הזמן עד שבכל יום יהיו בעיני'ך כחדשיים כענין צופה ומביט כו' וכנ"ל הנה מ"מ נתלבש זה האור בהתלבשות חיצוניות דהיינו ברצון בלתי טעם וסוד מושג כלל כמו ע"ד גזרת המלך ב"ו שגזור לעשות כך וכך והעם אינם יודעי' טעמו ונימוקו אלא מקבלי' הרצון בלתי טעם ותענוג כלל כי אין תענוג למקבל הציווי אלא כשמשיג טוב טעם ודעת לציווי זה שאז הוא עושה בתענוג גדול להיותו יודע ומשיג עונג הנפלא שגייע מזה הציווי אבל כשאין העבד יודע כלל טעם הציווי ולא ישיג כלל מה שגייע מזה עונג הרי אז אין הציווי רק בדרך עול ואמנם הנה כאשר העבד יודע שיש בציווי זה איזה טעם ותענוג נפלא אך שממנו הוא מוסתר ונעלם עדיין אבל נודע ענין העונג אשר בציווי זה לאנשי סוד של המלך וכיוצא הרי אז ישמח העבד ויעשה הציווי בשמחה גדולה כי אע"פ שאיננו משיג טוב טעם ועונג הנפלא הגנוז בציווי זה מ"מ מאחר שיודע בכירור שיש בזה טעם ועונג נפלא הנה לאהבתו אל המלך יעשה בשמחה וכדמיון השמחה דעשיר מן האוצר הגנוז בביתו שאע"פ שאינו רואהו ישמח כי השמחה תהי' גם בדבר הסמוי מן העין רק כשיודע בירור מציאות שישנו בודאי כו' וכאשר נגלה לעבד הטעם ועונג הנפלא אזי יעשה בתענוג גדול כו' להיותו רואה בעין שכלו טוב טעם ועונג זה כמו שמתענג ומשתעשע האב בכנו שהוא כשרואהו דוקא וכן העשיר במטמוני אוצרי חמדתו שהוא כשרואה אותם דוקא כנ"ל וד"ל והנמשל מכל זה יובן ג"כ במצות שבתורה דהנה טעמי תורה לא נתגלו עתה אלא לעתיד יתגלו וכדפ"רשי ע"פ ישקני מנשיקו' פיהו כו' כי הרי הנגלות לנו אינו אלא רצון וגזרת מלך לעשות סוכה כך ותפילין כך ואין בכל מצוה שום התגלות טעם וסוד ה' שהוא בחי' העונג העליון של המאציל שברצון זה אלא בחי'

הטעם והעונג העליון מלובש וגנוז בהעלם ברצון שבכל מצוה וזהו הנק' טעמי תורה כי טעם ועונג ענין א' הוא כמ"ש במ"א באריכות ואמנם הנה אע"פ שלא נגלה לנו בזמן מ"ת רק בחי' החיצוניו' שהוא גזרת הרצון בלתי טעם ועונג גלוי בזה הרצון הרי מ"מ אנו יודעי' בבירור שיש בזה הרצון עונג נפלא מבחי' עצמו' המאציל והוא אור חדש הנ"ל אלא שנתלבש בהעלם ולעתיד יתגלה א"כ מידיעה זאת תפול השמחה של מצוה כי השמחה היא גם בדבר הנעלם אך כשיודע בבירור ממנו כנ"ל במשל וזהו שצריך לעבוד בשמחה דוקא וכמ"ש תחת אשר לא עבדת בשמחה וטוב לבב כו' וכמ"כ כתי' עבדו • ה' בשמחה עד"מ העשיר ששמח בחלקו גם שהוא גנוז כו' אבל זהו דוקא עכשיו שטעמי תורה לא נגלו לנו משאי"כ לעתיד שיתגלו טעמי תורה והיינו בחי' טעם ועונג העליון שמלובש בכל מצוה שיתגלה לעין השכל בהשגה נגלית אזי יתענגו וישתעשעו באותו העונג להיותו רואה בעין השכל כו' כי כל תענוג ושעשוע אינו אלא בדבר הנראה לעין דוקא ואמנם מוכן ממילא שבשמחה של מצוה דעכשיו ג"כ יש בחי' העונג בהעלם וסתימות ולעתיד יתגלה העונג הזה שהי' כלול בשמחה בהעלם ויצא לידי גילוי כמו עד"מ העשיר ששמח באוצרו מרחוק ויתענג בראותו מקרוב שהי' עונג זה כלול גם בעת שמחתו מרחוק אלא שיצא לידי גילוי אח"כ בראותו כו' וד"ל. וזהו וביום שמחת' לביו זה בנין בהמ"ק, כי בבהמ"ק הי' האור חדש דתורה הנ"ל גנוז בהעלם בלוחות שנארו וכפרת כי הארון והכפרת היו מעלימים ומכסי' את האור והוא מפני ענין טעמי תורה שהם גנוזי' עכשיו במצות כנ"ל ולכך נק' שמחת' לביו בלבד כי השמחה הוא בדבר הנעלם כשיודע ממנו אבל לעתיד יתגלה אור חדש דתורה מן הלבוש וההעלם וכמ"ש ולא יכנ"ף עוד מוריך והיו עיניך רואו' כו' אזי יתגלה בחי' העונג והשעשועי' שבשמחה זאת ולא יקרא אז שמחת לבו אלא עונג וכמ"ש אז תתענג על ה' א"ז דוקא לפי שלעתיד דוקא יתגלו טעמי תורה כדפרשי' וד"ל.

והנה הרי כבר מבואר למעלה בתורה שנמשך ע"י אור חדש לגמרי שלמעלה מן ההשתלשלות ולכך אמרו בכל יום יהיו בעיניך כחדשי"ם כו' ובוה יוכן ג"כ שרש ענין הקרבנות דנשיאים דכתיב בכל אחד קרבנו קערת כסף אחת וכו' ולא אמר וכן הקריב נשיא פלוני כו' כי צרופי אותיו' התורה באים מבחי' עצמות אור א"ס שלמעלה מבחי' הקו והחוט כנ"ל וע"כ גם שהי' קרבן כל הנשיאי' אחד מ"מ צרופי אותיו' התורה שנאמרו בכל אחד המה אורות חדשים ממש ואע"פ שגם צרופי אותיו' דכל קרבן אחד הוא כמו קרבנו קערת כסף אחת שלשים ומאה משקלה שצרופי אותיות הללו שוין בכל נשיא ולמה הוכפל כמה פעמי' אמנם הענין הוא דאע"פ שצרופי אותיו' שוין מ"מ האור הגנוז באותיות הללו חדש הוא בכל נשיא מיוחד אור חדש

מה שאין בחבירו כמו שלשים ומאה משקלה שמספרו ק"ל שהן חמשה שמו' דהוי' שעולה ק"ל כמ"ש בס' לק"ת הנה בכא"א נמשך ה' שמות דהוי' הללו בקרבנו קערת הכסף הגנוזי' בצרופי אותיו' הללו שבתורה שאומר שלשים ומאה משקלה אבל בכא"א נמשך ה' שמו' דהוי' חדשים מבחי' עצמות המאציל אשר עדיין לא נמשך כמוהם בקרבן נשיא זולתו מטעם שכל אור דתורה הוא בחי' אור חדש לגמרי כנ"ל ולכך לא יוכל לומר וכן הקריב נשיא פלוני וד"ל.

והנה כמו שהתורה אור חדש מעיקרו לפי שהתורה קדמה לעולם כנ"ל הרי אמרו ז"ל דגם התשובה קדמה לעולם וכמו שנתבאר בפי' התורה דקדמה לעולם דהיינו לעולם הנאצל בקו וחוט כו' כך יתפרש ג"כ בתשובה שקדמה לעולם שקדמה לעולם הנאצל בקו וחוט כו'. והענין הוא כי הנה אמרו ז"ל גדולה תשובה שמביאה רפואה לעולם כו' והוא רפואת הנפש והמכה והחולי שבנפש הוא כדמיון כל מכה וחולי שבגוף דידוע שכל מכה וחולי בגוף הוא בא רק מסיבת קלקול הדמים שמתקלקלי' באיזה מקום מן המקומו' באיברי' עד שאינו יוכל לעלות ללב וסדר הילוך הדמים מתקלקל עי"ז כי מפני אותו האוטם שבדם באותו המקום הפרטי כשנעצר שם הדם ונתעכב הרי כל סדר הילוך הדמי' נתקלקל עי"ז ואינם יכולים לעלות וליכלל בלב משא"כ כשהדמי' הולכין כשורה כו' וכנ"ל והנה בנפש האלקי' ממש כדוגמא זאת שהוא כאשר כל היום עוסק במו"מ שהוא כמו ענין ירידת הדמים מהלב אל כל האיברי' כנ"ל וכאשר תפול איזה קלקול דמים באיזה מקום היינו כאשר מתגשם באיזה עסק עד שישאר שם בבחי' ההגשמה ולא תוכל נפשו האלקי' לעלות אורה משם בתפלה בעבודה שבלב כו' והוא ממש כדמיון סיבת מכה וחולי שבגוף וצריך למכה זאת רפואה רוחניות כמו רפואה גשמית למכה גשמית ולפעמי' תהי' מכה וחולי שיש בה סכנה לכל הנפש עד שהכרת תכרת הנפש משרשה כמו איסור גמור וכיוצא כו' והנה בחי' הרפואה לתקן קלקול דמי' שבמכה וחולי רוחניו' שבניצוץ האלקי הוא התשובה שקדמה לעולם דוקא כי הנה צריך להמשיך באותה חולי ומכה חיות ואור חדש לגמרי שלא ישנו במציאות בנפש עצמה מאחר שכבר האור נתקלקל שם כו' והרי שרש הנפש באה מבחי' התיקון דז"א דיושר ששרש שרשו מבחי' הקו והחוט שבא במדה וקצבה לכל האורו' דאצי' כידוע וא"כ האיך יומשך משם אור וחיו' לתקן אחר שכבר נפגם בשרש מקור חוצבו בבחי' היושר כו' אך צריך שימשיך לנפש זאת אור חדש לגמרי מלמעלה גם מבחי' הקו והחוט שרש כל האצי' דתיקון כו' והוא ע"י התשובה שקדמה גם לעולם הנאצל בקו וחוט כו' כי שרש התשובה הרי הוא בחי' אור חוזר אל עצם הקדמות שהוא בחי' סובב הכללי מקור כל המקיפי' דקו וחוט מקור כל הא"פ בלבד כו' וכמו שמבואר באור דתורה ששרשה בבחי' עצמו' המאציל וע"כ ע"י התשובה דוקא תבא רפואה לחולי ומכה שבנפש מפני שהיא המשכת אור וחיות חדש מעיקרו כו' וד"ל וכזה הטעם שהתשובה

קדמה לעולם יובן מ"ש היום לעשותם ולא למחר כו' דקאי גם בתשובה שאינה אלא בעוה"ז דוקא ולא בעוה"ב וכמארז"ל יפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעוה"ז דוקא כו' וכן ריב"ז אמר שאינו יודע באיזה דרך מוליכי אותו ולמה לא יועיל לו שם התשובה כו' אך הנה העוה"ב הוא הנק' עולם ברור כמ"ש לו ריב"ל לבני עולם ברור ראת דהיינו מפני שהעוה"ב הוא בחי' התיקוין שנק' בכלל בחי' ממלא כ"ע באורות וכלים בצירוף אד"ם כו' ואחר שכבר נמדד האור ובא בהשתלשלות בבחי' צמצום בכלים מכלים שונים א"א שישתנה מהאור מכו שהוא מרע ומרע לטוב אלא ישאר בהכרח כמו שהוא אם בטוב ואם ברע וע"כ לא יועיל התשובה שהוא להתהפך מרע לטוב כ"א בעוה"ז דוקא להיותה למעלה מבחי' התיקוין כי שרשו מבחי' התוה"ו שהוא בחי' עיגולי' מקיפי' שלמעלה מבחי' היושר' הבאי' בקוין וכמו שבעיגול אין בו חילוקי מדרגו' ויכול להתהפך מעליון לתחתון ומתחתון לעליון כי אין בו מעלה ומטה כו' כך בעוה"ז יכולה הנפש לעשו' תשובה לעלות גם מתחתית המדרגו' לעליון כל המדרגו' כמו ר"א בן דרודיא שקנה עולמו בשעה א' כו' וכן יש בהיפוך וכו' והיינו ענין התשובה מה שמגעת בבחי' הסובב שלמעלה מסדרי ההשתלשלו' כו' וזהו שאמרו ז"ל בשני דברים הללו דוקא תשובה ומע"ט שיפי' מכל חיי העוה"ב לפי שמעשי' טובי' הן מעשה המצות שבתורה שקדמ"ה לעולם וכן התשובה קדמ"ה לעולם וד"ל.

וזהו צאנה וראנה בנות ציון במלך שלמה כו'. פי' צאנה וראנה שתצא הנפש האלקי' ממקור חוצבה בג"ע להתלבש בחומר גופני בעוה"ז השפל דוקא ומשם תראה בעטרה' שעטרה' לו אמו במלך שלמה כו' אבל בג"ע ובעוה"ב לא תוכל לראות אור בחי' העטרה' הזאת כו' וזהו צאנה בנו"ת ציון שהן הנשמו' שמקבלי' ממל' דאצי' שנק' ציון שהוא בחי' יסוד' דנוק' כידוע ודוקא כשיצאו הנשמו' משם ויתלבשו בעוה"ז דוקא אזי יראו בעטרה' זו ולא בעודנם מקושרו' במקורם בבחי' מל' דאצי' כו' והנה לכאורה זה יפלא מאד אך הענין מובן עפ"י הנ"ל בהיות מבואר למעלה דתורה ומע"ט ותשובה קדמו לעולם הנאצל בקו וחוט כו' והיינו ששרשם הוא בבחי' מקיף וסובב הכללי שהוא בחי' עצמו' אור א"ס ב"ה שלמעלה מבחי' הקו וחוט כו' ומבואר למעלה דמשם נמשך בחי' העטרה' שעטרה' לו אמו במלך שלמה ביום חתונתו שהוא מ"ת כו' ואמנם לא יוכלו להשיג באור זה החדש גם בעוה"ב אלא דוקא בעוה"ז לפי שזה הכלל בכל אור היותר עליון שלא יוכל לבא למטה בגילוי' כ"א בהתלבשותו במדרגה היותר נמוך למטה מטה ודוגמא לדבר הארי"ה שהוא חיה טמאה למטה ובמרכבה העליונה הרי בחי' פני אריה גבוה מבחי' פני שור כמ"ש פני ארי"ה להימין כו' אלא שהיא הנותנת דמשום דשרשו גבוה מאד בירידת אורו למטה אין ביכולתו להתגלות כ"א בנמוך ולא בגבוה דהיינו בבחי' חיות הטמאו' ולא בטהורות כו' והדוגמא מזה יובן גם בכל אור אלקי' שכל שהאור היותר גבוה יותר לא יוכל לבא למטה כ"א במדרגה היותר שפלה וז"ש כיתרון האור מתוך החושך שאין האור ניכר

במעלתו האמיתית כ"א כשהוא מאיר בחושך דוקא כי הרי אמרו שרגא בטיהרא מאי מהני אלא דוקא באישון לילה ואפילה שם יאיר האור בתוקפו ביתר שאת ויתר עז כו' לפי שבמקום חשוך שהוא מנגדו אזי יתגלה האור ביותר וכמ"כ יובן בכל אור בהיר שלא יוכר אור בהירותו אלא כשיניחוהו בדבר המחשיך אור כמו צורת החותם מאבנים הטובות המאירים ומבהיקים ביותר שלא יוכר אור בהירותם כ"א כשחותמין בה בשעו"ה דוקא אבל בעצמות האבן הטוב לא יכירו אור בהירות שלו כו' וד"ל. והנמשל מכל זה יובן למשכיל למעלה דדוקא בעוה"ז להיותו בכחי' חושך דנוג"ה דעשי' שם דוקא יוכר יתרון בחי' האור החדש הנ"ל דתור"ה ותשובה שקדמ"ו לעול"ם כיתרון האור מתוך החושך ולכך אמר צאנ"ה בעוה"ז דוקא ומשם תראו האור ביתר שאת מה שלא יוכלו לראות באור בהיר כזה בהיותם בג"ע או בעוה"ב והיינו ג"כ הטעם שאמרו ז"ל דיפה שעה א' בתשוב"ה ומעיט בעוה"ז מכל חי"י העוה"ב וד"ל.

בעזר"ה שבת פ' שלח לך (מאהליב)

י"הס כלב את העם אל משה ויאמר עלה נעלה כו' עד ויאמרו הארץ אשר עברנו (בתוכה) בה לתור אותה טובה הארץ מאד מאד אם חפץ בנו ה' והביאנו אל הארץ ארץ אשר היא זבת חלב ודבש וגו'. הנה יש להבין בפ' מרגלים מה זה הטעם שאנשי המרגלים מאסו בארץ חמדה והלא היו אנשים גדולים מאד נשיאי העדה אנשי השם כו' כמ"ש ראשי בני ישראל המה כו'. וגם יש להבין בהפלגת טעם השבח ששיבח לא"י בהיותה ארץ זבת חלב ודבש מה זה השבח כ"כ אם היא זבת חלב ודבש כו'. אך הנה יש עוד להבין כמה שמצינו בתורה שכל מצות מעשיות רובם ככולם תלויים בא"י דוקא ובפרט כל סדר זרעים וקדשים דהיינו במצות תרומ' ומעשרו' וכלאים ופיאה וכל דיניהן וגם מצות הקרבנו' וגם כל דיני טומא' וטהרה דסדר טהרות הכל תלוי' בארץ דוקא וכמ"ש בכמה מקומו' כי באת אל הארץ וישבת בה כו' וכידוע (ובמדבר ה' הקרבנות רק לפי שעה בלבד כי הרי הבמו' אסורו' עכשיו).

אך הנה כתיב כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי ה' יחי' האדם. ומבואר בכתבי האריז"ל דפי' מוצא פי ה' היינו בחי' האור והחיו' האלקי שיש במאכל מ' מאמרו' כמו בצומח ממאמר תדשא הארץ כו' וזהו כי לא על עצם גופו של לחם יחי' האדם אלא על בחי' מוצא פי ה' שיש בו כו' והקושיא ידועה הלא גם בנפש האדם יש בחי' מוצא פי ה' דהיינו מאמר

נעשה אדם וא"כ למה תצטרך נפש האדם לקבל חיות מן המאכל ומה יתרון יש למאמר תדשא הארץ וכדומה למאמר נעשה אדם כו' עד שיחי' האדם ממנו. אך הענין הוא שבחי' מוצא פי שבדצ"ח גבוהי' מצד שרשם למעלה ממוצא פי ה' שבנפש האדם וע"כ יש ביכולתם להחיות נפש האדם כו'. וביאור הדברים הנה ידוע בע"ח דרפ"ח ניצוצי' נפלו בשבירה מבחי' ז' מלכין קדמאין שמלכו לפני מלך לבני' שהוא בחי' עולם התוהו שקדם לפני בחי' התיקון וידוע דאדם הוא מבחי' התיקון כי שרש תולדו' הנשמו' מיחוד ז"נ שהמה לאחר התיקון כו' אבל שרש מוצא פי ה' שבדצ"ח הוא מבחי' התוהו שגבוה מבחי' התיקון אלא שבסיבת הנפילה נתגשמו ונעשה מעורב טו"ר כו' וע"כ יש ביכולת המאכלי' להוסיף כח ועוז בנפש האדם בשכל ומדו' כמו שאמר ר"נ עד דלא אכילנא בישראל דתורא כו' וכן חמרא וריחא פקחין כו' וכיוצא וכמ"ש במ"א באריכו' וד"ל. ועד"ז יובן שרש טעם ענין ירידת הנשמה בעוה"ז השפל בחומר גופני כ"כ שירידה זו לצורך עליי' היא כדי שתתעלה במעלה ומדרגה ע"י נפש הבהמיו' הגופנית ע"ד דוגמא ממאכל הגשמי שיחי' נפש האדם מטעם הנ"ל לפי שהנשמו' עצמ' היא מבחי' התיקון כנ"ל ונפש הבהמיו' נפל שרשה מבחי' התוהו וכנ"ל אך בתנאי שיתהפך חשוכא לנהורא תחלה ויבורר חלק הרע מנפש הבהמיו' וה"ז כדוגמת גרעין הנזרע בארץ שכאשר נרקב וניפסד גשמיותו בעפר הארץ אזי יצמיח בתוס' רב אח"כ בכפלי כפליים כו' כך הנפש החומריו' נמשל לעפר הארץ והניצוץ האלקי נזרע בו ואח"כ כאשר יצמיח אזי יצמיח אור בתוס' רב כמ"ש כיתרון אור מתוך החושך כו' והיינו הירידה שהיא צורך עליי' וד"ל. וזהו ענין המאמר כד אתכפיא סט"א אסתלק יקרא דקודב"ה בכולהו עלמין. ויש להבין לכאורה מה זה שייכו' להוספת אור למעלה באלקים חיים במה דאתכפיא סט"א דוקא, וגם מה שאמר בכולהו עלמין מהו עלמין דוקא. אך הנה ביאור הענין יובן בהקדים מאמר דאליהו אנת הוא דאפיקת' י' תקונין וקרת לון י' ספירן לאנהגא בהון עלמין סתימין דלא אתגליין ועלמין דאתגליין וכו'.

פ"י עלמין מלשון העלם כו' ונקראי' בווהר לפעמי' גם בשם היכלות כמו ז' היכלות דפ' פקודי היכל הזכות היכל החסד היכל הגבורה כו' ובהיכלות הללו יושבין הנשמו' ונהנין מזיו השכינה וכמ"כ יש מלאכים רבים שעומדי' שם באימה ויראה ופחד כו' ויש מלאכי' שהן מבחי' האהבה כו' כמו מחנה מיכאל בחי' אהבה כו' וכא"א או' שירה לפי השגתו דוקא לפי ענין ההיכלות אם הוא מבחי' החסד כמו היכל החסד שמה ישכנו מלאכי' שהן מבחי' האהבה כו' ומלאכי' שהן מבחי' הירא' עומדים בהיכל הגבורה כו' וביאור ענין ההיכלות עצמן הנה ההיכל הוא בחי' כוללת שכולל בעצמו כמה פרטים רבים עדי"מ היכל בית שהוא כולל כמה דברים פרטים בתוכו והוא מקיף וסובב לכולם בהשווא' א' כי הן ישכנו בתוך הבית והבית כמו עיגול סובב להם כך למעלה בחי' הכוללת כל הפרטים של מדרגות המלאכי' והנשמו' שיושבי' בתוכו נק' היכ"ל כמו היכל החסד כולל הוא כל פרטי מדרגו' שיש

בבחי' החסד כי אור החסד כלול מ"ס חכמה שבחסד כו' חסד שבחסד גבורה שבחסד כו' וגם הן מתחלקי' ל"ו וי' ל"י עד ריבוא רבבו' מדרגו' והן כל מחנה מיכאל שמקבלי' מהיכל החסד והיכל ההוא כוללם יחד בתוכו וכמ"כ היכל הגבורה הוא בחי' כוללת כל פרטי מדרגו' שבתוכו מבחי' הגבור' והן כל מחנה גבריאל כו' ועד"ז כל בחי' היכל למעלה ענינו בחי' כוללת בבחי' מקיף כל הפרטי' בתוכו כדמיון בית והיכל גשמי למטה וד"ל וזהו ג"כ פי' עלמין מלשון העלם כי הנה עד"מ ההיכל והבית הנה הם בחי' העלם והסתר להעלים ולהסתיר לגבי הדבר שבתוכו כו' כך הדוגמא בהיכלו"ת העליוני' שהן בעצמם ומהותם בחי' מעלים ומסתיר לגבי פרטי האורו' הנמצאי' בתוכם כדמיון ההיכל הגשמי שהוא מסתיר. והענין הוא למעלה להיות כי אור א"ס בעצמו' הוא אור פשוט בלתי מוגבל כלל ואין לנבראי' ערוך לו כלל אחר שהמה ב"ג מאין ליש ואור א"ס אין לו תחלה ואין לו תכלה כו' כנודע וא"כ האיך באפשרי שיקבלו הארה ושפע מאתו אם לא שיהי' כמו בחי' היכל גשמי למטה שיעלים ויסתיר אור האלקי עליהם ואז יוכלו הנבראי' כמו הנשמו' שיושבין בהיכל ההוא ליהנות מזיו השכינה העובר דרך ההיכל ההוא ולא יתבטלו ממציאותם כ"א היו מקבלי' מבלתי אמצעות בחי' ההיכל מאור א"ס הרי היו מתבטלים ממציאותם לגמרי כו' וע"כ בכל עולם ועולם מד' עולמות דאבי"ע יש בחי' היכלות שבהן ועל ידן יעבור אור א"ס למקבלי' כידוע שיש היכלות גם באצי' וגם לפני האצי' כמבואר בזוהר בכמה דוכתי והיינו מפני שע"י בחי' ההיכלות נתצמצם האור כ"כ עד שכאו"א אינו מקבל רק לפי ערך השגתו בלבד וכענין מארו"ל עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק ש"י עולמו' שנא' להנחיל אוהבי י"ש (ויש בזה פרטי מדרגו' כמו אור וכלי והיכל כמ"ש בע"ח והכלי ג"כ מגביל לאור אבל נחשב מגופו של אור כי מהתעבות האור נעשה הכלי משא"כ ההיכל גם ההיכל הוא בחי' מקיף כו' ולעתיד נאי' בנשמו' הצדיקי' היכל ה' המה כו' וד"ל) ובהשתלשלות רבות מעילה לעילה מאצי' לבריא' ומבריא' ליצי' מהיכל להיכל נמשך ונתהווה למטה בחי' היכלו' גשמי' כ"כ עד שהן נראין בבחי' הפירוד ליש ודבר ממש כמו עיגולי השמים והארץ שהן בחי' היכלו' האחרוני' גם מכל בחי' ההיכלו' דעשי' ומזלות קבועין בהן שהן שרשי הע"ז לעכו"ם כו' שנקי' קליפה וסט"א לעוצם בחי' ההסתר וההעלם שבהן כו' מחמת עוצם ירידת המדרגות בהעלם אחר העלם כו' וד"ל.

וזהו שאמר כד אתכפיא סט"א אסתלק יקרא דקודב"ה בכולהו עלמין פי' כי הנה הע"ס דאבי"ע אמר שהאציל אותן לאנהגא בהון עלמין סתימין ועלמין דאתגליין פי' לאנהג"א לבחי' הפרטיות מדרגו' שכוללים בהיכלות שנקי' עלמין כנ"ל ואמנם הרי בחי' העלמין וההיכלות המה בחי' מסתירים ומעלימי' לאור א"ס וכאו"א מקבל בצמצום גדול כנ"ל אך כד אתכפיא סט"א אסתלק יקרא דקודב"ה פי' שנגלה אורו ביתר שאת יותר מכפי המדה והצמצום גם בכולהו עלמין המסתירים והטעם הוא לפי שאז אין העלמין

וההיכלות מסתירים כלל וכלל אלא אדרבה נעשים הם בחי' כלים לקבל האור בבחי' גילוי דוקא ולא להסתיר ולהעלים האור כו' והיינו דוקא ע"י אתכפיא סט"א שהוא בסור מרע בכל מלי' ועשה טוב בכל מ"ע כי הנה ע"י ביטול הרע דלי'ת הרי הוסר כח המעלים והמסתיר כו' וע"י מ"ע הרי נעשה בחי' כלי לקבל האור שיאיר בתוך הכלי ולא יתעלם כו' כי ידוע בזוהר דרמ"ח מ"ע נק' רמ"ח איברים דמלכא ועד"מ האברים באדם שהגם שהן מגבילי' להאור והחיות אשר שוכן בכאוי' מהם הנה מ"מ אור וחיו' השוכן בהן מתגלה על ידן בגילוי אור דוקא עד"מ כח הראי' בעין שהעין היא הכלי לאור וחיו' הראי' הרוחני' ועל ידה יאיר אור הראי' לראות למרחוק כו' וכך כל האיברי' כמו כח אבר הרגל ואבר היד וכיוצא כולם הם כלי"ם שהאור מאיר על ידן דוקא וכך למעלה נעשין בחי' רמ"ח פקודין רמ"ח איברי' דמלכא דהיינו בחי' כלים לאורו' העליונים שיאירו על ידן דוקא היפך בחי' ההיכלו' שהן בחי' מסתירי' כו' (כמו שמבואר במ"א בפ"י מצוה שיהי' ממנה אותיו' שם הוי' לעתיד דכתי' ונגלה כבוד הוי' כי מצוה מ"צ שבה בחילוף אתב"ש ולעתיד כתי' ולא יכנף עוד מוריך כו' שיוסר הלבוש וממילא יהי' בחי' שם הוי' ממש כו') וכללות כל המצות נמשכו מבחי' התורה כמ"ש כי נר מצוה ותורה אור משום דאורי' מחכמה עילא' נפק' ועד"מ הידוע מבחי' המוחין שבראש שמתפשטי' לכל האיברי' וע"כ ירגיש כאב כל האיברי' במוח דוקא כך ע"י גילוי אור א"ס בחכמ' שבתורה נמשך האור בכל המצות מעשיו' שנק' רמ"ח איברי' דמלכא כו' והיינו לאנהגא בהון עלמין סתימין ועלמין דאתגליין ודיל'.

י' להעיר לענין עלמין מענין עולם שנה נפש שבס"י שכל מה שיש בעולם יש בשנה ונפש, לכן העולם כולל כל מה שבתוכו מבחי' נפש, וכן מבחי' שנה, וע' לקמן בד"ה ע"כ יאמרו המושלים בואו חשבון בואו ונחשב חשבוננו של עולם דהיינו שכר מצוה, שע"ז ממשיך חוס' אור בעולם, שיהי' גלוי יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין, וזהו ענין אישר"מ לעלם ולעלמי עלמיא, שנק' עונה ישר"מ בכל כחו ע"ד יגדל נא כח אד'. והנה בס"י משמע דבחי' עולם גבוה משנה נפש, דהיינו עולם הוא בינה, שנה י"ב חדשי' ו"ק דז"א, נפש מ' ואפ"ל ע"ד ויעמידם לעד לעולם, כי עולם ג"כ ל' נצחיות, וזה נמשך מבחי' ואתה מרום לעולם ה' במד"ר פ' קדושים. אך משיכ' עולם ל' העלם, הנה היכל הוי' כל נשיב וג"כ הבינה מעלמת אור החכמה, והוא ע"ד הפרסא שהיא הבינה, בע"ח שמ"ז, והפרסא שרשה מכתר וע' בד"ה והבדילה הפרוכת. וביאור ואתחנן בענין ובטובו מחדש, וענין אסתלק יקרא ע"ד אלה תולדות השמים, מלא בשני ווין כמ"ש במ"א, זבת חלב להעיר מענין דדי בהמה בד"ה ויאכילך את המן, ודבש מתיקות עונג, דבש וחלב תחת לשונך', פנימי' התורה, ושדי כמגדלות ע' בלקי'ת פ' תבא בד"ה היום

י' בגוכמ"ק אחר תיבה, ודיל' כתיב, והנהי' — שזוהי תיבה הראשונה שבעמוד הכא, ובעמוד הבא לא נסתיים המאמר, וכל העמוד הוא הגהות מכ"ק אדמו"ר הציצ' כפנים הספר.

הזה, דפי' ארץ הוא תשבע"פ והיא זבת חלב ודבש סתרי תורה. הליכות עולם לו
בדיה אלה החוקים ענין ועלמות אין מספר.

בעזרה שבת פ' שלח לך (מאהליב) ביאור

ויאמרו אל כל עדת בני הארץ אשר עברנו בה לתור אותה טובה הארץ
מאד מאד. אם חפץ בנו ה' והביא אותנו אל הארץ הזאת וכו' ארץ
אשר היא זבת חלב ודבש. ויש להבין למה כפל לומר מאד מאד כו' פעמים
וגם להבין מ"ש אם חפץ בנו ה' ולא אמר אם ירצה ה' כו' וגם מהו השבח
המופלא הזה שאומר שהיא זבת חלב ודבש כו'. אך הנה כל זה יובן בהקדים
תחלה שרש ענין המרגלים ולמה לא רצו ליכנס לארץ, דהנה מבואר בע"ח
בכללות ענין המעשה דמרגלים לפי ששרשם היה מבחי' לאה עלמא
דאתכסיא ע"כ לא רצו ליכנס לא"י היא בבחי' רח"ל עלמא דאתגליא שירידה
ושפלות גדולה היא להם כו' וכל דור המדבר ה' דור דיעה דהיינו מבחי'
דע"ת דאחוריים דאימ"א שמתלבש במחשביה הנק' לאה כו'. וביאור ענין זה
הנה יש להקדים ענין כללות מצות מעשיות שהציווי בהן לעשותם בארץ
דוקא כמ"ש לעשות בארץ כו' וכיוצא בזה הרבה פעמי' נז' בתורה לעשות
המצות בארץ דוקא ולכאורה מה שייכות יש לעשיית המצוה בארץ דוקא. אך
הנה עיקר ענין המצות הוא בשביל הברור"י דעה"ד טו"ר כי הנה בבחי'
קליפת נוג"ה דבי"ע מעורב טו"ר ע"י סיבת השבירה שנפלו רפ"ח ניצוצי' כו'
וצריך להפריד הטוב מן הרע ולהעלותו אל מקור חוצבו ושרשו ולהבדיל
ולהשפיל הרע להורידו למטה וכל זה נעשה ע"י המצות בכלל כי הנה רמ"ח
מ"ע המה נעשים בעינים גשמיים דנוג"ה, אך במעשה המצוה כמו בשופר
וסוכה וכיוצא נתגבר בחי' הטוב שבנוג"ה ע"י ששורה בו בחי' אור א"ס
ברצון העליון שמתלבש במעשה המצוה הזאת כי הרי המצוה היא בחי' כלי
לשכון בו אור א"ס כידוע דרמ"ח רמ"ח • איברי' כו' ולכך יש הרבה דקדוקים
באופן מעשה המצוה אם כך או כך ואם חיסר או יתר במעשה ההיא לא עשה
מצוה כלל ולא ישכון בה גילוי אלקות כלל כמו ח' חוטין בציצית וד' בתים
בתפילין וכיוצא לפי שבכל זה המעשה דוקא הוכשר להיות בו בחי' גילוי
אור אלקי ולא באופן זולת זה וא"כ הרי עיקר המצוה היינו שיהיו מבחי'
הטוב שבנוג"ה כלי לשכון בו אור א"ס ועי"ז נתגבר כל בחי' הטוב שבנוג"ה
אחר שנתעלה כ"כ להיות בחי' כלי לאור אלקי ובמצות ל"ת הוא ענין פירוד
הבדלת הרע בלבד כמו לא תאכל חלב ודם וכיוצא כלומר זה הדבר לא

יעלה לה' אלא ירד למטה ויקרא טמא פסול וכיוצא וזהו הטעם שנקראת בשם תורה לשון הוראה כמ"ש להבדיל בין הטמא לטהור כו' דהיינו ע"י רמ"ח מ"ע שמבדיל ומגביר חלקי הטוב ובשס"ה ל"ת שמפרידין ומבדילין חלקי הרע כו' וד"ל.

והנה באמת יש להבין שרש הענין איך ע"י מצוה מעשית בענין גשמי יהי עי"ז בחי' גילוי אור א"ס למטה ובפרט שיתגלה אור אלקי עי"ז בנפש האדם כו'. והקדמה לזה יש להבין מאמר אחד הידוע בזוהר דכד אתכפיא סט"א אסתלק יקרא דקודב"ה בכולהו עלמין ולכאורה אין למאמר זה הבנה למה ע"י הכנעת סט"א דוקא יסתלק יקרא דקודב"ה כו' וגם מה שאמר בכולהו עלמין כו'. אך הנה מאמר זה יובן בהקדים ענין הנו' בע"ח בכמה דוכתי שיש ב' מדרגות למעלה בחי' עיגולי' ובחי' יושר בחי' עיגולים הוא מבחי' נפש ובחי' היושר הוא מבחי' הרוח כו' ומ"מ בחי' עיגולים קדם לבחי' היושר כו' וביאור ענין זה הנה תחלה יש להבין כללות ענין עגולים ויושר מהו ויובן עד"מ מן השפעת איזה אור שכל וסברא שמשפיע הרב לתלמיד שאנו רואים ששכל זה הנשפע מקיף לשכל התלמיד המקבל ושכל התלמיד המקבל מוקף מאור אותו השכל ששומע ומבין וכמ"כ הלימוד הלומד בעיון איזה שכל וסברא בגמ' ופוסקים וכיוצא הנה שכל המעיין מוקף מכל צד כאור אותה הסברא והשכל שלומד ואותה הסברא מקפת לשכלו והשגתו כו' והטעם הוא כי הלומד או שומע בתחלת השגתו אינו משיג רק כללות הענין של הסברא בלתי התחלקות לחלקים בפרטי פרטות שכליים שיש בה וע"כ כללות אותו השכל מקפת לשכל השומע או הלומד בסקירה א' כדמיון העיגול המקיף מכל צד בלתי נראה בו התחלקות כלל כו' ואמנם הנה אחר שמשגיג השומע או הלומד אותו השכל בכללות הרי יעיין בו בדרך פרטי פרטית בכל חלקיו ומשיג בה הרבה השגות באורך ורוחב גדול כל דבר על אופניו בבירור גדול והוא הנק' בחי' היושר' והוא בחי' רוח שהוא בחי' מוחי' דגדלות משא"כ בחי' אורות העיגולי' כשהקיף לשכל המקבל הגם שהקיפו מכל צד אבל הי' בבחי' הקטנות אצל המקבל אחר שלא השיג הדבר עדיין על בירור נכון כל דבר ודבר בפרטו' אלא רק דרך כללות בלבד כו' ונק' זה בשם העלם המקיף שהוא בבחי' הקטנות אצל המקבל אבל אח"כ שנכנס בו זה האור בבחי' יושר דהיינו להבין ולהשיג בשכל ההוא בהתחלקו' פרטי רבים ובבירור גדול כו' נק' בחי' מוחי' דגדלו' אצל המקבל והוא כמו בחי' רוח שגדול מבחי' נפש שהרוח בבחי' הגדלות והנפש בבחי' הקטנות כך בחי' היושר מעלתו גדול ממעלת בחי' העיגולי' אע"פ שבחי' העיגולי' קדמו לבא לבחי' היושר כי תחלה יאיר אור אותו השכל בבחי' הכללות בלבד כנ"ל וד"ל. והנה כדוגמת כל זה יובן למשכיל למעלה בכל בחי' עילה ועלול למעלה באבי"ע עד רום המעלות דהנה כל בחי' עילה ועלול היינו כענין משפיע ומקבל למטה כמו הרב לתלמיד וכיוצא וכל עילה מקפת לעלול בתחלה עד שהוא מוקף מכל צד כדמיון השגת השומע כנ"ל להיותו מקבל

מהעילה בבחי' הקטנות עדיין דהיינו בבחי' כללות בלבד כנ"ל והוא הנק' בחי' עיגולי' שהוא רק בחי' נפש ואח"כ נשפע מהעילה לעלול בבחי' היושר והוא בחי' ההתחלקות בהשגות רבות לאורך ורוחב שהוא בחי' ריבוי אורות שונים כו' ונמצא שבחי' העיגולי' נק' בחי' מקיף בהעלם בקטנו' גדול אצל העלול ויש להבין מהיכן נמצא אור שפע כזאת מהעילה לעלול והענין הוא העילה הוא מתלבש ומתעלם בבחי' הלבשה גשמית בכדי שיבא הדבר בבחי' העלם וקטנות למקבל ולהיות עייז מקיף וסובב לשכל המקבל עד שלא ישיג בו רק דרך כללות בלבד דהיינו כפי אותה ההעלמה וההסתרה בלבד עד"מ כשהרב משפיל א"ע להשפיע לילד קטן שכל וסברא שאינו לפי ערכו להשיגו כמו שהוא ממש הנה ילביש אותה הסברא בענין קטן מאד שהוא בדרך כללות וקיצור גדול ואז ישיגנו התינוק רק כמו שהשכל מלובש ונעלם בדרך אותו כללות וקיצור רק כפי אופן ההעלמה מפני שהעלים בו הרב כל האורך ורוחב ועומק לקוצר השגת התינוק וא"כ הרי הגם שיש באותו הקיצור כל האורך ורוחב כי סובל הוא כל האריכו' כענין לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה כמו המשנה שסובלת בדבריה הקצרים כל האריכות שבפולפול הגמ' אבל הוא בבחי' ההעלם אצל המקבל ומהיכן נעשה בחי' העלם זה הרי מן המשפיע עצמו הוא בא כמה ששנה דרך קצרה והביא הדבר בענין הלבשה וקטנות דהיינו כמו בדרך כללות וקצרה כנ"ל ועייז ההעלמה וההלבשה הרי יעלים אור השגת העומק ויצמצמו עד שיוכל לקבל המקבל אפס קצה מן אותו האור העמוק של השכל כו' והנה הגם שבחי' הלבשה והעלמה זאת באה בבחי' הקטנו' אצל המקבל אבל מ"מ כולל בעצמו כל העומק שיש בו באותו שכל אלא שהוא בהעלם ולכך נק' מקיף שהוא בהעלם ואמנם הוא בבחי' הקטנו' והעלמה זאת מקפת לשכל המקבל כמו הלבוש שמלביש ומקיף שהוא מסתיר לגוף האדם ולולי הסתר והעלם זה כמו השנוי בדרך קצרה לא הי' ביכולת המקבל לקבל כלל וד"ל.

והנמשל מכל זה יובן לנייטייל למעלה בכל ההשתלשלות הבאה בבחי' עיגולי' כאשר יהי' האופן בתוך האופן כו' שהוא בא רק בבחי' נפש דקטנו' אצל העלול המקבל ואמנם הוא בבחי' מקיף סובב לעלול מכל צדדיו אבל בחי' הקפה זאת באה מלמעלה בבחי' הלבשה והעלמה להעלים אור העומק ועייז יתקבל בעלול לפי השגתו כנ"ל בדמיון השונה לתלמידו בדרך קצרה כו' וד"ל. ונמצא יובן מזה שבריובא רבבות השתלשלות מעילה לעלול בבחי' העיגולי' ע"ד הנ"ל יוכל להיות אור ושפע מוגבלת כ"כ עד שגם נשמו' ומלאכים דבריא' שנבראו יש מאין בבחי' גבול ממש גם הם יוכלו לקבל גילוי אור א"ס שלפני האצי' כמו בנשמו' ומלאכי' בהיכלות הבריא' מפני שענין ההיכלות ההם היינו בחי' עיגולי' דקטנות דבריא' להעלים ולהסתיר אור אלקי בהלבשה וקטנו' כנ"ל עד שנק' בשם היכל גשמי כמו ההיכל המקיף מכל צד ועייז יוכלו הנשמו' ומלאכי' לקבל אור וזיו האלקי גם לפי ערך צמצום השגתם ולולי בחי' העלם דבחי' העיגולי' שהן ההיכלו' לא

היו יכולי לקבל כלל כי היו כלים ומתבטלי ממציאותם כענין הושיט אצבעיך קטניה ביניהן ושרפן כמ"ש במ"א מפני מעט התגלות יותר מכפי ערכם כו' ודיל ועד"ז נשתלשל מבחי' העיגולי' שהן ההיכלות שלפני האצי' באצי' ומאצי' לבריא' ומבריא' ליצי' ומיצי' לעשי' עד שנתהוו השמים והארץ הגשמיים שהן נמשכי' מבחי' העיגולי' דייס דעשי' המעלימי' ומסתירי' אור האלקי לגמרי עד שנראי' המזלו' הקבועי' בגלגלי' ליש ודבר בבחי' פירוד והוא הנק' עולם מלשון העלם כי נתעלם האור אלקי בהם לגמרי וגם הארץ הוא מבחי' העיגולי' דעיס דמל' שבמל' דעשי' וע"כ גם הארץ עגולה בכדור וגם יסוד הרוח שיש בעפר הארץ הוא ג"כ בבחי' עיגולי' כעפר הארץ החומרי כמבואר למעיין בסוף ס' הע"ח וד"ל.

ובכל הנ"ל יובן פי' המאמר הנ"ל כד אתכפיא סט"א יקרא דקודביה בכולהו עלמין כו'. דהנה פי' עלמין מבואר מתוך הנ"ל שהוא בחי' העיגולי' שמעלמי' האור האלקי והוא הנק' בחי' עולם או היכל בכל מקום לפי ערכו עד בחי' היכלות ועולמו' התחתוני' דעשי' ששם בא תכלית ההסתר וההעלם של אור האלקי כנ"ל והנה פי' אסתלק יקרא דקודביה היינו שיאיר ויתגלה אור האלקי באותו העולם או ההיכל שנסתר שם ויהי' גם שמה בחי' גילוי אור להיותו בא יתר מכפי מדת הכלי המצמצם ומעלים האור עד שלא יסתיר הכלי כלל והענין הוא כי הנה דרך כללות גם בחי' העיגולי' שהן ההיכלות כנ"ל נק' ג"כ בשם בחי' כלים לאורו' כי לשון כלי הוא ענין כליון להיותה מגביל האור ומעלימו ע"י היות בכלי בחי' עביות וחומרי' להסתיר האור כי מהתעבות האור נעשה הכלי וכאשר האור מאיר בתגבורת יותר מכפי המדה המצומצמת אזי הוא בוקע ומאיר גם בעביות הכלי המחשיך ויוצא אור גם מתוך עובי הכלי ומתגלה האור גם דרך הכלי עד שאין הכלי בחי' מסתיר כלל לאור המאיר וכדמיון אור המאיר בחלון בזכוכית בהירה מאד שאין שינוי הגשמה נעשה במהות האור המאיר דרך עובי הזכוכית להיותו מזוכך ובהיר מאד. וכך יובן למעלה בענין בקיעת האור בכלי עד שיאיר גם מתוך הכלי וז"ש ושמתי כדכ"ד שמשותייך כו' וכמ"ש במ"א וזהו שאמר דכד אתכפיא סט"א דוקא אזי אסתלק יקרא דקודביה בכולהו עלמין פי' כדי שיאיר אור האלקי גם בעלמין שהם בחי' הכלים וההיכלות המעלמי' כנ"ל ולא יסתירו כלל וכלל הוא דוקא כד אתכפייא סט"א והיינו מה שנמשך כח ויניקה לחומרית הקליפה המקבלת מבחי' חיצוני' הכליים וההיכלות כמ"ש סביב רשעיים יתהלכון וכן כתיב ונוגיה לה סביב כו' עד שנזדכך בחי' חומרי' שבכלי המחשיך האור וממילא יאיר אור האלקי גם מתוך עובי הכלים אחר שנתברר ונזדכך כל בחי' חומרי' שבכלי כענין ושמתי כדכ"ד שמשותייך כו' כנ"ל כי כל בירורי נוגיה הוא ענין ברורי הכלים שנפלו בשבירה כידוע וד"ל.

ולהבין זה בתוס' ביאור הנה יובן כדוגמא זאת מניצוץ האלקי שמלוכש בחומר הגופני עד שנעשה החומר כמו כלי לאור ניצוץ האלקי

והנה בודאי חומריות הגוף מחשיך מאד ומעלים להארה האלקית שבניצוץ האלקי והיינו במה שנמשך האדם אחר תאוה גופנית כאכילה ותשמיש וכיוצא עד שמתגשם מאד כבהמה ממש כמ"ש נמשל כבהמו' נדמו ואזי גם אור ניצוץ האלקי נחשך ונתעלם אורו מאד להיותו מוסתר ומלוכש בחומריו' התאו' הגם שהן היתר ולכך אמרו ז"ל והתקדשתם והייתם קדושי' כו' קדש עצמך במותר לך כו' ואדם מקדש עצמו מעט מקדשין אותו מלמעלה הרבה כו' פי' וענין קדושה זאת הנה הוא בחי' גילוי האור בתוס' עד שהוא מובדל ומופשט מהעלמת הכלי המעלים ומסתיר כי כל פי' קדושה הוא לשון הבדלה בערך כמו שפרשי' קדושיים' תהיו וכידוע וגם בענין האור כשנק' קדושי' היינו כשהוא מושלל ומובדל בערך מהגשמת הכלי עד שאין הכלי מסתיר לו כלל כו' וזהו פי' קדושי' עצמך שיאיר אור ניצוץ האלקי בתגבורת' הקדושה' כ"כ עד שיאיר גם בכלי החומרי שיזדכך גם הוא והוא ענין הזדככות החומר גם בתאוה גופנית המותר לך כמו בזווג ואכילה וכיוצא עד שלא יתגשם כלל מחמתם והיינו קדש עצמך גם במותר לך כו' ואדם מקדש עצמו מעט בכחי' א"פ המזכך החומר של הכלי מכפנים אזי מקדשין אותו מלמעלה הרבה בבחי' אור מקיף המזכך חומריו' הכלי גם מבחוץ כו' וד"ל וזהו כד אתכפיא סט"א שהוא חומריו' הגוף ע"י קדושי' עצמך במותר לך אזי ממילא אסתלק יקרא דקודב"ה בכולהו עלמין כי באתדל"ת אתדל"ע כמ"ש בצלם אלקי' עשה את האדם כו' וכמ"כ נתגבר אור האלקי בכל עולם והיכל להאיר ולזכך גם בחי' עוביות הכלים וההיכלו' עד רום המעלות גם בבחי' ההיכלות' שלפני האצ"י והיינו שאמר דאסתלק יקרא דקודב"ה שהוא בחי' האורו' הבאי' מקו וחוט בכולהו עלמין גם בעלמין והיכלות שלפני האצ"י עד גם עולם השפל הגשמי שלנו בחי' עיגולי' היותר גרועי' מכולם כנ"ל בכל א' לפי ערכו אסתלק האור להאיר בכלים ודרך כלל יש ב' מיני עולמו' בכללות כל ההשתלשלו' ונקראו עלמין סתימין ועלמין דאתגליין שהן בחי' מחשבה ודיבור שנק' לאי"ה ורח"ל כידוע ויש בחי' ב' מדרגות הללו בכל ההשתלשלו' עד רום המעלות ונק' סתים וגליא כידוע בזוהר וד"ל.

ואחר שנתבאר המאמר הנ"ל עתה יובן שרש ענין המצות שהם ענין ברורי' בב' אופני' כנ"ל בונ"ח מ"ע להגביר הטוב ובסס"ה ל"ת להפריד הרע כו', דהענין הוא דעי' רמ"ח מ"ע נמשך האור בתגבורת ובתוס' שמברר בחי' הכליים' שהן הדברים שנעשה בהן המצות כמו אתרוג לולב וציצית ותפילין וכיוצא שיאיר גם בגוף הדבר הגשמי ההוא אור האלקי כמו אור החכמ' בפ' קדש שבקלף התפילין וכיוצא בזה בחוטין שבציצית כו' וע"י מצות ל"ת נפרד חלקי הרע מבחוץ לכלים שלא ינקו החיצוני' מחיצוניו' הכלים ואזי ע"י ממילא מתבררי' ומזדככי' בחי' חומרי' דנוג"ה דעשי' המסתעפי' מבחי' הכלים דע"ס דעשי' וכמ"כ בכלים דע"ס דבריא' ויצ"י עד דאסתלק יקרא דקודב"ה בכולהו עלמין דבי"ע בעלמין דאתגליין ועלמין דאתכסיין כו' ע"ד הנ"ל שהאור בוקע ומזכך גם בחי' הכליים' שיאירו גם הם

ועד"ז מאיר אור א"ס בעלמין שבבחי' באצ"י בב' מדרגו' דסתים וגליא שנק' לאה ורחל מחשבה ודיבור בדרך כלל ועד"ז עד רום המעלות וד"ל. ובוה יובן מה שכל המצות עיקר עשייתן בארץ דוקא כמ"ש לעשותו בארץ כו' כי הנה בחי' ארץ העליונה הוא בחי' מל' דאצ"י בהיותה בבנין פרוץ בכלים מכלים שונים דהיינו כשמתלבשת בבי"ע באורו' וכלים כידוע ושרש התורה והמצות הוא שיאיר האור בכלי"ם דוקא כנ"ל ע"כ מצות מעשיו' תלויין בארץ דוקא כדי להמשיך אורו' עליונים בריבוי' כלי"ם מכלי"ם שונים כו' וד"ל. וזהו שנקראת א"י ארץ זבת חלב ודבש, כי הנה שרש ענין חלב ודבש הוא בחי' חסדי' וגבורו' שבאין ע"י בחי' הגדלות המוחין דוקא עד"מ חלב האם שיונק הולד שע"ז מתגדליון איבריו ומתרחבים הרבה וגם הנה שכל התינוק מתרבה בכל ימי היניקה לפי שהחלב שרשו במוחי' דאימא שהוא בחי' בינה כמארז"ל שעשה דדים במקום בינה שבלב וכמ"ש בע"ח בענין דדי"ם שבמקום בינה שהוא בחי' אלד"ד ומיד"ד כו' להיות כי הדם שבאמו נעכר ונעשה חלב והרי ניתוסף מוחי' באם ונעשה חלב גשמי בדדים שבמקום בינה שבלב כו' וכמ"ש במ"א וד"ל, וע"כ ממילא ע"י יניקת החלב נמשך בחי' מוחי' בהרחבה בכל יום להרחיב כלי מוח התינוק וגם מתגדל האבר ומתרחב כי טבע החלב להרחיב הכלי בין במוחין בין באיברו' כידוע בספרי הרפואה והוא בחי' חסדי' דגדלו' אבל בחי' הדב"ש הוא בחי' דין וגבורו' דגדלות והיינו מה שהאור בוקע לכלי המעלים שלא יעלים כנ"ל כי בקיעה זאת הוא בחי' גבורו' והוא כדמיון הדבש שהוא מתוק אבל אינו מתוק בעצם שהרי יש בו חריפות וחמימות השורף את הלב כו' וכמ"ש במ"א אלא שהוא בחי' גבורו' ממותקות שהדין נמתק בחסדי' והמר נעשה מתוק וכענין ויורהו ה' עץ וישלך אל המי"ם וימתקו המי"ם כו' וכך יש בכח הדבש למתק כל דבר מר וזהו ענין בקיעת החסדי' לדיני' וצמצומי' דכלים המעלימי' האור שלא יעלימו שהוא ע"י בחי' גבורו' ממותקות כו' וכללות שתי אלה בחי' חלב ודבש הם בחי' חו"ג דגדלות המוחין שגורמי' בחי' הארת האור בכלים בהרחבה ובלתי הסתר והעלם הכלים כו' וכיוצא בזה יובן גם בבחי' חל"ב ודב"ש שבארץ העליונה וע"ד שאמרו ז"ל בחלב ודבש דא"י הגשמית בטעם שנקראת זב"ת חלב ודבש לפי שהיה החלב נוטף מן העיזים וכו' וכדאמר רבנ"ח לדידי חזי לי זבת חלב ודבש דא"י כו' והענין בגשמיות שהחלב מרוב תגבורת שפעו ה' נוטף לארץ מדד"י העזי"ם כו' וכן דב"ש התמרים והתאני"ם וכיוצא בדוגמא זאת יובן גם בבחי' ארץ העליונה שהוא בחי' מל' דאצ"י כאשר נמשכי' בה האורו' דז"א מבחי' ה"ח דהיינו שרש רמ"ח מ"ע למעלה שנמשך מבחי' מוחי' דאימא המגדילי' האיברו' כמו החלב כן נעשה בה בחי' התרחבות הכלים ונקראת ארץ טובה ורחב"ה כידוע וזהו ג"כ פי זב"ת חלב ודבש מפני שע"י שבוקע האור כ"כ עד שזב גם מן הכלי כי אין הכלי מסתיר כלל והיינו ע"י שס"ה ל"ת שמזככי' כל חומריו' הכלים וגורמי' בקיעת האור בכלים כו' וכללו' המ"ע ול"ת נק' חל"ב ודב"ש כמ"ש דבש וחלב תחת לשונך כו' וד"ל. וזהו שרש הטעם לכל המצות מעשיו' שתלויו'

בארץ כמ"ש לעשו"ת בארץ כדי לעשו"ת ולתקן בארץ העליונה לבחי' ההעלם שיבאו לידי גילוי גם בריבוי כלי"ם המעלימ' שלא יעלימו הכלי"ם לאורו כלל ועד"ז יהי' נגלה האור לאחר הביורור לעתיד דכתיב ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואו' כו' והיינו ע"י הזדככו' בחי' הכלי"ם של מעשה המצות דעכשוו כמ"ש במ"א וד"ל.

וזהו ויאמרו אל כל עדת בני הארץ אשר עברנו בה לתור אותה טובה הארץ מאד מאד, אם חפץ בנו ה' והביא אותנו כו' ארץ אשר היא זבת חלב ודבש. דהנה שרש המרגלים הי' מבחי' לאה שהוא בחי' מחשבה בחי' ההעלם שבכל עולם כנ"ל וע"כ לא רצו ליכנס לארץ וימאסו בארץ חמדה כי א"י הוא בחי' הדיבור שהוא בחי' מל' דאצי' שנק' רחל עקרת הבית כידוע ולכך היתה זאת להם לירידה גדולה כמו מאיגרא רמא כו' כי מעלת עלמא דאתכסיא גבוה הרבה מבחי' עלמא דאתגליא כו' כערך הדיבור לגבי המחשבה כו' והגם שהודו גם הם שהיא ארץ זבת חלב ודבש דהיינו בחי' התרחכו' האורו' בכלים בבחי' הגדלו'ת דחל"ב ודב"ש כו' כנ"ל אבל ארץ אוכלית יושבייה היא לפי שכל האנשי' שבה אנשי מדו'ת פי' מבחי' השבירה דז' מלכ' קדמאין שנפלו בשם ב"ן שנק' ארץ כנען קודם הביורור כידוע משא"כ בבחי' לאה בחי' המחשבה דחכמ' ובינה מלובשים בה הוא למעלה מבחי' המדו' ולא הי' בחי' שבירה בחו"ב וכמ"ש ימות' ולא בחכמ' אלא רק בחי' אחורי' דאור'א נפלו כו' וד"ל וע"כ הגם שמעשה המצות שהוא לעשו"ת ולתקן בחי' התיקון דריבוי הכלים בריבוי אורו' הוא בארץ דוקא כמ"ש לעשו"ת בארץ וכנ"ל מ"מ המרגלים לא רצו בזה מחמת טעם הנ"ל ועוד מטעם אחר לפי שגם קיום התורה והמצות שנעשו' בארץ הרי כל מה שיש ביבשה שהוא עלמא דאתגליא יש ב"ם שהוא בחי' עלמא דאתכסיא ויכול להיות כל קיום התורה והמצו' בבחי' לאה שהוא בחי' עלמא דאתכסיא במחשבה בהעלם ויש בכלל מאתיים מנה שע"ז ממילא יתוקן בחי' התיקון הזה דעלמא דאתגליא הנק' עולם הדיבור כי הדיבור נכלל במחשבה ואין כל חדש בדיבור שלא קדם שרשו במחשבה תחלה א"כ מה מהצורך למעשה המצו' בארץ דוקא בפועל ממש הרי די שיקיימו כל המצו' במחשבה דהיינו בדעת והשגה אלקי' וענין קיום כל המצו' בדעת והשגה ידוע מדוגמא שמצינו באברהם אע"ה שקיים כל התורה אפי' ערובי תבשילין כידוע בדברי רז"ל ולכאורה האיך קיים מצו' שתלויו' בארץ דוקא וכמו מצות יבום וחליצה וכיוצא שתלויו' במעשה וסיבה גשמי' אך הענין הוא דקיים כל התורה ברוחניות למעלה ולא באו בחי' ההמשכו' ע"ז למטה אלא למעלה כמו ע"ד העובדא דמקלות דיעקב שהוא ענין א' עם מצות תפילין ממש אך בעובדא דמקלו' נמשך האור למעלה בלבד אבל ע"י תפילין נמשך האור למטה בגשמי' וכמ"כ כל מצו' הקרבנו' שקיימו האבו' ברוחני' וכל המצו' כמ"ש עקב אשר שמע אברהם כו' וישמור מצוותי' וחוקותי כו' וכמ"ש בפע"ח שכל המצו' מעשיות הוא רק להוסיף אור באצי' כו' וע"י האבות ניתוסף האור

באצ" עכ"פ ועד"ז רצו המרגלים שיקויים כל המצות בדעת והשגה עי"ז נמשך בחי' רוחניו' אור ההמשכה העליונה להוסיף אור באצ" בכל מצוה לפי ענינה ואז ממילא נכלל בזה בחי' המעשה בפ"מ כנ"ל אבל הנה המרגלים שגו ברואה וטעו טעות גדול בדבר זה שהרי משה רבינו ע"ה שרש נשמתו גבוה הרבה גם מהם כי הי' שרשו מבחי' יסוד אבא שלמעלה גם מבחי' מחשב' דבינה כו' ועכ"ז הרבה בכמה תפלות שיכנס לארץ וארז"ל וכי לפרייה הי' צריך אלא לקיים כל המצות התלויו' בה כידוע והענין הוא כי משה השיג יותר מהם להיות כי הגם שלפי סדרי ההשתלשלות דאבי"ע עפ"י מאמר קו המדה שבבחי' קו וחוט הרי בחי' ההעלם קדם לבחי' הגילוי בכל מקום ולא עוד אלא בחי' גילוי שבעליון נעשה בחי' העלם לתחתון כמו מבחי' מלי' שבעליון נעשה כתר לתחתון וא"כ עולם הדיבור למטה מעולם המחשבה אבל מצד עצמות המאציל שלפני הקו כו' אדרבה בחי' הגילוי בסוף מעשה גבוה הרבה מבחי' ההעלם לפי שסוף מעשה עלה במחשבה תחלה פי' סוף מעשה הוא בחי' התגלות מאין ליש כמו בדיבור הוא אשר עלה במחשבה תחלה כלומר תחלה לבחי' העלם המחשבה לפי שנעוץ סופן בתחתון ותחתון בסופן כמ"ש בס"י וביאור טעם הדברים ידוע עדי"מ מאור שכל עמוק עמוק שא"א להביאו גם בדיבור צריך שיתלבש בדבר הנמוך מן הדיבור כמו הרמז בתנועה גשמי' כענין די לחכימא ברמיזא כו' הרי בתנועה גשמי' בעשיי' ברמז בא עומק אור המושג מה שלא בא בדיבור הגבוה ממנו משום דהיא הנותנת כי להיותו עמוק וגבוה מאד לא יוכל לבא אלא בהתלבשות היותר חיצוני כו' וכמ"כ בחי' כת"ר עליון שהוא נק' תחתון של הע"ס ולהיותו גבוה מאד לא יוכל לבא בגילוי רק בבחי' מלי' שנק' סופא דכל דרגין והוא בחי' הדיבור שנק' סוף מעשה בכלל כי ב"י מאמרו' דדיבור ברא ויצר ועשה כו' ולכך נעוץ תחתון בסופו' דוקא וכמ"כ בסופן נעוץ תחתון מבחי' אור הכת"ר וזהו ענין סוף מעשה שעלה במחשבה תחלה כו' וזהו שביקש משה שיכנס לארץ לקיים המצו' בבחי' פ"מ כי סוף מעשה נעוץ בתחתון שהוא בחי' הכת"ר שמאיר בו מבחי' מלי' דא"ס שלמעלה מבחי' קו המדה כו' שהוא בחי' א"ס ממש וד"ל.

וזהו כי טובה הארץ מאד מאד ב' פעמי' מאד, כי הנה פי' מאד הוא בחי' אור בלתי מוגבל בכלי והנה מבואר למעלה בשרש ענין המצות שהוא בחי' ריבוי האור הבא מלמעלה מבחי' הקו והחוט כו' ע"כ בכלי שמאירים גם הוא שזה בא רק מצד שהוא אור בלתי מוגבל בעצם כו' וידוע דיש בחי' היכלות באו"א נק' היכלין עלאין ויש בחי' היכלות דו"נ ונק' היכלין תתאין וכל זה הוא בחי' צמצום האור בכלי והיכל רק כפי המדה ודרך כלל יותר הרי הוא בחי' מחשבה דנק' עלמא דאתכסיא ובחי' הדיבור שנק' עלמא דאתגליא ושניהם לבחי' עלמין והיכלות כו' שהרי נק' עלמין סתימין ועלמין דאתגליין ואמנם ע"י המצות בארץ שנעשה ונתתקן ריבוי האור מלמעלה מבחי' קו המדה כו' אזי ב' עלמין הללו דלמה רחל בכלל וב' מיני היכלות

דאו"א הפרטי בא בהם האורת הכת"ר מבחי' אור א"ס שלפני הצמצום עד שנקראו גם הם בחי' מאד בלתי מוגבל כו' ולכך אמר ב"פ מא"ד לנגד ב' עלמין וב' מיני היכלו' הנ"ל שבשניהם עובר האור השפע ומתגלה למטה ובשניהם יאיר האור בבחי' בלתי מוגבל מצד מעשה המצו' דוקא בארץ וזהו כי טוב"ה הארץ מאד מאד הארץ דוקא להיותה סוף מעשה שעלה במחשבה תחלה ונעוץ בה תחלתו ע"כ על ידה נעשה ב"פ מא"ד גם בב' עלמין עלמין סתימין ועלמין דאתגליין וד"ל. וזהו אם חפץ בנו ה' כו' פ"י חפ"ץ הוא בחי' פנימי' הרצון דהיינו בחי' העונג העליון שבעצמות המאציל הנק' שעשועי המלך בעצמותו שבא בהתלבשו' ברצון העליון הנק' כת"ר ונק' בשם חפ"ץ כי כל לשון חפ"ץ הוא הרצון שבא מצד התענוג שמלוּבש בו כידוע בפ"י וכל חפצי"ך לא ישוּו כו' והוא בחי' פנימי' ע"י שמאיר בו מבחי' מל' דא"ס שלפני הקו כו' והוא מאיר דוקא במעש המצו' הנעשו' באר"ץ דוקא להיותה סוף מעשה וזהו אם חפ"ץ בנו ה' אז והביא אותנו אל ארץ שהיא זבת חלב ודבש מטעם שנעוץ סופן בתחלתו וד"ל. (ועתה יתפרש גם ב"פ מא"ד הכל על בחי' הכת"ר כי הכת"ר עצמו נק' מא"ד להיותו בחי' שרש וראש לע"ס והוא בלתי מוגבל עדיין בכלי כו' ופ"י מא"ד מאד היינו בחי' פנימי' הכת"ר שהוא בחי' מל' דא"ס שמאיר בבחי' החפ"ץ שהוא בחי' העונג המלוּבש ברצון העליון כנ"ל ונק' ג"כ בשם סתימין דכל סתימין ורעוא דכל רעוין דאתגלי במצחא דע"י כו' כמ"ש במ"א וזהו טוב"ה האר"ץ טובה הוא בחי' העונג העליון שנק' טוב"ב אבל בחי' הטוב ההוא נק' טוב מא"ד מא"ד מטעם הנ"ל שנק' שעשועי המלך בעצמותו כו' משא"כ בחי' העונג הפרטי שמצומצם ברצון לא נק' אלא מא"ד פ"א בלבד כמו במע"ב דכת"י וירא אלקי' את כל אשר עשה והנה טוב"ב מא"ד כמ"ש במ"א וד"ל).

אור ליום ד' פרשה קרח דשנת תקס"ז

שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד. כל המאריך באחד כו'. להבין מהו ענין אריכות אחד, ומהו ד' רבתי, הנה ידוע דבשית תיבין דק"ש הוא יחודא עילאה, ושית תיבין דבשכמל"ו הוא יחודא תתאה, כי אנשי יריחו היו כורכין את שמע ולא היו מפסיקין, כו' והיינו שלא היו אומרים בשכמל"ו, אבל אין הלכה כאנשי יריחו, כי ידוע שמשה לא אמר אבל יעקב אמר, וצריך להבין, כי משה הי' מלגאו, דהיינו מבחי' אצי' והוא בעלה דמטרוניתא, והיינו איש האלוקים והוא למעלה מבחי' אלוקים לכן לא הי' אומר בשכמל"ו שהוא יחודא תתאה היינו כח הפועל בנפעל, אבל יעקב הוא בחי' ת"ת דאצי' והיינו בחי' כלים דת"ת דאצי', כי משה היה ת"ת דאצי' מבחי' פנימיות, אבל יעקב

מלבר לכן ה' אומר בשכמליו, ובאמת הלכה הוא שצריך לומר בשכמליו, כי א"א בלא יחוד'ת לבא לבחי' יחוד'ע, כי מלכות נקרא זה השער לה' דא תרעא לאעלאה ב', וכתוב פתחי לי אחותי כו' היינו פתחו לי לאעלאה ב' כי מלכות נקרא פתח, שבו ועל ידו יכול להשיג בחי' אלוקית, כמ"ש בזאת יבא אהרן אל הקודש, וזאת היא בחי' מלכות דאצי' כי כשמעמיק במוחו יחוד'ת שהוא כח הפועל בנפעל, והיינו שהיש בטיל לאין, אז נעשה כלי שאח"כ יכול לבא לידי בחי' יחוד'ע, וביאור הדברים כי הנה יש אתוון רברבין ואתוון זעירין, אתוון רברבין הוא בזעיר דאצי', ואתוון זעירין הוא במלכות דאצי', וכמ"ש נעשה אדם בצלמינו כדמותינו אדם הוא בחי' אדם דבריאה, כי יש ב' בחי' אדם אדם דבריאה הוא מלכות היינו כח הפועל בנפעל, ואדם דאצי' הוא כמ"ש ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם, והוא זעיר דאצי', וזהו בצלמינו כי בצלמינו הוא, דכורא, כדמותינו הוא נוק', ומלכות נקרא דמות כמ"ש ומראה כבוד ה' כו', והוא עדימ שרואין כמראה זכוכית שכל מה שרואין הוא אינו עצם הדבר רק הדמיון בלבד, וגם משל אחר כשמציירין תמונות איזה דבר, הנה הציור הזה אינו רק דמיון ולא עיקר הדבר, ועוד משל מחותם, כשחוקקין תמונת אותיות על החותם של מתכות וכשנותנין אותם על השעוה, הנה האותיות שבשעוה הוא אינו רק דמיון מהאותיות שעל החותם, וכל זה מחמת שהוא דבר נפרד מעיקר האותיות שעל החותם כך עדימ הוא מלכות דאצי' לגבי זעיר דאצי' כמו דמות שאינו מעיקר הדבר רק דמיון, וכמ"ש שימני כחותם על לביך, ולבא הוא בחי' מדות, וזהו הנקרא גליפי אתוון והיינו גליף גליפו אתוון, כי עיקר חיות העולמות הוא ע"י האותיות כמ"ש יהי' אור כו' תדשא הארץ כו' יהי' רקיע כו' והוא רק אותיות של המלכות שהיא דבר נפרד מזעיר דאצי', והיינו עדימ הנ"ל אך צריך להבין שורש ענין האותיות, והנה להקדים מה שהקשו הפילוסופים מהיכן נתהווה האותיות שבמבטא דהיינו אחז"ע מגרון גיכ"ק מחד כו', ואינו יכל לומר שמה' מוצאות הפה גופה נתהווה האותיות של המבטא, וכמו שהקול של כלי זמר נתהווה מפני שיש חלל ולפי רוחב החלל כך הוא הקול זה אינו, כי אנו רואים שהתינוק יש לו ה' מוצאות ומ"מ אינו יכול לדבר ובהמה ג"כ יש לה ה' מוצאות ואעפ"כ אינה יכולה לדבר, אלא הענין הוא כך, דאין המבטא של האותיות נמשכין מה' מוצאות הפה רק מהנפש גופה, כי הנה מבואר שהנפש מלאה אותיות, כמ"ש ויהי' האדם לנפש חי' ות"א לרוח ממללא, כי יש אותיות בנפש גופא, וכמ"ש שמע ב' רוחות שמספרות כו', והם לא ה' מלובשים בגוף אלא בודאי יש אותיות בהנפש גופא, והנה האותיות הוא מלשון אתא בוקר, והיינו לשון גילוי מההעלם כמ"ש בתנ"י שהוא ב"ך תנועות, והוא עדימ מהכתיבה של אותיות שבתחילה הוא טיפת דיו והוא כח היולי, ואח"כ נמשך בחי' קו והוא בנין האותיות דהיינו שהו' הוא בחי' אמת הבנין, ואח"כ נעשה שטח והוא הרחבות האותיות, והנה כח התנועה שביד הוא ג"כ כך, שיש ביד כח המתנועע בההעלם והוא בחי' נקודה שהוא כח היולי, ואח"כ כשהתחיל למשוך הוא בבחי' קו, ואח"כ באיזה

אופן יהי' המשכה הוא בחי' שטח כי בחי' שטח היד הוא באיזה אופן יהי' המשכה, ואיך יומשך אם יהי' כח התנועה באורך או ברוחב זהו בחי' שטח, וכמו"כ יש בחי' הנ"ל בנפש עצמה הכ"ב אותיות הם כ"ב תנועות דהיינו כ"ב מיני המשכות והנה הנפש בעצמה הוא כח היולי ואח"כ כשהתחיל למשוך הוא בחי' קו, ואח"כ באיזה אופן יהי' המשכות הוא בחי' שטח וד"ל.

ולהבין כל זה ביותר הנה יש ג' בחי' מוחא לבא וכבדא, והוא בחי' נר"ו, והיינו נפש משכינה בכבד כמ"ש כי הדם הוא הנפש ורוח בלב כמאמר ורוח החיים בלב ונשמה במוח, והנה יש אותיות החכמה עד"מ כשלומד שנים אוחזין בטלית כו', לפעמים יונח השכל על המוח באופן זה ולפעמים באופן אחר, והנה כ"ז ג"כ בבחי' נקודה קו שטח, דהיינו כי כח החכמה שבעצם הוא בחי' נקודים והוא כח היולי שבה הוא הכל בהעלם, אך כשיומשך בחי' הארה הוא בחי' קו, ואח"כ באיזה אופן יהי' המשכה שיונח על המוח אם באופן זה או באופן אחר הוא בחי' שטח, וע"כ יכול להיות שני תלמידי חכמים ששומעים סברא מרב אחד ואח"כ חולקין כמו מחלוקת שמאי והלל שלמדו שניהם משמע"י, ואעפ"כ זה אוסר וזה מתיר, כי באמת השכל אחד הוא אך באופן הנחה על מוח איך יהי', לזה הוא בחי' חסדים ולזה הוא בחי' גבורות, וזהו מחמת שזה נוטה לחסדים וזה נוטה לגבורות, והוא הנקרא אתון דאבא, והיינו מלכות דאבא והוא נקרא אורות וכלים כי כלים הוא בחי' אותיות, והנה חכמה נקרא אור מים רקיע, והנה אור הוא כח היולי ומים הוא בחי' הגשמה, ורקיע הוא בחי' הגשמה יותר כמ"ש ודמות שעל ראש החיות רקיע והוא כעין הקרח כי רוח צפון אגלידו מייא, היינו שאינו מונחים בשעה ההוא באופן אחר רק כמו שהיא עתה, כי בחי' מים הוא דניידי לכאן ולכאן אבל קרח עומד במקום אחד והנה באצ"י איהו וחייהי וגרמוהי כולא חד, כי חייהי הוא בחי' אורות וגרמוהי בחי' כלים ושם באצ"י הכלים והאורות כולא חד, כי הגבלה דהיינו הנקרא כלי הוא ג"כ מהאור עצמו והוא מההעלם אל הגילוי, וע"כ יש שייכות להחכמה עם המוחין כמו שנקרא מוחין דאבא, כי אבא הוא בחי' חכמה, ואנו רואים שיש שייכות, כי כשמבולבל המוח או הוא רוצה לישן אז אינו יכול לתפוס השכל במוחו הטיב, והוא מפני שיש שייכות החכמה אל המוח, כי כלי ואור הכל אחד, והנה יש אותיות במדות ג"כ, והוא כי המדות בעצם הוא כח היולי, עד"מ טבע האב על הבן והוא כלול מכל מיני המשכות וזהו נקרא ואח"כ כשהתחיל להתפשט הוא בחי' קו, וכשנמשך באופן פרטי הוא בחי' שטח והוא אותיות המדות, והנה לפעמים ישתנה לפי אופן הכלי דהיינו כשליכו שמח אזי ניתוסף המדות לטב, וכשאינו שמח אינו כ"כ כי שם הכלי והאור הכל ביחד כי מהתעבות האור נעשה כלי, והם כלים דזעיר, והנה בנפש שמשכנה בכבד ג"כ הוא כך שעצם הנפש המדברת הוא בחי' נקודה והיינו שהוא כולל כל הדיבורים שיכול לדבר, ואח"כ כשנמשך הוא בבחי' קו, ואח"כ כשבא לה' מוצאות הפה נעשה הרכבה גשמיות מאש ורוח, ונעשה בחי' מבטא גשמיות והוא בחי' שטח, והנה כמו

שערך האותיות שלמעלה והיינו בחי' אתוון דאבא, מאתוון דמדות, כמו"כ הוא אותיות שבדיבור שהוא בעצם אותיות שבנפש, אלא שהוא בשינוי מהות ע"י הבל דמיני' אתעביד קלא, והנה אפילו כשנמשך האותיות שלמעלה ממנו להתגלות יכול להיות בכמה צירופים שונים, כמו אדון או מושל או שליט שהוא בהאותיות שלמעלה ממנו באופן אחר, אך כשבא לכת המדבר אזי בכח המדבר הוא בכח היולי שכולל שם כמה צירופים אדון שליט מושל, אך כשנמשך בבחי' קו ושטח הוא הגבלה שאינו יכול להיות רק באופן זה, וזהו הנפש מלאה אותיות, אבל לא בא לידי התגלות וע"כ תינוק אינו יכול לדבר, כי לא בא עדיין לידי גילוי, והנה כמו"כ היא ממש למעלה שמלכות דאצי' הוא בחי' כח המדברת כי הכל נמשך מבחי' אצי' אלא שהוא בשינוי מהות, והוא כמו חותם המונח על השעוה שהשעוה הוא רק דמיון להאותיות שבחותם עצמה והוא מ"ש בעה"ח שמלכות דחכמה נעשה חכמה דמלכות ומלכות דחסד נעשה חסד דמלכות, כי המלכות של ז' המדות בונין הנוקבה, וזהו והי' הוי' לי לאלקים כי בכל עולם יש בחי' הוי' אלוקים, ואלוקים שבעולם העליון הוא נעשה הוי' בעולם התחתון וזהו הוי' פעמים הוי' הוא אלוקים שביום הכפורים הם על דרך הנ"ל, היינו שממשיכים בחי' אלוקים שבעולם העליון להיות בחי' הוי' למטה וד"ל. והנה מצירופי אותיות שבבחי' קו ושטח של המלכות נעשה נבראים מוגבלים, והיינו כמו מחנה מיכאל ומחנה גבריאל, כי בחי' אל שבכל המלאכים הוא נהירו דנהירו עלייהו, והוא הכח המוגבל שבכל המלאכים והעולמות, כי ממאמר יהי' רקיע נתהוה בחי' רקיע, וכן ויקרא האדם שמות כו' לכל אשר יקרא האדם נפש חי' הוא שמו, כי אדם הוא זעיר דאצי', והיינו דמות הכסא דמות כמראה אדם, וצירופי אותיות נמשכין מבחי' זעיר, כי שם הוא ג"כ הם בבחי' אותיות רק כשנמשך למלכות נעשה בשינוי מהות כמשל החותם שמונח על השעוה, שהאותיות שבשעוה אינם ממהות וערך מהאותיות של החותם כי נעשה על השעוה דבר מוגבל ולא מעצמיות החותם, כך הצירופי האותיות של המלכות הם דברים נפרדים ונעשה צירופים שונים, היינו ק"ך צירופי אלקים, וזהו יודע הי' בצלאל לצריף האותיות שנבראו בהם שמים וארץ, כי צירופי האותיות הם מבחי' קו ושטח כנ"ל בבחי' האותיות ממלכות והם דברים נפרדים ונעשה צירופים, וע"כ מחנה מיכאל ומחנה גבריאל הם בבחי' מחנה היינו נפרדים, ולכן מיכאל הם ק"ס אלף כי הכל בבחי' גבול, והנה מבואר בזוהר תרומה, שצריך ב"נ למנדע כי הוי' הוא אלוקים דא כללא דכל אורייתא היינו תורה שבע"פ ותורה שבכתב.

ולהבין כי הנה יש בחי' גבול בכח וגבול בפועל, כי הנה עדי"מ מבשרי אחזה היינו כשאדם עושה איזה פעולה מיוחדת, והיינו שעושה איזה מלאכה אזי יש כח מוגבל בהדבר הנפעל והוא הנק' גבול בפועל שהיא בפועלה, וגבול בכח היא בעצם, והוא עדי"מ כנקודה קו ושטח שהנקודה היא כח היולי וקו ושטח הם האותיות שבאופן זה יומשך, והנה כשיומשך מבחי'

נקודה להיות ולהתהוות בבחי' קו ושטח מוכרח להיות ג"כ ההגבלה בבחי' נקודה עצמה בכדי שיהי' נמשך ממנה בבחי' קו ושטח, אך יש ב' כחות בהנקודה היינו כח המתפשט וכח ההגבלה, לכן מוכרחים לומר שכח המוגבל הוא הכח המתפשט, והוא יחוד הוי' אלוקים כידוע, והוא הג' כלים שבוי"א כי כח הגבול שמגביל בהנקודה הוא כלי פנימי וקו ושטח הוא כלי אמצעי, וכשנגבול בכלי הפועל אז הוא כלי החיצון, ומזה הפנימי נעשה י"ס דבריא, ומכלי האמצעי נעשה י"ס דיצירה ומכלי החיצון נעשה י"ס דעשי', והוא עד"מ האותיות שחוקקין בהחותם של מתכות שהיא עצם אחד עם המתכות כך הכח מוגבל שבכח הוא עצם אחד עם כח המתפשט, והוא יחוד ה' אלוקים כנ"ל וד"ל, והנה הקו וחוט שנמשך לתוך כל האצי"ה הוא ג"כ באופן זה, כי הנה האור א"ס הוי' ממלא כל מקום החלל פי"ה הוא עד"מ מאדם שהוא בטבע דרך הטוב להטיב, והנה בטבע הטוב הוא בכל דבר להטיב ואינו יכול לבא בהגבלה בדבר פרטי, וע"כ צריך לצמצם ולהגביל בעצמותו שלא יומשך אלא רק בבחי' הגבלה בדבר פרטי, וכמו"כ מתחילה הוי' אור א"ס ממלא כל מקום החלל, אך לא הוי' יכול לבא בבחי' דבר פרטי היינו ד' עולמות אבי"ע והוא בחי' נקודה שהוא כח היולי, וע"כ הוכרח להיות צמצום בעצמותו והוה הסתלקות לעצמותו, ואח"כ נמשך בבחי' קו וחוט שאינו אלא באופן פרטי שהוא בחי' קו ושטח היינו למדוד איך יהי' השפעתם והגבלתם, והנה מתחילה כשנסתלק נשאר רשימו ורשימו הוא שורש כל הכלים, והקו הוא שורש כל האורות, ורשימו הוא עד"מ כשרוצה אדם לבנות בית ובנין גדול שמתחילה רשום כל הבנין על הניר הגם שאינו מהות הבנין מ"מ לפי ערך הרשימו כך יהי' הבנין, והוה ג"כ כאן שאח"כ כשנסתלק האור א"ס ונעשה צימצום בעצמותו ואז הוא שורש ורשימה בכדי שאח"כ יכול להיות ג"כ בחי' א"ס במדה וגבול בד' עולמות אבי"ע, והנה הקו הוא שורש כל האורות היינו שמודד האורות בכלים, והנה הדבר יפלא לכאורה כי הקו וחוט יהי' הקו המודד, והלא הוא ג"כ בבחי' א"ס, אך עתה יובן שהקו שנמשך הוא בעצמו האור א"ס שהי' בתחלה, והנה מתחילה הוי' באור א"ס צמצום בעצמותו והוא כח הצמצום, ואח"כ כשנתפשט הוא כח המתפשט ונמצא זה הדבר שהי' בתחלה כח המצמצם נעשה הוא בעצמו אח"כ כח המתפשט ומפני זה יכול למדוד האורות בהכלים, אע"פ שהוא בעצמו א"ס, והוה קודם שנברא העולם הוי' הוא ושמנו בלבד, היינו אתה אחד ושמך אחד אתה קדוש ושמך קדוש, אתה הוא בחי' עצמותו ושמך הוא אור א"ס דרך הטוב להטיב והוא ג"כ אא"ס וע"כ הוי' צריך להיות צמצום בעצמותו, ועתה יובן מה שאמרו רז"ל מקום ארון אינה מהמדה כי הוי' עשר אמות לכל רוח ורוח וארון עצמו לא הוי' תופס מקום כלל וגם מ"ש הנה מקום אתי היינו הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו כידוע, ועתה יובן שהקו וחוט הוא אינו בבחי' הגבלה ומדידה רק הוא בעצמו בבחי' א"ס, אך הוא מודד האורות בהכלים ועושה בבחי' מקום מפני שהוא בעצמו הוי' בתחילה כח ההגבלה וצמצום, לכן יכול למדוד אורות בהכלים מפני ששם הוא הוי' אלוקינו ביחוד אחד וד"ל כנ"ל.

וזהו כל המאריך באחד היינו ד' רבתי הוא מאתוון רברבין, שהוא בחי' אלוקים ואותיות שבזעיר רק מתחילה צריך להתבונן ביחוד'ת שהוא כח הפועל בנפעל שהוא ביטל לאין שלא להיות בבחי' נפרד, ואח"כ יכול להתבונן ביחוד'ע שהוא הוי' אלוקים היינו אתוון רברבין, ועי"ז יכול להיות אור החסד בכלי הגבורה ואור הגבורה בכלי החסד, והוא שם מ"ב שבפ' ראשונה שבק"ש היינו בחי' ואהבת שבפ' ראשונה והוא אור החסד בכלי הגבורה כי שם מ"ב הוא בחי' גבורה, ופ' שני' היינו והי' אם שמוע הוא בחי' גבורת דהיינו וחרה כו' לכן הוא בכלי החסד, והוא שם ע"ב ולכן הוא בחי' אור הגבורה בכלי החסד, והוא מפני שקו וחוט שהוא שורש כל השרשים והוא שורש כל האורות, הוא הי' בתחילה בחי' גבורה ונעשה אח"כ בחי' חסדים, לכן בכחו ליחד כל האורת לאכללא שמאלא בימינא וימינא בשמאלא דהיינו אור החסד בכלי הגבורה ואור הגבורה בכלי החסד כניל וד"ל.

דרוש שבת פרשת קורח תק"סו"י

להבין מה שכתוב בעה"ת, כשעלה ברצונו הפשוט להאציל, היה אור אין סוף ממלא את כל מקום החלל, ואח"כ צמצם ונעשה מקום פנוי, ואח"כ המשיך דרך קו וחוט כידוע וכו'. הנה מקודם צריכין אנו להבין ענין הידוע דאתערותא דלתתא הוא אתערותא דלעלא, והוא לשון הזוהר, ובלשון עץ החיים נקרא העלאת מ"ן והמשכות מ"ד, והיינו שבחי' בריאה נתעלה בבחי' אצילות, כי הנה ידוע שמלכות דאצילות בוקע המסך, ונעשה כתר לנבראים ולבעלי גבול, והוא עדימ שתולין מסך מפני אור השמש בכדי שיהי' מאיר כפי הראוי, והאור שהוא מעבר השני של המסך הוא אור חדש, והוא כמו כח נפרד, לכן יכול להיות דברים בע"ג ונבראים כו', דהיינו שית אלפי פרסא כו', וכל זה מחמת שהוא הארה דהארה, וזהו הנקרא אור של תולדה, היינו שאין לו ערך ושייכות כלל עם עצם האור, וע"כ לפ"ז יפלא מאוד איך אתערותא דלתתא יהי' פועל האתערותא דלעילא, ואיך מבואר דרוח אייתא רוח ואמשיך רוח, מאחר שאין לו ערך הבורא עם הנברא, כי הבורא הוא בלתי גבול ותכלית, והנברא הוא בעל גבול ואיך יכול להיות זה שהנברא יהי' קורא להבורא שהוא אין ערך לו, ואיך יהי' אתערותא דלעילא מהבורא על הנברא מאחר שאין ערך ושייכות לו כלל, וכמו שאדם אין שייך אצלו התפעלות ורחמנות על הבהמה היינו מחמת שאין ערך הבהמה שוה לערך האדם, וכמו כן ערך הבריאה אצל עולם האצילות הוא ג"כ באין ערך זה לזה, ואם כן איך הבריאה נתעלה באצילות וכן להפוך איך האצילות יומשך לבריאה כי האצילות הוא בחי' אין ממש, והבריאה הרי יש ממש ואיך

יכול להיות המשכה מאין ליש והיש להאין, והנה להבין ענין צמצם שכינתו בין שני בדי ארון, ואינו ר"ל זיו השכינה הוא בכחי' גילוי בין שני בדי ארון כי הוא מלא כל הארץ כבודו, והנה ההעלם הוא בכל מקום אלא שלפעמים ההעלם בא לידי גילוי, כמו עד"מ בנפש האדם שהנפש בעצמה אינה מחי' רק הגילוי מהנפש, כך עד"מ מלכות דאצילות שמחי' אינה מעצם המלכות רק הגילוי והתפשטות, וכמו עד"מ כשיש מכה בעין אזי הגילוי מהעין נכלל במקור בההעלם כמו כן הגילוי שמחי' ביי"ע נכלל בההעלם, כי הנשמות ומלאכים דבריאה נכללים באצילות וכמ"ש וצבא השמים לך משתחווים, וכמ"ש גדולים צדיקים יותר מבריאות שמים וארץ וזהו מחמת שבריאות שמו"א הוא יש מאין וצדיקים עושים מיש אין ממש בכל עת ובכל רגע, וגם אמרו למה צדיקים דומין בפני השכינה כנר בפני אבוקה היינו שכמו שנר בפני אבוקה הוא נכבה כך צדיקים הם בטילים בפני השכינה, והיינו ג"כ שהגילוי נכלל במקור בההעלם, והנה יש בחי' להפוך שההעלם בא לבחי' גילוי כמו בקדשי קדשים, שמצד הגילוי שהוא בהשתלשלות יש בכאן הארה מועטת, כי ממלכות דאצילות מתלבשות בק"ק דבריאה ומבריאה ליצירה עד שמלכות דיצירה היא בהכל ק"ק דעשי', ומחמת שההעלם בא לידי גילוי דרך השתלשלות נראה כאלו עצמיות מלכות דאצילות נתגלה למטה בהכל ק"ק דעשי', וזהו יחוד קוב"ה ושכינתו' כי קב"ה הוא בחי' סוכ"ע דהיינו זעיר דאצילות, ושכנתו' הוא כח הפועל בנפעל, והוא בחי' ממכ"ע, לכן כשסובב כל עלמין נתגלה למטה בבחי' ממכ"ע, או בחי' ממכ"ע נתעלה בבחי' סוכ"ע, כמו עד"מ שהגילוי בטל ונכלל במקור דהיינו בההעלם, או ההעלם נתגלה למטה, וזהו הנקרא יחוד קב"ה ושכנתו' דהיינו יחוד הוי' באלקים, והוא יחוד מ"ה וב"ן, אך כל זה צריכים אנו להבין מאחר שאין ערך לבורא עם הנברא כי הבורא הוא בלתי בע"ג ונבראים הם בבחי' בעלי גבול, ואין לזה מזה שייכות וערך א"כ האיך יכול להיות יחוד, והנה באמת הגם שאין ערך זה לזה מ"מ יש שייכות זה לזה כי האור של תולדה נתהוה מעצם האור, דאם הי' ניקח עצם האור אזי לא היה האור של תולדה נתהוה וכמו עד"מ כשמסביר לתלמיד איזה שכל והשכלה, והוא מלביש לו השכל במשל וחיידה הנה מוכרח להיות המשל לפי אופן השכל, שאז יהי' מבין השכל כמו שבא בפרט מה שאין כן כשאומר לו השכל במשל אחר שלא לפי אופן השכל אינו יכול לקבל השכל, אף שאין ערך השכל של התלמיד להשכל של הרב, אעפ"כ שייכות זה לזה שכל של התלמיד להשכל של הרב וא"כ בכל הנ"ל יובן למעלה ג"כ הגם שאין ערך לבריאה עם האצילות כי הוא בשינוי מהות, מ"מ היא הדבר בעצמו שהוא באצילות, כי הנה באצילות הוא בחי' עצם האור ובבריאה הוא התפשטות, והנה בבריאה יש י"ב גבולי אלכסון, והוא מ"ב גבולי אלכסון שבאצילות, כי ז"א הוא בבחי' ו"ק היינו ששה כפולים, והו"ק שבזעיר מאיר לו"ק שבנוקבא ומנוקבא לבי"ע, והנה ההגבלה שהוא בבי"ע הוא בעצמו בבחי' אצילות רק החילוק הוא ששם באצילות הוא אחוז וקשור בעצמיות, כי צריך להבין שהנה יש הגבלה בכח והגבלה בפועל, הנה

הגבלה בכח הוא בבחי' זעיר דאצילות, והגבלה בפועל היא במלכות דאצילות שהוא כח הפועל בנפעל, וצריך להבין כי הנה בכל דבר גשמי יש בחי' גבורה ובחי' חסד, וכמ"ש ה"י עולם מתפשט עד בלי די, היינו עד שאמר לעולמו די, והנה זה שאמר לעולמו די הוא בבחי' הצמצום אך מ"ש הוא בחי' בה כמ"ש אחרת עולם חסד יבנה היינו אפילו בבחי' עולם דהיינו בבחי' הצמצום וההעלם ג"כ הוא בחי' חסד כי בלא צמצום לא היה יכול להיות עולם, והנה זה הבחי' של חסד נראה לעין כל כי אנו רואים בעינינו גשמי עולמות איך שהי' יכול להתפשט יותר ויותר שהוא בחי' עד בלי די, וזהו בחי' גבורה ובחי' חסד, אך כל זה אנו רואים עתה בחוש הגשמי, ולעתיד יתגלה קץ הימין, דהיינו כי ימין הוא בחי' • וקץ הימין הוא הגבלה של חסד, כי לעתיד יתגלה בחי' יצחק שהוא בחי' גבורה, וכמ"ש כי אברהם לא ידענו אתה אבינו הוא בחי' יצחק, והנה זה הגבלה שהוא בפועל היינו בכח הפועל בנפעל זה הגבלה בעצמו הוא בכח בזעיר, והוא הנקרא כלים דזעיר, כי עד"מ מבשרי כמו באדם התחתון שהמידות המתפשטים אינם ממהות המידות שבלב, כי בלב הרי עצם המידה אך כשמתפשט המדות דהיינו כמו לגמול חסד או ליתן צדקה וכדומה לזה זהו בחי' הגבלה גופה, וזהו חסד דרועא ימינא דקב"ה, כי קב"ה הוא זעיר דאצילות, וחסד דרועא הוא עד"מ שמתפשט המדה להיד ליתן צדקה או כדומה לזה, והוא הנקרא בחי' הגבלה שהוא בכח כי הוא אחוז וקשור בעצמיות והוא בחי' כלים דזעיר, וא"כ הגבלה שהוא בפועל היינו במלכות שהוא כח הפועל בנפעל, הגבלה זו בעצמה היה בזעיר דאצילות כי הוא הוא הגבלה שהי' בכח, רק שלמטה בכריאה י"ל הוא בשנוי מהות היינו שהוא דבר נפרד, ובמלכות שם הוא בחי' אלוקות, וע"כ איהו וגרמוהי כולא חד כו' כי שם אפילו הכלים שהוא הגבלה הוא עצם אחד עם האור כי הכל אלוקות, כמו עד"מ שהמדות שבלב הוא בלי גבול, אך מחמת שהוא בעצמו מצמצם שלא יהי' בלי די, והנה בהנפעל שהוא בכריאה והוא חיצוניות חסד, ונשמת אברהם אבינו הוא מפנימיות חסד שבכריאה שהוא בחי' יש ובחי' גבול והוא נמשך מחסד דזעיר שהוא הכלי והאור ביחד, ולפי זה האור והכלי שהוא בכריאה הוא בעצמו באצילות רק שבכריאה הוא בשנוי מהות שהוא בחי' יש, ושם הוא הכל אלוקות וזהו חסד דרועא ימינא שהוא בחי' כלים המגבילים, כי למשל ביד יש ה' אצבעות שהם ה"ג המגבילים ולכן לפ"ז יש שייכות בריאה אל האצילות, והוא יחוד מ"ה ובין, וזהו יחודא תתאה היינו הוי' אחד שבק"ש כי מה בגימט' אדם והוא זעיר דאצילות, ובין הוא כח הפועל בנפעל, והנה יש מ"ה ובין באו"א והוא יחודא עילאה דהיינו הוי' אלקינו שבק"ש, והוא יחוד חו"ב, כי הנה ידוע דאו"א כחדא נפקין כחדא שריין, והם תריז רעין דלא מתפרשין זיווגייהו תדיר, כי הנה ידוע דאבא ואמא הוא בחי' חו"ב וחכמה הוא כח מה דהיינו ברק המבריק שאינו נתפס עדיין בהשגה והוא נקרא אין ממש ואח"כ

כשנתפס בהשגה בהתפשטות אורך ורוחב הוא הנקרא בינה ונקרא יש, והנה בינה א"א להיות בלא חכמה, כי אם לא יהי' איזה דבר לתפוס בהשגה מה יהי' משיג בהתבוננות, ע"כ מוכרח להיות עצם ההשכלה ואז יכול לתפוס בהשגה כמו ההלכה הערוכה יכול להיות שבשעה זו יתפוס בהשגה זו כך וכך, ואח"כ יתפוס באופן אחר כי בינה הוא השגות עצם השכל, והוא הנקרא נקודה בהכלא, אך החכמה עצמה יכל להיות בלא בינה, כמו שאנו רואים שנפל לו ברק על מוחו שאינו יכול להסביר לזולתו אך הבינה א"א בלא חכמה, כי במה יתבונן בו אם לא יהי' כ"ח מ"ה מתחילה, והוא מ"ש ברוך אומר ועושה אומר הוא בחכמה ועושה בכינה, ברוך עושה בראשית עושה בכינה ובראשית בחכמה כמאמר כולם בחכמה עשית בכינה, עושה מעשה בראשית מעשה הוא בכינה בראשית הוא בחכמה דהיינו עושה מעשה על ידי בראשית דהיינו אבא, וכמ"ש בזהר אבא אומר לאמא, כי בראשית הוא בחי' אבא דהיינו חכמה ברא אלקים הוא בחי' אימא דהיינו בינה, כי יש אלוקים עילאה והוא בינה, והאלוקים תתאה הוא בחי' מלכות, והנה בינה אין לו שייכות עם המדות, כי רק מנהי' דאמא נעשה מוחין לועיר, עד"מ כשאדם טרוד לתפוס ההשגה של איזה הלכה, אזי אינו יודע בשעה ההיא הפסק ההלכה איזה חייב ואיזה זכאי, אך אח"כ כשתופס •אזי• בדעתו לפי ההלכה זו זה חייב וזה זכאי, אזי הוא רק מנהי' דבינה שהוא השפעה של בינה ונעשה מוחין למדות דהיינו שזה זכאי וזה חייב, והנה המדות שהם בלב שורשם הוא בכינה רק שהוא בחי' חיצוניות בינה ולא בפנימיות בינה, כי אין לו ערך עם המדות, וזהו שאמרו ג' שעות ראשונות יושב הקב"ה ועוסק בתורה שניות יושב ודן שלישית יושב וזן ובלילה שאז קב"ה מעין יסמא, כי יום הוא בחי' זעיר, וידוע שנהי' דזעיר נעשה מוחין לנוקבה, וזהו ג"ר יושב הקב"ה ועוסק בתורה, היינו שהוא מוחין להמדות שניות יושב ודן הוא המדות בעצם דהיינו האיך יהי' השפעה, שלישית יושב וזן הוא נהי' שהיא השפעות לנוקבה ובלילה היא מלכות מעין יסמא כמו שהוא בזיא והנה הבינה היא התפיסה של השגת השכל הם תרין רעין דלא מתפרשין כחדא נפקין וכחדא שריין והוא מערב מהות ע"כ זיווגיהו תדיר, אבל זיווגא זעיר ונוקבה הוא בבחי' זיווג איש ואישתו שאינן אלא לפרקים, שהוא מחמת שאין להם ערך ויחוס זה לזה כי זהו בשינוי מיהות לכן אינה אלא לפרקים דהיינו בג' רגלים כמ"ש שלוש פעמים בשנה יראה כו' וזהו בשינוי מהות ובשבת הוא ג"כ יחוד זוי"ג כו'. והנה כל זה הוא מבחי' יקוו המים כו' שהוא ראשית הגילוי כמו עד"מ באדם שראשית הגילוי הוא חכמה, ומשם מתחלקין הקווין ע"כ הם ב' דברים אלא שזוי"ג הם בשינוי מהות, ואבא ואמא כחדא נפקין כו' אבל מ"מ הם ב' דברים כני"ל, אבל מ"ה וב"ן שברצון אינו בבחי' קווין רק דשם הוא בחי' מטי ולא מטי דהיינו הסתלקות והתפשטות, דהיינו אנכי הוי' כו' ולא יהי' לך בדיבור אחד נאמר, כי אף דלית שמאלא בהאי עתיקא מ"מ

מ"ה וב"ן הוא עד שרש כל השרשים רק שבכתר הוא בדיבור אחד שאינו שני דברים כמו שהוא באו"א או בזו"ג אלא שם בכתר אחד ממש. וצריך להבין כי הנה כתר הוא נקודה אחרונה שבמאציל ושוורש וראש לכל הנאצלים, והוא למעלה משכל וטעם היינו שאין השכל מגבילו, כי כתר הוא בחי' א"ס ואיהו תפיס בכולהו עלמין ולית מאין דתפיס ב"י וכל זה מחמת שאין השכל מגבילו, כי הרי אנו רואים שרצון הוא אפילו כשאין השכל מסכים לזה, דהיינו כמו לאהוב את השונא, רק כשירצה ימצא טעם לרצון, וזהו כי השוחד יעור עיני חכמים, דהיינו כי מחמת השוחד נעשה רצון במוחו לזכות לזה ומחמת הרצון מוצא טעם לזה, אבל באמת אף שבטל הטעם לא נתבטל המדה כלל, וזהו אבא מלביש לזרוע ימין דאריך אבא אחיד ותלי' בחסד ואמא אחיד ותלי' בגבורה אני בינה ולי גבורה, היינו שהשכל אינו רק הלבשה לרצון היינו שמוצא טעם להרצון, אבל אינו מגביל להרצון כי אף יתבטל השכל הרצון במקומו, כי כח ושוורש החכמה הוא בכח המשכיל היינו בחי' ח"ס כמ"ש אבא יונק ממזל החי"ת דהיינו מזל נוצר ואימא יונק ממזל היו"ד גימל דהיינו מזל ונקא ומזל הוא מלשון מזיל מים מדליו, כמו עד"מ הכלי במקום המכסה שם הוא מטיף מהמים שבכלי טיפין טיפין מחמת שיש מכסה בפני המים שלא יצא בשטף גדול, וכמו כן חכמה שמקבלת מכתר הוא רק דרך פרסא, וזהו הפרסא שבין כתר לחכמה שמקבלת הארה מעט כמו הזלת טיפין, רק שהחכמה מלביש להרצון היינו שימצא טעם להרצון שיהי' השכל מסכים ג"כ לזה והנה עד"מ כשיסביר לתלמידו איזה שכל בוודאי לא יוכל להסביר לו רק מעט מעט ממנה, והנה הרצון שירצה להשפיע לתלמידו זה הרצון בעצמו מונע ההשפעה היינו שלא ישפיע לו כמו שהוא בשכלו והוא הנקרא מטי ולא מטי היינו התפשטות והסתלקות, וזהו מ"ה וב"ן שבכתר רק ששם הם באחדות ומשם השורש הקווין דהיינו חח"ן מימין בג"ה משמאל כו' כי שם הוא מאמר קו המדה כי בחי' מטי ולא מטי ששוורש הוא בח"ס שמלובשים בו גבורה דעתיק והוא בוצינא דקרדונייתא, וזהו מאמר קו המדה, וזהו אנכי ולא יהי' לך בדיבור אחד נאמרו כי שורש המצות עשה הוא מבחי' אנכי ושוורש הל"ת הוא מבחי' לא יהי' לך ושניהם שורשם מבחי' כתר ושם הוא מ"ה וב"ן דיבור אחד ממש וד"ל כנ"ל. והנה בחי' מ"ה וב"ן הוא עד שורש כל השרשים כי בחי' רצון הוא התפשטות מבעל הרצון כאשר יהי' רצון כו', והוא בחי' קו וחוט הנמשך • האצילות, והוא מיחד כל האורות כמ"ש, בעה"ח אור הגבורה בכלי החסד ואור החסד בכלי הגבורה. והנה יפלא איך באפשרי להאורות להיות נכנסין בכלים שאינן שלהם והוא ממש קושיא הראשונה איך אפשר להיות אתערותא דלתתא יתעורר כו' היינו ולהתכלל בריאה באצילות או אצילות יומשך לתוך בריאה כי הם שני הפכים. אך הענין יובן להקדים תחילה ולבאר ענין המבואר בע"ח אור א"ס היה ממלא מקום החלל ואח"כ נעשה מקום פנוי כו', והנה עד"מ מבשרי באדם

שדרכו להטיב היינו שהוא דרך הטוב להטיב לכל, הנה הטוב ההוא אין לו גבול היינו להתפשט בדבר פרטי כי אינו באפשרי להתפשט בדבר פרטי, כמו נתינת צדקה, כי בכח הזה הוא כל דבר הטובה בכלל ואין בזה סוף, כך עד"מ למעלה אור אין סוף הוא התפשטות של אין סוף כמו התפשטות וגילוי כח הטובה מהנפש כנ"ל, והוא מ"ש היה ממלא כל מקום החלל הנה פירוש שלא היה גילוי פרטי, ולא הי' יכול להיות ד' עולמות אבי"ע כי הכח זו הוא הכח א"ס ב"ה על כן הוכרח להיות מקום פנוי דהיינו בחי' הסתלקות לעצמותו, היינו לעצמותו כמו שהוא בעצם בלא התפשטות, וכמ"ש אין אדם עומד על דבר הלכה אלא א"כ נכשל בו, דהיינו שמבטיל השפעות של השכל להמקור כאילו לא היה השכל כלל ונכשל בהשכל הקדום, ועי"ד זה בא לידי השכלה והלכה כך למעלה נסתלק אור א"ס לעצמותו ולא היה יכול להיות בדרך פרסא כמו שהוא בין אצילות לבי"ע, כי שם הכל אחד ושייכות עכ"פ זה לזה כמו הגבלה בכח כך הגבלה בפועל רק שהם בדרך שינוי מהות כנ"ל, אבל בכאן הוכרח להיות הסתלקות לגמרי אל העצמיות וגם שם הי' פרסא אך לא הי' די בפרסא לבד ••היה בטול לגמרי לכן הי' בחי' הסתלקות, ואח"כ נשאר רשימו, ורשימו הוא שרש הכלים, ואח"כ נמשך קו והקו הוא שורש האורות, והנה הרשימו בלא הקו לא היה יכול להיות כי כלים בלא אורות אינו כלום כי מה בכלים רקים וגם הקו בלא הרשימו אינו יכול להיות כי אור בלא כלי גם כן אינו, והנה הקו הזה הוא בעצמו האור א"ס שהי' במחלה קודם הסתלקות ולא שעכשיו נמשך מן העצם, אך הוא בעצמו מתחילה קודם הסתלקות והוא בעצמו עכשיו בבחי' קו האור א"ס, אך בתחילה כשנסתלק הי' בבחי' ב"ן שהוא בחי' גבורות ואח"כ כשנתפשט הוא בחי' מ"ה, והנה זה הדבר בעצמו שהי' בבחי' ב"ן בעת הסתלקותו הוא הדבר בעצמו שבא אח"כ בבחי' מ"ה וזהו גולל אור בפני חושך, חושך הוא ישת חושך סתרו, היינו שנכלל האור שהוא אור א"ס בפני חושך דהיינו כדי להיות חושך, ואח"כ וחושך בפני אור היינו כשנמשך הקו וחוט אוי נדחה החושך מפני האור הצמצם להאציל לנבראים, וזהו המעריב ערבים ששם הוא הכל בערב אחד, והנה מחמת שהקו שהוא שורש כל השרשים הוא עצמו היה בבחי' ב"ן בעת הסתלקותו, ורשימה הוא בבחי' המשכה הנה מחמת זה יכול להיות אור החסד בכלי הגבורה ואור הגבורה בכלי החסד ולהיות התכללות כנ"ל וד"ל.

(*) בין השורות נכתב משהו, ואינו ברור.

(**) כ"ה בכתיב, ואוציל: כי הי'.

דרוש • פרשה קורח תקסז"י

מי כה' אלקינו בכל קראינו אליו, ואיתא בספרא^א אליו ולא למידותיו, והנה בפרדס מבואר הקושי' האיך אפשר להיות אליו ולא למידותיו, כי הרי ידוע שתשוקה אינו אלא בדבר המושג בשכל, ואיך אפשר להיות אליו ולא למדותיו, כי הרי ידוע דלית מחשבה תפיסא בי' כלל, אפילו מחשבה דא"ק, כי איהו תפס בכולהו עלמין ולי' כו', ועוד הרי ידוע בגמרא להפוך דהיינו לאהבה את ה' ולדבקה בו וכי אפשר לדבק בשכינה אלא הדבק במדותיו כו', מה הוא רחום אף אתה רחום, והנה זה בהפוך להפוך מהספרא. והנה התירוץ מבואר בספרי המקובלים דשניהם אמת, כי בתפלת שמונה עשרה הוא בחי' הדבק במדותיו, כי שמונה עשרה הוא המשכה למדות דאצילות כי אתה חונן הוא בחי' חכמה דאצילות ורפאינו הוא בחי' ת"ת דאצילות, וכן שאר כל הברכות כי הוא המשכה מחי' ברכאן דצלותא, וכ"ז הוא בחי' הדבק במדותיו, אבל מקודם לזה צריך להיות ק"ש, כי בחי' ק"ש הוא יחוד אור א"ס כמאמר ואנת הוא דמיחד להון והוא בחי' קו וחוט הנמשך לתוך האצילות, וכשיוקדם תחילה בבחי' אליו אזי יכול להיות אחר כך המשכה למדות דאצילות גם כן, והנה איתא ב זוהר כל מאן דלא אישתדל בהאי עלמא למינדע לי' לקב"ה טב לי' דלא איברי', וכמ"ש אתה הראת לדעת כי הוי' הוא האלקים וידעת היום והשיבות אל לבבך כי הוי' הוא אלקים, ר"ל כי תכלית הבריאה של אדם הוא למנדע כי הוי' הוא אלקים, איתא ב זוהר תרומה דא כללא דכל אורייתא, והוא יחוד קב"ה ושכינתו, כי הנה כתיב וזרעתי את בית ישראל זרע אדם, וזרע בהמה והוא בחי' שני נפשות שיש בכל אדם מישראל דהיינו נפש האלקית ונפש הבהמיות והיא נפש החיונית מקליפות נוגה, והנה נפש שבקליפות נוגה טבעה לחשוק בדברים תחתונים כמ"ש רוח האדם היא העולה למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה, והיינו רוח הבהמה היא נפש הבהמיות שמצד קליפות נוגה והנה האדם היא נפש האלקית והיא העולה למעלה מעלה היינו שיש בה כח להשיג אלקות והיא בחי' נשמה שבאדם • התחדשות מאין ליש והנה זה כמו תמיהא רבא כמ"ש שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע ובחרת בחיים והנה מות ורע הוא הגשמיות של כל דבר ודבר והחיים והטוב הוא בחי' החיות שמחי' ומהוה את הדבר מאין ליש ממש, וזהו הדבר מחוייב אדם להרגיש בכל יום ויום ולא להיות בעיניו ישן נושן רק בכל יום ויום יהיו בעיניך כחדשים, וכמ"ש חדשים לבקרים כו' וכשיעמיק בזה הדברים אזי ובחרת ממילא בחיים, דהיינו הרוחני של כל דבר ודבר היינו שמחי' זה הדבר מאין ליש ממש, וזהו עיקרא ושורשא דכל עלמין כו' וכשיתבונן בזה זהו בחי' נשמה, וזהו שעד שלא שמע ברכות אין לו נשמה היינו כי עד שלא התפלל אין לו השגה בהאלקות ואז הוא חי רק מנפש הבהמית, כמ"ש חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כו' וזהו סימן של

נשמה גבוה במקור שבכל עת ובכל רגע הוא חידוש בעיניו דהיינו התחדשות מאין ליש וכמ"ש במדרש בן ג' שנים הכיר אברהם אבינו את בוראו כי ראה הלבנה והי' משתחוה כו', וצריך להבין כי זה הדבר להפוך כי כאשר השתחוה ללבנה אדרבה אזי הוא מרוחק מהכרת הבוראה והאיך הכיר, אך מחמת שהי' לו נשמה גבוה ונתן דעת ע"ד תכלית הכראם ומי ברא עולם כי הבין שאין הדבר עושה את עצמו, כן כשראה הלבנה הי' סבור שהלבנה בראה את העולם והי' עי"ז בבחי' ביטול ללבנה, ואח"כ כשהשיג האמת היה ביטול לאור א"ס ביתר שאת כמו שהי' בבחי' ביטול מתחילה ללבנה, וזהו רוח אדם העולה היא העולה למעלה שנותן לב על כל דבר האיך נתהווה ומי מהווה אותם מה שאין כן הבהמה אינה נותנת לב על שום דבר לכן בחי' רוח הבהמה יורד למטה וזהו שאנו מברכין בכל יום זוקף כפופים היינו לזוקף הבחי' מכפוף למטה, והנה יש בזה כמה מדרגות עד אין קץ כו'. כי יש בה ג' בחי' דהיינו נפש רוח ונשמה, רוח כנ"ל, ונפש דהיינו קטנות ההתפעלות הוא בחי' נפש, ומי שהתפעלות שלו בבחי' גדלות הוא בחי' נשמה, והנה יש ג"כ נפש בקליפות נוגה, דהיינו מחמת חטא אדם הראשון שנתגשם העולמות ונתערבו טו"ר, משא"כ קודם החטא היה הכל בבחי' אדם ואפילו בהמות כידוע מחמרי' דרבי פנחס ב"י, כי חמורו הי' מאותן הבהמות שהיו קודם החטא, וזהו כל מאן דלא כו' טב לי' דלא אתברא היינו כי הוא אינו בבחי' בריאה כלל וד"ל.

וצריך להבין מהו הוי' אלוקים כי הנה בפעם אחד כתיב כי לא ראיתם כל תמונה ופעם אחד כתיב ותמונת השם יביט, כי הנה יש ב' בחי', דהיינו מציאותו ומהותו, עדי"מ כשאדם פועל איזה פעולה אזי יש בפעולה ההוא כח של הפועל, אבל מהות של הפועל אינו ניכרת מתוך פעולתו בפעולה העושה, וזהו שנקרא מציאותו של הפועל בנפעל, וכן למעלה מציאותו של א"ס ב"ה ניכרת מתוך מעשיו, לכן נקרא בלשון כח הפועל ע"ש הפעולה, אבל מהותו של א"ס ב"ה לית מחשבה תפיסא בי' כלל, וזהו ותמונת ה' יביט היינו מציאותו כח הפועל בנפעל, דהיינו בחי' אדון כל הארץ כמאמר ואנת אשתמודע אדון על כולא וזהו בחי' אלקים כדכתיב שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה דהיינו מי אלה הוא אלקים וזהו בחינת ממלא כ"ע, והוא הנקרא נוקבא דז"א, אבל הוי' הוא בחי' ה' הוה ויהי' היינו בחי' אצי' והוא הנקרא סובכ"ע וזהו זעיר דאצילות וזהו כי לא ראיתם כל תמונה, והנה בשכמלי"ז הוא יחודא תתאה היינו כח הפועל בנפעל, והנה כל דרך הפועל בנפעל הוא בדרך עילה ועילול, כמו עדי"מ שמשכיל בשכלו להקטון ממנו דהיינו רב לתלמיד הנה בוודאי השפעות שכל זה אינו שוה כמו בשכל של הרב, אלא הוא בדרך עילה ועילול, דהיינו הרב המשפיע הוא העילה והתלמיד המקבל הוא העילול, או עדי"מ כח שביד הוא כח המתנועע והוא בהעלם וכשיוצא מכח אל הפועל דהיינו בעושה איזה דבר, הנה הכח המלוכב בדבר הזה הוא בחי' עילה כי זה פעולה אינו אלא מעט מזעיר מכח

שיש בידו לפעול כי בכח ידו יכולות לפעול פעולת הרבה עד אין חקר ולכן ג"כ הוא בדרך עילה ועילול, והנה בחי' עילה ועילול יש להעילול שייכות וערך לעילה גלל כן יש בה בחי' ריבוי ומיעוט שינוים והרבה התפעלות כי הוא מהות אחד עם השכל, לכן גם בתלמיד יש התפעלות שכלו מן הרב כי הוא עכ"פ שכל אחד עם השכל של הרב, והנה בחי' עילה ועילול יש להעילה ג"כ בחי' גבול לכן העילול יש לו שייכות וערך עם העילה ולהיות התפעלות להעילה מהעילול, כי אם שיהי' להעילה בחי' בלי גבול בוודאי לא היה העילול שום ערך ושייכות להתפעלות מזה לכן מוכרח להיות העילה בעל גבול כל דהוא, כי ערך ושייכות שייך לומר אף על טיפה מן הים הגם שהים אין לו מספר מהטיפין עכ"ז כשנחסר כטיפה אחת מהים הרי הים חסר אותה טיפה, והוא המיעוט וריבוי ושינוי והתפעלות, לכן מחמת שיש ערך להעילול וחלק אחד מני אלף מהעילה הוא פועל ריבוי ומיעוט ושינוי והתפעלות כי בלא זה היינו שלא יהי' חלוק ממנו אלא שהי' בדרך עילה ועילול בבחי' אין ערך אזי לא היה שום התפעלות להעילה מהעילול כמו אדם מבהמה, והוא מחמת שאין ערוך הבהמה לאדם, ועד"ז כשמסביר איזה שכל לתלמיד הנה השכל כמו שהוא בהרב בוודאי הוא ג"כ מוגבל וכל דבר המוגבל יש לו חלקים ע"כ כשמשפיע לתלמידו והתלמיד מקבל השכל הרי השכל שמקבל התלמיד הוא חלוק מהרב לכן הם מתפעלים, והנה כמו כן למעלה הוא בדרך עילה ועילול, וכמ"ש בזוהר אנת הוא עילת העילת כו' שכל שמים וארץ וכל העולמות הם רק בדרך עילה ועילול וזהו ממש כח הפועל בנפעל, וכ"ז הוא רק לדעת הפרדס, אבל האריז"ל מחולק בזה היינו שאינו בדרך עילה ועילול, כי בחי' עילה ועילול הוא ערך ויחוס זה לזה ופועל ריבוי ומיעוט ושינוי והתפעלות, ועוד שהוא בבחי' גבול, ובא"ס ב"ה כתיב אני הוי' לא שניתי והוא בלתי גבול, כי אתה הוא קודם שנברא העולם כו' ואין לו סוף וקץ ותכלה, אלא הוא בבחי' אור ומאור עד"מ אור השמש מהשמש שהוא זיו השמש שאין לו ערך עם השמש כי השמש הוא למעלה מן בחי' אור, וכן עד"מ התחכמות השכל שנקרא קלוג היינו הוא בבחי' התפשטות מעצם השכל כי עצם השכל הוא למעלה מבחי' התחכמות, אך כשרואה איזה דבר חכמה אזי נתפשט כח ההתחכמות מעצם השכל, וכל זה נקרא בלשון אור דהיינו אור מהמאור, ולדעת הפרד"ס נקרא בלשון השפעה כמים שיורדין ממקום גבוה למקום נמוך שהוא הדבר בעצמו קודם שירד ולדעת האריז"ל הוא נקרא בלשון אור שהוא ממילא מהמאור וכמו עד"מ ממתכות חס, יתחמם הדבר שמונח אצלו ממילא, ולא יהי' נחסר כלום מהחמימות שבמתכות, וגם יש משל רוחני בזה דהיינו מנפש בגוף כי מבשרי אחזה כו' כי הנה יש אדם עליון ואדם תחתון וכמו שהוא באדם התחתון כן הוא ממש באדם עליון, כי כמו שהנשמה ממלא את כל הגוף, כי הנה הנפש בעצמה אינו מחי' את הגוף רק הגילוי מהנפש דהיינו ההארה וזהו נקרא מההעלם לגילוי, דהיינו שהגילוי הוא ממילא מההעלם, וכח התנועה מהיד וכח הראיה שבעין וכח השמיעה שבאזן הוא ממילא מהנפש, וראי' לזה מגילגול המגולגל באבן

וכמ"ש ואבן מקיר תזעק כו' ואם הי' הנפש בעצמה מחי' הגוף האיך היה יכול להיות מגולגל באבן ולשאור כמו שהי' בתמי', אלא הנפש כשהוא מגולגל באבן נעשה כייף ואינו נשאר אלא עצם הנפש בלא התפשטות הגם כשיש מכה בעין ואינו רואה הוא ג"כ מחמת שאין התפשטות הנפש בשלימות כי הגילוי נכלל ובטל בהעלם היינו כח הראיה שבעין וגם כשחסר אבר או נקרר לו אבר אחד אינו חסר מעצם הנפש אלא הגילוי של הנפש אשר עד הנה מחי' את האבר הזה הוא נכלל בהעלם ולכן יכול להיות שהחיגר או הסומא יכול להוליד אדם שלום בכל אברים, ואם היה חיגר בעצם הנפש היה מוכרח להוליד בדומה לו והי' לו להוליד ג"כ חיגר או סומא ואנו רואים שאינו באים כן הוכרח להיות שהגילוי של הנפש הוא הוא המחי' ולא העצם, וע"כ מחמת זה יכול להיות אדם שלם וד"ל. ובכל הנ"ל יובן למעלה שהגילוי של הנפש מחי' את הגוף ולא עצם הנפש, ולכן בכח הראיה כשסומא עינו אינו יכול לראות מחמת שהתפשטות הנפש דהיינו הגילוי הוא בהעלם, וע"כ נקרא סגי נהורא היינו שהגילוי של עין נכלל במקור, וכן למעלה שהחיות של עולמות בי"ע הוא רק הגילוי מהעצמות והוא בדרך אור ומאור עדימ חיות הגוף מהנפש וע"כ נשתנה לפי מזוג הכלי של העין לראות והאוזן לשמוע וגם כח הראיה שבעין וכח השמיעה שבאוזן הם מגבילים את הגילוי כי בכח הראיה שבעין הנה בעצם הכח ההוא שבנפש היה יכול לראות הרבה אך העין הוא הכלי שמגביל את האור הראיה שלא לראות רק מעט, כך למעלה מלכות דאצילות שמחי' כו"ע אינו עצם המלכות רק הגילוי מעצם המלכות, אך זה הגילוי של המלכות נגבל בעולמות בי"ע וגם כל העולמות עולם לפי מה שהוא מקבל מיזוג ותכונתו, וע"כ יש מלאכים דבריהם שהם למעלה ממלאכים דיצירה, וע"כ כתיב שרפים עומדים ממעל לו היינו ממעל דשכינתו והם בחי' אברים דמלכא עדימ האבר שבאדם מגביל את החיות שבתוכו, כן למעלה הם מגבילים את הגילוי של המלכות כמו מלאכים סנדל מחלק רק שנה, שית אלפי פרס' כו' וזהו ממעל לו ממעל לשכינתא וד"ל. ומה שנקרא כח הפועל בנפעל אינו רק דרך שאלה והוא שם המושאל כי כח הפועל בנפעל הוא ערך ויחוס עם הפועל בעצמו, ובאמת בכאן אינו כו', כי אם היה הפועל בנפעל בערך ויחוס לא היה באפשרי להיות נכרא בעלי גבול כי א"ס הוא בלתי בעלי גבול אלא הוא בדרך אור וכלים, וזהו כי עמך מקור חיים באורך נראה אור, כי מקור חיים הוא מקור חיי החיים ומהוה את כל העולמות וזהו בחי' מלכות דאצילות, ולכן משה שהוא בחי' דעת שהוא איש אלקים דהיינו למעלה מבחי' אלקים וראה אור א"ס של מלכות דאצילות דהיינו התהוות החיות של בי"ע, ולא היה רואה החיות המהוה אותם בהגבלות הכלים, ע"כ כתיב וירא והנה הסנה בוער באש, כי סנה הוא היה בחי' בי"ע בוער באש, באש של מלכות דאצילות, ע"כ הי' מתמי' מדוע לא יבער הסנה היינו האיך יכול בי"ע להיות מוגבלת היינו להגביל אור גדול כזה, כי הוא ראה האור למעלה מבחי' בי"ע, לכן היה גדול תמיהתו מפני מה אינם בטלים במקורם, אך כנ"ל שאינו רק הארה דהארה ממלכות דאצילות

כנ"ל, אך אף עפ"כ צריך להבין שהקושי במקומה עומדת כי כו' מאחר שהא"ס המחי' ומהוה אותם מוכרח להיות הזיו ג"כ בכחי' א"ס, וא"כ האיך יכול להיות עולמות מוגבלים בבחי' כלים אך הנה מבואר בעה"ח שיש מסך בין ב"ע לאצילות ומי הוא המסך דהיינו מלכות דאצילות בוקע המסך ונעשה כתר לבי"ע, והוא עד"מ שתולין מסך בפני השמש והארה הבא דרך המסך הנה הוא אור חדש והוא הארה דהארה וזהו עד"מ כשמכין באבן החלמיש ויוצא אש מתוכה והוא הארה חדשה הנקרא אור של תולדה, כך עד"מ הארה זו היא אור חדש, ויש משל אחר לזה עד"מ כשרוצה להסביר איזה שכל לחברו והוא אינו יכול לקבל השכל כמו שהוא גדול אזי צריך להלביש השכל במשל וחידה שהוא דבר זר נגד השכל, אך מתוך המשל הזה יובן השכל אצלו ויוכל להיות בהמקבל הארה של השכל כמו במשפיע, כמו"כ למעלה המסך כי הנה כתיב ישות חושך סתרו יושב בסתר עליון היינו בראש חשוכה והדר נהורא היינו בכדי להיות התהוות מוגבלים צריך להיות בראשית חשוכה שהיא מונעת ההתפשטות ואח"כ נהורא שהיא הארה דהארה וזהו מלכות דאצילות בוקע המסך ונעשה כתר לנבראים והוא כמו כח נבדל שהוא נפרד מעצמותו וע"כ יכול להיות מוגבלים והוא הנק' מלכות שבמלכות דאצילות דהיינו משל למשל אם המקבל אינו מבין גם המשל צריך להמשיל לו משל אחר, וזהו וידבר שלמה ג' אלפים משל והוא מחמת עומק חכמתו לא היה יכול לקבלו במשל אחד, כי גם לזה המשל צריך עוד להמשיל משלים, כמו"כ המסכים המבדילים וכל עולם ועולם מקבל זיו והארה מעולם העליון עד שמגיע לשורשם למקורם והוא עד"מ באדם יש כח המדבר והדיבור בעצמו, והנה הכח המדבר הוא אחוז וקשור בעצמות היינו שיכול לדבר הרבה מאד אך כשגמר הדיבור אזי נעשה נבדל ונפרד, או עד"מ כשכותב איזה דבר הנה מתחילה הכח הכתיבה הוא אחוז וקשור בעצמותו כי בכח הכתיבה שלו מגלה חכמתו ויכול לכתוב הרבה כמה שרוצה אבל כשגמר מלכתוב אזי נעשה הכתיבה מובדל ונפרד כמו"כ למעלה כתיב ויהי האדם לנפש חי' דהיינו לרוח ממללא והיינו האותיות של העש"מ"א הם המחי' את כל הברואים אך הם עד"מ כמו הדבר שיצא כבר מפיו והם העשרה מאמרות ויאמר האלוקים תדשא הארץ או תצא הארץ כו', נפש ולכן אינו משתנה העולם שתמיד היא בשוה מחמת שהיא בכח הנפעל, והוא עד"מ כשזורק אבן כי בהעת שזורק אזי כח הזריקה נתאחד עם העצם הנפש ויכול לזרוק למרחוק הרבה כמו שהוא ברצונו אבל כשזורק האבן אזי לפי הכח שמלוכש בהאבן כך הוא נזרק אם רב או מעט, וזהו שכתוב בס"י שהאותיות נקראים אבנים דהיינו ב' אבנים כו', והוא ע"ד הנ"ל שמלוכש הכח של הפועל בנפעל, וזהו גל של אבנים דהיינו עד הגל הזה שהם בין איי לחל"א והוא גל של אבנים היינו שלא כסדרן בכדי להיות צרופי אותיות אשר יהי מאירים כמו משל לאור השכל כנ"ל, והאותיות אשר כסידרו הם צרופים ומסכים כפי ערך וכפי סידר ההשתלשלות כמו שינוי מהות השכל כנ"ל, וזהו ותמונת ה' יביט שאו מרום עיניכם כו' כנ"ל וד"ל.

ואכלתם* אכול ושבו והללתם את ה' אלקיכם אשר עשה עמכם להפליא וכו'. הנה יש להבין שרש כונת האכילה למטה באדם התחתון, בהיות ידוע שיש ג' עולמו' בריא' יצי' עשי' וכמ"ש לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו ובכל עולם יש מלאכי' ונשמות ובחי' נשמו' ומלאכי' דבריא' גבוהי' מנשמו' ומלאכי' דיצי' וכו' עד שבחי' מלאכי' דיצי' נק' רק בשם חיות ובהמו' לגבי מלאכי' דבריא' וכו' ועד"ז הולך ומשתלשל האור מעולם לעולם עד סוף העשי' ששם משכן הע' שרים להשפיע השפעות גשמי' דצי"ח כמארז"ל אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה שמכהו וכו' וכידוע שהמזל המגדל דצי"ח הוא היותר אחרון בהגשמה וגבוה מעל גבוה כו' וגבוהים עליהם עד שמגיע בשרש הראשון ברוחניות והוא בחי' מלאכי' דבריא' וכו' וד"ל.

והנה בחי' מזון המלאכי' דבי"ע הוא מה שנמשך להם אור אלקי בהגשמה והיינו מה שמשיגי' אלקו' ומתפעלי' באוי"ר שזהו להם כמו חיות ומזון גשמי לאדם התחתון כי זה הכח והעוז שיוכלו להשיג באלקו' בא להם האור ושפע מלמעלה כמו ירידת המזון להחי' חיו' גשמי וכידוע בפ"י נתון לבהמה לחמה כפירי' שואגי' כו' וכן ישקו כל חיותו כו' והכח היותר עליון בבחי' מזון זה הרוחני הוא בא במלאכי' דבריא' תחלה ואח"כ הולך האור ומשתנה מעילה לעילה עד מלאכי' דעשי' עד שמתהווה בחי' מזון גשמי למטה כמו הצומח דתבואה והטעם הוא כי ירד האור כ"כ בריבוא רבבו' השתלשלו' ע"י בחי' ממוצע' רבים מעולם לעולם שהן ריבוי המלאכי' כנ"ל עד שנתגשם ונעשה מזון גשמי וכו' וזהו דרך כלל אבל דרך פרט הנה ידוע דיש ד' חיות במרכבה דבריא' פני ארי' פני שור פני נשר פני אדם פני ארי' מבחי' החסד משם נמשך מזון לבחי' מדרגת החסד משום דפני ארי' להימין ופני שור אשר מהשמאל משם נמשך לבחי' הגבור' שבקו השמאל ולמטה מטה במרכבה דעשי' נמשך מהם שרש חיו' ובהמות גשמי' כמו הארי' והשור הגשמי ומבחי' פני נשר נמשך שרש העופות וכו'.

והנה כאשר האדם אוכל למטה איזה מאכל שהוא בחי' צומח וחי ששרש שרשם מבחי' פני שור דבריא' וכו' הנה להיות כי נשמת האדם שרשו הוא מבחי' פני אדם דבריא' שלמעלה מבחי' פני שור דבריאה כי כתיב ופני אדם לארבעתן שבחי' פני אדם כוללם יחד ומנהיג לכולם כידוע בזוהר ולא נחשבו רק כערך בחי' בהמה לגבי אדם למטה וע"כ אדם האוכל מאכל הוא מעלה לבחי' שרש המאכל שבבחי' פני שור ונכלל בבחי' פני אדם העליון דבריא' ודוקא באדם יש כח זה להעלות להיותו מבחי' פני אדם דבריא' שנק' בריח התיכון מדתו של יעקב כמאמרם ז"ל דיוקנו של יעקב חקוקה בכסא

(*) נעתק מבוך 1066, ושם אינו רשום יום אמירתו. ונמצא ג"כ בבוך 953 ושם רשום, דרוש יום ב' פ' חוקת'.

הכבוד כו' והגם שידוע דיש כח במאכל לחזק כחו' נפש האדם כענין חמרא וריחא פקחין וכן מאמר ר"נ עד דלא אכילנא בישראל דתורא כו' לפי שהשרש של המאכלי' הוא בבחי' התוהו שקדם לבחי' התיקון וכמ"ש ואלה המלכתי אשר מלכו לפני מלוך מלך לבנאי וכידוע אבל מ"מ בחי' אד"ם שהוא מבחי' מ"ה דתיקון הוא המברר למעלה אותם כי מ"ה מברר ב"ן כמ"ש במ"א וד"ל.

והנה כמו שהמאכלי' הגשמי' דעתה נחשבי' רק בחי' בהמה וחי' לגבי האדם מפני שגם בשרש שרשם במרכבה דברי'א נחשב פני שור ופני ארי' בחי' בהמה וחיה בלבד לגבי בחי' פני אדם שבמרכבה כך בעליות כל העולמו' כשיהי' בירור אחר בירור אזי גם בחי' הנשמו' דעכשיו דשרשם עתה למעלה בחי' פני אדם יחשבו רק בחי' בהמה וחיה לגבי בחי' הנשמו' דפני אדם שיהי' לעתיד בימות המשיח אחר שיהי' בחי' עליו' לכל העולמו' א"כ גם מה שעכשיו בחי' פני אדם כשיעלה ויבא למדרגה היותר עליונה לא יחשב שמה רק בחי' בהמה וחי' בלבד ויצטרך לבא שמה לידי בירור כמו שמתברר עתה פני שור ע"י פני אדם וכדאיתא בר"מ שבחי' פני אדם ופני שור יש בכל עולם ולפי ערך מעלת המדרגה יחשב פני אדם שבעולם התחתון רק בחי' פני שור בעולם שלמעלה הימנו וכיוצא בדוגמא זאת יובן זה גם בפני אדם דנשמות ממה שאנו רואי' למטה בכללנו נ"י דכתיב וזרעתי בית ישראל זרע אדם וזרע בהמה זרע אדם הן הנשמו' שבבחי' מוחין וזרע בהמ"ה הן נשמו' שכל עבודתם רק בחי' העשי' בפועל ממש ואין להם ידיעה בהשגו' אלקי' ולא בהתפעלו' אוי"ר וכו' ויש בזה הרבה חילוקי מדרגו' עד גם שיש בהם בחי' זרע אדם שנחשב לבחי' זרע בהמה לגבי הנשמו' היותר עליונו' בבחי' המוחין וכיוצא בזה יובן למשכיל למעלה בענין הבירור אחר בירור שיהי' לעתיד דהיינו הגם שכבר נתבררו פני שור ופני ארי' ונכללו בפני אדם הנה לעתיד יתבררו עוד הפעם להיו' כי יחשב אז פני אדם זה רק לבחי' בהמ' וחי' ויתברר ויוכלל בבחי' פני אדם שיהי' לעתיד כי בחי' הנשמו' דעכשיו יהי' רק כמו בחי' מזון ומאכל גשמי לגבי בחי' הנשמו' שיהיו לעתיד בבחי' פני אדם עד שיצטרכו ליכלל בהם כמו בחי' התכללו' המאכל הגשמי בנפש האדם עתה וד"ל.

ובזה יובן שרש ענין סעודת לוי'תן ושור הבר שיהי' לעתיד כידוע דלכאורה אין לזה הבנה למה יצטרכו או נשמו' הצדיקים לאכילה גשמי' כאכילת הדג לוי'תן או שור הבר כו', אך הנה הענין הוא דאכילה זאת איננה אכילה גשמי' כלל אלא אכילה רוחניו' והוא ענין בחי' הבירור השני שיהי' לעתיד אחר בחי' בירור הראשון כי הנה נשמו' של הצדיקי' שיהיו לעתיד יהיו גבוהי' הרבה במעלה ומדרגה גם מבחי' נשמו' דעכשיו עד שנשמו' דעכשיו יצטרכו לבא בהם בבחי' בירור ליכלל בנשמו' הצדיקי' דלעתיד כמו ענין הבירור דעכשיו בבחי' פני שור דמרכבה שנכלל בפני אדם דעכשיו כניל דהיינו כמו אכילת האדם למטה מזון מאכל הגשמי כו' וזהו ענין

מעתיקא להחיו' המתים וכדוגמא זאת יהי' לעתיד שמבחי' עונג הרוחני דעכשיו יחשב בחי' עונג גשמי מפני עילוי המדרגו' וד"ל.

וזהו ואכלתם אכו"ל, פי' מאכל שכבר נאכל תאכלו והענין הוא כי ענין בחי' האכילה הוא בחי' הבירור להיות מבחי' פני שור פני אדם כנ"ל ואמנם לעתיד יהי' בירור אחר בירור כנ"ל דהיינו שמבחי' פני אדם דעכשיו יתברר והוא נק' מאכל שכבר נאכל עד"מ וזהו ואכלתם לעתיד מבחי' נשמו' שכבר נבררו ונק' פני אד"ם והיינו כמו בענין סעודת לוית"ן ושור הבר כנ"ל וקאי על נשמו' הצדיקים שיהיו לעתיד ששרשם יהי' מבחי' סובב הכללי כנ"ל וד"ל.

והללתם את שם ה' אלקיכם אשר עשה עמכם להפליא וכו' פי' כי הנה בחי' אכילה דלעתיד יהי' בחי' עילוי אחר עילוי כנ"ל והיינו להעלות הנשמות דעכשיו בבחי' פני אדם דלעתיד שהן הנשמו' חדשות שיהיו נמשכי' מבחי' סובב הכללי שלמעלה מבחי' הקו והחוט כנ"ל והנה יש להבין הטעם לזה למה יהי' לעתיד נשמו' גבוהו' כאלה, אך הענין יובן בהקדים ענין הידוע בפ"י קול כלה שלעתיד דוקא ישמע קול כלה כי עתה בגלות צלותא בלחש ובחשאי דוקא וכו' והענין הוא כי ענין בחי' קול ידוע שהוא ענין המשכה מן ההעלם לגילוי עד"מ הקול היוצא מהבל הלב דרך הקנה לחוץ שהוא ענין יציאה מן ההעלם לגילוי והנה יש ב' מיני המשכות קול מן ההעלם לגילוי הא' מלמעלה למטה והוא הנק' בחי' אור ישר והב' בחי' המשכה מן ההעלם לגילוי מלמטה למעלה עד"מ המים הנובעי' מן הארץ מלמעלה למטה שהוא כמו הקול הנמשך מהבל הלב מלמטה למעלה וכיוצא בזה והוא הנק' בחי' אור חוזר כו' והנה ידוע דעתה בחי' המל' מקבלת מז"א וע"כ אין קול לכלה וכמ"ש הקול קול יעקב שהקול נמשך עתה מלמעלה למטה מן ההעלם לגילוי דהיינו מז"א שנק' יעקב למל' שנק' רחל כי בחי' דכר הוא בחי' המשפיע לנוק' אבל לעתיד שתתעלה המל' בכת"ר כנ"ל לפי שנעוץ סופן בתחלתן כו' אזי בחי' מל' יהי' למעלה מבחי' ז"א וכמ"ש אשת חיל עטרת בעלה היותה עולה בבחי' א"ח וממנה יבא ההשפעה לז"א וזהו מ"ש ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים אל הים הקדמוני פי' מירושלים שהוא בחי' מל' יבא אור השפע אל בחי' ז"א מלמטה למעלה כי בחי' הקול יצא מלמטה למעלה מבחי' ההעלם לגילוי כדמיון המים הנובעי' מלמטה למעלה והוא הנק' בחי' אור חוזר והוא הנק' קול כלה פי' קול היוצא ובא מן ההעלם לגילוי מלמטה למעלה מעלה בבחי' אור חוזר לקדמותו ומאחר שהאור חוזר אל הקדמות חוזר הוא אל בחי' עצמו המאציל הנק' קדמון לכל הקדומי' והיינו אל הים הקדמוני כו' והוא בחי' סובב הכללי שלמעלה מבחי' הצמצום בקו וחוט הנ"ל ולכך ימצאו לעתיד דוקא נשמו' גבוהות כ"כ שהן מבחי' עצמו' המאציל עד שגם בחי' פני אדם דעכשיו יחשבו לבחי' בהמ' וחי' לגביהם כו' משא"כ עכשיו שבחי' המל' מקבלת אין לכלה בחי' קול מצד

סעודת לויתן שלויתן זה יהי' נעשה מבחי' נשמו' דעכשיו וכמ"ש לויתן זה יצרת לשחק בו וכן שור הבר כי לא יהיו בבחי' הגשמה כדג ושור גשמי ח"ו אלא רק שהאורו' העליונים של ניצוצי הנשמו' דעכשיו יבאו בהם ויתלבשו בלויתן ושור כו' להיות בהם בבחי' חיו' גשמי בערך הנשמו' דלעתיד וכאשר הצדיקי' דלעתיד יאכלום יעלו אותן הניצוצי' כמו שיעלה האדם עכשיו למאכל ומזון הגשמי מטעם הנ"ל וד"ל.

אך הנה יש להכין איך יתכן להיות' שיהי' בחי' פני אדם דבריא' דעכשיו ששרשם בבחי' האצי' כמו נשמו' הצדיקי' דעכשיו שיחשבו לבחי' מזון גשמי כלויתן וכיוצא, אבל שרש הענין יובן בהקדם תחלה הידוע בסדרי ההשתלשלות דבחי' קו וחוט בלבד הוא שנמשך ומאיר מאור א"ס עד רגלי העשי' והוא הבוקע ועובר בכל ההשתלשלו' מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין כי הרי ידוע דבחי' י"ס האצי' כולם נמשך מבחי' הארת הקו הזה בבחי' אורו' וכלים וגם למעלה מבחי' האצי' כמו עקודי' נקודי' כו' ג"כ אינו אלא מבחי' הקו והחוט הזה אבל למעלה מבחי' הקו הזה הוא בחי' עצמו' אור א"ס שהוא בחי' אור פשוט בתכלית והוא למעלה מכל ההשתלשלו' דהיינו שהוא מובדל בערך גם מהיות בחי' מקור ושרש להשתלשלו' דאבי"ע להיות כי ידוע דא"א הי' להיות המשכת הקו והחוט הזה בלתי אם לא הי' בחי' הצמצום בתחלה הנק' בע"ח מקום פנוי באמצעיתו כו' כידוע ונמצא שבחי' הקו הזה הוא נמשך אחר הצמצום הזה ובחי' אור אור א"ס עצמו הוא למעלה מבחי' הצמצום ולכך בחי' אור א"ס עצמו נק' בחי' אור מקיף הכללי להקיף כללו' כל ההשתלשלו' הנמשך מבחי' הקו הזה בהשווא' א' מכל צד כדמיון העיגול הסובב כל מה שבתוכו כמ"ש בע"ח אבל הקו הוא בחי' מקור לכל הא"פ כו' והנה שרש כל הנשמו' דעכשיו הוא בבחי' התיקון דהיינו בבחי' האצי' מיחודי' דאוי"א וזוי"נ כו' ששרש כל זה אינו רק אלא מבחי' הקי' הנ"ל שהוא בא ונמשך אחר הצמצום אבל לעתיד הנה יתגלה למטה מבחי' עצמות אור א"ס שלפני הצמצום שהוא בחי' סובב הכללי שאין בו מעלה ומטה כו' ונשמות שיהיו אז יהיו מאירים מהארת בחי' סובב זה וע"כ ממילא לא יחשבו נשמו' שיצאו מבחי' הקו רק כמו ערך בחי' הצומח והחי לגבי בחי' האדם כי באמת אין כל ההשתלשלו' ערך לעצמות המאציל יותר ממה שאין ערך לחי וצומח לגבי האדם שהרי גם בחי' א"ק נק' אד"ם דבריא' וכל בריא' נבדלת בערך לגמרי מן הבורא כידוע דהבריא' יש מאין הוא וכל יש מאין אין לו לנברא ערך כלל וכלל עם הבורא כידוע וא"כ לפ"ז לא יפלא כלל וכלל על היות הנשמו' דעכשיו נחשבי' רק לבחי' מזון ומאכל לגבי נשמו' הצדיקי' שיהיו לעתיד והוא שרש ענין סעודת לויתן' (וכמ"ש במ"א בפ"י לויתן' שהוא בחי' יחוד או"א דאצי' דעכשיו שלעתיד יקראו רק בשם לויתן' כתענוג גשמי בלבד כי מה שנחשב בחי' עונג רוחני עכשיו יהי' לעתיד רק בבחי' תענוג גשמי וז"ש לויתן זה יצרת לשחק בו ודוגמא לדבר זה הנה אנו מוצאי' בחי' התגשמות העונג העליון גם עכשיו כמו במן שאכלו במדבר וכן טלא דנטיף

עצמה כ"א מה שמקבלת מבעלה וע"כ אמרו ז"ל במשנה הכלה הופכת פניה כו' שהופכת פניה מן המשפיע מפני הבושה אחר שמקבלת השפע מאתו וכמ"ש בזוהר דמאן דאכיל דלאו דילי' באיש לאסתכלא באנפוהי כו' וד"ל והיפך זה יהי' לעתיד כאשר לא תצטרך המל' לקבל מן המשפיע אלא אדרבה תאכל ותשבע גם מה שכבר נאכל ע"י הברורי' דז"א שנק' פני אד"ם וכמ"ש ואכלת"ם אכול כנ"ל שהוא ענין סעודת לוית"ן כו' וד"ל וזהו והללתם את שם ה' אשרי' עמכם להפליא, פי' להפליא היינו לעשות לבחי' פלא העליון שהוא בחי' כתר עליון כידוע והענין הוא כי מאחר שתתעלה המל' בבחי' א"ח למעלה מעלה בעצמו' המאציל הרי דוקא מצד בחי' המל' שהוא שרש כנ"י יומשך אור גם לבחי' כתר' עליון משום שנעוץ סופן בתחלתן ובבחי' סוף מעשה דוקא יאיר אור מחשבה התחלה וד"ל וזהו אשר עשה עמכ"ם דוקא להפליא לעשות לבחי' פלא וכמ"ש עושה פלא וכמ"ש ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים א"ל היום הקדמוני' דהיינו שבחי' ים הקדמוני' שהוא בחי' כתר' יקבל מבחי' מל' וזהו אשר יעשה עמכ"ם כלומר בשבילכם להפליא לבחי' פלא העליון להאיר אורו ביתר שאת כו' וזהו המשך הפסוק ואכלתם אכול בסעודת לוית"ן כנ"ל ואח"כ והללתם אשר עשה עמכ"ם להפליא הפלא ופלא כו' וד"ל.

דרוש בע"ה פ' חו"ב תקס"ז

להבין ענין כללות התפילה, כי הנה בתפילה יש ד' בחי' והם בחי' ד' עולמות אבי"ע והוא הנקרא בזוהר ד' תיקונין דשכינתא, והם מיטה וכסא שולחן ומנורה, והנה מתחילת התפילה עד ב"ש היא בחי' מיטה, ופסד"ז הוא בחי' שולחן וברכות ק"ש הוא בחי' כסא, ושמ"ע הוא בחי' מנורה. ולהבין כל זה הנה תכלית הבריאה הוא בגין לאשתמודעין לי' כמ"ש וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי' הוא אלוקים בשמים כו', וכתוב אתה הראת לדעת כי הוי' הוא אלוקים והנה יפלא הדבר מאד מפני מה צריך לידע במוח כי וידעת הוא בחי' ידיע במוח ומפני מה השבה בלב כמ"ש והשבות אל לבבך, כי הנה ידוע שישראל מאמינים בני מאמינים ואמונה היא למעלה מטעם ודעת והיינו בבחי' דעת וטעם להתבונן איך יהי' האמונה כי היא בחוץ יותר כמו שאנו רואים שאפילו פושע ישראל מוכרחין עצמם על קדושת השם כמ"ש בתניא שמאיר חכמה שבנפש והיינו הארת הכתר בחכמה שהוא למעלה מטעם ושכל כי מהשכל והטעם בנפש לא היה מוסר עצמו על

(י) כ"ה בכת"ק ואיצ"ל: אשר עשה עמכם.

קדושת השם וא"כ מפני מה צריך לידע והשבה בלב אדרבה הלא מצד הטעם והשכל בהבטל הטעם נתבטל המדה אבל מצד האמונה בוודאי יהי' בחזק יותר ויותר. אלא הענין כך הוא שבוודאי מצד האמונה כמו שהי' בנפש אם היה כן בגילוי בנפשו הי' יותר חזק וטוב מידיעה והשבה שהוא מצד הטעם אך כמו האמונה שבנפש היא אינו בבחי' גילוי רק בבחי' מקיף כמ"ש גנבא אפום מחתרתא רחמנא קרי' היינו אף שהוא יודע ויש לו אמונה בנפש מ"מ הוא עושה כל מה שלבו חפץ ע"כ צריך לידיעה במוח והשבה בלב דהיינו בתחלה שיקרב עצמו אל השכל מצד ההתכוננות וזהו ואהבת שהוא לשון ציווי כי הנה לכאורה יפלא הדבר האיך שייך ציווי על אהבה התלוי' בלב כי אהבה היא מצד הטבע ועתה יובן שזה היא מצד ההתכוננות שיתבונן במוחו תחילה, עי"ז נעשה רצון מצד הטעם ולא ישאר במוחו אהבת הטעם רק שיומשך אל הלב בבחי' גילוי היינו שיהי' הלב רואה השכל שבמוחו ולא שיהי' ההתכוננות כעין סגולה היינו כדי שיתפעל רק שיהי' ההתכוננות עיקר כי זה גופה כשמתבונן במוחו ונעשה השבה ללב זהו התגלות אלקות, כי יש הודאה וברכה הודאה היא במוח וברכה הוא בלב היינו שהלב רואה ומרגיש השכל וזהו אנו יכולין להבין ממילי דעלמא שמתחילה הוא מתבונן במוחו הרבה ואח"כ השכל שמתבונן בו שעה או שתיים מרגיש הלב ברגע אחת ובסקירה אחת ולא שיהיה התפעלות הלב במדות כי מדות הם בחי' אחרת ואינם מערך השכל, אבל הוא משיב אל הלב השכל שבמוח עצמו שיהי' הלב רואה ונרגש השכל עצמו שבמוח, כי הנה אהבה והשבה בלב הם ב' מצות נפרדים זה מזה והם ב' בחי' מלמעלה למטה כו' כי הנה באתערותא דלתתא אתערותא דליעלא, שלמעלה ג"כ יתגלה סובב כ"ע בבחי' ממכ"ע, וזהו בחי' שמ"ע דהיינו ח"י ברכאן דצלותא כי ברוך אתה הוי' אלוקינו היינו שיתגלה הוי' שהוא בבחי' סובב כ"ע בבחי' ממלא כל עלמין שהוא אלקינו, וזהו נקי כפים כו' אשר לא נשא לשוא נפשי הוא ישא ברכה מאת הוי', ברכה הוא בחי' המשכה מאת הוי' היינו בחי' סוכ"ע, אך אינו יכול האדם להמשיך בחי' אלוקית שבמוח להיות בלב בהתגלות הלא הוא מקושר בעולם הזה כי נפש האלוקית מוקף מנפש החיונית כי עץ הדעת טו"ר דהיינו הרע מקיף להטוב וכמאמר רשע מכתיר את הצדיק היינו שנפש החיונית מקיף את נפש האלוקית, לכן צריך להיות מקודם לב נשבר כמאמר לב נשבר ונדכה אלוקים לא תבזה דהיינו לשבור המקיף וע"י כן יכול להיות גילוי אלקות בתפילה כמו שמבואר במשנה אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש והוא הכנעה שקודם התפילה והוא המ"ש שיהי' לו קודם התפילה כי גילוי אלקות שבתפילת שמ"ע הוא לפי ערך הכבוד הראש שיהי' לו קודם התפילה, והוא מתחילת סדר התפילה עד ב"ש היינו הן גוים כמר מדלי' כו' שלא עשני גוי כו' וזהו בחי' מטה, היינו בחי' התחתונה ולמעלה הוא ג"כ כמו כן שמלכות נתעלה והוא מחצות לילה ולמעלה כמ"ש חצות לילה אקום להודות לך כי

דוד הוא בחי' מלכות דאצילות, כי חצות לילה נקודת רחל תחת המטה ומחצות לילה ואילך מלכות נתעלה מן ב"ע וכמ"ש הנה מטתו שלשלומה והוא ב"ע ואפילו צדיק גמור צריך לקיים המשנה כנ"ל, והנה מב"ש ואילך הוא בחי' שולחן ערוך ומסודר היינו בחי' * על השולחן והוא בחי' פסד"ז והוא בחי' העלאה והורדה בניגון, כי הנה יש ב' בחי' התבוננות דהיינו האחד הוא מעצמיות א"ס דהיינו להתבונן איך שהוא א"ס ולגדולתו אין חקר והוא נק' בחי' א"י ואור חוזר הרי ההתבוננות מהמנגד איך שכל העולמות הם זה כנגד זה כי מה שלמעלה ממנו הוא בחי' אין וכל העולמות הם כלא נגד א"ס בעצמו, והנה מצד המנגד יתפעל ביותר והוא בחי' כלות הנפש ממש, כי אור ישר הוא בחי' חסד וחסד הוא בחי' מים והוא בחי' קרירות, וגבורה הוא בחי' אור חוזר דהיינו מצד המנגד, והב' בחי' אלו הם במוח דהיינו דעת כי הדעת מתפשט במדות והוא כולל מחו"ג, והנה הב' בחי' אלו הם בעצמם בלב כמ"ש וידעת היום והשבות אל לבבך, כי וידעת הוא בחי' דעת והשבות אל לבבך היינו כי הלב כשרואה השכל אזי צריך להיות ג"כ ב' בחי' אלו ולא להיות מ"ש** כמ"ש איך שצריך להיות קודם התפילה, אך בכאן צריך להיות בשמחה, כי הענין הוא עד"מ שני אחים שהיו רחוקים זה מזה וכשנתראו פנים בפנים אזי הוא בחי' כלות הנפש וצועקין היכן היינו שניהם עד עתה וזהו בחי' גבורות והנה בחי' כלות הנפש שבשניהם הוא מצד המנגד היינו שהיו עד עתה רחוקים זה מזה והנה ההתפעלות היא אינו מהמנגד בעצמו רק שלא הי' כמו עתה שהוא כשבת אחים גם יחד עד"מ כשכובש מאדם איזה דבר שאוהב אותו הנה לפי האהבה כך היא הצער כשכובש ממנו והנה הצער אינו מהאבדה בעצמו רק ממה שאין לו נחת כאשר שהי' הדבר אצלו אך ההתבוננות שהוא מצד המנגד יותר גדולה כמשל משני אחים כנ"ל וכן צריך להיות התבוננות מצד המנגד של כל העולמות, דהיינו איך שהם בטלים לא"ס הנה ההתפעלות הוא מא"ס בעצמו רק שהוא ביותר כי הוא מהמנגד, והנה למעלה הוא ג"כ כך כשהמלכות דאצילות נתעלה מן בריאה יצירה ועשי' כמבואר בזהר קארי תדיר לנהורא עילאה ולא שכיך הסיבי עיניך מנגד שהם הרהיבוני א"ת הרהיבוני אלא הרחיבוני דהיינו דמוקדין ל' בשלהובי דרחימותא, רחימותא היינו אהבה סתם שלהובי דרחימותא הוא גבורה שבחסד, כי חסד סתם הוא בחי' מים היינו קרירות וגבורה שבחסד הוא בחי' תגבורת האהבה מצד המנגד וכמ"ש רשפיה רשפי אש שלהבת יה ומבואר בזהר שהי' עכשיו בגלותא כי בשעה שהי' בהמ"ק קיים היה בחי' זו"נ בבחי' פנים בפנים אז לא היה בחי' רשפי אש, אבל עכשיו בגלותא אזי בחי' רשפי אש מצד המנגד וזהו ואהבת בגמט' ב"פ אור דהיינו אור ישר ואור חוזר, וזה חדוה תקיעא בלבא מסטרא דא ובכ"י תקוע בלבא מסטרא דא וזהו חנוך תופר מנעלים והתוכף תכיפה אחת אינו חיבור, ומנעלים הם בחי'

(*) תיבה אחת אינה ברורה בכת"י.

(**) כ"ה בכת"י.

בי"ע כידוע וד"ל. והנה אחר כך הוא בחי' כסא היינו בחי' אימא מקננא בכורסייא והוא ברכות ק"ש היינו ד' רבתי דאחד היינו שצריך אח"כ לבחי' רצון שהוא למעלה מטעם ודעת והוא ד' רבתי כי מצד הטעם והשכל שהוא בפסד"ז הנה אחר התפילה יכול להיות כמו שהי' וע"י ק"ש יכול לבא לבחי' הרצון שהוא למעלה מטעם ושכל וזהו אמת ויציב שהוא הכל. הרצון, וט"ו דאמת ויציב הוא יתירות שמאמת האמת כי זהו הרצון של המשפיע שמאמת האמת של המקבל וזהו בחי' נשיקין והיינו יחוד יעקב ורחל שהוא בהכל הבריאה וזהו בחי' כסא כי אימא מקננא בכורסייא, ובחי' שמ"ע הוא סמיכות גאולה לתפילה הוא בחי' אדני בהוי' ונעשה יחוד הוא המשכה מסובב כ"ע לבחי' ממכ"ע כי מקודם הוא רק בחי' נשיקין, ואח"כ נעשה בחי' יחוד הוא המשכת מסכ"ע עצמו לממכ"ע וזהו בחי' מנורה דנהרין דהיינו להשים השמן בתוך הנר והנה למעלה הוא ג"כ כמו"כ כי הנה ידוע שמלכות דאצילות מתלבש בבי"ע והנה בתחלת התפילה היא בחי' היינו שעולה מן עשי', ואח"כ מן בחי' יצירה שהוא בחי' פסד"ז ואח"כ מן בריאה שהוא בחי' כסא אימא מקננא בכורסייא ושם הוא בחי' ד' רבתי שהוא כתר דמלכות ונעשה יחוד יעקב ורחל בהכל הבריאה כי יעקב יורד להיכל הבריאה לעשות זיווג עם רחל והוא בחי' נשיקין כי וישק יעקב לרחל היינו ששם בהיכל הבריאה נתגלה כתר דמלכות וזהו אלקים אל דמי לך למען יזמרך כבוד קארי' תדיר לנהורא עילאה ולא שכיך. והנה להבין איך שייך שם בחי' קארי' תדיר ולא שכיך מאחר שאיננו ב' דברים, אך הענין הוא שיש ב' מיני כבוד היינו כבוד נאצל וכבוד נבראה, עד"מ מבשרי כו' היינו שהרב מסביר לתלמידו איזה שכל הנה כמו שהוא בשכלו בוודאי לא יוכל להסביר לתלמידו רק צריך להשפיל שכלו כדיבורו והוא אינו כמו שהוא בעצם השכל הגם הדיבור גופה אין לוקח בשכלו כמו שהוא רק הקיצור ממנו וזהו נקרא יש ואין ויש, כי יש האחד הוא יש האמיתי היינו כמו שהוא בשכל של הרב, ואין הוא בחי' דיבור היינו שדרך בו עובר השכל במקצת והוא נקרא אין משני טעמים, האחד הוא מחמת שהשכל שבדיבור הוא בטל לערך השכל שבמשפיע, והטעם הב' הוא נקרא אין מחמת שהוא אין נגד המקבל דהיינו שהוא בחי' העלם היינו שאינו מקבל ממנו אלא מקצת, והוא עד"מ תהום ונהר ונחל, תהום הוא בחי' יש ראשון ונהר הוא בחי' שנגד התהום הוא כלי ונגד הנחל הוא בהעלם כי כשיוצא אינו יוצא אלא מקצת מהנביעה והוא בחי' אין והנחל הוא בחי' יש כך הוא למעלה כבוד נאצל הוא זעיר דבריאה והוא יש האמיתי, ואין הוא בחי' כתר ממלכות, כי לעולם ד' דברך ניצב בשמים כי דברך הוא כתר מלכות ניצב בשמים הוא זעיר דאצילות, כתר הוא מאחורי ת"ת דז"א, והיש הוא ט"ס דמלכות שירודות לבי"ע להחיות רוח שפלים והוא כח אלוקים שבהתחלקות הנבראים כמ"ש עיניך ברכות בחשבון הוא ק"ך צרופי אלקים והוא עד"מ שיש כח המדבר באדם כמ"ש ויהי האדם נפש חי' לרוח ממללא הוא כח הדיבור, וכח הדיבור שבעצם הוא בהעלם והוא בחי' אין מפני שהוא בטל לגבי העצם הנפש וגם הוא בחי' אין מפני שלגבי המקבל הוא בהעלם

שאינו תופס הכל במוחו, רק התפשטות מכה הדיבור כשנתפשט בה' מוצאות הפה ונעשה צירופים מצרופים שונים, כך הוא עד"מ למעלה במלכות דאצילות שמחי' ביי"ע הוא אינו רק ט"ס דמלכות, אבל כתר במקומו עומד וכמבואר בווהר בג' גוונים שבאור, כי גוון התחתון הוא אש תכלא כי ה' אלוקיך אש אוכלה הוא מפני שהוא מכלה ושורף העץ, ואש ב' הוא הלוּבן שבאש והוא העליון, והממוצע הוא אש סומקא והוא בחי' איו, והנה בתחילה צריך לבטל היש שהוא כח הפועל בנפעל לאין שהוא ט"ס דמלכות שיוּרד בהתחלקות צריך לבטל לאין שהוא כתר דמלכות, ואח"כ צריך לבטל כתר שהוא כבוד נברא לכבוד גאצל שהוא ביטול האין ליש האמיתי, והנה באתערותא דלתת אתערותא דליעלא דהיינו להמשיך למטה המשכה מכבוד גאצל לכבוד נברא כמו עד"מ שנר נככה בפני האבוקה ופעם יכול להדליק מפני האבוקה וכמו"כ תלמיד מחכים את רבו היינו מחמת העלאה גורם ההמשכה מפני שיש בתלמיד שכל של הרב במקצת ועי"ז ההעלאה היינו שמקשה לו איזה דבר קושי' אזי גורם ההמשכה להמשיך משכל הרב איזה שכל חדש מה שלא היה יכול הרב להשיג כשהי' בלבדו, וכן הוא עד"מ למעלה שמתחילה צריך לבטל ההתחלקות החיות שבזה העולם לגבי כתר דמלכות והוא ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, שהוא ג' עולמות ביי"ע שהוא שם כבוד מלכותו, וד' רבתי שבאחד הוא מאתוון רברבין, כי אתוון זעירין הוא בכח שם אלקים שבנפרדים, ואתוון רברבין הוא בועיר, ואח"כ צריך לבטל כתר דמלכות גופא לגבי זעיר דאצילות, ועי"ז ההעלאה גורם ההמשכה להיות נמשך מועיר דאצילות למלכות בבחי' ח"י ברכאן דצלוחא, ועי"ז ישא ברכה מאת ה' שהוא המשכה מסובב כ"ע לממלא כל עלמין ע"י ד' תקונין דשכינת' כנ"ל והם ד' עולמות כנ"ל לכן וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי' הוא אלקים דהיינו מסובב לממלא כנ"ל וד"ל.

בעזרה שבת פ' חוקת בלק

על כן יאמרו המושלים בואו חשבון, תבנה ותכוננו עיר סיחון. כי אש יצאה מחשבון להבה מקרית סיחון אכלה ער מואב, בעלי במות ארנון. הנה דרשו רז"ל המושלים אלו המושלים ביצרים בואו חשבון בואו ונחשב חשבוננו של עולם וכו'. להבין מאמר זה וגם להבין מארז"ל דכל העונה איש"ר בכל כחו קורעין לו גזר דינו של ע' שנה כו' הנה יש להקדים בענין ירידת הנשמה בגוף שירידה זו צורך עלייה היא כידוע ויש להבין מהו יתרון עליי' זאת הלא ירידתה הוא ממקום ומדרגה העליונה דהיינו בעמדה לפני ה' ממש כמ"ש באליהו חי ה' אשר עמדתי לפניו וירידה גדולה היא שירדה להתלבש

בחומר גופני בעוה"ז השפל והרוח תשוב אל האלקי אשר נתנה בצאת הנשמה מהגוף א"כ הרי תחזור למקום ומדרגה שהיתה שם קודם ירידתה בגוף ואיזה יתרון מעלה יש כאן בעלי"ז זאת אך הנה יש להקדים ענין הידוע בבחי' ממלא כ"ע ובחי' טוב כ"ע דהנה בחי' ממלא כ"ע הוא בחי' אור ושפע האלקי הבאה בסדרי ההדרגה בעולמות מעילה לעילה עד שמחי' ומהוה שמי' וארץ גשמים כי ידוע דיש עולם שנה נפש וכמו שיש חילוק מדרגות בגוף העולמו' מתחתון לעליון שכל הגבוה גבוה יותר רוחני ומופשט מן ההגשמה כך בחי' האור והחיות האלקי המתפשט בהם מאור א"ס הוא בא בהם בחילוק מדרגו' שבעולם העליון אור החיות שם במעלה ומדרגה העליונה כמו הנשמו' בג"ע העליון שנהניו מזיו וכו' ועד"ז הולך האור ומשתלשל בירידות המדרגות רבות מאד עד שבא האור האלקי בסוף עולם העשי' בצמצום גדול מאד והן אור חיות שמים וארץ והמזלו' הקבועי' בהם עד שגם אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל המכה ומגדלו והוא החיו' היותר אחרון כו' וכל זה סדר ההשתלשלו' בבי"ע מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין כמו בעשבי' הגדלי' מהמזל הוא הנק' בחי' ממלא כ"ע כידוע וע"ז אומר מחדש בכל יום מעשה בראשית פי' כי כתיב והחיות רצוא ושוב עד"מ החיות של רוח החיים שבאדם שהוא דופק בלבו בבחי' רו"ש דהיינו בבחי' הסתלקות לחזק למקורו ובחי' התפשטות להחיות האיברי' כידוע שמוזה באה סיבת הנשימה כו' וכן חוזר חלילה שמתפשט אחר שמתלק ומסתלק אחר שמתפשט וכדוגמא זאת נק' למעלה בחי' האלקי שבנבראי' בחי' רצוא ושו"ב וכמ"ש והחיות רצוא ושוב דזה קאי על כללות חיות האלקי שבעולמו' וזהו ג"כ בחי' מטי ולא מטי מן המאציל לנאצלי' וכמ"ש במ"א וד"ל. והנה סיבת בחי' רו"ש של החיו' לכך נמצא החיו' אלקי בבחי' התחדשות תמיד והיינו שאמר מחדש בטובו בכל יום מעשה בראשית. ומעתה יש להבין מהו לשון ממלא כ"ע אך הנה החיות אלקי שבכל עולם נק' נפש והוא כדמיון החיו' של הנשמה בגוף שלה שמתתרת היא בגוף והגוף מלבישה ומעלימה וה"ז כמו עד"מ המלך שיושב בחדרו סגור וצפון שהיכלו וחדרו מעלימו בלתי הגלות נגלות לשום אדם וכך למעלה בחי' אור וחיו' האלקי מאור א"ס ב"ה מלובש ונעלם בתוך כל עלמין ולכך נקראו בשם עולמו"ת מלשון העלם שהם מסתירי' האור האלקי ומעלימי' אותו לבלתי הגלות נגלות אך בחי' ההסתר וההעלם הזה הוא בא לפי ערך המדרגות של העולמו' מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין כנ"ל שבעולם היותר עליון כמו בג"ע דבריא' שמה אין ההסתר כ"כ אך בריבוי ירידו' המדרגו' מעילה לעילה עד סיום עולם העשי' כמו בעוה"ז השפל שלנו ההסתר וההעלם בתכלית החושך עד שנראי' השמים והארץ בבחי' גשם נפרד ממש בלתי בחי' ביטול כלל משא"כ למעלה מזה העולם החומרי הרי נא' וצבא השמים לך משתחווי' כמו גלגל השמש בשרשה שמתגלגלת ומשתחוהו כו' אבל הארץ וכל אשר בה שתחת השמש והרקיע הנה המה בחי' חומריים עבים וכו' ולכך לעתיד נא' כי שמים כעשן נמלחו והארץ כברד תכלה כי יכלו בחי' חומרי' שלהם ויתחדש אור בריא' חדשה

בחי' שמים וארץ חדשים בלתי חומריי' כ"כ כמ"ש כי כאשר השמים החדשי' והארץ החדשה אשר אני עושה עומדי' לפני כו' אשר אני עושה דוקא שלא יהיו מסתירי' ומעלימי' על אור האלקי המחי' ומהו' אותם כי גם בכלו' ההשתלשלו' נא' לעתיד שיתגלה כבוד ה' בלתי הסתר והעלם כלל וכמ"ש כי עין בעין יראו כו' ונגלה כבוד ה' כו' וכמ"ש במי'א וד"ל.

והנה כל זה פי' בחי' ממלא כל עלמין שפי' ממלא הוא בחי' אור וחיות המלוּבש ונעלם בעלמין כנ"ל אבל פי' סובב כל עלמין הוא מ"ש אני ה' לא שניתי בין קודם שנברא העולם ואחר שנברא כו' ומעלה ומטה שוין כו' שוה ומשוה קטן וגדול כמו עד"מ העיגול שאין בו מעלה ומטה כו' ולכך נקרא בשם סובב אך אין הפי' סובב שהוא סובב ומקיף מלמעלה בלבד ולא בא בעולמו' אלא גם שהוא בא באור ושפע בתוך כל עלמין איננו בא שמה בהתלבשות אור ושפע נגלית למקבלים אלא הוא קדוש ומובדל מהם ואיננו נתפס בגדר עלמין וכמאמר הקדו"ש בשמי"ם ובארץ פי' שהוא קדוש ומובדל גם בהיותו בשמים ובארץ ועל בחי' ממלא הוא שיש סדר והדרגה מעילה לעילה מרוחניו' וגשמי' אבל בבחי' סובב אין חילוק מדרגו' כלל בין עליון לתחתון אלא שוה ומשוה רוחניו' וגשמי' וז"ש כחשיכה כאורה כו' וזהו בשמים ממעל אין עוד ועל הארץ מתחת אין עוד וכן נא' אם אסק שמים שם אתה אציע שאול הנך וד"ל וזהו מ"ש גדול ה' ומהולל מאד שהוא בחי' ממלא כ"ע שמהולל ומשובח בחילוק מדרגו' רבות מאד בכל העולמות בריבוא רבבות עד אין מספר עד שגם הנבראי' הגשמי' דסוף העשי' אומרי' שירה וזהו כמאמר חי' העולמי' מלך משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול כו' אבל לגדולתו אין חקר הוא בבחי' סובב כ"ע להיותו בחי' עצמו' אור האלקי אשר איננו נתפס ומתלבש בעלמין בחילוקי מדרגו' ולכך לגדולתו העצמי אין חקר דהיינו בבחי' א"ס כי כמו שהוא בעצמו א"ס כך לגדולת עצמותו כבי' אין לה חקר ואין לה סוף כו' וד"ל. וזהו ענין תכלית ירידת הנשמה בעוה"ז בחומר גופני.

כי הנה עיקר כללו' עבודת ה' בתורה ומצות הוא כדי להמשיך בחי' סובב כ"ע הנ"ל לידי בחי' גילוי דהיינו בחי' עצמות אור א"ס שאינו בגדר עלמין שיהי' שורה ושוכן ומתגלה בתוך כל עלמין וזהו דוקא ע"י מצות מעשיו' בעוה"ז דוקא ולזה ירדה הנשמה בגוף וזהו תכלית ירידת הנשמה בעוה"ז בחומר גופני. וביאור ענין זה הנה המצות נחלקו לב' אופני' הא' מ"ע והב' מל"ת בבחי' מ"ע הוא המשכת הקדוש' ולהגביר הטוב כו' וע"י מצות ל"ת הוא להפריד הרע מן הטוב ולאכפייא לסט"א שלא יהי' להם שליטה ואחיזה בקדוש' כו' בהיות כי זלע"ז עשה האלקי' ויש היכלות מכחו' הטומא' שמשפיעי' כל דבר רע כמו מחשבו' זרות מתאו' גופניות אשר לא לה' המה נשפעו' מהיכלו' הטומא' והקליפו' שבזלע"ז ששם משכן השרים דקליפ' נוג"ה כו' וכד אתכפיא סט"א אסתלק יקרא דקודב"ה בכולהו עלמין, פי' עלמין' היינו בחי' היכלות כמו ההיכל שמתעלם בו המלך בישובו בו כך בחי' היכלות

ועולמו היינו בחי' התעלמו' והתלבשו' אור אלקי מלשון העלם והסתר ולכך נק' עולים וכד אתכפיא בחי' ההעלם הזה האחרון שמוסתר ונעלם בתכלית והיינו כמו בהיכלו' הקליפו' ששם ההסתר בתכלית אזי אסתלק יקרא דקודב'ה פי' שנגלה בחי' סובב כ"ע שנק' קדב'ה לשון קדוש ומוכדל בכל עלמי'ן והיכלות מבלי יעלימו ויסתירו אור האלקי כלל וכלל וזהו לשון אסתלק מלשון התרוממות כו' וזהו דוקא ע"י אתכפיא סט"א למטה דוקא והוא ע"י שבירת כח תאוה גופני' שע"ז נקרע בחי' המסך דקליפ' המסתיר והמעלים וממילא נתגלה ונתרומם אור אלקי מבחי' סובב כ"ע בתוך כל עלמי'ן והתרוממו' והתנשאו' זאת היינו שלא יהי' האור בבחי' התעלמות והתלבשו' בעלמי'ן והיכלו' כלי וכל זה נעשה ע"י האדם בהיות כי יעקב חבל נחלתו כמשל החבל כשמתנענע למטה מתנענע גם למעלה בראשו כו' כך ע"י התעוררו' גיצוץ האלקי למטה לצאת מחומר תאוות הגופנית כך יתעורר למעלה ואתכפיא סט"א למעלה ע"ז עד רום המעלות ואסתלק ע"ז יקרא דקדב'ה בכולהו עלמי'ן וד"ל.

וזהו ענין העונה אמן יש"ר בכל כחו כו', פי' שמה רבא היינו בחי' סובב כ"ע הנ"ל כמו קודם שנברא העולם הי' הוא ושמו' בלב"ד בבחי' א"ס כו' ויהא בחי' סובב כ"ע הנק' שמה רבא מברך בהתגלות בג' עולמו' ב"ע כמ"ש לכבודי בראתיו יצרתיו כו' מן ההעלם לגילוי ולא יסתיר כלל בחי' ההעלם וההסתר של העולמו' וכנ"ל בפ"י אסתלק יקרא דקדב'ה בכולהו עלמי'ן וזהו לעלם ולעלמי עלמיא שהן ג' עולמו' דבי"ע בכלל ודרך פרט בכולהו עלמי'ן כו' וד"ל.

וזהו על כן יאמרו המושלים בואו חשבון בואו ונחשב חשבוננו של עולים, פי' המושלים אלו המושלים ביצרם לאכפייא לסט"א כנ"ל בשבירת תאוה הגופנית בסור מרע במחשבה דו"מ וגם בראי' ושמיעה כו' וכמ"ש ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם כמו להיו' עוצם עיניו מראות ברע בהסתכלו' וכו' ובמעשה כמו שאמרו קדש עצמך במותר לך וכיוצא בזה וע"י אסתלק יקרא דקדב'ה להיו' גילוי סובב כ"ע בתוך ההעלם וההסתר שבכולהו עלמי'ן כנ"ל וזהו ע"כ יאמרו המושליים ביצרם דוקא בואו ונחשב חשבוננו של עולים פי' עולם מלשון העלם והסתר כנ"ל ואומרים נחשב חשבון ירידת הנשמה לעוה"ז בגוף החשוך שבחי' תכלית הירידה הוא לצורך עליי' והיינו כדי להיו' אתכפיא סט"א שבוה יסתלק יקרא דקדב'ה כנ"ל וד"ל.

תבנה ותכונן עיר סיחון כו', דהנה ארז"ל סיחון סיחה נאה כו' והוא התפלה שנק' שיחה כמ"ש ולפני ה' ישפוך שיחיו כו'. ויש להבין למה נק' התפלה בשם שיחה אך הענין הוא דפי' שיחה הוא מענין הסחה והזזה ממקום אל מקום אחר כמו כאשר יפרש השוחה לשחות כו' וכיוצא בזה

וכמו פי' היסח הדעת שניתק וניזו והוסח ממקומו וכך הוא ענין התפלה בהיות שעיקר הבקשה בתפלה היינו שיתגלה בחי' טובב כ"ע להיו' מתלבש תוך כל עלמין כנ"ל וזהו שאנו אומרי' יהי רצון כי הוא ית' למעלה מן הרצון כו' וכדי שיהי' לו בחי' רצון בברכו' ש"ע כמו גואל ישראל מברך השנים וכיוצא היינו ג"כ ענין הסחה והזזה ממקום למקום כי מצד עצמו לאו דאית לי' מכל אינון מדו' כלל והוא ית' נעתק ויורד ממקום מדרגתו העצמי שלמעלה מן גם בחי' רצון להיו' לו רצון בהמשכו' כו' ואתדל"ע זאת בתפלה נק' שיח"ה מלמעלה למטה וזה בא ע"י אתדל"ת כי רוח אייתי רוח כו' והיינו ע"י צעקה בצר לו וכמ"ש לפני ה' ישפוך שיחו' במס"ג מעומקא דלבא כו' וזהו תבנה ותכונן עיר סיחון פי' שיחה נאה שהוא שרש ענין התפלה שנק' שיח"ה נאה כנ"ל והיינו ע"י שמושלים ביצרם וחושבי' חשבוניו של עול"ם כנ"ל וד"ל ומה שאמר תבנה ותכונן כו' הענין הוא כי בתפלה מועיל דוקא צרופי אותיו' הדיבור כי פי' שיח"ה ע"ד הפשט הוא הדיבור ועיר סיחון שיחה זאת תבנה ותכונן בתפלה מלמעלה למטה כמ"ש אד' שפתי תפתח כו' כמ"ש במ"א וד"ל. והנה פי' סיחון שיחה נאה יתפרש ג"כ בתורה בצרופי אותיות שבה. דהנה דוד ע"ה אמר מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחת"י כו'. פי' שצרופי אותיו' שבתורה הן במקרא הן במשנה הן בהלכו' ואגדות נק' בחי' שיחה ע"ד הנ"ל שהוא ענין הזזה והסחה ממקום למקום בהיות שהאותיות שבה הן הן בחי' שער רישי' כעמר נקא וכמ"ש קווצתיזו תלתלי"ם וארז"ל ר"ע הי' דורש על קוץ וקוץ תלי תלים של הלכות כו' כי עד"מ השערו' הנמשכו' מן הראש שהן בוקעין ויוצאי' ממותרי המוחי' ועיזו נמשך הארה מן המוח כך ע"י ההלכו' נמשך בחי' הארה מן המוחי' העליוני' דחכמ' עילא' וזהו מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחת"י פי' שיחה והזזה מפני שנמשך גילוי אור א"ס ע"י צרופי אותיו' שנק' שער רישי' כו' ועיז אמר ג"כ תבנה ותכונן עיר סיחון שהן צרופי אותיו' שבנינם הוא ע"י התנאי' שנק' בונים כמ"ש ורב שלום בנייך א"ת בנייך אלא בונייך שעוסקי' בבנינו של עולם וד"ל.

כי אש יצאה מחשבון, להכה מקרית סיחון, פי' באש הנה יש ב' בחי' הא' שהאש שורף ומכלה העצים והב' אש שלהבת העולה למעלה מלבד מה שהוא מכלה ושורף כו' והנה ע"י המושלים ביצרם לאכפייא לסט"א ובאי' לחשבוננו לחשוב חשבוניו של עולם כנ"ל אש יוצאה מחשבון זה לשרוף ולכלות הרע לאכפייא ולאתהפכא חשוכא לנהורא והיינו כי א"ש יצאה מחשבון כו' ואמנם מקרית סיחון שהוא בחי' שיחה נאה בצרופי' אותיו' דתפלה ותורה יוצאת להכה ואש שלהבת י"ה מלמעלה לעורר את האהבה למטה כרשפי אש שלהבת העולה מאליה כמ"ש רשפי רשפי אש שלהבת י"ה כו' וביאור הדבר הנה ידוע שיש ב' מיני אתדל"ע הא' כמים הפנים הבאה אחר אתדל"ת דוקא ויש אתדל"ע שבאה מלמעלה לעורר אתדל"ת והוא בחי' אהבה עליונה ברשפי אש הנק' שלהבת י"ה דוקא שמושך לבן של ישראל

לאביהם שבשמים כו' וכמ"ש אהבת עולם אהבתיך ע"כ משכתיך חסד והמשכת זאת האהבה בנפש נאה יותר מכדי שאת הנפש בכח עצמותה כו' כי להבהי זאת נק' שלהבת י"ה בחי' גילוי אור א"ס ממש בנפש והוא הנק' נשיקין כפוליים כי בחי' נשיקין למעלה הוא בחי' אתדבקו רוחא ברוחא דוקא ויש ב' מיני התדבקו' א' אתדל"ת שגורמת אתדל"ע ואח"כ אתדל"ע לעורר אתדל"ת ונק' נשיקין כפוליים כי רוח אייתי רוח ואמשיך רוח וכשם שרוח המקבל מעורר רוח המשפיע כך רוח המשפיע מעורר רוח המקבל וזהו עיקר ענין נשיקין שהוא אתדבקו' רוח המקבל ברוח המשפיע ורוח המשפיע ברוח המקבל וכלול כ"א מב' רוחו' כמ"ש בכתבי האריז"ל וד"ל וזהו ימין ושמאל תפרוצי פי' ימין מקרבת וימינו תחבקיני היינו בחי' להבה שיוצאת מקרית סיחון בחי' סיחה נאה דתפלה ותורה שבאה אחר שמאל דוחה שהוא בחי' חשבון של המושלים ביצרים לעולם ירגיז אד"ם יצ"ט על יצה"ר כו' וזהו ימין ושמאל תפרוצי שמאל דוחה וימין מקרבת והיינו כי אש יצא' מחשבון שמאל דוחה ולהבה מקרית סיחון ימין מקרבת וד"ל.

אכלה ער מואב, בעלי במות ארנון, פי' ער לשון שונא והיה עריך והשמדתי ערייך ובחי' מואב הוא בחי' חכמ"ה שהוא זלעז' דחכמ"ה דקדוש' והענין הוא כי בחי' ההתחכמו' בעניני גשמי' שלצרכי גופו אע"פ שהותרה לצורך כמ"ש ואספת דגנך כו' אבל אין זה אלא הפועל המעשה בלבד וכמ"ש יגיע כפיך כי תאכל ולא יגיעת המוח בהתחכמו' יתירה והמתחכם ביותר בעניני פרנסה ע"ז נא' לא לחכמים לחם כו' ודוקא על יגיע כפיו אמר אשריך בעוה"ז וטוב לך לעוה"ב אבל ההתחכמות בתחבולו' נק' מוא"ב בחי' חכמ' שלעומת חכמ' דקדוש' שנק' אב כמ"ש שמע בני מוסר אביך כו' ואמנם ע"י אש שיצא' מחשבון הנ"ל ולהבה מקרית סיחון הנ"ל אכלה ע"ר מואב שנאכלה ונתהפכה קליפ' חכמ' דקדוש' שנק' מוא"ב ונק' ער כי כל מנגד הוא בחי' שונא כידוע וד"ל.

בעלי במות ארנון, פי' ארנון יש בקדושה ונק' נחל ארנון וזלעז' יש ארנון בקליפה דהנה תיבת ארנון הוא ארוין ונוין פשוטה בתוס' בא לחבר הארון עם הנוין ובקדושה היינו ארון הברית שבו הלוחו' כללות התורה ואורי' מח"ע נפקת והנוין בתוס' מחבר האור בכלי שהוא הארון והלוחו' וזהו בקדוש' וזלעז' חכמ' באור וכלי הנה ארנון בנוין פשוטה הוא הממוצע המחברם כו' וזה מ"ש כי ארנון גבול מואב בין מואב בין האמורי פי' בין בחי' מואב שהוא חכמ' בין האמורי שהוא בחי' הדיבור כו' והנה בקדוש' החכמה נק' כח מ"ה בחי' ביטול וכמ"ש משה ונחנו מ"ה אבל החכמה בחי' יש ודבר מורגש דוקא בבחי' הגסות והפירוד ונק' במו"ת ארנון וזהו אכלה ע"ר מוא"ב לבחי' אור חכמ"ה עצמה הנק' מוא"ב ואח"כ גם לבעלי במו"ת ארנון

המביא וממשיך חכמ' בכלי הדיבור ונק' במו"ת ע"ש בחי' הגסו' והפירו"ד כו' ולעתיד שיבוער רוח הטומא' כו' יבוטלו כל גסותם וכמ"ש ונגלה כבוד וראו כל בשר כו' ונשגב ה' לבדו ביום ההוא וד"ל.

בעזרה

להבין שרשי הדברים הנ"ל. הנה מבואר בפע"ח שכל עיקר ענין מעשה המצות הוא רק בשביל להוסיף אור באצ"ו כו' ולהבין ביאור זה יש להקדים ענין הברורי', דהנה כל עיקר התורה והמצות הוא כדי לברר ברורי' כמ"ש להכדיל בין הטמא לטהור כו' והבירור בא בשני אופני' הא' לברר הטוב וכו' והב' להפריד הרע וכו' ולהיות כי עפ"י סדרי ההשתלשלו' יש תערובו' טו"ר בכל הדברי' מחמת עה"ד טו"ר כו' ע"כ צריך שיבא האור ממקום גבוה לברר וזהו הטעם שבחכמ"ה דוקא אתברירו' והענין הוא כי כל ההשתלשלות בא בבחי' מדה וגבול בכל העולמו' דאבי"ע עפ"י מאמר קו המדה שהוא בחי' בוצינא דקרדנותא כידוע ומסיבת זה ברוב ההשתלשלו' שנתמעט האור במיעוט אחר מיעוט עפ"י קו המדה עד שמתהווים עולמות בהגבלה והגשמה גמורה מפני עוצם ההסתר וההעלם וכו' ולכן נק' עולם מלשון העלם אך הנה בבחי' חכמ"ה אתברירו' להוסיף אור יותר מכפי המדה בכדי שיבורר הטוב מן הרע כנ"ל כי כל בירור והעלאה א"א להיות כ"א כשנא בתוס' אור הבא ממקום העליון ביותר מכפי הצמצום וההסתר כו' וזהו שאמרו ע"כ יאמרו המושלים המושלים ביצרים בוא"ו חשבון בואו ונחב חשבוננו' של עולם פי' המושלי"ם ביצרים משום דזהו ענין הברורי' לאכפייא לסט"א ולא הפכא חשוכא לנהורא כו' כידוע וכדי שגם בחי' ההגשמה היותר תחתונה תתהפך מחושך לאור צריך לבא האור ממקום הגבוה ביותר וזהו בואו חשבון' לברר בחכמ"ה שבתורה שנמשכה מלמעלה מן סדר ההשתלשלו' הבא במדה וחשבון וזהו בואו ונחשב חשבוננו' של עולם כו' להוסיף אור יותר מכפי המדה וד"ל. ויובן דבר זה בתוס' ביאור כמשל ההולך בחושך שצריך לתוס' אור יותר מן ההולך במקום שאינו חושך כ"כ שהרי בעוצם תגבורת החושך והאפילה כמו באישון לילה צריכי' להדליק נרות ואבוקות בריבוי יותר מכפי המדה להדליק במקום שאינו חושך כ"כ ומכ"ש אם המקום עמוק בארץ מאד כמו מרתף עמוק שמלבד החושך הנה ההבל שם מכבה האור להיותו הבל ואויר מגושם מעפר הארץ שבעומק החונק גם הבל הנשימה שבאדם כידוע הנה אז צריכי' להדליק שם אבוקות גדולות שיתגברו על ההבל המגושם לבלתי יכבה כי אור מועט יכבו אבל לא אור גדול וכך יובן הנמשל למעלה דאע"פ שעפ"י מאמר קו המדה הנ"ל נמדד אור בכל עולם כפי הכלים שהם במדה נכונה אבל בהתחברות להם בחי' גסות החושך

דקליפו' המסתירי' ומעלימי' אותם עד שנמשל כדמיון אויר המגושם המכבה האור אזי צריך להוסיף אור בכל עולם בכדי שלא יכבה אור שלהם וא"כ מובן שכל שהאור ירד יותר למטה בהשתלשלו' מבחי' קו המדה הנ"ל יותר צריך שם לתוס' אור כו' והנה כל זה לא בבחי' רע גמור לאכפייא לסטיא ממש אלא גם לבחי' הביטול במציאו' שנתמעט בירידות המדרגו' ברוב ההשתלשלו' דבי"ע שהרי נא' ומשם יפר"ד כו' וכל שיורד האור במיעוט והעלם ביותר יותר נתמעט שמה בחי' הביטול ונרגש יותר ליש ודבר מה כו' שהרי ערך בחי' ביטול במציאו' לפני מלך ב"ו ג"כ תלוי בערך הקירוב והריחוק כידוע וגם למעלה כל שנתרחק האור אלקי לבא בבחי' ההעלם ביותר יותר יתמעט שם בחי' הביטול ויתגבר שם בחי' היש והוא בחי' הפירוד עד שבסוף העשי' יש בחי' פירוד גמור כענין יודעי' את רבונם ומתכוונין למרוד כו' וכיוצא ובכל עולם לפי ערך מעלתו וקרבתו לגבי בחי' אור אלקי הנמשך בקו המדה כך ערך מעלתו ומדרגת בחי' הביטול שלו כו' והנה כדי שיבא בחי' הביטול בכל עולם יתר מכפי המדה שלו עפ"י גילוי אור קו המדה צריך דוקא שיבא שמה האור בתוס' וריבוי יותר מכפי מדה הראשונה כו' ולפ"ז בהתבררו' היותר אחרון כמו בסוף עולם העשי' ששם בחי' הפירוד יותר שם יאיר האור בתוס' מרובה מעולמו' העליוני' ממנו והיינו ענין המאמר דכד אתכפיא סטיא אסתלק יקרא דקודב"ה בכולהו עלמין פי' אסתלק יקרא שניתוסף האור בתוס' מרובה על העיקר מטעם הנ"ל אבל בבחי' בירור האחרון שם ניתוסף האור ביותר וא"כ אסתלק יקרא דקודב"ה בעוה"ז השפל ע"י ברורי' הגשמי' בסור מרע ועשה טוב כנ"ל וכמו במצות ל"ת ומ"ע יותר מבכל העולמו' (אך עתה אין הוספת האור רק בבחי' ההעלם ובאצי' בלבד הוא בגילוי כמו שאמר להוסיף אור באצי' אבל לעתיד יתגלה האור הזה הנוסף כמעשה המצוה גם כבי"ע כי מעשה המצו' מלוכש בלבושי' גשמי' ולעתיד יבורר הלבושי' וכתוב ולא יכנף עוד כו' וכמ"ש במ"א בפי' מצוה שהוא בחי' שם הוי' וה' וצדי"ק נתחלפו באתב"ש) והנה זהו עיקר בחי' התיקון דהנה בחי' התוהו היינו שהאור הי' בריבוי והכלי במיעוט וע"כ לא יכלו הכלי' לסבול האור ונפלו ונשברו והתיקון הוא בריבוי הכלים פי' שנתחלק אותו האור הרב לחלקים רבים בריבוי כלים רבים ואמנם לפ"ז הרי האור בא במיעוט בכל כלי והי' האור מתעלם לגמרי בכלי המעלים האור אשר לזאת ניתנו המצות שיאיר האור האלקי בתוס' מרובה בכל כלי ע"י מעשה המצוה ולא יעלים הכלי לאור כלל והוא ע"י הברורי' שבמעשה המצות כנ"ל (והיינו לעתיד דוקא ולא עתה כי עתה גם מעשה המצו' הם בחי' כלים ולבושי' לאור).

תבנה ותכונן עיר סיחון סיחה נאה כו'. הנה התפלה נק' צלות"א בתרגום ובדניאל ומצלא ומודה וכ"ה בגמ' ובזוהר והוא מלשון הטייה כמו אצלי אצלווי גבי הדכת תבלין שצריך להטות המכתשת כידוע וכן לא תטה משפט התרגום לא תצלי דיני ויטו משפט וצלו דינא וגם התפלה

הוא בחי' הטייה ולכך נקראת צלות"א והענין הוא כי בחי' כת"ר העליון דאצי' הוא בחי' ממוצע בין המאציל לנאצלי' כי יש בו מבחי' אחרונה שבמאציל והוא מבחי' מל' דא"ס וגם הוא שרש וראש לנאצלי' וכידוע דבחי' הקו והחוט ג"כ נמשך מאור א"ס עצמו ע"י בחי' הצמצום בתחלה והוא הנק' מקום פנוי וחלל ריקן כו' וא"כ בחי' אור א"ס' שלפני הצמצום נק' בחי' טובב הכללי והקו והחוט הנמשך ממנו ע"י צמצום אינו אלא הארה בעלמא וכמ"כ מבחי' הקו והחוט כשנעשה כת"ר לנאצלי' כו' וזהו הנק' בחי' הטייה שמטה ונמשך מלמעלה למעלה ע"י בחי' צמצום מאור א"ס עד שיהי' בחי' ראש ושרש לנאצלי' הנק' כת"ר והוא בחי' רצון העליון כידוע וזהו שאנו אומרי' יהי רצון בכל תפלה ובקשה כי פי' יהי רצו'ן היינו שיומשך מאור א"ס שהוא למעלה מן הרצון שיהי' לו בחי' רצון להאציל או רצון לברוא כו' וכענין שאמרו ז"ל ברי' כה"ג שראה בחי' כת"ר דבריא' שנעשה מבחי' מל' דאצי' כמו שמבחי' מל' דא"ס נעשה כת"ר לאצי' כידוע שאמר לו ישמעאל בני ברכניי א"ל יהי רצו'ן מלפניך שיכבשו רחמך את כעסך כו' וזהו ג"כ בחי' הטייה ממהות למהו' דהיינו ממהות האצי' להיות רצון לבריא' כו' אחר שאין ערך בין בריא' עם האצי' וכמ"כ אין ערך בין האצי' לגבי המאציל כו' וע"כ נק' בחי' הטייה והמשכה זאת ממאציל לאצי' ומאצי' לבריא' בבחי' הכת"ר בשם תפלה שנק' צלות"א מלשון אצלי אצלווי כנ"ל עד"מ הטיית המכתשת שמטין אותה למטה כו'. והנה בחי' הטייה הנ"ל הוא הנקרא בשם שיחה כמ"ש בתורה כל היום היא שיחת"י כנ"ל כי בתפלה נא' ג"כ שיחה וכמ"ש ויצא יצחק לשו"ח בשדה כו' והענין הוא כי פי' שיחה מלבד ענין הדיבור הוא ג"כ ענין הזוה ממקום למקום והוא הנק' הסחה ג"כ כמו היסח הדעת כלומר שניתק וניזו הדעת ממקומו כו' ובחי' ההסחה וההזוה הוא הנק' שוחה כמו השוח"ה לשחות דהיינו ההשטה במים מפני שניזו ממקום למקום נק' שוח"ה וכידוע וגם כאן הנה פי' שיחה נאה שאמרו ז"ל בפי' עיר סיחו'ן הענין הוא בתורה כמו בתפלה שנק' שיחה מטעם הנ"ל וכמ"ש כל היום היא שיחת"י והענין הוא דכמו בתפלה ענין ההסחה וההזוה היינו מה שבחי' מל' שבעליון נעשה בחי' כת"ר לתחתון כענין יהי רצון כנ"ל כך גם בתורה הנה אמרו ז"ל בס' הבהיר דוד היה מחבר תורה שלמעלה בהקדב"ה וזהו ענין עוסק בתורה לשמה פי' לשם התורה והענין הוא כי פי' תורה שלמעלה היינו בחי' חכמה שלמעלה כי נובלות חשי"מ תורה והרי הוא המדע והוא הידוע ונק' חכים ולא בחכמ' ידיעא וכדי שיהי' נמשך אור החכמה עד שנק' חכיים צריך להיות ע"י המשכת אור א"ס ע"י בחי' הקו והחוט הנ"ל והמשכת אור א"ס בחכמה הוא קיום חיות אורה תמיד וע"כ בלומד דבר ה' זו הלכה הרי ממשיך אור א"ס בחכמה שבדבר הלכה זאת וממילא יש קיום וחיו' לאור התורה והיינו עוסק בתורה לשמ"ה לשם התורה דוקא כדי להמשיך לה תוס' אור מאור א"ס וזהו שהי' דוד מחבר תורה ש"מ שהוא בחי' חכמתו ית' בהקדב"ה שהוא עצמו' אור א"ס ובאתדל"ת זאת שהי' מחבר ומקשר החכמ"ה שבתורה בהקדב"ה הי' מעורר אתדל"ע להמשיך לתורה להוסיף בה אור

המשכה מאור א"ס כי רוח אייתי רוח ואמשיך רוח וכמ"ש אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף וכידוע זה הענין בתפלה.

ואמנם הנה אור א"ס שנמשך בחכמ"ה שבתורה וכן במצות הוא נמשך ובא דרך בחי' שערות וצמצומי' כי הנה ידוע דההלכות דתורה שבע"פ נקראו בר"מ נימין דמטרוניא כו' וכמ"כ בתורה שבכתב שהוא בבחי' ז"א הרי כתיב קווצתי' תלתלי"ם תלי תלים של הלכו' שהיה ר"ע דורש והוא הנק' נימין ג"כ ועד"מ השערות באדם נמשכי' מן המוח והיינו מכל ד' חלקי המוח ממוח החכמ' נמשך כך וכך נימין ושערו' וממוח הבינה כך וכך נימין ויש נימין שנמשכין ממוח החסד וממוח הגבורה כו' וע"כ ב"ש ובי"ה נחלקו זה אוסר וזה מתיר לפי שרש נשמת כל א' זה שרשו ממוח החסד ע"כ מטה כלפי חסד כו' וכך יש הלכות מיוחדות שדינם כשר וטהור וכיוצא לפי ששרשם מבחי' השערות שנמשכי' מן מוח החסד וההלכו' שדינם פסול כו' נמשכי' ממוח הגבורה כו' ואמנם עכ"פ הנה מובן מכל זה ששרשי ההלכו' שבתשב"כ ותשב"פ הוא בא מבחי' השערו' וכן במצות כמו צדקה חסד דרועא ימינא כו' וכידוע שהמצו' המה נקראי' רמ"ח איברי' שהן בחי' כלי"ם לאורות כו' אבל בחי' ההלכו' שבתורה שרשם מבחי' האורות שיוצאין ובוקעין מן בחי' המוחין דאור"א שבז"א כנ"ל אלא שבאין ונמשכי' בבחי' הצמצום כו' ולפי"ז עכ"פ מובן שהמשכת אור א"ס בתורה והלכותיה הוא בא בבחי' צמצום דרך שערו' וזה נק' ג"כ שיחה והטייה ממהו' למהות כי כמו ענין יהי' רצון שבתפלה כנ"ל כמ"כ נמשך רצון ה' בדין והלכה כשר או פסול מן בחי' המוחי' אלא שהרצון שבא בתפלה נק' חיי שעה והרצון שבהלכה נק' חיי עולם כידוע לפי שרצון שבתפלה בא למטה בהשפעה גשמיו' כמו רפאינו ברך עלינו כו' משא"כ ברצון שבהלכה שהוא בחי' אור עליון ולכך נק' חיי עולם וכמ"ש במ"א וד"ל וזהו מה אהבתי' תורתך כל היום"ם היא שיחתתי' כלומר שיחתתי' בהלכות והסחות דהיינו בחי' הטיות והמשכות עליונות מלמעלה למטה ממהות למהו' כו' להמשיך אור א"ס בהלכות שבתורה כענין עוסק בתורה לשמ"ה הנ"ל וד"ל. וזהו תבני"ה ותכונן עי"ר סיחון"ן סיחה נאה דתורה בהלכו' שלה שתבנה ותכונן בריבוי ההמשכות מאור א"ס ב"ה ע"י עסק התורה תמיד כמו העיר שנבנית מאבנים הרבה כו'.

כי אש יצאה מחשבון להבה מקרית סיחון כו'. פי' חשבון"ן מבואר למעלה דהיינו מה שבחכמה אתברירו להוסיף אור באצי' כו' ומתהפך עי"ז חושך לאור כו' כנ"ל באורך. והנה בחי' הברורי' הנ"ל הוא כדמיון אש המכלה העץ כשכלה ונשרף שכל גשמיותו כלה ונכלל באש וזהו מה שאמר א"ש יצא מחשבון הנ"ל לאהפכא חשוכא לנהורא כו' להיות אתכפיא סט"א לגמרי וכמ"ש כהמס דונג מפני אש יאבדו רשעים מפני אלקי' כו' להיות כי ע"י בחי' תוס' גילוי שכינה כנ"ל ממילא כלים לגמרי וכמו לעתיד דכתיב בלע המות לנצח ואת רוח הטומא' אעביר לגמרי (לפי שנא' לעתיד ישכיל עבדי

כו' ונשא וגב"ה מא"ד שהוא בחי' פנימי' דעתיקא שזהו שרש כונת דק"ש בפסוק ראשון כידוע והיינו כי אש יצא"ה מחשבונו מחשבונו של עולם כשניתוסף אור בקו וחוט"ט שהוא בחי' פנימי' דע"י כנ"ל) והנה ב' מיני אש המה הא' האש השורף ומכלה והוא הנמשך ונאחז בעץ וכיוצא והב' הלהבה של השלהבת שעומדת למעלה הרבה מן העצים ואיננה שורפת ומכלה אלא היא להבה לטהטת בפ"ע ועולה למעלה השמימה כו' והנמשל מזה היינו מ"ש למעלה בעיניו נשיקין כפולים שבתורה כי הנה כתיב רשפיה רשפי אש שלהבת י"ה ואין לזה הבנה לכאורה דמעיקרא קא' רשפי"ה שלה ואח"כ קורא לו שלהבת י"ה אך הענין הוא דרשפי"ה היינו בחי' האהבה שעולה מלמטה למעלה כמו בפסוק ואהבת שבפ' ראשונה דק"ש ואח"כ ע"י רוח אייתי רוח כו' ופועל אהבה מאור א"ס לכנ"י כמ"ש בפ' שניה לאהב"ה סתם ולא נאמר מי האוהב כו' וכמ"ש אהבת עולם אהבתיך כו' ואהבה זאת הבאה מלמעלה בחי' א"ס היא ונקי' שלהבת אהבה ד"ה דוקא ולהבת שלהבת אהבה ד"ה זאת באה מלמעלה דוקא ע"י קרי"ת סיחון הנ"ל והיינו דוקא בזכות לימוד התורה במה שבונה עיר סיחון סיח"ה נא"ה כנ"ל זוכה לגילוי אור אהבה דא"ס הנק' שלהבת י"ה למטה בנפש שלא הי' ביכולת הנפש לזכות לזה מצד הברורים והוא הנק' בחי' נשיקין כפולים אדבקו' רוחא ברוחא שע"י עסק תורה דוקא וזהו ולהב"ה מקרי"ת סיחון.

אכלה ער מואב כו'. פי' מוא"ב הוא בחי' חכמ"ה שבלעומת זה כי פי' א"ב הוא בחי' חכמ"ה בכל מקו"ם ועמו"ן הוא בחי' בינה שבלעומת זה כי עמו"ן אותיו' נוע"ם נעמ"ה כו' וחוב"ב אלו הוא שהוציא ב' נשמו' מלכים דקדוש' רות המואבי' ונעמ"ה העמוני"ת כו' כידוע ופי' ע"ר מוא"ב הנה ע"ר לשון שנאה כידוע בהיות שבבחי' חכמ"ה דקדוש' הנק' אבי"א דאצי' לא היה בחי' שבירה כמ"ש ימותו ולא בחכמ"ה אבל הי' בחי' נפילה קצת מבחי' אחורי"ם דאבא וכמ"ש בע"ח דמבחי' אחורי' דאוי"א נפלו בנוגה כו' ומהם נמשך שרש למציאות ע' חכמות בני קדם כמ"ש את זלעז עשה האלקי' כו' והיינו לעומת בחי' חכמ"ה דקדוש' וכל מנגד הוא נמשל לשונא ממש ולכך נק' ע"ר מוא"ב והנה חכמה זו נתברר' ונאכל בחי' הטוב ממנו ועלה למעלה והיינו ע"י בחי' חשבו"ן דחכמ"ה דקדושה וכמ"ש למעלה בפ"י כי אש יצא' מחשבו"ן לכלות ולשרוף ע"י זה הוספת אור כו' וע"י להב"ה מקרי"ת סיחון שהוא שיחה דתורה דרוח אייתי רוח כו' ע"י כל זה אכלה ע"ר מוא"ב פי' שנברר ממנו כל כמה שאפשר לברור ממנו עד שלא נשאר בחכמה שום בחי' דבר רע המנגד לקדושה הקדושה.

בעלי במות ארנון. פי' ארנו"ן דקדושה הוא בחי' יחוד דאוי"א דאצי', כי הנה תיבת ארנון יש בו תיבת ארון ונו"ן הפשוטה שבו והנה תיבת ארון' שבארון הוא בחי' עטרת יסוד אבא והוא הנקרא ארון הכרית שבו היו הלוחות גנוזים והנה ידוע מ"ש הרמב"ן דבלוחות' היו רמוזים כל תרי"ג מצו'

דאורי' וו' דרבנן כי יש בי' הדברות מספר תר"ך אותיות ובכל אות מאיר מצוה מיוחדת כו' וא"כ הרי כללות אור התורה והמצות ה' כלול בלוחות והלוחות' היו גנוז' בארון ונמצא הרי היה הארון בחי' כלי לכללו' אור תורה והוא בחי' עטר'ת יסוד אבא פי' כלי חיצוני' לכלי החכמ'ה שבלוחות' שהלוחות' נק' לוחות' הבריית' והנה הנו"ן הפשוטה שבתבת ארנו"ן בחי' בינה דאצי' שנק' נו"ן פשוטה' כידוע לפי שיש בה נ' שערים והיא מתפשטת בהם עד למטה מטה במדות הנק' ז"א כו' וזהו הוראת צורת הנו"ן הפשוטה כו' והוי"ו שבארנו"ן הוא בחי' הממוצע לחבר יחוד הארת אבא באימא כו' ונמצא עכ"פ בתבת ארנו"ן יש בחי' יחוד או"א דקדוש' וידוע דאת זלע"ז עשה האלקי' ויש בחי' חו"ב דנוגה הנק' בזוהר תרין צפרין כו' והוא נק' ארנו"ן ג"כ ע"ד דוגמא בקדושה והוא ג"כ בבחי' כלי לאור החכמ' זו הנק' מוא"ב כמו אר"ן בקדוש' ובחי' בינה זו נו"ן הפשוטה כו' והוא בחי' יחוד חו"ב דנוגה וזהו מה שאמר כאן בעלי כמות ארנו"ן שרצונו בזה דרך כלל (שנתבטל ונתברר כל כחו' הקליפ' גם בשרשם הראשון והיינו בחי' חו"ב דקליפ' שנק' מואב ועמו"ן כנ"ל ובחי' הביטול הזה נמשך מצד תוקף תגבורת אור דקדושה כנ"ל בפ"י אכליה ע"ר מואב כו' ואמר עוד) שגם בבחי' היחוד של חו"ב דנוגה הנק' כמות ארנו"ן גם שם נאכל וכלה אור שפע כחם מבלתי יכולת בהם להתייחד ולהוציא תולדו' כמו להשפיע מוחי' לזו"ג הנק' ס"מ ונוקבי' וכמאמר הזוהר א"ל אחר אסתר"ס ולא עביד פירין פי' אסתר"ס בשרש המוחי' שלו שנמשך מאו"א כו' וזהו אכלה ע"ר מוא"ב בעלי כמות ארנו"ן.

ומה שאמר לשון בעלי במו"ת דוקא. הנה הענין יובן בהקדים הידוע דבחי' חכמ'ה דקדושה נק' כ"ח מ"ה כי בחי' החכמ'ה דקדוש' הוא בחי' הביטול לגבי אור א"ס השורה בה כי אין אור א"ס שורה אלא בבחי' הביטול והוא שם מ"ה דחכמ'ה כידוע וכמו שאמר משה ששרשו מחכמ'ה ונחנו מ"ה כו' אבל בחי' חכמ'ה דנוגה מאחר שהיא בחי' מנגדת לקדושה הרי היא בהיפוכה ממש והיינו שהיא דוקא בחי' י"ש ודבר בפ"ע בבחי' הפירוד' שאינם משיגים רק בבחי' יש דוקא ואין להם השגה בבחי' אין כלל משא"כ בחי' חכמ'ה דקדוש' ע"ז אמרו איהו חכ"ם הרואה את הנולד' פי' שרואה ומשיג תולדות' יש מאין כו' וכמ"ש במ"א ולכך נק' חכמ'ה זו בשם ערמ'ה כלומר ע"ר מ"ה ולא כח מ"ה מפני שהחכמ' זו מנגדת לכח מ"ה וזהו שנקראו בעלי במו"ת ארנו"ן בשם במ"ה היפך בחי' מ"ה דחכמ' דקדוש' כמ"ש חדלו לכם מן האדם כו' כי במ"ה נחשב א"ת במ"ה אלא במ"ה מפני שהוא מקבל מאחורי' דחכמ'ה כנ"ל נק' במ"ה וכמ"ש במ"א בפ"י ימי שנותיניו בה"ם שהוא היפוך אותיו' מ"ה כו' וד"ל וזהו בעלי כמות ארנו"ן והוא הבמו"ת שהיו מקריבין לע"ז דמוא"ב שנק' ארנו"ן שהוא יחוד חו"ב ונקראו בעלי' במו"ת ולכולם אכל אש שיצא מחשבון ולהבה שיצאה מקריית סיחון מטעם הנ"ל.

בזוהר פ' בלק (ד' קפ"ז ע"א וע"ב)

פתח ואמר המלאך הגואל וגו' האי קרא אמר יעקב ברוח קודשא כו' המלאך, קרי ליה מלאך וקרי ליה שמהן אחרנין, הכא אמאי אקרי מלאך. ענין קושיותו הוא כי הרי ספי' מל' דאצי' היא בחי' אלקות ממש, שנק' בש' אדני' ואלקי' וגם יש בכללו' דפרצוף הנוק' גם ש' הוי' בלא נקוד כנודע ומפני מה נק' בש' מלאך שהוא גריעו' הערך שהוא ש' נברא השליח הנפרד, ותירוצו הוא. אלא כד איהי שליחא מלעילא וקבילת זיהרא מגו אספקלאירה המאירה, דכד מברכין או"א להאי אמרי לה ברת יזיל נטורי ביתך כו'. פי' התירוץ הוא שבאמת נגד או"א דאצי' כד איהי שליח' מלעילא או נק' בש' מלאך מצד שלגבי בחי' חכמה דאצי' הוא פרצוף אבא אשר אור אין סוף מתלבש בו בלי צמצום כלל נחשב' לבחי' מלאך לבד, וכנודע שמבחי' חכמה ואילך אף שאור א"ס מתלבש בכל הע"ס דאצי' השפע דאור א"ס אין מאיר בהן בבחי' גלוי ממש כ"א בבחי' צמצום והלבשה דהיינו שבבינה מאיר דרך צמצום החלון כו' ובז"א דרך מסך כו' אבל בחכמה מאיר בגלוי ממש בלי צמצום החלון ומסך כלל, (והטעם נז' בלק"א בש' מורו ע"ה מצד שהחכמה היא כלי הבטול כו' ע"ש) ולכן לגבי אבא דאצי' נק' מדת מל' דאצי' בשם מלאך שהוא מורה על ערך קטנו' מדרגתה לגבי החכמה ששם אור א"ס מתגלה בגלוי ממש, והיא סוף דכל דרגין שנעשי' ראש לשועלי' דבי"ע הבע"ג ותכלי' אשר בערך זה נמשלה למלאך הנברא ונפרד נדמה, הגם שבאמת לגבי הנבראי' היא בחי' אלקות ממש, וזהו כד איהי שליח' מלעילא דוקא אז נק' בש' מלאך דוקא, אבל כד יתבא על דוכתי' ה' שמי"ה שיש בה גם ש' הוי"ה בלא נקוד וכנ"ל.

למשה כד אתחזי ליה בקדמי' אקרי מלאך, ליעקב לא אתחזי הכי אלא בדוגמא דכתי' ורחל באה עם הצאן כו', פי' שבא לבאר דבריו, שענין הכנוי דמלאך על מל' דאצי' הוא רק נגד ערך החכמ' דאצי' כד איהי שליח' מגו או"א שאז היא אזעיר' גרמה בערך דרגתה אשר שם אור א"ס מאיר בגלוי בלי חלון ומסך, ואז נק' בגריעו' השם זה דמלאך, אבל נגד שאר הספי' דאצי' ומכ"ש לגבי הנבראי' דבי"ע נק' בשמו' אחרנין דאדני' ואלקי' והוי' בלא נקוד כו', והראיה לזה שלמשה רע"ה ששרשו ה' מבחי' יסוד אבא דאצי' אתחזי ליה בקדמי' בבחי' מלאך כמ"ש וירא מלאך ה' בלכת אש כו', אבל ליעקב ששרשו מת"ת דז"א דאצי' לא אתחזי הכי אלא בדוגמא כמות שהיא פרצוף שלם בחי' אלקו' ממש כד יתבא על דוכתי' והיינו כמ"ש ורחל באה עם הצאן, שנק' בחי' רח"ל מקור דבי"עא אימא תתאה. באה עם הצאן דרגין דילה. המה המלאכי' ונשמו' דבי"ע שנמשכו מדבר ה' מל' דאצי' וכמארז"ל כל דבור ודבור שיצא מפי הקב"ה נברא בו מלאך כו', ולכן נק' דרגין דילה ממש אשר לאביה, לאביה ודאי. וכלהו אתמנון ואתפקדון בידהא, כי רוע"ה היא איהי מנהגא לון ואתפקדא עלייהו. לכאורה דבריו סותרין

זא"ו, שמתחלה אמר הצאן דרגין דילה ואח"כ אמר אשר לאביה ודאי דהיינו אבא דאצי' כי אבא יסד ברתא כי רועה היא, שרק היא מנהג' לון ואתפקדא עלייהו אבל עיקר השם נק' על ש' אבא דאצי'.

אך באמת שניהם אמת. בהיות ידוע דאבא יסד ברתא, והיינו בחי' המצרף לצרופי אותיו' שבדבר ה' מל' דאצי' צרופי' שונים לצורך התהוות הנבראי' מינים ממינים שונים. לפי שנוי הצרופי' מקורם. שזהו בחי' אבא חכמה דאצי' עיקר המצרף כל הצרופי' שונים שבה, ובחי' האותיו' עצמן דה' מוצאו' הפיה' אחה"ע מהגרון כו' המה בעצם במל' עצמה ונק' על שמה ממש. וזהו כונתו הצאן דרגין דילה, היינו מצד שנמשכו מעצמו' האותיו' שבמל', לכן נק' על שמה, אשר לאביה ודאי, היינו כי שרש המצרף להצרופי' שוני' הוא בחי' אבא דאצי' שיסד ברתא, ולכן נק' הנפעל' מהצרופי' שוני' בשם הצאן אשר לאביה שהעיקר הוא אביה והיא רוע"ה בלבד דאיהי מנהגא לון אבל הכל עפ"י גזירת החכמה עליונה המלוכש בה באופן ההנהגה בשנוי העתים אם להטיב או להרע כו' וד"ל.

וא"ת יתיר הוא שבחא דאברהם דל"כ ביי' מלאך אלא וירא אליו ה' כו' התם באברהם אתחזי ליה אדני' באלף דלת בגין דבהווא זמנא קבל ברית. ומה דאתכסי' ע"כ מיני' אתחזי ליה רבון ושלטיט. פי' שאין זה מעלה וחשיבו' באברה' דאתחזי ליה מדת מל' בש' אדני' כ"א זהו גריעו' נגד מעלת מדרגת מרע"ה ששרשו הגבה למעלה משרש האבות כנודע, והיינו כי אברה' הי' למטה ממת מל' דאצי' שהי' בחי' חסד דבריאה שמל' דאצי' אתחזי ליה רבון ושלטיט להיותו בחי' עבד דשכינתא והיא אדני' ורבון עלי"ה וזהו תחלת העליה שלו כשנמול דקבל ברית שרומז לספי' מל' שהיא עטרת היסוד כו' שנתגלה אז ומתחלה כשהי' הערלה חופה על הבריית' דהיינו יניקת החצוני' שרגליה יורד' כו' לא נתגלה עליו אף בש' זה אבל במרע"ה ששרשו מיסוד אבא דאצי' שאמר אדני' למה הרעותה וכמ"ש בוזה' ע"ז שהי' הגבה למעלה ממנה לכן אזעיר' גרמה קמי' ונק' בשם מלאך' שהיא ככחי' מלאך לקבל מדרגת החכמ' דאצי' שרשו של מרע"ה כו' וד"ל.

יעקב קרא לי' בשעתא דאסתלק מהאי עלמא מלאך כו' פי' כי מיתתו של הצדיקי' במס"נ בפ"מ הוא בחי' העלא' מ"ן לאו"א וע"י עסקם בתו"מ בחייהו מעלי' מ"ן לו"ן כמ"ש בכ' אריז"ל ולכן יעקב בשעתא דאסתלק מהאי עלמא זכה לבחי' חכמה דאצי' שאז נק' בחי' מל' בשם מלאך' ולכך קראה אז בש' מלאך, אבל משה קראה בחייו' בש' מלאך מצד שרשו הנעלה כו'.

יברך את הנערים, אינון דאשתמודען דאתפקדן על עלמא כו', פי' נערי"ם המה מט"ט וסנד"ל שהמה שר העולמו' דיצירה עשי' שמל' דאצי'

מתלבש' בהן בימו' החול לזון עלמין, ולכן נק' בש' נערי' מצד מציאו' השנוי' דקטנו' וגדלו' בהן כמארוז'ל פטוק זה שר העולם אמרו נער הייתי גם זקנתי כו' וכדכתי' יחדש כנשר נעוריד, והיינו בכח' העליו' וירידו' שלו בחול ושבת, דכאשר מתעלה בשבת לאצי' ומקבל מוחי' דגדלו' נק' זקן ואח"כ בחול חוזר לקטנותו להיות בחי' נע"ר וכמ"ש במ"א וזהו יברך את הנערי"ם אינון דאתפקדון על עלמא, פי' שהמה בחי' ממוצעי' בין אלקו' דפנימי' ע"ס ב"ע לבחי' חצוני' העולמו' והכלו' דח"כ דהיינו שהמה מקבלי' מפנימי' י"ס ב"ע ומשפיעי' לחצוני' היכולו' ב"ע לזון עלמין וז"ש יברך את הנערים יברך דוקא בתוס' אור מפנימי' י"ס ב"ע להנערי' הממוצעי' בכדי שתוכל להתפשט השפע בחצוני' ההיכלו' ב"ע לזון עלמין שזהו הכלל דכאשר מצטרך שתתפשט השפע בחצוני' יותר למטה מטה, אזי מוכרח להיות נמשך תוס' אור בהמשפיע שלא בהדרגה שאז יש בו כח ויכולת להשפיע במורד למטה יותר ג"ם שלא בהדרגה כנ"ל ולכן יברך את הנערי' בתוס' ברכה בכדי שידגו לרוב בקרב הארץ דוקא כמ"ש לקמן במאמ' הזוהר וז"ל לבתר דאינון נערים מתברכן כדקא יאות, כדין וידגו לרוב בקרב הארץ ודאי. אורחא דנונין לאפשא גו מייא ואי נפקן ליבשתא מיד מתין, ואלין לאו הכי דאינון מן ימא רבא. וסגיא דילהון לאפשא ולאסגי בקרב הארץ ודאי מה דלית הכי לכל נונין דעלמא עכ"ל. פי' כי הנה ארוז'ל כל מה שיש בים יש ביבשה חוץ מן החולדה כו' ונת' בכמה דוכתי טובא ש"ם הוא בחי' עלמא דאתכסי' ויבשה בחי' עלמא דאתגלי', דהיינו שהי"ם הוא בחי' פנימי' לגבי יבשה שהוא בחי' חצוני', כמו עד"מ בנפש האדם הדבור והמחשבה הוא שהאותיו' כ"ב שוין במחשבה ודבור, רק בעודן במחשבה המה בחי' פנימי' יותר שנעלמי' בעולם והסתר, ובדבור המה בכח' גילוי בכח' חצוני' ממש כו', וז"ס ענין נונין דימא שנת' בכמה דוכתי בזהו' דהיינו בחי' הנשמו' או המלאכי' המעולי' שמפנימי' העולמו' שנק' בש' נונין דימא רבא וכמשנת' בזהוה פ' בשלח ע"פ זה הים גדול ורחב ידי' כו' ע"ש וזהו כונתו כאן על בחי' הנערי' דמט"ט וסנד"ל ב"ע שמקבלי' מפנימי' י"ס ב"ע ומשפיעי' בבחי' חצוני' העולמו' ב"ע לזון עלמין שהמה בחי' נונין דימא דהיינו שמקבלי' מבחי' פנימי' י"ס ב"ע ואעפ"י כן סגיא דלהון לאפשא בקרב הארץ ודאי דהיינו בחי' ירידתן בכחי' השפלה בחצוני' עלמין ב"ע שנק' בש' יבשה וארץ למיזן להון וזהו דלא כשאר נונין דימא דאורחא דנונין לאפשא כו' ואי נפקן כו' מיד מתין ואלין לאו הכי כו' ופי' כי שאר נונין שהמה המלאכי' ונשמו' שמבחי' פנימי' א"א לפרוש ליבשה וארץ להתפשט בכחי' חצוני' ואלין לאו הכי דסגיא דלהון לאפשא בקרב הארץ, אף שהמה מבחי' פנימי' יכולי' להתפשט בכחי' חצוני' ג"כ, וכ"ז מצד תוס' ברכה המגיע אליהם מלמעלה שלא בהדרגה שאז יכולי' ג"כ להתפשט במורד יותר שלא בהדרגה כי זהו הכלל שכ"ז היותר גבוה יוכל לישפל למטה יותר וזהו כונתו כיון דמתברכן כדקא יאות דהיינו שנמשך להם תוס' ברכה מלמעלה אז וידגו לרוב בקרב הארץ ודאי וז"ס מ"ש בזהו' בכמה דוכתי המעלה יתירה על נשמו' רב

המנוני'א סבא שנק' נונא רבא דימא דהוה טייעא טייעא אבתרייהו כו' שזהו
 חדוש נפלא שאף ששרשו מבחי' פנימי' להיות יוכל אעפ"י כן לירד למטה בעה"ז
 בבחי' חצוני' להיות טייעא אבתרי' לשמוע תורה כו' משאי"כ בשאר הנשמו'
 הנמוכו' דבאשר המה שם בגי'ע שם יהיו ולא יוכלו לירד למטה שיתגשמו כו'
 ולנשמ' רב המנונא לא הי' בחי' פגם ח"ו כלל בירידתה למטה וזהו מצד
 גודל עוצם חשיבותה ומעלת מדרגתה בבחי' מוחי' דגדלו' בתוס' מרובה
 וכנ"ל וד"ל.

ע"כ לעילא ויברך את יוסף כו' ולא אשכחן הכא ברכאן כו' אלא כיון
 דברוך לאלין נערי' ליוסף בריך דלא יכלי לאתברכ' אלא מגו יוסף
 ומגו דאיהוי בטמירו ולא אתחזי לגואה כתי' בטמירו ויקרא בהם שמי וש'
 אבותי מן האבו' מתברכן כו' בקרב הארץ ודאי דא הוא כסוי' לחפאה על מה
 דאצטריך. הנה זה יובן ממ"א מ"ש בווה' ע"פ בוקר אערך לך ואצפה
 וכמשנ"ת שם בארוכה ע"ש וכלל הענין דיוסף הוא הצדיק עליון יסוד ז"א
 עיקר המשפיע השפע להנערי' אך הוא בטמירו ביסוד דנוק' דיסוד דנוק'
 מחפ"י עלי' בסוד כי שמש ומגן הוי' אלקי' שש' אלקי' הוא המגן ונרתק לש'
 הוי' שלא יתגלה בבחי' גלוי וז"ס אערך לך ואצפה אתקין חופאה להאי בוקר
 וכמשנ"ת שם בארוכה וד"ל.

בעזרהי'. בסעודה ג' ביום השבת הנ"ל

להבין מ"ש בע"ח ענין המלוים דשמות. ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. דשם ע"ב הוא
 במלוי יודי"ן, וס"ג ג"כ במלוי יודין זולתי בוא"ו הוא א' וש' מ"ה
 מלוי אלפי"ן, וש' ב"ן מלוי ההי"ן. וד' שמות אלו המה נגד ד' בחי' הפרצופי'
 דחוב' תו"מ ונגד ד' בחי' אבי"ע (ודצח"ם וטנת"א כו') ע"ש. גם צ"ל ענין
 התלבשות הפרצופים זכ"ז שאו"א מלבישי' זרועי' דא"א וזו"ן מלבישי' או"א
 כו'.

ומבשרי אחזה עדי"מ בנפש האדם. שיש בה עשר ספירות. שהמה עשר
 בחי' כחות הנפש, פי' שאינן בחי' מהותה ועצמותה של הנפש
 ממש, כי הרי עצמות הנפש היא עצם א' פשוט בתכלי' הפשיטו', כ"א כל
 הכחו' אלו המה בחי' כחו' והתפשטו' הנפש שהמה בחי' הארה מהנפש ולא
 עצמותה רק הנפש מתלבשת בהן דרך הלבשה כמשל התלבשותה בגוף שאינו
 מערכה כלל ואעפ"י כן בעוד שהיא בגוף היא מיוחדת עמו בתכלי' היחוד, כן
 המה הכחו' רוחניי' שלה ע"ס שלה המה עשר כחותיה שמיוחדו' עמה והיא

מתלבש' בהן אבל מהותה ועצמותה הוא עצם א' פשוט כו' כנודע. והנה בעשר כחותיה יש כמה מדרגו' חלוקות גבוה מעל גבוה, והיינו הכח הפחות שבה הוא כח הפעולה מעשית ביד ורגל, שמתפשט הכח מן היד לפעול השלכת האבן כדומה למרחוק. דכאשר יזרוק האבן ברפיון ידים אזי יפול מקרוב לו, וכאשר יזרוק אותו בכל כחו אזי יפול למרחוק כמטחוי קשת. והיינו שהכח המתפשט מן היד הוא הנושא את האבן באויר הרחק כמטחוי קשת ומחזיק אותו מליפול לארץ. והי' כח הפחות שבה שהוא כח גשמי שלה אשר הוא חיצוני ואין לו שייכו' וערך להשכל ומדו' כלל, כי יכול לזרוקו בבלי דעת וגם השוטה בעל כח וגבורה יכול לעשות כן. אכן בחי' הפנימי' שבכח זה של הפעולה מעשיו' הוא, כאשר יכתוב בכי' איזה השכלה נפלאה, או יצייר איזה ציור מלאכת אומן בהתלבשו' השכל במעשה ההיא, זהו הפנימי' שבכח זה דהיינו שבכח המעשה שבכתב ידו מלובש השכל והמעשה אשר יעשה הוא עיי' הנהגת השכל המנהיגו, והי' בחי' הרכבה ומזיגה, שהשכל מורכב וממוזג עם כח המעשה זה, אבל הכח פשוט עצמו הוא חיצוני לזרוק אבן ולהגביה המשא לבד כנ"ל. והנה בבחי' המזיגה זו יש כמה מדרגו' חלוקו' דהיינו דכאשר יכתוב התכמה בכי' שלא ברצון דהיינו שמוכרח לזה בעי', או כאשר יכתוב זה בחשק ורצון, יש חלוק גדול בבחי' הפעולה זו, וזהו מצד בחי' התלבשו' המדו' בכח המעשה, שכאשר מדת האהבה מלובשת בה, אזי יעשה הפעולה בעלוי יותר וכן בהיפוך כו' ועדיז הוא בכח הראי' דכאשר רואה בכלי דעת, שונה מכאשר רואה ומסתכל בעין השכל שהמחשבה מלובש' בעיני הראי' כו' וכן עדיז בכח השמיעה, שאזן מליז תבחן שמלובש' המחשבה בכח השמיעה וכן התלבשו' השכל במחשבה כו' שזהו ענין התלבשו' הכחו' זבי' בבחי' הרכבה ומזיגה, ובכולם מתלבש' הנפש אבל בעצמותה היא הגבה למעלה מאד נעלה אפי' מבחי' כח המשכיל שבה שהיא עצם פשוט, ועוד זאת יש בה כחו' פחותים טבעי' שאין המחשבה והשכל מתלבשי' בהן כלל שהן כחו' פשוטי' טבעי' והיינו כח הזן וכח הדוחה והמחזיק והעכול והמרעיב כו' שבוה לא תפעול המחשבה מאומה שאף שיחשוב במחשבה שלא יאכל אעפ"י כן הטבע פועלת פעולתה להיות רעב כו' וכן בדוחה, אם נתגבר לדחות הצואה לא תועיל המחשבה להעציר וכן בהפוך כו'. ועדיז הוא למעלה ממש ענין התלבשות הפרצופים זבי' עד שאפי' ראשי' חכמה דאצי' מלובש' בסוף כל דרגין הדע' מל' דאצי' דרך הלבשה זבי' וכולם נק' בחי' גופא דמלכא לאתחזאה איך אתנהיג עלמא כו' חסד דרוע' ימינא כו' ולא ביה מאינון מדות כלל כנודע. והנה אי' בדרז"ל מן הארץ ולרקייע ת"ק שנה וכן בין כל רקיע לרקיע כו' עד רגלי החיות כנגד כולו, שוקי החיות כנגד כולו כו', ופי' שזהו הכלל גדול שכל מה שלמעלה מעלה במדרגת ההשתלשלות, הוא בחי' כוללי יותר, דהיינו שכוללי כל הפרטי' שבתחתון בהתכללו' א', וזהו כונתם ז"ל באמרם ז"ל רגלי החיות כנגד כולו, שכוללי' כללי' הפרטי' שחשבו תחלה ת"ק שנה ות"ק שנה כו' בכלל א' בבחי' רגלי החיות מצד היותן הגבה למעלה במדרגה ברוחני' וכן

השוקי' המה הגבה למעלה מן הרגלי' לכן המה כוללי' אף הכלל שבהרגלי' והמה כנגד כולן ועדיו למעלה עד רום המעלות, שהעלול הוא נכלל בהעילה והעלה כוללתו. ומבשרי אחזה עד"מ כח הזן וכח המרעיב המה מכחו הפחותי' והפשוטי' אשר אין המחשבה פועלת בהן כנ"ל ואעפ"י כן כאשר יטריד שכלו בעומק המושג בחכמה שבתורה או בתפלה אזי יתכללו גם הכחו' אלו בהשכל עד שלא יורגשו ולא יפעילו פעולתן דהיינו שיוכל לשכוח על האכילה בעת טרדת שכלו אף שזמן כח הרעבון כבר הגיע עפ"י טבעו שאם לא הי' טרוד הי' הכח המרעיב פועל פעולתו בתקפו, אכן מצד גודל עוצם טרדתו בעיון שכלי אזי הכח הפחו' הזה נכלל בו בבחי' התכללו' וביטול וא"א לו להתפשט בכח פעולתו וזהו מצד שהשכל הגבה למעלה שכל הכחו' הפחותים נכללי' בו בהתכללו' וביטול בלי הרגש' מציאותו כנ"ל, או כמו עד"מ המדו' שבשכל שהמה מקורי המדו' שבהתגלות לבו כמ"ש בכמה דוכתי ואעפ"י כן בעודן באבן בבחי' השכל (אף שהמה בתוקפן וגבורתן יותר מלאחר יציאתן מהעלם לגלוי בלב כנ"ל) המה נעלמי' וגנוזי' בבחי' התכללו' בהשכל בלי הרגשת מציאותו כלל, וזהו מצד סבת ההתכללו' שלהן במקורן השכל הנעלה ומה נוכל להבין עד"מ למעלה ענין ההתכללו' של התחתון בהעליון העלול בהעלה וכונת רז"ל במאמר רגלי החיות כנגד כולן כנ"ל. ובזה יובן היטב תחלה דרך כלל ענין המלויי"ם שנק' בש' מלוי' כמו עד"מ האשה עוברת שהולד בה בבחי' מלוי בכרס בהעלם ואינו מהותה ועצמותה ממש כי הרי עומד להיות מתגלה בגלוי בבחי' לידה ולהיות נפרד ממנה ממש כו' כן ממש המלוי דיו"ד כדומה שדי"א ו"ד דכאשר הוא חושב צורת הי' שהוא נקודה א' אין בו הרגש כלל של מלוי ו"ד רק כשמצטרך לפרט לזולתו אזי אומר יו"ד במלוי ו"ד, ומוכרח זה שגם קודם לכן הי' המלוי בהעלם בעצמו הי' דהיינו בבחי' התכללות בלי הרגש' אותו כענין ההתכללו' של המדו' בשכל ושל כח המרעיב בשכל כנ"ל יענין רגלי החיות שכוללי' הכל כו' וד"ל.

אך שרש ענין המלוי למעלה, שהוא בחי' אחורי' של העצם, הוא בחי' כח ההשפעה לזולתו שיש בכח כל ספי' וספי' בחי' כח עצמי והוא העצם שלה. ובחי' כח ההשפעה שלה לזולתה שזהו אחורי' שלה הארה בעלמא ממנה ולא מהותה ועצמותה וכגון בחי' ספי' החכמה שהשם הוי"ה הוא במלוי יודיין שעולה גי' ע"ב. שהי' שבשם הוא בחי' חכמה שבחכמה שהוא נקודה העליונה בחי' עדן עלאה שמאין תימצא וזהו מהותה ועצמותה של ספי' החכמ' שא"א להתגלות כלל, אכן בחי' המלוי שלה הוא ו"ד דהיינו בחי' כח ההשפעה שלה למטה הארת החכמה שזהו א"א להיות זולתי ע"י המשכה באורך משך מן המשפיע להמקבל שזהו המלוי ו' שהוא כצורת הי' ממש רק באורך משך יותר בבחי' קו דק. והדלי"ת הוא מורה על בחי' התפשטו' השפע בכלי המקבל באורך ורוחב ממש וזהו המלוי דעצמו' החכמה שבחכמה שהוא נקוד' הי' ועדיו בכולן המלוי שהוא מצי' כח ההשפעה לזולתו שישנו

בהתכללו' בהעצם טרם פעולתו בפ"מ ואח"כ פועל פעולתו בפ"מ להיות מתגלה השפע כן למטה כצורת המלוי כו' ולכן כל הד' פרצופי' דחו"ב ות"ת ומל' יש להם שמו' שוני' במלויים שהמה ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן שעיקר השנוי' שבהן הוא בבחי' המלויי' שהש' דחכמה המלוי שלו יודין ודת"ת אלפין ודמל' ההיו ודבינה ג"כ יודין רק א' בוא"ו כו' אבל בבחי' העצם שלהן אין שינוי כלל, דהיינו ש' הוי"ה הוא העצם שזה מוכרח להיות בכלול בשוה הן בחו"ב הן בתו"מ ישנו העצם דש' הוי"ה שהי' הוא חכמה וה' בינה ו' ז"א ה' מל' שגם הי' שבת"ת הוא בחי' עצמו' החכמה רק נק' חכמה דז"א והי' שבחכמה הוא חכמה שבחכמה כנ"ל, רק עיקר השנוי הוא בבחי' מציא' כה ההשפעה שבהן לזולתם באיכות המשכת השפע מהן לזולתן שזהו בחי' המלוי' שלהן בזה יש שינויים אלו דצורת יודין אלפי"ן וההי"ן שכפי ששוני' בתבניתם בכתב כך הם שוני' באופן התמשכותן (וכמשי"ת בע"ה דרך פרט).

ועתה נתחיל לבאר דרך פרט כל המלויים אלו דע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. ש' ע"ב הוא בחכמה דאצי' הוא במלוי יודין, בהיות ידוע שהחכמה מאין תימצא שהיא תכלי' הביטול בבחי' מ"ה ולכן שורה בה אור אין סוף ב"ה בבחי' גלוי יותר מבשאר הספי', בלא חלון ומסך כלל. והיינו בחי' הברקת החכמ"ה שהוא למעלה מגדר השגה בבחי' י"ש שהוא עד"מ בנפש האדם, בחי' נקודת החכמה תחלת הנביעה של המושכל ממקור השכל שבסקירה ראשונה אז הוא עדיין למעלה מגדר השגה. וזהו עד"מ למעלה בחי' נקודת החכמה שמאין תימצא שהיא נקודה א' בבחי' צמצום ובטול לעצמו' אור אין סוף ב"ה המלוכב בה, שהיא נק' בחי' י' שהוא נקודה א' שחורה והמלוי שלה הוא אותיו' ו"ד שזהו בחי' ציור ותמונה של התפשטו' השפע למטה באורך הקו דו' ואח"כ באורך ורוחב בכלי המקבל כצורת ה' כו' כנ"ל.

ואח"כ ה' דשם שהוא נגד בחי' בינה שבחכמה דאצי' שנק' רחובו' הנהר עליון שמתפשטת בהרחבת ההשגה ממש שנק' בחי' י"ש כמ"ש להנחיל אוהבי יש ולכן היא מתפשט' באורך ורוחב כצורת הה' מצד שהיא רחוקה מאור אין סוף יותר מן החכמה שמאין תמצא ששם מלוכב ומאיר אור אין סוף בלא חלון ומסך משא"כ בנינה כו' והיינו כי מאחר שאור אין סוף נתפש בגדר השגה ויש ממש הרי ההשגה היא מכסה ומסתיר עליו שלא יאיר בגלוי כ"א הי' מאיר בגלוי אזי לא הי' מחשבה תפיס' שהוא למעלה מגדר השגה כנודע, וזהו הכלל שכ"מ שרחוק יותר מאור אי"ס שאינו מאיר בו כ"כ בגלוי ווכל להתפשט בהרחבה יותר בבחי' יש וכל הקרוב יותר לא"ס באופן שמאיר בו בגלוי הוא בצמצום ובטול יותר, ולכן היו"ד הוא בחכמה שנק' נקודת הי' מצד עוצם הצמצום והבטול שלה לאור א"ס כי מאי"ן תימצא והי' בניינה רחובו' הנהר שמתפשט' בבחי' הרחבה ובבחי' השגה ממש ואעפ"י כן עיקר המקור הטביע השפע הוא נקודת החכמה אף שהיא בצמצום נקודה א'

ובינה היא המקבל השפע ובה מתפשט' במרחב כו' וד"ל. והמלוי דה' שבשם הוא יוד כזה, ה"י והיינו כי מאחר שהבינה שבחכמה היא נכללת בחכמה דאצי' כי כל הש' ע"ב הוא בחכמה שהיא מיוחדת עמה בתכלי' היחוד שהן תרין ריעין דלא מתפרשין הגם שלגבי עצמו' החכמה שבחכמה נחשב' ליש המתפשט' בהרחב' ההשגה כתמונת הה' שבשם אעפ"י כן לגבי כלליו' פרצוף בינה דאצי' נק' בחי' יו"ד בחי' חכמה ממש המשפיע השפע לכללי' בינה דאצי' והיינו שיו"ד זה השני המלוי דה' הוא בחי' עטרת היסוד דאבא מל' דאבא פי' מל' דבינה דאבא שנעש' בחי' מקור ומשפיע לבחי' כללי' פרצוף בינה ולכן הוא ג"כ בצמצום שנגד ערך המקבל שלו הוא קרוב לא"ס באיכו' הביטול והצמצום כנ"ל וד"ל.

ו' דשם ע"ב הוא ג"כ במלוי יוד ב' ווין ויוד בנתיים כזה וי"ו. והיינו כי הו' מורה על בחי' ו"ק דאבא שמצד התכללותו בעצמו' פרצוף אבא יש בהן עצמו' הארת המוחין דאבא ממש וע"ז מורה היו"ד שבנתיים משא"כ בו"ק דז"א אף שהמוחין דז"א מלוכב בהן אין בהן בחי' מלוי יו"ד כלל רק מלוי אלף שמורה על בחי' הוי"ו המדו' חג"ת עצמן רק יו"ד שבראש האלף מרמז על הארת המוחי' דז"א בבחי' התלבשו' לבד, משא"כ בו"ק דאבא שיש בהן מלוי היו"ד המפורש ככתבו ממש וכמשי"ת בע"ה.

ה"י אחרונה הוא מל' דמל' דאבא יש בו ג"כ מלוי היוד בסוף כי חכמה בראש וחכמה בסוף ובכל הפרצוף מתפשט הארת החכמה בגלוי ממש בתמונת המלוי דיודין כצורתן כנ"ל וד"ל.

ש' ס"ג הוא כבינה דאצי' המיוחדת בחכמה דאצי' שהן תרין ריעין דלא מתפרשין לכן המלוי שלה ג"כ יודין כמו בחכמה זולתי בו' שבשם המלוי הוא א' בנתיים כזה וא"ו, ולהבין כ"ז באר היטב צריך להקדים לבאר ענין שרש המלוי דאלפי"ן שבש' מ"ה דז"א כו'.

דהנה ידוע שז"א דאצי' כולל ו"ק דאצי' והעיקר המה המדות חג"ת דאצי' שנק' בש' גופא והענפי' המסתעפי' מהם המה בחי' נה"י וכולן נחלקי' דרך כלל לג' קוין ימין ושמאל ואמצע. חח"ן הוא קו ימין, בג"ה קו שמאל, דעת"י קו האמצעי, וזה הכלל ידוע שעיקר מציגת והתכללו' הבי' קוין דימין ושמאל הוא בקו האמצעי דדעת"י ששם נכללי' יחד (כנודע ע"פ עושה שלום במרומיו כו' וע"מ והנורא כו') אך בבחי' המזיגה זו הוא באופן שהרוב הוא מהחסדי' דקו ימין והמיעוט מהגבורו' דקו שמאל לאכללא שמאלא בימינא כו' וזהו ענין צורת המלוי אלף שבש' מ"ה דז"א שצורת הא' הוא יוד בראש ויוד הפוכה בסוף וקו באלכסון בנתיי' והמשכת הקו באלכסון הוא משמאל לימין באופן שבצד שמאל הוא הגבה למעלה שמשם התחלת המשכתו ובצד ימין הוא נמוך ששם סוף ההמשכה כו'. והיינו כי היו"ד

שבראשו מורה על בחי' המשפיע המד' המוחי' דאוי' בבחי' חסדי' למטה (שכ"מ שצ"ל משפיע המוחי' צורתו בחי' י' להורי' על בחי' הארת החכמ' מקור הקו ימין שבו רק בחכמה עצמה הוא בגלוי וכאן אינו רק דרך רמז להיותו בחי' מוחי' דז"א לבד ואף גם זאת הוא בחי' אחורי' שלהן שבהמלוי כו' כנ"ל ולא כמו היותו בעצמו' המוחי' דאוי' כמשנ"ת בכמה דוכתי) והיוד' שבסופו ההפוכה הוא בחי' המוחי' שבמקבל שהמקבל הוא מהגבוי' שמעלה מ"ן כו' (ולכן היוד' הפוכה להורי' על היותו בהפוך היוד שבראש המשפיע והוא מהחסדי' וזהו הפוך למעלה לקבל והוא מהגבוי') והרי ב' יודין אלו דראש וסוף המה ב' הפכי' דב' מדוי' חו"ג ב' קוין ימין ושמאל, ע"ד הקו האמצעי הוא המחברן יחד והוא בחי' ת"ת דז"א ולכן המשכותו משמאל לימין שנמשך מגבורה דז"א לנצח דז"א שהנצח הוא ענף החכמה דקו ימין רק הנצח הוא סוף הענף וגבורה דז"א הוא מקו שמאל, אך למעלה בערך המדרגה בקו השמאל ולא מכוון לעומת, ונגד הנצח שבימין כ"א לעומת החסד שבימין, ולכן ההמשכה שנמשכת מגבורה דז"א דקו שמאל לנצח דז"א דקו ימין היא באלכסון מלמעלה מגבורה דשמאל למטה דרך הטי' לסוף הימין לנצח דז"א וזהו צורת הקו אלכסון דאלף שהוא קו האמצעי המחבר גבורה דז"א עם נצח דז"א ולכן הוא מפסיק בין ב' יודיין דראש וסוף כנ"ל ולכן בז"א כל המלוי' דשם המה אלפיין להורות שבחי' כח ההשפעה לזולתו שבז"א שזהו בחי' המלוי' שלו הוא בתמונת האלפיין שהוא כוללי' המדוי' חג"ת במזיגה יפה להיותו רובו חסדי' אבל אין גם בבחי' המלוי' שלו בחי' יודיין ממש אף שבהעצם יש בחי' יוד' ממש, והיינו מצד שעצמותו דז"א אינו בחי' עצמו' מהו' החכמה זולתי מהו' מדוי' רק שהמוחי' דאוי' מלובש' בהן ולכן בהעצם שהוא הפנימי' דז"א מתגלי' בחי' מוחי' דאוי', אבל בבחי' אחורי' דהיינו בכח ההשפעה לזולתו אין מתגלה רק מהו' מדוי' כמהותו ממש ובדרך רמז היודיין שבאלפיין כזה א וד"ל. (אבל החכמה עצמה אף המלוי' שלה יודיין מאחר שזהו מהותה ועצמותה לכן אף בכח ההשפעה שלה לזולתה מאיר' במהותה מהו' חכמה במלוי' היודיין שלה כנ"ל).

והנה שם ס"ג שהוא בנינה דאצי' המיוחד' בחכמה המלוי' שלו ג"כ יודין זולתי בוא"ו המלוי' הוא א בנתיים, וזהו מצד דבינה היא אם הבנים מקור למדוי' דז"א והיינו בחי' ת"ת דאימא שהמה המדוי' שבשכל שהמה מקורי המדוי' דז"א כנודע וזהו בחי' ו' שבש' ס"ג שמורה על ו"ק דאימא לכן שם המלוי' הוא א והיינו בהיות ידוע דבינה דינו מתערין מינה והיינו מסטרהא מחצוני' בינה אבל בפנימי' בינה כתי' אם הבנים שמחה שבה כל חדו וכל ברכאן דהארת עונג עליון דעדן עלאה דאבא דאצי' רק מחיצוני' בינה כאשר נעשי' מקור להמדוי' דז"א שזהו בת"ת דאימא או דינין מתערין מינה וזהו המלוי' א' שבוא"ו להורי' על בחי' אחורי' דת"ת דאימא שזהו בחי' המלוי' דו' ששם דינין מתערין וזהו צורת הא' שיש בו בחי' דינין דהיינו בחי' היוד הפוכה שבסוף והקו אלכסון שנמשך משמאל מגבורה דשמאל לנצח

דימין כו' כנ"ל, אך הדינים שמתערין המה בה בטמירו ולמטה המה מתגלי' בגלוי וזהו הא' שבנתיים בין הב' ווין שאינו נרגש במבטא כלל כי יכול לאמור ו'ו אף בלא מילוי הי' והא' רק ב' ווין לבד וזהו העלם הדינים שאינן נרגשין שבחצוני' בינה כו' וכנודע שנק' בחי' יי"ן וכמשל היין שמשמח את אנשי' ושירותי' * חדוה וסופי' עציבא דהיינו כאשר הוא ישתה כמדתו ישמחו ואם ישתה יותר מדאי יהי' שכור אז יהי' בהפוך בעציב' ורוגז'א כו' נמצא יש בחי' כח הדין ורוגזין בהיין בהעלם אף קודם שפעל פעולתו וזהו הדינים דמתערי' מינה והמה בה בטמירו והוא הא' שבין הב' ווין דש' ס"ג המלוי כו' ולכן הוא דוקא בוא"ו ולא באות מ' אחרי' כי אף בה"א אחרונה דשם ס"ג המלוי הוא יו"ד דהיינו חכמה בראש וחכמה בסוף רק דינים מתערין מסטרהא והוא כו' דשם שהמלוי הוא אלף כנ"ל וד"ל.

ש' ב"ן הוא במל' דאצי' במלוי ההי"ן. והוא מצד היותה סוף כל דרגין דאצי' להיותה בחי' הדבור עליון לכן בה מיעוט הארת המוחי' ועיקר בניינה מהגבו' ולא רובה חסדי' כמו בז"א כ"א בהפוך, לכן המלוי שלה ההי"ן שמורה רק על בחי' התפשטו' השפע בכלי המקבל באורך ורוחב כצורת הה"א. ואף שבעצמותה יש ג"כ בחי' מוחי' דהיינו חכמה בסוף דאבא יסד ברתא וזהו בחי' יו"ד שבשם ב"ן, אכן בבחי' ההשפעה שלה לזולתה שזהו בחי' המלוי שלה לא נמצא לא בחי' י' ולא א', רק ההי"ן כי הו' שבשם מורה על המשכת השפע ממנה לאורך משך הקו להמקבל אין שם זולתי ב' ווין פשוטי' לבד שגם המלוי הוא ו' המורה על ההמשכה לבד, ומבשרי אחוזה שבמדו' שכלב יש הארת השכל יותר מבבחי' הדבור כי בהמדו' מלובשי' המוחי' שיתנהגו עפ"י השכל המנהיגן וכפי שיסכי' השכל כן יתפעלו המדו' בפעולתו, אבל הדבור רחוק יותר מן השכל, שהוא עצמו רק צרופי אותו' לבד, ויכול להיות שיתפעל בהשכל ולא ידבר בהדבור כו' ולכן בש' ב"ן המלוי הוא ההי"ן ואפי' לא אלפי"ן שיש בהן יודי"ן בדרך רמ"ז כנ"ל. ואף שמל' דאצי' נעשי' עתיק לכריאה וממנה נמשכי' החו"ב תו"מ שבבי"ע שיש בהן ג"כ ד' שמו' ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. נמצא היא למעלה אף מש' ע"ב דבי"ע כו', אעפ"י כן אין זה מצד גלוי הארת המוחי' דאבא במלוי שלה להשפיע כו' כי הרי אין לה בחי' מלוי דיודין ואפי' לא אלפי"ן כ"א מצד גריעו' המקבלי' דבי"ע שמבחי' תחתונה שבעליון נעשי' ראש לתחתון והיינו שמהדבור דמל' דאצי' שהוא סוף כל דרגין נעשה הדבור עצמו מקור למוחי' דע"ב דבי"ע בחי' עתיק דבי"ע, וה"ז כמשל הרב המשפיע בדבור להתלמיד ומדבור הרב נעשי' שכל להתלמיד ואין המשל דומה לנמשל כי למעלה נעשי' מעצמו' אותו' הדבור מקור החכמ' משא"כ בהתלמיד שמקבל משכל הרב ממש והאותו' הדבור המה רק בחי' כלי מעביר שהשכל עובר בהן כו' כמ"ש במ"א. אבל באמת לגבי המשפיע דאצי' נחשב זה ממש לבחי' תחתונה שאין

(*) כ"ה בבתי, ואוציל: ורישיתי.

בהמלוי הוא כח ההשפעה שלה הארת המוחין זולתי במהותה ועצמותה יש הארת המוחין וזהו היר"ד שבראש השם (רק לגבי המקבלי, נעשה זה שלמטה מן השכל מקור לחכמה שלהן כו') וזהו ענין המלויים ששונים בד' שמו' ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן באופן כח ההשפעה של הב' פרצופי' דחוב' תו"מ אבל במהותן ועצמותן אין שנוי בהשמו' שבכולם הוא ש' הוי"ה הכולל ע"ס שבכל פרצוף במהותו ועצמותו כנודע וד"ל.

ולתוספת באור, באר היטב, ענין המלויים דד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן כו', דהיינו בחי' חצוני' השפע עליונה דחיצוניו' י"ס דאצי' כאשר נמשכי' למטה ומתחלקי' ההשפעו' שלהן בבחי' התחלקו' פרטי' בצרופי' האותיו' שוני' שהן הכלי' מכלים שוני' דשנוי הצרופי' של ד' שמו' ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, אבל בפנימי' י"ס דאצי' שאור א"ס מלוּבש בהן ואיהו וחיוהי וגרמוהי חד אין שנוי כלל שכללותן הוא ש' הוי"ה כנ"ל.

ובאור הענין דהנה כתי' אתה פוררת בעז"ך ים וגו' ואין עוז אלא מדת הגבורה דקו שמאל דאצי' שטבע מדת הגבורה לפרר השפע בפרור והתחלקו' טרם הגעתה בתוך כלי המקבל שלא יוכל לקבל השפע של המשפיע בעודה בכללותה כא' בהמשפיע, עד אשר פור התפוררה לפרורי' וחלקי' קטני' בהתחלקו' צרופי' אותיו' פרטי', שזה נעשה ע"י מדת הגבורה עיקר המפרר וז"ס אתה פוררת בעז"ך ים, י"ס הוא החכמה עליונה הכוללי כללי' אבי"ע בסקירה א' בעצמו' החכמה שמאין תימצא שנק' עדן עלאה, מתפרר לחלקי' פרטי' בצרופי' אותיו' המחשבה והד"ע שנק' פרצופי' לאה ורחל ע"י מדת הגבורה דקו שמאל שנק' עו"ז (וכמ"ש להודיע לבנ"א גבורותיו' וכבוד הדר מלכותו וכתיו' וגבורתך ידברו' וכמ"ש במ"א בפי' המלות שבתפלה ע"ש) שזהו מדתו של יצחק אצי"ה דכתי' בו וארכה את זרעו ואתן לו את יצחק וארכה דייקא ברבוי ופרור כנודע שזהו עיקר הקיום של ההשתלשלות עילה ועלול, שתורק השפע מעילה לעילה שא"א להיות זולתי ע"י התפררותה שמתפרר' ע"י מדת הגבור' לחלקי' פרטי' דוקא ואז תוכל לירד למטה מטה וזהו עיקר החיים שלהם. כי מדה"ג היא הגרם וסבת עיקר החיים של ההשתלשלו', ולכן הדם שהוא הנפש שהוא עיקר החיים של הגוף הוא ממדת הגבורה כנודע (ודלא כדעת הסוברי' שהגבורה הוא היפך החיי' כ"א אדרכה הוא עיקר החיים שבו החמימו' המחי' משא"כ החסדי' קרי' שנמשלו למים נדמו שבלתי תערובת הגבורו' הי' בחי' מיתה שהמת הוא קר כו' כמ"ש במ"א).

ומבשרי אחזה, עד"מ הרב המצמצם שכלו להשפיעו לתלמיד, שבמוח הרב הי' ההשכלה בסקירה א' כוללי למעלה מגדר התחלקות. וכאשר מצטרך להשפיעו לתלמידו, אזי עובר השפע דרך התחלקו' פרטי' של צרופי' אותיו' הדבור פרטי' שע"י הדבור מבין התלמיד המושכל, וכענין כל התורה

שבע"פ בגמ' ופוסקים שכל ההלכו' וסברו' הר"ן והרא"ש כדומה מביני' מן הצרופי אותיו' שבחבוריהם ז"ל, נמצא שא"א להעלות לקבל מהעלה זולתי ע"י פרור והתחלקו' דמדה"ג כנ"ל וזשארז"ל מאימתי מזכירין על גבורו' גשמים, שירידת המטר הוא ע"י מדת הגבורה לפרר השפע דמטר שירד טפין טפין וכמארז"ל כמין דפוס עשוי בעבי' להפריד בין טפה לטפה (ובין טפה לטפה לא נתחלקה כו' ע"ש) שאלמלי ירידתו בגבורה בפרור והתחלקו' הי' מכול על הארץ לשחתה, נמצא שזה הגבורה הוא קיום אמיתי' פעולת השפע שתוכל לקלוט בכלי המקבל לרות הארץ ולהוציא צמחה ותתן יכולה כו'. וכמ"כ עד"מ למעלה בירידת השפע עליונה מעלה לעלה שא"א להיות זולתי ע"י התפררותה במדה"ג דוקא שנתחלק תחלה בחלקי הצרופי אותיו' פרטי' דשנוי השמו' דע"ב שבחכמה ודס"ג שבבינה ודמ"ה שבז"א ודב"ן שבמל' כנ"ל, שזהו בחי' המלוי' של אחרו' די"ס דאצי' בכחי' כחו' ההשפע' שלהן לזולתן בבי"ע להתהוות בע"ג הנפרדי' מלאכי' ונשמו' משינוי הצרופי' שונים של המלויים כנ"ל וד"ל.

והנה' ידוע שרש הגבורו' הוא בוצינא דקרדוני' בחי' גבורה דע"י המלוכש במ"ס דא"א דאצי' שנק' בש' טלא דבדולחא באד"ר והיינו כמו עד"מ למטה, הטל, שונה במהותו ואיכותו מן המטר, דהיינו שהוא בדקות יותר, שטרם השטחתו על הארץ הוא דק מאד, בלי מה ואין נרגש לחליחתו ומציאותו בממשו' מצד גודל עוצם התפשטותו בפזור שטחי בחלקי' דקי' מאד עד שאין נרגש ממשותו ולחותו עד אשר יגיע לארץ ויתקבצו כמה חלקי' יחד, אז יורגש לחותו כמים ממש וכמו שעשה גדעון בנסיונו אם יהי' על כל הארץ חורב ועל הגזה לבדה הטל כו' שלאחר שמתמצה הגזה נעש' ספל מלא מים אבל קודם לכן לא נרגש מציאותו, כמו המים של המטר שנרגש מציאותו בטרם הגעתו לארץ כשירדין מן השמים, ואע"ג שבעצמו' בחי' התחלקו' ופרור השפע הטל ומטר שוין כאחת, שהשפע מתפררת בבחי' התחלקו' פרטי' כנ"ל, עפ"י מדת הגבורה כנ"ל, אעפ"י כן שוני' בכחי' אופן מעלת מדרגותו, שהטל מדרגותו נעלה, באופן שהוא דק ורוחני יותר, ע"כ גם בחי' התחלקותו ע"י מדה"ג שבו, הוא בדקות ורוחניו' יותר, דהיינו שמתפשט בפזור שטחי בדקות מאד עד אשר לא נרגש מציאותו, וזהו בחי' הגבורה שבו המחלקו בפזור שטחי בדקות כ"כ עד שלא יורגש ממשותו והמטר התחלקותו ניכר ונרגש דהיינו שמתחלק לטפי' הנכרי' ונרגשי' כאו"א בפ"ע בלחותו וממשותו כשירדין מן השמים כו', וכמ"כ עד"מ למעלה ענין הורדת הטלא דבדולחא טל שעתיד להחיות בו את המתים שהוא בחי' מ"ס דא"א דאצי' שמלוכש בו בחי' גבורה דע"י שהגבורה דע"י מפרר השפע בכחי' התחלקו' ופזור ג"כ אכן הוא בדקות ורוחניו' באופן שאין נרגש מציאותו שלמעלה מגדר החכמ' הגלוי' כנודע, אבל השפע שירודת מחכמ' הגלוי' ולמטה הוא כענין המטר שירדין בגבורה אבל הוא בהגשמ' ובהרגש' מציאותו וד"ל, וזהו עתה בכל ו' אלפי שני שהשפע יורד' בגבור' ע"י שינוי

הצרופי' דד' שמו' ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן בהתחלקו' פרטי' שזהו כענין גבורו' גשמים כניל, אבל לע"ל כשתהי' א"ח עטרת בעלה וישתמשו זו"ן בכתר א' שוין בקומתן או ירד הטל להחיות המתים שהוא שרש הגבורו' שבפנימי' הי"ס המחלקי' השפע דמ"ס דא"א בדקו' ורוחני' שלמעלה מגדר הרגש' מציאותו כענין הטל שיורד ג"כ בגבורה והוא באופן אחר מענין ירידת הגשמי' בגבורה כו' כניל וד"ל.

והטעם מה שבב"ן המלוי שוה להעצם דהיינו שהמלוי דה' הוא ג"כ ה' ודו' ו' כו' הוא בהיות ידוע ששרש המלוי הוא למעלה מהעצם, שלכן נק' בשם מלוי שממלא החסרון ומשלימו שיהי' בתכלי' השלימו', והיינו כמו המלוי דחכמ' הוא ש' ע"ב שבהמלוי יוצאין תוס' אותיו' דו"ד שבי' והיודין שבהי' וי"ו הי' שלא הי' נמצא קודם בהעצם דש' הוי"ה, שהתוס' הזה שנתגלה מהמלוי שרשו הוא מצד גלוי תוס' אור א"ס מעצמו' המאציל לחכמה דאצי' שעיי"ז יוצאין אותו' חדשי' דמלוי דחכמ' מהעלם לגלוי ואף שהם בצאתן מחכמ' נק' בחי' אחורי' דילה, אעפ"כ שרש גילוי'ן הוא מסבת השלימו' שנעשו בהעצם החכמה שנתוסף אור בהעצם מעצמו' המאציל להשלימו, וכן במלוי דבינה שהוא ש' ס"ג וכן במלוי דז"א שהוא ש' מ"ה, אכן במל' ש' ב"ן שהוא סוף כל דרגין דאצי' ושם הפסק החוט דאור א"ס, לכן לא נמצא בחי' התחדשות תוס' אור מהמאציל שיהי' בהמלוי בחי' אותו' חדשו', זולתי' מה שב'עצם, הוא בהמלוי, ורק העצם מורה על עצמותו, והמלוי מורה על התפשטותו בכלי המקבל ג"כ כמו שהי' בכלי המשפיע בלי תוס' וגרעון, וכמו העצם הוא ה' המורה על מרחב והתפשטו' ההשגה בכלי המשפיע, כמו כן ההתפשטו' בכלי המקבל הוא הה' מילוי'ן ג"כ בבחי' התפשטו' בכלי המקבל, שלא יתוסף דבר חדש בהמלוי ממה שהי' בהעצם והוא מצד הפסק החוט שם, שאין מתוסף בחי' התחדשו' מעצמו' אור א"ס בהעצם שיוליד הולדה חדשה בהמלוי, כמו שהוא בהמלוי' דע"ב ס"ג מ"ה שמתוספי' אותו' חדשי' בהמלוי', מצד תוס' אורו' חדשי' בהעצמו' למלאו' החסרונו' בבחי' השלימות כו' וכמשנ"ת במ"א ע"ש ודו"ק.

דרוש פרשה פינחס דשנת תקס"ז פה ק"ק לאד"י

מי כמוך באלים ה' מי כמוך נאדר בקודש נורא תהלות עושה פלא, הנה כתיב כי על כל כבוד חופה על כל משמע שיש שני מיני כבוד, והיינו כבוד עליון וכבוד תחתון וכמ"ש צאינה וראינה בנות ציון כו' בעטרה שעטרה כו', שיש שני מיני עטרת היינו שני מיני כבוד והם שני עטרות והן

שני מיני כתרים דהיינו כתר כללי וכתר פרטי, כתר כללי הוא ת"ת דאריך שנעשה כתר לאו"א וכתר פרטי הוא ת"ת דאימא שנעשה כתר לזו"ג, וזהו יחוד"ת שהוא יחוד זו"ג בכלליות והוא הוי' אחד שבק"ש, ובפרטיות יחוד"ת היינו כח הפועל בנפעל והוא בשכמל"ו, ובכלליות יחוד"ת הוא זו"ג היינו ה' אחד, ועל יחוד זה צ"ל חופה דהיינו ליחד שני הפכים ההם כי זו"ג הם שני הפכים כידוע לכן ת"ת דאימא הוא כתר לזו"ג היינו חופה לזו"ג וגם כבוד עליון שהוא יחוד או"א צריך ג"כ להיות חופה והוא ת"ת דאריך שנעשה כתר לאו"א, והנה להבין מהו ענין כבוד הנה כתיב למען יזמרך כבוד ולא ידום אלקים אל דמי לך קארי תדיר לנהורא עילאה ולא זכיר, והנה כתיב מעלה נשיאים מקצה הארץ ברקים למטר עשה כו' כי העבים הם מקיטור הארץ והוא מלחלוחית הארץ כמ"ש ואד יעלה מן הארץ וגבוהים מעל הארץ לערך ג"א מיל ואח"כ יורד הגשם ומרוה את הארץ כמ"ש והרוה את הארץ והולידה והצמיחה, והנה הארץ בעצמה אינה יכולה להוציא פירות, ומטר בעצמה ג"כ אינו יכול להוציא פירות, אך כשבא המטר על הארץ אז מכח הצומח שבארץ מצמיח מיני פירות, כמ"ש למטר השמים תשתה מים, כי שמים הוא בחי' משפיע, וארץ הוא בחי' מקבל, והנה המשפיע בעצמו אינו יכול להשפיע אם לא שיעלה תחלה האדים מהארץ וע"י העליות האדים שהם ממקבל למשפיע, לכן אח"כ יורד מהמשפיע להמקבל ולפי ערך האדים כך הוא ירידות המטר אח"כ, וכמו"כ הוא בחי' זיווג למטה שאשה מעלה מ"ן אל המשפיע ואח"כ לפי ערך העלאת מ"ן כך הוא המשכות מ"ד, וזהו בחי' א"ח וא"י כי א"ח הוא בחי' ואל אשך תשוקתיך והוא העלאת מ"ן שקודם להורדת מ"ד, ובחי' א"י הוא בחי' מ"ד מלמעלה למטה שהוא בחי' חסדים, כמים שיורדים ממקום גבוהים למקום נמוך, ועי"ז שעולה מ"ן אל המשפיע והמשפיע מוריד מ"ד עי"ז יכול להיות הולדה חדשה, והנה כמו"כ הוא למעלה כידוע שיש כבוד עליון וכבוד תחתון דהיינו כבוד נאצל וכבוד נברא, דהיינו כבוד נאצל הוא בחי' ז"א דאצי, וכבוד נברא הוא בחי' מלכות דאצי, הגם שמלכות הוא אחד מי"ס וי"ס הם בבחי' אצי מפני מה נקרא מלכות כבוד נברא, מ"מ מאחר שהוא שורש להחיות רוח שפלים דהיינו דברים מוגבלים כמ"ש כי עמך מקור חיים היינו שהוא מקור כל העולמות הנפרדים כי כח אלקים שבכל נבראים הוא בבחי' מדה וגבול והוא נפרד כמ"ש עניך ברכות בחשבון כו' יונתי בחגוי הסלע ע"כ נקרא כבוד נברא, וכבוד נאצל הוא בחי' משפיע ובלשון עה"ח נקרא בחי' מ"ן ומ"ד, והנה צריך תחילה להיות העלאת מ"ן שהיא העלאת ממטה למעלה כי העלאת גורם ההמשכה כמ"ש תלמיד מחכים את רבו כי מחמת שהתלמיד מקבל ממנו שכלו ע"כ אח"כ כשמקשה לו איזה קושי אזי ההעלאת גורם ההמשכה, כי רוח אייתי רוח ואמשיך רוח, וכן הוא למעלה שיש בטל לאין אזי נעשה מזה אח"כ הורדת מ"ד, ומהעלאת מ"ן בעצמו נעשה אח"כ הורדת מ"ד כידוע, וזהו ענין יחוד"ת שהוא זו"ג היינו ה' אחד, והנה יחוד זה אינו פירושה שמתקרבין ב' דברים כאחד כי אין זה יחוד, אלא יחוד הוא שמתערבים ב' דברים כאחד ממש מה שבזה הוא בזה ומה כו', כמו

עד"מ ב' חברים שיש בין שניהם אהבה והתקשרות ואח"כ כשמתרחקים זה מזה אז יש לאחד געגועים על חברו כי מחמת ההתקשרות שיש בין זה לזה וזהו יחוד והתקשרות, וכן הוא למעלה כידוע, דועיר עיקר בנינו מהחסדים כמ"ש זכר חסדו, והוא כטבע מים שיררדים ממקום גבוה למקום נמוך ונקבה עיקר בנינה מהגבורות והוא כטבע אש וכשמתייחדים דהיינו תחלה שמלכות מעלה מ"ן אל הזעיר והוא נקרא גבורה שבחסד היינו מ"ן שהוא גבורה בכלי זעיר שהוא חסד ואח"כ זעיר מוריד מ"ד בנוקבה והוא הנקרא בחי' חסד שבגבורה דהיינו זעיר שהוא חסד בכלי הגבורה והיינו המשכות מ"ד לנוקבא וזהו יחודת שמבואר בזוהר פ' לך ומלכי צדק מלך שלום והוא זיווג צדיק וצדק כו', והיינו לאחלופי דוכתיהו שמאלא בימינא וימינא בשמאלא וצריך דווקא הב' בחי' שמאלא בימינא וימינא בשמאלא דהיינו אור הגבורה בכלי החסד ואור החסד בכלי הגבורה, ואז הוא בחי' יחוד אמיתי וזהו מה שמצינו שפ' ראשונה דק"ש היא שם מ"ב ופ' שני' היא שם ע"ב, ולכאורה צריך להיות להפוך כי שם ע"ב הוא בחי' חסד ושם מ"ב הוא בחי' גבורה, ופ' ראשונה הוא בחי' ואהבת שהוא חסד וצ"ל שם ע"ב, אך הטעם כנ"ל והיינו אור החסד בכלי הגבורה, ופ' שני' היא היא בחי' גבורה דהיינו וחרה אף כו' לכן הוא שם ע"ב והוא אור הגבורה בכלי החסד, וכל זה מחמת הזיווג שה' אחד שבק"ש יכול להיות התכללות אור הגבורה בכלי החסד ואור החסד בכלי הגבורה והנה כמו שבהורדת מטר על הארץ אז כח הצומח מצמיח מיני פירות, וזהו בחי' אין לו סוף כי יש אפילו פרי פרותיהן עד סוף העולם, כך כתיב ויברך אותם אלקים ויקרא להם אדם ויאמר להם פרו ורבו, והיינו כי מחמת ההתכללות זה בזה שורה בחי' א"ס שיכול להלויד ממנו דורי דורות והוא מפני שכל או"א יוצא מהכלי שלו אז שורה בחי' א"ס לפי כשהוא בכלי הוא בבחי' הגבלה ע"י הכלי אז אינה יכול להיות הולדה כ"א כל א' בפ"ע, אבל מצד ההתכללות אזי נמשך בחי' אין סוף וזהו לית קוב"ה שרי' אלא באתר דדכר ונוק' שרי', וזהו ג' שותפין באדם או"א והקב"ה, וזהו מעבר יב"ק דהיינו יחוד ברכה וקדושה, והיינו כי ע"י יחוד נתהווה ברכה דהיינו המשכה דבר חדש, והנה להבין איך ביכולת להיות שני הפכין ממש מתערבין כאחד, וע"ז יש בחי' חופה כי החסד דהיינו זכר חסדו הוא בחי' חתן והוא בחי' ז"א, ומלכות היא בחי' כלה דהיינו בחי' נוקבא שעיקר בנינה מהגבורות, ע"כ צריך להכניסם לחופה דהיינו לת"ת דבינה כי מחמת שנתעלים למעלה הם בטלים ואינם תופסים מקום ויכולים להיות התכללות ועד"מ שני תלמידים ששמעו מרב אחד ואח"כ זה אוסר וזה מתיר, והנה השמיעה היה ממקום אחד אך מה שהם מחולקים הוא מחמת שלפי הכלי של זה יונח השכל כך ולזה יונח כך כי לזה הכלי שלו נוטה לצד החסד וזה כלי שלו נוטה לצד גבורה כמו מחלוקת שמאי והלל ואח"כ כשבאים לפני הרב אז בטלים כאו"א מכליהם ויכולים לקבל אף שלא לפי אופן כליהם כידוע מטעם הנ"ל וזהו החילוק שבין תלמוד בבלי לתלמוד ירושלמי, כי תלמוד ירושלמי הי' נוחין זה לזה בהלכה מפני שכל אחד היה מהות בפ"ע, לכן לא נפק

הכרעה מבניהו, אבל תלמוד בבלי הוא שיהי' כל או"א מקשה על דברי חברו ומכח זה נופל חברו מכלי שלו וגם השני צד שכנגדו מקשה לו ונופל ג"כ אז מחמת זה נפק מילתא מבניהו כי מחמת שיוצא כ"א מכלי שלו נעשה יחוד והתכללות דהיינו שלא כדברי זה ולא כדברי זה אלא כמכריע, כמ"כ הוא למעלה שזו"נ שניהם מקבלים מח"ת דבינה, אך שלזעיר הכלי מחסד ולנוקבא הכלי מגבורה, אבל כשבאים בלמעלה מהם הוא ת"ת דבינה אז בטלים מכליהם ויכולים להיות בהתכללות, ואח"כ גם כשיורדים ונשאר בכח זה דהיינו שיכולים להיות בהתכללות, וזהו פועל אמת שפעולתו אמת ששים ושמחים לעשות רצון קונם, פועל אמת הוא זעיר כי אמת הוא ראש תוך סוף, והם כלי פנימי וכלי אמצעי וכלי חיצון, שפעולתו אמת הוא בחי' מלכות, ששים ושמחים לעשות רצון קונם הוא ת"ת דאימא שנעשה כתר כנ"ל, כי חוק וזמן נתן להם שלא ישנו את תפקידם, דהיינו פקודת זעיר למלכות כמו בג' רגלים או בשחרית בשעת עמידה והוא הכל מהרצון שהוא ת"ת דאימא, וכן הוא במטר כמ"ש מעלה נשיאים דהיינו שיש מי שמעלה נשיאים ממטה למעלה ואח"כ ברקים למטר עשה מלמעלה למטה וכן הוא מ"ש עושה שלום במרומיו היינו בין שר של אש לשר של מים כי הם ב' הפכים וכדי להיות ביחד היינו ע"י הבחי' שלמעלה משניהם יעשה שלום, והיינו מחמת שלגבי הדבר הגבוה משניהם דהיינו מלכות דאצי' הם כלא נחשבים ומחמת ביטולם יכולים להתחבר כנ"ל, וכמ"כ הוא בכאן שח"כ הוא בחי' זו"נ והם ב' הפכים וכדי להיות יחוד צריכים שיתעלה למקור שורשם שגבוה משניהם ואז הם בטלים מכליהם ומחמת זה יכולים אח"כ להתיחד אחד באחד וד"ל, ולהתכלל זה בזה.

ולהבין זה בתוספת ביאור איך יכול להיות שלום בין זו"נ ע"י ת"ת דאימא שהיא גבוה משניהם, הנה מתחילה צריך להבין איך ת"ת דאימא נעשה כתר לזו"נ, כי הנה לשון מלוכה נופל על דברים נפרדים כמ"ש אין מלך בלא עם דהיינו דברים נפרדים, כי על עצמו בודאי לא שייך לשון מלוכה אך הנה לגבי קו"ב"ה אין שייך מלוכה כי על מי ימלוך כי לגבי אין שום דבר נפרד ממנו כמ"ש כי ממך הכל, אך כתיב ה' מלך גיאאות כו', והיינו שהוא אינו אלא בדרך הלבשה לא כמו שהוא בכו"ד שרוצה למלוך אבל לגבי הקב"ה ברצונו הוא מלוכש כדרך הלבשה בבינה כי מחמת שרצונו עצמו למלוך אינו שייך כי על מי ימלוך אך כשמלוכש בבינה שהוא הרצון מצד הטעם והשכל כי הטעם והשכל הוא שיהי' דברים נפרדים, כמ"ש אשר אהי' דומין לאולדה כו' או שייך רצון מצד הטעם והשכל, וזהו שאמר עלה במחשבה אנא אמלוך הוא מחשבת הבינה כי הרצון הוא בדרך הלבשה שהוא מצד הטעם, והנה כמ"כ הוא כתר לזעיר שמאחר שצריך להיות מקבל צ"ל ג"כ משפיע, אך איך יכול להיות שורש לשני הפכים כי ז"א הוא בחי' חסדים ונוקבא היא בחי' גבורות, והנה נקדים לזה ענין ד' פרשיות של תפילין שהם ד' מוחין דהיינו מוח חכמה ומוח בינה ומוח חסד ומוח גבורה אך זה ענין

חסד וגבורה למוחין, כי הם בחי' מדות ואינם מעצם השכל. אך הענין הוא שהשכל בעצמו יכול להתהפך לפעמים לחסד ולפעמים לגבורה, וזהו שמצינו במבול כתיב וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד והוא בחי' חסדים ואח"כ כתיב כי רבה רעת האדם בארץ כו' אמחה את האדם ויתעצב אל לבו והוא בחי' גבורות, ואח"כ נעשה עולם התיקון כי לא אוסיף עוד להכות את כל חי כי יצר לב כו' נמצא מצד זה הטעם שהוא חייב מצד זה הטעם בעצמו הוא זכאי, וזהו בחי' דעת שהוא כלול מחו"ג נמצא שהשכל סובל ב' הפכים, וכמו שמצינו שהשוחד יעוור עיני חכמים להפוך מחיוב לזכאי והיינו כמו מצד הטעם והשכל בעצמו שהוא חייב נתהפך לזכות, ע"כ נקראים בחי' מוחין מחמת שהשכל בעצמו יכול להתהפך לחסד ולגבורה, וכמו"כ הוא בכאן שת"ת דאימא שהוא ג"כ כלול מחו"ג מזה נעשה כתר לזו"ג שהם ב' הפכים ע"כ יכול לעשות שלום בין זו"ג שהם ב' הפכים כשנתעלין למעלה לחופה שהוא ת"ת דאימא ששם הוא שורשם אוי בטלים מכליהם, ואח"כ יכול להיות יחוד והתקשרות אור החסד בכלי הגבורה ואור הגבורה בכלי החסד, וזהו כתר הפרטי שהוא כתר דו"א ונוק' וזהו כבוד תחאה, והנה כמו"כ יש בחי' חופה שהוא בכבוד עילאה והוא כתר הכללי שהוא ת"ת דאריך שנעשה כתר לאו"א והם ג"כ שני הפכים כי אבא הוא בחי' חכמה דהיינו ברק המבריק ובינה היא בחי' יש רחובות הנהר, ושורש או"א הם מאריך דהיינו אבא יונק ואימא יונק כידוע שהם ממזל העליון ומזל התחתון, כמ"ש אשר במאמרו ברא שחקים מאמרו הוא בחי' חכמה כמאמר ברוך אומר ועושה אומר בחכמה עושה בינה, כי עושה מעשה בראשית כי בראשית הוא חכמה מעשה הוא בינה היינו אבא אומר לאימא, ובמאמרו הוא בחי' חכמה ברא שחקים והוא בחי' צדיק וצדק היינו זעיר ונוק' כי צדיק הוא בחי' יסוד וצדק הוא בחי' מלכות, וצ"ל גבורות דאימא כבחי' חסדים דאבא וחסדים דאבא כבחי' גבורות דאימא, כי הם ב' הפכים ע"ז יש בחי' חופה שהוא ת"ת דאריך ששם נתעלה ויוצא כאו"א מכלי שלו כמו שהוא בזו"ג כך הוא בכאן שנתעלים למעלה למקור שרשם ואז יכול להיות התכללות אח"כ כשיוצאים מן החופה למטה למקומם וד"ל. והנה כמו"כ הוא בחי' תורה, כי הנה יש רצון שהוא למעלה מטעם ושכל, אך באמת יש לו טעם הכמוס, כי הרי אנו רואים שישתנה לפעמים הרצון והוא מחמת הטעם הכמוס שהוא פנימיות העונג, והתענוג שהוא פנימי מנהיג את הרצון, אך הרצון שמתגלה הוא בלי טעם כמ"ש שתוק כך עלה במחשבה שהוא פנימיות עתיק דהיינו שאינו יכול לומר הטעם לאחר כי הוא טעם הכמוס עמדי, וזהו נקרא גלגלתא עצמה דחפי' על מוחא היינו שמחפה את הטעם הכמוס, והנה התורה הנגלית היא מגלגלתא דחפיא על מוחא היינו מתרי"ג ארחי' וי"ג נימין שהיא חיצונית התענוג, והיינו שאינו נראה שיש טעם להמצות אך לעתיד יתגלה טעמי תורה כמ"ש ישקני מנשיקות פיהו, היינו שיתגלה תורה הסתומה טעמי המצות, כי לעתיד כתיב ולא יכנף עוד את מוריך היינו שלא יהי' מבחי' כנף המסתיר דהיינו גלגלתא דחפי' על מוחא אלא יתגלה הטעם הכמוס שהוא בחי' ח"ס, אך מי

הוא הגורם להיות נגלה ח"ט הוא מחמת שיתעלה לעצם העונג שהוא בחי' שעשוע המלך בעצמותו שהוא הרצון שהוא בלי טעם הכמוס והיינו קודם הקו וחוט, כי הקו וחוט הוא בחי' קו המדה, אבל זה שעשוע המלך הוא מאור א"ס שממלא כל מקום החלל והוא הנקרא דרך הטוב להטיב רעווא דכל רעווין ומחמת שיתעלה שם תצא מבחי' ההסתר שלא יסתר עוד גלגלתא דחפי' כו', וזהו וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד, טוב הוא יסוד דעתיק כמ"ש ובטובך הגדול ומאוד הוא עצם העונג, והיינו שיתעלה הכל לעצם העונג ולא יהי' בחי' דחפי' כו' אלא יתגלה טעמי המצות וזהו צאינה וראינה כו' במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו, והיינו בעטרה שעטרה היא ב' עטרות כנ"ל והיינו עצם העונג וזהו מעבר יב"ק יחוד ברכה היינו מחמת היחוד נעשה ברכה, אך בחי' קדושה הוא למעלה מזה כי קדוש הוא בחי' מובדל כי נתעלה העונג שהוא בחי' קדוש ומובדל וזהו לעתיד לבוא היינו לימות המשיח, אך תחית המתים הוא עוד למעלה מזה והיינו שיתעלה לעצם והיינו לבעל העונג לבעל הטוב, כי דרך הטוב הוא בעל הטובה, ולהטיב הוא התפשטות הטובה וזהו לתחית המתים יהי' נתעלה הכל לעצם בעל הטובה דהיינו למהותו ועצמותו, והוא באלף השביעי ליום שכולו שבת והיינו שלא יהי' עוד בחי' חול ושבת אח"כ, כי בחי' חול ושבת הוא בחי' אחרת כי שבת הוא בחי' מנוחה ומנוחה אינו שייך כ"א על מי שעשה מלאכה ואח"כ נח ממלאכתו והוא נקרא בחי' קו וחוט דהיינו בחי' מלאכה, ואח"כ כשנתעלה למקורם היינו לעצם העונג אז הוא בחי' שבת היינו ששבת ממלאכתו ואז שייך לקראות בחי' מנוחה, וזהו מנוחה לחיי העולמים, כי חיי העולמים הוא בחי' קו וחוט היינו שהוא מחי' כל העולמים והוא מקור כל האורות, ואח"כ כשנתעלה למעלה לעצם העונג שהוא בחי' א"ס שממלא כל החלל אז שייך בחי' מנוחה דהיינו לנוח ולשבות מלהשפיע למטה כי הוא בטל למקור, אבל לתחיית המתים דהיינו באלף השביעי יהי' יום שכולו שבת היינו שלא יהי' שם בחי' מנוחה כלל כי לא שייך שם בחי' מנוחה כי עצם העונג יתעלה לבעל העונג למהותו ועצמותו ושם אינו שייך מנוחה כלל כי שם הוא למעלה מבחי' חיי העולמים, כי רק כשהקו וחוט נתעלה לעצם אז שייך מנוחה כנ"ל אבל לתה"מ שהוא * אז יתעלה עצם העונג שהוא א"ס שקודם קו וחוט אז יהי' יום שכולו שבת ששם הכל שובת בחי' שבייתה מכבר שלא יהי' בעולם בחי' התפשטות עוד כי עצם עונג אינו מתפשט לעולם להחיות העולמות, רק הקו וחוט הוא הוא המתפשט להחיות העולמות כנ"ל וד"ל. וזהו אפס בלתך גואלינו לימות המשיח ואין דומה לך מושיענו לתחיית המתים, והיינו שאין דומה מושיענו עד עתה לאפס דהיינו לתחיית המתים, וזהו קדושים תהיו יכול כמוני תלמוד לומר כי קדוש אני קדושתו למעלה מקדושתכם כי מעבר יב"ק אינו נוגע רק לאור א"ס שממלא כל החלל אבל למהותו ועצמותו אינו נוגע, וזהו מי כמוך

באלים דהיינו נאליים והוא בחי' התלבשות העולמות דהיינו העלמות והוא בעצמו מי כמוך נאדר בקודש כי קודש הוא בחי' מובדל בעצמותו היינו שיתעלה הכל למהותו ועצמותו, וזהו נורא תהלות עושה פלא והיינו שמשם נמשך הפלא כי שם הוא מקום מופלא יהי' לתחיית המתים שיתעלה הכל למקור שורשם ויהי' יום שכולו שבת ולא יהי' עוד בחי' השפעה למטה רק נתעלה הכל לעצם העונג והתענוג כנ"ל וד"ל.

בעזרה שבת פ' מטות

וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר זה הדבר אשר ציוה ה' איש כי ידור נדר כו'. והנה ארז"ל בנדר שצריך שידיר בדבר הנדור כגון שיאמר ככר זה עלי קרבן וכיוצא וכידוע ויש להבין בשרש ענין הנדרים שע"י שמוציא במבטא שפתיו בלבד ככר זה עלי כקרבן יאסר עליו כאיסור גמור והלא ככר זה בעצם דבר המותר הוא ואיך יאסר ע"י דיבור בלבד. אך הנה תחלה יש להבין ענין זה בקרבנות עצמן האיך ע"י הדיבור באמרו ה"ז עולה נאסרה בהנאה לאדם ואם אינו מקדיש הקרבן בפה דוקא מביא חולין לעזרה כידוע. ויש להבין ג"כ בשרש הקרבנו' שהן באין לכפר על נפש האדם אשר חטא בשגגה כו' האיך בשריפת בהמה גשמי' ע"ג המזבח יכופר עון נפש האדם כו' אך הנה כל זה יובן בהקדים תחלה שרש ענין אד"ם דהנה כתיב באד"ם אחר וקדם צרתני וארז"ל אחר למעשה בראשית דאפי' יתוש קדמך וקדם למע"ב כי כולם לא נבראו אלא בשביל האדם כמאמר כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה כו' וביאור הדברי' הנה ע"ד הפשט הרי כל הברואים קדמו לאדם ב' המאמרו' כמו מאמר יהי אור ויהי רקיע וגם המלאכי' וחיות ותדשא הארץ הכל קדמו לאדם כמ"ש תוצא הארץ נפש חי' כו' והאדם לא נברא עד יום הו' ומזה יש הוראה שגם בשרש מקורם הרוחני יש מעלה ומדרגה גבוה בדצ"ח מן האדם שלזה הטעם יצא אדם אחרון מכולם (והיינו מפני שבחי' התווה קדם לבחי' התיקון דאד"ם וכמ"ש ואלה המלכי' כו' וכידוע) ולזה הטעם הרי אנו רואי' שהאדם צריך לדצ"ח ודצ"ח אינן צריכי' לאדם כלל שהרי האדם צריך לדירה מאבנים וצומח ללבוש כצמר וכן החי לאכילת אדם ודצ"ח מתקיימי' בלתי אדם וא"צ לאדם אבל האדם בלתי מתקיים בלעדי דצ"ח וכל שהוא בלתי מתקיים בלעדי זולתו בהכרח שמקבל שלימותו משם וא"כ שלימות האדם בא מדצ"ח ואין שלימו' דצ"ח בא מן האדם וכל זה להיות כי דצ"ח שרשם גבוה משרש האדם וכנ"ל אך אין זה אלא למעלה בשרשם דוקא אבל למטה לאחר שנברא הכל הרי אנו רואי' בהיפך שהאדם יתקן ויעלה לכל חלקי דצ"ח כמו במאכלו ומזונו כשיתפלא

בכח האכילה היא וא"כ נהפוך שדצ"ח מקבלי' שלימותם מן האדם כו' ומזה
 הוראה יש בהיפך ששרש האדם גבוה משרש דצ"ח. אך הנה שניהם אמת
 משום דז' מלכין קדמאין דתוהו אע"פ שקדמו לאדם כמ"ש לפני מלוך מלך
 לבני ישראל כנ"ל זהו דוקא בהיותם למעלה עדיין ולזה שרש דצ"ח למעלה
 גבוה משרש אדם אבל הנה ידוע דז' מלכ' הללו נפלו בשבירה וירדו
 והושפלו למטה מטה דהיינו בעולם הפירוד שהוא עולם הבריא' יש מאין כו'
 עד שנתהוו דצ"ח גשמי' בזה העולם וכמו שהן באי' בשבירה בהגשמה הרי
 בחי' אדם גבוה מהם וביכולתו להעלותם ולתקנם (והיינו מה שבחי' מ"ה
 מברר ב"ן וזהו שאמרו אחר למע"ב כמו שהי' קודם השביר' וקדם למע"ב
 היינו אחר השבירה) והיינו שאמרו באדם שכל העולם לא נברא אלא לצוות
 לזה פי' להטפל אליו בכדי שיעלה ויתקן אותם מטעם הנ"ל אבל כשמתעלי'
 על ידי האדם המה באין למקור חוצבם הראשון כמו שהיו קודם השביר'
 שהם למעלה במדרגה מן האד"ם כו' וכמ"ש במ"א וד"ל והנה הטעם לזה
 שהאדם גבוה מדצ"ח אחר שנפלו בשבירה יובן בהקדים הפסוק נעשה אד"ם
 בצלמינו כדמותינו כו' פי' בצלמינו הוא בחי' יחודא עילא' ובדמותינו
 הוא בחי' יחוד' תתא' וביאור הדבר' הנה ידוע בענין יחודא עילא' שהוא
 בחי' סובב כ"ע שלמעלה מבחי' ההשתלשלו' שהוא כמו בחי' עצמו' אור א"ס
 שאין עוד מלבדו כו' וכולא קמי' כלא ממש כו' וזהו פי' בצלמינו מפני שהוא
 בצל"ם דחכמ"ה כח מ"ה בבחי' הביטול לאור א"ס בתכלית היחוד כו' אבל
 בחי' יחוד' תתא"ה הוא בחי' כח השפעת אלקות בעולמו' הנפרד' הנק'
 עלמא דפרודא כמ"ש ומשם יפר"ד כו' שהרי הם בבחי' יש ודבר בפ"ע ואמנם
 אעפ"כ הרי נק' בחי' יחוד והיינו לפי שהם מתבטלי' ממציאיותם ומשתחוו'
 ונכללי' בכל יום באור אלקי כמ"ש וצבא השמים לך משתחוו' כנראה לעין
 בעולם השפל הזה ג"כ שגם גלגל הירח סובב והולך ממזרח למערב לפי
 שהשכינה במערב (וכל המחקרים נלאו להשיג סיבת תנועת הגלגל וכו')
 וענין השתחוא' זאת היא באה בבחי' הודאה עד"מ כאדם שמתווכח עם
 חברו ומודה לחבירו אח"כ שכדבריו כן האמת והודא"ה זאת אינו בחי' ביטול
 העצמו' לגמרי אלא רק בחי' הודאה בעלמא כענין הויכוח בלבד וכך למעלה
 בחי' הודאה שצבא השמים מודים ומשתחוו' הוא סוף מדרג' הביטול וכמו
 תנועת סיבוב הגלגל וכיוצא שאינו אלא בחי' חיצוני' וזהו ההפרש בין
 הודא"ה לברכ"ה כי הברכ"ה הוא בחי' ההמשכה מן ההעלם לגילוי ממש
 בנפשו דהיינו שבחי' גילוי אלקו' ממש מתגלה ולא בבחי' הסתר והעלם כמו
 בצבא השמים כו' משא"כ בהודא' כמו סיבוב הגלגל דזהו בא מפני בחי'
 הסתר והעלם אור אלקי וכל שקרב יותר לה' יותר הוא בבחי' הביטול הפנימי
 כו' אך אעפ"כ נק' בחי' יח"ת כי כולם משתחוו' ומודי' כמו לפני מלך
 ומשום דאין מלך בלא עם שהוא בחי' נפרד דוקא נק' בחי' יח"ת בחי' מלכו'
 כמ"ש מלכותך מלכו' כ"ע כידוע כי בחי' הודאה עכ"פ מתפשטת בכל
 העולמו' עד סוף עולם השפל הזה רק בקליפו' הטמאו' לגמרי שאין בהם
 בחי' הביטול לגמרי כמו שר של מצרים שאמר לי יאורי כו' המה צריכי'

ביעור וכמ"ש ואת רוח הטומא' אעביר כו' ולכך מי שאינו כורע במודים לאחר ז' שנים נעשה שדרתו נח"ש פי' נחש דקליפ' כי אין בו אפי' בחי הודאה לכרוע וזהו מקליפו' הגסו' שנק' נח"ש הקדמוני כו' וד"ל. וזהו נעשה אד"ם בצלמינו כדמותינו בחי' יח"ע שהוא בחי' ביטול האמיתי להיות שם בחי' גילוי אור א"ס והיינו בחי' ברכ"ה הנ"ל וזהו שאמרו דאיהו ברוך ואיהי ברכה כו' ופי' איהו ברוך בחי' יח"ע ששם בחי' גילוי אור א"ס ממש כנ"ל כדמותינו היינו בחי' יח"ת כמ"ש מרא"ה דמרת כבוד ה' כו' בבחי' הדמיון בלבד כי הרי נראה העולמו' לבחי' יש ודבר נפרד ופי' דמות יתפרש ג"כ מה שנדמה לנו שהעולם יש ודבר כי באמת אינו כן שהרי נא' אין עוד מלבדו כו' וכולא קמי' כלא רק לגבי המקבלי' נראה כן להיות כי אין מלך בלא עם כנ"ל וז"ש ויברא אלקי' כו' בצלמיו בצלם אלקי"ם בצלמיו בחי' יח"ע שהוא בצלמו ממש ובצלם אלקים היינו בחי' יח"ת שנק' אלקי"ם לשון שררה והיינו בחי' מל' לפי שאין מלך בלא עם כו' וד"ל.

ב) והנה אחר שנתבאר בחי' אד"ם איך שהוא בצלמיו ובצלם אלקי' בבחי' יח"ע ויח"ת הרי יובן הטעם מה שיש ביכולת אד"ם לתקן ולהעלות לדצי"ת אחר שנפלו בשבירה כנ"ל. אמנם הנה כל זה כשהאדם הוא שלם בצלמיו בצלם אלקי' אך כשפגם ע"י איזה חטא ועון וכיוצא ולא מאיר בו מבחי' יח"ע ויח"ת פי' פגם בחי' צור"ת אד"ם שנוצר בצל"ם אלקי' וכידוע שהעונו' פוגמי' בצלם אלקי' דיח"ע ויח"ת ואזי כתיב באדם נמשל כבהמות נדמו שנופל ממדרגת אדם ונעשה כבחי' בהמה ממש והיינו שארז"ל אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות דהיינו כמו רוח הבהמה היורדת למט"ה כו' ואז צריך האדם להביא הקרבן מן הבהמה דוקא כמ"ש אדם כי יקריב מן הבהמה כדי לכפר על נפשו הבהמיו' שהוא בחי' רוח שטות הנ"ל.

והנה כפרת הקרבן על הנפש החוטאת הוא ע"י שיוורד אש שלמעלה ואוכל הבהמה שע"ג המזבח כו' והענין הוא כי שרש הבהמ' הגשמי' למעלה כמו שהי' קודם השבירה הרי גבוה היא מבחי' אדם ונק' בהמ"ה רב"ה כו' וכנ"ל וכמ"ש במ"א בענין בהמות בהררי אלף שהוא בחי' אהבה רבה שלמעלה מן השכל כו' וכאשר אש של מעלה יורד ואוכל הבהמ' הגשמי' שע"ג המזבח הנה עולה היא ונכללת בשרשה הראשון שנק' בחי' בהמ"ה רבה שלפני האצ"י שנק' אד"ם כו' ובאתדל"ת אתדל"ע מעורר בחי' המשכת י"ג מדה"ר מי"ג תקוני' דיקנא שלפני האצ"י להיו' נושא עון ועובר על פשע ויכופר עון הנפש החוטאת כו' וזהו תוכן ענין כפרת הקרבן על הנפש החוטאת. אך עדיין יש להבין האיך תוכל הבהמ' הגשמי' להכלל ולעלות בבחי' בהמ' רבה הנ"ל ע"י אש של מעלה אבל הנה לזה הי' ענין ההקדש שצריך האדם להקדישה לבהמה בפ"ה כדיבור' דוקא לומר הרי זו עולה דהנה בחי' אד"ם שרשו מצד ניצוץ האלקי שלא נפגם הוא במעלה ומדרגה העליונה דיח"ע ויח"ת וכאשר מקדישה לומר ה"ז עולה אזי מיד אין מקום ליניקות החיצוני' בגשמי' דבהמה מצד שרשה בנוג"ה בפני שור שבמרכבה

כו' וזהו עיקר ענין קדושת הקרבן קודם שיקריב אותו כי נאסר בהנאה להדיוט ואע"פ שבהמ"ה הגשמי' דנוג"ה נפלה והושפלה מאד בירידת המדרגה אך ע"י הקד"ש זה שמקדישי' אותה תתעלה ותופשט מגסות קליפו' נוג"ה כענין לאכפייא לסט"א וכו' ואמנם הטעם לזה שצריך לומר בדיבור דוקא ה"ז עולה היינו לפי שהדיבור נמשך שרשו מבחי' החכמ"ה כידוע דאבא יסד ברתא וכמ"ש ה' בחכמ"ה יס"ד ארץ כמשל הצרופי' שבדיבור שאין התינוק יודע לצרף מצד העדר אור החכמה עד שיגדל ויאיר בו אור השכל ויוכל לצרף כו' וע"כ מיד שאומר בדיבור ה"ז עולה הרי בחכמה אתברירו ונבדל ממנה יניק' החיצוני' והוקדשה בבחי' קדושה העליונה ועי"ז תוכל אח"כ הבהמה הזאת ליכלל ולעלות באש של מעלה במקור חוצבה שלפני ההשתלשלות הנק' בהמ"ה רבה כו' וגם להיות כי הבל הדיבור נעשה בחי' אור מקיף כידוע וע"כ באמרו ה"ז עולה הרי נעשה בחי' מקיף להיות החיצוני' בורחי' מלקבל יניק' ממנה בעת העלותה ע"ג המזבח כו' ולכך אם אינו מקדישה בפה ה"ז מביא חולין לעזרה כידוע וד"ל. ואמנם הנה הכח הזה להקדיש הקרבן בפה להעלותו למקור חוצבו ולעורר י"ג מדה"ר כנ"ל אין זה אלא לישראל בלבד מפני שחלק ה' עמו ממש כמאמר ישראל עלה במחשבה כמ"ש בנים אתם כו' כמשל טפה במוח האב כידוע אך שנתרחקו וירדו למטה בגופי' גשמי' ואמנם ע"י מס"נ בתפלה כמו בק"ש באמרו ואהבת בכל לבבך כו' שהאהבה הזאת הוא בחי' הרצון מלשון אבי"ה כו' דהיינו מסירת נפש הרי עי"ז יעלה לשרש הנשמה והוא בבחי' מחשבה עילא' שהוא בחי' חכמ' עילאה שנק' קדש העליון וע"כ יש ביכולתם לקדש כל דבר גם שהוא בבחי' נוג"ה להיות הקרבן קדוש בקדש העליון ולאכפייא לסט"א לאסור הנאה לחיצוני' כו' וז"ש אד"ם כי יקריב ואת"ם קרוי' אד"ם כו' מטעם הנ"ל וד"ל. ובכל זה יובן מ"ש צמאה לך נפשי כו' מתי אבא ואראה פני אלקים, פי' כי בעבודה שבלב בתפלה כל עיקר הענין הוא להיות תשוקת הנפש בצמאון רשפי אש להעלות ולידבק במקור חוצבה באלקים חיים כידוע וזהו צמאה לך נפשי כו' וכמו באמרו ואהבת בכל לבבך אך גופו החומרי מונע מלעלות ואמנם בש"ע שהיא כנגד קרבנות השחר כידוע אזי מקריב לנפשו הבהמי' ויוכל לעלו' ולהכלל בשרשו באלקי' כמאמר ישראל עלה במחשבה וזהו ואראה פני אלקים ארא"ה ממש כי נכלל ממש בשרשו ודוקא בבחי' פני אלקים דהיינו בחי' פנימי' דאלקו' כמשל הטפה במוח האב שהיא בחי' פנימי' המוחי' כו' וכמ"ש במ"א וד"ל והיינו כמו שאמרו ז"ל למה צדיקים דומין בפני השכינה כנר בפני האבוקה פי' כמו נר הקטן שעומד מקרוב לאבוקה הגדולה שנכלל אורו באור האבוקה כי נמשך לשרשו כו' כך נשמו' ישראל נמשכי' לשרשם ונכללי' ממש בפני אלקי' כנ"ל וד"ל והיינו ג"כ טעם ענין הקדש הקרבן באמרו ה"ז עולה שתוכל לעלות אח"כ באש של מעלה כנ"ל וד"ל.

ג) וזהו ג"כ שרש ענין הנדרים כמ"ש איש כי ידור נדר כו' ואמרו ז"ל עד שידור בדבר הנדור כו'. כמו ככר זה כקרבן כו'. דהנה אמרו ז"ל

נדרים סייג לפרישות דכאשר אוסר על נפשו דבר המותר הרי נאסר הדבר בהנאה כמו קרבן שאסר בהנאה ומזה נעשה לו סייג לפרישות מכל תאוות היתר כמו הסיגופי' שמסגף א"ע בתענית כך הנדרים סייג לפרישו' והיינו ענין לאכפייא לסט"א ולהתיש כחה ע"י שאוסר ע"ע ובודל עצמו גם מדבר המותר כו' וא"כ הרי זה ממש כמו הקדש הקרבן שמקדישו בפה ה"ז עולה שנאמר מיד להדיוט כנ"ל ולכך צריך שידיר בדבר הנדור ככר זה כקרבן כו' וצריך ג"כ לבטא בשפתיו בנדרו אשר ידור כמו בקרבן שהרי בכל הפ' דנדרים נא' לבטא בשפתיים בדיבור דוקא והענין הוא משום דדומה להקדשות שצריך שיקדיש בדיבור דוקא מטעם הנ"ל כי במה שנאסר דבר המותר ולא יהנו ממנו לא ניתן מקום ליניקו' החיצוני' ג"כ ליהנות ממנו ואין זה ביכולת רק ע"י הדיבור דוקא כי בחכמ"ה שבדיבור אתברירו לאכפייא לסט"א כנ"ל בענין ה"ז עולה והרי אמרו דקונמות קדושת הגוף ניהו כקרבנות ממש וד"ל. אך הנה בנדרים אין כאן אלא לאכפייא לסט"א בלבד והוא ענין שמאל דוחה לדחות הרע בלבד אבל לא שיעלה אח"כ בחי' הטוב ויוכלל בקדושה האלקי' כמו הקרבנות שיש בהם ב' דברים הא' שנדחה מהן יניקו' החיצוני' בהקדש בפה כשיאמר ה"ז עולה והיינו שמאל דוחה וגם י"ב בהם עוד שמתקרבין אח"כ ע"ג המזבח בימין מקרבת דהיינו להיות לריח ניחוח לה' וע"ד מאכל שיאכל האדם שמעלהו ומתקנו ומביאו להכלל בקדושה כנ"ל בענין אדים ובענין בחי' ימין מקרבת להעלות לקדוש' בזאת יתרון מעלת הקרבנות על הנדרים אך הנה גם בנדרים יש כדוגמת זה והוא ענין התרת הנדרים מה שיחיד מומחה מתיר והוא החכם שמפר הנדר כשיש פתח חרטה כידוע דהנה כל בחי' נדרי' הנ"ל שנק' סייג לפרישו' היינו מ"ש איש כי ידור נדר כו' אבל מה שהחכם מתיר את הנדר היינו בהיפך שמתיר לדבר האסור וכאילו לא נאסר מעולם והענין הוא כי יש ב' מדרגות הא' לאכפייא לסט"א דהיינו בחי' שמאל דוחה להתרחק ולאסור ע"ע גם דברים המותר' כדי שיהא סייג לפרישו' כנ"ל והב' הוא בחי' אתהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא כו' דהיינו שמתהפך גוף דבר הרע ונעשה טוב והחושך נעשה אור ואז א"צ לאסור ע"ע דבר המותר אלא אדרבה מתיר גם לדבר שנאסר ע"י נדר כי גם שנאסר הדבר מתהפך ע"י התרת החכם להיות מותר והרי האיסור נעשה היתר וזהו דוקא ע"י החכם שביכולתו להפוך חשוכא לנהורא כו' לפי שהחכמ"ה הוא בחי' כח מ"ה בחי' ביטול אל אור א"ס להיות כי אור א"ס שורה בחכמ"ה דוקא כידוע בפ"י ה' בחכמ"ה ולגבי אור א"ס אין שום בחי' מסתיר כלל דקמי' כחשיכה כאורה משום דנהורא עמי' שריא כו' והחכם היינו הרואה את הנולד יש מאין בבחי' ראי' דחכמ"ה כח מ"ה וכענין מתי אבא וארא"ה פנ"י אלקי' ארא"ה ממש כנ"ל ולהיות כן יש ביכולת החכ"ם להתיר גם לדבר שנאסר ע"י נדר לפי שיכול להפוך הצרופי' של איסור לשל היתר כמו לאהפכא חשוכא לנהורא מאחר דנהורא עמי' שרי כו' וד"ל.

וזהו וידבר משה אל ראשי המטות לבניי לאמר זה הדבר כו' איש כי ידור נדר כו'. דהנה יש ב' מדרגות א' לאכפייא לסט"א והב' לאהפכא כו' ועיי הנדרים שאומר ככר זה כקרבן כו' נעשה בחי' אתכפיא כנ"ל ואמנם מהיכן יש כח זה בדיבור הרי מבואר למעלה לפי ששרש הדיבור בא מן החכמה וישראל שרשם בחכמה וידוע דבחי' משה שרשו בבחי' החכמה ג"כ כי חכמה כח מ"ה ומשה אמר ונחנו מ"ה בבחי' ביטול כו' וזהו וידבר משה שהי' בחי' מ"ה דחכמה שבמשה מדבר אל ראשי המטות כלומר שהי' ממשיך להם כח ועוז זה מן החכמה שרש בחי' זו דנדרים להיו' אתכפיא סט"א ע"י שיאמר ככר זה כו' וד"ל. ומה שאמר אל ראשי המטות הנה פי' מטות מלשון הטייה כי הנה ידוע דע' נפש דיעקב שמתחלקי' לס"ר שרשם רק י"ב שבטי' וי"ב שבטי' דיעקב נכללו באבות שהן שלשה אך בירידת ההשלשלות נמשך מן האבו' לשבטים ומשבטי' לס"ר כו' וידוע דהאבות הן המרכבה דהיינו בחי' מרכבה עליונה למדו' דאצי' ובמדו' שורה בחי' אור החכמ' שהוא שרש משיה כנ"ל וע"כ אמר וידבר משה אל ראשי המטות פי' מטות הן י"ב שבטי' שנק' מטות ע"ש ההטייה כי המדות המה ששה כפול' והן מקבלי' ונוטין רק עפ"י הארת אור החכמה שמלוכב בהן עד"מ הענף והשבט הנוטה מן האילן שנק' מט"ה ע"ש ההטייה כך יש למעלה בחי' מטה של חסד כמ"ש מטה כלפי חסד והוא שבט ראובן ויהודה במזרח בדרום בחסד במזרח בת"ת כו' כענפי האילן זה נוטה לכאן וזה לכאן ולכך נקראו שבטים כמ"ש ששם עלו שבטי' שבטי י"ה כו' ופי' ראשי המטות היינו האבות שמקבלי' דרך כללו' יותר והכל מקבלי' מחכמ' וזהו וידבר משה אל ראשי המטות ומהם נמשך דרך פרטו' לס"ר כו' ומה המשיך שיהי' בחי' כח לכל א' מישראל בענין הנדרים לאכפייא ולאהפכא כנ"ל וד"ל.

ד) **לאמר** זה הדבר אשר צוה ה' כו'. הנה אמרו ז"ל כל הנביאי' נתנבאו בכה ומשה בזה כו' פי' כ"ה הוא בחי' יחודא תתאה דהיינו בחי' מלכותו ית' שנק' מראה דמור' כבוד ה' כמ"ש למעלה בפי' בצלמינו כדמותינו כו' ולכך כל הנביאי' אמרו בלשון כה בכף הדמיון כמו כ"ה אמר ה' כו' כי נבואתם נמשכה למטה בעולם הפירוד לנפרדי' כמו כה אמר ה' על פרעה ועל נבוכדנצר וכיוצא שהן שריים נפרדי' כו' אך שהן בטילי' לדבר ה' שנאמר עליהם ע"י הנבואה וכמו שאמר בלעם ג"כ לא אוכל לעבור פי ה' כו' כי בחי' מל' מהו' נפרדי' אלא שהמה בטילי' כו' כידוע אבל בחי' יחודא עילאה באצי' דאיהו וחייהו חד כו' אין שם בחי' שום בחי' מסתיר בבחי' הפירוד כמ"ש אין עוד מלבדו כי שם מאיר בחי' אור א"ס כמו שהוא באמת כו' וזהו שאמרו דמשה נתנבא בבחי' ז"ה כלומר תיבת זה מורה על עצמותו ומהותו כמו שהוא באמת ולא כמו שהוא נעשה מלך על נפרדי' כו' והיינו בחי' יח"ע כנ"ל וזהו לאמר ז"ה הדבר שיוכל כל או"א מישראל לאמר ז"ה הדבר בבחי' יח"ע והוא אשר צוה הוי' דוקא הוי' בחכמה פי' בחכמה לפי שאור א"ס שורה בחכמה דוקא והוא ענין התורה שאדם לומד דבר ה' זו

הלכה כמ"ש ואשים דבר"י בפ"ך כו' ואורי"י מח"ע נפק' שהיא בחי' ביטול עצמותו מכל וכל שהרי אין בקריאת התורה שום ענין חפץ ורצון השיך לעצמותו רק שהוא קורא ושונה דבר ה' בלבד כו' משא"כ תפלה שהוא בחי' מס"ג ברצון עכ"פ וכמ"ש לפני ה' ישפוך שיחו כו' שיש מי שאוהב ורוצה כו' וה"ז בבחי' יח"ת כמו שנא' ואנ"י תפלה שהתפלה שרשה בבחי' מל' שנק' אנ"י כידוע וד"ל. ובוה יובן מארז"ל מה להלן באימה וביראה כו' כי לכאורה אין זה מובן וכי יוכל אדם ללמוד באימה וביראה עכשיו כמו שהי' בשעת מ"ת שהי' גילוי שכינה בקולות וברקים כו' אך הענין הוא להיות כי משה עמד בהר סיני מ' יום וקיבל התורה כמו שהיא בבחי' יח"ע דאין עוד מלבדו כנ"ל ואח"כ המשיך אותה לעוה"ז במקום וזמן ומאחר ששרש מקורה נמשך מלמעלה מן הזמן ע"כ גם עכשיו כשאדם קורא בתורה ה"ז כאילו מקבלה בהר סיני בבחי' יח"ע כמו שהי' במ"ת באימה וביראה ממש וזהו שאמרו מה להלן באימה כו' וד"ל. והנה אמרו ז"ל דהיתר נדרים ביחיד מומחה דוקא, פי' מומחה מי שהוא מנוסה ועמד בנסיונות רבות והענין הוא כי אמרו ז"ל ד' כתות אינם מקבלי' פני שכינה כת שקרנים כת מספרי לה ר כו' פי' שקרנים כמ"ש דובר שקרים לא יכון לנגד ה' דהיינו אם אין האדם לומד בד"ת ע"ד בחי' ביטול דהכמ"ה כמ"ש למעלה במ"ש ואשים דבר"י בפ"ך כו' ואדרבה קורא ושונה הכל לעצמו כדי שיהא בקי וכיוצא בזה נק' דובר' שקרי"ם שאין זה אמיתית דבר ה' שבתורה כמו שהוא בבחי' יח"ע כנ"ל וזה אומר אותם בבחי' הפירו"ד כו' וכת שקרנים אינם מקבלים פנ"י שכינה פי' פני שכינה"ה כענין מתי אבא ואראה פנ"י אלקי' הנ"ל שהוא ענין ובחי' פנימי' אלקו' דהיינו בחי' מהו' ועצמו' האור האלקי' כמו שהוא בבחי' יח"ע כנ"ל אלא מקבל רק מבחי' אחורי"י דאלקיי"ם ולא מבחי' פנ"י שכינה"ה כו' וד"ל אבל הנה יחיד מומחה היינו שעומד בנסיון זה ואינו מבחי' מכת שקרני"ם אלא דבר ה' בפיו אמת כמו שהוא למעלה בבחי' יח"ע כנ"ל בענין לימוד התורה בבחי' ביטול כו' זהו הנק' חכם ויחיד מומחה והוא מקבל מפנ"י שכינה"ה פנימי' דשכינה כו' והיינו מבחי' שרש משה שנתנבא בבחי' זה דהיינו מהו' ועצמו' אלקו' ולא כמו שהוא בבחי' דמיון בכ"ה וכמ"ש וביד הנביאי' אדמ"ה כו' וכמו לעתיד דכתי' ז"ה ה' קוינ"ו לו כו' וד"ל וע"כ אמרו ז"ל דיחיד מומחה דוקא מתיר הנדרים כי מבואר למעלה דהתרת הנדרים היינו לאהפכא חשוכא לנהורא כו' ולא לאכפייא בלבד כו' והיינו בחי' ימין מקרבת להתיר האסור ע"ד סליחת העונו' שהזדונו' נעשו כזכיות כו' ודבר זה א"א כ"א ע"י בחי' משה דוקא שהיא מבחי' חכמ"ה כח מ"ה בראי' כנ"ל כמ"ש מתי אבא וארא' שהוא בבחי' יח"ע כנ"ל ואתפשטותי' דמשה בכל דרא בכל חכם מישראל ג"כ שיוכל להתיר הנדר וזהו לאמיר' ז"ה הדבר אשר צוה כו' איש כי ידור נדר כו' פי' משה המשיך בחי' ז"ה הדבר בכל חכמי ישראל שנמשכו מראשי המטו' הכלליים שיוכלו להתיר נדרים לאהפכא חשוכא כו' בימין מקרבת וגם איש כו' ידר נדר כו' יוכל להיות כח בשפתי"ו לאכפייא לטט"א עכ"פ בשמאל דוחה כנ"ל והכל ע"י משה דוקא מטעם הנ"ל וד"ל.

בעזרה

להבין שרשי הדברים הנ"ל. הנה להבין שרש ענין נדרים הנ"ל יש להקדים תחלה להבין שרש ענין קליפת נוגה שהיא מעורבת טו"ר והיא בחי' ממוצע בין הקדושה ובין הסט"א שהוא בחי' ג' קליפות הטמאות לגמרי ונק' ממוצע להיותה לפעמי' נכללת בקדושה ולפעמי' נכללת בג' קליפות הטמאות ולכך נקרא' נוגה בשם להט החרב המתהפכת משום דמתהפכת לפעמי' לקדושה ולפעמי' לסט"א והוא ענין ההתהפכות ממטה לנח"ש ומנח"ש למט"ה כו' וכידוע. והנה להבין ביאור זה תחלה יש להבין מה זה ענין התערובת טו"ר שבנוג"ה והנה יובן זה ממה שאנו רואי' בכל דברים המותרים ואין בהן איסור לא מד"ת ולא מד"ס ששרשן מבחי' נוג"ה כי דברים האסורי' שרשן מג' קליפו' הטמאו' כמ"ש בע"ח וכמו המאכל המותר שאע"פ שנפשו של אדם מתאוה במאכל ואוכלו לתיאבון הנה מצד גופו של המאכל עצמו הרי הוא מעורב טו"ר וענין התערובו' הזאת ניכרת מן הפעולה שפועל המאכל בגופו של אדם ובנשמתו שהרי אנו רואי' כשיאכל אדם וישבע ממאכלי' שאכל הנה יתגשם גופו ג"כ עד שיהי' נחשב כבהמה ומכ"ש נשמתו שתרד בירידת ההגשמה הזאת ג"כ בשעה ההיא ולכך נק' אכילה מרובה בשם אכילה גס"ה להיו' כי גסות הרוח הוא ג"כ הגשמת הרוח וזה בא מגסות והגשמת הגוף ע"י אכילה מרובה כו' והנה זה בא באדם מצד חלק הרע שבמאכל שנוטה לקליפה אבל מצד בחי' הטוב שבמאכל אדרבה יגרום האכילה הזאת תוס' אור וכח בעבודת ה' לגופו וגם לנשמתו בהשגו' אלקו' וכמאמר ר"נ עד דלא אכילנא בישראל דתורא כו' וכמו חמרא וריחא פקחין כו' כי שרש המאכל נפל בשבירה מרפ"ח ניצוצי' בתוהו כידוע בפ"י ואלה המלכ"י אשר מלכו לפני מלוך מלך לבנ"י (שזהו שרש ענין אחו"ר וקד"ם צרתני שהתוהו קדמה לאד"ם שהוא התיקון כו' ולכך יש ביכולת המאכל להעלות וליתן תוספת כח בנשמתו כו' וד"ל) וכשנפל היינו בנוג"ה דבי"ע שמעורב טו"ר ומצד בחי' הטוב עולה ונכללת בקדוש' והיינו מנח"ש דקליפ' למט"ה כו' ומצד בחי' הר"ע נכללת בג' קליפו' הטמאו' וזהו הטעם שאמרו ז"ל קד"ש עצמך במותר לך דוקא כי מן המותר שהוא בחי' נוג"ה יוכל לירד ח"ו לג' קליפו' הטמאו' שהם דברים האסורי' כו' שזהו ממט"ה לנח"ש וכמו שמבואר במאכל שמעורב טו"ר כך בכל דברי' המותרי' כמו דירה נאה שמרחבת דעתו של אדם כו' יש בזה תערובו' טו"ר שאם יכוין להנאת גופו ירחיב דעתו עד שיגבה לבו ודעתו זחה עליו ונק' ג"ס הרו"ח כו' ואם יכוין לתועלת הרחבת דעתו ולבו בעבודת ה' עי"ז הרי אדרבה תוסיף לו תת כח להרחיב דעתו ולבו בהשגו' אלקו' והתפעלו' אוי"ר וכמו כן לבושי' נאי' כו' וכן בענין הזווג אם מכוין בקדושה תוסיף לו אור ואם לאו יפול מתאוות היתר לאיסור ח"ו וזהו והתקדשתם והייתם קדושי' אדם מקדש א"ע מלמטה כו' ודוקא קדש עצמך במותר לך מטעם הנ"ל וד"ל.

והנה נדרים הוא סייג לפרישות דהיינו מפני שמדיר א"ע בדבר המותר כאכילה ושאר הנאת היתר ופורש א"ע מהם וזהו סייג גדול לפרישות מתאוות היתר וענין זה היינו הנק' לאכפייא לסט"א וכו' והוא להיות שמאל דוחה בדחיי' והרחקה כמו מי שמסגף א"ע בתענית שגודר גדר בלבו שלא יאכל אלא מעט מזעיר שגם אם מתאוה לאכול יותר יכבוש לבבו וידחה בדחי' והרחקה להמאכל ולא יאכלנו והרי לא שנהפך בחי' הרע שבמאכל עיי' לטוב אלא שדחה אותו בשתי ידים והרחיקו מעל גבולו כו', וזה נק' שמאל דוחה אבל אנו רואי' שיוכל להיות' התהפכו' גם הרע שבמאכל לטוב והוא כמו בחי' האכילה שאוכלי' בשבת דכתיב וקראת לשבת עונג וכתיב אכלו משמנים כו' משום דבשבת הוא זמן עליי' המלכי' ואין כח לחיצוני' לקבל יניק' מהרע שבמאכל וע"כ גם מה שמתאוה למאכל ואוכלו לתיאבון אין בחי' הרע שבמאכל מגשימו כלל בשבת וכמ"ש בע"ח דגם בחי' המותרו' של הנא' האכילה בשבת נבלע ונכלל בקדושה האלקי' משום דכתיב וקראת לשבת עונג ומתענוג זה הגשמי שבמאכל עולה ונכלל בבחי' עונג העליון כו' וכמ"ש במ"א וא"כ הרי אנו רואי' היפך הדחיי' שהרי נכלל ועלה גם בחי' הרע שבמאכל כמו שניתוסף אור למעלה בבחי' עונג העליון במאכליו דשבת. אלא שרש הענין הוא משום דיש ב' מדרגות שמאל דוחה וימין מקרבת שמאל דוחה בא מבחי' הגבורו' דאימא וימין מקרבת בא מבחי' החסדים דאבא דהנה כל החסדי' מסתעפי' מאור אבא כידוע בפ"י אבינו אב הרחמן כו' שמקור כל החסדי' הוא מבחי' חכמה שהוא אור אבא דוקא ומקור כל הגבורו' הוא מבינה שנק' אימא כמאמר בינה מינה דינין מתערין כו' וזהו ההפרש בין שבת לחול כי בשבת מאיר מבחי' מוחי' דאבא כידוע בפ"י ושמרתם את השבת כי קד"ש היא וקד"ש הוא בחי' החכמה כו' וגם יו"ט הוא מקבל מבחי' אבא הגם שיו"ט שרשו בבחי' בינה כידוע בהי' שהשמחה הוא בכינה כמ"ש א"ם הבנים שמחה כו' אבל בחי' נה"י דאבא מלובשי' באימא ולכך נק' היו"ט מקרא קד"ש כו' וכמ"ש במ"א וע"כ גם ביו"ט חציו לכם כו' וכל בחי' עונג גשמי מתעלה בשבת ויו"ט והוא לפי שבחי' החסדי' דאבא מתפשטין ויורדין מגבוה לנמוך גם למטה למטה לקרב ולא לרחק כטבע הימין לקרב כך טבע החסדי' לקרב והיינו ימין מקרבת (וכמו וימינך פשוט' לקבל שבים וכמ"ש במ"א וד"ל) אבל בחול הרי אין בו ימי המעשה רק מבחי' ז"א שמלובש בו רק בחי' מוחי' דאימא בלבד בלתי אור אבא ומקור כל הגבורו' מבינה כי בינה מינה דינין מתערין פי' ענין שמאל דוחה הנ"ל כמו לסגף א"ע ולדחות המאכל כו' כי לא יוכל להעלותו אלא בהכרח כדי שלא יגשם אותו המאכל וכיוצא בו ידחה אותו וירחיקנו מפניו וכל שהוא יותר קרב לה' בהתבוננו' האחדות בכינה כמ"ש בס"י חכם בכינה והבן בחכמה כו' ירחק יותר מהגשמת מאכל וכיוצא בו מתאו' היתר שלא יגשם אותו ויפול ממדרגתו והיינו בינה מינה דינין מתערין להיות' שמאל דוחה ליצה"ר כי לא יגורך רע כתיב וטהור עינים כו' ואפי' בהיתר אחר שבחי' נוגיה' מתהפכת ממט"ה לנח"ש דקליפ' לפעמי' כו' וד"ל וזהו ג"כ שרש ענין

הנדרים כי הנדרים אמרו שנודר בחיי המלך וחיי המלך הוא בחי' בינה בלבד שנק' חיי המלך דהיינו בחי' מוחי' לז"א ולהיו' כי שרש הנדרים הוא רק מבחי' בינה בלתי התלבשו' אור אבא שהוא מקור הגבורו' ודינין מתערין מינה לכך עיקר ענין הנדרים הוא להיו' שמאל דוחה לדבר המותר דוקא בהרחקה ודחיי' לאכפייא כו' כנ"ל שהנדרים סיג לפרישו' היפך בחי' האכילה דשבת כנ"ל וז"ל.

ב) ומעתה יש להבין בפרט הנדר שצריך שידיר בדבר הנדור כמו כבר זה קרבן כו' וכידוע וצריך להבין תחלה בענין הקרבנות דהנה אע"ג דאמרו קונמות קדושת הגוף נינהו אינו דומה קונם דנדר לקרבן שהרי קדושת הגוף של הקרבן הבהמה שאמר עלי' ה"ז עולה נאסרת בהנא"ה מיד לכל אדם ונעשית כאיסור גמור והיינו ענין שמאל דוחה כמו שנדחה מאכל מלאכול כך נדחית בהמה זו מליהנות להדיוט מלבד לגבוה שבזה יש ימין מקרבת שהרי ע"ג המזבח מקריבין הקרבן בהעלאה להיות לריח ניחוח לה' כו' כי אש של מעלה יורד ואוכל כו' והוא בחי' ארי"ה דאכיל קרבנין כו' הרי שנתעלה בחי' הטוב שבבחי' נוג"ה שממנה שרש הבהמה מבחי' פני שור או פני נשר בעופו' כו' והיינו לפי שימין מקרבת וימין זה הוא בחי' הארי"ה שהוא בא מבחי' החסד העליון שנמשך ע"י הכה"ן ששרשו הוא מבחי' חס"ד שבחכמ"ה כידוע דכה"ן גדול הוא בחי' רב חסד דהיינו בחי' חסד דא"א וכהו הדיוט בחי' חסד דאבא כו' וגם מצד הארת החכמה שבשמן המשחה שנמשחו בו כל הכלים שבמקדש כו' ונמצא יש בקרבן ב' הדברי' שמאל דוחה מליהנות להדיוט וימין מקרבת באכילת מזבח עד שהוא נעשה לריח ניחוח כו' אבל קונמות דנדרים אע"פ שנקראי' ג"כ קדושת הגוף כמו שאמר שאני קונמות דקדושת הגוף נינהו אין קדושה זאת רק כענין הפרשה והבדלה מהנאת אדם דהיינו בחי' שמאל דוחה להיו' כאיסור גמור הגם שהי' דבר מותר תחלה וזהו באמרו קונם כבר זה כקרבן כו' אבל אין בו מבחי' ימין מקרבת כלל שהרי נשאר אסור ולא יעלה אח"כ ליכלל בקדוש' העליונ' כמו הקרבן כו' אלא מה שמדיר בדבר הנדור היינו שמתפס אותו בקדושת קרבן לענין שמאל דוחה בלבד אבל לא לענין ימין מקרבת שבקרבן כו' ושרש הענין הוא לפי שהנדרים שרשם מבחי' בינה בלבד דמינה דינין מתערין ולכך אין בנדרים רק בחי' שמאל דוחה בלבד אבל הקרבנות מקבלים מחסדי' דאבא ע"י הכהן וכלי המקדש כו' יש בהן גם מבחי' ימין מקרבת ומה שנמצא בקרבן גם מבחי' שמאל דוחה ליאסר בהנאה לאדם היינו משום דבחכמ"ה אתברירי' והכל מצד החכמ"ה שמלבשת א"ע בבחי' גבורו' לדחות ממנה הנאה זרה וזולת הקדושה כו' משא"כ הנדרים בדברי' המותרים שדחיי' זאת אינה מן החכמ' אלא רק מבינה דמינה דינין מתערין כו' אך הנה עכ"ז יש גם בנדרים הארה והמשכה מאור אבא כמו בקרבנות כי גם לענין שמאל דוחה להתפיסו באיסור עכ"פ בקרבן צריך להיו' מה... שהרי צריך האדם לבטא

הנדר בשפתיו ויאמר קונ"ם ככ"ר זה כו' וכמו בקרבנות שאומר בפה הרי זו עולה כו' והענין הוא כי הנה בקרבנות הטעם לזה שצריך לומר בפה דוקא הרי זו עולה ואם לאו מקריב חולין בעזרה כידוע היינו מב' טעמין הא' מצד בחי' הדיבור עצמו והוא להיות כי הדיבור הוא בחי' מל' כידוע ובחי' מל' יורדת להיות ראש לשועלים בב"ע וירידה זאת מתפשטת עד למטה גם בנוג"ה כמ"ש רגליה יורדו' כו' ולהיותה בחי' ממוצע בין האצ"י לבריאי' כי מל' דאצ"י נעשה בחי' עתיק לבריאי' כידוע ע"כ דוקא בבחי' המל' יש בכח להעלות גם מבחי' הנוג"ה להיות קדוש בקדושת האצ"י ע"י בחי' הדיבור כשאומר בפיו הרי זו עולה כמלך שגוזר ומגביה לשפל כו' ואזי יוכל הקרבן להתעלות באש של מעלה ע"ג המזבח כו' והטעם הב' מצד שרש הדיבור והוא בחי' החכמ"ה שמחמת זה נק' האדם בחי' מדב"ר שיכול לדבר כי אבא דוקא יסד ברתא כמו התינוק שאינו יכול לצרף הצרופים מפני שלא מאיר בו מהארת החכמ' כו' ולכך כשיאמר האדם דוקא שהוא בחי' מדב"ר ה"ז עולה אזי תתפס בקדושה ולא כשיאמר קטן שלא נק' אדם וכמ"כ בנדרים אמרו ז"ל איש כי יפליא במופלא סמוך לאיש פי' מופלא הוא שיש בו מהארת אור אבא מפני שהחכמ"ה נק' פל"א וכמאמר אאלפ"ך חכמ"ה ומופלא היינו שמאיר בו קצת מאור החכמ' שנק' פל"א ולכך נק' מופלא שנמשך בו מן אור הפלא כו' וזהו פי' כ"י אי"ש כי יפליא אי"ש היינו שמאיר בו מבחי' מוחי' דאבא ממש והוא היו"ד שבאיש שכשמאיר מן האל"ף דהיינו אאלפ"ך חכמ"ה כמ"ש בזהר ע"פ והאיש משה כו' ומופלא סמוך לאי"ש היינו שלא הגיע לייב שנה ולא יוכל להפלייא ממש אבל מופלא עכ"פ הוא ונדריו נתפס' לענין איסור הנאה עכ"פ בחי' שמאל דוחה כו' בדיבורו כשאומר קונ"ם ככ"ר זה כקרבן כו' ונמצא שגם בנדרים יש קצת מאור החכמ' והיינו בדיבור שצריך להיות מהארת החכמ' ואמנם אין זה אלא לענין שמאל דוחה אבל לא לענין ימין מקרבת כו' וכנ"ל וד"ל.

והנה בכל ענין הנ"ל בב' מדרגות דשמאל • וימין מקרבת הנה יובן שזהו ג"כ שרש ההפרש בין תורה לתפלה כו' דהנה שרש התפלה הוא בבחי' מל' שנק' אש"ה וכמ"ש ואני תפלה אני' הוא בחי' מל' שנא' בה ואל איש"ך תשוקתך והוא ענין סמיכת גאולה לתפלה במה שאמרו' אד' שפתי שפתי כו' ואי"ש הוא בחי' ז"א כמ"ש ה' איש מלחמה ובתפלה מתדבקת המל' באישה ובעלה שהוא בחי' ז"א וז"ש ואני תפלה לאל חי ונקראת אז בעולת בעל כמ"ש כי בועלייך עושייך כו' והיינו בחי' היחוד דזו"ג שבש"ע בעמידה כו' ואמרו ז"ל באשה ובעלה עולה עמו ואינה יורדת עמו פי' בעליית בעלה גם היא תעלה עמו אבל לא בירידת בעלה שלא תרד עמו והענין הוא כי בחי' ז"א רובו חסדי' ויורד מגבוה לנמוך לברר וללקט ניצוצי נוג"ה בכל ו' ימי המעשה כמ"ש כי חסד אל כל היום כו' וד"ל ובירידה זאת אינה יורדת

עמו כי ימין דוקא מקרבת והיינו בחי' שמאל דז"א ששרשו מקו הימין חח"ג כו' אבל בחי' מל' שעיקר בנינה מהגבורו' בבחי' אור חוזר בעליי' דוקא ולא בירידה וזהו עולה עמו באצ"י ולמעלה מן האצ"י בעילוי אחר עילוי כו' וכל שעולה עמו במקום ומדרגה היותר גבוה הנה יותר צריכה להיות בבחי' שמאל דוחה לדחות ולברר ולנקות א"ע מכל סיג ופסולת הנדבק בבחי' אחורי' שהחיצוני' יונקים משם כי כל שעולה במקום עליון יותר גם בחי' הדקות שבנוג"ה לחטא יחשב וכענין שמים לא זכו בעיניו כו' כי מצד ההתנשאות כל כשרון מעשה לא יוכשר כי מפני עוצם הרוממו' וההתנשאות הכל לא יוכשר כראוי ונכון לפי ערך הרוממו' כו' וכמ"ש במ"א וזהו שא"י סלח לנו בש"ע אחר מס"ג דק"ש דוקא כי אחר מס"ג שעולה הנשמ' באצ"י שמה גם קצת מתערובו' כל שהוא בחי' הרע לחטא גמור יחשב משא"כ למטה בבריא' ויצ"י כו' ונמצא יובן מזה שבחי' התפלה ג"כ למטה בנפש האדם הוא בחי' שמאל דוחה כל שעולה יותר בדביקות והתכללו' כו' יותר יהי' בבחי' שמאל דוחה כך נק' התפלה שפיכת הנפש וכמ"ש ואשפוך את נפשי כו' לפי שעולה עמו ואינה יורדת כו' כנ"ל אבל הנה שרש התורה הוא היפך זה כי שרש התורה הוא בבחי' ז"א שנק' אי"ש כנ"ל והוא רובו חסדי' ימין מקרבת להתמשך מטה מטה גם להעלות היותר נמוך כו' וזהו ענין קריאה שבתורה שהוא בחי' המשכה וירידה כמו השונה הלכות שאומר דבר זה כשר שמכשיר גם בבחי' נוג"ה שיוכל להיות בו גילוי אור א"ס כו' וכידוע בפ"י מתני' מלכתא והיינו מפני שהוא בבחי' החכמה שנמשך מינה בחי' ימין מקרבת כנ"ל וז"ש בתורה מימינו אש דת שהתורה ניתנה בימין אלא שמבדלת מ"מ בין טמא לטהור כי בחכמ"ה אתברירו וכענין הנ"ל בדיבור שבנדר"י וקרבנו' ולכך התורה עיקר מצוותה בדיבור דוקא כמ"ש לא ימוש ספר התורה הזה מפ"ך וזהו ואשים דברי בפ"ך וד"ל.

ג) וזהו וידבר משה אל ראשי המטות לבניי לאמר זה הדבר כו'. הנה פ"י מטות הוא לשון הטייה כמו המטה שהוא ע"ש שנוטה לכאן ולכאן וכך בכלל' נ"י שנחלקו ל"ב שבטי' כל שבט נק' מטה כי בחי' ומדרגה מיוחדת יש לכאור"א בפ"ע וכידוע דשרש ס"ר נשמו' ישראל נמשכו מבחי' ששה קצוות דז"א חג"ת נה"י כו' ונק' ג"כ בשם ששה קצוות מעלה ומטה מזרח ומערב צפון ודרום שהוא גדר מקום ולהיותם כפולים לכך הם י"ב והן י"ב גבולי אלכסון כו' והענין הוא כמו שרש הדרום בחסד ושרש הצפון בגבורה כידוע הרי כאור"א נק' מטה כלומר זה מטה כלפי חסד וזה מט"ה כלפי גבורה וכאשר יש התכללו' מצפון לדרום ומדרום לצפון זהו הנק' אלכסון וע"כ בששה קצוות יש י"ב גבולי אלכסון והוא שרש י"ב שבטים שנק' י"ב מטות כלומר י"ב מיני הטיות כו' וידוע שבהיות ששרש תולדות נשמו' ישראל הוא מיוחד ז"ינ דאצ"י ע"כ ממילא יש ב' מיני מדרגו' ב"ב שבטי' דהיינו י"ב גבולי אלכסון דז"א ונק' י"ב שבטי' דעלמא דכורא כמ"ש ששם עלו שבטים שבטי י"ה כו' פ"י שבטי' ומטות דז"א דאצ"י נק' שבטי י"ה

כי מוחי דאו"א שנק' י"ה מלובשי בהם, ושבטים סתם היינו י"ב שבטי' דנוקבא דז"א וזהו ששם עלו שבטים כו' והיינו י"ב גבולי אלכסון דנוק' שהוא בחי' מל' כידוע וד"ל. והנה פי' ראשי המטו' היינו בחי' המוחי דז"ג בכלל שנק' ראשי המטו'ת שהוא בחי' החכמה ובינה שנמשך במדות בלבד שאינם רק הארה בעלמא מעצמו אור"כ כידוע שאין נמשך מאור החכמה במדות רק אפס קצהו בלבד עד"מ השכל והטעם להתפעלות האהבה בלב שאינו אלא רק הארה בעלמא מאור עצם השכל שבמוח להשכיל כל דבר חכמה כו' וד"ל. ואמנם שרש בחי' משה הי' למעלה הרבה מהם כי שרש משה מבחי' אור אבא עצמו וכמ"ש ונחנו מ"ה מ"ה חכמ"ה בעצמה וכמ"ש בו כי מן המים משיתהו כו' ממים עליונים דחכמה עלאה כידוע והנשיאי' שרשם רק בבחי' המוחי דמדו' שהו"ק דז"א ונק' ראשי המטות לפי שעפי' המוחי הכללי דז"א מתנהג כל אור וספי' ממדו' הכפולי הנק' י"ב גבולי אלכסון לפעמי' מט"ה כלפי חסד ולפעמי' כלפי דין כו' ועד"מ הראש מנהיג לכל האיברי' כו' אבל בחי' משה שהוא עצמו אור החכמ"ה הוא למעלה הרבה גם מבחי' המוחין הכללי שבמדו' אלא שולח הארתו בראשי המטו'ת וממשיך להם הארת החכמ"ה ממקור חוצבה הראשון והוא בחי' אור הכת"ר וכמ"ש והחכמ"ה מאין תמצא מאין דכת"ר כידוע וזהו וידבר משה אל ראשי המטות פי' וידבר שהמשיך וגם כמו מדב"ר עמי מלשון הנהגה כידוע ומה המשיך בחי' אור החכמ"ה מאור הכת"ר להיות גם בהם בחי' ראי"ה דחכמה וזהו לאמר ז"ה הדבר פי' ז"ה כי הנה כל הנביאים נתנבאו בכ"ה ומשה בזה כו' פי' כ"ה הוא בחי' מל' דאצי' שנק' כה ויש בזה כמה טעמי' הא' כי פי' כ"ה ע"ד הפשוט היינו כמו או ככה שהוא כ"ף הדמיון בלבד שמדמה לומר כזה כך זה ואינו ענין עצם הדבר אלא רק בחי' הדמיון בלבד מאותו העצם וכך כל הנביאי' שנתנבאו ואמרו כה אמר ה' היינו מפני שלא הראו עצם מראה נבואתם בדבר ה' כמו שהוא ממש רק שאמרו בבחי' דמיון בלבד והוא באמרו כה אמר ה' כלומר בדוגמא זאת הי' דבר ה' ולא יכלו להראות עצם דבר ה' כמו שהוא ממש כו' והיינו לפי שבא אליהם הנבואה בבחי' דמיון כמ"ש וביד הנביאים אדמה פי' גילוי אור אלקי לא בא להם בבחי' עצמו' כמו שהוא אלא שנתלבש בלבוש השגתם כל א' לפי מדרגתו וע"כ הי' הפשטת הגשמיו' בהכרח בכל הנביאים בשעה שנתנבאו כידוע ולזה הטעם אמרו כ"ה אמר ה' כו' והיינו הטעם ג"כ שבחי' המל' נק' כ"ה לפי שהמל' נקראת ג"כ מראה דמות כבוד הוי' פי' הוי' הוא בחי' ז"א דאצי' ומראה דמו' של כבוד הוי' היינו בחי' המל' שמתלבשת בבי"ע להחיות את הבריא' יש מאין בבחי' נפרד שנק' יחודא תתא' שהוא רק בחי' דמו'ת בלבד לגבי עצם האצי' כמ"ש נעשה אדים בצלמינו כדמותיננו ועד"מ הצורה בדבר נברא העצמו' כמו הלוח והשעוה וכיוצא וכך למעלה בחי' צלם בדכורא ובחי' דמות בנוק' דז"א כמ"ש בזוהר ועכ"פ בחי' הדמו'ת להוות בבריא' יש מאין הוא בחי' נסתר לגבי אצי' שנק' יחודא עילא' דשם אמרו דאיהו וחיוהי כו' ולזה הטעם נק' המל' ג"כ כ"ה להיותה רק בבחי' הדמו'ת ככ"ף הדמיון דכ"ה כנ"ל וד"ל.

והנה יש עוד טעמי' במה שהמל' נק' כ"ה והוא לפי שיש כ"ח אתוון במל' ונק' כח א"ד כו' כידוע ולכך נק' כ"ה ועם ג' קוין שמקבלת מחג"ת דז"א הרי כ"ח כו' אך עיקר הטעם היינו מה שהוא בבחי' דמו"ת כמ"ש מראה דמות כבוד ה' כו' וכנ"ל וזהו שאמרו ז"ל דכל הנביאי' נתנבאו בכ"ה דהיינו בבחי' מל' שנק' כ"ה וכמ"ש בכללות הנבואה לנביאים במראה אליו אתוודע בחלום אדבר בו כו' פי' מרא"ה הוא בחי' מל' שנק' מרא"ה דמו"ת כו' כנ"ל וד"ל. וזהו ההפרש בין משה לכל הנביאי' שכולם נתנבאו בכ"ה דהיינו בבחי' מל' בז"א שנק' זה דהיינו בחי' גילוי עצם הדבר כמו שהוא בלתי בא בהתלבשו' דמות כו' והיינו בחי' האצ"י דשם אמרו איהו וחייהו כו' ולכך אמר ז"ה הדב"ר כלומר זה הדב"ר כמו שהוא בעצם וכמו לעתיד שכולם יאמרו הנה אלקינו ז"ה קוינ"ו לו כו' אך זהו דרך כלל אבל דרך פרט יש הפרש בין משה לכל הנביאי' גם בשרש ומקור נבואתם איך שהיא בבחי' האצ"י דהנה שרש נביעת אור ושפע הנבואה לכל הנביאי' באה מבחי' נצ"ח והו"ד דז"א שהן נק' כלי ההשפעה בלבד ובחי' המוחין דז"א כבר נעלם בהם בבי' העלמות א' בחג"ת והבי' חג"ת בנה"י כו' אבל נבואת משה נמשכה מבחי' שרש המוחין דז"א והוא מבחי' יסוד אבא ולכך כתי' במשה ותרא אותו כי טוב"ב הוא והיינו בחי' ראי' דחכמה כמארז"ל איזהו חכ"ם הרואה את הנולד כו' לפי שלא מסתיר לפניו כלל כל בחי' התלבשות והשתלשלו' מעילה לעילה להיותו מקור הראשון ע"כ רואה הוא את הנולד יש מאין למטה כמו למעלה ממש בלתי חילוק מדרגות כלל משא"כ בבחי' המוחי' שבאו בהתלבשו' במדו' דאצ"י ומשם ירד ונתלבש עוד כו' שם יש חילוק מדרגו' וכל שהורד האור יותר למטה בהתלבשות יותר הוא מסתיר ומפריד כו' ולכך כל נביא לפום שיעורא דילי' במס"נ והפשטת הגשמי' כך ראה והשיג כמו יחזקאל ביצי' וישעי' בבריאי' וכולם רק בבחי' נצח והוד אלא דיחזקאל בנו"ה דיצי' וישעי' בנו"ה דבריאי' לפי ששרש כולם רק מבחי' נו"ה דז"א דאצ"י אבל במש"ה כתיב לא כן עבדי משה פה אל פה אדבר בו כו' פי' בבחי' התגלות עצמו' אור החכמה שבה שורה אור א"ס בלתי התלבשו' בדמות ומראה כו' והיינו בבחי' יסוד אבא שנק' ז"ה הדבר ולזה הטעם לא הי' משה צריך להפשטת הגשמי' בשעה שנתנבא כמ"ש בזוהר ע"פ ושב אל המחנה שמיד שנתנבא שב אל המחנה לדבר צרכי ציבור בלתי שינוי נרא' כלל כו' לפי שאין בחי' מסתיר לפניו מצד שרשו בבחי' אור אבא ולמטה הוא כמו למעלה בלתי חילוק מדרגה כלל להיותו רוא"ה את הנולד בבחי' ראי' דחכמ"ה כו' וד"ל. וזהו וידב"ר משה אל ראשי המטות משי"ה הוא בחי' אור אבא ומשם נמשך אל ראשי המטות שהוא בחי' מוחי' דז"א שמתלבשי' ובאי' בנו"ה לכל הנביאי' להתנבאו' בכ"ה אבל משי"ה המשיך בראשי המטות להיות גם הם בבחי' ראי' דחכמ"ה כמותו ולהיות גם הם מתנבאי' בבחי' ז"ה כנ"ל וזהו לאמ"ר ז"ה הדבר פי' שיוכלו לומר ז"ה הדב"ר דהיינו כמו שהוא בעצם בלתי התלבשו' כלל כנ"ל וד"ל.

ז'ה הדב"ר אשר ציוה ה' איש כי יפליא לנדור כו'. פי' לזה הטעם הוצרך משה להמשיך בראשי המטות שיאמרו בחי' ז'יה דוקא כי שרש ענין הנדרי"ם מצד עצמם הרי הם רק בבחי' בינה בלבד דמינה דינין מתערין כו' בחי' שמאל דוחה אבל הפרת נדרים תלוי בחכ"ם היינו בבחי' ימין מקרבת דוקא היפך שרש בחי' הנדרי"ם כו' כי הנה הפרת הנדר היינו להתיר את האסור ממש כי כמו איסור גמור נאסר דבר המותר ע"י הנדר והחכם מתיר לו האיסור וה"ז בחי' ימין מקרבת כמו דוגמת עלי"י המאכלי' בשבת כנ"ל והיינו לפי ששרש החסדי' באבא דוקא כנ"ל ומשם נמשך בחי' החסד לקרב ולהעלות גם לבחי' נוג"ה שנאסר בנדרי"ם והוא כמו ענין לאהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא שההתהפכות זאת היינו שנהפך גוף דבר הרע להיות טוב כמו שיהפך גוף דבר המר ונעשה מתוק שזוהו מ"ש לאהפכא מרירו' למיתקא וזה ג"כ בהפרת הנדר שגוף דבר האסור הותר וה"ז כמו הקרבן שעולה ע"ג המזבח ונתקרב להיות' לריח ניחוח כו' וזה ההיפוך א"א להיות כ"א ע"י בחי' החכמ"ה דוקא מטעם הנ"ל בבחי' משה שנתנבא בבחי' ז'יה שהוא בחי' אור החכמה הבא בלתי העלמה והלבשה כלל עד שהוא למטה כמו למעלה ממש בלתי חילוק מדרגו' כלל לפי שאין בחי' מסתיר כלל לגבי בחי' רא"י דחכמ' כנ"ל בפ"י איזהו חכ"ם הרוא"ה א"ת הנולד כו' ואזי גם בחי' הנדר שנאסר יכול לעלות למעלה מפני שלא יסתיר כלל בחי' הנוג"ה לגבי החכמ' כי הם נק' הנוג"ה נק' להט החרב המתהפכ"ת ומתהפכ"ת פעמ' כולה לטוב מנחש למטה כו' ולפעמ' בהיפך אך עכ"פ בחי' התהפכו' מן הקצה לקצה ממהו' למהו' יש בנוג"ה כמאמר לאהפכא מרירו' למיתקא וכנ"ל אך ע"י הנדר הרי הוא בבחי' לאכפייא להרע דנוג"ה להיות נדחה בשמאל דוחה בלבד ואמנם ע"י הפרת הנדר מתהפך הר"ע עצמו לטוב כענין שאמרו ז"ל בסליחה ומחילת עונו' שהזדונו' עצמן נעשו זכויות ומתרבה כח הזכות ע"י העוונות אחר שגם הם נעשו זכיו' כידוע וכמו מיתוק הרעים ביפ"ם שנתרבה מים מתוקי' ע"י היפוך מים המרים למתוקי' כו' וד"ל. ואמנם אין זה ההיפוך יכול להיות' רק ע"י החכ"ם דוקא כי בחכמ"ה דוקא אתברי"ו והוא הנק' יחי"ד מומחה דוקא שמתיר הנד"ר פי' יחי"ד מומח"ה שעמד בנסיון דהיינו שכבר בא בנסיון ונתברר מכל סיג ופסולת עד שאין בחי' מסתיר לפניו כלל וכמו משה שלא הי' צריך להפשט' הגשמיו' מפני שלא הי' בחי' הגשמת עוה"ז מסתרת לו כלל כו' שזוהו ע"י כח מ"ה דחכמ' בחי' רא"י כנ"ל ובוה יש כח לקרב לנוג"ה לאהפכא מרירו' למיתקא שהוא ענין התרת הנדר וד"ל וזהו ז'ה הדבר אשר צוה בבחי' ז'יה הדבר שהוא בחי' רא"י דחכמ' מדרגת משה ע"י יוכל להיות התרת הנדרי"ם ע"י החכ"ם או הא"ב לבתו ובעל לאשתו מפ"ר נדריהם והכל מטעם בחי' חכמ"ה שבהם כידוע וד"ל (כי שרש התרת הנדר דומה ממש לענין המאכלים בשבת והכל מטעם א' כי שבת הוא בחי' מוחין דאבא והחכם שרשו באור אבא וכמו שאמרו בזוהר על רשב"י מאן קדו"ש ה' כו' ות"ח ושבת שרש א' להם כידוע וד"ל).

ומעתה יש להבין למה צריך להתרת נדרי' שיתחרט דוקא, וענין פתח חרטה חומרא בעלמא הוא שהחכמ' החמירו שימצא פתח להתחרט כמו אדעתא דהכי לא נדרנא כו' אבל באמת א"צ כלל לפתח אלא גם אם עכשיו מתחרט ואינו רוצה בנדרו אע"פ שמתחלה רצה בו ואינו מוצא פתח ג"כ יכול החכם להתיר לו עפי' עיקר הדין כידוע והענין הוא שהחרטה הוא עקירת הרצון שעוקר לרצונו שרצה בנדר כבר ע"י חרטה זאת וידוע שהרצון למעלה הוא בחי' הכת"ר עליון שהוא שרש החכמ"ה וכמ"ש והחכמ"ה מאי"ן תמצא מאי"ן דכת"ר והיינו מ"ש וידבר משה שהמשיך מאורו הכת"ר בחכמ' ומשם המשיך בראש"י המטות" ג"כ בחי' ז"ה כו' כנ"ל ואמנם הנה בהתרת הנדר אע"פ שעיקרם תלוי בכח החכמ"ה כנ"ל אבל אין כח בחכמ"ה לברר ולעלות בימין מקרבת בלתי סיוע מלמעלה הימנה והוא אור הכת"ר שהוא שרש ומקור לחכמ' כנ"ל ובהיות כן כאשר עדיין בחי' הרצן של אדם בדבר שנדר הרי מונע אור הרצון העליון ג"כ מלהאיר בחכמ' עילא' וממילא אין כ"ח בחכמ"ה להעלו' בימין מקרבת להתיר דבר שנאסר בנדר כו' ולזה הטעם הוצרך להיות כ"ח משה על הנדר דהיינו רק עקירת הרצון שלא יתקשר ברצונו בדבר שנאסר שע"ז גם למעלה שורה רצון העליון שלא נתלבש בנוגה' כלל מאיר בחכמ' עילאה בטל מדת ההארה ואזי יש ממילא בכח החכמ' לברר ולקרב לנוגה' להיו' אתהפכא מרירו' למיתקא שהוא ענין התרת הנדרים דוקא כמו סליחת ומחילת עונו' עד שהזדונות מהם נעשו זכויות כנ"ל שצריך ג"כ לתשובה עכ"פ שהוא עקירת הרצון כמו שאו' הוידו"י ביו"כ ומתחרטי' ואח"כ אומרים סלח לנו כו' לפי מה שגם ענין הסליחה אשר הוא בא מא... י"ג תקונ"י דיקנא א"ל רחום כו' ג"כ הוא בא מכח הארת הכת"ר דוקא שאז ממילא ימין דחכמ' מקרבת וכמו שאו' וימינך פשוטה לקבל שבים וכך הוא בענין בחי' התרת הנדרים ממש וד"ל.

בעזרה שבת פ' ואחחנן שבת נחמו

ושננתם לבניך ודברת בם כו' וקשרתם לאות על ידך כו'. הנה יש להבין למה בפ' ראשונה אמר מצות ת"ת קודם למצות תפילין כמ"ש ושננתם ודברת בם ואח"כ וקשרתם כו'. ובפ' שניה אמר מצות תפילין קודם למצות ת"ת שהרי בפ' שני' וקשרתם לאות על ידכם כו' ואח"כ ולמדתם את בניכם כו'. אך הנה יש להקדים תחלה ביאור ענין הפלוגתא שבגמ' אם תלמוד גדול או מעשה גדול ונמנו וגמרו דתלמוד גדול שמביא לידי מעשה.

דהנה קודם פ' ק"ש אמר וזאת המצוה וזאת משמע דקאי על פ' ק"ש
 שלאח"כ דאל"כ לא הל"ל וזאת בלשו"ן יחידי. והענין הוא משום
 דפ' ק"ש היא מצוה כללית כי כדי לבא לידי קיום מצות בכלל ציוה ואמר
 שמע ישראל ה' אלקינו כו' פי' שמע לשון הבנה דהיינו להתבונן בגדולת
 הבורא ביחודא עלא' דהיינו בבחי' יחוד מידותיו כמ"ש לך ה' הגדולה
 והגבורה כו' כי גדולה לשון התפשטות אור ובאמת בחי' התפשטות אורו ית'
 על כל הנבראי' כלא חשיבא ממש לגבי עצמיות גדולתו וכמ"ש לגדולתו אין
 חקר כו' משום דבאמת בחי' עצמות אור א"ס מובדל ומרומם לגמרי גם
 מבחי' ע"ס שנק' מדות וכמאמר את חכים כו' עד ולא מכל אינון מדו' כלל
 אך שהן הן גבורותיו להתצמצם להקרות בשם חכים ומבין כו' וכידוע. וזהו
 שאומר' לפני כל מצוה בעשותה לשם יחוד קדב"ה ושכינת' כי הוא בעצמו
 ית' קדוש ומובדל ומרומם ומתנשא מימות עולם ונק' טובב כ"ע וזהו פי'
 קודשא בריך הוא ופי' שכינת' היינו בחי' ממלא. כ"ע שהוא בחי' מלכותו ית'
 וכמ"ש כבוד מלכותך יאמרו כו' וכדי שיהא בחי' היחוד בסובב וממלא שנק'
 קדב"ה ושכינת' היינו דוקא ע"י מעשה המצות לפי שיעקר ענין המצות הוא
 ענין עבודה בעל כרחו דהיינו בחי' ביטול הרצון כמ"ש ועבדתם את ה' כו'
 ע"ד העבד שעושה בעול ולכך אמרו ז"ל אינו דומה שונה פרוק ק' פעמי' כו'
 שאינו נק' עובד אלקים כו' וכן בכל מצות כי העיקר לעשות יותר מכפי כחו
 ורגילות טבעו כמו במצות הצדקה ליתן יותר מכפי טבעו הגם שנותן דרך
 הכרח ועול דהיינו מפני גזרת מלך שכך ציוה ה' כו' וזהו בחי' לאכפייא
 לסט"א שא"א בלתי עול יראה ולא יוכל להיות זה מצד האהבה בלבד וע"כ
 אין האהבה בלבד נק' עבודה תמה כידוע בספרי היראה ואמנם הנה ע"י
 אתדל"ת זאת בבחי' ביטול רצון לסלק עצמותו ולבטל רצונו מפני רצון ה'
 כו' כך יהי' אתדל"ע ג"כ למעלה דהיינו שיבטל ה' בחי' עצמותו ויתצמצם
 ג"כ לירד למטה ולהתלבש בד' עולמו' ובע"ס בכלל להקרו' חכים ומבין
 ובמקום גדולתו ימצא ענותנותו כו' וירידה גדולה כזאת היא בא ע"י בחי'
 גבורה כי כמו האדם למטה נק' גיבור כשכובש את רוחו ומסלק א"ע כו' כמו
 בענין עול מצות בסור מרע ועשה טוב כנ"ל לעשו' יותר מכפי טבעו וכחו
 שאמרו ז"ל ע"ז איזהו גיבור הכובש את יצרו שהוא בחי' לאכפיי' כנ"ל
 ובאתדל"ת זאת אתדל"ע ג"כ בעצמו' אור א"ס לצמצם א"ע בבחי' גבורה ג"כ
 והוא מה שאנו או' אתה גיבור כו' לפי שצמצום זה להתלבש ולירד באצי' בא
 ע"י בחי' הגבורו' וע"ד מאמר הן הן גבורותיו כו' להיות כי בחי' בנין
 העולמו' מאור א"ס בבחי' צמצום גדול הוא בא כמ"ש אמרתי עולם חסד
 יבנה שנק' בחי' החסד בשם בנין להיותו נבנה ע"י בחי' צמצום כו' וד"ל
 וא"כ הרי מובן עכ"פ שע"י סיבת מעשה המצות בעול יראה דוקא גורם בחי'
 ירידת אור א"ס בנאצלי' ונבראי' כו' שהוא בחי' יחוד טובב וממלא שנק'
 קדב"ה ושכינת' בכלל כנ"ל ולכך או' לשם יחוד זה לפני כל מעשה המצוה
 כו' וזהו שאומר וזאת המצוה על פ' ק"ש כי שמ"ע ישראל דק"ש ממשיך
 בחי' יחוד אור א"ס להיות בא בהתלבשו' כללית באורו' וכליים מה שנעשה

ע"י המצות בפרט כו' ואח"כ אומר ושנתם וקשרתם כו' ומה שאמר מצות תפילין דוקא כי הנה אמרו ז"ל הוקשה כל התורה כולה לתפילין כו' והענין הוא כמו עד"מ הקלף של התפילין שכותב בדיו גשמי על קלף גשמי פ' שמע וכו' וכמו שע"י הכתיבה הזאת כתיקונה שורה אור א"ס באחד שבפ' שמע ואור החכמ' בפ' קדש וכיוצא בכ הוקשו כל המצות שבתורה לתפילין הן בחי' המשכות אלקו' שהוא רצונו וחכמתו דרך כלל בעניני גשמי' מעשה המצות ולכך נא' וקשרתם בפ' שמע להורות על כל המצות שהן בחי' התלבשות אחדו' ה' בדבר מעשה גשמית אך איך יהי' בחי' צמצום גדול כזה למעלה להיות שוכן ומתלבש במצות מעשיות הרי מבואר למעלה שע"י אתדל"ת בבחי' ביטול רצון לאכפייא לסט"א מעורר למעלה אתעדל"ע לסלק עצמותו ולהיו' נק' חכים ומבין כו' כמו המשכת חכמה בפ' קדש וכיוצא. וזהו שארז"ל ע"פ ועשיתם אתם כאילו עשאוני כו' כי הרי באמת מצד עצמותו ומהותו ית' הרי לית לי' מאיננו מדות כלל אלא שמתצמצם ומתלבש במדות והיינו ע"י רמ"ח מ"ע שנק' בשם רמ"ח איברי' דמלכא וכללותם רק בחי' חו"ג רמ"ח מבחי' ה"ח ושס"ה ל"ת מבחי' ה"ג כו' ועד"מ האבר שהוא בחי' כלי לאור וחיו' שהוא הדם כי הדם הוא הנפש וזהו כאלו עשאוני ברמ"ח איברי' וכו' וד"ל. ולהיות כי כללות המצות הוא בחי' כללות המשכו' אלקו' בכלים מכלים שונים ע"כ כללו' מקור המשכתו נק' בחי' חסד וצדקה ולכך כל המצות נקראו בשם צדקה וכמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמור כו' וכן כתיב באברהם אשר יצוה את בניו לעשו' צדקה כו' כמו הצדקה שהיא להחיו' רוח שפלים כו' וזהו זורע צדקות מצמיח ישועות פי' כמו הצמיחה של הזריעה שתצמח יותר בריבוי מן הזריעה כך הצדקה וחסד שהוא בחי' המשכה כללית באור עליון הזורע בכללו' המצות נק' זורע צדקות ומזה יצמיח ישועות שהן ריבוי האורות בכלים מכלים שוני' וז"ש פועל ישועות בקרב הארץ שהוא צמיחת הישועות כו' וזהו מ"ש כוס ישועות אשא פי' כוס מלא ישועות היינו כו"ס מלא חסדים כי כו"ס בגי' אלקיים ומתמלא כו"ס זה מבחי' ישועות שהן בחי' החסדי' ברמ"ח מ"ע כי בחי' מלכו' הוא כמו בחי' כלי לקבל בחי' החסדי' דרמ"ח איברי' כו' וזהו כו"ס ישועות אשא וכידוע דבחי' מל' נק' כו"ס כמו כוס של ברכה וז"ש כו"ס רוי"ה כו' והיינו ג"כ ענין פועל ישועות בקרב הארץ דוקא כו' שהוא בחי' מל' כידוע וד"ל.

ואחר שנתבאר שרש ענין המצות הנה יובן ענין הפלוגתא שבגמ' אם תלמוד גדול או מעשה גדול כו' דהנה בחי' המעשה של המצו' עיקר ענינה הוא בחי' ביטול רצון לבטל רצונו מפני רצון ה' כנ"ל שע"ז מעורר אתדל"ע ג"כ לבטל עצמותו ולהתצמצם א"ע באורו' וכלים כו' כנ"ל אי"כ הרי מעשה גדול אחר שמחמתה יבא אתדל"ע להיות אור א"ס בחכמ' כו' ע"י צמצום כנ"ל, אך מ"ד תלמוד גדול טעמו ונימוקו ג"כ להיות כי הגם שנתעורר אתדל"ע להתצמצם בע"ס כנ"ל מ"מ עדיין לא בא אור א"ס בגילוי ממש בריבוי אורו' בריבוי כלים אלא דוקא ע"י התורה דאורי' מחכמ' עילא'

נפקת וחכמיה כח מיה בחי' ביטול כמ"ש ונחנו מיה עייז יומשך אור איס עיי המצות בכלים מכלים שונים כנ"ל וזהו לשון קורא בתורה קריאה זו היינו בחי' קריאת והמשכת אור בכלים מכלים שונים שהן המצו' שנק' רמ"ח איברי' אך כתיב לכל אשר יקראהו' באמת דוקא כמ"ש אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף כו' אבל מ"מ עיי התורה נמשך האור וז"ש כי נר מצוה ותורה אור המצוה נק' נר בחי' כלי והתורה נק' אור וכמ"ש בזוהר וזהו שאמר דתלמוד גדול שמביא לידי מעשה פ' שהתלמוד מביא וממשיך אור למצות מעשיות ועיי התורה נבנה בנין הכלים והאיברי' דרמ"ח מ"ע ונמצא שתלמוד גדול למטה בהיותו מקור למעשה ומעשה גדול למעלה לעורר אתדל"ע שיבטל אי"ע כו' ואעפ"כ נמנו וגמרו דתלמוד גדול מפני שמביא לידי מעשה פ' מפני שסיבת גילוי אור איס במצות אינו אלא עיי אור דתורה דוקא כנ"ל וד"ל. והנה בתורה עצמה יש ב' מדרגות תורה שבכתב ותורה שבע"פ תשב"כ הוא בחי' משיה שאמר ונחנו מיה דחכמיה כמו שאמרו ז"ל שכינה מדברת מתוך גרונו של משה בבחי' ביטול כו' ותורה שבע"פ היינו מתני' מלכת' כמלך שגזור ואומר כו' כך הלכות שבתורה שבע"פ גזורי' ואו' זה כשר וזה פסול כלומר זה יוכשר להיו' בו גילוי אור איס וזה פסול וטמא בלי בלתי כשר לקבל גילוי אלקות וזהו פ' אסור ומותר ג"כ אסור שנאסר מבלתי יוכל לעלות ומותר שיוכל לעלות ולהיו' כלי לגילוי אלקו' וכיוצא בזה בכל דיני הלכו' שבתשבע"פ ולכך נק' מלכתא וכמ"ש בי מלכי' ימלוכו כו' והיינו התלמוד שמביא לידי מעשה שגזור ואומר כך וכך יוכשר למעשה המצוה ולא כך וכך וזהו עיקר בנין הכלים של המצות עד"מ הבונה בנין שמקצר במקום זה ומאריך במקור אחר כפי הוראת שכלו הנאות לפי המצטרך וכך כתי' בתורה ואהי' אצלו אמוין כו' והתנאים נק' בוניך וכמ"ש רוב שלוים בונייך א"ת בונייך אלא בונייך שעוסקי' בבנינו של עולם שהוא בנין מעשה המצו' וזהו מ"ש נעשה אד"ם בצלמינו כדמותינו בצלמינו תשב"כ שהוא בצלם אלקי' ממש בבחי' ביטול כמ"ש בכל פ' וידבר הוי' אל משה כו' וכדמותינו הוא בחי' תורה שבע"פ מל' קרינו לה כנ"ל וד"ל ועכ"פ ב' המדרגו' שבתורה תשב"כ ותשבע"פ שניהם עיקר בנין המצות ועיי אמרו תלמוד גדול שמביא לידי מעשה וד"ל.

וז"הו' ושננתם לבניך ודברת בם כו' ואח"כ וקשרתם לאות כו' דהיינו תחלה מצות ת"ת ואח"כ מצות תפילין והוקשו כל המצות לתפילין כנ"ל לפי שנמנו וגמרו שתלמוד גדול שמביא לידי מעשה כנ"ל הטעם באריכות. ואמנם סדר המשך הפ' כך הוא בתחלה ואהבת את ה' כו' דהיינו בחי' רצוא כמאמר אם רץ לבך ואח"כ שוב לאחד שהוא במצות ת"ת כנ"ל כי רוח אייתי רוח כו' ובפסד"ז ובשתיים לפניה מעוררי' בחי' רצוא עד ואהבת כו' ובאמרו ושננתם לבניך כו' הכונה הוא בבחי' שוב בהמשכו' גילוי אלקו' בז' רקיעי' כו' וזהו ואהבת ה' אלקיך שהוי' שהוא בחי' סובב בעולם יהי' אלקיך בבחי' גילוי במה עיי עסק התורה ושננתם כו' וכידוע. ומצות תפילין הוקשה לה כל

המצו' שהן גילוי רצונו באורו' וכלים מכלים שונים כנ"ל בענין מעשה גדול וד"ל. ובזה יובן מארז"ל ויתר הקדב"ה על ע"ז ג"ע וש"ד ולא ויתר על ביטול תורה שנא' על מה אבדה הארץ על עזבם את תורת"י כו' דהנה בבית שני שנחרב על עון ביטול תורה ועל עון שנאת חנם כו' כידוע הנה האות לזה הראו להם במה שטיטוס גדר את הפרכת ויצא דם כו' ולכאורה יפלא מה שייך ענין הדם לכאן, אך הנה הראו להם בזה מה שגרמו בעונם כי הנה עד"מ אבר האדם מלובש בו האור וחיו' בדם שהוא הנפש ואם יהי' בו נקב וחסרון יצא ממנו דם שהי' נעלם ומוגבל בכלי האבר לחוץ כך יובן עד"מ למעלה באלקים חיים הגם שאין לו גוף ולא דמות הגוף כו' שבחי' הכלים לאורו' עליונים הרי נמשלים לאיברי אדם כמו שאמר חסד דרועא ימינא כו' וכן אמר גופין תקינת לון כו' ומצות מעשיו' למטה עושין בחי' כלים למעלה כידוע וכתב לך ה' הגדולה והגבורה וכו' שהן ז' מדות וכל א' כלולה מי' הרי ע' וזהו ע' נפש דיעקב ששרשם למעלה בבחי' ז' מדו' דאצי' ע"כ ע"י המצות שעושין ממשיכי' אור א"ס בכלים דקדוש' ונמשך האור לסטרא דקדושה בלבד כי בחי' הכלים מגבילי' את האור כמשל האבר שמגביל בעצמו את האור וכו' ולא נמשך יניקה לחיצוני' כלל רק מבחי' האחוריי' והפסולת בלבד אבל הנה ע"י החטא בל"ת או בביטול מ"ע שעושין פגם וחסרון בגופא דמלכא דוקא שהן כאיברי' וכלים כמ"ש בזהוהר בפ"י הפושעי' בי בגופא דמלכא כו' אזי נמשך דרך הפגם ההוא יניקה לחיצוני' גם מבחי' הפנימי' האור שמאיר בסט' דקדושה וכו' ומזה סיבת אריכת הגלות כידוע בענין תיקון חצות וזהו ענין המאמר דבבית שני שחטאו ופגמו בבחי' כלים דקדוש' ע"כ הראו להם מה שגרמו בעונם והוא ענין מה שטיטוס כאשר גדר הפרכת שיצא דם כו' כלומר שיצא בחי' פנימי' האור והחיו' ובאמת אין מהראוי להיות יציאת אור שפע פנימי' לחיצוני' רק לישראל בלבד כמ"ש יאר ה' פניו אליך פי' פניו שהוא בחי' הפנימי' דאלקות ואינו מאיר ה' רק אליך דוקא להיותם הם העושין בחי' כלים לאור א"ס כמ"ש ועשיתם את"ם כאילו עשאוני' פי' כאילו עשאוני' בבחי' איברי' וכלים שהן רמ"ח מ"ע שנק' רמ"ח איברי' כנ"ל דזהו דוקא ע"י ישראל אך ע"י העונות גרמו שיצא גם בחי' הפנימי' האור לחיצוני' והיינו משום דקמ"י ממש כחשיכא כאורה ויכולי' גם החיצוני' לקבל כי שוה ומשוה קטן וגדול להיותו רם ומתנשא מהכל בהשוואה א' כו' כמ"ש במ"א בפ"י שממית בידים תתפש כו' וד"ל.

והנה בבית ראשון אע"פ שהיו רובם עובדי ע"ז ושאר עבירו' חמורו' כש"ד ועריו' וכו' מ"מ ויתר הקדב"ה להם והחזיר להם הבהמ"ק מפני זכות העסק שעסקו בתורה כי ה"י בהם החרש והמסגר אלף וכיוצא בהם כו' אבל בבית שני הגם שלא היו עובדי ע"ז ולא עשו עבירו' חמורו' מ"מ נחרב ולא הוחזר להם עדיין עד משך זמן רב כזה לפי שעון ביטול תורה לא ויתר הקדב"ה וכמ"ש על מה אבדה הארץ על עזבם את תורת"י כו' ולכאורה אין לזה הבנה דאם מצד הפגם בבחי' כלים ע"י העונות הרי ודאי שבועונות דע"ז

וש"ד וכיוצא נעשה פגם גדול מפגם דעון ביטול תורה באין ערך ביניהם כלל שביטול תורה אינו אלא ביטול מ"ע כו' אך הענין יובן עפ"י הנ"ל דיציאת פנימי' האור והחיו' כמו עד"מ בדם שהוא הנפש כו' הוא יוצא בפגם העוונת אך הנה מ"מ ע"י עסק התורה יכול למלאות חסרון זה שנחסר מהאור והחיו' ע"י העוונות כי הרי התורה נק' אור וכמ"ש ותורה אור וכנ"ל בענין טעם האומר דתלמוד' גדול שמביא לידי מעשה כו' ועד"מ מי שאיבריו פגומי' ומקולקלי' וכבר יצא כל כחו הפנימי ע"י החולי הרי יכול לחזור לאיתנו ולהתחזק בכחו הפנימי ברפואות שיאכל מפני סממני הרפואות מחזירי' לו דמים מתוקנים וטובים מחדש ומרבים בו בחי' חיות ואור חדש וממלא כל חסרון הקדום וכידוע דמן סממני הרפואות נעשה ריבוי דמים כו' וכך יובן בדוגמא בענין עסק התורה שעל ידה הוא ממשיך למעלה בחי' אורו' חדשו' וממלאי' כל חסרון שנחסר ביציאת האור ע"י פגם העוונות ולכך הגם שפגמו בבית ראשון ונחסר הרבה אור החזירו האור בריבוי כמקדם ע"י עסק התורה אבל בבית שני שהי' בהם ביטול תורה לא הי' להם במה למלאו' החסרון שהי' מצד פגמי העוונות כו' וזהו שארז"ל ויתר הקדב"ה על ע"ז וכו' ולא ויתר על ביטול תורה כמ"ש על מה אבדה הארץ כו' והיינו שהראו להם במה שיצא דם מן הפרכת להורות שמפני העדר האור דתורה ממילא יצא בחי' פנימי' האור לחיצוני' משא"כ אם הי' אור דתורה מאיר בהם לא הי' יוצא דם מן הפרכת כי אור דתורה ממשיך אור מחדש בכלים דקדוש' ולכך נק' התורה רפוא"ה כמ"ש רפאות' תהי לשרך כו' וע"י אור דתורה דוקא הוא שאמר יאר ה' פניו אליך דוקא כנ"ל וד"ל.

ומעתה יש להבין בפ' שני' דכתיב בה מצות תפילין קודם למצות ת"ת
 כמ"ש ושמתם את דברי אלה כו' וקשרתם אותם כו' ואח"כ ולמדתם את בניכם כו' היפך מפ' ראשונה כו'. אך הנה אע"פ שמבואר למעלה בטעם פ' ראשונה שקדם בה מצות ת"ת למצות תפילין דהיינו לפי שא"א להיו' כי גילוי אור א"ס במצות כ"א ע"י התורה כמו שנמנו וגמרו דתלמוד' גדול כו' כנ"ל אמנם הנה כל זה עכשיו דוקא אבל לעתיד יהי' בהיפך שהמצות יהיו גבוהי' מן התורה ויהי' מעשה גדול מן התלמוד כי באמת יש למצות שרש גבוה מן התורה להיותם בחי' רצונו ית' משא"כ התורה שהיא חכמתו ית' והרצון הוא למעלה מן החכמה כידוע ובהיות שכפ' שני' מדבר על העתיד כמשי"ת ע"כ אמר בה מצות תפילין קודם למצות ת"ת דהנה משמעות פ' זאת כי כל דברי הפ' שאינם ענין ציווי ואזהרה כו' אלא ענין מדבר על העתיד דהיינו שעתידי להיות כך וכך וזהו והי' אם כו' עד וסרתם ועבדתם כו' וחרה אף כו' ועצר ואבדתם כו' ושמתם את דברי אלה כו' דר"ל שעתידי להיות כן שיסורו מן הדרך וישתעבדו בגליות בין ע' שרים ובזאת תכופר עונם כי גלות מכפרת והטעם הוא משום דע"י השעבוד הזה שמשמעבדי' בהם האומי' למטה נוטלי' חלקם ויניקתם שיש להם למעלה ואין להחיצונים עוד יניקה למעלה מבחי' הפנימי' דאלקות כי כבר קיבלו חלקם

בשיעבוד זה למטה כמדתם וזהו לא יאחר לשונאו פי' לא ימתין לשונאיו שהן הקליפות עד שיהיו ראויים לקבל יניקה מבחי' אורות הפנימי' למעלה ע"י בחי' הכלים דקדושה שנק' אחורי' כי גם מבחי' אחורי' דקדושה לא יקבלו וזהו לא יאחר פי' לשון אחוריים משום שנותן להם ממשלה ושליטה למטה בישראל ועי"ז משלם לשונאיו אל פניו למטה כדי להאכידו משרש יניקתם למעלה לגמרי ולא יהי' להם חלק למעלה גם בבחי' אחורי' כו' וד"ל וזהו טעם שיעבוד הגליות בכל מיני דוחק והוא ענין מ"ש עת אשר שלט האד"ם באד"ם לר"ע לו כו' וכמ"ש במ"א. וזהו ושמתם את דברי אלה כו' פי' כי אחרי הצרות והמצוקות שבגליות ישימו דברי אלה על לבכם כענין מ"ש בצר לך ומצאוך כל הדברי' האלה באחרית הימים ושבת עד ה' כו' כי הגלות מכפרת עון הפוגם למעלה הגם שעי"ז כבר נפגם ונסתלק האור כענין הנ"ל במאמר גדר הפרכת ויצא ד"ם כו' אבל לא נמשך בחי' פנימי' האור שנק' ד"ם להיכלות החיצוני' כלל מפני שכבר קיבלו חלקם וגורלם למטה ע"י השעבוד כנ"ל וא"כ הרי בחי' הדם נבלע באיברים עד"מ ואין לחיצוני' יניקה ממנו כלל כי אינו יוצא חוצה כו' וזהו ושמתם את דברי' אלה מפני שממילא יאר ה' פניו אליך דוקא ולא לאוה"ע וכמ"ש בצר לך כו' אז ושבת כו' וכמ"ש בענין התשובה ישוב אל ה' וירחמהו כו' כי התשובה מעורר רחמנות ואז כתיב ברחמי' גדולים אקבצך כו' ודוקא אחר שמצאוך כל הדברי' האלה ומטעם הנ"ל לפי שאז יהיו ישראל מנוקים מכל פגם עון וע"כ אמר כמדבר על העתיד שאחר שיעבוד ומצוק אז ושמתם את דברי אלה כו' והנה לאחר גמר כל הגליות אז יתעלו בני' בתכלית העילוי וכמ"ש ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים חציים אל הים הקדמוני פי' ירושלים הוא שרש כנ"י למעלה וכמארו"ל נשבע הקדב"ה שלא יכנס בירושלם שלמעלה כו' וע"י התשובה יתעלו כנ"י למעלה מעלה ברום המעלות דהיינו בבחי' רצון העליון שנק' כת"ר עליון כידוע וזהו אל י"ם הקדמוני דהנה ביום ההוא בבוא הגאולה יצאו מ"ם מירושל"ים מלמטה למעלה חציים אל הי"ם הקדמוני כידוע דהתורה נק' י"ם הקדמוני וכמ"ש כאשר יאמר משל הקדמוני ומבואר למעלה שאז יהי' בחי' המעשה גדול מן התלמוד כנ"ל לפי שבחי' שרש המעשה הוא רצון העליון שלמעלה מבחי' חכמ"ה שבתורה ע"כ אמר שיצאו מ"ם חיים מבחי' המעשה (שהוא מ"ש אש"ת חיל עטר"ת בעלה כמשי"ת) אל הי"ם הקדמוני דהיינו להשפיע אל בחי' החכמה שנק' י"ם הקדמוני (והוא בחי' חכמה שבכתר שנק' חכמה של מעלה ונובלו' חש"מ תורה כידוע) והיינו מ"ש אשת חיל עטר"ת בעלה פי' אשת חיל היא כנ"י ע"י בחי' המעשה דוקא תהי' לעתיד בחי' עטר"ת וכת"ר לבעלה וע"כ אמרו ז"ל לעתיד שעתידי' צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש כו' מפני שיהי' בחי' גילוי אלקו' למטה יותר מלמעלה וע"כ יאמרו המלאכי' לפני הצדיקי' קדוש כו' והכל מטעם הנ"ל לפי שהמעשה שרשה ברצון העליון אך לא יהי' גילוי זה למטה רק אחר גמר שיעבוד הגליות מטעם שלא יהי' לחיצוני' חלק יניקה למעלה ויהי' הד"ם נבל"ע באיברי' עד"מ כנ"ל וד"ל.

וזהו שאמר בפי' שני' אחר ושמתם את דברי אלה וקשרתם לאות כו' ואח"כ ולמדתם שהוא מצות ת"ת כי לעתיד יהי' בחי' המעשה גדול מהתלמוד מטעם הנ"ל וכמ"ש אל הי"ם הקדמוני' ולכך הזכיר מצות תפילין קודם שהוקשו לה כל המצות כנ"ל ואח"כ ולמדתם משא"כ בפי' ראשונה דמדבר עכשיו שתלמוד גדול כי מה שנמנו וגמרו דתלמוד גדול היינו דוקא עכשיו ולא לעתיד ומ"מ מובן עכ"פ מכל זה דב' הדיעות אמת דתלמוד גדול וגם מעשה גדול אלא שתלמוד גדול עכשיו ומעשה גדול לעתיד וד"ל.

בעזרה

להבין שרשי הדברים הנ"ל. הנה ידוע שדרך כלל מתחלקי' העולמו' לד' והן אבי"ע ודרך פרט יש באצ"י עצמו ד' עולמו' הללו אצ"י שבאצ"י בריא' שבאצ"י כו' עד עשי' שבאצ"י והיינו כי הכת"ר הוא בחי' אצ"י שבאצ"י וחב"ד הוא בחי' בריא' שבאצ"י וחג"ת הוא בחי' יצירה דאצ"י ונהי"ם הוא בחי' עשי' שבאצ"י כידוע ויש להבין מהו ענין עשי' שבאצ"י שהוא בחי' מל' בכלל דהנה ידוע שבחי' מל' דאצ"י היא מקור כל העולמו' הנבראי' יש מאין וכמ"ש כולם בחכמ"ה עשי"ת הרי נק' בחי' חכמ"ה שבמל' ג"כ בשם עשי' וכמ"ש כל אשר חפץ ה' עשה כו' גם הרצון נק' עשי' והענין הוא כי כל בחי' ע"ס שבמל' דאצ"י הואיל וירידתם הוא לבא למטה כבי"ע בבחי' עשי' להוות יש מאין בפעולה והמ"כ ממש ע"כ גם בעוד בחי' המל' באצ"י בלתי התפשטות אור ושפע עדיין כבי"ע ג"כ נק' בשם עשי' ונק' עשי' שבאצ"י פי' להיותה בחי' מקור לעשי' ע"כ נק' בחי' עשי' שבאצ"י והגם שבדבר ה' שמים נעשו כו' והדיבור למעלה מבחי' העשי' הרי ידוע שהמעשה מסתעפת מן הדיבור דוקא כמשל המלך שגוזר ואומר והשומע גזרתו מקיים בפועל המעשה ולא נק' מלך אלא מצד פקודת גזרתו שמתקיימת וכך למעלה מצד בחי' גזרת מלכו' דאצ"י כמו באמרו יהי אור יהי רקיע כו' נק' מלך ופועל המעשה ממילא באה כמ"ש ויהי כן וע"כ גם בחי' הדיבור נק' מעשה על היותו מקור למציאת המעשה ונק' דיבור זה מצות המלך וזהו ג"כ שרש בחי' המצות שנק' מצות המלך לשמוע גזרתיו בפועל המעשה דוקא וכמו כל מצות מעשיו' כתפילין וציצית וסוכה ואתרוג וכיוצא שכולם מלובשי' בעיני' גשמי' דנוגה אבל שרשם נמשך מבחי' מל' שנק' מצות המלך והיינו בחי' עשי' שבאצ"י כנ"ל.

וזהו שרש המצות שהוא בבחי' מל' בכלל אבל הנה בחי' שרש התורה הוא בבחי' ז"א כי הנה אורי"י מחכמה עילא' נפק"ת דהיינו מבחי' אור אבא

דהיינו שרשה הראשון שיצאה משם אבל התורה עצמה שנתגלה באצי' הוא בבחי' המדות דז"א דוקא דהיינו בחי' חסד דין ורחמי' הממוצע כו' כך הרי עיקר התורה הוא להבדיל בין הטמא לטהור כו' והם הוראת איסור והיתר טמא וטהור כשר פסול שהוא ענין המדו' לקרב ולרחק לומר זה יכשר וזה לא יכשר כי באמרו כשר טהור רצונו בזה שבדבר זה ישכון אור אלקי ויתלבש ובאמרו פסול טמא ר"ל שבוה לא ישכון אלקו' ואדרבה יסתלק משם והז' בא לרחק ולא לקרב והיינו שמאל דוחה שמסטרא דגבור' ויש ימין מקרבת מסט' דחסד כו' והם בחי' חו"ג ויש בחי' מדה ממוצעת בכך יוכשר ובכך לא יוכשר והוא בחי' ת"ת כו' ונק' ימין ושמאל ואמצע כידוע וזהו עיקר התורה והוא בחי' ז"א אך דאורי' מחכמ' נפקת דהיינו שהנהגות המדו' שבתורה לאסור ולהתיר כו' היינו עפ"י אור החכמ' דוקא כי בחכמ'ה אתברירו דוקא דהיינו בחכמ'ה שהוא בחי' אור אבא המלוכש במדות דז"א והיינו בחי' שכל וטעם העליון במה יתלבש אור א"ס ובמה לא יתלבש שהוא שרש הנהגות המדו' שבתורה לאסור ולהתיר כו' וד"ל.

וזהו כי נר מצוה ותורה אור שהמצוה נק' נר בחי' כלי בלבד לאור דתורה והז' כדמיון איברי האדם שנק' בחי' כלים לאור וחיות הנפש וכידוע דרמ"ח פקודין רמ"ח איברי' דמלכא כו' שהוא רק בחי' עשי' שבאצי' אך בחי' האור והחיות הן אורות התורה דהיינו בחי' מדו' שבז"א מ"ש ותורה אור והוא בחי' שם מ"ה שנק' שקיו דאילנא כו' דהנה מנין המצות הן רמ"ח אבל בכללות' שרשם אינם אלא בחי' ה' חסדי' בלבד כידוע בפ"י המאמר וזכרי עם ו"ה רמ"ח כו' שהן בחי' הח' המגדילי' האילן כמו עד"מ האילן שגדל על המים שמצד יניקתו מלחלוחי' המים נגדל ומתרבה כך גידול האיברי' והתרחבותן באדם הוא מצד הארת החכמה דוקא והיינו שאנו רואים שגידול האיברי' בתינוק תלוי במשך ימיו שנמשך בו יותר מצל"ם דאו"א כו' כידוע והן עורקים וגידים דקים שיש במוח שמתפשטי' בכל האיברי' לגדל אותם ולהרחיבם מעט מעט במשך זמן כו' וזה נק' שקיו דאילנא כי האדם נמשל לאילן כמ"ש כי האדם עץ השדה כו' וכמו שהאילן נגדל על המים כך בחי' גידול איברי' האדם מהעורקים שבמוחו והן נמשלי' למים ונק' ה' חסדי' והוא בחי' יסוד הלחלוחי' מים שיש ב"עורקי' שאין בהן דם המתפשט באיברי' שממנו מקור מוצא חלק המים שיש בדם עצמו כמבואר בספרי הרפואה וזהו כי נ"ר מצו"ה והתורה נק' אור חסד המגדל ומרחיב הכלי שנק' אבר ונעשה רמ"ח איברי' בהגדלה וריבוי כי בתורה הרי הוא שרש ההמשכה שבאופן זה יכשר למצוה כו' ואח"כ נעשית המצוה שנק' מצות המלך והוא נק' כלי ומחמת ריבוי האור דתורה נמשך ריבוי הכלים דמצות וז"ש ותורה אור כו' ואח"כ נעשה הרחבת כלים ונק' רמ"ח איברי' כו' וד"ל.

והנה עם כל זה יובן טעם האומר דתלמוד גדול והיינו מפני שמביא לידי מעשה וכמאמר ועשיתם אתם כאילו עשאוני כו' דהיינו בנין רמ"ח

איברי' רמ"ח פקודין שהגדלתם הוא ע"י בחי' אור הת' דאבא דוקא כנ"ל. ומעתה יש להבין טעם האומר מעשה גדול דהנה אע"פ שמבואר למעלה דשרש המצות הוא רק בבחי' עשי' שבאצי' שנק' מצות המלך כו' הנה מ"מ שרש יש למצות שהוא גבוה גם מבחי' שרש התורה שהוא בחי' חכמ' והיינו מפני ששרש העיקר למצות הוא בחי' הכת"ר שבכת"ר ונק' באד"ר תרי"ג ארחין דגלגלתא פי' גלגלתא הוא עד"מ עצם הראש שלמעלה מן המוחי' שבתוכו כך למעלה הוא בחי' גלגלתא שלמעלה מבחי' מוחא והוא גלגלתא דא"א דמחפאי על מ"ס ותרי"ג ארחין שבגלגלתא הן תרי"ג מצות וכללות הענין הוא שהוא בחי' רצון העליון שיש בכל מצוה ששרש רצון זה הוא למעלה גם מבחי' ח"ס דא"א כו' וביאור דבר זה יובן בהקדים ענין בחי' ח"ס דא"א שהוא ענין הטעם לרצון למה ירצה כך וכך דוקא ונק' טעם כמוס ונעלם להיותו טעם ושכל לרצון העליון שלמעלה מבחי' חכמ' דאצי' כמ"ש והחכמה מאין תמצא וכידוע וזהו הנק' בגמ' טעמי המצות שלא יתגלו אלא לעתיד כדפרש"י ע"פ ישקני מנשיקות פיהו כו' והוא בחי' שרש התורה שנק' חכמה של מעלה כו' אופני' בנגלה ובנסתר בנגלה הטעם בא ע"ד הפשט כמו טעמא דר"מ כו' ובנסתר הטעם בא ע"ד הסוד ונק' פנימי' התורה כי אורי"י סתים וגליא כידוע ושרש הכל בבחי' ח"ס דא"א שהוא בחי' הטעם לרצון העליון שבמצות כו' אבל הנה בחי' ארחין שבגלגלתא היינו בחי' הרצון העליון כמו שהוא עדיין מבלתי התלבשות בטעם ושכל גם בטעם כמוס אלא הוא רצון פשוט ונק' זה בחי' כתר שבכתר כי בחי' הטעם לרצון נקרא חכמה שבכתר והוא בחי' ח"ס דא"א כנודע כי הכתר גם הוא כלול מע"ס כו' והנה באמת אין ערך כלל בין בחי' כתר שבכתר עם חכמ' שבכתר כמו שבחי' הרצון שמלוכש בטעם אין לו ערך עם הרצון העצמי שבלתי מלוכש בטעם כו' ומצד זה שרש המצות גבוה גם משרש התורה כי הרי שרש המצות מגיעי' בבחי' רצון הפשוט שבבחי' גלגלתא שהוא למעלה מבחי' מוחא סתימא' שבתוכו כו' כענין הראש שלמעלה מבחי' המוחי' שבו כו' וד"ל וז"ש אשת חיל עטרת בעלה אשת חיל הוא בחי' מל' דהיינו בחי' מצות המלך שבמצות מעשיו' ששרשו מגיע בבחי' רצון העליון הפשוט שהוא נק' עטרת והוא בחי' כתר' שבכתר כו' ומשם נמשך עטרת גם לבעלה שהוא בחי' ז"א דאורי"י הוא בחי' ז"א אלא שמחכמ' עילא' נפק' כנ"ל וד"ל. והנה מצד זה הטעם אמר האומר דמעשה גדול לפי שהמעשה של המצוה מגיע בבחי' גלגלתא דא"א כנ"ל ואעפ"כ נמנו וגמרו דתלמוד גדול מפני שמביא לידי מעשה פי' הגם שמצד השרש יש למצות שרש גבוה יותר גם משרש התורה כנ"ל עד כמו שירדו המצות ונתלכשו למטה בסתר המדרגה בבחי' מעשה ממש דהיינו בבחי' איברי' וכלים בלבד כנ"ל דרמ"ח פקודין רמ"ח איברי' כו' הנה בחי' אור חכמה שבתורה גבוה הרבה מהם ואדרבה המצות מקבלי' האור והחיו' מן אור דתורה כנ"ל באריכות בענין הח' המגדילי' האילן כו' וא"כ נמצא מובן מכל זה ששני הדיעות אם מעשה גדול או תלמוד גדול אלו ואלו דברי אלקים חיים ושניהם אמת דמצד שרש המצות כתר"ג ארחין

דגלגלתא מעשה גדול ומצד ירידת התלבשו' המצות בבחי' עשי' והוא למעלה בבחי' עשי' שבאצי' שהוא בחי' מל' תלמוד גדול מפני שמביא וממשיך האור במצות וכמאמר כאילו עשאוני וכנ"ל וד"ל. אך הנה מה שנמנו וגמרו להכריע דוקא אל זה הצד דתלמוד גדול מטעם שמביא לידי מעשה הענין הוא שנמנו וגמרו דגם הארת שרש המצות שבתרי"ג ארחין ג"כ בא ע"י התלמוד ומאחר שגם מעלת המצות כלול בתלמוד לזה הטעם תלמוד גדול בכל העניני' בין בשרש בין בהתגלות וזהו שאמר מפני שמביא לידי מעשה ואין הכוונה רק במה שממשיך אור וחיו' לאיברי' כנ"ל אלא כונתו עוד שמביא וממשיך גם שרש התהוות המעשה והיינו שיהי' גילוי אור א"ס ברצון העליון שבכל מצוה שהרי אור א"ס למעלה גם מבחי' רצון וכמאמר יהי רצון כו' והיינו ע"י שלומד בתורה הלכות של כל מצוה כמו כשלומד הלכות אתרוג ממשיך גילוי אור א"ס גם בבחי' רצון העליון שבמצות אתרוג וכיוצא בזה בכל המצות כששונה ולומד הלכותיהן בתורה כו' והטעם הוא כי הגם דשרש התורה אינו אלא מבחי' ח"ס דא"א שלמטה מבחי' גלגלתא אבל הנה מעלה יתירה יש בחכמה במה שאור א"ס מאיר בחכמ"ה בהרחבה והתפשטו' ולא דרך מסך וצמצום כלל לפי שבחי' כח מ"ה דחכמ"ה הוא בחי' ביטול כו' מה שאין הארה כזאת גם בבחי' ארחי"ן דגלגלתא גם שהוא יותר נעלה כי הרי אור א"ס שבארחי"ן הוא בא בבחי' הצמצום שהרי נק' אורח כמ"ש ארחו' הוי' כו' ועד"מ האורח והשביל שהוא קצר כו' ולכך נמנו וגמרו דתלמוד גדול' והיינו שאמר דוד בפקודתיך אשיח"ה דהיינו בלמדו בהלכותיהן הכתובות בתורה ואזי ממילא אביט"ה אורחותיך פי' אביטה לגילוי אור א"ס הנמשך בצמצום ארחי"ן דגלגלתא כנ"ל וד"ל.

ובכל הנ"ל יובן מארז"ל יותר הקב"ה על גזל וע"ז כו' ולא ויתר על ביטול תורה כו' כמ"ש על מה אבדה הארץ על עזבם את תורת כו'. דהנה בבית ראשון הרי היו רבים עובדי ע"ז אך לא עזבו את התורה וכמו החרש והמסגר כו' וע"כ ויתר להם אבל בבית שני שביטלו התורה אבדה הארץ ולכאורה זה יפלא מאד הלא מאיזה טעם נמנו וגמרו דתלמוד גדול אין זה אלא מפני שמביא לידי מעשה בלבד וא"כ האיך ויתר על ע"ז וגזל בביטול המעשה ומה יועיל טעם לימוד התורה בביטול העשי' וכן יפלא באבדון הארץ רק בשביל ביטול התורה בלבד אחר שהמעשה קיים והוא עיקר באמת גם לענין מה שהתלמוד גדול כנ"ל. אך הנה הענין הזה יובן בהקדים תחלה שרש ענין פגם פגם העונות, דהנה אמר בזהוה ובר"מ הפושעים כי בגופא דמלכא פי' בגופא היינו בבחי' האיברי' שנק' גופא והנה עד"מ האבר הוא כלי לאור וחיו' שבדם הוא הנפש וכשנפגם ונתקלקל האבר יוצא לדם וחיות שבאבר כו' כך הענין בפגם העונות כי הנה בביטול מצוה אם מ"ע או שפוגם בל"ת הרי פוגם הוא ממש כמו פגימת סכין שעושה נקב שיש בו חסרון כך

פוגם ונוקב שם ה' שבאור וחיו' מצוה שנק' כלי ואבר למעלה דרמ"ח פקודי' רמ"ח איברי' כו' (כי מצוה אותיו' שם הוי' אלא שמ"ם וצדי"ק מתחלפי' בא"ת ב"ש כו' כמ"ש במ"א) וכמו שאו' בוידוי דק"ש אם פגמתי באו"ת יו"ד כו' פגימה ממש והרי בחי' אור וחיו' של הדם הוא הנפש למעלה שבאורו' עליונים שבכלים יוצא עי"ז הפגימה שבכלי ואבר עד"מ פגימת כלי ממש כו' ובאיזה כלי שהוא פוגם שם יוצא האור אם בכלי החכמ' יוצא אור דחכמ' וזהו הפגם ביו"ד ואם הפגם בכינה שהוא אות ה"א יוצא אור הכינה כו' והיינו מה שאמר הפושעים בי בגופא דמלכא שהן בחי' הכלים שממילא יוצא האור דרך הפגימה כו' וזהו פי' ונוק"ב שם ה' מות יומת נוקב ממש כי שם הוי' הוא בחי' הכלי לאור ועי' נקיבה שהוא בחי' פגם העונות כנ"ל יוצא האור לחוץ והיינו לטט"א שנק' חוץ כמ"ש אמצאך בחוץ אשקך כו' וד"ל. והנה יש להבין בזה האיך שייך ענין יציאת שפע אור וחיו' לחיצוני' הלא אין יניקות החיצוני' רק מבחי' חיצוני' ואחוריי' דכלים כמ"ש הן גוים כמ"ר מדל"י וכשח"ק מאזני"ם כו', אך הענין הוא משום דבאמת גבי המאציל עצמו נא' קמי' כחשיכה כאורה כו' והי' האור והשפע הולך ואור מאתו לכללות הכל בהשווא' א' והיו גם החיצוני' יכולי' לקבל יניק' כענין הידוע בפי' הפסוק שממית בידים תתפש והיא בהיכלי מלך כלומר כמו השממית שהולכת בחדרי מלך ואינה תופסת מקום כלל כך כל בחי' ההשתלשלו' דאבי"ע אינו תופס מקום כלל לגבי עצמות אור א"ס ב"ה והיינו לעוצם רוממו' עצמו' ומהות אור הא"ס כי נבדל בערך לגמרי גם מבחי' מקור ההשתלשלו' ואי"כ הרי הי' האור המאיר מאתו מאיר לכל ההשתלשלו' בהשווא' א' וכמ"ש כחשיכה כאורה כו' משהו קטן וגדול כו' וכמו שבבחי' עיגולי' אין בו חילוק מדרגו' כלל בין עליון לתחתון כו' וכמ"ש ומתחת זרועות עולם וכידוע ומבואר בכמה מקומו' הנה לזה הטעם צריך להיות' בחי' קו המדה למדוד האור מקו וחוט כו' במדה וגבול והוא בחי' הכלים המגבילי' האור דהיינו שמעלימי' האור ומגבילי' לומר עד פה תבא ולא יותר כו' ומחמת זה אין השפע הולך ואור רק לטט' דקדוש' בלבד ואין לחיצוני' יניקה כלל רק מבחי' החיצוני' והאחוריי' דכלים כנ"ל ולא יש להם יניק' מבחי' האורו' כלל וכמ"ש אני ה' וכבודי' לאח"ר לא אתן כו' ואמנם עי' פגימת הכלים עי' העונות כנ"ל אזי יוצא אור פנימי ג"כ לחיצוני' מפני שמסלק בחי' הכלי באותו הפגם ואין שם בחי' כלי להגביל ולהעלים האור בתוך סט' דקדושה וממילא יוצא חוצה ומקבלי' החיצוני' וכנ"ל בפי' ונוק"ב שם ה' כו' וד"ל.

ובכל זה יובן מה שאמרו ז"ל בטיטוס שגדר את הפרכת ויצא דם כו', כי הנה בחי' האור והחיו' שיש בכלי המצות הוא בחי' אור דתורה והוא שנק' אד"ם כמ"ש אד"ם כי יהי' בעור בשרו כו' מפני שהד"ם הוא בחי' מוחי' דאימא בלבד כי הד"ם הוא הנפש והוא בחי' אחוריי' דאור אבא ואד"ם א' ד"ם היינו בחי' מוחי' דאבא המלובש בדם וזהו ענין הנגעי' שבא מצד בחי' הסתלקו' אור אבא דוקא כמ"ש בע"ח ומבואר ענינם במ"א באריכו' והיינו כי

שם מ"ה בגי' אד"ם הוא בבחי' חכמ"ה וד"ם הוא בלתי אור אבא שאינו אלא חיצוניו' והאלף הוא עם הכולל כו' וכך יובן בענין המצות הרי בחי' האור וחיו' שלהם הוא בחי' אור דתורה שנק' ד"ם ונק' אד"ם כנ"ל ובעת שהי' פגם וחסרון באיברי' שהן המצות ממילא יצא בחי' האור לחוץ והיינו בחי' ד"ם וזהו שגדר הפרכת ויצא ד"ם כו' וד"ל.

ומעתה יובן ההפרש בין חורבן בית ראשון לבית שני באמרם ז"ל דויתר הקדב"ה על ע"ז ולא על ביטול תורה כנ"ל. דהנה הגם שבבית ראשון עברו על כמה עבירו' כמו ע"ז ועריו' כו' ופגמו למעלה בבחי' הכלי"ם פגמי' רבי' ויצאו ריבוי אור לחוץ כו' וכנ"ל הנה מ"מ הי' לזה החסרון תיקון ומילוי במה שלא עזבו את התורה כמו החרש והמסגר וכיוצא לפי שלומדי התורה היו ממשיכי' אור חדש לגמרי מעצמו' המאציל כי אור א"ס שורה בחכמ"ה דוקא ועי"ז נמשך ומתגלה בשרש המצו' גם באור הכת"ר כנ"ל ומשם נמשך לריבוי כלים מחדש כו' ובזה נתמלא החסרון אור שנחסר ע"י הפגם של העונו' אבל בבית שני שעזבו את התורה אבדה הארץ כי אין תקוה למלאו' חסרון האור שיצא לחוץ ע"י העונו' בלא לימוד התורה' (וכמו בענין הנגע' שאין התיקון אלא בהמשכת אור אבא מחדש ע"י הכהן באמרו טהור כמ"ש במ"א) וזהו שארז"ל ויתר הקדב"ה על ע"ז וכו' ולא ויתר על ביטול תורה והגם דאין הטעם למה שהתלמוד גדול אלא מפני שמביא לידי מעשה וכאן חסרה המעשה אבל הרי בכח התלמוד להביא לידי מעשה מחדש למלאו' חסרון הקדום משא"כ בביטול תורה שלא יש דבר שיתקן החסרון וממילא אבד"ה הארץ' שהוא בחי' מל' שמתלבשת בע' שרים מצד תגבורת יניק' החיצוני' מן פגם העונו' כי רבים המה כו' וד"ל ויובן זה עד"מ מי שלוקח רפואה שמחזיר לגופו דמים חדשים וימלא בזה חסרון דמים הראשוני' שהלכו להם בקלקול האיברי' כו' כמ"ש למעלה וכמ"כ נק' אור התורה רואה כמ"ש רפאו' תהי לשר"ך כו' כי מוספת אור חדש ברמ"ח איברי' דמלכא כו' ואע"פ שהפושעי' בגופא דמלכא כבר עשו חסרון אורו' בלימוד התורה יחזור האור מחדש וימלא כל חסרון כדמיון הרפואה ממש וד"ל (ומעתה יתפרש טעם תלמוד גדול שמביא לידי מעשה שמביא האור לבחי' מעשה להוסיף אור בהן תמיד מחדש ופי' שמביא לשון תמידו' הוא שמביא תמיד לחדש האור כו' וע"כ אמרו דת"ת כנגד כולן). יוכל זה עכשיו שעדיין לא נבררו הברורי' דרפ"ח ניצוצי' שנפלו מעולם התוהו כו' ולכך נמנו וגמרו דתלמוד גדול שמביא לידי מעשה אבל לעתיד יהיה מעשה גדול כמ"ש ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים חציים אל הים הקדמוני כו'. ולהבין ביאור זה הנה יש להקדים תחלה בענין הברורי', דהנה כתיב ואלה המלכים אשר מלכו בארץ כו' שהוא בחי' התוהו שקדם לבחי' התיקון כמ"ש

(*) תיבה, וכלי' הוא בנוכתי"ק בהתחלת הדף, ותיבה, כולו' הוא סוף הדף שלפני זה, ואחיו יש תיבה, והנהי' שמראה שתיבה הראשונה בדף הבא היא, והנהי', אבל בדף הבא אין תיבה זו.

לפני מלוך מלך לבנ"י והענין ידוע כמו שאנו רואי' שהצומח והחי כמו מאכלי' גשמי' יחיו לנפש האדם אע"פ שהוא בחי' מדבר הנה יחי' ויתקיים מן המאכל והמאכל א"צ לאדם וצריך לומר שיש שרש לחי' המאכל גבוה יותר מנפש האדם והיינו להי' כי רפ"ח ניצוצי' דתוהו נפלו בשבירה ונשתלשלו וירדו בסתר המדרגו' בני"ע עד התהו' מאכל הגשמי והוא מבחי' אחורי' דשם ב"ן שיורד בנוג"ה דעשי' כו' ושרש התוהו הוא גבוה מבחי' התיקו'ן שממנו נחצב נפש האדם כידוע וע"כ יש ביכולת המאכל להחיות נפש האדם והנה ידוע דלאחר הבירור דוקא כשיתברר שם ב"ן אז נא' אשת חיל עטרית בעלה שבחי' שם ב"ן יעלה למעלה בשרשו בבחי' התוהו ששם הי' השבירה והוא בחי' שם ס"ג כי עיקר השביר' הי' בשם ס"ג ולא בשם ע"ב כמ"ש ימותו ולא כחכמ' שהוא שם ע"ב ושם מ"ה הוא בחי' התיקו'ן דלאחר התוהו כנ"ל וכאשר יעלה שם ב"ן לבחי' ס"ג הרי יהי' גבוה מבחי' שם מ"ה דתיקו'ן כמ"ש לפני מלוך מלך לבנ"י כנ"ל וזהו שעכשיו דוקא שעדיין לא נבררו רפ"ח ניצוצי' דתוהו אמרו דתלמוד גדול שמביא לידי מעשה דהיינו בבחי' שם מ"ה דחכמ"ה שבתלמוד המברר ברורי' דבין כמ"ש להבדיל בין הטמא כו' כי בחכמ"ה דשם מ"ה אתברירו והיינו פי' שמביא לידי מעשה כנ"ל אבל לעתיד שיתברר כל הברורי' ויעלה שם ב"ן לשרשו הקדום שלפני התיקו'ן אזי יהי' בחי' המעשה המעשה גדול מן התלמוד וכמ"ש אשת חיל עטרית בעלה וד"ל וז"ש ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים שהוא בחי' שם ב"ן המתברר משם מ"ה שיעלה לבחי' הכתר"י דתוהו שלפני התיקו'ן והוא למעלה גם מבחי' הי"ם הקדמוני שהוא בחי' חכמ' שבתורה שנק' הי"ם הקדמוני כמ"ש כאשר יאמר מש"ל הקדמוני כו' וד"ל.

ובזה יוכן שרש ענין הנ"ל במה שבפ' ראשונה נא' תחלה ושנתם ואח"כ וקשרתם וכפ' שני' אמר תחלה וקשרתם ואח"כ ולמדתם את בניכם כו' כי בפ' ראשונה לא אמר על העתיד אלא עכשיו דוקא קודם הבירור דבחכמ"ה דוקא אתברירו וכמו שנמנו וגמרו דתלמוד גדול כו' וכנ"ל ע"כ אמר תחלה ושנתם ואח"כ וקשרתם אבל בפ' שני' דקאי לעתיד דוקא כמובן ממשמעות ענין הפ' שאומר והי' אם שמוע תשמעו וכו' שאז יהי' עליי' המל' ויושלמו כל הברורי' כנ"ל הרי יהי' אז בחי' המעשה גדול מטעם הנ"ל ע"כ אמר תחלה וקשרתם ואח"כ ולמדתם את בניכם כו' והלא מבואר למעלה דמעשה גדול מצד שרשו למעלה גם עכשיו כנ"ל אלא שירדו ונתלכשו למטה כנ"ל רק כדי לברר ברורי' ולעתיד תהי' אשת חיל עטרית בעל"ה כמו ששרש המצות הן למעלה בגלגלתא כנ"ל מטעם הנ"ל וד"ל.

ועתה יש להבין ענין המשך פ' שני' במה שאמר והי' א"ש כו' ועצר את השמים וכו' ושמתם את דברי אלה כו' ואח"כ וקשרתם ולמדתם כו'. הדנה מבואר למעלה בענין פגם העוונות שעושין כמו בחי' נקב וחסרון פגם

ממש בבחי' כלים החיצוני' דקדוש' ונמשך משם חיות ושפע פנימי' כמו עד"מ נקב ופגם באכר שיוצא דם כו' והנה מצד ריבוי העונות שתמיד עושין פגם למעלה מזה הוא הסיבה לאריכות הגלות להיות כי נמשך תמיד יניקה לחיצוני' מנקבי הפגם שבצרופי אותו' וכלים העליוני' וזהו שרש ענין תיקון חצות כמ"ש אלקי"ם באו גוים בנחלתך כו' וכמ"ש במ"א ולכך נק' החיצוני' אלקי"ם אחרי"ם לפי שתמיד מקבלים רק מבחי' האחורי' והוא בחי' הפסולת בלבד אך ע"י פגם העונות נמשך לאחורי"י גם מבחי' הפנימי' וכנ"ל וא"כ לפי' לא הי' קץ ליניקות החיצוני' אך לזה הוא טעם שיעבוד הגליות בישראל מה שהחיצוני' מצירי' ומציקים אותה בכל צרה ודוחק אם בפרנסה או בענינים אחרים דהנה כדי שלא יקבלו החיצוני' חלקם וגורלם למעלה באחורי' דכלים דקדוש' הנמשך מפגם העונו' ויתוסף להם אור ושפע מבחי' הפנימי' דקדוש' הנה נותנים להם בעבור זה מקום לגבות למטה והיינו מה שפועלי' רע לישראל ביסורי' שמציקי' להם שמהו מקבלי' חיות ואור גדול כמשל העלוקה שמושכת פסולת הדם ומתמלאת ונופלת אח"כ ומתה כמ"כ פועלי' הרע הנק' מלאכי רע"י שיעקר חיותם בפעולתם הרע ודוקא בהיותם מושכי' ועוקצים לישראל מפני שמקבלי' מבחי' הפנימי' דהיינו ישראל למטה כמשל המושך הדם כו' ואזי ממילא אין להם מקום יניקה עוד למעלה באחורי' דכלים דאצי' מאחר שנתנו להם מזון ומחיה בפנימי' דעולם העשי' שהו ישראל כו' כמ"ש כי נחש עפ"ר לחמ"ו וצריך ליתן לו לחמו ומזונו כו' והוא בחי' עפ"ר אשר בקרקע המשכן דאצי' וכו' וממילא אין לו שרש יניקה למעלה לינק מע"ס דקדוש' וזהו לא יאח"ר לשלמו לא יבא לו תוס' אור דרך הפגם שבאחורי' ואלא כיצד הוא עושה ליתן להם מחיה משלם לשונאיו אל פניו מה שאצלו נק' פנימי' והיינו בחי' פנימי' העולם השפל הזה כדי להאביד"ו מלקבל יניקה מלמעלה כו' ואזי ממילא לא יהי' לו קיום נצחי כי הרי בהכרח שיכלה כח קבלתו למטה כמשל העלוקה כשמתמלאת מן הדם נופלת ומתה משא"כ כשהי' מקבל למעלה כו' ובכל זה יובן סדר דברי הפ' השני' דקאי לעתיד דוקא כנ"ל, כי הנה בפ' זאת אומר איך שיקרה לישראל כל ימי היותם בגלות ואמר זה ע"ד הכרח דהיינו שמצד שיחפוץ ה' לשלם לשונאיו אל פניו להאבידו כנ"ל בהכרח שימצאו ישראל בדוחק וגלות בידי החיצוני' והיינו שבהכרח יהי' כן וחרה אף הוי' ועצר את השמים ואח"כ ושמתם כו' כמ"ש בצר לך ומצאוך כל הדברי' האלה אז ובקשת משם ה' כו' כך אחר כל הדוחק של הגליות ושמתם את דברי' אלה כו' מפני שאז דוקא תתעלה המל' בכת"ר וכמ"ש אשת חיל עטר"ת בעלה לפי שהיניקה של החיצוני' כבר כלה בדוחק גלות וממילא לא יהי' להם עוד מקום יניקה למעלה במל' דאצי' שהוא שרש כנ"י כידוע בפ"י כל ישראל בני' מלכי' הם כו' ולאחר שנברר שם ב"ן מיניקו' החיצוני' הרי עולה הוא למעלה בשרשו בבחי' הכתר כנ"ל ומשום דמעשה גדול לעתיד דוקא ע"כ אמר ושמתם כו' וקשרת"ם תחלה ואח"כ ולמדתם את בניכם כו' וכנ"ל דלאחר הבירור הרי שם ב"ן גבוה משם מ"ה וכמ"ש ביום ההוא יצאו מ"ים חיים מירושלים חציים

אל הי"ם הקדמוניי כו' דזה קאי לעתיד דוקא שיושלם כל הברור ולכך נק'
מי"ם חיי"ם עדי"ם המים הנובעי' דרך עפר הארץ שכבר נתבררו מיסוד העפר
כו' וכמ"ש במ"א באריכו' וד"ל.

ואמנם כל זה לעתיד דוקא אבל עכשיו שעדיין לא נבררו רפ"ח ניצוצי'
ובחכמה דוקא אתברירו שהוא ע"י חכמ"ה דשם מ"ה דתיקו"ן
המכרר לשם ב"ן כו' ע"כ נמנו וגמרו עכשיו דתלמוד גדול שמביא לידי
מעשה דהיינו לברר לשם ב"ן כו' וכנ"ל וזהו ענין פ' ראשונה שאינו מדבר
לעתיד אלא דוקא עכשיו ולכך הזכיר בה מצות תפילין אחר מצות ת"ת
כמ"ש ושננת"ם לבניך ואח"כ וקשרתם כו' וכנ"ל וד"ל ומ"מ ב' עניני הפרשיו'
אמת אלא דבפ' ראשונה צריך להיו' תלמוד גדול ובפ' שני' צריך להיו'
מעשה גדול והיינו שאמר ר' יהושע ב"ק למה קדמה פ' שמע לפ' והי' כדי
לקבל עליו עול מ"ש בתחלה ואח"כ יקבל עליו עול מצו"ת בפ' שני' וד"ל.

בעזרה שבת פ'

וכל בנייך למודי הוי' ורב שלום בנייך כו' ובצדקה תכוונני. הנה ידוע
מארז"ל ע"פ ורב שלום בנייך א"ת בנייך אלא בונייך אלו ת"ח שמרבין
שלום בעולם כו', להבין זה יש להקדים מאמרז"ל ע"פ על מה אבדה הארץ
כו' על שלא ברכו בתורה תחלה פי' ברכו מלשון המשכת בריכה והיינו
להמשיך בחי' המשכת ברכה ושפע בתוך התורה כאמרו ברכו בתור"ה והיינו
ע"י התפלה שקודם ללימוד התורה וכמ"ש בק"ש ואהבת תחלה ואח"כ ודברת
בם כו'. וביאור הענין הנה יש להבין ענין מ"ש וכל בנייך למודי הוי' שעושין
וממשיכי' שם הוי' שזהו פי' למודי הוי' כידוע מהו ענין ד' אותיו' דשם הוי'
בפרט, והנה ידוע דהי"ד הוא בכחי' החכמה והה"א בכחי' בינה כו' וביאור
הדברים הנה יש להבין בשרש ענין התפלה כי הנה עיקר התפלה הוא ענין
ההתכווננו' והיינו בשתים לפניו שאנו או' שבחים של הבורא ית' איך
שהמלאכי' או' קדוש קדוש כו' והאופנים ברעש גדול וכו' והענין הוא כי פי'
קדוש לשון הבדלה בערך להיות אין לדמות חיות האלקי שמחי' כל הנבראי'
כמ"ש ואתה מחי' את כולם בערך ודמיון חיות הנפש שמחי' את הגוף כי הלא
בחי' חיו' הנפש יש לה ערך ויחוס קצת עם הגוף באשר הנפש מתפעלת
ממקרי מאורעות הגוף עכ"פ להיותה מלובשת בתוך הגוף ממש אבל חיו' אור
האלקי אע"פ שהוא מלובש תוך כל עלמין ונק' בחי' ממלא כ"ע כידוע מ"מ
אין לעולמו' ערך ויחוס אליו כמאמר אין ערוך לך כו' דהיינו שהוא ית'
קדוש ומובדל מהם לפי שהנבראי' נמצאו מאתו שלא בדרך עילה ועלול
שהוא בחי' י"ש מ"ש אלא נתהוו בכחי' יש מאין ע"ד מ"ש והחכמ"ה מאין

שונה פרקו ק' פעמי' לק"א פעמי' שהוא ענין העבודה יתר מכפי הטבע האנושית שאין זה אלא בחי' ביטול עצמותו בהכרח וכפי' בעול ויגיעת הנפש בלתי בחירה עצמית ואז נק' עבד משא"כ העובד מאהבה לא נק' עבד כידוע בספרי היראה ומדרגה האחרונה הזאת הי' שרש בחי' דוד המלך שהי' מרכבה לבחי' מלכו' דקדוש' וע"כ נקרא יפה עינים וטו"ב רואי פי' יפה עינים לפי שהי' בבחי' השפלות כעני דלית לי' מגרמי' כלום כמ"ש עני ואביון אנכי כו' ועני עיניו מצפוף למעלה ע"כ נק' יפה עינים והי' תמיד בבחי' הביטול גם שהי' מלך ע"כ נק' טו"ב רואי פי' רואי הוא בחי' ראי' דחכמה כח מ"ה בחי' ביטול במציאו' דירא' עילא' הנ"ל ולהיות כי נעוץ סופן בתחלתו ע"כ נק' טו"ב רואי וד"ל וזהו הנק' בחי' בנין ירושלים כי בחי' נפילת בנין המל' דהיינו מ"ש סוכת דו"ד הנופלת היינו ענין עול דרך ארץ כמו בשיעבוד הגליות וכיוצא כי את זלעז' עשה האלקי' וכמו שיש קבלת עול מ"ש בקדוש' כו' אך בנין ירושלים דהיינו להכין כסא דוד כמ"ש והוכן בחסד כסא הענין הוא בחי' יראה תתאה לכוונן אותה ביסוד ושרש ממקור חוצבה הראשון והוא בחי' חכמה עילאה כמ"ש בחכמ"ה יבנה בית כו' והיינו דוקא בעסק התורה כמ"ש ורב שלום בנייך א"ת בנייך אלא בונייך אלו ת"ח שעוסקים בבנינו של עולם כו' והיינו בחי' קול דתורה כמ"ש הקול קול יעקב ועד"מ הקול שמחבר את המחשבה להביא בדיבור בהתגלות כך בקול דתורה ממשיך מבחי' אור החכמה בדיבור שהוא ענין בנין ירושלים ירא שלם בחי' המל' כנודע וד"ל.

וזהו וכל בנייך למודי הוי' ורב שלום בנייך כו', ורב הוא בחי' עשו שאמר יש לי ר"ב להיותו בבחי' הפירוד שהוא הריבוי כמ"ש נפשו"ת עשו לשון רבים ונק' רשות הרבים וטורי דפרודא כידוע אבל בחי' ע' נפש דייעקב נאמר נפש לשון יחיד להיותו בבחי' היחוד ונק' רשות היחיד כידוע וזהו פי' ורב שלום שמבחי' רבוי ופירוד דעשו יוכלל ויטייחד בבחי' היחוד האלקי שהוא הנק' שלום שהשלום בחי' התחברות בין ב' הפכים כידוע וגם הוא מחבר את הנפרד וכל זה היחוד שנעשה בנפרדי' הוא ע"י ת"ח שמרבים שלום בעולם וכמו שאמרו א"ת בנייך אלא בונייך אלו ת"ח כו' משום דכל בנייך למודי הוי' ב"ה ע"י התפלה בבחי' רצוא ושוב כנ"ל ואח"כ בוי"ו שהוא קול דתורה נא' בזה גם ענין השלום כמ"ש או יחזק במעוזי יעשה שלום לי כו' שלום בפמליא שמ"ע כו' ולהבין איך ע"י העסק של התורה דוקא נעשה מבחי' ר"ב שלום ולא מבחי' התפלה כמו שאמר א"ת בנייך שהוא בחי' האהבה שנק' ב"ן אלא בונייך דוקא הענין יובן בהקדים מארו"ל עתיד חזיר ליטהר כו' דהנה כתיב יכרסמנה חזיר מיע"ר והע"יז בתיבת מיע"ר תלויה להיות ידוע ששרש יניקת הע" שרים הוא מבחי' ע' נפש דקדושה כמ"ש יצב גבולות עמים למספר בניי דוקא ובהיותם מקבלי' מע' נפש דקדוש' אזי הע' תלוי' להיות כי מרחוק אור האלקי יאיר אליהם ורם ומתנשא עליהם כמ"ש רם על כל גוים ה' כו' וכאשר מקבלי' אור שפע האלקי' נעשי' אח"כ בבחי'

פירוד כו' וזהו ע' תלוי' שבתבת יע"ר כי תיבת יע"ר אותיות עי"ר והוא הנק' עי"ר אלקינ"ו ונקרא ג"כ יע"ר הלבנון כמו דכתיב אכלתי יע"רי כו' והו עולם המלאכי' ומשם יש יניקה לע' שרים ג"כ ואמנם מקבלי' בריחוק מקום וז"ש יכרסמנה חזיר מיע"ר וד"ל אך הנה לעתיד כתיב אז אהפוך אל עמים שפה ברורה כו' כי לעתיד כתיב ואת רוח הטומא' אעביר מן הארץ כו' וכתיב ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר כו' ובאו במערות צורים מפני פחד ה' וכו' כי יתברר כל בחי' רע דקליפת נוגה ואתהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא וכו' עד שכל בני בשר יכרעו ויפולו ויקבלו כולם עול מ"ש והאלילי' כרות יכרתו וכו' ונגב ה' לבדו כו' וזהו פ"י אהפוך אל עמים שפה ברורה מפני שיתברר כל בחי' הרע בע' שרים ויתהפך לטוב וכו' וזהו שאמרו ז"ל למה נק' שמו חזי"ר שעתיד לחזור להיתרו כו' כי החזיר שרש הקליפו' למעלה כי מפריס פרסה הוא וגרה לא יגור כו' וכשיבורר כל בחי' הרע עתיד חזיר ג"כ לחזור ולהתהפך לטוב ומ"ש יכרסמנה חזי"ר מיע"ר קאי עכשיו דוקא ולא לעתיד וד"ל. וכל זה הבריור נעשה ע"י התורה דוקא כי הטעם שנק' תורה היינו כמ"ש להבדיל בין הטמא לטהור כו' ויש הוראה שהיא מכשרת גם הטמא והפסול או בהיפוך לטמא. לטהור והיינו ממש ענין הברורים להפוך חשוכא לנהורא כנ"ל וד"ל וזהו ורב שלום בנייך שמרבים שלום כו' מפני שעושין מבחי' פירו"ד דע' שרים בחי' יחוד הנק' שלום ע"י הברורי' שבחכמ"ה שבתורה ע"ד מארז"ל לעתיד דגם חזיר עתיד ליטהר משום דכתיב אז אהפוך אל עמים שפה ברורה כו' וד"ל וזהו המשך הפסוק וכל בנייך למודי הוי' פ"י כי עיקר שם הוי' הוא רק אותו' י"ה כמ"ש כי ב"ה הוי' צור עולמי' אך בנייך המה המקבלי' מ"ה ונק' למודי הוי' כדי לעשות שלום בעולם והיינו בחי' וי"ו שהוא קול דתורה כמ"ש הקול קול יעקב כו' שהוא בחי' המשכה מגבוה לנמוך לברר ברורי' בחכמ"ה וזהו שאמר אח"כ וכל בנייך למודי ורב שלום בנייך כי הא בהא תליא כנ"ל וד"ל.

ובצדקה תכונני, פ"י תכונני כמו כונן שמים ובתבונה יתכונן כי הבנין הוא עצם הדבר הנבנה והקיום לבנין נק' כונן דהיינו כמו בסיס וכן לדבר שיעמור עליו כך ענין ובחי' הקיום לבנין שלא יקולקל ויופסד מדברים המפסיד' נק' כונן וכמ"כ בענין בנין ירושלים אמר בצדקה תכונני כי בחי' הבנין של ירושלים הוא בחי' קבלת מ"ש שהוא ה"א האחרונה דשם הוי' כנ"ל אך כדי שיהא בחי' קיום נצחי לבנין ירושלים הוא ע"י הצדקה דוקא והטעם הוא לפי שנא' אין צדיק בארץ שיעשה טוב ולא יחטא וכמארז"ל הרהורי עבירה אין אדם ניצול וכיוצא ובמעלים עיניו מן הצדקה אמרו שעליו נא' והיה בך חטא ולכאורה אין לזה שייכו' למעלים עיניו מן הצדקה דוקא אך הענין הוא דהחטא ישנו כבר בכל אדם כי אין צדיק בארץ שלא יחטא ונפגם הנפש בעבורו בתוך פנימיותה אך הצדקה תעביר כתם הפגם ההוא וכמ"ש

וחטאיך בצדקה פרוק כו' דכתי' יהצדקה תציל ממות דהיינו מבחי' פגם העון והחטא שהמ'ת יש לו אחיזה שם כידוע וע"כ במעלים עיניו מן הצדקה נא' והי' בך חטא שישאר ב"ך החט"א ולא ינקה פגמו כו' וד"ל אך יש להבין שרש הטעם למה הצדקה דוקא תציל ממות פגם החטא כו' הענין הוא כי הצדקה היינו להחיות רוח שפלים מממונו שהוא נותן שחיי נפשו הוא שנותן למאן דלית לי' מגרמי' כלום כו' ובאתעדל'ת זאת אתדל"ע למעלה ג"כ נמשך מחיי החיים אור א"ס ב"ה להחיות רוח שפלים הן הנבראי' מלאכי' ונשמות דבי"ע ועי"ז יש קיום נצחי לבנין המל' הנק' ירושלים שלא יקבלו גם חיצוני' ויקלקלו הבנין והוא חויא דקטיר לרגלוהי דנוק' כו' וכמ"ש לפתח חטאת רובץ כו' שנקראו מות וזהו וצדקה תציל ממות להיו' רוח הטומא' יבוער מן הארץ ויהי' קיום לבנין ירושלים של מעלה וז"ש בחדסד ואמת יכופ"ר עון וצדקה תציל ממות וד"ל והיינו ענין הפסוקים וכל בניך למודי ה' ורב שלום בנייך שהוא בחי' בנין ירושלים ואח"כ צריך להמשיך בחי' אור מקיף להיות קיום לבנין והוא ע"י הצדקה כמ"ש בצדקה תכונני וע"ד מ"ש אם ה' לא יבנה עיר שוא שקד שומר כו' הרי בחי' הבנין ובחי' השמירה לבנין ב' עניני' וכללותם נעשה ע"י ג' דברים תורה ותפלה וצדקה בתורה ותפלה נבנה בנין ירושלים כנ"ל ובצדקה תכונני וד"ל.

בעז"ה

להבין שרשי הדברים הנ"ל. הנה מה שאמרו ז"ל א"ת בנייך שהוא בחי' אהבה שנק' בן כנ"ל הענין הוא מובן בהקדים ענין מ"ש בע"ח דעיקר בנין הנוק' הוא מבחי' הגבורה אבל בנין ז"א עיקרו מבחי' החדסד' כו' ומה שאמר א"ת בנייך היינו שלא נבנה בנין המל' מבחי' החדסד' דז"א שנק' בן כמ"ש כי זכ"ר חסדו כו' אלא מבחי' הגבורה שהוא נק' בונייך כו' וביאור הדברים הנה כתיב מלכותך מלכו' כ"ע שבחי' מל' דאצי' שמתפשטת למטה להחיות רוח שפלים מאין ליש כידוע הנה הארת שפעה יורדת למטה מטה כ"כ עד שמחי' אור ושפע לחיצוני' ג"כ וז"ש כל עולמי' אפי' בהיכלות החיצוני' וכמ"ש ומלכותו בכל משלה גם בשמרי גסות הקליפות אלא שנקראת המל' שם בחי' סוכת דוד הנופלת פי' הנופלת שיורדת בירידת ונפילת המדרגה מאד להחיו' לע' שרים בבחי' חיצוני' הכלים דמל' דעשי' וזהו שאמר מלכותך שהוא בחי' מל' דאצי' והוא בחי' מל' של כל עולמי' עד ע' שרים דעשי' וכמ"ש מלך אלקיים על גוים כו', והנה מחמת שקבלת אור

ושפע דע' שרים הוא בא מנח המלכות דקדוש' האלקי' ע"כ יש בהם ג"כ
 בחי' עבודה בבחי' ההודאה עכ"פ כענין שאמר וצבא השמים לך משתחווי'
 וגם ע' שרים דקליפ' הרי אמרו דקרו לי' אלקא דאלקייא וכמו שרו של עשו
 וכו' אך אע"פ שיודעים את רבונם יש בהם בחי' הפירוד לפרקים ומתכוון
 למרוד כו' וכמו שר של מצרים שאמר לי יאורי כו' ובאמת לגבי עצמו'
 אלקו' אין הפרש בין בחי' ביטול המלאכי' דקדוש' שבטילי' בתכלית הביטול
 שמאמר והחיות זעו"ת כו' בין בחי' הפירוד של הע' שרים כו' כמארז"ל הן
 הן גבורותיו גוים מרקדין בהיכלו והוא שותק לפי שהנברא אין לו ערך
 ויחוס כלל וכלל עם הבורא ובהיות כן לכולם אין תפיסת מקום כלל לגבי
 אלקות בהשווא' א' וכמ"ש שממית בידים תתפש והיא בהיכלי המלך מצד
 העדר תפיסת מקום כו' כמ"ש במ"א וע"כ מזה הטעם עצמו היא המדה
 הנותנת לומר שיאיר אור שפע האלקי' לכל הנבראי' גם לע' שרים שלמטה
 כמו למלאכי' העליוני' כו' אך ע"י בחי' הגבורו' שבבחי' מל' דאצי' הוא ענין
 שמאל דוחה לדחות מהחיצוני' האור והשפע שלא ינקו החיצוני' כ"א בבחי'
 צמצום גדול כמאן דשדי בתר כתפוהי כו' דהיינו כמו מבחי' השערות
 והצפרני' כו' ולהמלאכי' ונשמו' שבפנימי' העולמו' יאיר האור בבחי' הפנימי'
 דוקא והנה מאין יבא כח זה בבחי' מל' להבדיל בין הקדש ובין החול כו' הנה
 הארה זאת באה מבחי' החכמה דאצי' כמאמר בחכמה אתברירי' והטעם הוא
 כי הנה בחי' חכמה נק' כח מ"ה והיינו ענין ובחי' הביטול להיות כי החכמה
 הוא בחי' אין וכמ"ש והחכמה מאין תמצא וע"כ אור א"ס אינו שורה אלא
 בחכמה כי אין אור א"ס שורה בבחי' יש ודבר כמו בחי' בינה שנק' י"ש כו'
 וכאשר נמשך מאור א"ס ע"י הארת כח מ"ה דחכמ"ה שהוא בחי' הביטול אזי
 ממילא אין מקום לחיצוני' שם לקבל יניקה להיותם בבחי' הפירוד שהוא בחי'
 הי"ש וכתוב כהמס דונג מפני אש יאבדו כו' ונעשה ממילא אליהם בחי'
 שמאל דוחה ועד"מ לפני מלך כשנמשך ממנו בחי' ביטול במציאו' על
 העומדים לפניו אזי אותם שהמה תמיד בבחי' היש והפירוד אינם יכולי'
 לעמוד שם בהיו' כי נמשך אליהם שמאל דוחה לרחק ולא לקרב כו' וזהו
 הטעם שבנין המל' לבא האור בהבדלה מן הקדש לחול הוא מבחי' הגבורו'
 שהוא בחי' היראה ששרשה בחי' חכמ"ה דוקא כמ"ש הן יראת ה' היא חכמ"ה
 כידוע בר"מ ובזוהר שסדר המדרגו' כך הוא דחילו ורחימו רחימו ודחילו
 דהיינו בחי' ירא' תתא' שהוא ירא למרוד בלבד הוא בחי' דחילו שלמטה
 ובחי' ביטול במציאו' שמצד חכמ"ה נק' דחילו עילא' שלמעלה שהיא למעלה
 גם מבחי' רחימו שְנוּלדה מצד ההתכוננו' דבינה להיותה בחי' י"ש כי יש מי
 שמתפעל כו' אחר שמשיג דבר מה כו' משא"כ בבחי' חכמ"ה וכמו משה
 שאמר ונחנו מ"ה להיותו מבחי' מ"ה בחי' ביטול במציאו' דחכמ' והוא הנק'
 יראה עילאה כו' וזהו בחי' עבד שלמעלה מבחי' ב"ן כמ"ש בזוהר במשה
 שנא' בו משה עבד"י כי עבד סתם הוא בחי' קבלת עול מ"ש שהוא בחי' ירא'
 תתא' אבל עבד"י היינו בחי' ירא' עילאה שלמעלה גם מבחי' ב"ן שהוא
 האהבה כנ"ל ולהיו' כי נעוץ סופן בתחלתו כמ"ש בס"י ע"כ דוקא בבחי' מל'

שהוא בחי' יראה תתא' שהוא בחי' ה"א אחרונ' דשם הוי' מאיר בה מבחי' היוד שהוא בחי' החכמ"ה שנק' יראה עילא' כנ"ל והיינו כמ"ש בס"י חכמ"ה בראש חכמ"ה בסוף ומזה בא בנין המל' כנ"ל וזהו א"ת בנייך שהוא בחי' ב"ן שנולד מבחי' בינ"ה אלא בונייך שהוא בחי' אור אבא שמאיר במל' להבדיל בין הקדש כו' כנ"ל והוא בחי' ביטול דירא' עילא' שבחכמ"ה כידוע אביא יס"ד ברת"א דוקא וד"ל.

ועתה יש לבאר שרש ענין בחי' רצוא ושוב שהוא בחי' י"ה כו' כנ"ל
בעבודה שבלב זו תפלה באריכו' ואח"כ נמשך מבחי' י"ה לאות וי"ו שהוא קול דתורה שע"ז אמרו רז"ל א"ת בנייך אלא בונייך כנ"ל. דהנה אמר בס' יציר' אם רץ לבך שוב לאחד פי' כי בחי' בינ"ה הוא המוליד מצאון רשפי אש התשוקה בלב כמאמר בינה לבא לפי שיטוד האש שבלב העולה מלמטה למעלה אשר הוא בא מחמת ההתבוננו' בהתהוו' יש מאין כנ"ל הוא בא מבחי' הגבורו' דבינה כמאמר בינה מינה דינין מתערין כו' ונק' י"ן כמ"ש בזוהר והיינו בינ"ה ליב"א משא"כ בחי' החכמ"ה משכנה ביטוד המים שנמוח שהוא היפך זה כי הוא יורד מגבוה לנמוך כטבע המים כו' וזהו פי' אם רץ לבך שהוא בחי' בינה לבא מלמטה למעלה שוי"ב לאחר הוא בחי' חכמ"ה כח מ"ה בחי' ביטול כנ"ל שיוורד מגבוה לנמוך והוא כמו בחי' הביטול שנמשך על העבד עד שישוב לאחריו כו' והיינו שנק' בחי' שוי"ב ומה שאמר לשון שוי"ב לאחד היינו לפי שבבחי' ביטול זה דוקא שורה אור א"ס כנ"ל וכמ"ש ה' בחכמ"ה כו' וזהו פי' לאחד כלומר לאחדות הפשוטה כו' וד"ל. והנה ידוע דחוי"ב נק' תרין ריעין דלא מתפרשין וכחדא שרין כו' דהיינו שמתכללי' זה בזה והיו לאחד' כו' וכך צריך להיות בחי' ההתכללו' ברצוא ושוב דחוי"ב דהיינו אחרי הרצוא שוב ואחרי השוב רצוא ולא ימצא כאור"א בפ"ע והיינו ממש כענין התכללות אש ומים יחד כמ"ש עושה השלום במרומיו בין מיכאל שר של מים כו' וכמ"ש בס"י שהם אש ומים בכללן כו' וד"ל וזהו או יחזק במעוזי יעשה שלום כו' שלום בפמליא של מעלה שהוא בחי' יחוד חוי"ב בחי' רצוא ושוב שנק' דחיליו ורחימו' ואח"כ עושה השלום גם בפמליא של מטה שהוא בחי' מל' דאצי' ה"א תתא' כו' וכל זה השלום הוא ע"י בחי' קול דאמרה' שהוא בחי' אות הי"ו כנ"ל באורך והענין יובן בהקדים תחלה שרש לשון מאמר רז"ל לברך בתורה תחלה מהו לשון בתור"ה דהנה בחי' אור החכמ"ה הנ"ל הוא נמשך בקול התורה דוקא להיות ידוע בשרש ענין הלימוד שהוא דוקא בבחי' ביטול כמ"ש ודבר"י אשר שמתי בפ"ך בהיות שאין האדם הלומד רק בחי' כלי לדבר ה' בדברו דבר ה' זו הלכה כענין מ"ש מלת"ו על לשונו כו' וכמ"כ נאמר תע"ן לשוני אמרתך כאדם העונה אחר הקורא כו' וכמו ע"ד האיש הנוזר ואומר בשמו של מלך כך וכך יעשו ולא כך כו' והרי אין כאן שייכות ענין דבר לעצמו כלל רק

שהוא אומר גזר"ת המלך בלבד ובמקום המלך עומד ולכך אמרו מתני' מלכתא כו' וכמ"ש במ"א באריכות.

וזהו ודבריי אשר שמתי דבריי ממש דהיינו בחי' דבר ה' שנמשך מאור א"ס ומלוכש בחכמה שבתורה להבדיל בין הטמא לטהור באמרו זה כשר וזה פסול שהוא בחי' מדו' שבחכמיה דמה שזה יכשר ויעלה וזה לא יכשר הכל הוא עפ"י החכמה שגזרה כך וגזרה זאת במדות היא שהן כשר פסול טמא טהור כו' והוא בחי' אות הוי"ו דהנה צורת אות הוי"ו ראשה כמין יו"ד וממנה נמשך והולך קו דק עד למטה והולך ומתקצר למטה כך בחי' וענין המשכו' המדו' שבתורה כמו להכשיר ולפסול כו' הוא בחי' אות הוי"ו בכלל להיות כי המדות הללו הרי נמשכי' מן החכמיה שעפ"י טעם זה יכשר וזה לא יכשר כו' וא"כ ה"ז ממש כמו הקו הדק שבאות הוי"ו שנמשך מראשה שהוא כמין יו"ד שהרי ידוע שהיו"ד הוא בחי' חכמיה בכל מקום והרי נמשך מיו"ד זה של הוי"ו שהוא בחי' חכמיה שנמשך למדו' כשר ופסול כו' והיינו בחי' מוחין דאבא שמלוכש בז"א שנק' וי"ו וד"ל. וזהו מארו"ל לבר"ך בתורה תחלה דהנה אמר בזוהר ובר"מ איהו ברוך ואיהי ברכה פי' בחי' יסוד אבא נק' ברו"ך להיותו בחי' ממשיך ומשפיע חכמה למטה כמו בהתלבשותו במדו' שבתורה כנ"ל וזהו לבר"ך ולהמשיך בחי' המשכת החכמה בתורה בתוך התורה דהיינו בבחי' הוי"ו שראשה כמין יו"ד ג"כ כדי להמשיך חכמ' במדות כנ"ל והיינו ענין בחי' הקול דתורה כמ"ש הקול קול יעקב שהוא קול דתורה כידוע ועד"מ הקול באדם הוא נמשך בהבל הדיבור ומוציא את סתימות המחשבה לגילוי הדיבור מבחי' ההעלם לגילוי כך בחי' קול דתורה שהוא אות הוי"ו בהמשכו' המדו' כשר ופסול כנ"ל זהו בחי' ממוצע להביא בחי' טובב כ"ע לבחי' ממלא כ"ע בי' מאמרו' שהוא כמו מן סתימו' המחשבה לדיבור כידוע שבדבר ה' בי' מאמרו' הוא בא מהעלם דסובב לגילוי כו' וזהו ע"י ענין התורה דוקא כשמוציא בקול לידי גילוי מבחי' חכמה הסתומה ונעלמה באותיו' שבתורה שנק' דבריי כנ"ל שהוא בחי' המשכת אור אבא לידי גילוי כו' ונמצא שהתנאים נק' בוני"ם כמ"ש רוב שלום בניי"ך א"ת בניי"ך אלא בוניי"ך שעוסקי' בבנינו' של עולם ויתפרש בנין זה כב' מדרגות הא' בבחי' יחוד אור' שנק' פמליא שמ"ע כנ"ל והוא בחי' המדו' שבחכמה שנק' וי"ו שמחבר אותיו' י"ה שהן חוי"ב כו' והב' בבחי' זוי"ג שהן נק' פמליא שמ"ע והוי"ו דתורה להיותו בא ונמשך מבחי' אור אבא דוקא כנ"ל ע"כ הוא הנק' בונה דהיינו בין בנין הדיבור די' מאמרו' בבחי' מל' דאצי' בין בבנין בחי' מדו' דז"א דאצי' הכל עפ"י בחי' אור החכמה שמלוכש בתורה שנק' וי"ו שהוא קו"ל דתורה דוקא וז"ש קול ה' יחיל מדבר ויחולל איילו' דקאי הכל על בחי' קולות דתורה וכמארז"ל זוכ"ה לתורה שניתנה בה' קולות (שקול זה למעלה מבחי' קול דדיבור שבי' מאמרו' וזהו שאמרו ז"ל שבכל ג' שעות יושב הקדב"ה ועוסק בתורה כו' וכמ"ש במ"א וד"ל) וזהו או יחזק במעוזי יעשה שלום לי ב' שלומי' כנ"ל וענין הבנין עם ענין השלום הכל א' כי

השלום הוא חיבור ב' הפכ"י כמ"ש עושה השלום במרומיו וכך הבנין הוא חיבור מדברים נפרדי' אך יש בזה עוד ענין שלישי והוא בחי' הבירור לברר הטוב ולהפריד הרע כו' וכמו הבנין שיבנה בסדר נכון ויתקן דבר הטוב ויסיר הדבר הרע המקלקל הבנין וכל עיקר הבנין הוא מן ענין תיקון מלאכה שיש בזה בחי' הבירור דוקא וכך הוא ענין השלום בחיבור ב' הפכ"י שא"א כ"א להפריד דבר המנגד ביניהם ולמעלה הוא ענין בירור הניצוצו' דקדוש' שנפלו בנוג'ה והנה יש בזה ב' דברי' הא' להוציא בחי' הטוב שבלעו הקליפות וכמ"ש חיל בל"ע ויקיאנו והוצאתי את בלע"ז מפיו וכמ"ש כי ציד בפיו שהן נשמות הקדוש' כמו נשמת גרים שמע"י ואבטליון ועובדיה ור"ע וכיוצא שניצודו' בפי עש"ו ויוצאי' משם כו' וכמ"כ הרי אמרו לא גלו ישראל אלא להוסיף להם גרי"ם כו' והן חלקי ניצוצו' דקדוש' שנפלו בשם דנוג'ה המשתעבד בישראל בכל זמן שיהי' כו' ועד"ז כל ענין הברורי' שבחכמה שבתורה להבדיל בין הטמא כו' כמו שיהי' הקלף מעובד לתפילין מעור בהמ' טהורה כו' וכן אתרוג אם יהי' כך וכך יוכשר ואם לאו לא יעלה מצוה ורצון כו' שכל זה בירור הטוב מניצוצי דצ"ח דנוג'ה והבי' הוא בירור והבדלת חלק הרע דנוג'ה כמו לא תאכל חלב ודם וכיוצא בזה באיסור בהמו' הטמאות כמו חזיר כי מפריס פרס' הוא ומעלה גרה אינו כו' כי פריסת הרגל בחזיר ענין פתח ומקור לחיצוני' וע"כ החזיר ראש הקליפו' ולעתיד אמרו ז"ל עתיד חזיר ליטהר כי יבורר ממנו חלק הטוב וחלק הטומא' שבו יטהר שהוא כללו' ענין הבירור לכללו' קליפ' נוג'ה וד"ל וז"ש יכרסמנה חזיר מיע"ר והנה כתיבת יע"ר העי"ן רבתי' והיא תלויה למעלה כידוע והענין הוא כי עיקר השבירה הי' בבחי' ס"ג והוא בבחי' ז"ת דבינה שזהו בחי' ע' רבתי אבל בחכמ"ה לא הי' שבירה וכמ"ש ימותיו ולא בחכמ"ה כו' וידוע שאין מיתוק הדין אלא בשרשו דוקא והיינו שכדי לברר גם בחי' הרע דנוג'ה כו' המדו' שבה צריך להביאם אל שרשם בז' מדו' דבינה דהשבירה הי' שם ולא בבחי' החכמ' כו' וזהו ענין הע' רבתי כי ידוע שבבחי' בינה שם המדו' עדיין אינם אלא ז' אלא כי כל מדה כלולה מי' בהתכללו' אחת משא"כ בבוא התפשטו' שלהם למטה מטה מתחלקין ויוצאין נפרדי' והן ע' נפש דיעקב והפסולת שלהם ע' שרי"ם דנוג'ה כו' וזהו שנק' ע' רבתי' להיותה כוללת ע' בפרט וכידוע דאותיו' גדולות בבינה ובינונית בז"א כו' ע"ד הידוע בענין ע' רבתי דשמע ישראל שהוא בחי' ז"ת דאימא ששם המדות למעלה עדיין מבחי' ההתחלקו' כו' ואמנם הנה כאשר מתבררי' רפ"ח ניצוצי' דקדוש' מקליפ' ע' שרים דנוג'ה כניל ואתהפכא ואתכפיא סט"א ומתהפך גם בחי' הרע לטוב כענין הנ"ל כמארז"ל דעתיד חזיר ליטהר כו' אזי נאמר יכרסמנה חזיר מיע"ר מפני שיבדל ויופרד שרש יניקו' החיצוני' שהוא בא מבחי' חזיר שמפריס פרס' כו' מיע"ר העליון שנק' עי"ר והוא בחי' ע' שהיא תלויה להורות על בחי' הבדלה והסתלקותה מהיות מסתעפי' ממנה בחי' שרשי' לע' שרים למטה וכאשר מסתלק מהם בחי' מקור הראשון אשר בקדושה שהוא בחי' ע' רבתי אזי ממילא יפלו וימותו וכמ"ש לעתיד ואת רוח הטומאה אעביר כו' וענין

נפילת שרש הע' אומו' מי'ער העליון הוא מ"ש יכרסמנה חזיר' מיער והיינו ג"כ שרש מאמר רז"ל דעתיד חזיר ליטהר כנ"ל וכל זה לפי שאין מיתוק הדיו אלא בשרשו דוקא דהיינו בבחי' ז"ת דבינה דמינה דינין מתערין למטה כידוע וזהו הנק' ג"כ בזוהר ובגמ' עובד אלקים כי אלקים הוא בבחי' בינה ועובד אלקים היינו שמעבד ומתקן שם אלקים והוא להבדיל ממנו הקוצים שהן ע' שרים דקליפ' והוא ע"י לימוד התורה דוקא כמ"ש למעלה בפ' ורב שלום בנייך שהבנין עם השלום ענין א' הוא לחיבור הנפרד מה שצריך לחבר ולהפריד ממנו מה שצריך להפריד כו' שהוא הנק' תיקון מלאכה כו' וזהו דוקא ע"י קול דתורה ע"י קול דתורה להבדיל בין הטמא כו' כנ"ל וד"ל וזהו שאמרו ז"ל ע"פ ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עובד אלקי' לאשר לא עבדו אינו דומה שונה פרקו ק' פעמי' כו' כי המיתוק של הע' שרים דנוג"ה נק' עובד אלקי' ואשר לא עבדו גם שיהי' צדיק בתומצ' היינו כשאינו שונה יותר מכפי טבעו שבזה לא נתהפך ונכפף הרע עצמו לטוב אלא כאו"א על מקומו נשאר כו' ועיקר התיקון הוא לחבר גם הנפרד כל מה שיוכל כמו משל הבנין וכיוצא וד"ל.

ושרש ענין בצדקה תכונני הנה יובן עפ"י הפסוק אם ה' לא יבנה עיר שוא שקד שומר כו' שהבנין ענין א' והשמירה ענין אחר כי השמירה הוא להיות קיום נצחי להבנין והענין הוא כי בחי' הארות והמשכו' בחי' אורו' הפנימי' נק' בניין ירושלים למעלה עד"מ בנין עיר והן י' מאמרו' למטה בניי' ועד"ז למעלה באצי' ולמעלה מן האצי' כו' אבל בחי' המשכות אור המקיפין נק' שומר לבנין כי המקיפי' עומדי' מבחוץ לא"פ לשמרם שלא יכלה כח הארתם ואע"פ שיוכל להיות שיבא האור מקיף בהתלבשות חיצוניו' כדוגמת ענני כבוד במדבר אבל שרשם גבוה הרבה מבחי' הא"פ עד"מ הלבושים של אדם ששומרים אותו מקרירו' וכיוצא שגם שבגופו יש חיו' פנימי מ"מ הלבוש יש לו שרש מבחי' המקיפי' דחי' יחידה כידוע ועד"ז יובן בבחי' שומר דבנין ירושלים כמ"ש אם ה' לא יבנה כו' וד"ל וזהו בצדקה תכונני פ"י כונן הוא הקיום הנצחי לדבר מלבד עצם ענינו וע"י הצדקה להחיות רוח שפלים הגם שהיא בחי' חיצוניו' של אדם מ"מ ע"ז ממשיך למעלה מבחי' חיצוניו' המקיפי' ואמנם ע"י קול דתורה שנבנה הבנין הוא בחי' א"פ בבחי' פנימי' יותר אבל בצדקה תכונני' בבחי' נצחית ונק' בנין עדי' ע"ד וד"ל. (ושרש ענין המקיפי' היינו בחי' החשמ"ל שבא מחיצוניו' בינה והוא אותו' בשלום אותיות מלבו"ש כידוע וז"ש ור"ב שלום בנייך בחי' • הנ"ל שבא מן הצדקה דוקא וז"ש צדק"ה תציל כו' וד"ל).

(*) יש כאן תיבה אחת שאינה ברורה בגוכתי"ק.

בעזרה (ביאור שני קצת באופן אחר)

להבין בתוס' ביאור שרשי הדברים הנ"ל. הנה להבין שרש ענין בנין ירושלים הנה יש להקדים שרש ענין בחי' בנין המל' שהוא בחי' מל' דאצי' דהיינו מ"ש לך ה' הממלכה כו' כי הנה ידוע דאין ערוך כלל לנאצלי' לגבי עצמות אור א"ס וכמאמר אנת חד כו' עד ולא מכל אינון מדות כלל אלא שע"י בחי' הצמצום הנק' מקום פנוי כו' נמשך בבחי' ירידת המדרגה להיות' מקור לנאצלי' כמו שיהי' נק' חכים ומבין וכו' והיינו קו הימין דאצי' חח"ג וכן עדין בקו השמאל בג"ה כו' וז"ש לך ה' הגדולה והגבורה כו' שהן כללו' הע"ס דז"א שהן ששה מדות גדולה וגבורה כו' עד שירד האור עוד ונבנה גם בנין בחי' המלכו' וזהו לך ה' הממלכה והנה מדה זו שהיא בחי' מל' איננה נחשבת בבחי' עצמיות כ"כ כשאר המדות חג"ת כו' ועד"מ מבשרי אחז' כי באדם המדות שבלבו כמו מדת החסד וכיוצא נמשך אורה מבחי' פנימית עצמותו כמו טבע הטוב להטיב כו' ועד"ז כל המדות אבל בחי' ההתנשאות להתנשא על זולתו כמו מדת המלוכה והממשלה אינה אלא הארה חיצונית' נבדלת מעצמות ופנימית' האדם וע"כ יובן בדוגמא גם למעלה שכדי שיהי' מציאת אצילות מדה זאת שהוא בחי' המל' להיות מלך על עם בחי' נפרד במדת ההתנשאו' כו' הי' צריך להיות' ירידת הארה חיצונית' מאור המאציל וע"כ נאצלה מדה זו באחרונה ונק' סופא דכל דרגין שבאצי' כידוע והנה ידוע שכל הע"ס נמשכו מן המאציל הכל במדה וקצבה נכונה עפ"י מאמר קו המדה שנק' בוצינא דקרדניתא והוא בחי' חכמ"ה שבכת"ר בכלל כי להיות כי מצד אור המשכת הקו והחוט אשר יורד ומאיר הי' מתפשט עד בלי קץ וגבול וע"י קו המדה ניתן בהמשכתו מדה וקצבה כמו להאציל חכמה באור וכלי מוגבלת ועד"ז בכל הע"ס בכל פרטיהם עד בחי' מל' שבמל' דעשי' כי הנה יש ערך ויחוס בסיבת ההשתלשלות גם לבחי' מל' שבמל' דעשי' עם בחי' חכמה שבאצי' שנק' ראשית כל האצי' כנודע מאחר שבחי' ההשתלשלות יורדת מעלה לעילה ויש בחי' ערך יחוס מזה לזה כמו מהארת החכמה בבינה ומבינה למדות יש להן ערך זע"ז ועד"ז ממדו' לבחי' המל' הגם שאיננה בחי' עצמית' כ"כ כנ"ל וגם שיש מסך בין אצי' לברי'א מ"מ מחמת בקיעת האור במסך ונעשה המל' ראש לשועלים בבי"ע גם שם הולך האור בהשתלשלות אור וכלי ע"ד האור שנמשך באצי' אלא שמחמת הסתר המסך יוכל להיות' שם התהוות נפרדים בעלי גבול להיות כי אור הקו והחוט דא"ס נסתר ונעלם שם מפני המסך אבל מ"מ בחי' הארה דהארה מהקו הזה מאיר גם בבעלי גבול להחיותם מאין ליש גם שהן בבי"ע בבחי' הפירוד וכמ"ש ומשם יפרד כו' ועד"ז הולך ומשתלשל האור עד בחי' מל' שבמל' דעשי' משם מקבלים גם הע' שרים שלמטה שהן בבחי' הפירוד ממש כמ"ש שר של מצרים לי יאורי כו' וכיוצא ואמנם הנה מובן שאע"פ שיש ערך ויחוס מצד ההתלבשות זה בזה גם לבחי' מל' שבמל' דעשי' עם בחי' חכמה דאצי' לפי הנ"ל מ"מ אין מדתם שוה כי הרי המדה נמדדת בקו המדה באצי' בבחי'

גילוי אור עד שאמרו דבאצי' איהו וחיוהי חד כו' הכל בבחי' אור א"ס ובבי"ע נא' ומשם יפרד כי מלבד שעם הסתר המסך כנ"ל הנה עפ"י מאמר קו המדה הנ"ל נתמעט שם אור האלקי במיעוט אחר מיעוט עד שיוכל להיות מציאת נכרא בחי' נפרד לעצמו ביש גמור ובבחי' הפירוד הזה הרי יש עמו בחי' הביטול ג"כ כידוע וזה תלוי באופן המדה הנמדדת בגילוי אור האלקי אם מעט אם רב כמו שיש הפרש בין בריא' ליצי' שבכריא' בחי' נוגיה' מיעוטו רע וביצי' חציו רע כו' עד שבעשי' רובו רע והוא מצד עוצם ההסתרה כמ"ש אתה אל מסתתר כו' וכל הסתרים הללו הכל עפ"י מאמר קו המדה (וכל זה מבחי' חכמ' דאצי' ואילך אבל בחי' חכמ' דאצי' לגבי המאציל אין שם ערך ויחוס כלל כנ"ל וכמ"ש והחכמ"ה מאין תמצא פי' תמצא במציאת נבדלת בלתי יש ערך ויחוס כלל והיינו בבחי' יש מאין משא"כ כל בחי' התלבשו' הנ"ל הוא בא בבחי' יש מיש כו' וכמ"ש במ"א וד"ל).

והנה הגם שמאמר הקו המדה הנ"ל מדד כבר בכל ההשתלשלות דאבי"ע מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין שלא יתוסף ולא יגרע אור בכל מקום יותר מכפי הנאות עפ"י רצון המאציל דוקא כנ"ל הנה כל זה הי' בתחלת ההשתלשלות אבל אח"כ מצד מעשה התחתונים יש שינויים גדולים בקו המדה הנ"ל לפעמי' מאיר בתוס' גילוי אור בכל ההשתלשלו' דאבי"ע ולפעמי' מאיר בבחי' גרעון דוקא וביאור הענין הוא כמו ע"י התגברות למטה תשובה ומע"ט ותורה ותפלה וצדקה וכיוצא אזי מעוררי' באתדל"ת אתדל"ע להיות רצון המאציל להוסיף אור וגילוי בכללות ההשתלשלו' דאבי"ע עד שיכול להיות בא ונמשך תוס' גילוי אור האלקי גם למטה מטה בע' שרים דעשי' שיכנעו ויאבדו כמו שאנו או' והאלילי' כרות יכרתון כו' וכל בני בשר יכרעו ויפולו וכיוצא בזה יהי' לעתיד דכתיב ובאו במערות צורים כו' מפני פחד ה' וכמ"ש כהמס דונג מפני אש יאבדו רשעים כו' וידוע שזהו רק מצד בחי' תוס' הגילוי אור בע"ס דמל' דאצי' שמתלבשת בבי"ע יתר מכפי צמצום דקו המדה הנ"ל אבל אם הדבר בהיפך שמעשה התחתונים רעים וחטאים מאד גורמים למעלה בחי' הסתלקות אור וגרעון לפחות גם ממדה הראשונה וכמ"ש בזוהר ע"פ עת לעשות לה' האי ע"ת או סלקא או נחתא כו' וזהו במל' דאצי' שיש בה שינויי' לגילוי ולגרעון מצד מעשה התחתוני' אם לטוב וכו' וכך למעלה ג"כ כמו בז"א ואו"א וכו' הכל תלוי במעשה התחתונים עד ראשית הארת הקו וכו' וזהו שאמרז"ל הן גבורותיו גוים מרקדים בהיכלו והוא שותק פי' גבורותיו הוא בחי' צמצומי' הרבים שנעשו ע"י קו המדה כ"כ עד שיכול להיות הסתלקו' אור אלקי כ"כ בהסתר והעלם בסטרא דקדוש' שיוכלו גוים לרקד בהיכלו והוא שותק כו' וזהו מי כמוכה באלם אין כמוך באלקיים כו' והיינו ג"כ שאמרו לא נתמלאה צור אלא מחורבנה של ירושלים כי ירושלים הוא בחי' מל' דאצי' שמאיר בסט' דקדוש' בפנימי' העולמו' דבי"ע ובחי' נוגיה' דבי"ע נק' צו"ר דאת זלע"ז עשה האלקי' דהיינו החיצונים שעיקר התגברותם הוא רק כשגורמי' למטה הסתלקו' אור מסט' דקדוש' כי

לאום מלאום יאמץ כו' וזהו שלא נתמלא אור בסט"א אלא מחורבנה של ירושליים ובהיפך כשהטיבו מעשה התחתונים שגורמי' בחי' תוס' גילוי אור איס באביע' כנ"ל אזי נק' בנין ירושלים דהיינו שבחי' מל' דאצי' ג"כ נבנית בבנין שלם בהתפשטות אור גדול עד למטה מטה בע' שרים דעשי' להכניעם ולהשפילם כנ"ל וכמו בימי שלמה שאמר בזוהר דקיימא סיהרא באשלמותא ועיכ' וכל הגוים היו נכנעים תחתיו כו' וזהו שרש ענין בנין ירושליים למעלה וד"ל.

ומעתה יש להבין מ"ש ורב שלום בנייך א"ת בנייך אלא בונייך שהן ת"ח
 דוקא שנק' בונים לירושלים ע"י עסק התורה כנ"ל, דהנה כתיב חכמות נשים בנתה ביתה וכתוב בחכמה יבנה בית הרי משמע שעיקר בנין הבית הוא דוקא בחכמ"ה וכמ"כ כתיב ה' בחכמ"ה יסד ארץ כו' וידוע שרש הענין משום דאבא יסד ברתא כו' ויש להבין למה דוקא מאור אבא ולא מבחי' בינה כו'. אך הנה הענין יובן בהקדים ענין המאמר בר"מ דד' מדרגות הן דחילו ורחימו רחימו ודחילו והיינו בחי' ירא' עילא' שלמעלה מבחי' רחימו והוא בחי' יו"ד דחכמ"ה כמ"ש הן יראת ה' היא חכמ"ה כו' ורחימו הוא האהבה שנק' יש כי יש מי שמתפעל מצד ההשגה שמשגת דבר מה כו' אבל דחילו שהיא ירא' תתאה שלמטה גם מרחימו שרשה היא בבחי' דחילו עילא' כי נעוץ תחלתן בסופן דוקא והטעם הוא כי יש ב' מדרגות בבחי' הביטול הא' ביטול מצד עצמותו כמ"ש במשה ונחנו מ"ה מה ממש מצד העצם והב' בחי' ביטול היש שאין זה אלא היפך בחי' הפירוד כידוע והוא הנק' דחילו תתא' וכאשר מתבטל בחי' היש הנפרד הרי עי"ז יוכל להגיע לאמיתית הביטול העצמי שהוא בחי' ביטול דחכמה עילא' שנק' יראה עילא' מדרגת משה כמ"ש בתיקונים בראשי"ת ירא' בוש"ת כו' והרי גבוה יראה זו גם מבחי' האהבה שנק' בן אחר שהאהבה נשארת בבחי' יש ממש והיראה הזאת מגעת לבחי' ביטול האמיתי להיותה בחי' ביטול היש עכ"פ כנ"ל וד"ל וזהו ה' בחכמה יסד ארץ דאבא יסד ברתא דוקא פי' ברתא הוא בחי' ירא' תתא' ושרשה בבחי' דחילו עילא' דאור אבא מטעם הנ"ל ולמעלה ג"כ בחי' אור חכמ' דאצי' נמשך ומתיישב במל' דוקא שנק' ירא' תתאה כנודע וז"ש ג"כ חכמו"ת נשים בנתה ביתה פי' חכמות ב' חכמות כי בחי' המל' יש בה הארת אבא ג"כ להיות כי נעוץ תחלתן בסופן מטעם הנ"ל וכמ"ש בס"י חכמ"ה בראש חכמה בסוף כו' ע"כ נק' בחי' מוחין דנוק' בשם חכמו"ת נשים והוא עיקר לבנין בית"ה שהוא בחי' בנין ירושליים הנ"ל וז"ש בחכמ"ה יבנה בית בחכמ"ה דוקא ולא בבינה וזהו שאמרו ז"ל א"ת בנייך שהוא בחי' רחימו שלמטה מן הדחילו עילא' שנק' בן י"ה שהוא בחי' יש ממש כנ"ל כמו אברהם אוהבי כו' אבל משה נקרא עבד"י שהוא בחי' עבד שלמעלה גם מבחי' ב"ן להיותו בבחי' הביטול דחכמ' עילא' כנ"ל במשה ולכך עיקר בנין ירושליים

ע"י ת"ח דוקא כי פי' תלמיד חכ"ם שמקבל מחכמ' עילא' והוא בחי' הביטול בחכמ' כח מ"ה שנמשך במל' כמאמר דאבא יס"ד ברתא פי' יס"ד לשון יסוד הבנין והיינו דוקא ע"י עסק התורה כי ע"י עסק התורה נמשך אור א"ס בחכמה דאצ"י יותר מכפי המדה הנמדד בקו המדה כנ"ל וממילא נבנה בנין הנוק' מאור אבא שנמשך במל' וזהו א"ת בניי"ך אלא בוניי"ך לא מבחי' ב"ן אלא מבחי' עב"ד שלמעלה מבחי' בן וכמו השונה פרקו מאה פעמי' וא' כו' והיינו כי ע"י המשכת אור חכמ' שבתור"ה נמשך אור חדש מעצמות המאציל יותר מכפי המדה הראשונה וזהו שאו' אור חדש על ציון תאיר כו' והיינו ג"כ שרש ענין מה שאמרו ז"ל לבר"ך בתור"ה תחלה פי' לברך תוס' ברכה בתוס' מרובה על מדה הראשונה מטעם הנ"ל וד"ל.

וז"הו רוב שלום בנייך כו'. פי' שלום הוא בחי' יסוד כידוע והענין הוא כי בכל עילה ועלול יש כח המביא אור השפע מעילה לעלול ומחברם יחד והוא הנק' בחי' צדיק ובחי' שלום והיינו דבר המחבר אור המשפיע במקבל ולכך נק' שלום ע"ד בחי' השלום שמחבר ב' הפכים כו' וגם כאן ע"י עסק התורה מחבר אור שפע החכמה במל' כו' כנ"ל שזהו הנק' בנין ירושלים יר"א של"ם בחי' שלימות הירא' עילא' דחכמ' כו' וזהו שאמרו שעושין שלום בפמליא שמ"ע ושמ"ט דהיינו בבחי' יחוד או"א שנק' י"ה ובפמליא שמ"ט בבי"ע להיות גם שם בחי' תוס' גילוי אור האלקי ועי"ז מתחבר גם בחי' הנפרד ומתייחד ביחוד העליון האלקי כנ"ל וכמו שאו' וכל בני בשר יכרעו ויפולו כו' וזהו רוב שלום פי' ור"ב הוא בחי' עשו שנק' ר"ב ע"ש בחי' הפירוד כמ"ש עשו יש לי ר"ב כו' כי נפשות הקליפו' בבחי' הפירוד הן ונק' נפשות' עשו לשון רבים שהרי נק' רשות הרבים משא"כ בסט' דקדוש' בבחי' היחוד הוא ונק' רשות היחיד כידוע וע"כ נא' בע' נפש דיעקב נפש לשון יחיד ולא נפשות ל' רבים והיינו שיש טפח"א בתיבת ור"ב זה להורות על הבדל והרחקת סט' דקליפ' שנק' ר"ב לסט' דקדוש' ובהיות שמרה"ר דקליפ' נכלל ומתייחד בסט' דקדוש' בבחי' היחוד כנ"ל ע"כ אמר רוב שלום פי' שמבחי' ר"ב נעשה שלום' בבחי' היחוד דקדוש' האלקי' וזהו ענין טעם הנגינה של הטפחא בתיבת ורב שיהי' מפורש ומובן באמרו רוב שהוא בהבדל ענין כפ"ע כידוע בטעם נגינת הטפחא שהוא הבדלת וסיום ענין ואמנם מרב זה נעשה שלום' ואם לא הי' נגינת הטפחא מבדלת הי' הכונה דקאי ורב אל ענין השלום כפשוטו דהיינו רוב שלום כו' והיינו ג"כ כוונת מארו"ל דת"ח מרבי"ם שלום' שהוא לעשות מבחי' הריבוי והפירוד דקליפ' בחי' היחוד דקדוש' וזהו לשון מרבי"ם שלום' וד"ל. וזהו שארו"ל עתיד חזיר ליטהר כו' וכמ"ש יכרסמנה חזיר מעי"ר והעי"ן תלויה כנ"ל דהנה פי' יע"ר הוא ע"ד מ"ש בזוהר ע"פ אכלתי יע"ר' עם דבשי דבשי זו ק"ש ויע"ר' הן עולם המלאכי' שמשבחי' ומפארים כמו שאו' בברכת יוצר כו' להיות ידוע בזוהר דהמלאכים נקראו עצי שטים עומדי"ם וז"ש אז ירננו כל עצי היע"ר כו' וכמ"ש ונתתי לך מהלכ' בין העומדי"ם האלה כו' וכמו ביער הגשמי יש

חיות רעות ומהם חיות טמאות כו' כך למעלה ביע"ר העליון יש בחי' חיות שמהם יש שרש יניקה לע' שרים ג"כ והוא כמו החזיר שהוא מפריס פרסה כו' שהוא שרש קליפת עשו מקור הקליפות אך הנה יש להבין למה דוקא אמרו לענין טהרת טומאת הקליפות בחזיר דוקא וגם מהו ענין עי"ן התלוי' בתיבת יע"ר. והענין יובן בהקדים מ"ש בע"ח בענין י"א סממני הקטרת וענין עשתי עשר יריעות עזים למה הן י"א דוקא לפי שהן לנגד י"א ארורי' דקליפ' שהן אחד עשר דוקא והגם שנא' את זלעז' עשה האלקי' כו' ומאחר שהקליפות לעומת הקדושה ממש לא הי' ראוי להיות גם בקליפות רק בחי' ע"ס ולא אחד עשר אך הטעם הוא להיות כי הקליפ' מקבלת מן הקדושה ובבחי' ע"ס דקליפ' נמשך בהם בחי' האחוריים דע"ס דקדוש' כמ"ש דאת זלעז' עשה האלקי' כו' אך אם הי' האור האלקי נמשך בהן בבחי' אור פנימי ממש הרי היו הקליפות מתבטלים ממציות בחי' הפירוד שלהם ולא הי' ביכולתם להיות בבחי' יש נפרד כ"כ לומר דינו רמה כו' וכיוצא כי הי' מתבטלי' בבחי' אי"ן דקדושה האלקי' כו' אלא צריכי' לקבל מהקדושה הארת אור שפעם בבחי' מקיף בלבד דהיינו שיאיר עליהם מאור הקדוש' בבחי' העולם ומקיף עליהם מלמעלה ולא יכנס להאיר בתוך פנימיותם כו' ואזי נשארים בבחי' הפירוד שלהם (וכמ"ש במ"א שזה המקיף הוא בחי' הלבונה שבי"א סממני הקטרת כו') וע"כ בהכרח שיהי' בהם מספר י"א והאחד עשר הוא בחי' אור המקיף החופף עליהם ומאיר בהם כו' וע"כ נא' ביריעות עזים דוקא י"א לפי שהעזים שרש הקליפ'ו' כידוע וכן בסממני הקטרת שהוא להמתיק דינין קשין ד"א ארורי' דקליפ' צריכי' להיות י"א דוקא מטעם זה מפני שצריך להיות אור א' יתירה על ע"ס באור ושפע שמגיע להיכלות הקליפ'ו' מטעם הנ"ל ועד"ז יובן גם כאן דהנה הע' התלוי' ביע"ר הוא בחי' ע' נפש דיעקב דסט' דקדוש' שירודי' ונמשכי' להחיו' ע' שרים דנוג'ה כמ"ש יצב גבולות עמים למספר בני' וכידוע בטעם ענין ע' פרי החג כו' ואמנם הנה טעם ענין העי"ן הזאת שהיא תלוייה בתיבת יע"ר היינו להורות על בחי' הסתלקות והעולם האור דקדוש' מפני שאינו מאיר לע' שרים רק בבחי' מקיף והעולם בלבד מטעם הנ"ל והנה לעתיד כתיב ואת רוח הטומא' אעביר כו' ולא יקבלו עוד הע' שרים מע' נפש דיעקב בבחי' פירוד שלהם כי גם הע' שרים יתבררו ויתהפכו ליכלל בקדוש' האלקי' בבחי' היחוד כמ"ש למעלה בביאור ענין ור"ב שלום' שמבחי' ר"ב נעשה שלום' כו' וכמ"ש אז אהפוך אל עמים שפ"ה ברורה כו' וא"כ לא יקבלו בבחי' מקיף והעולם ולא יהי' הע' תלוי' כמו עכשיו בזמן הגלות שלא נתבררו עדיין כו' וזהו שאמרו עתיד חזיר ליטהר לפי שהוא בחי' קבלת בבחי' אור פנימי כי מפרי"ס פרס' הוא שמורה ענין הפתיחה כמו בדבר טהור כו' אך עכשיו טמא הוא מפני שלא נבררו כל הקליפ'ו' אך לעתיד שיבורר הכל אזי דוקא חזיר עתיד ליטהר לקבל מהקדוש' בבחי' א"פ ולא בהעלם וכמו שהוא ראש הקליפ'ו' עכשיו בבחי' הפירוד לעתיד יהי' ראש להם לקבלת השפע בבחי' א"פ ומ"ש יכרסמנ'ה חזיר מיע"ר קאי עכשיו דמקבל מע' תלוי' שביע"ר העליון

משא"כ לעתיד דכתיב אז אהפוך אל עמי שפ"ה ברורה וכמ"ש ונהר"ו אליו כל הגוים כו' אמרו דעתיד חזיר לטהר וד"ל.

ושרש ענין בצדקה תכונני יובן עפ"י מ"ש כונן שמים בתבונה וכן ובתבונה יתכונן הרי בחכמה נא' בנין כמ"ש ה' בחכמ' יסד ארץ בחכמה יבנה בית כו' וכיוצא בזה והרי בבחי' בינה ותבונה נא' תכונן וענין כונן ידוע שהוא בחי' שמירה להיות לדבר קיום נצחי ולא כמו היסוד שהוא עצם הבנין וז"ש אם לא יבנה עיר שהוא עצם בנין הנוק' ע"י אור אבא דאבא יס"ד ברתא כנ"ל באריכו' ואם ה' לא ישמור עיר היינו בחי' המקיפי' שבאי' מבחי' בינה דוקא כידוע וזהו בתבונה דוקא יתבונן וז"ש וצדקה תצי' כו' כי המקיף דוחה יניקות החיצונים והיינו מ"ש לעתיד ואני אהי' לה חומת א"ש סביב שהוא בחי' המקיף דבינה שבאה בבחי' רשפי א"ש והיינו בצדקה תכונני בשמירת המקיף דהיינו בחומת א"ש סביב כו' וד"ל.

ושרש ענין מ"ש בדוד יפ"ה עיני"ם וטוב רואי כו'. הנה ידוע דבחי' ה' נק' ד"ל כמ"ש אשריי משכיל אל ד"ל שהוא אות דל"ת דלית לה מגרמה כלום ובחי' חס"ד דז"א נק' ח"ס דל"ת כו' וכידוע בצורת הה"א שבשם הוי' דהיינו צורת דל"ת ורגל הקצר שבתוכה הוא הוי"ו שנמשך בה מבחי' ז"א כמאמר כדקבילת דכר אקרי נערה בה"א כו' אבל דל"ת הוה ברישא כו' וכל זה משום שבחי' המל' לית לה מגרמה כלום כמו משל העני שמפני שאין לו כלום מצד עצמו נק' ד"ל וטעם ענין קריאת שם ד"ל יש בו מלבד ענין הדלות והריקות והוא כמו ענין דלו עיני למרו"ם כו' לשון דלי"ה כמו הדליי שדולין בו כו' והיינו לפי שהעני עיניו מצפות אל העשיר לקבל מה שיחננו בצדקה כמ"כ כלפי מעלה כתיב דלו עיני למרו"ם כו' וכמ"כ למעלה בבחי' מל' דאצי' שנק' פתח-עינים כמ"ש עיניי כ"ל אליך ישברו פי' עיניי כ"ל היינו בחי' עינין שבמל' שדלויות ומצפות כלפי מעלה שהוא בחי' ז"א דאצי' שנק' חסד ח"ס דל"ת כו' משום דלית לה מגרמ"ה כלום כנ"ל וז"ש בדו"ד שהוא בחי' מל' יפה עיני"ם לפי שהי' עיני דוד מצפות בתשוקה כלפי מעלה להיותו בחי' מרכבה לבחי' מל' דאצי' כמו שאו' דוד מלך ישראל חי וקיים כו' ומה שנק' רפ"ה עיני"ם כי היופי שבעיני"ם תלוי בתשוקת האהבה שממשכת הלב כמ"ש הסיבי עיניך מנגדי שהמה הרהיבני כו' ומשום דכתיב הנך יפ"ה רעייתי ע"כ בחי' עיני המל' המצפו' בתשוקה למעלה נק' יפ"ה עיני"ם כו' וכמ"כ מלמעלה למטה מבחי' ז"א למל' יש ג"כ בחי' הבטה והסתכלות וכמ"ש משמים הביט ה' כו' והוא בבחי' ז"א דנק' גם הוא יפה כמ"ש הנך יפ"ה דודי כו' וע"ש בחי' הבטה זאת שמו"א על המל' נק' המל' בחי' טוב רואי כלומר שטוב לראות ולהביט עליו כו' ולפעמ"י אמר במל' יפת תואר ויפת מראה לשון נוק' כמ"ש ורח"ל היתה יפ"ת כו' וכאן אמר יפ"ה עינים וטוב רואי בלשון זכ"ר להיותו דוד מקבל מבחי' אור אבא וע"כ הי' בדוד דוקא בחי' ביטול גם בבחי' ההתנשאות של

מדת המלכות והיינו שזהו פי' טו"ב רוא"י בחי' ראי' דחכמ"ה כח מ"ה שהוא בחי' הביטול כנ"ל וד"ל.

בעזרה"י ש"ק פ' תבא
בווהר פ' עקב (ד' ר"ע ורע"א ורע"ב)

ר"מ ואכלת ושבעת וברכת פקודא דא לברכא ליה לקב"ה על מה דאכיל ושתי ואתהני בהאי עלמא ואי לא בריך אקרי גזלן לגבי קב"ה דכתי' גזול אביו ואמו, והא אוקמוה חבריי' בגין דברכאן דברייך ב"נ לקב"ה אתי לאמשכ' חייך ממקורא דחיי לשמיה דקב"ה קדישא. פי' כי ענין הברכה הוא בחי' המשכת תוס' אור מעצמו המאציל ב"ה לצורך יחוד או"א דאצי' בכדי להשפיע תוס' אור חדש למטה באבי"ע כי לצורך קיום אבי"ע להחיותן ולקיימן בלבד זהו היחוד דאו"א תמידי שלכן נק' תרין ריעין דלא מתפרשין דזיווגיהו תדיר להחיות העולמו' אבי"ע רק הברכה היא בכדי להמשיך תוס' אור חדש בבי"ע שזה נמשך מעצמו המאציל לייחד או"א ולהוסיף אורו' באצי' ומאצי' לבי"ע וזהו כונתו ואי לא בריך כו' אקרי גזלן דכתי' גזול אביו ואמו, והיינו בחי' או"א דאצי' דמנע ברכת' מינייהו דכל המברך מתברך שעי"ז הברכה שמצטרך לימשך תוס' אור למטה המה ממילא מתברכאן בתוס' אור ההוא שנמשך אליהם בבחי' היחוד שלהן וזה גרם העדר תוס' האור בהן ולכן נק' גזלן גזול או"א כו' וכנ"ל, וזהו אתי לאמשכ' חייך ממקורא דחיי לשמיה דקב"ה קדישא, פי' עיקר המשכת השפע והאור חדש מאו"א הוא לשמיה בחי' מל' דאצי' מקור דבי"ע ונק' שמיה קדישא מצד הארת החכמ"ה שבה שנק' קד"ש כי אבא יסד ברתא כו' כנודע וזהו עיקר הכונה בהמשכ' החיין ממקור' דחיי עצמו המאציל לייחד או"א בכדי לברכא לשמיה דקב"ה קדישא כנ"ל.

ולארקא עליהן מההוא משמ' עלאה. פי' משחא עלאה נק' בחי' השפע פנימי' של מותרי מ"ס דא"א שמלובש' בבחי' חללי השערו' ד"ג ת"ד דא"א שעצמו' השערו' המה בחי' צנורו' וכלי' לקליט' השפע של המוחין פנימי' שבהן שנמשכ' ממותרי מ"ס דא"א, וכמשל באדם השערו' גדילי' ממותרי מוחין שבתוך חללו נובע השפע פנימי' מן המוח ועי"ז המה נאחזי' בהראש באופן כשימרט ראשו יהי' לו צער וכאב גדול משאי"כ בגזיזה לא ירגיש כלל מצד שהגזיזה הוא בגופי השערו' שהמה חצוני' לבד ואין לו שייכו' כלל להמוחין שבראש זולתי המה צנורו' לפנימי' השפע שבהן שנמשך מן המוח ויונקי' בעקרי השערו' התחובו' ומושרשו' בראש ולכן יכאב לו במריטה דוקא, וכמ"כ למעלה ממש שבחי' המוחין שבהשערו' דת"ד שנמשכו

ממותרי מ"ס דא"א נק' בחי' משחא כי שמן הוא בחי' חכמה בכ"מ שנו' כנודע רק זהו בחי' חכמה סתימאה חכמה שבכתר שכל הנעלם מכל רעיון שלמעלה מבחי' חכמה הגלוי' דאצי' כמשנית במ"א ולכן נק' משחא עלאה דייקא וכ"ז נמשך אצל דאצי' שע"י הברכה נמשכ' השפע פנימי דמ"ס שבהשער' דת"ד לאו"א כי אבא יונק ממזל הח' ואימא ממזל הי"ג כנודע ומאו"א כנ"ל אבל כשלא בריך הוא גוזל אביו ואמו מבחי' תוס' אור דמשחא עלאה שמב' מזלות נוצר ונקה המקורי' דאו"א כו' וד"ל.

ואינון ברכאן אריק צ"נ באינון מליון, מההו' מקור' עלאה ואתברכן כל אינון דרגין ומקוריון, (פי' דרגיין נק' בחי' חצוניו' המה הכלי' עליוני' ומקורין נק' בחי' פנימי' היינו האור' עליוני') כולא כחד"א, פי' שע"י תוס' אור שנמשך ע"י הברכה אז מתייחד' בהתכללו' ויחוד אמיתי כולם כאחד אורו' וכלי' דאצי' בתכלי' היחוד האמיתי משא"כ כשהשפע נמשכ' בהדרגה אזי אף שבאצי' איהו וגרמוהי חד אעפ"י כן יש בחי' התחלקו' הקוין באצי' חח"ן מימין בג"ה משמאל דעת"י באמצע אבל ע"י הברכה שנמשך תוס' אור באצי' אזי מתברכן כולא כחדא ביחוד שלם בתכלי' השלימות כו' כנ"ל.

כיון דשמא קדישא מתברך מתמן נחית וסליק על רישי' חולקא קדמאה. שעד סוף עולם האצי' היינו עד מל' דאצי' נמשכת השפע בבחי' התכללו' כאחד וכיון שמגע' השפע למל' דאצי' אז מתחלקת באופן שחלק הראשון הימנה נמשכ' למקיף על אותו האדם פרטי שהמשיכה כולה בקיום המצוה או בהעלא' מ"ן שלו במס"נ בברכו' התפלה או בברכ' המצות, כו' והשאר מתפשט לכל העולם דעשי' כו' וד"ל.

דכתיב בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך וברכתיך פי' אזכיר הוא לשון רצון וכמ"ש יזכור כל מנחותיך והיינו כאשר אזכיר את שמי בבחי' רצון להשפיע תוס' אור במל' שמי' ק' שזה נעש' ע"י ההעלא' מ"ן של הברכו' כו' אז אבא אליך וברכתיך דייקא דהיינו שיהי' נוטל חלק בראש ומתמן אתפשט בכל עלמא וכנ"ל.

כד סלקין אינון ברכאן מתתא כדין לית פתח' ופתחא לעילא ולית ממנא דלא פתיח כל אינון פתחין ומכרזי ואמרי דא הוא דורונא, דסדר פלוני כו'. הנה נת' במ"א בזה' בענין התפלו' שיש מלאכי' הממוני' עליהם לקבלם והיינו סנדלפון ארז"ל דקשיר כתרין מבעותהין דישראל דמפיף לה ונשיק לה כו' ע"ש במ"א שנת' זה בארוכה. וקצרו של דבר כי התפלה היוצא' מפיו היא מלובש' באותיו' גשמי' של הדבור גשמי דעה"ז וכאשר יצטרכו לעלות

למעלה א"א זולתי כאשר המלאך סנדלפון שהוא פנימי' העשי' מפיף לה וינשק לה שנכללת בתוכה ואז מתעלה היא מחצוני' העשי' לפנימי' העשי' וכן מעשי' ליצי' ע"י שמעלה המלאך סנדל להמלאך מט"ט דיצי' כו' וכן עד רום המעלות וזהו כונתו דלית פתחא ופתחא כו' ולית ממנא כו' וד"ל.

רז"י דרזין למנדע רזא דברכאן דפקודי אורי"י וכל הנאין וכסופין דהאי עלמא לארקא ברכאן מעילא לתתא, בר ברכאן דצלותא דאינון תקוני' דמאריהון מתת"א לעיליא ומעיליא לתת"א. ברכאן דלאו אינון בצלות' סלקין מתתא לעילא עד דמטי גו נהור' דלא נהיר, ומתערי בתוקפא לההוא נהורא דלא נהיר בההיא ברכה וסלקא עד מקור' דחיין כו'. פי' בא לחלק בין ברכו' המצות שעובר לעשייתן לברכו' התפלה ש"ע כו' והיינו שע"י ברכו' התפלה גורמי' בחי' היחוד מ"ן ומ"ד דזו"ן דאצי' והיינו רפואה סליחה כפרה שהן בחי' מדותיו דז"א דאצי' שנמשכי' מיסוד דתבונה למל' דאצי' מקור דבי"ע ולרפא חולים כו' (וכמ"ש במ"א שהתפלה נק' חיי שע"ה מצד זה ע"ש). וע"י הברכו' דמצות גורמי' סבת היחוד דאז"א דהיינו ע"י בחי' התגלו' הכ"ע שורשן וש"ש החכמה שמאין תימצא להוסיף אור באצי', ולכן יש הפרש בפירוש הברכה והיינו כמ"ש לקמן בזוהר שם ענין פי' הברכה של המצות הוא ככה. ברוך (הוא רזא דמקורו עלאה מכלא) היינו בחי' יסוד אבא דאצי' שמאין תימצא ונובע ממקור החיים בחי' הכ"ע, ולכן נק' בש' ברוך לשון הוה שהוא ברוך תדיר דלא פסיק מימיו לעלמין ומתמן שירות' דעלמא דאתי דאקרי קצה השמים כו' וז"ש ונהר יוצא מעדן כו' כנודע.

אתה. לבתר שארי לאתגלי' דהא האי ברוך סתים איהו ובג"כ אקרי את"ה ומאן איהו דא רזא דימינא כמ"ש אתה כהן לעולם וגו' פי' אתה הוא מדת החסד דז"א שהוא ענף החכמה שורש הקו ימין חח"ן והוא הראש להקו הזה דימין שנמשך ממקורו יסוד אבא שנק' ברוך דסתיים בהכ"ע אכן עתה בבחי' את"ה הח"ע שארי לאתגלי' לבר דשייך לומר לשון נוכח את"ה כו' הו"ה דא רזא דאמצעי' בחי' ת"ת דז"א דאצי' שנק' הוא דמהימנו' מצד בחי' האין שבת"ת המחבר ב' הפכי' דחו"ג העולה עד הכתר הכולל כללי' ע"ס שנק' רזא דמהימנותא כו' דעתי' עולה עד הכתר כו' וכנודע.

מלך העולם. אימתי אקרי מלך, כד דמתקריבין לגבי' מתברכאן, כד רברבנוי עתירין מסתפקן בכל מה דאצטריכו בכל חסרונא. פי' בינא דאצי' נק' בחי' מלך העולם הוא ז"א דאצי' הכולל ו"ק מעלה ומטה וד' רוחו' כו' כי אם הבנים שמחה כתי' שהיא מקור המדו' דז"א שתחלה ז"א מעובר בבטן אימא מקופל ראשו בין ברכיו תלת גו תלת כו' ואח"כ לאחר יניקה ומוחין מתגדל במוחין דגדלות, ואז נק' בינה דאצי' מלך העולם דז"א והיינו כונתו אימתי אקרי מלכ' כד רברבנוי עתירין כו' פי' כמו במלך ב"ו עדימ עיקר התנשאוי' של הממלכה הוא על השרי המלוכה כשיש שרים גדולים עשירי'

שבטילי' אליו אז הממלכה נתונה בידו אבל בלא שרי מלוכה אף שיהי' לו מאה אלף עבדי' הדיוטי' שפלי' לא נק' מלך וכמ"ש במ"א כמ"כ עד"מ למעלה התנשאו' המלוכה דבינה דאצי' הוא כשכבר נמשכה השפע דמוחין דגדלו' בז"א בתוס' אור מעצמו' המאציל ע"י יסוד אבא שנק' ברויך בקיום המ"ע שהי' ההעלא' מ'ן עד הכ"ע מקורו ואז נק' בחי' בינה מלך העולם דז"א מצד שז"א נק' או עשיר מסתפקן בכל מה דאצטרכו בתכלי' השלימו' בבחי' גדלו' כנ"ל ועתה יובן שפיר כללי' פירוש הברכה של המצות, ברוך הוא יסוד אבא המשכה מכ"ע לבינה ומבינה לז"א היינו לחסד דז"א שנק' אתה כהן שנוטל בראש שהוא ראשי' הקו ימין כו' הוי"ה כללי' ז"א ואח"כ בינה הוא מלך העולם כי אימתי אקרי מלכא כו' וכנ"ל.

אבל בחי' הברכו' דש"ע דיחוד זו"ן דאצי' הוא בע"א והיינו כמ"ש בזה' שם לקמן וז"ל, „וע"ד בצלות' ב"נ כורע בברכו' וגחין רישי' באתה בגין דאתה אקרי ראש כו', פי' הכא הפירוש דמלת ברויך הוא למטה מאתה והיינו ברויך הוא במל' דאצי' שברויך הוא לשון נפעל כענין שנאמ' והמלך שלמה ברויך פי' מל' דאצי' מתברך מבחי' אתה הוא חסד דז"א בעלה דאצי' וע"ז כורע בברוך וגחין באתה לחבר בחי' מל' דאצי' בבחי' עליה למעלה לבחי' אתה חסד דז"א שנק' רא"ש לגבה (כי הכריעה הוא השפלה למטה יותר מהרכנת הראש שזוקף קומתו רק מרכין ראשו נגד מדת החסד שנק' ראש שנתעלה בחי' המל' אליו כו') וע"ד כהן כפוף לגבי ההוא אתר בריש' ובסופא דכ"מ שמזכיר אתה כופף ראשו כאגמון כו' מצד ששרשו מבחי' החסד דז"א שכפוף לגבי ההוא אתר וע"ד נוטל חלק בראש, מלך כיון דגחין תו לא זקיף מצד ששרשו ממת מל' דכתי' והמלך שלמה ברוך שלמטה ממדת החסד שנק' אתה לכך תו לא זקיף שמצטרכי' אח"כ לישפל בבי"ע להיו' ראש לשועלי' דקב"ה אמר לסיהר' זילי אזעיר' גרמך כו' משא"כ הכהן זקיף רק כפיף ראשו באתה כו'.

מלך העולם הכונה על מל' דאצי' מקור דבי"ע שתחלה נמשך אליה תוס' אור מחסד דז"א בכדי שתוכל להשפיע בבי"ע והרי כאן אין הפי' כמשנת"ל בברכ' המצות דאימתי אקרי מלכ' כד רברבנוי עתירין כו' ששם חג"ת דז"א מתברכן מקודם בכדי שתעלה מדת מל' דבינה עליהם וכאן בהיפוך שתחלה מתברך המלך ואז מתנשא על העולם דבי"ע למלוך כו' (כי יש ב' אופני' בהתנשאו' הממלכה או מבחי' העם שרי המלוכה כד אינון עתירין כו' או בבחי' השפע' הגדולה בו שמתנשא למלוך כו' וזהו ב' אופני' שנת"ל ההפרש בין ברכ' המצות לברכ' כו' וכנ"ל וד"ל) ודא היא שנוי' בין ברכ' דצלות' לברכאן אחרנין ברכ' הנהנין ששם היחוד דאז"א ובש"ע היחוד דז"א והשנוי שבפי' המלות של הברכו' וכנ"ל וד"ל.

בעזרה שבת שלפני ר"ה פ' נצבים (באבינועזן)

זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון. הנה זה היום קאי על ר"ה כידוע דבכ"ה באלול נברא העולם ובר"ה נברא אדה"ר והנה כתיב כי אלף שנה כיום אתמול כמו שאמרו ז"ל שיתא אלפי שני הוי עלמא ואלף שנה הראשונים נמשכו מלמעלה בכללותם כא' ואח"כ נתחלקו לאלף שנה כי נמשכו מבחי' חסד עליון בבחי' המשכת חיות כללי שהוא רק בערך יום א' למעלה ולמטה הוא שנתחלק ונעשי' אלף שנה ע"י השתלשלו' הזמן כנודע וכמ"כ ענין התחלקו' שס"ה יום לשנה שהוא בא יותר בפרט וסדר השתלשלו' שרש הזמן כך הוא שמבחי' יום עליון נמשך בבחי' כללו' אלף שנה כא' והשנה מתחלקת עוד לייב' חדשים והוא יום ר"ה שכולל כל היב"ח והחדש כולל ל" יום בר"ח ומתחלק אח"כ לל" יום והיום מתחלק לייב' שעו' כו' עד רגע אבל כללו' של ו' אלפי שני דהוי עלמא למעלה אינם אלא ו' ימים בלבד וכמארז"ל דורו של אנוש היו גיוזנין בחסדו של הקדב"ה לפי שאלף שנה הראשוני' נמשכו מבחי' מדת חסדו ית' שיום א' הוא בחי' החסד ויום הב' בחי' גבורה כו' כנודע וע"כ הי' המבול שהוא מדת הדין באלף השני מפני שהוא נמשך מבחי' גבורה עליונ' שנק' יום ב' למעלה ועד"ז כל שיתא אלפי שני כו' ובדרך פרט בהתחלקו' הזמן למטה הנה ו' ימי המעשה דחול הן נמשכין מחדש ושובת בכל שבת ושבת כי כל שבת ושבת דומה ממש לשבת בראשית אחר שהבריאה יש מאין מתחדשת תמיד ממקורא דכולא כמ"ש מחדש בכל יום מעשה בראשית אלא שו' ימים דחול הן המשכו' פרטיו' לגבי כללו' ההמשכה שנמשכו מו' יומין עילאי' דאיי' שהן ששה מדותיו ית' כנודע אבל מ"מ בכל יום מתחדש אור וחיו' בצירוף חדש כי בכל ר"ח הרי בא ונמשך חיו' חדש אלא שהוא כולל ל' יום עדיין ואח"כ מתחלקי' ל' יום פרטיי' ובכל יום ייב' שעות כו' ויובן כל זה עד"י ממה שאנו רואי' שכל דבר שבא בהשתלשלו' למטה בגילוי יותר יותר הוא בא לבחי' ריבוי התחלקות הזמן כמו השכלת המושכל בכח החכמה שעדיין אין בו בחי' אותו' כלל וכלל רק הוא בחי' אור השכלה פשוטה והוא נתפס במוחו בסקירה א' בלבד כו' ואח"כ כשבא דבר המושכל בהשגה במוחו באותיות הרי נתחלק השכל לפרטים רבים ובודאי היו כל החלקים הפרטים הללו כלולים תחלה בהשכלה הפשוטה שהרי כפי אופן ההשכלה כך בא לחשוב כהתחלקו' צרופי אותו' כנודע אך אע"פ שאין כל חדש בהן אבל תחלה היו כלולים שם כולם כא' בלתי התחלקו' ניכרת לכאז"א כי נסקר הכל בסקירה א' בבחי' נקודת ברק המבריק וכיוצא וע"כ נק' ההשכלה בבחי' חכמה בשם נקודה בלבד כנודע ואח"כ כשבאה אור ההשכלה לידי התגלו' יותר בבחי' ההשתלשלו' כמו במחשבה נתרבו החלקים להיות יותר בפרטות ועד"ז מתיבה עוד יותר חלקי הפרטי' בהשתלשלו' יותר למטה דהיינו כשבא אור שכל זה מן המחשבה לדיבור כנודע שכל דבר מושכל שיחשוב במחשבה במעט רגע יצטרך לפרשו בדיבור זמן מה עכ"פ כשעה ושתיים וכיוצא הרי ניתוספו בדיבור התחלקות

פרטים רבים בחילוקי צרופי האותיו' בדיבור בכפלי כפלים מצרופי אותיו' המחשבה וכן מדיבור למעשה וכו' לפי שכל שבא בהשתלשלות יותר יותר הוא בא בבחי' ריבוי ההתחלקו' וממילא הוא בא בבחי' המשכת הזמן יותר וכדוגמת כל זה יובן למעלה מאחר שנא' בדבר ה' שמים נעשו כו' והדיבור העליון ביי' מאמר' נמשכו מבחי' מדות עליונו' כנודע שהוא בחי' שם הוי' דאצי' דכולל כל ו' אלפי שני שנמשכו בדיבור אך משום דבאצי' אמרו דאיהו וחייהו וגרמוהי חד ע"כ אין הוי' אלפי שנה נחשבים שמה רק ו' ימים בלבד כנ"ל בפיי' כי אלף שנה כיום אתמול כו' אבל בהגיע אור השפע בבחי' ההשתלשלו' יותר למטה כמו מאצי' לבי"ע דכתיב ומשם יפרד כו' שם בא בבחי' ריבוי ההתחלקות יותר בריבוי צרופי' מאד להתהוות נשמו' ומלאכי' עד אין קץ ושיעור כמ"ש בס"י מכאן ואילך צא וחשוב כו' וממילא מובן מתוך משל הנ"ל שבחי' התחלקו' הזמן בבי"ע ג"כ בא בבחי' הריבוי מאד כערך הדיבור לגבי המחשבה והמחשבה לגבי השכל כי כל שבא בהשתלשלו' למטה יותר בא באריכו' המשך הזמן מצד ריבוי החלקים עד שס"ה יום שלנו התחלקו' היותר אחרון כו' אבל למעלה מעלה כל שהוא יותר עליון יותר הוא בבחי' היחוד הגמור בלי התחלקות כלל וכלל וכמשל אור הנר המאיר לריבוי החדרים בכל חדר אור מיוחד שא"א לומר שגוף האור המאיר המתחלק המה חלקים בהכרח כי הרי כלולים כולם עדיין באור העצמי וכמבואר משל זה בזוהר דדמי לבוצינא דאתפשט לכל אתר וכד תסתכל לא תשכח אלא בוצינא חדא כו' וכך יובן למעלה שגם אחר ריבוי רבבות ההתחלקו' כנ"ל כולם כלולי' באור א"ס שבאצי' דאמרו דאיהו וחייהו כו' חד וד"ל.

(ב) אך הנה יש להבין מהיכן ימצא מציאת המספר וההתחלקו' הנ"ל אחר שעצמות אור א"ס ב"ה הוא למעלה מבחי' המספר וההתחלקו' כמאמר הידוע בס"י לפני אחד מה אתה סופר כו' והאיך ימצא מציאת מספר מלמעלה מן המספר כו' ומה גם להתחלק בחלקים פרטים כ"כ כנ"ל.

אך הענין הוא דע"י בחי' מדת מלכותו ית' בא סיבת ההתחלקו' לחלקי' במספר בריבוי מיני המשכות פרטיות לעולמו' בי"ע כו' לפי שבחי' מדה זו היא בחי' מסתיר על עצמו' אור א"ס שבאצי' כמו בחי' לבוש שמלביש לאדם ומסתירו ומכסהו כך נאמר ה' מלך גיאות לבי"ש שבחי' המלוכה היא בחי' לבושו ית' שמתלבש להיות מלך על עם נפרד כו' לפי שבאצי' הרי איהו וחייהו וגרמוהי חד כנ"ל וא"א לומר בחי' מלוכה על עצמותו כו' וכידוע להיות כי כיי בכל ר"ה ור"ה הרי מתחדש שפע ואור חדש מעצמות אור הא"ס כנ"ל בענין סדר התחלקות הזמן מו' ימים דאצי' נמשך ו' אלפים שנה למטה ובכל שנה נמשך כללות החיו' על שס"ה יום והוא יום ר"ה ואח"כ מתחלקת

גם היא לייב חלקים והן ייב חדשי השנה (שהן ייב גבולי אלכסון שבמל' כו') הנה לזה הטעם אנו אומרים עשרה פסוקים של מלכות במוסף ברי"ה כמארז"ל אמר הקדב"ה אמרו לפני מלכותי כדי שתמליכוני כו' פי' כדי להלבישו בבחי' לבוש מלכות כמ"ש ה' מלך גיאו' לבי"ש ומטעם הנ"ל שמדת המלוכה בחי' הסתר והעלם עצמותו ע"כ נק' ר"ה כס"א כמו לשון כיסוי והסתיר כמ"ש בכס"א ליום חגנו ואיזה זה יום ר"ה שהחד"ש מתכסה ב"ו וע"ז היום דוקא אנו אומרי' זה היום תחלת מעשיך כו' וע"כ נקרא יום זה יום הדין כי מפני בחי' שמתחדש בו השפע דנין לכל העולם כמו שהוא כמה ראוי להמשיך בו אור ושפע כו' וגם לנשמו' שמלוכשים למטה בגופים חומריים דנין אותן לפי ערך העבודה שלהם בקבלת עול מ"ש בתורה ותפלה ומצות בשנה שעברה כך יהי' ערך ההמשכה החדשה ע"י בחי' מדת מלכותו ית' שמאיר ביום זה ואופן המשפט והדין היינו עפ"י מדה זו הנק' מדת המל' וכמ"ש מלך במשפט יעמיד ארץ ודינא דמלכותא זה בא היינו ע"י בחי' ההסתר כמ"ש במ"א כו' וע"כ נק' יום הדין והוא ג"כ בחי' הצמצום להתחלק האור ושפע רבבות מדרגו' (וכמ"ש עיניך ברכות בחשבון שהחשבון בבחי' מל' דוקא ושרש ההתחלקות לכל פרט ופרט הוא ברי"ה והיינו כמו שאמרו ז"ל דאפי' מזונותיו של אדם קצובים מרי"ה כו' וד"ל).

ג) והנה להבין טעם המשפט והדין ברי"ה לפי ערך העבודה בתורה ומצות משנה שעברה דוקא כנ"ל הנה יש להקדים תחלה ענין בחי' ממלא כ"ע וסובב כ"ע כידוע דהנה כתיב נעשה אדם בצלמינו כדמותינו כו' ואמרו בזוהר דצלם בדכורא ודמות בנוק' כו' והיינו בחי' סובב וממלא בחי' סובב נק' צלמינו ובחי' ממלא נק' דמותינו כמ"ש מראה דמות כבוד ה' כו' ודרך כלל נק' בחי' אור דבחי' ממלא בשם בחי' אור פנימי ואור דבחי' סובב בשם בחי' אור מקיף כידוע. וביאור זה יובן עד"מ מנפש האדם שבו נא' זה הפסוק נעשה אדם בצלמינו כו' כנודע דהנה אמרו ז"ל מה הנשמה ממלא כל הגוף כך הקדב"ה ממלא כל העולם כו' וא"כ הרי יובן ענין בחי' ממלא כ"ע למעלה מצירור דוגמת בחי' ממלא שבנפש האדם בגופו והיינו כמו כחות הנפש המתלבשים באיברי הגוף כמו כח הראיה בעין והשמיעה באזן וכיוצא בזה בחיות איברים הפנימיים הנה מתלבש ומתפס אור החיות הרוחני בכל אבר לפי מזגו ותכונתו בפרט דהיינו לפעול פעולה רק כפי מזג האיברים דוקא כי לא יפעול כח החיות בעין לשמוע ולא באזן לראות וכיוצא וכמ"כ איברים הפנימי' כמו באבר המוח בו יפעול גילוי השכל ולא דבר אחר כי המוח צורתו מוכנת לכך דוקא כו' ועד"ז בכל האיברים וא"כ מובן מזה שגם החיות הנפש עצמה נתפסת בכל אבר בפרט ואינו דומה התלבושה באבר זה להתלבושה באבר זולתו כו' ומזה יבא ג"כ סיבת התנועה באיברים במה שהמה מתנועעים תמיד ברצון הנפש תיכף ומיד וכל האיברי' נשמעי' לרצון האדם בלי שום שיהוי ועיכוב כלל כי אור חיו' הנפש מתלבש ונתפס ממש בהן בכאור"א בפרט כנ"ל והוא הנק' בחי' אור פנימי והיינו מפני שבא החיות

באבר בבחי' התגלות לפי מזג האבר ממש ושורה ושוכן בתוכו ממש כו' אך בחי' אור מקיף היינו כשלא בא החיות באבר בבחי' גילוי ממש לפי מזגו כנ"ל אלא שהוא שורה עליו בבחי' העלם בלי התלבשות כלל בתוכו ודרך כלל הנה יש בחי' הארה כללית מן הנפש שהיא בלתי מתלבשת כלל בתוך האיברים אלא חופפת ושוכנת על כל האיברים בבחי' ההעלם בלבד ובהשוואה א' לכולם מראש לרגל אחר שאינה מתלבשת בתוכם כלל כו' ולהבין איכות אופן השראה בהעלם כזאת שתהא שורה ולא בגילוי הנה יובן לדוגמא ממה שאנו רואים חילוק מדרגות באיברי הגוף שיש מהן שהן נשמעי' לרצון הנפש מיד ונפעל בהן מיד פעולה תנועית כמו הרגל להילוך מיד שיעלה הרצון יפעול בו ההילוך או התנועה וכן היד והעין וכיוצא בהן תפעול בהן הנפש פעולה תנועית מיד ויש איברים רבים שלא תפעול בהן הנפש פעולה תנועית כלל כמו האזן והחוטם והשיניים בלתי בתנועת כל הראש וכיוצא בהן יש באיברי' הפנימי' שלא תפעול בהן רצון הנפש כמו הקיבה והקרביים אבל הריאה מתנענעת בנשימה וכן המוח ישכיל שכל והלב יתעורר במדות מיד שיעלה ברצון הנפש כו' ומכל זה יובן ג"כ בכללות הארת הנפש כי הטעם לאותן איברי' שהן בלתי מתנענעי' מיד מרצון הנפש היינו מפני שבחי' רצון הנפש אינו מאיר בהן בבחי' הגילוי רק בהעלם בלתי התלבשו' נתפסת וכך יובן בכלליו' ההארה הנק' אור מקיף של הנפש שהוא מאיר בהעלם על כל הגוף מראש לרגל בלתי התלבשו' בהשווא' א' כנ"ל וד"ל. והנמשל מכל זה יובן למשכיל למעלה בבחי' ממלא וסוכב כנ"ל דבחי' ממלא כ"ע היינו שבחי' ההמשכה שנמשכה מכח האלקי באה בבחי' ההתלבשות ממש בתוך כל עלמין בכאו"א לפי מדרגתו ומעלתו דוקא וגם בכל עולם מתחלק האור ושפע לכמה פרטים בכל פרט לפי ערכו כמו שידוע שיש בחי' דצח"ם בכל עולם מג' עולמו' ב"ע וגם בדצח"ם דעשי' נתחלק האור והשפע האלקי הזה להיות חיות כאו"א מובדל מזולתו ומצומצם רק לפי ערכו בלבד כמו חיות הדומם שהוא חיות מועט ביותר מכולם ובצומח יש חיות יותר ובחי' האור והחיו' יותר מבצומח כו' והיינו לפי שבדומם מסתתר האור והחיו' של צומח וחי כו' ולא נשאר בגילוי רק בערך בחי' דומם בלבד ובצומח מתגלה החיו' יותר ובחי' מתגלה יותר כו' וכמו משל איברי האדם שבאבר זה התלבשו' החיו' בגילוי אור יותר מבאבר אחר ואינם דומין זה לזה כי בכל א' לפי מזגו בא כו' ועד"ז יובן בדצח"ם דיצי' ודבריאה כמ"ש כי גבוה מעל גבוה כו' והכל בבחי' ממלא כמו שהנשמה ממלא את הגוף ממש כך כח האלקי ממלא אור וחיו' לכל פרטי הנבראי' שבכל העולמות מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין בכאו"א לפי שיעור קבלתו דוקא וכמו שכל האיברי' נשמעי' לרצון הנפש כנ"ל כך כל העולמו' בטילים במציאו' לגבי אור האלקי המתלבש בתוכו כו' וזהו פי' מ"ש מלא כל הארץ כבודו ואין כבוד אלא חכמה כמ"ש כבוד חכמי"ם ינחלו כו' לפי שבחי' ממלא זה מתחיל מבחי' החכמה דוקא כי ראשית ההתלבשו' בגילוי הוא בחכמ"ה כמ"ש בראשית ברא ותרגמו בחוכמתא כו' וכמ"ש כולם בחכמ"ה

עשית כו' וכמובן מתוך משל התלבשו' הנפש בגוף שראשית התלבשותה בגילוי הוא במוח החכמה שבראש ומשם מתפשט החיו' לכל האיברי' כידוע ודל'. ואמנם למעלה מבחי' החכמה שם מאיר בחי' טובב כל עלמין שהוא כדמיון בחי' אור מקיף של הנפש הנל' שאינו בא בהתלבשו' כלל באיברי' כו' כך למעלה בחי' אור האלקי שלמעלה מבחי' חכמה הוא הנק' בחי' טובב ומקיף שטובב ומקיף לכל העולמו' דבי"ע מריש כל דרגין עד סוף כו' בהשוואה א' ממש מג"ע העליון דכריא' לארץ הגשמי' הזאת כמ"ש בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד כו' וכן כתיב את השמים ואת הארץ אני מל"א ואין הכונה בפ"י מלא זה ענין בחי' גילוי הנל' אלא ר"ל בבחי' ההעלם דוקא והיינו שאמר אני מלא אני דוקא שהוא בחי' עצמותו שלמעלה מבחי' התלבשו' כו' וע"כ שמים וארץ בהשווא' א' הוא כלא ודל'. והנה ע"ד שנתבאר בחי' ממל"א וטובב בבחי' ההשתלשלו' כנ"ל כך יש כמו בחי' ממלא וטובב גם בתורה ומצות, דהנה ידוע שהתורה נעשה בחי' מזון לנפש בג"ע לפי שנק' לחם וכמ"ש ותורתך בתוך מעי' כו' לפי שהתורה היא מושגת בכאוי"א לפי השגתו בהלכות ששונה או במקרא שקורא וה"ז כמו התלבשו' החיו' בתוך כל אבר לפי מזגו הנל' והיינו כמו בחי' ממלא בבחי' גילוי דוקא אבל המצות נק' בחי' לבושים לנפש כמ"ש בזוהר ע"פ ואברהם זקן בא בימ"ם דאי חסר מצוה א' חסר לבוש א' כו' והיינו לפי ששרשם מבחי' אור מקיף שלמעלה מכל ההשתלשלו' הנק' בחי' טובב כ"ע וע"כ אין המצוה מושגת כלל אלא מאיר בבחי' ההעלם בלבד וזהו שאו' אשר קדשנו במצותיו בבחי' קדש העליון דהיינו בחי' רצון העליון שלמעלה מבחי' החכמה שהוא עיקר בחי' טובב כ"ע הנל' ונק' כת"ר עליון וכמ"ש כצנה רצון תעטרנו וכידוע ודל'. וכמ"כ הנה יש כמו בחי' ממלא וטובב למעלה גם למטה בעבודה שבלב זו תפלה. דהנה ידוע דיש ב' מיני אהבה רבה ואהבת עולם אהבת עולם היינו אהבה שנוולדה מצד ההתכוננו' בעולמות עליונים איך שכולם בטילים במציאות לגבי עצמותו ית' והוא ענין התכוננו' ביחודא עילא' ויחודא תתאה בשמע ישראל ובשכמל"ו וזהו פ"י שמ"ע ישראל לשון הבנה והתכוננו' ואזי יתפעל מחמת ההתכוננו' באהבה והיינו ואהבת שאחר שמע כו' ואמנם בחי' אהבה רבה היינו אהבה שלמעלה מבחי' ההתכוננו' כי היא למעלה מן הטעם והדעת והוא אהבת בכל מאד"ך בלי גבול שהיא באה מלמעלה כי אחר אתדל"ת באהבת עולם נעשה אתדל"ע באהבה רבה זאת והוא בחי' אור מקיף ובחי' א"פ כי אהבה שמצד ההתכוננו' היא בבחי' א"פ וא"ר שלמעלה מן הטעם היינו בחי' אור מקיף שלמעלה גם מבחי' החכמה והיינו כמו בחי' ממלא וטובב למעלה כנ"ל ודל'. והנה ע"י בחי' קבלת עול מ"ש כל השנה בתורה ומצות של כל השנה בבחי' ממלא וטובב כנ"ל שהן בחי' מזון ולבוש לנפש כו' וע"י עבודה שבלב בבי' אהבו' הנל' שהן ג"כ דוגמא לבחי' ממלא וטובב למעלה כנ"ל הנה לפי ערך העבודה בתורה ומצות וא"ר וא"ע בכל השנה כך נמשך בחי' המשכות גילוי אור א"ס בנאצלים ונבראים ג"כ בבחי' ממלא וטובב בשנה דלהבא כמאמר רוח אייתי

רוח ואמשיך רוח שבאתדל"ת אתדל"ע כפי הערך ממש וכמ"ש אם ישים אליו לבו ורוחו ונשמתו אליו יאסף דלפי ערך שישים אליו לבו למטה באתדל"ת בתורה ומצו' בעבודה שבלב בבי' אהבו' הנ"ל כך בחי' רוחו ונשמתו של אור א"ס ב"ה שהן בחי' ממלא וסובב הנ"ל נמשכין למטה אם בתוס' אור או במיעוט (וכמ"ש בזוהר ע"פ עת לעשות כו' האי עת או סלקא או נחתא בגינוהו דישראל כו').

ד) אך הנה כל הנ"ל מדבר בבחי' ערך המשכת בחי' ממלא וסובב אם בתוס' אם בתוס' אור או במיעוט אור וזהו עיקר יום הדין והמשפט של ר"ה דהיינו שדנין בו כמה יהי' ערך המשכת גילוי אלקו' בכני' מן התורה והמצות ועבודה שבלב שעשו בשנה שעברה וזהו פי' משפ"ט לאלק"י יעקב"ב שהמשפט הוא לאלקים דוקא דהיינו כמה יהי' בחי' גילוי אלקו' ביעקב כו'. אבל ענין עשרת ימי תשובה שאחר ר"ה היינו לתקן ע"י התשובה מה שנעשה פגם וחסרון בביטול מ"ע ועבירו' דל"ת ובביטול תורה ותפלה כו' בפריקת עול מ"ש וכיוצא שהביטול דתורה ומצות ופריקת עול מ"ש עושין פגם גדול למעלה להיות בחי' הסתלקות אור האלקי כידוע וכדי למלאות החסרון והפגם הזה הוא ע"י ענין התשובה דוקא כי פי' תשובה לשון השבה שישוב הדבר אל מקומו כמקדם וכך ישוב ויחזור להיות בחי' גילוי אור אלקי בנאצלים ונבראי' ולא יסתלק למעלה כו', והנה בהיות שהפגם ישנו בבי' מדרגות שלמעלה בבחי' ממלא ובבחי' סובב מאחר שהתורה והמצו' הן ג"כ בבחי' ממלא וסובב והפגם נעשה ע"י ביטול תורה ומצות כנ"ל ע"כ כדי לתקן הפגם צריך להיות ג"כ בתשובה בבי' מדרגו' דבחי' ממלא ובחי' סובב והענין הוא כי גם בתשובה יש כמו ב' מדרגו' הנ"ל דבחי' ממלא ובחי' סובב ונק' תשובה עילאה ותשובה תתאה דהיינו ע"ד הנ"ל בבי' מיני אהבו' א"ע בחי' א"פ וא"ר בחי' א"מ כך בחי' תשובה תתא' בבחי' אור פנימי מבחי' פנימי' הלב כמ"ש ממעמקים קראתיך מעומקא דלבא ובחי' תשובה עילאה היינו בבחי' אור מקיף אך הנה בחי' תש"ע ותש"ת הוא בהיפך מבחי' א"ר וא"ע הנ"ל דבא"ר וא"ע בחי' א"ע קודם ובא לבחי' א"ר כמו שבבחי' א"פ וא"מ בחי' א"פ קודם ואחר שלא יוכל להתיישב בבחי' א"פ נשאר בבחי' מקיף ועד"ז בחי' א"ע מההתבוננו' הרי תחלה יתפעל לפי מה שיכיל המוח והלב בלבד שנק' בחי' א"פ ואח"כ מתפעל בא"ר שלא יכיל המוח והלב והוא אהבת ככל מאד"ך כידוע אבל בבחי' תש"ע ותש"ת נהפוך הוא שבחי' תש"ע קודמת ואח"כ בחי' תש"ת כי בחי' א"מ זה שבבחי' תשובה עילא' הוא בא מלמעלה למטה בבחי' אור יש"ר ונק' מקיף הישר משא"כ בחי' א"מ שבבחי' א"ר הנ"ל הוא בא מלמטה למעלה בבחי' אור חוזר והוא אהבת ככל מאד"ך שבא אחר התפעלות כפי אשר יכיל הלב כנ"ל והטעם הוא לפי שע"י א"ע נמשך א"ר משום דבאתדל"ת דוקא נעשה למעלה אתדל"ע כנ"ל ואתדל"ע בבחי' א"ר אינה אלא בסיבת אתדל"ת בא"ע משא"כ בבחי' תש"ע שאינה תלוי' בתש"ת אלא אדרבה בחי' תש"ע נמשכת ובאה תחלה מלמעלה למטה ואח"כ נעשה

בחי' תש"ת וכמ"ש השיבנו ה' אליך ונשובה הרי אמר תחלה השיבנו ה' מלמעלה תחלה שהוא בחי' תש"ע ואח"כ נשובה אליך מלמטה למעלה בבחי' תש"ת כו'. ושרש הענין הוא לפי שבחי' תשובה עילאה היינו בחי' ההמשכה הבאה מלמעלה ב"ג מדה"ר וכמ"ש יש"ב ירחמנו יכבוש עונותינו כו' ואמרו באד"ר יש"ב מאן אתר מההוא עתיקא סתימאה כו' פי' ישוב מלמעלה למטה כמו העולה למעלה שחוזר ושב למטה דרך ירידה כך מבחי' עתיקא שהוא בחי' כתר עליון מקור כל הנצלי' נמשך מבחי' י"ג מדה"ר שבו שנק' י"ג תקוני דיקנא כנודע בחי' המשכה זו להיות ישוב ירחמנו ברחמי' רבים וזהו יו"ד דישוב לשון להבא כלומר ישוב ממקומו שעלה ויחזור לימשך להאיר למטה כי בסיבת הפגם שנעשה ע"י ביטול תורה ומצו' בבחי' ממלא וסובב נסתלק האור למעלה ולזה נמשך המשכה זו לחזור ולהאיר למטה בבחי' ממלא וסובב והיינו פי' יש"ב ממקומו שעלה ונסתלק למעלה לחזור להאיר למטה ולכך נק' בחי' זו בשם תשובה עילא' כלומר שהעליון שב לגבי התחתון מלמעלה למטה וזהו פי' השיבנו ה' אליך כי ע"י המשכת רחמי' רבים כמ"ש יש"ב ירחמנו הרי יא"ר פנינו אתנו להיות בכח כנ"י להשיב אליו מלמטה למעלה ואז ממילא ונשוב"ה משא"כ בלתי הארה והמשכה זו אין כח בכנ"י לשוב בבחי' תש"ת ונמצא בחי' א"מ דבחי' תש"ע קודם לבא לבחי' א"פ דתש"ת וד"ל. ובכל זה מובן מ"ש ב"ג מדה"ר ויעבור ה' על פניו ויקרא ה' ה' אל רחום וחנון כו' דכמו שפי' ישוב ירחמנו הנ"ל היינו בחי' ההשבה ממקומו העליון מלמעלה למטה כנ"ל כך פי' ויעבור ה' שיעבור וירד ממקומו העליון על פניו למטה להאיר ב"ג מדה"ר באמרו ה' ה' אל רחום כו' שזהו פי' ויקרא לשון המשכה שהמשיך י"ג מדה"ר ממקורא דכולא כו' וזהו ענין ב' שמות דהוי' שאמר ב"פ ה' ה' ופסיק טעמא בינייהו לפי שבחי' הוי' הראשון הוא שרש י"ג מדה"ר כמו שהן בבחי' העלם עצמו המאציל והוי' הב' הוא בחי' הגילוי מן ההעלם להיות ממנו מקור למציאות י"ג מדה"ר בגילוי אור ממש וע"כ פסיק טעמא לפי שאין ערך כלל בין בחי' הגילוי לבחי' ההעלם עד"מ אדם שמצייר במחשבתו איך לצייר בפועל שגילוי ציור הפעולה אין לה דמיון בערך לגבי ציור הפעולה שבמחשבה כו' וזהו ויקרא ה' ה' אל רחום וחנון כו' פי' כי י"ג מדה"ר הן נמשכין אחר קריאת ב"פ הוי' מטעם הנ"ל וע"כ אמר אל רחום אחר שאמר ב"פ ה' ה' כו' ופי' ההפרש בין אל רחום וחנון לארך אפים ורב חסד כי פי' רב חס"ד הוא בלי גבול כלל גם שיש פגם וחסרון למטה אינו תופס מקום כלל וכלל וממלא כל חסרון ופגם והיינו לפי שהוא בחי' ארך אפים כלומר אריכו אנפין להיותו נמשך עד אין שיעור למטה מטה משום דקמי' כחשיכה כאורה כו' עד שהוא מאריך אף לרשעים ג"כ ויש בתיבת ארך ב' פרושי' הללו לשון סבלנות להאריך אף גם לרשעים ולשון אריכות והכל ענין א' הוא להיותו בלתי ב"ג וע"כ בא בהתפשטות רב חסד כו' וע"כ נוצ"ר חסדיו לאלפים ורבכו' מדרגו' עד אין שיעור כו' והנה כל זה אנו או' בר"ה ובעיית אבל ביוה"כ אנו או' לפני הוי' תטהרו פי' גם לפני בחי' הוי' הראשון שלפני י"ג מדה"ר כי י"ג מדה"ר

נמשכי' רק למטה באבי"ע מפני שיוכל להיות' שם בחי' פגם באורו' וכלים אבל למעלה מבחי' האצי' שלמעלה עדיין מבחי' כלים לא שייך שם בחי' פגם וע"כ הסליחה שם לפני שם הוי' ולמעלה הימנו ומשם דוקא נמשך בחי' המקיפים בסוכות וש"ע וש"ת הוא בחי' התגלותו למטה בשמחה של מצוה משא"כ בסך דסוכה המה שורין עדיין בהעלם (כמבואר בביאור דש"ע וש"ת ע"ש באריכות) וד"ל.

בעזרה

להבין שרשי הדברים הנ"ל. כתיב כי אלף שנה כיום אתמול כו' וידוע דשרש התהוות בחי' הזמן היינו דוקא בבחי' מל' דאצי' דוקא כמ"ש בע"ח בטעם מ"ע שהזמן גרמא נשים פטורו' לפי שהזמן בנוק' וכמ"ש עיניך ברכו' בחשבון' בחשבון בחי' הזמן כו' וזהו פי' אלף שנה כיום אתמול כו' משום דשיתא אלפי שני דהוי עלמא כל אלף מהן יורדין ונמשכין בבחי' מל' דאצי' להיות באין בהתחלקות במספר אלף ואמנם מבחי' ו"ק דאצי' נמשכו בבחי' הכללות כמו אלף שנה הראשונים נמשכו בבחי' הכללות מבחי' חסד דז"א ובבוא ההארה לבחי' המל' נתחלקו לבא במספר אלף וכמארז"ל דורו של אנוש היו ניוונין בחסדו של הקדב"ה שהוא בחי' חס"ד דז"א ועד"ז האלף השניים מבחי' מדת הגבורה והוא מדת הדין ולכך הי' המבול כידוע שגם דרך כללו' יותר הנה בחי' שמטה הראשונה שלפני זאת היתה מבחי' החסד כו' כמ"ש בס' התמונה ובאלף השלישי ניתנה התורה להיותה מקבלת מבחי' הת"ת עד בחי' האלף הששי דעכשיו הוא מבחי' היסוד כנודע ואלף הז' יום שכולו שבת כו' ודרך פרט בכל ו' ימי החול יש בחי' ההארה מו"ק דז"א שמלוכש בני"ע ביום הא' מבחי' החסד וביום הב' מבחי' הגבורה כו' כידוע וזהו הטעם שאומרים והוא רחום וכו' דוקא בשני ובחמישי בלבד לפי שבימים הללו מבחי' מדת הדין מאיר בכל העולמות בכלל ובפרט כי יום הב' הוא מבחי' הגבורה ויום הה' מבחי' ההו"ד והגבורה וההוד שניהם מקו השמאל שהוא בחי' הצמצום והדין כידוע ולכך או' והוא רחום כו' להמתיק הדינין משא"כ בשאר הימים וד"ל. והנה זהו פי' כי אלף שנה המתחלקים בני"ע נחשב באצי' רק יום א' כי יעבור כו' ותוס' ביאור ענין זה הנה שרש התהוות בחי' הזמן בשרשו הרי הוא נמצא בבחי' האצי' ג"כ שהרי ידוע די"ב שעות היום הוא מי"ב צרופי הוי' וי"ב שעות הלילה הוא מי"ב צרופי אד' וידוע דבחי' שם הוי' בז"א ושם אד' בנוק' והיינו מדת יום ומדת לילה בכלל כמארז"ל י"ב שעות הוי' היום ג"ש הראשונות יושב ועוסק בתורה כו' והענין הוא כי כללות כל בחי' המדו' דאצי' נק' יום למעלה כמ"ש יומ"ם יצוה ה' חסדו כו' וכללו' כל בחי' המל' נק' לילה וכמ"ש ותקם בעוד לילה כו'.

ולהבין זה למעלה היינו ע"ד דוגמת היום והלילה למטה שביום יאיר שפע אור לכל העולם לפי מה שהוא ובלילה זמן החושך והשינה כו' כך בחי' הארת האצ"י נמשל ליום והשפלת האור בבחי' מקבלים נמשל ללילה אך הנה כל בחי' הזמן הפרטי המוגבל בכי"ע מאין ליש בעשי"נ הן בכלל מקבלים מבחי' צרופי שם אד' והן י"ב שעו' דמדת לילה ובכל שעה צירוף חדש משם אד' וי"ב צרופי הוי' דהיינו י"ב שעו' היום דבחי' האצ"י בחי' מקור להן וכמ"ש כי הוי' הוא האלקי' כו' וכידוע ונמצא שגם לאחר שמתחלק הזמן לפרטי פרטו' בימים ושעות ורגעים כל שעה ורגע למטה יש לו צירוף חדש בחיות חדש בשרש שרשו למעלה בבחי' זו"נ דאצ"י שהן י"ב צרופי' דהוי' בכלל וי"ב צרופי' דאד' כנ"ל וכמ"ש במ"א וזהו שאלף שנה כא' בלתי התחלקו' נמשך רק מיום אתמול (כלומר מעל"ע דוקא) דאצ"י שהן י"ב צרופי' דהוי' כו' אלף שנה הראשוני' מיום הא' דהיינו בחי' החסד כנ"ל וד"ל.

והנה מטעם הנ"ל שזו"נ דאצ"י המה בחי' יום ולילה למעלה מזה יוכן הטעם למה שמצינו שעיקר עבודת המלאכי' היא בלילה דוקא ולא ביום ועיקר עבודת הנשמו' היא ביום דוקא ולא בלילה שהרי ידוע דהמלאכי' או' קדוש וברוך וכל עניני עבודתם בשירה שהוא בחי' העלא' מ"ן הכל בלילה וכמ"ש ובלילה שירה עמי כו' וכמ"ש בזהר דרננה ברמשא כו' אבל עבודת הנשמו' ביום דוקא כמו שידוע בכל המצות עפ"י הרוב עיקר מצותן ביום ויש מצות שאם עשאו בלילה פסולי' כמו הקרבנו' וכיוצא וגם במצות ת"ת עיקר מצותה ביום הגם שנא' בה והגית בה יומם ולילה הרי אמרו ז"ל אנן פועלי דיממא אנן וכו' ומה שעומדין בחצות לילה ללמוד זהו אינו עפ"י הדין אלא עפ"י הקבלה וגם זאת אין הכונה בזה בשביל עצם הלימוד אלא משום שנא' חצות לילה אקום כו' שעליי' המל' עד השחר הוא ושייך לבחי' היום כו' וכמ"ש בספרי הקבלה שעיקר בחי' הלילה היינו עד חצות לילה בלבד ולכן א' חכמים בברכות עד חצו' כו' ושרש הענין הוא כי שרש בחי' המלאכי' מבחי' נוקבא דז"א שהוא בחי' הדיבור העליון ב"י מאמרו' כמ"ש וברוח פיו כל צבאם ובחי' שרש הנשמו' מבחי' ז"א עצמו שלמעלה מבחי' הדיבור כנודע ודרך כלל המלאכי' בכל עולם הן רק מבחי' חיצוניו' הכלים והנשמו' מבחי' פנימית הכלים כמ"ש בע"ח אך בשרש הכללי כללו' הנשמו' מבחי' ז"א עצמו שלמעלה מבחי' הדיבור כנודע ודרך כלל המלאכי' בכל עולם הן רק מבחי' חיצוניו' הכלים והנשמו' מבחי' פנימית הכלים כמ"ש בע"ח אך בשרש הכללי כללו' הנשמו' נמשכו מבחי' היחוד דזו"נ שהוא נמשך מבחי' מוחי' דזו"נ עד"מ טפה הנמשכת ממוח האב וכו' כמ"כ הנשמה נק' בן כמ"ש בני בכורי ישראל בנים אתם כו' והיינו שאמרו ישראל עלה במחשבה דוקא שלמעלה מבחי' דיבור משא"כ המלאכים ששרשם רק מבחי' הדיבור כנ"ל והוא הטעם לזה שעיקר עבודת המלאכי' בלילה להעלו' מ"ן לשרשם שהוא בחי' המל' ועיקר עבודת הנשמו' ביום להיותם מבחי' ז"א שהוא בחי' יום וז"ש יומ"ם יצוה ה' חסדו ובלילה שיר"ה עמ"י וד"ל.

וזהו זה היום תחלת מעשיך כו' שהוא ר"ה כי הנה מבואר למעלה בשרש התחלקו' הזמן אלף שנה כיום אתמול כו' והנה הזמן דאלף שנה בא בהמשך רב כזה למטה דוקא כנ"ל אבל למעלה אינו בא אלא בסקירה א' כענין המאמר צופה ומביט עד סוף כל הדורו' במחשבה א' והדמיון בזה כמו שבמחשבה יחשוב אדם ענין גדול ברגע א' וברצותו לגלותו בדיבור יצטרך לדבר שעה ושתיים כו' וכמ"ש במ"א וכך בחי' הזמן דאלף שנה למטה נסקר למעלה באצ"י ביום א' וכיוצא וכשבא לדיבור מלמעלה למטה נתחלק לאלף חלקים וכל חלק כולל בעצמו שס"ה יום והוא יום ר"ה והשנה מתחלקת ליי"ב חדשים וכל חדש מתחלק עוד לל' יום והיום ליי"ב שעות כו' וע"כ נמשך ממילא זמן רב כזה אלף שנה אבל כשי"ב שעות נכללי' ביום מלמטה למעלה והל' יום נכללי' בר"ח ויי"ב החדשי' נכללי' ביום ר"ה הרי כל אלף שנה נכללי' ביום א' למעלה בסקירה א' כדמיון משך ריבוי צרופי הדיבור שנכללי' במחשבה א' כו' וד"ל ושרש הענין הוא כי כל שהוא למעלה יותר יותר הוא בבחי' האחדות והוא בחי' ההתכללות מהרבה פרטים כא' כו' וע"כ ל' יום נכללי' כא' בר"ח בלתי התחלקו' ניכר' ולמעלה יותר גם כל יי"ב חדשי' נכללי' כא' בר"ה ועד"ז למעלה מעלה עד שאלף שנה כיום כו' משא"כ כל שבא למטה יותר יותר בא בבחי' הפירוד וההתחלקו' וע"כ כל שבא למטה יותר מתחלק הזמן ביותר לריבוי חלקים עד שבשנה שלנו יש שס"ה יום ובכל יום יי"ב שעות כו' וכמ"ש במ"א וד"ל וזהו היום"ם תחלת מעשיך לפי שבכל ר"ה ור"ה מתחדש חלק א' חדש מחלקי הזמן דאלף שנה שנכללי' כא' ביום דאצ"י כנ"ל והרי בו נתחדש עיקר הבריאה מחדש יש מאין לשס"ה יום שיבאו אח"כ ליום זה עפ"י המוכן מכל הנ"ל וד"ל.

אך הנה אין הכונה בפ"י זה היום תחלת מעשיך בשביל השס"ה יום שיבאו אח"כ בלבד אלא יש בו כונה פנימית יותר דז"ה היום"ם הוא מעורר למעלה כל עיקר התחלת המעשה בבחי' מקור הראשון לכל ההשתלשלות דאבי"ע וע"כ אמר זכרון ליום ראשון דוקא דהיינו ליום הראשון שבו התחיל לעשות ולברוא ולהאציל כו' והיינו כאשר עלה ברצונו להאציל ולברוא כו' שנק' בחי' כת"ר עליון כנודע ושרש הענין הוא משום דבר"ה הוא התחלת בנין הנוקב"א כידוע וסוף מעשה עלה במחשבה תחלה כידוע ע"כ יום זה זכרון ליום ראשון דוקא וד"ל. ולהבין ביאור הדברים הנה יש להקדים ענין בחי' בנין המל' דהנה ידוע בפ"י אין מלך בלא ע"ם שבלתי מציאת עם נפרד הימנו שיהי' בטל אליו לא שייך בחי' התפשטו' המלוכה כי על עצמו וכיוצא לא יתכן לומר מושל ומלך אך הנה במלך ב"ו יתכן זה להיו' כי העם בחי' נפרד הימנו אבל למעלה באלקים חיים שאין לך דבר חוץ ממנו כמ"ש כי ממך הכל וכו' אי"כ איך יתכן שיקרא מלך כו' אך הענין הוא שממשיכין מלמעלה בחי' אור העונג ממקור העליון שיתענג המאציל בבחי' מלוכה זאת ויהי' לו רצון בה וזהו שרש בחי' המלכיות שאומרים בר"ה ב' פסוקים נגד י' ספי' שבמל' לבנות בנין המל' מחדש עי"ז והיינו שאמרו ז"ל אמרו לפני

מלכיות כו' וכל זה משום דאין בחי' עונג במלכות מצד עצמותה אחר שאין מלוכה זו דומה למלך ב"ו כנ"ל וה"ז עד"מ שעושיין מיני מעדנים שיתענג בהן האדם שאע"פ שאין מטבעו להתענג בהן מ"מ כשעושיין ומתקנין לו ממשיכי' את לבו שיקבל עונג מהן וכמו גם לפעמי' ימשיך אדם את לבו לאיזה עונג בדבר גם שהוא לנגד טבעו וככל המשלים האלה יובן למעלה דגם שאין בחי' עונג נמצא מצד עצם בחי' המלוכה אחר שאין לך דבר חוץ ממנו וכו' אך שמצמצם אור להיות בחי' נפרדי' כדי להיות נק' מלך הנה בהכרח לומר דמ"מ יש בחי' עונג ורצון בזה אלא שהוא נמשך מבחי' מקור התענוג העליון להיות לו עונג ורצון בזה והיינו עד"מ שאמרו ז"ל נתאוהו הקדב"ה להיות לו דירה בתחתונים ובחי' התענוג הזה להיות לו דירה בתחתוני' דוקא הוא בחי' העונג העליון שנמשך בר"ה במדת המלוכה להיות מלך על עם כו' כי הנה עד"מ ממיני מעדנים כשממשיכים הלב כנ"ל הרי יבא מזה סיבת התענוג עוד הפעם כשיעשו לו באותו האופן שקיבל תענוג פעם הראשון כו' וכמ"כ הנה ענין דירה בתחתונים ידוע שהוא במעשה המצות וגם בסור מרע ובתשובה תפלה וכיוצא לפי שכל המצות ממשיכי' אורו' בכלים וע"י מל"ת אתכפיא סט"א ואתהפכא חשוכא לנהורא כו' ובכל אלה נתאוה הקדב"ה כו' דהיינו שנמשך בזה בחי' עונג עליון של המאציל ואמנם לפי אופן ערך קבלת העונג למעלה מסומוע"ט מכללות כל השנה שעברה כך יהי' ערך ההמשכה להתמשך עוד מחדש בחי' עונג בר"ה הבא בבחי' מדת המל' כנ"ל כמו אם זכו ישראל בשנה שעברה בתשובה ומע"ט הרי נמשך להן האור בבחי' מל' ביתר שאת ואם לא זכו במ"ע ונפגם האור בכלי ע"י שעברו על מצות ל"ת כו' הרי לא קיבל עונג כבי' דירה בתחתוני' כמו שנתאוה המאציל ואז לא נמשך כי"כ בחי' עונג במדת המל' בר"ה הבא אם לא ע"י תשובה עילאה מעומקא דלבא בעי"ת שממלא כל החסרונות והפגמים שנעשו כל השנה ע"י שעברו על ל"ת כו' וד"ל. וכל זה ביאור לענין מה שאו' זה היום תחלת מעשיך שהוא ר"ה שכולל כל השנה הבאה וכנ"ל והוא זכרון ליום ראשון כמו שעלה ברצונו להאציל ולברוא שהי' מתאוה להיות לו דירה בתחתוני' וסוף מעשה שהוא המל' הוא אשר עולה במחשבה תחלה להמשיך משם בחי' עונג כו' מטעם כל הנ"ל וזהו פי' זכרו"ן ליום ראשון לעורר המשכת אור חדש מעצמות התענוג הפשוט שנק' יום ראשון כו' וד"ל.

ומעתה יש לבאר שרש ענין התשובה בעי"ת, דהנה מבואר בזהר ובפע"ח דבעי"ת הוא בחי' תשובה עילאה דוקא ואמנם ב' מדרגות יש בבחי' תשובה עילא' הא' בבחי' בינה והב' שהיא יותר גבוה ממנה עד שתשובה שבבחי' בינה לא נק' רק בחי' תשובה תתא' והיינו בחי' תשובה עילא' שבבחי' הכת"ר הנק' עתיקא והיינו מ"ש ישוב ירחמנו כו' ואמרו באד"ר ישוב מאן אתר כו' מעתיקא סתימאה כו' והענין הוא כי ע"י תשובה מעומקא בעי"ת נמשך ג"כ אתדל"ע מבחי' עומקא דכולא והוא בחי' הכת"ר שנק' ממוצע בין

המאציל עם הנאצלי' כידוע וז"ש ממעמקי"ם קראתיך כו' וכמ"ש במ"א בענין " עומקים כו' ועי"ז נמשך י"ג מדה"ר מבחי' הכת"ר הנק' עתיקא סתימאה כו' והמשכה זאת באה מלמעלה למטה דוקא וזהו פי' ישוב ירחמנו ישוב מלמעלה למטה כו' וזהו שאמרו ישוב מאן אתר מעתיקא כו' והוא הנק' תשובה עילאה שבאה מלמעלה למטה וד"ל ובזה יובן מאמרם ז"ל ע"פ דרשו ה' בהמצאו אלו עי"ת שאפי' ביחיד כו' לפי שבבחי' הכת"ר עדיין אין שם בחי' התחלקות מדרגות ושוה ומשוה קטן וגדול כו' כמשל הכת"ר שכותרת ומקפת כו' ונק' בחי' טובב כו' וע"כ גם ביחיד הוא נמצא כמו ברבים כו' ואמנם דוקא בעי"ת לפי שאז זמן תשובה עילא' שבבחי' הכת"ר כמ"ש יש"ב ירחמנו כו' כנ"ל וד"ל. ומה שאמר ישוב ירחמנו דוקא לכנ"י הענין הוא כנ"ל לפי שהמל' עולה עד הכת"ר בבחי' פנימי' ברי"ה שזהו פי' זכרון ליום ראשון כנ"ל הטעם ולפי שסוף מעשה עולה במחשבה תחלה ונעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן וא"כ ממילא יאיר אור זה בכנ"י דוקא מפני שמקבלים מבחי' מל' כי כל ישראל בניי מלכיים הם כידוע וד"ל.

והנה מאחר שהתשובה בעי"ת הוא בבחי' הכת"ר כנ"ל ע"כ גם בחי' י"ג מדה"ר שנמשכו בעי"ת ג"כ הן בבחי' עתיקא והן י"ג מדה"ר שאמר מיכה מי אל כמוך כו' שהמה למעלה מי"ג מדה"ר שא' משה אל רחום כו' כמ"ש באד"ר די"ג מדה"ר דמיכה הן לחיי הנשמו' וי"ג מדה"ר דמשה הן לחיי הגוף כו' ושרש הדברים הנה אמרו ז"ל היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם כו' והוא שכר מצוה בג"ע ליהנות מזיו השכינה והנה בחי' זיו השכינה הוא בחי' העונג האלקי שהוא בלתי מוגבל בכלי כלל וכלל כשאר אורות השפע הנמצאי' בבחי' מל' דאצי' וע"ד דוגמא אנו רואי' למטה שכל דבר חמדה ותענוג שיהי' בכל דבר לא יחשב לנגדו כל יסורים וצער שהרי יקבל אדם צער הרבה כדי לקבל עונג מן העושר וכיוצא וכך ביסורי גיהנם כדאי הן כדי לקבל אח"כ בחי' העונג האלקי כו' וכמו שאמרו באחר מוטב לידייני' כו' והעוה"ב הוא עונג האלקי שהוא נמשך בשרשו מבחי' מקור התענוגי' שהוא הנק' בחי' עתיקא שאין שם בחי' כלים עדיין להגביל האור כידוע וע"כ גם בבחי' זיו השכינה למטה בג"ע בלתי מוגבל הוא בכלי כו' והיינו ענין ההמשכה מי"ג מדה"ר דעי' לחיי הנשמו' להיו' נהינן מזיו השכינה בעוה"ב שהוא קבלת שכר כו' אך בחי' י"ג מדה"ר דמשה אל רחום וחנון כו' היה לצרוך חיי הגוף כמ"ש ויקוד משה ארצה וישתחו שהמשיכן למטה ממש בעוה"ז ע"י השתחווה' זאת והענין הוא כי בחי' ז"א דאצי' היינו בחי' המדות דאצי' שמלובשי' האורות בכלים מכלים שונים כמו חסד דרועא ימינא כו' אבל מצד עצמו המאציל לאו דאית בי' מכל אינון מדות כלל וכמ"ש כי לא אדם הוא להנחם כו' ובחי' הכלים דז"א הן שנעשין נר"ג בבי"ע כידוע וע"כ בחי' י"ג מדה"ר שנמשכין מבחי' ז"א למטה הוא בשביל חיי הגופים להיות האור בא בהשתלשלו' רבות בכלים מכלים שונים עד בחי' חיצוני' הכלים דז"א בעשי' כמו לכפר על עון העגל שחטאו ישראל בסיבת חומר גופם מסט'

דנוגה דעשי' וזהו נושא עון ממש כו' אבל בחי' י"ג מדה"ר שנמשכין מבחי' הכתר אינם באים בבחי' הגבלת כלים אלא הן נמשכין דרך צמצום השערות' בייג תקוני דיקנא וכו' ומאירים לבחי' ז"א ג"כ לפעמים כמו גם בייג מדה"ר דמשה הרי אמר ויעבור ה' על פניו ויקרא ה' ה' אל רחום כו' פי' ויעבור שעבר האור ונמשך מבחי' הכת"ר לז"א לבא בבחי' כלים מכלים שונים כו' וזהו פי' ויקרא ה' ה' ויקרא שהמשיכן מבחי' העלם לגילוי והיינו מבחי' העלם הכת"ר לז"א וזהו ענין ב' פעמי' הוי' הוי' הוי' הא' הוא בבחי' העלם אור הכת"ר שהוא בלתי מוגבל בהתחלקו' עדיין כנ"ל והוי' הב' הוא בחי' הגבלת האור בכלי דהיינו בבחי' ז"א וע"כ פסיק טעמא בנייהו להיות כי אין ערך בין זה לזה אך אעפ"כ קרא והמשיך מבחי' הוי' שבכת"ר להוי' שבז"א כו' וכמ"ש יאר ה' פניו אליך דקאי בהאר"ת י"ג מדה"ר דא"א וע"י שיאר ש"ע נהורין כו' בבחי' ז"א וזהו אליך כו' וע"ד מ"ש באד"ר בבחי' מצחא דע"י כד אסתכל ב' ז"א כו' וד"ל והנה בעי"ת נמשך לחיי הנשמות מייג מדה"ר דכת"ר דוקא כנ"ל וע"ז הוא שאמר ישו"ב ירחמנו מלמעלה למטה לחיי הנשמות לעוה"ב מפני שזה תלוי בייג מדה"ר דמי אל כמו"ך דוקא כנ"ל וד"ל.

בעזרה"י שבת שלפני ר"ה פ' נצו"י (פה באבינוויץ)

בזוהר ר' וילך (ד' רפ"ה ע"א)

וענתה השירה הזאת וענו הדברי' מ"ל, אלא רזא דמלה כמה דכתי' וארץ מתקוממה לו. ומשה בכלא אסתכל בגין לאתאחד' מלין באתר דא למהוי עלייהו דינא ולמה דכתי' כי ידעתי את יצרו וגו' וכתי' כי ידעתי אחרי מותי וגו', ת"ח כתי' יגלו שמים עונו ולא יתר אבל ארץ מתקוממה לו בהאי דינ' אתעביד. פי' לכאורה יקשה על משה רע"ה שהי' מבחי' תפארת דז"א ושרשו מבחי' יסוד אבא שיאמר שירה ל' נוק' דהל"ל שיר ל' דכר כמ"ש שירו לה' שיר חדש וכמ"ש במ"א, אך באמת משה אומר כנגד מדת מל' נוק' דאצי' שנק' שיר"ה מצד ההעלא' מין שלה בתמידיו' למעלה כמ"ש למען יזמרך כבוד ולא ידום וגו' כנודע אשר לאחר מותו כשיחטאו ישראל שלמטה אז מלך במשפט יעמיד ארץ ויהי' הדין שלהם מבחי' מל' דאצי' וכמ"ש וארץ מתקוממה לו למעבד דינא ממש אבל השמיים כללי' ז"א דאצי' ת"ת דז"א מדרגת משה דגלו • החטא בלבד ולא בגמר דין בפ"מ ולכן לא הי' להם שום עונש בפ"מ מהתוכחה של משה בחייו אף שקרא לפניהם כללי' התוכחה שידע מה שיהי' לאחר מותו כו' והיינו מצד שיגלו שמיים עונו' ועונשיו

בהמדות עליונו' ולא בגמר הדין בפ"מ שנגמר הדין בהד"ע מל' דאצי' שתגזור ויקם ע"י שלוחי הדין דבי"ע וכמשל במלך ב"ו שקצף על עבדיו בלבבו לעשות להם רעה שטרם התגלות הדין ועונש בדבור פה אין זה גמר הדין עד אשר יצוה בפיו לענוש להמורדים כו' וזהו וארץ דוקא מתקוממה לו וד"ל.

ת"ח כתיב יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו בהאי דינ' אתעביד כו' וכנ"ל, כתי' וידבר דוד את דברי השירה הזאת תושבחת' דוד מלכ' אמר בגין דאמר שיר"ה מתתא לעילא, וזכה להאי דרגא ולא אמר האי שירה אלא בסוף יומי דהוה בשלימו' יתיר וכמה דתנינן אל תאמן בעצמך עד יום מותך והכ' אמאי זכה דוד למימר שירת' מתתא לעילא בסוף יומי, דהוה בנייח' מכל סטרוי דכתי' ביום הציל ה' אותו מכף כל אויביו (עכ"ל). פי' כי לכאורה אין שייך השירה הזאת על דוד מלכ' שהי' בחי' מרכבה למל' דאצי' מקור דבי"ע המשפילי בבי"ע להיות ראש לשועלי' דבי"ע להיות בחי' השירה הזאת הוא ממטה למעלה באצי' היפך הירידה וההשפלה מלמעלה למטה לבי"ע ובזכות זה זכה דוד לזה בסוף יומי דוקא דהוה בנייח' מכל סטרוי כמ"ש ביום הציל ה' אותו מכף כל אויביו והיינו כי טבע מדת מל' הוא להיות בגבורו' רשפי אש שלהבת עזה מלמטה למעלה בבחי' עלי' באצי' אל אישה תשוקתה וכמ"ש אלקי' אל דמי לך כו' רק ירידתה בבי"ע הוא בכדי לברר ברורי נוג'ה דבי"ע כמ"ש ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה כו' כנודע ולזאת הי' דוד לוחם כל מלחמותיו כל ימיו להכניע אויביו החצוני' ולברר ברורין אבל בסוף ימיו כד הוה בנייח' לאחר גמר ותכלי' כל הברורין ביום הציל ה' אותו מכף כל אויביו, אז מתעלה מדת מל' למעלה לאצי' בבחי' שיר"ה כמ"ש אלקי' אל דמי לך כו' וזהו וידבר דוד השירה הזאת אימתי ביום הציל ה' אותו מכף כל אויביו דוקא כנ"ל (וזהו אל תאמן בעצמך עד יום מותך שז"ס ענין הברורין בכל ימי חיי האדם ע' שנה שלא יאמין בעצמו שגבר ונצח המלחמה כי אולי לא יוכל לברר כל הברורין שנמדדו לו במשך שני חייו עד יום מותו שאז גמר כל הברורין שנמדד לו במשך שני חייו והציל ה' אותו מכף כל אויביו אז הוא בשלימו יתיר וד"ל).

אר"ש שירת' מעלי' מכולא מאי היא כו' מתתא לעילא ומעילא לתתא ולבתר לכווני' בלבא, ולקשר' כולא בחד קשרא. פי' כונת ר"ש לפרש ענין השירה העולה על כולנה שיהי' בה תכלי' השלימו' היחוד דמין ומ"ד ואח"כ יהי' בחי' התקשרו' המין ומ"ד בתכלי' היחוד בקשר א' שיתכללו כאחד. ודלא כהשירה הזאת שנ"ל שהיא רק ממטה למעלה בחי' העלא' מן דנוק' דאצי' כ"א שיהי' בחי' מין ומ"ד שרוי' כאחד ע"י דחד קשרא המייחדן ומקשר את בחי' המ"ד של הדכר שישרה למטה בהתכללו' א' עם המין דנוק' ולא יסתלק למעלה כו' וכדמפ' לקמן.

מנלן ממשה בקדמית' מתת' לעילא כי שם ה' אקרא מאי אקרא כמה דכתי' ויקרא אל משה דא שכנינת'. פי' לכאורה הא' אקרא לש' הוי"ה דז"א דאצי' והא יש"ב קאי על ש' הוי"ה דכתי' להלן ע"ז קמל"ן שקריאה הוא מבחי' עולם הדבור דאצי' כמ"ש ויקרא אל משה וכנודע לבתר הבו גודל לאלקיננו דא מלכ' עלאה אבא דאצי' שיסד ברתו ומתעלה הנוק' עד מקורה אבא דאצי' בבחי' העלא' מ"ן כו' לבתר נחי' בדרגוי מעילא לתת' דכתי' צדיק וישר זהו יחוד יסוד ומל' להמתיק הגבו' דנוק' נמשך המ"ד דז"א כו' לבתר קשיר קשרו דמהימנותא ואמר הוא. פי' שמצטרך להיות נמשך בחי' פתוח"י חות"ם דיסוד דאימא שנק' הוי"א עלמא דאתכסי' לקיים היחוד דזו"ן במ"ן ומ"ד שכן יקו"ם ולא יסתלק האור למעלה שזה הקיום מצטרך להיות נמשך מלמעלה משניהם והיינו מאימא דאצי' וה"ז כמו עד"מ במלך ב"ו המקיים הפסק דין ע"י חתימתו כי כתב אשר נחתום בטבע' המלך אין להשיב וכן יקום.

בג"כ בעי ב"נ לסדר' שבח' דמארי' כהאי גוונ'. פי' שענין העבודה של האדם מצטרך להיות ג"כ עד"ז הסדר בקדמי' מתתא לעילא לסלקא יקרי' דמארי' עד אתר שקי' דעמיק' דבירא נגיד ונפיק. ולבחר לאמשכ' מעילא לתתא מההוא שקיו דנחלא לכל דרגא ודרג' עד דרג' בתראה. לבתר לקשרא קשרא דא רוא דאמן ותנינן גדול העונה אמן יותר מן המברך. פי' עמיק' דבירא נק' בחי' יסוד דתבונה דאצי' אם הבני"ם מקור המדו' דאצי' שבו מלוכב בחי' יסוד דאבא דאצי' ומצד יחוד ב' יסודו' דאז"א כאחד נק' עמיקא דשקיו דבירא שז"ס ממעמקי' ב' עמק"ם דב' יסודו' דאז"א כי בירא סתם נק' בחי' בינה ועמיקא דבירא הוא יסוד אבא שביסוד אימ' כו' כנודע וזהו שבחי' ההעלא' מ"ן דתפלה שביוצר אור ובק"ש עד ש"ע הוא מגיע עד עמיק' דבירא ואח"כ הוא בחי' המשכת מ"ד בש"ע מעמיק' דביר' ששם יחוד אר"א מקור המדו' בחי' המדו' דאצי' לרפא חולים ולחונן דעה ולקבל שבים מצד שהגיע בהמ"ן עד המקור שלהן שמשם יוכל להפך ממדה"ד למה"ר להמשיך המשכה חדשה לרפוא' החולה וכדומה לזה (וכמ"ש במ"א) ומשם נמשך המ"ד למטה למל' דאצי' וזהו סוד כל הנחלי' הולכי' אל הי"ם הן הן ז' נחלי' היוצאי' מעמיקא דבירא כו' כנ"ל. ואח"כ כשמתייחדי' בבחי' מ"ן ומ"ד אז מצטרך להיות בחי' הקשר דמ"ן ומ"ד ע"י עניית אמ"ן שמקשר היחוד דמ"ן ומ"ד כאחד וז"ס גדול העונה אמן יותר מן המברך מצד שאמ"ן הוא המחבר את המ"ן ומ"ד כאחד שכן מלת אמ"ן הוא הכונה על הקו"ם שכן יקום, וכנודע שהמחבר מצטרך להיות למעלה משניהם והיינו ששרשו הוא מבחי' חצוני' הכתר עליון שנמשך למל' לחבר המ"ן ומ"ד כו' וכמשי"ת לקמן בארוכה.

ובאתוון גליפין דר"א מאל"ף למ"ם וממ"ם לנו"ן כיון דמטו ברכאן לנו"ן מתמן נגדין ונפקין ברכאן לעלאי ותתאי. פי' אלף הוא בחי'

חכמה דאצי' שמאין תימצא מ"ם בינה דאצי' שכוללת ארבעי"ם ספי' בחי' כחב"ד שבה וכאז"ל כלול מ"ו כו' והיא בחי' אם הבנים מקור המדו' דאצי' וכמ"ש והאם רובצת על האפרוחי' (זהו בחי' מ"ם דיתבא על דוכתי' כו' כמ"ש בזוה' פ' תרומה) ונו"ן פשוטה הוא בחי' חצוני' בינה המתפשט לז"א ז' נחלין ההולכי' אל הים מל' דאצי' וגם לפעמי' נק' מל' דאצי' בחי' נו"ן פשוטה היינו בזמן שאין רגליה יורד מות כו' (אבל בזמן שרגליה יורד' מות כפופ' היא לגבי דלעילא שהיא בחי' נו"ן כפופה וכמשי"ת לקמן בע"ה) וזהו כללי' כונת אמ"ן הכולל כללי' ע"ס דאצי' מכתר ועד מל' והוא בחי' קיום השפע מ"ד דז"א דאצי' להתקיים במל' דאצי' כו' וכנ"ל וד"ל.

וקלא נפיק, אתשקיו משקיות' דברכו, פי' קלא נפיק מאצי' לבי"ע לעוררם בהעלא' מ"ן שיתעלו למעלה לקבל השפע מ"ד מה שהמשיך פלוני ע"י הברכה כו' וד"ל.

בעזר"ה שבת פ' האזינו

האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי, יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי. הנה בפרשה שלפניה כתיב העידותי בכם את השמים ואת הארץ כו' וגם כאן אמר האזינו השמים כו' שהשמים והארץ יהיו עדים בדבר והענין הוא כי תורה שבכתב נק' שמים והארץ הוא בחי' תורה שבע"פ כי הנה תיבת שמים היינו שם מים בהיות שהתורה נמשלה למים כמ"ש הוי כל צמא לכו למים כו' וגם במשה נא' כי מן המים משיתהו כו' והטעם הוא כמו עד"מ המים אין להן גוון עצמי לא אדום ולא לבן כו' אלא הן משתנין לפי הגוון של הכלי שהן בה כנודע כך אור חכמ"ה שבתשב"כ אין לה השגה והבנה פשוטה אלא נעלמה היא בספורי מעשיות בעלמא וכיוצא רק כשבאין המצות הכתובי' בה לידי קיום מעשה ה"ז כדמיון המים כשהן בכלי שיש לה גוון לפי אופן גוון הכלי כך ע"י מצות מעשיות שעושין ישראל אזי יש לתורה גוונין כמו במצות הצדקה והחסד וכיוצא במצות כמותה שהן בחי' המשכו' חסד עליון נעשה ונמשך בה בחי' גוון של בחי' חסד ובמצות ובערת הרע כו' וכיוצא בבחי' מדת הדין נמשך בה בחי' גוון אדום וכיוצא אבל מצד עצם בחי' חכמ' עילא' שבתשב"כ נק' שמי"ם שם מי"ם בלבד כו' וד"ל וע"כ אמר העידותי בכם את השמים כו' שהתורה הוא בחי' עד להעיד על ישראל אם קיימו התורה והמצות מאחר שהגוונין אשר נראין בה הכל ע"י קיום מצות ישראל עושין א"כ הרי לא ניכר ונראה קיום מצו' שלהן אלא בתורה דוקא וכידוע דאור א"ס ב"ה מצד עצמותו ומהותו הוא מרום ומתנשא

בריבוא רבבות לאין קץ כו' גם מבחי' חכמה משום דלית מחשבה תפיס' ביי כלל אפי' בחי' מחשבה דא"ק כו' אך ע"י כל מצוה ומצוה שעושין ישראל המה ממשיכי' לאור א"ס שיאיר ויתלבש בחכמה והיינו שישרה בחכמה שבתורה וכמ"ש אלה המצות אשר יעשה אותם האדם וחי בה"ם פי' וחי שממשיך מבחי' אור א"ס חי החיים להיו' שורה ומתגלה בתורה ומצות וזהו פי' וחי' בה"ם כי הרי בהם דוקא ניכר הארת חי החיים משום דמצד עצמותו ומהותו הרי לית מחשבה תפיס' ביי' כלל כנ"ל והיינו ג"כ מה שאמרו ז"ל ע"פ ועשיתם את"ם כאילו עשאונ"י פי' עשאונ"י להיות בבחי' התלבשו' בחכמה שהוא בחי' התלבשו' האור בכלי דרך כלל ודרך פרט היינו ע"י קיום רמ"ח מ"ע שנקראין רמ"ח איברי' דמלכא כמ"ש במ"א וד"ל.

וזהו כל הנק' בשמי לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, פי' כל הנק' בשמי היינו בחי' כללו' נ"י ששרשם בעצמו' אור א"ס ב"ה כמ"ש בנים אתם לה' כו' כמשל הבן ששרשו ממות האב כו' וכמארז"ל ישראל עלה במחשבה כו' אלא שנקראו ונמשכו למטה בבחי' שמ"י שהוא שם הוי' הכולל כל ההשתלשלו' יו"ד באצ"ו כו' והיינו פי' הנקרא' בשמ"י כו' וירידתם זה הוא לכבודי פי' לכבודי אין כבוד אלא תורה לפי שכבוד' לשון לבוש וכמו ר' יוחנן קארי למאנ"י מכבודתא כו' וכתיב בתורה עוטה אור כשלמה שהאור שבתורה בחי' לבושו של הקדב"ה שנתעטף בה כשלמה עד"מ מלך ב"ו שאין רואין אותו כשהוא ערום מבלי לבוש אלא ע"י לבושים שהוא לבוש וגם הנה אין דרכו של מלך להלביש א"ע אלא עבדיו מלבישי' אותו כו' כך כללו' נ"י מלבישי' למלך מלכי המלכ"ה הקדב"ה בלבוש מלכו' שהוא בחי' אור דתורה שנק' לבוש כנ"ל ובלתי אור לבוש דתורה לא היה נודע ומושג כלל בנאצלי' ונבראי' כו' והלבשה זאת ע"י ישראל דוקא דהיינו כל הנק' בשמ"י לכבוד"י כבוד"ו העצמי שהוא לבוש דתורה שנא' בה עוטה אור כשלמה כו' לכך בראתיו כו' וד"ל. וזהו ג"כ פי' ודברת במ לשון הנהגה והמשכה כמו ידבר עמים כו' והיינו לחבר אור א"ס בלבוש שלו שהוא בחי' אור דתורה כנ"ל והיינו שאמר והיו הדברים האלה אשר אנכ"י מצוך פי' אנכ"י מי שאנכי דלית מחשבה תפיס' ביי' כו' מצוך היום לשון צוותא והתחברו' שיתחבר ויתלבש בתורה ע"י ישראל כנ"ל וזהו פי' מארז"ל עוסק בתורה לשמ"ה ולא אמרו לשמו מפני שזהו לשם התורה לחבר אור א"ס ב"ה כנ"ל וד"ל.

והנה מאין יהי' הכח הזה לישראל לחבר אור א"ס דלית מחשבה תפיס' ביי' בתורה כו' הנה לזה הקדים מצות האהבה והדביקו' בה' בק"ש למצות הלימוד בתורה כמ"ש ואהבת את ה' כו' ואח"כ ודברת במ כו' כי האהבה במס"נ באחד קדמה למצות ת"ת וע"כ התפלה קדמה לתורה שהרי האו' אין לי אלא תורה בלא תפלה אפי' תורה אין לו כו' וענין מס"נ בואהבת כו' היינו רק בחי' ביטול רצון בלבד כמ"ש אליך ה' נפשי אשא פי' נפשי היינו ביטול הרצון ולא כמו שסוברי' העולם שהאהבה היא בהתלהבו' רשפי אש ברעש

דוקא אלא גם בלתי התלהבו' אם מוסר נפשו דהיינו כל רצונו שלא להיו' יש
 ודבר ברצונו' זרו' בלתי לה' לבדו וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו'
 כי פי' אהבה לשון אבה בלבד והה"א נוספת כשהיא באה בהתלהבות הלב כו'
 וד"ל והיינו כאשר מתבונן בנפשו שכל העולמו' בטילים כאין נגדו וכולא
 קמי' כלא חשיבי וכמ"ש לך ה' הגדולה פי' גם בחי' הגדולה היא מדת
 ההתפשטו' אור ושפע להחיו' עולמו' עד אין שיעור וכמארו"ל אימתי גדול
 בעיר אלקינו דוקא כשהוא מהו' רבבו' עולמו' מלאכי' ונשמו' כו' אזי נק'
 גדול וגם זה בבחי' הביטול לגבי עצמותו ית' כמ"ש לך ה' הגדולה לך בחי'
 הגדולה בטילה כו' משום דכולא קמי' כלא חשיבי כערך טפה בים אוקיינוס
 בלבד כו' ומה שנק' עיר אלקינו לפי שהתהוו' כל העולמות הן נמשכין
 מצרופי אותיו' דיבור העליון שבי' מאמר' וכמ"ש בס"י דהאותיו' נק' אבנים
 ה' אבנים בנות ק"ך בתים כו' וע"כ נמשל לעיר שאז נק' גדול דוקא כמ"ש
 ברוב עם הדרת מלך כי אין מלך בלא עם וכמ"ש במ"א וד"ל. ולזה הטעם
 תיקנו חז"ל שתיים לפניה לספר בשבחים שהאופני' וחיו' הקדש או' ברעש
 גדול כו' כי הנה צריך להתבונן באוי"ר של המלאכי' איך שהם או' קדוש
 וברוך כו' ובטילים ממציאותם לגבי אור האלקי המהו' אותם מאין ליש
 והיינו דבר ה' ורוח פיו כו' ומחמת זאת ההתבוננו' תתפעל נפש האדם גם
 היא באוי"ר כו' והגם ששרש הנשמו' גבוהו' הרבה מן המלאכי' כי ישראל
 עלה במחשבה עליונה שלמעלה מבחי' הדיבור ושרש מחצב התהוו' המלאכי'
 רק מבחי' הדיבור ורוח פיו כידוע עכ"ז בשביל התפעלות נפש הבהמיו' שהיא
 נפש החיוניו' הטבעי' שתסכים היא למס"נ באחד צריך להתבונן באוי"ר של
 המלאכי' ומשם ימשיך אוי"ר לנפשו הטבעיו' ג"כ כי הנפש הבהמיו' שרשה
 למעלה מקבלת מבחי' פני שור פני נשר כו' מרכבה דעשי' וזהו ונתתי עשב
 בשדך לבהמתך פי' מלאכי' דעשי' כמו האופנים כו' נק' עשב כמ"ש בזוהר
 ע"פ ועשי' לעבודת האדם וכמ"ש במ"א ומשם נמשך שפע וחיו' לבהמתך
 שהוא בחי' נפש הבהמיו' שבאדם וכמ"ש במ"א באריכות וד"ל.

וזהו בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, בראתיו היינו בחי' השכל כי ג' אלה בי"ע
 היינו בחי' מחשבה דו"מ ג' לבושי' כו' והנה השכל והמחשבה נמצאת
 בבחי' יש מאין וכמ"ש והחכמה מאין תמצא וע"כ נק' בריאה כי פי' בריאה
 הוא בבחי' יש מאין בבחי' התחדשות לגמרי ע"ד שאנו רואין שהתהוו' השכל
 מלמעלה מן השכל הוא התהוות יש מאין בהתחדשו' לגמרי אבל בחי' הדיבור
 נק' יצירה והתהוותו בא בבחי' יש מיש ולא בבחי' יש מאין כמו הבריאה כי
 פי' יצירה לשון צורה כמו צורה שעושי' בגולם הכלי שהוא רק בחי' גילוי
 חומר הכלי ע"י זאת הצורה כך בחי' הדיבור אינו אלא גילוי מצפון העלם
 המחשבה בבחי' יש מיש ולא יש התחדשו' לגמרי בזה כו' אף עשיתיו הוא
 בחי' המעשה של המצות עד"מ מלך ב"ו שאין נראה מלכותו על עמו אלא
 כששומרי' מצוותיו ולא ישנו תפקידו והוא עיקר בחי' לבוש מלכות שלו כך
 בקיום המצו' נא' ה' מלך גיאו' לבי"ש שע"ז מתגלה וניכר מלכותו ית' ונק'

לבוש מלכותו ודוקא בקבלת עול מ"ש כמ"ש שום תשים עליך מלך וע"ד
 מארז"ל אל יאמר אדם אי אפשי בבשר חזיר אלא אפשי אבל אבי שבשמים
 גזר עלי כו' וד"ל וג' מדרגו' אלה ב"ע היינו בחי' התורה שנק' בריאה בחי'
 יש מאין כמ"ש והחכמה מאין כו' והיינו לכבודי בראתי כו' ואח"כ הקריאה
 בדיבור בד"ת הוא רק בחי' התגלו' בלבד ונק' יצירה כנ"ל וכמ"כ ענין
 התפלה שמחבר אור א"ס בתורה כנ"ל בכל זה נא' בראתי יצרתי אבל אף
 עשיתי י אף זה הפסיק הענין להורות כי בקבלת עול מ"ש הרי נעוץ סופן
 בתחלתן למעלה גם מבחי' החכמה כו' וד"ל והנה אנו או' ויחד לבבינו כו' ב'
 לבבות בחי' פנימי' הלב ובחי' חיצוניו' הלב פ"י פנימי' הלב היינו בחי'
 רעותא דלבא מעומקא דלבא שבא מצד בחי' התקשרו' הנפש האלקי' להיותה
 חלק אלוה ממש ברא כרעא דאבוה כו' וכמו שאנו או' ה' אלקינו אלקינו
 שלנו דוקא מטעם זה ולאבהה זו שבבחי' עצמיות א"צ להתבוננו' כ"כ
 בהרחבה כי עולה מאליה בבחי' הביטול כנר בפני האבוקה כו' אך בחי'
 חיצוניו' הלב היינו בחי' האהבה שנולדה מצד ההתבוננו' כדי להפוך גם
 לנפש הבהמיו' המסתרת ומחשכת כו' וז"ש ומלתם את ערלת לבבכם פ'
 ערלה הוא בחי' ההסתרה שהגוף מסתיר על הניצוץ האלקי וצריך להעביר
 הערלה הזאת ע"י העמקת ההתבוננו' בגדולת הבורא עד שתתפעל גם הנפש
 הטבעיו' ותסכים גם היא במס"נ כנ"ל בענין שתיים לפניה כו' וז"ש רוממות
 א"ל בגרונם כדי להיות' חרב פיפיו' לעשו' נקמה בגוים כו' להפוך הרע
 שבגוף לטוב כו' ולעתיד כתי' ומל ה' כו' ועכשיו צריך האדם למול ערלת
 לבבו ואז יהי' יחוד ב' לבבו' כא' וזהו פ"י ויחד לבבינו כו' וזהו בכל השנה
 אבל בעי"ת העיקר הוא בבחי' פנימי' הלב הנ"ל וכמו שאו' בעי"ת ממעמקים
 קראתיך פ"י מעומקא דלבא ואו' בקשו פניי בחי' פנימי' הלב ובאתדלית זו
 אתדל"ע ג"כ כמים הפנים כו' את פנייך ה' אבקש מבחי' הפנימי' דהיינו בחי'
 סובב כ"ע שנק' בחי' פנימי' לגבי בחי' ממלא כ"ע שהוא רק בחי' חיצוניו'
 כמו מבחי' הדיבור ד" מאמר' שהדיבור נבדל כו' וד"ל ומ"ש עוד אל תסתיר
 פניך ממני ואל תט באף עבדך כו' כי הנה בבחי' חיצוניו' בהסתר פנים של
 בחי' בן שהוא פנימי' הלב כנ"ל נק' בחי' עב"ד שלמטה מבחי' בן כמ"ש
 בזוהר והנה יש ב' מיני עבד א' עבד זה שלמטה מבחי' בן כמ"ש כי לי בני
 עבדי"ם ביראה שהוא למטה מבחי' עצמיו' האהבה הנ"ל כמו אברהם אוהבי
 כו' והיינו בחי' קבלת עול בלבד בלי טעם ושכל כו' כעבד לאדונו שעושה
 רק בעול מפני היראה חיצוניו' והוא בחי' מעשה המצו' בקבלת עול מ"ש כמו
 אבי שבשמים גזר עלי כנ"ל והעבד הב' הוא למעלה גם מבחי' בן והוא כמו
 משה עבדי דוד עבדי שהוא בחי' ביטול במציאו' למעלה מהתפעלו' האהבה
 שיש מי שמתפעל כו' וזהו שאמר אל תסתיר פנייך בחי' פנימי' ואל תט באף
 עבדיך בבחי' עבד שהוא למטה מבחי' בן כמו ענין א"ף עשיתי הנ"ל בקבלת
 עול בלבד אלא יהי' עילוי בחי' עבד זה בבחי' עבד שלמעלה מבחי' בן
 וכמארז"ל נאם הגבר הוקם על הקים עולה של תורה כו' והיינו ג"כ פ"י א"ף
 עשיתי דאף זה הפסיק הענין להורו' על בחי' קבלת מ"ש בעול ששרשו

בבחי' ביטול המציאות שלמעלה מבחי' בן כי נעוץ סופן בתחלתו ותחלתו בסופן כו' (וכמ"ש במ"א בענין הפסוק החפץ לה' בעולות כו' כ"א שמוע ולהקשיב כו') וד"ל.

וזהו האזינו השמים ואדברה כו' שהתורה הנק' שמי"ם שם מי"ם היא עדות לישראל וכמ"ש ויקם עדו"ת ביעקב ונק' לוחו' העדו"ת כו' מטעם הנ"ל וכמ"ש לכבודי בראתיו כו' שהוא התורה שנק' בריאה כנ"ל ואף עשיתיו בקבלת עול מ"ש במצות וזהו ותשמע הארץ שהוא בחי' תורה שבע"פ מל' קרינו לה כו' וד"ל. יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי, דהנה יש שני מדרגות בתורה הא' תורה המביאה לידי מעשה והיינו ללמוד תלמוד שמביא לידי מעשה לידע כל דיניו והלכו' הצריכו' לידע לענין מעשה כמו הלכו' תפילין וציצית וסוכה וכיוצא בהן ואם לא ילמוד לא ידע איך לעשות המצות כו' ומצות ידיעת הדינין לענין מעשה א"צ לדיבור אלא סגי במחשבה ובהרהור בלבד רק שיחקק בזכרון מוחו ולבו וע"ז נא' והגית בו יומם ולילה בהגיון כו' והנה בחי' זו נק' מטר עד"מ הגשם שיורד מן השמים דכתיב כאשר ירד הגשם מן השמים ושמה לא ישוב כ"א עשה אשר חפצתי כו' כן דברי אשר יצא מפי לא ישוב ריקם כו' פי' בגשם אמר והרוה את הארץ והולידה והצמיחה ונתן לחם לאוכל כו' וכמ"כ דברי אשר יצא מפי כו' שהוא התורה שנא' ודברתי אשר שמתי בפיו כו' לא ישוב ריקם כו' אלא ירוה את הארץ שהן כניי שילידו ויצמיחו אוי"ר בתפלה כי התורה נק' עון כמ"ש ה' עון לעמו יתן כו' ונותנת כח ועוז לכנ"י להיות להם בחי' פנימי' הלב או חיצוניו' הלב בתפלה ועד"מ הפירו' והתבואה שצומחין מן הגשם מוסיפי' כח ונכלל באחד כך עון וכח זה שע"י לימוד התורה מוליד ומצמיח אוי"ר באדם למסור נפשו באחד ונכלל באחד וה"ז כמו בחי' אכילה כו' וז"ש אכלתי יערי כו' והיינו שהתורה נק' לח"ם וזהו כמ"ש ונתן לחם לאוכל כו' ועד"מ קודם שימטירו העבים יהי' קולו' וברקים ברעש ורעם כו' כך בתפלה הוא בחי' הרע"ש כו' כמ"ש צעק לבם ויצעקו אל ה' ברעש ואח"כ בלימוד התורה אחרי התפלה הוא בחי' ירידת הגש"ם כמ"ש כן דברתי כו' וזהו יערוף כמט"ר לקחי פי' ע"י בחי' תורה זו שנק' מט"ר בזה יש התקשרו' לאור א"ס בכנ"י והיינו לקחי' שלוקח"ים אותי כבי' כו' וד"ל.

וכל זה ע"י בחי' אתדלית כמו הגשם שיורד ע"י סיבת העלא' האידי"ם כמ"ש ואד יעלה מהארץ כו' בקולות וברקים כו' וכמ"כ ע"י התפלה באוי"ר יבא לבחי' תורה הנ"ל אבל בחי' הט"ל היינו שיורד מעצמו בלי אתדלית כלל והיינו בחי' מדרגה הב' בתורה שאינו בשביל ידיעה איך לעשו' המצות אלא מצוה לקרוא כדיבור דוקא כל התורה כולה מקרא משנה כו' גם שלא ידע מזה איך לעשו' וע"ז נא' לא ימיש ספר התורה הזה מפיו כו' וכיוצא בו ומאחר שאין זה תלוי באתלד"ת אין בו שינוי לעולם וע"כ אינו פוסק כמו שאמרו הטל אינו פוסק והגשם לפעמי' יפסוק והיינו שארז"ל כנ"י

שאלה שלא כהוגן ויבא כגש"ם לנו כו' והקדב"ה השיבה כהוגן אהי' כט"ל לישראל שאינו פוסק מפני שאינו תלוי באתדל"ת להיותו מאד נעלה שאין אתדל"ת מגיע לשם כלל וזהו תז"ל כט"ל אמרתי מצד עצמו המאציל בלי אתדל"ת כו' וד"ל. והנה לעוצם מעלת התורה הנ"ל שנק' ט"ל לא תוכל לבא למטה בבחי' גילוי גמור אלא בבחי' העלם ומקיף בלבד כמו הטל שאינו מורגש כגשם כו' וזהו מ"ש כי יצפנני בסוכה כו' שהן ז' ימי הסוכו' שנמשך בבחי' מקיפים בסכך כידוע בפ"י וסוכה ה' לצל יומ"ם פ"י לצל ולהסתר על בחי' אור יומ"ם שהוא בחי' התורה הנ"ל וד"ל ומ"ש כטל אמרתי דוקא כמ"ש תען לשוני אמרתך בבחי' הביטול כעונה אחר הקורא וכמ"ש במ"א בפ"י ודבר"י אשר שמתי כו' וכמרז"ל מה להלן באימ"ה כו' מה להלן ממש כי הן דבריו ממש וזהו אחת שאלתי כו' פ"י אחת * הוא בחי' יחודא תתא' ובחי' יחודא עילאה נק' אח"ד וכשיח"ת מקבל מיח"ע הן כמו יחוד דכר ונוק' והיינו כשכנ"י נק' אח"ת ומקבלת מאח"ד והיינו פ"י אחת היא יונתי כו' וזהו אח"ת שאלתי כו' ואח"כ מקבלת ז' מקיפים בז' ימי הסוכו' וז"ש לחזו' בנועם ה' כו' כי יצפנני בסוכה כו' וזהו פ"י אחת ואחת כו' עד אחת ושבע פ"י אח"ת כנ"י וכשכנ"י מקבלת מז' רועים בז' ימי הסוכו' שהן בחי' ז' מקיפי' והיינו פ"י אח"ת ושבע' והוא כענין המשכת הט"ל כמ"ש אהי' כט"ל וזהו * תזל כט"ל אמרתי כמרז"ל הקדב"ה השיבה כהוגן כו' וכנ"ל וד"ל.

בעזרה

להבין שרשי הדברים הנ"ל. הנה להבין שרש ענין ואעידה במ את השמים והארץ כו' תחלה יש להקדים ענין מאמרם ז"ל דתלמוד גדול שמביא לידי מעשה וגם אמרו דמצות ת"ת כנגד כולם ולכאורה סתרי אהדדי דטעם שמביא לידי מעשה מורה על היות מעלת התורה רק בסיבת המעשה ונמצא מעשה גדול מתלמוד ולמה אמר דת"ת כנגד כולם וגם אנו רואים כן בחכמה שבתורה שהיא מקור למצות שהרי טעמי המצות כולן אינן אלא עפ"י חכמה שבתורה ולכך נק' תורה לשון הוראה כמ"ש להבדיל בין הקדש כו'. והנה יובן כל זה בהקדים ענין מ"ש בג"ע לעבד"ה ולשמרה והיינו ברמ"ח מ"ע להוסיף אור וזהו לעבדה ולשמרה בשס"ה ל"ת כו' וזהו פ"י העוסק בתורה לשמה ולא אמר לשמו אלא ר"ל לשמה לשם התורה עצמה כי ממשיך בחי' תוס' גילוי אור א"ס בתורה וביאור הענין הנה ידוע המאמר דאורייתא מחכמה עילאה נפק' וידוע הפ"י דחכמ"ה שהוא כח מ"ה מבחי' אי"ן כמ"ש והחכמה מאי"ן תמצא ולכך נמשלה אור החכמ"ה למים כמו הענין הידוע

בכונות המקוה בד' יודיין דשם ע"ב כו' כמו המים שאין להן גוון בעצם רק שמשנתה אופן המראה שלהם לפי אופן הכלי כו' כך בחי' החכמ"ה הוא בחי' כח היולי בלבד דהיינו למעלה עדיין מבחי' השגה והבנה בגילוי ובהתחלקות דברים אלא היא רק בבחי' ההעלם וכשבא לידי גילוי בנינה בהשגה ה"ז כמו המשכת י"ש מאיין כמבואר במ"א וכך כל תורה שבכתב שהיא בבחי' יסוד אבא כמ"ש בזוהר בענין ספר וסיפור כו' אינה אלא בבחי' ההעלם כדמיון שכל הנעלם דחכמ"ה כח ההיולי כו' וע"כ כל התורה היא רק סיפורי מעשיות בעלמא בלתי נודע ענינם בגילוי השגה כלל וגם כל הפרשיות שנאמר בהן דינין הרבה אינם מושגים ומבוארים כלל איך ומה כמו בפ' כל הבכור כו' וכמו ארבעים יכנו כו' וכידוע בדרשות רז"ל שהן המפרשים ומבארים היטב איך ומה לעשות בבירור כל מצוה ומצוה והוא הנק' תורה שבע"פ שהיא בבחי' בינ"ה כידוע והיינו כדמיון בחי' ההשגה והבנה בגילוי גמור כו' ובוה מתורץ תמיהת הרמב"ן במה שכל התורה שבכתב באה בדרך סיפור מעשה בלבד וגם ימצא בה כמה פרשיות שלא נודע אם נאמרו לבנ"י כי לא אמר רק וידבר ה' אל משה ולא הזכיר שאמרה אל בני' ובהיפוך יש ג"כ שנא' לבנ"י מפי משה כמ"ש וידבר משה אל בני' ולא אמר שדיבר ה' אל משה שיאמר דבר זה לבנ"י וכיוצא בהנה רבות והכל מפני שהיא בבחי' ההעלם דחכמה עילא' והיינו שאמר אוריית' מח"ע נפקת כו' וכנ"ל וד"ל וזהו שנמשלה למים כי החכמה היא מקור החסדים כמ"ש בע"ח דאור אבא מקור כל החסדי' וכמ"ש והחכמ"ה תחי' כו' ולכך מי המקוה מטהר טמאים כי החכמ"ה מקור כל הברורים להיותה בחי' כח ההיולי דוקא כנ"ל וד"ל.

והנה אמרו ז"ל העוסק בתורה טל תורה מחייהו כמ"ש כי טל אורות טלך כו' והוא טל שעתיד להחיות בו המתים כידוע. ולהבין זה הנה תחלה יש להבין בגוף ענין העוה"ב שאין בו אכילה ושתי' רק נשמות הצדיקי' נהנין מזיו השכינה כו' דלכאורה יפלא האיך יתכן שתוכל הנשמה בעודנה בגוף לאחר התחייה ליהנות מזיו השכינה הלא זיו השכינה היינו בחי' מל' דאצי' כנודע שבמדה זאת יש גילוי אור א"ס ממש כו' והנשמה בהתלבשותה בחומר גופני הרי היא מקבלת אור וחיות גשמי מאד כמו מזון לחם הגשמי שבא ונמשך שרשו מבחי' מדרגה היותר תחתונה שבעולם העשי' אחר ריבוי רבבו' צמצומי' מבחי' המל' כנודע וא"כ איך יש ערך ויחוס בזה לומר שתוכל ליהנו' מזיו המל' להיות' לה לאור וחיות כו'. אך הנה הענין הוא משום דכל עיקר עבודת האדם בעוה"ז הגשמי אינו אלא להוסיף אור באצי' מלמעלה דהיינו מעצמות אור א"ס כו' כי כל ההשתלשלו' באה מתחלה רק במדה קצובה אור וכלי כו' ולהמשיך בחי' תוס' אור צריך להמשיך ממקור הראשון שאין למעלה הימנו והוא בחי' עצמו' הא"ס שלמעלה מכל ההשתלשלו' ואזי בהגיע תוס' אור בע"ס דאצי' עד בחי' מל' דאצי' אח"כ בא ג"כ תוס' אור בבי"ע והיינו ליהנות מזיו השכינה גם לבעלי גבול כמו נשמו' שבגופים חומריים כי סיבת תוס' זה למטה בבי"ע ממילא הוא בא כאשר בא למעלה

באצי' כמשל החבית בהיותה מלאה על גדותיה יתרבו הרקותיה לכלים שתחתיה לפי ערך מילואה כו' או כמשל הדיבור של הרב לתלמידיו כשמתמלא כח שכלו ביותר כן לפי ערך ישפיע בדיבור בהרחבה יותר ובכל זה מתורץ קושיא הנ"ל דגם בגוף יוכל לקבל האור לעתיד מבחי' מל' אחר שניתוסף האור בתוס' מרובה למעלה באצי' ממילא יגיע ערך התוס' לכל הנבראי' עד למטה מטה כו' עד שגם נשמה בגוף תוכל לקבל גם היא כו' וד"ל. ואמנם כל זה התוס' אינו בא למעלה ולמטה כיא בסיבת עסק התורה והמצות בעוה"ז שהוא שרש למעלה להיות בחי' תוס' אור עי"ז כנ"ל וזהו פי' לעבדי' להוסיף אור גם בגי' דבריא' ממילא וכנ"ל והיינו מאמר רז"ל העוסק בתורה טל תורה מחייהו פי' בחי' תוס' אור זה נתלבש בלבוש גשמי כמו טל והוא למעלה באמת מכל בחי' ההשתלשלו' גם מבחי' החכמיה שבתורה ונק' ט"ל תורה וכמ"ש תז"ל כט"ל אמרתי כו' ולפי שאור א"ס ממש הוא ע"כ אמר לשון לשמיה לשם התורה כי ממשיך תוס' אור א"ס זה שלפני ההשתלשלו' בתורה והתורה עצמה נק' מים כנ"ל אבל מקור אור דתורה נק' טל תורה להעוסק עכשיו בתורה יזכה להנות מבחי' ט"ל תורה לעתיד וד"ל.

ומעתה יש להבין מהיכן נמצא בחי' תוס' אור זה אחר שלא בא סדר ההשתלשלו' רק במדה עפ"י מאמר קו המדה כנודע. אך הענין הוא מובן בהקדים ענין בחי' מל' דא"ס דהנה אמרו ז"ל קודם שנברא העולם הי' הוא ושמו בלבד פי' שמ"ו הוא בחי' גילוי אור עצמותו ית' כמשל השם של אדם כידוע ומבואר במ"א וכמו שעצמותו פשוט בתכלית האחדו' הפשוטה כך בחי' גילוי אורו נק' או"ר א"ס וזהו הי' הו"א ושמו בלבד וא"כ לא הי' משתלשל אור מציאת פרטית כמו עולם האצי' ועולם הבריא' כו' אשר לזאת הוכרח להיות בחי' צמצום והעלם בגילוי אור זה הפשוט והוא הנק' מקום פנוי וחלל ריקן כמ"ש בהתחלת ס' העי"ח ואח"כ נמשך בחי' קו דק ממנו נמשך מקור לאצי' וגם זאת ע"י בחי' הפרסא המבדלת בין עצמות המאציל לנאצלים כידוע וגם בין בחי' כת"ר לחכמ' יש בחי' פרסא כו' עד בחי' מל' דאצי' שהיא נק' בחי' פרסא בכלל להבדיל בין בחי' האצי' להבריא' המוגבלת יש מאין כי באצי' אמרו דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד פי' גם בחי' הכלים שנק' גרמוהי חד בבחי' א"ס משא"כ בבריא' כו' וכמבואר כל זה במ"א ועד"ז יש עוד בחי' פרסא להעלים אור מבריא' ליצי' ומיצי' לעשי' כי כל ירידת אור ממדרגה למדרגה א"א להיות בלתי אמצעות בחי' פרסא ומסך להעלים האור כידוע עד שבסיבת ריבוי בחי' הפרסו' והמסכים נמצא למטה בירידת המדרגה עוה"ז השפל הגשמי שהוא לגמרי בבחי' הפירוד יש ודבר בפ"ע כו' וד"ל. והנה מובן מכל זה דעכ"פ בחי' מל' דא"ס הוא שרש הראשון לכל ההשתלשלות דאבי"ע וז"ש מלכות"ך מלכו' כ"ע מלכות"ך לנוכח היינו בחי' מל' דא"ס כנודע שהוא מקור כל מלכו' של כל עולם כנ"ל ואמנם הנה בחי' מל' דא"ס אחר שאינו אלא בחי' אור וגילוי העלם העצמות הרי בחי' עצמותו ומהותו ית' נק' בחי' מאור לגבי זה האור שהוא למעלה הרבה מבחי' הגילוי

אור כדמיון הידוע מערך זיו השמש לגבי גופו של מאור השמש כו' והנה כאשר צריך להיות בחי' תוס' אור בסדרי ההשתלשלו' דאבי"ע הרי בהכרח שיבא סיבת זה מבחי' עצמותו ית' כי בחי' האור הזה הנק' מל' דא"ס הוא אשר בא להאיר במדה קצובה אחר הצמצום הנ"ל וכדי שיאיר בתוס' אזי בחי' תוס' זה נמשך מעצמות המאור דוקא כדמיון שלהבת גדולה כל שתגדל בעצמה יותר תתפשט אורה בתוס' יותר כו' וע"ז אנו מבקשי' גלה ככו"ד מלכות"ך עלינו כו' לעתיד כי עי"ז בא בחי' תוס' אור גם בבי"ע ממילא כנ"ל וד"ל. וזהו סיבת המשכת בחי' תוס' אור שבא מלמעלה מסדר הקצוב במאמר קו המדה. אך עדיין יש להבין לכאורה דהלא מבואר למעלה דסיבת בחי' תוס' זה יבא לעתיד ע"י עסק התורה והמצו' עכשיו ואיך אפשר שאדם ב"ג ותכלית יעורר לבחי' עצמות המאציל להאיר בתוס' אחר שאמרו בכמה מקומו' דעילת העילות לית מחשבה תפיסה ב' כלל לפי שעצמו' הא"ס אינו בגדר השגה כלל ובכל העולמו' לא מושג רק השגת מציאותו בלבד ולא השגת מהותו והיינו רק בבחי' גילוי אורו ולא בבחי' עצמותו ממש כו' וכידוע. והענין הוא כמבואר בר"מ דהגם דלית מחשבה תפיס' ב' דוקא במחשבה הוא דלית ב' תפיס' אבל ברעותא דלבא הוא נתפס גם בבחי' עצמותו ממש כו' ולכאורה ענין זה יפלא למה ישתנה בחי' רעותא דלבא מבחי' המחשבה להיות ע"י תפיס' אחר שנבחי' עצמותו אין שום תפיסה כלל כנ"ל. אך הנה להבין זה יש להקדים ענין אחד הידוע דיש ב' מדרגות באהבה הא' הנק' אהבה פנימי' והב' הנק' אהבה חיצוני' ונק' ג"כ בשם פנימי' הלב וחיצוניות הלב, אהבה חיצוני' היינו כאשר נולדה ההתפעלות בלב מצד ההתבוננות דוקא כמו בפסד"ז וברכו' יוצר אור ובק"ש שמ"ע ישראל כו' כשמתבונן בגדולת הבורא וכפי' שמ"ע לשון הבנה כנודע פרטי הכונות בפסוק שמ"ע ישראל כו' שמ"ע שם ע' והע' רבתי כי בחי' המל' עולה למעלה בבחי' ז"ת דבינה שנק' ע' רבתי שהן בחי' המדות שבשכל כמ"ש במ"א והוא בחי' יח"ע ואח"כ בשכמל"ו בחי' יחודא תתאה שהוא בחי' ההמשכה מלמעלה למטה מאצי' לבי"ע כנודע וכל זה הוא בחי' ההתבוננו' בבחי' ממלא וסובב כו' איך דכולא קמי' כלא כו' שעי"ז יבא להתפעלות האהבה באמרו ואהבת כו' וע"כ נקראת אור אהבה זאת אהבה חיצונית בחיצוני' הלב בלבד להיותה נובעת רק מן השכל שבמוחו בלבד ונאמת הרי אמרו דלית מחשבה תפיס' ב' כלל כנ"ל דהיינו בעצמותו אלא רק בבחי' מציאותו בלבד כנ"ל. אבל בחי' פנימית הלב היינו אהבה הפנימי' שלא תבא מהתבוננו' השכל אלא היא באה מלמעלה מן השכל והוא הנק' רעותא דלבא שבה ועל ידה יש בחי' תפיסה גם בעצמותו כמו שדקדק באמרו דוקא מחשבה לית ב' תפיס' כו' כנ"ל ושרש הדברים הנה ידוע דבחי' פנימי' הלב היינו בחי' התקשרות בבחי' עצמיות שהוא בא מבחי' יחידה שנפש דוקא כמו בחי' התקשרות הבן עם האב שאינו עפ"י טעם ודעת כלל וכלל אלא רק מצד שנמשכה נפש הבן ממוח האב מבחי' עצמותו ממש ונחשב כמוהו ממש כענין ברא כרעא דאבוה כו' וע"כ ודאי שיש יכולת בכח הבן מצד עצמיו'

התקשרותו לעורר את האב מבחי' עצמותו דוקא כו' וכך יובן למשכיל למעלה בהיות שנא' בנים אתם לה' כו' וכן בני בכורי כו' הרי ישראל נק' בן בכחי' התקשרו' עצמיו' והיינו בחי' רעותא דלבא שיש כמו טבע עצמיות בנפש האלקי' לידבק במקור חוצבה דהיינו בכחי' עצמיו' המאציל דוקא כמשל הבן שמעורר עצמות האב מטעם הניל והיינו למעלה מבחי' הטעם והשכל שהוא חו"ב דאצי' אלא בעילת העלות עצמו דוקא וזהו שאמרו דגם דלית מחשבה תפיס' ב' להיו' כי עצמו' המאציל גבוה הרכה גם מבחי' החכמה שרש כל השגו' אך מ"מ בבחי' רעותא דלבא להיותו אחוז וקשור בכחי' העצמיו' ע"כ נתפס בו גם מבחי' עצמות המאציל וד"ל. ובוה יובן מה שאמרו באד"ר דדוקא בחי' ז"א בעתיקא עצמו אחיד ותליא ולכאורה יפלא למה יהי' בחי' ז"א שהוא בחי' המדות גבוה בדבר זה גם מבחי' חו"ב מקור המדו' שהרי בחי' חכמ' דאצי' מקבל רק מבחי' מזל הח' דנוצר חסד שהוא נמשך מבחי' ח"ס דא"א ונק' חכמה שבכת"ר ובחי' בינה דאצי' מקבלת רק ממזל הי"ג כו' כידוע ובחי' ז"א שלמטה מהם מקבל מבחי' עתיקא עצמו שהוא בחי' כת"ר שבכת"ר בדרך הכללות כנודע. אמנם הענין הזה מובן עפ"י הנ"ל בהיות ששרש בחי' המדות דאצי' הנה הם בבחי' עצמו' המאציל שבכת"ר והוא הנק' בחי' עתיקא כי בחי' א"א שרש לנאצלי' ובחי' ע"י נחשב מבחי' אחרונה שבעצמות המאציל כידוע דלזה הטעם נק' הכת"ר בחי' ממוצע בין המאציל לנאצלים כמ"ש בע"ח והגם שבחי' המדות נולדו' רק מן השכל היינו דוקא בכחי' התגלות שלהם בלבד הוא שמתגליו' מחו"ב כו' אבל בשרש עצם מציאותם המה אחוזים וקשורים בבחי' עצמו' הכת"ר כדמיון בחי' המדות שבלב האדם התחתון כנ"ל שבחי' רעותא דלבא דוקא אחוז וקשור בכחי' עצמיו' בבחי' יחידה שכנפש כמו התקשרו' הבן עם האב כנ"ל וכך למעלה בבחי' המדות דאצי' שנק' ישראל דלעילא שנק' בן ג"כ ברא בוכרא כמ"ש בני בכורי ישראל כו' וע"כ בבחי' ז"א דוקא אמרו דבעתיקא עצמו אחיד ותליא שהוא בחי' כת"ר שבכת"ר כי הגם דלית מחשבה דחכמ' תפיס' בעילת העלות אבל בבחי' נקודת הלב הוא נתפס מטעם הנ"ל וד"ל. וכדוגמא זו דבחי' נקודה פנימי' הלב הנ"ל הי' בזמן מ"ת כשאמרו ישראל נעשה ונשמע ואמרו ז"ל אמר הקדב"ה מי גילה לבני רז זה כו' כי השמיעה באה בטעם ודעת דוקא אבל הם הקדימו נעשה לנשמע כי הי' פנימי' הלב שלהם קשור בבחי' עצמיו' כנ"ל שהוא למעלה מן הטעם וע"כ אמרו נעשה כל מה שנשמע למעלה מן הטעם וע"כ אתדל"ת שלהם גרם אתדל"ע ג"כ בבחי' עצמו' הכת"ר שלמעלה גם מבחי' חכמה שבכת"ר הנק' ח"ס והיינו באמרן אנכי ה' אנכי מי שאנכי דלא ידע לי' בר איהו כו' ונק' רדל"א כי לית מחשבה תפיס' ב' כנ"ל וד"ל.

ואחר כל הנ"ל יובן שרש ענין ההפרש בין תורה ומצות ומה שאמרן דתלמוד גדול מפני שמביא לידי מעשה כו'. כי הנה מבואר מכל הנ"ל דבחי' תוס' אור באבי"ע בא ע"י האדם הגם שהוא ב"ג ותכלית אבל

להיות שרש נשמתו מבחי' ז"א דבעתיקא עצמו אחיד ותליא והיינו דוקא בבחי' רעותא דלבא שלמעלה גם מבחי' ח"ס שנק' טעם כמוס כו' וכנ"ל וזהו מ"ש אם ישים אליו לבו אליו ולא למדותיו דהיינו לבחי' עצמות המאצי דוקא וזהו בבחי' רעותא דלבא בחי' פנימי' הלב אזי ממילא יהי' אתדל"ע ג"כ בבחי' אור עצמותו והיינו רוחו ונשמתו אליו יאסוף מלמעלה למטה כמאמר רוח אייתי רוח ואמשיך רוח כו' וכידוע וד"ל. והנה בחי' רעותא דלבא בחי' פנימי' הלב הנ"ל היינו בק"ש וש"ע במס"נ באחד כידוע ומעלתו גבוה גם מבחי' אור חכמה שבתורה שהרי שרש התורה הוא רק מבחי' ח"ס דא"א ונקרא נובלוית חכמ"ה של מעלה כידוע אבל בחי' פנימי' הלב הנ"ל הרי שרשו בבחי' כת"ר שבכת"ר שלמעלה גם מבחי' ח"ס כנ"ל באריכות וא"כ בחי' פנימי' הלב מגיע שרשו למעלה להיות ממנו בחי' המשכת תוס' אור גם באור דתורה וכמ"ש והחכמ' מאין תמצא כו' ונמצא מובן מכל הנ"ל דג' מדרגות יש כאן זו למעלה מזו הא' שרש בחי' רעותא דלבא הנ"ל שהוא בבחי' כת"ר שבכת"ר והב' בחי' שרש אור דתורה והג' שרש בחי' חיצוניו' הלב שנולדה מצד ההתכוננו' דח"ב כו' כנ"ל וזהו שאמרו דעוסק בתורה ט"ל תור"ה מחייהו שהוא בחי' טלא דבדולחא דנטיף מעתיקא עצמו וזה נמשך ע"י בחי' רעותא דלבא הנ"ל שהוא מקור לתורה להוסיף בה אור וזהו פי' עוסק בתורה לשמה לשם התור"ה כנ"ל אבל בחי' חיצוניו' הלב שנולד מן השכל למטה הוא במדרגה מאור דתורה וד"ל, וזהו ענין סדר התפלה מתחלה בפסד"ז עד ק"ש בחי' חיצוניו' הלב הנ"ל שעי' ההתכוננו' במושכלות רבות כמו בשירות המלאכי' וכו' וכל זה להפוך הנפש השכלית דנוג"ה שתסכים גם היא ולא תסתיר על בחי' רעותא דלבא הנ"ל שבניצוץ האלקי שהיא חלק אלוה כו' ויוכל לבא מן ההעלם לגילוי בק"ש וש"ע למסור נפשו באחד שהוא בחי' פנימי' הלב הנ"ל ואח"כ נמשך ע"י פנימי' הלב בחי' תוס' אור גם בתורה כנ"ל ותוס' אור זה בא מבחי' עצמות המאציל דוקא שלמעלה מן ההשתלשלו' מטעם הנ"ל במשל הבן כו' וד"ל וזהו מ"ש ודברת ב"ם בשבתך כו' במצות ת"ת אחר מצות מס"נ בפסוק ואהבת דוקא כי פי' ודברת בם היינו להמשיך בחי' תוס' אור הנ"ל כידוע פי' וידבר' לשון המשכה כו' ודוקא אחר מס"נ בבחי' פנימי' הלב מטעם הנ"ל וד"ל וטעם הוספת אור זה שצריך להיות בתורה דוקא הענין הוא כי התורה בחי' חכמתו ית' ולא אורחא דמלכא לאשתועיי במילי דהדיוטא אלא בדברי חכמה וז"ש ואשים דברי' בפ"ך דברי' דוקא שהוא בחי' תשב"כ בחי' אור אבא וראשית גילוי אור עצמו' המאציל הוא בחכמ"ה דוקא להיותה בבחי' כח מ"ה בלתי נתפס בבחי' יש ודבר כי אין אור א"ס שורה אלא בדבר שהוא בבחי' הביטול כו' כמבואר במ"א וזהו שנא' בתורה דוקא עוטה אור כשלמה שהוא אור דתורה שנק' בחי' לבוש ושלמה כמו בחי' כלי לאור א"ס ולכך נא' לכבודי בראתיו בחי' כבוד דתורה כמ"ש כבוד חכמים ינחלו כו' שהן ל"ב נתיבו' חכמה ובחי' כבוד זה נק' לבוש כמו שר"י קרא למאני' מכבודתיה כו' והיינו עוטה אור' כשלמה שהיא תחלת ההתלבשות להלביש לאור עצמו' א"ס ב"ה וכמ"ש

והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך אנכי מי שאנכי דלא ידע לי בר איהו כנ"ל וד"ל וזהו שרש ענין הנ"ל בפ"י האזינו השמי"ם ואדברה כו' וכן ואעידה בם השמי"ם כו' שהוא בחי' תשב"כ ותשב"פ שנק' עדות לישראל כמו בחי' העדות שמראה הענין ותוציאו לאור אמיתתו כך התורה שנמשלה למי"ם שאין להם גוון להיותה בחי' כח היולי דחכמה כנ"ל וע"י ישראל בבחי' פנימית הלב שלהם כנ"ל הרי נמשך בחי' תוס' אור בתורה ע"י שנראי' בה גוונים בגילוי אור בכלים מכלים שונים ונמצא התורה היא עדות על ישראל להורות על אמיתת שרשם בבחי' עצמות המאציל דוקא וז"ש האזינו השמי"ם שמי"ם אש ומי"ם שהוא אור דתורה כידוע וד"ל.

ובכל זה מובן שרש ענין שאמרו דתלמוד גדול כו' וכן אמרו ת"ת כנגד כולם מאחר שבחי' ראשית ההתלבשות דעצמות המאציל הוא בבחי' חכמה שבתורה וכמ"ש ודבר"ת בם כו' ותוס' אור הנ"ל באמצעו' אור דתורה הוא נמשך בכל העולמו' עד שנשמו' שבגופים ג"כ נהנין מזיו השכינה כמו בעוה"ב כנ"ל וד"ל. אמנם מעתה יש להבין טעם מה שאמרו דמעשה גדול עד שאין טעם למה שהתלמוד גדול אלא מפני שמביא לידי מעשה כו'.

ויש להקדים תחלה ביאור ענין הפסוק לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו כו'. דהנה פ"י כל הנקרא בשמ"י היינו ענין לשון נפעל שנקרא ונמשך בתו"ך שמ"י כי כך מורה לשון הנקרא בשמ"י ומורה הענין שבחי' שמ"י למטה ממי שנקרא ונמשך שם מלמעלה ושרש הדברים כי ישראל עלה במחשבה בבחי' עצמות המאציל דוקא כמ"ש בני בכורי ישראל כמשל הבן כו' כנ"ל וע"כ כדי להיות ישראל מתלבשי' בשמ"י שהוא שם הוי' שבאבי"ע יו"ד באצ"י היא בבריא' כו' הרי זה בחי' ירידה מגבוה לנמוך ולכך אמר כל הנקרא בשמי לשון נפעל כי בחי' שמ"י למטה משרש נשמו' ישראל והראי' לזה ממארו"ל שאמרו במי נמלך בנשמתן של צדיקים כו' הרי נשמו' הצדיקי' עלו במחשבה לפני ההשתלשלות דאבי"ע מאחר שנמלך בהן כו' וכל הנקרא בשמי לכבודי בראתיו פ"י מפני מה נקרא ונמשך בשמי כנ"ל להיות לכבודי כו' להיות לכבודי של עצמותו דוקא דהיינו בחי' כבוד דתורה שאין כבוד אלא תורה כנ"ל ונקראת כבודי דוקא להיותה בחי' ראשית ההתלבשות של עצמות המאציל ושני דברים צריך כאן הא' שיהי' ישראל דוקא נקראים בשמ"י להיותם מבחי' העצמות והב' שיהי' המשכתם בשביל כבודי דהיינו להמשיך בחי' תוס' אור בתורה כנ"ל וד"ל וזהו לכבודי בראתיו יצרתיו כו' פ"י הפרש שיש בין בריאה ליצירה הנה בחי' הבריאה נמשכה מאין ליש כי כל בריאה היא נבראת יש מאין דוקא כידוע אבל בחי' היצירה היא יש מיש כמו שמצייירין צורה בכלי גולם שאין כל חדש בציור זה רק שהחומר נחקק בדמות צורה וה"ז כמו התהוות יש מיש ולא יש מאין והדמיון בזה ידוע כמו הדיבור שנק' יצירה כי בא מהעלם המחשבה שאין התחדשות כלל בגוף אותיו הדיבור מכמו שהיו תחלה במחשבה אך בחי' אותיו השכל שבמחשבה באין בבחי' התחדשות לגמרי דהיינו בבחי' יש מאין כי בחכמה נא' והחכמה

מאי"ן תמצא הרי שהחכמה נבראת י"ש מאי"ן משא"כ בחי' בינה ומדות שמקבלי' הימנה המה באין בבחי' יש מיש כי העלם החכמה הוא שבא לידי גילוי בנינה כמו ממחשבה לדיבור וכן מן הבינה למדות כו' וזהו עיקר ההפרש בין תורה שבכתב לתשב"פ כי תשב"כ בבחי' חכמה בבחי' ההעלם והוא נמשך יש מאין מאור א"ס כמ"ש והחכמה מאי"ן כו' אבל תשב"פ אינה אלא בחי' גילוי ההעלם דתשב"כ לפרש ולבאר כל מצוה שכתובה בתשב"כ כדמיון בחי' יש מיש כו' והיינו להיותה בבחי' בינה כמ"ש בזוהר בענין ספר וסיפור כו' וכנ"ל והיינו פי' לכבודי' בראתי' תשב"כ יש מאין יצרתיו בחי' תשב"פ וכללותם נכלל בפ"י לכבודי' אלא שנחלקי' לב' מדרגות חו"ב העלם וגילוי כו' וד"ל, ופי' אף עשיתיו הנה אף זה הפסיק הענין כי פי' עשי' זאת קאי במעשה המצות שמדרגתם מובדלת ממדרגת התורה ולכך בראתי' יצרתיו סמכם זא"ז בלי הפסק אבל בין בריא' ויצ"י לעשי' הפסיק בתיבת א"ף כו' וד"ל ולהבין שרש ענין מעשה המצות הנה יש להקדים מ"ש שמואל לשאול החפץ לה' בעולות כו' כ"א שמוע מזבח טוב כו', כי הנה במעשה המצות יש ב' מדרגות הא' גוף מעשה המצוה שעושה מפני שאמר ונעשה רצונו בלבד דהיינו רק לקיים גזרת המלך בלתי נודע לו כונת טעם המצוה כלל ע"ד העבד שעושה מצות אדונו גם שלא ידע טעמה והב' בחי' הכונה שמכוין בטעם וסוד המצוה עפ"י אור התורה שנותנת טעם למצות וע"כ יש מ"ד בגמ' דמצות צריכו' כונה כו' ואמנם שמואל הוכיח לשאול שהמצוה בעשותה בלתי טעם וכונה רק כדי לקיים מצות המלך בלבד היא גבוהה ממצות הנעשו' בכונה ולכך אמר לו במצות מלחמת עמלק שלא הי' צריך להשגיח כאן בטעמה אלא רק לקיים גזרת המלך וז"ש החפץ לה' כו' כ"א שמוע ולהקשיב בלבד שזה גבוה הרבה מכוונת המצות ולהבין שרש הדברים הנה מבואר למעלה דשרש טעמי המצות שבתורה הוא רק מבחי' ח"ס דא"א שנק' טעם כמוס כו' אבל גוף מעשה המצוה בלתי טעם שרשה בבחי' כת"ר שבכת"ר שלמעלה מבחי' ח"ס כו' וביאור הדברים הנה לכאורה בחי' כונת המצוה שמכוין בה איזה סוד נעלם גבוה מן גוף מעשה המצוה שהיא עשי' גשמית כמו המצוה לעשו' סוכה מסכך גשמי וכיוצא ולזה הטעם אמרו דת"ת כנגד כולם כי בחי' הטעמים של המצות מבוארים בתורה כנ"ל והמעשה של המצות נמשכת מן התורה ובדבר זה גדלה מעלת התורה על המצות במעשה גשמית אך באמת הנה מצד בחי' שרש של מעשה המצוה גבוה היא גם מבחי' הכונה והטעם שיש בה דהרי שרש כל בחי' הטעמים נמשכים מבחי' חכמה שבכת"ר הנק' ח"ס דאורי"י מח"ע זו נפקת ונק' טעם נעלם כמוס כי הכת"ר הוא בחי' הרצון העליון כידוע והחכמה שבו היינו בחי' הטעם לרצון והרצון אין בו טעם גלוי אלא טעם כמוס ונעלם כענין המאמר שתוק כך עלה במחשבה לפני וכמבואר במ"א וידוע דהכת"ר הוא שרש לכל המצות שהן רצונותיו ית' והוא בחי' תר"ך עמודי אור ובחי' ח"ס הוא בחי' הטעם הכמוס לרצון המצות אך בחי' כת"ר שבכת"ר שהוא בחי' גלגלתא דא"א למעלה הוא מבחי' ח"ס כמו עד"מ המוחין שבראש שעצם הגלגלת מקפת עליהם כו'

וכמ"ש במ"א באריכו' והנה שרש האמיתי לעצם מעשה המצוה שהוא עצם הרצון העליון שבה היינו דוקא בבחי' ארחי"ן דגלגלתא עצמה שנק' כת"ר שבכת"ר שהרי תרי"ג ארחין המה נמשכי' מבחי' החוורת"י כו' כמ"ש באד"ר ובחי' חוורת"י היינו בחי' כת"ר שבכתר כידוע וא"כ הרי מובן שבאמת בחי' גוף קיום מעשה המצוה דהיינו רק לקיים מצות המלך מפני שאמר ונעשה רצוני בלבד בלתי ידיעת והשגת הטעם מגיע שרשו למעלה בבחי' עצם רצון העליון שבבחי' גלגלתא כו' שנק' כת"ר שבכת"ר שלמעלה גם מבחי' ח"ס שהוא בחי' הטעם הכמוס לרצון אחר שעושה מעשה המצוה למעלה מן הטעם רק מחמת ציווי המלך כו' משא"כ כשעושה המצוה מצד הכוונה והטעם שבה אינו מגיע שרשו למעלה ג"כ רק בבחי' ח"ס דא"א שמשם מקור טעמי המצות כידוע והרי ידוע שבחי' אחרונה שבמאציל מאיר בפנימי' הכת"ר והוא כת"ר שבכת"ר ומבחי' ח"ס ולמטה נעשה בחי' ראש ושרש לנאצלים כידוע וא"כ שרש גוף המעשה המצוה מגיע שרשו בעצמות המאציל דוקא שלפני כל עיקר התחלת ההשתלשלו' כו' והיינו שאמר לו שמואל לשאול החפ"ץ לה' כו' פי' חפ"ץ הוא בחי' פנימי' הרצון שלמעלה גם מבחי' טעם הכמוס כו' כ"א שמוע ולהקשיב בלא טעם בזה מגיע לבחי' חפ"ץ העליון שהוא בחי' פנימי' הכת"ר כנ"ל וד"ל. ובכל זה מובן פי' אף עשיתי'ו דקאי במעשה המצות ששרש בחי' עצם המעשה מגיע למעלה בבחי' כת"ר שבכת"ר שלמעלה מבחי' ח"ס כנ"ל ע"כ הפסיק הענין בתיבת אף בין בריאה ויצי' לעשי' כי בחי' בריא' ויצי' היינו רק בבחי' ח"ס דא"א מקור התורה כי אורי"י מח"ע נפקת כנ"ל וד"ל.

והנה עם כל זה יובן ג"כ מ"ש דוד אל תט בא"ף עבד"ך דרמו בא"ף זה למ"ש א"ף עשיתיו דאף זה הפסיק הענין מטעם שהמעשה בשרשה גבוה מן הכוונה אך הנה הפסק זה יש לומר בו ג"כ מפני ענין ירידת המדרגה והמעלה כי לפעמי' יפסיק הענין מצד הבדל רוממות מדרגתו ולפעמי' יפסיק הענין מצד ירידת מדרגתו ממה שזכר קודם כנודע וא"כ לכאורה יש להבין בא"ף זה בענין ירידת המדרגה איך הוא הלא מבואר למעלה בהיפך ששרש המעשה בבחי' כת"ר שבכת"ר כו'. אך הנה יש להקדים, ענין ב' מיני עב"ד שנו' בווהר (ומבואר שם ג' מיני עבד אך כללותם ב' מדרגו') הא' בחי' עבד שלמטה מבחי' בן והב' עב"ד שלמעלה מבחי' בן כו' וביאור הדברים הנה בחי' עבד שלמטה מבחי' בן היינו מי שעובד עבודה שבלב בהתפעלות אוי"ר שבאין מצד ההתבוננו' בלבד וכמו שיש עבד גשמי שעובד מיראה שירא מפני אדונו ואימתו עליו תמיד ויש עבד שעובד מאהבה כו' וכמ"כ יש מלאכי' שעובדי' מיראה ויש שעובדים מאהבה כמו מחנה מיכאל ומחנה גבריאל כנודע וכל זה למטה מבחי' בן שבו אהבתו עצמית וטבעית כידוע אבל יש בחי' עבד שלמעלה שלמעלה גם מבחי' בן והוא העובד בבחי' ביטול המציאות מכל וכל כמו במשה שנא' בן

משה עבד"י כי להיותו מבחי' כח מ"ה דחכמ"ה וכמ"ש ונחנו מ"ה כו' והנה מבואר בר"מ שיש ד' מדרגות זא"ז דחילו ורחימו רחימו דחילו והענין הוא כי יראה תתאה כעבד מפני רבו ה"ז למטה גם מבחי' רחימו כמו אהבה שמצד השכל ולמעלה מרחימו זו רחימו דבן העצמית כו' ולמעלה גם מאהבת הבן הוא בחי' דחילו עילאה שנק' יראה עילא' ירא כוש"ת בבחי' ביטול במציאות לגמרי כו' וידוע בס"י דנעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן וא"כ יש שרש לדחילו תתאה בדחילו עילאה כי ירא' חיצוניו' מביאה לידי בחי' הביטול דירא' פנימי' וזהו שאמרו בדוד נאם הגבר הוק"ם ע"ל שהקים עולה של תורה כו' פי' הקים ורומם לבחי' עול של ירא' תתא' לבחי' ירא' עילא' בחי' ביטול' כנ"ל וע"כ נקרא גם הוא דוד עבד"י כמו משה עבד"י שהוא בחי' עבד שלמעלה מבחי' בן והיינו בקיום מעשה המצוה רק מצד עול מלכו' שמים לקיים מצות המלך בלבד שתוכל להגיע לבחי' ביטול האמיתי כנ"ל והיינו לבחי' כת"ר שבכת"ר כי לא יגיע שם רק בבחי' ביטול הרצון בלבד כו' ואמנם בחי' עול זה מצד עצמו בלתי שרשו בבחי' ביטול' האמיתי אינו אלא בחי' עול חיצוני לקיים הציווי רק מצד האימה מעו"ל מלכו' כו' והנה במצות יש ג"כ בחי' עול מ"ש שמקבל ע"ע לקיים מצות המלך כעבד שלמטה מבחי' בן שע"ז מצד עצמו למטה הוא במדרגה גם מן העובד מאהבה כנ"ל ולזה ביקש דו"ד אל תט באף עבד"ך פי' עבד"ך בחי' עבד שלמטה מבחי' בן דהיינו קבלת עול בלבד אל תטהו בא"ף בירידת המדרגה כמו בא"ף זה שהפסיק הענין בין בריא' ויצירה לעשי' להיות בחי' עול המעשה מצד עצמה למטה הרבה ממדרגת בריא' ויצ' שהן חב"ד חג"ת ונק' דו"ר שכליים כו' אלא עבד"ך זה יגיע לבחי' עב"ד שלמעלה גם מבחי' בן והוא בחי' ביטול במציא' ואזי יהי' הפסק הענין בא"ף עשיתי לצד רוממו' מעלתו להיותו מגיע בבחי' כת"ר שבכת"ר שלמעלה מן הטעם והכונה אלא רק בחי' ביטול רצון בלבד כו' וד"ל.

ומעתה יובן ג"כ שרש ענין יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי שהן ב' מדרגות בתורה א' בחי' מטר והב' בחי' טל וההפרש ביניהם מבואר למעלה שהטל בא מעצמו ממילא בלא אתדל"ת והמטר אינו בא מעצמו כו'. והנה להבין שרש הדברים הללו הנה תחלה יש להקדים פי' לקח"י שהוא לשון לקיחה בכסף וכיוצא דהנה מבואר בזוהר באריכות בענין מעשה המצות שצריך לפזר ממון עליהם באגר שלים דוקא ולא בחנם כו' וכן בדברי רז"ל מבואר בענין הידור מצוה עד שליש כו' שצריך לפזר ממון הרבה על מצות מעשיו' משא"כ במצות ת"ת שהיא דוקא בחנם ואסור ללמד בשכר עפ"י שורת הדין כנודע והטעם מבואר שם להיות כי עיקר ענין המצות הוא בחי' הברורים לברר לרפ"ח ניצוצי' שנפלו בנוג"ה כו' דהיינו לאהפכא חשוכא לנהורא כו' כמו מצות הקרבנו' מן הבהמה והצאן להעלות כל חלק החי שבנוג"ה להיו' לריח ניחוח לה' כו' וה"ז היפוך החושך לאור בבחי' בירור והעלאה כנ"ל וכן בקרבן מנחה כמו מנחת העומר מתעלה כל בחי' הצומ"ח

שכנוג'ה וכמבואר ברמב"ן שגם שהקרבנו' וכיוצא בהם במצות אחרות לא נתעלה רק מעט מזעיר מאד מדצ"ח דעשי' אבל באותו המעט נתעלה הכל כמו בעוף א' המתקרב ע"ג המזבח מתעלה כל חלק החי בעופו' ובבהמה א' מתעלה כל חלק החי בבהמו' וכן במעט הקמח דמנחה מתעלה כל בחי' הצומח מאחר שעולים בשרשם בבחי' פני נשר פני שור כו' ולזה הטעם הוסדו כללו' המצו' בחלקי דצ"ח כדי שיבורר גם חיצוניו' העולם לעתיד ויוכל להיות' גילוי אלקו' גם למטה ממש כו' והנה מאחר שהמצות בכלל הן בחי' ברורי' מנוג'ה וידוע דשרש הקליפות מבחי' אפס ותוהו כמ"ש כל הגוים כאפס כו' וע"כ שורים הם בדבר שהוא בחנם דוקא כי שרש מקור חוצבם הוא בבחי' חנ"ם כמ"ש זכרנו את הדגה כו' חנ"ם ולכך הן באין לאדם במגנא ורקנייא כמ"ש בזוהר שם ולהיות כן כאשר צריך לברר ברורי' מקליפ' נוג'ה צריך להיות' באגר שלים דוקא לקנות הדבר ההוא שכנוג'ה שבו נעשה המצוה בממון רב דוקא ולא בחנם כי אם יקח הדבר בחנם לא יוציא הדבר ההוא מרשותם לרשות הקדושה כי שורים על דבר שהוא בחנם (וגם כי כדי להוציא הדבר מרשות הרבים דקליפ' צריך ליתן חלופו בכסף ובלא זה נשאר עדיין ברשותם) אבל שרש בחי' התורה היא בחכמה דאורי"י מח"ע נפק' ובחכמה לא הי' שבירה כלל כמ"ש ימותו ולא בחכמה כידוע וע"כ אמרו בחכמה אתברירו כי חכמה שבתורה הוא המברר להבדיל בין הטמא לטהור כו' ובעצמה היא למעלה מבחי' הברורי' ואין לחיצונים שרש אחיזה כלל בחכמ'ה ע"כ מצות ת"ת דוקא בחנם שא"צ כאן ענין היציאה והלקיחה מרשות לרשו' כו' וד"ל. וזהו פ"י יערוף כמטר לקחי לשון לקיחה בכסף כי הנה הגם ששרש בחי' התורה בחנם היא כנ"ל אבל הנה יש ב' מדרגו' בתורה הא' בחי' ידיעת התורה דהיינו ללמוד ולהבין כל דיני התורה הנוגעים למעשה דוקא בכדי שידע איך לעשות המצוה בפ"מ כמו דיני סוכה ותפילין ודיני איסור והיתר ודיני ממונו' וכיוצא שמצוה זו היא דוקא לידע ולהשיג היטב כל דין ודין על בוריו מפני שמביא לידי מעשה כו' והמדרגה השנית הוא מצות קריאת התורה כמ"ש והגית בה יומם ולילה כו' ודברת בם כו' דהיינו שיקרא תנ"ך ומשנה וגמ' וכל שאר הלכו' או אגדו' ומדרשי' גם שאינם נוגע' למעשה כלל וכלל כדי לקיים מצות קריאה בתורה בדיבור בלבד והנה אמרו תלמוד גדול מפני שמביא לידי מעשה שהוא מדרגה הראשונה במצות ידיעת התורה בדינין שנוגע' למעשה ולהיותו מביא לידי מעשה יש לו שרש א' עם בחי' המעשה עצמה דהיינו שאינו בחנם אלא בשכר מטעם שהוא בחי' הברורי' ג"כ כמו מעשה המצות כנ"ל וזהו יערוף כמטר לקחי שהוא בחי' התורה שנק' מט"ר דהיינו מצות ידיעת התורה להביא לידי מעשה שנק' לקחי' בלקיחת כסף בשכר באגר שלים כמעשה המצות עצמן כי שרש ומדרגה א' להם ממש וד"ל.

תזל כטל אמרתי, פ"י בחי' מדרגה הב' בתורה במצות קריאת התורה בדיבור כמו לא ימיש ספר התורה הזה מפ"ך ואשים דברי בפ"ך כו' גם

שאינו נוגע למעשה כלל ואינו מביא לידי מעשה כלל והוא עצם התורה כמו
 שהיא והוא למעלה מבחי' הברורי' כנ"ל ע"כ היא באה כחנם דוקא ולא
 בשכר מטעם הנ"ל אך הנה מה שזה נק' בבחי' מט"ר וזה בבחי' ט"ל הנה יובן
 בהקדים לבאר מארז"ל העוסק בתורה ט"ל תורה מחייהו והיינו ג"כ ענין
 עוסק בתורה לשמ"ה כנ"ל. דהנה מבואר למעלה דע"י בחי' אהבה הפנימי'
 בחי' רעותא דלבא מעורר למעלה ג"כ בבחי' כת"ר בבחי' הפנימי' שבו והיינו
 מבחי' אור א"ס שמאיר בכת"ר שבכת"ר כנ"ל שלמעלה מכל עיקר
 ההשתלשלות כו' ועי"ז ממשיכים בחי' תוס' אור באבי"ע עד שנמשך בחי'
 תוס' אור גם בחכמה שבתורה וכנ"ל באריכו' שזהו ענין עוסק בתורה לשמה
 לשם התורה והיינו ג"כ ענין עוסק בתורה טל תורה מחייהו פי' כמו הטל
 שיורד בלילה מבולתי הי' התעוררות תחלה מן הארץ לעורר סיבת ירידתו
 אלא יורד מעצמו וגם הנה הטל אינו אלא מקור למציאת לחוחית המים כו'
 וכמשל הזה יובן למעלה דבחי' תוס' אור הנ"ל המאיר בתורה הוא הנק' ט"ל
 כמ"ש אהי' כטל לישראל דהיינו מפני שבחי' תוס' אור זה בא מעצמות
 המאציל בלתי אתדל"ת כלל וזהו מ"ש תז"ל כט"ל אמרתי תול מעצמו רק
 כשיש באדם בחי' ביטול העצמות כענין אני המשנה המדברת בפ"ך כו'
 וכמ"ש תע"ן לשוני אמרתיך שאינו אלא בחי' כלי לדבר ה' כמ"ש ואשים
 דברי' כו' וכמ"ש למעלה דלגבי בחי' כת"ר שבכת"ר לא יגיעו רק
 בבחי' הביט"ל בלבד כו' וכל זה חלק התורה במצות קריאה בדיבור בלבד גם
 שאינו נוגע למעשה כנ"ל אבל מצות ידיעת התורה לענין המעשה כנ"ל הוא
 הנק' בחי' מט"ר ועד"מ המטר הנה אינו יורד מעצמו אלא איד יעלה מן
 הארץ וכו' ויתקשרו העבים מן האידים ואח"כ ימטיר מטר גשמים כו' וכך
 יובן למעלה דאתדל"ת היינו בהיפוך הרע לטוב דהיינו בבחי' הברורי' דרפ"ח
 כו' לאהפכא חשוכא לנהורא שזהו בתשובה ומע"ט בתשובה להפוך חלקי
 הרע שבנפש הבהמיו' והיינו ע"י ההתבוננו' בקי"ש להשכיל גם לנפש הבהמיו'
 שתסכים גם היא במס"נ כמ"ש בכל לבבך בשני יצרי"ך כו' והוא בחי' אהבה
 חיצונו' שנולדה מן ההתבוננו' כנ"ל וידוע שהוא נמשל למלחמה להגביר
 ניצוץ האלקי על נפש הבהמיו' ולכך נק' שעת צלותא שעת קרבא כמ"ש
 בזוהר והנה חלק התורה הנוגע למעשה שהיא ג"כ בבחי' הברורי' כמעשה
 המצות עצמן כנ"ל היא הנותנת כח ועוז להגביר ניצוץ הניצוץ האלקי על
 נפש החומריות כמ"ש ה' עוז לעמו יתן ואין עוז אלא תורה ונק' ג"כ תושיה
 שמתשת כח היצה"ר כו' וכמ"ש במ"א והי' כדמיון המטר שבתחלה כאשר
 יתקשרו העבים יהי' רעש ורעם גדול בקולות וברקים ואח"כ ימטירו מטר
 גשמים על הארץ כדמיון המלחמה שתחלתה ברעש ורעם כדי להגביר הכח
 בעצמו כו' ברשפי אש שלהבת בתגבורת כו' וכך הוא למעלה ע"י בחי'
 ההתבוננו' בקי"ש שנק' רמ"ח ובפסד"ז שנק' חר"ב פיפיו' להרוג החיצוני' הרי
 המלחמה ברעש כמו רעש קולות דמטר בעודנו בעבים וכמו והאופנים ברעש
 גדול כו' ולמטה הוא קול הצעקה בתגבורת רשפי אש כמ"ש ויצעקו אל ה'
 בצר להם כו' מן המיצר קראתי כו' כמו בחי' קולות וברקים דמטר כו' ואח"כ

כשעוסק בתורה הנוגע למעשה ה"ז כמשל ירידת המטר אחר הקולות וברקים כו' שבא ע"י אתדל"ת דוקא בבחי' הברורי' כו' וד"ל. וזהו יערוף כמט"ר לקחי יערוף לשון עורף בחי' אחוריים וחיצוניות בלבד כי מ"ה שבחכמ"ה אתברירו אינו אלא בחי' אחוריים וחיצוניו' דעצמו' החכמה עילא' ואמנם בחי' הט"ל דתורה שלמעלה מבחי' הברורי' כנ"ל היא בחי' פנימי' החכמה וע"ז אמר תז"ל כט"ל אמרת"י בלי אתדל"ת כלל ובלא קולות וברקים אלא תז"ל מעצמו ובחשאי דוקא וד"ל. וע"כ לא אמר לקח"י רק בתורה שנק' בחי' מט"ר להיותה בבחי' הברורי' שצריך להיות באגר שלים דוקא מטעם הנ"ל אבל בחי' הט"ל דתורה דוקא בחנם כי היא למעלה מבחי' הברורי' כנ"ל והוא עצמו הטעם שנמשלה לטל שא"צ אתדל"ת בבחי' העלא' מ"ן משא"כ כמו איד שיעלה מן הארץ בשביל מטר הוא בחי' העלא' מ"ן למעלה מבחי' הברורי' דרפ"ח כו' כנודע לכך צ"ל באגר שלים כנ"ל ובכל הנ"ל מובן היטב ביותר לשון הגמ' שאמרו נמנו וגמרו דתלמוד גדול מפני שמביא לידי מעשה דלכאורה נראה כסותר א"ע בדבריו דמאחר שתלה הטעם במעשה האיך התלמוד גדול אך הענין הוא דמיירי במדרגה הא' שנק' בחי' מט"ר שהוא מצו' ידיעת התורה שהוא מביא לידי מעשה וע"כ גדול במעלה כמו המעשה וגם יותר ממנו אחר שנותן כח ועוז כנ"ל אבל מה שאמרו דת"ת מצד עצמו כנגד כולם מיירי בבחי' ט"ל תורה הנ"ל מפני שבו ראשית הגילוי של בחי' תוס' אור הנ"ל הבא מבחי' עצמו' המאציל בלא אתדל"ת אשר כל המצו' לא יגיעו לזה בלתי באמצעו' טל תורה זה כי המצו' אינם אלא בבחי' הברורי' בלבד כנ"ל ולכך אמרו דת"ת כנגד כולם וגם זה אמת דתלמוד גדול מפני שמביא לידי מעשה בלבד ולא סתרי אהדדי כלל וד"ל.

הוספה

ביאורים מכ"ק אדמו"ר האמצעי

פּהִי נרשם כל הדרושין אשר יצא מפי ר' דובער בנו של אדוננו מור"ו שיח"י בק"ק לאדי' ובכלל זה יש ביאורים מפי הנ"ל על תורת אדומ"ר גם כן הם נרשמים פה מדף זה ולהלן וגם יש בהם מקצתם אשר שמע הר"ד מאדומ"ר ביאור על איזה תורה.

ביאור על התורה מברכין סיון ת"ק סמך זיין לפ"ק פה לאדי'

בחודש השלישי לצאת ב"י מארץ מצרים, ביום הזה באו מדבר סיני, צריך להבין ענין המולד מה שהירח תחת השמש בבחי' ביטול ואח"כ כשנתרחק ומקבל הארה מהשמש אזי נתגדל וכל מה שמתרחק יותר נתגדל יותר עד שבאמצע החודש נתגדל בתכלית כפי סידורה, וצריך להבין כל זה, כי הנה ידוע שהנשמה היתה קודם ביאתה לגוף בג"ע העליון, והיתה נהנית מזיו השכינה והיתה משגת אלקות יותר משהיא משגת כשהיא בגוף, כמ"ש בתניא שהנשמה מצד עצמה אינה צריכה תיקון רק לברר בירור נוגה, וכמ"ש בזוהר כל בר נש דלא מהפכה מחשוכה לנהורא וממריה למיתקה לית לי חולקא בעלמא כו', כי זה הי' עיקר הבריאה לברר כו' כידוע. וצריך להבין כל זה, כי הנה יש באדם ב' נפשות, היינו נפש אחת מצד אלוקית, ונפש הבהמית, ועל לשון הגמרא נקרא יצר טוב ויצר הרע, וכמ"ש וזרעתי את בית ישראל זרע אדם וזרע בהמה, וכתוב אדם ובהמה תושיע ה', היינו רוח העולה למעלה, ורוח הבהמה יורדת למטה, כי רוח האדם היינו נפש האלוקית כי עיקר מגמתה רק למעלה מעלה למקורה הראשון, ורוח הבהמה היא נפש הבהמית ויורדת למטה כי תשוקתה רק לבחי' מטה לדבק בעניני עולם הזה, ולכן אנו מברכין בכל יום זוקף כפופים קודם התפלה, כי מחמת שקודם התפילה כתיב חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו, וקודם התפילה אין לו נשמה רק החיות שלו היא מנפש הבהמית, ולכן אנו מברכין זוקף כפופים, הנה עתה יהי' בחי' קימה כאדם שעולה למעלה, היינו הנפש הבהמית אשר טיבעה לירד למטה מגבוה כו', וזהו עיקר תכלית הבריאה היינו לברר ולהפוך כו' חשוכא לנהורא כו'. אך צריך להבין מהו בירור נוגה. כי הנה כתיב ונוגה לו סביב, היינו שבג"ע העליון יש להט החרב המתהפכת, דהיינו מתהפכת לטוב ולרע, וזהו בחי' נוגה כי יש בה שני בחי' טוב ורע וזהו עץ הדעת טוב ורע, ועל לשון עה"ח נקרא חצי טוב וחצי רע, ונפש ישראל היא מבחי' טוב שבנוגה, ונפש אה"ע היא מרע שבנוגה. אך צריך להבין כל זה, כי הנה ידוע שבכל מציאות דבר מה יש ב' בחי', דהיינו עצם הדבר, והתפשטות הדבר, היינו כמו עד"מ כח החכמה שבאדם, שבעצם היא בהעלם היינו כפי שהיא בעצם, אך כשמטריד כח השכל בחכמתו אזי מתפשט הכח החכמה לבא לבחי' גילוי, וכן עד"מ כח המתאווה שבאדם, כשהיא בעצם היא בהעלם, אבל כשהוא משתדל לילך אחר תאוותו אזי היא מתפשטת מאוד,

וכל מה שהוא משתדל יותר אזי נתפשט יותר, וזהו החילוק שבין צדיק לשאר בני אדם, כי בצדיק כשנופל לו כח תאוה אינו מתעסק ומשתדל בתאוותו אף שנופל לכן נשאר כח העצם המתאוה בעצמותו, ואינו פועל שום פעולה ואדרבה יכול להעלותה, אבל בשאר אדם כשנופל אזי הוא מתגבר ומתפשט יותר וממלא תאוותו מכח אל הפועל, כמו כן בקליפות נוגה חציו טוב הוא עצם הקליפה שהיא קרוב למקור ויכול להיות שיעלה בעלי, כמו שכתוב שמאכל ושתי' של שבת נתעלה לתענוג העליון, אבל כשמתפשט אזי כו', וזהו חצי רע כנ"ל. וזהו והתברך בלבבו לאמר שלום יהי' לי כי בשרירות לבי אלך, היינו כי לבי הוא עצם המידה ובשרירות לבי היינו התפשטות המדה כי עצם המדה היינו חג"ת, והתפשטות המדה הוא נה"י, וזהו והתברך בלבבו היינו שימשיך התפשטות בלבבו, שהיא נה"י, למען ספות הרוה את הצמאה. כי רוה היא קליפות נוגה, וצמאה היא בחי' מלכות דאצילות, ומלת ספות הוא מלשון חיבור שנתחבר קליפ' נוגה למלכות דאצילות וזהו תוספת יניקות החיצונים, ומזה סיבות אריכות הגלות כידוע. אך צריך להבין מה שייכות יש באדם התחתון, לגרום תוספת יניקת החיצונים למעלה. אך הנה מבואר בזה רוח אייתי רוח ואמשיך רוח, כי הנה עד"מ כשמשדל אדם בחכמתו איזה דבר שכל אזי נתוסף בו כח החכמה ממקורה, כי אין שום מציאות למטה שאין לה מקור למעלה, כי החכמה יש לה מקור למעלה, דהיינו שר החכמה, והוא נקרא מזל מחכים וכדמין זה יש שר מעשר וכל זה הוא כעין העלאת מ"ז, כי כפי השתדלותו כן השפעתו וכן עד"מ מחשבה זה שבאדם כשנופל לו פתאום, היא ג"כ מחמת שבפעם אחת היה חושב ברצונו ונעשה מחשבתו היינו חיי החיים, אבל כשמתאוה לדברים אחרים הוא עושה עבודה זרה בטהרה, כמו למשל כשמתאוה וכ"ש העושה מעץ שהוא דבר נפרד והוא עושה ממנו אלקות, כך כשמתאוה לדברי' אחרים, היינו שאין בו רצון אלקות הרי הוא כמו שעובד ע"ז אך בטהרה, היינו שעושה את הטפל עיקר. והנה מבשרי אחזה אלקי, פי' אחזה מלשון אשר מחזה שדי יחזה, והוא עד"מ כשרואין במראה של זכוכית שכל מה שרואה הוא רק הדוגמא של זה הדבר, כמו כן הוא השגה שמשיג בשכלו איזה דבר חכמה הוא אינו רק דוגמא של זה הדבר כי אין ערך לו, כי קודם ההשגה הרי השכל טמון בעצמותו, כן גדולה מזה ההשגה שמשיג אלקות בשכלו הוא רק דוגמא דדוגמא אך לעתיד כתיב ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר כו', ועין בעין יראה, ולא יכנף עוד את מוריך והיו עינך רואות וכו', היינו שלא יהי' עוד בבחי' לבוש שהיא השגה רק יחוד אמתי, אך אעפ"כ צריך להשתדל בהאי עלמא למנדע לי' כו', אף שהוא רק בבחי' לבוש והשגה מ"מ זה כלי שיוכל אח"כ לעולם הבא לקבל בגילוי גדול בלי לבוש, כי לית ברכתא שרי' באתר רקניו, וכשאינו משתדל בעוה"ז אזי הכלי ריקן ואין יכול לשרות בו אח"כ הגילוי הגדול, ע"כ אמרו רז"ל מאן דלא כרע במודים, לאחר זיין שנים נעשה נחש. וצריך להבין כי הנה יש הודאה וברכה, הודאה היא כמוס, היינו שהשכל מודה על זה שכן הוא, וברכה הוא מלשון בריכה היינו המשכה מהמוח אל הלב, וע"כ מאן דלא

כרע במודים, היינו שאפילו הודאה במוחו אינו כי זה רק ידוע אין לו, לכן נעשה שדרתו לאחר זיין שנים נחש כידוע ליי"ח. וזה ידוע שהנשמה בעצמה אינה מחי' את הגוף רק בחי' התפשטות ממנה ומבשרי אחזה היינו כמ"ש לאהבה את ה' כי הוא חייך היינו הוא המחי' את כל העולמות עליונים ותחתונים, וכמשל הנשמה הממלא את כל הגוף, דהיינו הארה וזיו המתפשט ממנה מחי' את הגוף, כך הקב"ה מהוה ומחי' את כל הגוף היינו כל העולם כולו, וגם זה אינו רק בבחי' זיו והארה בעלמא, והמופת לזה, הוא שהרי כשמתגלגל הנשמה באיש אחר יכול להיות השכל והמדות באופנים אחרים, וכל זה מחמת שהחיות המהוה את הגוף אינו הנשמה בעצמה רק שמתפשטות ממנה וזיו והארה בעלמא, וכל הכוחות כמו כח הראיה ושמיעה הוא רק התפשטות, והמופת כשיסתום העין הגלוי, נכלל כח הראיה במקור וע"כ נקרא סגי נהורא, היינו מאור עינים שנכלל במקור. ועוד ראי' ברורה ע"ז שמה שחסר הכח בגילוי ניתוסף במקורו, דהיינו מכח ההילוך שיש באדם כח לילך כל ימי חייו, דהיינו אף ביום אחד אלף פרסא, ואח"כ כשמתגלה אצלו בחי' עשי' ממש אזי הוא אינו יכול לילך רק כפי ערכו היינו יוד פרסא ביום ולא יותר, והכח התנועה אשר היה מכבר בטל בהמקור, וכן בצומח שבשעה שמתענע אז נגלה הכח, אבל קודם לזה הי' נכלל במקורו, כמו"כ למעלה היינו מלכותך מלכות כל עולמים מלא כל הארץ כבודו ותר"א מלייא כל ארעא זיו יקרי', היינו כל העולמות ביי"ע הם רק בחי' זיו יקרי' והארה מבחי' מלכותו ית', ולכן יש מלאכים הנקראים מארי דעינין מארי דאודנין, היינו שומע תפילות ישראל, וגם כתיב וישב ה' ויעבור ה' הוא רק בחי' מלאכים כי הוא בעצמו אינו גוף כו', והנה כתיב כי עמך מקור חיים היינו החיים של כל הגילויים כי כל גילוי וגילוי בטל במקור היינו מקור חיים והנה הגילוי הוא הממלכ"ע, אדוני אדונים אלקי אלקים, פי' שהוא הכח של כל הכחות כי מיכאל וגבריאל, הם מנהירין דנהירו עילאה, כי אל הוא בחי' כח אלוקי, והאל הוא כח של כל הכחות, וזהו אלוקים הוא כח הפועל בנפעל, וזהו שאמר בזוהר שפעם כתיב כי לא ראיתם כל תמונה, ופעם כתיב ותמונת ה' יביט, אלא מסטרא דשכינה דאצילות הוא דכתיב כי לא ראיתם כל תמונה, כי הוא בחי' טובב דכל עלמין, אבל מסטרא דשכינתא דבריאה כתיב ותמונת ה' יביט, כי שם רק הארה וזיו יקרי', כי הנשמות והמלאכים בעולם הבריאה הם, לכן ותמונת ה' יביט, היינו בבחי' הבטה ולשון מראה וזיו וזהו וידעת היום והשבות כו', היינו שצריך לידע נאמנה לידע שהוי' הוא אלקים, הנה האלקים הוא בחי' גילוי וכח הארה הוא נכלל במקור היינו ה' וזהו בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד, כי הוא שוה ממעל וממטה, וזהו יחוד קוב"ה ושכינתא היינו קוב"ה הוא הסובב כל עלמין, ושכינתא הוא הממכ"ע, ויש בזה ב' יחודים, היינו יחודא תתאה ויחודא עילאה, דהיינו מלמטה למעלה הוא שהגילוי בטל ונכלל במקור ומלמעלה למטה, הוא המשכות והתפשטות החיות מלמעלה, אך כל זה נקראים יחוד אחד כי הוא עד"מ ב' אנשים שרוצים להתחבר יחד, אין חילוק בין כשאותו שעולה מלמטה למעלה להתחבר עם

העליון או בין אותו שעומד למעלה יורד למטה, רק הכל להתאחדו, וזהו בחי' המולד שישראל מונין לשנותיהם ללבנה כי הירח היינו לבנה היא כללות נשמות ישראל, כמ"ש כי שמש ומגן ה' אלוקים, היינו שבחי' הוי' הוא בחי' שמש, ובחי' אלוקים הוא בחי' לבנה, ולכן צריך להיות אתערותא דלתתא בכדי להיות אתערותא דלעילא, דהיינו בחי' ממטה למעלה, והיינו הביטול שהלבנה מתקרב לשמש בקירוב ממש, והיינו מתחתה ממש ובטול זיוה בביטול ממש להשמש והי' כלא הי', ואח"כ בחי' מלמעלה למטה, ומקבלת השפעה מהשמש, לכן כשנרחק מהשמש אזי היא נתגדל בתכלית הגודל, עד שבאמצע החודש היא במילוי, וזהו בחי' תפילה שעד שמונה עשרה היא מלמטה למעלה דהיינו שמתבונן בגדולתו, היינו איך קמי' כו'. ויהיה בטול לגבי ממש דהיינו ביחוד שמ"ע כו', ואח"כ בחי' שמ"ע גופא היא המשכה מלמעלה למטה, כי ברוך אתה הוי', היינו ברוך מלשון בריכה, והמשכה, והיינו מתגלה ה' דהיינו בחי' טובב כל עלמין, בבחי' אלוקינו, היינו ממכ"ע כו', וזהו גם כן תורה ותפילה וצדקה אחד הם והכל שוה כו', כי גם בחי' צדקה גם כן היא בחי' ירח דהיינו שמשפיע לעני דלית לי' מגרמא כלום, היינו כמו הלבנה והוא גם כן על דרך הנ"ל, ובוודאי עד"ז ישאר לו הרשימה במוחו לכל היום כולו, וזהו יחודא תתאה ועילאה כנ"ל וד"ל.

ביאור על התורה של שבת נחמו תקטזיין — מהר"ד שיחי' —

כתיב נר מצוה ותורה אור. וצריך להבין החילוק שבין תורה למצות, כי יש פלוגתא בגמרא חד אמר תלמוד גדול, וחד אמר מעשה גדול כו' ונמנו וגמרו שתלמוד גדול שמביא לידי מעשה, והנה ידוע שמצות צריכות כוונה, היינו לכוון ולהמשיך כל דבר ודבר כפי כוונתו הראוי' לה, היינו כמו תפילין צריך להיות כוונתם להמשיך מוחין עלאין, היינו חכמה בפרשה קדש ובינה בפרשה והי' כי יביאך וכו' וכמו"כ כל המצות היינו סוכה להמשיך בחי' מקיפין מלמעלה, וכמו"כ מצות צדקה להחיות רוח שפלים ומזה גורם ההמשכה להחיות העולמות, וכמו"כ יש ג"כ צדקה למעלה.

והנה יש ג"כ מצות שהם גורמין העלאות למעלה היינו כמו קרבנות, ריח ניחוח להוי', וכן תפילה היא בחי' העלאה ג"כ למעלה, היינו שפיכות הנפש, כמ"ש ואשפוך את נפשי, והיא בחי' העלאה בכללות, וגם כללות כל המצות הם בחי' יחוד קוב"ה ושכינתי' וזהו בחי' כוונה, היינו לכוון על כל דבר ודבר בפני עצמו מה ששייך להמצוה, אך יש עוד בחי' כוונה אחרת השווה לכל מצוה ומצוה, והוא ענין קבלת עול מלכות שמים, היינו כמלך

שגוזר על עבדו, שאין עבדיו יודעים מה הוא המכוון, רק שהם עושים רצון המלך בלי שום טעם ודעת, כך הוא בחי' קבעמ"ש שהיא רק מהכנעת הלב, שהוא בחי' ביטול הרצון, היינו שאינו עושה בשביל דבר כוונה, היינו שיהי' איזה המשכה או העלאה, רק הוא עושה סתם היינו רק לעשות ולקיים דבר המלך ורצונו, והוא בחי' שום תשים עליך מלך, ולכאורה נראה שבחי' השני', היינו קבלת עמ"ש היא המדרגה יותר תחתונה, מבחי' מצות שהיא בכוונה, כי המצוה שהיא בכוונה, היינו העלאה או המשכה היא יותר געלה ומעלה להגיע למדרגה הצריכה לה, אך באמת אינו כן, רק שזה הבחי' שהיא בכוונה היא יותר תחתונה, כי צריך להבין, כי שורש המצות הם מתרי"ג אורחין שבגלגלתא, ובחי' גלגלתא הוא בחי' כתר שבכתר, לכן היא גבוה מבחי' כוונה, כי כוונה היא בחכמה, היינו שצריך לחקור איך יהיה הכוונה ובאיזה אופן, ושורש המצות היינו לעשות המצוה סתם רק בקבלת עול מלכות שמים לבד היא שורשה הכתר שבכתר, היינו בבחי' ביטול ממש לרצון העליון. ובתוספת ביאור, צריך להבין, כי הנה יש ברצון ב' בחי', היינו תפץ ורצון, כי רצון הוא בחי' חיצונית וחפץ הוא בחי' פנימיות, והם בין שניהם בחי' עתיק ואריך, כי הנה יש בכל רצון טעם למה הוא רוצה בזה הרצון, וזהו בחי' הנקרא תענוג, היינו טוב טעם ודעת, וזהו נקרא פנימיות הרצון, וחיצונית הרצון הוא טעם הנגלה עד הרצון הפשוט, אך יש בחיצונית הרצון היינו ברצון פשוט גופה ב' בחי' האחד הוא רצון שלמעלה מהשכל, היינו שבשעת הרצון אין בו שום חקירה וידיעה מהשכל, רק נראה שהוא רצון כאילו אין בו שום שכל רק רצון פשוט, ובחי' ב' הוא רצון אשר על פי השכל נולד הרצון, ולכן יש טעמים בכתר וטעמים בחכמה, היינו טעמים בכתר הוא פנימיות הרצון, היינו שהוא התענוג והטעם לרצון, היינו מפני מה הוא רוצה מפני שיש תענוג שהוא פנימי לרצון, וכמו אדם שאוהב איזה אכילה הרי בוודאי הוא מתענג, וזהו טעמים בכתר, וטעמים בחכמה הוא הרצון שמתלבש בשכל, היינו שיש טעם ושכל למה הוא רוצה, היינו כמו מ"ט דרבי מאיר, זהו בשכל וטעם למה הוא סובר כן, כמו"כ שהשכל הוא טעם להרצון, והנה ברצון שהוא ע"פ השכל ישתנה הרצון לפי אופן השכל, אבל ברצון שהוא למעלה מבחי' שכל אין בו שום שינוי כלל כי הוא מבחי' עצמיות, כמו אהבת האב על הבן שזהו בטבע ואין שום השתנות בזה, והנה פנימיות הרצון הוא בחי' תענוג כידוע והוא מבחי' י"ג חיוורת, והנה זה ידוע דשורש המצות הם בתרי"ג אורחין שבגלגלתא, וזהו בחי' כתר שבכתר, היינו כל ארחות הוי' חסד, כי המצות היינו תרי"ג דאורייתא וזיין דרבנן, הם תרי"ג עמודי אור כידוע, וזהו כמנין כתר וזהו מבחי' כתר שבכתר, וטעמי המצות היינו בחי' התענוג הם מ"ג חיוורת, והם מבחי' טוב טעם כו', ולכן כשעושה מצוה בכוונה היינו בחי' עשית הרצון הוא עפ"י השכל, וזהו אינו נוגע אלא להרצון שמלובש בבחי' חכמה, וע"כ יכול להשתנות לפי אופן השכל, אבל כשהוא עושה מצוה שלא בכוונה היינו רק בכיטול הרצון ממש, והוא בבחי' הכנעות הלב היינו שום תשים עליך, אז הוא בא למדרגות הרצון שהוא

למעלה מטעם, היינו אשר אין טעם להרצון כניל, לכן מוכח שבחי מצוה שבכוונה היא יותר תחתונה כי היא נוגע רק לבחי חכמה כניל, וזהו החילוק הי' בין דוד לשאול, דבשאל כשהלך להרוג לעמלק הי' נשאר מטיב הצאן, כי עיקר כוונתו הי' לאתכפי לבחי עמלק שהיא בחי גטות הרוח ועיכ הי' נשאר מטיב הצאן עיפ כוונה זו, כי זה הכוונה אינו רק בבחי ומדרגות החכמה לכן נשאר מטיב כפי כוונתו, אבל בדוד כתיב הקים עול של תורה, היינו בחי ביטול הרצון לגמרי ובחי זו מגיע לבחי כתר שבכתר שהוא שורש המצות כניל, וזהו שאמר שמואל לשאול החפץ לה' בעולות ובזבחים כו' היינו בהעלאות שהם עיפ טעם ושכל, אלא להקשיב כו' ולשמוע, היינו שהי' בחי עול מלכות שמים וזהו בחי שכלי טעם כניל ודיל. אך הנה כל זה הוא שורש המצות, אבל מצוה גופא היא למטה במדרגה, והיינו בבחי עשי' שבאצילות, וביאור הענין כי באצילות יש בחי חביד וחגית ונהי' ובחי מלכות הוא בחי עשי' שבאצילות, והמצות היינו כמו אתרוג וסוכה וציצית ולולב וכדומה לזה, הם הכל מבחי מלכות, כי מלכות מחי בריאה יצירה עשי', וכללות ביי' נקרא עשי' ואף כח המחי נקרא גיכ בחי עשי', הגם מעשה שעושה המצוה בעשי' גשמיות הוא גיכ מבחי מלכות כניל, אכן שורש התפילה היא מבחי חכמה סתימאה, היינו כח המשכיל שממנו נופל לו השכל, ובחי תורה היינו שבכתב ושבעיפ היא מבחי חכמה ובינה, וגם ולמטה התורה גיכ מבחי זעיר ונוק' כידוע, אכן בחי החכמה עיקר יניקתה היא מבחי חכמה סתימאה, כמי' והחכמה מאין תמצא כידוע היינו אבא יונק ממזל השמיני מזל נוצר ואימא ממזל ונק' כו', ומה שמבואר בעהיח, שאבא מלביש, היינו הרצון שבא בדרך הלבשה בחכמה והוא הוא הרצון שנוגד עיפ שכל כניל, והנה התורה שהיא מבחי חכמה, שבתוכה מלוכש הרצון הוא הוא הפוסק, איך יהי' השראת אור איס במצות, היינו אם הסוכה יהיה גבוה למעלה מעשרים אמה פסולה, היינו גיכ מחמת שהרצון נשתנה עיפ השכל, כמי' כי נר מצוה ותורה אור, כי נר הוא הכלי של האור, היינו שהמצות הם כלים לבחי החכמה שהוא בחי אור, וזהו גדול תלמוד שמביא לידי מעשה, היינו כי החכמה הוא הפוסק כניל, איך יהי' השראות אור איס במצות מעשיות, והנה יש באופן אחר להסביר, כי הנה רמיח מצות הם רמיח אברין דמלכא, כמו עדי' מהשר כו' היינו שיש רמיח אברים, שהם כלים להדם שמלוכש בהם, וכמי' כי הדם הוא הנפש, והנה כמו למשל בתינוק שהאברים שלו קטנים הם, היינו מחמת שהאברים שלו הם בבחי שאין להם רק מוחין דקטנות, אבל כל מה שמתוסף המוחין שלו נתגדלו האברים שלו, וזה דבר ידוע דהיינו מחמת ריבוי אורות נעשה ריבוי כלים, לכן נתגדלו האברים כשמוסיף מוחין שלו, וכמי' הוא גיכ בתורה ובמצות, כי הנה החכמה בעצמה היא בחי כח מה, היינו שאין שום דבר שיסתיר אותה, לכן אור אין סוף אינו מתלבש כי אם בבחי חכמה מחמת שאין שום דבר מסתיר, אבל דבר המתפשט ברמיח אברים הוא רק בחי אחוריים דאבא, כמי' נובלות החכמה, היינו מלמעלה למטה, כי למעלה הוא החכמה היינו תורה ולמטה

היא נובלות ומתפשט ברמיח אברים והוא מאחורים דאבא, וזהו בחי' דם היינו למטה באחרים, אך למעלה במקומה נקרא בבחי' מה, ומה היינו בחי' אדם א' דם כידוע שהוא בחי' אחורים כי זה שנמשך מחכמה ולמטה זהו נקרא בבחי' אחורים, כי הדם אף שהם בבחי' פנימיות האברים אעפ"כ נמשך הוא ממוחין היינו מחכמה, לכן כשיש לו מוחין דגדלות אז נתגדלו האברים היינו הכלים ע"י הדם לכן הדם הוא בבחי' אחוריים, וזהו כמיא דאשקא לאילנא ואיתרבו בהוא שקי' היינו כמו המים שמגדליו האילו כן החכמה דאבא מגדליו הכלים כנ"ל, ובעת גידוליו נקי' בבחי' ז"א היינו אילנא דחיי, היינו שבחי' החכמה כמיש והחכמה תחי' בעלה, היינו ז"א, וזהו יותר הקביה על עון גילוי עריות כו' ולא יותר על עון ביטול תורה, כי הנה כתיב בנים גדלתי ורוממתי והם פשעו בי, בי היינו בגופא דמלכא, וצריך להבין כי הנה המצות נחלקים בדרך כלל לשני בחי', היינו ימין ושמאל כי הרצון שנולד ע"פ השכל יכול להסתנות, היינו שירצה בזה האופן, ולא באופן אחר, אבל בדרך פרט הוא נחלק לכמה חלקים, היינו רמיח מצות עשה, ושס"ה אחר והם כלים לבחי' חכמה, ולכן העובר עמי' הוא נוקב הכלי יוצא ההשפעה לחיצונים, וזהו יותר הקביה על גילוי עריות כו', כי זה הם רק העברות באברים דמלכא, היינו נוקב הכלי, כמיש נוקב שם כו' יומת, היינו מחמת שהחיצונים יונקים מבחי' אחוריים אשר יוצא דרך הכלי כנ"ל, אך על עון ביטול תורה לא יותר היינו כי תורה היא סגולה לכל הדמים, כי תורה היא בחי' חכמה, ומחכמה הוא מקור כל הדמים, היינו התפשטות לכל האברים, ע"כ לא יותר על עון ביטול תורה, כי הוא המרבה כל דמים לכל אברי אדם, וכמו כן המשכות החיות לבחי' אדם עילאה כידוע, אך בזמן שהי' החרש והמסגר יותר הקביה על הכל אף שהי' יונקים החיצונים, מי' הם היו ממשיכים, אך על ביטול תורה לא יותר, וזהו טיטוס גידר הפרוכת כסבר שיצא דם כו', וזהו גדול תלמוד שמביא לידי מעשה, היינו התורה היא בחי' חכמה, היינו שמרבה דמים כו', וזהו שבפרשה ראשונה כתיב ושינתם ואח"כ וקשרתם, אבל בפרשה שני' היינו והיה אם שמוע כתיב להפוך, היינו מחמת שכתוב פן יפתה לבנכם וחרה אף הוי' כו', היינו שכל זה קאי על עתיד, היינו לאחר שסבלו כל היסורים בעה"ז כמיש בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית המים ושבת עד הוי' אלקיך, כי היסורים הם רק לשלם לשונא אל פניו להאכדם, לא יאחר כו', היינו שהם אינם מקבלים יסורים, אלא כדי להאכידם לאומה"ע, וכמיש תמותת רשע רעה, היינו שהמיתה של רשעים אינו בא אלא כשעושה רעה, או מיד ימות, וכמשל השרץ כשמוצץ דם או מיד ימות, כך הם היסורים לישראל, אך בגמר כל היסורים אז כתיב ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ, ובלע המות לנצה, היינו שלא יהי' עוד חיצונים לינק, לכן לעתיד לא יהי' צריכים עוד לתלמוד שיבא ליד מעשה, כי כל זה שאנו צריכים לתלמוד היינו מחמת שיעבור הכל דרך חכמה ומחכמה לבינה כו' היינו שהשורש של המצות לא יוכל להתגלות כי אם בדרך זה, כי אור איס בעצמו לאו מכל אילין מדות, כמאמר לא דאית לך צדק ידיע ואיהו

דין ולא משפט ידיע דאיהו רחמים כו', ופירש משפט היא השפעה, היינו שיהי' בדרך מזידה בבחי' קו המודד, אבל נגד אוא"ס בעצמו לאו מכל אילין כלל כידוע, לכן נקרא אוא"ס רק בדרך חכמה היינו קו המדה כי בחכמה אתברירו, אבל אוא"ס בעצמו בלתי אפשר להיות מוגבל כלל, היינו להתהוות איזה מדה כידוע, וכמשל הזבוב שהולך על המלך בוודאי אין המלך מרגיש, כי אין תופס מקום כלל, כי לפני האוא"ס יכולים החיצונים לינק, ע"כ הוכרח לעבור דרך החכמה שהוא בחי' קו המודד ומחכמה נמשך דרך נקב לבינה היינו לחקור שהמצוה בזה האופן כתקונה ובוזה האופן אינו מצוה, בכדי שלא יהי' יניקת החיצונים, אבל לעתיד שיהי' אחר גמר כל הברורים שלא יהי' כלל בחי' ויניקת החיצונים כמ"ש ואת רוח הטומאה כו', לכן לא יהי' צריך עוד להיות האורות בדרך קו וחוט היינו המודד, רק השרש של המצות שהם בבחי' חפץ שהוא בחי' פנימיות הרצון, היינו כמו למעלה ממש כך יתגלה למטה כמ"ש ואתם תהי' ארץ חפץ היינו חפצי בה, וזה פנימיות הרצון יתגלה אי"ה במצות מעשיות שהם בבחי' י"ג חיוורתו כו' ולכן בפרשה שני' מצות קודם, וזהו ישקני מנשיקות פיהו ופר"ש שיתגלה טעמי המצות, כי טעמי המצות היא התענוג וזהו יתגלה לעתיד כי יהי' אחר גמר כל הברורים, ואז יהי' אשת חיל עטרת בעלה, היינו אשת חיל הוא בחי' מלכות, ופי' עטרת בעלה היינו בבחי' כתר, וזהו בעטרה שעטרה לו אימו ביום חתונתו וביום שמחת לבו זו בנין ב"ה כי הנה במתן תורה הוא הארה מ"ג חיוורת, וזהו שאמרו נעשה ונשמע, היינו נעשה קודם לנשמע, והוא בחי' עצם התענוג שאין שם שום טעם רק הוא מבחי' עצמיות, ועכ"ז לא היא ג"כ רק בבחי' ובדרך הארה, אבל לעתיד יהי' יותר במעלה גבוה מאוד נעלה היינו שיתגלה בחי' התענוג בעצם, וזהו בחי' שמחת ליבו היינו כמו עשיר השמח בחלקו אף שאינו מתגלה מ"מ יש לו בהעלם וד"ל. וזהו ביום ההוא יצא מים חיים מירושלים, ירושלים הוא בחי' מלכות דאצילות חצי' אל הים הקדמוני, היינו בחי' התורה כי התורה יקבל הארה לעתיד ממצות כי מצות הם גבוהים מאוד מבחי' תורה כמבואר לעיל, וד"ל.

הוספה

דרושים מאדמו"ר האמצעי
משנת תקס"ז

להבין מפני מה בשביעי של פסח נאמר עצרת להוי' אלקיך לא תעשה מלאכה ובפ' פנחס ובפ' אמור נאמר סתם עצרת תהי' לכם, וגם בשאר יומ"ט שנקרא עצרת נאמר ג"כ סתם עצרת, וגם צ"ל מהו לא תעשה מלאכה והלא בימ"ט א"נ מותר, אך הנה כתיב וירא ישראל את היד הגדולה היינו בחי' ישראל סבא, וצ"ל מהו ענין ישראל סבא וגם להבין ענין קי"ס, אך הנה בחי' י"ס הוא ענין בחי' סוף דכל דרגין והוא בחי' מלכות דאצי' וכמ"ש לגזור י"ס לגזרים היינו ליי"ב גזרים כידוע שיש תחת מלכות י"ב בקר והם ד' מחנות מחנה מיכאל כו' והם נגד ד' דגלים דגל מחנה יהודא כו' וגם עפ"י טעמי האריות י"ב גזרים נגד י"ב גבולי אלכסון כידוע, ולהבין כל זה בזעיר יש ו' קצוות והם ששה כפולות, פי' התחברות חו"ג והיינו רום דרום ותחת דצפון, וכן רום צפון ותחת דדרום וכו' והם בין הכל י"ב, וכשמגיע למלכות דאצי' נתגלה כל האורות מזעיר לכן הי' הים היינו בחי' מלכות דאצי' נגזר ליי"ב גזרים היינו י"ב גבולי אלכסון אשר בזעיר למלכות כנ"ל, וגם בי"ס צ"ל י"ב גזרים מחמת שזעיר יש ו"ק אור ישר ו"ק אור חוזר מזעיר עד המלכות לכן הם י"ב כידוע, והנה כתיב כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, כי אראנו היינו לישראל סבא והיינו לעתיד יהי' התגלות הנס גדול ממה שהי' ביצ"מ אבל מעין דוגמא של יצ"מ כמ"ש בגמרא לא שתעקר יצ"מ לגמרי אלא שיהי' נס של יצ"מ טפל, ונס של הגלות לעתיד יהי' עיקר. והנה להבין כתיב הפך ים ליבשה והיינו לשון עבר שהפך מכבר והוא כעת יצ"מ ואח"כ כתיב בנהר יעברו ברגל שם נשמחה בו וזהו לשון עתיד משמע, והל"ל בנהר עברו ברגל שם שמחנו בו, ועוד מהו לשון בנהר כי התחלת הפסוק כתיב הפך ים כו' הול"ל בים עברו, אך הנה כתיב והניף ידו על הנהר והכהו לשבעה נחלים כו' והנה במלכות יש בחי' ים ובחי' יבשה כי בחי' יבשה הוא כח הפועל בנפעל היינו ויאמר אלקים תדשא כו' תוצא הארץ כו' ובחי' ים הוא עלמא דאתכסיא היינו קודם שבא בבחי' להיות כח הפועל בנפעל, וכמ"ש יקוו המים מתחת השמים כו' ותראה היבשה אבל קודם לכן הי' כל הארץ מכוסה במים, לכן קודם שבא לידי גילוי מההעלם נקרא בחי' ים היינו אף שהיא במלכות אבל אינו בהתגלות וזהו בחי' ים היינו שהכל שמה כי כל הכחות פרטים הם בהעלם כלול ושם כולם נסקרים בסקירה אחת וכ"ז מחמת שלא באו עדיין לידי גילוי פרטים היינו התחלקות, כי כאשר נגלה כח הפועל בנפעל ממש אזי נתהווה כל פרטי אופנים וכל מיני התחלקות להחיות כל דו"ד בפ"ע, וזהו בעת כשמלכות מחי' ומשפיע למטה אבל בעת כשמלכות מקבל משלמעלה ממנה היינו מזעיר דאצי' עדיין הדבר לא בא לידי גילוי רק ההשפעה עדיין במלכות בהעלם, והנה להבין שיש בזה ב' מדרגות היינו

זיווג יעקב ולאה, וזיווג יעקב ורחל כי הנה ידוע שמנה"י דאימא נעשה מוחין לזעיר פי' עד"מ מבשרי אחזה כו' כי המדות כשנופל באדם זהו אינו רק הגילוי מהמדות ולא המדות בעצמם אלא הוא בא מהבל הלב כשבא לידי מחשבה, היינו שמחמת זה הוא חושב בדבר זה אזי היא נקראת זיווג יעקב ולאה כי לאה היא בחי' מחשבה וכשבא לבחי' דיבור נקרא בחי' יעקב ורחל כי רחל הוא בחי' דיבור וגם במדות נבדלים מהשכל היינו שהשכל אינו מלוכש בהמדות רק בדרך כלל כי • עיקר אינו באפשרי אזי הוא ג"כ בחי' זיווג ישראל ורחל, וזהו מ"ש שהירכיים דאימא מצטננות בעת לידה וד"ל, אך ב' בחי' הנ"ל הם נקראים זיווג דקטנות אך כשהמוחין בשלימות בהמדות והיינו כמו בשעה שמשכיל בשכלו אזי השכל והמדות נאחדים ביחד כמו"כ המוחין כשהם במדות בעת שהמדות בגילוי אז נקרא זיווג דגדלות, וזהו הוי' אלקינו היינו חו"ב מזה הוי' אחד כי מחמת זה נמשך בחי' לזו"ג בבחי' זיווג דגדלות, אך הנה חו"ב גופא צריכין לקבל ממה שלמעלה ממנה כמ"ש והחכמה מאין תמצא היינו מבחי' כתר שנקרא אין וכידוע שאבא יונק כו' ואימא יונק כו' והנה שאבא מלביש לזרוע ימין דאריך ואימא כו' והנה בחי' כתר הוא ממוצע בין מאציל לנאצלים היינו נקודה אחרונה שבמאציל ושורש וראש לכל הנאצלים, כי הנה בחי' ג"ר דעתיק נאמר עליהם המתנשא מימות עולם, אך ז"ת דאריך הם הם המתלבשים והם נקראים מדות שבכתר, פי' אע"פ שאין השכל מחייב שיהי' המדה כן אך המדות הם בהתגברות גדול כי אין השכל מונע אותם, והוא הנק' אהבה רבה היינו מים רבים לא יוכלו לכבות את אהבה, וכן להפוך כי תכלית שנאה שנאתים אך כ"ז הוא בבחי' יונק כו' אך אבא מלביש כו' היינו פי' מחמת שהמדות שבכתר הם בלי טעם ודעת לכן אבא ואימא מלבישים בכדי שיהי' השכל מסכים לזה ג"כ אבל באמת בהבטל הטעם לא נתבטל המדה כלל כי הוא למעלה מטעם ודעת וכ"ז נקרא בחי' ז"א כי א"א הם המדות שבלי טעם ודעת כלל, וז"א הם המדות שהשכל ג"כ מסכים לזה כנ"ל וזהו ז"א בעתיקא אחיד ותל"ו והיינו כי ג"כ השכל מסכים לזה כנ"ל והנה כתיב ויוצאינו ה' אלקינו ביד חזקה ובזרוע נטויה, הוי' אלקינו היינו או"א ביד חזקה ובזרוע נטויה היינו זרועות דאריך יד הגדולה ויד החזקה, והנה בקי"ס ה' הזיווג דקטנות, כמ"ש נחש נושך בערוותה ולא ה' באפשרי להיות הולדה מזה כ"א בדרך דילוג, היינו המשכה מלמעלה מהשתלשלות היינו בבחי' חסד דאריך, וכמ"ש ופסח ה' על הפסח, כי פסח הוא בחי' מלכות שבו משמש כניסה ויציאה, היינו העלאת מ"ן והמשכת מ"ד, לכן ה' ביצ"מ השפעה בדרך דילוג לא כפי סדר ההשתלשלות וזהו מ"ש ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל הנביא, ואף שבמ"ת ה' ג"כ התגלות אלקות מאד אעפ"כ כתיב ונגש משה לבדו כו' ואהרן לבדו והכהנים לבדם וכ"ז מחמת שבמ"ת ה' זיווג דגדלות והי' כפי סדר ההשתלשלות היינו כל חד וחד לפום שיעורא דלי' לכן משה הי' מבחי'

חכמה היינו בחי' דעת לכן מחיצתו לבדו למעלה ואהרן הי' מבחי' יסוד אבא
 הי' מחיצתו לבדו כנ"ל, אבל בקי"ס הי' המשכה בדרך דילוג היינו שלא כפי
 סדר ההשתלשלות אזי קטן וגדול שוין הם, כמ"ש ואפילו תינוקת שבמעיי
 אימן אמרו שירה על הים לפי שהי' מבחי' חסד דאריך ושם הכל שווין, וזהו
 מ"ש מה תצעק אלי דבר אל בני' ויסעו היינו אלי דייקא כי אלי הוא בחי'
 זעיר רק בעתיק תלי' מלתא והיינו בחי' אריך כנ"ל, אך להבין מהו ענין
 הנביעה של מלכות כי מלכות בוקע תמיד המסך היינו כי מלכות היא הארה
 דהארה משלמעלה ממנה, אך בקי"ס באמת לא הי' ע"י המסך צ"ל עליות
 המלכות נבקע ונתחבר בריאה באצי' היינו מלכות דבריאה עם מלכות דאצי'
 ונעשה אחד, ולא דרך ההעלאות הכתר כפי סדר ההשתלשלות אלא עצמיות
 המלכות אך אופן ההתחברות יש בזה חילוק דיעות, כי להזוהר היה האופן
 ההתחברות לידה היינו מלמעלה למטה כמ"ש בווהר כמה ארכין סלקין
 ונחתין וספינה העוברת על הים ונונין שטאן ואזלין בימא פי' נחתין היינו
 מלמעלה למטה, וספינה העוברת היינו נשמות שבאו מבחי' זעיר והם נשמות
 מבחי' דוכרין ונונין הם נשמות מבחי' נוקבה ולהאריז"ל הי' בחי' בים מבחי'
 העלאה מלמטה למעלה היינו מלכות דבריאה נתעלה באצי' עד"מ כשאחד
 עומד למעלה והשני למטה וכשנתחברו אזי יש בזה שני אופנים היינו או
 שלמטה נתעלה למעלה להתחבר או שלמעלה יורד למטה להתחבר כמו"כ
 החלוקי דעות הנ"ל לכן כתיב ואנכי תרגלתי לאפרים קחם על זרועתי, אנכי
 הוא בחי' כתר תרגלתי לאפרים הוא בחי' מלכות דאצי', קחם על זרועתי
 היינו זרועות דאריך כנ"ל, והוא כמשל האב שלוקח לבנו שעומד בארץ על
 זרועותיו ואז הבן והאב רואים בשוה, וזהו וירא ישראל הוא בחי' ישראל סבא
 ראה מה שלמעלה ממנו, כי בחי' ישראל סבא נקרא ז"ת דאריך הוא ראה את
 היד הגדולה היינו חסד דאריך אשר עשה ה' במצרים פי' שהמשיך חסד
 דאריך שהוא למעלה מההשתלשלות בדרך דילוג למלכות דאצי' אך הנה
 כתיב לעתיד והניף ידו על הנהר והכהו לשבעה נחלים וצ"ל כי כאימא
 כביתה היינו אימא אוזיפת מאנהא לברתא כו', כי הנה יש ה' עילאה וה'
 תתאה, כי הנה מלכות אותיות של ז"א בעלה כידוע היינו לרוח ממללא כו'
 ובינה היא אותיות של חכמה כי הנה חכמה בעצם היא בחי' כח מה היינו כח
 היולי שיכול להיות בכמה אופנים אך כשבא לידי השגה אזי נגמרת היינו
 שלא יכול להיות אלא באופן זה ולכן בינה היא אותיות החכמה והנה כתיב
 ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן והיינו כי עדן היא בחי' הארת הכתר
 בחכמה ונהר היא בחי' בינה, להשקות את הגן הוא בחי' מלכות כי הנה ידוע
 מת"ת דאימא נעשה כתר לשניהם, ומחמת שלהיות המדות בשינוי מהות
 מהשכל הוצרכה להיות קרומא מפסיק והיינו עד"מ מבשרי כו' היינו שאין
 האוכל נשתנה ממהותו, אלא רק כשבא למטה מתחת הקרום והוא חצרא
 דכבדא כידוע, כך הוא למעלה באדם עילאה שבאצי' היינו שא"א להיות זיווג
 זו"ג אם לא מת"ת דבינה, וזהו נעשה כתר כנ"ל וד"ל, והנה לעתיד כתיב
 והניף ידו כו' והיינו כי לעתיד יהי' נבקה בחי' בינה, וע"כ יהי' נבקע לזיין

נחלים כי הנה כתיב ולא ילדה ששה בנים היינו חג"ת נה"י, ואחר ילדה בת ושמה דינה היינו דינא דמלכותא דינא, ואז יהי' ההחברות זוי"ג עם מה שלמעלה מהבינה על האופנים שנזכר לעיל היינו העלאה לפי האריז"ל וד"ל ולפי הזוהר היא בחי' הולדה, אך לא באופן שהי' בקי"ס היינו שהי' נמשך חסד דאריך למטה אלא לעתיד יהי' באופן אחר כי הנה ג"ר דאריך נאמר עליהם המתנשא מימות עולם והיינו שאינם מתלבשים למטה אלא ז"ת אבל ג"ר הם המתנשא כו' והנה חסד דעתיק מתלבש בגלגלתא דאריך וגבורה דעתיק במו"ס, ות"ת דעתיק בגרון דאריך היא בחי' בינה, ולעתיד יהי' נתגלה בחי' חסד דעתיק למעלה במקומה ולא יהי' נמשך למטה כמו ביצ"מ, וזהו והניף ידו הוא בחי' חסד דעתיק כי הנפה היא למעלה למקומה ועל כן כתיב על הנהר היינו בינה והכהו לשבעה נחלים היינו שלא יהי' עוד התלבשות לז"א כנ"ל, והנה כתיב ישכיל עבדי ירום ונשא וגבוה מאד עבדו הוא בחי' מלכות דאצי' ירום מסטרא דאברהם ונשא מסטרא דיצחק מאד מסטרא דייעקב והיינו כי מחג"ת דעתיק שמלובשים בג"ר דאריך יהי' התחברות זוי"ג בלמעלה מהבינה והנה כתיב והי' אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהי' שבעתים כאור שי"ב, והיינו אור הלבנה כאור החמה היינו זיווג זוי"ג ששווין יהי' בקומתם ואור החמה יהי' שבעתים זפי"ז כי שבעת ימי בראשית היינו ז"ת דאריך יהי' שבעתים כשי"ב היינו כלליות של ז' ימ"ב, ויש בזה ב' בחי' האחד הוא חסד והיינו יומם יצוה ה' חסדו הוא יומא דאזלין עם כולהו יומין ובחי' הב' הוא בינה, כי שם הוא כלליות הו' מדות היינו מ"ט שערי בינה, והוא התפעלות השכל ששם המדות הם בהעלם ובבחי' עיבור, אבל לעתיד יהי' נתגלה זוי"ג למעלה היינו בג"ר דעתיק והוא הנקרא סתימא דכל סתימין כי סתימא הוא בחי' ג"ר דאריך שמלובש בהם ז"ת דעתיק הנקרא ימי קדם, אבל סתימא דכל סתימין הוא בחי' ג"ר דעתיק כי מה שלמטה בבחי' העלם הוא למעלה ממנו בבחי' גילוי, כמו עדי"מ התענוג המתגלה הוא בחי' ז"ת דעתיק, שהוא מלכות דנוק', וזהו עלי' שפי"ו וכאור שבעת ימ"ב היינו שיתעלה לאור זימ"ב והוא בינה דעתיק כנ"ל וזהו כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, היינו אראנו לישראל סבא היינו מלמטה למעלה היינו הארת פנימיות הכתר והיינו מה שהוא אינו יכול להשיג במקומו כידוע, כי במצרים כתיב רק וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה במצרים אבל עתה אראנו לישראל סבא מלמטה למעלה נפלאות ולשון נפלאות תרי משמע כי יש ב' בחי' בעליות דכתר היינו בז"ת ובג"ר כנ"ל וד"ל. וזהו הפי' יוסף להפלא עמכם הפלא ופלא כי פלא הוא בחי' כתר והפלא ופלא היינו פלא של פלא הוא ג"ר דעתיק הנקרא סד"ס, וזהו דכתיב ואבדת חכמת חכימין, כי חכמה היינו המקור והוא ח"ס כי הוא מקור של כל החכמות, אך עתה כשיתעלה למעלה מחכמה סתימאה כנ"ל אזי יהי' נאבד חכמת חכימין כי לא ימשך עוד למטה אלא יתעלה כנ"ל וד"ל, וזהו מ"ש עצרת תהי' לה' אלקיך כי בחי' עצרת הוא מלשון קליטה היינו נעצר ונקלט, והוא מחמת שעצרת של חג הסוכות נקלט טיפת היסוד ברחם הנוקבא כידוע, וזהו עצרת תהי' לכם היינו שנמשך לכל

חו"ד לפום שעורא דילי, וזה ש"ת אח"כ שהוא ביום של אחריו והיינו כמו שנמשך החיות ממזון גשמי לכל אבר ואבר כן נמשך חיות אלקות לכל חו"ח ע"י התורה הנקרא מזון, ולכן עצרת שכתוב כאן בשביעי של פסח כתיב עצרת לה' אלקיך ה"א בחי' זו"נ ונקלטים למעלה כנ"ל, וזהו קאי אלעתיד כנ"ל וזהו שכתוב ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת להו' אלקיך, והלא כל הז' ימים אנו אוכלים מצה אך זה קאי אלעתיד כי לעתיד לא יהי בו שום אכילה היינו ברורים, והוא שמלכות מבררת מבי"ע אבל לעתיד יתעלה מלכות בבחי' כתר שהוא למעלה מברורין, וזהו ששת ימים תאכל מצות היינו בחי' אכילה והיא הבירור דמלכות ואח"כ עצרת לה' כו' היינו שיתעלה למעלה כנ"ל וזהו שכתוב כל מלאכה סתם לא תעשו כי החילוק שבין שבת ליו"ט שביומ"ט אוכל נפש מותר ובשבת אפילו אוכל נפש אסור, והיינו מפני שבשבת הוא בחי' מוחין דאבא שהוא בחי' חכמה היינו כ"ח מ"ה והוא בחי' ביטול לכן אין צריך לבירור ע"כ אסור בבישול היינו אף אוכל נפש כי מה לברר כו', אבל ביומ"ט הוא מוחין דאימא, ואימא היא שורש להמדות כידוע שמנהי דאימא נעשה מוחין לז"א היינו וא"ו ימי המעשה ע"כ אוכל נפש מותר כי צריך לברר בירורים כנ"ל אבל לעתיד יהי למעלה מעלה היינו אפילו למעלה מח"ס אזי אפילו אוכל נפש יהי אסור כנ"ל, וזהו בנהר דוקא כנ"ל בחי' בינה יעברו ברגל שם נשמחה בו דייקא, והיינו רק בחי' שמחה ולא שום בירור היינו אכילה רק שמחה הוא בחי' תענוג היינו כנ"ל כי תענוג הוא מבחי' ג"ר דעתיק כי לעתיד יתעלה הכל למקור העליון כנ"ל וד"ל.

דרוש מהר"ד שיחי' אחר הפסח דשנת תקסזיין פה לאד"ר

נטה את ירך על הים ובקעהו כו', מוליך לימין משה זרוע תפארתו כו', אדון הנפלאות כו'. והנה צ"ל ענין קי"ס, דהנה נקדים מתחילה מהו בחי' אתון רברבין ואתון זעירין ואתון בינונים, דהיינו אותיות הוא מלשון אתא בוקר, כי תרגום של בא הוא מלשון אתא והוא הגילוי אשר הי' בהעלם, עד"מ כח התנועה שביד, כשפועל פעולה היינו ליטול דבר ממקום למקום, זהו הגילוי של כח התנועה אשר הי' מתחילה בההעלם בידו, ועתה נתגלה הפועל ממש, כמו"כ יובן מזה שלמעלה במלכות דאצי' שמחי' נבראים והכח הפועל בנפעל הוא ג"כ הגילוי מההעלם, וכמ"ש ויהי אדם לנפש חי' היינו לת"א לרוח ממללא, והוא ג"כ עד"מ כנ"ל כשאדם מדבר לזולתו הוא מוציא הגילוי מההעלם שהי' מתחילה במחשבתו, וכמו"כ למעלה אדם עילאה כמ"ש ועל דמות הכסא כו', ושם ג"כ הגילוי מההעלם נקרא בשם רוח ממללא אך

צ"ל כל אלה כי הנה יש כ"ב אותיות וא"כ לא הי' צריך להיות מזה רק כ"ב המשכות, ואנו רואים שיש כמה מיני המשכות שונים וברואים אלפים רבבות לאין קץ אך דהנה כתיב שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה ומי אלה אותיות אלקים, היינו ה' בחי' גבורות המתחלקות, כי גבורות הוא בחי' התחלקות ובחי' אלקים הוא בחי' גבורות שהוא מתחלק לה' מוצאות הפה, היינו אחה"ע גיכ"ק כו', כי מחמת צירופי האותיות נתגלה ההעלם באופנים פרטים על האופנים הרבה כדאיתא בס"י היינו שתי אבנים בונות כו', כי מתחילה נשלשלו הצמצומים בכ"ב צירופים היינו כ"ב צירופי אלקים, ומ"ח מהם לקליפות באדמת בני ח"ם, וע"כ צירופים נשתלשלו להיות מזה מחנה מיכאל ק"פ אלפים כמונין דגל מחנה יהודא כו' כידוע, והנה אתוון זעירין הוא במלכות דאצי' שמחי' נבראים היינו ביי"ע, ואותיות הוא לשון אתא היינו נפעל שיש דבר נפעלה, וזהו מלכות שמחי' נבראים להיות בבחי' יש ודבר בפ"ע ואתוון בינונים הוא בזעיר דאצי', והיינו בינו • והוא עד"מ כח התנועה שביד כשעדיין לא בא לידי גילוי, רק הוא מיוחד עדיין בעצם, אך הוא בחי' גילוי מעצם הנפש כי גם הנפש מלאה אותיות, והחיות שמחי' הגוף אינו הנפש בעצמה רק אותיות מהנפש והיינו הגילוי של הנפש, וכשהגילוי עדיין לא בא לידי פעולה רק היא מיוחדת במקצת עדיין בעצם נקרא בשם אתוון בנונים, והוא עד"מ כשזורק אבן למרחוק, וכשעדיין לא זרק הכח מיוחד בעצם שהרי כשירצה יזרק יותר למרחוק, אבל כשכבר זרק הכח נפסק ומעכב, וזהו שאמר במלכות נטל אבן וברא בו עולמו, ומחמת זריקה הי' בחי' בריאה, וגם עד"מ כשאדם כותב כי כשעדיין לא גמר הכתיבה הכח מיוחד בעצם, כי הרי כשירצה יכתוב יותר אך כשכבר גמר הכתיבה הכח נבדל מההעלם, אבל מ"מ הכח מלובש בהכתיבה שהרי כשנאבד יכול לכתוב כמותה אחרת, וגם יש משל אחר דהנה כתיב שימני כחותם על לבך, והוא עד"מ כמו אותיות החותם כשמניח אותו על השעוה נעשה בשעוה ג"כ אותיות, אך שהם מהפוך להפוך כי בכאן הם שקועים ובכאן הם בולטים, והאותיות שבחותם הוא מיוחד בעצם והאותיות שבשעוה הם נפרדים מעצם, כמו"כ עד"מ למעלה אתוון בינונים הוא בזעיר דאצי' והוא מלכות שבז"א היינו עשיראה דכל ספירו, ואתוון ררבין הם בנינה כי הנה חכמה הוא כח היולי, והוא השכל שנופל על מוחו קודם שבא לידי השגה, והוא כח מה היינו שיכול להיות הבנה של זה השכל היינו פעם באופן זה ופעם באופן אחר עד"מ כשלומד שנים או חזין בטלית כו' יכול להסביר עצמיות של השכל פעם באופן זה ופעם באופן אחר, רק אח"כ כשבא לידי השגה בנינה אזי הוא נגמר באופן זה והוא נקרא נקודה בהיכלא, אך הברור הוא בפנימיות בינה, אבל כשלומד איזה דין שלא בעמקות אזי יכול להיות שיעמוד לו אחר בקושיות, וזהו נקרא חיצוניות בינה, אבל פנימיות בינה היינו כשמעמיק מאוד באיזה שכל אזי נתברר שם החכמה היינו שלא יהי' אפשר להיות באופן

אחר, אך מי הוא המברר הוא בחי' חכמה היא בחי' המברר קודם שבא לידי השגה בנינה אך מי הוא המכריח לחכמה שיהי' הוא המתברר היינו להיות כך ולא באופן אחר הוא מח"ס היינו כח המשכיל ונקרא בוצינא דקרדנינא כו', וזהו אתוון רברבין היא בנינה אבל מקודם אינם בבחי' אותיות כלל רק מיוחד בעצם הדבר כידוע, ועתה יובן מה שאנו רואים שלפי צרופי אותיות משתנה השכל עד"מ אותיות ח"ן או נגע כשיהי' בצרופים אחרים יהי' נח או ענג אזי משתנה השכל ולפי הנראה הם בחי' אחת עם השכל, ובאמת אינו כן, שא"כ מהראוי הי' שבשינוי השכל ישתנה ג"כ האותיות, אך הענין הוא כי אבא יסוד ברתא, וצ"ל כי הנה בדיבור יש ב' בחי' היינו חומר וצורה, כי חומר הוא הבל הדיבור וצורה הם האותיות שמשתנים בה' מוצאות הפה והנה הבל הדיבור הוא בא מהמדות שבלב כשבאים מחיצוניות בינה כי נה"י דאימא נעשה מוחין לז"א, עד"מ כפי אופן ההתבוננות במוח כך הוא ההתפעלות בלב, ואותיות עצמן הם באין מחכמה הברורה היינו אמרות ה' צרופה, ולכך אמר שלמה אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, היינו כי בחי' שלמה המלך הי' מחכמה שבמלכות דאצי' שהי' כלול כל השתשלוט שלמטה ממנו ולכן מדבר על עצים ועל אבנים כו', אבל אורייתא מחכמה נפקת היינו מחכמה עילאה והיא חכמה הברורה, ולכן אזהרה אל תוסף כו' כי מצד חכמה הברורה מוכרח להיות כמו שהוא עתה ולא פחות ולא יותר, והנה אמרו ז"ל מי שאמר לשמן וידליק יאמר לחומץ וידליק, ולהבין כי הנה יש ב' בחי' אחד היינו להמשיך המשכה חדשה שלא הי' עד עתה, והב' הוא להפוך היינו המשכה שהומשך מכבר והנה בחי' הראשון היינו להמשיך המשכה חדשה הוא מבחי' מלכות דאצי', ובחי' השני היינו להפוך כנ"ל היא מבחי' חכמה דאצי', כי שורש האותיות ומקורן הם בחכמה לכן יוכל להפוך שם צירופי האותיות באיזה אופן, וזהו מי שאמר כו' היינו להפוך הצירופים כי מי הוא בחי' בינה, ושם הוא מקור המתברר והיינו ע"י החכמה, שאמר הוא בחי' מלכות היינו אמירה לשמן הוא בחי' חכמה וידליק היינו שיהי' היפוך הצרופים להיות ע"י החכמה המברר במקורו מי היינו בינה המתברר, שידליק ג"כ חומץ ע"י הצירופים ולהיות באופנים אחרים, אך צריך להיות ג"כ שינוי הצירופים מחכמה הברורה, כי בחכמה גופה א"א להיות שינוי כ"כ באופנים אחרים מהפוך להפוך כידוע רק החכמה מברר הדבר, וזהו אדון הנפלאות שמקבל החכמה, היינו פלא עליון והיינו הארה מכתר ששם הוא שורש האותיות היינו בחכמה סתימאה בוצינא דקרדנינא וזהו נפלאות לשון נפעול והיינו שנשבע שבועה והוא עצם הדבר היינו נשבע שמקבל לתוכו השבועה, וכמו"כ אדון הוא בחי' מלכות, הנפלאות הוא שמקבל לתוכו הארה מכתר העליון להיות צירופי אותיות אחרים שונים וזהו מי מדד בשעלו מים ומי אסף רוח בחפניו, ומי הקים כל אפסי ארץ היינו מי הוא בחי' בינה הוא קו המודד ומים הוא בחי' חכמה ורוח הוא ז"א הקים כל אפסי ארץ הוא בחי' מלכות והכל ע"י הבינה ומה שמו ומה שם הוי' זהו בחי' מ"ה וב"ן היינו מקור כל הניירות, ולהבין הדבר ביותר ביאור, איך ביכולת האותיות

שנקראים בשם אבנים בס"י שהם בחי' דומם להשתנות השכל על ידיהם, אך הנה איתא בזוהר, אבנא בקורטא, עד"מ כמו אבן כשזורק בקלע אז יפול יותר למרחוק מכשזורק האבן ביד לבד וכמו"כ הם בחי' אותיות כי הנה שורש האותיות הם גבוהים הרבה למעלה מבחי' חכמה כמ"ש בזוהר בריש הורמניתא דמלכא גליף גליפו בטהירו עילאה, היינו כי שורש האותיות הוא בכתר והאותיות עצמם הם בחכמה היינו גילוי של כל דבר וכן בנפש האדם היינו הרצון הוא הגילוי מהנפש וההעלם של הרצון הוא הנקרא בעל הרצון, וכן הוא בכל העולמות ובכל המעלות עד רום המעלות, כי כל דבר ודבר נקראים בבחי' אותיות, ויש ג"כ בחי' אותיות א"ס והוא ג"כ נקראים בשם הגילוי של הא"ס לכן מוכרח להיות שהאותיות מגביהים את השכל ועל פיהם משתנה השכל לכמו שיהי' וזהו הטעם הרבה למדתי מרבתי ומתלמידי יותר מכולם, והנה מחמת שהוא לומד עמהם באותיות יכול להשיג מה שלא יש שינוי בשכלו לבד, כי מחמת האותיות השכל יותר בולט ובורר את הדבר לעומקו, וזהו תלמיד המחכים את רבו, והיינו ע"י שהרב מדבר עמו עפ"י האותיות נתחכם הרב מזה וזהו מ"ש בזוהר פ' ויקרא, אתוון הוי פרחין גו אוריא עילאה היינו למעלה מעלה, כי אוריא הוא בחי' אור היינו חכמה כידוע, אמ"ר והיו"ד הוא הארת הכתר בחכמה אתוון פרחין למעלה יותר, וזה הטעם שאנו מתפללין דוקא ע"י האותיות כי הכוונה אינו גדולה כ"כ כמו האותיות, כי ע"י האותיות יכול להגיע לבחי' גדולה משא"כ ע"י כוונה בעצמה א"א לפרחא לעילאה כמו ע"י האותיות, וזהו שבשעת קי"ס הוצרכו לשינוי הטבע בכדי להפוך מים ליבשה ע"כ הוצרכו להיות הארת הכתר כנ"ל, וזהו מה תצעק אלי היינו אלי דייקא כי הדבר תלוי בי והיינו בבחי' עתיק היינו תענוג, כי להיות שינוי טבע הוצרך להיות שינוי משרש האותיות למעלה ממקורן שהוא בערך היינו התגלות התענוג שהוא אותיות, כי התענוג בעצם הוא בבחי' העלם לגבי האותיות וד"ל, אך צ"ל ביותר איך נהפך הים ליבשה כי הנה איתא בזוהר אית יחודא מתחברין עימי' בטמירין תרין אתוויין אחרנין והיינו למשל א' נשמע ב' ל"פ וכן כולהו וזהו מסר לי' למשה בסיני וזהו הפכתי ים ליבשה כי הנה למעלה יש ג"כ בחי' ים ויבשה והיינו עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגלי', והנה באותיות יש ג"כ אתכסין ואתגליין עד"מ באות א' אינו ניכר בהברה רק אות ל"פ וא' בעצמה אינו ניכר כ"כ בהברה נמצא הא' הוא בבחי' העלם בדיבור ול"פ הם הגלויים, אבל באותיות המחשבה הוא להפוך ואינו ניכר במחשבה רק א' בעצמו ול"פ בהעלם, והנה בחי' משה הוא איש אלקים, היינו למעלה מאלקים, כי אלקים הוא עלמא דאתגליא ולמעלה מאלקים הוא עלמא דאתכסי' לכן משה הי' מעלמא דאתכסי' כמ"ש לעיל ואתחברין עימי' בטמירין תרין אתוויין אחרנין, וזהו ואתחברו למשה כי הוא ג"כ מעלמא דאתכסי' לכן נמסר לו האותיות אשר בטמירין דייקא, ולכך הי' ביכולתו של משה להיות נהפך ע"י ים ליבשה, כי מה שלמה בהעלם למעלה הוא בבחי' גילוי וכאשר הי' ע"י משה אזי נתהפך הדבר כנ"ל וד"ל, והנה גם נס פורים הי' למעלה מבחי' אותיות

ולכן אינו נכתב הוי' במגלה כי הוי' הוא ג"כ למעלה מבחי' האותיות רק בבחי' עצמיות קודם שבא לידי גילוי, וע"כ אמרו ימי הפורים לא בטליו, ואף שהי' נס פורים בדרך הטבע היינו מחמת גודל אהבת אסתר כידוע שכל דבר גדול מאוד א"א לא להתלבש כ"א בדבר היותר נמוך, וזהו שמבואר בזוהר העמק דא ה' הגבה למעלה דא יו"ד, ולהבין זה העמק היינו למטה דא ה' זהו בחי' כח המשכה חדשה שהיא במלכות דאצי' כנ"ל, והגבה למעלה דא יו"ד שהוא שינוי הצירופים שהוא מבחי' יו"ד היינו הארת הכתר כנ"ל, והנה כתיב לא יכול משה לבא אל אוהל מועד כי שכן עליו הענן, ופעם כתיב ויבא משה בתוך הענן והיינו כי תרי עננא הוי היינו אתוון רברבין ואתוון זעיר, ואתוון זעירין לא היו מסתירים למשה כי הוא הי' איש אלקים היינו למעלה מאתוון זעירין כנ"ל, ואתוון רברביעין הי' מסתירים מלפני משה כי שורשם של האותיות רברבן הם למעלה מעלה ממדרגות משה והיינו מבחי' עתיק שהוא • כנ"ל וד"ל.

דרוש מהר"ד יום ב' • פרשה מו"מ דשנת תקסזיין לפ"ק פה לאד"י

להבין ענין ק"ש ותפילה, הנה הק"ש הוא הפוך מהתפילה שבחי' ק"ש היא העלאה ממטה למעלה ובחי' תפילה היא המשכה מלמעלה למטה, כי הנה כתיב אם ישים אליו לבו רוחי ונשמתי אליו יאסוף, הנה אם ישים אליו לבו זו ק"ש היינו מלמטה למעלה רוחי ונשמתי אליו יאסוף זו תפילה היינו מלמעלה למטה, וצ"ל כי הנה ק"ש הוא ענין מבחי' אליו ולא למדותיו כי בק"ש יש ב' יחודים יחוד"ע ויחוד"ת, היינו הוי' אלקינו הוא יחוד חו"ב והוי' אחד הוא יחוד זו"נ, וענין היחוד הוא לבטל כל הספירות דאצי' למלכות דא"ס שהוא למעלה מקו וחוט, וזהו אם ישים אליו לבו היינו אליו ולא למדותיו, כי המדה הוא בבחי' גבול היינו אורות בכלים, ושורשם הוא בבחי' קו וחוט שהוא המודד אורות בכלים והוא ענין גבול וכלי, אבל למעלה מקו וחוט שהוא מלכות דא"ס אין שם בחי' אורות מוגבלים בכלים, רק ששם הוא י"ס הגנוזות במאצילן והם הנקרא בס"י עשר ספירות בלי מה היינו ששם אין התחלקות בספירות לומר זה חכם וזה גיבור כי שם הכל שוה כאחד ואינם נכרין הספירות כל אחד בפני עצמו, אבל כשירדו בעולם האצי' ששם אורות מוגבלים בהכלים, הם נקראים מדות, מפני שהם במדה וגבול היינו זה בפני עצמו וזה בפ"ע, וזהו ענין ק"ש והוא אם ישים אליו לבו היינו אליו ולא

(• לכא' חסר כאן תיבה בכת"י.

(• בכת"י אינו ברור אם זה יום ב' או יום ה'.

למדותיו והיינו אליו לעצמותו לאור א"ס שקודם הקו וחוט, וזהו ענין היחוד של ק"ש ואח"כ הוא היכל הרצון ששם הוא התחלה של המשכה מלמעלה למטה כמ"ש וישק יעקב לרחל שהוא בהיכל הבריאה, ואח"כ שמ"ע הוא המשכה ממש מלמעלה למטה היינו למדות, כי אתה חונן הוא הוי' בניקוד פת"ח היינו בחי' חכמה, ורפאינו הוא הוי' בניקוד סגו"ל והוא בחי' ת"ת, וזהו שאמרז"ל צועקים ואינם נענים מפני שאינם מכוונים בשמות והוא עד"מ המלך שיש לו ממונים הרבה והוא קורא לזה אשר הוא ממונה על דבר אחר בודאי אין בידו לעזור לו כו' כידוע וד"ל. והנה יש בק"ש ב' פרשיות שהוא בחי' אם ישם אליו לבו כי הב' פ' הוא בחי' ראובן ושמעון, היינו ראי' ושמיעה והוא בחי' חו"ב שהוא קו הימין וקו השמאל בחי' חו"ג ג"כ וכנגדן יש ב' ברכות ראשונות בשמ"ע שהוא אבות וגבורות כי הנה ידוע שבחי' יחוד הוא צריך לאכללא שמאלא בימינא וימינא בשמאלא ובתחילה צריך לאכללא שמאלא בימינא ואח"כ ימינא בשמאלא, וזהו ענין פ' ראשונה שהוא ואהבת והוא בחי' חסד כי ואהבת הוא ג"כ בחי' חסד, רק אהבה הוא האור וחסד הוא הכלי כי מהאהבה שאדם אוהב את חבירו הוא עושה לו דבר חסד והנה בואהבת יש שם מ"ב היינו שבאנא בכח, והנה שם הוא בחי' אור, כמ"ש צועקין ואינם נענין כל שאינו מכוון בשמות והנה ענין הכוונה הוא הפנימיות כמו שאדם מסביר לחברו איזה שכל בהרבה דברים והמכוון הוא מ"מ בהעלם והוא הפנימיות, וזהו ענין אור הגבורה בכלי החסד והוא לאכללא שמאלא בימינא והיינו שמחמת ההתבוננות שמבטל הכל לאא"ס שמקודם הקו וחוט כמ"ש לך ה' הגדולה והגבורה היינו שהכל בטל לך היינו לעשר ספירות הגנוזות במאצילן, וצ"ל התשוקה שלו לעצמות אא"ס, וזהו ענין הגבורה שהוא ענין הסתלקות לאא"ס והכלי הוא החסד והוא ענין ואהבת שאהבה היא בחי' מים, והיינו כמים שיורדים ממקום גבוה למקום נמוך, והוא בחי' המשכה כמ"ש אהבת עולם אהבתיך ע"כ משכתיך חסד וכמו שאוהב איזה דבר אזי ממילא רוצה בזה הדבר שיהא אצלו זה הדבר, כמו"כ כאן שמחמת שיש לו בחי' גבורה והוא הסתלקות לעצמותו אא"ס והוא נקרא אור הגבורה, אך מחמת שעיקר הבריאה ה"ל לאהבה את ה' ולדבוק בו מחמת זה בא לואהבת שירצה קרבת אלקים, כמ"ש קרבת אלקים לי טוב וזהו שכתוב בפ' ראשונה ובכל מאודך שהוא מחמת שהיה הסתלקות לאא"ס הנקרא מאוד העליון שהוא בלי גבול ובלי שיעור, כמו"כ אח"כ כשרוצה קרבת אלקים שהוא בחי' ואהבת הוא ג"כ בכל מאודך וע"כ בואהבת כתיב בכל מאדך ובה"י אם שמוע לא כתיב ובכל מאדך, וזהו ענין לאכללא שמאלא בימינא, כי עיקר המכוון הוא הסתלקות לאא"ס שקודם הקו וחוט אך מחמת שעיקר הבריאה הוא לאהבה את השם, ואהבה הוא המשכה ע"כ מוכרח אח"כ להיות אהבה והוא אור הגבורה בכלי החסד, שהאור הוא המכוון היינו הגבורה והכלי הוא החסד שירצה אח"כ קרבת אלקים שמחמת האור שהוא הסתלקות אח"כ הוא הכלי שירצה להיות קרבת אלקים וד"ל. וענין והי' עם שמוע הוא להפוך אור החסד בכלי הגבורה שוה"י אם שמוע הוא בחי' גבורה והשם הוא שם ע"ב, כי

השם שהוא בחי' אור הוא בחינת חסד כי חסד בגימט' ע"ב, והכלי שלו הוא בחי' גבורה, כי הנה אמרו"ל למה קדמה פ' שמע לווהי' אם שמוע כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחילה, ואח"כ יקבל עליו עול מצות, עד כאן מצות כוונה מכאן ואילך מצות קריאה, כי בתחילה הוא קבלת עול מלכות שמים ואח"כ עול מצות כי הנה ידוע שוהי' אם שמוע הוא ע"ב גשרים, כמו עד"מ שיש מים שיורדים בשטף גדול ויכולים לשטוף מקום גלל כן עושים גשר בחדרים הרבה ומחמת זה יורדים בהתחלקות ואינם יכולים בהליכתם לשטוף את המקום הזה, וכמו עד"מ בכל עילה ועלול כמו הרב שמסביר לתלמידו איזה שכל הנה כמו שהוא בשכל של הרב בודאי לא יוכל לקבל מחמת רוחב שכלו אך מחמת הדיבור שמחלק את השכל לחלקים מחמת זה יוכל לקבל כי הוא מחלק לו את השכל לחלקים קטנים, וכמו עד"מ שכשרוצה ליתן מכלי גדול לכלי קטן הנה לפי רוחב הכלי הגדול לא יכול הכלי קטן לקבל שיהי' רק בתוך הבית קיבול אלא ישטוף לחוץ, ע"כ מוכרח ליקח כלים קטנים לקבל מהכלי הגדול ואח"כ יתן להכלי הקטן ממנו, כך עד"מ זה מחמת שהשכל של העילה הוא גדול מאד מהשכל של העלול ע"כ מוכרח לו להשפיע דרך אותיות שהם כלים המחלקים כי בלא זה הי' השכל של העילה יורד ושטף את השכל של העלול שהוא ענין בלבול הדעת שיהי' מבלבל ע"כ מוכרח להיות דרך אותיות שהם כלים המחלקים ויכול לקבל החלקים שבשעה זו יקבל חלק זו ובשעה אחרת יקבל חלק אחר, וכמו"כ עד"מ זו, והיה אם שמוע הוא אור החסד בכלי הגבורה, והיינו שהכוונה הוא חסד שהוא המשכה, אך לא היו יכולים לקבל, ע"כ מוכרחים להיות בכלי הגבורה וזהו בחי' המצות רמ"ח פקודין אינן רמ"ח אברים דמלכא, כמו עד"מ הנפש שנמשך בכל אבר ואבר בבחי' אחרת כך בכל מצוה ומצוה נמשך גילוי אלקות בבחי' אחרת, כמו ד' בתים דתפילין הוא בחי' ד' מוחין כו' כידוע, ובנין סוכה הוא בחי' מקיפין דאימא כו', כי המשכות אלקות נחלק לחלקים וכשיהי' המצוה נעשית כהלכתה אזי נקראת מצוה ואם לאו אזי לא יהי' מצוה, וזהו אור החסד בכלי הגבורה, והנה הגבורה אינו גבורה אמיתית היינו להיות צמצום אמיתי, כי רק הוא בחי' גבורה שבחסד, וזהו בחי' והי' אם שמוע והנה כ"ז הוא בחי' העלאה ממטה למעלה שהוא בחי' היחוד שבק"ש, ע"כ הבי' פ' הם לאכללא שמאלא בימינא וימינא בשמאלא, כי כל בחי' יחוד צריך להתכללות כידוע, והם בחי' ראובן ושמעון היינו בחי' חו"ג, ואח"כ בהיכל הרצון שהוא אמת ויציב והוא בחי' לוי מלשון הפעם ילוה אישי כו' שהוא התחלקות היחוד שהוא בחי' נשיקין היינו בחי' וישק יעקב לרחל, ואח"כ בהיכל ק"ש ששם הוא סמיכות גאולה לתפלה ששם הוא היחוד גמור, כי בחי' ק"ש הוא רק הכנה וגם ע"י בחי' ק"ש נעשית כך למעלה, אבל להיות כאן למטה הוא רק ע"י התפילה שהוא ברוך אתה היינו שיומשך כאן למטה בעה"ז, והנה כמו שיש ב' פ' בק"ש כך יש ב' ברכות בתפילה שהוא אבות וגבורות והיינו התכללות לאכללא שמאלא בימינא תחילה ואח"כ ימינא בשמאלא, ולהבין כי הנה יש ג' בחי' אותיות היינו אותיות של חסדים ושל גבורות ואמצעים שהוא כלול מב'

וכמו עדימ התלמיד מקבל השכל של הרב שהוא בדרך עילה ועלול והיינו
 דרך האותיות שנקראים בשם כלים, וע"כ יכול להיות שהתלמיד שלומד מרב
 זה השכל בזה האותיות, אם ישמע מרב אחר זה השכל יסביר לו באותיות
 אחרים הגם שהמכוון הוא אחד, כי זה יש לו כלים אלו וזה יש לו כלים
 אחרים, ויש אדם אחר שאינו יכול להסביר כלל כ"א הוא יודע בפ"ע ויש
 אחר שהוא יכול להסביר דבר אחד בכמה שעות כי יש לו כלים המחלקים
 השכל וע"כ יכול התלמיד לקבל, והנה זהו גבורה שבחסד היינו אור החסד
 בכלי הגבורה, והיינו כי באמת הוא רוצה להשפיע לו השכל כמו שהוא יודע,
 רק שאינו יכול לקבל, ע"כ מוכרח לחלק שכלו באותיות, ואח"כ ע"ז התלמיד
 יודע השכל כמו שהוא יודע, וזהו תגבורת החסד היינו אור החסד, כי המכוון
 הוא החסד שרוצה להשפיע לו, רק שהוא בכלי הגבורה והיינו שמוכרח
 לעבור דרך בחי' גבורה שהוא התחלקות השכל לחלקים, והנה זהו נק' גבורה
 שבחסד, ויש בחי' אחרת והוא הנק' חסד שבגבורה כי בפעם אחד מחמת
 גדלות השכל לא יוכל התלמיד לקבל, ע"כ מלביש לו השכל בהאותיות
 בקיצור והוא בחי' גבורה שהוא צמצום כי עיקר כוונתו הוא לצמצם אך זה
 בעצמו שמסביר לו דרך צמצום הוא כדי שיכול לקבל כי א"א לו לקבל זולת
 באופן זה וזהו הנקרא חסד שבגבורה, והנה זו הבחי' היה עקידת יצחק
 ואברהם כי כל אחד הי' צריך לעקידה כי אברהם הי' עיקר מחסד צריך
 ליכלל בגבורה שהוא אור הגבורה בכלי החסד כי אברהם הי' הכלי לחסדים,
 ויצחק שהוא בחי' גבורה יהי' נכלל באור החסד, וזהו אור החסד בכלי
 הגבורה וד"ל, והנה לעתיד יהי' נתגלה בחי' יצחק שהוא אור החסד בכלי
 הגבורה, והחסד הזה שהוא למעלה יהי' נמשך לכאן דרך התחלקות שיהי'
 החסד הזה בעצמו שהוא למעלה יהי' נמשך בכאן כמ"ש כי אברהם לא ידענו
 כי אתה אבינו הוא בחי' יצחק, וזהו מ"ש שהלויים יהיו כהנים כי הלויים הם
 מבחי' הגבורות יהיו בחי' כהנים שהוא אור החסד בכלי הגבורה, וכמו"כ הוא
 בחי' גשמים הנקראים גבורות גשמים היינו מחמת שהוא התחלקות לחלקים
 מחמת זה יכול להרות את הארץ כמ"ש והרוה את הארץ והולידה כו' כי
 הארץ היא בחי' מקבל ומטר הוא בחי' משפיע וצ"ל השפעה דרך חלקים כנ"ל
 וע"כ נקראים גבורות גשמים, וזה בחי' ב' ברכות דתפילה, כי ברכה ראשונה
 היא מגן אברהם שהיא הכלי של חסד והאור של גבורה וזהו גומל חסדים
 טובים היינו שהוא מסתיר את החסדים טובים שלא יורד כמו שהוא אלא
 בדרך קיצור וקונה הכל הוא בחי' כלי שהוא בחי' חסד, וזהו ברכה ראשונה
 שהוא אור הגבורה בכלי החסד, וברכה שני' הוא להפוך והוא מ"ש מזכירין
 גבורות גשמים בתחית המתים כי גבורות גשמים הוא ג"כ אור החסד בכלי
 הגבורה ותחית המתים הוא ג"כ בחי' זו, כי טל שעתיד להחיות בו המתים
 הוא טלא דנטף מפומא דעתיקא והוא טיפין טיפין כי טל הוא מלחלוחית
 הארץ כמ"ש בגדעון על כל הארץ יהי' חורב ועל הגיזה יהי' טל והוא
 הקיבוץ שיתקבץ מכל הארץ להיות כאחד כי טבע הטל הוא התפשטות
 שמתפשט על כל הארץ והוא היה צריך לנסיון, ע"כ הי' אומר שיתקבץ מכל

הארץ להיות כאחד, וכמו"כ הוא בחי' תה"מ כי החכמה תחי' והוא בחי' אור מים, אור הוא בחי' טל כי מים הוא הגשמה ביותר והוא בחי' גשמים אבל טל הוא בחי' אור, והנה כמו"כ אור הוא בחי' חכמה והנה החכמה תחי' שכללות ג"י נמשכין מחכמה שהוא בחי' טל שטבעה להיות בבחי' פיזור שהם ששים ריבוא נשמות ישראל, ואח"כ כשמת האדם אזי נתקבץ למעלה לבחי' חכמה, ולזמן התחי' שיהי' אז יהי' שוב בחי' פיזור שהוא בחי' מתחלקות לחלקים, ע"כ גם תחה"מ הוא בחי' גבורות, וע"כ מזכירין גבורות גשמים בתחית המתים כי הכל הוא דבר אחד, וזהו הב' ברכות של שמ"ע שברכה ראשונה הוא בחי' חסד שבגבורה וברכה שני' הוא גבורה שבחסד, וזהו ממש כמו בשני פרשיות של ק"ש כנ"ל וד"ל.

דרוש מהר"ד שיחי' דברים דשנת תקס"זיין פה לאד"י

השמים כסאי והארץ הדום רגלי איזה בית אשר תבנו לי ואיזה מקום מנוחתי. הנה להבין ענין בית האמור בכאן, וגם להבין ענין תפילה הנקרא ג"כ בשם בית כמ"ש כי ביתי בית תפילה, ולהבין כי הנה בדוד כתיב אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש, משמע שאינו שואל אלא דבר אחד ואח"כ חושב ה' דברים היינו לחזות בנועם ה' ולבקר כו', והם ה' בחי' מקיפים והיינו גרננחי' והנה באמת בשאלה זו שהיא שבתי בכית ה' הרי נכלל כל השאר בחי' הנ"ל, ולהבין בהקדים תחילה כי הנה כתיב אכלו רעים ושתו דודים, אכלו רעים זה או"א שהם תרין רעין דלא מתפרשין שהיא בחי' הוי' אלקינו שבק"ש היינו יחו"ע ושתו דודים הוא בחי' זר"ג היינו הוי' אחד שבק"ש וזהו בחי' יחודות, ולהבין מהו ענין האכילה היינו המשכה לתוכו להיות בתוכו בחי' אור וחיות, והוא עד"מ מאכילה גשמיות שמחי' את האדם שאף שאדם הוא גבוה במעלה מהאכילה, כי בחי' אכילה אינו רק בחי' דצ"ח, אעפ"כ בשורשו בחי' אכילה שהיא גבוה למעלה מעלה והיינו מחמת שנפלו בשבירה, כי הוא לפני מלוך מלך כו', ונפל למטה מטה מאד וע"כ מחי' את האדם, והנה כמו"כ למעלה באצ"י שחכמה הוא ראש האצ"י והוא אדם עילאה שעל דמות הכסא הוצרך ג"כ לבחי' אכילה, שהוא המשכה מלמעלה ממנו היינו מבחי' כתר, כמ"ש והחכמה מאין תמצא שהיא בחי' כתר, כמ"ש אבא מלביש כו' ואימא מלביש כו', אבא אחיד כו' ואימא אחיד כו' אני בינה לי גבורה. וזהו ענין אכילה * שהוא המשכה מתוכם ממש בבחי' אור וחיות, והנה בפ"א מבואר בעה"ח יונק ממזל הח' כו', ואימא יונק ממזל הי"ב כו'.

(*) תיבה אחת אינה ברורה בכתי'.

שהוא מול עליון ומזל תחתון, ובהתחברות השני מזלות יחד נעשה כמו כן למטה כמ"ש הכל תלוי במזל ואפילו ס"ת שבהיכל כי ס"ת הוא יסוד אבא, שבהיכל הוא בינה היינו נקודה בהיכלא, והיינו היחוד תלוי במזל נוצר ומזל ונקה, היינו שכשהם מתחברין נעשה ג"כ למטה ביחוד או"א, אך הנה שניהם אמת, וביאור כי הנה יש ג' בחי' היינו אור ולבוש והיכל, שהוא בחי' מזון ולבוש ובית כי בית היינו היכל, ובפעם כתיב שנקרא הג' בחי' כלי ולבוש והיכל, ושניהם אחד היינו אור וכלי כי מהתעבות האור נעשה כלי, והוא בחי' מזון, שהוא א"פ היינו שהוא רק לפי ערך המקבל, כמו עד"מ כשמסביר לתלמיד איזה השכלה הנה אם יסביר לו שלא לפי ערכו רק כמו שהוא בשכל של הרב, בודאי לא יוכל לקבל והוא יהי' נבחי' א"מ כי אינו יכול לתופסו במוחו רק נשאר מקיף מלמעלה, משאי"כ כשיסביר לו לפי ערכו אז בודאי יקבל, וזהו הנקרא א"פ, וכן הוא המזון שהוא אור פנימי היינו שכל כלי הנפש מקבל כאור"א לפי מזגו, היינו כח השכל להשכיל וכח המדות והכבד לחזק כל שאר אברים ולכן המזון מחזק נרנח"י שמשכנה במוחו ולבא וכבדא שהם האברים והכלים לנר"ן, כי אנו רואים שכשאינו אוכל אז הוא חלש כמו בתענית שהוא נקרא קטנות המוחין וגם כשאוכל דברים גשמים השכל שלו מתגשם וכן להפוך וכ"ז מחמת שנתחזק כח השכל מהמאכל שמלוכש בה אור וחיות בהעלם כמ"ש לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי הוי' יחי' האדם היינו הוי' שבמאכל יחי' האדם, והוא בחי' אור פנימי שהוא לפי ערך המקבל, וגם הוא נקרא יותר פנימי מחמת שמתאחד עם הכחות בקירוב מהות כמו עילה ועלול שמקבל העילה מהעלול בקירוב מהות יש בחי' אחרת, והוא בחי' לבוש שהוא נבדל מהנפש, כי אין להלבוש שייכות עם עצם הנפש והוא במדרגה פחותה ממזון, שהוא א"פ כי למזון יש שייכות שמחזק כחות הנפש, ולכל אחד הוא מחזק לפי מזגו ותכונתו, משאי"כ בלבוש שהוא בהשגה אחת לכל הכחות שבכל מקום הוא בשוה, וגם הוא נבדל ונפרד מעצם הנפש שאין לו שייכות עם הנפש, והנה כ"ז הוא מחמת שהוא במדרגה הפחותה ממזון, והנה עכ"ז אנו רואים שהלבוש יותר נעלה מהמזון בג' מדרגות, והוא שהמזון הוא ביוקר, היינו שדי לו בפת חריבה וגם אינו צריך לו בתמידות שהרי הוא יכול להחיות ולהתקיים אפילו לא יאכול אלא פעם א' במעל"ע, וגם אינו מתקיים לזמן רב שהרי צריך לאכול בכל פעם כשמתעכל המזון, אבל הלבוש הוא בהפוך מהמזון בג' בחי' הנ"ל, והיינו מפני ששורש המלבוש מבחי' מקיף וע"כ אור מקיף שורה על המלבושים, לכן אסור ללבוש ב' מלבושים ביחד מפני שממעט את המקיפים כידוע, וגם מבואר בגמרא מאני דרבנן דבלי מחפ"י בהו והיינו מפני ששורש המלבושים הוא מבחי' אור מקיף וד"ל, והוא עד"מ ששכל היותר עמוק צריך להעלים ולהלביש אותו בהעלמות והלבשות הרבה, כמ"ש וידבר ג' אלפים משל והיינו מחמת שחכמות שלמה הי' עמוקה, לכן הי' צריכה להעלמות הרבה, וכמו"כ בכאן שלהיות שאור מקיף היא גדולה במדרגה, ע"כ לא היתה יכולה לירד אלא דווקא במדרגה פחותה שהוא בחי' לבוש כי המקיף הוא משיורי או"פ עד"מ כשהרב מסביר

לתלמיד איזה שכל, הנה מה שהתלמיד יכול לקבל הוא בבחי' או"פ ומה שאינו יכול לקבל הוא בבחי' א"מ מלמעלה על מוחו, ע"כ אינו יכול לירד בהתגלות אלא בבחי' לבושים שהם דבר נפרד מגוף האדם, והוא שומר את האדם מקור וחום ושומר הוא במדרגה יותר ממשתמר, כי מאחר שהוא שומר אותו הרי הוא גדול ממנו, אך מ"מ הוא אינו בבחי' הרגשה אצל המשתמר, כי הוא אינו מרגיש אם השומר שומר אותו אם לאו, וכמו שאדם מוליך את התינוק בידיים, הנה לאיזה מקום שמוליך אותו למקום ההוא ילך, והנה מצד התינוק בעצמו הוא אינו יודע באיזה אופן יולך אך מחמת שזה מוליך אותו הנה ממילא ילך התינוק באיזה אופן, וכמו שרוצה להסביר לתלמיד איזה שכל, ובזה השכל יש שיבוש והאמת והנה אם יסביר לו להשכל בשיבוש והאמת של זה השכל ביחד בודאי יבלבל אותו, אלא יאמר לו באיזה האופן שיהי' האמת בכדי שלא יטעה, ואח"כ התלמיד בעצמו אינו יודע מפני מה הוא אומר דווקא האמת ולא השיבוש, רק ממילא נעשה כן, ועד"ז יובן שאור מקיף אינו יכול להתגלות בפנימיות רק בבחי' לבוש שהוא חיצוניות, וע"כ יש בלבושים ג' בחי' משא"כ בפנימיות והיינו מחמת ששורשם הם גבוהים ממזון אשר הוא פנימי, והנה כמו"כ הוא בחי' בית היינו בחי' היכל שהוא ג"כ פחותה במדרגה ממלבוש, כי הוא אבנים ובחי' לבוש הוא מכוון למידתו וקומתו משא"כ בחי' בית שאינו נוגע כלל לעצמותו יותר מבחי' לבוש, ומכ"מ אנו רואים שהבית נעלה במדרגה מבחי' לבוש כי הרי לבית אדם יותר נצרך מלמלבושים שאל"כ הרי הוא נע ונד בארץ וגם בית הוא ביוקר יותר מבחי' לבוש וגם הוא מתקיים יותר, אך הענין הוא כי בחי' היכל אע"פ שהוא נמוך במדרגה אע"פ"כ בשורשו הוא גבוה מאוד ע"כ אינו יכול לירד אלא במדרגה היותר תחתונה ופחותה היינו אבנים ועפר, כי שורש היכל הוא מבחי' מקיף למקיף כי מקיף הוא כשיש פנימי עד"מ כשמסביר לתלמיד איזה השכלה מה שיוכל להתפשט בכלי מוחו הוא נקרא בחי' פנימי ומה שאינו יכול להתפס נשאר בבחי' מקיף על המוח, אך התלמיד שהוא בר שכל גדול נעשה אצלו זה המקיף פנימי ויכול לבוא לבחי' גילוי אבל מקיף למקיף הוא שלא בא עדיין לידי גילוי כלל והוא הנקרא רצון לרצון היינו מחשבה קדומה, כי הרצון סתם אינו נקרא רק כשבא לידי גילוי אבל כל זמן שלא בא עדיין לידי גילוי רק הסכמה במוחו היינו שירצה לזה הרצון זהו נקרא רצון לרצון והוא בחי' מקיף למקיף, כי אינו אף בבחי' גילוי כלל לכן מחמת שהוא גבוה במדרגה מאוד אינו יכול לירד רק במדרגה היותר נמוך שהוא בחי' היכל היינו אבנים כו' והנה כמו"כ יובן עד"ז למעלה באדם דאצי' שהוא ג"כ נקרא אדם כמ"ש ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם יש בו ג"כ כל הבחי' מאלו היינו מזון לבוש והיכל, בחי' מזון הוא מ"ש בעה"ח אבא מלביש כו' להיות שאבא הוא שורש לקו ימין היינו חח"ו, ואימא היא שורש לקו שמאל היינו בג"ה הוצרכו ג"כ לבחי' אכילה שהוא המשכה והוא בחי' מזון, כי חכמה מאין תמצא היינו מבחי' כתר שהוא ממוצע בין מאציל לנאצלים והיא נקודה אחרונה שבמאציל ושורש וראש לנאצלים, לכן הכתר פעם נמנה בין היו"ד

ספירות ופעם אינו נמנה כי הוא הרצון להאציל, ויש בו בי"ת בחי' ג"כ היינו בחי' מזון ולבוש והוא פנימי ומקיף, כי הנה אכילה של או"פ היא עד"מ כמו מזון הגשמי שאור וחיות אינו בהתגלות אלא מלובש בהלחם, כמו"כ עד"מ יהי' אכילה לחכמה שהוא בחי' חיות ואור הפנימי שהוא בהרגשה אינו אלא בדרך הלבשה שהיינו חג"ת דאריך והיינו שרש הקווין, כמו עד"מ כשהוא מלובש בחום כי חג"ת מלובש בה המוחין שלמעלה * במוחין דזעיר הוא ג"כ דרך הלבשה, היינו נה"י דאימא שנעשה מוחין לזעיר וזהו בחי' א"פ, והנה יש בחי' ב' והוא א"מ שהוא ג"ר דאריך שמהם הי"ג תיקוני דיקני', היינו כמו עד"מ השערות שבזקן נמשכין מותרי המוחין בתוך החלל של השערות, ואינו נתגלה כ"א בחי' שערות שהוא דבר חיצוניות, וע"כ נקרא הי"ג ת"ד בשם לבושינ', כמ"ש לבושי כתלג, כי לבושי הם הי"ג ת"ד והוא בחי' מקיף שהוא לבוש שהם מלבישים את אבא ואימא, כי זרועות דאריך הם מלובשים בתוך או"א והשערות דדיקנא הם מלבישים לאו"א, כי הם בבחי' מקיף, וזהו החכמה מאין תמצא, כי תמצא משמע ממילא שהוא מהארת המקיף, כי הג"ר דאריך הם בבחי' מקיף והחג"ת דאריך הוא בבחי' פנימי, וזהו הכל תלוי במזל ואפי' ס"ת שבהיכל שהוא יחוד חו"ב כנ"ל וד"ל, וזהו באתי לגני אחותי כלה אכלתי כו', פ"י כשנמשך למטה אז הוא בדרך הלבשה ולכן שייך לשון אכילה דענין אכילה הוא שמלובש החיות וא"פ בהעלם בהלחם, לכן כשבאתי לגני אז שייך אכילה אבל במדרי' שהיא ג"ר דאריך לא שייך שם אכילה כלל, כי שם אור א"ס הוא בהתגלות היינו שלא ע"י לבוש, וזהו ענין יוה"כ שנמשך בחי' פנימיות הכתר אז אין שייך אכילה, והנה כתיב כי תפארת אדם לשבת בית, אדם הוא חכמה ובית הוא היכל, והוא ענין היכלות דאצ"י שהוא מג"ר דעתיק והיינו מלכות דא"ק, ובדרך כלליות נקרא מלכות דא"ס שהוא מחשבה הקדומה היינו מקיף למקיף, והיינו שלא בא עדיין בהתגלות כי כתר הוא בחי' הרצון להשכיל, ויש בה פנימי ומקיף אבל מחשבה הקדומה הוא בעל הרצון היינו שממנו נמשך הרצון, ועדיין לא בא להתגלות הוא נק' מקיף למקיף, והנה הבחי' מקיף למקיף נמשך בהיכלות דאצ"י, והנה כל הג' בחי' שהם מזון ולבוש והיכל יש ג"כ בתורה ומצות כי התורה היא בחי' לחם כמ"ש לכו לחמו כו' ולחם לבב אנוש יסעד ותורתך בתוך מעי כי אמרתך החייתני, והוא עד"מ מזון הגשמי שנתוסף כח וחיות עי"ז בנר"ן וע"י מה הוא ההוספה היינו ע"י אור וחיות המלובש בהלחם בהעלם, כמו"כ התורה מלובש בה העלם חכמתו ית' כמ"ש אורייתא מחכמה נפקת כו', וע"י לימוד התורה ניתוסף חיות וכח במוחו בהשגת אלקות שע"י לימוד התורה יכול להשיג אלקות ביותר, וזהו שמבואר כי התורה בג"ע הוא בחי' מזון ובחי' א"פ לנפש ומצות הם בבחי' א"מ ולבושים היינו שהוא דבר מעצם הנפש, כי התורה היא נתאחד עם הנפש כמ"ש ותורתך בתוך מעי, אבל מצות הוא דבר נפרד מעצם הנפש כמו טלית ותפילין כו', והיינו כי המצות הם מבחי' לבושים, כי שורש

המצות הם גבוהים מאד נעלה מתרי"ג אורחין שבגלגלתא ע"כ אינו יכול לירד כ"א במדרגה היותר נמוכה היינו בבחי' לבושים, ובזה יובן מה שפעם משמע שתורה עדיף ממצות כמ"ש ותלמוד תורה כנגד כולם ופעם משמע להפוך היינו שמביא לידי מעשה, אך שניהם אמת כי בבחי' א' התורה עדיף ממצות כי תורה הוא בחי' מזון וא"פ היינו שנתוסף כח בהשגת אלקות כמ"ש תורה אור שהוא א"פ אבל בבחי' אחרת מצות היינו שהם יותר בהעלם מת"ת והיינו מפני ששורש המצות הוא גבוה מאוד נעלה, ועד"ז יובן מה שבת"ת אפילו לא קרא אלא ק"ש שחרית וערבית יצא ידי חובתו ת"ת, ובמצות אינו כן כי צריך לקיים המצות בכל יום כפי הראוי, והיינו כי תורה היא בחי' א"פ שהוא בבחי' מזון כנ"ל ומזון אינו אלא לפרקים כנ"ל, ע"כ התורה היא ג"כ כמו"כ אבל המצות הם בבחי' לבושים, ע"כ הוא חיים בתמידות ולכן המבטל מ"ע מכין אותו עד שתצא נפשו משא"כ בתורה, והנה יש כל הג' בחי' אשר בבחי' מקיפים כנ"ל יש ג"כ בבחי' מצות היינו בחי' היכל ישנם במצות ג"כ, והוא מצות צדקה כמ"ש כופין על הצדקה, היינו שעיקר המצוה צדקה היא שיהי' מתחילה ע"י מניעות היינו שלא ירצה הגם שנאמר ולא ירע לבבך כו' היינו זהו כשכבר נותן אז לא ירע אבל בתחילה צריך דוקא שיהי' לו רצון שלא ליתן ואח"כ בבחי' ביטול הרצון זה אשר לא רצה עד עתה, וזהו עיקר המצוה, וכמו"כ מצינו גבי שכחת עומר שמבואר בתוספתא גבי ששכח עומר בשדה כו' והביא פר ושמה שמחה גדולה ושאלו לו מה נשתנה זה המצוה מכל המצות ואמר לו כי כל המצות תלויים ברצון האדם וזה דוקא בלי רצון וד"ל. והיינו כי כל המצות שרשם מרצון העליון שהם תרי"ג אורחין שהוא תלוי ברצון האדם כי ברצון האדם מגיע לשורש המצות שהוא ג"כ הרצון העליון וכמ"ש עשה רצונך כרצונו כו' אבל יש מצות שרצון האדם אינו יכול להגיע לשם כי הם למעלה מהרצון והם מ"ג חיוורתא שבגלגלתא ע"כ שם הוא עיקר מה שאינו רוצה לעשות, וכן הוא בבחי' מלכות כמו בשאלו כתיב והנה נחבאת אל הכלים, וגם בדוד ידוע שלא רצה, כי הגם שבחי' מלכות היא במדרגה גדולה מאוד כי הוא התגלות אלקות לכן העיקר המצוה היא מה שאינו רוצה, כי מלכות היא ממלכות דא"ס שהוא גבוה מאד נעלה מבחי' הרצון והוא נקרא בעל הרצון ע"כ רצון האדם אינו יכול להגיע לשם, אלא דייקא מה שאינו רוצה, וזה שנאמר בדוד אם כה יאמר לא חפצתי הנני, והיינו מחמת שהוא הי' אחוד ואחוז וקשור בעצמיות כי הוא הי' ממלכות דא"ס ע"כ הי' אצלו הן ולאן שווין, והוא עד"מ כשאדם אוהב את חברו מצד התקרבות שמקרב אותו, כמו תלמיד לרב כפי התקרבותו כך הוא האהבה משא"כ אהבת האב לבן הוא מצד עצמות, והיינו אף שאביו אינו אוהב אותו כ"כ בזה העת מ"מ הבן אוהב לאביו והיא אהבה שמצד עצמיות וד"ל.

והנה זה החילוק בין במות לבית עולמים, כי צריך להבין מפני מה נאסר הבמות, כשהי' בהמ"ק קיים עיקר היא המזבח שהי' מקריב עליו קרבן היינו ריח ניחוח להוי' והיינו שירד אש מלמעלה ונתאכל וכמו"כ הי' למעלה

שרפ"ח ניצוצין נתעלה על המזבח שהוא בחי' מלכות, והי' גורמין המשכה ולכן יותר אינו מובן מפני מה דוקא בבית עולמים ולא במזבח שבשדה, אך עתה יובן כי הנה הקרבנות הוא רק העלאת מ'ן וע"י העלאה הי' אח"כ הורדה והמשכה לפי ערך העלאה, אבל בבהמ"ק הי' המשכה לא לפי ערך ההעלאה היינו אף מה שהעלאה אינו יכול להגיע לשם, כי זה ענין בית היינו שבו שורה מקיף למקיף כנ"ל וד"ל.

וזהו החילוק שבין משכן שעשה משה לבהמ"ק שעשה שלמה, כי בודאי המשכן שעשה משה הי' יותר נעלה במדרגה מבהמ"ק, כי זה ענין היריעות היינו המשכות שונים אבל מ"מ מקדש שעשה שלמה הי' במדרגה היותר נעלה מפני שהי' בית של אבנים ובמדרגה היותר פחותה שהוא בחי' דומם בו שורה יותר בחי' מקיף למקיף, אבל משכן שהי' מקרשים שהוא בחי' צומח ע"כ לא הי' שורה בו כ"כ בחי' מקיף למקיף וזהו מזמור שיר חנוכת הבית לדוד לכן הי' שמחה גדולה מפני שהי' נמשך בחי' מקיף למקיף, וענין הקרבן של המזבח הוא רק הכנה וגרמא בעלמא שהי' יכול לשרות בו אח"כ בחי' מקיף למקיף, אבל העיקר הי' בהמ"ק וזהו ענין כי ביתי בית תפלה, כי הנה כתיב בחרבי ובקשתי ות"א בצלותא ובכעותא, כי בחי' צלותא הוא בשמ"ע היינו שהי' המס"נ והוא הרצון היינו בטל רצונך לרצונו ית', וזה ענין שמ"ע שתלוי ברצון וע"י ההעלאה הוא גורם המשכה, וזהו בצלותא, אבל ברעותא הוא מה שמתעלה מאליו ולא העלאת מ"ן, והוא מלשון נבעו מצפוניו, והוא מס"נ דנפלא, וזהו הענין שתפילה נקרא בשם בית והוא מהארת המקיף למקיף, כי העיקר הוא בבחי' בית, רק שמתחילה צריך למס"נ עפ"י הרצון והיא הכנה בכדי שאח"כ יהי' שורה בחי' מקיף למקיף והוא מס"נ בביטול הרצון, וזהו שאמר חציף מאן דמצלי בבקתא, ולכאורה יפלא מהו לשון חציף יאמר אסור, אך הענין הוא כ"א אינו מתפלל בבית ואינו גורם אלא המשכה שהוא לפי ערך העלאתו, אבל מה שהעלאתו אינו מגיע לשם אינו יכול להמשיך, וזהו כשמתפלל בשדה, אבל כשמתפלל בבית אז הוא המשכה יותר היינו מבחי' מקיף למקיף, וזהו פי' חציף היינו שהוא עומד על דעתו ביותר מדאי, היינו שהוא לעצמו בלא בית יגרום המשכה גדולה ביותר אף מבחי' מקיף למקיף, וזה שפסק הרמב"ם בלאו לא יטע לך אשירה כל עץ אצל מזבח כו', היינו שעץ שוקע מותר ועץ בולט אסור, כי עץ שוקע הוא בחי' פנימי, ועץ בולט הוא בחי' בית ולכן אסור, כי אינו שורה בחי' מקיף למקיף אלא דוקא במדרגה היותר תחתונה שהוא בחי' אבנים, והוא בחי' אותיות היינו שתי אבנים בונות כו', וזהו אבן מאסו הבונים היינו אבן שהוא מלכות שמסרת בבי"ע, כי יש ד' בחי' ב"ן היינו שרה רבקה רחל ולאה וזהו אב"ן שהוא בחי' רחל מאסו הבונים היתה לראש פינה וראש פינה היינו בחי' רחל שהוא בחי' דומם דאצי' כידוע בה שורה דוקא בחי' מקיף למקיף, וזה שראש פינה היא יופי הבית וזהו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו כי הנה בישראל יש בחי' חכ"ד חג"ת נהי"ם, ונהי"ם הם שעושים מצות

מעשיות בעשי' גשמיות היינו אפילו בלא בחי' לב כידוע, אבל לעתיד תהי' השראה והמשכה ממקיף למקיף, ולא ישרה אלא דוקא למטה מטה היינו בעשי' גשמיות כנ"ל וד"ל.

דרוש מהר"ד בערך ט"ב דשנת תקס"ז לפ"ק פה לאד"י

להבין מאמר הזהר פ' מקץ וליוסף יולד שני בנים בטרם תבא שנת הרעב כו', כד ברא קוב"ה עלמא ברא לי' באתוון דאורייתא וכל אות ואות עלית קמי' כו', כיוון דאתגלגלו ואתחברו ב' אתוון אילין היינו ט"ר כחדא סלקא ט' ולא אתיישבת עד דגער ב' קוב"ה ואמר טית טית על מה את סלקית ולא אתיישבת בדוכתיך כו' וכדין תבו ואתיישבו דא בדא כחדא מההיא שעתא פריש לון קוב"ה וברא לון לכל חד יומין ושנין ידיעין כו' ימי הטב וימי הרע כו', והנה מתחילה צריך להבין ענין שורש בחי' שבירה ותיקון, כי הנה כתיב ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלוך מלך לבני ישראל, והם המה זיין מלכים קדמאין שנפלו בשבירה והם לפני מלוך מלך לבני ישראל, כי מלך ישראל הם תיקון, אך צ"ל אם כן מהו ענין מלך השמיני, היינו מלך הדד כו' ושם אשתו כו', כי לא הי' השבירה רק בזיין מלכין קדמאין ומלך השמיני הוא התיקון אך הנה באמת יש שני מיני תיקונים, והיינו בשורשם של התווה והתיקון יש שם ג"כ שני תיקונים כי השורש של התווה הוא אא"ס שהי' ממלא כל מקום החלל, ושורש של התיקון הוא קו וחוט, ובשורשם יש שני מיני תיקונים כי הנה מבואר בזהר בריש הורמנתא דמלכא גליף גליפו בטהירו עילאה, והנה טהירו עילאה הוא עצמיות אא"ס ושם גליף גליפו היינו חקיקות האותיות כי האותיות הם בחי' כלים כידוע, והנה מצינו ב' בחי' כלים היינו כלים מקבלים וכלים פשוטים כי כלים מקבלים הוא שמקבל את הדבר לתוכו בקירוב מהות היינו שנתקרב הדבר בתוך הכלי ממש, וכלים פשוטים הוא בחי' כלי המעבר, היינו שעובר דרך כלי זו ההשפעה ולא שמקבל לתוכו אלא הכלי מעבר בפעולה לאחר, והוא בבחי' שינוי מהות ממש, כי הפעולה כמו שהוא כלול בהכלי אין לו ערך להפעולה אשר נתגלה אח"כ, היינו כשעושה דבר פעולה לזולתו, לכן הוא בשינוי מהות, היינו כלים פשוטים כמו עדי"מ סכין שפעולתו הוא לחתוך איזה דבר, הנה הפעולה הוא שינוי מעצם מהותו, והם ענין כלים חיצונים וכלים פנימים, כי כלים חיצונים הם כלי המעבר וכלים פנימים הם כלי קיבול, וזהו נשמות ומלאכים, כי נשמות הם כלים פנימים ומלאכים הם מכלים חיצוני' כי הם רק בחי' שלוחים, היינו כוחות ההשפעה והם רק בחי' מעבר, כך הנה למעלה בעצמות אא"ס שהי' ממלא כל מקום החלל הי' אור

א"ס פשוט בתכלית הפשיטות ולא ה' באפשרי להיות איזה דבר פרטי אפילו כמו רצון להאציל גופה, ע"כ ה' מוכרח להיות הגבלה בכח, והוא בחי' אותיות שבטיהרא, היינו אותיות שקיעין ואותיות בליטין היינו כלים מקבלים וכלים פשוטים כנ"ל, וזהו גליף גליפו היינו ב' פעמים, כי הם ב' בחי' אותיות כנ"ל, וזהו נקרא י"ס הגנוזות במאצילן ששם הוא שורש הגבלה, והנה כמו שבכלי גשמי יש ב' דברים היינו האחד הכלי בעצמו כמו שהיא והב' היא המדה של הכלי כמו האמה ביבש והין בלח, וכמו אמת הבנין היינו שהוא מודד כמה יהי' מחזיק הבנין, והיינו עשרים ושמונה באמה היריעה האחת כו' וכמו"כ הוצרך להיות קו המדה למדוד והיינו ג"כ למעלה הקו וחוט הוא קו המודד אורות בכלים, כי להיות אף רצון פרטי כמו הרצון להאציל ה' ג"כ מן הנמנע מאחר שא"ס פשוט בתכלית הפשיטות, וכשהי' יורד אור לתוך הכלי לא ה' יכול להכיל בתוכו ע"כ הוצרך להיות בבחי' קו וחוט המודד אורות בכלים היינו לירד אור בתוך הכלי כ"א לפי יכולתו לסבול, והנה הקו וחוט גופה הוא כלול מחו"ג היינו כשמודד שהי' מחזיק מדה זו ולא זו היא הוא בחי' חו"ג, וכ"ז הוא מחמת שהקו וחוט שורשו מאור א"ס שהי' ממלא כל מקום החלל, ושם הוא בודאי כלול מחו"ג כי שם ה' הגבלה בכח בבחי' חסד ואח"כ כשנתפשט בבחי' קו וחוט הוא ג"כ כלול במשורשם והיינו מחו"ג, והיינו שנתפשט דוקא בבחי' קו וחוט ולא יותר והוא בחי' חו"ג, ע"כ יכול למדוד אורות בכלים, והנה יש ג"כ עוד בחי' אחרת בקו וחוט, היינו אשר יכול להוסיף אורות באצילות אך צ"ל איך ביכולתו להוסיף מאחר שכל עיקר • הוא רק למדוד, והיינו כנ"ל שבלא הקו לא ה' יכול לסבול הכלי את האור וא"כ איך הוא מוסיף, אלא הענין שבודאי ה"א מוסיף, והיינו מה שמודד הוא בגילוי וההוספה היא בבחי' העלם והיינו שאינו נרגש ההוספה בהכלים כידוע, ודוגמא לזה מצינו בארון, כי הארון לא ה' תופס מקום במקדש כמ"ש מקום ארון אינה מן המדה, והדבר אינו ניכר מאחר שהי' הארון בק"ק במקומו איך לא ה' תופס מקום, אלא הענין היא שא"ס הכל יכול היינו שהי' בבחי' מקום, ואעפ"כ לא ה' תופס מקום, וכמו"כ יובן בכאן היינו מאחר שהקו וחוט נמשך מבחי' א"ס, ע"כ יכול להמשיך ולהוסיף אורות באצ"ו ואעפ"כ לא היה נרגש כי זה בבחי' העלם, מה שמודד שלא יהי' אלא המדה זו היא הגילוי שהי' באורות וזו היא בחי' התיקון, כי אור א"ס הוא בבחי' תוהו היינו שא"א להיות איזה דבר פרטי אף שהי' שם הגבלה בכח, מ"מ כ"ז שלא נמשך בבחי' קו א"א להיות עולמות מוגבלים, ואח"כ כשנמשך בבחי' קו שהוא כלול מחו"ג אזי יכול למדוד אורות בכלים במדה וקצבה, כדי שיכול הכלי להכיל בתוכה את האור וגם יכול להוסיף בהעלמה אך יש עוד תיקון אחר שהוא השורש לתיקון זה, והוא הרשימו היינו שאחר שנסתלק אור א"ס נשאר רשמו ניכר, והנה ענין הרשימו בקו הוא עד"מ כשאדם רוצה לבנות בית כמו שהוא מוחלט אצלו בהסכמה שיבנה הבית בכמה אופנים

ומחמת שמורא לא יעלה על ראשו שלא ישכח את הציור, רושם זה הבנין על הנייר הגם שהרשימו הזאת היא אינו מערך הבנין בעצמו, כ"ז אינו אלא רשימו מהבנין, אך מ"מ הוא שורש להבנין היינו שע"י כן יהי' הבנין כמו שנשאר בהחלט אצלו, וכמו כשלומד איזה השכלה אך יכול לשכוח לאחר זמן ע"כ הוא רושם זה השכל בקיצור, והוא רשימו ושורש בכדי שגם אח"כ יהי' לומד השכל בהשכלה טובה, וכמו"כ הוא למעלה שמאחר שאמ"ס היה ממלא כל מקום החלל ולא הי' יכול להיות עולמות פרטים כמו רצון להאציל, ע"כ הי' מוכרח להיות הסתלקות כדי שיומשך בבחי' קו וחוט, אך בכדי שלא יהי' וימשוך ג"כ אח"כ בבחי' אמ"ס ע"כ הצריך להיות מקודם רשימו, שהוא שורש להקו, כדי שיהי' אח"כ נמשך רק בבחי' קו וחוט והוא התיקון הראשון שהוא שורש התיקון של הקו וחוט, והנה כמו"כ הוא בבחי' אמ"ס, וגם שם יש ב' תיקונים, כי הנה מבואר בעה"ח שבעולם התווה הי' הספ"י זה תחת זה, היינו גבורה תחת חסד כו' והוא עד"מ שני תלמידים ששמעו מרב אחד דבר אחד היינו כמו מחלוקת שמאי והילל היינו זה נוטה לזכות וזה נוטה לחוב, והיינו מחמת שזה הכלי שלו מטה לחסד ולזה כו' ע"כ הי' מחלוקת, אבל העיקר הוא לאכללא שמאלא בימינא וימינא בשמאלא, היינו אור החסד בכלי הגבורה כו' כי ע"י התפררות שמפרר השכל לחלקים ע"ז יכול למצא גם בהכלי של חסד מקום שיכול לסבול גם בחי' גבורה וכן להפוך, וזהו ענין הרחבת הדעת שיש מקום לסבול שני הפכים, וכמ"ש וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד, ואח"כ כתיב ויתעצב כו' נחמתי כי עשיתם כו' ואח"כ כתיב לא אוסיף עוד כו' כי יצר לב האדם רע כו', וזהו ענין שסובל ב' הפכים וכמו שכתוב כי על אפי ועל חמתי היתה לי העיר הזאת על שנשא שלמה את בת פרעה וביום הזה ניתן שה"ש שאין שמחה גדולה כיום שניתן בו שה"ש, וכל זה כנ"ל היינו מצד הרחבת הדעת מצד זה הוא אוהב ומצד זה הוא שונא, והוא בחי' תיקון שיכול להיות התכללות מחו"ג ביחד היינו שיש בחסד מקום שהוא ג"כ בחי' גבורה וכן בהפוך, אך כשהוא ריבוי אור ומיעוט כלים היינו שאינו נחלק לדברים פרטים רק הכלי כמו שהוא בגילוי, והגילוי הוא בחסד ע"כ אינו יכול לסבול המנגד, וכן הכלי שהוא גבורה אינו יכול לסבול המנגד של החסד וזהו בחי' עולם התווה, לכן צריך לעולם התיקון שהוא ריבוי אור וריבוי כלים שאז מוצא מההעלם אל הגילוי, ובהעלם יש ג"כ בכ"א המנגד שלו כמו שאנו רואים ממאכל גשמי היינו מדברים חמוצים וחריפים ומתוקים ביחד דוקא זהו משיב את הנפש, והיינו כי מוצא מכא"א מה שהי' בהעלם, ובכל אחד יש בהעלם המנגד שלו, היינו אם הוא דבר חריף יש בהעלם דבר מתוק, לכן כשהם בבחי' התכללות אז הוא מחי' את הנפש וכמו"כ בשכל אדם כשמפריד לחלקים רבים אז יכול למצא גם השכל של המנגד ויכול להיות התכללות, וזהו ענין התיקון היינו שהי' חו"ג זה כנגד זה כנ"ל, והוא ענין השלום שבין אחד לחברו היינו שכל עוד שאינו רואה החסרון של חברו וחברו בו אלא כל או"א בשלימותו אינו יכול להיות התכללות ואהבה ביניהם כי זה הי' מדת סדום שהיו אומרים שלי שלי ושליך שליך, לכך היו מוכרחים

להתהפך, והנה מלמעלה ג"כ מחמת שלא היו יכולים לסבול את האורות נשברו ונפלו בעולם הבריאה ונעשה בה בריאה יש מאין, והיינו כמו עד"מ כשכותב איזה שכל באותיות מועטים והיינו כמו ויאמר הוי' השכל הוא בוי"ה אותיות הנ"ל, והנה כשנתפרדו האותיות ו' בפ"ע וי' בפני עצמו וכן כולם הנה אין במשמעות הו' או הי' שום שכל אף לפי ערך השכל אשר הי' בכל אות כשהי' במצב אחד, וזהו נקרא ענין השבירה היינו שנתפרדו האותיות כן נתפרדו, כי מחמת שהאורות נסתלקו למעלה מהכלים ג"כ נפרדו ונפלו בעולם הבריאה, ונעשה מזה הכלים יש מאין, ואח"כ כשהי' עולם התיקון נתעלה הכלים מבי"ע לעלות לאצי', וזה הי' ירידה צורך עלי' בכדי שיוכל לעלות יותר למעלה, והוא עד"מ הנ"ל באותיות התיבה, היינו שעושה הפירוד בכדי לעשות מזה האותיות כמה צירופים אחרים שונים כמו ה' אותיות ויאמ"ר יכול לעשות מכל אות ואות כמה צירופים, וזהו איתגלגלו אתוון, כי איתגלגלו יש ב' פרושים האחד הוא מלשון כשנטל ספר מעל האסקופה והוא בחי' ירידה מלמעלה למטה שהוא בחי' שבירה שנפלו לעולם הבריאה, והבי' מלשון גלול שנתהפך הצד שהוא למטה להיות מלמעלה כמו"כ התיקון הוא שנתהפך הצירופים שהי' שלא כסדרן היינו מטה למעלה שאותו האור שהוא למטה להיות למעלה, וזהו התקון שהיו בריבוי אורות וריבוי כלים, ועי"ז יכול להיות התכללות חסד וגבורה, וזהו התיקון של מלך ישראל שהוא ז"א דאצי', אך מי הוא הגורם להיות הצרופים באופן זה הוא התיקון הראשון שהוא מלך הדד היינו מלך השמיני, והוא בחי' שם מה החדש היינו חכמה דא"ק, והוא עד"מ באחד ששמע שכל מרבו אם הוא אינו מבין השכל בעומק אז אינו יכול לכתוב את השכל כי יכול הרואה לטעות בו ואף הוא בעצמו יטעה בו, אבל כשמבין השכל בעומק אז יכול הוא לכתוב את השכל אף בהשכלות מרובים, כמו"כ בכאן כשמתגלה חכמה דא"ק שהוא שורש התיקון היינו שם מ"ה החדש אז למטה באצי' נתהווה התיקון באורות מרובים וכלים מרובים, וזה בג' דברים ברא הקב"ה עולמו בסופר וספר וסיפור, כי סופר הוא שסופר האותיות, והוא שם מ"ה החדש היינו בחי' תורה דאצי' שהיא בחי' התיקון כמ"ש באורייתא ברא קב"ה עלמא, וכמו"כ להאציל הוא ג"כ מתורה דאצי', וכמו"כ יותר למעלה היינו שהקו וחוט הוא התיקון, והגורם להיות קו וחוט הוא הרשימו וד"ל, והנה הקו וחוט הוא יורד לתוך האצי', ונעשה חכמה היינו בוצינא דקרדנייתא עד בחי' המלכות שהוא ענין ברכות בחשבון, ומשם ולמטה הוא פרסא מפסיק והנה עולם הבריאה היא בחי' עולם התוהו, והיינו מה שיוכל להתברר באצי' נתברר ומה שאינו יכול להתברר נפלו בבי"ע, וזהו בחי' עה"ד טו"ר היינו שמעורב הטוב והרע כאחד, וזהו מ"ש ומשם יפרד כו', היינו התיקון, כי באצי' התיקון הוא להתכלל חסד וגבורה כאחד, ובכאן למטה מאצי' התיקון הוא להתפרד הרע מהטוב, ותערובות הוא בבחי' שאח"כ יפרד ביותר, והוא עד"מ שרוצה להסיר הסיגים מהכסף, וכל מה שמערב סיגים בהכסף ביותר נפרד אח"כ יותר כשמניח אח"כ את הכסף בכור להתיק, והוא עד"מ גם כן באחד שלומד וכל

מה שהלכה מפולפלת ביותר מגגדים דייקא היא יותר מבורר, וכמו"כ
 בבריאה שמה שהיא יותר תערובות טו"ר נפרד אח"כ יותר טוב, וזהו התיקון
 של הבריאה, והיא ג"כ באותיות כנ"ל, והיינו תוהו דבריאה היא להבדיל בין
 הטמא ובין הטהור שהוא התיקון של הבריאה, וזהו זיין פרות הטובות הם ז'
 מדות טובות וז' פרות הרעות הם ז' מדות רעות, וזהו כי לא נודע כי באו אל
 קרבנה, והיינו שצריך להיות שבע שני רעב ושבע שני שבע נפרדים זמ"ז,
 לכן הוצרכה להיות מקודם בבחי' תערובות להתערב יחד וזהו ולא נודע כי
 באו אל קרבנה כו', וזהו מ"ש בזהר כד סלקא ט"ר כו' סליק ולא אתיישבת
 ה"ט כו', היינו שאמר לקב"ה וכי עבדת למהוי כו', פי' שלא יכול ה"ט שהוא
 בחי' וחסד לסבול המנגד שהוא ר"ע היינו גבורה, עד דגער בי' קוב"ה ואמר
 ט' ט' כו', והגערה הזה היה בחי' ביטול היינו שבטל מפני גדול ממנו אז
 נכללים זה בזה והוא ע"ד עושה שלום במרומיו היינו בין שר של אש לשר
 של מים, ומי הוא העושה שלום היינו הדבר הגדול במדרגה וגבוה משניהם,
 והיינו שע"י שהם בטלים כל אחד מכליהם ויכול עי"ז להיות התכללות, לכן
 כתיב בהוא שעתא קארי' לון קב"ה, היינו כי עיקר התיקון היא בבריאה
 היינו להיות התפרדות רע מטוב וברא להון זמנין ושנין ידיעין, היינו ימי
 הטוב וימי הרעה להיות נפרדים זמ"ז, והנה בחי' יוסף הוא בחי' יסוד, לכן
 הוא הי' מהפך ימי הרעה בכדי להיות ימי הטוב ומ"ש וחימש את ארץ
 מצרים בז' ימי הרעב היינו שהי' מכניס ה' חסדים של יסוד אבא בזיין ימי
 הרעב, והי' מהפך חשוכא לנהורא והי' מכניס בז' ימי השבע לזיין ימי הרעב
 והיינו ע"י התכללות החסדים מבחי' אבא היינו ה' חסדים של יסוד אבא כנ"ל
 עד בחי' גבורות כו' וד"ל.

דרוש ת"ק סמך זיין לפ"ק פה ליאדי'

אל ברוך גדול דעה כו'. זה אנו אומרים בחול, ובשבת אנו אומרים האל
 הפותח לנו דלתות שערי מזרח כו'. והנה הבדלה שהיא בחול כך הוא
 בשבת אלא שבשבת היא גבוה במדרגה ובחול הוא למטה במדרגה, וצריך
 להבין מה דכתיב שער הפונה קדים יהי' סגור ששת ימי המעשה וביום
 השבת יפתח. ולהבין כל זה צריך להקדים תחילה מה שמבואר באד"ר
 ובאדר"ז על פסוק ואני תפלתי לך ה' עת רצון, דכד אתגליא עתיקא קדישא
 רצון דילי' משתכנין ד' מאות ב"ד, וכד אסתכל מצחא דז"א במצחא דעתיקא
 אז כתיב יאר ה' פניו אליך. ולהבין כל זה צריך להקדים מה שמבואר

בעה"ח, כי הנה יש ג' בחי' אדם, היינו אדם דכריאה, היא בחי' אדם קדמון, אדם דיצירה הוא עתיק ואריך, ואדם דעשי' הוא זעיר דאצילות, ואו"א הם רק מעבירים לבד היינו שעברו דרך שם והם נעשים מוחין לזעיר, והג' בחי' אדם הם כנגד ג"פ קדוש, כי קודש היא בחכמה, וקדוש בוא"ו היא המשכה מקודש ולמטה, והנה הג' בחי' אדם הם כנגד ג"פ קדוש, והיינו ג"כ המשכה למטה, וזהו שמבואר כמה קדישין אית לעילא, אבל אין קדוש כהוי', כי קדושתו למעלה מקדושתכם, כי הג' בחי' אדם אשר הם בחי' קדש הם רק בחי' אדם היינו אדמה לעליון, אבל אינן מערך קדושות א"ס ב"ה בעצמו. וכל זה להבין, כי הנה יש רצון ותענוג, ובדרך כלל הם בחי' עתיק ואריך אך התענוג הוא פנימיות וחיות של הרצון, היינו כי מחמת שמתענג מזה הדבר ע"י כך הוא רוצה מאוד בזה הדבר, כ"א לא היה מתענג בזה לא הי' רצונו בזה, לכן התענוג נקרא בחי' פנימיות הרצון, אך לפעמים מצינו להפוך שהרצון הוא פנימי והתענוג הוא בחי' חיצוני, היינו כי מחמת שרצונו בזה הדבר לכן הוא מתענג בזה הדבר, וזהו מה שמבואר ג' רישין אתגליפן דא לגיו מן דא ודא לעיל מן דא כו', היינו כנ"ל מחמת שאין אנו יודעים מי הוא הפנימי ומי הוא החיצון וד"ל. אך בתענוג גופא יש ב' בחי' היינו תענוג חיצון ותענוג פנימי, תענוג חיצון הוא שמתענג מאיזה דבר טיול או ציור ומחמת שמתענג בא... כו' אין זה תענוג פנימי, אבל כשמתענג מאיזה שכל חדש אשר נופל לפעמים מאיזה השכלה, הוא בחי' תענוג פנימי, והנה יש עוד בחי' תענוג שלישי והוא בחי' עצם התענוג, כי אף התענוג פנימי הנ"ל אינו נקרא עצם התענוג באמת, כי התענוג פנימי הנ"ל הוא מה שמתענג מאיזה דבר השכלה, והיינו מהשכל וטעם, ע"כ אינו עצם תענוג כי יכול להיות השתנות לפעמים לפי ערך ואופן טעם הכמוס כמו לכן אינו נקרא עצמיות בחי' תענוג היינו פנימיות עתיק כי הפנימיות עתיק הוא עצם התענוג, היינו שאינו מתנהג לפי טעם הכמוס שבו כי הוא למעלה מטעם הכמוס, והוא כמשל אהבת האב על הבן, היינו שהוא עצמיות התענוג, אך בזה עצמיות התענוג גופא, יש ג"כ שני בחי' היינו מה שנקרא התפעלות התענוג, ועצם התענוג, כי אנו רואים בחוש באהבת האב על הבן, שאף שהוא בחי' עצמיות התענוג, מ"מ אינו בכל שעה בשוה תקיפת האהבה כ"כ, כי בשעה זו הוא מתענג מעט, ובשעה אחרת הרבה, ולפעמים כשטרוד בעסקיו אז אינו מרגיש התענוג כלל, וכל זה הוא מחמת שתלוי הדבר בכל בהתפעלות היינו התפשטות התענוג והתפעלות בעצם התענוג, היינו בשעה זו מעט ובשעה זו הרבה, לכן נשתנה הדבר כנ"ל אבל עצם התענוג אין בו שום השתנות כלל, אך הנה גם בעצם התענוג גופא אשר אף גם קודם ההתפשטות והתפעלות מוכרחים אנו לומר ג"כ שהוא בעלי גבול כ"א לא היה בבחי' גבול כלל, הי' תמיד ההתפשטות וההתפעלות מעצם התענוג כל שעה בשוה כידוע, אך מחמת שהוא בעצם בבחי' גבול ג"כ לכן בשעה זו

נמשך מעט ובשעה זו הרבה, והנה צריך להבין מי הוא הגורם להיות השתנות, כי הנה יש ממוצע בין הנפש עצמה ובין כחות הנפש, כי נמשך מעצם הנפש כח שהוא חיות מכל הכחות, והוא הנקרא כח היולי כי בעצם הנפש אין בו מכחות הנפש, רק כח היולי זה הוא חיות של כל הכחות האלו, וכשנמשך כח היולי זו היא התגלות של הנפש, שהנפש נמשך אחר הכחות האלו, לכן לפעמים יתפשט מנפש כח גדול ע"כ יתוסף בעצם התענוג וע"כ יהי התפעלות יותר, ולפעמים ההפך, והנה מכח היולי זה נמשך ג"כ לכח המשכיל שישכיל ביותר, כי הרי אנו רואים שלפעמים לא יוכל להשכיל, דהיינו בתענוג, כי הוא קטנות המוח, ולפעמים ישכיל ביותר, והוא מחמת שאם הנפש בשמחה אזי יתוסף כח וחיות מהנפש לכל הכחות, ואם לאו אזי יהי מעט, וכן הוא לכל הכחות, והנה צריך להבין זה גופא, דהיינו כח היולי שממנו נמשך חיות לכל הכחות הוא בחי בעלי גבול כנ"ל, והנה הנפש אין לו ערך עם הכחות ואיך יכול להיות שימשיך מהנפש בעצמה כח וחיות לכחות מוגבלים. אך הנה יש עשר כחות הגנוזות בנפש עצמה, כמו עד"מ ההסכם שמוחלט לו במוחו שיהי לו רצון לעשות דבר זה, והוא הנקרא רצון לרצון, כי כן ההסכם הוא שיהי לו רצון לעשות דבר זה, ואין זה הרצון בעצמו, כי הרצון בעצמו, הוא בחי התגלות אצלו, אבל ההסכם הוא בהעלם, כי כשבא לידי הרצון אזי הוא רוצה בזה העשי לעשות תיכף ומיד, אך ההסכם הוא, רק שמוחלט לו במוחו כן לעשות רצון לרצונו, וההסכם הזה יכול לשהות זמן רב במוחו, אך ההסכם הזה הוא כלול מכל הכחות והרצונות, כמו על דרך משל בהסכם שמוחלט לו במוחו לבנות בית דירה, הוא כלול מכל הרצונות הפרטים, ולא ששם הוא בכלל, אלא ששם הוא כלול כל פרטי פרטים, דהיינו כמה חדרים יבנה, ואפילו באיזה ציורים יהי כל חדר וחדר בפ"ע, וראי לדבר, שאנו רואים אח"כ איך שנתהוה כל רצונות הפרטים, ולכן מוכרח להיות שהי כל פרטי פרטים בהסכם שהי לו מתחילה כי אין בפרט אלא מה שבכלל, וכן הוא בנפש, שמתחילה קודם שבא לידי גילוי יש שם בהעלם ובכח כל היוד כחות, ואח"כ כח היולי שבא לידי גילוי הוא הגילוי מההעלם, ואעפ"כ הוא ג"כ נקרא העלם, אלא שהחילוק הוא, שמקודם שבא לכח היולי, היינו כשהיו היו"ד כחות הגנוזות בנפש, לא היה שם לא ראש ולא סוף, כי שם החיות של הכחות כולם בהשוואה אחת, כח הראש וכח הרגל, אף שיש שם ג"כ כל פרטי פרטים מן כל הכחות והחיות, אעפ"כ שם בהשוואה אחת, אף אח"כ כשבא לכח היולי, אשר משם התחלות ההתפשטות לרצונות פרטים, אז כח השכל והחיות שבראש הוא גדול במדרגה מן כח החיות שברגל, וגם שם שייך בחינת הקדימה, היינו להקדים ליבנות בנין המוכרח כרצונו, לבנין הגרוע, אבל בהסכם, היינו קודם שבא לידי גילוי כנ"ל, אז הרצון שיבנה בנין המוכרח, עם הרצון שיבנה בנין הגרוע הם הכל אחד, וראי לזה שכן הוא מצינו בכלים חיצוניים של הנפש, והם אברים של אדם המרגישים כל אחד מאבר לאבר, דהיינו אבר זה מרגיש הכאב של אבר אחר, או כשמקוץ דם מזה האבר נתרפא אבר אחר,

והנה לפי מזג של הכלים לא הי' לו להרגיש אבר אחד הכאב של אבר האחר, כי לזה מזיגו כך ולזה מזגו כך, אלא כל זה הוא מחמת גידי הרגשה שמחברים ומקשרים אבר לאבר, וגידי הראש יש ברגל וגידי הרגל יש בראש, והוא מפני היוד' כחות הגנוזות בנפש אין שם קדימה ואיחר כלל רק הכל בשווה, וע"כ יכול האדם להרגיש עצמותו ומהותו מראשו ועד רגלו בסקירה אחת, והנה ככל הדברים האלה וככל המשל הזה יובן למעלה לאיש משכיל בשלושה בחי' אדם הנ"ל, דהיינו אדם דבריאה, א"ק, אדם דיצירה עו"א, אדם דעשי', הוא זעיר דאצילות, ואדם קדמון הוא בחי' י"ס הגנוזות בנפש, וגם שם הוא בחי' י"ס הגנוזות במאצילין, והיינו בחי' מחשבה הקדומה, כמו עד"מ הנ"ל בהסכם, היינו שמסכים להיות לו רצון לאיזה דבר, והוא הנקרא רצון לרצון, היינו שאינו נתגלה רק הוא כלול בעצמות הנפש, וכן הוא על דרך משל למעלה שלהיות אורות בכלים הוצרך להיות מקודם ההסכם, והוא רצון לרצון, אך בו כלול כל הכחות והאורות וע"כ נקרא בחי' אדם, מחמת שהוא כלול מכל הכחות, והוא הנקרא א"ק, דהיינו אדם דבריאה, כי מ"מ אפילו ההסכם בכדי להיות לו רצון הוא ג"כ אינו מעצם הנפש, כי הנפש אינו בגדר זה כלל, והוא בחי' יש לגבי עצם הנפש, וכן למעלה א"ק דבריאה, הוא בריאה יש מאין, וכמאמר יהי' רצון, היינו בחי' יהי' התהוות הרצון, וכמ"ש אין קדוש כהוי' כמה קדישין אית לעילא, אבל קדושתו למעלה מקדושתכם, לכן כל זה נקרא רק בחי' אדם היינו בחי' אדמה לעליון, כי לפי עצם הנפש כך הוא ההסכם כי אם יהי' הנפש שמח אזי יהי' ההסכם ג"כ באופן זה וד"ל. והנה מבואר בעה"ת, עיקבי דא"ק מגיע עד רגלי דעשי', כי א"ק הוא כלול מכל הרצונות פרטי פרטים כי להיות ד' עולמות אבי"ע, הוכרח להיות מקודם ההסכם, והוא הרצון לרצון, כי מחמת שבא"ק הי' כלול כל הרצונות של הד' עולמות, כמאמר • הכל הוא בחי' קנין מרשות לרשות, שהם ד' עולמות ברוך עושך ברוך יוצרך ב"ב ברוך קונך, והנה כל העולמות כולם היו כלולים בא"ק והכל היו שם, וזהו צופה ומביט עד סוף כל הדורות בהשוואה אחת, וגם כל היצור לא נכחד ממך, כי היינו אפילו פרטים ופרטי פרטים הי' נכלל בוודאי בא"ק, וזהו עיקבי דא"ק מגיע עד רגלי דעשי', היינו כי אפילו רצון פרטי שבזה העולם היינו על חלקי אחת • כו', הכל הוא מהרצון פשוט, וזהו המסדר את הכוכבים במשמרותיהם ברקיע כרצונו, דהיינו ברקיע הוא בחי' היכלות הנוגה, הכל כרצונו הפשוט, היינו כי בא"ק שם הכל נסקרים בסקירה אחת, וקטון וגדול שוה ומשוה, וזהו קורא הדורות מראש, כי הכל הי' בראש דא"ק, רק שהוא קורא שיהי' בבחי' התגלות, וזהו מלגאו איהי שם מ"ה דא"ק דאיהו אורח אצילות ואיהו שקיו דאילנא, ולכן בא"ק אין שם פרסא כי מחמת שאין לו ראש וסוף, כי א"ק אורח כל אצילות, היינו שכולם נסקרין בסקירה אחת, ולכן נקרא בשם אדם קדמון, כי ראשון הוא שיש לו שני, אך קדמון הוא שאינו אלא יחיד, והכל בבחי' אחד לא זה

קודם לזה, כי בהשתלשלות או אצילות קודם לבריאה, לכן צריך להיות פרסא בכדי שיהי' מאיר הארה, אבל שם בא"ק הכל כאחד הלכך אין שם פרסא, והנה ג' בחי' אדם הנ"ל, הם בחי' מי ידמה לך ומי ישוה לך ומי יערוך לך, והנה ממלכות דא"ק נעשה ג"ר דעתיק, הוא עולם היצירה והוא עד"מ כח היולי שנתגלה מהנפש, והוא בעצמו הי' בעצם הנפש, רק עכשיו נתגלה מההעלם לידי גילוי, כך עד"מ זה ממלכות דא"ק נעשה ג"ר דעתיק, והוא הגילוי מההעלם, והנה כתיב יוצר אור ובורא חושך, היינו שבחי' בריאה נקרא בשם חושך ויצירה בשם אור, והם עד"מ מחשבה ודיבור, שהמחשבה הוא בחי' בריאה, שהוא בבחי' חושך היינו חומר וגולם, שהיא בהעלם, והדיבור הוא בבחי' אור שהיא צורה, והנה במחשבה הכל בסקירה אחת, ובדיבור הוא בצירופי אותיות הרבה, וכמו"כ הוא בכאן שבאדם דבריאה הכל נכלל בסקירה אחת אך ההתגלות שמתגלה הוא באופנים פרטים, והנה כמו"כ הוא בחי' קו וחוט הוא ההתגלות מעצם הנפש שבאור א"ס שהי' ממלא כל מקום החלל, כי אור א"ס הוא כלול מכל הכחות, והוא בחי' חומר, אך כשנמשך בבחי' קו זו הוא נעשה בחי' צורה, ולכן בפרטיות הוא נקרא בבחי' עתיק ואריך, היינו אדם דיצירה, שהוא התגלות מעצם הנפש עד שבא לחכמה סתימאה שהיא פנימיות העונג, ושם הוא הטעם הכמוס, והוא שורש לאבא ואימה דאצילות דהיינו אבא יונק ממזל הח' מזל נוצר ואימא יונק ממזל היוד גימל מזל ונקה, והרי בחי' יצירה היינו בחי' ציור, כי מח"ס הם י"ג ת"ד שהוא בחי' שערות והוא בחי' צומח, כי אצילות הוא בחי' דומם והוא בחי' אדם דעשי' שהוא עולם האצילות, כי אינו דומה הרצון שהוא רק * , להרצון המלוּבש בפועל, שהוא יש ביותר, וזהו אדם דעשי', והנה כמו שלמטה בכח הפועל בנפעל עולם דבריאה הוא במדרגה יותר משובח מעולם היצירה, כמו למשל אותיות הדבור מאותיות המחשבה כו', ומחמת שהדיבור הוא התגלות לזולתו לכן הוא מצומצם ביותר, וא"א לדבר דבר אשר לא הי' במחשבתו, ובמחשבה יכל להיות יותר מבדיבור, כך עד"מ למעלה היה אור א"ס ממלא את כל מקום החלל, שהוא דרך הטוב להטיב, שאין שם פרטיות רק שהוא כלול מהכל, ואח"כ נסתלק לעצמותו שהוא ביטול האור למאור, כי אור א"ס הוא רק אור מהמאור, וזהו אתה קדוש ושמך קדוש, כי שמו בגמטרי' רצון, שגם רצון הקדום הוא ג"כ קדוש, דהיינו מובדל, ואתה הוא בחי' מהותו ועצמותו, שהוא בחי' מלכות דא"ס קודם שנמשך הארת קו וחוט, וע"כ היה מוכרח להיות הסתלקות לעצמותו, ואח"כ נמשך בדרך קו וחוט דהיינו התגלות שהוא בדרך צמצום, אבל מ"מ הוא אחד עם ההעלם, וכמו"כ הוא בבחי' א"ק שהוא ג"כ בבחי' העלם, וכשמתגלה הוא בבחי' עתיק ואריך שהוא ג"כ התגלות רק הוא בצמצום, אבל מ"מ הוא מהות אחד עם בחי' א"ק, וזהו ממלכות דא"ק נעשה ג"ר דעתיק וד"ל. והנה כמו בעולם העשי' הוא שינוי מהות מאוד מאותיות הדיבור, כי הדיבור הוא אחוז וקשור בעצמותו,

ועשי' הוא דבר נפרד, כך עד"מ למעלה אדם דעשי' שהוא עולם האצילות, ששם מלוכב אורות בכלים הוכרח להיות גם שם פרסא מפסיק, שהוא קרומא דאוורא דחפיי' על מוחא, כי להיות בחכמה סתימאה מבואר בזוהר, שיש ל"ב שבילין דמתפתחין במוחא סתימאה, כי ד' מוחין הם ד' פרשיות דתפילין, והם חו"ב וחו"ג, ואף שחו"ג הם בחי' מדות אך מחמת שחו"ב מלוכבשין בהם, והדעת מחברן ג"כ כמו בחו"ב, כידוע שאור החסד בכלי הגבורה כו' לכן גם הם נקראים בבחי' מוחין, וכל אחד כלול מחי'ת, היינו זיין מדות והוא עצמו, וד' פעמים חי'ת הם ל"ב שבילין, והם שורש להתחלקות להיות אורות בכלים, והוא בשינוי מהות ע"ס הוצרך להיות קרומא דאוורא דחפיי' על מוחא שהיא פרסא, ואח"כ נעשה בחי' ח"ס שהוא פנימיות העונג והטעם לרצון, והיינו טעם הכמוס, והנה יש ב' בחי' רצון דהיינו רצון הנוולד ע"פ טעם ושכל, ורצון שהוא למעלה מטעם ושכל, והנה בכל אחד יש ב' בחי', דהנה ברצון הנוולד ע"פ טעם ושכל יש ב' בחי', האחד הוא שהרצון קרוב להשכל, דהיינו שהשכל הוא בוודאי פנימיות הרצון, דהיינו כי בעת רצונו בזה הדבר הוא זוכר את השכל, ואז בזה הוא יכול לסבול מנגדים עליו, היינו שאם יסתר לו את השכל אז לא יהי' לו עוד זה הרצון כי יפול מעליו, וכל זה מחמת שהשכל מלוכב ברצון בעת רצונו וזוכר את השכל, וזהו נקרא בחי' מוחין דגדלות, דהיינו בחי' חסדים, כי מה ענין מוחין לחסדים כנ"ל כי הם בחי' מידות, אך מחמת שמוחו גדול ויכול לסבול שני הפכים מחמת בחי' חסד לכן נקרא בחי' מוחין דגדלות כידוע, ובחי' ב' הוא ג"כ שהשכל מלוכב ברצון, אך הוא שוכח את השכל בעת רצונו, כי הוא רוצה עכשיו בזה הדבר רק מחמת שבפעם אחד נעשה מוסכם אצלו זה הרצון מכבר, ובחי' רצון זה לא יסתר לו שום מנגיד מחמת שהרצון הוא כעת נראה שלא ע"פ טו"ד אף שבאמת הוא ע"פ טו"ד, רק מחמת שלא זוכר את השכל בעת רצונו, ולכן זהו נקרא בחי' מוחין דקטנות, וכמו שאנו רואים בתינוק שזהו שהוא ברצונו אינו יכול לסבול שום מנגיד, וע"כ הוא מתקעס ומתקצף מאוד, מפני שכל זה הוא מוחין דקטנות, והנה במצחא דז"א מתאחזין ד' מאה בתי דינין, כי ז"א הוא בחי' מידות, אך בז"א יש לו מוחין, ובחי' מצחא דז"א הוא זה שהמוחין נעלמים, היינו כמו המצח שנתעלם המוח בתוכו, ולכן בתי דינין מתאחזין, היינו כנ"ל כי אינו יכול לסבול המנגיד כי הוא בחי' קטנות מוחין וע"כ הוא בחי' גלות ועונשין, היינו כמו וחרה אף הוי' שבק"ש, וכ"ז הוא מחמת שהמוחין בקטנות ובהעלם ע"כ מתאחזין ד' מאה ב"ד, שהוא כנגד ד' פרשיות שבתפילין, שהם רק מוחין דזעיר, שהוא בהעלם ובקטנות, ולכן גלות נמשל לשינה, דהיינו שהמוחין מסתלקין, והנה גם בבחי' רצון שהוא למעלה מטעם ושכל יש ג"כ שני בחי' אלו, אלא שהם בהפוך להפוך, היינו כי זה שנקרא ברצון הנ"ל בחי' קטנות, הוא בזה הרצון בחי' גדלות, וכן להפוך. וביאור הדברים כי הנה גם ברצון אשר למעלה מטעם ושכל, בוודאי צריך להיות איזה טעם בו, אך כל זה נקרא טעם כמוס, היינו שיש בו טעם ושכל רק שהוא כמוס, וראי' לזה שאנו רואים שיכל הרצון להשתנות לפעמים כך

ולפעמים באופן אחר, והוא מחמת הטעם והתענוג הכמוס בו הוא הוא המנהיג את הרצון, והוא נקרא למעלה מטעם מחמת שהטעם כמוס כידוע, ובחי' הב' הוא הרצון שלמעלה מטעם הכמוס באמת, דהיינו כך עלה ברצונו הפשוט, והוא הנקרא מצחא דעתיקא, היינו שאין שם בחי' שערות שהם בחי' דינין, רק שם הוא פנוי מן השערות, והוא עצם התענוג, שהוא לא שכל וטעם הכמוס, ולכן בזה בחי' הרצון הוא בהפוך לבחי' הרצון הנ"ל, היינו הרצון שהוא ע"פ שכל וטעם הכמוס אינו גדולה במדרגה כמו אותו שהוא למעלה מטעם הכמוס, ובהרצון הנ"ל שנולדו ע"פ טו"ש שהוא הרצון הקרוב להשכל הוא יותר במדרגה ונקרא מוחין דגדלות כנ"ל, וזהו מהפך להפוך, והיינו כי מחמת שהרצון הנולד ע"פ טעם הכמוס הוא בשינוי מהות, היינו כי יש שם פרסא והוא קרווא דאוורא דחפאי על' מוחא, אבל מצחא דעתיקא שהוא למעלה מן הטעם הכמוס, הוא אינו בשינוי מהות, רק התגלות של א"ק מאיר שם בגילוי, רק שהוא מצומצם בבחי' חלון, אבל באמת הוא עצם אחד עם בחי' אדם קדמון וזהו מה שמבואר באד"ר כד אסתכל מצחא דז"א במצחא דעתיקא משתכחין ד' מאות ב"ד, כי שם הוא מקום פנוי מן השערות, ואין שם שורש לאחיות ויניקת הדינין, משא"כ בח"ס הוא שורש ליניקת הדינין, היינו כי שערות דת"ד הם מח"ס כידוע, וכד אתגלי' מצחא דעתיקא רצון דלי' אז רעווה דרעווא אישתכח, ומשתכחין ד' מאות ב"ד והוא מטעם הנ"ל, היינו שמצחא דעתיקא הוא מעצם אחד עם בחי' הא"ק כנ"ל וכידוע, והנה בחול אינו מאיר רק המוחין דזעיר, ולכן הוא בחי' אל ברוך גדול דעה, היינו אל הוא חכמה ברוך הוא המשכה, גדול דעה הוא בחי' דעת, כמ"ש גדולה דעה שניתנה בין שני אותיות י"ה כידוע, הכין ופעל כו', הוא וא"ו קצוות דזעיר, והוא בחי' מוחין דזעיר, אבל בשבת הוא מאיר בחי' עתיק. ולכן הוא נקרא סעודתא דעתיקא דלי' עבדינן, והוא בחי' תענוג ורצון שלמעלה מטעם הכמוס, והנה במנחה שאז מאיר רצון הקדום בעתיק, והוא עת רצון, ועתיקא קדישא גלי' רצון דלי', היינו שבא בהתגלות דרך עתיק הרצון הקדום שהוא בחי' א"ק, וזהו שער הפונה קדים יהי' סגור ששת ימי המעשה, והוא בחי' עתיק, שהוא שער הפונה קדים, היינו למחשבה הקדומה והוא בחי' א"ק, וזהו בכל ימי החול הוא סגור ובשבת יפתח, פי' שנתגלה הארת העתיק שהוא שער הפונה קדים, דהיינו שבא בהתגלות מא"ק לעתיק, כמו דרך שער או חלון שהוא עצם אחד אלא שהוא מצומצם ולא דרך פרסא כנ"ל, וזהו פותח את ירך ומשביע לכל חי רצון, דהיינו פותח את ירך, ירך הוא בחי' יודין, דהיינו לפתוח את היודין, שהוא בקיעה שנבקע עצם הא"ק, ומשביע לכל ח"י רצון היינו רצון הקדום, אך כל זה הוא במנחה דווקא כי אז עתיקא גלי' רצון דלי' ורעווא דרעווא אשתכח, וזהו ענין מה שהכהן גדול הי' נושא הציץ על מצחו, כמ"ש והי' על מצח אהרן תמיד לרצון לפני הוי', כי הציץ הוא מבחי' מציץ מן החרכים, היינו שהוא הארת הרצון הקדום היינו שהוא רק מצומצם, כמו עד"מ חרכים וחלונות, אבל מ"מ הוא עצם האור וזהו דכתיב ונשא אהרן את עון הקדשים, היינו הארה היה נושא כ"ג, כי

אהרן היינו כ"ג הוא בחי' אריך, כמ"ש כשמן הטוב יורד על הראש זקן אהרן שירד על פי מידותיו, היינו כי מחמת ששמן הטוב שירד על הראש, היינו הארת בחי' א"ק, על ידי זה יורד לזקן אהרן, היינו בחי' זקן הם י"ג ת"ד ואח"כ יורד ע"פ מידותיו היינו בחי' מצחא דז"א שהוא בחי' מידות כנ"ל באריכות וזהו מה שאנו אומרים בשבת, האל הפותח דלתות שערי מזרח, היינו בחי' הארת הא"ק שבא למצחא דעתיק, דרך שער וחלון, והוא הכל מבחי' רצון הקדום כפי שמבואר לעיל וד"ל.

דרוש ת"ק סמך זיין לפ"ק פה לאד"י

אל ברוך גדול דעה גדולה דעה שניתנה בין שתי אותיות י"ה, להבין זה הנה יש ב' בחי' דעת דהיינו דעת דגדלות ודעת דקטנות, דעת דקטנות הוא בחי' דעת התחתון המתפשט במידות ודעת דגדלות הוא בחי' דעת עליון שהוא בין חכמה לבניה והוא המחברם והיינו כעין סגול דהיינו חכמה מימין ובניה משמאל ודעת הוא מאחורי עורף והוא הנקרא כתר של תפילין וכן למעלה בבחי' היא ג"כ כעין סגול רק שם החכמה ובניה הם למטה זה תחת זה ודעת הוא באמצע אכן החילוק הוא שכאן בזעיר היא הנקודה למטה, ובאריך הנקודה למעלה, והנה צריך להבין מהו בחי' דעת דגדלות ודעת דקטנות כי הנה בק"ש יש ב' יחודים היינו יחוד חו"ב הוא יחודא עילאה ויחוד היינו זיווג זעיר והקב"ה הוא יחודא תתאה כי הנה הוי' אלוקים הוא חו"ב, והוי' אחד, היינו אחד, אח הוא בחי' ט' ספירות דז"א וד' רבתי הוא בחי' מלכות, ובשכמל"ו הוא יחודא תתאה, דהיינו כח הפועל בנפעל, והנה ההפרש שבין ד' רבתי לבשכמל"ו צריך להבין כי הנה יש ב' בחי', היינו לאה ורחל, כי יעקב נשא שתי אחיות כו', ולאה הוא בחי' מחשבה היינו ד' רבתי, והוא קשר של תפילין והוא בחי' אחוריים דאימא, דהיינו מלכות דתבונה, ובשכמל"ו הוא בחי' דיבור, דהיינו מלכות פה ולכן ה' זיווג יעקב ולאה דהיינו ידוע עד"מ מבשרי כו' וכשנמשך המחשבה מהמדות דהיינו בבחי' יעקב ורחל היינו מהמדות למחשבה ולדיבור כו' כידוע, כי הנה כתיב לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו לבושין תקינת להון, היינו שבחי' ב"ע הם עד"מ כמו לבוש גשמי שיכול לפשוט אותו וללבוש לבוש אחר, לפי שהלבוש אינו נוגע לעצמותו, כך בחי' ב"ע הוא בחי' לבוש כמו עד"מ בריאה יצירה ועשי' לאצילות, כמו מחשבה דיבור ומעשה לעצמיות הנפש הם רק בחי' לבושים, דהיינו שיכול לגלות לזולתו כל מה שנוגע לעצמיות דרך לבושים ההם, כך עד"מ בריאה הוא בחי' מחשבה ויצירה הוא בחי' דיבור, ועשי' הוא בחי' מעשה בגשמיות, אך בכל בחי' ובחי' צריך להיות כלול מכל הבחי' כמו עד"מ

בבריאה צריך שהי' כלול מבריאה יצירה עשי' וכמו כן כולם כו', וכמו עד"מ מבשרי כו', היינו כל מחשבה היא כלולה ממחשבה דיבור ומעשה, וצריך לפורטם מבשרי היינו שבמחשבה כלולה הכל, היינו מחשבה שבמחשבה וכן הוא עד"מ כשחושב בשכלו, שהמחשבה היא תופס את השכל, כי השכל בעצמו אין לו תפיסא אם לא ע"י המחשבה והוא למעלה מאותיות המחשבה, כי אותיות המחשבה הוא כשחושב אדון עולם, והשכל בעצמו נקרא רצון, היינו שרוצה לחשוב בזה האותיות, כי הנה מצד השכל אין חילוק אם יהיה האותיות אשר מלובש בו השכל בדיבור באותיות אדון או שליט או מושל כי הכל שוה והוא הנקרא מלכות דתבונה, אבל מ"מ הוא ג"כ לבוש, כי הרי בכח ההוא של כח התופס את השכל, יכול לתפוס ג"כ דברים שונים, היינו כמו חכמות התשבורת וחכמות המדידה, וכל זה מחמת שהוא רק בחי' לבוש שאינו נוגע לעצמיותו, והוא הנקרא מחשבת השכל, וזהו החילוק שבין תפסן, לבר הבנה היינו שיש אדם שהוא תופס את השכל ואינו בר הבנה כ"כ, ויש אדם שהוא בר הבנה ביותר ואינו תופס את השכל כ"כ, כי מפני שבזה התפסן הכח של המחשבה דתופס את השכל והוא ביותר, ובר הבנה אינו כ"כ כח מחשבתו חזק, וזהו קטן אין לו מחשבה והרי אנו רואים שיש לקטן כח המחשבה ביותר, אלא הענין הוא היינו שאין לו כח המחשבה התופס את השכל, ודיבור שבמחשבה הוא עד"מ שחושב באותיו' שמדבר חברו אליו, ובשעה שמדבר חברו הוא חושב באותיות האלו, וכמו הרהורים אחרים היינו שחושב איך לילך כו' וזהו הנקרא דיבור שבמחשבה, והוא הנקרא בחי' לאה היינו הדיבור שבמחשבה שהוא באותיות, כי המחשבה שבמחשבה היא למעלה מבחי' לאה, ומעשה שבמחשבה הוא כח הדמיון וזה החילוק שבין אדם לבהמה שבהמה אין לה כח הדמיון ואדם אפילו קטן יש לו דיבור שבמחשבה וגם כח הדמיון כו', ועוד יש מעשה שבמחשבה בבחי' אחרת, דהיינו כשמצייר תמונות אות במחשבה או כשמצמצם דומם במחשבתו גם זה נקרא מעשה שבמחשבה וזה החילוק שבין משה לשאר הנביאים, כי בשאר הנביאים היה רק בחי' כח הדמיון כמ"ש וביד הנביאים אדמה, אבל במשה כתיב פה אל פה אדבר בו במראה ולא בחידות, והנה כתיב עקב ענוה יראת ה', מה שעשה ענוה לסנדלה היינו עקב והנה יראה עטרה לראשה, וצריך להבין, כי הנה יעקב ולא נכנסין תוך ראש רחל דהיינו כח הדמיון שבמחשבה הוא נעשה מחשבה שבדבור, כמו עד"מ שאי אפשר לדבר דבר כה... רק בבחי' תחתונה ממנה, כמו כן יש בוי' לאה והוא עלמין סתימין היינו כמו מחשבה של אדם שהוא סתום שחברו אינו יכול לידע מה שיש במחשבתו ועלמין דאתגלין הוא בחי' רחל היינו בחי' דיבור, ואי אפשר לבא להתגלות הדיבור, דהיינו מהעלם לגילוי אם לא בבחי' תחתונה ממנה דהיינו בבחי' רחל כנ"ל והוא בחי' כח המעשה שבמחשבה כנ"ל, והנה מכל זה יובן למעלה בבי"ע שבחי' תחתונה של בריאה היינו מלכ' דבריאה נעשה כתר ליצירה, כי

מההעלם היינו בראיה א"א לבא להתגלות אם לא דרך בחי' התחתונה ממנה, והנה כתיב יוצר אור ובורא חושך שבחי' יצירה הוא בחי' אור ובחי' בריאה הוא בחי' חושך והטעם הוא כי בריאה הוא בחי' העלם וע"כ נקרא בשם חושך, ויצירה הוא בחי' התגלות מההעלם לגילוי לכן נקרא בשם אור ויש עוד טעם אחר שבריאה נקרא בשם חושך ויצירה בשם אור, כי הנה מחשבה שהוא בחי' לאה הוא דינא קשי' ורחל שהוא בחי' דיבור דהיינו בחי' יצירה הוא הנקרא דינא רפיא, כי הנה אנו רואים שבמחשבה יכול לחזור ממחשבתו אבל בדיבור אינו יכול לחזור, וכמ"ש ודבר המלך שלטון ההוא אמר ולא יעשה כו', וכתיב לא איש אל ויכזב ובן אדם ויתנחם, ואף שפעמים כתיב וינחם ה', אלא הענין כאן קודם גזר דין כאן לאחר גזר דין, אבל כשעדיין במחשבתו בוודאי יכול לחזור כי דבר המלך דווקא, ההוא אמר דווקא דהיינו בחי' דיבור דבר היוצא מפיו דייקא היא לא ישוב אלי ריקם, אבל כשעדיין במחשבתו יכול לחזור ולפעמים אמר רואים להפוך הדברים, היינו שעיקר הגבורות הוא בבחי' מחשבה דווקא כמו עד"מ כשאדם מתווכח עם חברו אם יאמר לו חברו דבר שלא כרצונו אינו יכול לשמוע כלל ולסבול דיבור חברו במחשבתו, כי המחשבה היא בחי' לאה והוא שומע במחשבתו וחושב האותיות אלו שמדבר חברו והוא כועס ומקפיד עליו הרבה והוא מחמת שלאה בחי' דינא קשי', על כן אינו יכול לסבול, והדיבור שהוא בחי' רחל יכול לסבול אף ההפוך, וזהו מליבו לפומא לא גלייא כי יכול לדבר דבר אשר במחשבתו לא יכול לסבול, היינו כמו עד"מ כשאדם רואה את בנו שהולך בדרך לא טוב הנה בוודאי במחשבתו לא יכול לסבול כלל, ומצד המחשבה היה ראוי לדבר לו דיבורים קשים, אך כשבא לידי דיבור אינו מדבר עמו רק דיבורים רכים כי אם ידבר לו דיבורים קשים לא ישמע לו, והראי' לדבר ממעשה שאם יכעוס אדם על חברו מ"מ לא יעשה לו שום דבר רושם והטעם כנ"ל, היינו כי כל מחשבה אודות בנו בעצמיות נפשו על כן דבר שלא כרצונו נוגע בו ואינו יכול לסבול ההפוך אבל דיבור ומעשה שהוא כח הנבדל מעצמיות לכן יכול לסבול ההפוך ג"כ ולכן נקרא דיבור בשם דינא רפי', דהיינו גבורות ממתקות כידוע. וזהו שאנו מתפללין יה"ר שיכבשו רחמך את כעסך היינו בחי' דינא רפי' שהוא הדיבור יכבוש את הכעס שהוא במחשבתו, וכל מקום שכתוב בתורה וחרה אף ה' ולשון רוגז דהיינו וחרה שבק"ש הוא רק במחשבה שהוא בחי' לאה כנ"ל, ולכן נקרא בריאה שהיא במחשבה היינו בחי' לאה בשם חושך שהוא דינא קשי' ויצירה שהוא בחי' דיבור דהיינו בחי' רחל נקרא בשם אור דהיינו דינא רפי', והנה יש דיבור שבדיבור, והוא עד"מ כשאדם מדבר דבר שכל בפ"ע ולא לזולתו הוא נקרא דיבור שבדיבור ומעשה שבדיבור הוא כשמצווה לזולתו, והנה בדיבור שבדיבור מלוּבש בו השכל בהתגלות כי הוא מדבר בפ"ע השכל בכדי שיתגלה מההעלם לגילוי, אבל מעשה שבדיבור אינו מתגלה בו השכל והטעם כי מעשה שבדיבור הוא שמצוה לזולתו לעשות דבר מה ואינו מתגלה מפני מה רצונו כך ולא באופן אחר, כמו כן למעלה יש שני בחי' היינו דיבור שבדיבור ומעשה שבדיבור, כי

עד"מ למעלה יש שני בחי' היינו יו"ד מאמרות ויו"ד דיברות, כי הנה מאמרות היינו ויאמר אלקים תדשא הארץ כו' ויאמר אלקים יהי רקיע כו', והם פועלים להיות ברואים, אך היו"ד הדיברות לא היו פועלים שום בריאה, ומפני מה זה צריך להבין, כי הענין כך הוא כי היו"ד מאמרות הם בחי' מעשה שבדיבור דהיינו בלי טעם ודעת ושכל רק כי כן ציוה, לכן היו פועלים פעולה, אבל היו"ד דיברות הם בבחי' דיבור שבדיבור לכן לא פעלו שום פעולה אך מה שהיו"ד מאמרות היו פועלים פעולה בכדי להיות התהוות דבר בריאים הוא דווקא על פי התורה היינו על חלק אחת תמטיר כו' וכמ"ש ומסדר את הכוכבים כו' ברקיע כרצונו, דהיינו בהכלות נוגע שהיא בחי' הרקיע הוא כרצונו דווקא היינו ע"פ התורה שהיא בחי' התגלות רצונו כו', כי מחמת צירופי אותיות של התורה שהיא מחכמה היינו את חכים ולא בחכמה ידיעא לכן הוכרח להיות באופן זה היינו כל בבחי' ובחי' הדצח"מ ולא באופן אחר וזהו דברי חכמים בהוה היינו התנהגות התורה היא מחכמה עילאה הוא בהוה בכל דבר, כי חכמים נקראים בשם בנאים היינו שעוסקים בבנינו של עולם וזהו וה' פקד את שרה כי בכל מקום שנאמר וה' הוא ובית דינו, כי להבין שבכל בחי' היכולות היינו בחי' גבורות יש שם בחי' ע"ב סנהדרין היינו הם שדנין איך יהי' ההשפעה על פי התורה דווקא, היינו להוסיף ט"ו שנים לחזקי' או פקידה לשרה הוא דווקא עפ"י התורה, וזהו הטעם שהפקידה לשרה דווקא בר"ה כידוע שב' ימים של ר"ה הוא בחי' דינא קשי' ודינא רפי' וד"ל. והנה ממעשה שבדיבור נעשה מחשבה שבמחשבה היינו מחמת שהוא מדבר לזולתו בכדי לעשות זה הדיבור נעשה מחשבה במוחו איך לעשות, והנה כל זה הוא משל למעלה בכדי להבין מזה איך שממלכות דיצירה נעשה כתר לעשי' כי העשי' היינו ט"ס ומלאכים דעשי' ומזל מחכים מזל דקשר ולכן אמרו רז"ל יצרתיו אף עשיתיו אף הפסיק הענין הוא, כי הנה בחי' עשי' הוא נבדל יותר מבחי' דיבור, כי הדיבור אף שהוא נבדל יותר מכח המחשבה מ"מ הוא קשור ואחוז בעצמותו מחמת שהוא הכלי אחד עם כח המחשבה אבל עשי' היינו ע"י הדיבור שהוא מצוה לזולתו יכול לשנות האיש השומע, לכן הוא נבדל הרבה מעצמותו, וזהו אף עשיתיו, וזהו ברוך שם כבוד מלכותו ל"ו, שהם ג' בחי' ומדרגות היינו נגד ג' עולמות ב"ע, והנה צריך שימליכוהו למעלה ולמטה ולד' סטרי עלמא, כי הו"ק ג"כ בבחי' ב"ע, ומזה נתהוה מחנה מיכאל ומחנה גבריאל ונשמות הצדיקים אבל סתם מלאכים הם מבחי' חיצוניות ונשמות הם מבחי' פנימיות וגם נתהוה מזה היינו מג' בחי' הנ"ל ד' רגלי המרכבה פני שור ופני נשר ופני ארי' ופני אדם, זהו ד' סטרי עלמא שבי"ע כי מזרח הוא בחי' ת"ת ודרום הוא בחי' חסד, וצפון הוא בחי' גבורה ומערב הוא בחי' מלכות וניה הוא בחי' מעלה ומטה וכ"ז הוא מהו"ק של מלכות כידוע, כי הנה חסד וגבורה הם עיקר המדות וניה הם רק ענפים, עד"מ כשאדם אוהב איזה דבר שהוא בחי' חסד וחברו אינו רוצה ליתן לו אזי מנצח אותו, או עד"מ כשאדם מתמיד בלימודו בטבעו אזי אפילו כשאירע לו שעה שאינו חפץ ללמוד, אזי הוא מכריח א"ע

שילמוד בחזק אבל כל זה הוא רק בחי' ענפים היינו שאינו מעיקר המדה ולכן נקראים שני בדי ערבות, היינו שאינם לא טעם ולא ריח מפני שהם אינם מעיקר המדות רק ענף החסד כי חח"ן מימין, וזהו ענף החסד ופעם מציינו שיכול להפוך לבחי' גבורה היינו צמצום כידוע עד"מ כשמסביר לתלמידו איזה שכל, הנה כשיסביר לו כמו שהוא בשכלו בוודאי לא יכול לקבל, ע"כ מוכרח הוא להטמין השכל הגדול ולסבור ולגלות לו רק אפס קצהו וכז' מחמת שהם רק בחי' ענפים לכן יכולים להתהפך ע"כ נקראים כליות יועצות, והנה מהו"ק שמאיר בבי"ע נעשה נשמות, היינו נשמת שלמה המלך ע"ה שהיא מחכמה דמלכות ונשמת אברהם אבינו היה מבחי' חסד, והנה גם באצילות יש בחי' מקום כמ"ש הנה מקום אתי וברוך כבוד ה' ממקומו והוא מקומו של עולם והיינו דכתיב ששם עלו שבטים שבטי י"ה כי הנה באצילות יש י"ב בחי' גבולי אלכסון כמ"ש בפרע"ח מהרמ"ק היינו רום דרום ותחת בצפון כו' כי דרום הוא בחי' חסד וצפון הוא בחי' גבורה והחסד הוא בתכלית הריחוק מהגבורה והיוד בית גבולים הם חיבור של הו"ק היינו להיות כל אחד כלול מחברו, ובאמת יש יותר מ"ב רק בכלליות הם נחשבים ליי"ב כי הם ששה כפולות, כי החסד לא יכול לפעול פעולת חסד אם לא שיכלל עמו ההפוך כי הנה עד"מ כשאדם רוצה להטיב ולגמול חסד עם חברו להשפיע ולהסביר לו חכמות הנה אם ישפיע לו כמו שהוא בשכלו לא יפעול לו שום פעולה ולא יהי' חסד כלל ואדרבה יהי' ההפוך, כי חברו לא יוכל לקבל החסד הזה אלא אם לא כשיכלל בחי' גבורה בו היינו מדת הצמצום שיצמצם א"ע איך להסביר לו כפי כח המקבל, והיינו שבכל מדה צריך להיות דבר הנוסף מההפוך, ובלא זה לא יכול להיות המדה בשלימות לעשות חסד לזולתו, וע"כ מציינו שהאבות הן הן המרכבה, דהיינו אברהם הוא בחי' חסד ויצחק הוא בחי' גבורה אך להבין כל זה כי בוודאי הי' לאברהם ג"כ בחי' גבורה וביצחק בחי' גבורה דהיינו מדת אהבה ג"כ, אך הענין הוא שבאברהם הי' עיקר המדה שלו מבחי' חסד ואהבה ודבר הנוסף בו היינו בכדי שיוכל להיות קיום, היה מבחי' גבורה וכן ביצחק להפוך העיקר היה בחי' גבורה ודבר הנוסף היא בחי' אהבה דהיינו בחי' החסד, אך צריך להבין מהו גורם להיות התכללות, הוא בחי' כלי' המגביל את האור, היינו עד פה תבא ולא תוסף, והיא היא הגורם להיות התכללות החסד בגבורה וכן להפוך, כי בחי' החסד בעצמו הוא אור פשוט להיות בחי' חסד בלי גבול וכלי שלו היא המגבילו כי לפי הגדלות וההתרחבות הכלים כן יהי' ההתכללות, והנה איתא באדרא דדעת הוא ל"ב שבילין דמתפתחין במוחא וצריך להבין כי הנה דעת הוא כולל ו"ק, כמו עד"מ כשאדם משיג בשכלו איזה דבר טוב, הנה אם לא יהי' בדעת מיושבת היינו איך ומה להשיגה ולעשות אזי לא ישיג זה הדבר אשר הוא משיג בשכלו שהוא טוב אבל כשהי' בדעת מיושבת דהיינו לחשוב איך ומה לעשות ולהשיג אותו הדבר הטוב, אזי ישיג ביותר טוב, כמ"ש ובדעת חדרים ימלאון היינו בדעת מיושבת חדרים ימלאון, כמו עד"מ כשאדם בונה איזה חדר אזי כשירצה הוא בונה כריבוע או כעיגול, ולכן הוא

נקרא ל"ב שביליון, כי המחשבה הוא בחי' לאה, ולא ילדה ששה בנים, ופ"ו הוא ל"ו, וד' מהם הוא מוחין דז"א, היינו מוח חכמה ומוח בינה, והדעת נחלק לשנים היינו בחי' חסד וגבורה כנ"ל, ולכן הוא ל"ב שביליון ואף שיש יותר מל"ב אך בכלליות הוא רק ל"ב, והדעת הוא הגורם שיכלל החסד בגבורה וכן להפך, כי מחמת הדעת נתרחב הכלים ויכול להיות התכללות ביותר, וכפי ההתרחבות כן ההתכללות, ולכן גם בבחי' אצילות שייך לאמר שם מקום דהיינו מחמת שיש שם הגבלה מהכלים כנ"ל ולכן גם שם שייך לאמר בחי' מעלה ומטה ומזרח מערב כו', וזהו ברוך שם כבוד ה' ממקומו, ממקומו דווקא כי מקומו הוא בכל העולמות היינו לפי מה שהוא, וזהו הנה מקומי אתי דהיינו אפילו באצילות שייך בחי' מקום כנ"ל, וכ"ז הוא בחי' דעת התחתון היינו דעת המתפשט במדות, כי דעת הוא כלל מחו"ב וחסד ניתן בז"א, וגבורה בנוקבא דהיינו בבחי' המקבל, כי בחי' גבורה הוא בחי' צמצום והגבלה להחסד וזהו נשים דעתן קלות, ולכן זהו יחוד זו"ן, והוא מחבר דעת המתפשט במדות, וכל זה הוא אינו הולדה חדשה, כי כמו שהדעת התחתון הוא רק מהתפעלות השכל שהוא חיצוניות בינה כן למעלה מזה יש בחי' דעת המחבר חכמה לבינה, כי הנה כתיב לך ה' הגדולה והגבורה כו' כי כל בשמים ובארץ, והנה יש מ"ט שערי בינה והם הנקראים התפעלות השכל, כידוע שזיין כלול מזיין הוא מ"ט, וע"כ צריך להיות מתחילה העלאה ממטה למעלה שיהיו המדות נכללים בחיצוניות בינה, וזהו הנקרא בחי' עיבור, ואח"כ הורדה מלמעלה למטה, והנה הדעת הוא לפי ערך ההתפעלות מהשכל ואח"כ להמדות, וזהו בחי' גרון, כי משכל למדות הוצרך להיות ע"י שינוי מהות, היינו להיות תחילה בבחי' צמצום גדול, וזהו שנמשך השכל להמדות דרך הקנה, דהיינו קנה חכמה קנה בינה, וזהו בצאת ישראל ממצרים היינו מצר מי, כי בעת גלות מצרים היה הדעת בקטנות, דהיינו בבחי' גרון, אבל הדעת המחבר חכמה ובינה הוא נקרא דעת דגדלות, אבל בלתי דעת אי אפשר כי הנה בחי' החכמה הוא כח היולי דהיינו דבר שאינו מושג בשכל, ויכול להתהוות ממנה בכמה אופנים פרטים שונים, כי הנה כתיב כולם בחכמה עשית, דהיינו דכל ההתהוות הוא נכלל בכח החכמה, כי יש כח היולי פרטי בכל דבר ודבר בפ"ע ולכן יכולים לעשות מכל דבר ודבר שמן היינו מכל דצח"ם שמן כי שמן הוא בחי' חכמה וכל כח היולי פרטי נכלל בכח היולי כללי, ולכן נקרא מיכאל גבריאל, כי אל הוא נהירו דחכמתא, והוא כח היולי שבכל נברא פרטי, וזהו מכח היולי הכללי יכולין להמשיך דבר חדש, וזהו יחוד חו"ב, וא"א להיות יחוד חו"ב אם לא ע"י הדעת המחבר ומזווגן והוא הנקרא דעת דגדלות, כי הדעת עולה עד הכתר, וזהו בחי' אל נהירו דחכמתא, כי ברוך הוא, היינו ברוך מלשון בריכה דהיינו ההמשכה, וע"י מי ע"י גדול דעה, היינו בחי' דעת דגדלות, היינו מחמת שהדעת עולה עד הכתר, אף החילוק שבין שבת לחול הוא, שבחול הוא בחי' אל ברוך גדול דעה היינו בחי' מוחין דז"א, ובשבת האל הפותח דלתות שערי כו' היינו מוחין דאבא והוא בחי' חכמה כנ"ל וד"ל.

הוספות

מכ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק"

להבין* ענין אור א"ס. הנה ידוע החקירה בספרי המקובלים הקדמונים למה נק' א"ס דוקא ולא נק' אין לו תחלה כו', כי באמת אין לו תחלה כמו שאין לו סוף כו'. אך הנה ידוע מה שתירצו בזה דשם זה קאי על בחי' אור הרצון שיש לו תחלה ואין לו סוף זה אינו אמת דהרצון כבר נחשב בחי' מציאת ולא יתכן לקרותו בשם א"ס שהוא אור פשוט בתכלית האחדות הפשוטה שלמעלה מבחי' איזה מציאות הנק' בעל הרצון כו'. אך האמת דשם זה אור א"ס הכונה על בחי' האור והזיו שהי' ממלא כל החלל ואח"כ נעשה בחי' הצמצום הנק' מקום פנוי באמצעותו כמ"ש בתחלת הע"ח ועל בחי' האור בלבד שייך לקרות לשון א"ס ולא לשון אין לו תחלה כי בחי' האור הוא רק בחי' ההתפשטות מן הצמצום העצם ואיננו בחי' עצמיות לכך שייך לקרותו בלשון א"ס כלומר אין סוף להתפשטותו אבל בעצמות ממש לא שייך לומר א"ס להתפשטותו אחר שלמעלה הוא מבחי' ההתפשטות וא"כ פי' אור א"ס היינו שבחי' האור והזיו נק' א"ס ולא שר"ל אור של א"ס כמובן מדעת המקובלים. ואמנם הנה יש להבין עיקר ענין אור א"ס מה ולמה נק' בשם אור דווקא הנה עיקר פי' אור יובן עד"מ מחיות הנפש בגוף שנק' ג"כ בשם אור דהיינו שהחיות הוה המחיה הגוף איננו עצמות הנפש אלא רק אור מתפשט מן העצם כדוגמת זיו השמש מן העצם של השמש והמופת לזה ידוע כי אנו רואים שכח הנפש הנמשך באיברי הגוף אעי"פ שיקרה בו מקרה רע כמכה וכאב לא יגיע שינוי כלל בעצם כח ההוא כמו כח הראי' בכלי העין גם שיהי' מכה על העין לא יוגרע כח הראי' שבנפש כלל אלא רק שלא יתפשט בעין מפני שהכלי של העין נתקלקל וכיוצא בזה אם חוש השמיעה תקצר מפני רוע קלקול האזן לא יגרע כח השמיעה מפני זה והיינו לפי שבחי' כח הראי' המתפשט בעין הוא רק הארה מעצם הנפש ולא מעצמיות הנפש וע"כ השינוי בהעין שבו הארה מהנפש לא יגרם שינוי בעצם הנפש ולכן הסומא מוליד פקה. וכך בחי' האור והחיות הוא בחי' ההשפעה והמקובלים קורין להשפעה שהוא בחי' גלוי העצם בשם אור כדמיון אור השמש מגופו של השמש וזהו שנק' בלק"א ג' לשונות אלה כא' אור וכח וחיות כי שלשתן הוא רק בחי' השפעה וגילוי העצמות בלבד וכמ"כ יובן למשכיל למעלה בבחי' אור דא"ס שר"ל בחי' הגילוי של העצמות והנה בחי' גילוי אור זה הנק' א"ס אם מתפשט כך או כך אין זה שינוי כלל בעצמות כמשל אור השמש המתפשט בחלונות רבים כו' וכידוע (הגה': וזהו ענין שארז"ל עד שלא נברא העולם היה הוא וישמו בלבד שמו ר"ל האור שהיה כלול בהמאור כמ"ש מזה בד"ה תקעו בחודש דרוש השני ובד"ה שיר השירים ובד"ה קול דודי ובד"ה את שבתותי תשמרו. כי הנה בעה"ק ח"א פ"ב פי' ענין היה הוא וישמו דפי' שמו היינו הכתר וכי' ששמו קדמון ואדמור ז"ל לא ס"ל כן כי הכתר הוא בחי' רצון והוא בחי' מציאות והוא מע"ס, וכן בספר מגן דוד להרדב"ז בהקדמה השיג מאד על סברא הנ"ל של העה"ק אף שלא הביאה

(י) ביאור מכ"כ אדמור' הציצ' על ד"ה להבין ענין אור א"ס תקס"ז, נעתק מבוך באב"י מס' 49.

בשמו. ע"כ פי' שמו הוא האור ומ"מ אפשר לקיים ג"כ דברי העה"ק כי בכתר יש ב' בחי' כמ"ש בע"ח שער מ"א דבחי' א"א הוא שרש הנאצלים והוא במספר ע"ס והוא ענין הרצון ובחי' עתיק יומין הוא בחי' תחתונה שבא"ס, ובחי' זו שבכתר שייך לקרותו שמו כי הוא עכ"פ בחי' תחתונה שבאור א"ס, והנה בד"ה אני הוי' אלקיכם דפ' ציצית דרוש השני משמע בחי' שמו הגדול זה למעלה משם הוי' ובמ"א משמע שהוא שם הוי' וכ"כ בפשיטות בספר מגן דוד ה"א, ושהוא בלתי מחודש אלא קדמון קדמותו וא"ש לפמש"ל שמו היינו האור כו'. ואפ"ל ע"ד הידוע בפ"י הוי' הוי' ופסיק טעמא בינייהו בת"א פ' בשלח בד"ה וירא ישראל את היד ובפ' תצוה בביאור ע"פ ועשית ציץ.

קיצור. נתבאר פי' אור א"ס שאינו מ"ש המקובלים שזהו בחי' הרצון וכמו שמו גימטריא רצון, אלא שהוא בחי' הגילוי מהמאור בבחי' זיו והארה, ואפ"ל שזהו ענין שמו הגדול שע"ז ארז"ל עד שלא נבה"ע היה הוא ושמו בלבד, ומה שאמרו שמו גימט' רצון ר"ל משמו נמשך בחי' הכתר הנק' רצון ע"ד מל' דא"ק נעשה כתר לאצילות. עכ"ה).

ב) והנה בבחי' אור א"ס הוא שהיה הצמצום המבואר בע"ח שצמצם האור ונשאר מקום פנוי. ולהבין איך נתהווה בחי' צמצום זה ומה ענינו הנה מבואר בע"ח בכמה דוכתי דהצמצום הזה הנק' מקום פנוי הכוונה בו הי' כדי שיוכל להיות בחי' קו וחוט אח"כ במדה וגבול כו'. ואמנם אחר הצמצום הזה נשאר בחי' רשימו בחלל כו' ואח"כ נמשך הקו וחוט כו' ומבחי' הרשימו הזאת נמשך שרש התהוות הכלים ומבחי' הקו וחוט נמשך שרש כל האורות (ועיין בספר מבוא שערים בתחלתו שער א' פרק א"ב). אך יש להבין דלכאורה אנו מוצאים היפך זה דהרי מבואר במ"א בע"ח דמ"ש בזהר קרח דא הוא רוא לאכללא שמאלא בימינא ובוהר בשלח דנ"ח שר"ל מה שהאורות יכולים להחליף כליהם כמו אור החסד דימין שמאיר בכלי הגבורה דשמאל ואור הגבורה מאיר בכלי החסד כו' (וע' מזה בהרמ"ז פ' צו בדף כז בענין ובער עליה הכהן עצים בבקר ועמ"ש מזה בלק"ת בד"ה ואהבת את) היינו מפני בחי' הקו והחוט דאור א"ס המאיר בכל הע"ס שמצידו יוכלו האורות להחליף כליהם כו' וא"כ הרי בחי' הקו והחוט למעלה מבחי' התפשטות האור במדה כו'. אך הנה כל זה יובן בהקדים תחלה ענין בחי' אצילות בכלל ובפרט מה שנאצלו ע"ס ולמה נקראו בס"י ע"ס בלי מ"ה. דהנה פי' אצילות ידוע מלשון ויאצל מן הרוח כו' שהוא ענין הפרשה והבדלה כך הופרש והובדל בחי' אור והוא בחי' התפשטות בלבד מעצמות המאציל ע"י בחי' הקו והחוט כמו להאיר אור מציאת חכמה דאצילות וכיוצא (הג"ה ועיין מזה בת"א בביאור ע"פ ואלה המשפטים ובלק"ת פ' ואתחנן בד"ה ענין ק"ש ועיין בעה"ק ח"א פ"ב אבל ענין האצילות כו' ושם רפ"ד אצילות ע"ס כו' ובפרדס תחלת שער אבי"ע ובשער עצמות וכלים פ"ד ועיין בהקדמה לספר מגן דוד הנ"ל עכ"ה) והנה באמת אור חכמה דאצ"י א"א לומר שהוא כדמיון ודוגמא מציאת חכמה שלנו לא מיני' ולא דוגמתו כלל וכלל שהרי אמר בא"ס שנק' חכים ולא בחכמה ידיעא וקאי על חכמה דאצ"י אלא הענין הוא בבחי'

חכמה דאצי' שהוא בחי' מקור למקור להיות נמצא מציאת חכמה ושכל בכל עולם לפי ערכו כמו עד"מ שכל אנושי שנמשך רק מחיצוניות הכלים דעי"ס דעשיי' ושכל וחכמה שבנפש האלקי' נמשך ביחוד זו"נ דעשיי' הרי גם בחי' חכמה האלקית שבאדם למטה המשיג השגות רזין דאורייתא הוא רק אור הנולד מבחי' חו"ב שבעי"ס דעשיי' שהן בחי' המוחין במדות דנק' ז"א המוליד תולדות הנשמה כדוגמת ויד הנולד מטפת האב כו'. וא"כ יובן שאין ערך כלל וכלל לחכמת אדם זה לגבי בחי' חכמה שבז"א דעשיי' וכמו שאין ערוך המתיקות הגשמיות שבתפוח לגבי שרשו ומקורו שבמזל המכה בו ואומר לו גדל וכמ"כ עד"ז אין ערך כלל בין בחי' חכמה דז"א דעשיי' לגבי בחי' חכמה שבז"א דיצירה אחר שמבחי' מלי' דיצי' נעשה בחי' עתיק שהוא בחי' כתר מקיף לכל העשיי'. ועד"ז ממש יובן איך שאין ערך ליצירה עם הבריאה ומכ"ש חכמה דז"א דבריאה לגבי חכמה דז"א דאצי' אחר שיש בחי' פרסא המבדלת בין האצי' לבריאה כנודע ועולם הבריאה הוא בחי' ומשם יפרד משא"כ אצי' שאצילות לשון ויאצל מן הרוח שהוא בחי' גלוי ההעלם ולא בריאה חדשה וכמ"ש בביאור ע"פ ואלה המשפטים ועמ"ש בביאור ע"פ כי כאשר השמים החדשים בענין פי' כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו כו' וידוע דאור חכמה דאצי' נק' אור אבא ומבחי' נה"י דאז"א בלבד נעשה מוחין לז"א וא"כ יובן שהגם שיש שרש אחיזה לשכל וחכמ' האלקי' שבאדם למטה עד בחי' אור חכמה דאצילות הנק' ראשית האצי' אך הוא בא בריבוי רבבות התלבשות בהשתלשלות באבי"ע עד שא"א לומר שיש ערך ודמיון ביניהם כלל וכלל לא מיני' ולא מקצתי' כו' אך שזהו אמת דבחי' חכמה דאצי' מה שנק' בשם החכמה היינו להיותה בחי' שרש ומקור הראשון שימצא מציא' שם חכמה בכל עולם עד בחי' חכמה שבאדם למטה כו' והטעם לתולדות החכמה באדם הנק' נפש המשכלת שהוא בבחי' ז"א דעשיי' דווקא להיות כי החכמה מתלבשת במדות כמ"ש לפי שכלו יהולל איש כידוע ובהיות שצריך להיות ההשפעה למטה להיות תולדות נפש המשכלת צריך להיות התלבשות החכמה במדות הנק' ז"א ומשם יולד כח חכמת הנפש המשכלת ע"י יחוד ז"א דעשיי' במלי' דעשיי' כמו חכמת שלמה שנתהווה מאין ליש מיחוד דזו"נ דעשיי' וכיוצא בזה בכל חכמה (הג"ה עיקר הטעם כי ז"ת נק' ספירת הבנין עולם חסד יבנה כי החכמה הוא ביטול כח מה ולא היה יכול להיות התהוות היש ודבר נפרד אלא דווקא ע"י התלבשות החכמה במדות והדבור מקבל מהמדות עכ"ה) והנה כמו שאין ערך לחכמה שלנו לחכמה דאצי' כך יותר ויותר אין ערך לבחי' חכמה דאצי' עם בחי' עצמות המאציל כי הוא מובדל ומושלל מהיות גם בחי' מקור לחכמה כו' (הג"ה וזה אתי שפיר לפמ"ש בכמה דוכתי בפירוש והחכמה מאין תמצא שנקרא בריאה יש מאין בד"ה את שבתות תשמרו בפ"י בורא קדושים ישתבח שמך ובפ"י כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלקים לעשות ע"ש והרי הנברא אין ערוך לגבי הבורא וז"ש במ"א בד"ה אין ערוך לך בעוה"ז דהיינו שאנחנו בני העוה"ז הגשמי אין לנו לומר שכמו שהעוה"ז הגשמי הוא כאין וכלא נגד העולם העליון מכולם וחשוב מכולם שהוא רוחני מאד כן העולם העליון הזה הוא כלא כנגד א"ס ב"ה, אינו כן. אלא אין ערוך לך אין לך ערך כלל לדמות

הספירות שהם כח השלם וכח החסר כו' עכ"ל. ולפמ"ש גם מה שהע"ס הם כח הגבול היינו הכלים דע"ס אבל האורות שרשן מהקו שלמעלה מהרשימו הם בלי גבול ואפ"ל שזהו ענין כח השלם וכח החסד דהיינו אורות וכלים. ומבמ"א באריכות דעצם חכמה וחסד דהו בחי' כלים ובחי' האור זהו ענין בלי מה בלי מהות כנ"ל וע' מזה בכה"ז פ' בלק בביאור המאמר שם דקצ"א ע"א ע"פ שחורה אני ונאווה וביאור ע"פ עולת תמיד עכ"ה) ואמנם הנה אחרי בחי' הצמצום הנ"ל ורשימו הנשאר ממנו נמשך בחי' הקו וחוט שהוא שרש כל בחי' אורות כו' והענין הוא כי אחר שבא האור בבחי' כח גבולי בשביל התהוות הכלים כנ"ל אח"כ האיר אור א"ס כנ"ל כמו שהוא בבחי' אור א"ס בלתי מוגבל והוא שרש בחי' הקו והחוט שנק' אור ממש מאותו אור דא"ס שהי' ממלא תחלה כל החלל כו' אך שלא נמשך רק בבחי' קו וחוט דק כו' כמ"ש בע"ח והטעם הוא כי מאחר שכבר הוגבל כללות אור א"ס על ידי שנכלל בעצמות ונתעלם ובא בבחי' רשימו להגביל כל האור אח"כ חוזר להאיר אור בבחי' גילוי ההשפעה ממש דא"כ הי' הכל בבחי' הגבול גמור המגביל לגמרי את האור ולא הי' מציאות אליו דבחי' אור והדרא קושי' לדוכתא אך אם הי' הזיו הזה מאיר כמו שהוא ממש לפני הצמצום ג"כ לא הי' מציאת אצילות בפרט כנ"ל הטעם אבל אחר שבא הקו במדה מפני בחי' הרשימו שקדם לו יוכל להיות מציאות אורות בכלים במדה נכונה כמה יהי' בחי' האור וכמה יהי' בחי' הכלי המגביל כו' וכמ"ש מזה במב"ש שער א' ספ"ב ואעפ"כ הנה שרש אמיתית אותו בחי' הקו והחוט הוא בא מבחי' אור א"ס שקדם לצמצום הנק' מקום פנוי כנ"ל ולזאת יש בכח הקו והחוט הזה גם לאחר שנתפשטו ממנו אורות במדה ככלים מכלים שונים שיחליף כל אור גם בבחי' כלי המנגדו כמו אור החסד בכל הגבו' וכיוצא מאחר ששרשו הוא בחי' אור א"ס שלמעלה מהצמצום שהוא למעלה מבחי' התחלקות אורות בפרט עדיין כנ"ל מטעם הנ"ל דלאו מכל אינון מדות איהו כלל ולכך יאיר ע"י הקו גם אור החסד בכלי הגבורה כו' וכמ"כ יבא מסיבת הקו והחוט הזה כל עניני היחודים בבי' הפכים כמו חסדים דאבא עם גבורות דאימא ואף כל עיקר היחודים דאור"א וזו"ג בפרט הכל ע"י בוי' הקו והחוט שעובר בכל האצ"י ועליו אמרו אנת הוא דמייחד לון ומקשר לון כו' והיינו מטעם הנ"ל כי הגם שמודד אור בכלי ונק' קו המדה בכלל מ"מ מצד שרשו באור א"ס הוא למעלה מעלה ממהות הספירות ע"ד אנת הוא חד ולא בחושבן כו' וזהו שנקרא ע"ס דאצ"י מצד שרשם בקו וחוט ע"ס בלי מה בלתי ניכר בהן בחי' התחלקות ב' הפכים כו' והיינו שאמר דא הוא רזא לאכללא שמאלא בימינא כו' ואין מאמר זה סותר למ"ש בע"ח דמבחי' הרשימו נמשך כלים ומבחי' הקו וחוט נמשך האורות כו' דשניהם אמת.

קיצור. ענין הצמצום שהוא מה שהאור נעשה בבחי' העלם ואינו מאיר בגילוי רק רשימו ממנו היינו שרש כלי הגבול, כי הא"ס כל יכול ומה שמאיר ומתגלה ע"ד גבול נק' רשימו והוא שורש הכלים דע"ס עצם בחי' חוב"ב חו"ג, ואח"כ הקו הוא מה שמאיר מבחינת אור"א הפשוט שלמעלה ממהות ע"ס רק שמאיר בבחי' קו וממנו נמשכים האורות דע"ס שהם בחי' בלי מה בלי מהות

ועי"ז הוא שיוכל להיות אור החסד בכלי הגבורה ויחוד חו"ג כי אור זה הוא מבחי' דלאו מכל אינון מדות איהו כלל ונק' בלי מה ולכן עי"ז ג"כ מחבר ב' הפכיים כמ"ש באג"ה סי' י"ב ע"פ והיה מעשה הצדקה שלום וב' בחי' הנ"ל הדצמצום והקו זהו שורש ענין מדה"ד ומדה"ר כמ"ש במב"ש שער א'.

ד) הג"ה ועפ"ז אפשר לתרץ מה שיש להקשות קושיא חזקה דהנה אדמו"ר ז"ל נ"ע ברוב הדרושים כשמבאר ענין אצילות שהוא ע"ד ויאצל מן הרוח מבאר שעכ"ז אין ערוך האצילות אליו כלל יותר ממה שאין ערוך העשייה לגבי אצילות עיין בלק"ת פ' ואתחנן בד"ה ענין ק"ש ובת"א פ' וירא בד"ה פתח אליהו ובביאור שני יביאו לבוש מל' ובדרוש ל"ג בעומר. וזה לכאורה סותר למ"ש המקובלים בענין אצילות שלפי שהוא ע"ד ויאצל מן הרוח ע"כ הע"ס הם קרובים מאד למאצילן מלשון אצל וסמוך וכמ"ש בעה"ק ח"א פ"ב כי האצילות הוא האלהות כו' הוא הכח הכמוס והחתום לצאת מן הכח אל הפועל כו' ע"ש ורפ"ד אצילות ע"ס שביארנו הוא עוצם האלהות וזהו ענין האצילות כי אין הנאצל נפרד מן המאציל ואינו חוצה לו ולא דבר אחר בלתי כו' עכ"ל ועי"ש רפ"א י"א אצילות ע"ס כו' כשלהבת קשורה בגחלת בלי שום חבור ופרוד ולא רבוי כלל עכ"ל וכ"כ בפרדס תחלת שער אבי"ע וז"ל האצילות הוא כגור מלשון ואצלתי מן הרוח ופי' הענין הוא כי כח המאציל בנאצל כו' ולשון אצילות כגור מלשון אצל שפירוש ענין קרובה והכוונה על רוב אדיקות השרשים בסבתם והנה הספירות לרוב אדיקותם במקורם ושורשם יקראו י"ס דאצילות עכ"ל. והן אמת שהרב ר' מנחם רקאנטי הובא בחייט בפי' המערכת פ"ג יש לו שיטה אחרת בזה דאצילות זהו האור מא"ס הנמשך ומאיר תוך הספירות משא"כ הספירות עצמן הם כלים עכ"ד וא"כ האור הנק' אצילות הוא ודאי אדוק וקרוב לשרשו משא"כ בהכלים אבל לפ"ד שאר המקובלים ולפי כהאריז"ל גם הכלים דע"ס דאצ"ל הן אצילות ממש וכיון שהן אצילות איך אינן ערוך כלל ע"ד הנ"ל הרי אצילות מלשון ויאצל כו', וכן משמע מ"ש אדמו"ר נ"ע בביאור ואלה המשפטים בענין אצילות שהוא רק גלוי ההעלם ונקרא ברוך קונן הקנין הוא רק גלוי ההעלם כו' ע"ש. ולפי"ז איך נאמר שיותר אין ערוך לאצילות לגבי ע"ס מערך העשייה לגבי חכמה דאצילות.

וע"פ המבואר למעלה אפשר לתרץ שיש באצילות ב' בחי' כלים ואורות, אשר להם שני שרשים שרש הכלים נאצלו מהרשימו, ושורש האורות מהקו, וגם נתבאר אשר עצם מהות הע"ס חו"ב חו"ג נו"ה זהו הנקרא כלים והאורות הם בלי מ"ה, וע"כ מה שפירש רבינו ז"ל דהאצ"ל אינו ערוך לעצמות האור זהו ענין עצם החכמה שהוא ית' למעלה מגדר בחי' חכמה עד שהחכמה נחשבת כעשייה גופניות והרי עצם חכמה היא הכלי ואף שהכלים ג"כ הם אצילות ממש ע"ד ויאצל מן הרוח, אך שורש אצילותו הוא מהרשימו שהיא בחי' מקור כח הגבול כמבואר לעיל שמשלימות הא"ס שיש בו כח הגבול ג"כ, וזהו הנק' רשימו בחי' שאמר לעולמו די וע"כ מבחי' זו נאצלו הכלים באצילות בדרך אצילות ממש ע"ד

ויאצל, ואעפ"כ לגבי האור שהוא א"ס אין להם ערוך כלל יותר ממה שאין ערוך העשייה לגבי חכמה ולכן בהכלים נזכר בחי' רל"ו אלפים רבבות פרסאות כמנין ורב כח. וע' בהחייט שם בסוף דברי הר"מ הנ"ל. ועוד יש מחכמי הקבלה כו' ואעפ"פ שכח המאציל בנאצל אעפ"כ הסבה הראשונה אין לה גבול ואין לומר בה שום דבר בעולם כמו שיש בנאצלים עכ"ל מבואר מדבריהם דבהנאצלים שפיר שייך בחי' גבול ימין ושמאל, ואעפ"כ שכח המאציל בנאצל והמאציל אין לו גבול ח"ו והיינו מטעם הנ"ל שאצילותו מבחי' כח הגבול שיש ג"כ בהבלתי בעל גבול וזהו ענין הרשימו ולכן בהכלים דע"ס שייך בחי' שיר וזמרה שעז"נ אלקים אל דמי לך כו' וכן למען יזמרך כבוד כמ"ש מזה בבה"ז פ' בשלח על המאמר דמ"ח ע"ב ת"ח כל משריין תוך ד"ה וכד סליק ומאי גלגלוהי דהקושיא גדולה שהשיר לא יתכן רק מהמלאך ולא מע"ס שהן אלקות אך לפי שהכלים אף שהן אלקות אך שרשן מהרשימו שאינן בערך עצם האור ובאג"ה סי' כ' בד"ה איהו וחיוהי פירש שהן בבחי' גבול שעז"נ אמרו שיעור קומה רל"ו אלפים כו' לכן יתכן בזה השיר להיות העלאה להמשכת והתגלות אור א"ס בהן כו'. אבל האורות דע"ס דאצי' שנמשכו מהקו שהאור מעין המאור ולכן הם גם כן בלי מה בלי מהות וכמ"ש בביאור מאמר הזהר דשחורה אני ונאווה בפ' בלק הנ"ל שקודם שנאצלה הכלי לא שייך לומר על שפע אור א"ס שהוא קרוב לחכמה יותר מן חסד רק אחר שהכלי הגביל את האור ועשה התמונה אז נקרא הספירה בשם זו דוקא וזהו בצלמינו כדמותינו כי עשיית אדם נגמר דוקא אחר הצלם והדמות כשנאצלו גם הכלים והגבילו את האור אז נקרא חסד דרועא ימינא כו' עכ"ל הרי דבריו מבוארים שמצד עצם האור לא שייך בו לא מהות חכמה ולא מהות חסד וזהו שנקרא בלי מה בלי מהות, וכן מבואר בביאור ע"פ עולת תמיד דלא כמשמע בספרי המקובלים שגם אור החכמה הוא מהות בחי' חכמה והכלי הוא המגבלת בחי' החכמה דא"כ איך הע"ס הם בלי מ"ה דהיינו בלי מהות אלא דעצם כח החכמה היא הכלי ובחי' האור היינו גילוי אור ושפע מהמאציל להאציל את כלי החכמה ואינו בגדר מהות ומציאת עדיין ולכן נק' אצילות ע"ד ויאצל מן הרוח כו' עכ"ד, וכיון שהאורות דע"ס הם בלי מה וכמו שאור א"ס אין לשאול בו מהו מהותו כן אין לשאול בהאור שאעפ"י שהם רק אצילות והפרשת הארה בעלמא, עכ"ז י"ל ע"ד שאמר בענין הקו וחוט שהאור מעין המאור, וע"כ מצד האורות דע"ס אמרו המקובלים שהאצילות קרוב מאד אצל המאציל והוא הם והם הוא כענין איהו וחיוהי חד.

ה" ועו"ל דרך אפשר שגם האורות דע"ס הנמשכים מהקו אין ר"ל שהם פשוטים לגמרי כמו אור א"ס ממש דהא כבר ביארנו דפי' והחכמה מאין תמצא היינו מבחי' עתיק שנק' אין, וא"כ בחי' עתיק שנק' אין וממנו תמצא החכמה יש מאין ממש עד שאין ערוך כלל ולא כערך י"ס דעשייה לגבי חכמה דאצי' כנ"ל סעיף ב' ממש בביאור ע"פ אתה הצבת גבולות ארץ בענין ברכה והודאה. א"כ בחי' עתיק הוא ודאי בחי' אור ולא בחי' כלי והרי בעתיק יש חכמה דעתיק ממש א"כ גם בהאור שייך חכמה גם בלא"ה דוחק קצת לומר דמה שהאור

נקרא אור החסד זהו רק לאחר התלבשותו בכלי. אבל מצד עצמו יוכל להיות אור הגבורה דא"כ מהו אחליפו דוכתייהו הלא אין שייך לקרותו אף אחליפו שהרי אין לו יחס לחסד יותר מלגבורה. ע"כ אפ"ל שזהו ע"ד הפירוש במארו"ל שתוק כך עלה במחשבה דלכאורה משמע שזהו אין טעם לרצון אבל באמת חלילה לומר כן, אלא שזהו ענין טעם הכמוס שלמעלה מהשכל והחכמה. וע"פ השכל אין לזה טעם כמ"ש בביאור כי על כל כבוד חופה, וזהו ענין האור של החכ' שלגבי החכמה והשכל שהוא הנק' כלי החכמה נראה כאלו הוא בחי' רצון בלי טעם וא"כ הוא מופשט מגדר כלי החכ' שהוא שכל וזהו ענין שנק' הכתר מזל ונק' גורל ר"ל שאינו ע"פ השכל המושג. אבל באמת יש לזה טעם שלמעלה ממהות שכל הגילוי, וזהו הנק' אור החכמה והוא עד"מ כמו השכל שבמוח לגבי השכל שבנפש המשכלת קודם התלבשותה בגוף שהוא שכל להשיג מהות הרוחניות ממש משא"כ השכל שבמוח אינו משיג מהות הרוחניות כלל א"כ אינו מערכו כלל ולא בערך המדות לגבי השכל ועמ"ש ממשל זה בלק"ת גבי שבוועת בדי'ה וידבר דעשת הדברות. ועד"ז יוכן ענין ח"ע לגבי ח"ס ועד"ז הכלים לגבי האור שאור החכמה שרשו ממו"ס. ועד"ז בכל האורות דע"ס וכמו חסד דלגאו דעי' נק' אור לגבי חסד עולם דז"א, ומ"מ יוכל להיות אחליפו דוכתייהו אור הגבורה בכלי החסד שהרי בע"ק אעפ"י שיש שם חו"ג אמרו לית שמאלא בהאי עתיקא והכל ימין כו' ולכן אור הגבורה ששרשו מגבורה דעי' יוכל להיות בכלי החסד כו' וא"כ מה שנקראים בלי מה בלי מהות, היינו שלגבי המהות דע"ס שהם הכלים ששרשן מהרשימו הם האורות דע"ס הנמשכים מהקו נקרא בלי מהות, אבל עכ"ז הם נקראים אורות דע"ס ממש, והרי כיוצא בזה מצינו אשר כלים דאצילות נעשו אורות בבי"ע, ולכן שפיר שהחכמה דאצי' שהיא כלי החכ' נקרא יש מאין לגבי מו"ס דעתיקא, אף שגם מו"ס דעתיקא ה"ע חכמה וכמו אור החכמה, אך אינה בערך כלל ששורש הכלים נמשכו מהרשימו שהיא שורש כח הגבול, אבל מו"ס דעתיקא נמשך מהקו שהוא בחי' האור שהוא הארת אור א"ס ולמעלה מעלה ממהות הכלים עד שנקראו אצלן בלי מ"ה, ומ"מ ענין האורות דע"ס לא שייך ג"כ רק בבחי' הקו וחוט, ואולי י"ל שזהו ענין ע"ס הגנוזות במאצילן שהם שורש האורות דע"ס ובפרדס משמע לכאורה שהם שרשי הכלים והיינו את"ל שהאורות דע"ס הם בלי מהות לגמרי כמו האור א"ס שלמעלה לגמרי ממהות ע"ס עכצ"ל דע"ס הגנוזות הם שרשי הכלים, אבל לפמשי"כ בהג"ה שגם בהאורות דע"ס י"ל שייכות חכ' חסד כו' רק שנק' בלי מ"ה לגבי הכלים דע"ס א"כ ע"ס הגנוזות שלמעלה מהרשימו הם שרשי האורות דע"ס דאצי' אבל הא"ס עצמו אפי' האור מופשט לגמרי ממהות ע"ס כמש"ל שהי' יכול להיות התהוות ריבוי רבבות ספי' אחרי' שאינן ממהות ע"ס שנאצלו כו' וע"ס הגנוזות הן נק' בלי מ"ה ובלי גבול לגבי ע"ס דכלים שנאצלו מהרשימו כי הם נאצלו ונמשכו מהאור שלמעלה מהרשימו שממנו נמשך הקו אבל לגבי א"ס עצמו הם ג"כ שרש ומקור הגבול כו', ואפ"ל שזהו פי' נעשה אדם בצלמינו כדמותינו, כי אדם היינו ע"ס דאצי' שהן ציור אדם גלגלתא מוחא כו' בצלמינו היינו מבחי' ע"ס הגנוזות במאצילן שמהם נמשכו האורות דע"ס שהם בחי' נשמה של אדם

דאצי' כדמותינו בחי' הרשימו שממנה שורש הכלים דאצי' שהם גופא כו' ועיין בפלח הרימון ש"א פ"א הספירות מלשון השמים מספרים שהן מגלות המחשבות הנעלמות ירצה שהן דוגמא למקורן של צחצחות, אכן האור א"ס עצמו לא שייך בו בחי' אדם כי לא אדם הוא, ובמ"א נת' שרש המקיפי' נמשך מלמעלה מהקו בד"ה ויקח קרח, והקו נמשך מע"ס הגנוזות והוא שורש ממכ"ע, אבל אור א"ס שלמעלה מבחי' ע"ס הגנוזות זהו שורש סוכ"ע והיינו ענין ששורש המקיפים שהם סוכ"ע שרשן מלמעלה מהקו וכו'.

קיצור אות ד', שיש קושיא בענין אצילות איך אין ערוך כלל והלא ויאצל מן הרוח, ונק' אצל וסמוך, ונקרא ברוך קונך אך שיש ב' בחי' באצילות הכלים והאורות הכלים שהם עצם מהות חו"ב חו"ג נאצלו מהרשימו שהוא שורש הגבול ולכן אין ערוך כלל לגבי ע"ס, והאורות נאצלו מהקו והם בלי מהות, ובבחי' זו אמרו שהם אדוקים באוא"ס ממש כשלהבת קשורה בגחלת.

(ה) **ועי"ל** שהאורות דע"ס אף שהן בלי מה הם שייך ג"כ כל אור יותר לבחי' כלי שלו כי זהו בערך חכמה דאצילות לגבי מו"ס דעתיקא, כן ערך הכלי לגבי האור וכן חסד דלבר לגבי חסד דלגאון, ולכן יוכל להיות אחליפו דוכתייהו כי לגבי כלים דע"ס דאצילות נקראים בלי מה ממש, וחכמה דאצילות נקרא יש מאין לגבי ח"ס, ואורות דע"ס נמשכים מהקו ומע"ס הגנוזות שלמעלה מהרשימו אכן אוא"ס עצמו אפילו האור הוא למעלה ממהות ספירה כלל כי לא אדם הוא. מן אות ד' עד כאן הג"ה.

(ו) **ובכל** הנ"ל יובן ענין וא"ו דוהנורא כי לכאורה יפלא למה בגדול וגבור אומר רק בה"א הידיעה הגדול הגבור ולא אמר והגבור אבל בנורא אמר והנורא, ועמ"ש מזה סד"ה וידעת היום, אך הענין הוא דוי"ו זה דבוהנורא הוא בחי' וי"ו דקו וחוט הנ"ל כי הקו הוא הוי"ו שהקו הוא בחי' ההמשכה וההארה ההולכת בצמצום ביושר מלמעלה למטה, ולכן בחי' הקו והחוט הנ"ל הנק' קו המדה לפעמים הרי הוא בחי' ההמשכה וההארה המצומצמת ההולכת ביושר מבחי' אור א"ס שלפני הצמצום וע"כ הוא כדוגמת הוי"ו ונק' קו המדה שע"י נמדד כל אור באצי' כדמיון אמת הבנין כו' (הג"ה ובאוצ"ח בתחלתו בהג"ה כ' וז"ל וכן האור שבא אח"כ הוא בסוד ו"ה דהיינו העיגולים נפש ה' שבשם והיושר רוח עכ"ל וא"כ לדברי' באור הקו הוא בחי' ו"ה אלא שהה"א הוא מבחי' נפש דהיינו מבחי' אור שנתצמצם, והוא"ו נמשך מאור א"ס מבחינה שלא הגיע בה הצמצום כו' ע"ש ועמ"ש בזהר הרקיע פ' בראשית בדף ט"ו נראה שקו וחוט הנמשך מאור א"ס זהו בחי' וא"ו ונמשך למקום פנוי והרשימו שממ' דא"ס שהוא בחי' ה' יעו"ש. וגם פ"י שם כי הקו וחוט נמשך מבחי' תפארת הנעלם ר"ל מבחי' תפארת שבע"ס הגנוזות וזהו ע"ד שנתבאר למעלה סעיף ה' בהג"ה שהקו נמשך מע"ס הגנוזות והנה הוי"ו יש יו"ד בראשו היינו מה שבהקו מאיר מחכמה שבע"ס הגנוזות וכבר נת' שבחינות אלו נק' בלי מה בלי מהות שלגבי ע"ס דאצי' נק' בחי' פשוט בתכלית הפשיטות עכ"ה) והנה מבואר בפרדס שער הצנורות פ"ב

ענין ג' צנורות הנמשכים מהכתר הא' לחכמה והיינו לקו הימין חח"ג הב' לקו השמאל בג"ה הג' צנור האמצעי לקו האמצעי דת"י והיינו שמבחי' חסד דא"א נמשך קו האמצעי דת"י ות"ת דא"א אשר נמשך בקו האמצעי הוא שנקרא נורא כי גדול וגבור הם חו"ג דא"א שנק' היד הגדולה היד החזקה ולכך נקרא בה' הידיעא (עמ"ש מזה בת"א סד"ה חייב אינש לבסומי בפוריא דרוש הראשון) כלומר מקור כלי החסדים שבקו הימין הוא הנק' הגדול שהוא בחי' חסד דא"א ומקור כל הגבורות שבקו השמאל הוא הנק' הגבור ובחי' ת"ת שהוא מקור הקו האמצעי נקרא נורא שהוא כלול מחו"ג (והוא הנק' יד הרמה יעו"ש בת"א) ומה שאמר והנורא בתוס' וי"ו היינו מפני שקו האמצעי נק' בריח התיכון והוא המבריח מן הקצה אל הקצה דהיינו בבחי' פנימי' הכתר מה שאין ב' הקוין מגיעין לשם והיינו בבחי' הקו וחוט מקור כל האורות והוא הנמשך בוי"ו דוהנורא מבחי' עצמות אור א"ס שלפני הצמצום שלמעלה מבחי' התחלקות ע"ס כנ"ל ולהיות ידוע דהת"ת עולה עד הכתר וע"כ כל שם הוי' הוא בת"ת דווקא וכמ"ש מזה בת"א פ' נח ובלק"ת פ' תזריע בדרוש בהרת, כי באור חסד הוא שם אל ובגבורה שם שדי וכיוצא אבל בת"ת דייקא שם הוי' ושם הוי' כולל כל האצ"י יו"ד חכמה וכתר בקוצו של יו"ד כו' דהיינו לפי שהארת הכתר הוא בת"ת ואעפ"י שגם בב' הקוין חח"ג ובג"ה מאיר אור הכתר ואעפ"כ לא יקראו בשם הוי'. אך הענין הוא משום דבחי' הקו והחוט כמו שהוא מצד שרשו בעצמות אור א"ס המאיר בכתר שהוא וי"ו דוהנורא הנ"ל הוא המתגלה גם בבחי' ת"ת דאצ"י שהוא בחי' ז"א בכלל ולכך שם הוי' בת"ת דווקא ולא בזולתו (הג"ה וגם כי בת"ת מאיר מת"ת דעתיק שעולה גם כן עד הכתר דעתיק שלמעלה מב' הקוין חו"ג דעתיק שמקבלים מחו"ב דעתיק וכמ"ש מזה בבה"ז פ' וישב דקפ"א בענין וגבה מאד מסט' דייעקב, ומזה יובן הפסיקתא הובא בילקוט ביואל רמז תקל"ד ע"פ וה' נתן קולו כו' כי גדול יום ה' ונורא מאד זהו יוהכ"פ שנק' ונורא מאד שבו מאיר מפנימיות הכתר כו' בחי' רישא דלא אתיידע כנודע מענין תלת רישון, וזהו שיוהכ"פ נק' ג"כ ראש השנה ולכן ג"כ כללות עשי"ת נקראו ימים נוראים וכמו שאומרים ברה"ה לפני תקיעת שופר כי ה' עליון נורא מלך גדול כו' לפי שמאיר בהם עשרה עומקים שהם ע"ס הגנוזות עיין ביאור ולא אבה כו' ויהפוך כו' בפ' תצא והיינו ע"י הקו וחוט ועיין בפרדס ערך נורא פ"י ת"ת נק' נורא עכ"ה) וביאור הדברים הנה יובן ע"פ המבואר למעלה דבחי' הקו וחוט מצד שרשו בעצמות אור א"ס יכול להאיר את אור החסד בכלי הגבורה כו' ולייחד כל ב' אורות הפכיים כו' וכך בבחי' ת"ת הנק' נורא אחר שביכולתו לחבר שני הפכים חו"ג זה א"א להיות כ"א כאשר מאיר שם אור א"ס שלמעלה מבחי' ההתחלקות עדיין כענין עושה השלום במרומיו כו' שמיכאל וגבריאל כדמיון אש ומים מנגדים נתחברו ונתכללו בבחי' האור דקו וחוט שהוא פשוט בתכלית ומושלל מבחי' ההתחלקות ואינם מנגדים כלל ומאחר דהת"ת דאצ"י הוא עולה עד הכתר גם הוא בהכרח שיש בו מהארת הת"ת דא"א ולכך סובל גם הוא ב' הפכים דחו"ג דז"א כו' ולכך שם הוי' בת"ת דווקא להיותו כולל כל ההפכיים ושרשו בכללות האצ"י שבאור פנימי' הכתר (הג"ה וזהו ענין והאכלתיך נחלת יעקב נחלה בלי

מצרים כו' ולכן נק' יעקב בחיר שבאבות כמ"ש ברבות וישלח ר"פ ע"ו מפסוק כי יעקב בחר לו י"ה והיינו כי אברהם הוא חסד ויצחק גבורה אבל יעקב הוא תפארת קו האמצעי שבו מאיר הקו בחי' והנורא אל עליון כו' ועמ"ש בבה"ז פ' וישב קפ"א בענין הנה ישכיל עבדי כו' וגבה מאד מסט' דיעקב היינו ת"א דא"א שעולה עד הכתר דא"א שבו מאיר הקו כו' וזהו וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק כו' נזכר יעקב תחלה מהאי טעמא, ולכן נאמר כאן יעקוב בוא"ו כי זה יהי' כאשר יתגלה אור הקו וכמ"ש ונגלה כבוד ה' כו' וה"ע גלוי פנימי' ע"י שיהי' לע"ל, והיינו כי פסוק ויזכור אלקים את בריתו את אברהם כו' נאמר על גאולת מצרים ופסוק וזכרתי את בריתי יעקוב כו' נאמר על לע"ל, ומזה יש להעיר להדרוש ע"פ ועבר ה' לנגוף, בענין עב קל חו"ג בשעה אחד שזהו ע"י ששרש ההמשכה בא מבחי' דלאו מכל אליו מדות איהו כלל והמשכת המדות בא דרך הארה וזהו ענין יהי רצון ששינוי הרצון אינו פועל שינוי בעצמות כי הרצון רק בחי' כמו שלובש לבוש כו' ואין שינוי בהעצמות אם יחליף הלבוש ועד"ז המדות לכן יוכל להיות מאיר ב' מדות הפכיים בנושא אחד, ועמ"ש ע"פ המדרש אני מחליפה וזהו דודי צח ואדום צח לי כו' וע' בדרוש להבין מ"ש בע"ח בהיכל הז' מענין שני הפכים בנושא אחד.

קיצור ענין והנורא בתוס' וי"ו, כי נורא בת"ת והוא"ו זהו הקו שמאיר בו כדי להאיר בה"א אחרונה ונק' יחוד ו"ה, ג' קוין נמשכים מחג"ת דכתר וקו האמצעי עולה עד פנימיות הכתר שבו הקו והוא מאיר בת"ת דאצי' ולכן שם הוי' בת"ת וע"כ ת"ת מחבר ב' הפכיים חו"ג עושה שלום במרומיו, ועמ"ש מענין עושה שלום במרומיו סד"ה וכל העם רואים את הקולות, כמו ע"י הקו נמשך היחוד ההפכיים, ועיין באג"ה בד"ה והיה מעשה הצדקה שלום ומזה יובן ענין ונורא מאד הנאמר על יוהכ"פ וענין ימים נוראים, וענין וגבה מאד מסטרא דיעקב, וענין וזכרתי את בריתי יעקוב בוי"ו ומ"ש ע"פ רוכב על עב קל, וענין דודי צח ואדום: תוספת ועיין בזהר ר"פ ויקרא ע"פ ונתתם לי אות אמת דא אות וי"ו ואי תימא שאר אתוון לאו אינון אמת אין אלא אות דא אות אמת אקרי והיינו ע"ש שהוא הארת הקו וזהו אמת בריח התיכון שמבריה מן א' ועד ת"ו ועי"ז מחבר חו"ג, ועמ"ש כה"ג בענין תיקון ואמת שביגמה"ר דכמ"כ קשה אטו שאר מדות אינן אמת ח"ו ה"טעם ג"כ מפני שבו מאיר או"א"ס ביתר שאת כו' ומזה יש להעיר מה שבמגלת רות כל הפסוקים מתחילין בווי"ן להמשיך גילוי הקו מאו"א"ס במלכות וכן בסוף פ' הברכה מפסוק ויעל משה מערבות מואב י"ב פסוקים י"א מהן מתחילים כולם באות וא"ו, ולכן דוד עצמו הוא שני דלתין וביניהם וא"ו ד' ראשונה לשון הגבהה דלו עיני למרום וג"כ ל' פתח ודלת פתח העליון מ' דא"ס או בינה להמשיך בד' שנייה מ' דאצי' פתח ודלת החיצון דלותי ולי יהושיע וג"כ מד' רבתי דאחד לד' של ועד כ"ז ע"י הוא"ו וזהו ענין דוד.

הג"ה ועפ"ז יש לבאר ענין למה קדמה שמע לוהיה אם שמוע כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחלה ואח"כ יקבל עליו עול מצות, דהנה ק"ש הוא

יחוד או"א אשר שורש ההמשכה בא מא"א וע"י והיינו שנמשך מהקו אור חדש רק שנקרא יחוד או"א כי אור א"ס מתלבש ושורה בחכמה דווקא וחוי"ב הן תרין ריעין אין ויש, וא"כ זהו ענין ההמשכה מבחי' האור שלמעלה מעלה מע"ס, ואמנם המצות הם בחי' הכלים דווקא כי רמ"ח פקודין רמ"ח איברין דמלכא וא"כ מתחלה בק"ש ממשיכים אור חדש מאוא"ס ממש מבחי' שלמעלה מהצמצום דהיינו מבחי' אור הקו וממשיכים אור זה בחו"ב, וכדי להמשיכו אח"כ למטה זהו ע"י תיקון הכלים דז"א שבהן יאיר האור והיינו ע"י רמ"ח מ"ע וא"כ צ"ל לזה ב' בחי' העלאת מ"ן הא' להמשיך בחי' האור שהוא הקו כנ"ל הב' להמשיך הכלים, וזהו ההפרש בין קבלת עול מלכות שמים ובין קבלת עול מצות, והוא ע"פ הקדמה המבוארת בביאור ע"פ קחו מאתכם תרומה שם ביאר ענין תהו ותיקון שבתהו היה רבוי האור ובתיקון מיעוט האור ורבוי הכלים ונק' ב' בחי' אלו סוכ"ע וממכ"ע, ומה שכ' תהו הוא סוכ"ע צ"ל עפמ"ש בע"ח שער מ"א פ"ג בשם הרמב"ן דתהו זהו חומר ההיולי שקדם לד' יסודות והוא בחי' כתר כו' ע"ש. וצ"ל ב' בחי' העלאת מ"ן הא' לבחי' תהו סוכ"ע הב' לבחי' תיקון בחי' הכלים, והעלאת מ"ן לבחי' סוכ"ע זהו דווקא ע"י ביטול היש לאין, שע"י שמבטל א"ע ועושה מהיש אין ממשיך בחי' סוכ"ע שהוא הנק' אין כנ"ל בענין והחכמה מאין תמצא, ושם נתבאר שזהו ענין המצה שהוא בחי' אתכפייא, שבבחי' זו הוא למעלה מאתהפכא ע"י שיש בו ביטול ובחי' אין והעלאת מ"ן להתיקון זהו המצות שהם כלים וא"כ עדין ענין ק"ש זהו עיקר הביטול שהרי הוא ענין למסור נפשו באחד שזהו ביטול ממש וזהו הנק' קבלת עול מלכות שמים וע"י ממשיך מלכות שמים היינו מ' דא"ס שממנו נמשך הקו, ואח"כ עול מצות לעשות כלים רחבים להמשיך בהן גלוי האור, ואעפ"כ בק"ש רמ"ח תיבין כי חכמה נק' אדם הראשון אבא עילאה והמשכת אור א"ס בחו"ב זהו ענין ק"ש ולכן בק"ש אור הגבורה בכלי החסד ואור החסד בכלי הגבורה ע"י שנמשך מהקו וק"ש בעונתה ע"ד שכ"ו עונתה המשכת האורות ממש בלי גבול כמ"ש במ"א.

קיצור • ממש' בבוך דו"ח תקס"ז ע"פ ונערים ממשתה נגינתם
והוא מה שדרש אאזמור' נ"ע על חתונת ב"ד מ' ברוך ז"ל בשנת הנ"ל.

נער הוא משרת כמו ויהושע בן נון נער והוא משרת משה, כמ"ש ויען יהושע בן נון משרת משה מבחוריו כפ' בהעלותך י"א כה, וכתוב ומשרתו יהושע בן נון נער בפ' תשא לג יא, (הג"ה וכן באלישע נאמר וילך אחרי אליהו וישרתהו, כי אליהו ש' ב"ן דאצילות ואלישע שהיה חורש שנים

(*) קיצור זה נמצא בעלים נפרדים בגוכי"ק כ"ק אדמור' הצי' — המאמר עצמו עדיין לא נמצא — חבל על דאבדיו.

עשר צמדים נגד י"ב בקר דבריאה וכתיב והוא בשנים העשר א"כ הי' בכלל הי"ב דבריאה ע"כ הוא משרת לאליהו ש' ב"ן בהמה רבה מקור הי"ב בקר הנ"ל, ובלוים כתיב וילוו עליך וישרתוך בפ' קרח י"ח. ב' שנק' הלויים משרתים להכהנים, דהיינו ענין שמאלא אתכליל בימינא שהעיקר הוא בחי' ימין שהם החסדים והגבורות שהם שמאלא יהיו טפלים להחסדים ומשמשים להם, וכענין הישועה שהיא חסד וצ"ל בו גבורה להושיען מיד שונא עכ"ה). והנה בבחי' ויהושע בן נון נער יש ב' מדרגות האחד כשהיה משרת משה הב' כשנפרד אח"כ ממנו ונעשה מנהיג ישראל, לפני יהושע כפני לבנה יש בהלבנה ג"כ ב' מדרגות אלו האחד כשהיא אצל השמש ומקבלת מהשמש הב' כשמתרחקת מן השמש ומאירה לעולם, וכן במט"ט שנק' נער יש ג"כ ב' בחי' אלו הא' כשהוא מקבל מז"א דאצילות הב' כשנעשה שרו של עולם, (הגה ואפ"ל שזהו פ"י חנוך לנער ע"פ דרכו החינוך לנער מט"ט נק' חנוך והוא הבחי' הא' דמט"ט ועמ"ש מזה בכרך תרט"ז דף קל"ד ע"פ חנוך לנער וע"ש סעיף ואו וסעיף הא עכ"ה).

(ב) וזהו הנה אנכי שולח מלאך לפני היינו מט"ט, לפי שחטאו בעגל כמ"ש במד"ר פ' משפטים ס"פ ל"ב, אבל משה לא רצה בו כמ"ש אם אין פניך הולכים, אבל ליהושע הי' ע"י מלאך זה לפי כי יהושע ג"כ נער, ויש בו בחי' גבוה מיהושע כי הוא נק' ג"כ נער לא ימיש מתוך האהל משא"כ יהושע כבר נפרד ממשה, ובזמן הגלות נאמר ונתתי נערים שריהם (והיינו מחמת ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא כמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה באתי לגני ועיין בד"ה ביום השמע"צ בן חכם ישמח אב) והיינו מט"ט וסנדל והיינו בחי' הב' דלעיל סעיף א' שבבחי' נער **.

(ג) ועתה נבוא לענין ונערים ממשתה נגינתם כי הנה נער מט"ט מיוחד הוא לישראל לבד כי הוא מקבל מבחי' נער ישראל ואוהבהו שהוא ישראל זוטא בחי' ז"א (או שמקבל מבחי' יוסף יסוד שנאמר בו והוא נער כו') ועיין במד"ר פ' משפטים פל"ב שמא תאמרו הואיל והוא השר שלנו (הג"ה וצ"ע דהא נאמר מיכאל שרכם בדניאל סס"י יוד גם רס"י י"ב ובעת ההיא יעמוד מיכאל השר הגדול העומד על בני עמך, מיהו לפי הפ"י דמט"ט הוא מל' א"ס דא"כ מיכאל הוא המלאך המשמש לבחי' מל' וכמו שאמרו כל מקום שמיכאל נראה השכינה נראה עמו, אבל לפי הפ"י דמט"ט הוא מלאך, ובעה"כ של בעל סדר הדורות ערך מט"ט הביא דמיכאל הוא מט"ט וצ"ע עכ"ה), וע"כ בירידת ישראל יורד גם הוא עמהם ובעלייתם עולה גם הוא עמהם, וע' זהו וישב דף קפ"א ע"ב ע"פ ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו

** בשוה"ג בנוכח"ק: י"ל לכן נאמר ויהי כנגן המנגן כי אלישע לגבי אליהו כמו יהושע לגבי משה, ומשה ואליהו בבחי' א' רק משה פנימי' ואליהו חיצוניות וא"כ אלישע בחי' נער ובנערים נאמר ממשתה נגינתם ע"כ צ"ל באלישע כנגן המנגן.

דא מט"ט וע"פ הנה ישכיל עבדי כו'. וזהו והנה סולם כו' ומלאכי אלקים עולים ויורדים בו, ועמ"ש ע"פ מה יפו פעמיך בנעלים.

(ד) וזהו קול מצהלות חתנים הם הנשמות ע"ש התורה שנק' ביום חתונתו הוא מחופתו הוא האור מקיף דבחי' חכמה שמשם נמשך התורה הנק' חתן, ונערים ממשחה נגינתם בחי' משחה היינו יין המשמח אלקים ואנשים, אנשים הם מט"ט וסנדל כו', ועמ"ש בלק"ת פ' צו בענין ונערים פני זקנים ילבינו, כי הנער בן מאה שנה כו' צ"ל דמ"מ החתנים יתעלו יותר כו' ויהי' הנערים מקבלים מבינה דא"א והחתנים מחכמה דא"א כו'.

ונערים ממשחה נגינתם עמ"ש מזה בבוך דו"ח תקס"ז

(א) **לבאר** הדברים בענין ונערים ממשחה נגינתם. הנה ענין ב' המדריגות ביהושע ובנער זהו ע"ד הוי זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים, ע"ד תעלא בעידנא סגיד ליה חיה שעה, ושועל פקח שבחיות מ"מ היינו חכמה דבי"ע, ראש לשועלים היינו כח"ב דבריא, אבל זנב לאריות זהו כשהיא באצילות שע"ס דאצילות נק' אריות ובהקב"ה נאמר אריה שאג כו' במד"ר פ' יתרו פכ"ט, וזהו ענותנותו של רשב"ג שאמר לבנו רבינו הקדוש על ר"א בר' שמעון שהוא ארי בן ארי ואתה ארי בן שועל במסכת ב"מ פ"ז דפ"ד סע"ב, והיינו שיש במ' ב' מדריגות הא' כשהיא באצילות הב' כשיורדת בכי"ע ע' בלק"ת בשה"ש ביאור שחורה אני ונאווה, דרוש השני. ועד"ז יובן בענין ב' המדריגות בבחי' ויהושע בן נון נער יש ב' המדריגות הנ"ל הא' כשהיא אצל משה ע"ד זנב לאריות וכמ"ש בזהר פ' ואתחנן דרס"ט ע"א ת"ח כל זמנא דהוה יהושע לגבי הוה אוליף מתוך האוהל ולא דחיל, בתר דאתפרש ממשה והוי בלחודוי מה כתיב ויפול יהושע על פניו ארצה וישתחוו, דלא הוי יכיל לאסתכלא והאי מחד שליחא כ"ש מאתר אחרא, והנה האהל זו מ' אך הנה פי' בזהר ר"פ וירא דצ"ח ע"ב ע"פ והוא יושב פתח האהל והוא דא עלמא עילאה דשרי על האי עלמא תתאה אימתי כחום היום כו' וידוע דעלמא עלאה היא בינה הוא דא עתיקא שנקרא הוא ולא אתה לפי שהוא אתכסיא ולא אתגליא כמ"ש באדר"ז דר"צ ע"א והיינו בחי' סוכ"ע, וע' מענין הוא דא עתיקא בת"א ר"פ לך לך, ואעפ"כ הרי הוא מאיר ומתגלה פתח האהל, שמאיר בבחי' ממכ"ע וא"כ כשהיה יהושע אצל משה בבחי' לא

ימיש מתוך האהל היה יונק מבחי' והוא דא עתיקא שמאיר בבחי' האהל וזהו לפי שפני משה כפני חמה משא"כ אח"כ כשנתפרש ממשה לא הוה יכול אפילו להסתכל בבחי' מט"ט שמקבל מבחי' שם שדי כו', ועמ"ש ע"פ כי הוא יברך הזבח ואחרי כן יאכלו הקרואים שע"י שמואל בקוראי שמו היו הם ג"כ יוכלו לקבל ונקראו הקרואים כו', ואפ"ל שזהו כמו שהאצילות הוא מחבר ב"ע עם אור א"ס, ומשה אצילות ע"כ על ידו יוכל יהושע לקבל מבחי' והוא יושב כו' ומעין זה התורה ממוצע בין אור א"ס ובין הנשמות כו', כמ"ש בענין עוטה אור כשלמה.

קיצור ב' המדריגות דגבי ויהושע בן נון נער יש לדמות לענין זנב לאריות וענין ראש לשועלים, שועל פקח שבחיות, עכ"ז אינו ערך לארי, וכך הוא בענין ויהושע בן נער כשהיה אצל משה לא ימוש מתוך האהל, וכתוב והוא יושב פתח האהל משא"כ כשנתפרש ממשה לא יכול להסתכל גם במט"ט כו' ועד"ז ענין שמואל בקוראי שמו וענין הקרואים, וכמו אצילות מחבר אוא"ס עם ב"ע ועד"ז התורה היא ממוצע לחבר ולקשר כו'.

ב) ועיין בלק"ת פ' צו בד"ה והיה אור הלבנה פ"ב, וז"ל וגם בכחינת נערים ממשתה נגינתם ב' בחי' נערים האחד הוא יוסף שנקרא נער כמ"ש והוא נער את בני בלהה כו' וזהו בחי' נער עליון דאצילות, ובזח"מ פ' וישב קפ"ב ב' פ"י והוא נער ע"ד תתחדש כנשר נעורייכי והוא נער את בני בלהה שהוא מחדש כל המדות ואפילו בני בלהה ובני זלפה שהם סוד הקשרין הוא מחדש אותם, ובמק"מ פ"י בני בלהה ובני זלפה הם חיילות דבי"ע ויש בחינת נער ב' ויהושע בן נון נער חנוך לנער ע"פ דרכו הוא מט"ט בעולם הבריאה ובעולם היצירה, ויהושע בא מיוסף והנה ב' הבחי' שביהושע בן נון נער זהו אינו שייך לבחי' והוא נער דיוסף כו' כי ב' הבחי' הנ"ל זהו שייך רק בפני יהושע כפני לבנה כמובן. וב' בחי' דיוסף ויהושע זהו ע"ד שנזכר בת"א פ' תרומה. בענין שנים כרובים שהן אנפי זוטרי בחי' נער והן זו"ג דאצילות ממש כששורדים בב"ע והרי עכ"ז הם אצילות כו' ולהעיר מענין רוכב על כרוב קל שלו ושט כו' ועיין במא"א כ"ף סמ"ד כרובים נק' נצח והוד ובתחתונים נקרא מט"ט וסנד"ל עכ"ל ה"ז ג"כ ב' בחי' נערים הא' כשהן באצילות זהו נו"ה איהו בנצח ואיהי בהוד הב' כששורדים בב"ע זהו מט"ט וסנד"ל, ועיין במא"א אות נון סכ"ג נער ו"ק דיניקה גם היסוד נקרא נער ולכן יוסף נקרא נער והמל' נק' נערה קטנה עכ"ל. ואפשר לומר שבחי' יהושע כשהוא בבחי' נער לא ימיש אזי הוא מקבל מבחי' יוסף שהוא נער דאצילות והיינו כי משה הוא ת"ת עמודא דאמצעיתא ויסוד נקרא לגבי ת"ת בשם נער כמו שהת"ת נקרא עשיר והיסוד נקרא דל ברע"מ ר"פ

(י) עיי' בלק"ת שם בשינוי לשון וכו' (לק"ת דף ט, ג).

(י) בלק"ת שם הובא ענין זה.

תשא. וראיתי. בלק'ת מהארז'ל פ' עקב בד"ה ארץ זית כי הנה כאן נאמר יוסף בן שבע עשרה שנה והוא נער כו' והיסוד נקרא ח"י וזהו בחי' עליונה יותר מבחי' שבע עשרה שנה שלא נתגלה הזווג עדיין כו' ע"ש. עם היות כי שבע עשרה זהו גימטריא טוב, אך יש כמה בחי' טוב זה למעלה מזה, ולכן כשהוא בבחי' חי זהו בחי' עליונה יותר מבחי' היותו בן שבע עשרה שנה, שאז נמשך בחי' הזווג משא"כ כשהוא בבחי' והוא נער כו'. ועיין בסידור ע"פ נשמת. כל חי תברך את שמך כו'. גם י"ל ההפרש בין ב' בחינות אלו עדמ"ש בגמרא ספ"ד דסנהדרין ההפרש בין טוב ד' לכל ובין טוב ד' לקויו כו', וזהו ויקח משה את עצמות יוסף עמו, עיין זהר בראשית דכ"א סע"ב.

קיצור עוד יש ב' נערים, יוסף בן שבע עשרה שנה והוא נער את בני בלהה, ויהושע בן נון נער, וזהו ע"ד ב' כרובים אנפי זוטרי והיינו ז'נ דאצילות כשיורדים בב"ע והיינו כנ"ל בענין והוא נער את בני בלהה, ואפ"ל יהושע בבחינתו העליונה לא ימיש מתוך האהל אז מקבל מבחינת יוסף כי ויקח משה את עצמות יוסף עמו, וזהו ו'ו היינו עצם הוא'ו זהו משה ומלויו זהו יוסף, ההפרש בין בן שבע עשרה, ובין עוד יוסף בני חי, נשמת כל חי, טוב ד' לכל טוב ד' לקויו, ואפ"ל זהו ג"כ ההפרש בין נערים ובין חתנים כי בן שמונה עשר לחופה לפי שזהו המשכה מבחי' חי.

ג) **ובמא"א** אות מ"ם סעיף ג"ז המשכן בבחינת נער מט"ט ובו מאיר יסוד דאצילות כו' ולכן היה בחלקו של יוסף כו', ושם סעיף ג"ח מט"ט יש בו מצד אלקים ל"ב אלקים כלול מיו"ד גימ' שיך (היינו גימ' נער) וזה חיצוניותו ויש מצד הוי' ל"ב היות שבתוך ל"ב אלקים והוא גימ' נער כו'. וזה קרוב למ"ש בפרדס שער אבי"ע ספ"ו בפ"י שנקרא מט"ט שר הפנים ב' פנים היינו מבחי' שם הוי' ומבחי' שם אד' שכמו שצדיק יסוד עולם יש בו ב' הפנים הנ"ל שכולל הוי' אד' כן המלאך הזה שבו מאיר צדיק יסוד עולם כו' ע"ש. וזהו כעין דברי המא"א הנ"ל. וע' עוד בפרדס ערך שר. ועפ"ז יש להבין המד"ר ס"פ משפטים פל"ב דף ק"ז ע"ג (שהוא דף למ"ד ע"ג) ע"פ הנה אנכי שולח מלאך, דבר אחר אל תמר בו אל תמירני בו כו' שמא תאמרו הואיל והוא השר שלנו לו אנחנו עובדים כו' לאו כו' ע"ש. דלכאורה אינו מובן איך שייך לומר שהוא השר שלנו, והלא כתיב חלקי הוי' אמרה נפשי, וכמ"ש ע"ז במד"ר דף ע"ו ע"ב למלך שנכנס למדינה והיו עמו דוכסין כו' חד אמר אנא נסיב דוכסין לגבי כו' היה לשם פקח אחד אמר אנא נסיב למלכא כו' הה"ד חלקי ה' אמרה נפשי כו', וכמ"ש במ"א ע"פ את ה' האמרת היום. אך הענין כי הוא נקרא שר הפנים שבו מאירים השמות הוי' אד' ע"י

(י) לכאן זה ביטוי בלתי רגיל.
(י) ד"ה השני בתחלתו (קצב, ג).

צדיק יסוד עולם, והוא אינו רק לבוש להן, וכמ"ש מזה בלק"ת בד"ה מה יפו פעמיך בנעלים שנק' נעל דשכינתיה, ונעל היינו נרתק כמו שמבואר בתרגום רות ע"פ שלף איש נעלו, נרתק יד ימיניה, וא"כ אינו רק נרתק ולבוש לשמות הנ"ל, וזהו ענין השר שלנו, ר"ל שבו ועל ידו נמשך לנו הארת שם הוי' אד', וע' בת"א פ' כי תשא בד"ה שמאלו תחת לראשי מענין המלאכים, ועכ"ז היינו שנק' נער שבחינתו טוב כמ"ש והוא נער בן שבע עשרה כנ"ל סעיף ב' ופי' טוב זהו השפעת חיות העולמות כמ"ש טוב ד' לכל, המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית והשפעה זו לישראל נמשך ממנו ית' בהתלבשות דרך מלאך זה, כמו שגידול התבואה נמשך מהקב"ה ע"י השמש כו', אבל חלקי הוי' שאליו לבד אנו עובדים וגם ההשפעה הפנימיות נמשך שלא ע"י מלאך, וזהו ענין יחיד חי העולמים מלך, ועז"נ ואולם חי אני וימלא כו' אל חי חלקנו כו', כי אל חי בקרבכם, ועיין לעיל סעיף ב'. ואפ"ל קצת ביאור מה שהשפעה הטוב נמשך ע"י המלאכים עפ"מ"ש בד"ה כנשר יעיר שמתחלה היו יכולים לקבל החיות שלא ע"י ממוצעים אבל אח"כ הוא ע"י התחלקות בחי' פני אריה פני שור כו' שהנשמה מקבלת ע"י המלאכים כו' וע' בד"ה באתי לגני בענין אכלתי יערי, שלוחי ההשפעה ובד"ה שמאלו תחת לראשי בענין מהות המלאך ועמ"ש בד"ה יסובכנהו יצרנו בענין המו מעי לו דקאי על המלאכים שנק' עז"מ מעי יעו"ש ועמ"ש בענין ג' שרי פרעה שישנם בקדושה שהם קנה וושט וורידין שר המשקים הממשיך מהמות ללב כו' הרי נקראו שרים ועמ"ש ע"פ באר חפרוה שרים שהם האבות כו', גם ע"ד הדגלים מחנה מיכאל, הרי מיכאל הוא כללותם ונקרא השר הגדול, גם ע"ד ולגדודיו אין מספר שהגדוד הוא מדה אחת שהיא כוללת כולם כמ"ש במ"א לכן נקרא שר וכן ענין ד' מחנות שכינה ומתחלקים ליי"ב כו', גם פי' ישראל כי שרית זהו ענין שר והיינו שר אל כמ"ש בד"ה אני לדודי, דרוש הראשון, וכן מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש, ועד"ז יש כמה בחינות שרים, שהם הממונים על השפעות אלו כו' אלא שהם רק שלוחי ההשפעה כמו מהשמש תבואת שמש בד"ה שובה ישראל דרוש הראשון.

קיצור ענין משכן מט"ט ונקרא שר הפנים שבו ועל ידו מאיר ב' בחי' פנים הוי' אד', ולכן נקרא במד"ר השר שלנו לבוש ונרתק לב' שמות הנ"ל נער ונרתק, וע"פ מ"ש בד"ה כנשר יעיר ובד"ה יסובכנהו ובד"ה שמאלו תחת לראשי ובד"ה באתי לגני, ובד"ה שובה ישראל, שהם רק שלוחי ההשפעה כו' וע' באג"ה בסופו. ומ"מ זהו רק ההשפעה חיצונית אבל ההשפעה הפנימי' יחיד חי העולמים שלמעלה מבחי' טוב הנמשך ע"י נער בן שבע עשרה כו'.

ד) והנה הי"נ במ"א מ"ם סעיף נ"ח העיר לענין מט"ט מ"ש בזהר ויחי דר"ל"ט ע"א ויקרא אל משה כתיב הכא אלף זעירא ובמ"א אות מ"ם סעיף א' אלף זעירא במ' כי ירדה והקטינה עצמה וירדה מאצילות

לכריאה (והיינו כמ"ש במא"א שם מט"ט נקרא היצירה וגם המ' המתלבשת בבי"ע נקרא כך כו') אלף קטנה גימ' סנד"ל לכן הנערים מתחילים מויקרא א' זעירא עכ"ל וע' זהר ויחי דף רל"ד ע"ב מענין א' זעירא ועיין בת"א סד"ה בכ"ה בכסלו בפ"י חנוך לנער ע"פ דרכו, שהוא בבחינת גבולים ומצרים, וזהו ענין אלף זעירא כי יש ג' א"ב אתוון בינונים ואתוון רברבין מורים על גלוי האלהות, משא"כ כשהחיות מוסתר ומצומצם זהו אתוון זעירין, כמו שהנער מורה על קטנות אנפי זוטרי כן הא"ב אתוון זעירין, ועמ"ש בענין א"ב אל ברוך וא"ב אל אדון שזהו ע"ד ההפרש בין אתוון בינונים לאתוון רברבין ועיין בת"א סד"ה יביאו לבוש מ' בענין רוכב על כרוב ובענין כי תרכב על סוסך כו' ואפ"ל חיות העולמות מבחי' אתוון זעירין בהבראם ה' זעירא ואותיות התורה ממשיכים מאתוון בינונים ומאתוון רברבין כו' וכן שמע ישראל ע' רבתי כו' וזהו ההפרש בין חתנים ובין נערים כי חתנים נקראו ע"ש התורה ביום חתונתו • מ"ת, ונערים זהו חיות העולמות נער הייתי שרו ש"ע אמרו כו' לכן ע"י עסק התורה של החתנים ממשיכים בבחי' נערים ג"כ שהוא חיות העולמות ג"כ תוספת אור מבחי' אצילות לא זו שממשיכים מבחי' נער דאצילות אלא גם מאתוון בינונים ואתוון רברבין כו' שיהי' אור חיות העולמות ג"כ מבהיק ביותר. ועפ"ז י"ל טעם לענין מאמר רפכ"י גינאי חלוק לי נהרא ע' בלק"ת פ' תזריע בד"ה קמיפלגי במתיבתא דרקיעא, ועיין בפרדס ערך נער שלפעמים נק' זקן ביתו נער הייתי גם זקנתי וע' מזה בזהר פ' פנחס דרי"ז סע"א, והיינו כשעולה לאצילות, אפ"ל אז הוא זקן שקנה חכמה, וע' זח"ג בלק קפ"ז ע"ב ע"פ יברך את הנערים עוד במא"א אות נון סכ"ד נערות אסתר נק' ז' היכלין זו"נ דכריאה והם ז' נערות מ' דאצילות הנק' אסתר. ובזהר ויצא דף קנ"ו סע"ב ודא הוא ישכב יש עלמא דאתי דכתיב להנחיל אוהבי יש כ"ב נקודה עילאה דאעיל כל כ"ב אתוון רזא דכל אורייתא, ודא הוא ישכב כו' ע"ש הרי המשכת כ"ב אתוון דאורייתא זהו סוד הזווג המשכת חכמה עילאה כו' וזהו אותיות התורה שהם אתוון בינונים ואתוון רברבין משא"כ אתוון זעירין זהו רק חיות העולמות אף שהוא מבחי' טוב אין זה ערך לבחי' המשכה זו הנק' להנחיל אוהבי יש, והנה יש גימ' יקר הוא הטפה הפך קרי כו'.

קיצור ענין מט"ט שנקרא נער קטנות זהו ע"ד אלף זעירא, כי יש ג' בחינות אותיות אתוון זעירין במ' אתוון בינונים בז"א אתוון רברבין בכינה שבה התגלות עתיק, ולכן איתא שמתחילין ללמוד עם הקטנים ספר ויקרא לפי שבו אלף זעירא, ועד"ז יובן ההפרש בין נערים אתוון זעירין ובין חתנים ביום חתונתו זה מ"ת המשכת אתוון בינונים או גם אתוון רברבין כמ"ש ע"פ אני חומה ושדי כמגדלות שהמגדלות הם אתוון רברבין, וזהו ישכב עמך יש כב סוד הזווג להנחיל אוהבי יש שלמעלה היש כו' משא"כ

חיות העולמות שמבחינת אתוון זעירין נק' יש מאין שלמטה הוא יש ולמעלה נק' אין שאינו מושג אבל בחי' להנחיל אוהבי יש הנמשך ע"י כ"ב אותיות התורה זהו גלוי אור זכולא קמיה כלא חשיב ולמעלה היש כו'.

ה) ובזה יובן מ"ש פ' משפטים כ"ג ק' הנה אנכי שולח מלאך לפניך כו' ובפ' כי תשא ל"ג ב' ושלחתי לפניך מלאך, והנה בזהר יוחי דרל"ב א' ע"פ המלאך הגואל ת"ח כתיב הנה אנכי שולח מלאך, דא הוא מלאך דאיהו פרוקא דעלמא נטירו דבני נשא, ופי' הזח"מ דהיינו מ', וע"ד שפירש בזהר ר"פ וישלח דקס"ו א' ע"פ חונה מלאך ד' סביב ליריאו דא שכינתא וע"ש בהרמ"ז כ' וז"ל מחלק בין מלאך למלאך לומר שיש מלאכים סתם ששרשם משם אלקים כי שם מלאך הוא מחיצוניות העולמות, אך מלאך ה' הוא בסוד השכינה כו' ומדייק חונה מלאך ד' שהשכינה מתלבשת במלאך מסויים והוא מיכאל כו' עכ"ל. גם בזהר פ' שלח דקס"ו א' משמע הנה אנכי שולח מלאך היינו השכינה וכן כתב בפשיטות באוה"ח פ' משפטים וז"ל פי' מלאך זהו המלאך הגואל כו' לא משרת כו' ועיין בזהר בלק דקפ"ו א' ע"פ המלאך הגואל כו' ונת' במ"א. ובגמרא בסנהדרין ספ"ד דל"ח ע"ב מבואר שזהו מט"ט ששמו כשם רבו דכתיב כי שמי בקרבו וכי מהרש"א שם ומ"ש ששמו כשם רבו פרש"י בחומש מט"ט גימ' שדי עכ"ל וע' במד"ר פ' משפטים פל"ב הובא לעיל סעיף ג' משמע ג"כ כמ"ש בגמרא. וע' מזה בזהר ס"פ משפטים ככ"ה א', ובפ' תרומה קל"א א' ע"פ אמר שומר אתא בקר שומר דא מט"ט ובפ' הנ"ל קס"ד א' ע"פ אם ה' לא ישמור עיר שוא שקד שומר ה' ישמור צאתך ע"ש. ובפרדס ערך מלאך, מל' נק' מלאך בהיותה עושה שתי שליחות ומפני כך נקרא מלאך בהיותה עושה שתי שליחות ע"י מט"ט או סנד"ל ועמ"ש ע"פ מה יפו פעמיך בנעלים ורש"י פ' משפטים שם פי' מלאך זה הוא מט"ט ששמו כשם רבו גימ' שדי וכנ"ל בשם מהרש"א, והנה שם שדי נאמר לאברהם גבי מילה אי"כ מט"ט גימ' שדי לכן גבוה הרבה משאר מלאכים ששרשם משם אלקים כמש"ל בשם הרמ"ז אבל שם שדי זהו ההשפעה מיסוד וארז"ל במד"ר פ' וירא פמ"ו בפירוש שם שדי אני הוא שאין העולם ומלואו כדאי לאלהותו ובוח"ג ויקרא די"א וע"ב שהוא בחי' וצדיק יסוד עולם וא"כ הוא שר של ישר' שזכו למילה ועמ"ש ע"פ והי' שדי בצריך איוב כ"ב ע' מזה במד"ר פ' כי תשא ס"פ מם, ועכ"פ לפמש"כ מובן דמלאך זה זהו מט"ט כשהוא בבחי' לא ימיש מתוך האהל, וכמ"ש בענין ויהושע בן נער כו' כשהי' אצל משה, וכך עד"ז יובן למעלה בענין מט"ט ומשה לא רצה בו, אבל בימי יהושע נתגלה וירד כו' וע' בציוני פ' משפטים שעז"נ בתורה הנה אנכי שולח מלאך, ר"ל בימי יהושע נתקיים זה כו' והענין כי משה לא רצה במלאך מט"ט אף שהוא שליח והוא בבחי' אצילות כי מ"מ הוא נער דאצילות ומשה מקבל מו"א ת"ת עמודא דאמצעיתא, אבל ביהושע נאמר עתה באתי כי המלאך הוא שר צבא ה' מבחי' הפנים שמקבל משם הוי' זה גבוה מיהושע שהוא בבריאה כו', אך הנה בחורבן בהמ"ק נאמר ונתתי נערים,

היינו מט"ט וסנדל כמו שהם בבחי' הב' כשנפסק מהם אור האצילות כ"א הם ו"ק דיצירה כו'.

קיצור וזהו ענין הנה אנכי שולח מלאך י"מ דהיינו השכינה ובגמרא פי' זהו מט"ט ששמו כשם רבו כי מט"ט גימטרא שדי, וא"כ גבוה ג"כ משאר המלאכים ששרשם משם אלקים שהרי שם שדי נאמר גבי מילה, והערלה שרש יניקתה הוא מצירופים האחרונים דשם אלקים, א"כ שם שדי הוא גלוי עליון יותר, ושליחות מלאך זהו מט"ט כשהוא ע"ד נער לא ימיש, ומשה לא רצה בו, כי משה שרשו למעלה גם ממ"ש ביוסף והוא נער כו', אבל בימי יהושע בא וירד ועז"נ הנה אנכי שולח מלאך כו' ומ"ש ונתתי נערים שריהם זהו מט"ט וסנדל כשהם בבחי' הב' ולא ע"ד נער לא ימיש כו'.

(ו) ויש לבאר עוד מה שלא קבלו משה דהנה כתיב כי נער ישראל ואוהבהו בהושע רסי' י"א וע' מזה בזח"ב ויקהל דרט"ז סע"א שמע ישראל ישראל סבא בגין דאית זוטא דכתי' כי נער ישראל ואוהבהו, וכ"ה בפ' בא דמ"ג ע"א ואפ"ל ע"ד שכ' הפרדס ערך נער שלפעמים היסוד נק' נער וכן נו"ה, א"כ זהו ישראל זוטא ז"א כשהוא בבחי' יניקה וע"ד שמבואר בענין כרוב אחד מקצה מזה בת"א פ' תרומה וכן במק"מ שם פי' כי ז"א נק' ישראל זוטא לגבי ישראל סבא, וע' ביאור צאינה וראינה בלק"ת בשה"ש דרוש השני מענין ישראל סבא ומט"ט הנקרא נער ודאי שרש קבלתו מבחי' נער ישראל שהוא ז"א וכמ"ש בעמה"מ שער רישא דז"א פ"ק דקל"ב ע"א מתעורר מט"ט כו' כי שמו כשם רבו זעיר אנפין המקנן בו הנק' נער ישראל מטבורו ולמעלה עכ"ל. ולכן כשנשיי הם בגופים והם בבחי' כי נער ישראל הרי מט"ט מיותר לשומר וזהו הנני שולח מלאכי לפניך אבל משה שהיה בודאי בבחינת ומדריגת ישראל סבא כי בפרדס ערך ישראל פי' ישראל סבא הת"ת כשהוא מכריע בין חו"ב והיינו ע"ד הדעת וזהו בחי' משה, ועוד כי במשה נאמר ויהי בישורן מלך, וישורן גבוה מבחי' ישראל כמ"ש במ"א, אך ביהושע נאמר עתה באתי כו' כי ע"י מט"ט נמשך עכ"פ ההשפעה מבחי' ישראל זוטא שהוא ז"א דאצילות כנ"ל ומה גם בפרדס שם ערך ישראל כתב ובתיקונים פירשו במט"ט שנקרא ישראל זוטא כו' ע"ש. והיינו כי בחי' נער מט"ט מיוחד הוא לישראל בלבד לפי ששרשו מבחי' נער ישראל זוטא כנ"ל וע"כ בירידת ישראל יורד גם הוא עמהם ובעלייתם עולה גם הוא ולכן מט"ט קושר כתרים לקונו מתפלותיהם ש"י בת"א בד"ה מזוזה מימין ובד"ה מה יפו פעמיך בנעלים, וע"כ לע"ל יתעלה גם הוא וע' בזהר וישב דקפ"א ע"ב ע"פ הנה ישכיל עבדי דקאי על עבדו מט"ט, המושל בכל אשר לו יעו"ש. ובבה"ז שם ובמד"ר שמושל ביצרו היינו שמושל על דינין קשין מצד הרע דעה"ז והוא מושל עליהם להכניעם כו', ואפ"ל ע"ד הנזכר ביומא דס"ט ע"ב זהו גבורת גבורתו שכובש את יצרו דהיינו מדה"ד כמ"כ יש בחינה זו בעבדו זקן ביתו מט"ט שמושל ביצרו כו', ובזהר פי' שחג"ת דאצילות מאירים בו וגם ענין

ואשביעך שבע נהורין עילאין ע"ד אור שבעת הימים כו' ע"ש בבה"ז הרי מובן שיתעלה מאד' לע"ל וכח עליי' זו ע"י כי נער ישראל ועוד כי הוא חנוך וכמ"ש בזח"ג בלק קפ"ט ע"ב חנוך מט"ט אמר שלשה שריגים כו', וענין חנוך מט"ט י"ל חנוך הוא ענין חנוך לנער, שהחינוך בא ממקום גבוה כמ"ש סד"ה בכ"ה בכסלו וזהו שחנוך היה תופר מנעלים ונעל היינו מט"ט נרתק לשכינה כנ"ל א"כ חנוך שהי' תופר המנעלים ע"כ צ"ל שהוא מבחי' גבוה יותר וע' בת"א פ' שמות בד"ה מי שם פה לאדם גבי והנה שני נשמות משמטה הראשונה כו' והם חנוך ומשה ועמ"ש ע"פ חנוך לנער, בענין רצה והחליצנו כו' שבשבת הנעל מבחי' עליונה יותר גם שם נת' ש"ל חנוך לנער שחנוך ממשיך בהנער שיהי' ע"ד נער לא ימיש כו' וזהו שהיה תופר מנעלים תופר אותיות פורת בן פורת יוסף כו', וזהו ענין חנוכה חנוך ה' פי' ה' קטנה רחל שנקרא ג"כ נערה המקבלת מבחי' נער ישראל כמ"ש בזהר וישב דקפ"ב ע"ב והיינו ע"ד תתחדש כנשר נעורייכי, ועיין בזהר פ' תצא דרע"ז א' ע"פ כי ימצא איש נערה בתולה אליו ישראל דכתיב כי נער ישראל וכו' ע"ש ובפי' הרמ"ז, ובחנוכה הוא בחי' חנוך לנער כו'.

קיצור יש בחי' נער ישראל, ישראל זוטא, וישראל סבא, ומשה דעת בחי' יש"ס, לכן לא רצה בנער מט"ט אבל ליהושע נשלח מלאך זה, שהוא בחי' ישראל זוטא, ובעליית נש"י עולה ג"כ עמהם, ולפעמים נק' עבדו המושל בכל אשר לו, ששליט ביצרו, לכן לע"ל הנה ישכיל עבדי, וזהו ענין חנוך לנער, ענין והחליצנו חנוך תופר מנעלים אותיות פורת יוסף וזהו ענין חנוכה חנוך ה'.

ז' והנה לכן ג"כ כאשר ישראל בירידה גם המלאכים הם בירידה וכמ"ש בגמרא פ"ב דחגיגה דף י"ג ע"ב כתוב אחד אומר שש כנפים שש כנפים לאחד וכתוב אחד אומר וארבעה פנים לאחת וע"ש בתוספת ואע"ג שזה בחיות/כו' ומשני לא קשיא כאן בזמן שבהמ"ק קיים כאן בזמן שאין בהמ"ק קיים כביכול שנתמעטו כנפי החיות וע' בבחי' פ' שלח רח"ג כ"פ ישעיה ה', ועו"ש בגמרא כתוב אחד אלף אלפים ישמשוני' כו' וכתוב אחד אומר היש מספר לגדודיו לא קשיא כאן בזמן שבהמ"ק קיים כו' ועמ"ש מזה בישעיה ס"ו ו' ע"פ שרפים עומדים ממעל לו ועמ"ש סד"ה מי מנה גבי ומספר את רובע ישראל שבזמן שישראל עושים רש"מ הוא בבחי' אשר לא יספר כו', ולכן כאשר נש"י יתעלו לע"ל אזי גם המלאכים יתעלו עמהם, וע"ז אנו אומרים קול מצהלות חתנים מחופתן ונערים ממשטה נגינתם, חתנים הם נש"י, כי ישראל עלו במחשבה והמלאכים נמשכו מן הדבור, ע' בד"ה את שבתותי תשמרו ובד"ה כי כארץ תוציא צמחה, וע' בפ"י עבמ"ח בד"ה אם בחוקתי תלכו דרוש הראשון שהוא מבחי' אותיות החקיקה, וא"כ שרשם מחכמה, ומלאכים שרשו מבינה ע' בה"ז בלק ק"צ ע"ב, ולכן נק' הנשמות חתנים י"ל ע"ד חות דרגא, שירדו למטה בגוף וגם נמשכו מזיווג גופני כמו הטפה וגם ע"ד ביום חתונתו זה מ"ת וע' סד"ה ועשית בגדי קדש בענין

שהתורה נק' מאורסה וכלה והנשמות נק' חתן ובמא"א ח"ת ס"ט חתן נק' הז"א בקבלת ג' מוחין עם לבושיהן ועמ"ש בד"ה שיר השירים בפ"י חתנים ב' בחי' חתן. והנה יש א"פ וא"מ, וכן בחכמה יש א"פ וא"מ, אפ"ל המקיף דחכמה נקרא כתר תורה וע' מענין מקיפים דאבא בלק"ת סד"ה ושאתם מים בששון דרוש השני פ"ג, שזהו ענין ההקפות דשמע"צ שמקיפים עם הס"ת כו' שהוא מקיפים דאבא, וע' עוד מזה בביאור ע"פ אלה מסעי השלישי המתחיל הנה גבי המסעות, ושם פ"ג ב' מקיפי אבא ל' מ', ובמ"א נתבאר שזהו סייג לחכמה שתיקה סייג היינו המקיף של החכמה וע' סד"ה שאו את ראש, בפ' במדבר דרוש הראשון גבי מבן עשרים והמקיף דחכמה זהו חופת חתנים וזהו כי על כבוד חופה, ובוהר תרומה קל"ז א' ע"פ והוא כחתן יוצא מחופתו מאן חופתו דא עדן ורזא דא ונהר יוצא מעדן, י"ל חתן העליון זהו יסוד אבא הנקרא ונהר יוצא, תמיד בלי הפסק וה"ס יובל שער החמשים המחבר חו"ב ע' זח"ב משפטים דפ"ג ע"א, מעדן היינו חופתו שהיא עצמיות אבא ומקיפים שלו, וגם מו"ס נקרא עדן עילאה בזח"ג האזינו דר"צ ע"א, וחתן הב' ז"א יוצא מחופתו אימא עילאה הוא בחי' בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו ע' זהר ר"פ וארא דכ"ב ע"א. ולבאר הדברים י"ל עדמ"ש בלק"ת בשה"ש בהביאור ע"פ ששים המה מלכות, דרוש הראשון שבחי' הנשמות נמשכו מעצם החכמה דוקא שלמעלה מהארת השכל שבמח' ודבור, ומשם דוקא נמשך הכח המוליד להוליד בדומה לו לפי שבחכמה שורה אור א"ס, שמשם דוקא נמשך הכח כו' ופ"י בדומה לו י"ל ע"ד אדם אדמה לעליון וכמארו"ל הצדיקים דומין לבוראן, וגם ארו"ל ע"פ כל הנקרא בשמי שהצדיקים יקראו הוי' כו' בפרק הספינה דע"ה ע"ב, וזהו מה שמו ומה שם בנו בני בכורי ישראל, פ"י מה שמו היינו חכמה עילאה הנק' כח מה וזהו כי אתה אבינו דקאי על חכמה עלאה, משא"כ כתר הנק' הוא אינו שייך לומר אבינו אלא ע"ד הוא עשנו ולו אנחנו עמו וצאן מרעיתו, ומה שם בנו כו' וע' בעה"ק ח"ג פמ"ט בענין בנים אתם, ועצמיות חכמה עילאה זהו הנקרא עדן ג"ר דאבא, וזהו קול מצהלות מחופתן שיהי' גלוי בחי' עדן עצמיות אבא, משא"כ עכשיו אינו הגלוי רק הארה, ולפמ"ש סעיף בג"ד דע"י המלאכים נמשך ההשפעה של חיות העולמות שמבחי' טוב ד' לכל, כי כן שרשם מחיצוניות חו"ב שהם אינו ויש תרין ריעין לכן על ידם נמשך החיות המחודש בטובו כו' מאין ליש, אבל הנשמות שהם ממשיכים הזווג בחי' חי כו' ואפ"ל הפירוש מצהלות חתנים מחופתן היינו שאו יומשכו. לידות נשמות עליונות הרבה יותר ממה שהוא עכשיו וכמ"ש האריז"ל שעכשיו א"א להמשיך בהזווג רק מחיצוניות עתיק ולע"ל ימשיכו מהפנימית.

קיצור ענין חתנים נשמות שירדו בגוף חות דרגא, מבחי' חכמה עבמ"ח, וכמו התורה ביום חתונתו ע"ש הירידה חופה מקיף דאבא, על כל

כבוד חופה גם ע"ד מה שמו חכמה עילאה שבה שורה אוא"ס, ומה שם בנו כי אתה אבינו, דומי' לבוראו, כל הנקרא בשמי, ובחי' ג"ר דאבא י"ל נק' חופה, בחי' עדן וכמש"ל טסעי' א' ההפרש בין חי ובין טוב, ולע"ל יומשך בחי' חי מפנימיות עתי' וכמ"ש ואולם כי אני וימלא כבוד ה' כו'.

ח) עוי"ל ענין חופה דהנה בענין ל"ב נתיבות יש נתיב אחד שנאמר בו נתיב לא ידעו עיט ולא שזפתו עין איה, וגם ישיש לשון שיבה זקנה, כי איזהו זקן שקנה חכמה, אך ישיש שהוא ענין שיבה זהו ע"ד סבא דסבין כו' וא"כ פי' ישיש היינו ישיש ג"כ תעלומות חכמה כו'. ועיין באיוב י"ב י"ב בישישים חכמה וע"ש במ"צ הטעם שהזקן הרבה נק' ישיש והוא מדברי הרד"ק בכלול ערך ישש ואפ"ל כי זקן שקנה חכמה, והיינו קנה חכמה קנה בינה גימ' יש, וזהו בחי' זקן אבל הישיש שנאמר בישישים חכמה, היינו עוד בחי' קנה חכמה קנה בינה לכן נק' ישיש ב"פ יש, ועד"ז נאמר כחתן יוצא מחופתו ישיש ר"ל ישיש ג"כ קנה חכמה קנה בינה, וזהו ענין נתיב הראשון דחכמה ושער החמשים דבינה שזהו עוד קנה חכמה קנה בינה, והנה על שער החמשים דבינה נאמר אראנו נפלאות נ' פלאות בהרמ"ז פ' תצא בדף רע"ו ע"ב ואצ"ל על נתיב הראשון דחכמה, וע' מענין חופה במא"א ח"ת סמ"ז, ובפרדס ערך חופה פי' גג החופה כתר כתלי החופה חכמה פתח החופה בינה כו' וע' עוד מענין חופה בלק"ת פ' אחרי בביאור ע"פ כי ביום הזה יכפר דרוש השני, ובד"ה תורה ציוה ועמ"ש בפ' שמות בענין איה סופר ומשמע דגבוה מל"ת התלויים ב"יה ע"ד ערבים עלי ד"ס, גם א"יה הוא ג"ר, וזהו כאמרם אלי, איה אלקיך וא"כ מה שלא שזפתו עין איה, הוא מקיפים דג"ר עמ"ש ע"פ כיריעות שלמה, ועמ"ש בענין מוחין דאבא, בד"ה מצה זו.

קיצור עוי"ל נתיב לא ידעו עיט כו' כי הטיפה נק' יקר הפך קרי, ונמשכה מן ל"א נתיבות וזהו ג"כ ענין יש אך נתיב הראשון זהו בחי' יש שכנגד כולם ב"פ יש גימ' תר"ך וזהו ענין החופה והוא כחתן יוצא מחופתו ישיש פי' ישיש ב"פ יש, ענין איה סופר כיריעות שלמה, והיינו כמש"ל סעיף ד' דענין מצהלות חתנים מחופתן היינו שיומשכו הנשמות מבחי' עליונה יותר ממה שנמשכו עכשיו שעכשיו שורש המשכתן מבחי' ל"א נתיבות אבל לע"ל יאירו ויומשכו מכל ל"ב נתיבות.

והנה בזח"ג פ' אחרי דס"א סע"ב בשעתא דאזדווג עמה בזווגא שלים כדין האי עדן זווגא בההוא נתיב דלא אתיידע לא לעילא ולא לתתא כד"א נתיב לא ידעו עיט כו', ובע"ח שער הזיווגים פ"א פי' זווגא שלים נקרא כשבא ההמשכה מאבא לאימא, מבחי' חכמה דאבא זווגא דלא שלים נקרא כשבא ההמשכה מהבינה דאבא.

והנה חכמה נק' אצילות ובינה בריאה כמ"ש בלק"ת בד"ה ושאתם מים בששון דרוש השני, ובשה"ש סד"ה ששים המה מלכות, דרוש

הראשון, ההפרש בין ונהר יוצא כו' ובין ומעיין מבית ד' יצא, וא"כ עד"ז גם כחכמה עצמה, שיש בה ד' בחי' חו"ב תו"מ הן אבי"ע שבחכמה א"כ כשבא השפע מבינה שבחכמה זהו כענין בריאה שבחכמה דאצי' וכשבא מחכמה שבחכמה בא מאצילות שבחכמה ועד"ז יש לפרש ענין קול מצהלות חתנים מחופתן שאז יומשך בהן האור מהחכמה שבאבא הנק' זווגא שלים כו', ועיין בהרמ"ז פ' פקודי דף ר"ך, כתב ג"כ איך בשם ע"ב שהיא כחכמה יש ד' פעמים חי שהן ד' בחי' אבי"ע שבו, ואפ"ל ע"ד בחי' חי ובחי' חיי החיים כו'.

מראה מקומות
הערות וציונים

מראה מקומות הערות וצינונים

(נערכו ע"י הרה"ת ר' גבריאל שי' שפירא)

עמוד א — תרכ"ז — הוצאה חדשה (נמצא בדפוס)

בהוספה.

איהו וחייהו וגרמוהי חד : ת"ז בהקדמה.
ב' מדריגות במלכות : ראה תורת שמואל
— תרכ"ז ע' קלו.

ואל אישך תשוקתך : בראשית ג, טז.
לעולם ה' דברך נצב בשמים : תהלים קיט,
פט.

למען יזמרך כבוד : שם ל, יג.
אלקרי אל דמי לך : שם פג, ב.
ליח לה מגרמה כלום : ראה זח"א רמט, ב.
אש תמיד חוקד : ויקרא ו, ה.
נקי עולת תמיד .. ואינו יורדת למטה
בבי"ע : ראה סדור פגס, אי"ב. וראה מאמרי
אדמ"ר הזקן — הנחות הר"פ ע' ד. החודש
תרנד פ"ג. נחמו עת"ר פ"ב.

עמוד יב

אשה מזרעת חחלה יולדת זכר : ברכות ס,
א. נדה לא, א.
התהלך לפני והי' תמים : בראשית יז, א.
כל הנחלים הולכים אל הים : קהלת א, ז.
בן פורת יוסף : בראשית ט, כב.

גמל

עמוד יג

לא ילבש גבר .. ולא יתקן : דברים כב, ה.
וראה תרגום שם.
פנ"י אר"י לר"מין : יחזקאל א, י.
רועה אבן ישראל : בראשית מט, כד.
עיני כל אליך ישברו : תהלים קמה, טו.
אשתי משכיל אל דל : שם מא, ב.
אותיות נקי' אבנים : ראה תורה אור כא, א.
לקרית במדבר ח, ב.
ג' אבנים בונות : ספר יצירה פ"ד מ"ב
(מט"ז ע"פ נוסח האריז"ל).

עמוד א

זוהר בראשית : נעתק מבוך 1025, נמצא גם
בבוך 1066 עם שינויים. וראה ביאה"ז לצ"צ
כרך א' בענין הנ"ל משנת תקס"ט. וראה
ביאה"ז לצ"צ כרך ב' ע' תריב.

עמוד ג

למען יזמרך : תהלים ל, יג.

עמוד ה

בהמה דרביעא : ראה זח"ג רמט. וראה
במדב"ר כא, יח.
כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא : דברים ד,
כד.
משרחיו אש לוהט : תהלים קד, ד.

עמוד ו

תפלה נקי' סולם : ויצא כת, יב. זח"א רסו,
ב. ח"ג שו, ב. תקו"ז תיקון מה.
תפלה במקום קרבן : ברכות כו, א. זח"ב כ,
ב.
להוציא לחם מן הארץ : תהלים קד, יד.

עמוד ח

ונקי' תמרות עשו : ראה אוה"ת יתרו ע'
תתטו.

עמוד ט

נקי' בסי' ע"ס בלי מה : א, ג.

עמוד יא

זוהר ויחי : נעתק מבוך 1196 גוכ"ק
אדמ"ר האמצעי, ונמצא בבוך 1066 הנחה
אחרת עם שינויים, ונזכר באוה"ת תזריע ע'
תכא, וע' תקכה. וראה תורת שמואל —

עמוד יד

מבריה מן הקצה לקצה : זחיג קפו, א.
וראה זחיב קעה, ב.
הקול קול יעקב : בראשית כז, כב.

עמוד טז

כי אלף שנים כיום אתמול : תהלים צ, ד.
וכמיש במיא : ראה אוהית קרח ע' תרפח.
הוד והדר לפניו : שם צו, ו.

עמוד יז

או ידלג כאיל פסח : ישעי' לה, ו.
חכמה כח מה : תקויז בהקדמה, זחיב לד,
א.

עמוד יח

והחכמה מאין תמצא : איוב כח, יב.
בחכמה אתברירו : הובא באגהיק סכ"ח
בשם זוהיק. וראה ע"ח שייח פ"ה. ראה הערת
כ"ק אדמור"ר שליט"א בספר המאמרים תשי"א
ע' עט.

הנותן אמרי שפר : בראשית מט, כא.
רבות בנות עשו חיל : משלי לא, כט.

עמוד כ

יב שבטים שנק' חיות : ראה אוה"ת
בראשית ע' שמג

עמוד כא

חדשים לבקרים דבה אמונתך : איכה ג, כג.

עמוד כב

להבין ענין אור א"ס : נעתק מבוך 1196.
ראה אור התורה בהר ע' תרפט שמאמר זה
נאמר בפ' שמות. וראה אור התורה פ' יתרו
ע' תתקעח שמאמר זה נק' ב"דה להבין ענין
א"ס (ולא אור א"ס) והצמצום תקס"ז. אבל
מהמשך המאמר לכאו' צ"ל „אור א"ס, וראה
ספר הערכים-חב"ד כרך ג' ערך אור א"ס
החילוקים בין „אור א"ס — ו„א"ס“.

ולכללות המאמר ראה ספר המאמרים —
תקס"ח ד"ה להבין ענין עגולים ויושר, ע'
שיט ואילך. סה"מ — תקס"ב ע' רעט. אוה"ת

מל' נק' אבן הוא בחי' דומם : לקו"ת ברכה
צט, ד. וראה ד"ה וישלח תרע"ג (בהמשך
בששה"ק תער"ב ח"א) — כינוי „אבן" לבחי'
המלכות הוא כאשר המלכות היא בבחי'
נקודה, וכשנעשית פרצוף נקראת מצבה.
אבן מאסו הבונים : תהלים קיח, כב.
אותיות . . מגביה השכל למעלה מן
השכל : ראה תוי"א ויצא כא, א. כב, א.
משפטים עז, ג.

סוס ורוכבו רמה : שמות טו, א.
נעוץ סופן בתחלתן : ס"י פ"א מ"ז.
תפלה דוקא כשמדבר בפה : ראה שלי"ה
מס' תענית אר"ת בסופו (רי"א, ב).
הרהור לא עביד מידי : ראה שבת קיג, ב.
וראה טושיע הלי תפלה סימן סב.
בדבר ה' שמים נעשו : תהלים לג, ו.
מלכות דאצילות נק' אבן ישראל : ראה
רשימות הציצ לאיכה ע' 82 — כי היא אבן
(כניז) של איש העליון (בחי' ז"א) הנק'
ישראל.

עמוד טו

לולי הקול . . לא היה לכה הדיבור שום
תנועה : ראה תוי"א עד, רע"ג. לקו"ת נשא כט,
סע"א ואילך.

שאינ' לקול מציאות בפ"ע כ"א בהתפשטותו
בדיבור : להעיר שדיבור מגלה הנעלם. וראה
לקו"ש פ' בראשית תשל"ו (לקו"ש חט"ו שיחה
ד' לפ' בראשית) שעפ"ז יבואר מרז"ל (ערכין
טו, ב. רמב"ם הלי' דעות פ"ז ה"ג) לשון
תליתאי קטיל תליתאי. שעד שבא לידי לשון
היה בהעלם, ואחר הלשון שבא לידי גילוי
ויכול להיות שזה מקטרג. וראה הערה 28 —
„יתירה מזה מצינו (לטוב) אפילו בנוגע
להבנה והשגה ש„מורי זל"ה (הה"מ) ה"י
נוהג כשנפלה לו איזה השגה ה"י אומרה בפה
אף שלא יבינו השומעים כ"כ . . בכדי
להמשיך את ההשגה . . בזה העולם . . ע"ז
שמדברה . . ממשיכה לעוה"ז" (הוס' לאו"ת
סצ"ח)."

עמוד כח

למה נק' שמה ארץ : ב"ר ה, ז. וראה המ"מ והערות הנדפס בסוף תורה אור על עמוד א, ג.

בכה ארוץ גדוד : שמואל ב כד, ל. והחיות רצוא ושוב : יחזקאל א, יד. בחי' רצוא : בתורה אור שם מוסיף, וכעין מ"ש שרפים עומדים ממעל לר'. פסוקי דזמרה קודם החפלה : ראה סידור נו, ב. בנוגע ההילול דפסוד"ו. רוממות אל בגרונוס : תהלים קמט, ו.

נתהוו בריאת שמים וארץ : בתורה אור שם ליתא תיבת, "בריאת". יחיד חי העולמים : בתרא שם מוסיף — "פי שהוא ית' יחיד ומיוחד כמו קודם בריאת העולם".

ועד אין לו הפסק : עירובין נד, א. היש מספר לגדודיו : איוב כח, ג. ואהבת את ה' : דברים ו, ה. מי לי בשמים : תהלים עג, כה. בנות צעדה עלי שור : בראשית מט, כב. כיו"ד נברא עוה"ב : מנחות כט, ב. אין לעבוד ע"מ לקבל פרס : ראה אבות א, ג. ע"ז יט, א.

רוח אייתי רוח : זח"ב קסב, ב. אם ישים אליו לבו : איוב לד, יד.

עמוד כט

כי נר מצוה : משלי ו, כג. בעל כרחך אתה חי : אבות ד, כב. צרורה בצרור החיים : שמואל א כה, כט. תורה נק' מוון ולבוש : ראה חגיגה יד, א. ב"ר מג, ז. וראה תורה אור שם. עוטה אור כשלמה : תהלים קד, ב. אע"פ שנק' "מוזן מ"מ הוא ג"כ לבוש. וראה תניא ספ"ה.

ארץ קדמה לשמים בבריאה : חגיגה יב, א. ברא כרעא דאבוה : יונת אלם רפ"ב, ראה יבמות ג, א. תוד"ה מקמי. אם תשיב משבת רגלך : ישעי' נח, יג. ג' רגלין : ראה לקו"ת להאריז"ל סיפ

שמות — כרך ז' ע' ב'תקעו. תורת שמואל — תרכו ע' תכא. ראה הוספות בסוף הספר. כמי"ש בתחלת הע"ח : ראה ע"ח ש"א ענף ב, שער ההקדמות הקדמה ד'. עד"מ מחיות הנפש . . כדוגמת זיו השמש : וראה ספר הערכים חב"ד כרך ג' ערך, אור אי"ס בארוכה בנוגע כמה חילוקים בין המשל מחיות הנפש ובין המשל מזיו השמש. ולהכנת הענין דאוא"ס — צריך ב' המשלים. עיי"ש.

עמוד כג

צמצום הנק' מקום פנוי : ראה ספר המאמרים — תקס"ח שם. זוהר קרח דא הוא רזא לאכללא שמאלא בימינא : ראה הוספה לספר המאמרים — תקס"ו (קה"ת תשל"ט) שמבאר מאמר הזוהר. ע"ס בלי מ"ה : ספר יצירה א, ג. ויאצל מן הרוח : במדבר יא, יז. הפרשה והבדלה : ראה פרדס שט"ז, פ"א, ד"ה החודש הזה תרס"ו ואילך. חכ"ס ולא בחכמה ידיעה : ת"ז בהקדמה.

עמוד כו

יקוו המים : בראשית א, ט.

עמוד כז

עושה השלום במדומיו : איוב כה, ב. מיכאל וגבריאל כדמיון אש ומים : במד"ר פ"ב, ת. זח"ג יב, ב. מקום ארון אינו מן המדה : ראה פתח השער לאמרי בינה (פ"ו). כי כאשר השמים החדשים : לכללות המאמר ראה תורה אור בראשית א, ג. ולהעיר מלקו"ת סוף שה"ש לקו"ת לג' פרשיות במקומו. וראה אוה"ת פ' בראשית כרך ג' דף תעח, א. ביאור שם תפא, ב. כי כאשר השמים החדשים : ישעי' סו, כב. בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית : בראשית א, א. רש"י ורמב"ן שם. וראה ב"ר פ"א, ד. ויק"ר פל"ו. בראשית ברא אלקים : בראשית א, א.

משפטים. לקרית פ' ברכה צד, ג. נחמו נחמו תרכ"ו.

בצדקה תרומם: משלי יד, לד.

עמוד ל

סולם מוצב ארצה: בראשית כח, יב. תפלה נק' סולם: ת"ז תיקון מה, וראה זח"א רסו, ב. זח"ג שו, ב.

ביום עשות ה' אלקים: בראשית ב, ד.

נקבה חסוב גבר: ירמ' לא, כא.

אחהפכא חשוכא לנהורא: ראה זח"א ד, א. ישראל שבח"ל עובדי ע"ז בטהרה: ע"ז ח,

א. ראה ד"ה וידעת תרנ"ז. ולהעיר מהרמב"ם הל' ע"ז פ"א ה"א"ב.

ואת רוח הטומאה אעביר: זכר' יג, ב.

עמוד לא

ויצא כברק חצו: זכר' ט, יד.

ולא יכנף עוד מוריך: ישעי' ל, כ.

עמוד לב

מטי ולא מטי: ראה אוה"ת פ' תרומה ד"ה ויקחו לי ע' אישנה.

כי הוי' אלקיך אש אוכלה הוא: דברים ד, כב.

תנה הודך על השמים: תהלים ח, ב.

ביקשו המלאכים תנה הודך: שבת פח, א.

כל הנק' בשמי ולכבודי: ישעי' מג, ז.

איהו וחיוהי וגרמוהי חד: ת"ז בהקדמה (ג), (ב).

אצילות מלשון ויאצל מן הרוח: במדבר יא, כה. ראה פרדס שט"ז פ"א. ד"ה החודש הזה תרס"ו.

עמוד לג

ע"ס בלי מה: ספר יצירה א, ג.

ונק' טורי דפרודא: ראה הקדמת תקו"ז ד,

ב.

ומשם יפרד: בראשית ב, י.

וצבא השמים לך משתחוויים: נחמ" ט, ו.

ואלה המלאכים אשר מלכו בארץ: נחמ" ט, ו.

ט, ו.

בעל חנון בן עכבור: בראשית לו, א.

עמוד לד

בכה ארוץ גדוד: שמואל ב כב, ל. פ' ברוך שאמר: ראה סידור על ד"ה ברוך

שאמר.

חכמה דאצילות נק' ראשית: ראה ת"ז סת"ו.

ראשית חכמה: תהלים קיא, י.

לית מחשבה תפיסא ב"י: ת"ז בהקדמה (פתח אלי').

עמוד לה

רמיח מ"ע רמח איברי' כמלכא: ראה תקו"ז תיקון ל.

אין לך עשב למטה שאין לו מזל מלמעלה:

ראה ב"ר פ"י, ו. זח"א רנא, א. מו"נ ח"ב פ"י, אגה"ק סוסי"ב.

למטר השמים תשתה מים: דברים יא, יא.

ואד יעלה מן הארץ: בראשית ב, ו.

מעלה נשיאים מקצה הארץ: תהלים קלה,

ז.

עמוד לו

ע"פ ועשייתם אתה מעלה אני עליכם כאילו

עשאוני: זח"ג קיג, א. ראה ויקר' לה, ז.

מי שתורתו אומנתו פטור מן התפלה:

שבת יא, א.

בחד קטיירא אתקטרנייא: נסמן לקמן ע'

עא.

עמוד לז

ביום עשו' ה' אלקי' ארץ ושמים: בראשית

ב, ד.

ובלע המות לנצח: ישעי' כה, ח.

לאשתאבא בגופא דמלכא: זח"א ריו, ב.

מים תחתונים בוכין: ע' רש"י ויקרא ב, יג

(מהדורת ברלינער). וראה תקו"ז תיקון ו.

עמוד לח

הנה ישיכיל עבדי ונשא וגבה מאוד: ישעי'

נב, יג.

מראה מקומות והערות

תנו

אותיות מעלים את אור : ראה בארוכה
הגהות אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע לתו"א ד"ה
פתח אל"י בתחלתם, ד"ה והאבן הזאת תרע"ב,
ובכ"מ.

עמוד מא

בא אתה וכל ביתך אל התיבה : בראשית ז,
א.

אותיות שבח"בה : ראה תורה אור על
הפסוק.

תיבה שהן האותיות : להעיר מפי הבעש"ט
(סה"מ פ"ת ע' ככה (קהת תשל"ט)).

שמע ישראל : דברים ו, ד.

כל חד לפוס שיעורא די"ל : זח"א קג, א.

נודע בשערים בעלה : משלי לא, כג.

לא בגבורת הסוס יחפץ : תהלים קמו, י.

אותיות נק' סוסים : ראה תו"א סב, ג.

דרכו של איש לחזור אחר אשה : קידושין

ב, ב.

רחמנא לבא בעי : סנה' קו, ב. הגירסא

„הקביה" ליבא בעי, אך ברש"י שם : „רחמנא".

וכן הוא בזוהר תרומה קסב, ב.

כי תרכב על סוסך : חבקוק ג, ח.

קול דודי הנה הוא בא מדלג על ההרים :

שה"ש ב, ח.

עמוד מב

פנים בפנים דיבר ה' : דברים ה, ד.

אנכי ה' אלקיך : שם ו.

אנכי מי שאנכי : לק"ת פנחס פ, ב. וראה

זח"ג רנו, ב.

והאלקים יעננו בקול : שמות יט, יט.

זלעזעו עשה אלקים : קהלת ז, יד.

אנכי ארד עמך מצרימה : בראשית מו, ד.

לכתך אחרי במדבר : ירמ"ב, א.

מצרים — מיצ'ר מי : ראה לק"ת להאר"ז

פ' וישב ד"ה ועתה כו' יוסף.

עמוד מג

גם השמים ושמי השמים לא יכלכלוך :

דברי הימים ב ו, יח.

גדול אדונינו ורב כח : תהלים קמו, ה.

נשמה חדשה לא יהי' אלא לעתיד : להעיר
מתורה כי רוח (ע"ז ה, א).

עמוד לט

כל הנשמות שרשן מאדה"ר : שער המצות
פ' תצא, שער הגלגולים הק' ו, ז. שער
הפוסקים בראשית דרוש ג'.

אני ה' לא שנית' : מלאכי ג, ו.

וכמו שאומרים אור חדש על ציון תאיר :

להעיר שאינו בנוסח חב"ד.

עתידיים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש :

ב"ב עח, ב. „עתידיים צדיקים שאומרי".

עמוד מ

לסוסתי ברכבי פרעה : לכללות המאמר

ראה תורה אור בשלח סג, ד.

לסוסתי ברכבי פרעה : שה"ש א, ט.

מה פרעה נטל סוסו : זוהר פ' בשלח מו,

א.

וה' הולך לפניהם : שמות י, כא.

ויסע מלאך האלקים : שמות יד, יט.

אותיות זכרים ואותיות נקבות : ראה אור

התורה פ' בשלח ע' תרכה.

אותיות למעלה מן השכל : ראה אגה"ק

סימן ה.

תפלה בציבור : ראה של"ה מס' תענית,

א"ת בסופו (רי"א, ב) ושי"נ.

לימוד התורה דוקא בדיבור : ראה הל' ת"ת

לאדה"ז פ"ב הי"ב „כל מה שלומד כהרהור

לבד ואפשר לו להוציא בשפתיו ואינו מוציא

אינו יוצא בלימוד זה י"ח מצות ולמדתם

אותם".

עיקר מצוה והגית בה בהגיון : כי דוקא ע"י

היגיעה ועמל שבתורה ממשכים בחי' תענוג

העצמי שבתורה (זח"א קל, ב. ד"ה ואברהם

זקן תרס"ז ואילך, אשריכם ישראל תרס"ז

ואילך).

אבא יסד ברתא : זח"ג רמח, א. רנו, ב.

רנח, א. ת"ז ת"י כא.

ששרש התהוות גופן של מציאות

האותיות : ראה אגה"ק ס"ה.

והחכמה מאין תמצא : איוב כח, יב.

עמוד מז

ה' ילחם לכם ואתם תחרישון: שמות יד, יד.
מפרש בזה ויאמר זה הקביה: שם עה"פ.
ויצעקו בניי: שמות יד, י.
שם נשמחה בו: תהלים סו, ו.

עמוד מז

תיח בהאי יומא: נעתק מבוך 1066.
ביום הנח ה' לך מעצבך: ישעי' יד, ג.
כל דנטר שבת כאילו נטר אורייתא כולה:
זוהר ח"ב פט, ב.
אפי' עמי' כדור אנוש מוחלין להם: שבת
ק"ח, ב.
אורייתא מחכמה נפקא: זח"ב קכ"א, א.
וראה ג"כ שם פ"ה, א. זח"ג פ"א, א.
רמיח איברים רמיח מי'ע ושטי'ה גידים
שטי'ה לית: תקוני זוהר תיקון ל'
אמרז"ל שאלו לחכמה: ירושלמי מכות ב,
ו. שאלו לחכמה חוטא מה עונשו ... שאלו
להקביה — א"ל יעשו תשובה".
ולכן בשבת שמתגלה: להעיר ששבת
אומיות תשב. ב"ר פכ"ב ביפ"ת, וראה אגה"ת
פ"י.

עמוד מח

ויאמר לו יהונתן: לכללות מאמר זה ראה
אור התורה בראשית ע' ד, ב.
ויאמר לו יהונתן מחר חודש: ש"א כ, יח.
ישראל מונין ללבנה: ראה סוכה כט, א.

עמוד מח

ב"ר פ, ג.
סיהרא לית לה מגרמא כלום: ראה זח"א
רמט, ב. ח"ב רטו, א. ועוד.
מצות נק' מצות ה': ראה תו"א לה, ב דזה
שכל המצות נק' מצות הוי' לפי שהקביה
מקיים את המצות, ושם שמי שהקביה מקיים
את המצות הם נעלים יותר מכמו שהם מצד
עצמם.

הקביה מתעטף בציצית ומניח תפילין:
ברכות ו, א.
אשים דברי בפ"ך: ישעי' נ"א, טז.
וישראל שלומד בתורת ה': ראה אוה"ת

אנת הוא חד ולא בחושבן: ת"ז בהקדמה.
פ' ראשונה שם מ"ב דאנא בכח: ראה
סידור שער הק"ש ע' ע"ד, א. שם מ"ב
אומרים אותם על כל דבר שצריך עלי
דוקא".

פ' שני' הוא שם ע"ב: ראה סידור שם.
בשתיים יכסה פניו: ישעי' ו, ב.
איך אמר משה ע"ע ונתתי אס מפני שכינה
מדברת: ראה לקו"ת בחוקותי ג, א. ובוזה
יובן מה שיפלא לכא' בפ' והיה אס שמוע
שמשה אמרה ואיך אמר ונתתי מטר כו' ונתתי
עשב כו' כאילו הוא הנותן ח"ו כמו שהקשו
המפרשים כי מאחר שבמשנה תורה משה
כמדבר בעד עצמו ע' בהרמב"ן בהקדמתו לפ'
התורה אי"כ הליל ונתן ה' מטר כו' אך הענין
לפי ששכינה מדברת מתוך גרונו של משה
ורוח ה' הוא שדיבר ונתתי עשב כו' ולא הוא
הנותן ח"ו. וראה אור התורה פ' יתרו ע'
תשמח.

ונתתי עשב: דברים י"א, יד-טו.
שכינה מדברת מתוך גרונו: להעיר מוח"ג
רלב, א. שם ז, א. רסה, סע"א. שמור' פ"ג טו.
ויקיר פ"ב, ג. מכילתא שמות יח, יט.
ודברי אשר שמתי בפ"ך: ישעי' נט, כא.
מתני מלכתא: ביצה כח, ב. כתובות ס"א, ב.
וראה תורה אור מט, ב. סד, ב.
אהבתי אתכם אמר ה': מלאכי א, ב.
לאהבה את ה' אלקיכם: דברים ו, י"א.

עמוד מד

וה' הולך לפניו יוםם: שמות י"ג, כא.
אם ישים אליו לבו רוחו ונשמחו: איוב לד,
יד.
רוח אייתי רוח ואמשיך רוח: זח"ב קס"ב, ב.
הפך ים ליבשה: תהלים סו, ו.
כל מה שיש ביבשה יש בים: חולין קכז, א.

עמוד מה

כחשוכא כאורה: תהלים קלט, יב.
מה תצעק אלי: שמות יד, ט.
ח"י ברכאן דצלוחא: ברכות כח, ב.

מראה מקומות והערות

טנט

כשמודה בהודאה עכ"פ שכן הוא האמח
כענין מודים אנחנו לך : ראה סידור שער
הליג בעומר ע' שג, ג — „לזאת תקנו רז"ל
מודים דרבנן, וענין מודים דרבנן הוא ענין
הודאה להודאה זו כלומר מודים אנחנו לך
על שאנו מודים לך כו' פ"י אנו מודים שכן
אתה להודות לך כו", עיי"ש.

הפעם אודה את הוי' : בראשית כט, לה.
בחי' הודאה : ראה תרא (מד, א. מה, א
ואילך) בבחי' הודאה שם יהודה.
שמע ישראל ה' אלקינו : דברים ו, ד.
ה' אחד... ו' רקיעים : וראה ברכות יג, ב.
סמ"ק סי' קד, הובא בב"י א"ח רס"א.
כי עם קשה עורף אתה : שמות לג, ג.

עמוד נב

ימינך ה' נאדרי בכח : שמות טו, ו.
נעיונות בימינך נצח : תהלים טו, יא.
זוהר לאכללא שמאלא כימינא : זוהר פ'
קרת.
והנצח זו בנין בהמ"ק : ראה ברכות מח, א
והנצח זו ירושלים וההודו זו ביהמ"ק.
והארץ הדום רגלי : ישעי' סו, א.
אמרו צדיק כי טוב : שם ג, י.

עמוד נג

צירוף של נצח שמתכלל בחסד : ראה
פרדס שער פרטי השמות פ"ז בשם ספר
הבהיר.
לכך נק' ראש... כולל כל האיברים :
לקו"ת תבא מא, ג. עטרת ראש בתחלתו.
עיקר החידוש בא ברי"ח : באור התורה פ'
בא ע' רנג מוסיף בענין זה „וכן באדם ערב
ראש חודש הוא נקרא כיפור קטן בחי' תשובה
אזי אח"כ ברי"ח נמשך מוחין חדשים כו".

עמוד נד

תועבת ה' כל גבה לב : משלי טז, ה.
אין אני והוא יכולים לדור : ערכין טו, ב.
עולת חודש בחדשו : במדבר כח, יד.
והיה מידי חודש בחדשו : ישעי' סו, כג.

דברים ע' לו, ע"פ מאמר הירושלמי (תענית
פ"ד סה"ב. מגילה פ"ג סה"ו. וכ"ה בוח"ג לה,
א) ע"פ ואשים דברי בפ"ך, עיי"ש.
דבר ה' זו הלכה : שבת קלח, ב. וראה רש"י
שם.

תורת ה' הוא אומר בפיו : ראה לקו"ת
פקודי ה', סע"ד ואילך. נשא כה, ב. ובכ"מ.

עמוד מט

הקב"ה החזיר על כל אומה : ראה ע"ז ב, ב.
כל ישראל בני מלכים הם : שבת סו, א.
ושיג. זח"א כז, ב.
ארז"ל ע"פ אשר כתבתי להורותם להורות
כתיב : שמות כד, יב. וראה ברכות ה, א.
למען תהי' תורת ה' בפ"ך : שמות יג, ט.
משה קיבל תחלה : ראה פרקי אבות פ"א
מ"א, וראה הקדמת הרמב"ם.
כן תרימו גם אתם : במדבר יח, כח.
קרבני לחמי : שם כח, ב.
יב חדשים — יב צרופי הוי' : ראה פרדס
שער יג פרק ג ועוד, וראה לקו"ש ח"א ע'
284.

לך ה' הגדולה : דה"א כט, יא.
במקום גילה שם תהא רעדה : ברכות ל, ב.

עמוד נ

אהבת עולם אהבתיך : ירמ"י לא, ג.
ולגדולתו אין חקר : תהלים קמה, ג.
כולא קמ"י כלא חשיב : זח"א יא, ב.
רז"ל בדורו של אנוש : שבת קיח, ב.
לאו לך מכל אינון מדות כלל : ת"ז
בהקדמה.
הנה מקום אחי : שמות לג, כא.
אני הוי' לא שניתני : מלאכי ג, ו.
אתה הוא עד שלא נברא העולם : תדבאר
פ"כ.
יהללו את שם ה' כי נשגב שמו : תהלים
קמה, יג.
ג' פעמים קדוש : ישעי' ו, ג.

עמוד נא

והתפארת זו מ"ת : ברכות נח, א.

וישלח חיציו ויפיצם: תהלים יח, טו.
ה' ילחם לכם ואתם תחרישון: שמות יד,
יד.

ואת רוח הטומאה אעביר: זכרי' יג, ב.
ועמדו זרים ורעו צאנם: ישעי' סא, ה.

עמוד סב

בני חיי לאו בזכותא תליא: מויק' כח, א.
„חיי בני ומוזני“ (קודם חיי ואחיכ בני).
ארון נושאיו נשא: סוטה לה, ב. במדבר
ד, כא. זחיב רמב, א.
והייתם לי סגולה: שמות יט, ה.

עמוד סג

ועמדו רגליו ביום ההוא: זכרי' יט, ד.
מטו רגלין ברגלין: נסמן לעיל ע' לב.
בימי התנאים עיקר העבודה בתורה: ראה
אגהיק סיט.
ומעשה ידינו כוננהו: תהלים צ, יז.
בצדקה תכנני: ישעי' נד, יד.
אני בצדק אחזה פניך: תהלים יז, טז.
משם רועה אבן ישראל: בראשית מט, כד.

עמוד סד

קץ שם לחושך: איוב כח, ג.

עמוד סה

ואשמיד פרוי ממעל: עמוס ב, ט.
אתה הראת: נעתק מבוך 1066.
ואהי אצלו אמון: משלי ח, ל.
כולם בחכמה עשית: תהלים קד, כד.
בלתי אפשר הי' להתהוות מעצמות אא"ם:
ראה אגהיק סיכ (קל, סעי' ואילך)
שהתהוות היש רק מכח העצמות.

עמוד סו

ואתה תצוה את בניי: לכללות המאמר
ראה תורה אור פ' תצוה ע' פ, א. ואור התורה
שמות ע' איתקמא.
ואתה תצוה את בניי: שמות כז, ב.
ולמה אמר ויקחו אליך: ראה תריכ פ' אמור
פי"ג ובהגהות מהר"צ.

ראשי חדשים לעמך נחת זמן כפרה: נוסח
תפלת מוסף דר"ח.

וה' פקד את שרה: בראשית כא, א.
חייב אדם לפקוד את אשתו: יבמות סב, ב.
זחיא מט, א.

עמוד נה

במט' ברכות. ה. הברכה דנתן מכבודו:
ברכות נח, א.
עולם הפירוד: ראה הקדמת תקריז ד, ב.
ומשם יפרד: בראשית ב, י.
איהו חיוהי וגרמוהי חד: ת"ז בהקדמה.
למען יזמרך כבוד: תהלים ל, יג.

עמוד נו

והייתם לי סגולה מכל העמים: שמות יט,
ה.
זה לעו"ז עשה אלקים: נסמן לעיל ע' מב.
ישמעאל חסד דקליפה: ראה עמה"מ שי"ד
פ' קכה (קיד, א).
ידו בכל ויד כל בו: בראשית טז, יב.
גבורה דקליפה הוא בחי' עשו: ראה לקוי"ש
(תשל"ט) פ' תולדות, ושי"ג.
לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל: פסחים
קט"ב, ב. ספרי דברים פ"י שי"ב. ב"ר ס"ח יא.
הפוך חשוכא לנהורא: ראה זחיא ד, א.
ע"פ לשארית נחלתו לעשות א"ע כשיריים:
מיכה ז, יח.

עמוד נז

וירידה זו צורך עליי: ראה לקו"ת בלק ע"ג,
סעי' ד"ה ומעין תש"ו (וראה שם ספ"ג)
ועוד.
מלכותו בכל משלה: תהלים קג, יח.
אבן מאסו הבונים: נסמן לעיל ע' יד.
נעוץ סופן בתחלתן: ס"י פ"א, מ"ז.
אשת חיל עטרת בעלה: משלי יב, ד.
ויגרשהו וילך: תהלים לד, א.
שבת זמן עליות העולמות: ראה שער
הכוונות סוכות צ"ג, פ"ח שער ראש השנה
סוף פרק ב. עץ חיים שער מיעוט הירח פרק
ב, ג.

מראה מקומות והערות

חסא

מצות נק' רמיח איברים דמלכא : נסמן לעיל ע' לה.

עקב אשר שמע אברהם : בראשית כו, ה. הקב"ה מניח תפילין : ברכות ו, א. ונק' מצות הוי' : נסמן לעיל ע' מח. (אלה המצות) אשר יעשה אותם האדם וחי בהם : ויקרא יח, ה. יחזקאל ב, יא : יג : כא. ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם : עזרא א, כו.

אהרן הוא מו' רועים : תיקונים בזהר חדש (קד, א) וראה סוכה נב, ב. אורה ושמחה : אסתר ח, טו. כל ישראל בני מלכים הם : נסמן לעיל ע' מט.

עמוד סט

שמן זית זך הוא בחי' חכמה : מא"א אות ש' סמ"ח. וראה ד"ה הללו את ה' תשלי"א. חכמה כח מה : ת"ז בהקדמה.

בחכמה איתברירו : זח"ב רנד, ב. ראה ע"ח שי"ח, פ"ה. לשארית נחלתו למי שמשים א"ע כשי" ריים : ר"ה יז, א.

חרום ידך על צריך : מיכה ה, ח. זתים הם מדרורים : ראה חדא"ג מהרש"א סנה' קח, ד. ד"ה יהי'. יהיו מוונותי מדרורין : עירובין יח, ב. כ"ר לג, ט. בכל לבבך בשני יצריך : ברכות נד, א.

עמוד ע

כי שמש ומגן הוי' אלקי' : תהלים פד, יב. וכמיש בס' לק"א באריכות : ראה שער היחוד והאמונה רפ"ד. והבדילה הפרכת לכם בין הקדש : שמות כו, לג.

חוקת עולם : שמות כו, כא. לא ע"ה חסיד : אבות ב, ה. והחיות רצוא : יחזקאל א, יד. וכמאמר אם רץ לבך כו' : ת"ז בהקדמה (ז, א). ושם : שוב לאחד. עוד ג"י שם : שוב לאחור. בס"י פ"א מ"ח שוב למקום.

אהרן נק' שושבינא דמטרוניתא : רע"מ זח"ג כ, א. קעג, ב. קפ, ב. ערה, ב. ביום חתונתו וביום שמחת לבו זו מ"ת : ש"ה ג, יא. וראה תענית כו, ב. בני' נק' כלה והקב"ה נק' חתן : ראה פסחים מט, ב. וראה שמור נב, א, ישראל נק' בתולות'. ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה : בראשית ב, טו.

לעבדה זו רמיח מ"ע ולשמרה זו שס"ה ל"ת : ראה תרגום יונתן בן עוזיאל שם זח"א כו, א. זח"ב קסה, ב. תיקוני זהר סוף תיקון נד. ילקוט ראובני בשם המדרש. שכר מצוה בהאי עלמא ליכא : קידושין לט, ב.

מוטב דלדיינונה : חגיגה טו, ב. ראה לקו"ת בשלח ד"ה ראו פ"ב.

עמוד סז

כשאמר ר"ע כשראה כרך גדול : סוף מכות, וראה תורה אור ר"פ בשלח ור"פ תצוה בתורח שמות ע' שמו.

כרך גדול של רומי : ולהעיר שנתורה אור שם ובאוה"ת שם : כרך גדול של "עכר"ם". כי הרי זהו העונג שנפל הוא בחי' פטולת : ובאוה"ת שם מוסיף "ולכך נק' עוברי רצונו שהעבירו את הדרך".

פ" . . . חענוג . . . שנפלו שם מצד שבירת הכלים : ראה מים רבים תשי"ז. מצות . . . המדליק נר מנר : ראה אוה"ת ג"ד, משלי ע' תקעו.

תחת אשר לא עבדת ה' בשמחה וטוב לבב : דברים כח, מז. אין עוד מלבדו : דברים ד, לה. כי כל בשמים ובארץ : דה"א כט, יא.

עמוד סח

ת"ח אין להם מנוחה : ברכות סד, א. ילכו מחזיל אל חזיל : תהלים פד, ח. כמיש בספר הבהיר : בתורה אור שם ובאוה"ת שם, כנוכר בספרים". יפה שעה א' : אבות ד, יז.

אתפשטותא דמשה בכל דרא : תיקוני זהר
תסיט קיב, א.

בוהר עיפ מה יחרון : זוהר פ' ויחי רכג, ב.
כבד פה וכבד לשון : שמות ד, י.
שהי' בבחי' ביטול : ראה סידור ע' סג, ב.
— ומצד עצם בחי' הביטול לא היה יכול
להתפשט למטה לבוא לידי גילוי בדבור כפה
ולכך היה כבד פה וכבד לשון.
ויאמר ה' אל משה : שמות ד, ד.

עמוד עב

איזהו חכם הרואה את הנולד : תמיד לב, א.
כי עין בעין : ישעי' נב, ח.
כמיש בס' לקיא : ראה פרק יט.
תית כנגד כולם : פאה פ"א מ"א.
אני ה' לא שניתי : מלאכי ג, ו.
כחשיכא כאורה : תהלים קלט, יב.

עמוד עג

משה בחי' מה : ראה שמות טז, ז"ח. וראה
לקרית במדבר פא, א.
מה שמו : שמות ג, יג.

עמוד עד

להבין שרש הדברים : ראה הוספות לתורה
אור פ' תצוה ע' קי, א. (כמעט אות באות)
אוהית שמות ע' איתקנו.
אהרן נק' שושבינא דמטרוניתא : זח"ג
רע"מ כ, א. קצו, ב. קפ, ב. ערה, ב.
בהעלותך את הנרות : במדבר ח, ב.
כי נר מצוה : משלי ג, כב.
מחוצ' לפרכת העדות : ויקרא כד, ג.
תרגוט פרכת פרסא : ראה תרגום יונתן
שם.

כי שמש ומגן הוי' אלקים : תהלים פד, יב.
דלעתיד הקב"ה מוציא חמה מנרתקה :
נדרים ח, ב. ביר ה, י. זח"ג יז, א.
חמה מנרתקה : בתורה אור שם מוסיף
אחיכ, והיינו עיי' שלעיל נאמר והי' הוי' לי
לאלקים וכמיש עיפ' ושבתו בשלום.

עמוד עד

ותקם בעוד לילה : משלי לא, טו.

וכמאמר מים תחתונים בוכין : נסמן לעיל
ע' לו.

נפשי אויחיך בליה : ישעי' כו, ט.

עמוד עא

מי שתורתו אומנתו פטור מן התפלה :
שבת יא, א.

ברוך המשכה : ראה זח"א פ' לך לך שם
ברוך אברם כמה דאמרין ברוך אתה.

ואתה מחי' את כולם : דה"א כט, יד.

לימוד התורה נק' חיי עולם וכמיש במ"א :

ראה סידור שער הקיש ע' עה, ג. — כ'
בעסק התורה ממשיך איים מלמעלה למטה
— ראה לקרית שהיש ע' לג, ב. וראה אור
התורה פ' שמות ע' שג, א. — כ' בכלל
מתאיים מנהי'. וראה תורת שמואל — תרכ"ט
ע' רכו ואילך.

תורתו אומנתו ... רשב"י : שבת יא, א.

וראה המשך תעריב ח"ב (ע' א"ט) דרשב"י
ס"ל דאין מפסיקין לקיש, לפי שתורתו
דרשב"י הי' במעלה ומדריגה עליונה שגם
בהנגלה הי' מאיר בו האלקות שבהלכה.

בחד קטירא אקטורנא : לשון זה מובא
בכ"מ בדא"ת, ולע"ע מצאתי באד"ו (זח"ג
רפת, א) פתח ר"ש ואמר כו' בחד קטירא
איתקטורנא ב"י בקובי"ה כו' ושם (רצב, א):
נשמת ב"י אחידא ב"י להטא — וראה ד"ה
ויכולו תרסי' (לקריש ח"ג ע' 1002 הע' 5).
ככלי אומנות ביד האומן : עיין בסדור שם
באריכות.

דבר ה' זו הלכה : שבת קלה, ב.

וכמאמר מתני' מלכתא : בביצה כת, ב
מתניתין מלכתא, וראה הערת כיק אדמור
שליט"א באוהית פ' שמות ע' יב: ולכאו' כן
צריך להגיה בתורה אור ובלקירת שהיש עיפ'
זה, וכן הוא לנכון בתורת חיים ד"ה ואלה
שמות (ע' 26) כי בתלמוד בבלי מתניתא הוא
כינוי לברייתא בניגוד למתניתין, משנה שלנו,
הנאמר על משנה (ביצה שם, ועייגיכ תענית
כא, א) עכ"ל.

אני המשנה המדברת : מגיד משרים פ'
ויקרא, ובכ"מ.

מראה מקומות והערות

תסג

משה שנק' שושבינא דמלכא : זח"ב רע"מ
כ, א.
מתנ"י מלכא : ביצה כה, ב. וראה הערת
כ"ק אדמו"ר שליט"א באוה"ת פ' שמות ע' יב.
משה בח"י חכמה דאצילות : ראה אוה"ת פ'
תצוה ע' א'תרב.
כבד פה : שמות ד, י.
ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך : שם כח,
א.

עמוד עח

רוצה ה' את יריאיו : תהלים קמז, יא.
אבא יסד ברחא : זח"ג רמת, א. רנו, ב.
רנח, א. תיקוני זהר תיקון כא.
ונק' סוטי' זכרים כמיש במ"א : ראה תו"א
פ' בשלח סג, ד.
ויקהל משה את כל עדת בניי : לכללות
המאמר ראה לקו"ת עה"פ.
ויקהל משה את כל עדת בניי : שמות לה,
א.
ואתם עדי : ישעי' מג, יב.
עד הגל : בראשית לא, נב.

עמוד עט

בעבור תהי' לעדה : בראשית כא, ל.
למען תהי' השירה הזאת לעד : דברים לא,
יט.
סתימו דכל סתימין : ת"ז בהקדמה (פתח
אלי').
אלה העדות והחוקים : דברים ד, מה.
עדות ה' נאמנה : תהלים יט, ח.
נובלת חכמה שלמעלה : ב"ר יז, ז.
לבושי כתלג חיזור : דניאל ז, ט.
אמרז"ל מנין הקב"ה מתעטף בטלית : ראה
ברכות י, א.
נוטע שמים כיריעה : תהלים קד, ב.
בדרך עדותיך ששחי : תהלים קיט, יד.
אביטה אורחותיך : שם טו.
ארחות הוי' : תהלים כה, י.

עמוד פ

המאמר דאיהו וחייהו וגרמהו חזד : ראה

עלה זית טרף בפיה : בראשית ח, יא.
טרף נתן ליריאיו : תהלים קיא, ה.
אם הבנים שמחה : שם קיג, ט.
מרוב כל : דברים כה, מז.
שכר מצוה בהאי עלמא ליכא : קידושין לט,
ב.
מרוב כל : בתורה אור שם מוסיף הג"ה
ע"ש.
כל אורחות הוי' : תהלים כה, י.

עמוד עה

כמיש במ"א בביאור יגלה לן טעמי : ראה
אור התורה פ' חיי שרה טו, ג.
אהרון מז' רועים : ת"ז שבזוהר חדש (קד,
א).
תחת אשר לא עבדת : דברים כה, מז.
אהרן שנק' כהנא רבא : זח"ב רעה, ב.
אהרן שרשו מבח"י נצח דאבא : ראה לקו"ש
ח"ו ע' 244 „בס"י בדיה ת"ר מנין לבהמ"ז
דמשה שרשו מבח"י נצח דאבא (ואהרן שרשו
מבח"י הוד דאבא, וצ"ע בהוספות לתו"א
תצוה סס"ב שכ' שאהרן שרשו מנצח דאבא,
ואולי יש לתרץ ע"פ מ"ש בע"ח ש' הארת
המוחזין פ"ו, הובא בקה"י מערכת אהרן בשם
הרב באוצ"ח, וכמדומה שמדובר בזה בדא"ח
בענין הוא משה ואהרן הוא אהרן ומשה.

עמוד עו

שמן חכמה : עיין ד"ה למען דעת תרפ"ט.
דכשם שהזית : הוריות יג, ב.
ימותו ולא בחכמה : איוב ד, כא.
והחכמה תח"י : קהלת ז, יב.
מאן דלא כרע במודיס : ב"ק טו, א. זח"ב ב,
א. זח"ג קסד, א.
ובזה יובן מ"ש בפרד"ס : ראה לקו"ת נשא
כו, ד.

ושמן מחלמיש צור : דברים לב, יג.
מה רבו מעשיך : תהלים קד, כד.

עמוד עז

ראיתי איש חכם בעיניו : משלי כו, יב.
ויקחו אליך שמן זית : שמות כו, כ.

יצחק מרכבה לבחי' גבורה: ראה תוי"א ותוי"ח ר"פ תולדות.
 אבות סימן לבנים: ראה ב"ר פ"מ, ו. רמב"ן בראשית יב, ו. אוהית ריש פ' לך.
 ישראל עלה במחשבה: ב"ר בתחלתו.
 ואקח את אביכם מעבר הנהר: יהושע כד, ג.
 ונהר יוצא מעדן: בראשית ב, י.

עמוד פה

והבדילה הפרכת: שמות כו, לג.
 מי שתורתו אומנתו ... אינו פטור אלא מן התפלה: שבת יא, א. או"ח ס"י קו, ובשו"ע אדמוה"ז שם ס"ק ד.
 אני המשנה המדברת: מגיד מישרים ר"פ ויקרא, ובכ"מ.
 לעשות לחקן: ראה בראשית רבה יא, ז.
 וברשיי שם.

עמוד פו

ששת ימים תעשה מלאכה: שמות לה, ב.
 מזמור שיר ליום השבת: תהלים צב, א.
 חכמה מאין תמצא: איוב כה, יב.

עמוד פז

אפילו אדם אחד שקורא בתורה שכינה שורה: ראה ברכות ו, א.
 אין עדה פחותה מ"י: ראה סנהדרין ב, א.
 תפילה עשרה דוקא: ראה ברכות כא, ב.

עמוד צ

אשה כי תזריע: ויקרא יב, ב.
 נקבה תסובב גבר: ירמ' לא, כב.
 אש תמיד תוקד על המזבח: ויקרא ו, ו.
 ויקם משה את המשכן: שמות מ, יח.
 אין להקביה בעולמו אלא ד"א של הלכה: ברכות ח, א.
 חכמה דוקא איתברירו: ראה זחי"ב רנד, ב.

עמוד צא

אשת חיל עטרת בעלה: משלי יב, ד.

אנהי'ק ס"כ.
 מלכות לית לה מגרמה כלום: ראה זחי"א רמט, ב.

עמוד פא

כי שמש ומגן הוי' אלקים: תהלים פד, יב.
 לך ה' הגדולה והגבורה: דה"א כט, יא.
 באצילות אמרו איהו וגרמיהו חד: ראה ביאורי הזהר לכ"ק אדמור"ר הצי"צ פ' יתרו ע' רמ.

עמוד פב

אבנים הן האותיות: ראה ספר יצירה (פ"ד, מ"ב, מטי"ז עפ"י נוסח האריז"ל), שתי אבנים בונות שתי בתים, וראה אור התורה בראשית ע' קצד.
 יושם אותה מצבה: בראשית כח, יח.
 אבא יסד ברתא: זחי"ג קמח, א. קנו, ב.
 רנח, א. תי"ז תי"א.
 כל ישראל בני מלכים הם: שבת סו, א.
 ויקם עדות כיעקב: תהלים עח, ה.

עמוד פג

אותיות בבחי' דומם בלבד: נסמן לעיל ע' יד. וראה תוי"ח ויצא כג, ד.
 כי אות היא: שמות לא, יג.
 והאלקים יענונו בקול: שמות יט, יט.
 תורה נתנה בה' קולות: ברכות ו, א. וראה מרי"ג חי"ב פלי"ג. עבוה"ק חי"ד פלי"א.
 ששים מלכות: שה"ש ו, ח.
 ס' מסכתו: במ"ר יח, יז. שהש"ר ו, יד.
 ובדעת חדרים ימלאו: משלי כד, כ.
 מן המים משתיהו: שמות ב, י.

עמוד פד

כל הנחלים אל הים: קהלת א, ז.
 אבות הן המרכבה: ב"ר פמ"ז, ו. זחי"א רי, ב. זחי"ג קפב, א.
 אברהם מרכבה לבחי' חסד דז"א: ראה תוי"א תצוה פב, א. ואילך. לקו"ת לגי"פ לך פח, א.
 ונק' אברהם סבא: ראה ב"ר א, נו.

מראה מקומות והערות

תסה

עמוד צב

וישב שלמה על כסא ה': דה"א כט, כג.
ה' מלך גיאאות לבש: תהלים צג, א.
אין מלך בלא עם: ר"ה ע, א. בחיי וישב
לח, ל. ספר החיים פרק הגאולה פ"ב. עמה"מ
שער שעשועי המלך רפ"א.

עמוד קב

להבין מאמר הזוהר: נעתק מבוך 953,
ולכאור זה אותו הנחה שנדפס לעיל בד"ה זו.
אבל שם נחתך כמעט כל המאמר, ולשלימות
הענין מדפיסים ב' הנחות.
עובר ירך אמו: גיטין כג, ב. חולין נח, א.

עמוד קג

מלכותך מלכות כ"ע: תהלים קמה, יג.

עמוד קח

משה יסוד אבא: נסמן לעיל ע' עה.
אדם — אדמה לעליון: עשר מאמרות
מאמר א' כ"ח ח"ב סליב שלי"ה כ, ב. רסח, ב.
שא, ב.
משה עבדי: יהושע א, ב.

עמוד קט

ה' איש מלחמה: שמות טו, ג.
חגרה בעוז מתניה: משלי לא, יז.

עמוד קי

ועבר ה' לנגוף את מצרים: שמות יב, יג.
פסח לשון דילוג: ע"ש לשון הכתוב
„שפסח על בתי מצרים”.
וה' הכה כל בכור בארץ מצרים: שמות יב,
כט.

עמוד קיא

ואמרו ז"ל נגוף למצרים ורפוא לישראל:
זח"ב לו, א, ובמגילה יג, ב. פ' שלמצרים נגוף
ואח"כ רפוא.

הנה ה' רכב: ישע"י יט, א.
דין למצרים חסד לישראל והכל בשעה
ורגע א' ממש: ראה לקו"ש ח"ה ע' 361 —
בשעת אז מדת הדין האט געטענה'ט „מה

כי נר מצוה ותורה אור: משלי ו, כג.
אני מדבר בצדקה: ישע"י סג, א.
נעוץ תחלתן בסופן: ספר יצירה פ"א מ"ז.
נח איש צדיק: בראשית ו, ט.

כל המצות נק' בשם צדקה: לקו"ת ראה
(כג, ג) ובכ"מ, ובתניא פליז דבירושלמי נק'
צדקה בשם מצוה סתם כו' (ראה ירושלמי
פאה בסופה) אנה"ק סל"ב.

אור זרוע לצדיק: תהלים צז, יא.
אני בצדק אחזה פניך: תהלים יז, טו.

עמוד צג

אתה פורדת בעוץ: תהלים עז, יג.
ויסע ויבא ויט: שמות יד, יט, כ, כא.

עמוד צד

וינהג ה' ברוח קדים: שמות י, יג — וה'
נהג רוח קדים.
ושרש ענין מלחמת עמלק: לכללות הענין
ראה תו"א פה, א ואילך. דרמ"צ איסור ג"ה
ומצות זכירות מעשה עמלק.
קליפת עמלק חוצפא בלי תגא: סנה' קה,
א.

ראשית גוים: במדבר כד, כ.
והי' בהניח ה' מכל אויביך: דברים כה, יט.

עמוד צו

חכמה כח מה: זח"ג לד, א.

עמוד צט

קיימא סיהרא באשלמותא: זח"א רנ, א.
זח"ב פה, א.
שרש משה . . . מבחי' יסוד אבא: נסמן
לעיל ע' עה.

עמוד ק

נעשה אדם בצלמנו: בראשית א, כו.
ועל הכסא דמות כמראה אדם: יחזקאל א,
כו.
שש מעלות לכסא: דה"ב ט, יח.

עמוד קטו

בחצי הלילה וברגע ההיא: ראה בכ"ז אוה"ת ד"ה ויחלק עליהם פ"ה ואילך, ובהשמות שם.

חסד דרועא ימינא: ת"ז בהקדמה (פתח אלי ואמר).

משה מלגיו יעקב מלכר: ראה תקוני זהר ת"ג כט, א.

כמ"ש בפ"י המלות שבתפלה ע"פ ועוזו: ראה סידור מז, ג.

ובכל אלקי מצרים אנשה שפטים: שמות יב, יב.

וסכסכתי מצרים במצרים: ישעי יט, ב. ועברתי בארץ מצרים אני ולא מלאך: ספרי דברים כו, ח. הובא ונתבאר בוח"א ק"ו. א.

עמוד קטז

זבח פסח הוא לה: שמות יב, כז. ושרה שומעת פתח האהל: בראשית יח, י. ותקם בעוד לילה: משלי לא, טו. בזאת יבא אהרן אל הקדש: ויקרא טז, ג.

עמוד קיז

ששת ימים: נעתק מבוך 1066, ובבוך 1196 נמצא מאמר באותו ד"ה ושם רשום, אחרון של פסח" — וכאן רשום שביעי של פסח, ושם נחתך כמעט כל המאמר, כמו שנמצא להלן עמוד קיח, במילא כדי שיהי דבר שלם מדפיסים ב' הנחות.

ששת ימים תאכל מצות: דברים טו, ח. עצרת לה' אלקיך: סוף פ' ראה. ביום השמיני עצרת תהי' לכם: במדבר כט, לה.

כמרז"ל בעצרת על פירות האילן: ר"ה טו, א.

כל המועדים חצי לכם וחצי לה': פסחים סח, ב.

גדולה ביתו הים: פרש"י שמות טו, כב. וראה שמור"י ג.

וינצלו את מצרים: שמות יב, לו. שברירו ולקטו כל הניצוצות: ראה תו"א ס,

נשתנו אלו מאלו אלו עובדי ע"ז ואלו עובדי ע"ז (ילקוט ראובני שמות יד, זח"א קע, ב). ... וייל עפ"י סדר ההשתלשלות דארף מען זיך רעכענען מיט מדת הדין, און ביי קר"ס האָט מען זיך ניט גערעכנט מיט דעם, מיט די הגבלות וסדרי ההשתלשלות. וראה הערה 59 שמתעם זה, מכת בכורות שהיתה נגוף ורפוא כאחד, הוצרכה להיות מהקב"ה בכבודו ובעצמו, וכמבואר בלקריש ח"ג פ' בא ובהנסמן שם. ע"ש. וראה בכ"ז אוה"ת ד"ה ויחלק עליהם פ"ה ואילך, ובהשמות שם. אין מרחמין בדין: כתובות פד, א. זח"ג קטז, א.

זאתה מחי' את כולם: נחמי ט, ו. ומלכותו בכל משלה: תהלים קג, יט. ויהי בחצות הלילה: שמות שם.

עמוד קיח

אני ה' לא שניתי: מלאכי ג, ו. הנה זה בא מדלג על ההרים: שה"ש ב, ח. ופסח ה' על הפתח: שמות יב, כג. בעבר הנהר ישבו אבותיכם: יהושע כד, ב. והוא יושב פתח האהל: בראשית יח, א. ותשב בפתח עינים: בראשית לה, יד.

עמוד קיט

ותקם בעוד לילה: משלי לא, טו. לחמי לאשי: במדבר כח, ב. נשמות בג"ע נהנין מזיו: ברכות יז, א. רוח אייתי רוח: זח"ב קסב, ב. אם ישים אליו לבו: איוב לד, יד.

עמוד קי

משא מצרים: נעתק מבוך 1066, ולכא"י זה אותו המאמר שנדפס לעיל ד"ה ועבר ה' לנגוף אלא הנחה אחרת, ומדפיסים זה כאן ששם נחתך כמעט כל המאמר.

נגוף למצרים ורפוא לישראל: נסמן לעיל ע' קיא.

ואמרתם זבח פסח הוא לה': שמות יב, כז. יעקב תפארת: זהר חדש תשא (מד, ב).

עמוד קב

ד. שבועות חספור לך : דברים טז, ט.
 משה מחיצה בפיע ואהרן מחיצה בפיע :
 מכילתא יט, כד, ופרשיי שם.
 כא"א על מקומו ומדרגתו : ראה שמות
 רבה פ"ה, ט. תנחומא ס"פ שמות, הזקנים לפי
 כחן".
 ארז"ל אפי' עוברין שבמעני אמן אמרו
 שירה : נסמן לעיל ע' קה.
 פנים בפנים דיבר ה' : דברים ה, ד.

עמוד קכא

כל ישראל בני מלכים : נסמן לעיל ע' פב.
 בת היתה לאברהם ונק' בת נדיב : חגיגה ג,
 א.
 חכמה מאין תמצא : איוב כח, יב.
 ושם הגדולה לאה : בראשית כט, טז.
 שם האחות שפרה : שמות א, טו.

עמוד קכב

שמע... בחי' הקליט' : ראה בכ"ז ד"ה
 ביום השמע'צ תרצ"ד (קונטרס פה בס'
 המאמרים ה'תשי"א).
 שבת קודש, יו"ט נק' מקרא קודש : ראה
 לקריש ח"ב ע' 564 בנוגע החילוק בין שבת
 — שאוכל נפש אסור — ויו"ט — שאוכל
 נפש מותר — וז"ל: אויף שבת שטייט והכיננו
 ביום הששי, וואָרום שבת אַליין איז העכער
 פון וואַכעקייט, משאיכ יו"ט ווערט אַנגע-
 רופן מקרא קודש, דמקרא איז מלשון הזמנה,
 כדאיתא בזוהר אז מאיז מזמין דעם קודש אין
 חול, און מען איז מעלה דעם חול אין קדש,
 וואָס דערפאַר איז אין שמחה אלא בכשר ואין
 שמחה אלא ביין (ראה פסחים קט, א) ווייל,
 דער גאַנצער ענין פון יו"ט איז מקרא קודש
 מקדש זיין דעם חול, דערפאַר איז דאָס פאַר-
 בונדן מיט ענינים גשמיים, בשר ויין.
 שבעה ימים תאכלו מצות : דברים טז, ח.
 מאשר שמינה לחמו : בראשית כט, כ.

עמוד קכה

מה רבו מעשיך ה' : תהלים קד, כד.

ג. וראה לקריש ח"ג ע' 824 ואילך.
 כמצולה שאין בה דגים : ברכות ט, ב.
 שמור' ג, יד.
 ראתה שפחה על הים : מכילתא בשלח ב.
 רשיי שם טו, ב. ראה דברים רבה פ"ז, ח:
 ,ראה פחות שבפחותים בימי משה מה שלא
 ראה גדול הנביאים".
 שברירו וליקטו כל הניצוצות : ראה לקו"ת
 שהיש על פסוק תורי זהב (א, נד).
 ואנכי תרגלתי לאפרים : הושע יא, ג.
 עוברין שבאמן אמרו שירה : ברכות ג, א.
 כתובות ז, ב. ירושלמי סוטה ה, ד.
 ויסע משה — בע"כ : שמות טו, כב. וראה
 פרשיי שם.
 עד יעבור עמך ה' : שמות טו, טו.
 והניף ידו : ישעי' יא, טו.
 כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות :
 מיכה ז, טו.

בי"ס לייב גורים על כל שבט : פרדר"א
 מב. תרגום יונתן בן עוזיאל. מכילתא
 ותנחומא ע"פ ועתה הרים.
 נהר יוצא מעדן : בראשית ב, י.
 בעבר הנהר ישבו אבותיכם : יהושע כד, ב.
 עין בעין יראו : ישעי' נב, ח.
 ולא יכנף עוד מזריתך : ישעי' ל, כ.
 אודך ה' כי אנפת בי : ישעי' יב, א.
 זה אלי ואנוהו : שמות טו, ב.

עמוד קיה

אשר פסח ה' על בחי' בניי : שמות יב, כג.
 ועתה סופרן בדרך פרט : ראה לקו"ת שם
 ובהגהות צ"צ שם.
 ששת ימים תאכל מצות : דברים טז, ח.
 אוכל נפש הותרה ביו"ט : ראה מגילה ז, ב.
 — אין בין יו"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד.

עמוד קיט

הפך ים ליבשה : תהלים טו, ו.
 והניף ידו על הנהר : ישעי' יא, טו.
 מה תצעק אלי : שמות יד, טו.
 ואעבור עליך ואראך מחבוססת : יחזקאל
 טז, ו.

אברהם חסד . . יצחק גבורה : ראה סידור (רנו, ג) שכל ג' האבות הם חסד, אלא שאברהם — חסד שבחסד (דבינה), יצחק — חסד שבגבורה (דבינה) ויעקב — חסד שבתית (דבינה).

לבושו כתלג חיור ושער רישא כעמר נקי : דניאל ז, ט.

ויעבור ה' על פניו ויקרא : שמות לד, ו. אור . . בחי' החכמה : בדי' חביב אדם תשיג פי' מורא (מזוהר עה"פ) ויהי אור — דא חכמה. וראה גם תוי"א לט, ריש ע"ב. לקרית בהעלותך לד, ג.

שאינו נרגש ונתפס במציאות דבריאה : ראה חביב אדם שם — שזהו גם השייכות דאצילות לאורי, כי אצילות הוא גדר החכמה, ולכן נרגש בו מקורו.

עמוד קל

מלאך הממונה על הריון : גדה טז, ב.

עמוד קלא

בני חיי ומוזני לאו בזכותא תלי' : מר"ק כת, א. וראה זהר ח"א מג, ב. שם רנו, ב. ובכ"מ. ושלושת החיצים צדה אורה : שמואל א כ, ב.

עמוד קלב

נמשך תחלה דרך חיי חיליאן שבשדרה : ראה הערה בלקויש ח"ד ע' 1306 — בני מדעת (הנמשך דרך חוט השדרה) חי מחכמה מוזני מבינה (מאורי אור ב, סז, הובא בביאוה"ז להצ"צ פ' וירא. וכ"מ בת"ז בהקדמה טז, רע"ב. וכבר העירו שצ"ע להאריז"ל פ' תולדות ומליקוטי השי"ס ברכות) וראה ג"כ ביאוה"ז סיפ וירא.

עמוד קלג

כל תלמיד שאין שפתותיו נוטפות מר : שבת ל, ב.

עמוד קלד

אידי דטריד למבלע לא פליט : חולין ת, ב.

חכמה דוקא איחברירו : הובא באגה"ק סכ"ח בשם זוה"ק, וראה ע"ח ש"יח פ"ה, שליט ד"א. דהמצ' להצ"צ מצות מחצית השקל, שם איסור מכילתא בע"מ (הערת כ"ק אדמור"ר שליט"א בספר המאמרים ע' 79).

עמוד קכו

חכמה מאין תמצא : איוב כת, יב. אוריי"תא מחכמה נפקא : זח"ב פה, א. וראה שם קכא, א.

רמ"ח פיקודין רמ"ח איברים דמלכא : ראה תיקוני זהר תיקון ל'.

כמרז"ל ישב ולא עבר עבירה : קידושין לט, ב.

איזוהו גבור הכובש את יצרו : אבות ד, א. לעולם ירגיז אדם יצ"ט על יצה"ר : ברכות ה, א. זח"א רב, א. ועוד.

כמיש בלק"א בארוכה : ראה הערת כ"ק אדמור"ר שליט"א בספר השיחות, תשי"א ע' 59. הקב"ה אתי לאשתעשע בצדיקי' בג"ע : זהר ח"א רלא, ב.

יותר משהענגל רוצה לינק הפרה רוצה להניק : פסחים קיב, א.

עמוד קכז

למנצח על אילת השחר : תהלים כב, א.

עמוד קכח

הטמא והטהור יחדיו יאכלנו : דברים יב, כב.

הוי עז כנמר ורץ כצבי : אבות ספ"ה. אדרי"ג מא, י.

הנותן שלג כצמר : תהלים קמז, טז.

עמוד קכט

הנה ישיכיל עבדי : ישעי' נב, יג. כסא דמשיחא מחזיק רכ"א לוגין : ראה יומא עז, א. כסא דדוד לעלמא דאתי רכ"א לוגא מחזיק.

ונשא וגבוה מאד : ישעי' שם.

אברהם הוא בחי' חסד : ראה אגה"ק ס' ה — וזהו שאמרו (ב"ר פי"ב, ט) בהבראם (אותיות) באברהם, כי עולם חסד יבנה.

עמוד קלט

מבשרי אחזה : איוב יט, כו.
אם עזונות חשמר ייה : תהלים קל, ג.

עמוד קמ

אנכי מי שאנכי : לקרת פ' פנחס פ, ב.
וראה זח'ג רנו, ב.

עמוד קמא

יעקב יוד עקב : זח'ג קג, א.
לא כאברהם ולא כיצחק : ספרי דברים לב, ט.

יעקב מטתו שלימה : ויק'ר פל'ז, ה. וראה
ג'כ פסחים נו, א. ספרי דברים ו, ד. שם לב, ט.

יעקב תפארת : נסמן לעיל ע' קיד.
אברהם ויצחק — חסד גבורה : כמ"ש
(ישעי' מא, ח) אברהם אוהבי (בראשית כו, א),
ופחד יצחק.

רישא דעשו מגיע בעטפי דיצחק : תיב'ע
ויחי ג, יג. וראה תו"א ד"ה ראה ריח בני
אוהית להצי' פ' תולדות קנב, א.

עמוד קמב

ישכיל עבדי ירום ונשא : ישעי' נב, יג.
חיי ברכאן דצלותא : ברכות כה, ב.
ותנח התיבה בחודש השביעי : בראשית ח,
ד.

יוס ליוס יביע אומר : תהלים יט, ג.

עמוד קמג

וירא האלקים את האור כי טוב : בראשית
א, ד.

אך טוב וחסד ירדפוני : תהלים כג, ו.
ודמות על ראשי החיות : יחזקאל א, כב.

עמוד קמד

כל תלמיד שיושב לפני רבו : שבת ל, ב.
ואל אישך תשוקתך : בראשית ג, טז.
איידא דטרידו למיבלוי לא פליט : נסמן
לעיל ע' קלד.

ארץ לא שבעה מים : משלי ל, טז.
באר חפרוה שרים כרוה : במדבר כא, יח.
עיס בלי מה : ס"י פ"א מ"ג, וראה אוהית
במדבר ע' אקמו.

עמוד קלה

הנפילים היו בארץ : בראשית ו, ד.
חיו הוי' אשר עמדתי לפניו : מלאכים א ה,
טז.

להחיות זרע ע"פ כל הארץ : בראשית ז, א.
תפארת בחורים כחם : משלי כ, כט.
לכו לחמו : משלי ט, ה.
יען לא האמנתם בי להקדישני : במדבר כ,
יב.

לטהר השרץ בק"ג טעמים : להעיר משרט
תהלים יב — תלמיד ותיק היה לו לר"ע והיה
מטמא את השרץ מן התורה במיט פנים
ומטהרו במיט פנים.

אמר ראב"ע הרי אני כבן שבעים שנה :

ברכות יב, ב.

זקן היינו זה שקנה חכמה : קידושין לב, א.
ב"ר נט, ט.
טבא דעת"י סתים : ראה זח'ג קכח, ב.

עמוד קלו

ותחלימונו והחינונו : ישעי' לח, טז.
וראיתי שיש יתרון לחכמה : קהלת ב, יג.

עמוד קלז

שנייד כעדר הרחלים : שה"ש ו, ו.
הנותן שלג כצמר : תהלים קמו, טז.
היינו כחולמים : שם קכו, א.
פנים אל פנים דיבר הוי' : דברים ה, ד.
למכה מלכים גדולים כלי"ח : תהלים קלו,
יז.

ד' נכנסו לפרדס : ירושלמי מגילה פ"א
ה"א.

עמוד קלח

טל הוא טל דתח"י : חגיגה יב, ב. שבת פה,
ב. זהר ח"ג רפה, א.
טל אורות טלך : ישעי' כו, יט.

אבות הן הן המרכבה: ב"ר פמ"ז, ו. זח"א
ר, ב. זח"ג קפב, א.

מלכותך מלכות כ"ע: תהלים קמה, יג.
דבר מלך שלטון: קהלת ח, ד.
יהי רקיע: בראשית א, ו.
חדשא הארץ: שם יא.

בדבר ה' שמים נעשו: תהלים לג, ו.
במאמר א' יכול להבראות: אבות פ"ה מ"ה.
בראשית נמי מאמר: ר"ה לב, א.
כולם בחכמה עשית: תהלים קד, כב.
מן הארץ לרקיע ת"ק שנה: חגיגה יג, א.
ב"ר ו, ט.

לכבודי בראתיו יצרתיו: ישעי' מג, ז.

עמוד קמח

נשמות חלק אלה ממש: איוב לא, ב. תניא
רפ"ב, וראה שפע טל בהקדמה.
השם אחוז בעצמותו: ראה לקריש ח"ו ע' 8
הערה 32. שלכן כשקוראים את האדם בשמו,
מקיצים אותו מהתעלפותו, כי ההתעלפות
היא סילוק חיות הגילוי, וע"י הקריאה בשמו,
משיבים אותו מההתעלפותו (ראה ד"ה
בעצם היום הזה תשא פ"א. מהן המיצר
תשיט פ"א),

וראה שם — שלכן קוראים לאדם במשך
כל ימי חייו בשם זה, אף שיש חילוקים בכחות
הגילויים שלו במשך ימי חייו.

אני ה' לא שנית: מלאכי ג, ו.
קטן וגדול: פייט וכל מאמינים.
חשיכא כאורה: תהלים קלט, יב.
בשמים ממעל: דברים ד, לט.
פ"י אין לכם כלות הנפש במס"נ: ראה
תו"א יתרו סז, א. לקרית דרושי ר"ה סא, ד.
כשל בעוני כוחי: תהלים לא, יא.
עון עקבי יסובבני: שם מט, ו.
זוהר חוקפא דגופא חולשא דנפשא: זח"א
פה, ב.

תורה נק' עוו: ראה ויקר' פליא, ה. יליש
בשלח רמז רמ"ד. ועייגיכ זבחים סז, א.
ה' עוו לעמו יתן: תהלים כט, יא.
אין עוו אלא תורה: שהש"ר ב, י, זח"ב (נח),
א. צד, א. ועיין זבחים קיט, א — וברשי' שם.

והלא במאמר אחד יכול להבראות: אבות
פ"ה מ"ה.

בראשית נמי מאמר הוא: ר"ה לב, א.
ממנה נפצה כל הארץ: בראשית ט, יט.

עמוד קמה

דק ככפור על הארץ: שמות טז, יד.
חילוק בין ר"א בן עוזרי' ובין ר"א בן ערך
— סוד שאינו מאבד טיפה: אבות ב, ח.
אדר"נ יד, ג.

יען לא האמנתם בי להקדישני: במדבר כ,
יב.

לא יכנף עוד מוריך: ישעי' ל, כ.

עמוד קמו

בחודש השלישי: נעתק מבוך 1196 —
גוכי"ק אדמירי האמצעי — ולכללות המאמר
ראה תורה אור פ' יתרו סו, א.

בחודש השלישי: שמות יט, א.
כתיב הכא ביום הזה וכתיב התם החודש
הזה: מכילתא שם, שבת פו, ב.

למה נק' ר"ח: ראה בחיי כאן יט, א.
שכל מה שנתרחק יותר ממקום שיצא משם
נתקרב יותר אל המקום: ראה שעה"ת
לאדמה"צ ד"ה איתא ברי"מ פט"ז ואילך, כל
מה שנתקרב יותר ע"י השגה נפלאה ועמוקה
יותר, השיג יותר את עוצם ריחוקו ובא
להשתחוואה וביטול במציאות עד שקרא את
עצמו אפר ועפר.

הלוך ונסוע: בראשית יב, ט.
בוהר שהלך ממדרגה למדרגה: ראה
זוהר ח"א פד, א. וראה אור התורה מג"א ע'
ב' שסב.

רוח אייתי רוח: ראה זוהר ח"ב קסב, ב.
אברהם אוהבי: ישעי' מא, ח.

עמוד קמז

כשיצא אברם ממצרים הנגבה: ראה לקרית
בהעלותך כט, ג. ועייגיכ לקרית שה"ש לד, ג.
ועל אברם ממצרים: בראשית יג, א.
מצרים אותיות מיצר מי: ראה לקרית
להאריז"ל פ' וישב ד"ה ועתה כו' יוסף.

מראה מקומות והערות

תעא

מרוזל ע"פ והודעתם לבניך ולבני בניך :
דברים ד, ט.
מה להלן באימה וביראה אף כאן : ברכות
כב, א. וראה אוה"ת פ' מטות ע' א' רפה.
על כל דיבור פרוחה נשמתן : שבת פח, א.
האיך ילמוד אדם באימה וירא : ראה תורה
אור פ' ויצא ביאור לד"ה ושכתי בשלום, אף
כי אז ראו את הקולות ואת הלפידים כו' פנים
בפנים דיבר ה' עמכם כו' והאיך ימשיך יראה
זו עליו בכל זמן, אלא — כאשר ישים האדם
על לבו שהתורה שהוא לומד היא המשכת
חכמה עילאה ושם שורר ומתגלה אור א"ס
ב"ה שלמעלה מעלה מגדר ההשתלשלות
וקמ"י כחשיכא כאורה מעלה ומטה רוחניות
וגשמיות שוין אזי יהי מה להלן כו' אף כאן
כך, הכל שווה, וראה בתרו"ח שם. ועייגי"כ
דרך חיים ד"ה דומה דודי פ"ו. בונה ירושלים
ס"י ק"ו.

עמוד קנט

רק מבחי' ההתבוננות ביחודא עילאה : ראה
לקו"ת צו, יד, ג.
אנשי יריחו ה' כורכין את שמע : פסחים
נה, ב. וראה קונטרס עץ החיים ע' לד, וראה
ספר הערכים חב"ד ערך אהבת ה'.
ולא ה"י אומרים בשכמלו : ראה דרך
מצותיך שרש מצות התפלה פרק מא: ודוחק
לומר שמדאורייתא סגי במס"נ דבכל נפשך
(וא"צ למס"נ דאחד) שלכן מדאורייתא א"צ
להפסק בבשכמליו — ורק אחר שהצריכו
למס"נ דאחד, תיקנו לומר בשכמליו — כי
מסתמא, גם לאנשי יריחו ה' מס"נ דאחד.

בכל לבבך — בשני יצריך : ברכות נד, א.
לאתכפי"א לסט"א, וזהו בשני יצריך : ראה
תרו"ח שמות שעא, א.

אותיות ועד בחילופי אתוון דאחד : זח"ב
קלד, א. — כי הוא"ז מתחלף באל"ף בחילוף
אה"ו. והעין בחי"ת באותיות אהה"ע (רמ"ז
הובא בניצוצי אורות שם). — נתבאר בארוכה
ע"פ דא"ח באמרי בינה שער הקיש פס"ב
ואילך, בשרש מצוה התפלה להצ"צ פלי"ח,

וראה הערות כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ
התשי"א ע' 181 — ראה ויקר פלי"א ה. ילי"ש
בשלח רמז רמד. ועייגי"כ זבחים קטז, סע"א.
— ומ"ש בקהלת יעקב מערכת עזו: לא מצינו
בדרז"ל כו' צע"ק.
תורה מתשת כוחו של אדם : סנה' כו, ב.
ועיין שהש"ר ה, יג.
כי לאום מלאום יאמץ : בראשית כה, כג,
וברש"י שם, פסחים מב, ב.
או יחזק במעוז : ישע"י כו, ה.
שלום בפמעש"י ובפשמעל"ט : במד"ר יב,
ח.
תורה ב' שלימות שלום : ראה סנה' צט, ב.
ונתבאר בלקו"ת מטות פו, ב.

עמוד קמט

ידבר האלקים את כל הדברים : שמות כ,
א.

לכא"ו לאמר אין לה הבנה : ובלקו"ת שה"ש
(מ, ב) מפרט דהקושיא מישאר מצוי" של
תורה וראה פרש"י שמות יט, ב. ויקרא א, א.
בהעלותך יב, יג, ובכ"מ. מלבי"ם ויקרא שם
פ"ג, וא"ו. ס' ערה"כ (לבעה"מס סה"ד) מ"ע
אמירה, וראה משנה סוטה פ"ה מ"ד ובפרש"י
שם.

פניט בפנים דיבר הו"י עמכם : דברים ה, ד.
אשר ישנו פה ואשר איננו פה : דברים כט,
יד. וראה פרד"א פמ"א, המתים שבשאל
חיו וכל העתידים להבראות עד סוף כל
הדורות שם עמדו עמהם בהר סיני, שמו"ר
פכ"ה, ו. תנחומא פכ"ה, ו. תנחומא יתרו יא,
זח"א צא, א — שכל נשמות ישראל שבכל
הדורות ה' במי"ת.

כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש : ראה
מגילה יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב ה"ד, שמ"ר
רפמ"ז, ויקר רפכ"ב, קה"ר פ"א, ט, פ"ה, ח.
שו"ת רד"ק בית ה' חדר ג'. תורה העולה ח"ג
פניה. הקדמת הש"ך עה"ת, אור תורה להה"מ
ר"פ תולדות, אגה"ק קריא ד"ה להבין פרטי
ההלכות. (הערה בספר המאמרים ת"ש ע'
116).

ודברי אשר שמחי בפ"ך : ישע"י לט, כא.

שמצד האהבה ליעקב נעשה ממילא השנאה לעשו.

שרש התורה הוא רק ענין דיבור... מאותיות האמנתיו להקטין הענין: באוהית פי במדבר ע' כג מציינ ע"ז — ועיין בלקוית סדיה אלה פקודי המשכן ובהביאור שם ספ"ז ובדיה ששים המה מלכות דרוש השני פ"ג בענין אזכיר את שמי ושם מיירי בבחי' הדיבור בדיה, ע"ש.

תען לשוני אמרת: תהלים קיט, קעב. ויהי ממחרת החדש השני: שמואל א כ, כז. אין מלך בלע עם: ניסמן לעיל ע' קי.

עמוד קנג

תורה נק' לחם: ראה לקוית בהר מ, ב. בחוקתי מה, ב. לכו לחמי בלחמי: משלי ט, ה. מבואר במ"א: ראה מאמרי שבועות דלהלן.

ביאור: ראה הוספות לתו"א פי יתרו. תית בדיבור ובפה דוקא: ברכות כ, א. וראה ברי"ת שם סע"ב דהרהור לאו כדבור דמי, ובהל' תית לרבינו הזקן סוף פי"ב הי"ב. אברהם שיצא ממנו ישמעאל: פסחים נג, א.

רישא דעשו בעטפא דיצחק: ניסמן לעיל ע' קמא. חכמה מאין תמצא: איוב כה, יב.

עמוד קנד

נעוץ תחלתן בסופן: ס"י פ"א מ"ז. כל דיבור פרחא נשמתן: שבת פח, א. קיבל ב' כתרין: ראה שם. וכל אויבך יכרתון: מיכה ה, ח. ה' עוז לעמו יתן: תהלים כט, יא. אין עוז אלא תורה: ניסמן לעיל ע' קמת. איהו חיייהו וגרמהו חד: ת"ז בהקדמה.

עמוד קנה

בי"ע נק' עלמא דפרודא: ניסמן לעיל ע' לג. ומשם יפרד: בראשית ב, י.

ועוד (הערת כ"ק אדמור"ר שליט"א בספר המאמרים תשי"ח ע' 242).

ולכך אין הלכה כאנשי יריחו: פסחים שם. אנכי מי שאנכי: ניסמן לעיל ע' קמ. אנכי ארד עמך ואני אעלך: בראשית מו, ד.

כנקודה א' בלבד ואח"כ מעט מעט: ראה שמור פט"ו, כו.

סיהרא לית לה מגרמה כלום: ראה זח"א רמט, ב. ח"ב רטו, א.

ישראל מונין ללבנה: סוכה כט, א. ישראל לית לה מגרמה כלום: ראה זח"ג דקפ"ב סע"א.

עמוד קנא

דבר ה' זו הלכה: שבת קלח, ב. וזרחה לכם יראי שמי: מלאכי ג, כ. כל המצות נק' בשם צדקה: ניסמן לעיל ע' צב.

וצדקה תהי' לנו: דברים ו, כה. אור השמש אשר נגדה בטל במציאות: ראה סדור קפג, א. וראה סדור קמב, ב. אוהית שבועות ע' קיא.

בבחי' ביטול במציאותה בתחלת קבלתה: ראה סה"מ תקס"ח ע' תקלא. אוהית בראשית ט, ב ואילך. יתרו ע' תשצד. ברכה ע' א' תתצ, א' תתצב. ויאמר מ"ח תרניח.

אור דתורה שנק' שמש: ראה לקוית שה"ש יא, ד. אוהית בראשית יד א. לו סע"ב. (משליה בהקדמה — טו, סע"א) במדבר ע' מו. מג"א ע' ב' שמא. נ"ק ע' ריו (משליה קצא, א) שתושב"פ נקי ירח, ותושב"כ דוגמת שמש.

עמוד קנב

ויקרא אלקים לאור יום: בראשית א, ה. והיינו מ"ש ביום הזה: ראה תורת חיים שמות שעב, ב.

כי חסד אל כל היום: תהלים נב, ג. שירדה שנאה לאוה"ע: שבת פט, א. ואילך. אהבתי אתכם אמר ה': מלאכי א, ג. וממילא את עשו שנאתי: ראה תריח שם

מראה מקומות והערות

תעג

אין התינוק יודע לקראת אורא עד שיטעום טעם דגן: ברכות מ, א.
לחמא דמהמנותא: ראה זח"ב קפג, ב.
לקרית צו, יג, ד.
הרי אני כבו שבעים שנה ולא זכיתי: ברכות יב, ב.
ויהי אדם לנפש חיי: בראשית ב, ז.
ישקני מנשקיות פיהו: שה"ש א, ב.

עמוד קס

נענש דוד על שקרא לד"ת ומירות: תהלים קיט, נד „זמירות היו לי חוקיך בבית מגורי“, ראה סוטה לה, א. וראה דרך מצותיך מצות משא הארון בכתף ע' מא.
סבא דעתי סתום: נסמן לעיל ע' קלה.
איזהו חכם הרואה את הנוולד: תמיד לב, א.
והאלקים יעננו בקול: שמות יט, יט.
משה משרש חכמה: ראה שמו"ר מג, ב.
וראה לקרית במדבר צא, ד.

עמוד קסא

כל עצמותי תאמרנה: תהלים לה, י.
אמרו ישראל נעשה ונשמע: שבת פח, א.
מזל אבא יונק: ראה זח"ג רפט, ב. ובכ"מ.
הכל תלוי במזל אפילו ס"ת שבהיכל: זח"ג קלד, א. שבת קנו, א.
ואשים דברי בפיך: ישעי' מא, טז.
אנכי מי שאנכי: נסמן לעיל ע' קמ.
י"ד מאמרות נברא העולם: אבות פ"ה, מ"א.
אז תתענג על הוי': ישעי' נח, יד.
ושמרו את השבת: שמות לא, טז.
ושמרתם כי קדש הוא: שם יד.
כולם בחכמה עשית: תהלים קד, כד.

עמוד קסב

תמיד נהנין מזיו השכינה: ראה ברכות יז, א.
ונהר יוצא מעדן: בראשית ב, י.
יותר משהעגל רוצה לינק: נסמן לעיל ע' קכו.
חכמת אדם תאיר פניו: קהלת ט, א.

ורב שלום בניך אית בנייד: ישעי' נט, כא.
ברכות סד, א.
וצבא השמים לך משתחוויים: נחמי' ט, ו.
אז יחוק במעווי: ישעי' כו, ח.
ויתנצלו בניי את עדיים: שמות לג, ו.
נעשה ונשמע: נסמן לעיל.
קידוש הלבנה היא ב' ימים בחודש: ראה שו"ע אורח ה' ראש חודש סי' תכ"ז סעיף ד'.
אייתי דטריד למיבלע לא פליט: ראה חולין ח, ב.

עמוד קנו

ז' שבועות (קודם מ"ח) מיט שערי בינה: ראה לקרית במדבר י, ד. שה"ש לה, ג. וראה לקרית ח"ג ע' 996.
ויטעו מרפידים: במדבר לג, טו.

עמוד קנז

מלך אלקים על גוים: תהלים מז, ט.
ערו ערו עד היסוד בה: תהלים קלז, ז.
מי זאת עולה מן המדבר: שה"ש ג, ו.
קול ה' יחיל מדבר: תהלים כט, ח.
אנכי ארד עמך: בראשית מו, ד.
מקריבים ע' פרים בסוכות: ראה סוכות נה, ב. וראה מדרש רבה ותנחומא ס"פ פנחס.
כחשיכא כאורה: תהלים קלט, יב.

עמוד קנה

אין העולם מתקיים אלא בהבל תשבי"ר: שבת קיט, ב. זח"ב יז, א.
וישב המלך על הלחם: שמואל א כ, כד.
כי לא על הלחם לבדו יחיי האדם: דברים ת, ג.
ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם: יחזקאל א, כו.
ג' שעות ראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה: ע"ז ג, ב.
מקשה תעשה את המנורה: שמות כה, לא.

עמוד קנט

עד מ' שנה לא קאים אינש אדעתי דרבי': ע"ז ה, ב.

עמוד קסג

ויכולו השמים והארץ: בראשית ב, א.
 ויכולו מלשון כלתה נפשי: ראה אור
 התורה בראשית ע' 36 שמבאר זה באריכות.
 מזמור שיר ליום השבת: תהלים צב, א.
 כאיל תערוג: תהלים מב, ב.
 ובטובך הגדול מאוד: נחמי ט, כה
 ואהי אצלו אמון: משלי ת, ל.

עמוד קסד

שדים נבראו בעיש בין השמשות: ראה
 אבות פיה מ"ו.
 תכלית שנאה שנאתים: תהלים קלט, כב.
 כל המקיים ג' סעודות ניצל מג' פורעניות:
 שבת קיח, א.
 זה לעומת זה עשה אלקים: קהלת ז, יד.
 שבת אוכל נפש אסור ובי"ט מותר: נסמן
 לעיל ע' קיח וע' קכב.
 פרש חגיכם: מלאכי כ, ג.
 פרש חגיכם קאמר ולא פרש שבתכם:
 זח"ב פח, ב. וראה קונטרס חיי אלול תשי"ג ע'
 סו.

אשרי משכיל אל דל: תהלים מא, ב.
 חייבי גיהנום נייחא בשבת: ראה פסיקתא
 רבתי החדש — אור של גיהנם שולה בשבת.

עמוד קסה

להבין מאמר הזוהר: ראה ביאוריו
 לאדמו"ר הצ"צ ע' תס"ד.
 תפלה למשה איש האלקים: תהלים צ, א.
 ויהי נועם: שם יז.
 קיימא סיהרא באשלומתא: זח"א קנ, א.
 זח"ב פח, א.
 ונחה עליו רוח ה': ישעי"א, ב.
 לבעל החיטים אני מתפלל: זח"ג קל, ב.

עמוד קסו

אהרן שושבינא דמטרוניחא: זח"ג כ, א. נג,
 א, ערה, א.
 בהעלותך את הנרות: במדבר ת, ב.
 כשמן הטוב היורד על הראש: תהלים קלג,
 ב.

עמוד קסז

ביום שמחת לבו זה בהיחמק: תענית כו, ב.
 כי על אפי ועל חמתי: ירמי לב, לא.
 עושה שלום במרומיו: איוב כה, ב.
 מיכאל מים גבריאל אש: ראה במד"ר יב,
 ח. דב"ר ה, יב.

עמוד קסח

אין לך עשב מלמטה: ראה ב"ר פ"י, ו.
 זח"א רנא, א. מ"נ ח"ג פ"י אגה"ק סו"ס כ'
 ועיין ב"ר א, ז.
 ותחלימיני ותחיני: ישעי"א לח, טז.
 נעוץ תחלתן בסופן: נסמן לעיל ע' קס.
 ותנח התיבה בחודש השביעי: בראשית ח,
 ד.

עמוד קסט

ישראל נמשלו ללבנה: נסמן לעיל ע' קנ.
 אנכי הסתר אסתיר פני: דברים לא, יח.
 מן המצר קראתי: תהלים קיח, ה.
 ועמדו רגליו ביום ההוא: זכרי, יד, ד.

עמוד קע

לא למראה עיניו ישפוט: ישעי"א יא, ג.
 ותהילתי אחטט לך: ישעי"א מח, ט.
 צאנה וראנה: לכללות המאמר ראה לקו"ת
 כד, ד עם הגהות, וראה אור התורה שה"ש ע'
 שצא עם הגהות אחרות, וראה רשימות הצ"צ
 על שה"ש ע' עו.
 וארז"ל ביום חתונתו זו מית: משנה סוף
 תענית.
 לכו לחמי בלחמי: משלי ט, ה. וראה
 ברכות נו, א. ע"ז לה, א.
 י"ו ישמח לבב אנוש: תהלים קד, טו.
 נמשלה התורה לכמה דברים: באור
 התורה שם מביא ראי' שהתורה נק' שמו שמן
 כמ"ש במדבר ע"פ לריח שמניך כו' ולכך
 בחנוכה נעשה הנס בשמן לפי שרצו
 להשכיחם תורתך עכ"ל, וראה תקו"ז
 בהקדמה, פס"ז ויחי מט, א.
 כשהלב עקוב מכל: ראה ירמי יז, עקוב
 הלב מכל ואנוש הוא."

ישראל עושין רצונו של מקום: ברכות לה, ב. יומא ג, ב.

האומר אין לי אלא תורה: יבמות קט, ב.

עמוד קע

בטל רצונך כרצונו: אבות ב, ד.
בע"כ יענו אמן: ראה שבת קיט, ב —
מלאך רע בע"כ עונה אמן.

עבדו את ה' בשמחה: תהלים ק, ב.
בשמחה ובטוב לבב: דברים כת, מז.
וזהו הנק' שמחה של מצוה: להעיר
להאריו"ל ה', שמח מאד בעשיית המצוה
ולכך זכה לרוה"ק (תרא' תולדות כ, ב).

מי לי בשמים: תהלים עג, כה.
יין — יינה של תורה: ראה לקו"ש ח"ה ע'
1 הערה 7 — הלשון, יינה' של תורה, כי כמו
שהיין כמוס תחלה בענביו וכל כמה שמתעכב
יותר בענביו הוא הולך ומתגבר בכוחו.
רב ששת חזאי נפשאי לך קראי: פסחים
סח, ב.

עמוד קעד

שמחה כזאת נצטוינו ג"כ במועדים
ורגלים: י"ל בדרך אפשר שמה שמביא כ"ק
אדמור'ר הזקן דוקא, מועדים ורגלים' ולא
שבת', כי אזל לשטתי' שפסק בשולחנו סי'
ר"ס רמ"ב (ועייג"כ לקו"ת פ' צו יא, ד)
ששבת ענין העונג ולא השמחה, וראה לקו"ש
ח"ד ע' 1090 הערה 31 שמבאר לפי שהוא
כשרגא בטיהרא, כי השמחה נכללת וביטולה
בהעונג.

אומרים בתפלת המועדים וישמחו בך
ישראל: ראה תוס' ד"ה מ"ד (מועד קטן כג,
ב) מהירושלמי (ברכות פ"ב ה"ז). וראה
ירושלמי מגילה פ"א ה"ד. ספרי בהעלותך י,
י"ד. בה"ג במנין המצות, פי' הראש'
והמאירי לנדרים סו, סידור רע"ג ומחזור
וויטרי דנוסח ברכות שבת היא, וישמחו' בך
(מוכא בלקו"ש שם).

מלכותך מלכות כ"ע: תהלים קמה, יג.
ישראל עלה במחשבה: ב"ר פ"א, ד. ת"ז
תיקון ו' בסופו.

איזהו גבור הכובש את יצרו: אבות ד, א,
אדר"נ כג, א.

בכל לבבך בשני יצריך: ברכות נד, א.
תורה נק' עוז: נסמן לעיל ע' קמה.
ה' עוז לעמו יתן: תהלים כט, יא.

וכמ"ש במ"א: ראה תו"א פ' יתרו ד"ה
בחודש השלישי — כי ע"י התורה נעשה
שלום פ' ב' שלום, בפמליא של מעלה ופמליא
של מטה, עיי"ש, וראה אור התורה שמות ע'
תשעז, תשצא ובהגהות ע"ז.

עמוד קעא

דהיינו בחי' חטה כ"ב אותיות שבתורה:
וכמבואר בכ"מ שכיב אותיות התורה הוא
כמנין חטה. בתורה אור שם מוסיף — ולכן
שבועות מביאים שתי הלחם מהחטים (ראה
ויקרא כג, יז).
חטה כ"ב אותיות: זח"ג קפת, ג. ראה
חגיגה יד, א. ב"ר מג, ז.
אנת הוא חכים: ת"ז בהקדמה (פתח אלי'
ואמר).

ב"י מאמרות נברא העולם: אבות ה, א.
בראשית נמי מאמר הוא: ר"ה לב, א.
ה' בחכמה יסד ארץ: משלי ג, יט.
וזהו וידבר אלקים: מכאן עד סיום הקטע
נמצא — אות באות — באוה"ת שה"ש ע'
שצה.

וידבר אלקים: שמות כ, א.
כל התורה שכלולים ב"י הדברות: רש"י
שמות כד, יב, אכן עזרא שם כ, א. בשם ר"ס
גאון. (וראה שליה ר"פ יתרו בשם
הקדמונים).

או יחוק במעווי: ישע"י כז, ה.
עוסק בתורה משים שלום: ראה סנה' צט,
ב.

עמוד קעב

פותח את ידך: תהלים קמה, טז.
אשר יעשה אותם האדם: ויקרא יח, ה.
כמים הפנים לפנים: משלי כז, יט.
ועשיתם אותם כאילו עשאוני: ויקרא כז, ג,
זח"ג קיג, א. וראה ג"כ ויקר' פליה, ז.

עמוד קעח

אם הבנים שמחה: תהלים קיג, ט.
מלך שלמה מלך שהשלום שלו: שהשיר
פ"א, יא. פ"ג, כ. שמורר פניב, ד.

עמוד קעט

אכלה ומחחה: משלי ל, כ.
אכלתי יערי: שה"ש ה, א.
בחכמה איתברירו: נסמן לעיל ע' צ וע'
קכה.

חכמה מאין תמצא: איוב כח, יב.
קרבין העומר שעורי מאכל בהמה: ראה
מנחות פד, א.

עמוד קפ

לא יתכן לומר דוגמא כזאת למעלה:
באוה"ת שה"ש ע' שצח מביא דוגמא כזאת
למעלה — ממשפיע בשמי שחפץ ומתענג
בכלות השפע.

חכמה נקי' עדן: פרדס שער כג פט"ז. וראה
זחיב ד, א.

הוא המדע הוא היודע: רמב"ם הל' יסוה"ת
פ"ב ה"י.

יותר ממה שהעגל: נסמן לעיל ע' ככו.
ישראל עלה במחשבה: ב"ר בתחלתה.
אור זר"י לצדיק: תהלים צו, יא.

עמוד קפא

נכנס יין יצא סוד: עירובין סה, א. סנה'
לח, א. זחיג לט, א.

חמרא וריחא פקחין: נסמן לעיל ע' קעז.
הרבה יין מבלבל: להעיר מויק"ר יב — כל
השותה יין הרבה סוף שהוא שוכח ברמיח
איברים שבו.

חצי ההין לפר: במדבר כח, יד.

אילן שאדם אכל גפן: ב"ר טו, ה.

וישת מן היין וישכר: בראשית ט, כא.

בא חס וסרטו: ראה פרשי' שם.

אדמת בני חס שהן מ"ח צירופי האחרונות

דשם אלקים: ראה תורה אור ע' קט, ד.

בני בכורי ישראל: שמות ד, כב.
בנים אתם לה': דברים יד, א.
בן שנמשך מטפת מוח האב: ראה תניא
ריש פ"ב.

ותאלצהו — גבי שמשון — שופטים טז,
טז.

יותר משהעגל רוצה לינק: פסחים קיב, א.
ושי"נ.

עמוד קעה

חכמת אדם תאיר פניו: קהלת ח, א.
ר"א מצא תוספתא חדתא: ירושלמי שבת
פי"ח ה"א.

משמן דוקא ולא מיין: באור התורה שם
מוסיף — שמן שלמעלה מבחי יין כמרזיל
(טבול יום פ"ב מ"ה, שבת ה, ב. ושי"נ) שמן
שצף ע"ג יין נחלקו אם הוא חיבור כ"ו.
חכמה כח מה: ת"ז בהקדמה (פתח אלי'
ואמר).

עבודה שבלב זו תפלה: תענית ב, א.
וכן במ"ת כתיב: להעיר שבלקו"ת ובתורה
אור (שם) נמצא קטע זה, ובאור התורה (שם)
ע' שצט נמצא קטע זה אות באות, אלא כאן
מוסיף בסוף הקטע התיבות „כמו בלי כנפים
לעוף למעלה כ"ו וד"ל".

וכל העם רואים את הקולות: שמות כ, יח.

עמוד קעו

ועל ראשי החיות: יחזקאל א, כב.
בחיות בעמדם תרפינה: שם כד.
כי הדם הוא הנפש: דברים יב, כג.
אלפך חכמה: איוב לג, לג.
כמאמר אם רץ לבך שוב: ת"ז בהקדמה,
ובסי' פ"א מ"ז: שום למקום.

עמוד קעז

חמרא וריחא פקחין: יומא עו, ב.
חכמה נקי' שמן: מא"א אות שי"ן סמ"ח.
מי שתורתו אומנתו פטור מן התפלה:
שבת יא, א.

כצנה רצון תעטרנו: תהלים ה, יג.

עמוד קפב

עשה רצונו כרצונך : אבות ב, ד.
אם הבנים שמחה : תהלים קיג, ט.
חכמת אדם תאיר פניו : קהלת ת, א.
ונהרותם כשמן אוליך : יחזקאל לב, יד.
ויעבור ה' על פניו ויקרא : שמות לד, ו.

עמוד קפו

דשרגא בטיהרא מאי אהני : חולין ס, ב.
יתרון האור מתוך החושך : ראה קהלת ב, יג.

עמוד קפג

בינה נקי' יש וחכמה נקי' אין : ראה ס"י פ"א מ"ד.
שמן שהיא צף ע"ג היין : טבול יום פ"ב, מ"ה. שבת ה, ב, וש"נ.

עמוד קפז

ת"ר כיצד מרקדין לפני הכלה : נדפס (בשינויים) במאמרי אדה"ז — הנחת הר"פ ז"ל (ע' מה) ונרשם עליו „חתונה זלאבין“, ונדפס ג"כ בלקו"ת שה"ש מח, ב עם שינויים. ושני מאמרים אלו משנת תקס"ז כי על המאמר שנדפס אחר מאמר זו רשום „ביאור בזלאבין חתונה פ' נשא תקס"ד“ — שזה ביאור על המאמר דלעיל, ותוכן מאמר זו היא אותו התוכן עם המאמר דלהלן שבת פ' נשא, ובטעות נדפס בהנחת הר"פ שהיא משנת תקס"ד אלא צ"ל תקס"ז.

עמוד קפד

כי הנה ידוע בסידור : ראה סידור ע' רנת. אין החינוק יודע לקראות אבא : ברכות מ, א.

עמוד קפז

כיצד מרקדין לפני הכלה : כתובות יז, א. כפי שרשם חסדים ונברות : ראה לקו"ת שה"ש מח, ג ובכ"מ. וראה תניא בהקדמה. חתן וכלה העליונים הקב"ה ובניו : שה"ש ג, יא. תענית כו, ב.

לקראות אבא בידיעה נכונה : ראה סידור שער חג המצות ע' רפד, ד ושער חג השבועות ע' שח, ד.
השגת השכל ע"י אותיות (שבתורה) הוא ממש כמו הוספות השגת השכל : ראה תורה אור ע' מב, ב — שאותיות התורה שרשן למעלה מעלה מבחי' התורה ועל ידן נמשך להיות התורה.
אותיות רק בחי' דומם : ת"א ד, א ואילך. לקו"ת חקת נח, א. ת"ח בראשית יט, ד ואילך, ד"ה חביבין ישראל תרצ"ו. איזהו חכם תש"ב פ"ה.

עמוד קפח

משכני אחר"ך נרוצה : שה"ש א, ד. הוד והדר לפניו : תהלים צו, ו. ישראל אשר בך אתפאר : ישעי' מט, ג. אם צדקת מה תתן לו : איוב לה, ז.

בחי' דומם : ראה לקו"ש ח"ו פ' יתרו ע' 114 — און ווייל אותיות זיינען און ענין חיצוני, איז דערפאר דער אור הנפש אין זיי אָנגעטאָן אין אַ מצומצם'דיקן אופן און בתכלית ההעלם, ביז אָז אין זיי הערט זיך ניט אָן (בגילוי) קיין חיות, אפילו ניט דער חיות פון צמיחה — און דעריבער ווערן זיי גערופן „דומם“, עכ"ל.
לכו לחמי בלחמי : משלי ט, ה.
חם לבב אנוש יסעד : תהלים קד, טו.

עמוד קפה

רגלי' יורדות : משלי ה, ה.

כהמס דונג מפני אש: תהלים סח, ג.
ונגלה כבוד ה': ישעי' מ, ה.

עמוד קצג

ועשו לי משכן ודרזיל בחוכו לא נאמר:
ראה ראשית חכמה שער אהבה פ"ו (קרוב
לתחלתו), שליה שער האותיות אות ל' מסכת
תענית רד"ה מענין העבודה פרשת תרומה
חלק ת"א שכה, ב. שכו, ב.

עבודה שבלב זו תפלה: תענית ב, א.

לב טהור ברא ל': תהלים נא, יב.

נקי כפים ובר לבב: תהלים כד, ד.

וראו כל בשר: ישעי' מ, ה.

אדם נקי עולם קטן: תנחומא פקודי ג, ת"ז

תסיט קרוב לתחלתו. ועייג"כ אדרי"נ פליח,

קהיר א, ד. זח"א קלד, ב. מר"נ פע"ב. וראה

לקרית פ' במדבר רד"ה וה"י מספר.

בצלמינו כדמותנו: בראשית א, כו.

קרשים נקי עצי שטים עומדים כמ"ש

בווהר: שמות כו, טו.

שרפים עומדים: ישעי' ו, ב.

מלאכים נקי עומדים: ראה מדרש שה"ש

סוף פסוק צאינה וראינה.

ונתתי לך מהלכים בין העומדים: זכרי' ג,

ז.

אין עמידה אלא שתיקה: סוטה לט, א.

וירא העם וינועו ויעמדו: שמות כ, יח.

מי לי בשמים ועמד לא חפצתי: תהלים עג,

כה.

שלא יהי' לו רצון אחר: ראה אגה"ק ד"ה

להשכילך בינה, ולא יהי' לו שום רצון כלל

בעניני עוה"ז.

בטל רצונך מפני רצונו: אבות פ"ב מ"ד.

כלה שאר לבבי: תהלים עג, כו.

כל עצמותי תאמרנה: תהלים לה, י.

שמע לשון הבנה: ראה שי"א ג, י.

עמוד קצד

בלאף השביעי לעיל: ראה ר"ה לא, א.

ובמחשבה א' היא בלבד: ראה זח"ב כ, א.

צופה ומביט עד סוף כל הדורות: זכרונות

במוסף דר"ה.

אז ידלג כאיל פסח: ישעי' לה, ו.

כולך יפה רעייתי: שה"ש ד, ז.

ועמד כולם צדיקים: ישעי' ס, כא.

מדבר שקר תרחק: שמות כג, ז.

עמוד קפט

אמצאך בחוץ אשקך: שה"ש ח, א.

חתן מלשון חות דרגא: ראה יבמות סג, א.

ואל אישך תשוקתך: בראשית ג, טז.

והיו לבשר אחד: שם ב, כד.

עושה שלום בין מיכאל וגבריאל: במד"ר

פ"יב, ח.

חופפת על שניהם יחד: ראה לקרית מטות

פה, ג.

כי על כל כבוד חופה: ישעי' ד, ה.

עמוד קצא

להבין טעם: נעתק מבוך 1066, ומאמר זה

נמצא בין מאמרי חתונה שאחר שבועות,

והפירוש, בסעודה הנ"ל — א' מסעודת

חתונה.

להבין טעם למנהג ישראל: ראה מאה

שערים ע' לג, א.

הצאן ובקר ישחט: שמות לב, ח.

מאין לי בשר: במדבר יא, יג.

משה יסוד אבא: נסמן לקמן ע' ש.

ת"ר אלף רגלי הגברים: שמות יב, לז.

ע"ה אסור לאכול בשר: פסחים מט, ב.

חכמה איתברירו: נסמן לעיל ע' צ וע'

קכה.

משה בחי' מה: נסמן לעיל ע' עב.

היד ה' תקצר: במדבר יא, לב.

שמן — חכמה: ראה ד"ה הללו את ה'

תשליא (קה"ת תש"ז) ע' צז, וש"נ.

עמוד קצב

נשא את ראש: לכללות המאמר ראה

לקרית פ' נשא, והנחת הר"פ ע' מו. וראה

הוספות להערות וציונים בלקרית שמאמר זה

הוא מדרושי חתונה.

נשא את ראש: במדבר ד, כב.

במדבר הגדול והנורא הזה: שם ח, טו.

עמוד קצו

גרשון מלשון גירושין: ראה לקרית נשא כא, סע"א. וראה לקרש חייג ע' 19 הערה 30 — „עדיז" ייל גם בנוגע למררי (ל' מרירו) אלא ש(צער ר) טפל הוא לגרשון (וקהת) וגם משא בני מררי קרשים כו' — בדוגמת יריעות וכז' דבני גרשון.

ימינך ה' חרעץ אויב: שמות טו, ו. ועברתי בארץ מצרים אני ולא מלאך: שמות יב, יב. הגדה של פסח הוכא ונתבאר בזח"א קיז, א.

להבין שרשי הדברים הנ"ל: ראה הנחת הר"פ ע'

הפעם ילוח אישי: בראשית כט, לד. לאה מחשבה דבינה: ראה מא"א אות ל' ס"א.

אין מלך בלא עם: נסמן לעיל ע' ק.

עמוד קצה

ה' מלך גאות: תהלים צג, א. בריח התיכון המבריח מן הקצה לקצה: זח"א קפו, א ועוד.

יש עולם שנה נפש: ראה אדרי"נ פל"א. עולם שנה נפש: והם יסוד כל ס' יצירה. במדבר הגדול והנורא: במדבר ח, טו.

עמוד קצט

עור ובשר תלבישני: איוב י, יא. אורייתא מחכמה נפקא: זח"ב ככא, א. וראה שם פה, א.

אל מול פני המנורה: במדבר ח, ב.

עמוד ר

אהבה נקי מהלך: ראה ד"ה אחרי היא תלכו (שבלקוית, סידור, דרמ"ד) בפירוש „תלכו".

הלוך ונסוע: בראשית יב, ט. וראה זח"א פד, א.

מלאכים נקי עומדים: נסמן לעיל ע' קצג. מי לי בשמים: תהלים עג, כה.

ה' מלך גאות: תהלים צג, א. במדרש בעשרה לבושים נתלבש הקב"ה. בשתים יכסה פניו: ישעי' ו, ב. רצוא ושוב: יחזקאל א, יד. מצות רמ"ח איברים דמלכא: ראה ת"ז תיקון ל'. תניא פכ"ג.

אט ישים אליו לבו: איוב לד, יד. אהבת עולם אהבתיך: ירמי' לא, ב. ישקני מנשיקות פיהו: שה"ש א, ב. דבר ה' זו הלכה: שבת קלח, ב.

עמוד קצה

ישת חשך סתרו: תהלים יח, יב. מגלה עמוקות: איוב יב, כב. ותורה אור: משלי ו, כג. קהת מלשון. ולו יקהת עמי": בראשית מ"ט, י.

מלשון קיבוץ ואסיפה: פרש"י שם, וראה גם לקרית שם.

בני קהת נשאו הכלים: במדבר ג, לא. חכמה איתברירו: נסמן לעיל ע' צ וע' קכה.

אם אין חכמה אין יראה: אבות ג, יז. אם אין יראה אין חכמה: שם. בארון ה' גנוז הלוחות: ראה שמות כב, כא. הן יראה ה' היא חכמה: איוב כח, כח. מור וקציעה: כריתות ו, א.

נעשה מדם חיה: ראה טואריח סרט"ז בתחלתו.

אתהפכא חשוכא לנהורא: זח"א ד, א. ישימו קטרט באפך: דברים לג, י.

עמוד קצו

שמאלו תחת לראשי: שה"ש ב, ו. הפעם ילוח אישי: בראשית כט, לד. וראה אוהית פ' שמות עמוד נד, ואילך. לא כאברהם שקראו הר: ראה פסחים פח, א.

ואהרן נקבר בה"ה: במדבר כ, כח. מקדש ה' כוננו ידיך: שמות טו, יז. נו"ן פשוטה. . למטה: ראה מא"א אות נו"ן ס"א.

עמוד רא

וכמ"ש (תהלים קלג, א"ב) שבת אחים גם יחד
כשמן הטוב גוי שבחי, כשמן הטוב נמשכה
בשני אחים (ראה ויקר פג, ה, וראה גם
הוריות יב, א) — גם במשה.

האכל יאכל: שמואל ב יט, מג.
והרים את הדשן: ויקרא ו, ג.
ישמו בו קטרת באפך: במדבר לג, י.

עמוד רה

ויגווע ויאסף אל עמיו: בראשית כה, ו.
ותנח התיבה בחודש השביעי: בראשית ח,

חכים ולא בחכמה ידיעה: ת"ז בהקדמה
(פתח אלי ואמר).

ד. ימינך ה' נאדרי בכח: שמות טו, ו.
ירשא דעשו בעטפוהי דיצחק: נסמן לעיל
ע' קמ.

נעוץ תחלתו בסופן: ס"י פ"א מ"ז.
יוד חכמה ה' בינה: ראה קה"י ערך יוד
בתחלתו.

עמוד רד

עמוד רו ימין ה' רוממה: תהלים קיח, טו.
רוח אייתי רוח: זח"ב קסב, ב.

אבות נק' הרים: ראה ספרי במדבר לג, טו.
ההרים תרקדו: תהלים קיד, ו.
לא כאברהם שקראו הר: נסמן לעיל ע'
קצו.

עמוד רז

כי לא על הלחם: נעתק מבוך מס' 416.
כי לא על הלחם: דברים ח, ג.
מי כמוך באלים ה': שמות טו, יא.
אין כמוך באלוהים: תהלים פו, ח.
אתה הראת לדעת: דברים ד, לה.
עין בעין: במדבר יד, יד.
ומבשרי אחזה: איוב יט, כו.
נעשה אדם בצלמנו: בראשית א, כו.
כי לא מחשבותי מחשבותיכם: ישעי' נה, ז.
ויהי האדם לנפש חי': בראשית ב, ז.

ואנכי עפר ואפר: בראשית יח, כו.
הנה ישכיל עבדי: ישעי' נב, יג.
יצחק בחי גבורה: נסמן לעיל ע' פד.
יעקב תפארת: נסמן לעיל ע' קיד.
אהרן נק' כהנא רבא: ראה מ"ר תרל"ו
פמ"ו, ש.כהן גדול הוא שמו של אהרן.
אהרן אלף הר: ראה אוה"ת וארא ע' קצב
— אהרן הוא שושדמי"ט המעלה את כנסי
מלמטלמי"ע, ולכן נק' בשם "הר" — כי הר
מורה על ענין ההעלאה מלמטלמי"ע.
אאלפך חכמה: איוב לג, לג.

עמוד רח

שנים אוחזין בטלית: ב"מ ריש פ"ב.

שרשו בחי' אהבה רבה: ראה ת"א קי, ג,
וראה אוה"ת תצוה ע' א' תרנו. א' תרסי"ט
(כשוה"ג) בהעלותך ע' שמג.

עמוד רט

ואה"י אצלו אמון: משלי ת, ל.
אסתכל באורייתא וברא עלמא: נסמן
לעיל.

כשמן הטוב היורד: תהלים קלג, ב.
אהבה רבה שבכתר שנק' אאלפך חכמה:
ראה הנחת הר"פ ע' קיד, סה"מ תקסי"ח ע'
שנט.

בדבר ה' שמים נעשו: תהלים לג, ה.
קול ה' בכח קול ה' בהדר: תהלים כט, ד.
מי שאמר לשמן וידליק הוא אומר לחומץ:
תענית כה, א (כגירסת העין יעקב).
לעולם ה' דברך נצב בשמים: תהלים קיט,
פט.

אהבה רבה שבכתר שנק' אלף: כי אהבה
סתם ג"כ נק' הר, כנסמן לעיל עמוד ר"ו.
ואהבה רבה שייך "לאלף".
כהנא רבה . . בחי' חסד: ראה ת"א לב, ב.
לג, ד. ואוה"ת קרח ע' תרטו.
כשמן הטוב היורד על הראש: ראה לקו"ת
במדבר נד, ד — שבחי' זו נמשכה גם במשה,

אגה"ק פרקי' תורה אור א, ג. ספר המאמרים
ה'תש"ח ע' 80.
היום לעשותם ומחר לקבל שכר: עירובין
כד, א. ע"ז ג, א.

עמוד ריד

במח"ס חפשי: תהלים פח, ו.
מת פטור מן המצות: ראה שבת ל, א.
יפה שעה א' בתשובה ומעיט: אבות ד, יז.
נהנין מזיו השכינה: ברכות יז, א.
תרי"ך עמודי אור: פרי"ם שי"ח פ"ג.
תרי"ג ארזין דגלגלחא: ראה זוהר ח"ג
קכט, א. וראה בכ"ז בלקו"ת פ' במדבר לרי"ה
וידבר גוי אנכי סיב.
כצנה רצון תעטרנו: תהלים ה, יג.
מלך שהשלוש שלו: שהשיר פ"א, יא. פ"ג,
כ. שמיר פניב, ד.

עמוד רטו

רמיח מצות עשה רמיח איברים: נסמן
לעיל ע' קכה.
מצות צריכות כוונה: ברכות יג, א.
לא הביט און ביעקב: במדבר כג, כא.

עמוד רטז

ותקם בעוד לילה: משלי לא, טו.

עמוד ריז

בכל יום יהי' בעיניך כחדשים: פס"ז
ואתחנן ו, ו. רשיי תבוא כו, טז.
תורה קדמה לעולם: נסמן לעיל ע' רט.
ואהי' אצלו אמון: משלי ח, ל.

עמוד ריח

ורב שלום בנייך: ישעי' נד, יג.
או יחזק במעווי: ישעי' כז, ד.
אין עוז אלא תורה: נסמן לעיל ע' קנה.
שלום בפשמ"ע ושלום בפשמ"ט: נסמן
לעיל ע' קנה.
נעוץ סופן בתחלתן: נסמן לעיל ע' קנד.
אנכי ה' אלקיך: נסמן לעיל ע' מב.
אנכי מי שאנכי: נסמן לעיל ע' קב.

אין העולם מתקיים אלא בהבל של תינוקות
של בית רבן: נסמן לעיל ע' קנה.

עמוד רי

נענט דוד שקרא זמירות: סוטה לה, א.
זמירות היו לי חוקיך: תהלים קיט, נד.
אורייתא מחכמה נפקא: נסמן לעיל קכה.
ביום חתונתו זו מית וביום שמחת לבו זו
בנין ביהמ"ק: שה"ש ג, יא. תענית כו, ב.
כנסי' נק' לב: ראה זח"ג רכא, רע"ב, כוזרי
מאמר ב אות לו. אגרת הקודש סימן לא —
ושם מביא ראי' מפסוק יצור לבני.
לך אמר לבי: תהלים כו, ח.
וכנ"י נק' כלה מלשון כלהת נפשי: ראה
לקו"ת שה"ש ב, ד. וראה יבמות סג, א.

עמוד ריא

והרוח תשוב אל האלקים: קהלת יב, ז.
עבודה שבלב זו תפלה: ספרי דברים יא,
יב. תענית ב, א.
ואהבת בכל לבבך: דברים ו, ה.

עמוד ריב

ישראל עלה במחשבה: ב"ר בתחלתה.
כי אין אלוה בקרבי: דברים לא, יז.
תפלה הוא שפיכת הנפש: ראה סידור דף
ריא, ג. שמחלק בין תפלה דחול — שפיכת
הנפש, ובשבת — עונג.
ואשפוך את נפשי: שמואל א, טו.
כי הדם הוא הנפש: נסמן לעיל ע' שו.

עמוד ריג

גדולה תשובה שמביאה רפואה לעולם:
יומא פו, ב. ר"ה יז, א. ב"ר א, ח.
כל ישראל בני מלכים הם: נסמן לעיל ע'
פב.
רפאות תהי' לשרך: משלי ג, ח.
תורה קדמו לעולם: מדרש תהלים צ, ד.
— ועייגי' ב"ר פח, ב. תנחומא וישב ד זח"ב
מט, א. וראה איתא במדרש תהלים (קונטרס
נט).
תפלה הוא העלאה ממטה למעלה: ראה

עמוד ריט

כיתרון האור מתוך החושך : קהלת ב, יג.
 כד אתכפיא סטיא : זחיב קכת, ב.
 עלמין מלשון העלם : ראה לקוית ריפ
 שלה.

ישקני מנשיקות פיהו : שהיש א, ב.
 טעמי תורה לא נחגלו עתה : ראה סנה' כא,
 ב.

עמוד רכה

עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק שי
 עולמות : סוף עוקצין.
 להנחיל אוהבי יש : משלי ח, כא.
 היכל ה' המה : ירמי' ז, ד.

עמוד רכ

תחת אשר לא עבדת בשמחה : דברים כח,
 מז.
 בכל יום יהי בעיניך כחדשים : נסמן לעיל.
 קערת כסף אחת : במדבר ז, יג. ובכ"מ.
 אורות חדשים ממש : ראה תורה אור פ'
 בראשית טו, ב. לקוית פ' ברכה צח, ג.

עמוד רכו

רמיח מע רמיח איברים דמלכא : ראה ת"ז
 ת"ל.
 ונגלה כבוד ה' : נסמן לעיל.
 ולא יכנף עוד : נסמן לעיל ע' לא.
 אורייתא מחכמה נפקא : זחיא קכא, א.
 וראה ג"כ שם פה, א.

עמוד רכא

גדולה תשובה שמביאה רפואה לעולם :
 יומא פו, ב. ר"ה יז, ב.

עמוד רכב

היום לעשותם : נסמן לעיל ע' ריג.
 יפה שעה אחת בתשובה : אבות ד, יז.
 יתרון האור מתוך החושך : קהלת ב, יג.

עמוד רכז

ויאמרו אל כל עדת : לכללות המאמר ראה
 לקוית שלח לו, ב.
 שרשם המרגלים מבחי' לאה : ראה ע"ח
 שאר הארת המוחין פ"א.
 מבחי' לאה עלמא דאתכטיא... רחל
 עלמא דאתגליא : ראה לקוית שם, מבחי'
 עולם המחשבה הנק' לאה... עולם הדיבור
 הנק' רחל.
 שופר וסוכה : בלקוית שם, כגון שנוטל
 אתרוג לנענע בו.

עמוד רכג

ויהם כלב : לכללות המאמר ראה לקוית
 שלח — ד"ה שלח לך — לו, ב.
 ויהם כלב את העם : במדבר יג, ל.
 נשיאי העדה אנשי שם : שם טז, ב.
 כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם : דברים
 ח, ג.
 אור וחיות אלקי שיש במאכל : ראה לקוית
 עה"פ.
 תדשא הארץ : בראשית א, יג.

עמוד רכד

להיות בו בחי' גילוי אור אלקי... ובמצות
 לית הויע פירוד והבדלת הרע לבד : ראה
 לקוית ח"ה ע' 224 — שמצות עשה יכולים
 לקיים רק מן, המותר בפיד' (שבת כח, ב.
 ושינ) שמקבלים חיות מקליפת נוגה (ראה
 תניא רפ"ז, ובכ"מ) ומצות לית מקיימים
 דוקא עיי דברים האסורים — ג' קליפות
 הטמאות וז"ל : דער טעם דערויף איז : דער
 אור אלקי וואס ווערט נמשך דורך קיום מצות
 עשה איז אוא וואס איז זיך מתלבש בכלי.
 (פון דעם גופא וואס די מעשה המצות קען
 זיין א כלי צום אור וואס איז זיך מלתבש אין

נעשה אדם : שם כו.
 דציח גבוהי' מצד שרשם : ראה לקוית
 אמור לט, ג.
 חמרא וריחא פקחין : נסמן לעיל ע' קעז.
 ירדה צורך עלי' : ראה לקוית מא, א.
 ועוד.
 להפך חשוכא לנהורא : נסמן לעיל ע' נו.

לדידי חזי לי זבת חלב ודבש דאי: מגילה ו, א. כתובות קיא, ב.

עמוד רלג

לעשות ולתקן: ראה פרשי לביר יז, ז. ולא יכנף עוד מוריד: נסמן לעיל ע' לא. והי' ענין ראוות את מוריד: ישעי' ל, כ. ימותו ולא בחכמה: איוב ד, כא.

כל מה שיש ביבשה יש בים: חולין ככו, א, ירושלמי שבת יד, א.

מימ לא רצו מטעם הנזל ועוד מטעם אחר: ראה לקרית שלח לת, ב. ועיין גיכ שם לז, א.

אברהם אעיה קיים כל התורה: יומא כח, ב. וש"נ.

העבודה דמקלות דיעקב: ראה לקריש פ' וירא תש"ם. וש"נ.

עקב אשר שמע אברהם: בראשית כו, ה.

עמוד רלד

אבל הנה המרגלים שגו: ראה לקריש ח"ד ע' 1046 הוראה בעבודה מטענת המרגלים — עבודה דבכל דרכיך דעהו, ועבודה עם הזולת, עיי"ש.

אבל המרגלים שגו ברואה וטעו טעות גדול: ראה לקריש ח"ה ע' 292 — שאע"פ שאותה שעה כשרים היו במילא ידעו שהם הולכים לארץ שצריכים הענין של חרישה וקצירה ולמה חרט אח"כ. אלא אינו דומה שמיעה לראי' (ראה מכילתא יתרו יט, ט). עיי"ש.

משה מיסוד אבא: נסמן לקמן ע' ש. הרבה כמה תפלות: ראה סוטה יד, א. התפלל תקטו תפלות כמנין ואתחנן.

די לחכימא ברמיוא: זח"א כו, ב. זח"ג רפ, ב.

מוזה השיג יותר מהם: ראה אור התורה שלח ע' תנו, ב. — ודור המדבר רצו לקיים המצות ברוחניות כמו רשביי כשהיו י"ג שנה במערה כו' לפי שהי' בחי' ה' גדולה לאה שנק' ארץ ע"י לאה. אך משה שהיה גבוה יותר מה ביקש דוקא ליכנס לארץ כי ע"י

אור, איז א' ראי' אז דער אור איז אזא וואָס קען אויפגענומען ווערן אין די גדרים פון א' כלי (תרא נב, ד. לקרית פקודי ו, ד. המשך מצה זו תר"מ ואילך. ד"ה מאי מברך שית (קונטרס ככב) און דערפאר קען ער ניט נמשך ווערן אזוי נידעריק — ביז צו אין די ג' דברים האסורים פון ג' קליפות הטמאות. (ראה דרמ"צ קצא, א).

דאָקעגן דער אור וואָס ווערט נמשך דורכן קיום מצות לית, איז א' בלתי מוגבל לגמרי (און דעריבער איז זיין המשכה ניט דורך אן עשי' חיובית (כלי), נאָר דורך דעם ווירקונג פון שלילה — וואָס דער מענטש איז דוחה און טוט ניט דעם איסור) און וויבאלד אז אָט דער אור האָט ניט אין זיך קיין הגבלות, קען ער דעריבער נמשך ווערן, אָן שום באַגרע- נעצונג, ביז צו גאָר נידעריק — און פּועל זיין אויך דאָרט.

עמוד רכח

תורה מלשון הוראה: זח"ג נג, א. להבדיל בין הטמא לטהור: ויקרא יא, מז. כד אתכפיא סטיא: זח"ב ככח, ב.

עמוד רל

סביב רשעים יתהלכון: תהלים יב, ט.

עמוד רלא

נמשל כבהמות נדמו: תהלים מט, יג. והתקדשתם והייתם קדושים: ויקרא יא, מד.

קדש עצמך במוחר לך: יבמות כ, א. אדם מקדש עצמו מעט: יומא לט, א. קדושה לשון הבדלה: ראה תניא פמ"ו (סו, א) וראה רמב"ן עה"פ קדושים תהי'. כמו שפרשי' קדושים תהי': הווי פרושים מן העריות ומן העבירה.

בצלם אלקים עשה את האדם: בראשית א, כו.

עמוד רלב

שעשה דדים במקום בינה שבלב: ברכות ו, א.

שלש פעמים בשנה יראה: דברים טז, טז.
אנכי ולא יהי' לך בדיבור א' נאמר: מכות
כד, א.

עמוד רמד

לית שמאלא בהאי עתיקא: ת"ז בהקדמה
(פתח אלי').
אבא יונק ממזל: ראה ע"ח שער אריא.
מטי ולא מטי: ראה ע"ח ש"ז.

עמוד רמו

איחא בספרי: ראה סידור שער הקי"ש,
ספר המאמרים תקס"ו ע' כא, אוהית ואתחנן
ע' שעו (עם הגהות).
איחא בספרי אליו ולא למדותיו: פרד"ס
שליב רפ"ב. בשם הספרי.
לית מחשבה תפיסא ב"י כלל: ת"ז בהקדמה
(פתח אלי ואמר).

וכי אפשר לידבק בשכינה אלא הדבק
במדותיו: ראה כתובות קיא, ב.
ח"י ברכאן דצלותא: ברכות כח, ב.
אתה הראת לדעת: דברים ד, לה.
וזרעתי את בית ישראל: ירמי לא, כז.
שני נפשות שיש בכל אדם מישראל: ראה
תניא פ"א"ב.
רוח האדם היא העולה: קהלת ג, כא.
שאו מרום עיניכס וראו מי ברא אלה:
ישעי' מ, כו.
ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב:
דברים ל, טו.
חדשים לבקרים: איכה ג, כג.

עמוד רמז

חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו:
ישעי' ב, נב. וראה ברכות י, ב.
בן ג' שנים הכיר אברהם את בוראו: נדרים
לב, א. במיר ית, יז. ובב"ר סד, ד מביא
מחלוקות: ר' יוחנן ור"ח אמרו בן מ"ח שנה
הכיר... ור"ל אמר בן נ... וברמב"ם פרק ח
מ"ה עכ"רם גורס בן מ' שנה. וראה שיחת
מוצטיק פ' נח תשי"מ.
ותמונת השם יביט: במדבר יב, ח.

מצות מעשיות נעשה בירור שם ב"ן ועולה
בס"ג שלמעלה ממ"ה.

סוף מעשה עלה במחשבה תחלה: ע"פ
פיוט לכה דודי.

נעוץ סופן בתחלתן: ס"י פ"א מ"ז.
כי מאוד הוא בח"י אור בלתי מוגבל: ראה
לקו"ש ח"ד ע' 1045 הערה 25.

עמוד רלה

יורא אלקים את כל אשר עשה: בראשית
א, לא.
שמע ישראל: ראה אור התורה ואתחנן
ע"ה"פ.
שמע ישראל ה' אלקינו: דברים ו, ד.
כל המאריך באחד: ברכות יג, ב. זח"א
קכב.
אנשי יריחו היו כורכין את שמע ולא היו
מפסיקין: פסחים נו, א.
משה מלגאו יעקב מלבר: נסמן לעיל.

עמוד רלו

הלכה שצ"ל בשכמ"ל: ראה בפירושו הר"ח
שם (פסחים) שקיי"ל כרב יהודא.
פתחו לי אחותי: שה"ש ה, ב.
בזאת יבא אהרן: ויקרא טז, ג.
נעשה אדם בצלמנו כדמותנו: בראשית א,
כו.
ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם:
יחזקאל א, כו.
ומראה כבוד ה': שם כד, יז.
יהי אור תדשא הארץ יהי רקיע: בראשית
א, ג א, יא, א, ו.

עמוד רלז

כי הדם הוא הנפש: דברים יב, כג.
שנים אוחזין בטלית: ב"מ רפ"ב.
חכמה נקי' אור מים רקיע: ראה ספר
הערכים ערך אור מים רקיע, וש"נ.
ודמות שעל ראשי החיות: עזרא א, כב.
איהו חייוהי וגרמהו חד: ת"ז בהקדמה.

עמוד רמג

ג' שעות ראשונות הקב"ה: ע"ז ג, ב.

קלט, ג'ד. וזהו שהחתן אומר להכלה הרי את מקודשת לי והכלה שותקת ולכ"א היה ראוי שתדבר בפייה, עיי"ש.

הקול קול יעקב: בראשית כז, כב.
אשת חיל עטרת בעלה: משלי יב, ד.
ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים:
זכרי' יד, ת.

עמוד רנד

לוייתן זה יצרת לשחק בו: תהלים קד, כו.

עמוד רנה

להבין ענין כללות התפלה: ראה אור התורה פ' ואתחנן.
בגין דאשתמודעין ל': ראה לקו"ש ח"ו פ' שמות באריכות וש"נ.
אתה הראת לדעת: דברים ד, לה.
ישראל מאמינים בני מאמינים: במ"ז, ה.

עמוד רנו

גנבא אפוס מחתרתא רחמנא קר': ברכות סג, א ע"פ גירס' עין יעקב.
אהבה לשון ציווי: ראה תורה אור פו, ג.
ח"י ברכאן דצלוחא: נסמן לעיל.
נקי כפים ובר לבב: תהלים כד, ד.
ברכה המשכה: כלאים רפ"ז וראה תו"א מקץ לו, א. ועי' זוהר ח"א פז, א.
רשע מכתיר את הצדיק: חבקוק א, ד.
לב נשבר ונדכה: תהלים נא, יט.
אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש: ברכות ל, ב.
הן גוים כמר מדלי: ישעי' מ, טו.
חצות לילה אקום: תהלים קיט, סב.

עמוד רנז

הנה מטתו שלשלמה: שה"ש ג, ז.
רשפיה רשפי אש: שה"ש ת, ו.

עמוד רנח

וישק יעקב לרחל: בראשית כט, יא.

אני ה' לא שנית: מלאכי ג, ו.
כמו שהנשמה ממלא את הגוף: ראה ויק"ר ספ"ד, ברכות י"ד, א.

לדעת האר"ז נק' בלשון אור. . ולדעת הפרד"ס נק' בלשון השפעה: ראה ספר הערכים חבד כרך ב' ערך אור — החילוק בין אור ושפע, ובנוגע המשל מרב ותלמיד ובמקומות הנסמ' שם.

עמוד רמט

אבן מקיר תועק: חבקוק ב, יא.
שרפים עומדים ממעל לו: ישעי' ו, ב.
כי עמד מקור חיים: תהלים לו, י.
והנה הסנה בוער באש: שמות ג, ב.

עמוד רנ

ישת חושך סחרו: תהלים יח, יב.
אותיות נק' אבנים: ראה ס"י פ"ד, מט"ז.

עמוד רנא

ואכלתם אכול: יואל ב, כו.
לכבודי בראתיו יצרתיו: ישעי' מג, ז.
אין לך עשב מלמטה: ראה ב"ר י, ו. זח"א רנא, א. מו"נ ח"ב פ"י, אגה"ק סוסי"כ.
אדם האוכל מעלה המאכל: ראה לקו"ש ח"ב ע' 455 — שזוהו הטעם מה שיעה אסור לאכול בשר (פסחים מט, ב) עיי"ש, ומבאר שם סיפור עם כ"ק אדמור" מהרש"ב נ"ע, עיי"ש.
בריה התיכון: שמות כו, כח.
דיוקנו של יעקב חקוקה בכסא הכבוד: פס"ז ויצא כח, יג.

עמוד רנב

עד דלא אכילנא בישראל דתורא: ב"ק ע"א סע"ב.
ואלה המלאכים אשר מלכו לפני אדום: בראשית לו, לא.
וזרעתי את בני: ירמי' לא, כו.

עמוד רנג

לעתיד דוקא ישמע קול כלה: ראה סידור

עמוד רנט

על כן יאמרו : לכללות המאמר ראה לקו"ת פ' חקת סד, ד.

על כן יאמרו : במדבר כא, כז-כח. המושלים אלו המושלים ביצרים : ב"ר עז, ב.

כל העונה איש"ר בכל כחו קורעין לו גזר דינו : ט"א ח סי' נו, שבת קיט, ב.

י"דיה צורך עלי' : ראה לקו"ת ויקרא מא, א. ועוד.

חי הו"י אשר עמדתי לפניו : מ"א יז, א. יח, טו.

עמוד רס

יש עולם שנה נפש : ראה ספר יצירה פ"ג מ"ג ואילך.

כל הגבוה גבוה יותר : ראה קהלת ה, ז. נשמות בגי'ע נהנים מזיו : ברכות יז, א. אין לך עשב מלמטה אין לו מזל : ב"ר י, ו. זח"א רנא, א. ובכ"מ.

והחיות רצוא ושוב : יחזקאל א, יד. מטי ולא מטי : ראה ע"ח ש"ז. עולמות מלשון העלם : ראה לקו"ת ר"פ שלח.

וצבא השמים לך משתחווים : נחמ"י ט, ו. גלגל השמש בשרשה שמחגלגלת ומשתחוהו : ראה ב"ב כה, ב. כי שמים כעשן נמלחו : ישע"י נא, ו.

עמוד רסא

כי כאשר השמים החדשים : ישע"י סו, יב. כי עין בעין יראו : שם נב, ח. אני ה' לא שנית' : מלאכי ג, ו. כחשיכא כאורה : תהלים קלט, יב. אם אסק שמים : שם ח. גדול ה' ומהולל מאד : שם קמה, ג. מצות עשה. — מצות ל"ת : ראה הגסמון לעיל ע' רכו.

כי זלעזוי עשה אלקים : קהלת ז, יד. כד אתכפיא סט"א : זח"ב קכח, ב. וע"י מצות ל"ת לאתכפיא לסט"א : ראה לקו"ש ח"ט ע' 66 הערה 43.

עמוד רסב

קב"ה לשון קדוש ומובדל : ראה תניא פמ"ו, וראה קידושין ב, ב תוד"ה דאסר לה. כי יעקב חבל נחלתו : דברים לב, ט.

ולא תתורו אחרי לבבכם : במדבר טו, לט. קדש עצמך במותר לך : יבמות כ, א. ספרי ראה יז, כא.

קודם שנברא העולם היה הוא ושמו בלבד : פדרי"א פ"ג.

תפלה נקי' שיחה : ראה ע"ז ז, ב. — אין שיחה אלא תפלה.

לפני ה' ישפוך שיחו : תהלים קב, א. כאשר יפרש השוחה לשחות : ישע"י כה, יא.

עמוד רסג

וזהו שאנו אומרים יהי רצון : ראה סידור רעג, ב. וראה ביאור"ז לצ"צ ח"א ע' רכו. מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי : תהלים קיט, כז.

קווצותיו תלתלים : שה"ש ה, יא. ר"ע ה' דורש על קוץ וקוץ : מנחות כט, ב. ורב שלום בני"ך א"ת בוני"ך : סוף ברכות וש"נ.

ע"י תנאים שנק' בונים : ראה לקו"ת חקת סו, ב — כי תלמיד חכם העוסק בתורה נקי בונים.

רשפיה רשפי אש : שה"ש ה, ו.

עמוד רסד

אהבת עולם אהבתיך : ירמ"י לא, ג. לעולם ירגיז אדם יציט על יצה"ר : ברכות ה, א.

ויהי עריך והשמדתי עריך : מיכה ה, יג. ואספת דגנך : דברים יא, יד. יגיע כפיך כי תאכל : תהלים קכח, ב. לא לחכמים לחס : קהלת ט, יא. אשריך בעוה"ז וטוב לך לעוה"ב : ברכות ח, א. במ"ר ח, י.

שמע בני מוסר אביך : משלי א, ח. חכמה כח מה : הקדמת ת"ז בתחלתה. ונחנו מה : שמות טז, ז"ח.

מראה מקומות והערות

תפז

עמוד רסה

פסוק זה שר העולם אמרו: יבמות טז, ב.
יחדש כנשר נעורייך: תהלים קג, ה. —
תתחדש כנשר נעורייכי.

ונגלה כבוד ה': ישעי' מ, ה.
ונשגב שמו לבדו: תהלים קמח, יג.
להבדיל בין הטמא לטהור: נסמן לעיל ע'
רכח.

כל מה שיש בים יש ביבשה: ראה חולין
קכו, א. ירושלמי שבת יד, א — כל שיש
ביבשה יש בים.

חכמה איתברירו: ראה זחיב רנו, א. וראה
ג"כ הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספר
המאמרים ה'תשי"א ע' 99.
עולם מלשון העלם: נסמן לעיל ע' רכד.

עמוד רעה

מן הארץ לרקיע ח"ק שנה: חגיגה יב, א.
ב"ר ו, ט.

עמוד רסו

חסד דרועא ימינא: ת"ז בהקדמה (פתח
אלי' ואמר)

ומשם יפרד: בראשית ב, י.

עמוד רפא

אתה פוררת בעוך ים: תהלים עד, יג.
וארבה את זרעו: יהושע כד, ג.

עמוד רסז

ויצא יצחק לשוח בשדה: בראשית כד, סג.
הוא המדע והוא היודע: רמב"ם הלי'
יסוה"ת ב, י.

עמוד רפג

מי כמוך באלים ה': שמות טו, יא.
כי על כל כבוד חופה: ישעי' ד, ה.
צאינה וראינה בנות ציון: שה"ש ג, יא.

עמוד רסח

שורש נשמתו של ב"ש ובי"ה . . חסד . .
גבורה: ראה לקו"ת שה"ש מח, ג.
חסד דרועא ימינא: ת"ז בהקדמה (פתח
אלי').

למען יזמרך כבוד ולא ידום: תהלים ל, יג.
אלקים אל דמי לך: שם פג, ב.
מעלה נשיאים מקצה הארץ: שם קלה, ז.
ואד יעלה מן הארץ: בראשית ב, ו.
והרוה את הארץ והולידה והצמיחה: ישעי'
נה, י.

בלע המות לנצח: זכרי' יג, ב.
רוח הטומאה אעביר: זכרי' יג, ב.
ישכיל עבדי: ישעי' נב, יג.

עמוד רטט

רמב"ן — בלוחות ה' רמוזים כל תרי"ג
מצות: עה"פ אנכי הו"י אלקיך.

למטר השמים תשתה מים: דברים יא, יא.
ואל אישך תשוקתיך: בראשית ג, טז.
כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י.
עיניך ברכות בחשבון: שה"ש ז, ה.
יונתי בחגוי הסלע: שם ב, יד.
תלמיד מחכים את רבו: ראה חגיגה יד, א.
רוח אייתי רוח: זחיב קסב, ב.

עמוד ער

איזהו חכם הרואה את הנולד: תמיד לב, א.
חדלו לכם מן האדם: ישעי' ב, כד.
ימי שנותינו בהם: תהלים צ, י.

עמוד רעא

כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה נברא
בו מלאך: ראה חגיגה יד, א.

עמוד רפב

זכר חסדו: תהלים צט, ג.
מים יורד ממקום גבוה למקום נמוך: ראה
תענית ז, א.

עמוד רעג

נער הייתי גם זקנתי: שם לו, כה.

ומלכי צדק מלך שלום: בראשית יד, יח.

קדושים תהי' — יכול כמוני : ויקר כד, ט.
ראה תנחומא ותורכ עה"פ. וראה לקו"ש ח"ז
ע' 321.

עמוד רפט

וידבר משה אל ראשי המטות : נעתק מבוך
1196 — גוכי"ק — ולכללות המאמר ראה
לקו"ת פ' מטות פ, א. וראה מאמרי אדה"ז
תקס"ב, אור התורה במדבר ע' א'רנח. וראה
אוה"ת במדבר כרך ה' ע' תרפב.
וידבר משה אל ראשי המטות : במדבר ל,
ב.

שידור בדבר הנדור : נדרים יג, א.
ע"י שמוציא במבטא שפתיו בלבד : ראה
נדרים יד, א.

הרי זה עולה נאסרה בהנאה לאדם : ראה
מעילה פ"ב מ"ד.

מביא חולין לעזרה : ראה התוי"ט שם : ואם
אינו מקדיש הקרבן בפה דוקא — כמביא
חולין לעזרה.

קרבנות לכפר על נפש האדם : ראה רמב"ן
עה"פ ויקרא א, א.

אחור וקדם צרתי : תהלים קלט, ה.
אחור למעשה בראשית : ראה ויקר רפ"ד,
וראה במדבר רבה פ' בראשית פ"ח.

א"ל יתוש קדמך : ראה סנה' לח, א.
כל העולם לא נברא אלא לצוות את זה :
ברכות ו, ב. זחי"ג מח, א.

יהי אור יהי רקיע : בראשית א, ג. א, ו.
מדריגה גבוה בדצי"ח מן האדם : ראה
לקו"ת אמור לט, ג.
ואלה המלכים : בראשית לו, לא.

עמוד רצ

כל העולם לא נברא אלא לצוות את זה :
ברכות ו, ב. זחי"ג מח, א.

נעשה אדם בצלמנו : בראשית א, כו.
צלמינו הוא יחודא עילא' ובדמותינו יחוד'
תתא' : ראה זוהר ר"פ במדבר ד' קיז, א.

וכולא קמ"י כלא ממש : זחי"א יא, ב.
חכמה כח מה : ת"ז בהקדמה.
ומשם יפרדו : בראשית ב, י.

פ' ראשונה שם מ"ב פ' שני שם ע"ב : ראה
שידור שער הקיש ע' עד, א. ואילך.

ויברך אותם אלקים : בראשית א, כח.
ג' שותפין באדם : ראה נדה לא, א.
כמו מחלוקת שמאי והלל : ראה הקדמה
לתניא.

תלמוד ירושלמי ה"י נוחין זה לזה בהלכה :
ראה שבת סג, א. וראה אור התורה ויקרא ע'
תפכ.

תלמוד בבלי כאו"א מקשה על דברי
חבריו : להעיר ממרזל (סנה' כד, א)
במחשכים הושבני זה תלמוד בבלי.

עמוד רפו

נפק מילא מבינייהו : שבת קכא, א. מ"ק כ,
א. ב"ק יט, ב.

אמת ראש חוץ סוף : להעיר מהירושלמי
שבת.

מעלה נשיאים : תהלים קלה, ז.
עושה שלום במרומיו : איוב כה, ב.
שר של אש שר של מים : במד"ר פ"ב, ח.

זחי"ג יב, ב.

כי ממך הכל : דה"א כט, יד.
ה' מלך גאות : תהלים צג, א.
ד' פרשיות של תפילין — ד' מוחין : ראה
אור התורה שמות א' תתקנו.

עמוד רפז

וירא אלקים את כל אשר עשה : בראשית
א, לא.

כי רבה רעת האדם : שם ו, ה.
כי יצר לב : שם.
שוחד יעוור עיני חכמים : דברים טז, יט.

ישקני מנשיקות פיהו : שה"ש א, ב.

עמוד רפח

קדוש — מובדל : ראה קידושין ב, ב.
תודה דאטר לה.

ליום שכולו שבת : סוף מס' תמיד.
שבת — מנוחה : רש"י לבראשית ב, א.
ובמגילה ט, א בשם מדרש חכמים, להעיר
מבריר י"ט ובמת"כ שם.

וכמיש במ"א שהוא בחי' האבה רבה : ראה לקו"ת שה"ש בדי'ה לבבתינו.

עמוד רצב

אבא יסוד ברתא : זח"ג רמח, א. רנו, ב. רנח, א. ת"ז תיקון כא (סא, ב).

ה' בחכמה יסד ארץ : משלי ג, יט. חכמה איתברירו : הובא באגה"ק סכ"ח בשם זוה"ק. וראה ע"ת שייח פ"ה. של"ט ד"א, סהמ"צ להצ"צ מצות מחצית השקל, שם איסור אכילת בע"מ.

ישראל עלה במחשבה : ב"ר בתחלתה. בניס אתם : דברים יד, א. ואהבת בכל לבבך : דברים ו, ה. אתם קרויים אדם : יבמות סא, א. ב"מ קיד, ב.

צמאה לך נפשי : תהלים מב, ג. עבודה שבלב חפלה : ספרי דברים יא, יב. תענית ב, א. למה צדיקים דומין בפני השכינה : פסחים ח, א.

עמוד רצג

נדדים סייג לפרישות : אבות פ"ג מ"ג. אין כאן אלא לאכפויא לסטיא בלבד : זח"ב קכת, ב. ראה תניא פכ"ז, ביאורו"ז שם. לקו"ת ד"ה ואלה פקודי פי"ו וביאור פ"ד. חכם מפיר הנדר : ראה ב"ב קכב, א. ימין מקרבת שמאל דוחה : ראה סוטה מז, א.

חכם רואה את הנולד : תמיד לב, א.

עמוד רצד

משה שהם מן החכמה : ראה תו"א ס"פ בשלח בדרוש לחם משנה. ונחנו מה — ביטול : שמות טז, ז. לקו"ת במדבר צא, ד.

ע' נפש דיעקב מתחלקים לס"ר : ראה פרש"י בפ' האזינו ע"פ יצב גבולות עמים. אבות הן המרכבה : ב"ר פמ"ז, ו. פכ, ו. מרכבה עליונה למדות דאצילות : ראה אהו"ת בדי'ה ושכם לבן.

וצבא השמים לך משתחוויים : נחמ"י ט, ו. (וכל המחברים נלאו להשיג סיבת תנועות הגלגל וכו') : ראה אור התורה במדבר ע' אירס ובהגה שם : וע' ס' נחמד ונעים ס"י רי"ח וגם לפי דעות הפלוסופים שהם סוכבי מצ"ע למזרח עכ"פ הגלגל היומי מסבב כולם ממזרח למערב, וכל הפלוסופים נלאו להשיג סיבת תנועות הגלגלים מה שהם סוכבים תמיד ובאמת ז"ע השתווה וביטול ועמ"ש בהמפרשים ע"פ ברן יחד כוכבי בוקר באיוב ס' לח ועמ"ש מזה בענין שמש בגבעון דום, עכ"ל.

ברכה המשכה : נסמן לקמן ע' שלו. ולהעיר מתו"א פ' לך לך ד"ה ולא יקרא. אין מלך בלא עם : בחיי וישב לח, ל. ספר החיים פ' גאולה פ"ב, עמק המלך שער שעשועי המלך רפ"א, תניא ח"ב פ"ז להעיר מפד"א פ"ג. מלכותך מלכות כ"ע : תהלים קמה, יג. לי יאורי : יחזקאל כט, ג.

עמוד רצא

ואת רוח הטומאה אעביר : זכר"י יג, ב. מי שאינו כורע במודים נעשה שדרה נחש : זח"ב ק, א. זח"ג קסד, א. ראה ב"ק טז, א. מראה דמות כבוד ה' : יחזקאל א, כח. ויברא אלקים בצלמנו בצלם אלקים : בראשית א, כו.

אין עוד מלבדו : דברים ד, לה. עוונות פוגמים בצלם אלקים : ראה במד"ר פ' בראשית פכ"א בענין אדה"ר לאחר החטא שעליו נאמר משנה פניו ותשלחהו (איוב יד, כ).

נמשל כבהמות נדמו : תהלים מט, יג. אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות : סוטה ג, א. וראה במד"ר פרשה נשא פ"ט.

אדם כי יקריב מן הבהמה : ויקרא א, ב. קרבן מן הבהמה דוקא . . לכפר על נפש הבהמ"י : ראה סוטה יד, א — היא עשתה מעשה בהמה לפיכך קרבנה מאכל בהמה. בהמות בהררי אלף : תהלים נ, י.

וראה רמב"ן שם: שנה"י פרושים מן המותרות כו' ר"ל להתנהג בהיתר רק כדי סיפוק והכרת.

כל הנביאים נתנבאו בזה: ספרי מטות ב. דבר ה' זו הלכה: שבת קלח, ב.

עמוד רצה

ואשים דברי בפיך: ישעי' נא, טז. אורייתא מחכמה נפקא: נסמן לעיל ע' רכו.

לפני ה' ישפוך שיחו: תהלים קב, א. יש מי שאוהב: ראה תרי"א קיד, סע"ג ואילך, ביהו"ז פ"א, א"ב. אמי"ב שער הק"ש פ' צ.

דובר שקרים לא יכון: תהלים קא, ז. וביד נביאים אדמה: הושע יב, יא. זה ה' קיוינו לו: ישעי' כה, ט. אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא: תקוני זהר תסי"ט (קיד, א).

ודונות נעשה כזכיות: יומא פו, ב.

עמוד רצו

ממוצע בין הקדושה ובין הסטי"א: ראה תניא פ"ז.

כמי"ש בע"ח: שמי"ט רפ"ד.

אכילה מרובה בשם אכילה גסה: ראה סידור רכו, ד — שאכילה גסה נק' זולל וסובא ובאכילה לשי"ש כמו אכילת קדשים ואכילת שבת ויוי"ט נקרא בירור.

עד דלא אכילנא בישראל דתורא: ב"ק עב, א.

חמרא וריחא פקחיו: נסמן לעיל ע' קעז. שזהו שרש ענין אחר וקדם. . . תוס' כוח בנשמחו: ראה תורה אור טו, ג.

אחר וקדם צרתני: תהלים קלט, ה. ואלה המלכים אשר מלכו: בראשית לו, לא.

קדש עצמך במותר לך: יבמות כ, א. יוכל לירד ח"ו לג' קליפות הטמאות: ראה לקו"ש ח"ב ע' 455, שאם אינו אוכל המאכל כראוי לא רק שאינה מעלה המאכל אלא המאכל מוריד אותו.

דירה נאה מרחבת דעתו של אדם: ברכות נו, ב. והתקדשתם והייתם קדושים: ר"פ קדושים,

עמוד רצז

נדרים סייג לפרישות: אבות פ"ג מ"ג. גם בח"י הרע שבמאכל: ראה דרך מצותיך לצ"צ סוף מצות לא תבערו אש: ובחול מעורבים טוב רע כמו שהנוגה מעורבות טור, אבל בשבת גם מהם מתפרד הרע דנוגה ונשארים רק טוב, ואי"כ כל המאכלים בבוא שבת נעשים רק טוב ולכן אי"צ לביורור אלא כוונת האכילה הוא להעלות הטוב למעלה מעלה.

וקראח לשבת עונג: ישעי' נח, יג.

אכלו משמנים: נחמ"י ח, י.

שבת זמן עליית המלכות: ראה תרי"א, יא. לקרית בהר מא, א.

ומחננוג זה הגשמי שבמאכל עולה ונכלל בבח"י עונג העליון: ראה שרי"ע אדה"ז ר"ס רמ"ב, שבת מצוה לענגו באכילה ושת"י, וראה לקר"ש ח"ד ע' 1037, דער תענוג וואס א איד האָט פון דער אכילה ושת"י גשמיים אום שבת, ניט נאָר דער אכילה ושת"י, נאָר דער תענוג גופא ווערט אַ מצוה, וראה תרי"א ר"פ חיי שרה, לקרית בלק עב, א. ד"ה והוא עומד עליהם תרסי"ג ושי"ג.

שבת בח"י חכמה. . . הגם יוי"ט בח"י בינה: ראה סידור ע' מה, ג. שמצד זה שבת הוי"ע התענוג ויוי"ט שמחה, ע"ש.

אם הבנים שמחה: תהלים קיג, ט.

חכם בבינה והבן בחכמה: ס"י בתחלתה, ועיין הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בקונטרס החלצו רניט פכ"ה בתחלתה ע' 26.

לא יגודך רע: תהלים ה, ה.

וטהור עינים: חבקוק א, יג.

עמוד חצב

אריה דאכיל קרבנין: זח"א ו, ב. זח"ב רעח, א. זח"ג יז, א, ושי"ג.

כהן גדול הוא בח"י רב חסד: ראה ספר הערכים ערך אהרן, ושי"ג.

מראה מקומות והערות

תצא

עמוד שב

וזהו ההפרש בין משה לכל הנביאים : ראה לקויש ח' ע' 252. וראה אור התורה ע' א' שטז יש בהגיה בסוף העמוד — שבכ"י ב ... וזה מה שכתוב שם בכתיב ב' זה אות באות כמו כאן.

ותרא אותו כי טוב הוא : שמות ב, ב. איזהו חכם הרואה את הנולד : תמיד לב, לא.

יחזקאל ביצ' וישעי' בברי' : ראה סידור עט, א.

לא כן עבדי משה : במדבר יב, ז. פה אל פה אדבר : שם ח.

עמוד שג

ודונות נעשה כזכיות : נסמן לעיל ע' רצה. יחיד מומחה מתיר הנדר : ראה בכורות לו, א. וראה פתחי תשובה לשיע יו"ד ר"ס רכת. זוהר על רשב"י מאן קדוש : ח"ב לח, א. תיח ושבת שרש א' להם : ראה זחיג כט, א. — תיח כיום שבת, ולהעיר משבת קיט, א. וראה לקויש ח"א ע' 40 — השייכות בין שבת ותיח.

עמוד דש

ושננתם לבניך ודברת בס : ראה אור התורה ואתחנן ע' רנב ואילך (עם הגהות), ומדפיסים זה עוד הפעם. ושננתם לבניך ודברת בס : דברים ו, ז. תלמוד גדול או מעשה גדול : קידושין מ, ב.

נמנו וגמרו תלמוד גדול שמביא לידי מעשה : עיין מזה בעה"ק ח"ג פס"ו ובשליה פ' ראה.

עמוד שה

וזאת המצוה : דברים ו, א. שמע לשון הבנה : ראה ש"א ג, י. רשיי בראשית מא, טו. לך ה' הגדולה : דה"א כט, יא. וראה בכ"ז תורה אור בד"ה וארא אל אברהם. ועיין אגה"ק סי' י"ב.

רגלי' יורדות : משלי ה ה. ע' פט, ושי"ג. מלכות דאצילות נעשה עתיק לבריאה : ראה לקוית פ' שלח לט, ב בשם האריוזיל.

עמוד רצט

איש כי יפליא במופלא סמוך לאיש : במ"ר י, כ.

חכמה נק' פלא : במא"א פ' סעי' ה' פלא יסוד דאבא שביל המעורה בבינה אלף אאלפך חכמה, עכ"ל. וראה פרד"ס ערך פלא. אאלפך חכמה : איוב לג, לג.

שורש התפלה הוא בח"י מלכות שנק' אשה : ראה לקוית פ' שלח בד"ה והיה לכם לציצת.

ה' איש מלחמה : שמות טו, ג. כי חסד א"ל כל היום : תהלים נב, ג.

עמוד ש

אומרים סלח לנו בשמ"ע אחר מס"ג דק"ש : ראה סידור לא, א. ואשפוך את נפשי : שמואל א, טו. שרש התורה הוא בח"י ז"א שנק' איש : ראה לקוית שם.

ענין קריאת התורה שהוא המשכה וירידה : ראה סידור נו, א — שקריאת התורה הוא המשכה פנימיות.

תורה עיקרה מצוי' בדיבור : ברכות כ, א. וראה ברי"ח שם סעי' ב דהרהור לאו כדיבור דמי, ובהל' ת"ת לרבינו הזקן סוף פ"ב הי"ב, וראה תניא פ"ה.

לא ימוש התורה הזה מפ"ך : איוב א, ח. ששם עלו שבטים : נסמן לעיל.

עמוד שא

שרש מה מבחי' אור אבא : מא"א מ, נה. ונחננו מה : שמות ז, ז.

כי מן המים משיתוהו : שמות ב, י. חכמה מאין תמצא : איוב כח, יב.

כל הנביאים נתנבאו בכח : ספר מטות ב, א. וביד הנביאים אדמה : הושע יב, יא. נעשה אדם בצלמנו : בראשית א, כו. מראה דמות כבוד ה' : יחזקאל א, חכ.

כמו שכתוב: באור התורה שם מביא עוד פסוק (תהלים קיט, קעב) — כי כל מצותך צדק.

כוס ישועות אשא: תהלים קטז, יג.
כוס בגמט' אלקים: זח"ג רמה, א. ת"ז סוף תיקון מז.

כזסי רויה: תהלים כג, ה.
אורייתא מחכמה נפקא: זח"ב קכא, א.
וראה שם פה, א.

עמוד שז

זכמה כח מה: ת"ז בהקדמה (פסח אלי').
ונחננו מה: שמות ז, ז.
לכל אשר יקראוהו באמת: תהלים קמה, יח.

אם ישים אליו לבו: איוב לד, יד.
כי נר מצוה ותורה אור: משלי ו, כג.
תורה נקי אור כמיש בזהר: ראה זוהר תרומה קסו, ב — ותורה אור דקא נהיר לההוא נר ואדליק מיניה מסטרא דאור קדמאה דאיהו ימינא.
שכינה מדברת מחוך גרונו של משה:
נסמן לעיל ע' מג.

מתני' מלכ': מכות כא, א. וש"נ.
יוכשר לקבל גילוי אלקות: ראה לקר'ת בשה"ש בד"ה שחורה אני ונאווה. דרוש השני.
ואה"י אצלו אמון: משלי ח, ל.
תנאים נקי בוניך: ראה במד"ר ר"פ בראשית — אני הייתי כלי אומנתו של הקב"ה.
ורב שלום בוניך אית בניך: ברכות סד, א. וש"נ.

נעשה אדם בצלמנו כדמותינו: בראשית א, כו.
נעשה אדם בצלמנו תשכ"כ ודמותנו תושבע"פ: ראה אור התורה שם הגייה ע"ז.
וידבר הוי' אל משה: שמות ו, י, ובכ"מ.
כמאמר אם רץ לבך: ת"ז בהקדמה (ז, א).

עמוד שח

ויתר הקב"ה על ע"ז ג"ע וש"ד: פתיחתא דאיכא רבתי

כי גדולה לשון התפשטות אור: ראה ר"ח שער היראה בתחלתו פ"א בפ"י גדול הוי'.
ולגדולתו אין חקר: תהלים קמה, ג.
אנת חכים: ת"ז בהקדמה (פתח אלי' ואמר).

לאו מכל אינון מדות כלל: ראה תורה אור פ' וירא בפ' אנת הוא חד ולא בחושבן.
כבוד מלכותך יאמרו: תהלים קמה, יא.
עיקר המצות ביטול הרצון: ראה לקר'ת פ' שלח ד"ה ועתה יגדל נא כח אד', ובתורה אור פ' מקץ בד"ה כי עמך מקור חיים.
אינו דומה פרקו מאה פעמים: תענית ט, ב.
אינו נקי עובד אלקים: ראה תניא פט"ו, — משום שבימיהם היתה הרגילות לחזור מאה פעמים כ"ו ואין בזה שינוי טבעו.
איהו גיבור הכובש את יצרו: אבות ד, א.
הן הן גבורותיו: ראה יומא סט, ב. ילק"ש נחמי רמז תתראעא.

אמרתי עולם חסד יבנה: תהלים פט, ג.
ולכך אומרים לשם יחוד קודם כל המעשה המצוה: ראה כסא מלך לה"ק ת"ז ד"ה וא' תימרון.

עמוד שו

הוקשה כל התורה כולה לתפילין: קידושין לה, א.
ע"פ ועשיתם אתם כאילו עשאוני: ויקרא כו, ג, זח"ג קיג, ב. ויקר' פל"ה, ז.
לאו מאינון מדות כלל: ת"ז בהקדמה (פתח אלי' ואמר).
רמיח מ"ע רמיח איברים דמלכא: ראה ת"ז ת"י ל.

הדס הוא הנפש: דברים יב, כג.
כללות המצות הוא בחי' כללות המשכת אלקות: ראה אור התורה שם, הוא בחי' המשכת אור אי"ס, וראה לקר'ת בחוקתי מג, ב.
כל המצות נקי בשם צדקה: נסמן לעיל ע' צב.

וצדקה תהי' לנו: דברים י, כה.
אשר יצוה את בניו לעשות צדקה:
בראשית יח, יט.

מראה מקומות והערות

חצג

יהי אוד יהי רקיע: בראשית א, ג, א, ו.
אורייתא מחכמה נפקת: זחיב קכא, א.
וראה שם פה, א.

עמוד שיב

ההבדיל בין הטמא לטהור: נסמן לעיל ע'
רכה.

רמיח פיקודין רמיח איברים דמלכא: נסמן
לעיל ע' קצד.

תורה אור: משלי ו, כג.

מצות המלך: ראה לקוית פ' במדבר ביאור
לדיה וידבר גוי אנכי סיב, פ' ואתחנן דיה
למען תירא ועוד ולהעיר מכיב קנט, א.
ותוספתא נגעים פיג: גזירת מלך היא.

עמוד שיג

תרייג ארזין דגלגלתא: ראה זחיג קכט, א.
ובביאור האריזיל שם. מיר מיס איא ספיז,
לקוית ראה כא, ד.

חכמה מאין תמצא: איוב כה, יב.

טעמי המצות לא יתגלו אלא לעתיד: נסמן
לעיל ע'.

ישקיני מנשיקות פיהו: שהיש א, ב.

אשת חיל עטרת בעלה: משלי יב, ד.

עמוד שיד

ארחות הוי': תהלים כה, י.

בפקודתיך אשיחה: שם קיט, טו.

ויתר הקב"ה על גזל ועיז: פתיחתא דאיכה
רבתי.

על מה אבדה הארץ: ירמי ט, יא.

עמוד שטו

ונוקב שם ה' מות יומת: ויקרא כד, טו.

אמצאך בחוץ אשקד: שהיש ח, א.

הן גוים כמר מדלי: ישעי' מ, ה.

מתחת זרועות עולם: דברים לג, כז.

אני ה' וכבודי לאחר לא תתן: ישעי' מב, ח.

עמוד שטז

רפאו תהי' לשרך: משלי ג, ח.

על מה אבדה הארץ: ירמי ט, יא.
בית שני חרב על ביטול תורה ושנאת חנם:
ראה לקמן שורה המתחלת וכיוצא בו.

טיטוס גדר את הפרכת ויצא דם: ראה
גיטין נו, ב. וראה תוס' שם — להודיע דקשה
לפני המקום חורבן בית המקדש.

חסד דרועא ימינא: תיז בהקדמה (פתח
אלי' ואמר).

וכמיש בוהור הי' הפושעים בי בגופא
דמלכא: ראה זוהר פ' יתרו פה, ב.

יאר ה' פניו אליך: במדבר י, כה.

וכיוצא בהם נו': ראה אוהית שם שמוסיף
בחצאי עיגול — (לכאוי בית שני עסקו בו
בתורה ונחרב מפני שנאת חנם ובית ראשון
נחרב על מאסה של תורה וצ"ע (ראה יומא ט,
ב)).

שממית בידם תתפש: משלי לה, כה.

עמוד שטז

נק' התורה רפואה: ראה תיא ס"פ בראשית
בדיה צאנה וראנה.

רפאות תהי' לשרוך: משלי ג, ח.

גלות מכפרת: סנה' לז, ב.

עמוד שיז

לא יאחר לשונאו: דברים ז, י.

את אשר שלט אדם באדם: קהלת ת, ט.

בצר לך: דברים ד, ל.

ישוב אל ה' וירחמהו: ישעי' נה, ז.

ביום ההוא יצאו מיס חיים מירושלים:
זכרי' יד, ח.

נשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלים
שלמעלה: תענית ה, א. זחיג טו, ב. רלא, א.
כאשר יאמר משל הקדמוני: שמואל א כד,
יד.

אשת חיל עטרת בעלה: משלי יב, ד.

אשת חיל הוא כנסיי: ראה לקוית פ' צו
בדיה ואכלתם אכול.

עמוד שיח

כולם בחכמה עשית: תהלים קד, כד.

כל אשר חפץ ה' עשה: שם קלה, ו.

שינוי הלשונות בין מס' ברכות — ת"ח אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב, ומס' מ"ק — ת"ח אין להם מנוחה אפילו לעוה"ב, שבמס' ברכות הכוונה היא להעלות באופן דא"ן ערוך, ובמס' מ"ק הכוונה היא על העדר המנוחה כפשוטה, שעולים תמיד מדרגא לדרגא, עיי"ש בארוכה.

ועולה בעילוי המעלות עד אין קץ: ראה לקוטי השי"ס להאר"ז (על מאמר שבמס' ברכות) וז"ל: הענין כי בעולם שלאחר המיתה ת"ח עוסקים בתורה ועולין ממדריגה למדריגה ומישיבה לישיבה כי אפילו משרע"ה בכל יום ויום עולה ומשיג יותר כי כמו שהש"ת אין לו סוף כך תורתו אין לה סוף, עכ"ל.

אבל בח"י עצמותו קדוש ומובדל: ראה סידור שער הק"ש פ"א, ב.

וזהו פ' קדוש קדוש . . . נמשך בוד הו"י להיות יש מאין: ראה סידור שם — וזהו בח"י ג"פ קדוש עד שנמשך אור הא"ס למטה להקראות בשם הו"י צבאות בהשתלשלות באב"ע.

ועלמות אין מספר א"ת עלמות אלא עולמות: ע"ז לה, ב. זח"ג ע"א, ב. גדול ה' ומהולל מאוד: תהלים מ"ה, ב. אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו: זח"ג ה, א.

הללה כרוב גדלו: תהלים קנ"ב, ב. בראשית נמי מאמר הוא: ר"ה לב, א. בינה נק' רחובות הנגר: בראשית לו, לו. בינה לבא: ת"ז בהקדמה.

עמוד שכא

חכמה כח מה: זח"ג לד, א. הק' ת"ז בתחלתה.

אם רץ לבך שוב לאחד: ס"י פ"א, מ"ח (שם: למקום), ולהעיר מהקדמת ת"ז (ו, א). הן יראת ה' היא חכמה: איוב כח, כח.

התהלך לפני: בראשית טז, א. אהבה נק' הולך: נסמן לעיל ע' מטי ולא מטי: נסמן לעיל ע' לב. הקול קול יעקב: בראשית כו, כב.

ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים: נסמן לעיל ע' ר"ג. ואלה המלכים אשר מלכו בארץ: בראשית לו, לא.

עמוד שיז

אשת חיל עטרת בעלה: משלי יב, ד.

עמוד שיח

אלקים באו גוים בנחלתך: תהלים ע"ט, א. כי נחש עפר לחמו: ישעי' סה, כה.

עמוד שיט

למה קדמה פ' שמע לפ' והי': ברכות יג, א. וכל בני"ך: לכללות המאמר ראה לקו"ת ראה כ"ט, א, וראה אור התורה ראה ע' תשע"ג. וכל בני"ך למודי הו"י ורב שלום בני"ך: ישעי' נד, יג.

א"ת בני"ך אלא בוני"ך: סוף מס' ברכות וסוף מס' יבמות. על מה אבדה הארץ על שלא ברכו בתורה תחלה: ב"מ פ"ה, ב.

ואהבת תחלה ואח"כ דוברת בס: שבד"ת הי"כ מדבר (ברכות כ"א, א). שתיים לפני: ברכות ו, א. חכמה מאין תמצא: איוב כח, יב.

עמוד שכ

אני ה' לא שניתי: מלאכי ג, ו. אתה הוא משנברא העולם: פרד"א פ"ג (וראה הק' של"ה בתחלתה ת"ז ת"ט).

הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו: ב"ר פס"ח, י. איהו תפיס בכולהו עלמין: ת"ז בהקדמה (פתח אלי').

מלכותך מלכות כ"ע: תהלים קמה, יג. נהנין מזיו השכינה: ברכות יז, א. מוטב לידייני' ביסורי גיהנם: ראה ברכות יז, א.

יכנו מחיל אל חיל: תהלים פד, ת. ת"ח אין להם מנוחה: סוף ברכות, וראה סוף מועד קטן, וראה לקריש ח"ד ע' 176

מראה מקומות והערות

הצה

והיה בך חטא : דברים יט, טו, ובכ"מ.

עמוד שכד

וחטאיך בצדקה פרוק : דניאל ה, כד.
צדקה חציל ממות : משלי יב, יא.
להחיות רוח שפלים : ראה אגה"ק סימן ו'.
לפתח חטאת רובץ : בראשית ד, ז.
בחסד ואמת יכפר עון : משלי טז, ו.
אם ה' לא יבנה עיר שוא שקד : תהלים
ככו, א.

זכר חסדו : תהלים צח, ג.
מלך אלקים על גוים : שם מז, ט.

עמוד שכה

דקרו ל" אלקא דאלקייא : מנחות קי, א.
הן הן גבורותיו : יומא סט, ב. לק"ש נחמי
תתרעא.
עבד למעלה מבחי' בן : ראה תניא פמ"א.
ובארוכה — ד"ה ומקנה רב תרס"ו
ובהמאמרים שלאחריו.
נעוץ סופן בתחלתו : נסמן לעיל ע' קנד.
משה . . ביטול במציאות : ראה תוי"א שמות
גו, א. — שהביטול ד, נחננו מה' הוא בחי'
ביטול לגמרי, וראה לקו"ת בהעלותך לא, ד.

עמוד שכו

חכמה בראש וחכמה בסוף : זח"א כו, ב.
אבא יסד ברתא : נסמן לעיל ע' מ.
אם רץ לבך שוב לאחד : נסמן לעיל.
יורד מגבוה לנמוך כטבע המים : ראה
תענית ז, א.
חויב תרין ריעין דלא מתפרשין : ראה
זח"ב נו, א. זח"ג ד, א.
ודברי אשר שמתי : ישעי נט, כא.
דבר ה' זו הלכה : שבת קכ"א, ב.
מלתו על לשונו : תהלים קלט, ד — כי אין
מלה בלשוני.
תען לשוני אמרתך : שם קיט, קעב.

עמוד שכז

י"ד בחי' חכמה : ראה קהלת יעקב מ"ע
י"ד סי"ב.

י"ד חכמה ה' בינה : קה"י ערך י"ד.

כבוד חכמים ינחלו : משלי ג, לה.
ל"ב נתיבות חכמה בגמט' כבוד : ראה
פרדס שגג, פ"כ.

נאם הגבר הוקם : ש"ב כג, א.
אינו דומה שונה פרוק ק' פעמים : חגיגה
ט, ב.

עמוד שכב

עני ואביון אנכי : תהלים קט, כב.
נעוץ סופן בתחלתו : ס"י פ"א מז.
דוד ה' מרכבה לבחי' מלכות : מא"א אות
ד, ס"ט.

והוכן בחסד כסא : ישעי טז, ה.
בחכמה יבנה בית : משלי כד, ג.
והיה תמיד בבחי' ביטול גם כשהיה מלך :
ראה לקו"ש ח"ג ע' 914 הערה 7 — וזהו ג"כ
שנתנה מלכות לדוד, כי העבודה דדוד ה'
שויתי ודממתי, ביטול (כאבן דומם) דקבלת
עול.

יכרסמנה חזיר מיער : תהלים פ, יד.
יצב גבולות עמים : דברים לב, ה.
רם על כל גוים הוי' : תהלים קיג, ד.

עמוד שכג

או אהפוך אל עמים : צפני' ג, ט.
ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ : זכרי'
יג, ב.
ונגלה כבוד הוי' : ישעי מ, ה.
יבאו במערות צורים מפני פחד ה' : שם ב,
יט.

אתהפא חשוכא לנהורא : זח"א, ד, א.
להבדיל בין הטמא לטהור : ויקרא י, י.
כי מפריס פרסה הוא וגרה לא יגר : ויקרא
יא, ז.
גם חזיר עתיד ליטהר : שליה תורה
שבכתב רפ"ד.

כי ב"ה הוי' צור עולמים : ישעי כו, ד.
אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא
יחטא : קהלת ז, כ.

הרהורי עבירה אין אדם ניצול : ב"ב קסד,
ב.

חכמת נשים בנתה ביתה : משלי ט, א.
 בחכמה יבנה בית : שם כד, ג.
 אבא יסד ברחא : נסמן לעיל ע' מ.
 הן יראת ה' היא חכמה : איוב כח, כח.
 נעוץ תחלתן בסופן : סיי פ"א מזו.

עמוד שלג

ירושלים יראה שלם : נסמן לעיל.
 ונחתו לך מהלכים בין העומדים האלה :
 נסמן לעיל.

עמוד שלד

יצב גבולות עמים במספר בניו : דברים
 לב, ח.

עמוד שלה

או אהפוך אל עמים : צפני ג, ט.

עמוד שלו

ברכה הויע המשכה : ראה כלאים רפיז,
 תריא מקץ לו, א, וראה זח"א פ' לך לך שם
 ברוך אברם כמה דאמרינן ברוך אתה.

עמוד שלז

שמן הוא בחי' חכמה : נסמן לעיל ע' סט.
 יזכור כל מנחותיך : תהלים כד, ד.

עמוד שלח

וכמיש במ"א דתפלה נק' חיי שעה : (ראה)
 מאמר ד"ה ושנתם — נדפס לעיל).

עמוד שמ

זה היום תחלת מעשיך : מוסף דר"ה
 כ"ה באלול נברא העולם : ויקיר ר"פ כט,
 פסיקתא בחודש השביעי פרד"א רפיח והא
 דתניא בתשרי נבהיע, גמר ברייתו קאמרינן
 (ר"ן בריה טז, א).

ובר"ה נברא אדה"ר : שם, וראה לקו"ש
 שה"ש נ, ב. — וכ"ק אדמור"ר שליט"א אמר
 באחת משיחותיו הק' שזה מקור לענין יום
 הולדת.

כי אלף שנה כיום אתמול : תהלים צ, ד.

הקול קול יעקב : בראשית כז, ככ.
 קול ה' יחיל מדבר : תהלים כט, ח.
 זוכה לתורה שנתנה בה' קולות : ברכות י,
 ב.

קול . . . גילוי מוציא סתימות המחשבה
 לגילוי הדיבור : ראה תריא עד, רע"ג. לקרית
 נשא כט, סע"א ואילך, ועוד ע"ד החקירה
 והקבלה בקולות הנ"ל בפרט — ראה מו"נ
 ח"ב פ"ג, עבוה"ק ח"ד פ"ג (שהקשה עליו),
 אוה"ת להצ"צ הנ"ל, ושי"נ.

עמוד שכח

כי ציד בפיו : בראשית כה, כח.
 חזיר עתיד ליטור : נסמן לעיל ע' שכג.
 יכרסמנה חזיר מיער : תהלים פו, יד.
 ואת רוח הטומאה : זכרי' יג, ב.

עמוד שכט

אם לא יבנה עיר שוא שקד שומר : תהלים
 ככו, א.

עמוד של

לך ה' הממלכה : דה"י כט, יא.
 אנת הוא חד ולא בחושבן : ת"ז בהקדמה.
 לך ה' הגדולה : דה"י שם.
 ומבשרי אחזה : איוב יט, כא.
 טבע הטוב להטיב : עמק המלך ש' שעשועי
 המלך רפ"א. שומר אמונים ויכוח שני, ס"ד.
 וראה ד"ה אתה אחד לאדהאמ"צ הערת כ"ק
 אדמור"ר שליט"א שם.
 חכמה דאצילות נק' ראשית : ראה תהלים
 קיא. ת"י על בראשית כרא. מא"א אות ב'
 סניח.
 ומשם יפרד : בראשית ב, י.

עמוד שלא

זלעז"ז עשה אלקים : קהלת ז, יד.

עמוד שלב

לאום מלאום יאמץ : בראשית כה, כג.
 קיימא סיהרא באשלומתא : נסמן לעיל ע'
 קסה.

מראה מקומות והערות

תצו

תורה נעשה מזון לנפש: ראה זחיב ר' א.
תורה נק' לחם: נסמן לעיל ע' קנג.
ותורתך בחוד מעי: תהלים מ, ט.
מצות נק' לבושים לנפש: זחיב ר, א. הובא
בתניא ספיה מעיח ש' מיד פ"ג.
כצנה רצון תעטרנהו: תהלים ה, יג.
עבודה שבלב זו תפלה: ספרי דברים יא,
יב. תענית ב, א.
שמע לשון הבנה: ראה ש"א ג, י. רשי
בראשית מא, טו.

עמוד שמה

השבינו ה' אליך ונשובה: איכה ה, כא.

עמוד שמו

ויעבור ה' על פניו ויקרא: תהלים קלח.
ה' ה' פטיק טעמיי' ביניהו: נסמן לעיל.
הנה כל זה אנו אומרים עד יוהכ"פ: ראה
טור ושו"ע או"ח רסתקפ"א.
יב גבולי אלכסון: סיי פיה מ"ד.
אלול זמן הנגלות י"ג מדה"ד: ראה מ"ח
אלול ק"א, ג. פעיח שער כד בתחלתו.

עמוד שמו

כי אקף שנים כיום אתמוג: תהלים צ, ד.
מ"ע שהזמן גרמא נשים פטורות: ברכות
כ, ב, ושי"ג.
עיניך ברכות בחשבון: שה"ש ז, ה.
שיחא אלפי שני דהוי עלמא: ר"ה לא, א.
ועוד.
ג"ש הראשונות יושב ועוסק בתורה: ע"ז ג,
א.
וחקם בעוד לילה: משלי לא, טו.

עמוד שמח

ת"ת עיקר מצותי' ביום: ראה הל' ת"ת
לאדה"ז פרק ד' ה"ח.
והגית בה יומם וילילה: יהושע א, ח.
אנן פועלי דיממא אנן: עירובין סה, א.
אומרים חכמים עד חצות: ברכות פ"א
מ"א.
וברוח פיו כל צבאם: תהלים לג, ו.

שיחא אלפי שני הוי עלמא: ר"ה לא, א.
ועוד.
דורו של אנוש היו ניזונין בחסדו של
הקב"ה:

עמוד שמא

בדבר ה' שמים נעשו: תהלים לג, ו.
איהו חייהו וגרמהו חד: ת"ז בהקדמה
(פתח אלי' ואמר).
ה' מלך גיאות: תהלים צא, א.
בכל ר"ה מתחדש אור חדש: ראה אגרת
הקדש.

עמוד שמב

אמר הקב"ה אמרו לפני מלכות: ר"ה טו,
א, לד, ב.
ר"ה נק' כסאי: ר"ה ח, סע"א
בכסא ליום חגיגו: תהלים פא, ד.
ר"ה יום הדין: ר"ה טו, א.
מלך במשפט יעמיד ארץ: משלי כט, ד.
מוזנותיו של אדם קצובים מר"ה: ראה
ביצה טו, א. וראה לקו"ש ח"ט ע' 375.
יובן עדימ' מנפש האדם: ראה לקו"ת
(אמור) ד"ה ונקדשתי, דרמ"צ מצות בנין
מקדש פ"א, ויקח קרח תרס"ו.
מה הנשמה ממלא כל הגוף כך הקב"ה
ממלא כל העולם: ראה מדרש שוחר טוב
(תהלים קג, א) מה הקב"ה מלא כל העולם אף
הנשמה ממלא כל הגוף, מה הנפש ממלא כל
הגוף כך הקב"ה ממלא כל העולם, — הובא
בדרמ"צ א, סע"א ואילך. שמח תשמח תרניז
ע' 59.

עמוד שמג

כי גבוה מעל גבוה: קהלת ה, ז.
מלא כל הארץ כבודו: ישעי' ו, ג.
אין כבוד אלא חכמה: נסמן לעיל.
כבוד חכמים ינחלו: משלי ג, לה.

עמוד שמד

את השמים ואת הארץ אני מלא: ירמ"י כג,
כד.

עמוד שנה

האזינו השמים ואדברה: ראה לקרית
 עה"פ.
 האזינו השמים ואדברה: דברים לב, א.
 העידותי בכס היום את השמים ואת הארץ:
 שם ל, יט.

תושבי"כ נק' שמים וארץ הוא בחי'
 תושבע"פ: ראה תרי"א בתחלתו שדרך כלל
 נק' שמים וארץ תורה ומצות ודרך פרט
 בתורה עצמה שמים זו תורה שבכתב, שמים
 שם מים דאורייתא מתכמה נפקא, וארץ נק'
 ארץ מלשון רצון כמאמר רז"ל למה נקרא
 שמה ארץ שרצתה".

שמים — שא מים: חגיגה יב, סע"א.

תורה נמשלה למים: ב"ק יז, א.

מים אין להן גוון עצמי: ראה לקר"ש ח"ד
 ע' 1278 — מים הוא תורה, גליא תורה נק'
 מים מכונסים, לפי שהתורה נתלכשה בשכל
 אנושי וכי' עד ששייך שילמוד תורה ויהי
 נפרד ממקורו, משאי"כ פנימיות התורה נק' מי
 מעיין, שמחוברים תמיד במקורם, שהרי
 המדובר בפנימיות התורה הוא רק בעניני
 אלקות, עכ"ל.

הוי כל צמא לכו למים: ישעי' נה, א.

מן המים משיתהו: שמות ב, י.

עמוד שנו

לית מחשבה תפיטא ב"י כלל: ת"ז בהקדמה
 (פתח אלי ואמר).

אלה המצות אשר יעשה אותם האדם:
 ויקרא יח, ה.

ועשיתם אותם כאילו עשותינו: זח"ג קיג,
 א. וראה סנה"צט, ב. ויקר' לה, ז.

רמיח מ"ע נק' רמיח איברים דמלכא:
 נסמן לעיל ע' קצד.

כל הנקרא בשמי לכבודי בראתיו יצרתיו:
 ישעי' מג, ז.

כמשל הבן ששרשה ממוח האב: ראה תניא
 פ"ב.

ישראל עלה במחשבה: ב"ר בתחלתה

אין כבוד אלא תורה: אבות פ"ו מ"ג.

ישראל עלה במחשבה: ב"ר בתחלתה.
 צופה ומביט עד סוף כל הדורות: ראה
 זח"ב כ, א.

אין מלך בלא עם: נסמן לעיל.

כי ממך הכל: דהיא כט, יא.

אמרו לפני מלכות: ר"ה טז, א, לד, ב.

עמוד שנ

נתאווה הקב"ה להיות לו ית' דירה
 בתחתונים: תנחומא נשא טז. וראה שם
 בחוקותי ג, ב"ר ספ"ג, במד"ר פי"ג, ו. תניא
 פל"ז.

אתהפכא חשוכא לנהורא: נסמן לעיל.

ישוב ירחמנו: מיכה ז, יט.

עמוד שנא

ממעמקים קראתיך: תהלים קל, א.

דרשו ה' בהמצאו: ישעי' נה, ו.

כל ישראל בני מלכים הם: נסמן לעיל ע'
 מט.

היום לעשותם ומחר לקבל שכר: עירובין

כב, א. ע"ז ג, א.

ליהנות מזיו השכינה: ברכות יז, א.

ויקוד משה ארצה וישתחוו: שמות לד, ח.

כי לא אדם הוא להנחם: שמואל א טו, כט.

עמוד שנב

שירו לה' שיר חדש: תהלים צו, א.

וארץ מתקוממה לו למעבד: איוב כ, כו.

עמוד שנג

ביום הציל כו' מכף כל אויביו: תהלים יח,
 א.

אלקים אל דמי לך: שם פג, ב.

אל תאמין בעצמך עד יום מותך: אבות ב,
 ד.

עמוד שנד

ויקרא אל משה: ויקרא א, א.

המלך שעשועי המלך רפיא, תניא ח"ב פ"ז.
 שתיים לפני: ברכות ו, א.
 שרש הנשמות גבוהות הרבה מן
 המלאכים: ראה ב"ר יז, ד. ושי"ג.
 בס"ג באחד: ראה ב"ה בטוא"ח ר"ס ס"א,
 פיע"ה שער הק"ש פ"ב.
 מלאכים דעשי' נק' עשב: זח"א יח, ב.
 וכמיש במ"א באריכות: ראה סידור שער
 האלול ע' רכז.
 חכמה מאין תמצא: איוב כח, יב.
 בריאה הוא יש מאין: ראה רמב"ן בפירושו
 על התורה בראשית א, א.
 ה' מלך גיאות לבש: תהלים צג, א.

עמוד שנה

שום חשים עליך מלך: דברים יז, טו.
 אל יאמר אדם אי אפשר כו' אלא אפשרי:
 ספרא ויקרא כ, כו. הובא ברש"י שם.
 חלק אלקה ממעל ממש: נסמן לעיל ע'
 קמח.
 ברא כרעא דאבוה: נסמן לעיל.
 ומלתם את ערלת לבבכם: דברים י, טו.
 רוממות א"ל בגרונום: תהלים קמט, ו.
 כמים הפנים: משלי כו, יט.
 אל תסתור ממני: תהלים כז, ט.
 כי לי בני עבדים: ויקרא כה, מב.
 עבד למעלה מבחי' בן: ראה תניא פמ"א,
 ובארוכה — ד"ה מקנה רב תרס"ז
 ובהמאמרים שלאחריו.
 אברהם אוהבי: ישעי' מא, ח.
 משה עבדי: ראה ת"א (גו, א) שהביטול
 דמשה הוא בחי' ביטול לגמרי, וראה לקו"ת
 בהעלותך לא, ד.

עמוד שנת

החפץ לה' בעולות: שמואל א טו, כב.
 ויקם עדות ביעקב: תהלים עח, ה.
 תורה מביאה לידי מעשה: ראה קידושין מ,
 ב.
 כאשר ירד הגשם מן השמים: ישעי' נה, י.
 דברי אשר יצא מפי לא ישוב ריקם: שם
 יא.

ר' יוחנן קארי למאני מכבודתא: שבת קיג,
 א.
 עוטה אור כשלמה: תהלים קד, ב.
 המלך אין רואים אותו כשהוא ערום: סנה'
 כב, א.
 ידבר עמים: תהלים מז, ד.
 והיו הדברים האלה אשר אנכי: דברים ו,
 ו.
 אנכי מי שאנכי: נסמן לעיל ע' קנ.
 מצוה מלשון צווחא וחבור: ראה לקו"ת
 בחוקתי מה, ג. וראה תניא פמ"ו.
 עוסק בתורה לשמה: ראה אבות רפ"ו.
 מפני שזהו לשם התורה לחבר איים ב"ה:
 ראה לקו"ש ח"ז ע' 371 שמבאר סיום המשנה
 כל העולם כולו כדאי הוא לוי' — ע"פ
 הביאור, שעוסק בתורה לשמה — לשם
 התורה עצמה, ע"ש.
 ואהבת את ה' ואחיב ודברת בס: דברים ו,
 ז. וראה ברכות כא, א.
 האומר אין לי אלא תורה אפילו תורה אין
 לו: יבמות קטו, ב.
 אליך ה' נפשי אשא: תהלים כה, א.

עמוד שני

מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ:
 כולא קמי' כלא חשיב'י: זח"א יא, ב.
 לך ה' הגדולה: דה"א כט, יא.
 עד אין שיעור: ראה שעה"ה"א פ"ד הגדול
 לאין קץ ותכלית.
 אימתי הוא גדול: כ"ה בכמה מקומות,
 וראה זח"ג ה, א. ועייג"כ זח"ב רלה, א. ז"ח
 תשא, שם חקת בשינוי הלשון.
 אותיות נק' אבנים: נסמן לעיל.
 נמשל לעיר שאז נק' גדול: ראה לקו"ש
 ח"ט ע' 157 — דורך, עיר אלקינו' איז ניכר
 דער, גדול הוי", און דאָס איז אויך דער דיוק
 עיר אלקינו' וואָס, עיר" ווייט אויף ריבוי
 התחלקות (וואָרום אָן עיר ווערט פון ריבוי
 בתים, און יעדער בית איז פון אַ ריבוי
 אבנים).
 רוב עם הדרת מלך: משלי יד, כח.
 אין מלך בלא עם: בחיי וישב לח, ל. עמק

טל שעתידי להחיות בו המתים : חגיגה יב,
ב. שבת פח, ב. זח"ג רפח, א, שג, א.

עמוד ששכ

קודם שנברא העולם היה הוא ושמו בלבד :
נסמן לעיל.
מלכותך מלכות כ"ע : תהלים קמה, יג.

עמוד שסג

לית מחשבה תפיסא ב"י : ת"ז בהקדמה :
(פתח אלי").

שמע לשון הכנה : ראה שמואל א ג, י.
ולהעיר מפרשיי בראשית מא, טו.
שמע ע"י רבתי : זח"ג שז, א. ועיין אמרי
בינה שער ק"ש בארוכה.

כולא קמ"י כלא : זח"א יא, ב.
ברא כרעא דאבוה : שגור בפי הכל, אבל
בעירובין ע, ב. איתא יורש כרעא לאבוה,
וכרשיי כתובות צב, ד. ד"ה כבעל חוב איתא
דראובן כרעא דאבוה היא, וראה יונת אלם
רפ"ב. וראה ג"כ תוס' יבמות ג, א. ד"ה מקמי.

עמוד שסד

בנים אתם לה' : דברים יד, א.

תורה נק' עוז : נסמן לעיל ע' קמח.
ה' עוז לעמו יתן : נסמן לעיל ע' קמח.
אכלתי יערי : שה"ש ה, א.

תורה נק' לחם : נסמן לעיל ע' קנג.
ונתן לחם לאוכל : ישעי' נה, י.
צעק לבם ויצעקו אל ה' : איכה ב, יח.
ואד יעלה מן הארץ : בראשית ב, ו.
לא ימיש ספר התורה הזה מפ"ד : יהושע א,
ח.

כנסיי שאלו שלא כהוגן : תענית ד, א.

עמוד שס

הקב"ה השיבה כהוגן : תענית שם.
תלמוד גדול שמביא לידי מעשה : קידושין
מ, ב.

ת"ת כנגד כולם : פאה סוף משנה א.
תורה לשון הוראה : נסמן לעיל ע'.

עמוד שסא

בווהר סופר וסיפור : ראה ס"י בתחלתו.
וידבר משה אל בניי : ויקרא כד, כג.
תורה נמשלה למים : ב"ק יז, א.
והחכמה תח"י : קהלת ז, יב.
כי טל אורות טלך : ישעי' כו, יט.

תיאור קצר של כה"י

ספר זה נדפס מכמה ביכלאך הנמצאים באוסף כה"י שבספריית כ"ק אדמו"ר שליט"א.

לקמן תיאור כה"י:

(א) מס' 1025 — גוכ"ק כ"ק אדמו"ר האמצעי עם הגהות כ"ק אדמו"ר הצ"צ, מתחיל משנת תקס"ו ד"ה פ' תצוה, כולל מאמרים משנת תקס"ו — סז, באמצע מאמרים תקס"ז נמצא מאמרים מפירוש המלות (קונט' השמים מספרים), והמאמרים דשנת תקס"ז הם עד ש"פ ויגש, וכל מאמר היא ביאור על זוהר (בפרטיות ראה מפתח בראש הספר).

(ב) מס' 1196 — גוכ"ק כ"ק אדמו"ר האמצעי עם הגהות מכ"ק אדמו"ר הצ"צ, ובראשו על דף בפ"ע כתוב בכתיב אדמו"ר הצ"צ: „בוך מו"ח ז"ל נ"ע".

רוב דפי הביכל נקרעו ממנו, ונמצא חלק קטן כדלקמן — אך לפי המפתח שבראשו היו בו יותר מר"ג עמודים שכוללים 115 מאמרים מהשנים תקס"ז — ס"ח. קרוב לסוף המפתח על צד הגליון נמצאת הוספה בגוכ"ק כ"ק אדמו"ר מהרש"ב ששם שייך הקיצור מד"ה ויצוום (בתחלה כתב שהקיצור הוא מד"ה וראו ואח"כ רשם קו ע"ז וכתב שהוא מד"ה ויצוום) ובסוף הביכל נמצא עלה נפרד בגוכ"ק אדמו"ר הצ"צ ועליו רשום „ביאור וראו תקס"ח", ואצלו רשום בגוכ"ק אדמו"ר מהרש"ב „הגהות לביאור ויצוום לס' תקס"ז" (בתחלה כתב שהוא ביאור לוארא ואח"כ רשם קו ע"ז וכתב שהוא ביאור לויצוום).

הביכל מתחיל בד"ה שימיני כחותם, אבל עד דף ד' קרוע, כמה מאמרים לא סיים אדמו"ר האמצעי, והניח עמודים חלקים (וכנראה הי' בדעתו להשלים), ובכ"מ הוסיף אדמו"ר הצ"צ הגהות בעמודים אלו.

העמודים הם בני 46-42 שורות בערך, כל שורה מסתיימת בסוף העמוד ממש, עד שבכ"מ חסרה התיבה האחרונה, וגם בד"כ אין שום מחיקות כידוע דרך כתיבות אדמו"ר האמצעי.

(ג) מס' 1066 — כתי" מעתיק, או ממניח אחר, אצלינו נמצא מדף ג' עד דף קסד, עד ע' ק"ו המאמרים הם מתקס"ז ואח"כ נמצא עמוד חלק ורשום בו „שנת תקס"ח", ומשם ואילך המאמרים הם מתקס"ח.

כמה מאמרים נמצאים גם בבוך מס' 1025 ובבוך מס' 1196.

העמודים הם בני 35-28 שורות בערך.

(ד) מס' 953 (בירושלים מס' 1034) — צילום מכת"י מעתיק — הכולל מאמרי אדמו"ר הוקו מכמה שנים, וביניהם הרבה מאמרים משנת תקס"ז.

כמה מהמאמרים דתקס"ז הם הנחות מאותם המאמרים דבוך מס' 1025, ובוך מס' 1196, ובוך מס' 1066, אלא שהם ממניח אחר.

בבוך זה נמצאים כמה מאמרים שעליהם רשום שהם ביאורים על מאמרי אדמו"ר מאדמו"ר האמצעי, ועל כמה מאמרים רשום שהם „דרוש מהר"ד" משנת תקס"ז, ונדפסו בהוספה לספר זה.

תקא

ה) בוך ברוך שאמר (גראסס) — צילום מכת"י מעתיק — הכולל מאמרי אדמו"ר הזקן מכמה שנים, ובו נמצאים הרבה מאמרים משנת תקס"ז. וכל מאמרים אלו הם אותם ההנחות דבוך מס' 953 אות באות.

. . .

יסוד לספר זה שימשו מס' 1025 ומס' 1196 הנ"ל. שהם גוכיק אדמירר האמצעי, אלא שהמאמרים שנדפסו בסידור ובביאוה"ז — שהם אות באות — לא נכנסו לספר זה, אך לא כן המאמרים שנדפסו בלקו"ת ותו"א וכו', שהם כנראה מהנחות אחרות, המאמרים דתקס"ז שלא נמצאו בב' ביכלאך אלו, ונמצאים בביכלאך אחרים הנ"ל — ולא נדפסו בתו"א ובלקו"ת נכנסו בספר זה, ונדפסו במקומם על סדר הפרשיות. כשנמצאו כמה הנחות ממאמר א' (מהמאמרים שלא נמצאו מהם הנחות כ"ק אדמירר האמצעי הדפסנו הנוסח שבבוך 1066, כי כנראה ה"י בוך זה שייך לר' משה בן אדמוה"ז, כי בעמוד קיח שם (בין מאמרי תקס"ח) נרשם: „זה הספר מתורת אדמירר ש"ז נ"ע בג"מ שייך להרב המפ' וכו' מהר"ם בהגאון נ"ע בג"מ, ושאר ההנחות לא נדפסו, אלא שבהערות וציונים הערנו על השינויים החשובים.

ספר זה נרפס לזכות

שניאור זלמן בן אסתר
וונגתו חוה בת שרה ברכה
בנו יצחק מאיר בן חוה
בתו אסתר בת חוה
בנו נתן בן חוה
כלתו חנה רבקה בת רחל דוואשע
חתנו מנחם נחום בן גיטל
כלתו צבי' מרים בת שיינא חוה
נכדו מנחם מענדל בן חנה רבקה
נכדתו שרה ברכה בת חנה רבקה
נכדתו אסתר בת חנה רבקה
נכדו אברהם יהושע העשל בן חנה רבקה
נכדו צבי הירש בן חנה רבקה
נכדתו נחמה דינה בת חנה רבקה
נכדו נתן בן חנה רבקה
נכדתו פריידא מלכה בת חנה רבקה
נכדו ישראל בן חנה רבקה
נכדתו רבקה בת אסתר
נכדתו שרה ברכה בת אסתר
נכדתו מלכה בת אסתר
נכדתו חנה בת אסתר
נכדו אברהם יהושע העשל בן אסתר
נכדו יוסף יצחק בן אסתר
נכדו נתן בן אסתר
נכדו שלמה בן אסתר
נכדו אברהם יהושע העשל בן צבי' מרים
נכדתו חנה בת צבי' מרים
נכדו משה מרדכי בן צבי' מרים
נכדתו אסתר בת צבי' מרים

